

Epistola beati Hieronimi ad Chromatium et Heliodorum

ungat epistola quos iungit sacerdoti-
um: immo carta non diuidat: quos
xpi nedit amor. Comentariorum in osee.
amos. et zachariam malachiam. quoque
psalmis. Scripsisse: si licuisset pre vali-
tudine. Mittitis solacia sumptuum.
notarios nostros et librarios sustenta-
tis: ut vobis potissimum nostrum desudet
ingenium. Et ecce ex latere frequens turba
diuisa poscitur: quasi aut equum sit me
vobis esuriens alius laborare: aut
in ratione dati et accepti. cuique preter
vos obnoxii sumus. Itaque longa egrota-
tione fractus. ne prius hoc anno re-
ticerem. et apud vos mutus essem. tunc
opus nomini vestro consecraui. interp-
tationem videlicet trium salomonis vo-
luminum: masloth quod hebrei pabolas.
vulgata editio prouia vocat: coeleth.
que grece ecclesiasten. latine orionatore
possumus dicere: sirasirim. quod in lingua
nostram vertit canticum canticorum. Fertur et
panaretos. ihu filij sirach liber: et alius
pseudographus. qui sapientia salo-
monis inscribit. Quorum priorum hebra-
icum reperi. non ecclesiasticum ut apud la-
tinos: sed pabolas prenotatum. Cui iudi-
catur ecclesiastes. et canticum canticorum: ut
similitudinem salomonis. non solum nu-
mero librorum: sed etiam materiam gene-
re coequaret. Secundus apud hebreos
nuscus est: quia et ipse stilus grecam
eloquentiam redolet: et nonnulli scriptorum
veterum hunc esse iudei salomonis affirmant.
Sicut ergo iudith et thobie et macha-
beorum libros. legit quidem eos ecclesia. sed
inter canonicas scripturas non recipit:
sic et hec duo volumina legat ad edi-
ficationem plebis: non ad auctoritatem
ecclesiasticorum dogmatum confirmandam.

Si cui sane septuaginta interpretum
magis editio placet: habet eam a nobis
olim emendatam. Neque enim noua sic cu-
dimus: ut vetera destruamus. Et tamen cum
diligenter legerit. sciat magis nostra
scripta intelligi: que non in tertium vas
transfusa coaruerit: sed statim de prelo
purissime emendata teste: suum saporem ser-
uauerit. *Incipit prouia salomonis. Ca. 1.*

Parabole salomonis
filij david regis israel:
ad sciendam sapientiam
et disciplinam: ad
intelligendam verba
prudencie et suscipi-
endam eruditionem doctrine: iusticiam
et iudicium et equitatem: ut detur paruulis
astutia: et adolescenti scientia et intel-
lectus. Audiens sapiens sapiens erit: et
intelligens gubernacula possidebit. An-
aduertat parabolam et interpretationem:
verba sapientium et enigmata eorum.
Timor domini principium sapientie. Sapien-
tiam atque doctrinam stulti despiciunt.
Audi fili mi disciplinam patris tui et ne
dimittas legem matris tue: ut addatur
gratia capiti tuo: et torques collo tuo.
Fili mi si te laudauerint peccatores: ne ac-
quiescas eis. Si dixerit uerum nobiscum.
insidiemur sanguini. abscondamus tedi-
culas ora in fontem frustra. Deglutia-
mus eum sicut infernus uiuentem et inte-
grum. quasi descendentem in lacum: omne
preciosum substantiam reperiemus. implebimus
domus nostras spoliis. Sortem mitte no-
biscum. marsupium sit unum omnium
nostrum: fili mi ne ambules cum eis. Pro-
hibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes
enim illorum ad malum currunt: et festinant ut
effundant sanguinem. Frustra autem
iacit rete ante oculos penatorum. Ipsi quoque
contra sanguinem suum insidiantur: et

Epistola beati Hieronimi ad Chromatium et Heliodorum

ungat epistola quos iungit sacerdoti-
um: immo carta non diuidat: quos
xpi nedit amor. Comentariorum in osee.
amos. et zachariam malachiam. quoque
psalmis. Scripsisse: si licuisset pre vali-
tudine. Mittitis solacia sumptuum.
notarios nostros et librarios sustenta-
tis: ut vobis potissimum nostrum desudet
ingenium. Et ecce ex latere frequens turba
diuisa poscitur: quasi aut equum sit me
vobis esuriens alijs laborare: aut
in ratione dati et accepti. cuique preter
vos obnoxii sum. Itaque longa egrota-
tione fractus. ne prius hoc anno re-
ticere. et apud vos mutus essem. tunc
opus nomini vtro consecraui. interp-
tationem videlicet trium salomonis vo-
luminum: masloth quod hebrei pabolas.
vulgata editio prouia vocat: coeleth.
que grece ecclesiasten. latine orionatore
possumus dicere: sirasirim. quod in lingua
nostram vertit canticum canticorum. Fertur et
panaretos. ihu filij sirach liber: et alij
pseudographus. qui sapientia salo-
monis inscribit. Quorum priorum hebra-
icum reperi. non ecclesiasticum ut apud la-
tinos: sed pabolas prenotatum. Cui iudi-
catur ecclesiastes. et canticum canticorum: ut
similitudinem salomonis. non solum nu-
mero librorum: sed etiam materiam gene-
re coequaret. Secundus apud hebreos
nuscus est: quia et ipse stilus grecam
eloquentiam redolet: et nonnulli scriptor
veterum hunc esse iudei salomonis affirmant.
Sicut ergo iudith et thobie et macha-
beorum libros. legit quidem eos ecclesia. sed
inter canonicas scripturas non recipit:
sic et hec duo volumina legat ad edi-
ficationem plebis: non ad auctoritatem
ecclesiasticorum dogmatum firmandam.

Si cui sane septuaginta interpretum
magis editio placet: habet ea a nobis
olim emendata. Neque enim noua sic cu-
dimus: ut vetera destruamus. Et tamen cum
diligenter legerit. sciat magis nostra
scripta intelligi: que non in tertium vas
transfusa coaruerit: sed statim de prelo
purissime emendata teste: suum saporem ser-
uauerit. *Incipit prouia salomonis. Ca. 1.*

Parabole salomonis
filij david regis israel:
ad sciendam sapientiam
et disciplinam: ad
intelligendam verba
prudentie et suscipi-
endam eruditionem doctrine: iusticiam
et iudicium et equitatem: ut detur paruulis
astutia: et adolescenti scientia et intel-
lectus. Audiens sapiens sapiens erit: et
intelligens gubernacula possidebit. An-
aduertat parabolam et interpretationem:
verba sapientium et enigmata eorum.
Timor domini principium sapientie. Sapien-
tiam atque doctrinam stulti despiciunt.
Audi fili mi disciplinam patris tui et ne
dimittas legem matris tue: ut addatur
gratia capiti tuo: et torques collo tuo.
Fili mi si te laudauerint peccatores: ne ac-
quiescas eis. Si dixerit ueni nobiscum.
insidiemur sanguini. abscondamus tedi-
culas extra fontem frustra. deglutia-
mus eum sicut infertus uiuentem et inte-
grum. quasi descendentem in lacum: omnem
preciosam substantiam reperiemus. implebimus
domus nostras spolijs. Sortem mitte no-
biscum. marsupium sit unum omnium
nostrum: fili mi ne ambules cum eis. Pro-
hibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes
enim illorum ad malum currunt: et festinant ut
effundant sanguinem. Frustra autem
iacit rete ante oculos penatorum. Ipsi quoque
contra sanguinem suum insidiantur: et

moliuntur fraudes contra animas suas.
Sic semite omnes avari animas possi-
dentium rapiunt. Sapientia foris predicat:
in plateis dat vocem suam. In capite tu-
barum clamat: in foribus portarum urbis
profert verba sua dicens. Usquequo par-
uuli diligitis infantiam et stulti ea que si-
bi sunt noxia cupiunt: et imprudentes odi-
bunt scientiam. Committimini ad correptionem
meam. Et proferam vobis spiritum
meum: et ostendam vobis verba mea.
Quia vocavi et renuistis: extendi ma-
num meam et non fuit qui aspiceret. De-
spexistis omne consilium meum: et incre-
pationes meas neglexistis. Ego quod in
interitum vestro ridebo: et sublanabo cum
vobis id quod timebatis adveniret.
Cum irruerit repentina calamitas: et in-
teritus quasi repentina ingruerit: quando
venierit super vos tribulatio et angus-
tia. Tunc invocabunt me et non exau-
diam: mane surgent et non invenient
me: eo quod eos non habuerint discipli-
nam et timorem domini non susceperint:
nec acquieverint consilio meo: et detra-
xerint uniuersam correptionem meam. Come-
dent igitur fructum vite sue: sicutque oleum
saturabuntur. Aversio paruulorum
interficiet eos: et prosperitas stultorum
perdet eos. Qui autem me audierit: absque
interitu requiescet: et abundantia profuerit:
timore malorum sublato. **C. 11.**

Fili mi si suscepis sermones meos:
et mandata mea absconderis
petes te: ut audiat sapientiam auris
tua: inclina cor tuum ad cognoscendam
prudentiam. Si enim sapientiam invoca-
ueris et inclinaueris cor tuum prudentie:
si quesieris eam quasi pecuniam et sicut
thesauros effoderis illam: tunc intelliges
timorem domini et scientiam dei inuenies:
quia dominus dat sapientiam: et ex ore eius

prudencia et scientia. Custodiet rectorum
salutem: et preget gradietes simpliciter.
Seruas semitas iusticie: et vias sancto-
rum custodies. Tunc intelliges iusticiam
et iudicium et equitatem: et omnem semitam
bonam. Si intrauerit sapientia cor tuum et
scientia anime tue placuerit: consilium
custodiet te: et prudentia seruabit te: ut
eruaris a via mala et ab homine qui
peruersa loquitur. Qui relinquunt iter
rectum: et ambulat per vias tenebrosas.
Qui letantur cum male fecerint: et exultant
in rebus pessimis. Quorum via peruersa
sunt: et infames gressus eorum. Et eru-
aris a muliere aliena et ab extranea que
mollit sermones suos: et relinquit du-
rem pubertatis sue: et pacti dei sui ob-
lita est. Inclinata est enim ad mortem domus
eius: et ad inferos semite ipsius. Omnes
qui ingrediuntur ad eam non reuertentur:
nec apprehendent semitas vite. Ut am-
bules in via bona: et calles iustorum
custodias. Qui enim recti sunt habita-
bunt in terra: et simplices permane-
bunt in ea. Impii vero de terra perdentur:
et qui inique agunt auferentur ex ea.

Fili mi ne obliuiscaris legis domini.
Mee: et precepta mea cor tuum custo-
diat. Longitudinem enim dierum et annos
vite et pacem apponet tibi. Misericor-
dia et veritas te non deserant. Circu-
da eas gutturi tuo: et describe in tabu-
lis cordis tui: et inuenies gratiam et dis-
ciplinam bonam coram deo et hominibus. Ha-
be fiduciam in domino ex toto corde tuo: et ne
imitaris prudentie tue. In omnibus
viis tuis cogita illum: et ipse diriget
gressus tuos. Ne sis sapiens apud te-
metipsum. Time deum: et recede a malo.
Sanctas quippe erit umbilico tuo: et
irrigatio ossium tuorum. Non ora dominum
de tua substantia et de primitiis omnium

frugū tuarū da pauperibz: et implebun-
tur hīrea tua saturitate: et uino torcu-
laria redundabūt. Disciplinā dñi fili
mī ne abicias: nec deficias cum ab eo
corripieris. Quē enī diligit dñs corri-
pit: et quasi pater in filio complacet sibi.
Beatus homo qui inuenit sapiētiā:
et qui affluit prudētia. Meliorē acqui-
sitio ei⁹ negociatione auri et argenti:
primi et purissimi fruct⁹ eius. Precio-
sior est cūctis opibz sapiētia: et omnia
que desiderant. hūc nō ualēt cōparari.
Longitudo dierū in degetera eius: et in
sinistra illius diuitie et gloria. uie ei⁹
uie pulcre: et omnes seruite ei⁹ pacifice.
Lignū uite est hīs qui apprehenderint
eam: et qui tenuerit eā beati. Dñs sapi-
entia fundauit terrā: stabiliiuit celos
prudētia. Sapiētia illius eruperūt
abissi: et nubes rore cōcrescūt. Fili mī
ne effluāt hec ab oculis tuis. Custodi le-
gem meā atq; cōsiliū meū: et erit uita a-
nime tue: et grā faucibz tuis. Tūc am-
bulabis fiducialiter in uia tua: et pes
tuus nō impinget. Si dormieris nō
timebis: quiesces. et suauis erit somn⁹
tuus. Ne paueas repentino terrore. et
irruētes tibi potentias impiorū. Dñs
enī erit ī latere tuo: et custodiet pedē tuū
ne capiaris. Noli phibere benefacere
eum qui potest: si uales et ipse bene fac.
Ne dicas amico tuo. Vade et reuertere
et eras dabo tibi: cū statim possis dare.
Ne moliaris amico tuo malū: cū ille
in te habeat fiduciā. Non contendas
aduersus hominē frustra: cū ipse tibi ni-
hil mali fecerit. Ne emuleris hominē
iniustū nec imiteris uias eius: quia
abominatio est dñi. omnis illusor:
et cum simplicibz sermocinatio eius.
Egestas a dño in domo impij: habi-
tacula autem iustorū benedicent. Ipse

deludet illos: et mansuetis dabit
graciā. Gloriā sapientes possidebunt:
stultorū exultatio ignominia. *Ca. m.*
Audite filij disciplinam patris: et
attendite ut sciatis prudentiam.
Donū bonū tribuā uobis: legē meā
ne derelinquatis. Mā et ego filius fui
pātis mei. tenellus et unigenitus corā
matre mea: et docebat me atq; dicebat.
Suscipiat uerba mea cor tuū: custodi
pcepta mea et uiues. Posside sapiēti-
am: posside prudētiā. Ne obliuiscā-
ris: neq; declines a uerbis oris mei.
Ne dimittas eā et custodiet te: dilige
eā et cōseruabit te. Principiū sapiētie
posside sapiētiā et in omni possessi-
one tua acquire prudētiā. Arripe illā
et exaltabit te: glorificaberis ab ea cū
eā fueris amplexat⁹. Dabit capiti tuo
augmēta graciā: et corona indita
proteget te. Audi fili mī et suscipe uer-
ba mea: ut multiplicent tibi anni uite.
Uia sapiētie mōstrabo tibi. et ducā
te p sanitas equitatis: quas cū ingres-
sus fuisset non artabunt gressus tui: et
currens nō habebis offendiculū. Tene
disciplinā: ne dimittas eam. Custodi
illā: quia illa est uita tua. Ne deleteri⁹
in seruitis impiorum: nec tibi placeat
malorū uia. Fuge ab ea nec transeas
per illā: declina et desere eā. Non enī
dormiūt nisi cū male fecerint: et non
rapiūt somn⁹ ab eis nisi suplatauerit.
Comedūt panem impietatis: et uinū
iniquitatis bibūt. Iustorū autē sani-
ta quasi lux splēdēs pcedit: et crescit
usq; ad pfectā diē. Uia impiorū tene-
brosa: nesciūt ubi corruāt. Fili mī au-
sculta sermones meos: et ad eloquia
mea inclina aurē tuā. Ne recedant ab
oculis tuis: custodi ea ī medio cordis
tui. Uita enī sunt inuenientibus ea: et

uniuersę carni sanitas. Omni custo-
dia serua cor tuū: quia ex ipso uita pre-
dit. Remoue a te os prauū: et detrahē-
tia labia sint prul a te. Oculi tui recta
uideāt: et palpebre tue precedāt gressus
tuos. Dirige sanitas pđibus tuis: et
omnes uie tue stabiliēt. Ne declines
ad dexterā neq; ad sinistrā. Auerte pđē
tuū a malo. Uias enī que a dexteris
sūt nouit dñs: puerse uero sūt q̄ sūt a
sinistris. Ipse enī rectos faciet gressus
tuos. Itera autē tua in pace pducet

Fili mi attende sapientiam **Ca. v.**
meā et prudētie mee inclina au-
rem tuā: ut custodias cogitationes: et
disciplinam labia tua cōseruent. Ne
intenderis fallacie mulieris. Fraudis
enī distillās labia meretricis: et niti-
dius oleo guttur ei⁹. Nouissima au-
tem illius amara q̄si absinthiū: et lin-
gua eius acuta quali gladius biceps.
Pedes eius descendūt in mortē: et ad
inferos gressus ei⁹ penetrāt. Per semi-
tam uite nō ambulāt: uagi sunt gres-
sus eius et inuestigabiles. Nūc ergo
fili mi audi me: et ne recedas a uerbis
oris mei. Longe fac ab ea uiam tuā:
et ne appropinques foribz dom⁹ ei⁹.
Ne des alienis honorē tuū: et annos
tuos crudeli. Ne forte impleant ēctra-
nei uiribz tuis et labores tui sint in do-
mo aliena. et gemas in nouissimis
quādo consūpseris carnes tuas et cor-
pus tuū: et dicas. Cur detestatus sum
disciplinā: et increpationibz non ac-
quieuit cor meū. Nec audiui uocē do-
centiū me: et magistris nō inclinavi
aurē meā. Pene fui in omni malo: in
medio ecclie et sinagoge. Bibe aquā
de cisterna tua: et fluēta putei tui. Deri-
uent fōtes tui foras: et in platīs aq̄s
tuas diuide. Nabeo eas solus: nec sine

alieni participes tui. Sit uena tua bene-
dicta: et letare cū muliere adolescentie tue.
Cerva karissima: et gressu hīmul⁹.
Ubra eius inebrient te omni tēpore:
et in amore ei⁹ delectare iugiter. Quare
seduceris fili mi ab aliena: et foueris
in sinu alteri⁹? Respicit dñs uia hōmi-
nis: et omnes gressus ei⁹ considerat.
Iniquitates sue capiunt impiū: et fu-
nibus peccatorū suorū constringit. Ipse
moriē q̄a nō habuit disciplinā: et in
multitudine stulticie sue decipiet. **Ca. vi.**

Fili mi si sponderis pro amico
tuo: defixisti apud extraneū ani-
mam tuā. Illaqueat⁹ es uerbis oris
tui: et cap⁹ p̄p̄is finonibz. Fac ergo
q̄ dico fili mi et tene ipm libera: quia
incidisti manū proximū tuū. Discur-
re festina: suscita amicum tuū. Ne dede-
ris somnū oculis tuis: nec dormitēt
palpebre tue. Fruere quasi damula de
manu: et q̄si auis de insidijs aucupis.
Hade ad fornicā o piger. et cōsidera
uias ei⁹: et discere sapientiā. Que cū nō
habeat ducē nec p̄ceptorē nec principē
parat in estate cibū sibi: et congregat
in messe quod comedat. Usquequo
piger dormies? Quando consurges
e somno tuo? paululū dormies pau-
lulum dormitabis: paululū cōseres
manus tuas ut dormias. et ueniet tibi
quasi uiator egestas: et pauperies
quali uir armatus. Si uero impiger
fueris: ueniet ut fons mellis tua: et e-
gestas longe fugiet a te. Homo apo-
stata uir inutilis gradit⁹ ore puerlo:
annuit oculis. terit pedē digito loquit⁹.
prauo corde machinat⁹ malū: et omni
tempore iurgia seminat. Quic ēctim-
plo ueniet p̄ditio sua et subito cōteret:
nec habebit ultra medicinā. Sed sūt
que odit dñs: et septimū detestat aīa

eius. Oculos sublimes. linguā mendacem. manus effundentes innoxium sanguinem: cor machinās cogitationes pessimas. pedes veloces ad currendū in malū. proferentē mendacia. testem fallacem: et eū q̄ seminat inter fratres discordias. Conserua fili mi precepta patris tui et ne dimittas legem matris tue: liga eā in corde tuo iugiter: et circunda gutturi tuo. Cū ambulaueris gradiantē tecū: cū dormieris custodiāt te: et euigilans loquere cum eis. Quia mandatū lucerna est et lex lux: et uia uite increpatio discipline: ut custodiant te a muliere mala: et a blanda lingua reetrane. Nō occupat pulcritudinē ei⁹ cor tuū ne rapiaris nutibus illius. Preciū enī scortī uix ē unū panis: mulier autē. uiri p̄ciosā animā capit. Nunquid potest homo abscondere ignē in sinu suo ut uestimenta illi⁹ nō ardeāt: aut ambulare super prunas. ut nō comburant plantae ei⁹? Sic q̄ ingredit ad mulierē proximū suū: non erit mūdus cū tetigerit eā. Nō grādīs est culpa cū quis furat⁹ fuerit. Furat⁹ enī: ut esuriētē impleat animā. Dep̄hensus quoq; reddet septuplū: et omnē substantiā dom⁹ sue tradet: et liberabit se. Qui autē adulter ē: p̄ter cordis inopiā p̄det animā suā. Turpitudinē et ignominia cōgregat sibi: et opprobriū illi⁹ non delebit. Quia zelus et furor uiri nō parcat i die uindictae: nec acquiescet cuiusq; precibus: nec suscipiet p̄ redēptione dona plurima. **Ca. vii.**

Fili mi custodi sermones meos: et p̄cepta mea reconde tibi. Fili honora dñm et ualebis: p̄ter eū uero ne timueris alienū. Serua mandata mea et uiues: et legem meam q̄si pupilam oculi tui. Liga eā in digitis tuis:

scribe illā i tabulis cordis tui. Dic sapientie soror mea es: et prudentiā uoca amica tuā. Ut custodiat te a muliere reetranea et ab aliena: que uerba sua dulcia facit. De fenestra enī dom⁹ mee per cancellos prospexi iuuenē et uideo paruulos. Considero uerordē iuuenē qui trāsit p̄ plateas iuxta angulum: et prope uia dom⁹ illi⁹ gradit⁹. in obscuro ad uesp̄ascente die: in noctis tenebris et caligine. Et ecce occurrit illi mulier in ornatu meretricio: p̄parata ad decipiendas animas. Barrula et uaga quietis impacēs: nec ualēs in domo cōsistere pedibus suis. Nūc forō nunc in plateis: nūc iuxta angulos insidiās. App̄hensumq; deosculatur iuuenē et procari uultu blādīt dicens. Vidimas pro salute deuoui: hodie reddidi uota mea. Idcirco egressa sū in occursum tuū desiderans te uidere. et reperi. Integui funibus lectulū meū: straxi tapetibus pidis ēē egipto: aspersi cubile meū mirra et aloē et cinamomo. Veni inebriemur uberibus: et freamur cupitis amplexibus donec illucescat dies. Non est enī uir in domo sua: abiit uia longissima. Sacculū pecunie secū tulit: in die plene lune reuersus est in domū suā. Irretrixit eū multis sermonibus: et blanditijs labiorū protraxit illū. Stati eā sequit⁹ quasi bos duct⁹ ad uictimā et quasi agnus lasciuens et ignorās: et nescit quod ad uincta stult⁹ trahat⁹: donec trāssigat sagitta iecur ei⁹. Velud si auis festinet ad laqueū: et nescit q̄ de p̄iculo anime illi⁹ agitur. Nūc ergo fili mi audi me: et attende uerbis oris mei. Ne abstrahat in uis illi⁹ mens tua: neq; decipiaris semitis eius. Multos enī uulneratos deiecit: et fortissimi quoq; interfecit sūt

ab ea. Hic inferi domus eius: penetrantes interiora mortis. **Ca. viii.**

Nunquid non sapientia clamitat: et prudentia dat vocem suam? In summis excelsisque verticibus: supra viam in medijs semitis stans: iuxta portas civitatis: in ip[s]is foribus loquitur dicens. Viri ad vos clamito: et vox mea ad filios hominum. Intelligite paruuli astutiam: et insipientes animaduertite. Audite quoniam de rebus magnis locutura sum: et aperient labia mea ut recta predicent. Veritatem meditabitur guttur meum: et labia mea detestabuntur impium. Iusti sunt omnes sermones mei: non est in eis prauum quid neque peruersum. Recti sunt intelligentibus: et equi inuenientibus scientiam. Accipite disciplinam meam et non pecuniam: doctrinam magis quam aurum eligite. Melior est enim sapientia rudis opibus preciosissimis: et omne desiderabile ei non potest comparari. Ego sapientia habito in consilio: et eruditio inter sum cogitationibus. Timor domini odit malum: arrogantiam et superbiam et viam prauam et os bilingue detestor. Meum est consilium et equitas. Mea est prudentia: mea est fortitudo. Per me reges regnant: et legum conditores iusta decernunt. Per me principes imperant: et potentes decernunt iustitiam. Ego diligentes me diligo: et qui mane vigilauerint ad me inueniet me. Mecum sunt diuitie et gloria: opes superbe et iusticia. Melior est fructus meus auro et lapide pretioso: et gemina mea argento electo. In vijs iusticie ambulo: in medio semitarum iudicij: ut ditam diligentes me: et thesauros eorum repleam. Dominus possedit me in initio viarum suarum: antequam quicquam faceret a principio: ab eterno ordinata sunt et ex antiquis:

antequam terra fieret. Non dum erat abissi: et ego iam concepta eram. Necdum fontes aquarum recuperant: necdum montes graui mole constituerant. Ante omnes colles ego parturiebar. Adhuc terram non fecerat: et flumina et cardines orbis terre. Quando parabat celos aderam: quando recta lege et giro vallabat abissos. Quando ethera firmabat sursum: et librabat fontes aquarum. Quando circumdabat mari terminum suum: et legem ponebat aquis: ne transirent fines suos. Quando appedebat fundamenta terre: cum eo etiam cuncta componens. Et delectabar per singulos dies ludens coram eo omni tempore: et ludens in orbem terrarum: et delicie mee esse cum filiis hominum. Nunc ergo filij audite me. Beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam et estote sapientes: et nolite abicere eam. Beat' homo qui audit me: et qui vigilat ad fores meas quotidie: et obseruat ad postes hostij mei. Qui me inuenierit inueniet vitam: et hauriet salutem a domino. Qui autem in me peccauerit: ledet animam suam. Omnes qui me oderunt diligunt mortem. **Ca. ix.**

Sapientia edificauit sibi domum: excidit columnas septem. Immolauit victimas suas: miscuit vinum: et proposuit mensam suam. Misit ancillas suas ut vocarent ad arce[m]: et ad menia ciuitatis. Si quis est paruulus veniat ad me. Et insipientibus locuta est. Venite comedite panem meum: et bibite vinum quod miscui vobis. Relinquitte infantiam et uiuite: et ambulat' per vias prudentie. Qui erudit derisorem ipse iniuriam sibi facit: et qui arguit impium sibi maculam generat. Noli arguere derisorem: ne oderit te. Argue sapientem: et diliget te. Da sapienti occasionem:

et addetur ei sapientia. Dore iustus: et festinabit accipere. Principium sapientie timor dñi: et scientia sanctorum prudentia. Per me enim multiplicabuntur dies tui: et addentur tibi anni vite. Si sapiens fueris tibi metipsum eris: si autem illusor: solus portabis malum. Mulier stulta et clamorosa. plenamque illecebris et nichil omnino sciens. sedet in foribus domus sue super sellam. in excelso urbis loco: ut vocaret transeuntes per viam: et pergentes itinere suo. Quis est paruulus? declinet ad me. Et vecordi locuta est. Aquae furtive dulciores sunt: et panis absconditus suavior. Et ignoravit quod ibi sint gigantes: et in profundis inferni conuine eius. Qui enim applicabitur illi descendet ad inferos: nam qui abscesserit ab ea saluabitur. **Capitulum.**

Filius sapiens letificat patrem: filius vero stultus mestitia est matri sue. Nil perierunt thesauri impietatis: iustitia vero liberabit a morte. Non affliget dominus fame animam iusti: et insidias impiorum subvertet. Egestatem operata est manus remissa: manus autem fortium diuitias parat. Qui nititur mendaciis hic pascit ventos. idem autem ipse sequitur aues volantes. Qui congregat in messe filius sapiens est: qui autem stertit estate. filius confusionis. Benedictio domini super caput iusti: os autem impiorum operit iniquitatem. Memoria iusti cum laudibus et nomen impiorum putrescet. Sapiens corde precepta suscipiet: stultus reditur labijs. Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter: qui autem deprauat vias suas manifestus erit. Qui auert oculo dabit dolorem: et stultus labijs verberabitur. Vita vite os iusti: et os impiorum operit iniquitatem. Dominus suscitabit rixas: et uniuersa delicta operit caritas.

In labijs sapientis inuenitur sapientia: et virga in dorso eius qui indiget corde. Sapientes abscondunt scientiam: os autem stulti confusioni proximum est. Substantia diuitis urbs fortitudinis eius: pauper pauperum egestas eorum. Opus iusti ad vitam: fructus autem impiorum ad peccatum. Via vite custodiendi disciplinam: qui autem increpationes relinquit errat. Abscondunt odium labia mendacia: qui profert contumeliam insipiens est. In multiloquio non deerit peccatum: qui autem moderatur labia sua prudentissimus est. Argentum electum lingua iusti: cor autem impiorum pro nichilo. Labia iusti erudiunt plurimos. qui autem in modum sunt in cordis egestate morientur. Benedictio domini diuites facit: nec sociabitur eis afflictio. Quasi per risum stultus operatur scelus: sapientia autem est viro prudentia. Quod timet impius veniet super eum: desiderium suum iustis dabitur. Quasi tempestas transiens non erit impius: iustus autem quasi fundamentum semper eternum. Sicut acerum dentibus et fumus oculis: sic piger hijs qui miserunt eum. Timor domini apponet dies: et anni impiorum breuiabuntur. Expectatio iustorum letitia: spes autem impiorum pibit. Fortitudo simplicis via domini: et pauper hijs qui operantur malum. Iustus in eternum non commouebitur: impius autem non habitabit super terram. Os iusti parturiet sapientiam: lingua prauorum peribit. Labia iusti considerata placita: et os impiorum peruersa. **Capitulum.**

Statera dolosa abhominatio est apud deum: et pondus equum voluntas eius. Vbi fuerit superbia ibi erit et contumelia: ubi autem est humilitas ibi est sapientia. Simplicitas iustorum dirigit eos et supplantatio peruersorum

vastabit illos. Non proderunt diuitie
in die ultionis: iusticia autem liberabit
a morte. Iusticia simplicis dirigit vi-
am ei⁹: et in impietate sua corruet im-
pius. Iusticia rectorum liberabit eos: et
in insidijs suis capientur iniqui. Mor-
tuo homine impio nulla erit ultra spes:
et expectatio sollicitos pibit. Iustus de
angustia liberatus est: et tradet impius
pro eo. Simulator ore decipit amicum
suum: iusti autem liberabuntur scientia. In
bonis iustorum exaltabitur ciuitas: et in
perditione impiorum erit laudatio. Be-
nedictione iustorum exaltabitur ciuitas: et
ore impiorum subuertetur. Qui despicit
amicum suum indiges corde est: uir autem
prudens tacebit. Qui ambulat fraudu-
lenter reuelat archana: qui autem fidelis
est relat amicum commissum. Ubi non est
gubernator populi⁹ corruet: salus au-
tem ubi multa consilia. Affliget malo
qui fidem facit pro extraneo: qui autem
cauet laqueos secur⁹ erit. Mulier gra-
tiosa inueniet gloriam: et robusti habe-
bunt diuitias. Benefacit anime sue
uir misericors: qui autem crudelis est et
propinquos abicit. Impius facit opus
instabile: seminari autem iusticiam mer-
ces fidelis. Clementia parat vitam: et
sedatio malorum mortem. Abhominabile
domino cor prauum: et uoluntas ei⁹ in hijs
qui simpliciter ambulant. Man⁹ in ma-
nu non erit innocens malus: semen au-
tem iustorum saluabit. Circulus aure⁹
in naribus suis: mulier pulchra et fatua.
Desiderium iustorum omne bonum est: pesto-
lacio impiorum furor. Alij diuidunt pro-
pria et ditiores sunt: alij rapiunt non
sua et semper in egestate sunt. Anima
que benedicit impinguabit: et qui in-
ebriat ipse quoque inebriabit. Qui abs-
condit frumenta maledicet in populis:

benedictio autem super caput uidentium.
Bene consurgit diluculo qui querit bona:
qui autem inuestigator malorum est oppri-
metur ab eis. Qui confidit in diuitijs
suis corruet: iusti autem quasi uirens
folium germinabunt. Qui conturbat do-
mum suam possidebit uentos: et qui stult⁹
est seruiet sapienti. Fruct⁹ iusti linguam
uite: et qui suscipit animas sapiens
est. Si iustus in terra recipit: quanto
magis impius et peccator. **CXVII.**
Qui diligit disciplinam diligit sci-
entiam: qui autem odit increpacio-
nes insipiens est. Qui bonus est hauriet
sibi gratiam a domino: qui autem confidit
in cogitationibus suis impie agit. Non
roborabitur homo ex impietate: et radix
iustorum non commouebit. Mulier dili-
gens corona est viro suo: et putredo in
ossibus eius que confusione res dignas
gerit. Cogitationes iustorum iudicia: et
consilia impiorum fraudulenta. Verba
impiorum insidiantur sanguini: os
iustorum liberabit eos. Verte impios et
non erunt: dom⁹ autem iustorum perman-
bit. Doctrina sua nescit uir: qui autem
uani et recors est patebit contemptui.
Melior est pauper et sufficiens sibi: quam
gloriosus et indigens pane. Nouit
iustus iumentorum suorum animas: viscera
autem impiorum crudelia. Qui opatur
terram suam satiabitur panibus: qui autem
sedat ortum stultissimus est. Qui suauis
est in uini moderationibus: in suis mo-
nitionibus relinquit contumeliam. De-
siderium impij monumentum est pessimo-
rum: radix autem iustorum perficit. Pro-
pter peccata labiorum ruina proximat
malo: effugiet autem iustus de angustia.
De fructu oris sui unusquisque replebi-
tur bonis: et iuxta opera manuum suarum
retribuetur ei. Via stulti recta in oculis

eius: qui autē sapiens est audit consilia.
 Fatuus statim indicat irā suā: qui au-
 tem dissimulat iniuriā callidus ē. Qui
 quod novit loquitur inde iusticie est.
 qui autē mentis testis est fraudulentus.
 Est qui permittit et quasi gladio pugnetur
 consciencie: lingua autē sapientium sani-
 tas. Labium veritatis firmum erit in per-
 petuum: qui autē testis est repentinus con-
 tinuat linguā mendacii. Dolos in
 corde cogitandum mala: qui autē pacis
 inest consilia. sequitur eos gaudium. Non
 contristabit iustum quicquid ei acciderit:
 impij autē replebuntur malo. Abho-
 minatio est domino labia mendacia: qui
 autem fideliter agunt placet ei. Homo
 versutus relat scientiā: et cor insipienti-
 um provocat stulticias. Manus for-
 tium dominabitur: que autem remissa ē
 tributis serviet. Metor in corde viri hu-
 miliabit illū: et sermone bono letifica-
 bitur. Qui negligit damnum propter
 amicum iustus est: iter autem impiorū
 decipiet eos. Non inveniet fraudulentus
 lucrum: et substantia hominis erit auri
 precium. In semita iusticie vita: iter autē
 devium ducit ad mortem. *Capitulum xiii.*

Filius sapiens doctrina patris:
 qui autē illusor ē non audit cum
 arguitur. De fructu oris sui homo saci-
 abit bonis: anima autē impiorum
 iniqua. Qui custodit os suū custodit
 animā suā: qui autē inconsideratus ē
 ad loquendum sentiet mala. Vult et
 non vult piger: anima autē operan-
 tium impinguabitur. Verbum mendax
 iustus detestabitur: impius autē confun-
 dit et confundetur. Iusticia custodit in-
 nocentis viā: impietas autē peccatorem
 supplantat. Est quasi dives cum nichil
 habeat: et est quasi pauper cum in multis
 divitijs sit. Redemptio anime viri divitiis

sue: qui autē pauper est increpationē
 non sustinet. Lux iustorum letificat: lu-
 cerna autē impiorum extinguetur. Inter
 superbos semper iurgia sunt: qui autem
 agunt omnia cum consilio. reguntur sapi-
 entia. Substantia festinata minuetur:
 que autē paulatim colligitur manu-
 multiplicabit. Spes que differt affli-
 git animā: lignum vite desiderium veniens.
 Qui detrahit alicui rei. ipse se in futurum
 obligat: qui autē timet preceptum in pace
 reprobabit. anime dolose errat in precibus.
 iusti autē misericordes sunt et miseran-
 tur. Lex sapientis fons vite: ut declinet
 a ruina mortis. Doctrina bona dabit
 gratiā: in itinere contemptorum vorago.
 Astutus omnia agit cum consilio: qui
 autem fatuus ē aperit stulticiā. Sum-
 mus impij cadet in malū: legatus fide-
 lis sanitas. Egestas et ignominia ei
 qui deserit disciplinā: qui autē acqui-
 escit arguenti glorificabitur. Desiderium si
 compleatur delectat animā: detestantur
 stulti eos qui fugiunt mala. Qui cum
 sapientibus graditur sapiens erit: amicus
 stultorum similis efficiet. Peccatores per-
 sequuntur malū: et iustis retribuentur
 bona. Bonus relinquit heredes filios
 et nepotes: et custodit iusto substantia
 peccatoris. Multi tibi in novatibus
 patrum: et alijs congregantur absque iu-
 dicio. Qui parcat virge odit filium suū:
 qui autem diligit illū instatim erudit.
 Iustus comedit et replet animā suā: venit
 autē impiorum insaturabilis. *Capitulum xiiii.*

Sapiens noster edificat domū suā:
 insipiens extructā quoque manibus
 destruet. Ambulans recto itinere et timens
 deū: despicitur ab eo qui in fami gra-
 ditur via. In ore stulti virga superbie:
 labia autem sapientium custodiunt eos.
 Ubi non sunt boves presepe vacuū est:

ubi autē apparēt plurime segetes ibi manifesta est fortitudo bouis. Testis fidelis non mentietur: profert autē mendaciū dolosus testis. Querit derisor sapientiā et nō inuenit: doctrina prudentiū facilis. Vade cōtra virū stultū: et nescito labia imprudentie. Sapientiā callidi ē intelligere viā suā: et prudentia stultorū errās. Stult⁹ illudet pccm: et inter iustos morabitur gracia. Cor qđ nouit amaritudinē aie sue: i gaudia eius nō miscebitur extrane⁹. Domus impiorū delebitur: tabernacula iustorū germinabūt. Est via qđ uidet hominū iusta: nouissima autē eius deducūt ad mortem. Risus dolore miscebitur: et extrema gaudij ludus occupat. Vix suis replebitur stultus: et sup eū erit vir bon⁹. Innocens credit omni verbo: astut⁹ considerat gressus suos. Filio doloso nichil erit boni. seruo autē sapiētī prosperi erit actus: et diriget viā eius. Sapiēs timet et declinat a malo: stult⁹ transilit et cōfidit. Impatiēs opprabit stulticiā: et vir vltim⁹ odiosus est. Possidebūt paruuli stulticiā: et expectabūt astuti scientiā. Iacebūt mali ante bonos: et impij ante portas iustorum. Ecclā proximo suo pauper odiosus est: amici vero diuitū multi. Qui despiciat proximū suū peccat: qui autē miseretur pauperi beat⁹ erit. Qui credit in dño misericordiā diligit: errat qui opant malū. Misericordia et veritas preparāt bona. In omni opere bono erit abundātia: ubi autem verba sūt plima ibi frequenter egestas. Corona sapientiū diuitie eorū: fatuitas stultorū imprudentia. Liberat animas testis fidelis: et profert mendacia versipellis. In timore dñi fiducia fortitudinis: et filijs eius erit spes. Timor dñi fons

vite: ut declinet a ruina mortis. In multitudine populi dignitas regis: et i paucitate plebis ignominia principis. Qui patiens est multa gubernat sapientiā: qđ autē impatiēs est exaltat stulticiā suā. Vita carniū sanitas cordis: putredo ossium inuidia. Qui calumniat egentē reprobrat factori ei⁹: honorat autē eū qui miseretur pauperis. In malicia sua repellēt impius: sperat autē iust⁹ in morte sua. In corde prudentis requiescit sapientiā: et indoctos quosq; erudiet. Iusticia eleuat gentem: miseros autē facit populos peccatū. **Cur.** Accept⁹ est regi minister intelligēs: iracundiā ei⁹ inutilis sustinebit.

Responso mollis frāgit iram: sermo dur⁹ suscitāt furorē. Lingua sapiētū ornat scientiā: os fatuorū ebullit stulticiā. In omni loco oculi dñi cōtemplātur bonos et malos. Lingua placabilis linguam vite: que autē immoderata est conteret spiritū. Stult⁹ irridet disciplinā prīs sui: qui autem custodit increpationē astutior fiet. In abundāti iusticia virtus maxima est: cogitationes autem impiorū eradicabūtur. Dom⁹ iusti plurima fortitudo: et in fructibz impij conturbatio. Labia sapientiū dissimulant scientiā: cor stultorū dissimile erit. Victimę impiorū abhominabiles dño: vota iustorū placabilia. Abhominatio ē dño via impij: qui sequitur iusticiā diligitur ab eo. Doctrina mala deserentiū viā vite: qui increpationes odit morietur. Infern⁹ et pñitio corā dño: quātomagis corda filiorū hominū. Nō amat pestilens eū qui se corripit nec ad sapientes graditur. Cor gaudēs exhilarat faciē: in merore animi deicit spiritus. Cor sapientis

queret doctrinā: et os stultorum palatur
improbitas. Omnes dies pauperis mali:
secura mens quasi iuge convivium. Me-
lius est parum cum timore domini: quam thesau-
ri magni et insatiabiles. Melius est
vocari ad olera cum caritate: quam ad vitu-
lum saginatum cum odio. Vir iracundus
provocat rixas: qui patiens est mitigat
suscitatas. Inter pigros quasi sepes spi-
narum: via iustorum absque offendiculo.
Filius sapiens letificat patrem: et stultus
homo despiciat mercedem suam. Stulticia
gaudium stulto: et vir prudens dirigit
gressus suos. Dissipantur cogitationes
ubi non est consilium: ubi vero sunt plures
consiliiarii confirmantur. Letatur homo
in sententia oris sui: et sermo opportunus
est optimus. Semita vite super eruditum:
ut declinet de inferno novissimo. Do-
mum superborum demolietur dominus: et firmos
faciet terminos vidue. Abominatio
domini cogitationes male: et purus sermo
pulcherrimus firmabitur ab eo. Contur-
bat domum suam qui sedat avaritiam:
qui autem odit munera vivet. Per mi-
sericordiam et fidem purgatur peccata:
per timorem autem domini declinat omnis
a malo. Mens iusti meditabitur obedi-
entiam: os impiorum redundat malis.
Longe est dominus ab impiis: et orationes
iustorum exaudiet. Lux oculorum letificat
animam: fama bona impinguat ossa.
Auris que audit increpationes vite:
in medio sapientium commorabitur. Qui
abicit disciplinam despiciat animam suam:
qui autem acquiescit increpationibus: posses-
sor est cordis. Timor domini disciplina sa-
piencie: et gloriam preedit humilitas. **Ca. xvi.**

Hominis est animam parare: et
domini gubernare linguam. Omnes
vie hominum patent oculis eius: spiri-
tuum ponderator est dominus. Revela domino

opera tua: et dirigentur cogitationes tue.
Universa propter semetipsum operatus est
dominus: impius quam ad diem malum. Abho-
minatio domini est omnis arrogans: etiam
si manus ad manum fuerit non est innocens.
Initium vie bone facere iusticiam: acce-
pta est apud deum magis quam immolare
hostias. Misericordia et veritate redi-
mit iniquitas: et in timore domini
declinat a malo. Cum placuerint domino
vie hominis: inimicos quoque eius
converteret ad pacem. Melius est parum cum
iusticia: quam multi fructus cum iniquitate.
Cor hominis disponit viam suam: sed
domini est dirigere gressus eius. Divina-
tio in labiis regis: in iudicio non erra-
bit os eius. Proodus et statuta iudicia
domini sunt: et opera eius omnes lapides
seculi. Abominabiles regi qui agunt
impie: quoniam iusticia firmat solium.
Voluntas regum labia iusta: qui recta
loquitur dirigetur. Indignatio regis
nuntius mortis: et vir sapiens placabit
eum. In hilaritate vultus regis vita: et
claventia eius quasi imber secotinus.
Posside sapientiam quia auro melior
est: et acquire prudentiam quam pretiosior
est argento. Semita iustorum declinat
mala: custos anime sue servat vitam
suam. Correctionem preedit superbia: et ante
ruinam exaltabit spiritus. Melius est
humiliari cum multis: quam dividere spolia
cum superbis. Eruditus in verbo reperiet
bona: et qui sperat in domino beatus est.
Qui sapiens est corde: appellabitur prudens:
et qui dulcis eloquio maiora reperiet.
Fons vite eruditio possidentis: doctri-
na stultorum fatuitas. Cor sapientis eru-
diet os eius: et labiis eius addet gratiam.
Favus mellis composita verba: dul-
cedo anime sanitas ossium. Est via que
videtur homini recta: et novissima eius

ducit ad mortē. Anima laborantis laborat sibi: quia cōpulit eū os suū. Vir insipiens fodit malū: et in labijs ei⁹ ignis ardescit. Homo perversus suscitāt lites: et verbosus separat principes. Vir iniquus laetatur amicū suū: et ducit eū per viā non bonā. Qui animis oculis cogitat prava: mordēs labia sua perficiet malū. Corona dignitatis senectus: que in vijs iusticie reperietur. Melior est patiens viro fortis: et qui dominat⁹ animo suo repugnatore urbium. Sortes mittuntur in sinū sed a dño temperant⁹. **Cxxxv.**

Melior ē bucella sicca cū gaudio: q̄ dom⁹ plena victimis cū iurgio. Servus sapiens dñabitur stultis filijs: et inter frēs hereditatem dividet. Sicut igne probatur argentū et aurū camino: ita corda probat dñs. Mal⁹ obedit lingue inique: et fallax obtemperat labijs mendacibz. Qui despicit pauperē reprobat factori eius: et qui in ruina letat⁹ alteri⁹ nō erit impunit⁹. Corona semini filij filiorū: et gloria filior⁹ prēs eor⁹. Non decet stultū ūba composita: nec principē labiū mentiens. Gemma gratissima expectatō prestolantis: quocūq; se vertit prudenter intelligit. Qui celat delictū querit amicicias: qui altero sermone reperit separat federatos. Plus proficit correctio apud prudentē: q̄ centū plage apud stultū. Semper iurgia querit malus: angel⁹ autē crudelis mittet⁹ contra eū. Expediit magis vñse occurrere captis fetibz: q̄ fatuo confidēti sibi in stulticia sua. Qui reddit mala pro bonis: nō recedet malū de domo eius. Qui dimittit aquam caput est iurgiorū: et anteq̄ patiat⁹ cōtumeliā iudiciū deserit. Et qui iustificat impiū et q̄ cōdemnat

iustū: abhominabilis ē uterq; apud deū. Quid p̄dest stulto habere divicias: cū sapienciā emere nō possit? Qui altā facit domū suā q̄rit ruinā: et qui evitat discere incidet in malū. Omni tempore diligit qui amic⁹ est: et frater in angustijs cōprobat⁹. Stult⁹ homo plaudet manibz suis: cū spoponderit pro amico suo. Qui meditat⁹ discordias diligit rixas: et qui exaltat os suū q̄rit ruinā. Qui pueri cordis est nō invenit bonū: et qui vertit linguā incidet in malū. Stultus est stultus in ignominia suā: sed nec pater ī fatuo letabitur. Anim⁹ gaudēs etatē floridam facit: spiritus tristis exicat ossa. Munera de sinu impi⁹ accipit: ut pervertat sc̄tas iudicij. In facie prudentis lucet sapientia: oculi stultorū in finibz terre. Ira patris fili⁹ stult⁹: et dolor matris que genuit eū. Non est bonū damnum inferre iusto: nec percutere principē qui recta iudicat. Qui moderatur sermones suos doctus et prudens est: et p̄ciosi spirit⁹ vir eruditus. Stultus q̄ si tacuit sapiēs reputabit⁹: et si compresseit labia sua intelligēs. **Cxxxvi.**

Occasiones q̄rit qui vult recedere ab amico. omni tpe erit reprobrabilis. Nō recipit stult⁹ verba prudentie: nisi ea dixeris que versantur ī corde eius. Impius cū in profundū venerit peccator⁹ cōtenuit. sed sequit⁹ eum ignominia et opprobriū. Aqua profunda ex ore viri: et torrens redundans fons sapiētie. Accipere psonā impij in iudicio nō est bonū: ut declines a veritate iudicij. Labia stulti mīscēt se rixis: et os ei⁹ iurgia puocat. Os stulti cōtritio eius: et labia ipsius ruina anime ei⁹. Verba biliguis q̄si simplicitia: et ipsa perveniunt usq; ad

interiora vetric. Dignu dicit timor. a-
nime autē effeminatoz elurient. Qui
mollis et dissolut⁹ ē in opere suo: fea-
ter est sua opa dissipatis. Turris fortis-
sima nomē dñi. ad ipsā currit iustus
et exaltabit. Substantia diuitis urbs
roboris eius: et quasi mur⁹ validus
circūdans eū. Anteq⁹ contera⁹ exalta-
tur cor hominis: et anteq⁹ glorificetur
humiliat. Qui prius rīdet q⁹ audiat
stultū se esse demōstrat: et confusione
dignū. Spirit⁹ viri sustentat imbecil-
litatē suā: spiritū vero ad irascēdum
facile quis poterit sustinere? Cor pru-
dētis possidebit scientiā: et auris sa-
pientiū q̄rit doctrinā. Donū hominī
dilatāt viam eius: et ante principes
spaciū ei facit. Iustus prior est accusa-
tor sui: venit amic⁹ ei⁹ et inuestigabit
eū. Contradictiones cōprimūt fors: et
inter potentes q⁹ diiudicat. Sfrater qui
adiuuat a frē quasi ciuitas firma: et
iudicia quasi vedes urbium. De fru-
ctu oris viri replebit venter eius: et ge-
nimina labioz ipsius saturabūt eū.
Mors et vita in manibz lingue: qui
diligūt eā comedent feudus ei⁹. Qui
inuenit mulierē bonā inuenit bonū:
et hauriet iocunditatem a dño. Qui
repellit mulierē bonā repellit bonū:
qui autem tenet adulteram stultus ē
et insipiens. Cū obsecrationibus lo-
quitur pauper: et diues effabitur rīgi-
de. Vir amīcabilis ad societatem:
magis amicus erit q⁹ frater. **Ca. xix.**

Melior est pauper qui ambulat ī
simplicitate sua: q⁹ diues tor-
quens labia sua et insipiens. Vbi nō
est scientia anime nō est bonū: et qui
festin⁹ est pedibus offendet. Stulticia
hominis supplantat gressus eius: et
contra deū feruet animo suo. Diuitie

addūt amicos plurimos: a paupere
autē et hī quos habuit separantur.
Testis falsus nō erit impunit⁹: et qui
mendacia loquit nō effugiet. Multi
colūt psonā potētis: et amici sūt dona
tribuentis. Sfratres hoīs paupis ode-
runt eū: insup et amici pcul recesserūt
ab eo. Qui tantū verba sedat nichil
habebit: qui autē possessor est mentis
diligit animā suā: et custos prudētie
inueniet bona. Falsus testis non erit
impunit⁹: et qui loquit mēdacia pibit.
Non decet stultū diuitie: nec seruū
dñari principibz. Doctrina viri per
patientia nōscitur: et gloria eius est
iniqua p̄tergredi. Sicut fremit⁹ leonī
ita et regis ira: et sicut ros sup herbā
ita et hilaritas eius. Dolor patris fi-
lius stultus: et reda iugiter p̄stillātia
litigiosa mulier. Dom⁹ et diuitie dant
a parentibz: a dño autē proprie vxor
prudens. Digredo immittit soporē:
et aīa dissoluta eluriet. Qui custodit
mandatū custodit animā suam: qui
autē negligit viā suā mortificabitur.
Sfrerator dño qui miseret pauperis: et
vicissitudinē suā reddet ei. Erudi filiū
tuū ne desperes: ad interfecionē autē
eius ne ponas animā tuā. Qui enī
impatientis est sustinebit damnu: et cū
rapuerit aliud apponet. Audi filiū
et suscipe disciplinā: ut sis sapiens in
nouissimis tuis. Multe cogitationes
in corde viri: volūtas autē domini
in eternū pmanebit. Homo indigen⁹
misericos est: et melior est paup iust⁹
q⁹ vir mendax. Timor dñi ad vitam:
et in plenitudine cōmorabitur absq⁹
visitatione p̄ssimi. Abscondit piger
manū suā sub ascella: nec ad os suū
applicat eā. Pestilente flagellato stult⁹
sapientior erit: si autem corripueris

sapiētem intelliget sapiētiā. Qui affli-
git patrē et fugit matrē: ignominiosus
erit et infelix. Non cesses audire fili do-
ctrinam: nec ignores sermones scien-
tie. Testis iniquus deridet iudiciū: et
os impiorū deuorat iniquitatem. Pa-
rata sūt derisoribz iudicia: et mallei per-
cutientes stultorū corporibus. **Capitulum.**

Luxuriosa res vinū: et tumultuo-
sa ebrietas. Quicūq; hīs dele-
tatur nō erit sapiens. Sicut rugitus
leonis ita et terror regis: qui puocat
eū peccat i aīam suā. Nonor ē hominī
qui separat se a cōtentionibz: omnes
autē stulti miscant contumelijs. Pro-
pter frigus piger arare noluit: medi-
cabit ergo estate et nō dabit illi. Sicut
aqua profunda sic consiliū in corde
viri: sed homo sapiēs rehauret illud.
Multi hoīes misericordes vocantur:
virū autē fidelē quis inueniet? Quis
qui ambulat in simplicitate sua: bea-
tos post se filios relinquit. Rex qui se-
det in solio iudicij: dissipat omne ma-
lum i intuitu suo. Quis potest dicere
mundū ē cor meū: pur⁹ sū a peccato?
Pond⁹ et pōdus. mēlura et mēlura:
utrumq; abhōiabile ē apud deū. Ex-
tudijs suis intelligit puer: si mūda
et recta sint opa eius. Aurē audientē
et oculū vidētē: dñs fecit utrūq;. Mo-
li diligere somnū: ne te egestas oppri-
mar. apri oculos tuos: et saturare pa-
nibus. Malū est malū ē. dicit omnis
emptor: et cū recesserit tūc gloriabitur.
Est aurū et multitudo gemmarū: vas
autē preciosū labia sciētie. Tolle vesti-
mentū ei⁹ qui fidelissor egredit aliēni:
et pro retrans auser pignus ab eo.
Suavis ē hominī panis mendaci⁹: et
postea implebitur os ei⁹ calculo. Co-
gitationes consilijs roborantur: et

gubernaculis tradāda sunt bella. Si
qui reuelat misteria. et ambulat seu-
duler et dilatat labia sua: ne com-
miscearis. Qui maledicit patri suo et
matri: extinguet lumen ei⁹ in medijs
tenebris. Hereditas ad quā festinat i
principio: in nouissimo benedictione
carebit. Ne dicas reddā malum pro
malo: repecta dominū et liberabit te.
Abhōiatio est apud deū pondus et
pondus: statera dolosa nō est bona.
A dño dirigunt gressus viri. Quis
autē hominū intelligere potest viam
suā? Ruina est hominī deuotare san-
ctos: et post vota retractare. Dissipat
impios rex sapiens: et incuruat super
eos fornice. Lucerna dñi spiraculū ho-
minis: que inuestigat omnia secreta
ventris. Misericordia et veritas custo-
diunt regem: et roboratur clementia
thron⁹ eius. Exultatio iuuenū fortitu-
do eorū: et dignitas senum canities.
Livor vulneris absterget mala: et pla-
ge in secretioribus ventris.

Sicut diuisiones aquarū ita cor
regis in manu dñi: quocumq;
voluerit incliabit illud. **Capitulum.** Omnis via
viri recta sibi videtur: appēdit autem
corda dñs. Facere misericordiā et iu-
diciū. magis placet dño q̄ victimē.
Exaltatio oculorū ē dilatatō cordis:
lucerna impiorū peccatū. Cogitationes
robusti semp in abūdantia: omnis
autem piger semp in egestate est. Qui
cōgregat thesauros lingua mendaci⁹
vanus et recors est: et impingetur ad
laqueos mortis. Rapine impiorum
detrahent eos: quia noluerunt facere
iudiciū. Peruersa via viri aliena ē a
deo: qui autē mūdus est rectū op⁹ ei⁹.
Melius est sedere in angulo domatis:
q̄ cū muliere litigiosa et i domo cōmū.

Anima impij desiderat malū: non
miserabit proximo suo. Muldato pe-
tilente sapiētiōz erit paruulus: et si se-
detur sapientē sumet scientiā. Ecogi-
tat iustus de domo impij: ut detrahāt
impios a malo. Qui obturat auren
suā ad clamorē paupis: et ipse dama-
bit et nō exaudiet. Mun⁹ absconditū
extinguit iras: et donū i sinu indigna-
tionē maximā. Gaudiū iusto ē facere
iudiciū: et pauor operantibz iniquitatē.
Vir qui errauerit a via doctrine: in
retu gigantū cōmorabit. Qui diligit
epulas i egestate erit: qui amat vinū
et pingula nō ditabit. Pro iusto da-
bitur impi⁹: et pro recto iniqu⁹. Meli⁹
est habitare in terra deserta: qm̄ cū muli-
ere rixosa et iracūda. Thesaurus desi-
derabilis et oleū in habitaculo iusti:
et imprudens homo dissipabit illud.
Qui sequit iusticiā et misericordiam: inue-
nit vitā et iusticiā et gloriā. Ciuitatē
fortiū ascendit sapiēs: destruxitq; robur
fiducie eius. Qui custodit os suū et
linguā suā: custodit ab āgustijs ani-
mam suā. Supbus et arrogās voca-
tur indod⁹: qui in ira operat supbiā.
Desideria occidūt pigrū: noluerunt
enī quicq; manus eius operari. Tota
die concupiscit et desiderat: qui autem
iustus est tribuet et nō cessabit. Hostie
impiorū abhominabiles: q offerunt
ex scelere. Testis mēdax peribit: vir obe-
diens loquetur victoriā. Vir impius
prociāter obfirmat vultū suū: q au-
tem rectus est corrigit viā suā. Nō est
sapientia: nō est prudētia: nō ē consiliū
contra dñm. Equus parat ad diem
belli: dñs autē salutē tribuit. **Ca. xxii.**

Melius est nomē bonū qm̄ diuitie
multe: sup argentū enī et aurū
grā bona. Diues et paup obuiauerūt

sibi: utriusq; operator est dñs. Callid⁹
videt malū et abscondit se: innocens
petrāsit et afflid⁹ est damno. Finis
modestie timor dñi: diuicie et gloria
et vita. Arma et gladij in viā supbi:
custos autem aie sue longe recedit ab
eis. Proverbium est a dolens iuxta
viā suā: etiā cū senuerit nō recedet ab
ea. Diues pauperibz imperat: et q acci-
pit mutuū seruus est fenerantis. Qui
seminat iniquitatē metet mala: et vir-
ga ire sue cōsumabit. Qui pronus
est ad misericordiam bñdicetur: de panibz
enī suis dedit paup. Victoriā et ho-
norem acquireret qui dat munera: ani-
mam autē aufert accipientiū. Ecce de-
risorē et egibit cū eo iurgū: cessabūtq;
cause et cōtumelie. Qui diligit cordis
mūdiciā: propter graciā labiorū suorū
habebit amicu regem. Oculi dñi custo-
diūt scientiā: et supplātant verba ini-
qui. Dicit piger: leo ē foris: in medio
platearū occidēdus sum. Fouea pro-
funda os aliene: cui irat⁹ est domin⁹
incidit in eā. Stulticia colligata est in
corde pueri: et virga discipline fuga-
bit eā. Qui calumniat paupē ut au-
geat diuitias suas: dabit ipse ditioni
et egebit. Fili mi inclina aurē tuā: et
audi verba sapientū. Appone autem
cor ad doctrinā meam: que pulcra erit
tibi cū seruaueris eā in ventre tuo. Et
redūdabit in labijs tuis: ut sit in dñō
fiducia tua. Unde et ostendā eā tibi
hodie. Ecce descripsi eam tibi tripliciter
in cogitationibz et scientia: ut ostende-
rem tibi firmitatē et eloquia veritatis:
respondere ex eis illis: qui miserunt te.
Nō facias violentiam pauperi quia
paup est: neq; cōteras egenū in porta:
quia iudicabit dñs causam eius: et
configet eos qui confixerūt animā ei⁹.

Noli esse amicus homini iracundo: neq; ambules cū viro furioso: ne forte discas semitas eius: et sumas scandalū anime tue. Noli esse cū hijs qui defigūt manus suas: et qui vades se offerunt pro debitis. Si enī nō habes unde restituas: quid cause est ut tollat opimētū de cubili tuo? Ne trasgrediaris iminos ātquos: quos posuerunt prēs tui. Vidisti virū velocē ī opere suo: corā regibz stabit: nec erit āre ignobiles.

Quādo sedis ut comedis **Ca. xxm.** cū principē diligenter attende q̄ sūt appolita ante faciem tuā: et statue cultū in gutture tuo: si tamen habes in potestate animā tuā. Ne desideres de cibis eius: ī quo est panis mendaci. Noli laborare ut diceris: sed prudētie tue pone modū. Ne erigas oculos tuos ad opes quas nō potes habere: quia faciēt sibi pēnas quasi aquile: et volabunt in celū. Ne comedas cū homine inuidio et ne desideres cibos ei⁹: qm̄ ī similitudinem arioli et cōiedoris estimat qd̄ ignorat. Comede et bibe dicit tibi: et mens eius non est tecū. Cibos quos comederas euomes: et perdes pulcros sermones tuos. In auribus insipientiū ne loquaris: q̄a despiciēt doctrinā eloquij tui. Ne attingas paruuloy terminos: et agrū pupillorū ne introeas. Propinquus enī illorū fortis est: et ipse iudicabit contra te causā illorū. Ingrediat ad doctrinā cor tuū: et aures tue ad verba scientie. Noli subtrahere a puero disciplinā: si enī percusseris eū virga. nō moriet. Tu virga percuties eū: et animā eius de inferno liberabis. Fili mi si sapiens fuerit anim⁹ tuus gaudet tecū cor meū: et exultabunt renes mei cū locuta fuerint recta labia tua. Nō emulet cor tuū pccōres. sed in

timore dñi esto tota die: quia habebis spem in nouissimo: et p̄stulatio tua nō auferetur. Audi fili mi et esto sapiens: et dirige in via animū tuū. Noli esse in conuiuijs potatorum: nec in comestacionibus eorum qui carnes ad uelendū conferūt: quia vacantes potibz et dantes simbola cōsumētur: et uestiet pannis dormitatio. Audi patrē tuū qui genuit te: et ne cōtemnas cū seruerit mater tua. Veritatē enī: et noli uēdere sapientiā et doctrinā et intelligentiā. Exultat gaudio p̄ iusti: qui sapientē genuit letabit ī eo. Gaudeat pater tuus et mater tua: et exultet qui genuit te. Prebe fili mi cor tuum michi: et oculi tui vias meas custodiant. Fovea enī profunda est meritis: et puteus angustus aliena. Insidiat in via quasi latro: et quos incautos inuenerit interficiet. Cui ve cui⁹ patri re. cui rix. cui fouee. cui sine causa vulnera: cui suffossio oculorū? Nōne hijs qui cōmorant ī uino et studēt calicibz epotādīs: ne intuearis vinū quādo flauescit: cū splēduerit ī vitro color ei⁹. Ingredit blāde et in nouissimo mordebit ut coluber: et sicut regulus uenena diffundet. Oculi tui uidebūt extraneas: et cor tuū loquitur peruersa. Et eris sicut dormiens in medio mari: et quasi sopitus gubernator amisso dauo: et dices. Verberauerūt me sed nō dolui: traxerūt me: et ego nō sensi. Quādo euigilabo: et rursus uina reperiam?

De emuleris viros **Ca. xxm.** malos nec desideres esse cū eis: quia rapinas meditat mens eorū: et fraudes labia eorū locūtur. Sapiētia edificabit dom⁹: et prudentia roborabitur. In doctrina replebūtur cellaria: uniuersa substantia p̄ciosa et pulcherrima.

Vir sapiens fortis est et vir doctus
robustus et validus: quia cum disposi-
tione inicitur bellum: et erit salus ubi multa
consilia sunt. Excelsa stulto sapientia:
in porta non aperiet os suum. Qui cogi-
tat mala facere. Stultus vocabitur. Cogita-
tio stulti peccatum est: et abominatio
hominum detractor. Si despraveris lapsus
in die angustie: imminuet fortitudo
tua. Erue eos qui ducuntur ad mortem:
et qui trahuntur ad interitum liberare ne-
cesses. Si dixeris vires non supererunt:
qui inspector est cordis ipse intelligit et
servatorum anime tue nichil fallit: reddetque
homini iuxta opera sua. Comede fili
mi mel quia bonum est: et favum dulcissimum
guttur tuo. Sic et doctrina sapientie
anime tue: quam cum inueneris habebis
in novissimis spem: et spes tua non
peribit. Ne insidieris et gratias impieta-
tem in domo iusti: neque vases requiem
eius. Septies enim in die cadet iustus
et resurget: impij autem corruent in ma-
lum. Cum ceciderit inimicus tuus ne gau-
deas et in ruina eius ne exultet cor tuum:
ne forte videat dominus et displiceat ei:
et auferat ab eo iram suam. Ne conten-
das cum pessimis. nec emuleris impiis:
quoniam non habet futurorum spem mali:
et lucerna impiorum extinguetur. Time
dominum fili mi et regem: et cum detractoribus
non commisceris. Quoniam repente con-
surgit perditio eorum: et ruinam utriusque
quis novit. Hec ergo sapientibus. Cognito-
scere personam in iudicio non est bonum.
Qui dicunt impio iustus es. maledicent
eis populi: et detestabuntur eos tribus. Qui
arguunt eum laudabuntur: et super eos
veniet benedictio. Labia deosculabitur:
quia recta verba respondet. Prepara foris opus
tuum: et diligenter exerce agrum tuum: et postea
edifices domum tuam. Ne sis testis

frustra contra proximum tuum: ne lades
quosque labijs tuis. Ne dicas quomodo
fecit michi sic faciam ei: et reddam unicuique
secundum opus suum. Per agrum hominum
piger transiit: et per vineam viri stulti. Et
ecce totum repleverat urtica: et operuerat
supercilius eius spine: et materia lapidum
destruta erat. Quod cum vidisset po-
pulus in corde meo: et exemplo didici disci-
plinam. Usquequo piger dormies:
usquequo de somno resurges: parum
inquam dormies. modicum dormitabis:
paucillum manus conseres ut quiescas et
veniet tibi quasi cursor egestas tua: et
meditatus quasi vir armatus. *Dee q. p. a.*

*Wile salomons. q. s. t. i. s. t. u. l. e. r. u. t. v. i.
u. e. e. h. e. v. g. i. s. u. n. d. a. C. a. x. v. v.*

Gloria dei est celare verbum: et gloria
regum investigare sermonem. Cedu
sursu et terra deorsu: et cor regum insecu-
rabile. Aufer rubiginem de argento: et
egredietur vas purissimum. Aufer impie-
tatem de vultu regis: et firmabit iusticia
thronum eius. Ne gloriosus appareas coram
rege: et in loco magnorum ne steteris.
Melius est enim ut dicat tibi ascende huc:
quam ut humilietis coram principe. Que vi-
derunt oculi tui ne proferas in iurgio ri-
ro: ne postea emendare non possis cum
dehonestaveris amicum tuum. Causam
tuam tracta cum amico tuo. et secretum extra-
neo ne reveles: ne forte insultet tibi cum
audierit: et reprobrare non cesset. Gratia
et amicitia liberat: quas tibi serva. ne
reprobrabilis fias. Mala aurea in
lectis argenteis: qui loquitur verbum in tempore
suo. Inauris aurea et margarita ful-
gens: qui arguit sapientem et aurem obe-
dientem. Sicut frigus nivis in die messis:
ita legatus fidelis ei qui misertus eum:
animam ipsius requiescere facit. Nubes
et ventus et pluvie non sequentes:

vir gloriosus et promissa non complens.
 Patientia leniet princeps: et lingua
 mollis confringet duriciam. Mel inue-
 nisti. comede quod sufficit tibi: ne forte
 satiatus euomas illud. Subtrahere pedem
 tuum de domo proximi tui: nequando
 satiatus oderit te. Iaculum et gladius et
 sagitta acuta: homo qui loquitur contra
 proximum suum falsum testimonium. Dens
 putridus et pes lassus. qui sperat super
 infideli in die angustie: et amittit pal-
 lum in die frigoris. Acerum in nitro: qui
 carat carmina cordi pessimo. Sicut
 tinea vestimento et vermis ligno: ita
 tristitia viri nocet cordi. Si esurierit
 inimicus tuus: non tibi illud: si sitit da ei aquam
 bibere. Prunas enim congregabis super
 caput eius: et dominus reddet tibi. Vetus
 aquilo dissipat pluias: et facies tri-
 stis linguam detrahente. Melius est sedere
 in angulo domatis: quam cum muliere liti-
 giosa. et in domo communi. Aqua fri-
 gida anime siccanti: et nuntius bonus de
 terra longinqua. Fons turbatur pede
 et vena corrupta: iustus cadens coram
 impio. Sicut qui mel comedit melle
 non est ei bonum: sic qui scrutator est ma-
 iestatis opprimetur a gloria. Sicut urbs
 patres et absque murorum habitu: ita vir qui
 non potest in loquendo cohibere spiritum suum.
Quomodo nix in estate *Cxxxvi.*
 et pluuie in messe: sic indecens est
 stulto gloria. Sicut avis ad alta trans-
 volans. et passer quolibet vadens: sic
 maledictum frustra prolatum in quapiam su-
 perueniet. Flagellum equo et chamus
 asino: et virga in dorso imprudentium.
 Ne rideas stulto iuxta stulticiam suam:
 ne efficiaris ei similis. Responde stulto
 iuxta stulticiam suam: ne sibi sapiens esse
 videatur. Claudus pedibus et iniquitatem
 bibens: qui mittit verba per nuntium

stultum. Quomodo pulcras frustra habet
 claudus tibias: sic indecens est in ore
 stultorum parabola. Sicut qui mittit lapi-
 dem in aceruum mercurij: ita qui tribuit insi-
 pienti honorem. Quomodo si spina na-
 scatur in manu temuleti: sic parabola
 in ore stultorum. Iudicium determinat
 causas: et qui imponit stulto silentium
 iras mitigat. Sicut canis qui reuertitur
 ad vomitum suum: sic imprudens qui
 iterat stulticiam suam. Vidisti hominem
 sapientem sibi videri: magis illo spem
 habebit insipiens. Dicit piger leo est
 in via: et leena in itineribus. Sicut ostium
 vertitur in cardine suo: ita piger in
 lectulo suo. Abscondit piger manus
 sub ascella sua: et laborat si ad os su-
 um eas conuerterit. Sapiens sibi stul-
 tus videtur: septem viris loquentibus senten-
 tias. Sicut qui apprehendit auribus ca-
 nem: sic qui transit et impatiens com-
 miscet rixam alteri. Sicut noxius est qui
 mittit sagittas et lanceas in mortem:
 ita vir qui fraudulenter nocet amico
 suo: et cum fuerit deprehensus dicet ludens
 feci. Cum defecerit ligna extinguetur ignis:
 et susurrone subtrahendo iurgia conquies-
 cunt. Sicut carbonem ad prunas et
 ligna ad ignem: sic homo iracundus
 suscitatur rixas. Verba susurrionis quasi
 simplicia: et ipsa perueniunt ad intima
 cordis. Quomodo si argenteo sordido or-
 nare velis vas fictile: sic labia tamen-
 tia cum pessimo corde sociata. Labijs
 suis intelligit inimicus: cum in corde tra-
 ctauerit dolos. Quando submiserit vo-
 cem suam ne credideris ei: quoniam septem
 nequicie sunt in corde illius. Qui operit
 odium fraudulenter: reuelabit malicia
 eius in concilio. Qui fodit foueam incidet
 in eam: et qui voluit lapidem reuertetur ad eum.
 Lingua fallax non amat veritatem et

os lubricū opreat ruinas. *C. xxvii.*

De gloriis in crastinū: ignorās
quid superuentura pariat dies.
Laudet te alien⁹ ⁊ nō os tuū: extrane⁹
et nō labia tua. Graue est saxū ⁊ onerosa
arena: sed ira stulti utroq; grauior.
Ira nō habet misericordiam: nec erumpens
furor: et imperū cōstituti spiritus
ferre quis poterit? Melior ē manifesta
correctio: q̄ amor abscondit⁹. Meliora
sunt vulnera diligentis: q̄ fraudulenta
oscula odientis. Anima saturata
calcabit fauū: et aīa esuriēs etiā amarum
p̄ dulci sumet. Sicut avis trans-
migrās de nido suo: sic vir qui derelinquit
locū suū. Ingueto et varijs
odoribz delectat⁹ cor: et bonis amici
consilijs anima dulcoratur. Amicū
tuū et amicū pr̄is tui ne dimiseris: et
domū fratris tui ne ingrediaris i die
afflictionis tue. Melior ē vicin⁹ iuxta:
q̄ frater procul. Stude sapiētie fili mi
et letifica cor meū: ut possis reprobrāci
rēdere sermonē. Astut⁹ videns malū
abscondit⁹ est: paruuli transeūtes sus-
tinuerūt dispendia. Tolle vestimentū
ei⁹ qui spondit pro extraneo: et pro
alienis aufer ei pignus. Qui bñdixit
proximo suo voce grādi denode con-
surgens: maledicēti similis erit. Teda
pstillantia in die frigoris et litigiosa
mulier cōparant⁹. Qui retinet eam q̄si
qui ventū teneat: et oleū dextre sue eua-
cuat. Ferrū ferro reacuatur: ⁊ homo re-
acuāt faciē amici sui. Qui seruat ficū
comedet fruct⁹ ei⁹: ⁊ qui custos est dñi
sui glorificabit⁹. Quomō in aquis re-
splendēt vult⁹ prospicientiū: sic corda
hominū manifesta sunt prudentibz.
Infernus et p̄ditio nunq; replentur:
similiter et oculi hōminū insatiabiles.
Quomō probat⁹ i cōflatorio argentū

et in fornace aurū: sic pbatur homo
ore laudantis. Cor iniqui inquirīt
mala: cor autē rectū inquirīt sciētiā.
Si cōtuderis stultū i pila quasi tīpsa-
nas faciente desup pilo: nō auferetur
ab eo stulticia ei⁹. Diligenter agnosce
vultū pecoris tui: tuosq; greges consi-
dera. Non enī habebis iugiter potesta-
tem: sed corona tribuet tibi in genera-
tione et generationē. Aptā sūt prata
et apparuerūt herbe virētes: et collecta
sunt fena de montibz. Agni ad vesti-
mentū tuum: et hedi ad agri precium.
Sufficiat tibi lac caprarum in cibos
tuos et in necessaria domus tue: et
ad vitum ancillis tuis. *C. xxviii.*

Fugit impius nemine persequēte:
iust⁹ autem quasi leo confidens
abiq; terrore erit. Propter peccata terre
multi principes ei⁹: et ppter hominis
sapiētiā et hōis sciētiā q̄ dicunt⁹. vita
ducis lōgi⁹ erit. Vir paup calumni-
ans paupes: similis ē imbrī vehemen-
ti i quo parat⁹ fames. Qui derelinquūt
legē laudant impiū: qui custodiunt
succedunt contra eū. Viri mali non
cogitant iudiciū: qui autē inquirunt
dñm animaduertūt omnia. Melior
est paup ābulās in simplicitate sua:
q̄ diues prauis itinētibz. Qui custo-
dit legē fili⁹ sapiens est: qui autē com-
ellatores pascit cōfundit patrē suum.
Qui coaceruat diuitias usuris ⁊ feno-
re liberali: in pauperes cōgregat eas.
Qui declinat aures suas ne audiat
legem: oratio ei⁹ erit execrabilis. Qui
decipit iustos in via mala in interitu
suo corruet: et simplices possidebunt
bona ei⁹. Sapiēs sibi videt vir diues:
paup autē prudens scrutabitur eum.
In exultatione iustorū multa gloria
est: regnātibz impijs ruine hōminū.

Qui abscondit scelera sua nō dirigit:
qui autē cōfessus fuerit ⁊ reliquerit ea
misericordiam consequet. Beat⁹ homo q̄
semp est pavid⁹: qui vero mentis est
dure. corruet in malū. Leo rugiens et
ursus esuriēs: princeps impius super
pplm pauperē. Dux indigēs pruden-
tia. multos opprimit per calumniam:
qui autē odit auariciā. longi fiēt di-
es eius. Homine qui calumniat aīe
sanguinē eius: si usq; ad lacū fugerit
nemo sustinet. Qui ambulat simpli-
titer salu⁹ erit: qui pueris gradit̄ vñs
concidet semel. Qui operat̄ terrā suam
satiabit panibz: qui autē sedat̄ oculū
replebit egestate. Vir fidelis multum
laudabitur: qui autē festinat ditari.
nō erit innocens. Qui cognoscit in iu-
dicio faciē nō bene facit: iste et pro bu-
cella panis deserit veritatem. Vir qui
festinat ditari ⁊ alijs inuidet: ignorat
q̄ egestas supueniet ei. Qui corripit
hominē. graciā postea inueniet apud
eū: magis q̄ ille qui per lingue blādi-
menta decipit. Qui subtrahit aliquid
a patre suo uel a matre et dicit hoc nō
esse peccm: particeps homicide est. Qui
se iadat et dilatat iurgia cōcitāt: qui
vero sperat in dño saluabit. Qui cōfi-
dit in corde suo stultus est: qui autem
gradit̄ sapienter ipse laudabitur. Qui
dat paup̄i nō indigebit: qui despiciat
deprecantē sustinebit penuriā. Cū surre-
xerint impij abscondent hōies: cū illi pe-
rierit multiplicabuntur iusti. **Ca. xxviii.**

Quiro qui corripientē. dura ceruice
cōtemnit. repentin⁹ ei supueniet
interit⁹: et cū sanitas nō sequetur. In
multiplicatione iustorū letabit vulg⁹:
cū impij sumpserit principatū gemit
pplus. Vir qui amat sapientiā letifi-
cat prēm suū: qui autē nutrit scorum

perdet substantiā. Rex iust⁹ erigit terrā.
vir auarus destruat eam. Homo qui
blādis fidisq; sermonibz loquit̄ ami-
co suo: rete expandit gressibz eius. Pec-
cantē virū iniquū inuoluet laqueus:
et iust⁹ laudabit atq; gaudebit. No-
uit iust⁹ causā pauperū: impi⁹ igno-
rat scienciā. Homines pestilētes dissi-
pant ciuitatē: sapientes vero auertūt
furorē. Vir sapiēs si cū stulto contem-
derit: siue irascat siue rideat nō inue-
niet requiē. Viri sanguinū oderunt
simplicit̄: iusti autē querūt animā ei⁹.
Totū spiritū suū pferit stult⁹: sapiēs
differt et reseruat in posterum. Prin-
ceps qui libeter audit verba mendaci⁹:
omnes ministros h̄t impios. Pauper
et creditor obuiauerūt sibi: utriusq; il-
luminator est dñs. Rex qui iudicat i
veritate paupes: thron⁹ ei⁹ in eternū fir-
mabitur. Virga atq; correctio tribuit
sapientiā: puer autē qui dimittit vo-
luntati suē cōfundit mactem suā. In
multiplicatione impiorū multiplica-
bunt scelera: et iusti ruinas eorū vide-
bunt. Erudi filiū tuū ⁊ refrigerabit te:
et dabit delicias aīe tue. Cū pphēcia
defecerit dissipabitur pplus: qui vero
custodit legē beat⁹ est. Securus verbis
nō potest erudiri: quia qd dicit intelli-
git et rīdere cōtemnit. Vidisti hoīem
velocē ad loquendū: stulticia magis
speranda ē q̄ illi⁹ correctio. Qui delicate
a puericia sua nutrit seruū suū: postea
sentiet eū cōtumacē. Vir iracund⁹ pro-
uocat rixas: et qui ad indignandū
facilis est erit ad peccandū procliuor.
Superbū sequit̄ humilitas: et humi-
lem spiritu suscipiet gloria. Qui cum
fure participat odit animā suā: adiu-
rantē audit et nō indicat. Qui timet
hominē cito corruet: qui sperat i dño

subleuabitur. Multi requirunt faciem principis: et iudiciū a dño egreditur singulorū. Abhominant iusti virū impiū: et abhominantur impij eos qui in recta sunt via. Verbum custodiens fili⁹ p̄ditionem erit. **Ca. xxx.**

Verba cōgregantis fili⁹ uomētis. Visio quā locut⁹ est vir cū quo est deus et qui deo secū morāte confortat⁹ ait. Stultissim⁹ sū virorū: et sapientia hominū nō ē meū. Nō didici sapientiā: et noui scientiā sanctorum. Quis ascendit in celū atq; descendit? Quis cōtinuit spiritū i manibz suis? Quis colligauit aquas quasi i uestimento? Quis suscitauit omnes terminos terre? Quod nomē ē ei⁹: et quod nomē fili⁹ eius si nosti? Omnis timor dei ignit⁹: clipeus est omnibz sperantibus in se. Ne addas quicq; verbis illi⁹ et arguaris: inueniarisq; mēdax. Duo rogauit te: ne deneges michi anteq; moriar. Vanitatem et ūba mendacia longe fac a me. Mendicitatem et diuitias ne dederis michi. Tribue tantū uidui meo necessaria: ne forte faciat⁹ illiciar ad negandū et dicam: quis est dñs: aut egestate compulsus furer et piurem nomē dei mei. Ne accules seruū ad dñm suū: ne forte maledicat tibi et corruas. Generatio q̄ patri suo maledicit: et q̄ m̄ri sue nō bñdicat. Generatio que sibi mūda videtur: et tamen nō ē lota a sordibz suis. Generatio cui⁹ excelsi sunt oculi: et palpebre ei⁹ in alta subrede. Generatio q̄ pro dentibz gladios habet et cōmandit molaribz suis: ut comedat inopes de terra: et pauperes ex hominibz. Sanguiifuge due sūt filie: dicētes affer affer. Tria sunt insaturabilia: et quartū qd nūq; dicit sufficit. Infernus et os

vulue et terra q̄ nō satiat⁹ aqua: ignis vero nūq; dicit sufficit. Oculum qui subleuatur patre et qui despicit partū matris sue: suffodiāt eū corui de torrentibz: et comedāt eū filij aq̄le. Tria sunt difficilia michi: et quartū penit⁹ ignoro. Viā aquile in celo: viā colubri sup petra: viā nauis in medio mari: et viā viri in adolescentia. Talis ē et viā mulieris adultere que comedit: et reges os suū dicit. Non sū oprata malū. Per tria mouet⁹ terra et quartū quod nō potest sustinere. Per seruū cū regnauerit: per stultū cū saturatus fuerit cibo: et p̄ odiosā m̄ierē cū i matrimonio fuerit assūpta: et p̄ ancillā cū fuerit heres dñe sue. Quatuor sunt minima terre: et ip̄a sūt sapientiora sapientibus. Formice p̄ls infirmus: qui p̄parat in messe cibū sibi. Lepusculus plebs inualida: qui collocat in petra rubile suū. Regē locusta nō habet: et egredit⁹ vniūsa per turmas. Stellio manibz nititur: et morat⁹ in edibus regis. Tria sunt q̄ bene gradiūtur: et q̄rtū qd incedit feliciter. Leo fortissimus bestiarū: ad nulli⁹ pauebit occursum. Gallus succind⁹ lūbos suos et aries: nec est rex qui resistat ei: et qui stultus apparuerit: postq; eleuat⁹ est in sblime. Si enī intellegisset: ori suo imposuisset manū. Qui autē fortiter premit vbera ad eliciendū lac: exprimit butirū: et q̄ vehemēter emūgit: elicit sanguinē: et q̄ puocat iras producit discordias.

Verba lamuelis regis. **Ca. xxxi.** Visio qua erudiuit eum mater sua. Quid dilecte mi: quid dilecte uteri mei: quid dilecte uocorū meorū? Ne dederis m̄ieribz substantiā tuam: et diuitias tuas ad delendos reges. Noli regibus o lamuel: noli regibz dare

vinū: quia nullū secretū ē ubi regnat
ebrietas. Ne forte bibāt et obliuiscan-
tur iudiciū: et mutet causā filiorū pau-
peris. Date licetā merentibus: et vinū
hīs qui amaro sūt animo. Bibant
et obliuiscant egestatis sue: et doloris
sui nō recordent amplius. Aperi os
tuū muto: et causis omnium filiorū qui
pertransiūt. Aperi os tuū: decerne quod
iustū est: et vindicta inopē et pauperē.
Aleph. Mulierē forte quis inueniet?
procul et de ultimis finibus precū eius.
Bech. Cōfidit in ea cor viri sui: et spo-
liis non indigebit. Gimel. Reddet ei
bonū et nō malū: omnibus diebus vite sue.
Delech. Quæsiuit lanā et linū: et ope-
rata est cōsilio manū suarū. Vpe. Sta-
ta est quali nauis institoris: delōge
portās panē suū. Hau. Denode sur-
rexit. Deditq; predā domesticis suis: et
cibaria ancillis suis. Zay. Cōsidera-
uit agrū et emit eū: de fructu manū
suarū plātauit vineā. Vpech. Accinxit
fortitudine lumbos suos: et roborā-
uit brachiū suū. Thech. Gustauit et vi-
dit quia bona est negociatio eius: nō
extinguet in nocte lucerna eius. Voch.
Manū suā misit ad fortia: et digiti
eius apprehenderūt sulcū. Viaph. Ma-
num suā aperuit inopi: et palmas suas
rexit ad pauperem. Vamech. Nō time-
bit domui sue a frigore nīvis: omnes
enī domestici ei⁹ uestiti sunt duplicibz.
Men. Stragulatā uestē fecit sibi: bis-
sus et purpura uestimentū eius. Mun.
Mobilis in portis vir ei⁹: quādo sede-
rit cū senatoribus terre. Samech. Sin-
donē fecit et vēdidit: et cingulū tradi-
dit chanaanē. Ayn. Fortitudo et decor
indumentū eius: et ridebit in die no-
uissimo. Vpe. Os suū aperuit sapiētie:
et lex clementie in lingua eius. Sade.

Cōsiderauit semitas dom⁹ sue: et panē
ociosa non comedit. Loph. Surrexe-
runt filij ei⁹ et bñssimā p̄dicauerūt: vir
ei⁹ et laudauit eā. Res. Multe filie dgre-
gauerūt diuitias: tu supgressa es uni-
uersas. Syn. Fallax gracia et vana ē
pulcritudo: mulier timens dñm ipsa
laudabit. Thau. Date ei de fructu ma-
nū suarū: et laudet eā in portis opa
eius. *Incipit prolog⁹ in libz Ecclia.*

Memini me ante hoc ferme
quinquennium. cū adhuc
romie essem et ecclesiasten
sande blesille legerē ut eā
ad contemptū mūdi hui⁹ puorare et
omne quod in mūdo teneret putaret
esse p nichilo. rogatū ab ea: ut i more
cōmentarioli. obscura queq; differere:
ut absq; me posset intelligere que lege-
bat. Itaq; qm in procinctu nrī opis
subita morte subtrahita est. et ubi non
meruim⁹ o paula et eustochiū talem
vite nrē habere cōsortē: tanto vulnere
tūc percussus obmutui: nūc in berhle-
em posit⁹. augustiore videlicet ciuita-
te. et illi⁹ memorie et vobis reddo qd de-
beo. Hoc breuiter amonēs qd nullius
audoritātē secur⁹ sū: sed de hebreo tras-
ferēs maxime septuaginta interpretū
cōsuetudini me coaptauī: i hīs dūta-
xat q nō multū ab hebraicis discrepa-
bant. Quidū aquile q; et symachi et the-
odorionis recordat⁹ sū: ut nec nouita-
te nimia. lectoris studiū detererem: nec
rursū dtra dñciā meā fonte veritatis
omisso: opinionū riuulos dlectaret.
Incipit ecclesiasten Caplm primū.

Verba ecclesiastes. filij da-
uid regis ihrlm. Vanitas
vanitatum dixit
ecclesiastes: vanitas va-
nitatū et omnia vanitas.

Quid habet ampli⁹ homo de uniuerso labore suo quo laborat sub sole? Generatio preterit et generatio aduenit: terra autē in eternū stat. Orietur sol et occidit. et ad locū suū reuertitur: ibique renascens gírat per meridiē: et flectitur ad aquilonē. Iustrās uniuersa in circuitu pergit spirít⁹: et in circulos suos reuertitur. Omnia flumina intrant in mare: et mare non redūdat. Ad locum unde exeunt flumina reuertuntur: ut iterū fluāt. Lūte res difficiles: non potest eas homo replicare sermone. Nō saturat oculus visu: nec auris auditu implet. Quid est quod fuit? Ipsum quod futurū est. Quid est quod factū ē? Ipsum quod fiendū ē faciendū. Nichil sub sole nouū: nec ualet quisquā dicere: ecce hoc recens ē. Nam enī precessit in seculis: que fuerūt ante nos. Nō est priorū memoria: sed nec eorū quidē que postea futura sūt erit recordatio apud eos qui futuri sūt in nouissimo. Ego ecclesiastes fui rex israhel in iherlīm: et proposui in animo meo querere et inuestigare sapiēter de omnibus que fiūt sub sole. Hanc occupationē pessimā dedit deus filiis hominū: ut occuparent in ea. Vidi que fiūt cuncta sub sole: et ecce uniuersa uanitas et afflictio spirít⁹. Peruersi difficile corriguntur: et stultorum infinitus est numer⁹. Locutus sum in corde meo dicens. Ecce magn⁹ effectus sum et precessi omnes sapiētia quā fuerunt ante me in iherlīm et mens mea cōtemplata ē multa sapiēter et didici: dedi⁹ cor meū ut scire prudentiā atque doctrinam. erroresq; et stulticiā. Et agnouī quod in hijs quib; esset labor et afflictio spirít⁹: eo quod in multa sapiētia multa sit indignatio: et quod addit scientiā addit et laborē.

Qui ergo in corde meo. Vadā **Ca. 11.** et affluā delicijs: et fruatur bonis.

Et vidi quod hoc quib; esset uanitas. Risum reputaui errorem: et gaudio dixi. Quid frustra decipis? Cogitaui in corde meo. abstrahere a uino carnē meā. ut animum meū trāsferre ad sapiētiā deuitaremque stulticiā: donec uiderē quid esset utile filiis hominū: quo facto opus est illi sole numero dierum uite sue. Magnificauī opera mea. Edificaui michi domos et plātaui uineas: feci ortos et pomeria et conserui ea cuncti generis arboribus: et eceuxi michi piscinas aquarū ut irrigare siluā lignorū germinantium. Possedi seruos et ancillas. multaque familiā habui: armenta quib; et magnos ouium greges: ultra omnes quā fuerūt ante me in iherlīm. Coaceruaui michi argentū et aurū: et substantias regū et prouinciarū. Feci michi cātiores et cātatrices et delicias filiorū hominū: scriphos et urceolos in ministerio ad uina fundēda: et supgressus sū opib; omnes qui ante me fuerunt in iherlīm. Sapiētia quib; perseueraui mecum: et omnia quā desiderauerūt oculi mei nō negaui eis: nec prohibui cor meū quin omni uoluptate frueretur: et oblectaret se in hijs que parauerā. Et hanc ratus sū partē meā: si uterer labore meo. Cūque me conuertissem ad uniuersa opera quā fecerāt manus mee. et ad labores in quibus frustra sudauerā: vidi in omnib; uanitatē et afflictionē animi: et nichil permanē sub sole. Trāsiui ad cōtemplandam sapiētiā: erroresq; et stulticiam. Quid est in quā homo: ut sequi possit regē factorē suū? Et vidi quod tantū prederet sapiētia stulticiā: quantū differt lux a tenebris. Sapiētis oculi in capite ei⁹: stult⁹ in tenebris ambulat. Et didici quod unus utriusq; esset interitus: et dixi in corde meo. Si unus et stult⁹ et

Cicero. stult.
larum ple
na sunt
cia

meus occasus erit: quid michi prodest
 quod maiorem sapientie dedi operam? Locu-
 tusque cum mente mea: animaduerti quod hoc
 esset vanitas. Non enim erit memoria
 sapientis similiter ut stulti in perpetuum: et
 futura tempora oblivione cuncta pariter ope-
 rient. Moritur doctus similiter ut indoctus:
 et ideo reduit me vite mee videntem
 mala universa esse sub sole: et cuncta
 vanitatem et afflictionem spiritus. Rursus
 detestatur sum omnem industriam meam
 qua sub sole studiosissime laboravi:
 habiturus heredem post me. quem ignorem
 utrum sapiens an stultus futurus sit: et do-
 minabitur in laboribus meis quibus de-
 sudavi et sollicitus fui. Et est quicquid tam
 vanum? Unde cessavi: renunciauique cor
 meum ultra laborare sub sole. Nam cum
 alius laboret in sapientia et doctrina et
 sollicitudine: hominum otioso querita
 dimittit. Et hoc quoque vanitas: et magnum
 malum. Quid enim proderit homini de
 universo labore suo et afflictione spiri-
 tus: qua sub sole cruciatur est? Cuncti
 dies eius doloribus et criminibus pleni sunt:
 nec per noctem mente requiescit. Et hoc
 nonne vanitas est? Nonne melius est come-
 dere et bibere: et ostendere anime sue
 bona de laboribus suis: et hoc de ma-
 nu dei est. Quis ita deuorabit et deliciis
 affluet ut ego? Homini bono in con-
 spectu suo dedit deus sapientiam et scien-
 tiam: et intelligentiam: peccatori autem
 dedit afflictionem et curam superfluum:
 ut addat et congreget et tradat ei qui
 placuit deo. Sed et hoc vanitas est:
 et cassa sollicitudo mentis. *C. m.*

Omnia tempus habet: et suis spatiis
 transeunt universa sub celo. Tem-
 pus nascendi: et tempus moriendi. Tem-
 pus plantandi: et tempus euellendi quod
 plantatum est. Tempus occidendi: et tempus

sanandi. Tempus destruendi: et tempus
 edificandi. Tempus flendi: et tempus ridendi.
 Tempus plangendi: et tempus saltandi. Tem-
 pus spargendi lapides: et tempus colligendi.
 Tempus amplexandi: et tempus longe fieri
 ab amplexibus. Tempus acquirendi: et
 tempus perdendi. Tempus custodiendi: et tempus
 abiciendi. Tempus sciendi: et tempus
 consueendi. Tempus tacendi: et tempus lo-
 quendi. Tempus dilectionis: et tempus odij.
 Tempus belli: et tempus pacis. Quid habet
 amplius homo de labore suo? Vidi
 afflictionem quam dedit deus filiis hominum:
 ut distendant in ea. Cuncta fecit bona
 in tempore suo: et mundum tradidit dispu-
 tationi eorum: ut non inueniat homo
 opus quod operatus est deus ab initio
 usque ad finem. Et cognoui quod non esset
 melius nisi letari: et facere bene in vita
 sua. Omnis enim homo qui comedit
 et bibit: et videt bonum de labore suo:
 hoc donum dei est. Didici: quod omnia ope-
 ra que fecit deus: perseverent in perpetuum.
 Non possumus eis quicquid addere nec
 auferre: que fecit deus ut timeant. Quod
 factum est: ipsum permanet. Que futura sunt
 iam fuerunt: et deus instaurat quod abiit.
 Vidi sub sole in loco iudicii impieta-
 tem et in loco iusticie iniquitatem: et dixi
 in corde meo. Iustum et impium iudicabit
 dominus: et tempus omnis rei tunc erit. Dixi in
 corde meo de filiis hominum: ut probaret
 eos deus: et ostenderet similes esse bestijs.
 Idcirco unus interitus est hominis et iumen-
 torum: et equa virtusque condicio. Sicut
 moritur homo: sic et illa moriuntur. Si-
 militer spirant omnia: et nichil habet
 homo iumento amplius. Cuncta subiaceant
 vanitati: et omnia pergit ad unum locum.
 De terra facta sunt: et in terram pariter
 revertuntur. Quis novit si spiritus filiorum
 adam ascendat sursum: et si spiritus

inimicorum descendat deorsum. Et deprehendi nichil esse melius quam letari hominem in opere suo: et habere esse partem illi. Quis enim eum adducet: ut post se futura cognoscat.

Uerit me ad alia: et vidi **C. m.** Calumnias que sub sole geruntur: et lacrimas innocentium et neuine consolatorum: nec posse resistere eorum violentie: raptorum auxilio destitutos. Et laudavi magis mortuos quam viuentes: et feliciorum utroque iudicavi qui necdum natus est: nec vidit mala que sub sole sunt. Rursus contemplantur omnes labores hominum: et industrias animaduertere patere inuidie proximi. Et in hoc ergo vanitas: et cura superflua est. Stultus complicat manus suas: et comedit carnes suas dicens. Melior est pugillus cum requie: quam plena utraque manus cum labore et afflictione animi. Considerans reperi et aliam vanitatem sub sole. Unus est et secundum non habet non filium non fratrem: et tamen laborare non cessat: nec faciunt oculi eius diuitijs: nec recogitat dies. Cui laboro: et fraudo animam meam bonis. In hoc ergo vanitas est: et afflictio pessima. Melior est ergo duos esse similes quam unum: habet enim emolumentum societatis sue. Si unus reciderit: ab altero succietur. De soli: quia cum reciderit non habet subleuantem se. Et si dormierit duo: fouebuntur mutuo. Unus quomodo calefiat: Et si quispiam preualuerit contra unum: duo resistunt ei. Suniculus triplex difficile rupitur. Melior est puer pauper et sapiens rege senes et stulto: qui nescit prouidere in posterum: quod de carcere cathenisque interdum quis egrediat ad regnum: et alius natus in regno inopia consumatur. Vidi raptos viuentes: qui ambulat sub sole cum adolescente secundo: qui resurget pro eo. Infinitus numerus est populi omnium qui

fuerunt ante eum: et qui postea futuri sunt non letabuntur in eo. Sed et hoc vanitas: et afflictio spiritus. Custodi pedem tuum ingrediens domum dei: et appropinqua ut audias. Multo enim melior est obedientia quam stultorum victimae: qui nesciunt quid faciunt mali. **C. v.**

Ne temere quid loquaris: neque cor tuum sit relox ad proferendum sermonem coram deo. Deus enim in celo et tu super terram: idcirco sunt pauci sermones tui. Multas causas secuntur somnia: et in multis sermonibus inuenietur stulticia. Si quid uouisti deo: ne moreris reddere. Displicet enim ei infidelis et stulta promissio. Sed quodcumque uoueris reddere. Multoque melior est non uouere: quam post uotum promissa non reddere. Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam: neque dicas coram angelo non est prouidentia: ne forte irascatur dominus contra sermones tuos dissipet cuncta opera manuum tuarum. Vbi multa sunt somnia plurime sunt vanitates: et sermones innumeri. Tu uero deum time. Si uideris calumnias egenorum et violenta iudicia et subuerti iusticiam in prouincia: non mireris super hoc negotio quia excelso excelso est alius: et super hos quoque eminentiores sunt alij: et insuper uniuersae terre reges imperant seruienti. Auarus non implebitur pecunia: et qui amat diuitias: fructum non capiet ex eis. Et hoc ergo vanitas. Vbi multe sunt opes: multi et qui comedunt eas. Et quid prodest possessori: nisi quod cernit diuitias oculis suis. Dulcis est somnus operanti siue pauper siue multum comedit: saturitas autem diuitis non sinit eum dormire. Est et alia infirmitas pessima: quam vidi sub sole. Diuitie conseruare in malum domini sui. Pereunt enim: in afflictione pessima. Generauit filium: qui in summa

egressus erit. Sicut egressus ē nud⁹ de
utero mātis sue sic reuert⁹: ⁊ nichil aufe-
ret secum de labore suo. Miserabilis
prorsus infirmitas. Quō uenit: sic re-
uertet. Quid ergo pdest ei q laborauit
inuētū? Cūctis diebz uite sue comedit
ī tenebris ⁊ ī curis multis: ⁊ ī erumina
atq; tristitia. Hoc itaq; uisū est michi
bonū: ut comedat quis ⁊ bibat: ⁊ frua-
tur leticia ex labore suo. quo laborauit
ipe sibi sole numero diez uite sue. quos
dedit ei de⁹: ⁊ hec ē pars illi⁹. Et omni
hōmī cui dedit de⁹ diuitias atq; sub-
stanciā: potestatemq; ei tribuit. ut co-
medat ex eis. et fruat parte sua et letet
de labore suo: hoc ē donum dei. Non
enim satis recordabitur diez uite sue:
eo q de⁹ occupet delicijs cor ei⁹. **Cvii.**

Et et aliud malū quod uidi sub
sole: etquidem frequens apud
homines. Vir cui dedit deus diuitias
et substantiā ⁊ honorē ⁊ nichil deest aīe
sue ex omnibz q desiderat: nec tribuit
ei potestatem deus ut comedat ex eo:
sed hōmō extrane⁹ uorabit illud. Hoc
vanitas et magna miseria est. Si ge-
nerit quispiā centū liberos et uixerit
multos annos. et plures dies etatis
habuerit ⁊ anima illi⁹ nō utat bonis
substantie sue. sepulturaq; careat: de hoc
ego pronūcio q melior illo sit abor-
tiuus. Frustra enī uenit ⁊ pgit ad tene-
bras: et obliuione delebit nōmē eius.
Nō uidit solē. neq; cognouit distan-
ciā boni et mali: etiā si duobz milibz
annis uixerit: ⁊ nō fuit pfructus boni.
Nōne ad unū locū properāt omnia:
omnis labor hōis in ore ei⁹: sed aīa
ei⁹ nō implebit. Quid habet ampli⁹
sapiens a stulto: et quid paup nisi ut
pgat illuc ubi est uita? Meli⁹ ē uidere
quod cupias: quā desiderare quod

nescias. Sed ⁊ hoc vanitas est: et pre-
sumptio spirit⁹. Qui futurus est: iam
uocatū est nōmē eius: et scit q hōmō
sit et nō possit cōtra fortiorē se in iudi-
cio cōtendere. **Verba sunt plurima:**
iniqua; in disputādo habētia uanitatē.

Quid necesse est hominī
maiora se querere: cum ignoret
quid cōducatur sibi ī uita sua numero
diez peregrinationis sue. et tpe quod
uelut umbra pterit? Aut quis ei pore-
rit indicare: qd post eū futur⁹ sub sole
sit? Melius est nōmē bonū q; ungen-
ta pciola: ⁊ dies mortis die natiuita-
tis. Meli⁹ est ire ad domū lud⁹: q; ad
domū diuitiū. In illa enī finis rudoz
amouet hōm: ⁊ uiuēs cogitat quid
futurū sit. Melior est ira risu: quā per-
tristitiā uultus. corrigē anim⁹ delin-
quentis. Cor sapientiū ubi tristitia ē:
et cor stultoz ubi leticia. Melius est a
sapiente corripī q; stultoz adulatione
decipi: qā sicut sonit⁹ spinarū ardentū
sub olla: sic risus stultū. Sed ⁊ hoc ua-
nitas. Calumniā cōturbat sapientē:
et pdet robur cordis eius. Melior est
finis orationis: q; principiū. Melior
est patiens arrogāte. Melius uelox ad
irascendū: quā ira ī sinu stultū requi-
escit. Ne dicas: quid putas cause est
q priora tēpora meliora fuere q; nūc
sunt. Stulta est enī huiusmodi inter-
rogatio. Utilior ē sapiētia cū diuitijs:
et magis pdest uidentibz solē. Sicut
enī ptegit sapiētia: sic ptegit pecunia.
Hoc autē plus habet eruditio et sapi-
entia: q uitam tribuit possessori suo.
Considera opera dei: q nemo possit
corrigere quē ille despererit. In die bo-
na fructus bonis: et malā diē precauē.
Sicut enī hāc sic et illā fecit deus: ut
nō inueniat hōmō contra eū iustas

querimonias. Hec q̄ vidi in diebus vanitatis mee. Iustus perit in iusticia sua: et impius multo vivit tpe in malicia sua. Noli esse iustus multū: neq; plus sapias q̄ necesse est ne obstupescas. Ne impie agas multū: et noli esse stultus: ne moriaris in tpe nō tuo. Bonū est te sustentare iustu: sed et ab illo ne subtrahas manū tuā: quia qui timet deum nichil negligit. Sapiētia confortavit sapientē: super decē principes civitatis. Nō est enī homo iustus in terra: q̄ faciat bonū et nō peccet. Sed et cūctis sermonibz q̄ dicunt. Ne accomodes cor tuū: ne forte audias servū maledicentē tibi. Scit enī cōscientia tua: quia et tu crebro maledixisti alijs. Cuncta temptavi in sapientia. Dixi. Sapiēs efficiar: et ip̄a lōgi⁹ recessit a me multo magis q̄ erat. Et alta profunditas: quis inveniet eā? Iustitavi uniuersa animo meo: ut scirem et cōsiderare et quererem sapientiā et rationē: et ut cognoscerē impietate stulti et errorē imprudentiū. Et inveni amariorē morte mulierē: que laqueus venatorū est: et sagena cor ei⁹. Vincula sunt manus illi⁹. Qui placet deo effugiet illā: qui autē peccator est rapiet ab illa. Ecce hpc inveni dixit ecclesiastes. unū et alterū. ut inuenerem rationē quā adhuc querit aīa mea: et nō inveni. Virū de mille unū reperi: mulierē ex omnibz non inveni. Solummodo hpc inveni. qd fecerit deus hominē rectū: et ipse se infirmitatibus suis conturbavit. Quis talis ut sapiēs ē? Et q̄s cognovit solutiōnē ubi?

Sapientia hominis lucet. **C. viii.** in vultu ei⁹: et potētissim⁹ faciē illi⁹ cōmutabit. Ego os regis obsecro: et p̄cepta iuramenti dei. Ne festines recedere a faciē ei⁹. neq; p̄maneat in ope

malo: quia omne qd voluerit faciet: et sermo illi⁹ potestate plenus est. Nec dicere ei quisquā potest: quare ita facis. Qui custodit p̄ceptū: nō reperiatur quicq; mali. Tempus et responsiōe cor sapiētis intelligit. Om̄i negotio tps est et oportunitas: et multa hoīs afflictio quia ignorat preterita: et futura nullo scire potest nūcio. Nō est i hoīs potestate phibere sp̄ritū. nec habet potestati die mortis: nec finit quiescere ingruere bello: neq; saluabit impietas impiū. Omnia hec cōsideravi: et dedi cor meū in cūctis operibz q̄ sūt sub sole. Interdū dñatur homo hominī i malum suū. Vidi impios sepultos: qui etiā cū adhuc viuerent. in loco sancto erāt: et laudabant i civitate q̄si iustorum operū. Sed et hoc vanitas ē. Et enī quia nō profert cito cōtra malos sentēcia: absq; timore ullo filij hoīm perpetrāt mala. At tamē p̄cor ex eo q̄ centies facit malū et per patientiam sustentatur: ego cognoui q̄ erit bonū timentibz deū: qui verent facie ei⁹. Nō sit bonū impio nec prolongent dies ei⁹: sed quasi umbra transeāt: qui nō timēt faciē dñi. Est et alia vanitas q̄ sit sup̄ terrā. Sūt iusti quibus mala proueniūt quasi opera egerit impior: et sunt impij qui ita securi sunt: quasi iustor: facta habeāt. Sed et hoc vanissimū iudico. Laudavi igit leticiā: q̄ nō esset hominī bonū sub sole. nisi q̄ comederet et biberet atq; gauderet: et hoc solū secum auferret de labore suo. omnibz diebus vite sue quos dedit ei deus sub sole. Et apposui cor meū ut scirē sapientiā: et intelligere distēctiōnē q̄ versat in terra. Est homo qui diebz et noctibz somnū nō capit oculis. Et intellegi: q̄ om̄i operū dei nullā possit

homo inuenire rationē eorū que sūt
sub sole: et quāto plus laborauerit ad
querendū. tanto min⁹ inueniat min⁹.
Eciā si dixerit sapiēs se nosse: nō pote-
rit reperire. Omnia hec tractauī in cor-
de meo: ut curiose intelligerem. **C. x.**
Sunt iusti atq; sapientes: et opa
eorū ī manu dei. Et tamē nescit ho-
mo uti: amore an odio dign⁹ sit: sed
oīa ī futurū sūt incerta: eo qd uniuersa
eque eueniāt iusto et impio. bono et
malo. mūdo et immūdo: immolātī vi-
dimus: et sacrificia cōtemnenti. Sicut
bon⁹ sic peccator: ut periturus sit ille
qui uerū deierat. Hoc est pessimū inter
omnia que sub sole sūt: quia eadem
cunctis eueniūt. Unde et corda filiorū
hominum implentur malicia et con-
temptu in uita sua: et post hec ad infe-
ros deducunt. Nemo est qd semp uiuat:
et qui huiusmodi rei habeat fiduciā.
Melior est canis uiu⁹ leone mortuo.
uiuentes enim sciūt se esse mortuos:
mortui uero nichil nouerunt ap̄lius.
Nec habent ultra mercedē: quia obli-
uioni tradita ē memoria eorū. Amor
quoq; et odiū et inuidie simul pierūt:
nec habent partē in hoc seculo: et ī ope
quod sub sole gerit. Vade ergo et come-
de in leticia panē tuū: et bibe cū gaudio
uinū tuū: quia deo placent opera tua.
Omni tpe sint uestimēta tua cādida:
et oleū de capite tuo nō deficiat. Perfru-
ere uita cū uxore quā diligis. cūctis di-
ebus uite instabilitatis tue: qui dati
sunt tibi sub sole omni tpe uanitatis
tue. Nec est enī pars in uita: et in labo-
re tuo quo laboras sub sole. Quod-
cumq; facere potest man⁹ tua instāter
operare: quia nec opus nec ratio. nec
sapientia nec sciētia erit apud inferos:
quo tu pperas. Verti me ad aliud: et

vidi sub sole. nec velociū esse cursū. nec
fortiū bellū. nec sapiētū panē. nec do-
ctorū diuitias. nec artificiū grām: sed
temp⁹ casumq; in omnibz. Nescit ho-
mo finē suū: sed sicut pisces capiūtur
hamo. et aues laqueo cōprehendunt.
sic capiūtur hoīes in tpe malo: cū eis
et implo supuenerit. Hāc quoq; sub
sole vidi sapiētā: et pbauī maximā.
Ciuitas parua: et pauci ī ea uiri. Ve-
nit cōtra eā rex magn⁹ et uallauit eā:
erexitq; munitiones p gū: et pfecta
ē obsidio. Inuentusq; ē in ea uir pau-
per et sapiēs: et liberauit urbē p sapien-
tiā suā: et null⁹ deinceps recordatus ē
hoīs illi⁹ pauperis. Et dicebam ego
meliolem esse sapientiam fortitudine.
Quomō ergo sapientia pauperis con-
tempta ē. et uerba eius nō sūt audita:
Verba sapiētū audiunt in silentio:
plus qd clamor principis inter stultos.
Melior est sapientia qd arma bellica:
et qui ī uno peccauerit. mltā bona pdet.
Dulce morietes pducit suauis. **C. x.**
Dratē unguētī. Precosior ē sapien-
tia: paruaq; glā ad tps stulticia. Cor
sapientis in dextera eius: et cor stulti in
sinistra illius. Sed et in uia stult⁹ am-
bulans: cum ip̄e insipiens sit omnes
stultos estimat. Si spirit⁹ potestatem
habētis ascenderit sup te. locū tuum ne
dimiseris: quia curatio faciet cessare
peccata maxima. Est malū quod vi-
di sub sole: quasi per errorem egrediēs
a facie principis. Positū stultū in di-
gnitate sublimi: et diuites sedere deorsū.
Vidi seruos in equis: et principes am-
bulātes sup terram quasi suos. Qui
fodit foueā incidet in eam: et qui dissi-
pat sepe mordet eum coluber. Qui
transfert lapides affligetur in eis: et qd
scindit ligna vulnerabitur ab eis. Si

retulū fuerit ferrū. et hoc nō ut pri⁹ sed
 habitatū fuit. multo labore exacuet: et
 post industriā sequetur sapientia. Si
 mordeat serpens in silencio: nichil eo
 min⁹ habet qui occulte detrahit. Ver-
 ba oris sapiētis gratia: et labia insipi-
 entis precipitabūt eū. Initiū verborū ei⁹
 stulticia: et nouissimū oris illi⁹ error
 pssim⁹. Stult⁹ vba multiplicat. Igno-
 rat homo quid ante se fuit: et quid post
 futurū sit q̄s ei poterit indicare. Labor
 stultorū affliget eos: qui nesciūt i urbē
 pergere. Ve tibi terra cui⁹ rex est puer:
 et cui⁹ principes mane comedūt. Bea-
 ta terra cui⁹ rex nobilis est: et cui⁹ prin-
 cipes vescūtur i tpe suo. ad reficiendū.
 et nō ad luxuriā. In pigritiā humili-
 abitur cōsignatio: et i infirmitate ma-
 nuū p̄stallabit dom⁹. In risū faciunt
 panē et vinū: ut epulentē bibentes. Et
 pecunie obediūt omnia. In cogitati-
 one tua regi ne detrahas: et in secreto
 cubiculi tui ne maledixeris diuiti: q̄a
 et aues celi portabūt vocē tuā: et qui
 hñt pēnas annūciabūt sententiā. **Cr.**
Mitte panem tuū sup transeuntes
 aq̄s: q̄a post multa tpa inuenies
 illū. Da partes septē uiciniō et octo: q̄a
 ignoras quid futurū sit mali sup terrā.
 Si replete fuerit nubes: imbrē sup ter-
 ram effundēt. Si ceciderit lignum ad
 austrū aut ad aquilonē: in quocūq;
 loco ceciderit ibi erit. Qui obseruat ven-
 tum nō seminat: et qui cōsiderat nubes
 nūq; metet. Quomō ignoras que sit
 via spirit⁹: et qua ratione cōpingant
 ossa in vētre pregrātis: sic nescis opa
 dci qui fabricator est omnīū. Mane
 semina semen tuum et vespere ne cesser
 manus tua: quia nescis quid magis
 oriat hoc aut illud: et si utrūq; simul
 melius erit. Dulce lumen: et delectabile

est oculis videre solem. Si ānis mult⁹
 vixerit homo et in hīs omnibz letus
 fuerit: meminisse debet tenebrosi t̄pis
 et dīcū multorū: q̄ cū venerit. vanitat⁹
 arguent p̄terita. Letare ergo iuuenis i
 adolescentia tua. et in bono sit cor tuū
 in diebz iuuentutis tue: et ambula in
 vijs cordis tui. et in intuitu oculorū
 tuorum: et scito q̄ pro omnibus hīs
 adducet te deus in iudicium.

Aufer irā a corde tuo: et amoue
 maliciā a carne tua. Adolescenti-
 a enī et volūtas. vana sunt. **M**emori-
 to creatoris tui in diebz iuuentutis tue:
 anteq; veniat temp⁹ afflictionis tue: et
 appropinquent anni de quibz dicas.
 nō michi placet. Anteq; tenebrescant
 sol. et lunē. et stelle. et luna: et reuertant
 nubes post pluuiā. Quando cōmoue-
 bunt custodes dom⁹ et nucabūt viri
 fortissimi: et ociose erunt molentes in
 minuto numero: et tenebrescēt vidētē
 per foramina: et claudēt ostia in pla-
 tea i humilitate vocis molētis: et con-
 surgēt ad vocē volucris: et obsurdescēt
 omnes filie carminis. Excelsa quoq;
 timebūt: et formidabūt i viā. Florebit
 amygdalus: impiguabit locusta: et
 dissipabit capparīs. Quoniā ibit ho-
 mo i domū eternitatis sue: et circuibūt
 in platea plāgentes. Anteq; rumpat
 funicul⁹ argenteus. et recurrat vitta au-
 rea: et cōterat ydria sup fontē. et cōstin-
 gatur rota sup cisternā. et reuertatur
 puluis in terrā suā unde erat: et spirit⁹
 redeat ad deū qui dedit illū. Vanitas
 vanitatū dixit ecclesiastes: et omnia
 vanitas. Cūq; esset sapiētissim⁹ ecclesi-
 astes. docuit p̄p̄m et enarrauit que fe-
 cerat: et inuestigās cōposuit parabolas
 multas. Quæsiuit verba vtilia: et scri-
 psit sermones rectissimos: ac veritate

plenos. Verba sapientium sicut stimuli:
et quasi clavi in altum defixi: que per
magistroꝝ consiliu data sunt a pastore
uno. Quis amplius fili mi ne requiras.
Facienti plures libros nullus est finis:
frequensq; meditatio. carnis afflictio
est. finem loquendi pariter omnes audi-
amus. Deum time: et mandata eius observa.
Hoc est omnis homo. Cuncta que sunt
adducet deus in iudicium pro omni
iterato: siue bonum siue malum sit.

Incipit Cantica. Canticoꝝ. C. 1.

Osculet me osculo o-
ris tui. Quia melio-
ra sunt ubera tua vi-
no: fragrantia ungue-
tis optimis. Oleum
effusum nomen tuum:
ideo adolescentule dilexerunt te. Trahe
me post te. Currem in odore unguen-
torum tuorum. Introduxit me rex in cella-
ria sua. Exultabim⁹ et letabim⁹ in te:
memores uberum tuorum super vinum. Redi
diligunt te. Migea sum sed formosa filie
iherusalem. sicut tabernacula cedari: si-
cut pelles salomonis. Nolite me con-
siderare quia fusca sum: quia decoloravit
me sol. Filij matris mee pugnaverunt
contra me: posuerunt me custodem vineis.
Vineam meam non custodiui. Indica
michi quem diligit anima mea. ubi pascat
ubi cubet in meridie: ne vagari incipiam
post greges sodalium tuorum. Si ignoras
te o pulcherrima inter mulieres: egredere
et abi post vestigia gregum: et pasce hedos
tuos iuxta tabernacula pastorum. Equi-
tatum meum in curribus pharaonis. assimi-
laui te amica mea. Dulce sunt gene-
tue sicut turturis: collum tuum sicut mo-
nilia. Mureculas aureas faciemus
tibi: eremiculatas argento. Cum esset rex in
accubitu suo: nardus mea dedit odorem

suum. Fascicul⁹ mirre dilect⁹ meus michi:
inter ubera mea commorabitur. Botrus
cipri dilect⁹ meus michi: in vineis en-
gaddi. Ecce tu pulchra es amica mea:
ecce tu pulchra: oculi tui columbar. Ecce
tu pulcher es dilecte mi. et decor⁹. Vestul⁹
noster florid⁹: signa domorum nostrarum
cedrina: laquearia nostra cypressina.

Ego flos campi: et liliū con-
uallium. Sicut liliū inter spinas:
sic amica mea inter filias. Sicut mal⁹
inter lingua silvarum: sic dilectus meus
inter filios. Sub umbra illius quem
desideraueram sedi: et fructus eius dulcis
gutturis meo. Introduxit me rex in cellam
vinariam: ordinauit in me caritatem.
Suscite me floribus. stipate me malis:
quia amore langueo. Leua eius sub ca-
pite meo: et dextera illius amplexabitur
me. Adiuro vos filie iherusalem. per
capreas ceruosq; campos: ne susciteris
neq; vigilare faciatis dilectam: quoad-
usq; ipsa velit. Vox dilecti mei. Ecce
iste venit saliens in montibus: transiliens
colles. Similis est dilectus meus capree
hymulog; ceruorum. En ipse stat post
parietem nostrum. respiciens per fenestras:
prospiciens per cancellos. En dilectus
meus loquitur michi. Surge propere
amica mea. columba mea. formosa
mea et veni. Nam enim hiemps transiit:
imber abiit et recessit. Flores apparue-
runt in terra: tempus putationis aduenit.
Vox turturis audita est in terra nostra:
ficus protulit grossos suos: vinee flo-
rentes dederunt odorem suum. Surge pro-
pere amica mea speciosa et veni: co-
lumba mea in foraminibus petre in-
cauerna materie. Descende michi faciem
tuam: sonet vox tua in auribus meis. Vox
enim tua dulcis: et facies tua decora.
Capite nobis vulpes paruulas: que

demolunt vineas. Nā vinea nostra
floruit. Dilect⁹ meus michi ⁊ ego illi:
q̄ pascit inter lilia: donec aspiret dies.
et inclinent umbre. Reuertere: similis
esto dilecte mi capree hinnuloq; ceruo-
rum: super montes bethel. **Cap. iii.**

In ledulo meo per noctē quesiui quem
diligat anima mea. Quesiui illū: ⁊ nō
inueni. Surgā et circuibō ciuitatem
per viros et plateas: querā quē diligit
anima mea. Quesiui illū: ⁊ nō inueni.
Inuenerūt me vigiles: qui custodiūt
ciuitatē. Num quē diligit aīa mea vi-
distis? Paululū cū pertrāssem eos:
inueni quē diligit anima mea. Tenui
eū. nec dimittā: donec introducā illū
in domū matris mee: ⁊ in cubiculum
genitricis mee. Adiuro vos filie iheru-
salē p capreas ceruosq; capos: ne susci-
tetis neq; vigilare faciatis dilectam:
donec ipa velit. Que est ista q̄ ascendit
p desertū. sicut virgula sumi ex aroma-
tibus mirre et thuris: et uniuersi pul-
ueris pignētarij. En ledulū salomo-
nis sexaginta fortes abiunt. ex fortissi-
mis isrl: omnes tenētes gladios: et
bella doctissimi. Uniuscuiusq; ensis
sup femur suū: ppter timores noctur-
nos. ferculū fecit sibi salomō de lignis
libani. Columnas ei⁹ fecit argenteas.
reclinatoriū aureū: ascensū purpureū:
media caritate cōstrauit. ppter filias
isrlm. Egredimini filie sion: ⁊ videte
regē salomonē in diademate: quo co-
ronauit illū mater sua. in die dispo-
sitionis illi⁹: et i die leticie cordis ei⁹.

Quā pulcra es amica mea: **Cap. iii.**
Quam pulcra es. Ocli tui colum-
barū: absq; eo quod intrinsecus latet.
Capilli tui sicut greges caprarū: que
ascenderūt de monte galaad. Dentes
tui sicut greges tonsar: que ascēderūt

de lauacro. Omnes gemellis fetibz: et
sterilis non est inter eas. Sicut vitra
corcinea labia tua: et eloquiū tuum
dulce. Sicut fragmen mali punici ita
gene tue: absq; eo qd intrinsecus latet.
Sicut turris dauid collū tuū: q̄ edifi-
cata est cū pugnaculis. Mille dipei
pendent ex ea: omnis armatura fortū.
Duo ubera tua sicut duo hinnuli ca-
pree gemelli: q̄ pascunt in lilijs: donec
aspiret dies. et inclinent umbre. Ha-
dam ad montē mirre: ⁊ ad collē thuris.
Tota pulcra es amica mea: et macula
nō est in te. Veni de libano sponsa mea:
veni de libano veni. Coronaberis de
capite amana. de vertice sanir. et her-
mon: de rubilibz leonū. de montibz
pardorū. Vulnerasti cor meū. soror
mea sponsa: vulnerasti cor meū i uno
oculorū tuorū: et in uno crine colli tui.
Quam pulcre sūt māne tue soror me-
a sponsa. Pulciora sūt ubera tua vi-
no: ⁊ odor ungentorū tuorū sup omnia
aromata. fauus distillās labia tua
sponsa: mel et lac sub lingua tua: et
odor vestimētōrū tuorū sicut odor thuris.
Ort⁹ cōclusus soror mea sponsa: ort⁹
cōclusus fons signatus. Emissiones
tue paradisus malorū punitorū: cum
pomorū fructibz. Cipri cū nardo. nar-
dus et crocus: fistula et cinamomū cū
uniūsis lignis libani: mirra et aloes
cū omnibz primis ungentis. fons
ortorū puteus aquarū viuentiū: q̄ fluūt
impetu de libano. Surge aquilo et
veni auster: perfle ortum meum: et
fluent aromata illius. **Cap. iii. v.**

Veniat dilect⁹ meus in ortū suū:
ut comedat fructū pomorū suorū.
Veni in ortū meū soror mea sponsa:
messui mirrā meā cū aromatibz meis.
Comedi fauum cum melle meo: bibi

vinū meum cum lacte meo. Comedite amici et bibite: et inebriamini carissimi. Ego dormio: et cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulsantis. Apert michi soror mea amica mea columba mea immaculata mea: quā caput meū plenum ē rore: et cincinni mei guttis nōdū. Sepoliaui me tunica mea: quō induar illa: laui pedes meos: quō quo inquinabo illos? Dilectus meus misit manū suā per foramen: et venter meus intremuit ad tactū ei⁹. Surrexi ut apirē dilecto meo. Manus mee stillauerūt mirrā: et digiti mei pleni mirra probatissima. Pessulū hostij mei apert dilecto meo: at ille declinauerat atq; transierat. Anima mea liquefacta est: ut dilectus locutus est. Quesiui et non inueni illū: vocaui: et non respondit michi. Inuenerunt me custodes qui circuierūt ciuitatem. Percusserūt me et vulnerauerūt me: tulerūt palliū meū custodes murorū. Adiuro vos filie iherusalē: si inueneritis dilectū meum ut nunciatis ei quia amore langueo. Qualis est dilectus tuus et dilecto: o pulcherrima mulierū? Qualis ē dilectus tu⁹ et dilecto: quia sic adiurasti nos? Dilectus meus candid⁹ et rubicund⁹: elect⁹ ex milibz. Caput eius aurū optimū: come eius sicut elate palmarū: nigre q̄si coruus. Oculi ei⁹ sicut colūbe sup riuulos aquarū que lacte sūt loti: et residēt iuxta fluēta plenissima. Genu illi⁹ sicut arcole aromatum: confite apigmētarijs. Labia ei⁹ lilia distillantia mirrā primā. Man⁹ illi⁹ cornatiles: auree: plene iacintis. Venter eius eburneus: distinctus saphiris. Crura illius colonne marmoree: q̄ fundate sunt sup bases aureas. Species eius ut libani: elect⁹ ut cedri. Guttur illius

suauissimū: et tot⁹ desiderabilis. Talis est dilect⁹ meus: et ipse est amicus meus filie iherlm. Quo abiit dilect⁹ tuus o pulcherrima mulierū: quo declinauit dilect⁹ tuus? Et queram⁹ eū tecū. **C. vi.**

Dilectus meus descendit in ortum suū ad arcolā aromatum: ut ibi pascat in ortis et lilia colligat. Ego dilecto meo: et dilect⁹ meus michi: qui pascitur inter lilia. Pulchra es amica mea: suavis et decora sicut iherusalē: terribilis ut castrorū acies ordinata. Auerte oculos tuos a me: quia ipsi me auolare fecerunt. Capilli tui sicut greges caprarū: q̄ apparuerūt de galaad. Dentes tui sicut greges ouium: q̄ ascenderūt de lauacro. Omnes gemellis fetibus: et sterilis nō est in eis. Sicut corat malipunici: sic gemitus tui: absq; occultis tuis. Sexaginta sūt regine: et octoginta concubine: et adolescentularum nō est numerus. Una est columba mea perfecta mea: una est matri sue: electa genitrici sue. Viderunt eam filie syon et beatissimā p̄dicauerūt: regine et concubine laudauerūt eā. Que est ista que progredit quasi aurora consurgens: pulchra ut luna. electa ut sol. terribilis ut castrorū acies ordinata? Descendi in ortū nucū ut videre poma cōualliu: et inspicere si florisset vinea: et geminasset malapunica. Mescui. Anima mea cōturbauit me: ppter quadrigas aminadab. reuertere reuertere sumamitis: reuertere reuertere ut intueamur te.

Quid videbis in sumamite: **C. vii.** nisi choros castrorū? Quā pulchri sunt gressus tui i calciamentis filia principis. Quidare feminū tuorū sicut monilia: que fabricata sūt manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis: nūq̄ indigens poculis. Venter

tuius sicut aceru⁹ tritici: vallatus lilijis.
 Duo ubera tua sicut duo hinnuli ge-
 melli capree. Collu⁹ tuu⁹ sicut t⁹is ebur-
 nea: ocli tui sicut piscine i⁹ efeb⁹on: q⁹ sūt
 in porta filie m⁹scitudinis. Nasus tu-
 us sicut turris libani: q⁹ respicit cōtra
 damascū. Caput tuum ut carmelus:
 ⁊ come capitis tui sicut purpura regis
 iuncta canalibz. Quam pulcra es. et
 q⁹ decora carissima in delicijs. Statu-
 ra tua assimilata est palme: et ubera
 tua botris. Dixi. Ascendā in palmā:
 et apphendā fruct⁹ eius. Et erūt ubera
 tua sicut botri vinee: et odor oris tui
 sicut odor malor⁹: guttur tuu⁹ sicut vi-
 num optimū. Dignū dilecto meo ad
 potandū: labijsq⁹ et dentibz illius ad
 ruminandū. Ego dilecto meo: et ad
 me cōuersio ei⁹. Veni dilecte mi⁹ egredi-
 amur in agrū: cōmoremur in villis.
 Mane surgam⁹ ad vineas: videam⁹
 si floruit vinea. si flores fruct⁹ parturi-
 unt: si floruerunt malapunica. Ibi
 dabo tibi ubera mea. Mandragore de-
 derūt odorē i⁹ portis nr̄is. Om̄ia poma
 noua et vetera dilecte mi⁹ seruavi tibi.

Quis michi det te fratrem **Ca. vii.**
 meū fugientē ubera matris mee:
 ut inueniā te foris et deosculer et iam
 me nemo despiciat. Apphendā te et
 ducā i⁹ domū matris mee: et i⁹ cubiculū
 genitricis mee. Ibi me docebis: ⁊ dabo
 tibi poculū ex vino cōdito: et mustū
 malor⁹ granator⁹ meorū. Leua ei⁹ sub
 capite meo: et dextera illi⁹ amplexabit⁹
 me. Adiuro vos filie iherlm: ne susci-
 teris neq⁹ euigilare faciatis dilectā: do-
 nec ip̄a velit. Que est ista que ascendit
 de deserto delicijs. affluēs i⁹mixta sup
 dilectū suū. Sub arbore malo susci-
 raui te. Ibi corrupta est mater tua: ibi
 violata est genitrix tua. Pone me ut

signaculū sup cor tuū. ut signaculum
 sup brachiū tuū: q⁹a fortis est ut mors
 dilectio: dura sicut inferus emulatio.
 lampades ei⁹. ut lampades ignis at-
 q⁹ flamarū. Aque mlt̄e nō potuerūt
 extingere caritatē: nec flumina obruēt
 illā. Si dederit homo omnē substan-
 ciā dom⁹ sue pro dilectione: q⁹si nichil
 despiciet eā. Soror nr̄a parua: et ubera
 nō habet. Quid faciem⁹ sorori n⁹stre:
 in die quādo alloquēda est. Si mu-
 rus est edificem⁹ super eū pugnacula
 argētea. Si ostiū ē: cōpingam⁹ illud
 tabulis cedrinis. Ego mur⁹: et ubera
 mea sicut turris: requo facta sūt corā
 eo q⁹si pacē repiens. Vineam fuit pacifi-
 co: in ea: que habet p⁹los. Tradidit eā
 custodibz: vir affert pro fructu ei⁹ mil-
 le argēteos. Vineam meam coram me est.
 Milite tui pacifici: et ducēti hīs q⁹ custo-
 diūt fruct⁹ ei⁹. Que habitas in ortis.
 amici auscultāt: fac me audire vocē
 tuā. Fuge dilecte mi⁹: et assimilare ca-
 pree hinnuloq⁹ ceruorū sup montes
 aromatu.

Incipit lib⁹ sapie. Cap⁹lin p⁹mū.

Oiligite iusticiā: qui
 iudicatis terrā. Sen-
 tite de dño in boni-
 tate: et i⁹ simplicitate
 cordis querite illū:
 quoniā inueniēt ab
 hīs q⁹ non temptāt illū: apparet autē
 eis qui fidem habent in illū. Peruerse
 enī cogitationes separant a deo: pro-
 bata autē virt⁹ corripit insipientes.
 Quoniā i⁹ malivolā animā nō intro-
 ibit sapiēcia: nec habitabit in corpore
 subdito peccatis. Spirit⁹ enī sanctus
 discipline effugiet fidum: et auferet se
 a cogitationibz q⁹ sunt sine intellectu:
 et corripit a superueniente iniquitate.

Benignus est enim spiritus sapientie et non liberabit maledictum a labiis suis: quoniam reus illi testis est deus. et cordis illius scrutator est verus: et lingue eius auditor. Quoniam spiritus domini repleuit orbem terrarum: et hoc quod continet omnia scientiam habet vocis. Propter hoc qui loquitur iniqua non potest latere: nec preteriet illum corripiens iudicium. In cogitationibus enim impij interrogatio erit: sermonum autem illius auditio ad deum veniet: et ad correptionem iniquitatum illius. Quoniam auris zeli audit omnia: et tumultus murmurationum non abscondet. Custodite ergo vos a murmuratione. que nichil prodest: et a detractione. parcite lingue. Quia sermo obscurus in vacuum non ibit: os autem quod mentitur occidit animam. Nolite zelare mortem in errore vite vestre: neque acquiratis perditionem in operibus manuum vestrarum. Quoniam deus mortem non fecit: nec letatur in perditione vivorum. Creavit enim ut essent omnia: et sanabiles fecit nationes orbis terrarum: et non est in illis medicamentum exterminij nec inferorum regnum in terra. Iusticia enim perpetua est et immortalis: iniusticia autem mortis acquisitio. Impij autem manibus et verbis accersierunt illam: et estimantes illam. amicum defluerunt. et sponhones posuerunt ad illam: quoniam iam morte digni sunt qui sunt ex parte illius.

Dixerunt enim impij: cogitant. **C**on-
tes apud se non recte. Exiguum et
cum redio est tempus vite nostre: et non est
refrigerium in fine hominis: et non est qui
agnit? sit reuersus ab inferis. Quia ex
nichilo nati sumus: et post hoc erimus
tanquam non fuerimus. Quoniam fumus
afflat? est in naribus nostris: et sermo
scintille ad commouendum cor nostrum.
Quia extinguit? cinis erit corpus nostrum: et

spiritus diffundetur tanquam mollis aer.
Et transibit vita vestra tanquam vestigium
nubis: et sicut nebulam dissoluet. que
fugata est a radijs solis: et a calore
illius aggrauata. Et nomen nostrum obli-
uionem accipiet per tempus: et nemo ha-
bebit memoriam operum nostrorum. Umbre
enim transiet? est tempus nostrum: et non est
reuersio finis nostri. quoniam consignata est: et
nemo reuertit. Venite ergo et fruamur
bonis que sunt: et utamur creatura tanquam
in iuventute celeriter. Vino precioso et
unguentis nos impleamus: et non pretere-
at nos flos temporis. Coronemus nos ro-
sis antequam marcescant: nullum pratum sit
quod non pertranseat luxuria nostra. Nemo
vestrum egors sit luxurie nostre. Ubique
relinquam? signa leticie: quoniam hec est pars
nostra: et hec est sortis nostra. Opprimamus
pauperem iustum: et non parcamus vidue
nec veterano: nec reuersemur canos
misi temporis. Sit autem fortitudo nostra.
legis iusticie. Quod enim infirmum est inuiri-
le inuenit. Circuueniamus ergo iustum.
quoniam inutilis est nobis. et contrarius est
operibus nostris: et impropereat nobis
peccata legis: et diffamat in nos pec-
cata discipline nostre. Promittit se scien-
tiam dei habere: et filium dei se nominat.
Fadus est nobis in traductionem cogita-
tionum nostrarum. Grauis est nobis etiam
ad videndum: quoniam dissimilis est alijs vi-
ta illius: et immutata sunt vie eius. Tanquam
nugaces estimati sumus ab illo: et ab-
stinet se a vijs nostris tanquam ab immun-
dicijs: et perfert nouissima iustorum: et
gloriam patrem se habere deum. Videamus
ergo si sermones illius veri sunt: et tem-
porem? que ventura sunt illi: et sciamus
que erunt nouissima illius. Si enim est verus
filius dei suscipiet illum: et liberabit illum
de manibus contrariorum. Contumelia et

tormento interrogem⁹ eū: ut sciamus
reuerentiā ei⁹: et probem⁹ patientiā illi⁹.
Morte turpissima cōdemnem⁹ eū. Erit
enī ei respect⁹ ex sermonibz illius. Nec
cogitauerūt et errauerūt: excecavit enī
oclos malicia eoz. Et nescierūt sacra-
menta dei: neq; mercedē sperauerunt
iusticie: nec iudicauerūt honorē aīaz
sandar. Quoniā deus creauit hoīem
inextinguibile: et ad imaginē sicuti-
dimis sue fecit illū. Inuidia autē dia-
boli: mors introiuit in orbem terrarū:
imitantē autē illū q̄ sūt ex parte illius.
Iustorū autem anime in manu **C. m.**
dei sunt: et non tanger illos tormen-
tum mortis. Vili sunt oculis insipi-
entū mori: et estimata est afflictio rei-
tus illoz. Et ab itinere iusto abierunt
in eternū: et q̄ a nobis est iter eter-
nū: illi autē sunt in pace. Et si corā
hoībus tormēta passi sunt: spes illoz
in mortalitate plena ē. In paucis ve-
ari: in multis bene disponent: quoniā
deus temptauit eos: et inuenit illos
dignos se. Tamq; aurū i fornace pta-
uit illos: et quasi olocausti hostiam
accepit illos: et in tpe erit respect⁹ illoz.
fulgebūt: et tamq; scintille in arundi-
neto discurrent. Iudicabūt nationes et
dnabunt p̄lis: et regnabit dñs illoz
in ppetuū. Qui cōfidunt in illo intelli-
gerent veritatē: et fideles in dilectione
acquiescēt illi: qm̄ donū et pax ē electis
ei⁹. Impiū autē secundū q̄ cogitauerūt
correctionē habebūt: q̄ neglexerūt iustū:
et a dño recesserūt. Sapiētiā enī et disci-
plinā q̄ abicit infelix ē: et vacua ē spes
illoz: et labores sine fructu: et inutilia o-
pera eoz. Mulieres eoz insensate sūt: et
negligenti filij illoz. Maledicta creatura
eorū. Quoniā felix ē sterilis et incoīnq̄-
nata: q̄ nesciuit t̄p̄z i delicto. Habebit

fructū i respectōne aīaz sandar. Et spe-
do q̄ nō opatus ē per man⁹ suas ini-
quitate: nec cogitauit adūsus deū ne-
quissima. Dabit enī illi fidei donū
electū: et sors in tēplo dei acceptissima.
Bonoz enī laborz glōsus est fructus:
et que nō cōcidat radix sapiētie. Filij
autē adulteroz i cōsumatione erūt:
et ab iniquo thoro semen extermina-
bit. Et si quidē lōge vite erūt: in nichilū
cōputabūtur et sine honore erit
nouissima senect⁹ illoz. Et si celerius
defundi fuerit: nō habebūt spem: nec
i die agnitionis allocutionē. Matio-
nes enī inique dire sūt consumationis.
Quam pulcra es casta ge- **C. m.**
neratio cū claritate. Immortalis
ē enī memoria illi⁹: qm̄ et apud dñm
nota est et apud hoīes. Cū p̄sens est
imitantē illā: et desiderat eā: cū se edux-
erit: et in perpetuū coronata triūphat.
incoīnquatorū certaminū p̄miū vin-
cens. Multigena autē impioz multi-
tudo nō erit utilis: et spuria vitulami-
na nō dabūt radices altas: nec stabile
firmamentū collocabūt. Et si i ramis
in tpe germinauerit: infirmiter posita
a vento cōmouebūtur: et a nimietate
ventoz eradicabūtur. Cōfringent enī
rami incoīsummati: et fruct⁹ illoz in-
utiles et acerbi ad māducandū: et ad
nichilū apti. Ex iniquis enī om̄es filij
q̄ nascūtur testes sūt nequicie adūsus
parentes interrogatione sua. Iustus
autē si morte p̄occupat⁹ fuerit: in refri-
gerio erit. Senectus enī venerabilis ē:
non diuturna: neq; numero annorū
cōputata. Cāni autē sunt sensus h̄is:
et etas senectutis: vita immaculata.
Placens deo factus dilectus: et uiuens
inter peccatores translatus est. Rapt⁹
est ne malicia mutaret intellectū eius:

aut ne fido decipit aīam illi⁹. Fascina-
tio enī nugacitatis obscurat bona: et
in cōstantia cōcupiscentie transuertit
sensum sine malicia. Consumatus ī
breui repleuit mītra tpa. Placita enim
erat deo aīa illi⁹: ppter hoc propterea
educere illū de medio iniquitatū. Po-
puli autē videntes et nō intelligentes.
nec ponētes nec in p̄cordiis talia: qm̄
gratia dei. et misericōdia ē in sanctos ei⁹:
et respēct⁹ sup electos illi⁹. Cōdemnat
autē iust⁹ mortuus viuos impios: et
iuuent⁹ celerius consummata longam
vitā iniusti. Videbūt enī finē sapiētis:
et nō intelligēt qd cogitauerit de illo
deus: et q̄re munierit illū dñs. Vide-
bunt enī et cōtinentur eū: illos autē de⁹
iridebit. Et erūt post hec decedentes
sine honore: et in cōtumelia inter mor-
tuos in perpetuū. Quomā disrumpet
illos inflatos sine voce: et cōmouebit
illos a fundamētis: et usq; ad supmū
desolabunt. Et erūt gemētes: et memo-
ria illorū priet. Veniēt in cogitatione
peccatorū suorū timidi: et traducēt illos
ex aduerso iniquitates ipsorum. **C. 6.**
Tunc stabūt iusti in magna con-
fancia aduersus eos qui se an-
gustiauerūt: et q̄ abstulerunt labores
eorum. Videntes turbabunt timore
horribili: et mirabunt in subitatione
insperate salutis gemētes pre angustia
spirit⁹: dicētes intra se. penitentiā agen-
tes. et pre angustia spiritus gementes.
Dñi sūt quos habuim⁹ aliquādo in
derisum et in similitudinē improperi:
nos insensati vitā illorū estimabamus
insaniā: et finē illorū sine honore. Ecce
quomō cōputati sūt inter filios dei:
et inter sanctos sors illorū est. Ergo er-
rauim⁹ a via veritatis: et iusticie lūmē
nō luxit nobis: et sol intelligentie nō

est ortus nobis. Lassati sum⁹ in via
iniquitatis et p̄diciōis: et ābulauim⁹
vias difficiles: viā autē dñi ignora-
uim⁹. Quid nobis pfuit supbia: aut
diuitiarū iactātia quid cōtulit nobis?
Trāsierunt omnia illa tamq; umbra
et tamq; nūci⁹ p̄currēs. Et tamq; na-
uis que p̄transit fluctuantē aquā cui⁹
cū preterierit non est uestigiū inuenire.
neq; sanitā carine illi⁹ in fludibz: aut
avis q̄ trāsuolat in aere. cuius nullū
inuenit argumentū itineris illi⁹: sed
tantū sonit⁹ alarū verberās leuē ventū.
et scindēs per vīm itineris aerē. cōmo-
tis alis trāsuolauit. et post hoc nullū
signū inuenit itineris illi⁹: aut tamq;
sagitta emissā in locū destinatū. diui-
sus aer cōtinuo in se reclusus est ut
ignoret transit⁹ illi⁹: sic et nos nati
cōtinuo deluim⁹ esse: et virtutis quidē
nullū signū valuim⁹ ostendere: in ma-
lignitate autē nostra cōsumpti sum⁹.
Talia dixerūt in inferno hī q̄ peccauē-
runt: qm̄ spes impij tamq; lanugo ē
que a v̄eto tollit: et tamq; spuma gra-
cilis que a p̄cella dispergit: et tamq;
fum⁹ qui a vento diffusus est: et tamq;
memoria hospitis vni⁹ diei p̄cūct⁹.
Iusti autē in perpetuū viuēt: et apud
dñm est merces eorū: et cogitatio illorū
apud altissimū. Ideo accipient regnū
decoris et diadema speciei de manu
dñi: qm̄ deextera sua reget eos: et ī bra-
chio sancto suo defendet illos. Et acci-
piet armaturā zelus illi⁹: et armabit
creaturā ad vlcōnē inimicorū. Induet
pro torace iusticiā: et accipiet p̄ galea
iudiciū certū. Sumet scutum inepu-
gnabile equitatē: acuet autē dirā irā
ī lanceā: et pugnabit cū illo orbis ter-
rarū cōtra insensatos. Ibunt directe
emissiones fulgurū: et tamq; a bene

curuato arcu nubium exterminabuntur :
et ad certum locum insiliunt. Et a petrosa ira
plene mittent gradines : et scandaliscet in
illos aqua maris : et flumina concurrunt
duriter. Contra illos stabit spiritus
virtutis : et tamquam turbo venti diuident
illos : et ad heremum perducet omnem ter-
ram iniquitatis illorum : et malignitas
euerteret sedes potentium. **C. vi.**

Melior est sapientia quam vires : et vir
prudens magis quam fortis. Audite
ergo reges et intelligite : discite iudices
finium terre. Prebete aures vos qui conti-
netis multitudines et placetis vobis in
turbis nationum : quoniam data est a domino
potestas vobis. et virtus ab altissimo :
qui interrogabit opera vestra : et cogita-
tiones scrutabitur : quoniam cum essetis mini-
stri regum illorum. non recte iudicastis nec
custodistis legem iusticie : neque secundum
voluntatem dei ambulastis. Horrende
et cito apparebit vobis : quoniam iudicium
durissimum in hijs qui presumunt fieri. Exi-
guo enim concedit misericordia : potentes autem
potenter tormenta patienter. Non enim
subtrahet personam cuiusque deus qui est
omnium dominator : nec verebitur magnitu-
dinem cuiusque : quoniam pusillum et magnum
ipse fecit : et equaliter cura est illi de omnibus.
Fortioribus autem fortior instat crucia-
tio. Ad vos ergo reges sunt hijs sermo-
nes mei : ut discatis sapientiam : et ne ex-
cidatis. Qui enim custodierit iusticiam :
iuste iudicabuntur : et qui didicerint iusta
inueniunt quid respondeant. Concupiscite
ergo sermones meos et diligite illos :
et habebitis disciplinam. Clara est et quam
numquam marcescit sapientia : et facile videtur
ab hijs qui diligunt eam : et inueniunt ab
hijs qui querunt illam. Preoccupat qui
se concupiscit : ut illis se prior ostendat.
Qui de luce vigilauerit ad illam non

laborabit : assidentem enim illam foribus
suis inueniet. Cogitare ergo de illa
sensus est consummare : et qui vigilau-
erit. propter illam cito erit securus. Quoniam
dignos se circuit ipsa querens : et in vis-
suis ostendet se illis hilariter : et in omni
providentia occurrer illis. Inicium enim
illius verissima est discipline concupiscen-
tia. Cura ergo discipline dilectio est :
et dilectio custodia legum illius est. Custo-
ditio autem legum consummatio incorru-
ptionis est : incorruptio autem facit esse
proximum deo. Concupiscencia itaque sa-
pientie deducet ad regnum perpetuum. Si
ergo delectamini sedibus et sceptris o
reges populi : diligite sapientiam ut in per-
petuum regnetis. Diligite lumen sapien-
tie : omnes qui preestis populis. Quid est
autem sapientia et quemadmodum facta sit
referam et non abscondam a vobis sacra-
menta dei : sed ab initio natiuitatis
inuestigabo : et ponam in lucem scientiam
illius. et non preteribo veritatem : neque cum inui-
dia tabescente iter habebor : quoniam talis
homo non erit particeps sapientie. Mult-
itudo autem sapientium. sanitas est orbis
terrarum : et rex sapiens. populi stabilimentum
est. Ergo accipite disciplinam per sermones
meos : et proderit vobis. **C. vii.**

Quoniam quidem et ego mortalis homo
similis omnibus : et ex genere terre-
no illius qui prior factus est : et in ventre
matris figuratus sum caro : decem mensium
tempore coagulatus sum in sanguine. ex semi-
ne hominis : et delectamento somni conue-
niente. Et ego natus accepi communem
aerem : et insimiliter factam decidi terram :
et primam vocem similem omnibus emisi
plorans. In inuolumentis nutritus sum : et
magnis curis. Nemo enim ex regibus
aliud habuit natiuitatis initium. Unus
ergo introitus est omnibus ad vitam : et

filius reit⁹. Propter hoc optavi et datus
 est michi sensus : et invocavi et venit
 in me spiritus sapiencie. Et proposui illam
 regnis et sedibus : et divitiis nichil esse
 dixi in comparatione illi⁹. Nec compara-
 vi illi lapidem preciosum : quoniam omne
 aurum in comparatione illi⁹ arena est rei-
 gua : et tamquam lutum estimabit argentum
 in conspectu illi⁹. Super salutem et speciem
 dilexi illam : et proposui pro luce habere illam :
 quam inextinguibile est lumen illi⁹. Ve-
 nerunt autem michi omnia bona pariter
 cum illa : et innumerabilis honestas per-
 manet illi⁹. Et letatus sum in omnibus :
 quoniam antecedebat me ista sapiencia :
 et ignorabam quoniam horum omnium mater est.
 Quam sine fitione didici : et sine invidia
 comunico : et honestatem illius non
 abscondo. Infinitus enim thesaurus est
 hominibus : quo quod usi sunt participes
 facti sunt amicitie dei : propter discipline
 dona commendati. Michi autem dedit
 deus dicere et sententia et presumere digna
 horum que michi dantur : quoniam ipse sapiencie
 dux est : et sapientium emendator. In manu
 enim illi⁹ et nos et sermones nostri :
 et omnis sapientia : et operum scientie
 disciplina. Ipse enim dedit michi horum
 scientiam veram que sunt : ut scientiam dispositio-
 nem orbis terrarum et virtutes elementorum :
 initium et consummationem et medietatem
 temporum : vicissitudinum permutationes :
 et consummationes temporum : et morum
 mutationes : divisiones temporum : an-
 ni cursus : et stellarum dispositiones : na-
 turas animalium : et iras bestiarum : vim
 ventorum et cogitationes hominum : differen-
 tias virgultorum et virtutes radicum : et
 quecumque sunt absconsa et improvisa
 didici. Omnium enim artifex docuit me
 sapiencia. Est enim in illa spiritus intelli-
 gentie sanctus unicus misciplex subtilis.

discretus mobilis : incoinquinat⁹ : ceterus
 suavis amans bonum : acutus : qui nichil
 vetat benefacere : humanus : benignus :
 stabilis : ceterus : securus : omnem habes vir-
 tutem : omnia prospiciens : et qui capiat
 omnes spiritus intelligibiles : mundus :
 subtilis. Omnibus enim mobilibus mobi-
 lior est sapiencia. Attingit autem ubique
 propter suam mundiciam. Vapor est enim
 virtutis dei : et emanatio quedam est claritatis
 omnipotentis dei sincera : et ideo
 nichil iniquatum in ea incurrit. Candor
 est enim lucis eterne et speculum sine macula
 dei maiestatis : et imago bonitatis illi⁹.
 Et cum sit una : omnia potest : et perma-
 nens in se omnia innovat : et per nationes
 in animas sanctas se transferret. Amicos
 dei et prophetas constituit. Mementem
 enim diligit deus : nisi eum qui cum sapiencia in-
 habitat. Est enim hec speciosior sole : et super
 omnem dispositionem stellarum : luci com-
 parata invenit prior. Illi enim succedit
 non. Sapiencia autem non vincit malicia.

Cum attingit ergo a fine usque
Ad finem fortiter : et disponit omnia
 suaviter. Nam amavi et requisivi eam
 a iuventute mea : et quasi sponsam michi
 eam assumere : et amator factus sum forme
 illi⁹. Generositatem illi⁹ glorificat con-
 tubernum habes dei : sed et omnium dominus
 dilexit illam. Doctrina enim est discipline dei :
 et electrix operum illi⁹. Et si divitie appe-
 tunt in vita : quid sapiencia locupletius
 que operatur omnia. Si autem sensus ope-
 ratur : quis horum que sunt magis quam
 illa est artifex. Et si iusticia quod diligit :
 labores huius magnas habet virtutes.
 Sobrietatem enim et prudentiam docet : et
 iusticiam et virtutem : quibus utilius nichil
 est in vita hominibus. Et si misericordiam
 scientie desiderat quis : scit preterita et de
 futuris estimat : scit veritatem finemque

et dissolutiones argumentorum: signa et monstra scit antequam fiant. et euentus temporum et seculorum. Proposui ergo hanc adducere michi ad conuiuendum: sciens quoniam mecum communicabit de bonis: et erit allocutio cogitationis. et redit mei. Habebō propter hanc claritatem ad turbas: et honorē apud seniores. Quuenis et acut⁹ inueniar in iudicio: et in conspectu potentium ammirabilis ero: et facies principum mirabunt me. Tacentem me sustinebunt: loquentem me respicient: et sermocinante me plura. manus ori suo imponet. Preterea habebō per hanc immortalitatem: et memoriā eternā hijs qui post me futuri sunt relinquant. Disponā populos: et nationes michi erunt subdite. Timebunt me audientes reges horrendi: et in multisudine bon⁹ videbor: et in bello fortis. Intrās in domū meā requiescā cum illa. Non enim habet amaritudinem conuersatio illius: nec redit conuidus illi⁹: sed leticiā et gaudiū. Nec cogitās apud me. et commemorans in corde meo. quoniam immortalis est in cogitatione sapientia. et in amicitia illius delectatio bona: et in operibus manuum illi⁹ honestas sine defensione: et in certamine loquere illi⁹ sapientia. et preclaritas in communicatione sermonum ipsius: circuibā querēs. ut michi illā assumerem. Quis autē erā ingenuus et sortitus sum animam bonā. Et cum essem magis bon⁹: veni ad corpus incommutatū. Et ut scire quoniam aliter non possum esse cōtinēs nisi deus det: et hoc ipsum erat summa sapientia scire. cui⁹ esset hoc donū. Adit dominū et deprecatur sum illū: et dixi ex totis precordiis meis.

Deus patrum meorum et domine misericordie. qui fecisti omnia verbo tuo: et sapientia tua constituisi hominem. ut dominaretur

creature que a te facta est. ut disponat orbem terrarum in equitate et iusticia. et in directione cordis iudicium iudicet: da michi sedem tuam assistentem sapientiā: et noli me reprobare a pueris tuis. quoniam seru⁹ tuus sum ego. et fili⁹ ancille tue: homo infirm⁹ et exigui temporis: et minor ad intellectum iudicij et legum. Et si quis erit consummat⁹ inter filios hominum: si abfuerit ab illo sapientia tua. in nichilum computabit. Tu autē elegisti me regem populo tuo: et iudicem filiorum tuorum et filiarum. Et dixisti me edificare templum in monte sancto tuo: et in ciuitate habitationis tue altare: similitudinem tabernaculi sancti tui quod preparaisti ab initio et tecum sapientia tua. que nouit opera tua: quoniam et affuit tunc cum orbem terrarum faceres. et sciebat quid esset placitum oculis tuis: et quid directum in preceptis tuis. Mitte illam de celis sanctis tuis. et a sede magnitudinis tue: ut mecum sit et mecum laboret: et sciam quid acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia et intelligit: et deducet me in operibus meis sobrie: et custodiet me in sua potentia. Et erunt accepta opera mea: et disponā populum tuum iuste: et ero dign⁹ sedem patris mei. Quis enim hominum poterit scire consiliū dei? Aut quis poterit cogitare quid velit deus? Cogitationes enim mortalium timide: et incerte prouidentie nostre. Corpus enim quod corrumpitur aggrauat animam: et terrena inhabitatio deprimat sensum multa cogitantem. Et difficile estimamus que in terra sunt: et que in prospectu sunt inuenimus cum labore. Que in celis sunt autem quis inuestigabit? Sensum autem tuum quis sciet nisi tu dederis sapientiā et miseris spiritum sanctum tuum de altissimis: et si recte sint semine eorum quod sunt in terris. et que tibi placet didicerit homines. Non

per sapientiā sanati sūt quicūq; placu-
erunt tibi domine a principio. **C. v.**

Dec illū qui prim⁹ formatus est a
deo pater orbis terrarū. cū solus
esset creat⁹ custodiuit: et eduxit illū a
delicto suo. Et eduxit illū de limo terre.
et dedit illi virtutem cōtinendi omnia.
Ab hac ut recessit iniust⁹ in ira sua:
per irā homicidij fraternitas deperijt.
Propter qd cū aqua deleter terrā: sa-
navit iterū sapientiā: per cōtempibile
lignū iustū gubernās. Nec ⁊ i cōsensu
supbie cū se nationes egulissent ciuit
iustū: ⁊ cōseruauit sine q̄da deo: ⁊ in
filijs misericordiam fortē custodiuit. Nec
iustū a pereuntibz impijs liberauit fu-
gientem: descendēte igne i pentapolim:
quibus in testimoniū nequicie sumi-
gabūda cōstat deserta terra: et in ceto
tpe fruct⁹ habentes arbores: et incredi-
bilis anime memoria stās figmentū
salis. Sapientiā enī p̄tereuntes non
tantū in hoc lapsi sūt ut ignorarent
bona: sed ⁊ insipientie sue reliquerunt
hominibz memoriā: ut in hīs q̄ pecca-
uerūt: nec latere potuissent. Sapientiā
autē hos qui se obseruāt a doloribz
liberabit. Nec autē profugū ire fratris
iustū deduxit p vias rectas: ⁊ ostendit
illi regnū dei: et dedit illi scientiā san-
ctorū. Honestauit illū in laboribz: et
cōpleuit labores illius. In fraude cir-
cumuentiū illū affuit illi: et hone-
stum fecit illū. Custodiuit illū ab inī-
micis: et a seductoribz tutauit illū. Et
certamen forte dedit illi ut vinceret: et
sciret qm̄ omniū potētor ē sapientiā.
Nec venditū iustū nō dereliquit: sed a
peccatoribz liberauit eū: descenditq; cū
illo in foueā et in vinculis nō dereliquit
illū: donec afferret illi sceptrū regni: et
potentiā aduersus eos q̄ eū deprimebāt:

et mendaces ostendit q̄ maculauerūt
illū: et dedit illi claritatē eternā. Nec
p̄p̄m iustū et semē sine querela libera-
uit a nationibz que illū deprimebāt.
Intrauit in animam serui dei: et stetit
cōtra reges horrendos in portentis et
signis. Et reddidit iustis mercedem
laborū suorū: et deduxit illos in via
mirabili. Et fuit illis in velamento die:
et i luce stellarū per noctē. Et trāstulit il-
los p mare rubrū: ⁊ trāsegit illos per
aquā nimīā. Inimicos autē illorū de-
mersit i mare: ⁊ ab altitudine inferno-
rum eduxit illos. Ideo iusti tulerūt spo-
lia impiorū: et decātauerūt dñe nomē
sanctum tuū: et victicem manū tuam
laudauerunt pariter. Quoniam sapi-
entia aperuit os mutorum: et linguas
infantium fecit disertas.

C. vi. **D**irexit opa eorū in manibz p̄phete
sancti. Q̄ter fecerunt per deserta q̄
nō habitant: et in locis desertis fecerūt
casas. Steterūt cōtra hostes: et de inī-
micis se vindicauerūt. Siterunt ⁊ in-
uocauerūt te: et data est illis aqua de
petra altissima: ⁊ requies sitis de lapide
duro. Per q̄ enī penas passi sūt inīmi-
ci illorū: a defensione pot⁹ sui: in eis cū
abundaret filij isrl̄ letati sunt. Per hec
cū illis deessent: bene cū illis actum est.
Nā pro fonte quidem sempiterni flu-
minis humanū sanguinem dedisti
iniustis. Qui cū minuerent in tradu-
tione infantū occisorū: dedisti illis
abundantē aquā insperare: ostendēs
per sitim que tunc fuit: quēadmodū
tuos reatres: et aduersarios illorū
necares. Cum enim temptati sunt: et
quidē cum misericordia disciplinā accipi-
entes: scierūt quēadmodū cū ira iudi-
cati impij tormenta paterentur. Hos
quidem tamq̄ pater monens p̄basti.

illos autē tamq̃ dur⁹ rex interrogās
condemnasti. Absentes enī et p̃sentes
similiter torquetantē. Duplex enī illos
acceperat rediū: et gemit⁹ cū memoria
p̃teriorū. Cū enī audirent per sua tor-
menta bene secū agi cōmemorari sūt
dñm: admirantes in finē exitus. Quē
enī ī repositione praua proiedū derise-
runt: in finē euent⁹ mirati sunt. Non
similiter iniustis faciēs: pro cogitati-
onibz autē insensatis iniquitates illorū.
qd̃ quidē errantes colebāt muros ser-
pentes ⁊ bestias sup vacuas: immisisti
illis multitudinē mutorū animalū in
vindictā: ut scirēt quia per que peccat
quis per hec ⁊ torquet. Non enī impos-
sibilis erat omnipotens man⁹ tua q̃
creauit orbē terrarū ex materia inuisa
immittere illis multitudinē urforū: aut
audaces leones: aut noui generis: ira
plenas: ⁊ ignotas bestias: aut vapores
igniū spirātes: aut fumi odorē profe-
rentes: aut horrendas ab oculis scin-
tillas emittentes: quas nō solū lesura
poterat illos exterminare: sed ⁊ aspect⁹
per timorē occidere. Nam et sine hīs
vno spiritu poterāt occidi p̃secutionē
passi: ab ip̃is factis suis: et dispersi per
spiritū virtutis tue: sed om̃ia ī mensu-
ra ⁊ numero ⁊ p̃dere disposuisti. Mul-
tum enī valere tibi soli superat semper:
et virtuti brachiū tui q̃s resistet. Quo-
niā tamq̃ momentū statere sic ē ante
te orbis terrarū: et tamq̃ gutta roris
antelucani qui descendit in terrā. Et
misereris om̃iū: quia om̃ia potes:
et dissilas peccata hoīm propter peni-
tentiā. Diligis enī om̃ia que sunt et
nichil odisti eorū que fecisti: nec enim
odiens aliquid cōstituiisti: aut fecisti.
Quomō autē posset aliquid p̃manere
nisi tu voluisses: aut qd̃ a te vocatum

non esset conseruaret. Parcis autem
om̃ibz: qm̃ tua sūt dñe q̃ amas aīas.
Quam bon⁹ et suavis est **Ca. xii.**
dñe spirit⁹ tu⁹ in om̃ibz. Ideoq̃
hos qui exerrāt partibz corripis: et de
quibz peccāt ammones: et alloqueris
ut relida malicia credāt in te domine.
illos enim antiquos inhabitatores
terre sancte tue quos exhorruisti qm̃
odibilia opa tibi faciebāt per medica-
mina et sacrificia iniusta: et filiorum
sutorum necatores sine misericordia:
et comestores viscerum hominum et
deuoratores sanguinis: ⁊ auctores pa-
rentes aīarū in auxiliataz p̃dere volu-
isti: a medio sacramento tuo: p̃ manus
parentū nostrorū: ut dignā perciperēt
peregrinationē puerorū dei: que tibi
om̃iū rarior ē terra. Sed et hīs tam-
q̃ hominibz pepercisti: et misisti ante-
cessores exercitus tui vespas: ut illos
paulatim exterminarēt. Non quia im-
potens eras in bello: subicere impios
iustis: aut bestijs seuis: aut ūbo duro
simul exterminare: sed partibus iudi-
cans dabas locū penitentie: nō igno-
rans qm̃ nequā est natio eorū: et natu-
ralis malicia ip̃sorū: et qm̃ nō poterat
mutari cogitatio illorum ī perpetuū.
Semē enim erat maledictū ab initio.
Nec timēs aliquem: veniā dabas pec-
catis illorū: q̃s enī dicer tibi qd̃ fecisti.
Aut quis stabit contra iudiciū tuū.
Aut quis in cōspectu tuo veniet vindicē
iniquorū hominū. Aut q̃s tibi impu-
tabit: si perierint nationes quas tu
fecisti. Non est enī alius deus quam
tu: cui cura est de om̃ibz: ut ostendas
qm̃ nō iniuste iudicas iudiciū. Neq̃
rex neq̃ tyrann⁹ in cōspectu tuo inqui-
rent de hīs quos p̃didisti. Cum ergo
sis iust⁹: iuste om̃ia disponis: ip̃m

quoque qui non debet puniri condemnas:
 et ceterum estimas a tua virtute. Virtus
 enim tua iusticie initium est: et ob hoc
 quod omnium dominus es. omnibus te parcere
 facis. Virtutem enim ostendis tu. qui non
 crederis esse in virtute consummatus: et
 horum qui te nesciunt audaciam traducis.
 Tu autem donator virtutis cum tranquilli-
 tate iudicas: et cum magna reuerentia
 disponis nos. Subest enim tibi cum vo-
 lueris posse. Docuisti enim populum tuum per
 talia opera. quam oportet iustum esse et hu-
 manum: et bone spei fecisti filios tuos:
 quam iudicans das locum in peccatis peni-
 tentie. Si enim inimicos servorum tuorum
 et debitos morti cum tanta crudelitate at-
 tentione. et liberaisti das tempus et locum
 per que possent mutari a malicia: cum
 quanta diligentia iudicasti filios tuos
 quorum parentibus iuramenta et conventio-
 nes dedisti bonarum promissionum. Cum
 ergo das nobis disciplinam inimicos
 nostros multipliciter flagellas: ut bonita-
 tem tuam cogitemus iudicantes: et cum de
 nobis iudicatur speremus misericordiam tuam.
 Unde et illis qui in vita sua insensate
 et iniuste vixerunt: per hec que coluerunt
 dedisti summa tormeta. Etiam in erroris
 via diuini errauerunt: deos estimantes
 hec. que in animalibus sunt super vacua:
 infantium insensatorum more viventes.
 Propter hoc tamquam pueris insensatis
 iudicium in derisum dedisti. Qui autem ludi-
 brijs. et increpationibus non correcti sunt:
 dignum dei iudicium reperi sunt. In hijs
 enim que patiebantur. moleste ferebant: in
 quibus patientes indignabantur. Per
 hec quos putabant deos in ipsis cum
 reterminarent: videntes illum quem olim
 negabant se nosse: verum deum agno-
 uerunt. Propter quod et finis con-
 demnationis eorum veniet super illos.

Uani sunt autem omnes homines **Ca. vii.**
 in quibus non subest scientia dei:
 et de hijs que videntur bona non potue-
 runt intelligere eum. qui est: neque opibus
 attendentes agnouerunt quis esset ar-
 tife: sed aut ignem. aut spiritum. aut ci-
 ratum aeris. aut girum stellarum. aut nimiam
 aquam. aut solem et lunam rectores orbis
 terrarum deos putauerunt. Quorum et si spe-
 cie delectari deos putauerunt: sciunt quan-
 to hijs donator eorum speciosior est. Speci-
 ei enim generator hec omnia constituit.
 Aut si virtutem et opera eorum mirati sunt:
 intelligant ab illis. quam qui hec fecit for-
 tior est illis. A magnitudine enim speciei
 et creature: cognoscibiliter poterit cre-
 ator horum videri. Sed tamen adhuc in
 hijs minor est querela. Et hijs enim for-
 tasse errant deum querentes: et volentes
 inuenire. Etiam cum in opibus illi con-
 uersentur: inquirunt et persuasum habent:
 quam bona sunt que videntur. Iterum autem
 nec hijs debet ignosci. Si enim tantum
 potuissent scire ut possent estimare se-
 culum: quomodo huius deum non facilius
 inuenerunt? Infelices autem sunt et inter
 mortuos spes illorum est: qui appellave-
 runt deos opera manuum hominum. aurum
 et argentum artis inuentione. et simili-
 tudines animalium. aut lapidem inutile opus
 manus antique. Aut si quis artifex
 faber de silua lignum rectum secuerit. et
 huius dode eradat omnem corticem et arte
 sua usus diligenter fabricet vas utile
 in conuersatione vite: reliquijs autem
 eius operis ad preparationem else abutatur:
 et reliquum horum quod ad nullos usus fa-
 cit. lignum curuum et verticibus plenum scul-
 pat diligenter per vacuitatem suam: et per
 scientiam sue artis figuret illud. et assi-
 milet illud imagini hominis aut alicui
 ex animalibus illud comparat: pliniens

rubrica . et rubricundū faciēs fuco colorē illi⁹ . et omnē maculā que in illo est pliniēs terra : et faciat ei dignā habitationē et in pariete ponens illud . et cōfirmans ferro ne forte cadat prospiciens illi : sciens quoniā nō potest adiuuare se . Imago enī est : et opus est illi adiutoriū . Et de substantia sua . et de filiis suis . et de nuptijs . votum faciens inquirat . Non erubescit loqui cū illo qui sine anima est : et pro sanitate quidam infirmū deprecatur : et pro vita rogat mortuū : et in adiutorium inutilem inuocat : et pro itinere petit ab eo qui ambulare non potest : et de acquirendo et de opando et de omniū rerum euentu petit ab eo qui in omnibus est inutilis . **Capitulum VIII**
Terū ali⁹ nauigare cogitās et per feros flud⁹ iter facere incipiēs : ligno portante se . fragili⁹ lignū inuocat . Illud enī cupiditas acquirendi recogitauit : et artifex . sapientia fabricauit sua . Tua autē pater providentia ab initio cuncta gubernat : quoniā dedisti in mari viā . et inter fludus semitā firmissimā : ostendēs quā potens es et omnib⁹ sanare . etiam si sine rate aliquis adeat mare . Sed ut nō essent vacua sapientie tue opera : ppter hoc etiā et exiguo ligno credūt hoīes animas suas : et transeuntes mare per ratē liberati sūt . Sed ⁊ ab initio cū perirent superbi gigantes : spes orbis terrarū ad ratē confugiēs . remisit seculo semē natiuitatis : que manu tua erat gubernata . Benedictū est enī lignū : per quod fit iusticia . Per man⁹ autē quod fit ydolū maledictū est . et ipm . et qui fecit illud : quia ille quidē opatus est : illud autē cum esset fragile deus cognominatus est . Similiter autē odio sūt deo : impi⁹ et

impietas ei⁹ . Etenī qd factū est : cū illo qui fecit tormēta patietur . Propter hoc ⁊ in ydolis nationū nō erit respectus : quā creature dei in odiū facte sunt et i temptationē anime ipm . et in musculā pedib⁹ insipientiū . Quicū enim fornicationis est requisitio ydolorū : ⁊ adinuentio illorū corruptio vite est . Neq⁹ enī erat ab initio : neq⁹ erunt in perpetuū . Supuacuitas enī hominū hec adinuenit in orbē terrarū : et ideo breuis illoꝝ finis est inuent⁹ . Acerbo enī luctu dolēs pater rapti cito sibi filij fecit imaginē : et illū qui tunc quasi homo mortu⁹ fuerat nūc tanq⁹ deum colere cepit : et cōstituit inter seruos suos sacra et sacrificia . Deinde interueniente tpe . conualescēte iniqua cōsuetudine . hic error tanq⁹ lex custoditus ē : et tyrannorū impio colebant figmenta . Et hos quos in palā hoīes honorare nō poterāt propter hoc qd longe essent : a longinquo figura eorū allata . euidētē imaginē regis . quē honorare volebāt fecerūt : ut illū qui aberat tanq⁹ presentem colerent sua sollicitudine . Prouexit autē ad horū culturā et hos qd ignorabāt . artificis eximia diligentia . Ille enī volens plus placere illi qd se assumpsit : elaborauit arte sua ut similitudinē in melius figuraret . Multitudo autē hoīm abducta per speciem operis : eū qui ante temp⁹ tanq⁹ homo honorat⁹ fuerat . nūc deū estimauerūt . Et hec fuit vite humane deceptio : quā aut affectui aut regib⁹ deseruientes homines . incommunicabile nomen lapidibus et lignis imposuerūt . Et non suffecerat errasse eos circa dei scientiā : sed ⁊ i magno viuentes i scientie bello : tot ⁊ tam magna mala patē appellāt . Aut enī filios suos sacrificantes . aut

obscura sacrificia facientes. aut insanie plenas vigilias habentes. neque vitā neque nuptias mūdas iam custodiūt: sed et alius aliū p̄ inuidiam occidit aut adulterās cōtristat: et omnia commixta sunt. sanguis homicidiū furtum et fido. corruptio et infidelitas. turbatio et p̄iuriū: tumult⁹ bonorum. dei immemoratio. animarum inquinatio. natiuitatis immutatio. nuptiarum incōstātia: inordinatio mechie et impudicitie. Infandorū enī ydolorū cultura omnis mali causa ē: et iniūū et finis. Aut enī dū letantur insaniūt. aut certe vaticinant falsa: aut viuūt iniuste: aut p̄ierant cito. Dum enī cōfidūt ī ydolis que sūt sine aīa: male iurantes noceri se non sperant. Utraque ergo illis euenient digne: qm̄ male senserūt de deo. attendentes ydolis: et iurauerūt iniuste in ydolo. contemnētes iusticiā. Nō enī iurantiū est virt⁹: sed peccantiū pena perambulat semp̄ iniustorū preuaricationē. **Ca. xv.**

Tu autem deus noster. suavis et verus es: patiens et ī misericōdia dispōnens oīa. Et si enī peccaueim⁹ tui sumus. sciētes magnitudinē tuā: et si nō peccaueim⁹: scim⁹ qm̄ apud te sum⁹ cōputati. Nōsse enī te cōsummata iusticia est: et scire iusticiā et virtutē tuam. radix ē immortalitatis. Nō enī in errorem induxit nos hoīm male artis cōcogitatio: nec umbra picture. labor sine fructu. effigies sculpta per varios colores. cuius aspectus dat insensato cōcupiscentiā: et diligit mortue imaginis effigiē sine aīa. Malorū amatores digni sunt morte: qui spem habēt in talibus et qui faciūt illos: et qui diligūt et qui colūt. Sed et figulus mollē terrā premēs laboriose fingit ad usus

nōs unūquodque vas: et de eodē luto fingit que mūda sunt in usum vasa: et similiter que hīs sūt cōtricia. Quorū autem vasorū quis sit usus iudex est figulus. Et cū labore vario deum fingit de eodem luto. ille qui paulo ante de terra factus fuerat: et post pusillū reducit se unde acceptus est. repetit⁹ anime debitum q̄ habebat. Sed est cura illi nō quia laboratur⁹ est. nec quoniā brevis illi vita ē: sed cōcertat aurificib⁹ et argētarijs: sed et erarios imitatur: et gloriā p̄fert quoniam res super vacuas fingit. Cūis est enim cor ei⁹: et terra sup̄ vacua spes illius et luto vilior vita ei⁹: quoniā ignorauit qui se finxit: et q̄ inspirauit illi animā que operatur: et qui insufflauit ei spiritū vitalem. Sed et estimauerunt lusum esse vitam nostram: et cōuersationem vite cōpositam ad lucrum: et oportere undecūq; etiā ex malo acquirere. Hic enim scit se sup̄ omnes delinq̄re: qui ex terre materia fragilia vasa et sculprilia fingit. Omnes enim insipientes et infelices supra modū anime supbi sūt inimici populi tui. et imptates illi: qm̄ omnia ydola nationum deos estimauerunt quibus neque oculorum visus est ad videndum: neque nares ad percipiendum spiritū. neque aures ad audiendum: neque digiti manūū ad tractandum: sed et pedes eorum pigri ad ambulandum. Homo enī fecit illos: et qui spiritum mutuatus est is finxit illos. Nemo enim sibi similem hmo poterit deum fingere. Cum enī sit mortalis: mortuum fingit manibus iniquis. Melior enī est ip̄e hīs quos colit: quia ip̄e quidem vixit cū esset mortalis: illi autem nūq̄. Sed et animalia miserrima colunt. Insensata enī

cōparata hīs illis sūt deteriora. Sed nec aspectu aliquis eē hīs animalibz bona potest cōspicere. Effugerūt autē dei laudem: et benedictionem eius. *Ca. vii.*

Propter hec et hīs similia passi sūt digne tormēta: et per multitudinem bestiarū exterminati sūt. Pro quibus tormentis bene disposuisti p̄p̄m tuū: quibz dedisti cōcupiscētiā delectamenti sui. nouū sapore escā parās eis ortigometram: ut illi quidem cōcupiscentes escā propter ea q̄ illis ostensa et missa sūt. etiā a necessaria cōcupiscētia auerteretur. Ipsi autē ī breui inopes facti: nouā gustauerunt escā. Porrebat enim illis sine reculatione q̄dem. superuenire interitū exercitibz tyrannidem: hīs autē tantū ostendere quēadmodū inimici eorū exterminabātur. Et enī cū illis superuenit seua bestiarū ira: moribz peruersorū colubrorū exterminabant. Sed nō in p̄petuū tua ira p̄manet: sed ad correptionē in breui turbati sūt: signū habentes salutis. ad cōmemorationē mādātī legis tue. Qui enī cōuersus est non per hoc qd̄ videbat sanabatur: sed per te omnīū saluatorem. In hoc autē ostendisti inimicis tuis: quia tu es qui liberas ab omni malo. Illos enim locustarū et muscarū occiderunt morsus: et non est inuenta sanitas anime illorū: quia digni erant ab huiusmodi exterminari. Filios autē tuos nec draconū nec venenatorū uicerunt dētes. Maledicta enī tua adueniens sanabat illos. In memoria enī finonū tuorū exterminabātur: et velocit̄ sanabant: ne ī altā incedentes obliuionem non possēt tuo adiutorio vti. Item neq; herba neq; malagma sanauit eos: sed tuus domine finis q̄ sanat omnia. Tu es domine qui uite et mortis habes

potestatem: et deducis ad portas mortis et reducis. Homo autē occidit quidem per maliciā animā suā: et cū egerit spiritus non reuertetur nec reuocabit animam que recepta ē: sed tuam manum effugere impossibile ē. Megantes enī nosse te impij p̄ fortitudinem brachij tui flagellati sūt: nouis aquis et gradinibz et pluuijs p̄secutionē passi: et p̄ ignē consummati. Qd̄ enī mirabile erat: in aqua q̄ omnia extinguūt plus ignis valebat. Unde est enī orbis iustorū. Quodā enim tpe māsuetabat ignis ne combureretur q̄ ad impios missa erant aīalia: sed ut ipsi vidētes scirent qm̄ dei iudicio patiunt̄ p̄secutionem. Et quodam tpe ī aqua supra uirtutem ignis exardebat undiq;: ut iniquam terre nationem exterminaret. Pro quibus angelorū escā nutristi populū tuum: et paratū panem de celo prestisti illis sine labore omne delectamentum in se habentem: et omnis saporis suauitatem. Substantia enī tua dulcedinem tuam quam in filios habes ostēdas: et deuīs uniuscuiusq; uoluntati. ad quod quisq; uolebat conuerteretur. Nix autē et glacies sustinebant vim ignis. et non tabescebant: ut sciret qm̄ fruct⁹ inimicorū exterminabat ignis ardens in grandine et pluuia coruscās. Hoc autem iterum: ut nutrent iusti. Ignis etiā sue uirtutis oblitus ē. Creatura enī tibi factori deuīs exardescit in tormētum aduersus inuitos: et lenior fit ad bñficiendū p̄ hīs qui in te cōfidūt. Propter hoc et tunc omnia transfigurata omnīū nutriti gratie tue deseriebant ad uolūtatem eorū qui a te desiderati sunt: ut scirent filij tui quos dilexisti domine: qm̄ non natiuitatis fructus pascūt h̄mine: sed

sermo tuus hos qui in te crediderunt
conseruat. Quod enim ab igne non pote-
rat exterminari statim ab æquo radio
solis calefactum tabescebat: ut notum
omnibus esset. quoniam oportet preuenire so-
lem ad benedictionem tuam: et ad orientem
lucis te adorare. Ingrati enim fides tan-
quam hiemalis glacies tabescebat: et di-
spellet tanquam aqua superflua. **C. xvii.**

Magna sunt enim iudicia tua do-
mine: et inenarrabilia verba tua:
propter hoc in disciplina aie errauerunt.
Cum enim persuasum habent iniqui posse do-
minari nationi sancte: vinculis terre-
brarum et longe noctis compediti. inclusi
sub tectis. fugitiui perpetue prudentie ia-
cuerunt: et dum putant se latere in obscuris
propter tenebroso oblivionis velamen-
to dispersi sunt pauciores horrende: et cum
admiratione nimia perturbati. Neque
enim que continebat illos spelunca sine
timore custodiebat: quoniam sonitus descen-
dens perturbabat illos: et persone tristes
illis apparetes pauciores illis prestabant.
Et ignis quidem nulla vis poterat illis
lumen prebere: nec siderum limpide flam-
me illuminare poterant illam noctem
horrendam. Apparebat autem illis sub-
itaneus ignis. timore plenus: et timore
perculsi illius que non videbatur faciem
estimabant deteriora esse quam non videban-
tur: et magice artis apppositi erant de-
risus. et sapientie et glorie correptio cum
contumelia. Illi enim qui permittabant
timores et perturbaciones se repellere ab
anima languente: hi cum derisu. pleni
timore languebant. Nam et si nichil eos
ex monstris perturbabat: transitu anima-
lium et serpentium sibilacione commoti-
remebundi peribant: et aerem quem nulla
ratione quis effugere posset negantes
se videre. Cum sit enim timida nequitia:

dat testimonium condemnationi. Sem-
per enim presumit seua: perturbata conscien-
tia. Nichil enim est timor nisi presumpti-
onis adiutorium: predictio cogitationis
auxilium. Et dum abintus minor est
repeditio: maiorem computat scientiam
eius cause. de qua tormentum prestat.
Illi autem qui in potentem venire noctem.
et ab infimis et ab altissimis inferis
supervenientem eundem somnum dormientes:
aliquando monstrorum exagitabantur ti-
more: aliquando aie deficiebant tradu-
cione. Subitaneus enim illis et inspra-
tus timor supervenerat. Deinde si quis
ex illis decidisset: custodiebat in carcere
sine ferro reclusus. Si enim rusticus quis
erat aut pastor aut agri laborum opera-
rius preoccupatus esset: in effugibile susti-
nebat necessitatem. Una enim catena
tenebrarum omnes erat colligati. Siue
spiritus sibilans aut inter spissos arborum
ramos avium sonus suavis. aut vis
aque decurrentis nimium. aut sonus vali-
dus precipitatarum petrarum: aut ludæum
animalium. cursus inuisus. aut mugientium
valida bestiarum vox: aut resonans de al-
tissimis montibus echo. Deficientes faci-
ebat illos per timore. Omnis enim orbis
terrarum limpido illuminabat lumine: et
non impeditis operibus contineba-
tur. Solis autem illis supposita erat
gravis nox: ymago tenebrarum que
super ventura illis erat. Ipsi ergo sibi
erant graviores tenebris. **C. xviii.**

Sandis autem tuis maxima erat
lux: et horum quidem vocem inimici
audiebant. sed figuram non videbant.
Et quia non et ipsi per eadem passi erant
magnificabant te: et qui ante lesi erant
quia non ledebantur gratias agebant
tibi: et ut esset differentia. donum petebant.
Propter quod ignis ardentem columnam

duce habuerunt ignote vie: et solē sine
lesura boni hospitij prestitisti. Digni
quidem illi carere luce et pati carcerē tene-
brasque indulos custodiebant filios tu-
os. per quos incipiebat incorruptū legis
lumen seculo dari: dum cogitaret iustorum
occidere infantes. et uno reposito filio sed
liberato intraductionē illorum multitudi-
nem filiorum abstulisti: et pariter illos perdi-
disti in aquā validā. Illa enim nox ante
cognita ē a patribus nostris: ut vere scirent
quibus iuramentis crediderunt aiequiores
essent. Suscepta ē autē a populo tuo. sa-
nitas quidē iustorum: iniustorum autē
exterminatio. Sicut enim lesisti aduersa-
rios nostros: sic et nos pueros ma-
gnificasti. Abscisse enim sacrificabant ius-
ti pueri bonorum: et iusticie legē incor-
diam disposuerunt similiter bona et ma-
la recepturos iustos: patris decantes
laudes. Resonabat autē inconveniens
inimicorum vox: et flebilis audiebatur
plādus ploratorum infantium. Sisti autē pe-
na seruus cum domino afflitus est: et popu-
laris homo regi sisia passus. Simili-
ter ergo omnes uno nocte mortis mor-
tuos habebant innumerabiles. Nec enim
ad sepeliendū viui sufficiebant: quoniam uno
monimento quod erat popularior natio illorum
exterminata ē. De omnibus enim non cre-
dentes propter beneficia: tunc cum primū
fuit exterminium primigenitorum spon-
derunt populū dei se esse. Cum enim quietū
silentiū cōtineret omnia: et nox in suo
cursu mediū iter haberet: omnipotens
seruo tuus domine celsus de celo a re-
galibus sedibus durus debellator in me-
diam exterminij terrā pertransiit: gladius
acutus insimilatum imperiū tuū portans:
et stans repleuit omnia morte: et us-
que ad celum attingebat stans in terra.
Tūc continuo visus somniorum malorum

turbauerunt illos: et timores superue-
runt insperati. Et alius alibi pietus se-
miniuus: propter quā morietur causam
demonstrabat mortis. Visiones enim
que illos turbauerunt hec premonebant:
ne insci quare mala patiebantur preirent.
Veriguit autem tunc et iustos reprobatio
mortis: et commotio in hercilio facta ē
multitudinis: sed non diu premanit ira
tua. Propterea enim homo sine quarela de-
preari pro populo. proferens seruitutis sue
scutum orationē: et per incensum deprecā-
tionem allegans. restitit ire et finem impo-
suit necessitati: ostendens quoniam tuus est
famulus. Vixit autē turbas non in vir-
tute corporis nec armatura potentie:
sed verbo illū qui se negabat subiecit:
iuramenta parentum et testamentum
comemorans. Cum enim iam acerua-
tim recidissent super altitū mortui: in-
terstixit. et amputauit imperiū: et diuisit
illā quā ad viuos ducebat viā. In veste
enim poderis quā habebat totus erat orbis
terrarum: et parentum magnalia in quatuor
ordinibus lapidum erant sculpta: et
magnificencia tua in diademate capi-
tis illius scripta erat: hijs autem celsis
qui exterminabat: et hec extimuit. Erat
enim sola reprobatio ire sufficiens. **Ca. xix.**

Vimpijs autē usque in nouissimum
sine misericordia ira superuenit.
Presciebat enim et futura illorum: quoniam
ipsi cum reuersi essent ut seduceret et cum
magna sollicitudine promississet illos:
consequerentur illos penitentie adus. Ad-
huc enim in manus haberes ludū et deplo-
rantes ad monimenta mortuorum ali-
am sibi assumpserunt cogitationē insci-
entie: et quos rogantes precerant: hos
tanquam fugitivos persequerentur. Du-
cebat enim illos ad hunc finem digna
necessitas: et horum que acciderant

comemorationē amittebāt: ut q̄ de-
 rant cornētis repletet punicō: et p̄p̄s
 quidem tuus mirabiliter transiret: illi
 autē nouā mortē inueniret. Quis enī
 creatura ad suū gen⁹ ab initio refigu-
 rabat deseruiēs tuis p̄ceptis: ut pueri
 tui custodirentur illesi. Nā nubes ca-
 strā eorū obūbrabat: et ex aqua q̄ ante
 erat terra arida apparuit: et ex mari ru-
 bro via sine impedimēto: et camp⁹ ger-
 minans de profundo nimio: per quē
 omnis natio transiit. q̄ tegebat tua
 manu vidētes tua mirabilia et mon-
 stra. Tanquā equi enim depauperunt
 escam: et tanquā agni exultauerunt
 magnificātes te domine qui liberaſti
 illos. Memores enī erāt adhuc eorū
 que in incolatu illorū facta fuerāt: quē-
 admodū p̄ natione animalium edux-
 it terra muscas: et p̄ piscibz erudauit
 fluuius multitudinē ranarū. Nouissi-
 me autē viderūt nouā creaturā auiū:
 cum abducti concupiscentia postulaue-
 runt escas epulationis. In allocutio-
 ne enī desiderij ascendit illis de mari
 origometra: et uexationes peccatori-
 bus supuenerūt non sine illis q̄ ante
 facta erāt argumētis p̄ vim fluminū.
 Quis enim panēbatur scdm̄ suas ne-
 quitias. Et enī inderestabile hospitali-
 tatē instituerūt. Alij quidem ignotos
 non recipiebāt aduenas. Alij autem
 bonos hospites in seruitutem redige-
 bant. Et non solum hoc: sed et alius
 quidem respect⁹ illorū erat: qm̄ inuiti
 recipiebāt extraneos. Qui autem cum
 leticia receperūt hos qui eisde uſi erāt
 institutis: seuiſsimis afflixerunt dolo-
 ribz. Percuſsi sunt autem cecitate: sicut
 illi in foribus iusti: cū subitanis ro-
 p̄p̄ti esset tenebris. Quisq̄q; trasitū
 hostij sui querebat. In se enī elementa

dū cōuertitur sicut i organo q̄litas
 sonus immutat: et omnia suū sonum
 custodiūt. Unde estimari ex ipso visu
 recto potest. Agrestia enī in aquarica
 cōuertebant: et q̄cumq; erāt natāia i
 terra transibāt. Ignis i aqua valebat
 supra suā virtutē: et aqua exinguetis
 nature obliuiscet. Flame cōtrario
 corruptibiliū animalium nō exauerūt
 carnes cōabulāriū: nec dissoluebant
 illā que facile dissoluebat sicut glaci-
 es bonā escam. In omnibz enim ma-
 gnificasti p̄p̄m tuū domine: et honora-
 ſti: et nō despectisti i omni tpe et i omni
 loco assistēs eis. *Et ex. Explicit
 liber sapientie **

Quorū nobis et magnorū
 p̄ legem et p̄phetas aliosq;
 qui secuti sunt illos sapi-
 entia demonstrata ē: i quibz
 oportet laudare israel doctrine et sapi-
 entie causa: quia nō solum ipsos lo-
 quentes necesse est esse p̄ritos: sed etiā
 extraneos posse et discētes et scriben-
 tes doctissimos fieri. Auus me⁹ ihes⁹
 postq; se amplius dedit ad diligentiā
 ledionis legis et p̄phetarū et aliorū li-
 brorū qui nobis a parentibz nostris
 traditi sunt voluit et ipse scribere aliqd
 horū q̄ ad doctrinā et sapientiā p̄tinet:
 ut desiderātes discere et illorū p̄riti fieri
 magis magisq; attendant animo: et
 cōfirmētur ad legitimā vitā. Porro
 itaq; venire vos cum beniuolentia et
 attentiori studio ledionē facere: et veni-
 am habere in illis in quibz videmur
 sequentes imaginem sapientie: et desi-
 cere in verborū cōpositione. Nā defici-
 unt verba hebraica: quādo fuerūt trans-
 lata ad aliā linguā. Nō autē solum
 hec: sed et ipsa lex et p̄phete ceteraq; alio-
 rum librorū nō paruā habēt differentiā

** Incipit prologus in libz
 ihesu filij syrach*

quādo inter se dicuntur. Nā in octauo
et tricesimo anno temporibus ptolemei
euergetis regis postq̃ pueni i egiptū:
et cum multū tēporis ibi fuisse inueni
ibi libros relidos nō parue neq; conte-
mnēde doctrine. Itaq; bonū et necessa-
riū putauī et ipse aliquā addere dili-
gentiā et laborē interpretandi librū istū:
et multa uigilia attuli doctrinā i spa-
tio tēporis ad illa q̃ ad finē ducunt li-
brum istū dare: et illis q̃ uolūt animū
intendere et discere quēadmodū opor-
teat instituere mores qui secūdum le-
gem domini pposuerint uitam agere.

Incipit lib. Eclesiasticus. C. 1.

Omnis sapiētia a do-
mino deo ē: et cū illo
fuit semper: et est an-
te eum. Arenam
maris et pluuie gut-
tas et dies scli: q̃s di-
numerauit: altitudinē reli et latitu-
dinē terre et pfūdū abissi: q̃s dimēsus
est sapiētiam dei pcedentem omnia:
q̃s inuestigauit prior omniū creata
est sapiētia: et intellectus prudentie ab
euo. Fons sapiētie uerbu dei in excel-
sis: et ingressus illius mādāta eterna.
Radix sapiētie cui reuelata ē: et astu-
rias illi q̃s agnouit: Disciplina sa-
piētie cui reuelata est et manifestata:
et multiplicationem ingressus illius
quis intellegit? Unus est altissimus
creator omniū omnipotēs: et rex potēs.
et metuendus nimis: sedens sup thro-
num illius: et dominās deus. Ipse cre-
auit illā in spiritu sancto: et uidit et di-
numerauit et mēsus ē. Et effudit illā
sup omnia opera sua: et sup omnem
carnē secūdum datū suū: et p̃bet illam
diligentibz se. Timor domini gloria
et glārio: et leticia et corona reuerētiis.

Timor domini delectabit cor: et dabit
leticiā et gaudiū in longitudinē dier.
Timenti deū bene erit in extremis: et in
die defūdionis sue benedicet. Dilectō
dei honorabilis sapiētia: quibz autē
apparuerit i uisu: diligūt eā: i uisione
et i agnitione magnalū suor. Quicūq;
sapiētie timor domini: et cū fidelibz
in uulua concreatū est: et cum electis
feminis gradit. et cum iustis et fidelibz
agnoscitur. Timor domini sciētie
religiositas. Religiositas custodiet et
iustificabit cor: iocūditatē atq; gaudi-
um dabit. Timenti deū bene erit in ex-
tremis et in diebz cōsolationis illius
benedicet. Plenitudo sapiētie timere
deum: et plenitudo a fructibus illius.
Omne domū illi implebit a generati-
onibus: et receptacula a thesauris illi-
us. Corona sapiētie timor domini:
replens paratū et salutis fructum: et ui-
dit et dinumerauit eam. Utraque
autē sunt dona dei. Sciētiā et intel-
lectū prudentie: sapiētia cōparcietur:
et gloriā tenentiū se exaltat. Radix sa-
piētie ē timere deū: ramū enī illi longē-
ui. In thesauris sapiētie intellectus et
sciētie religiositas: reuerētiō autē pecca-
toribz sapiētia. Timor domini repel-
lit peccatū. Nam qui sine timore est
non poterit iustificari: iracūdia enim
animositatis illius subuersio eius ē
Usq; in tempus sustinebit patiens: et
postea reddito iocūditatis. Bonus sen-
sus. usq; i tempus abscondet uerba illi:
et labia multorū enarrabūt sensū illi.
In thesauris sapiētie significatio di-
scipline: reuerētiō autē peccatori cultu-
ra dei. Fili cōcupiscēs sapiētiā cōser-
ua iusticiā: et deus p̃bet illā tibi. Sa-
piētia enī et disciplina timor domini:
et q̃ beneplacitū ē illi fides et māsuetudo:

Incipit

Timere de

plenitudo

Corona

Radix

et ad implebit thesauros illi. Contu-
max nō sis. ⁊ incredibilis timori dei: et
ne accesseris ad illū duplici corde. Ne
fueris ypocrita ī cōspectu hoīum: et nō
scandalizeris ī labijs tuis. Attēde in
illis ne forte cadas. ⁊ adducas aīe tue
inhonorationē: ⁊ reuelet de⁹ abscon-
sa tua. ⁊ in medio sinagoge elidat te:
qm̄ accessisti maligne ad dominum.
et cor tuū plerū ē dolo et fallacia. **Cm.**

Fili accēdes ad seruitutem dei. Sta
in iusticia et in timore: et ppara-
tam tuā ad tēptationē. Deprime cor
tuū et sustine: ⁊ inclina aurē tuā et sus-
cipe verba intellectus: et ne festines in
temp⁹ obductionis. Sustine sustenta-
tiones dei: cōiungere deo ⁊ sustine: ut
crescat in nouissimo vita tua. Omne
qd̄ tibi applicitū fuerit accipe. ⁊ in dolo-
re sustine. et ī humilitate tua paciētiā
habe: qm̄ in igne pbat̄ aurū et ar-
gentū: homines vero receptibiles in
carnino humiliationis. Crede deo et
recuperabit te: ⁊ dirige viam tuā ⁊ spe-
ra in illū. Serua timorē illi⁹: ⁊ in illo
veterasce. Metuentes dominū sustine-
re misericordiā eius: ⁊ non defledatis
ab illa ne cadatis. Qui timetis domi-
num credite illi: et nō euacuabit mer-
ces vestra. Qui timetis dominū spera-
te in illū: ⁊ ī oblationē veniet vobis
misericordia. Qui timetis dominum
diligite illū: et illuminabūtur corda
vestra. Respicite filij nationes homi-
num: ⁊ scitote quia nullus sperauit ī
dn̄o. ⁊ cōfusus est. Quis enim pm̄asit
in mandatis eius: ⁊ derelict⁹ ē? Aut
q̄s inuocauit eū: et despegit illū? Quo-
niā pius ⁊ misericors ē deus: et remit-
tet ī die tribulationis peccā: ⁊ p̄tor
est omnibz requirētibus se in veritate.
Ne duplici corde et labijs scelestis et

manibz malefaciētibz: et p̄tori terrā
ingrediēti duabz vīs. Ne dissolutis
corde. q̄ nō credūt deo: ⁊ ideo nō p̄gen-
tur ab eo. Ne hīs q̄ pdiderūt sustinen-
tiam: ⁊ qui dereliquerunt vias rectas: et
diuenterūt ī vias prauas. Et quid fa-
cient cum inspicere reperit dominus?
Qui timent dominū nō erūt incredi-
biles verbo illius: ⁊ q̄ diligunt illum
cōseruabūt verbū illius. Qui timēt do-
minū inquirent que beneplacita sunt
ei: et qui diligunt eum replebunt lege
ipsius. Qui timent dñm pparabunt
corda sua: ⁊ in cōspectu illi⁹ sanctifica-
bunt animas suas. Qui timēt dñm
custodient mandata illius: et pacien-
tiam habebūt usq; ad inspectionem
illius dicentes. Si penitentiā nō ege-
rimus incidemus in manus domini:
et non in manus hominum. Secun-
dum enim magnitudinem illius: sic
et misericordia illi⁹ cum ipso est. **Cm.**

Filij sapientie ecclesia iustorū: et
natio illorū obediētia et dilectio.
Iudiciū patris audite filij: ⁊ sic facite ut
salui sitis. Deus enī honorauit patrē
in filiis: et iudiciū matris requirētis
firmavit in filios. Qui diligit deum
exorabit pro peccatis ⁊ cōtinebit se ab
illis ⁊ in oratione dies exaudietur: et
sicut qui thesaurizat ita et qui hono-
rificat matrem suā. Qui honorat pa-
trem suū iocūdabitur in filiis: ⁊ in die
orationis sue exaudiet. Qui honorat
patrem suū vita uiuet longiore: ⁊ qui
obedit patri refrigerabit matrem. Qui
timet dominum honorat parentes:
et quasi dominis seruiet hīs qui se
genuerūt. In opere et sermone et omni
paciētia honora patrē tuū ut superueni-
at tibi benedictio a deo: et benedictio
illi⁹ in nouissimo manet. Benedictio

pr̄is firmat domos filior̄: maledictō
autē matris eradicat fundamēta. Ne
glorieris in cōtumelia patris tui: nō
enī est tibi gloria sed cōfusio. Gloria
enī hominis ēē honore patris sui: et
dedecus filij. pater sine honore. Fili
suscipe senectam patris tui et nō cōtri-
stes eum in vita illius: et si defecerit
sensu. veniā da: et ne spernas eum in
tua virtute. Elemosina enī patris nō
erit in obliuione. Nam pro peccato
matris restituetur tibi bonū: et in iusti-
cia edificabit tibi: et i die tribulatiōis
cōmemorabit tui: et sicut i sereno gla-
ries. soluent peccata tua. Quam ma-
le fame est qui derelinquit patrē: et est
maledict⁹ a deo qui exasperat matrem.
Fili in mansuetudine opera tua pfice:
et super hominum gloriam diliges.
Quanto magnus es humilia te in
omnibz: et corā deo inuenies gratiā:
quā magna potentia dei solius: et ab
humilibz honoratur. Altiora te ne
quesieris: et fortiora te ne scrutatus fu-
eris: sed que p̄cepit tibi deus illa cogi-
ta semper: et in pluribz opinionibz ei⁹
ne fueris curiosus. Non est enī tibi ne-
cessariū ea que abscondita sunt vide-
re oculis tuis. In sup̄uacuis rebz nō
li scrutari multipliciter: et in pluribz ei⁹
opibz nō eris curiosus. Plurima enī
sup̄ sensum hominū ostensa sunt tibi.
Multos enī sup̄latauit suspicio il-
lorū: et in vanitate detinuit sensus il-
lorū. Cor durum habet male in no-
uissimo: et qui amat periculū. in illo
peribit. Cor ingrediēs duas vias nō
habebit successus: et prauicors i illis
scandalizabit. Cor nequā grauabit
in doloribus: et peccator adiciet ad pec-
candū. Sinagoge sup̄borū non erit
sanitas: frutē enim p̄cā eradicabitur

in illis et non intelligetur. Cor sapien-
tis intelligitur in sapiētia: et auris bo-
na audiet cū omī cōcupiscētia sapiēti-
am. Sapiens cor et intelligibile absti-
nebit se a peccatis: et i operibz iusticie
successus habebit. Ignē ardentē extin-
quit aqua: et elemosina resistit p̄ccis:
et deus p̄spedor est ei⁹ qui reddit gra-
tiam. Meminit in posterum: et in tpe
casus sui inueniet firmamētū. **Em.**

Fili elemosinā pauperis ne defrau-
des: et oculos tuos ne transuer-
tas a paupere. Animā elurientē ne
despicias: et nō exaspres pauprē i ino-
pia sua. Cor inopis ne afflixeris: et nō
protrahas datū angustiatū. Rogationē
cōtribulati ne abicias: et nō auertas
faciē tuā ab egero. Ab inope ne auer-
tas oculos tuos p̄pter irā: et nō relinqs
q̄rentibz tibi retro maledicere. Maledi-
centis enī tibi in amaritudine aīe ex-
audietur deprecatio illi⁹: exaudiet autē
eum qui fecit illū. Congregatiōi pau-
perū affabilē te facito: et p̄bitero hu-
milia animā tuā: et magnato humi-
lia caput tuū. Declina pauperi sine rei-
sticia aurē tuā: et redde debitū tuum:
et responde illi pacifice in māsuetudi-
ne. Libera eum qui iniuriā patitur de
manu sup̄bi: et non acide feras i aīa
tua. In iudicando esto pupillis mise-
ricors ut pater. et p̄ viro matrē illorū:
et eris tu velut fili⁹ altissimi obediens:
et miserebitur tui magisq̄ mater. Sa-
piētia filiis suis vitam inspirat: et sus-
cipit inquirentes se: et p̄bit in via iu-
sticie. Et qui illā diligit diligit vitā:
et q̄ uigilauerit ad illā cōpledent plā-
corem eius. Qui tenuerint illam vitā
hereditabunt: et quo introibit bene-
dicit deus. Qui seruiūt ei obsequentes
erunt deo: et eos qui diligunt illam

diligit deus. Qui audit illam iudica-
bit gentes: et qui intuetur illam pma-
nebit cōfident. Si crediderit ei pma-
nebit et hereditabit illam: et erit in cōfir-
matione creature illorū: quā in tempta-
tione ambulat cum eo et in primis eli-
git eum. Timorē et metum et pbatōnē
inducet sup illū: et cruciabit illū in tri-
bulatione doctrine sue donec temptet
eum in cogitationibz suis: et credat ani-
me illius. Et firmabit illum et iter ad-
ducat directū ad illum: et letificabit il-
lum et denudabit illi absconsa sua: et
thesaurizabit sup illum scientiam et
intellectū iusticie. Si autē oberrauerit
derelinquet eum: et tradet eum in ma-
nus inimici sui. Fili cōserua tempus:
et deuita a malo. Pro anima tua ne
cōfundaris dicere verū. Est enī cōfusio
adductis peccatum: et est confusio ad-
ducens gloriā et gratiā. Ne accipias
faciem aduersus faciē tuā: nec aduer-
sus aīam tuā mēdaciū. Ne reueraris
proximū tuū i casu suo: nec retineas
verbū i tpe salutis. Nō abscondas sapi-
entiā tuā i decore suo. In lingua enī sa-
pientiā dimoscitur: et sensus et scientia et
doctrina i verbo sensati: et firmamen-
tum in opribz iusticie. Non contradi-
cas verbo veritatis ullomodo: et de-
mendatio inercuditionis tue confun-
dere. Non confundaris confiteri pec-
cata tua: et ne subicias te omī homi-
nī pro peccato. Noli resistere cōtra fa-
ciem potentis: nec coneris contra idū
fluuij. Pro iusticia agonizare p aīa
tua: et usq; ad mortē certa p iusticia:
et deus repugnabit pro te inimicos
tuos. Noli citat⁹ esse in lingua tua: et
inutilis et remissus i opribz tuis. No-
li esse sicut leo i domo tua evertens do-
mesticos tuos: et opprimēs subiectos

tibi. Non sit porrecta manus tua ad
accipiendū et ad dandū collecta. **C. 6.**

Noli attendere ad possessiones ini-
quas: et ne dixeris ē michi suffici-
ens vita. Nichil enim pderit i tpe vin-
dide et obductionis. Ne sequaris in
fortitudine tua concupiscentiā cordis
tui: et ne dixeris. Quomō potui: aut
quis me subiciet ppter facta mea? De-
us autem vindicans vindicabit. Ne
dixeris. Peccaui: et quid michi accidit
triste? Altissim⁹ enī est patiens reddi-
tor. De ppiatu peccatorū noli esse sine
metu: neq; addicias pccū sup pccū: et
ne dicas. Misericordia dñi magna est:
multitudinis peccatorū meorū misere-
bitur. Misericordia enī et ira ab illo ci-
to pximant: et in peccatores respicit
ira illius. Ne tardes cōverti ad domi-
num: et ne differas de die in diē. Subi-
to enī veniet ira domini: et in tempore
vindide dispdet te. Noli anxius esse
in diuitijs iniustis: non enī proderūt
tibi i die obductionis et vindide. Nō
ventiles te i omne ventum: et nō eas
in omne viam. Sic enim omnis pec-
cator probatur i duplici lingua. Esto
firmus in via domini et i veritate sen-
sus tui et scientia: et prosequatur te ver-
bum pacis et iusticie. Esto mansuet⁹
ad audiendū verbū dei ut intelligas:
et cum sapientia proferes responsū
verū. Si est tibi intellectus responde
proximo: sin autē manus tua sit sup
os tuū: ne capiaris in verbo indis-
ciplinato et confundaris. Honor et glo-
ria in sermone sensati: lingua vero im-
prudētis subuersio est ipsius. Non
appelleris susurro i vita tua: et lingua
tua ne capiaris et confundaris. Sup fu-
rem enī ē cōfusio et penitēcia: et denota-
tio pessima sup bilinguē: susurratori

autem odiū et inimicitia et contumelia.

Iustificata pusillū et magnū sibi. **C. vi.**

Noli fieri per amico inimicus proximo. Improperium enim et contumelia malus hereditabit: et omnis peccator inuidus et bilinguis. Non te extollas in cogitatione anime tue velut taurus ne forte elidatur virtus tua per stulticiam: et folia tua comedat et fructus tuos perdat: et relinquareis velut lignum aridum in heremo. Anima enim nequa disperdet qui se habet: et in gaudium inimicis dat illud: et deducet in sortem impiorum. Verbum dulce multiplicat amicos et mitigat inimicos: et lingua cutharis in bono homine abundabit. Multi pacifici sunt tibi: et consiliarii sit tibi unus de mille. Si possides amicum in temptatione posside eum: et ne facile credas ei teipsum. Est enim amicus secundum tempus suum: et non permanebit in die tribulationis. Et est amicus qui conuertitur ad inimicitiam: et est amicus qui odiū et iram et contumelia denudabit. Est autem amicus socius mensis: et non permanebit in die necessitatis. Amicus si permanserit fixus: erit tibi quasi coequalis: et in domesticis tuis fiducialiter ager. Si humiliauerit se contra te et a facie tua absconderit se: unum animi habebis inimicitiam bonam. Ab inimicis tuis separare: et ab amicis tuis attende. Amicus fortis fidelis predictio: qui autem inuenit illum inuenit thesaurum. Amico fideli nulla est comparatio: et non est digna ponderatio auri et argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vite et immortalitatis: et qui metuent dominum inueniunt illum. Qui timet deum eque habebit inimicitiam bonam: quoniam secundum illum erit amicus

illius. Fili a iuuentute tua recipe doctrinam: et usque ad canos inuenies sapientiam. Quasi is qui arat et qui seminat accede ad eam: et sustine bonos fructus illius. In ope enim ipsius regnum laborabis: et cito edes de generationibus illius. Quam aspera est nimium sapientia indolis hominibus: et non permanebit in illa recors. Quasi lapidis virtus probatio erit in illis: et non demorabuntur proicere illam. Sapientia enim doctrine secundum nomen est eius: et non est multis manifesta. Quibus autem cognita est permanet usque ad conspectum dei. Audi fili et accipe consilium intellectus: et ne abicias consilium meum. Inice pedem tuum in conpedes illius: et intorques illius collum tuum. Subice humerum tuum et porta illam: et ne accideris vinculis eius. In omni animo tuo accede ad illam: et in omni virtute tua conserva vias eius. Inuestiga illam et manifestabitur tibi: et continens factus ne derelinquas eam. In nouissimis enim inuenies requiem in ea: et conuertetur tibi in oblationem. Et erunt tibi conpedes eius in predicationem fortitudinis et bases virtutis: et torques illius in stalam glorie. Decor enim vite est in illa: et vincula illius alligatura salutis. Stola glorie indues eam: et coronam gratulationis impones tibi. Fili si attenderis michi discas eam: et si accommodaueris animum tuum sapiens eris. Si inclinaueris aurem tuam recipies doctrinam: et si dilexeris audire sapiens eris. In multitudine presbiterorum prudentium sta: et sapientie illorum ex corde coniungere: ut omnem narrationem dei possis audire: et proverbia laudis non effugiant a te. Et si videris sensatum euigila ad eum: et gradus presbiterorum

illi⁹ egerat pes tuus. Cogitatu tuum
habe i pceptis dei: et i mandatis illi⁹ ma-
xime assidu⁹ esto: et ipse dabit tibi cor:
et concupiscentia sapientie dabit tibi. **C. 611.**

Noli facere mala et non te apprehen-
dent: discede ab iniquo et defi-
cient mala abs te. Fili non semines
mala in sulcis iniusticie: et non metes
ea in septuplu. Noli querere ab homi-
ne duratum: neq; a rege cathedra ho-
noris. Non te iustifices ante deum
quoniam agnitor cordis est ipse: et
pnes regem noli velle videri sapiens.
Noli querere fieri iudex nisi valeas vir-
tute irumpere iniquitates: ne forte ex-
timeas faciem potentis: et ponas
scandalum in agilitate tua. Non pec-
ces in multitudine civitatis: nec te im-
mittas in pplm: neq; alliges dupli-
cia peccata. Nec enim in uno cras im-
munis. Noli esse pusillanimis i ani-
mo tuo: egorare et facere elemosinam
ne despicias. Ne dicas in multitudine
munerū meorū respiciet deus: et offe-
rente me deo altissimo. munerā mea
suscipiet. Non irideas hominem in
amaritudine anime: est enim qui hu-
miliat et exaltat circumspexit deus.
Noli amare mendaciū adversus fra-
trem tuum: neq; in amicū similit faci-
as. Noli velle mentiri omne mendaci-
um: assiduitas enim illius non est bona.
Noli verbosus esse i multitudine presbi-
terorum: et non iteres verbū in oratio-
ne tua. Non oderis laboriosa opera: et
rusticationē creatā ab altissimo. Non
te reputes i multitudine indisciplina-
torū: memento ire qm non tardabit.
Humilia valde spiritū tuū: quoniam
vindicta carnis impij ignis et vermis.
Noli pvaricari in amicū pecuniam
differentem: neq; fratrem tuū karissimū

auro spreueris. Noli discedere a muli-
ere sensata et bona quam sortitus es
in timore domini: gratia enim verecun-
die illius sup aurū. Non ledas suum
in veritate operantem: neq; mercenari-
um dantem animā suā. Seruus sen-
sat⁹ sit tibi dilect⁹ quasi anima tua:
non defraudes illū libertate: neq; ino-
pem derelinquas illum. Peccora tibi
sunt adende illis: et si sunt vilia pse-
uerent apud te. Filij tibi sūt erudi illos:
et cura illos a puericia illorū. Filie tibi
sunt serua corpus illarū: et non offen-
das hilarem faciem tuā ad illas. Tra-
de filiā et grande opus feceris: et ho-
mini sensato da illā. Mulier si est tibi
secūdam animā tuā non picias illā: et
odibili non credas te i toto corde tuo.
Honora patrem tuū: et genitus ma-
tris tue ne obliuiscaris. Memeto quo-
niam nisi per illos natus non fuisses:
et retribue illis quomodo et illi tibi.
In tota anima tua time dominū: et
sacerdotes illius sanctifica. In omni
virtute dilige eū q te fecit: et ministros
eius ne derelinquas. Honora deum
ex tota aīa tua et honorifica sacerdo-
tes: et ppurga te cū brachijs. Da illis
partē sicut mandatū est tibi pmissarū
et purgationis: et de negligentia tua
purga te cū paucis. Datū brachiorū
tuorū et sacrificiū sanctificationis offe-
res domino et initia sanctorū: et pau-
peri porrige manū tuā ut pficiat ppi-
atō et benedictio tua. gratia dat⁹ i con-
spectu omnis uiuentis: et mortuo non
prohibeas gratiā. Non desis ploran-
tibus i cōsolatione: et cū lugētibus ābula.
Non te pigeat visitare infirmū: ex hīs
enī i dilectione firmaberis. In omibz
operibus tuis memorare nouissima
tua: et in eternū non peccabis. **C. 611.**

Non litiges cū hoīe potēte: ne forte incidas ī man⁹ illi⁹. Nō cōtendas cum viro locuplete: ne forte cōtra te constituat litem tibi. Multos enim p̄didit aurū et argentū: et usq; ad cor regū extendit et cōuertit. Non litiges cum homine linguato et non strues in ignem illius ligna. Non cōmunēs hominū indocto: ne male de p̄genie tua loquatur. Ne despicias h̄piem auertentem se a peccato: neq; improperes ei. Memento qm̄ omnes ī corruptione sum⁹. Ne spernas hominē ī sua senectute: et enim ex nobis senescunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere: sciens quoniā omnes moriemur: et in gaudiū volum⁹ venire. Ne despicias narrationē presbiterorū sapiētū: et in puerbīs eorū cōuersare. Ab ipsis enim discēs sapiētā et doctrinā intelled⁹: et seruire magnatis sine querela. Nō te p̄teriat narratō seniorū: ipsi enī didicerunt a patribz suis. Quoniam ab ipsis discēs intellectū: et in tempore necessitatis dabis respōsū. Nō incendas carbones peccatorū arguens eos: et ne incendaris flāma ignis peccatorū illorū. Ne cōtra faciē stes cōtumeliosus: ne sedeat quasi insidator ori tuo. Noli fenerari homini fortiori te: q̄ si feneraueris quasi p̄ditū habe. Nō spondas sup virtutem tuā: q̄ si spondideris quasi restituēs cogita. Nō iudices cōtra iudicem: quoniā secundum quod iustū est iudicat. Cum audace non eas in viā: ne forte grauet mala sua in te. Ipse enī secundū voluntatē suam vadit: et simul cū stulticia illi⁹ peries. Cum iracūdo nō facias rixā et cum audace non eas in desertum: qm̄ q̄si nichil est ante illum sanguis: et ubi nō est adiutoriū elidet te. Cum

fatuis cōsiliū non habeas: non enim poterunt diligere nisi que eis placent. Corā rectoribus ne facias cōsiliū: nescis enī qd̄ pariet. Nō omī hominī cor tuum manifestes: ne forte inferat tibi gratiā falsā et cōuiciet tibi. *Cur.*

Non zeles mulierem sinus tui: ne possēdat sup te maliciā doctrine nequam. Non des mulieri potestātē anime tue: ne ingrediat ī virtute tua et cōfundaris. Ne respicias mulierē mlti uolā: ne forte incidas in laq̄os illius. Cū saltatrice ne assidu⁹ sis nec audias illam: ne forte preas in efficacia illius. Virgine ne cōspicias: ne forte scandalizeris in decore illius. Ne des fornicarijs animā tuā ī ullo: ne p̄das te et hereditatem tuam. Noli circumspicere in vicis ciuitatis: nec oberraue- ris ī plateis illius. Auerte faciē tuā a muliere cōpta: et ne circūspicias speciem alienā. Propt̄ speciem mulieris mlti pierūt: et ex hoc cōcupiscētia quasi ignis exardescit. Omnis mulier que ē fornicaria quasi stercus in viā ab omnibz p̄tereuntibus conculcabitur. Speciem mulieris aliene multi ammirati: reprobi facti sunt: colloquiū enī illius quasi ignis exardescit. Cum aliena muliere ne sedeas omnino: nec accūbas cum ea sup cubitū: et non altriceris cū illa in vino ne forte dedinet cor tuum in illā: et sanguine tuo labaris in perditionē. Ne derelinquas amicū antiquū: nouus enī non erit similis illi. Vinū nouū amic⁹ nouus: veterascat: et cū suauitate bibes illud. Non zeles gloriam et opes peccatoris: non enim scis que futura sit illius subuersio. Non placeat tibi iniuria iniustorū: scies qm̄ usq; ad inferos non placebit impius. Longe abesto ab homine potestatem

habente occidendi: et nō suspicaberis
 timorem mortis. Et si accesseris ad il-
 lum noli aliquid committere: ne forte
 auferat vitā tuam. Communionem
 mortis scito: quoniā ī medio laq̄orū
 ingredieris: et sup̄ dolentiū arma am-
 bulabis. Secundū virtutē tuam: ca-
 ue te a p̄ximo tuo: et cum sapientibz
 et prudentibz tracta. Viri iusti sunt tibi
 conuiue: et in timore dei sit tibi glo-
 riatio: et in sensu sit tibi cogitatus
 dei: et omnis enarratio tua in prece-
 ptis altissimi. In manu artificū ope-
 ra laudabuntur: et princeps populi
 in sapientia sermonis sui: in sensu ve-
 ro seniorum verbum. Terribilis est in
 ciuitate sua homo linguosus: et tene-
 rarius ī verbo suo odibilis erit. **C. v.**
Iudeꝝ sapiens iudicabit pplm suum: et
 p̄cipat⁹ sensati stabilis erit. Secundū
 iudicem ppli sic et minister ei⁹: et qua-
 lis rector est ciuitatis: tales et inhabi-
 tantes in ea. Rex insipiens p̄det pplm
 suū: et ciuitates inhabitabuntur p̄ sen-
 sum prudentiū. In manu dei potestas
 terre: et execrabilis omnis iniquitas
 gentiū: et utilem rectorem in tpe suscita-
 bit sup̄ illam. In manu dei potestas
 hominis: et sup̄ faciem scribe imponet
 honorem suū. Omnis iniurię p̄xi-
 mi ne memineris: et nichil agas ī op̄ibz
 iniurię. Odibilis corā deo ē et homini-
 bus supbia: et execrabilis oīs iniquitas
 gentiū. Regnū a gēte ī gentē transferet
 propter iniusticias et iniurias et cōtu-
 melias et diuersos dolos. Avaro au-
 tem nichil est scelestius. Quid supbis
 terra et cinis? Nichil est iniquius quā
 amare pecuniā. Ipse enī et aiām suā
 venalem habet: quoniā in vita sua
 proiecit intima sua. Omnis potēat⁹
 brevis vita: languor p̄lixior grauatur

medicum. Breuem lāguorem precidit
 medic⁹: sic et rex hodie est: et reas mo-
 rietur. Cum enī morietur homo: here-
 ditabit serpentes et bestias et vermes.
 Initiū supbie hominis apostatare a
 deo: quoniā ab eo q̄ fecit illū recessit cor
 eius: quoniā initiū peccati est omnis
 supbia. Qui tenuerit illā adimplebit
 maledictis: et subuertet eum in finem.
 Propterea eehonorauit domin⁹ con-
 uent⁹ malorū: et destruxit eos usq; in
 finem. Sedes ducū supborū destruxit
 de⁹: et sedere fecit mites pro eis. Radice⁹
 gentiū supbarū arefecit de⁹: et plātauit
 humiles eē ipsis gētibz. Terras gentiū
 erūt dñs: et p̄didit eas usq; ad funda-
 mētū. Arefecit eē ip̄is et disp̄didit eos:
 et cessare fecit memoriam eorū a terra.
 Memoriam supborū p̄didit deus: et reli-
 quit memoriam humiliū sensu. Nō
 est creata hominibz superbia: neq; ira-
 cūdia nationi mulierū. Semen homi-
 num honorabitur hoc qd̄ timet deū:
 semen autē hoc eehonorabitur quod
 p̄terit mādata domini. In medio fra-
 trū rector illorū ī honore: et q̄ timet dñm
 erunt in oculis illius. Gloria diuitū
 honoratorū et pauperū timor dei est:
 non desp̄icere hominē iustū pauperem:
 et non magnificare virū peccatorem
 diuitē. Magnus est iudeꝝ et potens ē
 ī honore: et non ē maior illo q̄ timet
 deum. Seruo sensato liberi seruiunt: et
 vir prudēs et disciplinat⁹ nō murmu-
 rabit corrept⁹: et inscius non honora-
 bitur. Noli extollere te in faciendo ope-
 re tuo: et noli cunctari in tpe angustie.
 Melior est qui operatur et abundat in
 om̄ibz: quā qui gloriatur et eget pane.
 Fili in mansuetudine serua animam
 tuā: et da illi honorem secundū meri-
 tum suū. Peccātem ī animam suam

quis iustificabit? Et quis honorificabit
 et honorantem animam suam? Pau-
 per gloriatur per disciplinam et timo-
 rem suum: et est homo qui honorifi-
 catur propter substantiam suam. Qui au-
 tem gloriatur in paupertate: quāto ma-
 gis in substantia? Et qui gloriatur
 in substantia: paupertate vereatur. **C. xi.**
Sapientia humiliati exaltabit ca-
 put illius: et in medio magnatorum
 consedere illum faciet. Non laudes virum
 in specie sua: neque spernas hominem
 in visu suo. Brevis in volatilibus avis:
 et initium dulcoris habet fructus illius.
 Ne gloriaris in vestitu tuo: nec in die
 honoris tui extollaris. Quoniam mira-
 bilia opera altissimi solius: et gloria et
 abscondita et inuisa opera illius. Multi ty-
 ranni sederunt in throno: et in suspicabili
 portavit diadema. Multi potentes
 oppressi sunt valide: et gloriosi traditi
 sunt in manus alterorum. Priusquam inter-
 roges ne vituperes quem: et cum interro-
 gaveris corripere iuste. Priusquam audias
 ne respondeas verbum: et in medio seni-
 orum ne adicias loqui. De ea re que te
 non molestat ne ceteris: et in iudicio
 peccantium ne consistas. Fili ne in multis
 sint adus tui: et si dives fueris non eris
 immunis a delicto. Si enim secutus
 fueris non apprehendes: et non effugies si
 percurreris. Est homo laborans et festi-
 nans et dolens impius: et tantoma-
 gis non abundabit. Est homo mar-
 cidus egens recuperatione plus defici-
 ens virtute et habundans paupertate:
 et oculus dei respexit illum in bono et
 erexit eum ab humilitate ipsius: et ex-
 altavit caput eius: et mirati sunt in
 illo multi et honoraverunt deum. Bo-
 na et mala: vita et mors: paupertas
 et honestas: a deo sunt. Sapientia

disciplina et scientia legis apud dominum:
 dilectio et via bonorum apud ipsum. Error
 et tenebre peccatoribus recreata sunt. Qui
 autem exultat in malis consensit in ma-
 lo. Datio dei iustis permanet: et perfectio il-
 lius successus habebit in eternum. Est qui lo-
 cupletatur parce agendo: et hec pars
 mercedis illius in eo quod dicit. Inveni re-
 quiem michi et nunc manducabo de
 bonis meis solus: et nescit quid tempus
 pretereat et mors appropinquet: et relin-
 quat omnia alius: et moriatur. Sta
 in testamento tuo et in illo colloquere:
 et in opere mandatorum tuorum veterasce.
 Ne manseris in operibus peccatorum. Con-
 fide autem in deo: et mane in loco tuo:
 facile est enim in oculis dei subito inveni-
 re pauperem. Benedictio dei in mercedem
 iusti festinat: et in honore veloci pro-
 cessus illius fructificat. Ne dicas: quid
 est michi opus: et quod erunt michi ex hoc
 bona? Ne dicas: Sufficiens michi sum:
 et quid ex hoc pessimabor? In die bo-
 norum ne immemor sis malorum: et in die
 malorum ne immemor sis bonorum: quoniam
 facile est coram deo in die obitus retribuere
 unicuique secundum vias suas. Malicia
 hunc oblivione facit luxurie magne:
 et in fine hominis denudatio operum
 illius. Ante mortem ne laudes homi-
 nem quemquam: quoniam in filiis suis agnoscitur
 vir. Non omnem hominem inducas
 in domum tuam: multe enim sunt insidie
 dolosi. Sicut enim eructuat proordia
 fetacium et sicut perdix inducitur in
 caueam et ut caprea in laqueum sic et cor
 superborum: et sicut prospector videns ca-
 sum proximi sui. Bona enim in mala
 convertens insidiatur: et in electis impo-
 nit maculam. Ab scintilla enim vasa
 augetur ignis: et ab uno doloso au-
 getur sanguis: homo vero peccator

sanguini insidiatur. Attende tibi a pestifero fabricat enim mala: ne forte inducat super te subannationem in perpetuum. Admitte ad te alienigenam et subuertet te in turbine: et abalienabit te a vñs proprijs. **Cxiii.**

Si benefeceris scito cui feceris: et erit gratia i bonis tuis multa. Benefac iusto et inuenies retributionem magnā: et si non ab ipso: certe a dño. Non est ei bene qui assidu⁹ est in malis: et elemosinas nō danti: quoniam et altissim⁹ odio habet peccatores: et miseratus est penitentibz. Da misericorditer et ne suscipias peccatorem: et impijs et peccatoribz reddet vindictā: custodiens eos in diem vindicte. Da bono: et non receperis peccatorem: benefac humili et non dederis impio. Prohibe panes illi dare: ne in ipsis potentior te sit. Nam duplicia mala inuenies in omnibz bonis quecūq; feceris illi: quoniam et altissim⁹ odio habet peccatores: et impijs reddet vindictam. Non agnosceretur in bonis amicus: et non absconderetur in malis inimicus. In bonis viri inimici illius: in tristitia et in malicia illius. amicus agnitus est. Nō credas inimico tuo inenim. Sicut enim eramentū. eruginat nequitia illius: et si humiliatus vadat curuus abice animū tuū: et custodi te ab illo. Non statuas illum penes te nec sedeat ad dexterā tuam ne conuersus stet in loco tuo: ne forte cōuersus i locum tuū inquirat cathedrā tuā: et in nouissimo cognoscas verba mea et in finibus meis stimuleris. Quis miserabit incantatori a serpente percusso: et omnibus qui appropiāt bestijs? Sic et qui comitatur cū viro iniquo: et obvolutus est in peccatis ei⁹. Una hora

tecum pmanebit: si autem declinaueris non supportabit. In labijs suis indulcat inimic⁹: et i corde suo insidiatur ut subuertat te in foueā. In oculis suis lacrimatur inimic⁹: et si inuenit temp⁹. nō satiabitur sanguine: et si incurrerint tibi mala. inuenies eū illic priorem. In oculis suis lacrimatur inimic⁹: et quasi adiuuās suffodi et plantas tuas. Caput suum mouebit et plaudebit manu: et multa succūs cōmutabit vultū suū. **Cxiiii.**

Qui tetigerit picē inqñabit ab ea: et q̄ cōmunicauerit supbo induet supbiā. Pond⁹ sup se tollit qui honestiori se cōmunicat: et ditiori te ne fortius fueris. Quid cōmunicabit carabus ad ollam? Quando enī se colliserint cōfringetur. Diues iniuste ager et scemebit: pauper aut lesus tacebit. Si largitus ei fueris assumet te: et si non habueris derelinquet te. Si habes conuiuet tecū et euacuabit te: et ipse nō dolebit sup te. Si necessari⁹ illi fueris supplantabit te: et subridens spem dabit narrans tibi omnia bona et dicit quid opus est tibi: et cōfundet te i ribis suis. donec te exinaniat bis et ter: et i nouissimo deridet te. Et postea videns derelinquet te: et caput suum mouebit ad te. Humiliare deo: et respice manus eius. Attende ne seductus in stulticiā humiliaris. Noli esse humilis i sapientia tua: ne humiliat⁹ in stulticiā seductaris. Aduocatus a potentiore discede: et hoc enim magis te aduocabit. Ne improbus sis. ne impingaris: et ne longe sis ab eo: ne eas i obliuionem. Ne retineas eē equo loqui cū illo: nec credas multis verbis illius. Et multa enim loq̄la temptabit te: et subridēs interrogabit te. De absconditis

tuus immittis animus illi conseruabit
 verba tua: et non parcat de malicia et
 de viculis. Caue tibi et attende diligen-
 ter auditui meo: quoniam cum subuisione
 tua ambulas. Audiens vero verba illa
 quasi in somnis vide: et uigilabis omni
 uita tua. Dilige deum: et inuoca illum
 in salute tua. Omne animal diligit
 simile sibi: sic et omnis homo proximum
 sibi. Omnis caro ad similem sibi con-
 iungetur: et omnis homo sibi sui sociabitur.
 Si communicabit lupus agno aliquan-
 do: sic peccator iusto. Que communicatio
 sancto homini ad rauem: aut qui pars
 bona diuiti ad pauperem? Genatio le-
 onis onager in heremo: sic et pascua
 sunt diuitum pauperes. Et sicut abomi-
 natio est superbo humilitas: sic et execra-
 tio diuitis pauper. Diues comotus con-
 firmatur ab amicis suis: humilis au-
 tem cum ceciderit expelletur et a notis.
 Diuiti decepto multi recuperatores:
 locutus est superba: et iustificauerunt illum.
 Humilis deceptus est: insuper et argu-
 itur. Locutus est sensate: et non est ei da-
 tus locus. Diues locutus est et omnes
 tacuerunt: et uerbum illius usque ad nubes
 perducunt. Pauper locutus est: et dicunt.
 Quis est hic? Et si offenderit: subuer-
 tent illum. Bona est substantia cui non
 est peccatum in conscientia: et nequissima
 est paupertas in ore impij. Cor hominis im-
 mutat faciem illi: siue in bona siue in ma-
 la. Vestigium cordis boni et faciem bonam
 difficile inuenies: et cum labore.

xxm.
Beatus uir qui non est lapsus uer-
 bo ex ore suo et non est stimulat⁹
 in tristitia delicti. Felix qui non habuit
 animi sui tristitiam: et non cecidit ab spe
 sua. Viro cupidus et tenax sine ratione
 est substantia: et homini liuido ad quid aui-
 Quod aceruat ex animo suo iniuste

alijs congregat: et in bonis illi⁹ alius
 luxuriabitur. Qui sibi nequam est cui
 alij bonus erit? Et non iocundabitur
 in bonis suis. Quis sibi inuidet nichil
 est illo nequus: et hec est redditio malicie
 illi⁹. Et si benefecerit: ignoranter et non vo-
 les facit: et in nouissimo manifestat ma-
 liciam suam. Nequam est oculus liuidus:
 et auertens faciem suam: et despiciens
 animam suam. Infacibilis oculus
 cupidi in parte iniquitatis: non sati-
 abitur. Donec consumat arefacies ani-
 mam suam. Oculus malus ad mala:
 et non satiabitur pane: indigens et
 in tristitia erit super messem suam. Fili si
 habes benefac tecum: et deo dignas ob-
 lationes offer. Memor esto quoniam
 mors non tardat: et testamentum infe-
 riorum: quia demonstratum est tibi. Testa-
 mentum enim huius mundi morte morie-
 tur. Ante mortem benefac amico tuo:
 et secundum uires tuas reprimas de pau-
 peri. Non defrauderis a die bono: et
 particula diei boni non te pretiat. Non
 ne alijs reliques dolores et labores tu-
 os. In diuisione sortis da et accipe:
 et iustifica animam tuam. Ante obitum tuum
 operare iustitiam: quoniam non est apud
 inferos inuenire cibum. Omnis caro si-
 cut fenem ueterascet: et sicut folium fructifi-
 cans in arbore uiridi. Alia generatur
 et alia deiciuntur: sic generatio carnis
 et sanguinis: alia finit: et alia nascitur.
 Omne opus corruptibile in fine defi-
 ciet et qui illud operatur ibit cum illo.
 Et omne opus electum iustificabitur:
 et qui operatur illud honorabitur in
 illo. Beatus uir qui in sapientia mo-
 rabitur: et qui in iustitia meditabitur:
 et in sensu cogitabit circumspectionem dei.
 Qui recogitat uias illius in corde suo:
 et in absconditis suis intelligens: uadens

post illam quasi inuestigator: et in uis
illius consistens. Qui respicit per fene-
stras illius: et in ianuis illi⁹ audiens.
Qui requiescit iuxta domū illi⁹: et in
parietibz illius figens palum. Statu-
et casulam suā ad man⁹ illi⁹: et requi-
escent in casula illius bona per eum.
Statuet filios suos sub regimine illi-
us: et sub ramis illius morabit^r. Pro-
tegetur sub regimine illius a seruo:
et in gloria eius requiescet. **Cl. xv.**

Qui timet deum faciet bona: et qui
continens ē iusticie apprehendet illā:
et obuiabit illi quasi mater honorifi-
cata: et q̄si mlier a uirginitate suscipi-
et illum. Cibabit illū pane uite et in-
tellect⁹: et aqua sapientie salutaris po-
tabit illū. Et firmabitur in illo et non
flectetur: et continebit illū et nō cōfun-
detur: et exaltabit illum apud p̄ximos
suos. Et i medio ecclesie aperiet os ei⁹:
et adimplebit illū spiritu sapientie et
intellectus: et stola glorie uestiet eum.
Inocuitatē et exultationē thesauriza-
bit super illū: et nomine eterno heredi-
tabit illū. Homines stulti nō apphen-
dunt illam: et homines sensari obuiā-
bunt illi. Homines stulti nō videbūt
eam: lōge enī abest a supbia et dolo.
Viri mendaces nō erunt illius memo-
res: et viri veraces inuenientur i illa:
et successum habebūt usq; ad iuspectio-
nem dei. Nō est speciosa laus i ore pec-
catoris: quoniā a deo profecta est sapi-
entia. Sapientie enī dei astabit laus:
et in ore fidei abundabit: et dominator
dabit eā illi. Nō dixeris. p̄ deū abest:
q̄ enim odit ne feceris. Non dicas ille
me implanauit: nō enī necessarij sūt
ei homines impij. Omne execramētū
erroris odit domin⁹: et nō erit amabi-
le timētibz eū. Deus ab initio constituit

homine: et reliquit illu in manu con-
filiij sui. Adiecit mandata et precepta
sua. Si uolueris mandata conseruare
conseruabūt te: et in perpetuū fidē pla-
citam seruare. Apposuit tibi aquam
et ignem: ad qd uolueris porrige ma-
num tuā. Ante hominē uita et mors:
bonū et malū. Quod placuerit ei dabi-
tur illi. quoniā multa sapientia dei.
et fortis in potentia: uidens omnes si-
ne intermissione. Oculi domini ad ti-
mentes eū: et ipse agnoscat omnē op̄rā
hominis. Neminī mādauit impie age-
re: et nemini dedit spaciū peccandi.
Non enim concupiscit multitudinem
filiōz infidelium et inutiliū. **Cl. xvi.**

Ne iocūderis i filiis impijs si mul-
tiplicentur: nec oblecteris sup ip-
sos si non est timor dei in illis. Non
credas uite illor: nec respexeris in labo-
res eor. Melior est enim unus timens
deū: q̄ mille filij impij. Et utile ē mori
sine filiis: q̄ relinquere filios impios.
Ab uno sensato inhabitabit patria:
et a tribz impijs deseret. Multa talia
uidit oculus meus: et fortiora horū
audiuit auris mea. In sinagoga pec-
cantū exardabit ignis: et i gente incre-
dibili exardescet ira. Non exorauerūt
pro peccatis suis antiqui gigātes qui
destrudi sunt confidentes sue uirtuti:
et nō pep̄it peregrinacōni illor sed per-
cussit eos: et eiecit⁹ eos p̄ supbia ubi
illor. Non misertus ē illis corā gentē
perdens: et extollentē se in peccatis suis.
Et sicut sexcenta milia peditū qui con-
gregati sunt in duricia cordis sui: et si
unus fuisset ceruicatus mirū si fuisset
inimicus. Misericordia enī et ira est
cum illo. potens exoratio et effundens
iram. secundū misericordiā suā: sic cor-
rectio illius. hominē secundū op̄ra

sua iudicat. Non effugiet in rapina peccator: et non retardabit sufferentia misericordia facientis. Omnis misericordia faciet locum unicuique secundum meritum operum suorum: et secundum intellectum pergrinationis illius. Non dicas. A deo abscondar: et ex summo quis operis mei memorabitur? In populo magno non agnoscar. Que est enim anima mea in tanta immensa creatura? Ecce celum et celi celos: abissus et universa terra et quod in eis sunt in conspectu illius commovebuntur: montes simul et colles et fundamenta terre: et cum conspexerit illa deus tremore concutientur. Et in omnibus hijs insensatum est cor: et omne cor intelligit ab illo: et vias illius quod intelligit. Et procella quam nec oculus vidit hominis. Multa plurima illius opera sunt in absconditis: sed opera iusticie eius quis enuntiabit aut quis sustinebit? Longe enim est testamentum a quibusdam: et interrogatio hominum in consummatione est. Qui minorat corde cogitat inania: et vir imprudens et errans cogitat stulta. Audi me fili et discite disciplinam sensus: et in verbis meis attende in corde tuo: et dicam in equitate disciplinam et scrutabor enarrare sapientiam: et in verbis meis attende in corde tuo: et dico in equitate spiritus. Virtutes quas posuit deus in opera sua ab initio: et in veritate enuncio scientiam eius. In iudicio dei opera ipsius ab initio: et ab institutione hominum ipsorum distinxit partes illorum: et iniuria eorum in gentibus suis. Ornauit opera illorum: nec esurierunt nec laborauerunt: et non destiterunt ab operibus suis. Unusquisque proximum sibi non angustiabit usque in eternum. Non sis incredibilis verbo illius. Post hec in terra deus respexit: et impleuit illam bonis suis. Anima autem

omnis vitalis denuntiavit ante faciem ipsius: et ipsa iterum reusio illorum. **C. xviii.**

Deus creauit de terra hominem: et secundum imaginem suam fecit illum. Et iterum conuertit illum in ipsam: et secundum se vestiuit illum virtute. Numerum dierum et tempus dedit illi: et dedit illi potestatem eorum que sunt super terram. Posuit timorem illius super omnem carnem: et dominatus est bestiis et volatilibus. Creauit ex ipso adiutorium simile sibi: consilium et linguam et oculos et aures et cor dedit illis cogitandi: et disciplina intellectus repleuit illos. Creauit illis scientiam spiritus: sensu impleuit cor illorum: et mala et bona ostendit illis. Posuit ordinem ipsorum super corda illorum ostendere illis magnalia operum suorum ut nomen laudificationis collaudent: et gloriari in mirabilibus illius: et magnalia enarrarent operum eius. Addidit illis disciplinam: et legem vite hereditauit illos. Testamentum eternum constituit cum illis: et iusticiam et iudicia sua ostendit illis. Et magnalia honoris eius vidit oculus illorum: et honorem vocis audierunt aures illorum: et dixit illis. Attendite ab omni iniquo. Et mandauit illis: unicuique de proximo suo. Vie illorum coram illo sunt semper: non sunt absconce ab oculis ipsius. In unaquaque gente ipse posuit rectorem: et pars dei israel facta est manifesta. Et omnia opera illorum velut sol in conspectu dei: et oculi eius sine intermissione inspicientes in vijs eorum. Non sunt absconsa testamenta per iniquitatem illorum. Et omnis iniquitas eorum in conspectu dei. Elemosina viri quasi sacculus cum ipso: et gratiam hominis quasi pupillam conseruabit: et postea resurget et retribuet illis retributionem unicuique in caput ipsorum: et conuertet in inferiores partes terre. Penitentibus autem dedit viam iusticie:

et confirmavit deficientes sustinere: et
destinavit illis sortem veritatis. Con-
vertere ad dominum et relinque peccata
tua: precare ante faciem domini: et mi-
nue offendicula. Convertere ad dominum
et avertere ab iniusticia tua et nimis
odito execrationem et cognosce iusticias
et iudicia dei et sta in sorte positionis
et orationis altissimi dei. Qui partes va-
de seculi sancti: cum vivis et dantibus
confessionem deo. Non demoreris in erro-
re impiorum: ante mortem confitere. A mor-
tuo quasi nichil perit confessio. Confite-
beris vivens: vivus et sanus confiteberis
et laudabis deum: et gloriaberis in
misericordiis eius. Quam magna mise-
ricordia domini: et propitiatio illius
confitentibus ad se. Nec enim omnia pos-
sunt esse in hominibus: quoniam non est
immortalis filius hominis: et in vani-
tate malicie placuerunt. Quid lucidius
sole? Et hic deficiet. Aut quid nequius ex-
cogitavit caro et sanguis? Et hoc argu-
etur. Virtute altitudinis celi ipse con-
spicit: et omnes homines ira et cinis. **C. xviii.**

Qui vivit in eternum creavit omnia
simul. Deus solus iustificabit:
et manet invidus rex in eternum. Quis
sufficiet enarrare opera illius? Quis enim
investigabit magnalia eius? Virtute
aut magnitudinis eius quod enuncia-
bit? Aut quis adiciet enarrare miseri-
cordiam eius? Non est minuere neque ad-
dere: nec est invenire magnalia dei. Cum
consummaverit homo tunc incipiet: et
cum quieverit operabitur. Quid est homo
et quod est gratia illius? et quod est bonum aut
quid nequam illius? Summe dies homi-
num ut multum centum annis: quasi gutte a-
que maris deputati sunt: et sicut calcu-
lus arene. Sic exigui anni in die eius. Pro-
pter hoc patiens est deus in illis: et effudit

super illos misericordiam suam. Vidit
presumptionem cordis eorum: quoniam mala est:
et cognovit subversionem illorum quoniam
nequam est. Ideo adimplevit propiti-
ationem suam in illis: et ostendit illis
viam equitatis. Misericordia hominis
circa proximum suum: misericordia autem dei super
omnem carnem. Qui misericordiam habet
docet et erudit: quasi pastor gregem suum. Mi-
serator recipiens doctrinam misericor-
diis: et qui festinant in iudiciis eius. Fi-
lii in bonis non des querelam: et in omni
dato non des tristitiam verbi mali. Non
ne ardorem refrigerabit ros? Sic et
verbum melius quam datum. Nonne ecce
verbum super datum bonum? Sed utrumque
cum homine iustificato. Stultus accit
improprabit: et datus indisciplinatus
tabescere facit oculos. Ante iudicium
para iusticiam tibi: et antequam loquaris
disce. Ante languorem adhibe medicinam:
et ante iudicium interroga teipsum: et in
conspectu dei invenies propitiacionem. An-
te languorem humilia te: et in tempore
infirmittatis ostende conversationem tu-
am. Non impediaris orare semper: et
ne veteris usque ad mortem iustificari:
quoniam merces dei manet in eternum.
Ante orationem para animam tuam:
et noli esse quasi homo qui temptat
deum. Memento ire in die consummatio-
nis: et tempus retributionis in conversatio-
ne facies. Memento paupertatis in te
abundantie: et necessitate paupertatis
in die divitiarum. A mane usque ad ves-
peram immutabitur tempus: et hec omnia
citata in oculis dei. Homo sapiens in
omnibus metuit: et in diebus delictorum at-
tendet ab inertia. Omnis astutus agnos-
cit sapientiam: et inveniendi eam dabit
confessionem. Sensati in verbis: et ipsi sa-
pienter egerunt: et intellexerunt veritatem

et iusticiā: et implorauerūt pūbia et iudicia. post concupiscētiās tuas nō eas: et a volūtatē tuā auertere. Si prestes aīe tue concupiscētiās eius: faciet te in gaudiū inimicis tuis. Ne obledetis i turbis: nec in modicis. Assidua enī ē commissio eorū. Ne fueris mediocris in cōtentione re senore: et nō ē tibi nichil ī seculo. Eris enī inuid⁹ vite tue. **C. xv.**

Operari⁹ ebriolus non locupletabitur: et q̄ spernit modica palatū decidet. Vinū et mulieres apostatate faciūt sapientes: et arguent sensatos: et q̄ se iungit fornicarijs erit nequam. Putredo et vermes hereditabūt illum: et recolletur in exemplū maius: et tolletur de numero animarū ei⁹. Qui credit cito leuis corde est et minorabitur: et qui delinquit in animam suam insuper habebitur. Qui gaudet ad iniquitatem denotabitur: et qui odit correptionē minuetur vita: et q̄ odit loquacitatem recinguit maliciā. Qui peccat in animā suā nō penitebit: et qui iocundatur in maliciā denotabitur. Ne iteres verbū durū et nequā: et nō minoraberis: amico et inimico noli narrare sensum tuū: et si est tibi delictū noli denudare. Audiet enim te et custodiet te: et quasi defendens peccatū odiet te: et sic aderit tibi semp. Audisti verbū aduersus p̄ximū tuū: cōmoriatur in te: fidens quoniā nō te dirūpet. A facie ubi parturit fatū: tanq̄ gemit⁹ partus infātis. Sagitta infixā femori canis: sic verbū in corde stulti. Corrīpe amicū. ne forte non intellexerit et dicat non feci: aut si fecerit: ne iterū addat facere. Corrīpe p̄ximū ne forte non dixerit: et si dixerit ne forte iteret. Corrīpe amicū. sepe enim fit commissio: et non omni vbo credas. Est q̄ labit lingua

sua: sed non re animo. Quis est enim qui non deliquerit in lingua sua? Corrīpe amicū anteq̄ communeris. et da locū timori altissimi: q̄a omnis sapientia timor dei. Et in illa timere deum: et in omni sapientia dispositio legis. Et non est sapientia nequicie disciplina: et non est cogitatus peccatorum prudentia. Est prudentie nequicia et in ipsa reccatio: et est insipiens qui minuitur sapientia. Melior ē homo qui minuitur sapientia. et deficiēs sensu in timore dei: q̄ qui abundat sensu et trasgreditur legē altissimi. Est solertia certa et ipsa iniqua: et ē qui emitit verbū certum enarrans veritatem. Est qui nequiter humiliat se et interiora eius plena sunt dolo: et ē iustus qui se nimīū submittit a multa humilitate: et est iustus qui indinat faciem suam et fingit nō videre se qd̄ ignoratum est. Et si ab imbecillitate virium peteretur peccare: si inuenerit temp⁹ male faciendi male faciet. Ex visu cognoscitur vir: et ab occurso faciei cognoscitur sensat⁹. Anitus corporis. et risus dentū. et ingressus hoīs. enūciāt de illo. Est correptio mēdax ī ira cōtumeliosus: et est iudiciū qd̄ nō p̄batur esse bonū: et est tacēs et ipse est prudēs. **C. xv.**

Quam bonū ē arguere quā ira scire. Et cōfitemini oratione nō phibere. Concupiscētia sp̄adonis de uirgine uit inuenculā. sic q̄ facit p̄ vim iudiciū iniquū. Quam bonū est correptū manifestare penitētiā: sic enī effugies voluntariū peccatū. Est tacēs qui inuenitur sapiens: et est odibilis qui prociat est ad loquendū. Est autem tacētis et nō habens sensū loq̄le: et ē tacētis sciens tempus apti rēporis. Homo sapiens tacebit usq̄ ad tempus:

lasciu⁹ autē et imprudens nō seruabit
tempus. Qui multis utitur verbis le-
dit animā suam: et qui potestātē sibi
sumit iniuste odietur. Est processio i
malis viro indisciplinato: et ē inuen-
tio in detrimentū. Est datū quod nō
ē utile: et ē datū cui⁹ retributio duplex.
Est propter gloriā mīnoratō: et ē qui
ab humilitate leuabit caput. Est qui
multa redimat modico precio: et resti-
tuens ea in septuplū. Sapiens in ver-
bis seipsum amabilē facit: gratie au-
tem fatuorū effundetur. Datus insipi-
entis non eris utilis tibi: oculi enī illi-
us septemplexes sunt. Exigua dabit et
multa improperebit: et apertio oris
illius inflamatio ē. Hodie feneratur
quis et cras repetit: et odibilis ē homo
huiusmodi. Fatuo nō erit amic⁹: et nō
erit gratia in bonis illius. Qui enim
edunt panem illius false lingue sunt.
Quociens et quāti iridebūt eū? Neq;
enim quod habendū erat directo sen-
su distribuit: similiter et quod non erat
habendū. Lapsus false lingue quasi
qui in pavimento cadens: sic casus il-
lorū malorū. festinanter venient homo
acharis quasi fabula vana: et in ore
indisciplinatorū assidua erit. Ex ore
fatui reprobabitur parabola: non enī
dixit illam in tempore suo. Est qui ve-
tatur pre inopia peccare: et in rege sua
stimulabitur. Est qui pdet animam
suam pre confusione: et ab impruden-
tia plone pdet eā: plone aut acceptio-
ne pdet se. Est q̄ pre confusione pmittit
amico: et lucratus ē eū inimicū gratis.
Obprobriū nequā i homine mēdaciū:
et in ore indisciplinatorū assidue erit.
Pecior fur. quā assiduitas viri men-
daci: pditionem autē ambo heredita-
bunt. Mores hominū mendaciū sine

honore: et confusio illorū cū ipsis sine
intermissione. Sapiens i verbis pro-
ducit seipsum: et homo prudens pla-
cebit magnatis. Qui operatur terrā
suā inaltabit aceruū frugū: et q̄ opera-
tur iusticiā ipse exaltabit: q̄ vero placet
magnatis. effugiet iniquitatē. Exenia et
dona excecāt oculos iudicum et quasi
mut⁹ in ore auertit correctiones eorū.
Sapiētia abscoīsa et thesaur⁹ inuisus:
que utilitas in vtriusq; Melior est qui
relat insipientiā suā: quā homo qui
abscondit sapientiam suam. **Cxxi.**

Fili peccasti: nō adicias iter: sed
de priscinis deprecare ut tibi di-
mittunt. Quasi a facie colubri fuge
pccā: et si accesseris ad illa suscipiet te.
Dentes leonis dentes eius: interficien-
tes animas hominū. Quasi rūphea
bis acuta omnis iniquitas: plage il-
lius non est sanitas. Obiurgatio. et
inūrie annullabūt substantiā: et do-
mus q̄ nimis locuplex ē annullabit
supbia: sic substantia supbi eradicabit.
Depratio pauperis ex ore usq; ad au-
res ei⁹ pueniet: et iudiciū festinato
aduertnet illi. Qui odit correptionem
vestigium est peccatoris: et qui timet de-
um cōuertetur ad cor suum. Motus a
longe potens lingua audaci: et sensa-
tus scit labi se ab illo. Qui edificat do-
mum suam impendiis alienis: quasi
q̄ colligit lapides suos i hieme. Stup-
pa collecta sinagoga peccantiū et con-
summatō illorū flamma ignis. Via
peccantiū cōplantata lapidibz: et in
finē illorū inferi et tenebre et pene. Qui
custodierit iusticiā. cōtinebit sensum
eius: consummatio timoris dei. sapi-
entia et sensus. Non erudietur. q̄ non
est sapiens in bono. Est autē insipien-
tia que abundat in malo: et non est

sensus ubi ē amaritudo. Sapientis sci-
entia tanq̃ inundatio abundabit :
et consiliū illius sicut fons vite pma-
net. Cor fatui quasi vas contractum :
et omnē sapientiā non tenebit. Verbū
sapientis q̃d cūq; audierit sciens lauda-
bit et adiciet : audiuit luxuriosus et dis-
plicebit illi : et periet illud post dorsū
suum. Narratio fatui quasi sarcina ī
illa : nam ī labijs sensati inueniet gra-
tia. Os prudentis queritur in ecclesia :
et verba illi⁹ cogitabūt ī cordibz suis.
Tanq̃ dom⁹ exēterminata sic fatuo sa-
pientia : et scientia insensati inenarra-
bilia verba. Compedes ī pedibz do-
ctrina stulto : et quasi vincula manū
sup manū dextram. Stultus in risu in-
altat vocem suā : vir autē sapiens vix
tacite ridebit. Ornamentū aureū pru-
denti doctrina : et q̃si brachiale ī brachi-
o dextro. Pes fatui facilis ī domum
proximi : et homo peritus confundet
a psona potentis. Stultus a fenestra
respiciet ī domū : vir autem eruditus
foras stabit. Stulticia hoīs ausculta-
re p ostiū : et prudens grauabitur cōtu-
melia. Labia imprudentiū stulta nar-
rabūt : verba autem prudentiū statim
pōderabūtur. In ore fatuorū cor illorū :
et ī corde sapientiū os illorū. Dū ma-
ledixit impius diabolum maledixit
ipse animā suam. Susurro coinqui-
nabit animā suam et ī omnibz odi-
etur : et qui pmanerit odiosus erit . ta-
cit⁹ et sensat⁹ honorabitur. **Ca. xxi.**
In lapide luteo lapidat⁹ piger : et omēs
loquētur sup illi⁹ aspersionē. De ster-
core boum lapidat⁹ ē piger : et omnis
qui tetigerit eum excutiet mān⁹. Con-
fusio patris ē de filio indisciplinato :
filia aut fatua ī diminutionē fiet. Fi-
lia prudens hereditas viro suo : nam

que cōfundit . cōtumelia est genitoris.
Et patre et virū cōfundit audax : et ab
impijs non minorabitur : ab utroq;
autem inhonorabitur. Musica ī lu-
du importuna narratio : flagella et do-
ctrina ī omni tēpore sapientia. Qui
docet fatuū : quasi q̃ cōglutinat testā.
Qui narrat verbū nō audienti : quasi
qui excitat dormientē de graui somno.
Cum dormiente loquitur q̃ enarrat
stulto sapientiā : et ī fine narrationis
dicit. Quis est hic? Supra mortuū
plora . defecit enī lux eius : et supra fa-
tuū plora : defecit enī sensus ei⁹. Mo-
dicum plora supra mortuū : quoniā
requirit . Nequissimi enī nequissima
vita . sup mortem fatui . Iud⁹ mortui
septem dies : fatui autē et impij omēs
dies vite illorū. Cum stulto ne multū
loquaris : et cum insensato ne abieris .
Serua te ab illo ut non molestiā ha-
beas : et non coinquinaberis ī peccato
illi⁹. Deflede ab illo et inuenies requi-
em : et non accidiaberis ī stulticia illi⁹.
Sup plumbū quid grauabitur? Et
quod illi aliud nomē quam fatuus?
Arenā et salem . et massam ferri facili⁹
est ferre : q̃ hominē imprudentē et fatu-
um et impiū. Sicut loramentū ligne-
um colligatū fundamento edificij nō
dissoluetur : sic et cor confirmatū ī co-
gitatione consilij. Cogitat⁹ sensati ī
omni tempore uel metu nō depraua-
bitur. Sicut ornatus arenosus ī pa-
riete limpidus . et sicut palee ī recessis .
et cetera sine impensa posita contra
faciem venti non pmanebūt : sic et cor
timidū ī cogitatione stulti cōtra impe-
tum timoris nō resistet. Sicut cor re-
pidū ī cogitatione fatui omni tēpo-
re non metuet : sic et qui ī pceptis dei
pmanet semp. Pungēs oculū deducit

lacrime: et q̄ p̄ngit cor p̄fert sensū. Mittens lapides in volatilia dedit illa: et qui conuiciatur amico dissoluit amicitia. Ad amicum ⁊ si p̄duxeris gladiū non desperes: ē enim regressus ad amicum. Si aperuerit os triste ne metuas: ē enī cōcordatio: excepto conuicio et improprio et superbia et miserij reuelatione et plaga dolosa. In hīs omnibz effugiet amic⁹. Fide posside cum amico in paupertate illi⁹: ut ⁊ in bonis illius leteris. In tempore tribulationis illi⁹ p̄mane illi fidelis: ut in hereditate illius coheres sis. Ante ignem camini vapor et fumus ignis i altatur: sic et ante sanguinē maledicta et contumelie ⁊ mine. Amicū salutare non confundaris. A facie illius non me abscondam: et si mala michi euenerit p̄ illū sustinebo. Omnis qui audiet cauebit se ab eo. Quis dabit ori meo custodiā: et sup labia mea signaculū certum: ut non cadā ab ip̄is et lingua mea perdat me? **Cxxiii.**

Domine pater et dominator uite mee ne derelinquas me in cogitatu et cōsilio eorū: nec sinas me cadere i illa reprobratione. Quis supponit i cogitatu meo flagella ⁊ in corde meo doctrinā sapiētie: ut i ignoracionibz eorū nō parcant michi: et nō appareāt delicta eorū: et ne adincrescāt ignorantie mee et multiplicentur delicta mea et peccata mea abundant: et incidam i conspectu aduersariorū meorū: ⁊ gaudeat inimicus meus? Domine pater et deus uite mee ne derelinquas me i cogitatu illorū. Extollentiā oculorū meorū ne dederis michi: et omne desiderū auerte a me. Aufer a me ventris concupiscētiās: et concubit⁹ cōcupiscētie ne apphendāt me: et anime irreuerēti

et infemite ne tradas me. Doctrinā oris audite filij: ⁊ qui custodierit illā non periet labijs suis: nec scandalizabitur i operibz nequissimis. In vanitate sua app̄henditur peccator: ⁊ sup̄b et maledictus scandalizabitur in illis. Iuratori non assuescat os tuū: multū enim casus in illa. Nominaō vero dei non sit assidua in ore tuo: ⁊ nominibz sanctorū ne admiscaris: quoniā non eris immunis ab eis. Sicut enī seruus interrogatus assidue a liuore nō minuitur: sic omnis iurans et nominatus in toto a peccato nō purgabitur. Vir multū iurans implebitur iniquitate: et non discedet a domo illi⁹ plaga. Et si frustauerit fratrem: delictū illi⁹ supra ip̄m erit: et si dissimilauerit delinquit duplici: et si in vacuum iurauerit nō iustificabitur. Replebitur enim retributione dom⁹ illius. Est et alia loq̄la contraria morti: nō inueniatur in hereditate iacob. Et enī a misericordibus omnia hec auferentur: et i delictis nō voluprabūt. In disciplinose loq̄le nō assuescat os tuū: est enim in illa verbū peccati. Memento patris et matris tue: in medio enim magnatorū consistis: ne forte obliuiscatur te deus in conspectu illorū: et assiduitate tua infatuatus improprium patiaris: ⁊ maluisses non nasci: ⁊ diem natiuitatis tue maledicā. Homo assuet⁹ i v̄bis improprij: i omnibz diebz suis nō erudietur. Duo genera abundant in peccatis: et terciū adducit irā et p̄ditionē. Anima callida q̄si ignis ardens: nō exinguetur donec aliquid glutiat: et homo nequam in ore carnis sue: non desinet donec incendat ignem. Homini fornicario om̄is panis dulcis: nō fatigabit trāsgredien⁹

usque ad finem. Omnis homo qui trans-
greditur lectum suum contemnens in
animam suam et dicens quis me videt:
tenebre circumdant me et parietes con-
petunt me et nemo circumspicit me quem
veretur: delictorum meorum non memorabitur
altissimus: et non intellegit quoniam omnia
videt oculus illius: quoniam expellit a se ti-
morem dei huiusmodi hominis timor
et oculi hominum timentes illum: et non co-
gnovit quoniam oculi domini multo plus luci-
diores super sole sunt: circumspicientes om-
nes vias hominum et profundum abyssi et ho-
minum corda: intuentes in absconditas
partes. Domino enim deo antequam crearen-
tur omnia sunt agnita: sic et post per-
fectum respicit omnia. Ubi et in plateis
civitatis vindicabitur: quasi pullus
equi non fugabitur: et ubi non speravit
apprehendetur. Et erit dedecus omnibus:
eo quod non intellexerit timorem domini.
Sic et mulier omnis relinquens virum
suum: et statuens hereditatem ex alieno
matrimonio. Primo enim in lege al-
tissimi incredibilis fuit: et secundo virum
suum dereliquit: tertio in adulterio for-
nicata est: et ex alio viro filios statuit
sibi. Ubi in ecclesia adducetur: et in fi-
lios eius respicietur. Non tradent filii
eius radices: et rami eius non dabunt
fructum. Et derelinquet in maledictum
memoriam illius: et dedecus illius non
delebitur. Et agnoscat qui derelicti sunt: quoniam
nichil melius est quam timor dei: et nichil
dulcius quam respicere in mandatis domini.
Gloria magna est sequi dominum: longi-
tudo enim dierum assumet ab eo. **C. xxv.**

Sapientia laudabit animam suam:
et in domino honorabitur. Et
in medio populi sui gloriabitur: et in
ecclesijs altissimi aperiet os suum. Et in
conspectu virtutis illius gloriabitur:

et in medio populi sui exaltabitur. Et
in plenitudine sancta admirabitur: et
in multitudine electorum habebit laudem:
et inter benedictos benedicetur dicens.
Ego ex ore altissimi prodium: primoge-
nita ante omnem creaturam. Ego feci in
celis ut oriretur lumen indeficiens: et
sicut nebula teci omnem carnem. Ego in
altissimis habitavi: et thronus meus
in columna nubis. Virum celi circumui
sola et profundum abyssi penetraui: et in
flutibus maris ambulavi: et in omni
terra steti. Et in omni populo et in omni
gente primatum habui: et omni excellen-
tium et humilium corda virtute cal-
caui. Et in hijs omnibus requiem que-
siui: et in hereditate domini morabor.
Tunc precepit et dixit michi creator o-
mnium: et qui creavit me requieui in
tabernaculo meo: et dixit michi. In ia-
cob inhabita: et in israhel hereditare:
et in electis meis mitte radices. Ab in-
icio et ante secula creata sum: et usque
ad futurum seculum non desinam: et in ha-
bitatione sancta coram ipso ministraui.
Et sic in syon firmata sum: et in civitate
sanctificata similiter requieui: et in ihe-
rusalem potestas mea. Et radicaui in po-
pulo honorificato: et in partes dei mei
hereditas illius: et in plenitudine san-
ctorum detentio mea. Quasi cedrus exalta-
ta sum in libano: et quasi cipressus in
monte syon. Quasi palma exaltata
sum in cades: et quasi plantatio rose
in iericho. Quasi oliua speciosa in cam-
pis: et quasi platanus exaltata sum iuxta
aquam in plateis. Sicut cinamomum et
balsamum aromatizans odorem dedit: et
quasi mirra electa dedi suauitatem odo-
ris. Et quasi storax et galbanus et un-
gula et gutta: et quasi libanus non
incensus vaporavi habitationem meam:

et quasi balsamū non mixtum odor meus. Ego quasi therebintus extendi ramos meos: et rami mei honoris et gratie. Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris: et flores mei fructus honoris et honestatis. Ego mater pulcre dilectionis et timoris. et agnitionis. et sancte spei. In me gratia omnis vie et veritatis: in me omnis spes vite et virtutis. Transite ad me omnes qui concupiscitis me: et a generationibus meis implemini. Spiritus enim meus super mel dulcis: et hereditas mea super mel et fauū: memoria mea in generationes seculorum. Qui edūt me adhuc esurient: et qui bibunt me adhuc sitient. Qui audit me non confundetur: et qui operantur in me non peccabunt: qui elucidant me vitam eternam habebunt. Hec omnia liber vite: et testamentum altissimi et agnitiō veritatis. Legem mandauit moyses in preceptis iusticiarum: et hereditatem domini iacob et israel promissiones. Posuit dauid puero suo excitare regem ex ipso fortissimū: et in throno honoris sedentem in sempiternū. Qui implet quasi phison sapientiam: et sicut tigris in diebus nouorum. Qui adimplet quasi eufrates sensum: qui multiplicat quasi iordanis in tempore messis. Qui mittit disciplinam sicut lucem: et assistens quasi gyron in die vindemie. Qui perficit prius scire ipsam: et infirmior non inuestrigabit eam. A mari enim abundabit cogitatio eius: et consiliū illius in abisso magna. Ego sapientia effudi flumina: ego quasi fines aque immense de fluuio. Ego quasi fluuius dorix: et sicut aqueductus egui a paradiso. Dixi rigabo ortum plantationum: et inebriabo partem mei fructum. Et ecce

factus est michi trames abundans: fluuius meus appropinquauit ad mare. Quoniam doctrinā quasi antelucanū illumino omnibus: et enarrabo illā usque ad longinquū. Penetrabo omnes inferiores partes terre: et inspiciā omnes dormientes: et illuminabo omnes sperantes in domino. Adhuc doctrinā quasi prophetiā effundā: et relinquā illā querentibus sapientiam: et non desinam in progenies illorum usque in euū sanctum. Videte quoniam non soli michi laboraui: sed omnibus querentibus veritatem. **Cxxv.** In tribus placitum est spiritui meo: que sunt probata coram deo et hominibus. Concordia fratrum. et amor proximorum: et vir et mulier bene sibi consentientes. Tres species odiuit anima mea et aggrauor valde anime illorum: pauperem superbum. et diuitem mendacem: et senem fatuū et insensatum. Que in iuuetute tua non congregasti: quomodo in senectute tua inuenies ea? Quā speciosum canticum iudicium: et presbiteris cognoscere consiliū. Quā speciosa veteranis sapientia: et gloriosis intellectus et consilium. Corona senum in multa peritia: et gloria illorum timor dei. Nouē insuspicabilia cordis magnificauit: et decimū dicam in lingua hominibus. Homo qui iocundatur in filiis: viuens et videns subuersionē inimicorum suorum. Beatus qui habitat cum muliere sensata: et qui lingua sua non est lapsus: et qui non seruauit indignis se. Beatus qui inuenit amicū verum: et qui enarrat iusticiam auri audienti. Quā magnus qui inuenit sapientiam et scientiam: sed non est super timentē deum. Timor dei super omnia se supposuit. Beatus homo: cui donatum est habere timorē dei. Qui tenet illū: cui assimilabitur.

Timor dei iniciū dilectionis eius: fidei autē iniciū agglutinādū ē ei. Omnis plaga tristitia cordis est: et omnis malicia nequitia mulieris. Et omnē plagam et non plagā videbit cordis: et omnē nequitia et non nequitia mulieris. et omnē obdudū et nō obdudū odientū: et omnē vindictā et nō vindictam inimicorū. Non est caput nequū sup caput colubri: et nō ē ira sup irā mulieris. Comorari leonī et draconi placebit: quā habitare cum muliere nequā. Nequitia mulieris immutat faciem ei⁹: et obsecabit vultum suum tanq̃ vrsus: et quasi saccū ostendet ī medio p̃rimorū. Ingemuit vir ei⁹: et audiens suspirauit modicū. Breuis omnis malicia sup maliciā mulieris: fors peccatorū cadat sup illam. Sicut ascensus arenosus in pedibus veterani: sic mulier linguata hominī quieto. Ne respicias in mulieris specie: et nō concupiscas mulierem in specie. Mulieris ira. et irreuerētia. et confusio magna. Mulier si p̃matū habeat. cōtraria est viro suo. Cor humile. et facies tristis et plaga mortis: mulier nequā. Manus debiles et genua dissoluta: mulier que nō beatificat virum suum. A muliere iniciū factum est peccati: et per illam omnes morimur. Non de aque tue exitum nec modicum: nec mulieri nequā venā p̃deūdi. Si non ambulauerit ad manū tuā: cōfundet te in cōspectu inimicorū. A carnibz tuis absce illā: ne semp te abutā. **Cxxv.**

Mulieris bone beatus vir: numerus enim annorū illorū duplex. Mulier fortis oblectat virū suum: et ānos vite illi⁹ ī pace implebit. Pars bona mulier bona: ī parte bona timētium deū dabit viro pro factis bonis.

Diuitis autē et pauperis cor bonū: in omni tempore vultus illoz hylaris. A tribus timuit cor meum: et in quarto facies mea metuit. Delaturā ciuitatis et collectionē ppli et calūniam mendacem: sup mortem omnia graua. Dolor cordis et ludus: mulier zelotipa. In muliere zelotipa flagellum lingue: omnibz cōmunicans. Sicut boum iugum qd mouetur: ita et mulier nequam: qui tenet illā. quasi qui apprehendit scorpionē. Mulier ebriosa ira magna: et cōtumelia et turpitudine illius non regetur. Fornicatio mulieris in extollentia oculorū: et in palpebris illi⁹ agnosceretur. In filia nō adūtere se. firma custodia: ne inuenta occasione abutatur se. Ab omni irreuerentia oculorū eius caue: et ne mireris si te neglexerit. Sicut viator sitiens ad fontem os aperiet. et ab omni aqua p̃ima bibet: et contra omnē palū sedebit: et contra omnē sagittam aperiet pharetram donec deficiat. Gratia mulieris sedule delectabit virū suum: et ossa illius impinguabit. Disciplina illi⁹ datū dei est. Mulier sensata et tacita: nō est immutatio erudite anime. Gratia sup gratiam: mulier sancta et pudorata. Omnis enim ponderatio nō est digna cōtinētis anime. Sicut sol oriens mūdo. ī altissimis dei: sic mulieris bone species in ornamentū domus eius. Lucerna splendēs sup candelabrū sanctū: et species faciei super etatem stabilem. Columnę auree sup bases argenteas: et pedes firmi super plantas stabilis mulieris. Fundamenta eterna supra petrā solidā: et mandata dei in corde mulieris sancte. In duobz contristatū est cor meum: et in tercio iracūdia michi aduenit. Vir

bellator deficiens p̄ inopiā: et vir sensatus contemptus: et qui transgredit̄ a iusticia ad peccatū. Deus parauit eum ad rumpheam. Due species difficiles et periculose michi apparuerūt. Difficile regitur negotians a negligentia sua: et non iustificabitur caupo a peccatis labiorum. **C. xxvii.**

Prop̄ inopiam multi delinquerūt: et qui querit locupletari auerit oculū suū. Sicut in medio cōpaginis lapidū palus figitur: sic et inter medium venditionis et emptionis angustabitur peccatis. Cōteretur cū delinquēte delictum. Si non in timore domini tenueris te instant: cito subuertetur domus tua. Sicut in percussura cribri remanebit puluis: sic aporia hominis in cogitatu illius. Vasa figuli probat fornax: et homines in istos temptatō tribulationis. Sicut rusticatō de ligno ostendit fructum illius: sic verbum recogitatu cordis hominis. Ante sermonē nō collaudes virū: hec enim temptatio est hominū. Si sequaris iusticiā apprehēdes illā et indues quasi poderē honoris: et inhabitabis cum ea et proteget te in sempiternū: et in die agnitionis inuenies firmamētū. Volatilia ad sibi similia cōueniūt: et veritas ad eos q̄ operant̄ illā reuertetur. Leo venatōni insidiat̄ semp: sic peccata operantibz iniquitates. Homo sensatus in sapientia manet sicut sol: nam stultus sicut luna mutatur. In medio insensatorū serua verbū tempori: i medio aut̄ cogitantium assiduus esto. Mactatō peccatū odiosa: et risus illorū in delictis peccati. Loquela multum intrans horripilationē capiti statuet: et irreuerentia ipsius obturatō aurīū. Effusio sanguinis

in rixa supborū: et maledictio illorū auditus grauis. Qui denudat archana amici fidem p̄dit: et nō inueniet amicum ad animū suū. Dilige primū: et coniūgere fide cū illo. Quod si denudaueris absconsa illius: nō p̄sequeris post eū. Sicut enī homo qui perdit amicū suū: sic et q̄ p̄dit amicitia proximi sui. Et sicut qui dimittit auē de manu sua: sic qui reliquisti proximū tuū: et nō eum capies. Non illū sequaris: quoniā longe abest. Effugit enī quasi caprea de laqueo: quoniā vulnerata est anima ei⁹. Ultra eum nō poteris colligare: et maledicti est concordatō. Denudare autem amici mīsteria: desperatio est anime infelicitis. Annuens oculo fabricat iniqua: et nemo eum abiciet. In cōspectu oculorū tuorū condulcabit os suū: et sup̄ emones tuos admirabitur. Acutissime autem pueret os suū: et in verbis tuis dabit scandalū. Multa audiui et nō coequaui ei⁹: et domin⁹ odiet illū. Qui in altum mittit lapidē sup̄ caput eius cadet: et plaga dolosa dolosi diuidet vulnera. Et qui foueam fodit incidet in eam: et qui statuit lapidē proximo offendet in eo: et qui laqueum alij ponit peribit i illo. Facienti nequissimū consiliū sup̄ ipsum deuoluetur: et nō agnoscer unde adueniat illi. Illusio et impropetiū supborū et vindicta: sicut leo insidiabitur illi. Laqueo peribūt qui oblectantur casu iustorū: dolor aut̄ cōsumet illos anteq̄ moriant̄. Ira et furor vīq; epectabilia sūt: et vir p̄cor cōtinēs est illorū. **C. xxviii.**

Qui vindicari vult a dño inueniet et vindictam: et peccata illi⁹ seruans euabit. Relinque proximo tuo nocentē te: et tūc deprecāti tibi peccata

soluentur. Homo hominī suat irā:
et a deo querit medelam. In hominē
similem sibi non habet misericordiā:
et de peccatis suis deprecatur. Ipse dū
raro sit reseruat iram: et propitiationem
petit a deo. Quis exorabit pro delictis
illius? Memeto nouissimorum: et desine
inimicari. Tabitudo enim et mors im-
minet in mandatis eius. Memorare
timorem domini: et nō irascaris pxi-
mo. Memorare testamentū altissimi:
et despice ignorantiam pxiimi. Absti-
ne te a lite: et minues peccata. Homo
enī iracund⁹ incendit litem: et vir pec-
cator cōturbabit amicos: et in medio
pacem habentiū immittit inimiciā.
Scdm enī lingua silue. sic ignis exar-
descit: et scdm virtutem hominis sic i-
racundia illius erit: et scdm substantiā
suam exaltabit iram suam. Certamen
festinatum incendit ignem: et lis festi-
nans effundet sanguinē: et lingua te-
stificans adducet mortem. Si suffla-
ueris quasi ignis exardebit: et si respu-
eris sup illā exstinguet. Vtraq; ex ore
proficiscuntur. Sufurro et biliguīs
maledictus: multos enī turbauerunt
pacem habentes. Lingua tertia multos
cōmouit: et dispersit illos de gente i gen-
tem. Ciuitates muratas diuitum de-
struxit: et domos magnatorū effodit.
Virtutes p̄p̄lorū cōcidit et gentes fortes
dissoluit. Lingua tertia mulieres viri-
tas eiecit: et p̄uauit illas laboribz suis.
Qui respicit illam nō habebit requiē:
nec habebit amicum i quo requiescat.
Flagelli plaga liuorem facit: plaga
autē lingue cōminuet ossa. Multi ce-
ciderunt in ore gladii: sed non sic q̄si
qui interierunt p linguam suam. Bea-
tus est qui rectus ē a lingua nequam:
qui in iracundia illius nō transiuit.

et qui nō attraxit iugū illi⁹: et in vin-
culis eius non ē ligatus. Iugum enī
illius iugum ferreum est: et vinculum
illius vinculū ereum ē. Mors illius
mors nequissima: et utilis potius in-
ferus quā illa. Perseuerantia illi⁹ non
permanebit: sed obtinebit vias iniu-
storū. In flamma sua non comburet
iustos: qui relinquūt deum incident
in illā. Et exardebit i illis et nō exstinguetur: et immittetur in illos q̄si leo:
et quasi pard⁹ ledent illos. Sepi au-
res tuas spinis et linguā nequā noli
audire: et ori tuo facito ostia: et seras
auribz tuis. Aurū tuum et argentū
tuū cōfla et verbis tuis facito statetā
et frenos ori tuo rectos: et attende ne
forte labaris i lingua et cadas i cōsp̄ctu
inimicorū insidiantū tibi: et sit casus
tuus insanabilis i mortem. **Cxxviii.**

Qui facit misericordiā feneratur
proximo suo: et qui p̄ualet ma-
nu mandata seruat. Fenerare pxi-
mo tuo in tempore necessitatis illi⁹: et iter
redde proximo i tēpore suo. Cōfirma
verbum et fideliter age cum illo: et in
omni tempore inuenies qd tibi neces-
sariū est. Multi quasi inuentionem
estimauerūt ferus: et prestiterūt mole-
stiam hīs qui se adiunxerunt. Donec
accipiant osculantur manus dantis:
et in p̄missionibz humiliāt vocē suā.
Et in tempore redditiōis postulabit
temp⁹: et loquetur verba redi et mur-
murationū: et temp⁹ causabit. Si au-
tem potuerit reddere aduersabitur: so-
lidi vix reddet dimidiū: et cōputabit
illud quasi inuentionē. Sim autē frau-
debit illū pecunia sua: et possidebit il-
lum inimicū gratis: et cōiicia et ma-
ledicta reddet illi: et pro honore et be-
neficio reddet illi cōtumeliā. Multi

non causa nequitiæ nō fenerati sunt:
sed fraudari gratis timuerūt. Verun-
tamen sup̄ humilem animo fortior e-
sto: et pro elemosina nō trahas illum.
Propter mandatū assume pauperem:
et prop̄ inopiam eius ne dimittas e-
um vacuū. Perde pecuniā ppter fratē
et amicum tuū: et nō abscondas illam
sub lapide in pditionē. Done thesau-
rum tuum in pceptis altissimi: et pro-
derit tibi magis q̄ aurū. Conclude e-
lemosinam in sinu pauperis: et hec p-
te reorabit ab omni malo. Elemosina
virī quasi saccul⁹ cum ipso: et gratiā
hominis quasi pupillam cōseruabit:
et postea resurget et retribuet illis retri-
butionē unicuiq; i caput ipsorū. Sup̄
scutum potentis et sup lanceam aduer-
sus inimicū tuū pugnabit. Vir bon⁹
fidem facit p̄ximo suo: et qui p̄diderit
cōfusione derelinquet sibi. Gratiā
fideiussoris ne obliuiscaris: dedit enī
pro te animā suā. Repromissorem
fugit peccator et immūdus. Bona re-
promissoris sibi ascribit peccator: et
ingratus sensu derelinquit liberantē
se. Vir repromittit de proximo suo:
et cū p̄diderit reuerentiā derelinquitur
ab eo. Repromissio nequissima mul-
tos p̄didit diligētes: et cōmouit illos
quasi fluctus maris. Viros potentes
gyrans migrare fecit: et vagari sunt
in gentibz alienis. Peccator t̄sgrēdi-
ens mandatū domini incidet in pro-
missionē nequam: et q̄ conat multa
agere incidet in iudiciū. Recupera pro-
ximū tuū scdm virtutem tuā: et attende
tibi ne incidas. Inicū vite hominis
aqua et panis et vestimētū: et domus
protegens turpitudinē. Melior est vi-
ctus pauperis sub tegmine asserū: q̄ e-
pule splendide i peregre sine domicilio.

Minimum pro magno placeat tibi:
et improprium peregrinationis nō
audies. Vita nequā hospitandi de
domo in domum: et ubi hospitatur
nō fiducialit̄ aget: nec aperiet os. Ho-
spitabit et pascet et potabit ingratos:
et adhuc amara audiet. Trāsi hospes
et orna mentem: et que i manu habes
triba ceteros. Exi a facie honoris ami-
corū meorū: necessitudine domus mee
hospitio michi fact⁹ es frater. Grauiā
hic homini habeti sensum: correptio
dom⁹ et improprium feneratoris. **Cxxx.**

Qui diligit filiū suū assiduatur
illi flagella: ut letetur in nouissi-
mo suo: et non palpet p̄ximorū ostia.
Qui docet filium suū laudabitur in
illo: et in medio domesticorū i illo glo-
riabitur. Qui docet filiū suū in zelū
mittit inimicū: et i medio amicorū
gloriabitur in illo. Mortuus ē pater
illius: et quasi nō est mortuus. Simi-
lem enim reliquit sibi post se. In vita
sua vidit: et letatus est in illo. In obi-
tu suo non est cōtristatus: nec cōfusus
est coram inimicis. Reliquit enī defen-
sorem dom⁹ contra inimicos: et ami-
cis reddentē gratiā. Pro animabz fi-
liorū colligabit vulnera sua: et super
omnē vocem turbabūtur viscera ei⁹.
Equis indomitus euadet durus: et
filius remissus euadet preceps. Iacta
filiū tuū et pauentem te faciet: lude cū
eo et contristabit te. Non corrideas il-
li ne doleas: et i nouissimo obstupescēt
dentes tui. Non des illi potestātē in
iuuentute: et ne despicias cogitat⁹ illi⁹.
Curua ceruicem ei⁹ in iuuentute: et con-
de latera eius dum infans est: ne forte
induret et non credat tibi: et erit tibi
dolor anime. Dote filiū tuū et oporcare
in illo: ne i turpitudine illi⁹ offendas.

Melior est pauper sanus et fortis viribus:
 quam dives imbecillis et flagellatus malitia.
 Salus anime in sanctitate iusticie:
 et melior est omni auro et argento: et cor-
 pus validum quam census immensus. Non est
 census super census salutis corporis:
 et non est oblectamentum super cordis
 gaudium. Melior est mors quam vita a-
 mara: et reges eterna quam languor per-
 seuerans. Bona abscondita in ore clau-
 so: quasi appositiones epularum circum-
 posite sepulcro. Quid proderit libatio
 ydolo? Nec enim manducabit nec odo-
 rabit. Sic qui effugatur a domino:
 et comportans mercedes iniquitatis.
 Vides oculis et ingemiscas: sicut spa-
 do completus virginem et suspirans. Tri-
 stitia non des anime tue: et non affligas
 te metipsum in consilio tuo. Inconcordia
 cordis hec est vita hominis: et thesau-
 rus sine defensione sanctitatis: et resulta-
 tio viri est longevitas. Misereere anime
 tue placens deo: et contine et congrega
 cor tuum in sanctitate eius: et tristitiam
 longe repelle a te. Multos enim occidit
 tristitia: et non est utilitas in illa. Ze-
 lus et iracundia minuent dies: et ante
 tempus senectam adducet cogitatus.
 Splendidum cor bonum in epulis: epule
 enim illius diligenter sunt. **C. xxv.**

Vigilia honestatis tabefacet car-
 nes: et cogitatus illius auferet so-
 mnus. Cogitatus prescientie auerit
 sensum: et infirmitas grauis sobria
 facit animam. Laborauit dives in congre-
 gatione sobrie: et in requie sua reple-
 bitur bonis suis. Laborauit pauper
 in diminutione victus: et in fine inops fit.
 Qui aurum diligit non iustificabitur:
 et qui insequitur consumptionem replebi-
 tur ex ea. Multi dati sunt in auri ca-
 sus: et facta est in specie illius perditio

illorum. Lignum offensionis est aurum sacrifi-
 cantium: ne illis qui sedantur illud: et
 omnis imprudens deperiet in illo. Be-
 atus est dives qui inuenit eum sine ma-
 cula: et qui post aurum non abiit: nec spe-
 raui in pecunia et thesauris. Quis
 est hic et laudabimus eum? Fecit enim mira-
 bilia in vita sua. Qui probatus est in
 illo: et perfectus inuentus est: et erit illi in
 gloria eterna. Qui potuit transgredi
 et non est transgressus: et facere mala
 et non fecit. Ideo stabilita sunt bona
 illius in domino: et elemosinas illius
 enarrabit omnis ecclesia sanctorum. Su-
 pra mensam magnam sedisti: non aper-
 as super illam faucem tuam prior. Non
 dicas si multa sunt que super illam sunt.
 Memento quoniam malus est oculus
 nequam. Nequius oculo quid creatum
 est? Ideo ab omni facie sua lacrimabi-
 tur cum viderit. Ne extendas manum
 tuam prior: et inuidia contaminatus
 erubescas. Ne comprimis in convivio
 vini. Intellige que sunt proximi tui ex
 tempore. Vere quasi homo fugi habens qui
 tibi apponitur: et non cum maducas
 multum odio habearis. Cessa prior
 causa discipline: et noli nimis esse ne
 forte offendas. Et si in medio multorum
 sedisti prior illis ne extendas manum
 tuam: nec prior potas bibere. Quam
 sufficiens est homini erudito vinum ex-
 iguum: et in dormiendo non laborabis
 ab illo: et non senties laborem. Vigilia
 et colera: et tortura viro infirmo: so-
 mnus sanitatis in homine parco. Dor-
 miat usque mane: et anima illius cum
 ipso delectabitur. Et si coactus fueris
 in edendo multum: surge e medio et
 vomite: et refrigerabit te: et non adduces
 corpori tuo infirmitatem. Audi me fili
 et non spernas me: et in nouissimo

inuenies verba mea. In omnibus op-
 ribus tuis esto veloc: et omnis infirmi-
 tas non occurret tibi. Splendidū in
 panibus benedicent labia multorū: et
 testimoniū veritatis illiū fidele. In ne-
 quissimo pane murmurauit ciuitas:
 et testimoniū nequicie illius verū est.
 Diligentes in vīno noli prouocare:
 multos enī exterminauit vīnū. Ignis
 probat ferrum durū: sic vīnum corda
 supborum arguet in ebrietate potatū.
 Equa vita hominibus vīnum in so-
 brietate: si bibas illud moderate eris
 sobrius. Que est vita que minuitur
 vīno? Quid defraudat vitā? Mors.
 Vīnū in iocūditatē creatū est: nō in e-
 brietate ab initio. Exultatio anime
 et corporis: vīnū moderate potatum.
 Sanitas ē anime corpori sobriū potū.
 Vīnū multum potatū irritationem et
 iram: et ruinas multas facit. Amari-
 tudo anime: vīnū mltū potatū. Ebrie-
 tatis animositas imprudentis offen-
 sio: minorans virtutē et faciens vul-
 nera. In cōmūio vīni nō arguas pro-
 ximū: et nō despicias eū in iocūditate
 illiū. Verba improprietatis nō dicas illi:
 et nō pīnas illū ī repetēdo. *Ca. xxxv.*

Redorem te posuerunt noli extol-
 li: esto in illis quasi vnū ex ipīs.
 Curā illorum habe et sic considera: et
 omni cura tua replicata recūle: ut lete-
 ris ppter illos: ut ornamentū gratie
 accipias coronā: et dignationē cōse-
 quaris corrogationis. Loquere ma-
 ior natu: decet enī te. Prīmū verbum
 diligenti sciētiam: et nō impedias
 musicā. Vbi auditus nō est nō effun-
 das sermonem: et importune noli ex-
 tolli in sapientia tua. Gemmula car-
 minculi ī ornamento auri: et cōparatō
 musicorū in cōmūio vīni. Sicut in

fabricatōne auri signū ē smaragdi:
 sic numer⁹ musicorū in iocūdo et mo-
 derato vīno. Audi tacens: et pro reue-
 rentia accedet tibi bona gratia. Ado-
 lescens loquere ī tua causa vix. Si bis
 interrogat⁹ fueris: habeat caput respon-
 sum tuū. In multis esto quasi insci⁹:
 et audi tacēs simul et querens. In me-
 dio magnatorū nō psumas: et ubi
 sunt senes nō multū loquaris. Ante
 grandinē preibit choruscatio: et ante
 precūdiā preibit gratia: et pro reue-
 rentia accedet tibi bona gratia: et hora
 surgendi nō te reices. Precurre autem
 prior in domū tuā et illic auocare: et
 illic lude: et age cōceptiones tuas: et
 non in delictis et verbo supbo. Et su-
 per hīs omnibz benedictio dominū q̄
 fecit te: et inebriātem te ab omnibz bo-
 nis suis. Qui timet deum recipiet do-
 ctinā eius: et qui vigilauerint ad illū
 inuenient benedictionē. Qui querit le-
 gem replebitur ab ea: et qui insidiosē
 agit scandalizabitur in ea. Qui timet
 deum inuenient iudiciū iustū: et iusti-
 cias quasi lumen accendent. Peccator
 homo deuitabit correptionē: et scdm
 voluntatē suam inuenient cōparati-
 onem. Vir consilij non dispdet intel-
 ligentiā: aliter⁹ et supbz nō pīmescer
 timorē. Etiam postq̄ fecit cū eo sine
 consilio: et suis in sedationibz arguet.
 Fili sine consilio nichil facias: et post
 factum nō penitebis. In via ruine nō
 eas et non offendes ī lapides: nec cre-
 das te vie laboriose: ne ponas anime
 tue scandalū. Et a filiis tuis caue: et
 a domesticis tuis attende. In omni
 opere tuo crede ex fide anime tue: hec
 est enī cōseruatō mādatorū. Qui credit
 deo attendit mādatis: et q̄ cōfidit ī illo
 non minorabitur.

Curm

Timēti deū nō occurrūt mala: sed
in tēptatione deus illum cōserua-
bit: et liberabit a malis. Sapiens nō
odit mādāta et iusticias: et non illi-
detur quasi in pcella navis. Homo
sensatus credit legi dei: et legē illi fidelis.
Qui interrogationē manifestat para-
bit verbū: et sic deprecatur et audietur: et
cōseruabit disciplinā et tūc responde-
bit. Precordia fatui quasi rota carri:
et quasi axis versatilis cogitat illius.
Equus emittit sicut amittit substantia:
nator: sub omni suprasedente hincit.
Quare dies diem superat: et iterū lux
lucē et ānus annū a sole. A dñi scien-
tia seperati sunt facti sole et preceptū
custodiēte. Et immutauit tempora
et dies festos ipsoy: et i illis dies festos
celebrauerūt ad horam. Et ipis exal-
tauit et magnificauit deus: et ex ipis
posuit in numerū dierū: et omnes ho-
mines de solo: et ex terra unde creatus
est adam. In multitudine discipline
dñi seperauit eos: et immutauit vias
eorū. Et ipis benedixit et exaltauit: et ex
ipsis sanctificauit et ad se applicauit:
et ex ipis maledixit et humiliauit: et
cōuertit illos ad separationem ipsoy:
quasi lutum figuli in manu ipsius
plasmare illud et disponere. Omnes
vie eius scdm dispositionē eius: sic ho-
mo in manu illius qui se fecit: et red-
det illi scdm iudiciū suū. Contra ma-
lum bonū stat et contra mortem vita: sic
et cōtra virū iustum peccator: et sic in-
tuere i omnia opa altissimi. Duo con-
tra duo: et unū contra unū. Et ego no-
uissim⁹ euigilaui: et quasi qui colligit
acinos post vindemiatores. In bene-
dictione dei et ipse speraui: et quasi qui
vindemiāt repleui torcular. Respicite
quoniā non michi soli laboraui: sed

omnibus requirentibus disciplinā. Audi-
te me magnati et omnes ppli: et redores
ecclesie auribus precipite. Filio et mulieri
fratri et amico nō des potestātē sup te
in vita tua: et non dederis alij posselli-
onē tuam: ne forte peniteat te et depre-
ceris pro illis. Dum adhuc superes et
aspiras: non immutabit te omnis ca-
ro. Melius est enī ut filij tui te rogent:
q̄ te respicere in manus filiorū tuorū.
In omnibus operibus tuis pcellēs esto.
Ne dederis maculā in gloriam tuam.
In die cōsummationis dierū vite tue:
et in tempore exitus tui distribue here-
ditatē tuā. Libaria et virga et omnis
asino: panis et disciplina et op⁹ tuo.
Operat⁹ in disciplina et querit requies-
cere: laxa man⁹ illi et querit libertatē.
Iugū et lorū curuāt collū durum: et
hūi inclināt operatōnes assidue. Ser-
uo malivolo tortura et compedes:
mitte illū in operatōnē ne uacet. Mul-
tam enī maliciā docuit ociositas.
In opera constitue eum: sic enī cōdecet
illum. Nō si non obaudierit curua il-
lum compedibus: et nō amplifies su-
per omnē carnē. Verū sine iudicio ni-
hil facias graue. Si ē tibi seruus bo-
nus: sit tibi quasi anima tua. Quasi
fratrem sic eum trada: quoniā in san-
guine anime eum cōparaisti. Si lese-
ris illū iniuste in fugam cōuertetur: et
si extollens discesserit quo q̄ras et in q̄
via queras illū nescis. **Curm.**

Vana spes et mendaciū insensato
viro: et somnia extollūt impru-
dēs. Quasi qui apprehendit umbrā
et psequitur ventū: sic et qui attendit
ad vīsa mendacia. Hoc scdm hoc vi-
sio somniorū. Ante faciē hoīs simili-
tudo alteri⁹ hominis. Ab immūdo
quid mūdabitur: Et a mendace qd

verū dicitur: Divinatio erroris et auguria mendacia et somnia male facientū vanitas est. Et sicut pturientis cor tuum fantasias patitur: nisi ab altissimo fuerit emissā visitatio. Ne dederis in illis cor tuū. Multos enī errare fecerūt somnia: et reciderūt sperātes in illis. Sine mendacio cōsummabitur verbū legis: et sapiētia in ore fidelis complanabitur. Qui nō ē tēptatus qd scit: Vir ī multis repperit cogitabit multa: et qui multa didicit enarrabit intellectum. Qui non est repperitus pauca recognoscit: qui autē in multis factus est multiplicavit maliciā. Qui temptat non est qualia scit: Qui implanat est abundabit nequicia. Multa vidi enarrando: et plurimas verborum consuetudines. Aliquoties usq; ad mortem periclitatus sum horū causa: et liberatus sum gratia dei. Spiritus timentū deum queritur: et in respectu illius benedicitur. Spes enī illorū in salutem illos: et oculi dei in diligentes se. Qui timet dñm nichil trepidabit: et nō pauebit qm̄ ipse est spes eius. Timentis dñm beata est anima eius: ad quē respicit: et qui ē fortitudo eius. Oculi domini sup̄tinentes eum: protector potētie firmitatē virtutis: regimen ardoris et umbraculū meridiani: deprecatio offensionis: et adiutorium casus: exaltās animā et illuminās oculos: dāns sanitatem et vitā et benedictionē. Immolantis ex iniquo oblatio ē maculata: et nō sūt beneplacite subsannationes iniustorū. Dñs sol⁹ sustentibz se ī via veritatis et iusticie. Dona iniquorū nō probat altissim⁹: nec respicit in oblationes iniquorū: nec ī multitudine sacrificiorū. eorū propitiabit peccatis. Qui offert sacrificiū

ex substantia pauperū: quasi qui vndemat filiū ī cōspectu patris sui. Panis egentū vita pauperū ē: qui defraudat illū homo sanguinis est. Qui aufert in sudore panem: quasi qui occidit proximū suū. Qui effundit sanguinē et qui fraudē facit mercenario fratres sunt. Unus edificans et vn⁹ destruens: quid prodest illis nisi labor? Unus orans et unus maledicens: cui⁹ vocē exaudiet de⁹? Qui baptizatur a mortuo et iter tangit eū: qd proficit lavatio illius? Sic homo qui ieiunat in peccatis suis et iter eadē faciens: quid proficit humiliando se? Orationem illius quis exaudiet? **Cxxxv.**

Qui cōseruat legem: multiplicat orationē. Sacrificiū salutare ē attendere mandatis et discedere ab omni iniquitate: et propiciationē litare sacrificijs sup̄ iniusticias: et deprecatio pro peccatis. recedere ab iniusticia. Retribuet gratiā q̄ offert similitudinē: et qui facit misericordiā offert sacrificiū. Beneplacitū est domino recedere ab iniquitate. Non apparebis ante conspectū domini vacuus. Hec enim omnia propter mādatū dei sunt. Oblatio iusti impinguat altare: et odor suauitatis est in conspectu altissimi. Sacrificiū iusti acceptū ē: et memoriā eius nō obliuiscetur domin⁹. Bono animo gloriā redde deo: et nō minuas primitias manūū tuarū. In omni dato hylarem fac vultum tuū: et in exultatione sanctifica decimas tuas. Da altissimo secundū datū eius: et in bono oculo aduersionē facito manuum tuarū: quoniam domin⁹ retribuens est. et septies tanto reddet tibi. Noli offerre munera praua: nō enī suscipiet illa. Et noli inspicere sacrificiū iniustum:

quonia dominus est iudeus: et non est apud illum gloria persone. Non accipiet dominus personam in pauperem: et deprecationem leui exaudiet. Non despiciet preces pupilli: nec viduam. si effundat loquacem gemitum. Nonne lacrimae viduae ad maxillam descendunt: et exclamatio eius super deducunt eas? A maxilla enim ascendunt usque ad celum: et dominus exauditor non delectabitur in illis. Qui adorat deum in oblatione suscipietur: et deprecatio illius usque ad nubes propinquabit. Oratio humiliantis se nubes penetrabit: et donec propinquet non consolabitur: et non discedet donec altissimus aspiciat. Et dominus non elongabit: sed iudicabit iustos et faciet iudicium: et fortissimus non habebit in illis patientiam: ut corripulet dorsum impiorum et gentibus reddet vindictam: donec tollat plenitudinem superborum: et sceptrum iniquorum corripulet: donec reddat hominibus secundum actus suos: et secundum operum ad eum et secundum presumptionem illius: donec iudicet iudicium plebis sue: et oblectabit iustos misericordia.

Cxxxv. Speciosa misericordia in tempore tribulationis: quasi nubes pluvie in tempore siccitatis. Misere nostri deus omnium et respice nos: et ostende nobis lucem miserationum tuarum: et immitte timorem tuum super gentes que non requiserunt te: ut cognoscant quia non est deus nisi tu. ut enarrent magnalia tua. Alleluia manum tuam super gentes alienas: ut videant potentiam tuam. Sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis: sic in conspectu nostro magnificaberis in eis: ut cognoscant te. sicut et nos cognovimus: quia non est deus preter te domine. In nova signa: et immuta mirabilia. Glorifica manum: et brachium

destru. Excita furorē: et effunde iram. Et tolle adversarium: et afflige inimicum. Festina tempus et memeto finis: ut enarrēt mirabilia tua. In ira flāme deuretur qui saluatur: et qui pessimāt plebem tuam inveniāt perditionē. Contere caput principum et inimicorum: dicentium non est alius preter nos. Congrega omnes tribus iacob: et cognoscant quia non ē deus nisi tu. ut enarrēt magnalia tua: et hereditabis eos sicut ab initio. Misere plebi tue super quam invocatum est nomen tuum: et israel quem coequasti primo genito tuo. Misere civitati sanctificationis tue iherusalem: civitati requiei tue. Reple syon inenarrabilibus virtutibus tuis: et gloria tua per semper tuum. Da testimonium quia ab initio creature tue sunt: et suscita preces quas locuti sunt in nomine tuo prophete patres. Da mercedem domine sustinentibus te ut prophete tui fideles inveniānt: et exauditiones servorum tuorum. Secundum benedictionem aaron da populo tuo et dirige nos in viam iusticie: ut sciant omnes qui habitant terram: quia tu es deus conspexeris seculorum. Omne escam manducabit venter: et est tibi cibo melior. Sautes contingunt cibum ferre: et cor insensatum verba mendacia. Cor pravum dabit tristitiam: et homo perit resistet illi. Omne masculum recipiet mulier: et est filia melior filie. Species mulieris exhilarat faciem viri sui: et super omnem concupiscentiam hominis superducet desiderium. Si est lingua curationis et mitigationis et misericordie: non est vir illius secundum filios hominum. Qui possidet mulierem bonam inchoat possessionem: adiutorium secundum illum est: et columna ut requies. Vbi non est sepius diripietur possessio: et vbi non ē mulier

ingemiscit egens. Cui credit qui non
habet nidū. Et defledens ubicūq; ob-
scurauerit: q̄si succindit latro egiliens
de ciuitate in ciuitatem. **Cxxxvii.**

Omnis amicus dicit. et ego ami-
ciciam copulaui: sed est amicus
solo noīe amic⁹. Nōne tristitia inest
usq; ad mortem? Sodalis autem et
amicus. ad inimicitia conuertentur.
Q̄ p̄sumptio nequissima: unde creata
es cooperire arida malicia et dolo-
sitate illi⁹. Sodalis amico coniocun-
dabitur in oblationibz: et in tēpore
tribulationis adūsarius erit. Soda-
lis amico condolet causa ventris: et
contra hostem accipiet scutū. Non ob-
liuiscaris amici tui in animo tuo: et
nō immemoris illius in operibz tuis.
Noli cōsiliari cū socero tuo: et a zelan-
tibus te absconde cōsiliū. Omnis con-
siliari⁹ prodit cōsiliū: sed ē cōsiliari⁹
in seueripso. A consiliario serua ani-
mam tuā. Prius scito que sit illi⁹ ne-
cessitas: et ipse enī animo suo cogita-
bit. Ne forte mittat sudem in terram:
et dicat tibi bona est via tua: et fiet e-
cōtrario videre quid tibi eueniat. Cū
viro irreligioso trada de sanctitate: et
cum iniusto de iusticia: et cū muliere
de hijs que emulatur. Cū timido de bel-
lo: cū negociatore de traditione. Cū
ēptore de uenditione: cū viro liuido de gra-
tijs agendis. Cū impijs de pietate: cū
inhonesto de honestate. Cū operario
agrario de omni opere: cū operario an-
nuali de cōsumatione anni: cū seruo pi-
gro de multa operatione. Nō attendas
hijs i omni cōsilio. Sed cū viro lacto as-
sidu⁹ esto: quēcūq; cognoueris obser-
uantē timorē dei: cui⁹ aia ē scdm aiam
tuā. Quicūq; titubauerit i tenebris nō
cōdolebit tibi: et cor boni cōsiliij statuet

tecum. Non ē enī tibi aliud plus illo.
Anima viri sancti enūciat aliquādo
vera: q̄ septem circūspectores sedentes
in excello ad speculandū. Et in hijs o-
mnibz deprecare altissimū: ut dirigat
in veritate viā tuā. Ante omnia opera
verbum verax p̄cedat te: et ante omnem
adum cōsiliū stabile. Verbum nequā
immutabit cor: et quo partes q̄tuor
oriuntur: bonū et malū vita et mors:
et dominatrix illorū ē assidua lingua.
Vir peritus multos erudiet: et anime
sue suavis est. Qui sophisticē loquit̄
odibilis ē: omni re defraudabitur. Nō
est enī illi data a domino gratia: o-
mnī enī sapientia defraudat⁹ est. Est
sapientis anime sue sapientis: et fructus
sensus illi⁹ fideles sūt. Vir sapiēs im-
plebit benedictionibz: et videntes illū
laudabūt. Vita viri in numero dierū:
dies aut̄ israel innumerabiles sūt. Sa-
piens in p̄lo hereditabit honorem: et
nomen illius erit viuens in eternū. Si-
li i vita tua tempta animā tuam: et si
fuerit nequam nō des illi potestatem.
Non enī omnia omnibz expediūt: et
non omni anime omne gen⁹ placet.
Noli auidus esse in omni epulatione:
et non te effundas sup omnem escam.
In multis enim escis erit infirmitas:
et auiditas appropinquabit usq; ad
colerā. Propt̄ crapulā multi obierūt.
q̄ aut̄ abstines ē adiciet vitā. **Cxxxviii.**

Honora medicū p̄pter necessitatē:
et enī creauit altissim⁹. A deo ē
enī omnis medela: et a rege accipiet do-
nationē. Disciplina medici exaltabit
caput illi⁹: et in cōspectu magnatorū
collaudabitur. Altissim⁹ creauit de ter-
ra medicinā: et vir prudens non ab-
horebit illā. Nōne a ligno indulca-
ta ē aqua amara? Ad agnitionem

hominū virtutē illorū: et dedit hominibus scientiā altissimā: honorari in mirabilibus suis. In hijs curas mitigabit dolorem: et ungentarius faciet pigmenta suauitatis: et unctiones conficiet sanitatis: et nō consummabuntur opera eius. Pax enī dei sup faciem terre. Fili in tua infirmitate nō despicias te ipsum: sed ora dñm et ipse curabit te. Auerte a delicto: et dirige manus: et ab omni delicto munda cor tuū. Da suauitatem et memoriā similitudinis: et impigra oblationē: et da locū medico: etenim illū dñs creauit: et nō discedat a te: quia opera ei⁹ sunt necessaria. Est enim tempus quādo in manib⁹ illorū incurras: ipi vero dñm deprecabuntur ut dirigat requiē eorū: et sanitatē ppter cōuersationē illorū. Qui delinquit in cōspectu eius qui fecit eū: incidet in manus medici. Fili in mortuū pduc lacrimas: et q̄si dira passus incipe plorare: et scdm iudiciū cōrege corpus illius: et nō despicias sepulturam illi⁹. Propter delaturā aut amare fer ludū illi⁹ uno die: et cōsolare propter tristitiā: et fac ludū scdm meritū ei⁹ uno die uel duobus propter detractionē. A tristitia enī festinat mors: et cooperiet virtutem: et tristitia cordis flectit ceruicem. In abductione pmanet tristitia: et substantia inopis scdm cor eius. Nō dederis in tristitia cor tuū: sed repelle eā a te: et memento nouissimorū. Noli obliuisci neq; enī est cōuersio: et huic nichil proderis: et te ipsum pessimabis. Memor esto iudici⁹ mei: sic enī erit et tuum. Michi heri: et tibi hodie. In requiem mortui requiescere fac memoriā eius: et cōsolare illū in regitu spiritus sui. Sapientiā scribe in tempore uacuitatis: et q̄ minora ē actu sapientiā percipiet:

quia sapientia replebitur. Qui tenet aratrum: et qui gloriatur in iaculo. Stimulo boues agitat: et conuersatur in operibus eorū: et narratio eius in filiis taurorū. Cor suū dabit ad uersandos sulcos: et uigilia eius in sagina uaccarū. Sic omnis faber et architectus q̄ noctē tanq̄ diē transigit: qui sculpsit signacula sculpsilia: et assiduitas ei⁹ narrat picturā. Cor suū dabit in similitudinē picture: et uigilia sua perficit opus. Sic faber ferrari⁹ sedēs iuxta incidē: et considerās opus ferri. Vapor ignis uret carnes eius: et in calore fornacis concertatur. Vox mallei innouat aurem eius: et contra similitudinē uasis oculus ei⁹. Cor suū dabit in consumptionē operis: et uigilia sua ornabit impfectionem. Sic figulus sedens ad opus suū conuertens pedibus suis rotam: qui in sollicitudine positus est semp propter opus suū: et innumera est omnis operatio eius. In brachio suo formabit lutū: et ante pedes suos curuabit uirtutem suam. Cor suū dabit ut consummet limitationē: et uigilia sua mūdabit fornacē. Omnes hī in manib⁹ suis sperauerūt: et unusquisq; in arte sua sapiēs est. Sine hijs omnibus nō edificatur ciuitas: et nō inhabitabūt: nec ambulabūt: et in ecclesiā non transibunt. Sup sellam iudicis non sedebūt et testamentū iudicis nō intelligent: neq; palam facient iudiciū et disciplinā: et in parabolis nō inuenientur: sed creaturā eui cōfirmabunt: et deprecatio illorū in operatione artis: accommodātes animā suā: et cōquirātes in lege altissimi. **C. xxxv.**

Sapientiā omnium antiquorū requirit sapiens: et in prophetis uacabit. Narrationē uiroꝝ nominatoꝝ

conseruabit: et in uersutias pabolarum simul introibit. Occulta puerbiorum requirer: et in absconditis pabolarum conuersabitur. In medio magnatorum ministrabit: et in conspectu p̄sidis apparebit: et in terram alienigenarum gentium transiet. Bona enim et mala in omnibus temptabit. Cor suum tradet ad uigilandum diluculo ad dñm qui fecit illud: et in conspectu altissimi deprecabitur. Aperiet os suum in oratione: et pro delictis suis deprecabitur. Si enim dñs magnus uoluerit spiritu intelligentie replebit illud: et ipse tanquam imbres mittet eloquia sapientie sue: et in oratione confitebitur dño. Et ipse diriget consiliū eius et disciplinā: et in absconditis suis consiliabitur. Ipse palam faciet disciplinam doctrine sue: et in lege testamenti dñi gloriabitur. Collaudabunt multi sapientiam eius: et usque in seculum non delebitur. Non recedet memoria eius: et nomen eius requireretur a generatione in generationem. Sapientiam eius enarrabunt gentes: et laudem eius enuntiabit ecclesia. Si permanserit nomen eius derelinquet plus quam mille: et si requiruerit proderit illi. Adhuc consiliabor ut enarrem: ut furore enim repletus sum. In uoce dicit. Obaudite me diuini fructus: et quasi rosa plantata super ruinas aquarum fructificate. Quasi libanus odorē suauitatis habete. Florete flores: quasi lilium et date odorem: et frondete in gratiam: et collaudate canticum: et benedicite dñm in operibus suis. Date nomini eius magnificentiam: et confitemini illi in uoce labiorum uestrorum: et in canticis labiorum et cytharis: et sic dicetis in confessione: opera dñi uniuersa bona ualde. In uerbo enim eius stetit aqua sicut congeries: et in sermone oris illius sicut receptoria

aquarum: quoniam in precepto ipsius placuit fieri: et non est minoratio in salute ipsius. Opera omnis carnis coram illo: et non est quicquam absconditum ab oculis eius. A seculo usque in seculum respicit: et nichil est mirabile in conspectu eius. Non est dicere: quid est hoc aut quid est illud: omnia enim in tempore suo querentur. Benedictio illius quasi flumen inunda- bit: et quomodo charadismus arida inebriauit: sic ira ipsius gentes que non requisierunt eum hereditabit. Quomodo conuerterit aquas in siccitatem et sicca- ta est terra: et uie illius uis illorum di- recte sunt: sic peccatoribus offensiones in ira eius. Bona bonis creata sunt ab initio: sic nequissimis bona et ma- la. Initium necessarie rei uite hominum: aqua: ignis: et ferrum: sal: lac: et panis similitudine: et mel: et botrus uue: et oleum: et uestimentum. Hec omnia sanctis in bona: sic et impijs et peccatoribus in mala conuerterent. Sunt spiritus qui ad uindictam creati sunt: et in furore suo confirmauerunt tormenta sua. Et in tem- pore consummationis effundet uirtutem: et furorem eius qui fecit illos confun- dent. Ignis: grando: fames: et mors: omnia hec ad uindictam creata sunt. Bestiarum dentes: et scorpij: et serpen- tes: et rumphea uindicans in exter- minum impios. In mandatis eius epulabuntur: et super terram in necessitate preerabuntur: et in temporibus suis non preterient uerbum. Propterea ab initio confirmatus sum: et consiliatus sum: et cogitavi: et scripta dimisi. Omnia opera dñi bona: et omne opus opera sua subministrabit. Non est dicere: hoc illo nequus est: omnia enim in tempore suo conpro- babuntur. Et nunc in omni corde et ore col- laudate: et benedicite nomen dñi. **Exl.**

Occupatio magna creata est omnibus hominibus: et iugum graue super filios adam a die egressus de ventre matris eorum usque in diem sepulture in matrem omnium. Cogitationes eorum et timores cordis: adinuentio respectationis: et dies finitionis: residet super sedem gloriosam. usque ad humiliatum in terram et cinerem: ab eo qui vititur iacinto et portat coronam. usque ad eum qui operitur lino crudo: furor. zelus. tumultus. fluctuatio. et timor mortis: iracundia pseuerans. et contentio: et in tempore refectionis in cubili somnus nodis immutat scientiam eius. Modicum autem tanquam nichil in requie: et ab eo in somnis quasi in die respectus. Conturbatur est in visu cordis sui: tanquam qui euaserit in die belli. In tempore salutis sue resurrexit. et admirans ad nullum timorem. cum omni carne ab homine usque ad pecus: et super peccatores septuplum. Ad hec mors sanguis. contentio. et rumphea: oppressiones. fames. et contritio. et flagella. Super iniquos creata sunt hec omnia: et propter illos factus est cathadismus. Omnia enim que de terra sunt in terram conuertentur: et aque omnes in mare conuertentur. Omne munus et iniquitas delebitur: et fides in seculum stabit. Substantie iniustorum sicut flumines siccabuntur: et sicut tonitruum magnum in pluuia personabit. In aperiendo manus suas letabitur: sic paruicatores in consummatione tabescent. Strepores impiorum non multiplicabunt ramos: et radices immunde super cacumen petre sonant. Super omnem aquam uiriditas: et ad oram fluminis. ante omne ferrum euellitur. Gratia sicut paradisus in benedictionibus: et misericordia in seculo

permanet. Vita sibi operarii sufficiens condulcabitur: et in ea inuenies thesaurum. Edificatio ciuitatis confirmabit nomen: et super hac mulier immaculata computabit. Vinum et musica leificant cor et super utrumque dilectio sapientie. Tibie et psalterium suauem faciunt melodiam: et super utrumque lingua suauis. Gratiam et spiritum desiderabit oculus tuus: et super hoc uirides satones. Amicus et sodalis in tempore conuenientes: et super utrosque mulier cum viro. Fratres in adiutorium in tempore tribulationis: et super eos misericordia liberabit. Aurum et argentum constitutio perditum: et super utrumque consilium beneplacitum. Facultates et uirtutes exaltant cor: et super hec timor domini. Non est in timore domini minoratio: et non est in eo inquirere adiutorium. Timor domini sicut paradisus benedictionis: et super omnem gloriam operuerunt illum. Fili in tempore uite tue ne indigeas. Melius est enim mori quam indigere. Vir respiciens in mentem alienam: non est uita eius in cogitatione uidetur. Alit enim animam suam cibis alienis. Vir autem disciplinatur et eruditur custodit et se. In ore imprudentis condulcabitur inopia: et in uentre eius ignis ardebit. **Capitulum.**

Mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis: viro quieto. et cuius uidebre sunt in omnibus: et ad hoc ualenti accipere cibum. Mors bonum est iudicium tuum homini indigenti. et qui minoratur uiribus: defecto etate. et cui de omnibus cura est: et incredibili quam perdit sapientiam. Noli metuere iudicium mortis. Memento que ante te fuerunt: et que superuentura sunt tibi hoc iudicium a domino omni carni: et qui superuenient tibi in beneplacito altissimi: siue decem

siue centū siue mille anni. Non ē enī
 in inferno accusatio vite. Filij abo-
 minationū sunt filij peccatorū: et qui
 conuersantur secus domos impiorū
 filiorū peccatorū periet hereditas: et cū
 senē illorum assiduitas opprobrii.
 De patre impio querūtur filij: quoni-
 am ppter illū sūt i opprobrio. De vo-
 bis viri impij: qui dereliquistis legem
 dñi altissimi. Et si nati fueritis in ma-
 ledictione nascemini: et si mortui fueri-
 tis: in maledictione erit pars vestra.
 Omnia que de terra sunt in terrā con-
 uertent: sic impij a maledicto in perdi-
 tionē. Iud⁹ hōminū in corpore iporū:
 nomē aut impiorū delebit. Curā habe
 de bono noīe: hoc enī magis pmane-
 bit tibi: q̄ mille thesauri magni et pre-
 ciosi. Bone vite numerus dicitur: bonū
 autē nomē pmanebit i eū. Discipli-
 nā in pace cōseruate filij. Sapientia
 enī abscondita et thesaurus inuisus:
 que utilitas i utriq;: Melior ē hōmo
 qui abscondit stulticiā suā: quam
 hōmo qui abscondit sapienciā suā.
 Verūtanen reuertimini in hīs: que
 procedūt de ore meo. Non est enī bo-
 nū omnē irreuerenciā obseruare: et nō
 omīa omnibus bene placent in fide.
 Erubescite a patre et a matre de forni-
 catione: et a presidente et a potente de
 mendacio: a p̄ncipe et a iudice de de-
 lido: a sinagoga et plebe de iniquitate:
 a socio et amico de iniusticia. De loco
 in quo habitas de furto: de veritate
 dei et testamēto: de discubitu i panibz.
 et ab obfuscatione dati et accepti: a
 salutantibz de silentio: a respectu mu-
 lieris fornicari: et ab aūlione vultus
 cognati. Ne auertas faciem a p̄ximo
 tuo: et ab auferendo partem: et non
 restituendo. Ne respicias mulierem

alieni viri: et ne scrutaris ancillam ei⁹:
 neq; steteris ad lectum eius. Caue ab
 amicis de sermonibus impropert: et
 cum dederis ne impropertes. **Exli.**
Non duplices sermonē auditus
 de reuelatione sermonis abscon-
 diti: et eris vere sine cōfusione: et inue-
 nies gratiā in cōspectu omniū hōmi-
 nū. Ne pro hīs omnibz cōfundaris:
 et ne accipias personā ut delinquas.
 De lege altissimi et testamēto: et de iu-
 dicio iustificare impiū: de verbo sociorū
 et viatorū: et de datione hereditatis
 amicorū: de equalitate statere et ponde-
 rum: de acquisitione multorū et pau-
 corum: de corruptione emptionis et
 negotiatorum et de multa disciplina
 filiorū: et seruo pessimo latus sangui-
 nare. Sup mulierem nequā: bonū est
 signū. Vbi man⁹ multe sūt claude: et
 quodcūq; trades numera et appende:
 datū vero et acceptum omne describe.
 De disciplina insensati et fatui: et de
 senioribus qui iudicantur ab adole-
 scentibus: et eris eruditus i omnibus:
 et p̄habilis i cōspectu omniū virorū.
 Filia patris abscondita est: vigilia et
 sollicitudo eius aufert somnū: ne forte
 in adolescentia sua adultera efficiat:
 et cum viro cōmorata odibilis fiat:
 nequādo polluat in virginitate sua:
 et i paternis suis grauida inueniatur:
 ne forte cū viro cōmorata transgredi-
 atur: aut recte sterilis efficiatur. Sup
 filiā luxuriosam cōfirma custodiā:
 nequādo faciat te i opprobriū venire
 inimicis: a detractione i ciuitate et ab-
 iectione plebis: et cōfundat te in mul-
 titudine ppli. Omni homini noli in-
 tendere in specie: et i medio mulierum
 noli cōmorari. De vestimentis enim
 procedit tinea: et a muliere iniquitas

virī. Melior ē enim iniquitas viri q̄
benefaciēs mulier: et mulier cōfundens
in opprobriū. Memor ero igitur operis
dñi: et que vidi annūciabo. In sermo-
nibus dñi opera ei⁹. Sol illuminans
per omnia respexit: et gloria dñi plenū
est opus eius. Mōne dñs fecit sanctos
enarrare omnia mirabilia sua: q̄ con-
firmavit dñs omnipotens stabiliri in
gloria sua. Abissum et cor hominū
investigavit: et in astucia eorū recogiti-
tauit. Cognouit etiā dñs omnē scien-
tiam: et inspexit in signū eui: annūciās
que p̄terierūt et que supuentura sunt:
reuelās vestigia occultorū. Nō preterit
illū omnis cogitat⁹: et nō abscondit se
ab eo ullus fmo. Magnalia sapien-
tię sue decorauit. q̄ est āte seculū et usq;
in seculū: neq; adiectū ē neq; minuet:
et nō eget alicui⁹ cōsilio. Quā deside-
rabilia omnia opera eius: et tanquā
scintilla que ē considerare. Omnia hec
vivūt et manent in seculū: et in omni
necessitate omnia obaudiūt ei. Omnia
duplicia: unum contra unum: et nō
fecit quicq; de esse. Uniuscuiusq; con-
firmabit bona. Et quis satiabitur
videns gloriam eius? **Exim.**

Altitudinis firmamentū. pulci-
tudo eius: species celi in visione
glorię. Sol in aspectu annūcians in
egitu: vas ammirabile. opus eccelsi.
In meridiano egurit terrā: et in conspe-
ctu ardoris eius quis poterit sustine-
re? Fornacē custodiens in operibus
ardoris. tripliciter sol egurens mōtes:
radios igneos resufflans. et resulge-
s: radijs suis obteget oculos. Magnus
dñs qui fecit illū: et in sermonibz eius
festinauit iter. Et luna in omnibz in
tempore suo: ostensio tēporis et signū
eui. A luna signū diei festi: luminare

qd̄ minuit in consummatōne. Men-
tis scdm nomē eius est: crescens mira-
bilis i cōsummatōnem. Vas castrorū
in eccelsis: in firmamento celi resplen-
dens gloriose. Species celi gloria stel-
larū: mūdum illuminās in eccelsis do-
minus. In verbis sancti stabūt ad iu-
diciū: et nō deficient in vigilijs suis.
Vide arcū: et benedic eū qui fecit illum.
Valde speciosus est in splendore suo.
Giravit celum in circuitu glorię sue:
man⁹ eccelsi aperuerūt illum. Imperio
suo acceleravit niuē: et accelerat coru-
lationes emittere iudicij sui. Propter
ea aperti sunt thesauri: et euolauerūt
nebule sicut aues. In magnitudine
sua posuit nubes: et cōfracti sunt lapi-
des grandinis. In cōspectu eius com-
mouebūtur montes: et in voluntate
ei⁹ aspiravit nothus. Vox tonitruī e-
ius verberauit terrā: tēpestas aquilo-
nis et cōgregatio spirit⁹: et sicut avis
deponēs ad sedendū. aspergit niuē: et
sicut locusta demergens descendus ei⁹.
Pulcritudinē candoris eius amirabi-
tur oculus: et sup ymbrem eius repa-
uescit cor. Velu sicut salem effundet su-
per terrā: et dū gelauerit fiet tanq; racu-
mina tribuli. Frigid⁹ ventus aquilo
flauit: et gelauit cristallus ab aqua.
Sup omnē cōgregationē aquarum
requiescet: et sicut lorica induet se aquis.
Et deuorabit mōtes et eguret desertum:
et extinguet viride sicut ignem. Medi-
cina omnū in festinatione nebule: et
ros obuiās ab ardore. venienti humi-
lem efficiet eum. In sermone ei⁹ siluit
ventus: et cogitatione sua placauit
abissum: et plantauit illum dominus
ihesus. Qui nauigant mare enarrāt
pericula eius: et audientes auribz nr̄is
amirabamr. Illic p̄clara et mirabilia

varia bestiarum genera et omnium pecorum
et creatura beluarum. Propter ipsum
confirmatus est itineris finis: et in ser-
mone eius composita sunt omnia. Multa
dicimus et deficientibus verbis: con-
summatio autem sermonum: ipse est in
omnibus. Gloriantes ad quid vale-
bimus? Ipse enim omnipotens super
omnia opera sua. Terribilis dominus
et magnus vehementer: et mirabilis
potentia ipsius. Glorificantes domi-
num. quantumcumque potueritis super-
lebit adhuc: et ammirabilis magni-
ficentia eius. Benedicentes dominum
exaltate illum quantum potestis: maior enim
omni laude. Exaltantes eum replemini
virtute. Ne laboratis: non enim compre-
henderis. Quis videbit eum sicut est ab
initio? Multa abscondita sunt maiora
hijis. Pauca enim vidimus operum eius.
Omnia autem dominus fecit: et pie
agentibus dedit sapientiam. **C. xliii.**

Laudemus viros gloriosos et pa-
rentes nostros in generatione
sua. Multa gloriam fecit dominus magnifi-
centia sua a seculo. Dominantes in po-
testatibus suis: homines magni vir-
tute et prudentia sua praediti: nuntiantes
in prophetis dignitatem prophetarum et im-
perantes in presenti populo. et virtute pru-
dentie populo sanctissima verba. In pu-
ericia sua requirantes modos musicos:
et narrantes carmina scripturarum. Homi-
nes divites in virtute: pulchritudinis
studium habentes: pacificantes in domi-
bus suis. Omnes isti in generationi-
bus gentis sue gloriam adepti sunt: et
in diebus suis habentur in laudibus.
Qui de illis nati sunt: reliquerunt no-
men narrandi laudes eorum. Et sunt quo-
rum non est memoria. Perierunt quasi
qui non fuerint: et nati sunt quasi non

nati: et filii ipsorum cum ipsis. Sed illi viri
miscuit sunt: quorum pietates non de-
fecerunt. Cum semine eorum permanet bona:
hereditas sancta nepotes eorum. Et in
testamentis stetit semine eorum: et filii eorum
propter illos usque in eternum manent. Se-
men eorum et gloria eorum non derelinquet.
Corpora ipsorum in pace sepulta sunt: et
nomen eorum vivet in generationem et
generationem. Sapientiam ipsorum narrat
populus: et laudem eorum nuntiet ecclesia.
Enoch placuit deo: et translatus est in
paradysum ut docet gentibus sapientiam.
Noe inventus est perfectus iustus: et in
tempore iracundie factus est reconciliatio.
Ideo dimissum est reliquum terre: cum
factum est diluvium. Testamenta seculi
posita sunt apud illum: ne deleat possit di-
luvium omnis caro. Abraham magnus
pater multitudinis gentium: et non est
inventus similis illi in gloria. Qui con-
servavit legem excelsi: et fuit in testamen-
to cum illo. In carne eius stare fecit testa-
mentum: et in temptatione inventus est
fidelis. Ideo iureiurando dedit illi glo-
riam in gente sua: crescere illum quasi ter-
re cumulum et ut stellas exaltare semen
eius: et hereditare illos a mari usque ad
mare. et a flumine usque ad terminos
terre. Et ysaac fecit eodem modo: propter
abraham patrem eius. Benedictionem
omnium gentium dedit illi dominus: et te-
stamentum suum confirmavit super caput
iacob. Agnovit eum in benedictionibus su-
is: et dedit illi hereditatem: et dimisit illi
partem in tribubus duodecim. Et conserva-
vit illi homines miscuit: inveniunt gratiam
in conspectu omnis carnis. **C. xliii.**

Dilectus deo et hominibus moy-
ses: cuius memoria in benedictione
est. Simile illum fecit in gloria sanctorum:
et magnificavit eum in timore inimicorum:

et in verbis suis mōstra placuit. Glorificauit illū in conspectu regū: et iussit illi coram p̄p̄lo suo: et ostendit illi gloriā suā. In fide et lenitate ipsi⁹ sanctū fecit illū: et elegit eū ex omni carne. Audiuit enī eū et vocem ipsi⁹: et induxit illū in nubem. Et dedit illi cor ad precepta et legem vite et discipline: docere iacob testamentū suū: et iudicia sua israel. Excelsum fecit aaron fratrē suū: et similē sibi de tribu leui. Statuit illi testamentū eternū: et dedit illi sacerdotium gentis: et beatificauit illū i gloria. Et circumcinxit eū zona iusticie: et induit eam stolā glorie: et coronauit eum in uasis virtutis. Circūpedes et femoralia et humerale posuit ei: et cūxit illū tintinabulis aureis plurim⁹ in giro: dare sonitū in incessu suo: auditū facere sonitū in templo in memoriā filiis gentis sue. Scrola sancta auro et iacinto et purpura opus textile uiri sapientis iudicio et ueritate predicti. Tutto tutto opus artificis. gemm⁹ p̄ciosis figuratis in ligatura auri et opere lapidarij sculptis in memoriā: scdm numerū tribuū israel. Corona aurea sup mitram ei⁹ expressa signa sanctitatis: gloria honoris et opus virtutis: desiderio oculorū ornata. Sic pulchra ante ipm nō fuerūt talia: usq; ad originē. Non est indutus illa alienigena aliquis: sed tantū filij ipsius soli et nepotes eius per omne tempus. Sacrificia ipsi⁹ consummata sūt igni cotidie. Compleuit moyses manus eius: et unxit illū oleo sancto. Factum est illi i testamentū eternū et semini eius sicut dies celi: fungi sacerdotio et habere laudē: et glorificare p̄p̄m suū in nomine suo. Ipsū elegit ab omni uidente: offerre sacrificiū deo: incensum

et bonū odorem: in memoriā placare pro p̄p̄lo suo. Et dedit illi i preceptis suis potestatem: in testamentis iudiciorum docere iacob testimonia: et in lege sua lucem dare israel. Quia contra illū steterūt alieni: et p̄pter inuidiā circūderūt illū homines in deserto qui erant cū dathan et abiron: et congregatio chore in iracundia. Vidit dñs deus et non placuit illi: et cōsumpti sunt in impetu iracundie. Fecit illis mōstra: et consumpsit illos i flāma ignis. Et addidit aaron gloriā: et dedit illi hereditatē: et primicias frugū terre dimisit illi. Panē ipsi⁹ in primis parauit in facietatem: nam et sacrificia dñi edent: que dedit illi et semini eius. Ceterū inter gentes nō hereditabit: et pars nō est illi in gente. Ipse est enī pars ei⁹ et hereditas. Phinees filij eleazari tercius in gloria imitando eū i timore dei: et stare i reuerentia gētis: i bonitate et alacritate anime sue placuit deo israel. Ideo statuit illi testamentum pacis: et principē sanctorū et gentis sue: ut sit illi et semini ei⁹ sacerdotij dignitas in eternū. Et testamentū dauid regi filio p̄p̄e de tribu iuda: hereditas ipi et semini eius: ut daret sapientiā in cor nostrū iudicare gentē suā i iusticia ne abolerent bona iporū: et gloriā iporū i gētē eorū eternā fecit. **Exlvj.**

Exlvj. **P**ortis in bello ihesus naue successor moysi in p̄phetis: qui fuit magnus scdm nomē suū. maximus in salutem electorū dei: repugnare insurgentes hostes ut cōsequeretur hereditatem israel. Quā gloriā adeptus est in tollendo manus suas: et iactando cōtra ciuitates rumpheas. Quis ante illū sic restitit? Nam hostes ipse dñs percussit. Aut non in iracundia eius

impeditus est sol. et una dies facta est
quasi duo. Inuocauit altissimum po-
tentem in oppugnando inimicos un-
diq; et audiuit illū magnus et sanctus
deus in saxis grandinis virtutis val-
de fortis. Impetū fecit cōtra gentē philis-
tīm. et in descensu p̄didit contrarios:
ut cognoscant gentes potentiā eius.
quā cōtra deum pugnare nō ē facile:
et secur⁹ est a tergo potentes. Et ī dieb;
moysi misericordiā fecit ip̄e et caleph
fili⁹ iephone. stare contra hostem: et
prohibere gētem a peccatis: et p̄fringere
murmur malicie. Et ip̄i duo cōstitu-
ti. a periculo liberati sunt a numero
secentorū milium peditū: inducere illos
in hereditatē: in terram q̄ manat lac et
mel. Et dedit dñs ip̄i caleph fortitu-
dinē: et usq; in senectutem p̄mansit illi
uir⁹. ut ascenderet in excelsū terre lo-
cum: et semen ip̄s⁹ optinuit hereditatē.
Et viderūt om̄es filij isrl: quia bonū
est obsequi sancto deo. Et iudices sin-
guli suo nomine. quorū nō ē corruptū
cor: qui non auersi sunt a dño. ut sit
memoria illorū in benedictione. Et
ossa eorū pullulant de loco suo: et no-
men eorū p̄manet in eternū: p̄manente
ad filios illorū sanctorū viroꝝ gloria.
Dilectus a deo suo samuel p̄pheta do-
mini. renouauit imperiū: et unxit
principes in gente sua. In lege domini
cōgregationē iudicauit: et vidit deum
iacob: et in fide sua p̄batus est p̄pheta.
Et cognit⁹ ē ī verbis suis fidelis: quia
vidit deū lucis. Et inuocauit dñm o-
mnipotentem in oppugnando hostes
circūstantes undiq;: in oblatione vi-
ri inuolati. Et intonuit de celo dñs:
et in sonitu magno auditā fecit vocē
suā: et contriuit principes tyriorū et om̄es
duces philistīm. Et ante temp⁹ finis

vite sue et seculi testimonium p̄buit in
cōspedu dñi et xp̄i: pecunias et usq; ad
calciamenta ab omni carne non acce-
pit: et nō accusauit illū homo. Et post
hoc dormiuit. et notū fecit regi et osten-
dit illi finē vite sue: et exaltauit vocem
eius de terra in prophetia delere im-
pietatem gentis. **C. xlvij.**

Post hec surrexit nathan p̄pheta
in dieb; dauid. Et quasi ad se
separat⁹ a carne: sic dauid a filiis isrl.
Cum leonib; lusit quasi cū agnis: et
in ursis similiter fecit sicut in agnis o-
uiū. In iuuentute sua nūquid nō occi-
dit giganteū et abstulit opprobriū de
gente. In tollendo manum in saxo
funde deiecit egulationē golie: ubi in-
uocauit dñm omnipotentem. Et dedit
in dextera eius tollere hominē fortem
in bello: et exaltare cornu gentis sue.
Sic in decem mililib; glorificauit eū:
et laudauit illū in benedictionib; dñi:
in offerendo illi coronā glorie. Con-
triuuit etiam inimicos undiq;: et exci-
pauit philistīm contrarios usq; in
hodiernū diē. Contriuuit cornu ip̄orū
usq; in eternū. In om̄i opere dedit con-
fessionē sancto: et excelsū in verbo glo-
rie. De om̄i corde suo laudauit dñm:
et dilexit deū qui fecit illū: et dedit illi
contra inimicos potentiā. Et stare fe-
cit cantores cōtra altare: et in sono eo-
rum dulces fecit modos. Et dedit in
celebrationibus decus: et ornauit tem-
pora usq; ad cōseruationē vite: ut
laudarent nomē sanctū dñi et ampli-
ficarent mane dei sanctitatem. Xps
purgauit peccata illius: et exaltauit
in eternū cornu eius. Et dedit illi testa-
mentū regni: et sedem glorie in israhel.
Post ip̄m surrexit fili⁹ sensat⁹: et p̄pter
illū deiecit om̄ne potentiā inimicorū.

Salomon imperavit in diebus patris:
cui subiecit deus omnes hostes ut con-
deret domum in nomine suo: et pararet
sanctitatem in sempiternum quemadmodum
eruditus est in iuventute sua. Et impletus
est quasi flumen sapientia: et terram rete-
xit anima sua. Et repleti in comparati-
onibus enigmata: ad insulas longe
deuulgatum est nomen tuum: et delectus es
in pace tua. In cantilenis et in puer-
biis et comparationibus et interpretatio-
nibus numerate sunt terre: et in nomine domini
cui est cognomen deus israel. Collegisti
quasi auriscalpium aurum: et ut plumbum
complesti argentum: et inclinasti femo-
ra tua mulieribus. Potestatem habu-
isti in corpore tuo. Dedisti maculam
in gloria tua: et perperanasti seminem tuum
inducere iracundiam ad liberos tuos et
in ceteris stulticiam tuam: ut faceres im-
perium bipertitum et ex effraym imperare
imperium dux. Deus autem non dereliquit
misericordiam suam et non corrumpet neque
delebit opera sua: neque perdet a stirpe
nepotes electi sui: et semen eius qui dili-
git dominum non corrumpet. Dedit autem
reliquum iacob et dauid de ipsa stirpe: et
finem habuit salomon cum patribus suis.
Et dereliquit post se de semine suo gentem
stulticiam et imminutum a prudentia robo-
ram: qui auertit gentem consilio suo: et
ieroboam filium nabath qui peccare fe-
cit israel: et dedit viam peccandi effraym: et
plurima redudauerunt peccata ipsorum.
Valde enim auerterunt illos a terra sua.
Et quesivit omnes nequicias usque dum
perueniret ad illos defensio: et ab om-
nibus peccatis liberauit eos. **Colym.**

Et surrexit helias propheta quasi ignis:
et verbum ipsius quasi facula ar-
debat. Qui induxit in illos famem: et im-
itantes illum inuidia sua pauci facti

sunt. Non enim poterant sustinere precepta
domini. Verbo domini contumuit celum: et deiecit
a se ignem terre. Sic amplificatus est helias
in mirabilibus suis. Et quis potest
similiter gloriari tibi? Qui sustulisti
mortuum ab inferis de sorte mortis in
verbo domini dei: qui deiecisti reges ad
penitentiam: et confregisti facile potentiam
ipsorum: et gloriosos delicto suo. Qui
audis in syna iudicium: et in ore iudi-
cia defensionis. Qui ungis reges ad
penitentiam: et prophetas facis succes-
sores tuos post te. Qui receptus es in
turbine ignis in curru equorum igneorum:
qui inscripes in iudiciis temporum: le-
nire iracundiam domini: conciliare cor pa-
tris ad filium: et restituere rebus iacob.
Beati sunt qui te viderunt: et in amicitia
tua decorati sunt. Nam nos vita vivimus
tantum: post mortem autem non erit tale
nomen nostrum. Helias qui in turbine
redus est: et in helyseo completus est
spiritus eius. In diebus suis non primi-
it principem: et potentia nemo vincit il-
lum. Nec superavit illum verbum aliquod:
et mortuum prophetavit corpus eius. In
vita sua fecit monstra: et in morte ope-
ratus est mirabilia. In omnibus istis
non penituit plus et non recesserunt a
peccatis suis: usque dum abiecti sunt de
terra sua et dispersi sunt in omnem terram:
et relicta est gens paucula: et princeps
in domo dauid. Quidam ipsorum fece-
runt quod placeret deo: alii autem multa
commiserunt peccata. Ezechias muni-
uit civitatem suam et induxit in medium
eius aquam: et fodit ferro rupem: et
edificavit ad aquam puteum. In diebus
ipsius ascendit semacherib et misit ra-
pserunt et sustulit manum suam contra
illos: et egessit manum suam in syon: et
supbus factus est potentia sua. Tunc

mota sūt corda ⁊ man⁹ ip̄or: et dolue-
runt q̄si parturientes mulieres. Et in-
uocauerūt dñm misericordē: ⁊ repāden-
tes man⁹ suas extulerūt ad celum: et
sanctus dñs deus audiuit cito vocem
ip̄or. Non est cōmemorat⁹ peccator⁹
ip̄or: neq; dedit illos inimicis suis:
sed purgauit illos i manu ysaiē s̄cti
prophete. Deiecit castra assyrior: et
cōtriuit illos angelus dñi. Mā fecit
ezechiās q̄ placuit deo: et fortiter iuit i
uia dauid p̄is sui: quā mandauit illi
ysaiās p̄pheta magnus et fidelis i con-
spectu dei. In diebz ip̄is⁹ retro rediit sol:
⁊ addidit regi vitā. Spiritu magno
vidit ultima: et consolat⁹ ē lugentes
syon: usq; i sempiternū. Ostendit futu-
ra ⁊ abscondita: atequā euenirēt. **Cxlv.**

Memoria iosie i compositione odo-
ris facta: opus pignementarij. In
om̄i ore q̄si mel indulcabit ei⁹ memo-
ria: et ut musica i comūio vini. Ip̄e
est dired⁹ dñm iūit⁹ in penitentiā gētis:
et tulit abominaciones impietatis:
⁊ ad dñm gubernauit cor ip̄is⁹: ⁊ i die-
bus peccator⁹ corroboraui pietatem.
Preter dauid ⁊ ezechiām ⁊ iosyam o-
mnes peccatū commiserūt: nā religue-
runt legem altissimi reges iuda: ⁊ con-
templerūt timorem dei. Dederūt enī re-
gnum suū alijs: et gloriā suā alieni-
gene genti. Incenderūt electā ciuitatē
s̄ctitatis: ⁊ desertas fecerūt vias ip̄is⁹
i manu ieremie. Nam male tradaue-
runt illū. q̄ a ventre matris consecrat⁹
est p̄pheta. euertere et eruere ⁊ pdere: et
iter edificare ⁊ renouare. Ezechiel. qui
vidit cōspectum glorie: quā ostendit
illi in curreu cherubin. Nam cōmemo-
ratus est inimicor in ymbri: beneface-
re illis qui ostenderūt rectas vias. Et
quoddecim p̄phetar ossa pollulant de

loco suo. Mā corroborauerūt iacob:
et redemerūt se i fide virtutis. Quomō
amplificem⁹ zorobael? Nam et ipse
quasi signū i dextera manu isrl. Et ihe-
sum filiū iosedech? Qui in diebz suis
edificauerūt domū: et exaltauerūt tem-
plum sanctum dño: paratū in gloriā
sempiternā. Et neemias in memoria
multi temporis: qui eregit nobis mu-
ros euerlos. ⁊ stare fecit portas ⁊ seras:
q̄ eregit domos nostras. Nemo natus
est in terra qualis enoch: nā et ipse re-
cept⁹ est a terra. Et ioseph qui nat⁹ est
homo princeps fratrū. firmamētum
gētis. redor fratrū. stabilimētum ppli:
⁊ ossa ip̄is⁹ uisitata sunt: ⁊ post mortē
prophetauerūt. Seth. et sem apud ho-
mines gloriā adepti sūt: et sup om̄e
animā in origine adam. **C. l.**

Simon onie filius sacerdos ma-
gnus: qui in vita sua suffulsi
domū: et i diebus suis corroboraui
templū. Templi etiā altitudo ab ip̄o
fundata est: duplex edificatō. et excelsi
parietes templi. In diebus ip̄is⁹ ema-
nauerunt putei aquar: et quasi mare
adimpleti sunt supra modū. Qui cu-
rauit gentem suā: et liberauit eā a per-
ditione. Qui p̄ualuit amplificare ciui-
tatem: q̄ adeptus est gloriā i cōuersati-
one gētis: et ingressum domus ⁊ arcij
amplificauit. Quasi stella matutina
in medio nebule: et quasi luna plena
in diebus suis lucet: ⁊ quasi sol reful-
gens. sic ille effulsi i templo dei. Qua-
si arc⁹ refulgens in nebula glorie:
et quasi flos rosar in diebus vernis. ⁊
quasi lilia que sunt in transitu aque:
⁊ q̄si thus redolēs i diebz estatis. Qua-
si ignis effulgens et thus ardens in i-
gne: q̄si vas auri solidū ornatū om̄i
lapide p̄ioso. Quasi oliua pollulās:

et compressus in altitudine se extollens. In accipiendo ipsum stolam glorie et vestiret eum in consummatione virtutis: in ascensu altaris sancti gloriam dedit sanctitatis amictum. In accipiendo autem partes de manu sacerdotum et ipse stans iuxta aram: et circa illum corona fratrum quasi plantato cedri in monte libano: sic circa illum steterunt quasi rami palme et omnes filii aaron in gloria sua. Oblatus autem domini in manibus ipsorum coram omni synagoga israel: et consummatione fungens in aram. amplificare oblationem eccelsi regis porrexit manum suam in libatione: et libavit de sanguine vite. Effudit in fundamenta altaris odorem divinum eccelsi principi. Tunc exclamaverunt filii aaron: et in tubis puerilibus sonuerunt: et audita fecerunt vocem magnam in memoriam coram deo. Tunc omnis populus simul prostraverunt: et ceciderunt in faciem super terram adorare dominum deum suum: et dare preces omnipotenti deo eccelsi. Et amplificaverunt psallentes in vocibus suis et in magna domo audus est sonus suavitatis plenus. Et rogavit populus dominum eccelsum in prece usque dum perficeretur honor domini: et munus suum preceperunt. Tunc descendens manus suas extulit in omnem congregationem filiorum israel: dare gloriam deo a labijs suis: et in nomine ipsius gloriari. Et iteravit orationem suam: volens ostendere virtutem dei. Et plus oravit deum omnium: qui magna fecit in omni terra: qui auxit dies nostros a ventre matris nostre et fecit nobiscum secundum suam misericordiam: det nobis iocunditatem cordis et fieri pacem in diebus nostris in israel per dies sempiternos: credere israel misericordiam dei esse nobiscum. ut liberet nos in diebus suis. Duas gentes odit anima mea: tertia

autem non est gens quam oderim. Qui sedent in monte seyr. et philistinim: et stultus populus qui habitat in sychemis. Doctrinam sapientie et discipline scripsit in codice isto iherusalem filius syrach ierosolimita: qui renouavit sapientiam de corde suo. Beatus qui in istis versatur bonis. Qui ponit illa in corde suo: sapiens eris semper. Si enim hec fecerit ad omnia valebit: quia lux dei vestigium eius est.

Capitulum 41.

Confitebor tibi domine rex: et collaudabo te deum salvatorem meum. Confitebor nomini tuo quoniam adiutor et protector factus es michi: et liberaisti corpus meum a perditione. a laqueo lingue inique. et a labijs operantium mendacium: et in conspectu astantium factus es michi adiutor. Et liberaisti me secundum multitudinem misericordie nominis tui a rugientibus paratis ad escandam manibus querentium animam meam. et de porcis tribulationum qui circumdederunt me: a pressura flame que circumdedit me: et in medio ignis non sum estuatus. De altitudine ventris inferi et a lingua coinquinata et a verbo mendacii: a rege iniquo: et a lingua iniusta. Laudabit usque ad mortem anima mea dominum: et vita mea appropinquas erat inferno deorsum. Circumderunt me undique: et non erat qui adiuveret. Respiciens etiam adiutorium hominum: et non erat. Memoratus sum misericordie tue domine et cooperationis tue que a seculo sunt: quoniam etiam sustinentes te domine. et liberas eos de manu gentium. Exaltasti super terram habitationem meam: et pro morte defuncti deprecatus sum. Innotavi dominum patrem domini mei: ut non derelinquat me in die tribulationis mee. et in tempore supborum

sine adiutorio laudabo nomē tuum
assidue: et collaudabo illud in cōfessio-
ne: et exaudita est oratio mea. Et libe-
rasti me de p̄dicatione: et eripuisti me de
tempore iniquo. Propterea cōfitebor
et laudem dicā tibi: et benedicā nomi-
ni dñi cū adhuc iunior sum. Priusq̃
oberrarem quesivi sapiētiā palam i
oratione mea: ante temp⁹ postulabā p̄
illa: et usq̃ in nouissimis inquirā eā.
et florebit tanq̃ p̄rox uia. Letatū ē cor
meū in ea: ambulauit pes me⁹ iter re-
ctum: i iuuentute mea inuestigabam
eā. Inclinaui modice aurem meā: et
excepi illā. Multam inueni in memet-
ipso sapiētiā: et multū profeci i ea.
Danti nūchi sapiētiā dabo gloriā.
Consiliatus sū enī ut facerem illā: ze-
latus sum bonū et non confundar.
Colludata est anima mea i illa: et in
faciendo eā cōfirmatus sum. Manus
meas extendi i altū: et in sapiētiā ei⁹
luxit aīa mea: et ignorātiās meas il-
luminauit. Animā meam direxi ad
illam: et in agnitiōe inueni eā. Pos-
sedi cum ip̄a cor ab initio: p̄pter hoc
nō derelinquar. Venter meus contur-
batus ē querendo illā: p̄pterea bonā
possidebo possessionē. Dedit enī mi-
chi dñs linguam mercedem meam:
et in ip̄a laudabo eū. Appropiate ad
me indoti: et congregate vos ad do-
mum discipline. Quid adhuc retar-
datis: et quid dicitis in hīs? Anime
vestre sicut uehemēter. Aperui os me-
um: et locut⁹ sum. Comparate uobis
sine argento sapiētiā: et collū vestrū
subicite iugo eius: et suscipiat anima
vestra disciplinā. In proximo est enī
inuenire eam. Videte oculis uestis
quā modicū laboraui: et inueni mi-
chi multā requiē. Assumite disciplinā

in multo numero argumenti: et copi-
osum aurū possidete in ea: letetur ani-
ma ur̄a in misericordia eius: et non
cōfundemini in laude ei⁹. Operamini
opus ur̄m ante temp⁹: et dabit uobis
mercedē uestram in tpe suo. *Clm.*

Et inclinauit salomō genua sua i
conspetu totius ecclesie israel:
et aperuit man⁹ suas ad celum
et dixit. Dñe deus isrl nō est tibi filius
deus in celo sursum neq̃ in terra deor-
sum: qui custodis testamentū tuū et
misericordiā pueris tuis cunctibus in
conspetu tuo in toto corde. Euanis pue-
ro tuo dauid que locut⁹ es illi: et locu-
tus es in ore tuo et in manu tua im-
plesti. q̃si dies iste. Et nūc dñe de⁹ isra-
hel custodi puero tuo dauid patri me-
o que locut⁹ es illi dicens. Non dee-
rit tibi uir a facie mea sedens in thro-
no isrl. Verūtamen si custodierint filij
tui legem meam: et i p̄ceptis meis am-
bulerint. sicut ambulauerunt i conspectu
meo fideles. Et nūc dñe deus israel
creditū ē uerbū qd locut⁹ es puero tu-
o dauid: qm̄ si uere habitauit deus
cū h̄minib⁹ i terra. Si celū celi nō suffi-
ciat tibi: quātomagis dom⁹ h̄c. quā e-
dificauit. Sed respicias ad orōnē eui
tui. et deprecationē ei⁹: ut exaudias dñe
placationē orationis. quā puer tuus
orat corā te. h̄odie. ut sint ocli tui sup
domū h̄c die ac nocte. i locū quē di-
xisti. inuocare nomē tuū: et exaudias
orōnē quā puer tu⁹ orat i h̄c loco.
et exaudias precatōnē pueri tui et ppli
tui isrl. si orauerit i loco isto: et exaudi-
as i loco habitationis de celo et exau-
dias et p̄pici⁹ sis. si peccauerit uir i te
prologus in ps. 113. p̄phetiam.

Nemo cum prophetas versibus
viderit esse descriptos me-
teo eos estimet apud he-
breos ligari: et aliquid si-
mile habere de psalmis
uel operibus salomonis.

Sed quod in demosthene et tullio solet fi-
ri: ut per cola scribantur et comata: qui u-
trique prosa et non versibus conscripserunt.
Mos quoque utilitati legentium prouidentes:
interpretationem nouam nouo scribendi
genere distinximus. At primum de ysa-
ia sciendum quod in sermone suo disertus
sit: quippe ut uir nobilis et urbane ele-
gantiae: nec habens quicquam in eloquio
rusticitatis ammixtum. Unde accidit:
ut pre ceteris flore sermonis eius transla-
tio non potuerit conseruare. Deinde etiam
hoc adiciendum: quod non tam propheta
dicendus sit quam euangelista. Itaque uni-
uersa christi ecclesieque misteria ad liqui-
dum perscrutatus est: ut non eum putes de
futuro uaticinari: sed de praeteritis histo-
riam regere. Unde conicio noluisse tunc
temporis septuaginta interpretes fidei
sue sacramenta perspicue ethnicis prodere:
ne sanctum canibus et margaritas por-
cis darent: que cum hanc editionem legeri-
tis ab illis animaduertetis abscondita.
Nec ignoro quanti laboris sit prophe-
tas intelligere: nec facile quempiam
posse iudicare de interpretatione: nisi
intellegerit ante que legerit. Mos quoque pa-
tere moribus plurimorum: qui stimulan-
te inuidia quod consequi non ualent despi-
ciunt. Scies ergo et prudens in flamma mit-
to manu: et nichilominus hoc a fastidi-
osis lectoribus precor: ut quomodo greci
post septuaginta translators aquila et
symachum et theodotionem legunt: uel ob stu-
dium doctrine sue: uel ut septuaginta
magis ex collatione eorum intelligant:

sic et isti saltem unum post pores habere
dignentur interpretem. Legant prius et po-
stea despiciant: ne uideantur non ex iudi-
cio: sed ex odij presumptione ignorata
damnare. Prophetauit autem ysaias in
iherusalem et in iudea necdum decem tri-
bubus in captiuitatem ductis: ac de
utroque regno nunc commixti nunc separa-
tim tegit oraculum. Et cum interdum ad
praesentem respiciat historiam: et post ba-
bilonie captiuitatem reditum populi signifi-
cet in iudeam: tamen omnis eius cura de
uocatione gentium et de aduentu christi est.
Quem quanto plus amatis o paula et
eustochium: tanto magis ab eo petite:
ut per obsecrationem praesentis qua me inde-
finenter emuli laniant: ipse michi merce-
dem restituat in futuro: qui scit me ob
hoc in peregrinae linguae eruditione su-
dasse: ne iudei de falsitate scriptura-
rum ecclesie eius diutius insultaret.

Incipit ysaias propheta. C. I.

Uisio ysaie filij amos: quam
uidit super iudam et iheru-
salem in diebus ozie ioa-
than achaz et ezechie regum
iuda. Audite celi et auribus praepe terra:
quoniam dominus locutus est. Filios emittimus et
exaltauimus: ipsi autem spreuerunt me. Cognito-
uit nos possessorem suum: et alium praecepit
domini sui. Israel autem me non cognouit:
et populus meus non intellexit. De genti
peccatrici: populo graui iniquitate: semi-
ni nequam: filijs sceleratis. Dereliquerunt
dominum: blasphemauerunt sanctum israel: ab-
alienati sunt retrorsum. Super quo per-
cutiam uos ultra: addentes peruer-
sionem. Domine caput languidum: et omne
cor meum. A planta pedis usque ad uerti-
cem: non est in eo sanitas. Vultus et
liuor et plaga tumens: non est circum-
ligata nec curata medicamine: neque

fota oleo. Terra vestra deserta: ciuitates
 vestre succense igni. Regionē vestram
 coram vobis alieni deuorant: et deso-
 labitur sicut in vastitate hostili. Et de-
 relinquetur filia syon ut umbraculū ī
 vinea: et sicut tuguriū ī cucumerario:
 sicut ciuitas que vastatur. Nisi dñs
 exercitūū reliquisset nobis semen qua-
 si sodoma fuisset: et quasi gomorra
 similes essemus. Audite verbum dñi
 principes sodomor: p̄cipite auribus
 legem dei vestri p̄p̄s gomorre. Quo
 michi multitudinē victimarū v̄rarū di-
 cit dñs: Pletus sum. Olocausta ari-
 etum et adipem p̄guū et sanguinem
 vitulorū et agnorū et hircorū nolui. Cū
 veniretis ante cōsp̄ctū meū: quis que-
 suit hec de manibz vestris. ut ambu-
 laretis ī atrijs meis: Ne offeratis ul-
 tra sacrificiū frustra. Incensū abomi-
 natio est michi. Neomeniā et sabbatū
 et festiuitates alias non ferā. Quisq̄
 sunt cetus vestri. Nialendas vestras. et
 solemnitates vestras odiuit anima
 mea. Facta sunt michi molesta. Labo-
 rauī sustinens. Et cū extendētis ma-
 nus vestras auertam oculos meos a
 vobis: et cū multiplicaueritis oratio-
 nem nō exaudia. Man⁹ enī vestre san-
 guine plene sūt. Lauamini. mūdi esto-
 te: auferte malū cogitationū vestrarū
 ab oculis meis. Quiescite agere puer-
 se: discite benefacere. Querite iudiciū.
 subuenite oppresso. iudicate pupillo.
 defendite viduā: et venite et arguite
 me dicit dñs. Si fuerint peccata v̄ra
 ut corcūm. quasi nix dealbabūtur:
 et si fuerint rubra quasi vermiculus:
 velut lana alba erūt. Si volueritis et
 audieritis me: bona terre comedetis.
 Qd si nolueritis. et me ad iracūdiam
 prouocaueritis gladius deuorabit

vos: quia os dñi locutū est. Quomō
 facta est meretrix ciuitas fidelis: plena
 iudicij: Iusticia habitauit in ea: nūc
 autem homicide. Argentū tuū velū
 est in scoriā: vinū tuū mixtū ē aqua.
 Principes tui infideles: socij furum.
 Omnes diligūt munera: secūtur reti-
 buciones. Pupillo nō iudicāt: et cau-
 sa vidue non ingredit ad illos. Pro-
 pter hoc ait dñs deus exercitūū fortis
 israhel. Heu ego consolabor sup hosti-
 bus meis: et vindicabor de inimicis
 meis. Et cōuertā manū meā ad te: et
 recoquā ad purū scoriā tuā: et auferā
 omne stānum tuū: et restitua iudices
 tuos ut fuerūt prius. et cōsiliarios tu-
 os sicut ātigit⁹. Post hec vocaberis
 ciuitas iusti: urbs fidelis. Syon ī iu-
 dicio redimetur: et reducent eā in iusti-
 ciam. Et conteret scelestos et peccatores
 simul: et qui dereliquerūt dñm consu-
 mentur. Confundentur etiā ab ydolis
 quibz sacrificauerūt. Et erubescetis su-
 per ortis q̄s elegeratis: cū fueritis ve-
 lut quercus defluentibz folijs: et velut
 ort⁹ absq; aqua. Et erit fortitudo v̄ra
 ut fauilla stuppe: et opus vestrū qua-
 si scintilla: et succendetur utrunq; si-
 mul. et non erit qui exstinguat. **C. n**
Verbū qd vidit ysaias fili⁹ amos
 sup iudā et iherusalē. Et erit in
 nouissimis diebz p̄parat⁹ mons do-
 mus domini ī vertice mōtiū: et eleua-
 bīt super colles. Et fluēt ad eū omnes
 gentes: et ibūt p̄p̄i multi et dicent. Ve-
 nite ascendam⁹ ad montem dñi. et ad
 domū dei iacob: et docebit nos vias
 suas et ambulabim⁹ in semitis eius:
 quia de syon exibit lex: et verbū dñi de
 iherusalē. Et iudicabit gentes: et argu-
 et p̄p̄os multos. Et cōstabūt gladij
 suos ī vomere: et lāceas suas infalces

Non leuabit gens contra gentem gladium: nec exercebuntur ultra ad plium. Domus iacob: venite et ambulemus in lumine dei nostri. percipisti enim populum tuum domum iacob: quia repleti sunt ut olim: et augures habuerunt ut philistim: et pueris alienis adheferunt. Repleta est terra argento et auro: et non est finis thesaurorum eius. Et repleta est terra eius equis: et innumerabiles quadrigae eius. Et repleta est terra eius ydolis. Opus manuum suarum adorauerunt: quod fecerunt digiti eorum. Et incuruauit se homo: et humiliatus est vir. Ne ergo dimittas eis. Ingrederere in petram: et abscondere in fossa humo a facie timoris domini: et a gloria maiestatis eius. Oculi sublimis hominis humiliati sunt: et incuruabitur altitudo virorum. Exaltabit autem dominus solus in die illa: quia dies domini exercituum super omnem superbum et excelsum et super omnem arrogantem: et humiliabitur: et super omnes cedros libani sublimis et erectus. et super omnes quercus basan: et super omnes montes excelsos et super omnes colles eleuatos: et super omnem turrem excelsam et super omnem murum munitum: et super omnes naues tharsis: et super omne quod visu pulchrum est. Et incuruabitur omnis sublimitas hominum: et humiliabitur altitudo virorum. Et eleuabit dominus solus in die illa: et ydola penitus conterentur. Et introibunt in speluncas petrarum: et in voragines terre a facie formidinis domini: et a gloria maiestatis eius: cum surrexerit percutere terram. In die illa percipiet homo ydola argenti sui et simulacra auri sui que fecerat sibi: ut adoraret talpas et vespertiliones. Et ingredietur scissuras petrarum: et in cauias saxorum a facie formidinis domini et a gloria maiestatis eius: cum surrexerit

percutere terram. Quiescite ergo ab homine cuius spiritus in naribus eius est: quia excelsus reputatus est ipse. **Cm.** Ecce enim dominator dominus exercituum auferet ab iherusalē et ab iuda validum et fortem: omne robur panis et omne robur aque: et fortem et virum bellatorem: et iudicem et prophetam et ariolum et senem. principem super quinquaginta. et honorabilem vultu. et consiliarium. et sapientem de architēdis: et prudentem eloquii mystici. Et dabo pueros principes eorum: et effeminati dominabuntur eis. Et corruet populus vir ad virum: et unusquisque ad proximum suum. Tumultuabitur puer contra senem: et ignobilis contra nobilem. Apprehendet enim vir fratrem suum domesticum patris sui: et dicet. Vestimentum tibi est: princeps esto noster: ruina autem haec sub manu tua. Respondebitque in die illa dicens. Non sum medicus: et in domo mea non est panis neque vestimentum. Nolite constituere me principem populi. Eruit enim iherusalē et iudas cecidit: quia lingua eorum et adinventiones eorum contra dominum: ut prouocarent oculos maiestatis eius. Agnitio vultus eorum respondet eis: et peccatum suum quasi sordida predicauerunt: nec absconderunt. Ve aīe eorum: quoniam reddita sunt eis mala. Dicite iusto quoniam bene: quoniam fructum adinventionum suarum comedit. Ve impio in malum. Retributio enim manuum eius fiet ei. Populum meum exactores sui spoliauerunt: et mulieres dominatae sunt eis. Popule meus qui te beatum dicunt ipse te decipiunt: et viam gressuum tuorum dissipant. Stat ad iudicandum dominus: et stat ad iudicandos populos. Dominus ad iudicium veniet: cum senibus populi sui et principibus eius. Vos enim depastati estis

vineam meā: et rapina pauperis i domo vestra. Quare attēditis p̄p̄m meū: et facies pauperū cōmolitis dicit dñs deus exercitū. Et dixit dñs deus. Pro eo q̄ eleuate sunt filie syon et ābulauerunt extento collo. et nutibz oculorū ibant et plaudebant. et ambulabāt. et pedibus suis composito gradu incedebant: decaluabit dñs verticem filiarum syon: et dñs crinem earū nudabit. In die illa auferet dñs ornamentum calciamētorū et lunulas et torques et monilia et armillas et mītras et discriminalia et periscelidas et muremulas et olfactoriola et innaures et anulos et gemmas in fronte pēdentes: et mutatoria. et palliola. et lintheamina et arcus et specula. et sindones et vittas et theistras. Et erit p̄ suauē odore fetor: et pro zona funiculus: et pro crispanti crine caluicium. Pulcerrimi quoq; viri tui gladio cadent: et fortes tui in p̄lio. Et merebūt atq; lugebunt porte eius: et desolata in terra sedebit. **Com.**

Et apprehendent septem mulieres virū unū i die illa dicentes. Panem nostrū comedim⁹. et vestimentis nostris operiemur: tantummodo inuocetur nomen tuum sup nos: aufer opprobriū nostrū. In die illa erit germen dñi in magnificētia et gloria: et fructus terre sublimis: et exultatio h̄is qui saluati fuerint de israhel. Et erit omnis qui relictus fuerit in syon et relictus in iherusalē: sanctus vocabitur omnis qui scriptus est in vita in iherusalem. Si abluerit dñs sordē filiarū syon et sanguinem iherusalem lauerit de medio eius: in spiritu iudicij et spiritu ardoris. Et creabit dñs sup omnē locū mōtis syon. et ubi inuocat⁹ ē nubem p̄ diē: et fumū et splendorem ignis

flāmantis i nocte. Sup omnē enim gloriā p̄dicto: et tabernaculū erit i umbraculū diēi ab estu: et i securitatem et absconsionē a turbine et a pluuia. **Ch.**

Cantabo dilecto meo canticū patris mei. vinee sue. Vineam facta est dilecto meo: in cornu filio olei. Et sep̄uit eā: et lapides elegit ex illa: et plantauit vineam electam. Et edificauit turrem in medio ei⁹: et torcular extruxit in ea. Et expectauit ut faceret uvas: et fecit labruscas. Nunc ergo habitatores iherusalē et viri iuda iudicate inter me et inter vineam meam. Quid ē q̄ ultra facere debui vinee mee et nō feci ei⁹? An q̄ expectaui ut faceret uvas: et fecit labruscas? Et nūc ostendam vobis quid ego faciā vinee mee. Auferam sepem eius et erit i direptionem: diruā maceriā et erit in cōculcationē: et ponā eam desertā. Nō putabitur et non fodietur: et ascendent sup eam vepres et spine: et nubibus mandabo ne pluāt sup eam ymbrem. Vineam autem dñi exercitū domus isrl est: et vir iuda germen eius delectabile. Et expectaui ut faceret iudiciū et ecce iniquitas: et iusticiam: et ecce clamor. Ve qui cōiungitis domū ad domū: et agrū agro copulatis usq; ad terminum loci. Nunquid habitabitis vos soli in medio terre? In auribus meis sunt hec: dicit dñs exercitū. Nisi dom⁹ multe deserte fuerint grandes et pulcre: et absq; habitatore. Decem enim iugera vinearū faciēt lagunculā unā: et triginta modij semetis faciēt modios tres. Ve q̄ consurgitis mane ad ebrietatem sedandā: et potandū usq; ad vesp̄eram ut vino estuetis. Cythara et lira et tympanū et tybia et vinū i cōiuijs vestris: et opus domini non

respiciatis: nec opera manuum eius consideratis. Propterea captiuus ductus est populus meus quia non habuit scientiam: et nobiles eius interierunt fame: et multitudo eius sicut rebaruit. Propterea dilatauit infernus animam suam: et aperuit os suum absque illo termino. Et descenderunt fortes eius: et populus eius et sublimis gloriosusque eius ad eum. Et incuruabitur homo et humiliabitur vir: et oculi sublimium deprimentur. Et exaltabitur dominus exercituum in iudicio: et deus sanctus sanctificabitur in iusticia. Et palcentur agni iuxta ordinem suum: et deserta in ubertatem versa adueniente comedent ea. Ve qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis: et quasi vinculum plaustrum peccatum. Qui dicitis festinet cito veniat opus eius ut videamus: et appropiet et veniat consilium sancti israel: et sciemus illud. Ve qui dicitis malum bonum et bonum malum: ponentes tenebras lucem et lucem tenebras: ponentes amarum in dulce et dulce in amarum. Ve qui sapientes estis in oculis vestris: et coram vobismetipsis prudentes. Ve qui potentes estis ad bibendum vinum: et viri fortes ad miscendam ebrietatem. Qui iustificatis impium per muneribus: et iusticiam iusti auferetis ab eo. Propter hoc sicut deuorat stipulam lingua ignis: et calor flammæ reurit: sic radix eorum quasi favilla erit: et germent eorum ut puluis ascendet. Abiecerunt enim legem domini exercituum: et eloquium sancti israel blasphemauerunt. Ideo iratus est furor domini in populum suum: et extendit manum suam super eum: et percussit eum. Et conturbati sunt mores: et facta sunt morticina eorum quasi sterminus in medio platearum. In hijs omnibus non est auersus furor eius: sed adhuc manus eius regeta. Et eleuabit signum

in nationibus: percutiet et sibilabit ad eum de finibus terre et ecce festinus velociter veniet. Non est deficiens neque laborans in eo: non dormitabit neque dormiet: neque soluetur cingulum remum eius: nec rumpeatur corrigia calciamenti eius. Sagitte eius acute: et omnis arcus eius regetus. Ungule equorum eius ut silex: et rore eius quasi impetus tempestatis. Rugitus eius ut leonis: rugiet ut catuli leonum. Et frendet et tenebit predam: et amplegetur et non erit qui eruat: et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris. Aspiciemus in terram et ecce tenebre tribulationis: et lux obtenebrata est in caligine eius. **C. vi.** In anno quo mortuus est rex ozyas vidi dominum sedentem super solium excelsum et eleuatum: et plena erat domus a maiestate eius et ea que sub ipso erant implebant templum. Seraphim stabant super illud: sex ale uni: et sex ale alteri. Duabus velabant faciem eius: et duabus velabant pedes eius: et duabus volabant. Et clamabant alter ad alterum: et dicebant. Sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituum: plena est omnis terra gloria eius. Et commota sunt super luminaria cardinum a voce clamantis: et domus repleta est fumo. Et dixi. Ve michi quia tacui: quia vir pollutus labijs ego sum et in medio populi polluta labia habentis ego habito: et regem dominum exercituum vidi oculis meis. Et volauit ad me unus de seraphim et in manus eius calculus quem forcipe tulerat de altari: et tetigit os meum et dixit. Ecce tetigi hoc labia tua: et auferetur iniquitas tua: et peccatum tuum mundabitur. Et audiui vocem domini dicentis. Quem mittam: et quis ibit nobis? Et dixi. Ecce ego: mitte me. Et dixit. Vade: et dices populo huic. Audite

audientes et nolite intelligere: et videre
visionem et nolite cognoscere. Ecce
cor populi huius et aures eius aggraua-
uit et oculos eius clauit: ne forte videat o-
culis suis et auribus suis audiat et
corde suo intelligat: et conuertatur et
sanetur. Et dixit. Usquequo domine? Et
dixit. Donec desolentur ciuitates absque
habitatore: et domus sine homine. Et
terra relinquetur deserta: et longe faciet
dominus homines. Et multiplicabitur quod
derelicta fuerat in medio terre: et adhuc
in ea decimatio. Et conuertetur et erit in
oblationem sicut thymbrium: et sicut quercus
quod repandit ramos suos. Semen san-
ctum erit id quod steterit in ea. **C. VII.**

Et factum est in diebus achaz filij
ioathan filij ozie regis iuda a-
scendit rasin rex syrie et facce filius romelie
rex israhel in iherusalem ad persequendum
contra eam: et non potuerunt debellare eam.
Et nuntiauerunt domui dauid dicentes.
Requieuit syria super effraim: et commotus
est cor eius et cor populi eius sicut mouentur
ligna siluarum a facie venti. Et dixit do-
minus ad ysaiam. Egredere in occursum
achaz tu et qui derelictus est iasub filius
tuus ad extremum aqueductus piscine
superioris in uia agri fullonis: et dices
ad eum. Vide ne sileas. Noli timere:
et cor tuum ne formidet a duabus cau-
dis ticionum fumigantium istorum in ira
furoris rasin regis syrie et filij romelie:
eo quod consilium inierit contra te syria in ma-
lum: effraim et filius romelie dicentes.
Ascendamus ad iudam et suscitemus
eum: et auellamus eum ad nos: et ponamus
regem in medio eius filium tabeel.
Hec dicit dominus deus. Non stabit et non erit
istud: sed caput syrie damascus: et caput
damasci rasin. Et adhuc sexaginta et
quinq; anni: et desinet effraim esse populus:

et caput effraim samaria: et caput sa-
marie filius romelie. Si non credide-
ritis: non permanebitis. Et adiecit do-
minus loqui ad achaz dicens. Perte ti-
bi signum a domino deo tuo in profundum in-
ferni: sive in recessum supra. Et dixit a-
chaz. Non peram: et non temptabo dominum.
Et dixit. Audite ergo domus dauid.
Numquid pax uobis est molestos es-
se hominibus: quia molesti estis et deo
meo? Propter hoc dabit dominus ipse uobis
signum. Ecce uirgo concipiet et pariet fi-
lium: et uocabitur nomen eius emmanuel.
Butirum et mel comedet: ut sciat repro-
bare malum et eligere bonum. Quia ante-
quam sciat puer reprobare malum et elige-
re bonum: derelinquetur terra quam tu
derelictaris a facie duorum regum su-
orum. Adducet dominus super te et
super populum tuum et super domum patris tui
dies: qui non uenerunt a diebus separati-
onis effraim a iuda cum rege assyriorum.
Et in die illa sibilabit dominus musce
que est in extremo fluminum egypti et a-
pi que est in terra assur: et uenerunt et re-
quiescent omnes in torrentibus uallium
et in cauernis petrarum et in omnibus feu-
redis et in uniuersis foraminibus. In
die illa cadet dominus in nauacula
conduta in hijs qui trans flumen sunt
in rege assyriorum caput et pilos pedum: et
barbam uniuersam. Et erit in die illa
nutriet homo uaccam bouum et duas
oues: et per ubertate lactis comedet bu-
tis. Butirum enim et mel manducabit o-
mnis homo quod reliquum fuerit in medio ter-
re. Et erit in die illa omnis locus ubi fue-
rint mille uites: mille argenteis: et in
spinas et in uepres erunt. Cum sagittis
et arcu ingredientem illuc uepres erunt et spi-
ne erunt in uniuersa terra. Et omnes mon-
tes qui in saculo facientur non uenerunt illuc

terror spiritus et uepriū: et erit in pascuā
bouis et in conculationē pecoris. **Cviii.**

Et dixit dñs ad me. Sume tibi li-
brum grādē: et scribe in eo stilo
hoīs: uelocit spolia detrahe. cito pre-
dare. Et adhibui michi testes fideles:
uriam sacerdotem. et zachariam filiū
barachie. Et accessi ad pphetissam: et
cōcepit et peperit filiū. Et dixit domin⁹
ad me. Voca nomē eius. accelera spo-
lia detrahēte. festina p̄dari: quia ante-
quā sciat puer uocare patrē suū et ma-
trem suā: aufertur fortitudo damasci
et spolia samarie corā rege assyriorū.
Et adiecit dñs loqui ad me adhuc
dicens. Pro eo q̄ abiecit p̄plus iste a-
quas syloe que uadūt cum silentio. et
assumpsit magi⁹ rasi et filiū come-
lie: ppter hoc ecce adducet dominus
sup eos aquas fluminis fortes et mul-
tas: regem assyrior et omnē gloriam
eius. Et ascendet sup omnes riuos e-
ius. et fluet sup uniuersas ripas eius:
et ibit per iudam iundans: et trāsiens
usq; ad collū ueniet. Et erit extensio a-
larum eius implēs latitudinem terre
tue o emmanuel. Congregamini ppli
et uincimini: et audite uniuersē p̄cul ter-
re. Confortamini et uincimini: accin-
gite uos et uincimini: inite consiliū et
dissipabitur: loquimini uerbū et non
fiet: quia nobiscū deus. Hec enim ait
dñs ad me. Sicut in forti manu eru-
diuit me: ne irem in uia ppli huius di-
rens. Non dicatis coniuratio. Omnia
enim que loquitur p̄plo iste cōiuratio
est. Et timorē eius ne timeatis: neq;
pauēatis. Dominū exercitū ipm san-
ctificate: et ip̄e paup̄ uester et ip̄e terror
uester: et erit uobis in sanctificationē:
in lapidē aut̄ offensionis et in petram
scandalī duabus domibus israhel:

in laqueum et in ruīnā habitantibus
iherusalē. Et offendēt eē eis plurimī:
et cadent et conterent: et irretientur et
capiēnt. Liga testimoniū signa legē
in discipulis meis: et repectabo dñm
qui abscondit faciē suā a domo iacob:
et prestolabor eum. Ecce ego et pueri
mei: quos dedit michi dñs i signū et i
portentū israhel: a dño exercitū qui
habitat in monte syon. Et cū dixerint
ad uos querite a phitōnibus et a di-
uiniis qui frident in incantationibz
suis: nūquid nō p̄plus a deo suo requi-
ret uisionē p̄ uiuis ac mortuis? Ad
legē magis et ad testimoniū. Quod
si non dixerint iuxta uerbū hoc: non
erit eis matutina lux. Et transibit per
eam et corruet et esuriet: et cū esurierit
irascet: et maledicet regi suo et dño su-
o. Et suspiciet surclū et ad terrā intuebi-
tur: et ecce tribulatio et tenebre et dissolu-
tio et angustia et caligo p̄sequēs et nō
poterit auolare de angustia sua. **Cix.**

Primo tempore allauata est ira
zabulon et ira neptalim: et no-
uissimo aggrauata ē uia maris trās
iordanem galilee gentiū p̄plus q̄ abu-
labat i tenebris uidit lucem magnā:
habitantibus in regione umbre mor-
tis. lux orta est eis. Multiplicasti gen-
tem: non magnificasti leticiam. Ieta-
bunt coram te sicut qui letantur in
messe: sicut exultant uictores capta
preda quando diuidūt spolia. Iugū
enim oneris eius. et uirgam humeri
eius et sceptrū rectoris eius supraſti:
sicut in die madyan. Quia omnis uio-
lenta p̄datio cum tumultu et uestimen-
tum mixtum sanguine erit in combu-
stionem: et tibus ignis. paruulus e-
nim natus est nobis: filius datus est
nobis. Et factus est principatus sup

humerū eius: et vocabitur nomē ei⁹
 amirabilis. consiliarius. deus. fortis.
 pater futuri seculi: princeps pacis. Mul-
 tiplicabitur eius imperiū et pacis nō
 erit finis: sup solū dauid et super re-
 gnum eius: ut cōfirmet illud et corro-
 boret in iudicio et iusticia amodo et
 usq; i sempiternū. Zelus dñi exercitu-
 um faciet hoc. Verbu mīsit dominus
 in iacob: et cecidit in israhel. Et sciet o-
 mnīs pplus ephraim et habitantes
 samariam in supbia ⁊ magnitudine
 cordis dicentes. Latere ceciderūt sed
 q̄dri lapidibz edificabim⁹ sicut moros
 succiderunt: sed cedros immutabim⁹.
 Et eleuabit dñs hostes rālin sup eū ⁊
 inimicos ei⁹ in tumultū vertet: syriam
 ab oriente et philistiim ab occidente:
 et deuorabunt israhel toto ore. In o-
 mnibz hīs nō est auersus furor ei⁹:
 sed adhuc manus ei⁹ retenta. Et pls
 nō est reuersus ad percutientem se: ⁊ do-
 minū exercitū nō inquisierūt. Et dis-
 perdet dñs ab israhel caput ⁊ caudā:
 incuruātem et deprauātem die una.
 Longeu⁹ et honorabilis ipse ē caput:
 et ppheta docens mendaciū ipse ē cau-
 da. Et erūt qui beatificant pplm istū
 seducētes: et qui beatificant p̄cipita-
 ti. Propter hoc sup adolescentulis ei⁹
 non letabitur dñs: et pupilloz eius et
 viduaz nō miserebitur. Quia omnis
 ypocrita ē et nequā: et uniuersum os
 locutū est stulticiā. In omnibz hīs
 non est auersus furor eius: sed adhuc
 manus eius retenta. Succensa est etiā
 q̄si ignis impietas: uoprē ⁊ spinā vo-
 rabit. Et succendetur i densitate sale:
 et conuoluetur i supbia fumi. In ira
 domini exercitū cōturbata est terra: ⁊
 erit pplus quasi esca ignis. Vir fratri
 suo nō parcat: et declinabit ad dextrā

et esuriet: et comedet ad sinistram et
 nō saturabit. Unusquisq; carnē bra-
 chij sui vorabit: manasse ephraim ⁊
 ephraim manasse: et simul ipi cōtra
 iudam. In omnibz hīs nō ē auersus fu-
 roz ei⁹: sed adhuc man⁹ ei⁹ retenta. **Cx.**

Ue qui condūt leges iniquas. et
 scribentes iniusticiam scripserūt:
 ut opprimerēt i iudicio paup̄es ⁊ vim
 facerent cause humiliū ppli mei: ut es-
 sent uidue preda eoz et pupillos diri-
 perent. Quid facietis in die visitationis
 et calamitatis de lōge uenientis? Ad
 cui⁹ cōfugietis auxiliū et ubi derelique-
 ris gloriā uestā: ne incuruemini sub
 uinculo. et cū interfecitis cadatis? Su-
 per omnibz hīs nō ē auersus furor ei⁹:
 sed adhuc manus eius retenta. **Ve as-
 sur.** Virga furoris mei ⁊ baculus ipse
 est: in manu ei⁹ indignatio mea. Ad
 gentem fallacem mittam eū. ⁊ contra
 pplm furoris mei mādabo illi: ut au-
 ferat spolia ⁊ diripiat p̄dam: ⁊ ponat
 illum in cōculcationē quasi lutū pla-
 teaz. Ipse autē nō sic arbitrabitur. et
 cor eius non ita estimabit: sed ad con-
 tendū erit cor eius: ⁊ ad internicionē
 gentiū nō paucarū. Dicit enī. Nunquid
 non principes mei simul reges sunt?
 Nunquid nō ut charchamis sic calan-
 no: et ut arphath sic emath? Nunquid
 nō ut damasc⁹ sic samaria? Quomō
 inuenit manus mea regna ydoli: sic
 et simulacra eoz de iherusalem ⁊ de sa-
 maria. Nunquid nō sicut feci samarie
 et ydolis ei⁹: sic faciā iherusalē ⁊ simu-
 lacris eius? Et erit cū impleuerit do-
 min⁹ cūda opera sua in monte syon
 et in iherusalē. visitabo sup fructum
 magnifici cordis regis assur: et sup
 gloriā altitudinis oculoz ei⁹. Dixit
 enim. In fortitudine manus mee feci:

et in sapientia mea intellegi. Et abstuli terminos p̄lorū. et principes eorū depredatus sum: et detraxi quasi potens in sublimi residentes. Et inuenit q̄si nidū manus mea fortitudinē p̄lorū: et sicut colliguntur quia que derelicta sunt: sic uniuersam terrā ego cōgregaui: et non fuit qui moueret petnā et aperiret os et gāniret. Nūquid gloria bitur securis cōtra eum qui secat i ea: aut exaltabitur terra contra eū a quo trahitur? Quomodo si eleuetur uirga contra eleuantē se: et exaltetur baculus qui utiq; lignū est. Propter hoc mittet dominator dñs exercitū i pinguibus eius tenuitatem: et subtus gloria eius succensa ardebit q̄si combustio ignis: et erit lumē israhel i igne et sanctus eius in flāma: et succendetur et deuorabitur spina ei⁹ et uepres in die una: et gloria saltus eius et carmeli eius ab anima usq; ad carnem consumetur. Et erit terrore pfugus: et reliq̄e lignū saltus eius pre paucitate numerabūtur: et puer scribe eos. Et erit in die illa non adiciet residuū isrl. et hī qui fugerint de domo iacob inniti super eo qui percutit eos: sed innitetur sup dominū sanctū israhel. In ueritate reliquie cōuertent: reliquie inquā iacob ad deum fortem. Si enim fuerit p̄p̄s tuus israhel quasi harena maris: reliquie cōuertent eē eo. Cōsummatō abbreviata inundabit iusticiā. Cōsummationē enī et abbreviationē dominus deus exercitū faciet i medio om̄is terre. Propter hoc hec dicit dñs deus exercituum. Noli timere populus meus habitator syon ab assur. In uirga enī percutiet te: et baculū suū leuabit sup te in uia egipti. Adhuc enī paululum modicūq; et consummabitur

indignatio. et furor meus sup scelus eorū. Et suscitabit sup eum dñs exercitū flagellū iuxta plagā madyan in petra oreb: et uirgā suā sup mare: et leuabit eā in uia egipti. Et erit i die illa auferetur onus eius de humero tuo: et iugum eius de collo tuo: et computescet iugum a facie olei. Veniet in aioth. transibit in magron: apud magnas cōmendabit uasa sua. Transierūt cursim: gabee sedes nostre. Obstupuit rama: gabaath saulis fugit. Iheruim uoce tua filia gallim: attende layla paupcula anatoth. Migrauit medemeta: habitatores gabin cōfortamini. Adhuc dies: ut in nob stetur. Agitabit manū suā sup mōtem filie syon. et collē iherusalē. Ecce enī dominator dñs exercitū cōfringet lagunculā i terrore: et excelsi statura succidentur et sublimes humiliabuntur. Et subuertentur cōdensa saltus ferro: et libanus cum excelsis cadet. **C. vi.**

Et egredietur uirga de radice iesse. et flos de radice ei⁹ ascendet: et requiescet sup eū sp̄ritus dñi. sp̄ritus sapientie et intellectus. sp̄rit⁹ consilij et fortitudinis. sp̄ritus scientie et pietatis: et replebit eū sp̄rit⁹ timoris dñi. Non scdm uisionē oculorū iudicabit. neq; scdm auditū aurīū arguet. Sed iudicabit in iusticia pauperes: et arguet in equitate pro m̄suetis terre. Et percutiet terrā uirga om̄is oris sui: et sp̄ritu labiorū suorū interficiet impiū. Et erit iusticia cingulū lūborū eius: et fides cinctōrū renum eius. Habitabit lupus cū agno: et pardus cum hēdo acubabit. Vitulus et leo et ouis simul morabunt: et puer paruulus minabit eos. Vitul⁹ et ursus pascunt simul: requiescent catuli eorū. Leo quasi bos

comedet paleas: et delectabitur infans
ab ubere sup foramina aspidis: et i ca-
uerna reguli qui ablactat⁹ fuerit ma-
num suā mittet. Non nocebūt et nō
occident i uniuerso mōte sancto meo:
quia repleta est terra scientia domini:
sicut aque maris operientis. In die il-
la radix iesse qui stat in signū pforū-
ipm gentes deprecabūtur: et erit sepul-
crum eius gloriosum. Et erit in die il-
la. adiciet dñs manū suā ad possiden-
dum residuū ppli sui. qđ relinquet ab
assyrijs ⁊ ab egipto et ab apheros et
ab ethiopia. et ab elam et a sennaar
et ab emath ⁊ ab insulis maris. Et le-
uabit signū i nationes: ⁊ cōgregabit
profugos israhel. Et displos iuda col-
liget a quatuor plagis terre: et aufere-
tur zelus ephraim: et hostes iuda pe-
ribunt. Ephraim nō emulabitur iu-
dam: et iudas nō pugnabit contra
ephraim. Et volabūt i humeros phi-
listim p mare: simul p̄dabuntur fili-
os orientis. Idumea ⁊ moab p̄ceptū
manus eor: et filij amon obedientes
erunt. Et desolabit dñs linguam ma-
ris egipti: ⁊ eleuabit manum suā su-
per flumen in fortitudine sp̄itus sui:
et percutiet eum in septem riuīs. ita ut
transcant per eum calciati. Et erit uia
residuo populo meo qui relinquetur
ab assyrijs: sicut fuit israheli in die
qua ascendit de terra egipti. **Cxv.**

Et dices in die illa Confitebor ti-
bi dñe quoniā iratus es michi:
cōuersus est furor tuus: et cōsolatus
es me. Ecce deus saluator meus: fidu-
cialiter agam et non timebo. Quia
fortitudo mea ⁊ laus mea dñs: et fa-
ctus est michi in salutem. Iurietis
aquas in gaudio de fontibus salua-
toris: et dicetis in illa die confitemini

domino: et inuocate nomē eius. Mo-
tas facite in pplis adinventiones ei⁹:
mementote qm̄ excellum est nomē ei⁹.
Cantate dño qm̄ magnifice fecit: an-
nunciate hoc i uniuersa terra. Exulta et
lauda habitatio syon: quia magnus
in medio tui sanctus israhel. **Cxvi.**

Conius babilonis: qđ uidit ysaias
filius amos. Super mōtem ca-
liginosū leuare signū: exaltate uocē.
leuate manū: et ingrediantur portas
duces. Ego mādaui sanctificationis me-
is. et uocaui fortes meos i ira mea. ex-
ultantes in gloria mea. Vox multi-
tudinis in mōtibus quasi populorū
frequētū: vox sonitus regum gentiū
cōgregatar. Domin⁹ exercitūū p̄cepit
militie belli: uenientibus de terra p̄cul.
A summitate celi dñs et uasa furoris
eius: ut disperdat omne terrā. Glula-
te quia p̄pe ē dies dñi: quia uastitas a
dño ueniet. Propter hoc omnes ma-
nus dissoluentur: et omne cor homi-
nis tabesceat ⁊ conteretur. Torliones et
dolores tenebūt quasi parturiens do-
lebūt. Unusquisq; ad p̄ximū suū stu-
pebit: facies combuste uult⁹ eor. Ecce
dies domini uenit crudelis et indigna-
tionis plenus et ire furorisq;: ad po-
nendam terrā i solitudinē ⁊ peccatores
eius conterendos de ea: quoniā stelle
celi et splendor ear: non expandent lu-
men suū. Obtenebratus est sol in ortu
suo: et luna non splendet i lumine
suo. Et uisitabo sup orbis mala: et
contra impios iniquitatem eor. Et
quiescere faciā supbiā infidelīū: et ar-
rogatiā fortiū humiliabo. Preciosior
erit uir auro: et homo mūdo obrizo.
Sup hoc celū turbabo. et mouebitur
terra de loco suo: p̄pter indignationē
domini exercitūū. et p̄pter diē ire furoris

eius. Et erit quasi dāmula fugiens et
quasi avis: et non erit qui congreget.
Unusquisque ad populum suum conuertetur:
et singuli ad terram suam fugient. Omnis
qui inuenit fuerit occidet: et omnis qui su-
peruenit cadet in gladio. Infantes e-
orum allidentur in oculis eorum: diripientur
domus eorum: et uxores eorum viola-
buntur. Ecce ego suscitabo super eos
medos. qui argentum non querant nec
aurum velint: sed sagittis paruulos in-
terficiant: et lactantibus uteris non mi-
sereantur: et super filios non parcat o-
culus eorum. Et erit babilon illa ciuitas
gloriosa in regnis. inclita in superbia
chaldeorum: sicut subuertit dominus sodomā
et gomorrā. Non habitabit usque in finem:
et non fundabitur usque ad generati-
onem et generationem. Nec ponet
ibi tentoria arabs. nec pastores requi-
escent ibi: sed requiescent ibi bestie: et re-
plebuntur domus eorum draconibus. Et
habitabunt ibi strutiones et pilosi salta-
bunt ibi: et respondebunt ibi ulule in edibus
eius: et sirene in delubris voluptatis. *Crux*

Prope est ut veniat tempus eius:
et dies eius non elongabuntur. Mi-
serebit enim dominus iacob et eliget adhuc
de israel: et requiescere eos faciet super
humum suum. Adiungent aduentu ad eos:
et adherabit domui iacob. Et tenebunt
eos populi: et adducent eos in locum suum.
Et possidebit eos domus israel super
terram domini in seruos et ancillas: et erunt
capietes eos qui se reperant: et subici-
ent exactores suos. Et erit in die illa
cum requiem dederit tibi deus de labore
tuo. et a concussione tua. et a seruitute
dura qua ante seruisti: sumes parabola-
lam istam contra regem babilonis et di-
ces. Quomodo cessauit exactor: quieuit
tributus. Contriuuit dominus baculum impiorum.

uirgam dominantium cedentem populos in
indignatione. plaga insanabili: sub-
icientem in furore gentes: persequentem
crudeliter. Conquieuit et siluit omnis
terra: gaussa est et exultauit: abietes quo-
que letate sunt super te. et cedri libani. Nequo
dormisti non ascendet qui succidat nos
Inferius subter te conturbatus est: in
occursum aduentus cui suscitauit tibi
gigantes omnes principes terre. Sur-
regerunt de solijs suis omnes principes
nationum: uniuersi respondebunt et dicent
tibi. Et tu vulneratus es sicut et nos:
nostri similis effectus es. Detracta est
ad inferos superbia tua: concidit cada-
uer tuum. Subter te sternetur cinis. et o-
perimentum tuum erunt vermes. Quomodo
recidisti de celo lucifer qui mane orie-
baris? Corruisti in terram qui vulne-
rabas gentes: qui dicebas in corde tuo.
In celum conscendam super astra dei exal-
tabo solium meum: sedebo in monte testa-
menti. in lateribus aquilonis: ascendam
super altitudinem nubium. similis ero altis-
simo. Veritamen ad infernum detraheris.
in profundum lacu. Qui te viderint ad te
inclinabuntur: teque respicient. Nunquid
iste est vir qui conturbauit terram. qui
concussit regna: qui posuit orbem de-
sertum. et urbes eius destruxit? Vinctus
eius non aperuit carcerem. Omnes reges
gentium uniuersi dormierunt in gloria
vir in domo sua. tu autem pietus es de
sepulcro tuo quasi stirps inutilis: pol-
lutus et obvolutus. cum hijs qui in-
terfedi sunt gladio: et descenderunt
usque ad fundamenta lacu. Quasi cada-
uer putridum non habebis consortium neque
cum eis in sepultura. Tu enim terram
disperdidisti: tu populum occidisti. Non vo-
cabitur in eternum semen pessimorum.
Preparate filios eius occisioni: in

iniquitate patrum eorum. Non consurgent:
nec hereditabunt terram neque implebunt
faciem orbis civitatum. Et consurgam
super eos dicit dominus exercituum: et
perdam babilonis nomen et reliquias.
et germen et progeniem dicit dominus.
Et ponam eos in possessionem ericorum: et in
paludes aquarum: et scopabo eam in sco-
pa terrens dicit dominus exercituum. Iuravit
dominus exercituum dicens. Si non ut puta-
vi ita erit: et quomodo mente tractavi
sic eveniet: ut conteram assirum in terra
mea: et in montibus meis conculcabo eum:
et auferetur ab eis iugum eius: et non
illius ab humero eorum tolletur. Hoc
consilium quod cogitavi super omnem terram:
et hec est manus extenta super univer-
sas gentes. Dominus exercituum decrevit: et
quis poterit infirmare? Et manus
eius extenta: et quis avertit eam? In
anno quo mortuus est rex achas fa-
ctum est onus istud. Ne letetur phili-
stea omnis tu: quoniam comminuta est
virga percussoris tui. De radice enim
colubri egredietur regulus: et semen e-
ius absorbens volucrum. Et pascunt
primogenita pauperum: et pauperes fi-
ducialiter requiescent: et interire faciam
infamie radicem tuam: et reliquias
tuas interficiam. Ulula porta: clama
civitas: prostrata est philisteia omnis.
Ab aquilone enim fumus veniet: et
non est qui effugiat agmen eius. Et
quid respondebitur nunciis gentis?
Quia dominus fundavit syon: et in
ipsa sperabunt pauperes populi eius.

Onus moab. Quia nocte vasta-
ta est ar: moab conticuit: quia
nocte vastatus est murus: moab con-
ticuit. Ascendit domus dybon: ad ce-
llam in plandum: super nabo: et super meda-
ba: moab ululabit. In cunctis capitibus

eius calvitium: omnis barba radetur. Qui
crevissit ei? accendi sunt sacco: super lecta e-
ius et in plateis eius omnis ululatus descen-
det in fletum. Clamavit elebon: et ele-
ale: usque iasa audita est vox eorum. Su-
per hoc repediti moab ululabunt: ani-
ma eius ululabit sibi. Cor meum ad mo-
ab clamabit: pedes eius ad segor vitu-
lam confortantem. Per ascensum enim
luith flens ascendet: et in via oronaym
clamore contritionis leuabunt. Aquae
enim nemrim deserte erunt: quia aruit
herba: defecit germen: viros omnis inte-
runt. Secundum magnitudinem operis: et
visitatio eorum. Ad torrentem salicum du-
cent eos: quoniam circuibit clamor ter-
minum moab. Usque ad gallim ulula-
tus eius: et usque ad puteum helim clamor
eius: quia aquae dybon replete sunt sangui-
ne. Bonam enim super dybon ad-
ditamenta habes qui fugerint de mo-
ab leonem: et reliquias terre.

Cxvi
Agnite agnum dominatorem terre:
de petra deserti ad montem filie sy-
on. Et erit sicut avis fugiens: et pulli
de nido auolantes: sic erunt filie moab
in transcursu arnon. Qui consilium: co-
ge consilium: pone quasi noctem umbram tuam
in meridie. Absconde fugientes: et vagos
ne prodes. Habitabunt apud te profluges
mei. Moab esto latibulum eorum a facie
vastatoris. Finitus est enim pulvis:
consummatus est miser: defecit qui con-
culcabat terram. Et parabitur in mise-
ricordia solium: et sedebit super eum in ve-
ritate in tabernaculo dauid: iudicans
et querens iudicium: et velociter reddens
quod iustum est. Audiuimus superbiam mo-
ab: superbus est valde. Superbia eius et
arrogantia eius et indignatio eius:
plusque fortitudo eius. Idecirco ululabit
moab: et moab universus ululabit.

Uis qui letatur sup muro codi lateris
loquimini plagas suas: qm subur-
bana efebom deserta sunt. Et uinea sa-
bama domini gentiu reciderunt. Fla-
gella eius usq; ad iazer puenierunt. erra-
uerunt in deserto: ppagines eius relide
sunt. traserunt mare. Sup hoc plora-
bo i fletu iazer uinea sabama. Inebria-
bo te lactima mea efebom et eleale: qm
super uindemiam tua et sup messem
tuam vox clamantium irruit. Et aufere-
tur leticia et exultatio de carmelo: et in
uineis no exultabit neq; iubilabit. Vi-
nu in torculari no calcabit qui calca-
re consueuerat: uoce calcantiu abstuli.
Sup hoc uenter meus ad moab qua-
si cithara sonabit: et uiscera mea ad
muru codi lateris. Et erit cu apparue-
rit qd laborauit moab super excelsis
suis. ingredietur ad sanda sua ut ob-
secret: et no ualebit. Hoc uerbu quod
locutus est dñs ad moab extitit: et nunc
locutus est dicens. In tribz annis qua-
si anni mercenarij. aufere gloria mo-
ab sup omni populo multo: et relin-
quetur in eo sicut racemus paruus et
modicus. nequaquam multus. **Cxvii**

Omus damasci. Ecce damascus
desinet esse ciuitas: et erit sicut a-
ceruus lapidu in ruina. Derelicta ciui-
tates aroer gregibz erunt: et requiescent
ibi. et non erit qui exterreant. Et cessabit
adiutoriū ab ephraim. et regnū a da-
masco: et reliquie sirie sicut gloria fili-
oru isrl erunt. dicit dñs exercituū. Et erit
in die illa attenuabit gloria iacob. et
pingues carnes ei marcescent: et erit
sicut cōgregas in messe qd restiterit: et
brachiū eius spicas leget. Et erit sicut
querens spicas in ualle raphaim: et re-
linquet in eo sicut racemus: et sicut ex-
cussio ole. duarū uel triū oliuarū in

summitate rami. siue quatuor aut quin-
q; . In racuminibz eius fructus eius:
dicit dñs deus isrl. In die illa indina-
bitur homo ad factorem suū. et oculi
eius ad sandū isrl respicient: et no in-
dinabitur ad altaria que fecerunt ma-
nus eius. et que operati sunt digiti ei:
no respicient lucos et delubra. In die
illa erunt ciuitates fortitudinis ei derelictae.
sicut aratra et segetes que derelictae
sunt a facie filioru israhel: et eris deser-
ta. quia oblita es dei saluatoris tui: et
fortis adiutoris tui non es recordata.
Propterea plantabis plantationem
infidelem: et gennē alienū seminabis.
In die plantationis tue labrusca: et
mane semē tuum florebit. Ablata est
messis in die hereditatis: et dolebit
grauiter. Ve multitudo pporū multo-
rum ut multitudo maris sonantis: et
tumultus turbaz sicut sonitus aquaz
multaz. Sonabūt ppli sicut sonitus
aquaz inundantiū: et increpabit eū
et fugiet pcul: et rapietur sicut puluis
montiū a facie uenti: et sicut turbo co-
ram tempestate. In tempore uespere. et
ecce turbatio: in matutino. et non sub-
sistet. Hec est pars eorū q; vastauerunt
nos: et soror diripientiū nos. **Cxviii**

Ue terre cymbalo alaz que ē trans
flumina ethiopie: que mittit in
marē legatos: et in uasis papiri sup
aquas. Ite āgeli ueloces ad gentem
conuulsam et dilaceratā: ad pplm terri-
bilem post quē non est alius. gentem
expectantem et cōculcatā: cui⁹ diripue-
runt flumina terram eius. Omnes ha-
bitatores orbis q; moramini in terra-
rum eleuatū fuerit signū in mōtibz
uidebitis: et clāgorem tube audietis:
qā hec dicit dñs ad me. Quiescam et
cōsiderabo i loco meo: sicut meridiana

lux clara est: et sicut nubes rosis in die
messis. Ante messem enim totus efflore-
bit: et immatura perfectio germinabit:
et praecedentur ramusculi eius falcibus:
et quae derelicta fuerint abscindentur:
egredientur: et relinquentur simul avi-
bus montium et bestiis terre: et estate
perpetua erunt super eum volucres: et
omnes bestiae terre super illum hiemabunt.
In tempore illo deferetur munus domino
exercituum a populo dimisso et dilacerato:
a populo terribili post quem non fuit alius: a-
gente expectante expectante et concitata: cuius
diruperunt flumina terram eius: ad locum
notis domini exercituum montem syon. **C. xxx.**

Omus egipti. Ecce dominus ascendet su-
per nubem leuem et ingredietur
egiptum: et commovebunt simulacra egi-
pti a facie eius: et cor egipti tabesce-
rit in medio eius. Et concurrete faciem egi-
ptios aduersus egiptios: et pugna-
bit vir contra fratrem suum: et vir contra a-
micum suum: ciuitas aduersus ciuitatem:
regnum aduersus regnum: et dirupetur
spiritus egipti in visceribus eius: et con-
siliu eius precipitabo: et interrogabunt
simulacra sua: et diuinos suos: et phi-
tones: et ariolos: et tradam egiptum
in manu dominorum crudelium: et rex fortis
dominabitur eorum: ait dominus exercituum. Et
arescet aqua de mari et flumens deso-
labitur atque siccabitur: et deficiet flumina:
attenuabuntur et siccabuntur riuus agge-
rum. Calamus et iuncus marcescet:
nudabitur alueus riuus a fonte suo. Et
omnis semetis irrigua siccabitur: arescet
et non erit. Et merebunt piscatores: et
lugebunt omnes mittentes in flumen
hamum: et expandentes rete super faciem
aque marcescent. Confundentur qui o-
perabantur linum: pedentes et regentes sub-
tilia. Et erunt irrigua eius flaccidia:

omnes qui faciebant lacunas ad ca-
piendos pisces. Stulti principes tha-
neos: sapientes consilarii pharaonis de-
derunt consilium insipiens. Quomodo
dicitis pharaoni filius sapiens? Vbi nunc sunt
sapientes tui? Annuncient tibi et indi-
cent quid cogitauerit dominus exercituum su-
per egiptum. Stulti facti sunt princi-
pes thaneos: emarcuerunt principes
memphens: depererunt egiptum: angu-
lum populi eius. Dominus misit in
medio eius spiritum vertiginis: et errare
fecerunt egiptum in omni opere suo: sicut
errat ebrius et vomens. Et non erit egi-
pto opus quod faciat: caput et caudam
incuruam et refrenam. In die illa e-
rit egiptus quasi mulieres: et stupebunt:
et timebunt a facie commotionis man-
domini exercituum: quam ipse mouebit super
eam: et erit terra iuda egipto in festiui-
tatem. Omnes qui illius fuerint recorda-
tus: pauebit a facie consilii domini exercitu-
um: quod ipse cogitauit super eam. In die
illa erunt quinque ciuitates in terra egi-
pti loquentes lingua chanaan: et iu-
rantes per dominum exercituum. Ciuitas solis
vocabitur una. In die illa erit altare do-
mini in medio egipti: et titulus iuxta
terminum eius domini: et erit in signum et in
testimonium domini exercituum in terra egipti.
Clamabunt enim ad dominum a facie tribu-
lationis: et mittet eis saluatorem et pu-
gnatorem qui liberet eos. Et cognoscent
dominus ab egipto: et cognoscent egiptii
dominum in die illa: et coletur eum in ho-
stias et in muneribus: et vota uoue-
bunt domino et soluet. Et prutiet dominus egi-
ptum plaga et sanabit eam: et reuertentur
ad dominum et placabitur eis: et sanabit e-
os. In die illa erit via de egipto in assi-
rios: et intrabit assirius egiptum: et

egiptius in assirios: et seruiant egypti
assirijs. In die illa erit israhel tercius
egiptio et assirio benedictio in medio
terre: cui benedixit dominus exercituum
dicens. Benedictus populus meus egypti:
et opus manuum mearum assirijs: he-
reditas autem mea israhel. **Cxx.**

In anno quo ingressus est thartan i
azotum. cum misisset eum sargon rex
assiriorum et pugnasset contra azotum
et cepisset eam: in tempore illo locu-
tus est dominus in manu ysaie filij amos
dicens. Vade et solue saccum de lumbis
tuis: et calceamenta tua de pedibus tu-
is. Et fecit sic: vadens nudus et discalciatus.
Et dixit dominus. Sicut ambulauit seruus
meus ysaas nudus et discalciatus:
tuum annorum signum et portentum erit super
egyptum et super ethiopiam: sic minabit
rex assiriorum captiuitatem egypti: et trans-
migrationem ethiopie. iuuentem et senem
nudam et discalciatam discipulis nati-
bus ignominiam egypti. Et timebunt
et confundentur ab ethiopia spe sua:
et ab egipto gloria sua. Et dicet habi-
tator insule huius in die illa. Necci-
ne erat spes nostra. ad quos confugi-
mus in auxilium: ut liberaret nos a
facie regis assiriorum? Et quomodo
effugere poterimus nos? **Cxxi.**

Onus deserti maris. Sicut turbi-
nes ab affrico veniunt de deserto ve-
nit: de terra horribili visio dura nuncia-
ta est michi. Qui incredulus est infideliter
agit: et qui depopulator est vastat. Ascen-
de elam et obside mede: omnem gemitum
eius cessare feci. Propterea repleti sunt
lumbi mei dolore: angustia possedit me:
sicut angustia parturientis. Corui cum
audirem: conturbatus sum cum videre.
Emarcuit cor meum: tenebre stupfecerunt
me. Babilon dilecta mea. posita est

michi in umbraculum. Pone mensam:
contemplare in specula. Comedentes et
bibentes. surgite principes. accipite
clipeum: hec enim dixit michi dominus.
Vade et pone speculatorem: et quodcumque
viderit annunciet. Et vidit curru duorum
equitum. ascensorem asini et ascensorem
camelis: et contemplatus est diligenter
multo intuitu. Et clamauit leo. Super
speculam domini ego sum stans iugiter per
diem: et super custodiam meam ego sum stans
totis noctibus. Ecce iste venit ascensor
vir bige equitum. Et respondit et dixit.
Cecidit cecidit babilon: et omnia scul-
ptilia deorum eius contrita sunt in terram.
Tritura mea et filia aree mee: qui audiuisti
a domino exercituum deo israhel annuncia-
ui vobis. Unus duma. Ad me cla-
mat egiptus. Custos quid de nocte: cu-
stos quid de nocte? Dixit custos. Ve-
nit mane et nox. Si queritis querite:
conuertimini. venite. Unus in arabia.
In saltu ad vespere dormietis: in semi-
tis dodanum. Occurrentes siccanti ferte
aquam: qui habitatis terram austri. cum pa-
nibus occurrere fugienti. A facie enim gla-
diorum fugerunt. a facie gladii imminen-
tis: a facie arcus repentis. a facie grauius
plurium: quoniam hec dicit dominus ad me. Adhuc
in uno anno quasi in anno mercenna-
rii. et auferetur omnis gloria cedar: et re-
liquie numeri sagittariorum fornum de fi-
liis cedar imminuentur. Dominus
enim deus israhel locutus est. **Cxxii.**

Onus vallis visionis. Quid nam
tibi quoque est quia ascendisti?
Et tu omnis inceda clamoris plena:
urbs frequens. ciuitas exultans. Interfe-
cti tui non interfecisti gladio: nec mor-
tui tui mortui in bello. Cuncti princi-
pes tui fugerunt simul: dureque ligati sunt.
Omnes qui inuenti sunt vincti sunt pariter:

+specula

procul fugerūt. Propterea dixi. recedite a me: amare flebo. Nolite incumbere. ut consolemini me sup vastitate filie populi mei. Dies enim interfecionis et cōculcationis. et fletuū dñs deo exercitū in valle visionis. Scutās murū et magnificus sup montem. Et elam sumpsit pharetrā: curreū hōmīnis equitīs. et parietē nudabit clipeus. Et erūt electe valles tue plene quadrigarū: et equites ponent sedes suas in porta: et reuelabitur operimētum iude. Et videbitis in die illa armamētariū domus saltus: et scissuras ciuitatis dauid videbitis: quia multiplicatae sunt. Et cōgregastis aquas piscine inferioris: et dom⁹ iherusalē numerastis: et destruxistis dom⁹ ad muniendū murū. Et lacum fecistis inter duos muros. et aquam piscine veteris: et nō suspexistis ad eum qui fecerat eam: et operatorē eius de lōge non vidistis. Et vocabit dñs deus exercitū in die illa ad fletū. et ad plandū. ad caluiciū. et ad cingulum sacci: et ecce gaudiū et leticia. occidere vitulos. et iugulare arietes: comedere carnes et bibere vinū. Comedam⁹ et bibamus: cras enim moriemur. Et reuelata est vox in auribus meis dñi exercitū. Si dimittetur iniquitas hec vobis. donec moriamini: dicit dñs deus exercitū. Nec dicit dñs deus exercitū. Vade ingredi ad eum qui habitat in tabernaculo. ad sobriam positum templi: et dices ad eū. Quid tu hic. aut q̄si q̄s hic? Quia cecidisti tibi hic sepulcrū: cecidisti in excelsa memoria: diligēter impetrea tabernaculū tibi. Ecce dñs asportari te faciet. sicut asportat gallus gallinacius: et quasi amictum sic subleuabit te. Coronā coronabit te tribulatione: q̄si pilam

mitter te in terrā latam et spaciosam. Ibi morieris: et ibi erit cura glorie tue ignominia domus dñi tui. Sepellā te de statione tua: et de ministerio tuo deponā te. Et erit in die illa. vocabo euū meū eliachim filiū belchīe. et induam illū tunica tua: et cingulo tuo confortabo eū. et potestātē tuā dabo i manu eius: et erit q̄si pater habitantibz iherusalē et domui iuda. Et dabo clauem dom⁹ dauid sup humerū eius: et aperiet et nō erit qui claudat: et claudet et non erit q̄ aperiat. Et figam illum paxillū in loco fidei: et erit in solū glorie domui patris sui: et suspendet sup eum omne gloriā domus patris eius. vasorū diuersa genera: omne vas paruulum. a vasis craterarū. usq; ad omne vas musicorū. In die illa dicit dñs exercitū. auferet paxillus q̄ fixus fuerat i loco fidei: et frange et cadet. et peribit qd̄ pepererat i eo: q̄a dñs loc⁹ est. **Cxxm.**

Corus tyri. Ululate naues maris. q̄a vastata ē dom⁹ unde uterē cōsueuerāt: de terra cethim. reuelatum est eis. Tacete qui habitatis in insula: negotiatio sydonis. Transfretātes mare repleuerūt te in aquis multis: sementi fluminis fruges ei⁹: et facta est negotiatio gentiū. Erubescet sydon. Aut enim mare et fortitudo maris dices. Non parturiui et non peperī. et non enutriui iuvenes: nec ad incrementū perduxī virgines. Cū auditū fuerit in egipto: dolebunt cum audierint de tyro. Transite maria: ululate qui habitatis in insula. Nūquid nō hec v̄ra est que gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua? Ducent eam pedes sui longe ad peregrinandū. Quis cogitauit hoc sup tyrum. quodā coronatā? Cui⁹ negotiatores principes: institores

eius incliti terre. Dominus exercituum
cogitauit hoc. ut detraheret superbiam
omnis glorie: et ad ignominiam deduceret
omnes inclitos terre. Transi
terram tuam quasi flumen filia maris: non
est cingulum ultra tibi. Manu suam exten
dit super mare: conturbauit regna. Dominus
madauit aduersus chanaan. ut con
tereret fortes eius. Et dixit. Non adicies
ultra ut gloriaris. calumniam sustinens
uirgo filia sydonis. In cethim cosur
gens transiet: ibi quoque non erit re
quies tibi. Ecce terra chaldeorum talis
populus non fuit: assur fundauit eam. In
captiuitatem traduxerunt robustos
eius: suffoderunt domus eius: posue
runt eam in ruinam. Ululate naues ma
ris: quia deuastata est fortitudo vestra.
Et erit in die illa. in oblivione eris o ty
re septuaginta annis. sicut dies regis
vnius. Post septuaginta autem annos
erit tyro quasi canticum meretricis. Sume
tibi citharam: circue civitatem meretricis
oblivioni tradita. Bene cane: frequen
ta canticum: ut memoria tui sit. Et erit
post septuaginta annos visitabit dominus
tyrum. et reducet eam ad mercedes su
as: et rursum fornicabitur cum uniuersis
regnis terre super faciem terre: et erunt ne
gociationes eius et mercedes eius san
ctificate domino. Non cedentur neque
reponentur: quia hiis qui habitauerunt
coram domino erit negotiatio
eius: ut manducent in saturitate. et
vestiantur usque ad vetustatem. **Cxxm.**

Ecce dominus dissipabit terram et
nudabit eam: et affliget faciem eius:
et disperget habitatores eius. Et erit sicut
populus sic sacerdos: et sicut seruus sic do
minus eius: et sicut ancilla sic domina
eius. Sicut enervis sic ille qui vendit:
sicut fenerator sic is qui mutuū accipit:

sicut qui repetit. sic qui debet. Dissipa
tione dissipabitur terra: et direptione
predabitur. Dominus enim locutus est verbum
hoc. Luxit et defluxit terra et infirmata
est: defluxit orbis. et infirmata est alti
tudo populi terre: et terra interfecta est ab
habitatoribus suis: quia transgressi sunt
leges: mutauerunt ius: dissipauerunt
fedus sempiternum. Propter hoc male
dictio vorabit terram. et peccabunt ha
bitatores eius: ideoque insaniunt cultores
eius: et relinquent homines pau
ci. Luxit vindemia: infirmata est vitis:
ingemuerunt omnes qui letabatur corde.
Cessauit gaudium tympanorum: quieuit
sonitus letantium: conticuit dulcedo ci
thare. Cum cantico non bibent vinum:
amara erit portio bibentibus illa. At
trita est ciuitas vanitatis: clausa est o
mnis domus nullo introeunte. Clamor
erit super vino in plateis: deserta est omnis
leticia: translatum est gaudium terre. Re
licta est in urbe solitudo: et calamitas
opprimet portas: quia hec erunt in me
dio terre in medio populi. Quomodo si
pauce olivae que remanserunt excutiantur
ex oleo: et racemi cum fuerint finita vin
demia. Non leuabunt vocem suam atque
laudabunt: cum glorificatus fuerit do
minus hinc de mari. Propter hoc
in doctrinis glorificate dominum: in insu
lis maris nomen domini dei israel. A fi
nibus terre laudes audiui: gloriam in
ibi. Et dixi. Secretum meum michi: se
cretum meum michi. Ne michi. Preuari
cantes peruariati sunt: et peruariatione
transgressorum peruariati sunt. Formido
et fovea. et laqueus super te qui habita
tor es terre. Et erit qui sugetur a voce
formidinis cadet in foveam: et qui se
replicauerit de fovea tenebitur laqueo
quia catharacte de recessis aperte sunt.

et concutientur fundamenta terre. Con-
fractione confringetur terra: contusione
conteretur terra. Commotione commo-
uebitur terra: agitatione agitabitur
terra sicut ebrius: et auferetur quasi ta-
bernaculum unius noctis. Et grauabit
eam iniquitas sua: et corruet et non
adiciet ut resurgat. Et erit in die illa.
visitabit dominus super militiam celi in ec-
celso: et super reges terre qui sunt super ter-
ram. Et congregabuntur in congregati-
one unius fascis in lacum: et clauden-
tibus ibi in carcerem: et post multos dies vi-
sitabuntur. Et erubescet luna: et confun-
detur sol: cum regnauerit dominus exercituum in
monte syon et in iherusalem: et in conspectu
sancti suorum fuerit glorificatus. **C. xxv.**

Domine deus meus es tu et exalta-
bo te: confitebor nomini tuo. quoniam
fecisti mirabilia: cogitationes antiquas
fideles amen. Quia posuisti ciuitatem
in tumultu: urbem fortem in ruinam:
domum alienorum ut non sit ciuitas: et in
sempiternum non edificetur. Super hoc
laudabit te populus fortis: ciuitas genti-
um robustarum timebit te. Quia factus
es fortitudo pauperis: fortitudo egeno
in tribulatione sua: spes a turbine. um-
braculum ab aestu. Spiritus enim robu-
storum: quasi turbo impellens parietem:
sicut aestum in siti tumultum alienorum hu-
miliabis: et quasi calorem sub nube
torrente. paginam fortium marcescere
facies. Et faciet dominus exercituum omnibus
populis in monte hoc. conuiuium pinguium:
conuiuium vindemie. conuiuium pinguium
medullarum: vindemie defecare. Et
precipitabit in monte isto faciem vinculi
colligati super omnes populos: et tela quam
orditus est super omnes nationes. precipi-
tabit mortem in sempiternum. Et aufe-
ret dominus deus lacrimam ab omni

facie: et obprobrium populi sui auferet de
vniuersa terra: quia dominus locutus est.
Et dicet in die illa. Ecce deus noster
iste: expectabimus eum: et saluabit
nos. Iste dominus: sustinuimus e-
um. Et exultabimus et letabimur in sa-
lutari eius: quia requiescet manus
domini in monte isto: et tecturabitur
moab sub eo. sicuti tectuntur palee in
plauastro. Et extendet manus suas super
eos. sicut extendit nathan ad natandum:
et humiliabit gloriam eius cum alli-
sione manuum eius. Et munimenta
sublimium murorum tuorum concide-
rent: et humiliabuntur et detrahen-
tur in terram usque ad puluerem.

In die illa cantabitur canticum istud
in iherusalem. **U**rbis fortitudinis nostre syon: **C. 226**
saluator ponetur in ea murus et ate-
murale. Aperite portas: et ingredi-
atur gens iusta. Custodiens verita-
tem. Verus error abiit: euabis pacem: pa-
cem. quia in te sperauimus. Sperastis in do-
mino in seculis eternis: in domino deo
forti in perpetuum. Quia incuruabit
habitantes in excello: ciuitatem subli-
mem humiliabit. Humiliabit eam us-
que ad terram. Detrahet eam usque ad pul-
uerem. Conculcavit eam pes: pes pauperis:
gressus egenorum. Semita iusti recta est:
rectus callis iusti ad ambulandum. Et
in semita iudiciorum tuorum domine susti-
nuimus te: nomen tuum et memori-
ale tuum in desiderio anime. Anima
mea desiderauit te in nocte: sed et spiritu
meo in precordiis meis: de mane vigi-
labo ad te. Cum feceris iudicia tua in
terra: iusticiam discant habitatores
orbis. Misereamur impio: et non discet
iusticiam. In terra sanctorum iniqua
gessit: et non videbit gloriam domini.
Domine exaltet manus tua et non

videant: videant et confundantur zelantes populi: et ignis hostes tuos deuoret. Domine dabis pacem nobis: omnia enim opera nostra operatus es nobis. Domine deus noster possiderunt nos domini absque te: tantum in te recorderemur nominis tui. Non orientes non uiuant: gigantes non resurgant. Propterea uisitasti et contriuiisti eos: et perdidisti omnem memoriam eorum. Indulxisti genti domine: indulxisti genti: numquid glorificatus es? Elongasti omnes terminos terre. Domine in angustia requisierunt te: in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Sicut que concepit eum appropinquauerit ad partum: dolens clamat in doloribus suis: sic facti sumus. A facie tua domine concepimus et quasi parturimus et peperimus spiritum salutis: iusticiam non fecimus in terra: ideo non ceciderunt habitatores terre. uiuent mortui tui: interfecisti mei resurgent. Sepeliscimini et laudate qui habitatis in puluere: quia ros lucis ros tuus: et terram gigantum detrahes in ruinam. Vade populus meus intra in cubacula tua: claudere ostia tua super te: abscondere modicum ad momentum. donec transeat indignatio. Ecce enim dominus egredietur de loco suo: ut uisitet iniquitatem habitatoris terre contra eum: et reuelabit terra sanguinem suum: et non operiet ultra interfectos suos. **Cxxvii.**

In die illa uisitabit dominus in gladio suo: duro et gradu et forti: super leuiathan serpentem uentrem: et super leuiathan serpentem tortuosum: et occidet cetum qui in mari est. In die illa uinea meri cantabit ei. Ego dominus qui seruo eam: repente propinquabo ei: ne forte uisitetur contra eam. Nocte et die seruo eam: indignatio non est michi. Quis dabit me spinam

et uepream in pillo? Gradus super eam: succendat eam pariter: an potius tenebit fortitudinem meam? Faciet pacem michi: faciet pacem michi. Qui ingreditur impetu ad iacob: florebit et geminabit israel: et implebunt faciem orbis semine. Numquid iuxta plagam pruenetis se prussit eum? Aut sicut occidit interfector ei? sic occisus est? In mensura contra mensuram cum abiecta fuerit iudicabis eam: meditata est in spiritu suo duro per diem estus. Quodcirco super hoc dimittet iniquitas domui iacob: et iste omnis fructus: ut auferatur peccatum eius. Cum posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris allisos: non stabunt luci et delubra. Ciuitas enim munita desolata erit: speciosa relinquetur et dimittet quasi desertum. Ibi pascet uitelus et ibi accubabit: et consumet summities eius. In sinceritate messis illius conterentur mulieres: uenientes et docentes ea. Non est enim populus sapiens: propterea non miserebitur eius qui fecit eum: et qui formauit eum: non parceret ei. Et erit in die illa: pruenet dominus ab alueo fluminis usque ad torrentem egypti: et uos congregabimini unus et unus filij israel. Et erit in die illa: clangetur in tuba magna: et uenient qui perdit fuerant de terra assiriorum: et qui eieci erant de terra egypti: et adorabunt dominum in monte sancto in iherusalem. **Cxxviii.**

Ue corone superbie: ebrorum ephraim: et flori decidenti: glorie reuelationis eius: qui erant in vertice uallis pinguiissime errantes a uino. Ecce validus et fortis dominus: sicut impetus graninis turbo confregens: sicut impetus aquarum multarum inundantium: et emissarum super terram spaciosam. Pedibus conculcabitur corona superbie ebrorum

ephrain: et erit flos decidens glorie
 exultationis eius. qui est sup verticem
 vallis pinguiū. quasi temporaneum
 ante maturitatem autumnī. Quā cum
 aspererit videns. statim ut manu tenu-
 erit deuorabit illud. In die illa erit do-
 minus exercituum corona glorie. et
 sceptrū exultationis residuo ppli sui. et
 spiritus iudicij sedenti sup iudicium:
 et fortitudo reuertentibus de bello ad
 portam. Verum hī quoq; pre vino
 nescierūt: et p ebrietate errauerūt. Sa-
 cerdotes et pphete nescierūt pre ebrietate.
 absorpti sunt a vino: errauerūt in ebbri-
 etate. nescierūt videntem. ignorauerūt
 iudiciū. Omnes enim mense replete
 sunt vomitu sordiuq; ita ut non esset
 ultra locus. Quē docebit scientiā: et
 quē intelligere faciet auditū? Ablata-
 tus est a lacte. auulsus ab uberibus:
 quia māda remāda. māda remāda:
 repecta repecta. repecta repecta: mo-
 dicum ibi. modicū ibi. In loquela enī
 labij et lingua altera loquet ad popu-
 lum istū. cui dixit. Nec ē requies mea.
 reficite lassum: et hoc est meum refrige-
 riū. et noluerūt audire. Et erit eis ver-
 bum dñi. manda remāda. manda re-
 māda: repecta repecta. repecta repecta:
 da: modicū ibi. modicum ibi: ut va-
 dant et cadant retrorsum. et cōterantur
 et illaqueent et capiant. Propter hęc
 audite verbū dñi viri illusores: qui do-
 minamini sup pplm meū qui est in ihe-
 rusalē. Dixistis enim. Percussim⁹ fe-
 dus cū morte: et cum inferno fecimus
 pactū. Flagellū in undās cū trāserit
 nō veniet sup nos: quia posuimus
 mendaciū spem nostrā. et mendacio
 protecti sumus. Quidcirco hęc dicit dñs
 deus. Ecce ego mittam in fundamētis
 syon lapidē. lapidē pbatū. angularē.

priolum. in fundamēto fundatū. Qui
 crediderit non festinet. Et ponā iudi-
 cium in pōdere: et iusticiā in mensura.
 Et subuertet grando spem mendaciū
 et p̄dionē aque inundabunt: et dele-
 bitur fedus vestrū cum morte: et pactū
 vestrū cū inferno non stabit. Flagellū
 in undās cum trāserit. eritis ei i con-
 sultationem. Quādoq; p̄trāserit
 tollet vos. quoniam mane diluculo p̄-
 trāsiuit in die et i nocte: et tantūmo-
 do sola vegetatio intellectū dabit audi-
 tui. Coangustatum est enim stratum.
 ita ut alter decidat: et pallium breue
 utruq; operire non potest. Sicut enī
 in mōte diuisionū stabit dñs sic i val-
 le que est in gabaon irascetur: ut faci-
 ant opus suū. alienū opus eius: ut o-
 peretur opus suū. peregrinum est op⁹
 eius ab eo. Et nūc nolite illudere: ne
 forte cōstringant vīcula v̄ra. Con-
 summationē enim et abbreviationē
 audiui a dño deo exercitū sup uniuersam
 terram. Auribus p̄cipite et audi-
 te vocem nrā: attendite et audite elo-
 quiū meum. Nūquid rota die arabit
 arans. ut serat: p̄scindet. et sariet hu-
 mum suū? Nonne cum adequauerit
 faciem eius seret gith. et ciminū spar-
 get: et nō ponet triticum p ordinem et
 hordeum. et milium. et viciam in finibz
 suis? Et erudiet illū in iudicio: deus
 suus docebit illū. Non enim in seetis
 triturabitur gith. nec rota plaustrī su-
 per ciminū circuiet: sed in virga excuti-
 etur gith. et ciminū in baculo: panis
 aut cōminuetur. Vex nō in p̄petuū tri-
 turās triturabit illū: neq; vexabit eū
 rota plaustrī: nec i ungulis suis com-
 minuet eum. Et hoc a dño deo exerci-
 tū relūit. ut mirabile faceret cōsiliū et
 magnificaret iusticiā. **De bariel. bariel**

ciuitas quā repugnauit dauid.

Additus est annus ad annū. so-
lemnitates euoluti sūt: circūual-
lato ariel. et erit tristis et merens: et erit
michi quasi ariel. Et circundabo quasi
speram in circuitu tuo. et iaciā cōtra te
aggerem: et munimēta ponā in obli-
dionē tuā. Humiliaberis. de ira loque-
ris: et de humo audiet eloquiū tuum.
Et erit quasi phitonis de terra vox tua: et
de humo eloquiū tuū militabit. Et e-
rit sicut pulvis tenuis multitudo ven-
tilantium te: et sicut fauilla prāsiciens
multitudo eorum qui contra te pualuerūt.
Et itaque repente confestim a domino ex-
ercitū. visitabitur in tonitruo et com-
motione terre: et voce magna turbi-
nis et tempestatis et flāme ignis deuo-
rantis. Et erit sicut somniū visionis
nocturne. multitudo omnium gentiū q̄
dimicauerūt contra ariel: et omnes q̄
militauerūt et obsederūt et pualuerūt
aduersus eam. Et sicut somniat esuri-
ens et comedit. cum aut fuerit repperge-
factus vacua est anima eius: et sicut
somnia siciens et bibit. et postq̄ fuerit
reppergefactus lassus adhuc sicit. et ani-
ma eius vacua est: sic erit multitudo
omniū gentiū q̄ dimicauerūt contra
montē syon. Obstupescite et ammiramini.
fluctuate et vacillate: inebriamini.
et nō a vino: mouemini et nō ab ebrī-
etate: quomō misit vobis dominus
spiritum soporis. Claudet oculos ve-
stros: prophetas et principes vros qui
vident visiones operiet. Et erit vobis
visio oīm sicut verba libri signati: quē
cū dederit scienti litteras dicet lege istū:
et respondebit non possum. signatus
est enī. Et dabitur liber nescienti lrās
diceturq̄ ei lege: et respondebit. nescio
lrās. Et dixit dñs. eo q̄ appropinquat

populus iste ore suo et labijs suis glo-
rificat me. cor autem eius longe est
a me. et timuerūt me mādato hominū
et doctrinis: ideo ecce ego addam ut
ammirationē faciā p̄lo huic miracu-
lo grandi et stupendo. Describit enī sapi-
entia a sapientibus eius: et intellectus
prudētū eius abscondetur. Ve qui
profundi estis corde. ut a domino ab-
scondatis consiliū: quorū sunt in tene-
bris opera. et dicūt quis videt nos. et
quis nouit nos? Peruersa ē hec v̄ra
cogitatio. quasi si lutū contra figulū
cogitet. et dicat opus factori suo. nō
fecisti me: et figmentum dicat factori
suo. non intelligis. Nonne adhuc ī
modico et ī breui cōuertetur libanus
ī thersimel: et thersimel ī saltū reputabi-
tur? Et audient ī die illa surdi verba
libri. et de tenebris et caligine oculi re-
corū videbūt. Et addent mites ī dño
leticiam. et pauperes homines ī san-
cto israhel exultabūt: quoniā defecit
qui pualebit. cōsummatu est illusor.
et succisi sunt omnes qui vigilabunt
sup̄ iniquitatē: q̄a peccare faciebāt ho-
mines ī verbo. et arguentem ī por-
ta supplātabāt: et dedinauerūt frustra
a iusto. Propter hec dicit dominus
ad domū iacob qui redemit abrahā.
Non modo confundetur iacob. nec
modo vultus eius erubescet: sed cū vi-
derit filios suos opera manū mearū.
ī medio sui sandificātes nomē meū: et
sandificabūt sanctum iacob. et deū isrl
p̄dicabūt: et sciēt rectates spiritu intelle-
ctum. et musitatores discēt legē. **C. xxx.**

Ve filij defectores dicit dñs. ut fa-
ceretis cōsiliū et non ex me: et or-
dinemini telam et nō p̄ spiritū meū. ut
adderetur peccatū sup̄ peccatū: qui am-
bulatis ut descendatis ī egiptū. et os

meū nō interrogastis: sperātes auxiliū
in fortitudine pharaō. et habentes fi-
ducia in umbra egipti: et erit vobis
fortitudo pharaonis in cōfusione.
et fiducia in umbra egipti in ignomi-
niam. Querant enī in thānes princeps
tū: et nūcī tui usq; ad thānes puenērūt.
Omnes confusi sunt sup p̄p̄o qui eis
prodesse non potuit. Non fuerūt ī au-
xilium. et in aliquam utilitatem: sed
in cōfusione et in opprobrium.
Unus iumentorum austru. In terra
tribulationis et angustie. leena et leo-
re eis vipera. et regulus volans: por-
tantes sup humeros iumentorū diui-
tias suas. et sup gibbū camelorū the-
sauros suos. ad p̄p̄m qui eis prodesse
nō poterit. Egiptus enī frustra et vane
auxiliabitur. Ideo clamaui sup hoc:
supbia tantū est. quiesce. Nūc ingres-
sus scribe eis sup buxū. et in libro dili-
genter egara illud: et erit in die nouis-
simo in testimoniū usq; in eternū. Po-
pulus enim ad iracundiā provocans
est. et filij mendaces. filij nolentes au-
dire legem dei: qui dicūt videntibz no-
lite videre. aspicientibus aspicere no-
bis ea que recta sunt. Loquimini no-
bis placencia. videte nobis errores:
auferte. a me viam. Declinate a me se-
mitam. cesser a facie nostra sanctus
israhel. Propterea hec dicit sanctus
israhel: pro eo q̄ reprobastis verbum
hoc. et sperastis in calumnia et tumultu:
et innixi estis super eo. Propterea
erit vobis iniquitas hec. sicut inter-
ruptio cadēs: et requisita ī muro excel-
so: quoniā subito dū non speratur ve-
niet cōtritiō eius: et cōminuetur sicut
conteritur lagena figuli cōtritiōne per-
ualida: et non inuenietur de fragmen-
tis ei⁹ testa. ī qua portetur igniculus

de incendio. aut hauriat parum aque
de fouea: quia hec dicit dominus deus
israhel. Si reuertimini et quiescatis:
salui eritis. In silentio et in spe erit for-
tudo vestra: et nolistis et dixistis.
Nequaquā: sed ad equos fugiem⁹: ideo
fugietis. Et sup veloces ascendentis:
ideo velociores erūt qui p̄sequerēt vōs.
Nulle homines a facie terroris vni⁹
et a facie terroris quinq; fugietis: do-
nec relinquamini q̄si malus navis ī
vertice montis: et quasi signū sup col-
lem. Propterea repeditat dominus ut
miseretur vestri. et ideo exultabit par-
rens vobis. quia deus iudicij dñs. be-
ati omnes qui expectant eum. Popu-
lus enim syon habitabit ī iherusalem:
plorans nequaquā: plorabis: miserās
miserabitur tui. Ad vocem clamoris
tui statim ut audierit respondebit tibi:
et dabit vobis dominus panē arcū.
et aquā breuē: et nō faciet auolare a te
ultra doctorem tuū: et erūt oculi tui vi-
dentes p̄ceptorem tuū. et aures tue au-
dient verbū post tergū mouentis. Hec
est via ambulate in ea: et nō declinetis
neq; ad dexteram neq; ad sinistrā. Et
cōtaminabis laminas sculptiliū ar-
gēti tui. et vestimentū cōflati⁹ auri tui:
et disp̄ges ea sicut immūditia mēstrua-
re. Egredere: dices ei. Et dabit pluvia
semini tuo ubicunq; seminaueris ī ter-
ra: et panis frugum terre erit uberrim⁹
et pinguis. Pascet in possessione tua
in die illo agn⁹ spaciōse: et tauri tui et
pulli asinorū qui operant̄ terrā. cōmi-
xtum migra comedent sicut in area
ut vtilatū ē. Et erūt sup omnē montē
excelsū. et sup omnē collē eleuatum
rui currentiū aquarū. in die interfec-
tis multorū: cum ceciderit turres. Et e-
rit lux lune sicut lux solis. et lux solis

erit sempiternitatem. sicut lux septem
diebus: in die qua alligauerit dominus
vulnus populi sui. et prussuram plage e-
ius sanauerit. Ecce nomen domini ve-
nit de longinquo: ardens furor eius:
et grauis ad portandum. Labia eius reple-
ta sunt indignatione: et lingua eius quasi
ignis deuorans. Spiritus eius velut
torrens inundans usque ad medium col-
li. ad perdendas gentes in nichilum: et
frenum erroris quod erat in maxillis populi.
Canticum erit vobis sicut vox sanctifi-
cate sollemnitatis: et leticia cordis si-
cut qui pergit cum tibia. ut intret in montem
domini ad fortem israel. Et audientia faci-
et dominus gloriam vocis sue. et ter-
rorem brachii sui ostendet in commi-
natione furoris. et flamme ignis de-
uorantis: allidet in turbine et in lapide
grandinis. A voce enim domini pauebit
assur virga percussus: et erit transitus
virge fundatus quam requiescere faciet
dominus super eum. in tympanis et cy-
tharis et bellis propriis repugnabit
eos. Preparata est enim ab heri to-
phet a rege preparata. profunda et
dilata. Nutrimenta eius ignis. et
ligna multa: flatus domini sicut tor-
rens sulphuris succendens eam. **Cxxx.**

Ue qui descendunt in egiptum ad au-
xilium in equis sperantes. et ha-
bentes fiduciam super quadrigis quia mul-
te sunt. et super equitibus quia preualidi ni-
mis: et non sunt confisi super sanctum
israel. et dominum non requisierunt. Ipse
autem sapiens adduxit malum. et verba
sua non abstulit: et consurget contra
domum pessimorum. et contra auxilium ope-
rantium iniquitatem. Egiptus homo et
non deus. et equi eorum caro et non spiri-
tus: et dominus inclinabit manum suam et
corruet auxiliator. et cadet cui prestat

auxilium. simulque omnes consummentur:
quia hec dicit dominus ad me. Quo-
modo si rugiat leo et catulus leonis
super pradam suam. cum occurrerit ei multi-
tudo pastorum. a voce eorum non formida-
bit. et a multitudine eorum non pauebit:
sic descendet dominus exercituum ut perietur
super montem syon et super collem eius. Si-
cut aues volantes. sic protegit dominus
exercituum iherusalem: protegens et liberans.
transiens et saluans. Conuertimini
sicut in profundum recesseratis filii israel.
In die enim illa abiciet vir ydola ar-
genti sui. et ydola auri sui que fecerunt
vobis manus vestre in peccatum: et ca-
det assur in gladio non viri. et gladi-
us non hominis vorabit eum: et fugiet
non a facie gladii et iuvenes eius vesti-
gales erunt: et fortitudo eius a terrore
transibit. et pauebunt fugientes princi-
pes eius. Dixit dominus. cuius est ignis in syon:
et caminus eius in iherusalem. **Cxxxv.**

Ecce in iusticia regnabit rex. et prin-
cipes in iudicio perunt: et erit vir
sicut qui absconditur a vento. et celat
se a tempestate: sicut riuus aquarum in
siti. et umbra petre prominens in terra de-
serta. Non caliginabunt oculi videndum.
et aures audientium diligenter auscul-
tabunt: et cor stultorum intelliget scientiam.
et lingua balborum velociter loquetur et
plane. Non vocabitur ultra is qui insi-
piens est princeps: neque fraudulentus
appellabitur maior. Stultus enim fatua
loquetur. et cor eius faciet iniquitatem:
ut perficiat simulationem. et loquatur ad
dominum fraudulenter: et vacuam faciat ani-
mam esurientis. et potum sitiienti auferat.
Fraudenti vasa pessima sunt: ipse
enim cogitationes corroborabit ad per-
dendos mites in sermone mendacii. cum
loqueretur pauper iudicium. Princeps

vero ea que digna sunt principi cogi-
tabit: et ipse super duces stabit. Mulie-
res opulente surgite: et audite vocem
meam: filie confidentes precipite auribus
eloquiū meū. Post dies enim et annū-
et vos cōturbabimini cōfidentes. Con-
summata est enim vindemia: collectio
ultra nō veniet. Obstupescite opulēte-
cōturbabimini cōfidentes: sequite vos
et cōfundamini: accingite lumbos vros
sup vbera. Plangite sup regione desi-
derabili: sup vinea fertili. Sup humū
populi mei spina et vepres ascendent:
quātomagis sup omnes domos gau-
dij ciuitatis egulantis. Domus enim
dimissa est: multitudo urbis relicta ē:
tenebre et palpatio facte sunt super spe-
luncas usq; in eternū. Gaudiū ona-
groy pascua gregū: donec effundatur
sup nos spiritus de excello. Et erit de-
sertū in chermel: et chermel in saltū re-
putabitur: et habitabit in solitudine
iudiciū: et iusticia in chermel sedebit. Et
erit opus iusticie pax: et cultus iusticie si-
lentiū: et securitas usq; in sempiternū. Et
sedebit populus meus in pulcritudine pacis:
et in tabernaculis fiducie et in requie o-
pulēta. Grādo aut in descensione saltus:
et humilitate humiliabitur ciuitas. Be-
ati qui seminatis sup omnes aquas: im-
mittētes pedē bouis et asini. **Cxxxiii.**

Te qui p̄daris: nōne et ipse p̄da-
beris? Et qui spernis: nōne et ipse
sperneris? Cū cōsummaueris dep̄da-
tionē dei p̄daberis: cū fatigatus desie-
ris contemnere: contemneris. Dñe mi-
serere nostri te enim expectamus: esto
brachiū nostrū in manu: et salus nr̄a
in tempore tribulationis. A voce āge-
li suggerūt ppli: ab exaltatione tua disp-
se sūt gentes. Et cōgregabūtur spolia
vestra sicut colligitur brucus: velut cū

folle plene fuerint de eo. Magnificat⁹
est dñs quoniā habitabit in excello: im-
plebit syon iudicio et iusticia: et erit fi-
des in temporibus suis. Diuinitas salutis
sapientia et scientia: timor dñi ipse the-
saur⁹ eius. Ecce videntes clamabūt
foris: angeli pacis amare flebūt. Dis-
sipate sunt vię: cessauit trāsiens p semi-
tam: irritū factū est pactū: p̄icit ciui-
tates: nō reputauit homines. Luxit et
elanguit terra: confusus est libanus
et absorduit. Et factus est saron sicut
desertum: et concussa est basan et car-
melus. Nūc cōsurgam dicit domin⁹:
nunc exaltabor et nunc sublimabor.
Cōcipietis ardorem et parietis stipu-
lam: spirit⁹ v̄t ut ignis vorabit vos:
et erūt ppli quasi de incendio cinis: spi-
ne cōgregate igni comburent. Audi-
te qui lōge estis q̄ fecerim: et cognosci-
te vicini fortitudinē nr̄a. Cōterriti sūt
in syon peccatores: possedit timor ypo-
critis. Quis poterit habitare de vobis
cum igne deuorante: aut quis habita-
bit ex vobis cum ardoribus semper-
nis? Qui ambulat in iusticijs et loqui-
tur veritatē: qui p̄icit auariciā et ca-
lumnia: et excutit manus suas ab o-
mnī munere. Qui obturat aures suas
ne audiat sanguinē: et claudit oculos
suos ne videat malum: iste in excellis
habitabit: munimēta saxoy sublimi-
tas eius: panis ei datus ē: aque eius
fideles sunt. Regem in decore suo vide-
bit: oculi eius cernent terrā de longe:
cor tuū meditabitur timorem. Vbi ē
litteratus: ubi legis verba ponderās:
ubi doctor paruuloy? Populū impru-
dentem non videbis: pplm alti sermo-
nis: ita ut non possis intelligere diser-
titudinem lingue eius: in quo nulla
est sapientia. Respice syon ciuitatem

solemnitatis nostre. oculi tui videbunt
iherusalē habitationē opulentam. ta-
bernaculū qđ nequaquā transferri pote-
rit: nec auferentur clauī eius in sempī-
ternū. ⁊ omnes funiculi eius nō rum-
pentur: quia solūmodo ibi magnifi-
cat⁹ est dominus noster. Locus fluui-
orū riuī latissimi ⁊ parentes: nō transi-
bit sup eum nauis remigū. neq; trieris
magna transgredietur eum. Domin⁹
enim iudee noster. dñs legis noster.
dominus rex noster: ipse saluabit nos.
Laxati sunt funiculi tui: sed non pua-
lebūt. Sic erit malus tuus ut dilata-
re signū nō queas. Tunc diuidentur
spolia p̄darū multarū: claudi diripient
rapinam: nec dicet vicinus. elanguī.
Populus qui habitat in ea: aufere-
tur ab eo iniquitas. *Cxxxiii.*

Accedite gentes et audite. et popu-
li attendite: audiat terra ⁊ pleni-
tudo eius. orbis ⁊ omne germen eius:
quia indignatio dñi sup omnes gen-
tes: et furor sup vniuersam maliciam
eorū. Interfecit eos: et dedit eos in occi-
sionem. Interfecti eorū p̄cientur: et de
cadaueribus eorū ascendet fetor. Tabe-
scent montes a sanguine eorū. et tabe-
scent omnis militia celorū: et complica-
buntur sicut liber celi: ⁊ omnis militia
eorū defluet sicut defluit foliū de vinea
et de ficu: quoniam inebriatus est ī celo
gladius meus. Ecce sup ydumeā de-
scender: et sup pplm interfecionis mee
ad iudiciū. Gladius dñi repletus est
sanguine: incrassat⁹ est adipe de san-
guine agnorū ⁊ hircorū. ⁊ de sanguine
medullatorū arietum. Victimā enim
dñi in bosra: et interfecio magna in
terra edom: et descendent unicornes cū
eis. ⁊ tauri cum potentibz. Inebriabit
terra eorū sanguine. et hum⁹ eorū adipe

pinguiū: quia dies ultionis domini.
annus retributionis iudicij syon. Et
conuertentur torrentes eius in picem:
et humus eius in sulphur. Et erit tra-
iectus eius ī picem ardentem nocte et die: nō
extinguetur in sempiternū. Ascendet
fumus eius a generatione in genera-
tionem: desolabitur in secula seculorū.
Nō erit transiens p̄ eam: et possidebūt
illā onocrotalus et ericius: et ibis et
coruus habitabūt in ea. Et extendetur
sup eam mensura ut redigatur ad ni-
chilū: et perpendicularū in desolationē.
Mobiles eius nō erūt ibi. regem potius
inuocabūt: ⁊ omnes principes ei⁹ erūt
in nichilū. Et orientur in domibus ei⁹
spine et urtica. et palurus in mu-
nitibus eius: et erit cubile draconū.
et pascua strutionū: ⁊ occurrent demo-
nia: onocentaurus et pilosus clama-
bit alter ad alterū. Ibi cubauit lamia
⁊ inuenit sibi requiem: ibi habuit foue-
am ericius. et emutruit catulos: et cir-
cumfodit et fouit in umbra ei⁹. Illuc
congregati sunt milui. alter ad alterū.
Requirite diligenter in libro domini
et legite: unū ex eis nō defuit. alter alte-
rum nō quesuit: quia qđ ex ore meo
procedit ille mādauit: ⁊ spiritus eius
ipse congregauit ea: et ipse misit eis
sortem. et manus eius diuisit eam illis
in mensuram. Usq; in eternum possi-
debūt eam: in generatione et generati-
onem habitabunt in ea. *Cxxxv.*

Letabitur deserta ⁊ inuia: ⁊ exulta-
bit solitudo. ⁊ florebit quasi lili-
um. Germinās germinabit: et exulta-
bit letabūda et laudās. Gloria liba-
ni data est ei: decor carmeli ⁊ saron. Ipi
videbunt gloriam domini: et decorem
dei nostri. Confortate manus dissolu-
tas: et genua debilia roborate. Dicite

pusillanimis: confortamini et nolite timere. Ecce deus uester ultionē adducet retributionis: deus ipse veniet et saluabit nos. Tūc aperientur oculi cecorum: et aures surdorum patebunt. Tūc saliet sicut ceruus claudus: et apta erit lingua mutorum: quia scisse sunt ī deserto aque: et torrentes in solitudine: et quā erat arida in stagnū: et sitiens in fontes aquarū. In cubilibus in quibus prius dracones habitabāt: orietur viror calami et iunci: et erit ibi semita: et via sancta vocabitur. Nō transibit p̄ eā pollutus: et hec erit vobis directa via: ita ut stulti nō errant p̄ eam. Nō erit ibi leo: et mala bestia nō ascendet p̄ eā nec inuenietur ibi. Et ambulabunt qui liberati fuerint et redempti a domino: reuertent̄ et venient in syon cū laude: et leticia sempiterna super caput eorum. Gaudium et leticiam obtinebunt: et fugiet dolor et gemitus. **Cxxxvi.**

Et factum est ī quartodecimo anno regis ezechie: ascendit in sennacherib rex assiriorū sup omnes ciuitates iuda munitas: et cepit eas. Et misit rex assiriorū rablacen de lachis in iherusalē: ad regem ezechiam ī manu graui: et stetit in aqueductu piscine superioris: in via agri fullonis. Et regressus est ad eū eliachim fili⁹ elchie qui erat sup domū: et sobna scriba: et ioabe fili⁹ asaph a cōmentariis. Et dixit ad eos rablaces. Dicite ezechie. Hec dicit rex magnus assiriorū. Que est ista fiducia qua cōfidis: aut quo cōsilio uel fortitudine rebellare disponis? Sup quē habes fiduciā: quia recessisti a me? Ecce cōfidis sup baculū harundineū confectū istū sup egiptū: cui si innisus fuerit homo: intrabit in manū ei⁹ et pforabit eam: sic pharao

rex egipti omnibus qui cōfidunt ī eo. Quō si responderis michi: in domino deo nostro cōfidimus: nōne ipse est cui⁹ abstulit ezechias eccelsa et altaria: et dixit iude et iherusalē corā altari isto adorabitis? Et nunc trade te domino meo regi assiriorū: et dabo tibi duo milia equorum: nec poteris eē te p̄bere ascensores eorū. Et quomodo sustinebis faciem iudicis unius loci eē seruīs dñi mei minoribus? Quō si cōfidis ī egipto in quadriga: et in equitibz: et nūc nūquid sine domino ascendi ad terrā istā: ut dispderē eā. Dñs dixit ad me. Ascende sup terrā istā: et dispde eā. Et dixit eliachim: et sobna: et ioabe ad rablacen. Loquere ad seruos tuos syra lingua intelligim⁹ enim: ne loquaris ad nos iudaice in auribus ppli q̄ est sup murū. Et dixit rablaces. Nunquid ad dñm tuū et ad te misit me dñs me⁹: ut loquerer omnia verba ista: et nō potius ad viros qui sedent in muro ut comedant stercore sua: et bibāt urinam pedū suorū vobiscum? Et stetit rablaces: et clamauit voce magna iudaice et dixit. Audite verba regis magni regis assiriorū. Hec dicit rex. Non seducat vos ezechias: quia nō poterit eruere vos: et non vobis tribuat fiduciā ezechias sup dño dicens: eruens liberabit nos dñs: nō dabitur ciuitas ista in manu regis assiriorū. Nolite audire ezechiam: hec enī dicit rex assiriorū. Facite mecum benedictionem: et egredimini ad me: et comedite unusquisq; vineā suā: et unusquisq; ficum suā: et bibite unusquisq; aquam cisternę suę: donec veniā et tollā vos ad terrā que est ut terra uestra: terram frumenti et vini: terram panū et vinearū. Nec conturbet vos ezechias dicens:

dominus liberabit nos. Nunquid liberauerunt dii gentium unusquisque terram suam de manu regis assiriorum? Ubi est deus emath et arfad? Ubi deus sepharuaïm? Nunquid liberauerunt samariam de manu mea? Quis est ex omnibus diis terrarum istarum qui eruet terram suam de manu mea: ut eruat dominus iherusalem de manu mea? Et siluerunt et non responderunt ei verbum. Mandauerat enim rex dicens: ne respondeatis ei. Et ingressus est eliachim filius elchie qui erat super domum et sobna scriba et ioahe filius asaph a commentariis ad ezechiam scissis vestibus: et nuntiaverunt ei verba rabfacis. **Cxxxviii.**

Et factum est cum audisset rex ezechias scissis vestimenta sua: et obvolutus est sacco: et intravit in domum domini. Et misit eliachim qui erat super domum et sobna scribam et seniores de sacerdotibus optimos sacris ad ysaiam filium amos prophetam: et dixerunt ad eum. Hec dicit rex ezechias. Dies tribulationis et corruptionis: et blasphemie dies hec: quia venerunt filij usque ad partum et virtus non est parandi. Si quomodo audiat dominus deus tuus verba rabfacis: quem misit rex assiriorum dominus suus ad blasphemandum. Deum viventem: et reprobandum sermonibus quos audiuit dominus deus tuus. Leua ergo orationem pro reliquijs que reperte sunt. Et venerunt servi regis ezechie ad ysaiam: et dixit ad eos ysaias. Hec dicetis domino vestro. Hec dicit dominus. Metueas a facie verborum que audisti: quibus blasphemauerunt pueri regis assiriorum me. Ecce ego dabo ei spiritum et audiet nuntium et reuertetur ad terram suam: et corrumpere eum faciam gladio in terra sua. Reversus est autem rabfates:

et inuenit regem assiriorum preliantem aduersus lobna. Audierat enim quia profectus esset de lachis: et audiuit de taracha rege ethiopie dicentes: egressus est ut pugnet contra te. Quod cum audisset: misit nuntios ad ezechiam dicens. Hec dicetis ezechie regi iude loquentes. Non te decipiat deus tuus in quo tu confidis dicens: non dabitur iherusalem in manu regis assiriorum. Ecce tu nosti omnia que fecerunt reges assiriorum omnibus terris quas subuerterunt: et tu poteris liberari? Nunquid eruerunt eos dii gentium: quos subuerterunt patres mei: gozan et aran et reseph et filios eden qui erant in thalassar? Ubi est rex emath et rex arfad et rex orbis sepharuaïm: ana et aua? Et tulit ezechias libros de manu nuntiorum et legit eos: et ascendit in domum domini: et expandit eos coram domino. Et orauit ezechias ad dominum dicens. Domine exercituum deus israel qui sedes super cherubim: tu es deus solus omnium regum terre: tu fecisti celum et terram: inclina domine aurem tuam et audi: aperi oculos tuos et vide: et audi omnia verba sennacherib qui misit ad blasphemandum deum viventem. Vere enim domine desertas fecerunt reges assiriorum terras et regiones earum: et dederunt deos earum igni: non enim erant dii sed opera manuum hominum: lignum et lapis: et comminuerunt eos. Et nunc domine deus noster salua nos de manu eius: et cognoscant omnia regna terre: quia tu es dominus deus solus. Et misit ysaias filius amos ad ezechiam dicens. Hec dicit dominus deus israel. Pro quibus rogasti me de sennacherib rege assiriorum: hoc est verbum quod locutus est dominus super eum. Desperit te et subsannauit te virgo filia syon: post

te caput mouit filia iherusalē. Cui reprobasti. et quē blasphemasti. et super quem exaltasti vocem. et leuasti altitudinem oculorū tuorū. Ad sanctum israel. In manu seruorū tuorū reprobrasti dñō. et dixisti. In multitudine quadrigarū mearū ego ascendi altitudinē montiū. iuga libani. et succidā excelsa cedrorū eius. et edas abietes illius. et introibo altitudinē summmitatis eius. saltū carmeli eius. ego fodi et bibi aquam. et efficaui uestigio pedis mei omnes riuos aggerū. Nunquid non audisti que olim fecerim ei. Et diebus antiquis ego plasmaui illud. et nūc adduxi. et factum est in eradicationē colliū compugnantium. et ciuitatū munitarū. Habitatores earū breuiata manu cōtremerūt. et cōfusi sunt. facti sūt sicut fenu agri. et gramē pascue. et herba rectorū que exaruit anteq̃ maturesceret. Habitationem tuā et egressum tuū. et introitū tuū cognoui. et insaniā tuā contra me. Cū fureres aduersum me. Supbia tua ascendit in aures meas. Ponā ergo circulū in auribus tuis. et frenū in labijs tuis. et reducā te in uia p̃ quā uenisti. Tibi autē hoc erit signū. Comede hoc āno que sponte nascunt. et in anno secundo pomis uescere. In anno autē tercio seminare et metite. et plātate vineas. et comedite fructū earū. et mitte id qđ saluatū fuerit de domo iuda. et qđ reliquū est radicem deorsū. et faciet fructū sursum. quia de iherusalem exibūt reliquie. et saluatō de monte syon. Zel⁹ dñi exercitū faciet istud. Propterea hec dicit dñs de rege assiriorum. Non introibit ciuitatem hanc et non iaciet ibi sagittā. et nō occupabit eā clipeus. et nō mittere i circuitu ei⁹ aggerē. In uia qua uenit p̃ eā reuertet.

et ciuitatem hanc non ingredietur dicit dñs. Et p̃regam ciuitatem istam et saluē eā. p̃pter me et p̃pter dauid seruū meum. Egressus est autē angelus dñi et percussit in castris assiriorū centū octogintaquinque milia. Et surrexerūt mane. et ecce omnes cadauera mortuorū. Et egressus est et abiit. et egressus est sennacherib rex assiriorū. et habitauit in ninīue. Et factū est cum adoraret in tēplo nesrach deū suū ad ramelech et sarasar. filie ei⁹ percusserūt eū gladio. fugerūtq; i terrā ararath. et regnauit assaraddon fili⁹ ei⁹ p̃ eo. **Cxxxviii.**

In diebus illis egrotauit ezechias usq; ad mortē. et intrauit ad eum ysaias filius amos p̃pheta. et dixit ei. Hec dicit dñs. Dispone domui tue. quia morieris tu et nō uiues. Et cōuertit ezechias faciem suā ad parietem. et orauit ad dñm et dixit. Obsecro dñe. memento queso quomō ambulauerim coram te in ueritate et in corde p̃fecto. et qđ bonum est i oculis tuis fecerim. Et fleuit ezechias fletu magno. Et factū est uerbum dñi ad ysaiam dicens. Vade et dic ezechie. Hec dicit dñs deus dauid patris tui. Audiui orationē tuam. et uidi lacrimā tuā. Ecce ego adiciā super dies tuos quīdecim ānos. et de manu regis assiriorū eruam te. et ciuitatē istam. et p̃regam eam. Hoc autē tibi erit signū a domino. quia faciet dñs uerbū hoc qđ locutus est. Ecce ego reueri faciam umbrā liniarū p̃ q̃s descenderat in horologio achas. in sole retrorsum decem lineis. Et reuersus ē sol decē lineis p̃ gradus q̃s descenderat. Scriptura ezechie regis iuda cū egrotasset. et cōualuisset de infirmitate sua. Ego dixi in dimidio dierū meorum radā ad portas inferi. quesui residuū

annorum meorum. Dixi non videbo dominum deum in terra viventium: non aspiciam hominem ultra: et habitatorem quietis. Generatio mea ablata est et convoluta est a me: quasi tabernaculum pastorum. Precisa est velut a rege vita mea dum adhuc ordiret succidit me. De mane usque ad vespertinam finies me: sperabam usque ad mane. Quasi leo sic contemnit omnia ossa mea. De mane usque ad vespertinam finies me. Sicut pullus hirundinis sic clamabo: meditabor ut coluba. Attenuati sunt oculi mei: suspicientes in excelsum. Domine vim patior responde pro me. Quid dicam: aut quid respondebit michi cum ipse fecerit? Recogitabo omnes annos meos in amaritudine anime mee. Domine si sic vivitur et in talibus vita spiritus mei: corripies me et vivificabis me: ecce in pace amaritudo mea amarissima. Tu autem eruisti animam meam ut non periret: precisti post tergum tuum omnia peccata mea: quia non infertus confitebitur tibi: neque mors laudabit te: non repedabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam. Vivens vivens ipse confitebitur tibi sicut et ego hodie: pater filijs notam faciet veritatem tuam. Domine saluum me fac: et psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vite nostre in domo domini. Et iussit ysaias ut tolleretur massam de fictis: et cataplasmarer super vulnus et sanaretur. Et dixit ezechias. Quod erit signum quia ascenda in domo domini? **Cxxxviii.**

In tempore illo misit merodach baladan filius baladan rex babilonis libros et munera ad ezechiam. Audierat enim quod egrotasset et convalesceret. Letatus est autem super eos ezechias: et ostendit eis cellam aromatum et argenti et auri et

odoramentorum et ungenti optimi et omnes apothecas suppellectilis sue et universa que inventa sunt in thesauris eius. Non fuit verbum quod non ostenderet eis ezechias in domo sua: et in omni potestate sua. Introivit autem ysaias propheta ad ezechiam regem et dixit ei. Quid dixerunt viri isti: et unde venerunt ad te? Et dixit ezechias. De ita longinqua venerunt ad me: de babilone. Et dixit. Quid viderunt in domo tua? Et dixit ezechias. Omnia que in domo mea sunt viderunt. Non fuit res quam non ostenderim eis in thesauris meis. Et dixit ysaias ad ezechiam. Audi verbum domini exercituum. Ecce dies venient: et auferentur omnia que in domo tua sunt et que thesaurizaverunt patres tui usque ad diem hunc in babilone. Non relinquetur quicquam dicit dominus. Et de filiis tuis que erunt de te que genueris tollentur: et erunt eunuchi in palatio regis babilonis. Et dixit ezechias ad ysaiam. Bonum verbum domini quod locutus est. Et dixit. Fiat tantum pax et veritas in diebus meis. **Cxli.**

Consolamini consolamini popule meus: dicit deus vester. Loquimini ad cor iherusalem et aduocate eam: quoniam completa est malicia eius: dimissa est iniquitas illius. Suscepit de manu domini duplicia pro omnibus peccatis suis. Vox clamantis in deserto. Parate viam domini: rectas facite in solitudine semitas dei nostri. Omnis vallis exaltabitur et omnis mons et collis humiliabitur: et erunt prava in directa: et aspera in vias planas. Et revelabitur gloria domini: et videbit omnis caro pariter quod os domini locutus est. Vox dicentis. Clama. Et dixi. Quid clamabo? Omnis caro fenum: et omnis gloria eius quasi flos agri. Exsiccatum est fenum

et cecidit flos: quia spiritus dñi suffla-
uit in eo. Vere fenu est pplus. Secca-
tum est fenu et cecidit flos: verbu autē
domini stabit in eternu. Sup mōtem
excellsum ascende tu qui euangelizas
syon: exalta in fortitudine vocem tuā
qui euangelizas iherusalē. Exalta: nō
li timere. Dic ciuitatibus iude: ecce de-
us vester. Ecce dñs deus in fortitudi-
ne veniet: et brachiū eius dominabit.
Ecce merces eius cum eo: et opus illi⁹
corā illo. Sicut pastor gregem suum
pascet: in brachio suo congregabit a-
gnos: et in sinu suo leuabit: fetas ipse
portabit. Quis mensus est pugillo a-
quas: et celos palmo ponderauit?
Quis appendit tribz digitis molem
terre: et librauit in pondere montes et
colles in statera? Quis adiunxit spiri-
tum dñi: aut quis consiliari⁹ ei⁹ fuit
et ostendit illi? Cum quo inijt consili-
um et instruxit eum: et docuit eū semitā
iusticie: et erudiuit eum scientia: et viā
prudētie ostendit illi? Ecce gentes q̄si
stilla simile: et quasi momentū statere
reputate sunt. Ecce insule q̄si puluis
exiguus: et libanus non sufficet ad
succendendū: et animalia eius nō suffi-
cient ad olocaustū. Omnes gentes q̄si
nō sint sic sunt corā eo: et quasi nichilū
et inane reputate sunt ei. Cui igit
simile fecistis deum: aut quā ymagi-
nem ponetis ei? Nunquid sculptile con-
flauit faber: aut aurifex auro figura-
uit illud: et lammis argenteis argēta-
rius? Forte lignū et imputribile elegit
artifex sapiens: querit quomō statu-
at simulacrū qd nō moueatur. Nun-
quid non scietis? Nunquid nō audi-
stis? Nunquid nō ānunciatū ē vobis
ab initio? Nunquid nō intellegistis
fundamenta terre? Qui sedet sup girū

terre: et habitatores ei⁹ sunt quasi lo-
custe. Qui extendit velut nichilū celos:
et expandit eos sicut tabernaculū ad
inhabitandū. Qui dat secretorū scruta-
tores quasi non sint: iudices terre ve-
lut inane fecit. Et quidē neq; plantat⁹
neq; satus neq; radicat⁹ in terra trun-
cus eorū. Repente flauit in eos et arue-
runt: et turba quasi stipulam auferet
eos. Et cui assimilastis me: et adqua-
stis dicit sanctus? Leuate in excelsum
oculos vestros: et videte quis creauit
hec. Qui educit in numero militiam
eorū: et omnes ei⁹ nomine vocat. Pre-
multitudine fortitudinis et roboris
virtutisq; eius: neq; unum reliquum
fuit. Quare dicis iacob et loqris isra-
hel: abscondita ē via mea a domino:
et a deo meo iudiciū meum transiit?
Nunquid nescis: aut non audisti?
Deus sempitern⁹ dñs: qui creauit ter-
minos terre: et non deficiet neq; labo-
rabit: nec est inuestigatio sapientie ei-
us. Qui dat lassō virtutem: et hīs q̄
nō sūt: fortitudinē et robur multiplicat.
Deficiēt pueri et laborabūt: et iuuenes
in infirmitate cadēt. Qui aut sperant
i dño mutabūt fortitudinē: assument
pēnas sicut aquile: currēt et nō labora-
bunt: ābulabūt et nō deficiēt. **C. xli.**

Faceant ad me insule: et gentes
mutent fortitudinem. Accedāt
et tūc loquantur: simul ad iudicium
propinquem. Quis suscitauit ab ori-
ente iustum: vocauit eum ut sequerēt
se? Dabit i cōspectu ei⁹ gentes: et reges
obtimebit. Dabit q̄si puluerē gladio
ei⁹: sicut stipulā vento raptam arcui
ei⁹. Persequet eos: trāsibit i pace: semi-
ta in pedibz ei⁹ nō apparebit. Quis hec
operat⁹ est et fecit: vocās generationes
ab exordio? Ego domin⁹: primus et

novissimus ego sum. Viderunt insule et
timuerunt: extrema terre obstupuerunt
appropinquaverunt: et accesserunt. Unus-
quisque proximo suo auxiliatur: et fratri
suo dicit confortare. Confortabit faber
crarius percussus malleo cui rube-
bat tunc temporis dicens: glutino bo-
num est: et confortabit eum clavis ut
non moveatur. Et tu israel serue meus:
iacob quem elegi: semen abraham ami-
ci mei: in quo apprehendi te. Ab extre-
mis terre et a longinquis eius vocavi
te: et dixi tibi. Servus meus es tu: elegi
te et non abieci te. Ne timeas quia te-
cum ego sum: ne declines: quia ego
deus tuus. Confortavi te et auxilia-
tus sum tibi: et suscepit te de cetera iusti
mei. Ecce confundentur et erubescunt
omnes qui pugnant adversum te. Erunt
quasi non sint: et peribunt viri qui con-
tradiciunt tibi. Queres eos et non inve-
nies viros rebelles tuos: et erunt quasi
non sint et veluti consumptio hominis
bellantis adversum te: quia ego dominus
deus tuus apprehendens manum tuam
dicensque tibi. Ne timeas: ego adiuvi
te. Non timere vermis iacob: qui mor-
tui estis et israel. Ego auxiliatus sum
tui dicit dominus: et redemptor tuus
sanctus israel. Ego posui te quasi plau-
strum triturans novum: habens rostra
serrantia. Et triturabis montes et con-
minues: et colles quasi pulverem pones.
Ventilabis eos et ventus tollet et tur-
bo dissipet eos: et tu exultabis in domi-
no: in sancto israel letaberis. Egredi-
eris et pauperes querunt aquas et non sunt:
lingua eorum siti aruit. Ego dominus
exaudiam eos. Deus israel: non declin-
quam eos. Aperiam in superis collibus
flumina: et in medio camporum fontes.
Ponam desertum in stagna aquarum:

et terram in viam in rivus aquarum. Da-
bo in solitudine cedrum: et spinam et
myrtum et lignum olivae. Ponam in deser-
to abietem ulmum et buxum simul ut vide-
ant et sciunt et recogitent et intelligant
pariter: quia manus domini fecit hoc: et san-
ctus israel creavit illud. Prope facite iu-
dicium vestrum dicit dominus: afferte si-
quid forte habetis dixit rex iacob. Ac-
cedant: et nuncient nobis quaecumque ven-
tura sunt. Priora que fuerunt nuncia-
te: et ponentur cor nostrum et sciemus: no-
vissima eorum et que ventura sunt indi-
cate nobis. Annunciate que ventura
sunt in futurum: et sciemus quia dei vos estis.
Bene quoque aut male si potestis faci-
te: et loquamur et videamus simul. Ec-
ce vos estis et nichil est: et opus vestrum
et eo quod non est. Abominatio est qui
elegit vos. Suscitavi ab aquilone: et
veniet ab ortu solis. Vocavit nomen
meum: et adducet magistratus quasi
lutum: et velut plastes conculcans hu-
mum. Quis annuntiavit ab exordio
ut sciamus: et a principio ut dicamus
iustus es? Non est neque annuncians
neque predicans: neque audiens sermones
vestros. Primus ad syon dicit ecce as-
sum: et iherusalem evangelista dabo. Et
vidi: et non erat neque et isti quisque qui in-
iret consilium et interrogaret responderet verbum.
Ecce omnes iniusti: et vana opera eorum:
ventus et inane simulacra eorum. **Exli.**
Ecce servus meus suscipiam eum: et
electus meus: complacuit sibi in il-
lo anima mea. Dedi spiritum meum super
eum: iudicium gentibus proferet. Non cla-
mabit neque accipiet personam: nec audie-
tur rex eius foris. Calamum quassatum
non conteret: et linum fumigans non
extinguet. In veritate educet iudicium:
non erit tristis neque turbulentus donec

ponat in terra iudiciū: et legē ei⁹ insule
repedabūt. Nec dicit dominus deus
creans celos et extendens eos: firmās
terram: et que germināt ex ea: dās fla-
tum pplo qui est sup terrā: et spiritum
caltantibz eam. Ego dominus voca-
ui te in iusticia: et apprehendi manum
tuam: et seruauī te. Et dedi te in sedus
populi: in lucem gentiū: ut aperires o-
culos reorū: et educeres de conclusione
uinctū: de domo carceris sedentes in
tenebris. Ego dñs: hoc est nomē meū.
Gloriā meā alteri nō dabo: et laudē
meā sculptilibz. Que pma fuerūt ecce
venetunt: noua q̄ ego ānuncio: ante-
q̄ oriātur audita vobis faciā. Lātate
dño canticū nouū: laus eius ab extre-
mis terre. Qui descendit in mare et
plenitudo eius insule et habitatores
ear. Subleuetur desertum: et ciuitates
eius: in domibus habitabit cedar. Lau-
date habitatores petre: de vertice mon-
tiū clamabūt. Ponent dño gloriā:
et laudem eius in insulis nunciabūt.
Domin⁹ sicut fortis egredietur: sicut
uir preliator suscitabit zelū. Vocifera-
bitur et clamabit: sup inimicos suos
cōfortabitur. Tacui: semp filii: patres
fui: sicut parturiēs loquar. Dissipabo
et absorbebo siml: desertos faciā mon-
tes: et colles: et omē gramē eorū exsicca-
bo. Donā flumina in insulas: et sta-
гна arefaciā. Et educā reos in viā
quā nesciūt: et in semitis quas igno-
rauerūt ambulare eos faciā. Donā
tenebras coram eis in lucē: et praua
in recta. Nec verba feci eis: et non de-
reliqui eos. Cōuersi sunt retrorsū. Con-
fundātur cōfusione qui confidunt in
sculptili: qui dicunt cōstānti vos dñi
nri. Surdi audite: et ceci intuemini
ad videndū. Quis rec⁹ nisi seru⁹ me⁹:

et surdus nisi ad quē nuncios meos
misi? Quis recus: nisi qui uenundat⁹
est? Et quis recus? Nisi seruus dñi?
Qui uidet multa: nonne custodies?
Qui aptas habes aures: nonne audi-
es? Et dñs uoluit ut sanctificaret eū: et
magnificaret legem et extolleret: ipse
aut ppis direptus et vastatus. Inaque-
us iuuenū omnes simul: et in domi-
bus carcerū absconditi sunt. Facti sunt
in rapinā nec est qui euat: in direpti-
onem: nec est qui dicat redde. Quis ē
in uobis qui audiat hoc attendat et
auscultet futura? Quis dedit i direpti-
onem iacob: et israhel vastantibus?
Nōne dñs ipse cui peccauim⁹? Et nō-
luerūt in uis eius ambulare: non au-
dierūt legem eius. Et effudit sup eum
indignationē furoris sui: et forte bellū:
et combussit eū i circuitu et nō cognouit:
et succedit eū: et nō intellegit. **Capitulum.**

Et nunc hec dicit domin⁹ creās te
iacob: et formās te israhel. Nō-
li timere quia redemi te: et uocaui te
nomine tuo. Meus es tu. Cum trāsie-
ris p aquas tecū ero: et flumina non
operiet te. Cum ambulaueris in igne
non combureris: et flāma nō ardebit
in te: quia ego domin⁹ deus tuus san-
ctus israhel saluator tuus. Dedi ppi-
rationē tuā egiptū: et ethiopiam et
saba pro te. Sequo honorabilis fact⁹
es in oculis meis et gloriosus: ego di-
legi te. Et dabo homines pro te: et po-
pulos pro anima tua. Noli timere:
quia ego tecū sum. Ab oriēte adducā
semen tuū: et ab occidente cōgregabo
te. Dicam aquiloni da: et austro: noli
prohibere. Affert filios meos de lon-
gino: et filias meas ab extremis ter-
re. Et omne qui inuocat nomē meū:
in gloriā meam creauī eū: formaui

eum et feci eum. Educ foras populū
cecū ⁊ oculos habentem: surdū ⁊ au-
res ei sunt. Omnes gentes congrega-
te sunt simul: et collede sūt tribz. Quis
in vobis annūciat istud: et que p̄ma
sūt audire nos faciet? Dēt testes eoz
et iustificentur: et audiant et dicant.
Vere vos testes mei dicit dñs: ⁊ seruu
meus quē elegi: ut sciatis et credatis
michi. et intelligatis quia ego ip̄e sū.
Ante me non est formatus deus: et
post me nō erit. Ego sum ego sum do-
minus: et non est absq; me saluator.
Ego annunciaui et saluaui: auditū
feci: et non fuit in vobis alienus. Vos
testes mei dicit dominus: et ego deus.
Et ab initio ego ip̄e: et non est qui de
manu mea eruat. Operabor: et quis a-
uertet illud? Hec dicit dñs redemptor
vester sanctus israhel. Propter vos e-
misi in babilonem: et detraxi vedes uni-
uersos: et chaldeos in nauibus suis
gloriantes. Ego dñs sand⁹ vester: cre-
ans israhel: rex vester. Hec dicit dñs
qui dedit in mari viam: et in aquis
torrentibz semitā. Qui eduxit q̄drigā
et equum: agnē et robustum. Simul
obdormierūt nec resurgent: cōtūti sūt
quasi linū: et extincti sunt. Ne memi-
neritis prior: ⁊ antiqua ne intueamini.
Ecce ego facio noua. et nunc orientē:
utiq; cognoscetis ea. Donā in deserto
viam: ⁊ in inuio flumina. Et glorifi-
cabit me bestia agri: dracones ⁊ stre-
tiones: quia dedi i deserto aquas. flu-
mina in inuio: ut darem potū populo
meo edo meo. Populū istū formaui
michi: laudē meā narrabit. Non me
inuocasti iacob: nec laborasti in me
israhel. Non obtulisti michi arietem
olocausti tui: et victimis tuis nō glori-
ficasti me. Nō te hūire feci i oblatione:

nec laborem tibi p̄bui in thure. Non
emisti michi argento calamū: ⁊ adipe
victimarū tuarū nō inebriasti me. Verū-
tamen seruire me fecisti in peccatis tu-
is: p̄buiisti michi laborem in iniquita-
tibus tuis. Ego sum. ego sum ip̄e. q̄
deleo iniquitates tuas p̄pter me: ⁊ pec-
catorū tuorū nō recordabor. Reduc me
in memoriā et iudicemur simul: nar-
ra si quid habes ut iustificeris. Pater
tuus primus peccauit: et interpres tui
preuaricati sunt in me. Et cōtamina-
ui principes sanctos: dedi ad interniciōnē
iacob: ⁊ isrl i blasphemā. **Exlmi.**

Et nunc audi iacob serue meus:
et israhel quē elegi. Hec dicit do-
minus faciens ⁊ formans te: ab utero
auxiliator tuus. Noli timere serue me-
us iacob: et redissime quē elegi. Effun-
dam enim aquas sup sitientem: et flu-
enta sup aridā. Effundā spiritū meū
sup semen tuū: et benedictionē meā su-
per stirpem tuā: et germinabunt inter
herbas quasi salices iuxta p̄terfluen-
tes aquas. Iste dicet dñi ego sum: et
ille vocabit in nomine iacob. Et hic
scribet manu sua domino: et in noīe
israhel assimilabitur. Hec dicit dñs
rex israhel ⁊ redemptor eius: domin⁹
exercitū. Ego primus et ego nouissi-
mus: ⁊ absq; me nō est deus. Quis si-
milis mei? Vocet et annunciet: ⁊ or-
dinē exponat michi. Sequo constitui
michi pplm antiquū: ventura ⁊ q̄ futu-
ra sunt annuncient eis. Nolite timere:
neq; cōturbanini. Et tunc audire te fe-
ci: et annunciaui. Vos estis testes mei.
Nunquid est deus absq; me: ⁊ forma-
tor quē ego nō nouerim? Plaste ydo-
li omnes nichil sunt: ⁊ amantissima e-
ozū nō p̄derūt eis. Ipsi sunt testes eoz:
quia non vident neq; intelligunt: ut

confundant. Quis formauit deum: et
sculptile conflauit ad nichil utile? Ecce
omnes participes eius confundentur.
Fabri enim sunt ex hominibus. Conue-
nient omnes: stabunt et pauebunt: et con-
fundentur simul. Faber ferrarius lima o-
peratus est: in prunis et in malleis for-
mauit illud: et operatus est in brachi-
o fortitudinis sue. Esuriet et deficiet:
non bibet aquam et lassescet. Artifex li-
gnarius extendit normam: formauit illud
in runcina. Fecit illud in angularibus:
et in circino tormauit illud: et fecit yma-
ginem viri quasi speciosum hominem
habitatem in domo. Succidit cedros:
tulit ilicem et quercum que steterat inter
ligna saltus. Platauit pinum quam plu-
uia nutriuit: et facta est hominibus in
foru. Sumpsit ex eis et calefactus est:
et succendit et coxit panes: de reliquo
autem operatus est deum et adorauit: fecit
sculptile. et curuatus est ante illud. Me-
dium eius combussit igni: de medio
eius carnes coxit. Comedit pulmentum
et saturatus est: et calefactus est et dixit.
Vah calefactus sum: vidi foru. Reliquum
autem eius. deum fecit et sculptile sibi. Cur-
uatur ante illud: et adoratur illud et ob-
secrat dicens. Libera me: quia deus me-
us es tu. Nescierunt neque intellexerunt.
Obliti enim sunt ne videant oculi eorum:
et ne intelligant corde suo. Non reco-
gitant in mente sua: neque cognoscunt
neque sentiunt ut dicant. Medietatem eius
combussit igni: et coxit super carbones e-
ius panes. Coxit carnes et comedit: et
de reliquo eius ydolum faciam. Ante
truncum ligni precidam. Pars eius cinis
est. Cor insipiens adorauit illud: et
non liberauit animam suam: neque dicit
forte mendacium est in deiterna mea. Me-
mento horum iacob et israel: quoniam

seruus meus es tu. Formauit te: seruus
meus es tu. Israel non obliuiscaris
mei. Deleui ut nubem iniquitates tuas:
et quasi nebulam peccata tua. Reuertere
ad me: quoniam redemi te. Laudate reli-
quoniam misericordiam fecit dominus: iubilate
extrema terre. Resonate montes lau-
dationem: saltus et omne lignum eius.
Quoniam redemit dominus iacob: et israel
glorietur. Hec dicit dominus redemptor
tuus: et formator tuus ex utero. Ego do-
minus faciens omnia: extendens celos
solus. Stabilis terram et nullus me-
cur: irrita facies signa divinum: et ar-
culos in furore vertens. Couertens sapien-
tes retrorsum: et scientiam eorum stultam faciens.
Suscitans verbum serui sui: et consili-
um suorum complens. Qui dico iherusalem
habitaberis: et ciuitatibus iuda edi-
ficabimini: et deserta eius suscitabo.
Qui dico profundo desolare: et flu-
mina tua arefaciam. Qui dico cyro
pastor meus es: et omnem voluntatem meam
complebis. Qui dico iherusalem edi-
ficaberis: et templo fundaberis. **Cxlv.**

Hec dicit dominus reus meo cyro cui
apprehendi deiternam ut subiciam
ante faciem eius gentes: et dorsa re-
gum vertam. Et aperiam coram eo ianuas:
et porte non claudentur. Ego ante te i-
bo: et gloriosos terre humiliabo. Por-
tas ereas conteram: et vedes ferreos con-
fringam. Et dabo tibi thesauros abscon-
ditos et archana secretorum: ut scias quia
ego dominus. qui uoco nomen tuum deus isra-
hel: propter seruum meum iacob et israel
electum meum. Et vocavi te nomine tuo: as-
similavi te: et non cognouisti me. Ego
dominus: et non est apertius. Extra me
non est deus. Accinxisti te et non cognouisti
me: ut sciant homines qui ab ortu solis
et qui ab occidente quoniam absque me

non est deus. Ego dominus et non est
 alter: formans lucem et creans tenebras:
 faciens pacem et creans malum. Ego
 dominus faciens omnia hec. Corate
 celi desuper et nubes pluant iustum: ape-
 riatur terra et germinet saluatorem: et
 iusticia oriatur simul. ego dominus creavi
 eum. He qui contradicit fictori suo: testa
 de famulis terre. Numquid dicit lutum
 figulo suo. quid facis: et opus tuum absque
 manibus est? He qui dicit patri quid ge-
 neras: et mulieri quid pariturus. Hec
 dicit dominus sanctus israel: plastes eius.
 Ventura interroga te me: super filios
 meos et super opus manuum mearum man-
 date michi. Ego feci terram: et hominem su-
 per eam creavi. Ego et manus mee te-
 tenderunt celos: et omni militie eorum
 mandavi. Ego suscitavi eum ad iusticiam:
 et omnes vias eius dirigam. Ipse edi-
 ficabit civitatem meam: et captivitatem
 meam dimittet non in pretio neque in mu-
 neribus: dicit dominus deus exercituum. Hec di-
 cit dominus. Labor egypti et negociatio ethi-
 opie et sabaim viri sublimis ad te transi-
 bunt et tui erunt: et post te ambulabunt.
 Gindi manibus pergent: et te adora-
 bunt neque deprecabuntur. Tantum in te est
 deus: et non est deus absque te. Vere tu
 es deus absconditus: deus israel salua-
 tor. Confusi sunt et erubuerunt omnes
 simul: abierunt in confusione fabrica-
 tores errorum. Israel saluatus est in do-
 mino salute eterna. Non confundemini
 et non erubescitis usque in seculum secu-
 li: quia hec dicit dominus creans celos. Ipse
 deus formans terram et faciens eam: ipse
 plastes eius. Non in vanum creavit eam:
 ut habitaretur formavit eam. Ego do-
 minus: et non est alius. Non abscon-
 ditus locutus sum: in loco terre tenebroso.
 Non dixi semini iacob frustra: quare me.

Ego dominus loquens iusticiam: an-
 nuncians recta. Congregamini et veni-
 te: et accedite simul qui salvati estis ex
 gentibus. Nescierunt quod leuant signum
 sculpture sue: et rogant dominum non sal-
 uantem. Annunciate et venite: et consili-
 amini simul. Quis auditum fecit hoc?
 Ab initio et tunc predixi illud. Numquid
 non ego dominus: et non est ultra de-
 us absque me? Deus iustus et saluator
 non est preter me. Convertimini ad me
 et salvi eritis omnes fines terre: quia
 ego deus et non est alius. In memetipso
 iuravi. egredietur de ore meo iusticie
 verbum: et non reuertetur: quia michi
 curvabunt omnia genua: et iurabit om-
 nis lingua. Ergo in domino dicet.
 Nee sunt iusticie et imperium. Ad eum
 venient: et confundentur omnes qui
 repugnant ei. In domino iustificabitur
 et laudabitur omne semine israel. **Exlvii.**
Conflatus est bel contritus est nabor:
 facta sunt simulacra eorum bestie
 et iumentis. Onera nostra gravi pon-
 dere usque ad lassitudinem contabuerunt:
 et contrita sunt simul. Non potuerunt
 saluare portantes: et anima eorum in ca-
 ptivitatem ibit. Audite me domus
 iacob: et omne residuum domus israel. Qui
 portamini a meo utero: qui gestamini
 a mea vulva. Usque ad senectam ego ipse:
 et usque ad canos ego portabo. Ego fe-
 ci et ego feram: et ego portabo et salua-
 bo. Cui assimilastis me et adequastis:
 et comparastis me et fecistis similem?
 Qui confertis aurum de sacculo: et argen-
 tum statera ponderatis. Conducetes
 artificem ut faciat deum: et pradiunt et
 adorant. Portant illum in humeris
 gestantes: et ponentes in loco suo. Et
 stabit: ac de loco suo non movebitur.
 Sed et cum clamaverint ad eum non

audiet: de tribulatione nō saluabit e-
os. Memento istud ⁊ cōfundamini:
redite p̄uaticatores ad cor. Recordamini
p̄oris seculi quoniam ego sum de⁹
et nō est ultra deus: nec est similis mei
annūciāns ab exordio nouissimum:
et ab initio q̄ necdū facta sūt. Dicēs.
cōsiliū meum stabit: ⁊ om̄is volūtas
mea fiet. Vocans ab oriente iustum:
et de terra longinqua virū volūtatis
mee. Et locutus sum ⁊ adducā illud:
creaui et faciā illud. Audite me duro
corde: qui longe estis a iusticia. Pro-
p̄ feci iusticiā meā: nō elōgabit: et sal⁹
mea nō morabitur. Dabo i syon salu-
tem: et israheli gloriā meā. **C. xlvij.**

Descende: sede in puluere virgo fi-
lia babilon: sede in terra. Non
est solū filie caldeorū: quia ultra non
vocaberis mollis et tenera. Tolle mo-
lam et mole farinā: detruda turpitudi-
nem tuā. Discooperi humerū: reuela
crura: trāsi flumina. Reuelabit igno-
minia tua: et videbit obprobriū tuū.
Ultionē capiā: et nō resistet michi ho-
mo. Redēptor noster dñs exercitū: no-
men illi⁹ sand⁹ israhel. Sede tacens ⁊
intra in tenebras filia chaldeorū: quia
non vocaberis ultra domina regno-
rum. Iratus sum sup p̄p̄m meū: cōta-
minauī hereditatem meā. Et dedi eos
in manu tua: nō posuisti eis misericor-
dias. Sup senem aggrauasti iugum
tuū valde: ⁊ dixisti. In sempiternū ero
domina. Non posuisti hec sup cor tuū:
neq; recordata es nouissimi tui. Et nūc
audi hec delicata: et habitans cōfiden-
ter: que dicis i corde tuo ego sū: et nō ē
preter me āplius. Non sedebo vidua:
et ignorabo sterilitatem. Venient tibi
dus hec subito in die vna: sterilitas et
viduitas. Uniuerſa venerunt super te

propter multitudinē maleficiorū tuo-
rum: et p̄pter duriciā incantatorū tuo-
rum vehementē. Et fiduciā habuisti in
malicia tua: et dixisti. Non est qui vi-
deat me. Sapientia tua et scientia tu-
a hec decepit te. Et dixisti in corde tu-
o. Ego sum: et p̄ter me non est altera.
Veniet sup te malū: et nescies ortum
ei⁹: et irruet sup te calamitas quā nō
poteris repiāre. Veniet sup te repente
misericordia quā nescies. Sta cū incantato-
ribus tuis ⁊ cum multitudine malefi-
ciorū tuorū in quibus laborasti ab ado-
lescentia tua: si forte qd̄ p̄lit tibi: aut
si possis fieri fortior. Defecisti in multi-
tudine cōsiliorū tuorū. Stent et saluēt
te augures celi qui contemplantantur
sydera et supputabāt menses: ut ex eis
annunciarent v̄tura tibi. Ecce facti sūt
q̄si stipula: ignis combussit eos. Nō
liberabūt animā suā de manu flāme:
nō sūt prune quibz calefiāt: nec for⁹
ut sedeāt ad eū. Sic facta sūt tibi: i q̄bus
cunq; laboraueas. Negociatores tui
ab adolescentia tua: unusquisq; i via su-
a errauerūt: nō ē q̄ saluet te. **C. xlviii.**

Audite hec domus iacob qui vo-
camini noīe israhel ⁊ de aquis
iuda existis: qui iuratis in noīe dñi: et
dei israhel recordamini: non in veritate
neq; in iusticia. De ciuitate enim san-
cta vocati sunt: et sup deū israhel cōsta-
biliti sunt. Domin⁹ exercitū nomen
eius. Priora ex tunc annūciaui et ex
ore meo exierūt: ⁊ audita feci ea: repen-
te operatus sum et venerūt. Sciui enī
quia dur⁹ es tu: et neruus tuus ferre⁹:
ceruix tua et frōs tua erea. Predixi tibi
ex tūc: anteq; venirent indicauī tibi: ne
forte diceres ydola mea fecerūt hec: et
sculptilia mea et cōflatilia mea mada-
uerunt ista. Que audisti vide omnia.

Vos autem non annūciastis. Audi-
ta feci tibi noua ex tunc: et conseruata
que nescis. Modo creata sunt et non
ex tunc: et ante diem: et non audisti ea:
ne forte dicas ecce cognoui ea. Neque
audisti neque cognouisti: neque ex tunc
aperta est auris tua. Scio enim quia
pauaricas pauaricaberis: et transgressorē
ex utero vocaui te. Propter nomen
meū longe faciā furorē meū: et laude
mea infectabo te ne intereas. Ecce ex-
coxi te sed nō quasi argentū: elegi te in
camino paupertatis. Propter me propter
me faciā: ut non blasphemet: et glori-
am meā alteri nō dabo. Audi me ia-
cob: et israel quē ego uoco. Ego ipse:
ego primus et ego nouissim⁹. Man⁹
quoque mea fundauit terrā: et dextera
mea mensa ē celos. Ego uocabo eos:
et stabūt simul. Cōgregamini omnes
uos et audite. Quis de eis annuncia-
uit hec? Dominus dilexit eum: faciet
voluntatē suā in babilone: et brachi-
um suū in chaldeis. Ego ego locutus
sum et vocaui eum: adduxi eum: et di-
recta est uia eius. Accedite ad me: et au-
dite hoc. Nō a principio in abscondito
locutus sum. Ex tempore anteq̃ fieret
ibi eram: et nūc dñs deus milit me et
spirīt⁹ eius. Hec dicit dñs deus redem-
ptor tuus sanctus israel. Ego dñs deus
tuus docens te utilia: gubernās te in
uia qua ambulas. Utinā attendisses
mādata mea. Facta fuisset sicut flumē
pax tua: et iusticia tua sicut gurgites
maris. Et fuisset quasi harena semen
tuum: et stirps uteri tui ut lapilli eius.
Non interisset et non fuisset attritum
nomen eius a facie mea. Egredimini
de babilone: fugite a chaldeis. In uoce
exultationis annunciate: auditū facite
hoc: et ferte illud usq; ad extrema terre.

Dicite. Redemit domin⁹ seruū suū ia-
cob. Non sitierūt in deserto cū educeret
eos. Aquā de petra pduxit eis: et scidit
petram et fluxerūt aque. Non est pax
impijs dicit dominus. **Chir.**

Audite insule: et attendite ppli de-
lōge. Dominus ab utero voca-
uit me: de utere matris mee recordat⁹
est nominis mei. Et posuit os meum
quasi gladiū acutū: in umbra man⁹
sue protegit me: et posuit me sicut sagittā
electā. In pharetra sua abscondit me:
et dixit michi. Seruus me⁹ es tu israel:
quia in te glorificabor. Et ego dixi. In-
uacuum laboraui: sine causa et uane
fortitudinē meā cōsumpsi. Ergo iudi-
ciū meū cum dñō: et opus meū cū deo
meo. Hec dicit dñs formās me ex ute-
ro seruū sibi: ut reducā iacob ad eum:
et israel ad eum cōgregabitur. Et glori-
ficat⁹ sum in oculis dñi: et deus meus
factus est fortitudo mea. Et dixit. Pa-
rum est ut sis michi seruus ad suscitā-
das tribz iacob: et feces israel cōuertendas.
Ecce dedi te in lucem gentiū: ut sis sa-
lus mea usq; ad extremū terre. Hec di-
cit dñs. redemptor israel. sanct⁹ ei⁹:
ad cōtēptibīlē animā ad abominatā
gentem ad seruū dominorū. Reges ui-
debūt et cōsurgent principes: et adora-
bunt propter dñm quia fidelis est: et san-
ctum israel q̃ elegit te. Hec dicit dñs. In
tempore placito exaudiui te: et in die
salutis auxiliat⁹ sum tui. Et seruaui
te et dedi te in fedus ppli. ut suscitares
terrā et possideres hereditates dissipā-
tas: ut diceret hīs qui vincti sunt exi-
te: et hīs q̃ in tenebris reuelamini. Su-
per uias pascuntur: et in omnibz pla-
nis pascua eorū. Non esuriunt neque si-
tient: et nō peritiet eos estus et sol: q̃a
miserator eorū reget eos. et ad fontes

aquas potabit eos. Et ponā omnes montes meos in viā: et semite mee exaltabunt. Ecce isti de longe venient: et ecce illi ab aquilone et mari: et isti de terra australi. Laudate celi et exultet terra: iubilare montes laudē: quia consolatus est dñs p̄p̄m suū. et pauperū suorū miserebitur. Et dixit syon. Dereliquit me dñs: et domin⁹ oblit⁹ est mei. Nunquid obliuisci potest mulier infantem suū: ut nō misereat filio uterī sui? Et si illa oblita fuerit: ego tamen nō obliuiscar tui. Ecce in manib⁹ meis descripsi te: muri tui coram oculis meis semp. Venerūt destructores tui: destruētes te et dissipātes. a te exibūt. Leua in circuitu oculos tuos et vide: omnes isti cōgregati sunt: venerūt tibi. Vno ego dicit dñs: quia omnibus hīs velut ornamento vestieris: et circūdabis tibi eos q̄si sponsa. Quia deserta tua et solitudines tue et tra ruine tue nūc anguste erūt pre habitatorib⁹: et lōge fugabunt qui absorbebāt te. Adhuc dicent in aurib⁹ tuis filij sterilitatis tue. Angustus est michi locus: fac spaciū michi ut habitem. Et dices in corde tuo. Quis michi genuit istos? Ego sterilis et nō pariens trāsmigrata et captiua: et istos quis emittuit? Ego destituta et desolata: et isti ubi hīc erāt? Hec dicit dñs de⁹. Ecce leuabo ad gētes manum meā: et ad p̄p̄os exaltabo signū meū. Et afferent filios tuos in vlnis: et filias tuas sup humeros portabūt. Et erūt reges nutritij tui: et regine nutritices tue. Vultu in terra dimisso adorabūt te: et puluerē pedū tuorū lingent. Et scies quia ego dñs: sup quo non confundent qui expectant eū. Nunquid tolletur a forti preda: aut qđ captum fuerit a robusto saluum esse poterit?

Quia hec dicit dñs. Equidē et captiuitas a forti tolletur: et qđ ablatū fuerit a robusto saluabitur. Eos vero qui iudicauerūt te ego iudicabo: et filios tuos ego saluabo. Et cibabo hostes tuos carnibus suis: et quasi musto sanguine suo inebriabuntur. Et sciet omnis caro quia ego dominus saluans te: et redemptor tuus fortis iacob. **Et**

Hec dicit dñs. Quis est hic liber repudiij matris vestre: quo dimisi eam? Aut quis est creditor meus: cui vendidi vos? Ecce in iniquitatibus vestris venditi estis et in sceleribus vestris dimisi matrem vrām: quia veni et nō erat vir: vocaui et nō erat qui audiret. Nunquid abbreviata et paruula facta est manus mea ut nō possim redimere: aut nō est in me virtus ad liberandum? Ecce in increpatione mea desertum faciā mare: ponā flumina in siccum. Cōputrescēt pisces sine aqua: et morient⁹ in siccū. Induā celos tenebris: et saccū ponā operimentū eorū. Domin⁹ dedit michi linguā eruditā: ut sciam sustentare eū q̄ lassus est verbo. Erigit mane. mane erigit michi aurē: ut audiam quasi magistrū. Dominus deus aperuit michi aurē: ego autem nō cōtradico: retrorsum non abij. Corp⁹ meū dedi p̄cipientibus et genas meas vellentibus: faciem meā nō auerti ab increpantibus et conspuentibus dñs deus auxiliator meus: ideo non sum confusus. Ideo posui faciem meā ut petra durissimā: et scio quoniā non cōfundar. Iuxta ē q̄ iustificat me. Quis cōtradicit michi? Stetit simul. Quis est aduersari⁹ meus? Accedat ad me. Ecce dñs deus auxiliator me⁹. Quis est qui cōdemnet me? Ecce omnes quasi vestimentū cōterent⁹: tynea comedet eos.

Quis ex vobis timens dñm audiens
vocē serui sui? Quis ambulauit in te-
nebris: et non est lumen ei? Speret in
nomine domini: et innitatur sup deū
suū. Ecce vos omnes accedentes ignē:
accendi flāmis. Ambulate in lumi-
ne ignis vestri: et in flāmis quas suc-
cendistis. De manu mea factū est hoc
vobis. In doloribus dormietis. **Cl.**

Audite me q̄ sequimini qd̄ iustū
est: et queritis dñm. Attendite
ad petra vnde excisi estis: et ad cauernā
laci de qua p̄cisi estis. Attendite ad a-
braham patre vestrū et ad saram que
peperit vos. Quia unū vocaui eū: et
benedixi ei: et multiplicauī eum. Cōso-
labitur ergo dñs syon: et cōsolabitur
omnes ruinas eius. Et ponet desertū
eius quasi delicias: et solitudinē eius
quasi ortū dñi. Gaudiū et leticia inue-
nietur in ea: gratiarū actio et vox lau-
dis. Attendite ad me p̄p̄s meus: et
tribz mea me audite. Quia lex a me ex-
iit: et iudiciū meū in lucem p̄p̄orū re-
quiescet. Prope ē iustus me: regressus
est saluator meus: et brachia mea po-
pulos iudicabunt. Me insule expecta-
bunt: et brachiū meū sustinebūt leua-
te in celū oculos vestros: et videte sub
terra deorsum. Quia celi sicut fum⁹ li-
quescunt: et terra sicut vestimentū atte-
retur: et habitatores ei⁹ sicut hec interci-
bunt. Salus autē mea in sempiternū
erit: et iusticia mea non deficiet. Audi-
te me qui scitis iustū: p̄p̄s me⁹ lex me-
a i corde eorū. Nolite timere obprobri-
um hominū: et blasphemias eorū ne
metuatis. Sicut enim vestimentū sic
comedet eos vermis: et sicut lana sic
deorabit eos tinea. Salus autē mea
in sempiternū erit: et iusticia mea i ge-
Cl.nerationes generationum. **C**onsurge

consurge: induere fortitudinē brachi-
um dñi. Consurge sicut in diebz anti-
quis: in generationibz seculorū. Nun-
quid non tu percussisti supbum: vulne-
rasti draconē? Nunquid non tu sicca-
sti mare: aquam abyssi vehementis?
Qui posuisti pfundū maris viā: ut
transirent liberati. Et nūc q̄ redempti
sunt a dño reuertentur: et venient in sy-
on laudātes: et leticia sempiterna su-
per capita eorū. Gaudiū et leticiā tene-
bunt: fugiet dolor et gemit⁹. Ego ego
ipse cōsolabor vos. Quis tu ut time-
res ab homine mortali et a filio ho-
minis: qui quasi fenu ita arescit? Et
oblit⁹ es domini factoris tui qui teten-
dit celos et fundauit terrā: et formidasti
ingitit tota die a facie furoris eius q̄
te tribulabat: et parauerat ad p̄dendū.
Vbi nūc est furor tribulātis? Cito ve-
niet gradientis ad aperiendū: et non
interficiet usq; ad internicionē: nec de-
ficiet panis eius. Ego enim sum dñs
deus tuus qui conturbo mare et incu-
mescunt fluctus eius: dominus exerci-
tū nomen meū. Posui verba mea in
ore tuo: et i umbra man⁹ mee p̄tegi te:
ut plātes celos et fundes terrā: et dicas
ad syon: p̄p̄s me⁹ es tu. Eleuare eleua-
re: consurge iherlm: q̄ bibisti de manu
dñi calicē ire ei⁹. Usq; ad fundū cali-
cis soporis bibisti: et potasti usq; ad fe-
ces. Non ē qui sustentet eā ex omnibus
filijs quos genuit: et non ē qui appre-
hendat manū eius ex omnibus filijs
quos enutrit. Duo sunt q̄ occurre-
runt tibi. Quis contristabitur sup te?
Vastitas et cōtricio et fames et gladi-
us: quis cōsolabitur te? Filij tui p̄ie-
di sūt: dormierūt in capite omnium viarū
sicut bestia illaqueata: pleni indigna-
tione domini. increpatione dei tui.

Quidcirco audi hoc paupercula. et ebria non a vino. Hec dicit dominator tuus dñs: et deus tuus qui pugnavit p̄ populo suo. Ecce tuli de manu tua calicem soporis: fundum calicis indignationis mee. Non adicies ut bibas illum ultra. Et ponam illum in manu eorum qui te humiliaverunt et dixerunt anime tue incurvare ut trāseamus: et posuisti ut terram corpus tuū: et quasi viam trāseuntibus.

Consurge consurge: induere fortitudinem tua syon. Induere vestimenta glorie tue iherusalē civitas sancti quia non adicies ultra ut p̄transat per te incircūcisus et immundus. Excutere de pulvere: cōsurge sede iherlm. Solue vincula colli tui captiva filia syon: quia hec dicit dñs. Gratis venūdasti estis: et sine argēto redimimini. Quia hec dicit dñs dñs. In egiptū descendit p̄plus meus in principio ut colonus esset ibi: et assur absq; ulla causa calumniat⁹ est eū. Et nunc qd michi est hic dicit dñs: Quoniam ablat⁹ ē p̄plus me⁹ gratis. Dominatores ei⁹ inique agunt dicit dñs: et iugiter tota die nomen meū blasphemant. Propter hoc sciet p̄plus meus nomen meū in die illa: quia ego ipse qui loquebar ecce assum. Quā pulci sup mōtes pedes ānunciantis et p̄dicantis pacem: ānunciantis bonū p̄dicantis salutem: dicentis syon. Regnabit deus tuus. Vox speculatorū tuorū. Leuauerūt vocē: simul laudabūt: quia oculo ad oculū videbūt: cum cōuerterit dñs syon. Gaudete et laudate simul deserta iherusalē: quia consolatus est dñs p̄plus suū: redemit iherusalē. Paravit dñs brachiū sanctum suū i oculis omniū gentiū: et videbūt omnes fines terre salutare dei

nri. Recedite recedite: egite inde: pollutū nolite tāgere. Egite de medio ei⁹: mundamini qui ferris vasa dñi. Quoniam non in tumultu reibitis: nec in fuga propebitis. Precedet enim vos dñs: et cōgregabit vos deus israhel. Ecce intelliget fuus me⁹: exaltabit et eleuabitur: et sublimis erit valde. Sicut obstupuerūt sup te multi: sic inglorius erit iter viros asped⁹ ei⁹ et forma ei⁹ iter filios hpm. Ipse asperget gētes multas: sup ipm cōtinebūt reges os suū. Quia quibz nō ē narratū de eo videbunt: et q non audierunt cōtemplati sūt. **Clm.**

Quis credidit auditū nostrū: et brachiū dñi cui reuelatū est? Et ascendit sicut virgultū corā eo: et sicut radix de terra siccitē. Non est species ei neq; decor. Et vidimus eum et non erat aspectus: et desideravimus eum despectū et novissimū viroꝝ: virū dolorum et scientem infirmitatē. Et q̄si absconditus vultus ei⁹ et despectus: unde nec reputavim⁹ eum. Vere languores nostros ipse tulit: et dolores nros ipse portavit. Et nos putavim⁹ eum quasi leprosum: et p̄cussū a deo et humiliatū. Ipse autē vulnear⁹ ē p̄pter iniquitates nostras: attritus est p̄pter scelera nostra. Disciplina pacis nostre sup eum: et liuore eius sanati sumus. Omnes nos q̄si oves erravim⁹ unusquisq; in viā suā declinavit: et dñs posuit in eo iniquitatem omniū nostrū. Oblatus est quia ipse voluit: et non aperuit os suū. Sicut ovis ad occisionem ducetur: et quasi agnus coram tondeute obmutescet: et nō aperiet os suū. De angustia et de iudicio sublat⁹ est. Generationē eius quis enarra- bit? Quia absconditus est de terra viventium. Propter scelus p̄pli mei p̄cussi

eum. Et dabit impios p sepultura et diuitē pro morte sua: eo q iniquitatē non fecerit: neq; dolus fuerit in ore ei⁹: et dñs voluit cōterere eū i infirmitate. Si posuerit pro peccato animā suā videbit semen longeuū: et volūtas dñi in manu eius dirigetur. Pro eo q laborauit anima ei⁹: videbit et saturabitur. In scientia sua iustificauit ipse iustus seruos meos multos: et iniquitates eorū ipse portauit. Ideo dispiciā ei plurimos et fortū diuidet spolia: p eo q tradidit i mortē animā suā: et cū sceleratis reputat⁹ ē. Et ipse pccā multorū tulit: et ptransgressoribz rogauit.

Lauda herelis que non parit: de tanta laudē et hinni que nō parietas: quoniā multi filij deserte magis q; eius que habet virum dicit dominus. Dilata locū tentoriū tuū: et pelles tabernaculorū tuorū extendende ne parcas. Longos fac funiculos tuos: et clauos tuos cōsolida. Ad dexterā enim et ad leuam penetrabis: et semen tuū gentes hereditabit: et ciuitates desertas inhabitabit. Noli timere quia non cōfunderis neq; erubescas. Non enim te pudebit quia confusionis adolescentie tue obliuisceris: et obprobriū viduitatis tue non recordaberis āplius. Quia dominabitur tuū qui fecit te: domin⁹ exercitūū nomē eius: et redemptor tu⁹ sanctus isrl. deus omnis terre vocabitur. Quia ut mulierem derelictā et meretricem spiritu vocauit te dñs: et uxorem ab adolescentia abiectā. Dixit deus tuus. Ad punctum in modico dereliqui te: et in miserationibz magnis cōgregabo te. In momento indignationis abscondi faciē meā parumper a te: et i misericordia sempiterna misertus sum tuū. Dixit redemptor tu⁹ dñs.

Sicut in diebz noe istud michi est: cui iurauī ne inducerem aquas ultra supra terrā: sic iurauī ut nō irascar tibi et nō increpē te. Montes enī cōmouebuntur et colles cōtremiscunt: misericordia autē mea nō recedet a te: et fed⁹ pacis mee non mouebitur. Dixit miserator tuus dñs. Paupcula tempestate conuulsa absq; ulla consolatione: ecce ego stetiā per ordinem lapides tuos: et fundabo te in saphiris. Et ponam iaspidē ppugnacula tua: et portas tuas in lapides sculptos: et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles: uniuersos filios tuos doctos a domino: et multitudinē pacis filijs tuis: et iniusticia fundaberis. Recede procul a calumnia quia nō timebis: et a pauore: qā nō appropinquabit tibi. Ecce accolā veniet qui nō erat meū: aduenā quondā tuus adiūgetur tibi. Ecce ego creauī fabrum sufflantem in igne prunas: et proferentem vas in opus suū: et ego creauī interfectorē ad dissipandū. Omne vas qd fictum est contra te non dirigetur: et omne lingua resistente tibi i iudicio iudicabis. Hec est hereditas seruorum domini: et iniusticia eorū apud me dicit domin⁹.

Omnes sitientes venite ad aquas: et qui nō habetis argentū pperate. Eunite et cōedite: venite eunite absq; argento: et absq; ulla cōmutatione vinum et lac. Quare appenditis argentum nō i panibz: et laborem vestrū nō in saturitate? Audite audientes me et comedite bonū: et delectabitur in cōsuetudine anima vestra. Inclinate aurem vestrā et venite ad me: audite et uiuet anima vestra: et feriā vobiscū pactum sempiternū: misericordias dauid fideles. Ecce testem pphs dedi eū: ducē

ac preceptorē gentibz. Ecce gentē quā
nesciebas vocabis: et gentes q̄ non co-
gnouerunt te ad te current ppter dñm
deū tuū ⁊ sandū isrl: quia glorificauit
te. Querite dñm dū inueniri potest: in-
uocate eū dū ppe est. Derelinquat im-
pius viam suam: ⁊ vir iniquus cogi-
tationes suas: et reuertatur ad dñm ⁊
miserebitur eius: et ad deū nostrū quo-
niam multus est ad ignoscendū. Nō
enim cogitationes mee cogitationes
vestre: neq; vie vestre vie mee dicit dñs.
Quia sicut exaltantur celi a terra sic ex-
altate sunt vie mee a vñs vñs: ⁊ cogi-
tationes mee a cogitationibz vestris.
Et quomō descendit nubes et nix de ce-
lo ⁊ illuc ultra non reuertitur: sed ine-
briat terram et infundit eam et germin-
nare eā facit et dat sementi serenti et pa-
nem comedenti: sic erit verbū meū qđ
egredietur de ore meo. Non reuertetur
ad me vacuū: sed faciet quēcūq; volui:
et p̄sperabitur in hñs ad q̄ misi illud.
Quia in leticia egrediemini: et in pace
deducemini. Montes ⁊ colles cātābūt
corā vobis laudem: et om̄ia ligna re-
gionis plaudēt manu. Pro saluınca
ascendit abies: et p urtica crescit mir-
tus. Et erit dominus nominatus in
signū eternū: qđ non auferetur. **C. lvi.**

Hec dicit dñs. Custodite iudiciū
et facite iusticiā: quia iuxta ē sa-
lus mea ut veniat: et iusticia mea ut
reueletur. Beatus vir qui facit hoc: et
filius hoīs qui apprehendet istud: cu-
stodiens sabbatū ne polluat illud: cu-
stodiens manus suas ne faciat om̄e
malū. Et nō dicat filius aduene qui
adheret dño dicens: separatione dñi
det me dñs a p̄lo suo. Et nō dicat eu-
nuchus: ecce ego lignū aridū. Quia
hec dicit dñs eunuchis q̄ custodierint

sabbata mea: ⁊ elegerint que volui: et
retinuerint fedus meū. Dabo eis in do-
mo mea et in muris meis locū: et no-
men mei⁹ a filiis et filiabus. Nomen
sempiternū dabo eis: qđ nō peribit. Et
filios aduene qui adherent domino
ut colant eum ⁊ diligant nomē ei⁹ ut
sint ei in seruos: om̄e custodientem
sabbatū ne polluat illud et tenentem
fedus meū: adducā eos in mōtem san-
ctum meū. et letificabo eos in domo
orationis mee.olocauit eos ut vidi-
me eos placebūt michi sup altari me-
o: qā dom⁹ mea dom⁹ orationis vo-
cabit cunctis pplis. Ait dominus de⁹:
qui cōgregat dispersos israhel. Adhuc
congregabo ad eum congregatos ei⁹.
Omnes bestie agri venite ad deuoran-
dum: uniuerse bestie saltus. Specula-
tores ei⁹ ceci omnes: nescierūt uniuers-
si: canes muti nō valētes latrare: vidē-
tes vana. Dormientes et amantes so-
mnia: et canes impudētissimi nescierūt
saturitatem. Ipsi pastores ignoraue-
runt intelligentiā: omnes in viā suā
declinauerunt: unusquisq; ad auarici-
am suam a summo usq; ad nouissi-
mum. Venite sumamus vinum et
impleamur ebrietate: et erit sicut ho-
die sic et cras: et multo ampli⁹. **C. lvii.**
Iustus perit ⁊ nemo est qui recogitet in
corde suo: et viri misericordie colligun-
tur: quia nō est qui intelligat. A facie
enī malicie collectus ē iustus. Veniat
pax: requiescat in cubili suo. q̄ ambu-
lauit in directione sua. Vos autē acce-
dite huc filij auguratricis: semē adul-
teri et fornicarie sup quē iurastis: super
quē dilatastis os. et eiecistis linguā.
Nunqđ nō vos filij scelesti semē men-
dax: q̄ cōsolamini in dijs subter om̄e
lignū frondosū immolātes paruulos

in torrentibus subter eminentes petras:
In partibus torrentis pars tua: hec
est sors tua. Et ipsis effudisti libamē:
obtulisti sacrificiū. Nūquid sup hīs
non indignabor? Sup montem excel-
sum et sublimē posuisti cubile tuū: et
illuc ascendisti ut immolares hostias.
Et post ostiū et retro postem posuisti
memoriale tuū: qā iuxta me discepe-
ruisti et suscepisti adulterū. Dilatasti
cubile tuū: et pepegisti cū eis sedus. Di-
legisti stratiū eorū manu aperta: et orna-
sti te regio unguento: et multiplicasti
pigmenta tua. Misisti legatos tuos
procul: et humiliata es usq; ad infe-
ros. In mīseritudine vię tue laborasti:
non dixisti quiescā. Vitā manus tue
inuenisti: ppter ea non rogasti. Pro
quo sollicita rimuisti: qā mentita es
et mei nō es recordata: neq; cogitasti
in corde tuo quia ego taceis et quasi
non videns. et mei oblita es. Ego an-
nunciabo iusticiā tuā: et opera tua nō
proderūt tibi. Cū clamaueris liberent
te congregati tui. Et omnes eos aufe-
ret ventus: tollet aura. Qui aut fidu-
ciam habet mei hereditabit terrā: et possi-
debit montem sanctū meū: et dicā. Vi-
am facite. p̄bete iter: declinate de semī-
ta: auferre offendicula de viā ppli mei.
Quia hec dicit excelsus et sublimis ha-
bitans eternitatē et sanctū est nomē e-
ius: in excelsis et in sancto habitans. et
cum cōtrito et humili spīritu: ut viuifi-
cet spīritū humiliū et viuificet cor cōtri-
torū. Nō enim in sempiternū litigabo
neq; usq; ad finē irascar: quia spīrit⁹
a facie mea egredietur et faciā ego fla-
tus. Propter iniquitatē auaricie eius
iratus sum: et percussi eum. Abscondi:
et indignatus sum. Et abiit merens ī
via cordis sui. Vias ei⁹ vidi et sanaui

eum. et reduxi eum: et reddidi cōsolati-
ones ip̄i et lugentibus eius. Creavi feu-
dum labiorū pacem: pacem ei qui lon-
ge est. et qui ppe dixit dñs: et sanaui e-
um. Impi⁹ aut quasi mare feruens qđ
quiescere non potest: et redundāt flu-
dus eius ī cōculcationē et lutū. Nō est
pax impi⁹s dicit dñs meus. *Capitulum.*

Clamā. ne cesses: q̄si tuba exalta
vocem tuā et annūcia p̄pō meo
scelerā eorum: et domui iacob peccata
eorū. Ne etenim de die in diem querūt
et scire vias meas volūt: quasi gens
que iusticiā fecerit: et q̄ iudiciū dei sui
non dereliquerit. Rogant me iudicia
iusticie: appropinq̄re deo volūt. Qua-
re ieiunauim⁹ et non aspexiisti: humili-
auim⁹ animas n̄ras et nescisti? Ecce
in die ieiunij uestri inuenitur volūtas
vestra: et omnes debitores vestros re-
petitis. Ecce ad lites et cōtentiones ie-
iunatis: et pcutitis pugno impie. Nō
lite ieiunare sicut usq; ad hanc diem:
ut audiat in excelsis clamor uester.
Nūquid tale est ieiuniū qđ elegi: p di-
em affligere hominē animam suam?
Nūquid cōtorquere q̄si circulū caput
suū: et sacco et cinerē sternere? Nūquid
istud vocauī ieiuniū: et diē acceptabilē
domino? Nōne hpc est magis ieiuniū
qđ elegi? Dissolue colligationes impi-
etatis: solue fasciculos deprimentes.
Dimitte eos qui cōfracti sunt liberos:
et omne onus dirūpe. Sfrāge esuriētī
panē tuū: et egenos vagosq; induc in
domū tuā. Cū videris nudū operi eū:
et carnē tuā ne despexeris. Tunc erum-
pet quasi mane lumē tuū: et sanitas
tua cici⁹ oriet. Et anteibit faciē tuā iu-
sticia tua: et gloria dñi colliget te. Tūc
inuocabis et dñs exaudiet: clamabis.
et dicit ecce assū. Si abstuleris de medio

tui cathedra: et delictis extendere digitum.
et loqui quod non potest. Cum effuderis esu-
rienti animam tuam. et animam afflictam
repleveris: orietur in tenebris lux tua:
et tenebre tue erunt sicut merdies. Et re-
quiem tibi dabit dominus deus tuus semper:
et implebit splendoribus animam tuam:
et ossa tua liberabit. Et eris quasi ortus
irriguus: et sicut fons aquarum cuius non
deficiet aque. Et edificabuntur in te de-
serta seculorum: fundameta generacionis
et generacionis suscitabis. Et vocabe-
ris edificator seculi: auertens semitas in
quietem. Si auerteris a sabbato pedem
tuum facere voluntatem tuam in die sancto
meo: et vocaueris sabbatum delicatum
et sanctum domini gloriosum: et glori-
ficaueris eum dum non facis vias tuas
et non inuenit voluntas tua ut loqua-
ris sermonem: tunc delectaberis super do-
minum. et sustollam te super altitudines
terre: et tribabo te hereditate iacob patris
tui. Quia enim dominus locutus est. **CLIX.**

Ecce non est abbreviata manus
domini ut saluare nequeat: neque
aggravata est auris eius ut non exau-
diat: sed iniquitates vestre diuiserunt
inter vos et deum vestrum: et peccata vestra
absconderunt faciem eius a vobis ne exau-
diat. Manus enim vestre pollute sunt
sanguine: et digitus vestri iniquitate. La-
bia vestra locuti sunt mendacium: et lingua
vestra iniquitatem fatur. Non est qui
inuocet iusticiam: neque est qui iudicet ve-
re: sed confidunt in nichilo: et loquuntur
vanitates. Conceperunt laborem: et pepe-
rerunt iniquitatem. Quia aspidem ruperunt:
et telas aranee teuerunt. Qui comederit
de ovis eorum morietur: et quod confortum
est erumpet in regulum. Tele eorum non erunt
in vestimentum: neque operientur operibus
suis. Opera eorum opera inutilia: et opus

iniquitatis in manibus eorum. Pedes eorum
in malum currunt: et festinant ut effundant
sanguinem innocentem. Cogitationes
eorum cogitationes inutiles. Vanitas et
contritio in visceribus eorum: viam pacis nesci-
erunt: et non est iudicium in gressibus eo-
rum. Semite eorum incuruate sunt eis:
omnis qui calcatur in eis ignorat pacem.
Propter hoc elongatum est iudicium a vo-
bis: et non apprehendet vos iustitia. Ex-
pectauimus lucem: et ecce tenebre: splendo-
rem: et in tenebris ambulauimus. Pal-
pauimus sicut ceci parietem: et quasi absque
oculis attrectauimus. Iniegemus
meridie quasi in tenebris: in caligosis
quasi mortui. Rugiemus quasi ursi om-
nes: et quasi colube meditates gemenus.
Expectauimus iudicium: et non est: sa-
lutem: et elongata est a nobis. Multiplica-
te sunt enim iniquitates nostre coram te: et pec-
cata nostra responderunt nobis. Quia sceler-
a nostra nobiscum: et iniquitates nostras
cognouimus: peccare et mentiri contra
dominum: et auersi sumus ne iremur post
tergum dei nostri ut loquamur calumniam
et transgressionem. Concepimus et locuti
sumus de corde verba mendacii: et con-
uersum est retrosum iudicium: et iusticia
longe stetit. Quia corruit in platea ve-
ritas: et equitas non potuit ingredi. Et
facta est veritas in obliuione: et qui re-
cessit a malo prede patuit. Et vidit do-
minus et malum apparuit in oculis eius:
quia non est iudicium. Et vidit deus quia
non est vir: et aporiatum est quia non
est qui occurrat. Et saluabit sibi bra-
chium suum: et iusticia eius ipsa confirmabit
eum. Indutus est iusticia ut lorica: et
galea salutis in capite eius. Indutus
est vestimentis ultionis: et opertus est
quasi pallio zeli sicut ad vindictam:
quasi ad retributionem indignationis

hostibus suis. et vicissitudine inimicis
suis. Insulis vicem reddet. Et timebunt
qui ab occidente. nomen dñi: et qui ab
ortu solis gloriam eius. Cum venerit
quasi fluvius violentus quē spiritus
dñi cogit: et venerit syon redemptor: et
eis qui redeunt ab iniquitate in iacob
dicit dñs. Hoc sedus meū cū eis dicit
dñs. Spiritus me⁹ qui ē in te ⁊ verba me-
a. que posui in ore tuo. nō recedent de
ore tuo. ⁊ de ore seminis tui dicit dñs:
amodo ⁊ usq; in sempiternum. **Clv.**

Surge illuminare iherusalē quia
venit lumen tuū: et gloria dñi su-
per te orta ē. Quia ecce tenebre operiet
terrā. et caligo populos: super te autē oriet
dominus: et gloria eius in te videbitur.
Et ambulant gentes in lumine tuo:
et reges in splendore ortus tui. Leva in
circuitu oculos tuos et vide: omnes
isti congregati sunt: venerunt tibi. Filij
tui de lōge veniēt et filie tue de latere sur-
gent. Tūc videbis ⁊ afflues ⁊ mirabitur ⁊
dilatabit cor tuū: quādo cōversa fuerit
ad te multitudo maris: fortitudo gentiū
venerit tibi. Inundatio camelorum ope-
riet te: dromedarii madian et effa. Om-
nes de saba veniēt aurū et thus de-
ferentes: et laudem dño annūciantes.
Omne pecus cedari cōgregabit tibi: a-
rietes nabaioth ministrabūt tibi. Of-
ferentur super placabili altari meo: ⁊ do-
mū maiestatis mee glorificabo. Qui
sunt isti qui ut nubes volāt: et quasi
colūbe ad fenestras suas? Me enī in-
sule repedabūt ⁊ naues maris in prin-
cipio: ut adducā filios tuos de longe.
Argentū eorū et aurū eorū cum ris no-
mini dñi dei tui et sancto israel: quia
glorificavit te. Et edificabūt filij pere-
grinorū muros tuos: et reges eorū mi-
nistrabūt tibi. In indignatione enim

mea percussisti te: et in recōciliatione mea
misertus sum tui. Et aperientur porte
tue iugiter: die ac nocte nō claudētur:
ut afferat ad te fortitudo gentiū et re-
ges earū adducātur. Venis enim et re-
gniū qd nō servierit tibi peribit: et gen-
tes solitudine vastabuntur. Gloria
libani ad te veniet: abies et buxus et
pinus simul ad ornādū locū sanctifi-
cationis mee: et locū pedū meorū glo-
rificabo. Et veniēt ad te curvi filij eorū
qui humiliaverūt te: et adorabūt ve-
stigia pedū tuorū omnes qui detrahe-
bant tibi: et vocabūt te civitatem dñi
syon sancti israel. Pro eo qd fuisti dere-
licta ⁊ odio habita et non erat qd per te
transiret: ponā te in supbiā seculorū:
gaudiū in generationē ⁊ generationē.
Et suges lac gentiū: et mamilla regū
ladaberis. Et scies quia ego dominus
saluās te: et redemptor tuus fortis ia-
cob. Pro ere afferā aurū. et pro ferro af-
feram argentū: et pro lignis es: ⁊ pro
lapidibus ferrum. Et ponam visita-
tionem tuā pacem: ⁊ ppositos tuos iu-
sticiam. Non audietur ultra iniqui-
tas in terra tua. vastitas et contritio
in terminis tuis: et occupabit salus
muros tuos: et portas tuas laudatio.
Nō erit tibi ampli⁹ sol ad lucendū p
diē: nec splendor lune illuminabit: sed
erit tibi dñs in lucem sempiternam: et
deus tuus in gloriam tuā. Non occi-
det ultra sol tuus et luna tua non mi-
nuetur: quia dominus erit tibi in lu-
cem sempiternā: et cōplebuntur dies
luctus tui. Populus autem tu⁹ omnes
iusti in perpetuū hereditabunt terrā: ge-
men plātationis mee: opus manus
mee ad glorificandū. Minim⁹ erit in
mille: et paruul⁹ in gēte fortissimā. Ego
dñs: in tpe ei⁹ subito faciā istud. **Clvi.**

Spiritus domini super me: eo quod unxit me. Ad annūciandum māfueris mīit me: ut mederer cōtritis corde et p̄dicarem captiuis indulgentiam et clausis apertionē: ut p̄dicarē annū placabilē dñō et diē ultionis deo nostro: ut cōsolarer omnes lugentes: ut ponerem fortitudinē lugentibus syon: et darem eis coronā pro cinere: oleum gaudiū pro luctu: palliū laudis pro spiritu interoris. Et vocabūtur in ea fortes iusticie: plātatio dñi ad glorificandū. Et edificabūt deserta a seculo: et ruinas antiquas erigēt: et instaurabūt ciuitates desertas et dissipatas in generationē et generationē. Et stabunt alieni et pascunt pecora vestra: et filij peregrinorū agricolę et vinitores vestri erūt. Vos autē sacerdotes dñi vocabimini: ministri dei nostri dicet vobis. Fortitudinē gentiū comedetis: et in gloria eorū supbietis. Pro cōfusione vestra duplici et rubore: laudabunt partem eorū. Propter hoc in terra sua duplicia possidebūt: leticia sempiterna erit eis. Quia ego dñs diligens iudiciū: et odio habens rapinā in oculo caustū. Et dabo opus eorū in veritate: et fedus ppetuū feriā eis. Et sciatur in gentibus semen eorū: et germē eorū in medio p̄florū. Omnes qui viderint eos cognoscent illos: quia isti sunt semen cui benedixit dñs. Gaudens gaudebo in dñō: et exultabit anima mea in deo meo. Quia induit me vestimentis salutis: et indumento iusticie circumdedit me: quasi sponsam ornata monilibz suis. Sicut enim terra p̄fert germē suū: et sicut ortus semen suū germinat: sic dominus deus germinabit iusticiam et laudē corā uniuersis gētibus. *C. lxxi.*

Propter syon non tacebo et propter iherusalē nō quiescā: donec egrediatur ut splendor iustus eius: et saluator eius ut lampas accendatur. Et videbūt gentes iustū tuū: et cūcti reges inditū tuū. Et vocabitur tibi nomen nouū: quod os dñi nominauit. Et eris corona glorie in manu dñi: et dyadema regni in manu dei tui. Non vocaberis ultra derelicta: et terra tua nō vocabit amplius desolata. Sed vocaberis voluntas mea in ea: et terra tua inhabitabit. Quia cōplacuit dñō in te: et terra tua inhabitabit. Habitabit enim iuuenis cū virgine: et habitabūt in te filij tui. Et gaudebit sp̄sus sup sponsam: et gaudebit sup te deus tuus. Super muros tuos iherusalē constitui custodes: tota diē et tota nocte in ppetuū non tacebunt. Qui reminiscimini dñi ne taceatis: et ne detis silentium ei: donec stabiliat et donec ponat iherusalē laudē in terra. Iurauit dñs in dextera sua: et in brachio fortitudinis sue. Si dederō triticū tuū ultra cibū inimicis tuis: et si biberint filij alieni vinū tuū in quo tu laborasti. Quia qui congregabūt illud comedēt et laudabūt dominū: et qui cōportāt illud bibēt in accijs sanctis meis. Trāsite trāsite p̄ portas: p̄parate viā p̄plo. Planū facite iter: et eligite lapides: et eleuate signū ad p̄plos. Ecce dñs auditū fecit in extrinsecis terre. Dicite filie syon ecce saluator tuus venit: ecce merces eius cū eo et opus eius corā illo et vocabunt eos populus sanctus redempti a dñō. Tu autem vocaberis quesita ciuitas et nō derelicta. *C. lxxii.*

Quis est iste qui venit de edom tinctis vestibus de bosra? Iste formosus in stola sua: gradiens in multitudine fortitudinis sue. Ego qui loquor

iusticiā: et pugnator sū ad saluandum. Quare ergo rubrū est indumentum tuū: et vestimenta tua sicut calcamentum ī torculari? Torcular calcavi solus: et de gentibz nō est vir mecū. Calcavi eos in furore mea: et conculcaui eos in ira mea. Et asplūsus est sanguis eorū sup vestimenta mea: et omnia indumenta mea inquinavi. Dies etiam ultionis in corde meo: ann⁹ retributionis mee venit. Circūspexi et nō erat auxiliator: quesivi: et non fuit qui adiuvaret. Et salvavit michi brachium meū: et indignatō mea ip̄a auxiliata est michi. Et conculcaui p̄p̄os in furore meo: et inebriaui eos indignatione mea: et detraxi in terrā virtutem eorum. Miserationū dñi recordabor: laudē dñi sup om̄ibz q̄ reddidit nobis dñs: et sup multitudinē bonorū dom⁹ isrl̄: que largitus est eis scdm̄ indulgentiam suā et scdm̄ multitudinē misericordiarū suarū. Et dixit. Verūtamē p̄p̄us meus est: filij non negantes. Et fact⁹ est eis saluator: in omni tribulatione eorū non ē tribulat⁹: et āgelus faciei eius salvavit eos. In dilectione sua et ī indulgentia sua ip̄se redemit eos: et portavit eos et eleavit eos cunctis diebus seculi. Ip̄si autē ad iracundiam provocaverūt: et afflixerūt sp̄ritū sancti eius. Et cōversus ē eis in inimicū: et ip̄e debellavit eos. Et recordat⁹ est dñs seculi: moysi et p̄p̄i sui. Vbi ē qui eduxit eos de mari cū pastoribus gregis sui? Vbi est q̄ posuit ī medio eius sp̄ritū sancti sui? Qui eduxit ad desertum moysen brachio maiestatis sue: qui scidit aquas ante eos: ut faceret sibi nomē sempiternū. Qui eduxit eos per abissos quasi equū in deserto nō impingentē: quasi animal in campo

descendens. Sp̄ritus dñi ductor eius fuit. Sic adduxisti p̄p̄m tuū: ut faceres tibi nomē glorie. Attende de celo: et vide de habitaculo sancto tuo: et glorie tue. Vbi est zelus tu⁹ et fortitudo tua? Multitudo viscerū tuorū et miserationum tuarū sup me cōtinuerunt se. Tu enim pater noster: et abraham nesciuit nos: et isrl̄ ignoravit nos. Tu dñe pater noster: redemptor noster: a seculo nomē tuū. Quare errare nos fecisti domine de vijs tuis: indurasti cor nostrum ne timerem⁹ te? Cōvertere p̄pter suos tuos: tribz hereditatis tue. Quasi nichilū possiderūt p̄p̄m sanctū tuū hostes nostri: conculcaverūt sanctificationē tuā. Facti sum⁹ quasi in principio cū nō dñareris nr̄i: neq; invocaretur nomē tuū sup nos. **Clem.**

Vtinam dirūperes celos et descenderes. A facie tua mōtes defluerent: sicut egestio ignis tabescerent atq; arderent igni: ut notū fieret nomen tuū inimicis tuis: a facie tua gentes turbarentur. Cum feceris mirabilia nō sustinebim⁹. Descendisti: et a facie tua mōtes defluerūt. A seculo nō audierūt: neq; auribus preperūt. Oculi non vidit deus absq; te: que p̄parasti repedantibus te. Occurristi letanti et facienti iusticiā: in vijs tuis recordabuntur tui. Ecce tu iratus es et peccavim⁹: in ip̄is fuim⁹ semp: et salvabimur. Et facti sum⁹ ut immūdi omnes nos: et quasi pann⁹ menstruante uniuersē iusticie nr̄e. Et cecidim⁹ quasi foliū uniuersi: et iniquitates nostre q̄si ventus abstulerūt nos. Non est qui inuocet nomē tuū: qui consurgat et teneat te. Abscondisti faciē tuā a nobis: et assisti nos in manu iniquitatis nostre. Et nūc domine pater noster es tu: nos

vero lutum: et fictor noster tu: et opera
manuum tuarum omnes nos. Ne irasca-
ris domine satis: et ne ultra memineris in-
iquitatis nostre. Ecce respice: populus tuus
omnes nos. Civitas sancti tui facta est
deserta: syon deserta facta est. Iherusa-
lem desolata: domus sanctificationis
nostre et glorie nostre ubi laudauerunt
te patres nostri facta est in reuersione i-
gnis: et omnia desiderabilia nostra
uersa sunt in ruinas. Numquid super
hys continebis te domine: tacebis et affli-
ges nos vehementer. **Q**uesierunt me
qui ante non interrogabant: inuenie-
runt qui non quesierunt me.

Dixi. Ecce ego: ecce ego ad gentem
que non minorabat nomen me-
um. Sepaldi manus meas tota die ad
populum incredulum: qui graditur in via
non bona post cogitationes suas. Po-
pulus qui ad iracundiam provocat me
ante faciem meam semper: qui immolant
in ortis et sacrificant super lateres. qui ha-
bitant in sepulchris et in delubris ydo-
lorum dormiunt: qui comedunt carnem suil-
lam. et ius profanum in vasis eorum: qui di-
cunt recede a me non appropinquas mi-
chi quia immundus es: isti sumus et erunt in fu-
rore meo: ignis ardens tota die. Ecce
scriptum est coram me. Non tacebo: sed red-
dam et retribuam in sinu eorum iniquita-
tes vestras et iniquitates patrum vestro-
rum simul dicit dominus. qui sacrificauerunt
super montes et super colles reprobrauerunt
mihi: et remerciantur opus eorum primum in
sinu eorum. Nec dicit dominus. Quomodo si in-
ueniam granum in boteo et dicam ne dis-
sipes illud quoniam benedictio est: sic fa-
ciam propter seruos meos ut non dissi-
dam totum. Et educam de iacob semem:
et de iuda possidentem montes meos.
Et hereditabunt eam electi mei: et serui

mei habitabunt ibi. Et erunt capestria
in caulas gregum: et vallis achor in cu-
bile armentorum populo meo qui requisie-
runt me. Et vos qui dereliquistis dominum
qui oblitus estis montem sanctum meum qui
ponitis fortune mensam et libatis su-
per eam. numerabo vos in gladio. et o-
mnes in cede corruetis: pro eo quod voca-
ui et non respondistis mihi. locutus sum
et non audistis: et faciebatis malum in o-
culis meis. et que nolui elegistis. Pro-
pter hoc hec dicit dominus deus. Ecce serui
mei comedent: et vos esurietis. Ecce serui
mei bibent: et vos sitietis. Ecce serui mei
letabuntur: et vos confundemini. Ecce
serui mei laudabunt pre exultatione
cordis: et vos clamabitis pre dolo-
re cordis et pre contumelia spiritus ulu-
labitis: et dimittetis nomen vestrum in iu-
ramentum electis meis. Et interficiet te
dominus deus: et seruos suos vocabit no-
mine alio. In quo qui benedictus est
super terram: benedicetur in domino amen. Et
qui iurat in terra: iurabit in deo amen.
Quia oblivioni tradite sunt angustie
priores: et quia abscondite sunt ab o-
culis nostris. Ecce enim ego creo celos no-
vos: et terram novam: et non erunt in memo-
ria priora et non ascendet super cor: sed
gaudebitis et exultabitis usque in sempi-
ternum in hijs que ego creo. Quia ecce e-
go creo iherusalem exultationem et populum e-
ius gaudium: et exultabo in iherusalem et
gaudebo in populo meo: et non audietur
in eo ultra vox fletus et vox clamoris.
Non erit ibi amplius infans dies et
senex qui non impleat dies suos: quo-
niam puer centum annorum morietur: et
peccator centum annorum maledictus erit.
Et edificabunt domos et habitabunt: et
plantabunt vineas et comedent fructus
earum. Non edificabunt et alius habitabit:

nō plantabūt et ali⁹ comedet. Scdm
enim dies ligni erunt dies ppli mei: et
opera manū eorū inueterabūt. Eledi
mei nō laborabunt frustra: neq; gene-
rabūt in conturbatione: quia seueri
benedictorū dñi est et nepotes eorū cum
eis. Erūtq; anteq; clament ego exaudi-
am: adhuc illis loquentibz ego audi-
am. Lupus ⁊ agnus pascuntur simul:
et leo et bos comedent paleas: et ser-
penti puluis panis eius. Non noc-
ebunt neq; occident: in omni monte
santo meo dicit dominus. **C. lvi**

Hec dicit dñs. Celū sedes mea est:
et terra scabellū pedū meorū. Que
est ista dom⁹ quā edificabit⁹ michi:
et quis iste locus requietionis mee?
Omnia hec manus mea fecit: et facta
sunt uniuersa ista dicit dñs. Ad quē
aut respiciā: nisi ad paupculū et con-
tritū spiritu et trementem timores me-
os. Qui immolāt bouem: quasi qui
interficiat virum. Qui madat pecus:
quasi qui excrebret canē. Qui offert
oblationem: quasi qui sanguinē suil-
lum offerat. Qui recordatur thuris:
quasi qui benedicat ydolo. Hec omnia
elegerūt in vijs suis: et in abominati-
onibus suis anima eorū delectata est.
Vnde et ego eligam illusiones eorū:
et que timebant adducā eis: quia vo-
caui et non erat qui respōderet: locut⁹
sum et nō audierūt. Fecerūtq; malum
in oculis meis: ⁊ que nolui elegerunt.
Audite verbū dñi: qui tremitis ad ver-
bum eius. Dixerūt fratres vestri odiē-
tes vos: et abicientes ppter nomē meū.
Glorificet dñs: et videbim⁹ in leticia
vestea: ipi aut cōfundent. Vox ppli de
ciuitate: vox de templo: vox domini
reddentis retributionem inimicis suis.
Anteq; parturiret peperit: anteq;

veniret partus ei⁹ peperit masculum.
Quis audiuit unq; tale: ⁊ quis vidit
huic simile? Nūquid parturiet terra
in die una aut parietur gens simul:
quia parturiuit et peperit syon filios
suos? Nūquid ego qui alios parere
facio: ipse nō paria dicit dñs? Si ego
qui generationē ceteris tribuo sterilis
ero: ait dñs deus tuus? Letamini cū
iherusalē: et exultate in ea omnes qui
diligitis eam. Gaudete cū ea gaudio
uniuersi qui lugent sup eā: ut sugant⁹
et repleamini ab ubere cōsolationis e-
ius: ut mulgearis et delicijs affluatis
ab omnimoda gloria eius. Quia hec
dicit dñs. Ecce ego dedinabo sup eam
quasi flumi⁹ pacis: ⁊ quasi torrentem
inundatē gloriā gentiū quā lugent⁹.
Ad ubera portabimini: ⁊ sup genua
blandient⁹ vobis. Quomō si cui ma-
ter blandiatur ita ego cōsolabor vos:
et in iherusalē consolabimini. Videbi-
tis et gaudebit cor vestrū: et ossa v̄ra
q̄li herba germinabunt. Et cognosce-
man⁹ dñi seruis ei⁹: et indignabit⁹ in-
imicis suis. Quia ecce dñs i igne veni-
et: et quasi turbo quadriga ei⁹. reddere
in indignatione furorem suū: et incre-
pationē suā in flāma ignis. Quia in
igne dñs diiudicabit: et i gladio suo
ad omnē carnē: ⁊ multiplicabūt in-
terfedi a dño. Qui sanctificabātur et
mundos se putabūt i ortis post ianu-
am intrinsecus: qui comede-
bāt carnē suillā et abominationē et murem: si-
mul consumētur dicit dñs. Ego autē
opera eorū et cogitationes eorū inuenio
ut cōgregē cū omibz gentibz et linguis:
et veniēt ⁊ videbūt gloriā meā. Et po-
nam in eis signū: et mittā ex eis q̄ sal-
uati fuerint ad gentes in mare i affri-
cam in lidiam. tenentes sagittam in

italiam et greciam ad insulas longe: ad eos qui non audierunt de me et non viderunt gloriam meam. Et annuntiabunt gloriam meam gentibus: et adducet omnes fratres vestros de cunctis gentibus donum domino in equis et in quadrigis et in ledicis et in mulis et in carrucis ad montem sanctum meum iherusalem dicit dominus: quomodo si inferant filii israel munus in vase mundo in domum domini. Et assumam ex eis sacerdotes et leuitas dicit dominus: quia sicut celi novi et terra nova que ego facio stare coram me dicit dominus: deus sic stabit semen vestrum et nomen vestrum. Et erit mensis ex mense: et sabbatum ex sabbato. Veniet omnis caro: ut adoret coram facie mea dicit dominus. Et egredientur: et videbunt cadavera virorum qui peraricati sunt in me. Vermis eorum non morietur: et ignis eorum non extinguetur: et erunt usque ad saturationem visionis omni carni.

Incipit prologus in jeremiam prophetam.

Jeremias propheta cui hic prologus scribitur: Emone quidem apud hebreos ysaia et osee: et quibusdam alijs prophetis videtur esse rusticior: sed scribis par est: quippe qui eodem spiritu prophetaverit. Porro simplicitas eloquii de loco ei in quo natus est accidit. Fuit enim anathotites qui est usque hodie viculus tribus ab iherosolymis distans milibus: sacerdos ex sacerdotibus et in matris utero sanctificatus: virginitate sua evangelicum virum christi ecclesie dedicans. Hic vaticinare egorsus est puer: et captivitatem urbis atque iudee non solum spiritu: sed et oculis carnis intuitus est. Nam decem tribus israel assyrii in medos transtulerant: iam terras earum coloni gentium possidebant. Unde in iuda tantum et in beniamin prophetavit: et civitatis sue ruinas

quadruplici plaxit alphabeto: quod nos mensura metri versibusque reddidimus. Preterea ordinem visionum qui apud grecos et latinos omnino confusus est ad pristinam fidem correximus. Librum autem baruch notarii eius: qui apud hebreos nec legitur nec habet premissum: pro his omnibus maledicta ab emulis pestolantes: quibus me necesse est per singula opuscula respondere. Et hoc parior: quia vos cogitis. Ceterum ad compendium mali rectius fuerat modum furoris eorum silentio meo ponere: quam quotidie novum aliquid scriptitanti invidorum insaniam provocare. **Incipit Jeremias propheta. Cap. primum.**

Uerba iheremie prophete filii belchie de sacerdotibus qui fuerunt in anathoth in terra beniamin. Quod factum est verbum domini ad eum in diebus iosie filii amos regis iuda in tercio decimo anno regni eius: et factum est in diebus ioachim filii iosie regis iuda usque ad consummationem undecimi anni sedechie filii iosie regis iuda usque ad transmigrationem iherusalem in mense quinto. Et factum est verbum domini ad me dicens. Prius quam te formare in utero novi te: et antequam egresceris de vulva sanctificavi te: et prophetam in gentibus dedi te. Et dixi. A a a domine deus. Ecce nescio loqui: quia puer ego sum. Et dixit dominus ad me. Noli dicere quia puer sum: quoniam ad omnia que mittam te ibis: et universa quecumque mandavero tibi loqueris. Ne timeas a facie eorum: quia ego tecum sum ut revocem te dicit dominus. Et misit dominus manum suam: et tetigit os meum: et dixit ad me. Ecce dedi verba mea in ore tuo: ecce constitui te hodie super gentes et super regna ut euellas et destruas et disperdas et dissipes: et edifices

et plates. Et factū ē verbū dñi ad me
dicens. Quid tu vides iheremia? Et
dixi. Virgā vigilātem ego video. Et
dixit dñs ad me. Bene vidisti: quia vi-
gilabo ego sup verbū meū ut faciam
illud. Et factum est verbū dñi scđo ad
me dicens. Quid tu vides? Et dixi. Ol-
lam succensam ego video: et faciem
eius a facie aquilonis. Et dixit dñs
ad me. Ab aquilone pandetur omne
malum sup omnes habitatores terre.
Quia ecce ego rōducabo omnes cogna-
tiones regionū aquilonis dicit dñs: et
venient et ponent unusquisq; solium
suū i introitu portarū iherusalē et sup
omnes muros eius in circuitu et sup
universas urbes iuda. Et loquar iū-
dicia mea cū eis sup omnē maliciā
eorū qui dereliquerūt me et libaverunt
dñs alienis: et adoraverūt opus ma-
nuū suarū. Tu ergo accinge lūbos tuos
et surge: et loquere ad eos omnia que
ego p̄cipio tibi. Ne formides a facie e-
orū: nec enim timere te faciā vultū eorū.
Ego quippe dedi te hodie in civitatem
munitam et i columnā ferreā. et i mu-
rum creū sup omnē terrā regibus iuda
principibus eius et sacerdotibus et omni
populo terre: et bellabunt aduersum
te et non preualebunt: quia ego te-
cum sum ait domin⁹ ut liberē te. **C. 11.**
Et factum est verbū dñi ad me di-
cens. Vade et clama in auribus
iherusalē dicens. Hec dicit dñs. Recor-
datus sum tui miserās adolescentiā
tuam et caritatem desponsationis tue
quādo secuta es me in deserto: i terra
que nō seminat. Sane⁹ israel dñs:
primitie frugū eius. Omnes qui deu-
rant eū delinquent: mala venient sup
eos dicit dñs. Audite verbū dñi do-
mus iacob: et omnes cognationes

domus israel. Hec dicit dñs. Quid
invenierūt patres vestri in me iniquita-
tis quia elōgauerūt a me et ābulave-
runt post vanitatē et vani facti sūt?
Et nō dixerūt ubi ē dñs qui ascende-
re nos fecit de terra egipti: qui tradu-
xit nos per desertū per terrā inhabita-
bilē et inuiā. p̄ terrā sitis et ymaginē
in ortis: per terrā in qua nō ambula-
uit vir neq; habitavit hmo. Et indu-
xi vos in terrā carmeli: ut comederetis
fructū ei⁹ et optima illius. Et ingressi
contaminastis terrā meā: et hereditatē
meā: posuistis in abominationē. Sa-
cerdotes nō dixerūt ubi est dñs: et tenē-
tes legem nescierūt me: et pastores pre-
uaricati sunt in me. Et pphete ppheta-
uerūt in baal: et ydola securi sunt. Pro-
pterea adhuc iudicio contendā vobis-
cum ait dñs: et cum filiis vestris disce-
ptabo. Trāsite ad insulas cethim et vi-
dere: et i cedar mittite et cōsiderate vehe-
menter: et videte si factū ē huiusmodi:
si mutauit gens deos suos: et certe ipsi
nō sūt dii. Populus vero me⁹ muta-
uit gloriā suā i ydolū. Obstupescite re-
li sup hoc: et porte ei⁹ desolamini ve-
hementer dicit dñs. Duo enī mala fe-
cit ppls meus. Ne dereliquerūt fontē
aque viue: et foderūt sibi cisternas dis-
sipatas que cōtinere nō valent aquas.
Nunquid seruus est israel aut verna-
culus? Quare ergo fact⁹ est i p̄dam?
Sup eū rugierūt leones et dederūt vo-
cem suā: posuerūt terrā eius i solitudi-
nem. Ciuitates eius eguste sunt: et nō
est qui habitet in eis. filij q; nemphe-
os et daphneos constuprauerūt te vs-
q; ad verticē. Nunquid nō istud factū ē
tibi: quia dereliquisti dñm deum tuū eo
tempore quo ducebat te p̄ viam? Et
nunc qđ tibi vis i via egipti: ut bibas

aquā turbidā: Et qđ tibi cū via assiri-
or: et ut bibas aquā fluminis: Argu-
et te malicia tua: et aūsis tua increpabit
te. Scito et vide qđ malū et amarū ē re-
liquisse te dñm deum tuū: et nō esse ti-
morem eius apud te dicit dñs deus
exercitū. A seculo contregisti iugum
meū: rupisti vīcula mea et dixisti. Nō
seruīā. In omī emī colle sublimi et sub
omī ligno frōdoso tu prosternabaris
meretrici. Ego autē plātavi te vineā ele-
ctam: omīe semē vey. Quomō ergo con-
uersa es ī prauū vinea aliena? Si la-
ueris te nitro et multiplicaueris tibi her-
bam borith: maculata es ī iniquitate tu-
a corā me dicit dñs deus. Quomō di-
cis nō sum polluta: post baalim nō
ambulauī. Vide vias tuas in cōual-
le: scito quid feceris. Cursor leuis repli-
cans vias tuas: onager assuetus ī so-
litudine: in desiderio anime sue attra-
xit ventū amoris sui. Nullus auerter
eam. Omnes qui querūt eā nō defici-
ent: in menstruis eius inuenient eam
Prohibe pedē tuū a nuditate: et guttur
tuū a siti. Et dixisti. Desperavi: nequa-
qđ faciā. Adamaui quippe alienos: et
post eos ambulabo. Quomō cōfun-
ditur fur quādo dephenditur sic con-
fusi sunt domus israhel: ipī et reges e-
orū principes et sacerdotes et pphete
eorū: dicentes ligno pater me⁹ es tu:
et lapidi tu me genuisti. Vertērūt ad
me tergū et non faciē: et in tēpore affli-
ctionis sue dicent: surge et libera nos.
Vbi sūt dñi tui quos fecisti tibi? Sur-
gant et liberent te: in tempore afflictio-
nis tue. Secundū numerū quippe ciui-
tatum tuarū erant dñi tui iuda. Quid
vultis mecū iudicio cōtendere? Omnes
dereliquistis me dicit dominus. Fru-
stra percussisti filios vros: disciplinam

non receperunt. Deuorauit gladius
vester pphetas vestros: qđ leo vastatur
generatio vestra. Videte verbum dñi.
Numquid solitudo fact⁹ sum israheli:
aut terra serotina? Quare ergo dixit
pplus meus: recessimus. non veniem⁹
ultra ad te? Numquid obliuiscetur vir-
go ornamentū suū: aut spōsa fasciē pe-
doralis sue? Populus vero meus ob-
litus est mei diebz in numeris. Quid
niteris bonā ostendere viam tuā: ad
querendā dilectionē? Que insup et ma-
licias tuas docuisti vias tuas: et in a-
lis tuis inuent⁹ est sanguis animarū
pauperū et innocentū. Non ī fossis in-
ueni eos: sed in omnibus qđ supra me-
morauī. Et dixisti. Absq; peccato et
innocens ego sum: et ppter ea auertat⁹
furoz tuus a me. Ecce ego iudicio con-
tendā tecum: eo qđ dixeris non peccaui.
Quā vilis facta es nimis: iterans vi-
as tuas. Et ab egipto confunderis: si-
cut cōfusa es ab assur. Nam et ab ista
egredieris et man⁹ tue erūt sup caput
tuū: quoniā obtinuit domin⁹ cōfiden-
tiā tuā: et nichil habebis pspērū. **Cm.**
Vulgo dicit. Si dimiserit vir uxō-
rem suā et recedēs ab eo duxerit
virū alter: numquid reuertet⁹ ad eā ultra?
Numquid nō polluta erit et contamina-
ta mulier illa? Tu autē fornicata es cū
amatoribus multis: tamen reuertere
ad me dicit dñs. Leua oculos tuos ī
directū: et vide ubi nō pstrata sis. In
vīs sedebas expectās eos quasi latro
insidiās ī solitudine: et polluisti terrā
in fornicationibus tuis et in malicijs
tuis. Quāobrem prohibite sunt stille
pluuiarū: et serotinus ymber non fuit.
Frons mulieris meretricis facta ē tibi:
noluisti erubescere. Ergo saltī amodo
voca me pater me⁹: dux virginittatis

mee tu es. Nunquid irasceris in perpetuum: aut pseuerabis in finem? Ecce locuta es et fecisti mala: et potuisti. Et dixit dominus ad me in diebus iohannis regis. Nunquid vidisti que fecerit auersatrix israel? Abijt sibi in super omnem montem excelsum et sub omni ligno frondoso: et fornicata est ibi. Et dixit cum fecisset hec omnia: ad me reuertere: et non est reuersa. Et uidit puaricatrix soror eius iuda quia pro eo quod mechata esset auersatrix israel dimississem eam et dedissem ei libellum repudij: et non timuit puaricatrix iuda soror eius: sed abiit et fornicata est etiam ipsa: et facilitate fornicationis sue contaminauit terram: et mechata est cum lapide et ligno. Et in omnibus hijs non est reuersa ad me: puaricatrix soror eius iuda in toto corde suo: sed in mendacio ait dominus. Et dixit dominus ad me. Iustificauit animam suam auersatrix israel comparatione puaricatricis iude. Vade et clama fones istos contra aquilonem et dices. Reuertere auersatrix israel ait dominus et non auertam faciem meam a vobis: quia sanctus ego sum dicit dominus: et non irascer in perpetuum. Veritamen scito iniquitatem tuam: quia in dominum deum tuum puaricata es. Et displicisti vias tuas alienis sub omni ligno frondoso: et vocem meam non audisti ait dominus. Conuertimini filij reuerentes dicit dominus: quia ego vir vester. Et assumam vos: unum de ciuitate et duos de cognatione: et introducam vos in syon. Et dabo vobis pastores iuxta cor meum: et pascunt vos scientia et doctrina. Cuius multiplicati fueritis et creueritis in terra in diebus illis ait dominus non dicent ultra archa testamenti domini: neque ascendet super cor neque recordabuntur illi: nec visitabitur nec fiet

ultra. In tempore illo vocabunt iherusalem solium domini: et congregabuntur ad eam omnes gentes in nomine domini in iherusalem: et non ambulabunt post prauitatem cordis sui pessimi. In diebus illis ibit domus iuda ad domum israel: et veniet simul de terra aquilonis ad terram quam dedi patribus vestris. Ego autem dixi. Quomodo ponam te in filios: et tribuam tibi terram desiderabilem hereditatem perlarum exercituum gentium? Et dixi. Patre vocabitis me: et post me ingredi non cessabis. Sed quomodo si continuat miser amatorem suum: sic contempsit me domus israel dicit dominus. Vox in vniuersis audita est ploratus et ululatus filiorum israel: quoniam nunquam fecerunt viam suam: oblitum sunt domini dei sui. Conuertimini filij reuerentes: et sanabo auersiones vestras. Ecce nos venimus ad te. Tu enim es dominus deus noster. Vere mendaces erant colles et multitudo montium. Vere in domino deo nostro salus israel. Confusio comedit laborem patrum vestrorum ab adolescentia nostra: greges eorum et arma eorum: filios eorum et filias eorum. Dormiunt in confusione nostra et oppriet nos ignominia nostra: quoniam domino deo nostro peccauimus nos et patres nostri ab adolescentia nostra usque ad diem hanc: et non audiuiimus vocem domini dei nostri. **Cum** i reuerteris ad me israel ait dominus: ad me conuertere. Si abstuleris offendiculum tuum a facie mea non commouebereis. Et iurabis vivit dominus in veritate et in iudicio et in iusticia: et benedicent eum gentes ipsique laudabunt. Hec enim dicit dominus viro iuda et habitatori iherusalem. Mouate vobis nouale: et nolite serere super spinas. Circumdumini domino: et auferte purpuram cordium vestrorum viri iuda et habitatores iherusalem:

ne forte egrediaſ ut ignis indignatio mea et ſuccendatur. et nō ſit qui retineat. Omnia autem hec mala veniēt propter maliciā cogitationū veſtrarū. Annūtiare in iuda. et in iheruſalem. auditum facite: loquimini ⁊ canite tuba i terra: clamate fortit et dicite. Congregamini et ingrediamur ciuitates munitas: leuate ſignum in ſyon. Confortamini nolite ſtare: quia malum ego adducā ab aquilone et contritiōnem magnam. Aſcendit leo de cubili ſuo: et predo gentiū ſe leuauit. Egreſſus eſt de loco ſuo: ut ponat terrā tuā in deſolationem. Ciuitates tue vaſtabuntur: remanētes abſq; habitatore. Sup hoc accingite vos cilicijs: plangite et ululate: quia nō eſt auerſa ira furoris dñi a vobis. Et erit in die illa dicit dñs peribit cor regis et cor principum: et obſtupelcēt ſacerdotes: et prophete cōſternabūtur. Et dixi. Heu. heu. dñe deus. Ergo ne decepiſti populum iſtū ⁊ iheruſalē dices: pax erit vobis? Et ecce puenit gladi⁹ uſq; ad animam. In tempore illo diceſ ppo hui⁹ et iheruſalē uentus urens in vijs q̄ ſūt in deſerto: uie filie ppli mei nō ad uentilandū ⁊ ad purgandū. Spirit⁹ plenus eſt hīs ueniet michi. Et nūc ego: ſed loquar iudicia mea cum eis. Ecce quali nubes aſcendet: et quali tempeſtas curruſ eius. Velociores aquiliſ equi illius. Ve nobis: quoniā vaſtati ſumus. Laua a maliciā cor tuū iheruſalem: ut ſalua ſias uſquequo morabūtur in te cogitationes noxię. Vox enī annūtiātis a dan: et notū faciētis ydolū de mōte ephraim. Dicite gētibz. Ecce auditū eſt in iherl̄m. cuſtodes uenire de terra longinqua: ⁊ dare ſup ciuitates iuda uocem ſuā. Quali cuſtodes

agrorū facti ſunt ſup eam i giro: quia me ad iracūdiā prouocauit dicit dominus. Vie tue ⁊ cogitationes tue fecerunt hec tibi. Iſta malicia tua quia amara: quia tetigit cor tuū. Ventre meum uentrem meū doleo: ſenſus cordis mei turbati ſunt in me. Non tacebo: quoniā uocē bucine audiuit anima mea: clamorē prelii. Contritiō ſup contritiōnem uocata ē: et vaſtata ē omnis terra. Repente vaſtata ſunt tabernacula mea: ſubito pelles mee. Uſquequo uidebo fugiētem: audiā uocē bucine? Quia ſtultus pplus meus me non cognouit: filij inſipientes ſunt. et uecordes. Sapiētes ſunt ut faciāt mala: bene autē facere nescierūt. Aſpegi terrā ⁊ ecce uacua erat. et nichil: et celos. ⁊ nō erat lux i eis. Vidi mōtes et ecce mouebantur: et omnes colles cōturbati ſunt. Inruit⁹ ſum et nō erat homo: et omne uolatile celi reſceſſit. Aſpegi et ecce carmel⁹ deſert⁹: ⁊ omnes urbes ei⁹ deſtrude ſūt a facie dñi et a facie ire furoris ei⁹. Nec enī dicit dñs. Deſerta erit omnis terra: ſed tamen cōſumationē nō faciā. Iugebit terra: et merebūt celi deſup: eo qd loquutus ſum. Cogitauī et non permiſit me: nec auerſus ſum ab eo. A uoce equitis et mittētis ſagittā fugit omnis ciuitas. Ingreſſi ſunt ardua: et aſcenderunt rupeſ. Vniuerſe urbes derelide ſunt: et non habitat in eis homo. Tu autē vaſtata quid facies? Cum veſtieris te rotādo: cū ornata fueris monili aureo. ⁊ pinxeris ſtibio oculos tuos: fruſtra componeris. Contempſerūt me amatores tui: animā tuam querunt. Vocem enī quali parturientis audiui: et anguſtias ut puerpere. Vox filie ſyon inter morientes expandentelq; manus ſuas. Ve michi: qā deſecit

anima mea propter interfedos. **Cv.**

Circuite vias iherusalē et aspici-
te et cōsiderate et querite in plateis
eius. an inuentiatis virū facientem iu-
diciū. et querentem fidem: et ppius e-
ro ei. Quod si etiā uiuit dñs dixerint:
et hoc falso iurabunt. Domine oculi
tui respiciūt fidē. Percussisti eos et nō
doluerūt: attriuisisti eos et retinuerunt
accipere disciplinā. Indurauerūt faci-
es suas supra petrā: et noluerūt reuerti.
Ego autē dixi. Forsitan pauperes sunt
et stulti: ignorātes viā dñi et iudiciū
dei sui. Ibo ergo ad optimates et lo-
quar eis. Ipi enim cognouerūt viam
dñi: iudiciū dei sui. Et ecce magis hī
similes cōfregērūt iugū: ruperūt vincula.
Quidcirco percussit eos leo de silua: lup⁹
ad vespērā vastauit eos: pard⁹ vigilās
sup ciuitates eorū. Omnis qui ingres-
sus fuerit ex eis capietur: quia multe
sunt puaricationes eorū: confortate sūt
auersiones eorū. Sup quo ppi⁹ tibi
esse potero? filij tui dereliquerūt me: et
iurant in hīs. qui nō sunt dñi. Satu-
rari eos et mechati sunt: et i domo me-
retriciā luxuriabātur. Equi amatores
in feminas: et emissarij facti sūt: unus-
quisq; ad uxore pxiimi sui hinniebat.
Nūquid sup hīs non visitabo dicit
dñs: et in gente tali nō ulciscetur ani-
ma mea? Ascendite muros eius et dis-
sipate: consumationē autē nolite face-
re. Auferte pagines eorū: quia non
sūt dñi. Preuaricationē enī puaricata
est in me dom⁹ israhel et dom⁹ iuda
ait dñs. Negauerūt dñm: et dixerunt.
Non est ipse: neq; ueniet sup nos ma-
lum: gladiū et famē non videbimus.
Prophete fuerūt in ventū locuti: et re-
spōsum nō fuit in eis. Nec ergo eueni-
ent illis. Nec dicit dñs deus exercitū.

Quia locuti estis verbū istud: ecce ego
do verba mea in ore tuo in ignem et
ppli istū i ligna: et vorabit eos. Ecce
ego adducā sup vos gentem de lōgin-
quo domus israhel ait dñs: gentē ro-
bustā gentem antiquā gentem cuius
ignorabis linguā: nec intelliges qd
loquat. Pharetra eius q̄si sepulcrum
patris: uniuersi fortes. Et comedet se-
getes tuas et panē tuū deuorabit: fili-
os tuos et filias tuas comedet. gregē
tuū et armēta tua: et comedet vineam
tuā et ficū tuā. et conteret urbes muni-
tas tuas in quibus tu habes fiduciā
gladio. Verūtamen in dieb; illis ait do-
minus nō faciam vos in consummati-
onem. Quod si dixeritis quare fecit do-
minus deus noster nobis hec omnia:
dices ad eos. Sicut dereliquistis me et
seruistis deo alieno in terra uestra: sic
seruietis dñs alienis in terra nō uestra.
Annūciate hec domui iacob: et audi-
tum facite in iuda dicentes. Audi po-
pule stulte qui nō habes cor: qui habē-
tes oculos nō uidetis. et aures et non
audietis. Ne ergo non timebitis ait
dñs: et a facie mea nō dolebitis? Qui
posui arenam terminū mari. pceptū
sempiternū qd nō pteribit: et cōmoue-
buntur et nō poterunt: et intumescant
fluctus eius et nō transibūt illud. Po-
pulo autē huic factū ē cor incredulū et
reasperās. Recesserūt et abierunt: et nō
dixerunt in corde suo. Metuam⁹ dñm
deū nostrū qui dat nobis pluuiā tem-
poraneā et serotinā in tempore suo:
plenitudinē anime mellis custodientē
nobis. Iniquitates nrē declinauerūt
hec: et peccata nostra phibuerūt bonū
a nobis: q̄a inuenti sunt in pso meo
impij insidiātes q̄si aucupes: laqueos
ponētes et pedicas ad capiēdos viros.

sicut decipula plena auibus: sic domus
eorum plene dolo. Ideo magnificati sunt
et ditati: incrassati sunt et impingua-
ti: et preterierunt sermones meos pessime.
Causam vidue non iudicauerunt: cau-
sam pupilli non direxerunt: et iudicium
pauperum non iudicauerunt. Numquid su-
per hijs non visitabo dicit dominus: aut su-
per gentem huiusmodi non ulciscetur
anima mea? Stupor et mirabilia fa-
cta sunt in terra. Prophete prophetabant
mendacium: et sacerdotes applaudebant
manibus suis: et populus meus dilexit caliam.
Quid igitur fiet in nouissimo eius? **C. vi.**
Confortamini filij beniamin in
medio iherusalem: et in thecua clau-
gite bucina: et super bethacarem leuate
vegillum: quia malum visum est ab aqui-
lone et contritio magna. Speciose et
delicate assimilaui filiam syon: ad eam
venient pastores et greges eorum. Fixerunt
in ea tentoria in circuitu: pascet unus-
quisque eos quasi manu sua sunt. San-
ctificate super eam bellum: consurgite et ascen-
damus in meridiem. Ve nobis quia de-
clinauit dies: quia longiores facte sunt
ombre vesperti. Surgite et ascendamus
in nocte: et dissipemus domus eius:
quia hec dicit dominus exercituum. Cedite li-
gnum eius: et fundite circa iherusalem
aggerem. Nec est ciuitas visitationis:
omnis calumnia in medio eius. Sicut
frigida facit cisterna aquam suam: sic fri-
gidam fecit maliciam suam. Iniquitas et
vastitas audietur in ea coram me semper:
infirmetas et plaga. Erudire iherusa-
lem ne forte recedat anima mea a te:
ne forte ponam te desertam: terram inha-
bitabilem. Nec dicit dominus exercituum.
Usque ad racemum colligent: quasi in vinea
reliquias israel. Conuerte manum
tuam quasi vindemiator ad cartallum.

Cui loquar: et quem contestabor ut au-
diat? Ecce incircumcise aures eorum: et au-
dire non possunt. Ecce verbum domini factum est
eis in obprobrium: et non suscipiunt illud.
Quidcirco furore domini plenus sum: labo-
raui sustinens. Effunde super paruulum
furorem et super concilium iuuenum simul.
Vir enim cum muliere capietur: senex cum
pleno diebus. Et transibunt domus eorum
ad alteros agri et uxores pariter: quia
egrediam manum meam super habitantes
terram dicit dominus. A minore quippe usque
ad maiorem omnes auaricie student:
et a propheta usque ad sacerdotem cuncti
faciunt dolum. Et curabant contritionem filie
populi mei cum ignominia dicentes pax
pax: et non erat pax. Confusi sunt quia
abominationem fecerunt: quin potius
confusione non sunt confusi: et erubescere
nescierunt. Quamobrem cadent inter-
ruentes: in tempore visitationis sue cor-
ruent dicit dominus. Nec dicit domi-
nus. Stare super vias et videte: et in-
terrogate de semitis antiquis que sit
via bona et ambulate in ea: et inue-
nietis refrigerium animabus vestris.
Et dixerunt. Non ambulabimus. Et con-
stitui super vos speculatores. Et dixi.
Audite vocem tube. Et dixerunt. Non
audiemus. Ideo audite gentes et co-
gnosce cognatio: quanta ego faciam eis.
Audi terra. Ecce ego adduco mala su-
per populum istum secundum cogitationem eius:
quia verba mea non audierunt: et legem
meam proiecerunt. Ut quid michi thurs
de saba affectis: et calamum suauem olen-
tem de terra longinqua? Molocausta
vestra non sunt accepta: et victimae
vestre non placuerunt michi. Propterea
hec dicit dominus. Ecce ego dabo in populum
istum ruinas: et ruent in eis patres et fi-
lij simul: vicinus et proximus peribunt.

hec dicit dominus. Ecce venit populus de terra aquilonis: et gens magna consurgit a finibus terre: sagittam et gladium accipiet: crudelis est et non miserebitur. Vox eius quasi mare sonabit: et super equos ascendent: parati quasi vir ad prelium aduersum te filia syon. Audiuimus famam eius: dissolute sunt manus nostre. Tribulatio apprehendit nos: dolores ut parturientem. Nolite egredi ad agros: et in vineam ne ambulatis: quoniam gladius inimici paucior in circuitu. Filia populi mei accingere cilicio: et conspexere cinere: luctum unigeniti fac tibi placidum amarum: quia repente veniet vastator super vos. Probatores dedi te in populo meo robustum: et scies et probabis vias eos. Omnes isti principes declinantes: ambulantes fraudulenter. Es et ferrum: universi corrupti sunt. Defecit sufflatorium in igne: consumptum est plumbum. Frustra conflavit conflator: malicie enim eorum non sunt consumptae. Argentum reprobum vocate eos: quia dominus proiecit illos. **Cvii.**

Verbum quod factum est ad iheremiam a domino dicens. Sta in porta domus domini: et predica ibi verbum istud et dic. Audite verbum domini omnes iuda: qui ingredimini per portas has: ut adoretis dominum. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Bonas facite vias vestras et studia vestra: et habitabo vobiscum in loco isto. Nolite confidere in verbis mendacii: dicentes templum domini: templum domini: templum domini est. Quoniam si benedixeritis vias vestras et studia vestra: si feceritis iudicium inter virum et proximum eius: adveniet et pupillo et vidue non feceritis calumniam: nec sanguinem innocentem effuderitis in loco hoc: et post deos alienos non ambulaveritis in malum vobismetipsis:

habitabo vobiscum in loco isto in terra quam dedi patribus vestris a seculo et usque in seculum. Ecce vos confiditis vobis in sermonibus mendacii qui non proderunt vobis: furari: occidere: adulterare: iurare: mendaciter libare baalim: et ire post deos alienos quos ignoratis. Et venistis et stetitis coram me in domo hac in qua invocatum est nomen meum: et dixistis liberati sumus eo quod fecerimus omnes abominaciones istas. Ergo spelunca latronum facta est domus ista: in qua invocatum est nomen meum in oculis vestris? Ego ego sum: ego vidi dicit dominus. Ite ad locum meum in sylo ubi habitavit nomen meum a principio: et videte que fecerim ei propter maliciam populi mei israel. Et nunc quia fecistis omnia opera hec dicit dominus: et locutus sum ad vos mane consurgens et loquens et non audistis: et vocavi vos et non respondistis: faciam domui huic in qua invocatum est nomen meum: et in qua vos habetis fiduciam et loco quem dedi vobis et patribus vestris sicut feci sylo: et periciam vos a facie mea sicut perici omnes fratres vestros universum sementem ephraim. Tu ergo noli orare pro populo hoc: nec assumes pro eis laudem et orationem: et non obstitas michi: quia non exaudiam te. Nonne vides quid isti faciunt in civitatibus iuda: et in plateis iherusalem? Filii colligunt ligna: et patres succendunt ignem: et mulieres conspergunt adipem ut faciant placentas regine relictæ et libet dominis alienis: et me ad iracundiam provocent. Nunquid me ad iracundiam provocant dicit dominus? Nonne semetipsum in confusione vultus sui? Ideo hec dicit dominus deus. Ecce furor meus et indignatio mea conflatur super locum istum super viros et super iumenta et super lignum

regionis et super fruges terre: et succen-
detur et non extinguetur. Hec dicit dominus
exercituum deus israel. Olocaustoma-
ra vestra addite victimis vestris et com-
edite carnes: quia non sum locutus cum
patribus vestris et non precepi eis in die
qua eduxi eos de terra egypti de verbo
olocaustorum et victimarum: sed hoc
verbum precepi eis dicens. Audite vocem
meam et ero vobis deus et vos eritis mi-
hi populus: et ambulate in omni via qua
mandavi vobis: ut bene sit vobis. Et
non audierunt nec inclinaverunt aurem
suam: sed abierunt in voluptatibus et in
prauitate cordis sui mali: factique sunt
retrorsum et non in ante a die qua e-
gressi sunt patres eorum de terra egypti usque
ad diem hanc. Et misi ad eos omnes
seruos meos prophetas per diem: consur-
gens diluculo: et mittens: et non audie-
runt me nec inclinaverunt aurem suam
sed indurauerunt cervicem suam: et prius
operati sunt quam patres eorum. Et loquens
ad eos omnia verba hec et non audi-
erunt te: et vocabis eos et non responde-
bunt tibi. Et dices ad eos. Hec est gens
quam non audiuit vocem domini dei sui: nec
recepit disciplinam. Perijt fides: et abla-
ta est de ore eorum. Tonde capillum tuum et
proice: et sume in directum plandum: quia
proiecit dominus et reliquit generationem
furoris sui: quia fecerunt filii iuda ma-
lum in oculis meis dicit dominus. Posue-
runt offendicula sua in domo in qua
innocentatum est nomen meum ut polluerent
eam: et edificauerunt excelsa thophet quod
est in valle filii ennon: ut incenderent
filios suos et filias suas igni: que non
precepi nec cogitavi in corde meo. Quid
recedens veniens dicit dominus: et non dicet
amplius thophet et vallis filii ennon
sed vallis interfecionis: et sepelient in

thophet eo quod non sit locus. Et erit mor-
ticinum populi huius in cibos volucribus celi
et bestiis terre: et non erit qui abigat.
Et quiescere faciam de urbibus iuda
et de plateis iherusalem vocem gaudii et vocem
leticie: vocem sponsi et vocem sponse. In
desolatione enim erit terra. **Cviii.**

In tempore illo ait dominus. eiciant ossa re-
gis iuda et ossa principum eius et ossa
sacerdotum et ossa prophetarum et ossa eorum
qui habitauerunt iherusalem de sepulcris
suis: et repandent ea ad solem et lunam et
omnem militiam celi que dilexerunt et qui-
bus fuierunt et post que ambulauerunt:
et que quiescerunt et adorauerunt. Non col-
ligent et non sepelientur: in sterquilini-
um super faciem terre erunt. Et eliget ma-
gis mortem quam vitam omnes qui residui fu-
erint de cognatione hac pessima: in
universis locis que derelicta sunt ad
que eieci eos dicit dominus exercituum. Et di-
ces ad eos. Hec dicit dominus. Nunquid
qui cadit non resurget: et qui auersus est
non reuertetur? Quare ergo auersus
est populus iste in iherusalem auersione con-
tentiosa? Apprehenderunt mendacium:
et noluerunt reuerti. Attendi et ausculta-
ui: nemo quod bonum est loquitur. Nil-
lus est qui agat penitentiam super peccato
suo dicens. Quid feci? Omnes conuersi
sunt ad cursum suum: quasi equus im-
petu vadens in plium. Nilus in celo
cognovit tempus suum: turtur et hiru-
do et ciconia custodierunt tempus ad-
ventus sui: populus autem meus non cognovit
iudicium domini. Quomodo dicitis sapie-
tes nos sumus: et lex domini nobiscum est?
Vere mendacium operatur est stilus men-
dax scribarum. Confusi sunt sapientes:
preteriti et capti sunt. Verbum enim domini pro-
iecerunt: et sapientia nulla est in eis. Pro-
pterea dabo mulieres eorum extraneas: agros

eorum heredibus. Quia a minimo usque ad maximum omnes auariciam secuntur: a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt mendacium. Et sanabant contritiones filie populi mei ad ignominiam dicentes pax pax: cum non esset pax. Confusi sunt quia abominationem fecerunt: quin ymmo confusione non sunt confusi: et erubescere nescierunt. Adcirco cadent inter corruentes: in tempore visitationis sue corruent dicit dominus. Congregans congregabo eos ait dominus. Non est uia in viribus et non sunt fides in ficulnea: folium defluxit: et dedi eis quod pregressa sunt. Quare sedem? Conuenite et ingrediamur ciuitatem munitam: et Iherusalem ibi: quia dominus deus noster silete nos fecit: et potum dedit nobis aquam fellis. Peccauimus enim domino. Expectauimus pacem et non erat bonum: tempus medele et ecce formido. A dan auditus est fremitus equorum eius: a voce hinnituum pugnationis eius commota est omnis terra. Et uenerunt et deuorauerunt terram et plenitudinem eius: urbem et habitatores eius. Quia ecce ego mittam uobis serpentes regulos quibus non est incantatio: et mordebunt uos ait dominus. Dolor meus super dolorem: in me cor meum merens. Ecce uox clamoris filie populi mei de terra longinqua. Numquid dominus non est in syon: aut rex eius non est in ea? Quare ergo me ad iracundiam concitauerunt in sculpsilibus suis: et in uanitatibus alienis? Transijt messis: finita est estas: et nos saluari non sumus. Super contritione filie populi mei contritus sum et contristatus: stupor obtinuit me. Numquid resina non est in galaad: aut medicus non est ibi? Quare ergo non est obducta ricatrix filie populi mei? **Cviii.**

Quis dabit capiti meo aquam: et in oculis meis fontem lacrimarum? Et plorabo die et nocte interfector filie populi mei. Quis dabit me in solitudinem diuersorum viatorum? Et derelinquet populum meum et recedat ab eis: quoniam omnes adulteri sunt et ceterus peruariatorum: et egerunt linguam suam quasi arcum mendacii et non ueritatis. Confortati sunt in terra: quia de malo ad malum egressi sunt: et me non cognouerunt dicit dominus. Quisquisque se a proximo suo custodiat: et in omni fratre suo non habeat fiduciam: quia omnis frater supplantans supplantabit: et omnis amicus fraudulentem incedet: et uir fratrem suum deridebit et ueritatem non loquentem. Docuerunt enim linguam suam loqui mendacium: ut inique agerent laborauerunt. Habitatio tua in medio doli: in dolo reuenerunt scire me dicit dominus. Propterea hec dicit dominus exercituum. Ecce ego conflabo et probabo eos. Quid enim aliud faciam a facie filie populi mei? Sagitta vulnerans lingua eorum: dolum locuta est. In ore suo pacem cum amico suo loquitur: et occulte ponit ei insidias. Numquid super hiis non uisitato dicit dominus: aut in gente huiusmodi non ulciscetur anima mea? Super montes assumam fletum ac lamentum et super speciosa deserti plandum: quoniam incensa sunt eo quod non sit uir pertransiens: et non audierunt uocem possidentis. A uoluce celi usque ad pecora transmigrauerunt et recesserunt. Et dabo iherusalem in areros arene et rubilia draconum: et ciuitates iuda dabo in desolationem eo quod non sit habitator. Quis est uir sapiens qui intelligat hoc et ad quem uerbum oris domini fiat: ut annunciet istud: quare perierit terra et exusta sit quasi desertum eo

quod non sit qui precescat. Et dixit dominus. Quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis. et non audierunt vocem meam. et non ambulauerunt in ea: et abierunt post prauitatem cordis sui. et post balium quod didicerunt a patribus suis: idcirco hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego cibabo populum istum absinthio et potum dabo eis aquam fellis: et dissipabo eos in gentibus quas non nouerunt ipsi et patres eorum: et mittam post eos gladium donec consumantur. Hec dicit dominus exercituum. Contemplamini et uocate lamentatrices ut ueniant: et ad eas que sapientes sunt mittite et pperent: festinent et assumant super nos lamentum: deducant oculos nostros lacrimas: et palpebre nostre defluant aquis: quia uox lamentationis audita est de syon. Quomodo vastati sumus: et confusi uehementer. Quia dereliquimus terram: quoniam deserta sunt tabernacula nostra. Audite ergo mulieres uerbum domini. et assumat auris uestra sermonem oris eius: et docete filias uestras lamentum et unaqueque proximam suam plandum: quia ascendit mors per fenestras nostras. ingressa est domos nostras: dispendere paruulos deforis. inuenies de plateis. loquere. Hec dicit dominus. Et cadet morticinum hominis quasi sterqus super faciem regionis: et quasi fenum post tergum metentis: et non est qui colligat. Hec dicit dominus. Non gloriatur sapiens in sapientia sua. et non gloriatur fortis in fortitudine sua. et non gloriatur diues in diuitiis suis: sed in hoc gloriatur qui gloriatur. scire et nosse me: quia ego sum dominus qui facio misericordiam et iudicium et iusticiam in terra. Hec enim placent michi ait dominus. Ecce dies ueniunt dicit dominus. et uisitabo super omnem qui incircumcisum habet primum.

super egiptum et super iudam et super edom. et super filios ammon et super moab: et super omnes qui accensi sunt in romam habitantes in deserto: quia omnes gentes habent primum: omnis autem domus israel incircumcisi sunt corde. **Cr.** Audite uerbum quod locutus est dominus super nos domus israel. Hec dicit dominus. Iuxta uias gentium nolite discere: et a signis celi nolite metuere que timeant gentes: quia leges populorum uane sunt. Quia lignum de saltu perdidit: opus manus artificis in ascia. Argentum et auro decorauit illud: clauis et malleis conpegit ut non dissoluatur. In similitudinem plasme fabricate sunt. et non loquentur: portata tollentur: quia incedere non valent. Nolite ergo timere ea: quia nec male possunt facere nec bene. Non est similis tui domine: magnus es tu: et magnum nomen tuum in fortitudine. Quis non timebit te o rex gentium. Tuum est enim decus. Inter cunctos sapientes gentium. et in uniuersis regnis eorum. nullus est similis tui: pariter insipientes et fatui peribuntur. Doctrina uanitatis eorum lignum est. Argentum inuolutum de tharlis affectur: et aurum de ophir opus artificis et manus erarum: iacinctus et purpura indumentum eorum. Opus artificum uniuersa hec: dominus autem deus uerus est. Ipse est deus uiuens: et rex sempiternus. Ab indignatione eius commouebitur terra: et non sustinebunt gentes comminationem eius. Sic ergo dicetis eis. Domini qui celos et terram non fecerunt. pereant de terra: et de hijs qui sub celo sunt. Qui facit terram in fortitudine sua preparat orbem in sapientia sua et prudentia sua extendit celos: ad uocem suam dat multitudinem aquarum in celo et eleuat nebulas ab extimitatibus

terre. Fulgura in pluuiam facit: et educit venter de thesauris suis. Stultus factus est omnis homo a scientia sua: confusus est artifex omnis in sculptili: quoniam falsum est quod conflavit et non est spiritus in eis. Vana sunt: et opus eorum risu dignum. In tempore visitationis sue peribunt. Non est huius similis pars iacob. Qui enim formavit omnia ipse est: Et israel virga hereditatis eius. Dominus exercituum nomen illi. Congrega de terra confusionem tuam que habitas in obsidione: quia hec dicit dominus. Ecce ego longe precipiam habitatores terre in hac vice: et tribulabo eos ita ut non invenient. Ve michi super contritione mea: pessima plaga mea. Ego autem dixi. Plane hec infirmitas mea est: et portabo illam. Tabernaculum meum vastatum est: omnes funiculi mei dirupti sunt. Filii mei eiecerunt a me: et non subsistunt. Non est qui extendat ultra tentorium meum: et erigat pelles meas: quia stulte egerunt pastores et dominum non quesierunt: propterea non intellexerunt. et omnia grege eorum dispersus est. Vox auditionis ecce venit: et commotio magna de terra aquilonis: ut ponat civitates iuda solitudinem et habitacula draconum. Scio domine quia non est hominis via eius: nec viri est ut ambulet et dirigat gressus suos. Corripe me domine: verumtamen in iudicio et non in furore tuo: ne forte ad nichilum redigas me. Effunde indignationem tuam super gentes: que non cognoverunt te: et super provincias que nomen tuum non invocaverunt: quia comederunt iacob: et devoraverunt eum et consumpserunt illum: et decem eius dissipaverunt. **Cxj.**

Uerbum quod factum est ad iheremiam a domino dicens. Audite verba pacti huius: et loquimini ad viros iuda et

ad habitatores iherusalem: et dicetis ad eos. Hec dicit dominus deus israel. Male dictus vir qui non audierit verba pacti huius: quod precepi patribus vestris in die qua eduxi eos de terra egypti de fornace ferrea dicens. Audite vocem meam et facite omnia que precepi vobis: et eritis michi in populum et ego ero vobis in deum: ut suscitem iuramentum quod iuravi patribus vestris daturum me eis terram fluentem lacte et melle sicut est dies hec. Et respondi et dixi. Amen domine. Et dixit dominus ad me. Vociferare omnia verba hec in civitatibus iuda et foris iherusalem dicens. Audite verba pacti huius et facite illa: quia contestans contestatus sum patres vestros in die qua eduxi vos de terra egypti usque ad diem hanc. Mane consurgens contestatus sum et dixi audite vocem meam: et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam: sed abierunt unusquisque in pravitatem cordis sui mali. Et induxi super eos omnia verba pacti huius: quod precepi ut facerent et non fecerunt. Et dixit dominus ad me. Inventa est coniuratio in viris iuda et in habitatoribus iherusalem. Reversi sunt ad iniquitates patrum suorum priores: qui noluerunt audire verba mea. Et hii ergo abierunt post deos alienos ut sequerentur eis. Irritum fecerunt domus israel et domus iuda pactum meum: quod pepigi cum patribus eorum. Quamobrem hec dicit dominus. Ecce ego inducam super eos mala de quibus egredere non poterunt: et clamabunt ad me et non exaudiam eos. Et ibunt civitates iuda et habitatores iherusalem et clamabunt ad eos quibus libant: et non saluabunt eos in tempore afflictionis eorum. Secundum enim numerum civitatum tuarum erunt domini tui iuda: et secundum

numcrū viarū iherusalē posuisti aras
confusionis: aras ad libandum baalim.
Tu ergo noli orare pro populo hoc:
et ne assumes pro eis laudem et ora-
tionē: quia non exaudia in tempore
clamorū eorū ad me: in tempore affli-
ctionis eorū. Quid est quod dilectus meus
in domo mea facit scelera multa? Nun-
quid carnes sancte auferent a te mali-
cias tuas: in quibus gloriata es? Oli-
uam uberem pulchram fructiferā speci-
osam vocauit dñs nomen tuū. Ad
vocem loquēte grandis exarsit ignis
in ea: et combusta sunt fructus ei⁹. Et
domin⁹ exercitūū qui placauit te locu-
tus est sup te malū: pro malis dom⁹
israhel et domus iuda que fecerūt si-
bi ad irritandū me libantes baalim.
Tu autē dñe demonstrasti michi et co-
gnoui: tu ostendisti michi studia eo-
rum: et ego quasi agnus mansuetus
qui portatur ad victimā. Et non co-
gnoui quia cogitauerūt sup me cōsi-
lia dicentes: mittamus lignū in panē
eius: et eradamus eum de terra uiuenti-
ū: et nomen eius nō memoretur am-
plius. Tu autē dñe sabaoth qui iudi-
cas iuste et probas renes et corda: vide-
am ultionē tuam ex eis. Tibi enī reue-
laui causam meā. Propterea hec dicit
domin⁹ ad viros anachor: qui que-
runt animā tuā et dicunt. Non pphē-
tabis in nomine dñi: et non morieris
in manibus nr̄is. Propterea hec dicit
domin⁹ exercitūū. Ecce ego uisitabo
sup eos. Iuvenes morietur in gladio:
filij eorū et filie eorū morientur in fa-
me: et reliquie non erunt ex eis. Indu-
cam enim malum super viros ana-
chor: annū uisitationis eorum. **Cxv.**
Iustus quidem tu es dñe si disputē tecū
ueritatem iusta loquar ad te. Quare

via impiorū prosperatur: bene est omni-
bus quā paruicantur: et inique agūt.
Plantasti eos et radicem miserūt: pro-
ficiūt et faciūt fructū. Prope es tu ori-
eorū: et longe a retribus eorū. Et tu dñe
nocti me: uidisti me et probasti cor me-
um tecum. Congrega eos quasi gregē
ad victimā: et sanctifica eos in die oc-
cisionis. Usquequo lugebit terra: et her-
ba omnis regionis siccabitur propter ma-
liciam habitantū in ea? Consumptū ē
animal et volucres: quoniam dixerūt nō
videbit nouissima nostra. Si cū pedi-
tibus currens laborasti: quomodo con-
teridere poteris cum equis? Luni autē
in terra pacis secunda fueris: quid facies
in supbia iordanis? Nam et fratres
tui et domus patris tui: etiā ipi pugna-
uerūt aduersum te: et clamauerūt post
te plena voce. Ne credas eis: cū locuti
fuerint tibi bona. Reliqui domū meā:
dimisi hereditatem meā. Dedi dilectā
animā meā in manū inimicorū eius:
facta est michi hereditas mea quasi leo in
silua. Dedit contra me vocem: ideo or-
dini eam. Nunquid auis discolor herē-
ditas mea michi? Nunquid auis tin-
cta per totū? Venite congregamini omnes
bestie terre: prostrate ad deuorandum.
Pastores multi deuoliti sunt vineā
meā: concitauerūt partem meā. De-
derūt porcionē meā desiderabilem in
desertū solitudinis: posuerūt eam in
dissipationē: luxitq; sup me. Desolati-
one desolata est omnis terra: quia nul-
lus ē qui recogitet corde. Sup omnes
vias deserti uenerūt omnes uastatores:
quia gladius dñi deuorauit ab extre-
mo terre usque ad extremū eius. Nō est
pax uniuerse carni. Seminauerūt tri-
ticum et spinas messuerūt: hereditatem
acceperunt: et nō pderit. Confundimini

fructibus vestris: propter iram furoris
domini. Hec dicit dominus aduersum omnes
vicinos meos pessimos: qui tangunt
hereditatem quam distribui populo meo israel.
Ecce ego euellam eos de terra eorum: et do-
mum iuda euellam de medio eorum. Et
cum euulsero eos conuertar et miserebor
eorum: et reducam eos virum ad hereditatem
suam: et virum in terram suam. Et erit: si eru-
diti didicerint vias populi mei ut iurent
in nomine meo vivit dominus: sicut docu-
erunt populum meum iurare in baal: edifica-
bunt in medio populi mei. Quod si non
audierint: euellam gentem illam euulsione
et perditione ait dominus. **C. xiii.**

Hec dicit dominus ad me. Vade et posui
de tibi lumbare lineum: et pones
illud super lumbos tuos: et in aqua non
inferes illud. Et possedi lumbare iuxta
verbum domini: et posui circa lumbos meos.
Et factus est sermo domini ad me secundo
dicens. Tolle lumbare quod possedisti quod
est circa lumbos tuos: et surgens vade
ad eufратem: et absconde ibi illud in fo-
ramine petre. Et abiit et abscondi illud
in eufратem: sicut preceperat michi dominus.
Et factum est post dies plurimos: dixit
dominus ad me. Surge et vade ad eu-
fratem: et tolle inde lumbare quod precepi tibi
ut absconderes illud ibi. Et abiit ad eu-
fratem: et fodi et tuli lumbare de loco
ubi absconderam illud. Et ecce compu-
truerat lumbare: ita ut nulli usui aptum
esset. Et factum est verbum domini ad me di-
cens. Hec dicit dominus. Sic putrescere fa-
ciam superbiam iuda: et superbiam iherusalem
multam: populum istum pessimum: qui nolunt
audire verba mea: et ambulat in pra-
uitate cordis sui: abieruntque post deos
alienos ut seruiant eis et adorarent eos.
Et erunt sicut lumbare istud: quod nulli
usui aptum est. Sicut enim adheret lumbare

ad lumbos viri sic agglutinaui michi
omnem domum israel et omnem domum
iuda dicit dominus ut essent michi in populum
et in nomen et in laudem et in gloriam: et
non audierunt. Dices ergo ad eos ser-
monem istum. Hec dicit dominus deus israel.
Omnes laguncula implebitur vino. Et
dicent ad te. Nunquid ignoramus quia om-
nis laguncula implebitur vino? Et
dices ad eos. Hec dicit dominus. Ecce ego
implebo omnes habitatores terre huius
et reges qui sedent de stirpe david su-
per thronum eius: et sacerdotes et prophetae
et omnes habitatores iherusalem ebrieta-
te: et dissipavi eos virum a fratre suo: et
patres et filios pariter ait dominus. Non
parcam et non concedam: neque miserebor
ut non dissipam eos. Audite et auri-
bus precipite: nolite eleuari: quia dominus
locutus est. Date domino deo vestro glo-
riam antequam contenebrescat: et antequam offen-
dant pedes vestri ad montes caligio-
sos. Expectabitis lucem: et ponet eam
in umbram mortis: et in caliginem. Quod si
hoc non audieritis: in abscondito plo-
rabit anima mea a facie superbie. Plo-
rans plorabit et deducet oculus meus
lacrimum: quia captus est grex domini.
Dic regi et dominatrici. Humiliamini: se-
dete in terra quoniam descendet de capi-
te vestro corona glorie vestre. Ciuita-
tes austri clausae sunt: et non est qui ape-
riat. Translata est omnis iuda transmi-
gratione perfecta. Eruate oculos vestros
et videte: quia venitis ab aquilone. Vbi est
grex qui datus est tibi: pecus inclitum
tuum? Quid dices cum visitauerit te?
Tu enim docuisti eos aduersum te: et
erudisti in caput tuum. Nunquid non
dolores apprehenderunt te quasi mulierem
parturientem? Quod si dixeris in corde
tuo quare venerunt michi hec: propter

multitudinē iniquitatis tue reuelata
sunt veterū dīora tua: pollute sunt plā-
te tue. Si mutare potest ethiops pellē
suam aut pardus varietates suas: et
vos poteritis benefacere cū didiceritis
malū. Et disseminabo eos q̄si stipulā
que vento rapta ē in deserto. Hec sors
tua parsq; mensure tue a me dicit do-
minus: quia oblita es mei et confusa
es in mēdacio. Unde et ego nudaui
femora tua cōtra faciē tuā: et apparuit
ignominia tua: adulteria tua et hin-
nitus tuus et scelus fornicationis tue.
Sup colles in agro vidi abominatio-
nes tuas. Ve tibi iherlm. Nō mūdabe-
ris post me. Usq; quo adhuc? **Cxviii.**

Verbum dñi qđ factū est ad iheremi-
am de sermonibz siccitatis. Lu-
xit iudea: et porte eius corruerūt et ob-
scurate sunt in terra: et clamor iherlm
ascendit. Maiores miserūt minores
suos ad aquā. venerūt ad hauriendū.
Nō inuenerūt aquā: reportauerūt va-
sa sua vacua. Confusi sūt et afflicti: et o-
peruerūt capita sua ppter terre vastita-
tem: q̄a nō venit pluuia in terrā. Con-
fusi sūt agricolae: operuerūt capita sua.
Nam et cerua in agro peperit et reli-
quit quia nō erat herba: et onagri ste-
terūt in rupibz. Traxerūt ventū quasi
dracones: defecerūt oculi eorū quia nō
erat herba. Si iniquitates nr̄e respon-
derint nobis: dñe fac ppter nomē tuū:
quoniā mīse sunt auersiones nr̄e. Ti-
bi peccauim⁹ repeditio isrl. saluator
noster ī tempore tribulationis. Qua-
re quasi colonus futurus es in terra:
et quasi viator dedinans ad manen-
dum? Quare futurus es velut vir va-
gus: et fortis qui non potest saluare?
Tu aut ī nobis es dñe: et nomē tuū in-
uocatū ē sup nos: ne derelinquas nos.

Hec dicit domin⁹ p̄p̄o huic qui dilegit
mouere pedes suos et non quieuit: et
domino nō placuit. Nūc recordabit⁹
iniquitatū eorū: et visitabit peccata eo-
rum. Et dixit dñs ad me. Noli orare
pro p̄p̄o isto in bonū. Cum ieiunave-
rūt nō reaudia p̄ces eorū: et si obtulerit
olocaustomata et victimas nō susci-
piam ea: quoniā gladio et fame et pe-
ste ego cōsumā eos. Et dixi. A a a do-
mine deus. Prophete dicūt eis. Non
videbitis gladiū et fames non erit in
vobis: sed pacem veram dabit vobis
in loco isto. Et dixit domin⁹ ad me.
Falso prophete vaticinātur in nomi-
ne meo. Non misi eos: et non precepi
eis: neq; locutus sum ad eos. Visionē
mendacē et diuinationē fraudulentā
et seductionē cordis sui prophetant
vobis. Quidcirco hec dicit dñs de p̄phe-
tis qui p̄phetāt in nomine meo quos ego
non misi: dicentes gladius et fames
non erit ī terra hac. In gladio et fame
cōsument⁹ prophete illi: et p̄p̄i quibus
p̄phetāt erūt p̄dicti in v̄ijs iherusalē
pre fame et gladio: et nō erit qui sepeli-
at eos ip̄i et uxores eorū filij et filie eorū:
et effundā sup eos malū suū. Et dice⁹
ad eos verbum istud. Deducāt oculi
mei lacrimā p noctē et diē et non tace-
ant: quoniā cōtentione magna cōtri-
ta est virgo filia p̄p̄i mei: plaga pesti-
ma vehemēter. Si egressus fuero ad a-
gros ecce occisi gladio: et si introie-
ro ī ciuitatē ecce attenuati fame. Pro-
pheta nāq; et sacerdos abierūt in terrā
quam ignorabāt. Nunquid p̄cians
abiecisti iudā: aut syon abominata ē
anima tua? Quare ergo percussisti nos
ita: ut nulla sit sanitas? Expectauim⁹
pacem et nō est bonū: et tempus cura-
tionis: et ecce turbatio. Cognouim⁹

domine impietates nras: iniquitates
patrum nostrorum quia peccauimus tibi.
Ne des nos in obprobrium propter no-
men tuum: neque facias nobis contume-
liam. Soli glorie tue recordare: ne iri-
tum facias sed tuum nobiscum. Nunquid
sunt in sculptilibus genium quod pluat: aut ce-
li possunt dare ymbres nisi tu uolueris?
Nonne tu es dominus deus noster quem repe-
tauerunt? Tu enim fecisti omnia hec. **C. xv**

Et dixit dominus ad me. Si steterint
moyses et samuel coram me: non
est anima mea ad populum istum. Ecce illos
a facie mea: et egrediantur. Quod si dixerit
ad te quod egrediemur: dices ad eos.
Hec dicit dominus. Qui ad mortem ad mor-
tem: et qui ad gladium ad gladium: et qui
ad famem ad famem: et qui ad capti-
uitatem ad captiuitatem. Et uisitabo
super eos quatuor species dicit dominus.
Gladium ad occisionem: et canes ad la-
terandum: et uolatilia celi et bestias terre
ad deuorandum et dissipandum: et dabo
eos in feruorem uniuersis regibus terre
propter manassen filium ezechie regis
iuda super omnibus que fecit in iherusa-
lem. Quis enim miserebitur tui iherusa-
lem? Aut quis contristabitur pro te?
Aut quis ibit ad rogandum pro pace
tua? Tu reliquisti me dicit dominus: retro-
sum abiisti. Et extendam manum meam super
te: et interficiam te. Laboravi rogans. Et
dispugnam eos ventis labro in portis terre.
Interfeci et dissipidi populum meum: et tamen
a uirginibus suis non sunt reuersi. Multipli-
cate sunt michi uidue eius: super haren-
nam maris. Induxi eis super matrem
adolescentis uastatorem meridie: mi-
si super ciuitates repete terrorem. Infirma-
ta est quod peperit septem: defecit anima e-
ius. Occidit ei sol cum adhuc esset di-
es: confusa est et erubuit. Et residuos

eius in gladium dabo in conspectu ini-
micorum eorum aut dominus deus. Ne michi
mater mea. Quare genuisti me uirum
rixem: uirum discordie in uniuersa terra?
Non feneraui: nec fenerauit michi quis-
quam. Omnes maledixerunt michi dicit dominus.
Si non reliquie tue in bonum: si non occur-
rerit tibi in tempore afflictionis: et in
tempore tribulationis aduersum inimi-
cum. Nunquid federabitur ferrum ferro
ab aquilone et es? Diuitias tuas et
thesauros tuos in direptionem dabo
gratis in omnibus peccatis tuis: et in
omnibus terminis tuis. Et adducam
inimicos tuos de terra quam nescis: quia
ignis succensus est in furore meo: et su-
per uos ardebit. Tu scis domine: recor-
dare mei et uisita me: et tuere me ab hiis
qui persecuntur me. Noli in patientia tu-
a suscipere me. Scito quoniam sustinui
pro te obprobrium. Inuenti sunt ser-
mones tui: et comedi eos. Et factum
est michi uerbum tuum in gaudium et in leti-
ciam cordis mei: quoniam inuocatum est
nomen tuum super me. Dominus deus exerci-
tuum. Non sedi in concilio ludentium: et glo-
riatus sum a facie manus tue. Solus
sedetam: quoniam comminatione replesti
me. Quare factus est dolor meus perpetuus:
et plaga mea desperabilis? Remuit cu-
rari. Facta est michi quasi mendacium
aquarum infidelium. Propter hoc hec di-
xit dominus. Si conuerteris conuertam
te: et ante faciem meam stabis: et si separa-
ueris priusum a uili: quasi os meum eris.
Conuerterentur ipsi ad te: et tu non conuertere-
ris ad eos. Et dabo te populo huic in mu-
rum eorum fortem: et bellabunt aduer-
sum te et non preualebunt: quia ego
tecum sum ut saluem te et eruam te di-
xit dominus. Et liberabo te de manu pesti-
morum: et redimam te de manu fortium.

Et factum est verbū dñi ad me dicens. Non accipies uxorem: et non erunt tibi filij et filie in loco isto. Quia hec dicit dominus super filios et filias qui generantur in loco isto: et super matres eorum que genuerunt eos: et super patres eorum de quorum stirpe sunt nati in terra hac. Mortibus egroratorum morientur. Non plangent et non sepelientur: in sterquilinum super faciem terre erunt. Et gladio et fame consummentur: et erit radaver eorum in escam volatilibus celi et bestiis terre. Hec enim dicit dominus. Ne ingrediaris domum convivij neque vadās ad plangendum: neque consolaberis eos quia abstuli pacem meam a populo isto dicit dominus: misericordiam et misericordiam. Et morientur grandes et parvi in terra ista: non sepelientur neque plangentur: et non se incident neque calviciū fiet pro eis. Et non frangent inter eos lugentem panem ad consolandum super mortuo: et non dabunt eis potum calicis ad consolandum super patre suo et matre. Et domum convivij non ingrediaris ut sedas cum eis et comedas et bibas: quia hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego auferam de loco isto in oculis vestris et in diebus vestris vocem gaudij et vocem leticie: vocem sponsi et vocem spose. Et tū annūciaueris populo huic omnia verba hec et dixerunt tibi. quare locutus est dominus super nos omne malum grāde istud. que nostra iniquitas et quod peccatum nostrum quod peccavimus domino deo nostro: dices ad eos. Quia dereliquerunt me patres vestri ait dominus: et abierunt post deos alienos et servierunt eis. et adoraverunt eos: et me dereliquerunt et legem meam non custodierunt. Sed et vos peius operati estis quam patres vestri. Ecce enim ambulat unusquisque

post pravitatem cordis sui malitiam me non audiat. Et etiam vos de terra hac in terram quam ignoratis vos et patres vestri: et servietis ibi diis alienis die ac nocte quod non dabunt vobis requiem. Propterea ecce dies venient dicit dominus: et non dicetur ultra vivit dominus qui eduxit filios israel de terra egypti. sed vivit dominus qui eduxit filios israel de terra aquilonis. et de universis terris ad aquas eieci illos: et reducam eos in terram suam quam dedi patribus eorum. Ecce ego mittam piscatores multos dicit dominus: et piscabuntur eos. Et post hec mittam eis multos venatores et venabuntur eos de omni monte et de omni colle et de cavernis petrarum: quia oculi mei super omnes vias eorum. Non sunt abscondite a facie mea: et non fuit occulta iniquitas eorum ab oculis meis. Et reddam primum duplices iniquitates et peccata eorum: quia contaminaverunt terram meam in mortificationis ydolorum suorum: et abominacionibus suis impleverunt hereditatem meam. Domine fortitudo mea et robur meum: et refugium meum in die tribulationis. Ad te gentes venient ab extremis terre et dicent. Vere mendacium possederunt patres nostri: vanitatem quam eis non profuit. Nunquid faciet sibi homo deos? Et ipsi non sunt domini. Quodcirco ecce ego ostendam eis per vicem hanc: ostendam eis manum meam et virtutem meam: et sciēt quia nomen michi dominus. **xxv.**

Peccatum iuda scriptum est stilo ferreo in ungue adamantino: reparatum super latitudinem cordis eorum: et in cordibus ararum eorum. Cum recordati fuerint filij eorum aram suam et lucos suos lignorumque frondentium in montibus excelsis sacrificantes in agro: fortitudinem tuam et omnes thesauros tuos in direptionem

dabo: recessa tua propter peccata in universis finibus tuis. Et relinqueris sola ab hereditate tua quam dedi tibi: et euire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras. Quoniam ignem succendisti in furore meo usque in eternum ardebit. Hec dicit dominus. maledictus homo qui confidit in homine: et ponit carnem brachium suum: et a domino recedit cor eius. Erat enim quasi mirice in deserto: et non videbit cum venerit bonum: sed habitabit in siccitate in deserto in terra salsuginis et inhabitabili. Benedictus vir qui confidit in domino: et erit dominus fiducia eius. et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas: quod ad humorem mittit radices suas: et non timebit cum venerit estus. Et erit folium eius viride: et in tempore siccitatis non erit sollicitum: nec aliquando desinet facere fructum. Prævaluit cor hominis et inscutabile. Quis cognoscet illud? Ego dominus scrutans cor et probans renes: qui domini quisque iuxta viam suam: et iuxta fructum adinventionum suarum. Perdidit sicut qui non peperit. fecit divitias et non in iudicio. In dimidio dierum suorum dereliquit eas: et in novissimo suo erit insipiens. Solium glorie altitudinis a principio: locus sanctificationis nostre expectatio israel. Domine omnes qui te derelinquunt confundentur: recedentes a te in terra scribebuntur: quoniam dereliquerunt ventam aquarum viventium dominum. Bana me domine et sanabor: saluum me fac et saluus ero: quoniam laus mea tu es. Ecce ipsi dicunt ad me. Ubi est verbum domini? Veniat. Et ego non sum turbatus te pastorem sequens: et domine hominis non desideravi. Tu scis quod egressum est de labijs meis: rectum in conspectu tuo fuit. Non sis michi tu formidini: spiritus mea tu in die

afflictionis. Confundatur qui me persecutus est et non confundar ego: paucati illi: et non paucam ego. Induc super eos diem afflictionis: et duplici contritione contere eos. Hec dicit dominus ad me. Vade et sta in porta filiorum populi tui per quam ingrediuntur reges iuda. et egrediuntur: et in cunctis portis iherusalem: et dices ad eos. Audite verbum domini reges iuda. et omnis iudea cunctique habitatores iherusalem: qui ingredimini per portas istas. Hec dicit dominus. Custodite animas vestras: et nolite portare pondera in die sabbati. nec inferatis per portas iherusalem: et nolite eicere onera de domibus vestris in die sabbati et omne opus non facietis. Sanctificate diem sabbati sicut præcipi patribus vestris. Et non audierunt nec inclinaverunt aurem suam: sed induraverunt cervicem suam ne audirent me: et ne acciperent disciplinam. Et erit si audieritis me dicit dominus. ut non inferatis onera per portas civitatis huius in die sabbati et si sanctificaveritis diem sabbati ne faciatis in ea omne opus: ingredientur per portas civitatis huius reges et principes sedentes super solium david. et ascendentes in curribus et equis ipsi et principes eorum viri iuda et habitatores iherusalem: et habitabitur civitas hec in sempiternum. Et veniet de civitatibus iuda in circuitu iherusalem et de terra beniamin et de campestribus et de montuosis et ab austro portantes olocaustum et victimam et sacrificium et thus: et inferent oblationem in domum domini. Si autem non audieritis me ut sanctificetis diem sabbati et ne portetis onus et ne inferatis per portas iherusalem in die sabbati: succendam ignem in portis eius et devorabit domos iherusalem: et non extinguetur. **C. xviii.**

Verbum quod factum est ad iheremiam a domino dicens. Surge et descende in domum figuli: et ibi audies verba mea. Et descendi in domum figuli: et ecce ipse faciebat opus super rotam: et dissipatum est vas quod ipse faciebat ex luto manibus suis. Conversusque fecit illud vas alterum: sicut placuerat in oculis eius ut faceret. Et factum est verbum domini ad me dicens. Numquid sicut figulus iste non potero vobis facere domus israel ait dominus? Ecce sicut lutum in manibus figuli: sic vos domus israel in manu mea. Repente loquar adversum gentem et adversus regnum: ut eradicet et destruat et dissipet illud. Si penitentiam egerit gens illa a malo suo quod locutus sum adversus eam: agam et ego penitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei: et subito loquar de gente et regno: ut edificem et plantem illud. Si fecerit malum in oculis meis ut non audiat vocem meam: penitentiam agam super bono quod locutus sum ut facerem ei. Nunc ergo dic viro iuda et habitatori iherusalem dicens. Hec dicit dominus. Ecce ego fingo contra vos malum: et cogito contra vos cogitationem. Revertatur unusquisque a via sua mala: et dirigite vias vestras et studia vestra. Qui dixerunt. Desperavimus. Post cogitationes enim nostras ibimus: et unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus. Ideo hec dicit dominus. Interrogate gentes. Quis audiuit talia horribilia: quod fecit nimis virgo israel? Numquid deficiet de petra agri nix libani: aut euelli possunt aque erumpentes frigide et defluentes? Quia oblitus est mei populus meus: frustra libantes et impingentes in vineis suis: et in semitis seculi: ut ambularent per eas in itinere non timent: ut fieret terra eorum in desolationem

et in sibiulum sempiternum. Omnis qui preterierit per eam obstupescet: et movebit caput suum. Sicut ventus urens dissipavit eos coram inimicis: dorsum et non faciem ostendit eis in die perditionis eorum. Et dixerunt. Venite et cogitemus contra iheremiam cogitationes. Non enim peribit lex a sacerdote: neque consilium a sapiente: nec sermo a propheta. Venite et percutiamus eum lingua: et non attendamus ad universos sermones eius. Attende domine ad me: et audi vocem adversariorum meorum. Numquid redditur pro bono malum: quia foderunt foveam anime mee? Recordare quod steterim in conspectu tuo ut loquerer pro eis bonum: et auerterem indignationem tuam ab eis. Propterea da filios eorum in famem: et deduc eos in manus gladii. Fiant uxores eorum absque liberis et vidue: et viri earum interficiantur morte. Juvenes eorum confodiuntur gladio in prelio: audiat clamor de domibus eorum. Adduces enim super eos latronem repente: quia foderunt foveam ut caperent me: et laqueos absconderunt pedibus meis. Tu autem domine scis omne consilium eorum adversum me in mortem. Ne propitius sis iniquitati eorum: et peccatum eorum a facie tua non deleatur. Fiant concurrentes in conspectu tuo: in tempore furoris tui abutere eis. **Capitulum**

Hec dicit dominus. Vade et accipe lagulam figuli testem a senioribus populi et a senioribus sacerdotum: et egredere ad vallem filiorum ennon que est iuxta introitum porte fidelis: et predicabis ibi verba que ego loquor ad te et dices. Audite verbum domini reges iuda: et habitatores iherusalem. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego inducam afflictionem super locum istum: ita ut omnis qui audierit illam tinniant aures eius eo quod

dereliquerunt me. et alienū fecerūt locū
istū: et libauerūt in eo dñs alienis q̄s
niscierūt ip̄i ⁊ patres eorū et reges iuda:
et repleuerūt locū istū sanguine inno-
centū: ⁊ edificauerūt excelsa baalim ad
comburendos filios suos igni i olo-
raustū que non p̄cepi: nec locut⁹ sum
nec ascenderūt in cor meū. Propterea
ecce dies venient dicit dñs: ⁊ non vo-
cabitur amplius locus iste thophet ⁊
vallis filij ennon: sed vallis occisionis.
Et dissipabo cōsiliū iuda et iherusalē
in loco isto: et subuertā eos gladio in
conspetu inimicorū suorū et in manu
querentū animas eorū: et dabo cada-
uera eorū escas volatilibz celi ⁊ bestiis
terre: ⁊ ponā ciuitatem hanc in stupo-
rem ⁊ in sibilū. Om̄is qui p̄terierit per
eam obstupescet: et sibilabit sup uniu-
ersa plaga eius. Et tribabo eos carnibz
filiorū suorū ⁊ carnibus filiarū suarū: et
vnusquisq; carnē amici sui comedet i
obsidione et in angustia in qua con-
cludent eos inimici eorū: et qui querūt
animas eorū. Et conteres lagunculā
in oculis viroꝝ qui ibūt tecū: ⁊ dices
ad eos. Hec dicit dñs exercitū. Sic
conterā pplm istū ⁊ ciuitatem istā sicut
conterit vas figuli qđ nō potest ultra
instaurari. Et in thophet sepelientur:
eo qđ nō sit alius locus ad sepeliendū.
Sic faciā loco huic ait dñs ⁊ habita-
toribus ei⁹: ut ponā ciuitatem istam
sicut thophet. Et erūt dom⁹ iherusalē
et dom⁹ regū iuda sicut loc⁹ thophet
imundē: omnes dom⁹ in quaz do-
matibus sacrificauerūt omni militie
celi: ⁊ libauerūt libamina dñs alienis.
Venit aut iheremias de thophet quo
miserat eum dñs ad pphrandū: ⁊ ste-
tit in atrio dom⁹ dñi: ⁊ dixit ad omne
pplm. Hec dicit dñs exercitū de⁹ isrl.

Ecce ego inducam sup ciuitatem hanc
et sup omnes vrbes ei⁹ vniversa ma-
la que locutus sum aduersum eam:
quoniam indurauerunt ceruicem suā
ut nō audirēt sermones meos. **C. xx.**

Et audiuit phassur filius emmer-
sacerdos qui cōstitut⁹ erat prin-
ceps in domo dñi iheremiā pphetan-
tem sermones istos: ⁊ percussit phassur
iheremiā pphetā: et misit eū in neruū
qđ erat in porta beniamin superiori
in domo dñi. Cūq; illuxisset i crastinū
eduxit phassur iheremiam de neruo:
et dixit ad eū iheremias. Nō phassur
vocauit domin⁹ nomē tuū sed pauo-
rem vndiq;: quia hec dicit dominus.
Ecce ego dabo te in pauorem et om̄es
amicos tuos ⁊ corruent gladio inimi-
corū suorū: ⁊ oculi tui videbūt. Et omne
iudā dabo in manu regis babilonis:
⁊ traducet eos i babilonē: et pcutiet eos
gladio. Et dabo vniversam substan-
tiam ciuitatis hui⁹: ⁊ omne laborem
ei⁹ omneq; p̄ciū et cundos thesauros
regū iuda dabo in manu inimicorū
eorū: et diripient eos et tollent: et ducēt
in babilonē. Tu aut phassur et om̄es
habitatores dom⁹ tue ibitis in capti-
uitatem: et i babilonē venies ⁊ ibi mo-
rieris: ibiq; sepelieris tu et om̄es ami-
ci tui quibus pphetasti mendaciū. Se-
duxisti me dñe ⁊ seductus sum: fortior
me fuisti et inualuisti. Factus sum in
derisum tota die. Omnes subsanna-
bant me quia iam olim loquor voci-
ferās: iniquitatē et vastitatē clamito.
Et fact⁹ ē michi sermo dñi i obprobriū
et i derisū tota die. Et dixi. Nō recorda-
bor eius: neq; loquar ultra i nomine
illius. Et factus est i corde meo quasi
ignis exstans: claususq; in ossibus
meis: ⁊ defeci ferre nō sustinēs. Audiui

enim contumelias multorum et terrorem
in circuitu persequimini et persequamur
eum: ab omnibus viris qui erant pacifi-
ci mei et custodientes latus meum. Si
quo modo decipiat et prevaleam ad-
versus eum: et consequamur ultionem
ex eo. Dominus autem mecum est quasi bel-
lator fortis: idcirco qui persequuntur me
cadent et infirmi erunt et confundentur
vehementer: quia non intellexerunt ob-
probrium sempiternum quod nunquam delebitur.
Et tu domine exercituum probator iusti qui vi-
des renes et cor: videam queso ultionem
tuam ex eis. Tibi enim revelavi causam
meam. Cantate domino laudate dominum: quia
liberavit animam pauperis de manu
malorum. Maledicta dies in qua natus
sum: dies in qua peperit me mater mea
non sit benedicta. Maledictus vir qui
annuntiavit patri meo dicens natus
est tibi puer masculus: et quasi gaudi-
o letificavit eum. Sic homo ille ut sunt
civitates quas subvertit dominus: et non
penituit eum. Audiat clamorem ma-
ne et ululatum in tempore meridiano: quia
non me interfecit a vulva ut fieret mi-
hi mater mea sepulcrum: et vulva eius
conceptio eterna. Quare de vulva egressus
sum ut videre laborem et dolorem: et consu-
merentur in confusione dies mei. **C. xxi.**

Verbum quod factum est ad iheremiam
a domino: quando misit ad eum rex se-
dechias phassur filium helchie et sopho-
niam filium maasie sacerdotem dicens.
Interroga pro nobis dominum: quia
nabuchodonosor rex babilonis pre-
liatur adversum nos: si forte faciat
dominus nobiscum secundum omnia mira-
bilia sua et recedat a nobis. Et dixit
iheremias ad eos. Sic dicetis sedechie.
Hec dicit dominus deus israel. Ecce ego con-
vertam vasa belli que in manibus vestris

sunt et quibus vos pugnatistis adver-
sum regem babilonis et caldeos qui
obsident vos in circuitu murorum: et con-
gregabo ea in medio civitatis huius.
et debellabo ego vos in manu extenta
et in brachio forti et in furore et in indi-
gnatione et in ira grandi: et percussiam
habitatores civitatis huius. Homines
et bestie pestilentia magna morientur.
Et post hec ait dominus. Dabo sedechiam
regem iuda et servos eius et populum eius
et qui derelicti sunt in hac civitate a peste
et gladio et fame in manu nabucho-
donosor regis babilonis et in manu
inimicorum eorum et in manu querentium ani-
mam eorum: et percussiet eos in ore gladii:
et non movebunt neque parceret nec mise-
rebitur. Et ad populum hunc dices. Hec
dicit dominus. Ecce ego do coram vobis
viam vite et viam mortis. Qui habita-
verit in urbe hac morietur gladio et
fame et peste: qui autem egressus fuerit et
transfugerit ad caldeos qui obsident
vos vivet: et erit ei anima sua quasi
spoliū. Posui enim faciem meam super civi-
tatem hanc in malum et non in bonum
ait dominus. In manu regis babilonis da-
bitur: et revertetur eam igni et domum regis
iuda. Audite verbum domini domine dauid.
Hec dicit dominus. Iudicate mane iudicium
et eruite vii oppressum de manu calu-
miantis: ne forte egrediatur ut ignis
indignatio mea et succendat et non sit
qui extinguat: propter malitiam studiorum
vestrorum. Ecce ego ad te habitatricem
vallis solide atque campestris ait domi-
nus: qui dicitis quis percussiet nos
et quis ingreditur domus nostras:
et visitabo super vos iuxta fructum
studiorum vestrorum dicit dominus: et suc-
cendam ignem in saltu eius et devor-
abit omnia in circuitu eius. **C. xxii.**

Hec dicit dominus. Descende in domum regis iuda: et loqueris ibi verbum hoc et dices. Audi verbum domini rex iuda qui sedes super solium dauid: tu et serui tui et populus tuus qui ingrediuntur per portas istas. Hec dicit dominus. Facite iudiciū et iusticiā et liberate vi oppressum de manu calumniatoris: et adueniā et pupillū et viduā nolite contristare neque opprimatis inique: et sanguinē innocentem ne offendatis in loco isto. Si enim facientes feceritis verbum istud: ingredientur per portas domus huius regis sedentes de genere dauid super thronū eius: et ascendentes currus et equos: ipsi et serui et populus eorum. Quod si non audieritis verbum hoc: in memetipso iuravi dicit dominus: quia in solitudine erit domus hec. Quia hec dicit dominus super domū regis iuda. Balad tu michi caput libani. Si non posuero te solitudine: urbes inhabitabiles. Et sanctificabo super te interficientem virū et arma eius: et succident electas cedros tuas et precipitabunt in ignem: et pertransibunt gentes multe per civitatem hanc et dicet unusquisque proximo suo. Quare sic fecit dominus civitati huic grandi? Et respondebunt. Eo quod reliquerint pactū domini dei sui: et adoraverint deos alienos: et servierint illis. Nolite flere mortuū: neque lugeris super eū fletu. Plangite eū qui egreditur: quia non reuertetur ultra: nec videbit terram nativitatis sue. Quia hec dicit dominus ad sellū filiū iosie regē iuda qui regnavit pro iosia patre suo qui egressus est de loco isto. Non reuertetur huc amplius: sed in loco ad quē transtuli eū ibi morietur: et terrā istam non videbit amplius. Ve qui edificat domū suā in iniusticia: et cenacula sua non in iudicio.

Amicū suū opprimer frustra: et mercedem non reddet ei. Qui dicit edificabo michi domū latam et cenacula spaciōsa: qui aperit sibi fenestras et facit laquearia cedrina: pingitque linopide. Nunquid regnabis: quoniam confers te cedro? Pater tuus nunquid non comedit et bibit et fecit iudiciū et iusticiā: tūc cū bene erat ei? Iudicavit causam pauperis et egeni in bonū suū. Nunquid non ideo: quia cognovit me dicit dominus? Tui vero oculi et cor ad avariciā et ad sanguinē innocentē fundendum et ad calūniā: et ad cursū malitiae. Propterea hec dicit dominus ad ioachim filiū iosie regem iuda. Non plangent eū ve frater et ve soror: non concupabunt ei ve dñe et ve inclite. Sepultura alius sepelietur: putrefactus et puerus recta portas iherusalē. Ascende libanum et clama: et in basan da vocem tuā et clama ad transeūtes: quia contriti sunt omnes amatores tui. Locutus sum ad te in abundantia tua: dixisti non audiam. Hec est via mea ab adolescentia tua: quia non audisti vocem meam. Omnes pastores tuos pascet ventus: et amatores tui in captivitatem ibunt. Et tunc confundetis et erubescetis ab omni malicia tua: que sedes in libano et nificas in cedris. Quomodo cōgemuisti cum venissent tibi dolores quasi dolores parturientis? Virgo ego dicit dominus: quia si fuerit iechonias filius ioachim regis iuda anulus in manu dextera mea inde euellam eum. Et dabo te in manu querecunū animā tuā et in manu quorū tu formidas faciem: et in manu nabuchodonosor regis babilonis: et in manus caldeorū. Et mittam te et matrē tuā que genuit te in terrā alienā in qua nati non estis:

ibi; moriemini. Et in terram ad quam ipsi leuant animam suam ut revertantur illuc: non revertentur. Numquid vas fictile atque contritum vir iste iechonias? Numquid vas absque omni voluptate? Quare abiecti sunt ipsi et semen eius: et prostrati in terram quam ignoraverunt? Terra terra terra audi sermonem domini. Hec dicit dominus. Scribe virum istum Berilem: virum qui in diebus suis non prosperabit. Nec enim erit de semine eius vir qui sedeat super solium david: et potestate habeat ultra iuda. **Cxxm.**

Te pastoribus: qui disperdunt et dilacerant gregem pascue mee dicit dominus. Ideo hec dicit dominus deus israel ad pastores qui pascunt populum meum. Vos dispersistis gregem meum et eiecistis eos: et non visitastis eos. Ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum ait dominus. Et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris ad quas eieceram eos illuc: et convertam eos ad rura sua et crescent et multiplicabuntur: et suscitabo super eos pastores et pascet eos. Non formidabunt ultra et non pauebunt: et nullus loquere se numero dicit dominus. Ecce dies veniunt dicit dominus: et suscitabo david gemmam iustum et regnabit rex et sapiens erit: et faciet iudicium et iustitiam in terra. In diebus illis saluabitur iuda: et israel habitabit confidenter. Et hoc est nomen quod vocabunt eum: dominus iustus noster. Propter hoc ecce dies veniunt dicit dominus: et non dicent ultra vivit dominus qui eduxit filios israel de terra egypti. Sed vivit dominus qui eduxit et adduxit seminem domus israel de terra aquilonis et de cunctis finibus ad quos eieceram eos illuc: et habitabunt in terra sua. Ad prophetas. Contritum est cor meum in medio mei: contremuerunt omnia ossa mea. Factus sum quasi

vir ebrius: et quasi homo madidus a vino a facie domini et a facie verborum sanctorum eius: quia adulteriis repleta est terra: quia a facie maledictionis luxit terra: arefacta sunt arua deserti. Factus est cursus eorum malus: et fortitudo eorum dissimilis. Propheta namque et sacerdos polluti sunt: et in domo mea inveni malum eorum ait dominus. Quodcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris: impellent enim et corruent in ea. Afferam enim super eos mala: annum visitationis eorum ait dominus. Et in prophetis samarie vidi fatuitatem: et prophetabant in baali: et decipiebant populum meum israel. Et in prophetis iherusalem vidi similitudinem adulterantium et iter mendacium: et confortaverunt manus pessimorum: ut non converteretur unusquisque a malicia sua. Facti sunt michi omnes ut zodoma: et habitatores eius quasi gomorra. Propterea hec dicit dominus exercituum ad prophetas. Ecce ego cibabo eos absinthio: et potabo eos felle. A prophetis enim iherusalem egressa est pollutio super omnem terram. Hec dicit dominus exercituum. Nolite audire verba prophetarum qui prophetant vobis et decipiunt vos. Visionem cordis sui locuntur: non de ore domini. Dicunt hiis qui blasphemant me locutus est dominus: pax erit vobis: et omni qui ambulat in pravitate cordis sui dixerunt: non veniet super vos malum. Quis enim affuit in consilio domini: et vidit et audiit sermonem eius? Quis consideravit verbum illud et audiuit? Ecce turbo dominice indignationis egredietur: et tempestas reupēs super caput impiorum veniet. Non revertetur furor domini usque dum faciat: et usque dum repleat cogitationem cordis sui. In novissimis diebus intelligetis consilium

eius. Non mittebam prophetas et ipsi cur-
rebant: non loquebar ad eos. et ipsi
prophetabant. Si stetissent in consilio
meo et nota fecissent verba mea populo
meo: auerissem unumquemque eos a via sua
mala et cogitationibus suis pessimis.
Putasne deus e vicino ego sum dicit
dominus: et non deus de longe? Si ocula-
bitur vir in absconditis? Et ego non
videbo eum dicit dominus. Numquid non celum
et terram ego implebo ait dominus? Audiui
que dixerunt prophete: prophetantes in no-
mine meo mendacium atque dicentes. So-
mniaui: somniaui. Usquequo istud est
corde prophetarum varietatum mendacium: et
prophetarum seductiones cordis sui?
Qui voluit facere ut obliuiscatur populus
meus nomen meum. propter somnia eorum que
narrant unusquisque ad primum suum: si-
cut obliui sunt patres eorum nomen meum
propter baal. Propheta qui habet
somnia narrat somnium: et qui habet
sermonem meum loquatur sermonem meum
vere. Quid paleis ad criticum dicit dominus?
Numquid non verba mea sunt quasi i-
gnis ait dominus: et quasi malleus conte-
rens petram? Propterea ecce ego ad pro-
phetas ait dominus: qui furantur verba mea
unusquisque a primo suo. Ecce ego ad
prophetas ait dominus qui assumunt lin-
guas suas: et aiunt dicit dominus. Ecce ego
ad prophetas somniantes mendacium
dicit dominus: qui narrauerunt ea et seduxe-
runt populum meum in mendacio suo et in
miraculis suis cum ego non misissem eos.
nec mandassem eis: qui nichil profuerunt
populo huic dicit dominus. Si igitur interro-
gauerit te populus iste vel propheta aut sa-
cerdos dicens. quid est onus domini: dices
ad eos. Ut quid vobis onus? Proicia
quippe vos dicit dominus: et propheta et
sacerdos et populus qui dicit onus domini:

visitabo super virum illum et super domum eius.
Hec dicitis unusquisque ad primum et
ad fratrem suum. Quid respondit dominus?
Et quid locutus est dominus? Et onus
domini ultra non memorabitur: quia
onus erit unicuique homo suus. Et puer-
istis verba dei viventis: domini exer-
cituum dei nostri. Hec dices ad pro-
phetam. Quid respondit tibi dominus: et quid
locutus est dominus? Si autem onus do-
mini dixeritis: propter hoc hec dicit do-
minus. Quia dixistis sermonem istum o-
nus domini: et misi ad vos dicens. no-
lite dicere onus domini: propterea ecce e-
go tollam vos portans. et derelinquam
vos et civitatem quam dedi vobis et patribus
vris a facie mea: et dabo vos in oppro-
brium sempiternum: et in ignominiam eternam
quam nunquam oblivione delebit. *Exm.*

Oscendit michi dominus: et ecce duo
calathi pleni ficis positi ante tem-
plum domini: postquam transtulit nabuchod-
onosor rex babilonis iechoniam filium
ioakim regem iuda et principes eius et
fabrum et inclusorem de iherusalē et ad-
duxit eos in babilonem. Calathus unus
ficus bonas habebat nimis: ut solent
ficus esse primi temporis. Et calathus u-
nus ficus habebat malas nimis: que
comedi non poterat eo quod esset male. Et
dixit dominus ad me. Quid tu vides ihe-
remias? Et dixi. Ficus bonas. bonas
valde: et malas. malas valde: que come-
di non possunt eo quod sint male. Et factum
est verbum domini ad me dicens. Hec dicit
dominus deus israel. Sicut ficus hec bo-
ne sic cognoscam transmigrationem iuda
quam emisi de loco isto in terram caldeorum
in bonum: et ponam oculos meos super eos
ad placandum. Et reducam eos in terram
hanc: et edificabo eos et non destruam: et dabo

eis cor ut sciant me quia ego sum dominus. Et erūt michi in pplū: et ego ero eis in deū: quia reuertentur ad me in toto corde suo. Et sicut sic⁹ pessime que comedi nō possūt eo qd sint male: hec dicit domin⁹ sic dabo sedechiam regem iuda et principes eius et reliq^s de iherusalē qui remāserūt in urbe hac: et qui habitant in terra egipti. Et dabo eos in uagationē afflictionemq; omnibus regnīs terre: in opprobriū et in parabolā et in puerbiū et in maledictionē in uniuersis locis ad quas eiecī eos: et mittā in eis gladiū et famē et pestem donec cōsumātur de ira quā dedi eis et patribus eorum. **C. xxv.**

Uerbū qd factū ē ad iheremiā de omni p^plo iude in anno quarto ioakim filij iosie regis iuda: ipse ē annus primus nabuchodonosor regis babilonis. Et locutus est iheremias propheta ad omnē pplū iuda et ad uniuersos habitatores iherusalē dicens. A tercio decimo āno iosie filij āmon regis iuda usq; ad diem hanc iste est tercius et uicesim⁹ annus: factū est uerbum dñi ad me: et locutus sum ad uos de nocte consurgens et loquens et non audistis. Et misit domin⁹ ad uos omnes seruos suos pphetas consurgens diluculo mittensq; et non audistis: neq; indinastis aures uestras ut audiretis cum diceret. Reuertimini unusquisq; a uia sua mala. et a pessimis cogitationibus uestris: et habitabitis i terra quā dedit dñs uobis et patribus uestris a seculo et usq; in celum. Et nolite ire post deos alienos ut seruiatis eis ad oretisq; eos: neq; me ad iracūdiam puocetis in operibus manū uestray: et non affligam uos. Et non audistis me dicit domin⁹: ut me

ad iracūdiam puocaretis in operibus manū uestrarū in malū uestrū. Propterea hec dicit dñs exercitū. Pro eo qd non audistis uerba mea: ecce ego mittam et assumā uniuersas cognationes aquilonis ait dñs et nabuchodonosor regē babilonis euū meū et adducā eos sup terrā istā et sup habitatores eius et sup omnes nationes que i circuitu eius sunt: et interficiā eos et ponam eos in stuporem et in sibilū et in solitudines sempiternas. Perdantq; ex eis uocem gaudiij et uocem leticie: uocem sponsi et uocem sponse: uocem mole et lumē lucerne. Et erit uniuersa terra eius in solitudinē et in stuporem: et seruient omnes gentes iste regi babilonis septuaginta ānis. Cumq; impleri fuerint anni septuaginta uisita bo sup regem babilonis et sup gentem illā dicit dñs iniquitatem eorū: et sup terrā caldeorū: et ponā illā in solitudines sempiternas. Et adducā sup terrā illā omnia uerba mea que locut⁹ sum cōtra eam: omne qd scriptū est i libro isto. quēcūq; pphetauit iheremias aduersum omnes gentes: quia seruierūt eis cū essent gētes mltre et reges magni. Et reddā eis scdm opera eorū: et secūdu facta manū suay. Quia sic dicit dñs exercitū deus israhel. Sume calicem uini furoris hui⁹ de manu mea: et ppinabis de illo cūctis gentibus ad q^s ego mittam te et bibent: et turbabunt et insaniēt a facie gladiij quē ego mittam inter eos. Et accipi calicē de manu dñi. et ppinauī cūctis gentibus ad quas misit me dñs: iherusalē et ciuitatibus iude et regibus eius et principibus ei⁹ ut darem eos in solitudinem et in stuporem et in sibilū et in maledictionē sicut ē dñs ista: et pharaoni

regi egipti et seruis eius et principibus
eius et omni populo ei: et universis ge-
neraliter cunctis regibus terre ausiti-
dis. et cunctis regibus terre philistinii et
ascalonis et gaze et accaroni et reli-
quis azoti: ydumee et moab et filijs
amon et cunctis regibus tyri et univer-
sis regibus sydonis et regibus ite insu-
larum que sunt trans mare: et dedan et the-
man et buz et universis que attronati sunt
in romani et cunctis regibus arabie et
cunctis regibus occidentis que habitant in
deserto: et cunctis regibus zambri et cun-
ctis regibus elam et cunctis regibus me-
dorum et cunctis que regibus aquilonis de-
prope et delonge: unicuique contra fratrem
suum: et omnibus regibus terre que super
faciem eius sunt. Et rex selach bibet post
eos. Et dices ad eos. Hec dicit dominus ex-
ercituum deus israel. Bibite et inebria-
mini: et vomite et cadite: neque surgatis
a facie gladii quem ego mittam inter vos.
Cumque noluerint accipere calicem de
manu tua ut bibant: dices ad eos. Hec
dicit dominus exercituum. Bibentes bibe-
tis. Quia ecce in civitate in qua invo-
catum est nomen meum ego incipio afflige-
re: et vos quasi innocentes et immu-
nes eritis. Non eritis immunes. Gla-
dium enim ego voco super omnes habita-
tores terre: dicit dominus exercituum. Et tu
prophetabis ad eos omnia verba hec:
et dices ad illos. Dominus de excelsis
rugiet: et de habitaculo sancto suo dabit
vocem suam. Rugiens rugiet super deco-
rem suum. Celestis quasi calcanti concu-
netur adversus omnes habitantes
terre. Peruenit sonitus usque ad extremam
terre: quia iudicium domino cum gentibus. Qu-
dica ipse cum omni carne. Impios tra-
didi gladio dicit dominus. Hec dicit dominus
exercituum. Ecce afflictio egredietur de gente

in gentem: et turbo magnus egredie-
tur de summitatibus terre: et erunt inter-
fecti domini in die illa a summo terre usque
ad summum eius. Non plangent: et non
colligent neque sepelient: in sterquilinio
super faciem terre iacebunt. Ululate pasto-
res et clamate: et aspergite vos cinere op-
timates gregis: quia completi sunt di-
es vestri ut interficiamini: et dissipati-
ones vestre: et cadens quasi vasa pre-
iosa. Et peribit fuga a pastoribus: et
salutatio ab optimatibus gregis. Vox
clamoris pastorum et ululatus optima-
rum gregis: quia vastavit dominus pascua
eorum: et conticuerunt arua pacis a facie ire
furoris domini. Dereliquit quasi leo umbra-
culum suum: facta est terra eorum in de-
solationem a facie ire columbe: et a
facie ire furoris domini. **C. xxvi.**

In principio regni ioachim filie iosie re-
gis iuda factum est verbum istud a domino di-
cens. Hec dicit dominus. Sta in attio do-
mus domini: et loqueris ad omnes civi-
tates iuda de quibus veniunt ut adorant
in domo domini universos sermones: quos
ego mandavi tibi ut loquaris ad eos.
Noli subtrahere verbum: si forte audiant
et convertantur unusquisque a via sua ma-
la: et peniteat me mali quod cogito face-
re eis propter malitiam studiorum eorum. Et
dices ad eos. Hec dicit dominus. Si non
audieritis me ut ambuletis in lege mea
quam dedi vobis ut audieritis sermonem
servorum meorum prophetarum quos ego misi
ad vos de nocte resurgens et dirigens
et non audistis: dabo domum istam sicut
sylo: et urbem hanc dabo in maledictionem
cunctis gentibus terre. Et audierunt sacer-
dotes et prophete et omnis populus iheremi-
am loquentem verba hec in domo do-
mini. Cumque compleisset iheremias lo-
quens omnia que preceperat ei dominus

ut loqueretur ad uniuersum populum: apprehenderunt cum sacerdotes et prophete et omnis populus dicens. Morre moriamur. Quare prophetauit in nomine domini dicens: sicut sylo erit domus hec et urbs ista desolabitur eo quod non sit habitator. Et congregatus est omnis populus aduersus iheremiam in domo domini. Et audierunt principes iuda verba hec: et ascenderunt de domo regis in domum domini: et sederunt in introitu porte domus domini noue. Et locuti sunt sacerdotes et prophete ad principes et ad omnem populum dicens. Iudicium mortis est viro huic: quia prophetauit aduersus ciuitatem istam sicut audistis auribus uestris. Et ait iheremias ad omnes principes et ad uniuersum populum dicens. Dominus misit me ut prophetarem ad domum istam et ad ciuitatem hanc omnia verba que audistis. Nunc ergo bonas facite vias uestras et studia uestra: et audite vocem domini dei uestri: et penitebit dominum mali quod locutus est aduersum vos. Ego autem ecce in manibus uestris sum: facite michi quod bonum et rectum est in oculis uestris. Verumtamen scitote et cognoscite: si occideritis me sanguinem innocentem tradetis contra vosmetipsos: et contra ciuitatem istam et habitatores eius. In veritate enim misit me dominus ad vos: ut loquerer in auribus uestris omnia verba hec. Et dixerunt principes et omnis populus ad sacerdotes et ad prophetas. Non est viro huic iudicium mortis: quia in nomine domini dei nostri locutus est ad nos. Surrexerunt ergo viri de senioribus terre: et dixerunt ad omnem ceterum populum loquentes. Micheas de moraschim fuit propheta in diebus ezechie regis iuda: et ait ad omnem populum iude dicens. Hec dicit dominus exercituum. Syon quasi ager arabitur: et iherusalem in

aceruum lapidum erit: et mons domus in excelsa siluarum. Numquid morte condemnauit eum ezechias rex iuda et omnis iuda? Numquid non timuerunt dominum et deprecati sunt faciem domini: et penituit dominum mali quod locutus fuerat aduersum eos? Itaque non faciamus malum grande contra animas nostras. Fuit quoque vir prophetarum in nomine domini urias filius semei de cariathiarim: et prophetauit aduersus ciuitatem istam et aduersus terram hanc iuxta omnia verba iheremie. Et audiuit rex ioakim et omnes potentes et principes eius verba hec: et quesierunt regem interficere eum. Et audiuit urias et timuit: fugitque et ingressus est egiptum. Et misit rex ioakim viros in egiptum helnathan filium achobor et viros cum eo in egiptum. Et eduxerunt uriam de egipto: et adduxerunt eum ad regem ioakim et percussit eum gladio: et proiecit cadaver eius in sepulchris vulgi ignobilis. Igitur manus archan filii saphan fuit cum iheremia ut non traderetur in manus populi et interficerent eum. **XXV.** In principio regni ioakim filii iosie regis iuda factum est verbum istud ad iheremiam a domino dicens. Hec dicit dominus ad me. Fac tibi vincula et catenas et pones eos in collo tuo: et mittes eas ad regem edom et ad regem moab et ad regem filiorum amon et ad regem tyri et ad regem sydonis in manu nuntiorum qui venerunt iherusalem ad sedechiam regem iuda: et precipies eis ut ad dominos suos loquantur. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Hec dicetis ad dominos vestros. Ego feci terram et hominem et iumenta que sunt super faciem terre in fortitudine mea magna: et in brachio meo egrento: et dedi eam ei qui placuit in oculis meis. Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in

manu nabuchodonosor regis babilonis serui mei: insup et bestias agri dedi ei ut seruiant illi: et seruiet ei omnes gētes et filio ei⁹ et filio filij ei⁹ donec veniat tēpus terre ei⁹ et ipsi⁹. Et seruiet ei gentes multe et reges magni: gens autem et regnū qđ non seruiet nabuchodonosor regi babilonis et quecunq; nō curuauerit collū suū sub iugo regis babilonis in gladio et in fame et in peste visitabo sup gentem illā ait dñs: donec cōsumā eos in manu eius. Vos ergo nolite audire pphetas vros et diuinos et somniatores et augures et maleficos qui dicūt vobis nō seruietis regi babilonis: quia mendaciū prophetāt vobis ut longe faciāt vos de terra vestra: et eiciāt vos et pereatis. Porro gens q̄ subiecerit cervicem suā sub iugo regis babilonis et seruiet ei et dimittā eā in terra sua dicit dñs: et colet eam et habitabit in ea. Et ad sedechiam regem iuda locut⁹ sum secundū omnia verba hec dicens. Subiците colla vestra sub iugo regis babilonis: et seruite ei et ppro eius: et viuetis. Quare moriemini tu et populus tuus gladio fame et peste: sicut locutus est dñs ad gentem que seruire noluerit regi babilonis. Nolite audire verba prophetarū dicentū vobis nō seruietis regi babilonis: quia mendaciū ipi locunt vobis. Quia non misi eos ait dñs: et ipi pphetant in noīe meo mendaciter: ut eiciant vos et pereatis tam vos q̄ pphete qui vaticinant vobis. Et ad sacerdotes et ad pplm istū locut⁹ sum dicens. Nec dicit domin⁹. Nolite audire verba pphetarū vestrorū qui pphetāt vobis dicentes: ecce vasa domini reuertent de babilone nūc cito. Mendaciū enī pphetāt vobis. Nolite

ergo audire eos: sed seruite regi babilonis ut viuetis. Quare datur hec ciuitas in solitudinē? Et si pphete sunt: et est verbū dñi in eis occurrāt dño exercitū: ut non veniāt vasa que derelicta fuerant in domo dñi et in domo regis iuda et in iherusalē in babilonē. Quia hec dicit dñs exercitū ad columnas et ad mare et ad bales et ad reliqua vasorū que manserūt in ciuitate hac: que non tulit nabuchodonosor rex babilonis cū trāsterreret iechoniam filiū ioachim regem iuda de iherusalē in babilonē et omnes optimates iuda et iherusalē. Quia hec dicit dñs exercitū deus isrl ad vasa que derelicta sunt in domo dñi et in domo regis iuda et iherusalē. In babilonē trāstentur: et ibi erūt usq; ad diē visitationis sue dicit dominus. Et afferri faciam ea et restitui in loco isto. **C. xxviii.** Et factū est in āno illo i principio regni sedechie regis iuda in āno quarto in mense quinto: dixit ad me ananias fili⁹ azur ppheta de gabaon in domo dñi corā sacerdotibz et omni ppo dicens. Nec dicit dñs exercitū deus israhel. Cōtū iugū regis babilonis. Adhuc duo anni dies: et ego refferi faciā ad locū istū omnia vasa dñi que tulit nabuchodonosor rex babilonis de loco isto: et transtulit ea in babilonē. Et iechoniam filiū ioachim regem iuda et omnē trāsmigrationē iude qui ingressi sunt in babilonē ego cōuertā ad locū istū ait dñs. Cōteram enim iugū regis babilonis. Et dixit iheremias ppheta ad ananiam pphetam i oculis sacerdotū et i oculis omnis ppli qui stabat in domo dñi: et ait iheremias ppheta. Amen. Sic faciat dñs. Suscitet dñs verba tua que

prophetaſti: ut referant vasa i domū
dñi: et om̃is trāsmigratio de babilo-
ne ad locū iſtū. Verūtamē audi verbū
h̃c qđ ego loquor in auribus tuis: et
in auribz uniuſi ppli. Prophete q̃ fue-
runt ante me et te ab initio et pphetaue-
runt ſup terras multas et ſup regna de-
p̃lio et de afflictione et de fame: ppheta
q̃ uaticinat̃ ē pacem cū uenerit verbū
eius: ſcietur ppheta quē miſit domin⁹
in ueritate. Et tulit ananias ppheta
cathenani de collo iheremie pphete: et
cōfregit eam. Et ait ananias in cōſpe-
ctu om̃is ppli dicens. Hec dicit domin⁹.
Sic cōfringā iugū nabuchodonosor
regis babilonis poſt duos annos di-
erū de collo om̃iū gentium. Et abiit
iheremias ppheta in uiam ſuā. Et fa-
ctum eſt verbū dñi ad iheremiā poſtq̃
cōfregit ananias ppheta cathenā de
collo iheremie pphete dicens. Vade: et
dices ananie. Hec dicit domin⁹. Ca-
thenas ligneas cōtruiſti et facies p ei⁹
cathenas ferreas: quia hec dicit dñs
exercitū deus iſrahel. Iugū ferreū po-
ſui ſup collū cūctarū gentiū iſtarū ut ſer-
uiant nabuchodonosor regi babilo-
nis: et ſeruiant ei: inſup et beſtias terre
dedi ei. Et dixit iheremias ppheta ad
ananiā pphetam. Audi anania. Nō
miſit te domin⁹: et tu conſidere feci-
ſti populū iſtum in mendacio. Qđcir-
co hec dicit domin⁹. Ecce ego mit-
tam te a facie terre. Hoc anno morie-
ris. Aduerſum enim dominum locu-
tus es. Et mortuus eſt ananias pro-
pheta in āno illo mēſe ſeptio. **C. xxv.**

Et hec ſunt uerba libri quē miſit
iheremias de iheruſalem ad reli-
quias ſeniorū trāsmigratiōis et ad
ſacerdotes et ad pphetas et ad om̃ē
pplm quē traduxerat nabuchodonosor

de iheruſalē in babilonē: poſtq̃ egreſ-
ſus eſt iechonias rex et dñā et eunuchi
et principes iuda et iheruſalē et faber
et incluſor de iheruſalem in manu cla-
ſa filij ſaphan et gramalie filij helchie
quos miſit ſedechias rex iuda ad na-
buchodonosor regem babilonis in ba-
bilonē: dicens. Hec dicit dñs exercitū
deus iſrahel om̃i trāsmigratiōi quā
tranſuli de iheruſalē i babilonē. Edi-
ficate domos et habitate: et plantare
ortos et comedite fructū eorū. Accipite
uxores et generate filios et filias: et date
filijs vris uxores et filias vras uiris
date: et pariāt filios et filias: et multipli-
cabitur ibi et nolite eſſe pauci nume-
ro: et q̃rite pacē ciuitatis ad quā tranſ-
migrare uos feci et orate pro ea ad do-
minū: q̃a in pace illi⁹ erit pax uobis.
Hec dicit dñs exercitū de⁹ iſrl. Nō uos
ſeducāt prophete ueſtri qui ſunt in me-
dio ueſtrū et diuini ueſtri: et ne attenda-
tis ad ſomnia ueſtra que uos ſomni-
atis quia falſo ipi pphetant uobis in
nomine meo: et nō miſi eos dicit dñs.
Quia hec dicit dñs. Cum reperint im-
pleri in babilone ſeptuaginta anni ui-
ſitabo uos et ſuſcitabo ſup uos verbū
meū bonū: ut reducā uos ad locū iſtū.
Ego enim ſcio cogitatiōes q̃s cogito
ſup uos ait dñs. cogitatiōes pacis
et nō afflictionis ut deum uobis finē et
patiētiā: et inuocabitis me et uiuetis: et
orabitis me et ego exaudia uos: que-
retis me et inuenietis. Cum queſieritis
me in toto corde ueſtro: inueniar a uo-
bis ait dñs. Et reducā captiuitatem
ueſtrā: et cōgregabo uos de uniuerſis
gentibz et de cūctis locis ad que repuli
uos dicit dñs. Et reuerti uos facia de
loco ad quē tranſmigrare uos feci: q̃a
dixiſtis. Suſcitauit nobis domin⁹

prophetas in babilone. Quia hec dicit dñs ad regem q̄ sedet sup soliu dauid ⁊ ad omne pplm habitatorem urbis hui⁹: ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscū in trāsmigratōne. Hec dicit dñs exercitū. Ecce mittā in eos gladiū et famē et pestem: et ponā eos quasi ficus malas q̄ comedi non possunt eo q̄ pessime sint: et psequar eos in gladio et in fame et in pestilentia. Et dabo eos in vregationē uniuersis regnis terre in maledictionem ⁊ in stuporem ⁊ in sibilū ⁊ in opprobrium cūctis gentibz ad quas ego eieci eos: eo q̄ non audierint verba mea dicit dñs que misi ad eos per seruos meos prophetas de nocte cōsurgens et mittens: et non audistis dicit dñs. Vos ergo audite verbū dñi omnis trāsmigratio quā emisi de iherusalē in babilonē. Hec dicit dñs exercitū deus isrl ad ahab filiū thulie ⁊ ad sedechiā filium maasie qui pphetant vobis i nomine meo mendaciter. Ecce ego tradā eos in manus nabuchodonosor regis babilonis: et prutiet eos i oculis vestris. Et assumetur ex eis maledictio omni trāsmigratōni iude que est i babilone dicētū. Donat te domin⁹ sicut sedechiā ⁊ sicut ahab quos fecit rex babilonis in igne: pro eo q̄ fecerint stulticiā in israhel et mechati sunt in uxores amicorū suorū: et locuti sunt verbū in nomine meo mendaciter qd non mādau eis. Ego sum iudex et testis dicit dñs. Et ad semeiā neelamiten dices. Hec dicit dñs exercitū deus israhel. Pro eo q̄ misisti in nocte mea libros ad omne pplm qui ē in iherlm et ad sophoniā filiū maasie sacerdotē et ad uniuersos sacerdotes dicens: dominus dedit te sacerdotem p ioiade

sacerdote ut sis dux in domo domini sup omne virū arrepticiū ⁊ pphetantē ut mittas eum in neruū et in carcerem. Et nūc quare non increpasti iheremiam anathotiten qui pphetat vobis? Quia sup hoc misit in babilonem ad nos dicens. Longū ē: edificate domos et habitate: et plātate ortos ⁊ comedite fructus eorū. Legit ergo sophonias sacerdos librū istū in auribz iheremie prophete. Et factum est verbū dñi ad iheremiam dicens. Mitte ad omnem trāsmigratōne dicens. Hec dicit dñs ad semeiā neelamiten. Pro eo q̄ prophetauit vobis semeias et ego nō misī eū: ⁊ fecit vos cōfidere in mendacio: idcirco hec dicit dñs. Ecce ego visita-bo sup semeiā neelamiten ⁊ super semen eius. Nō erit ei vir sedens i medio ppli hui⁹: et non videbit bonū qd ego faciā ppo meo ait dñs: quia puaricationē locut⁹ ē adūsus dñm. **C. xxx.**

Hoc verbū qd factū est ad iheremiam a dño dicens. Hec dicit dominus deus israhel dicens. Scribe tibi omnia verba que locutus sum ad te in libro. Ecce enī dies veniūt dicit dñs: ⁊ cōuertā conuersionē ppli mei israhel et iuda ait dñs: et cōuertā eos ad terrā quā dedi patribz eorū et possidebūt eā. Et hec verba que locut⁹ est dñs ad isrl et iudā: quoniā hec dicit dñs. Vocem terroris audiui⁹: formido: ⁊ nō ē pax. Interrogate ⁊ videte si generat masculus. Quare ergo vidi omnis viri manus supra lumbū suū quasi parturiētis? Et cōuerse sunt uniuerse facies in auruginē. Ve quia magna dies illa nec est filius ei⁹: tempusq; tribulationis est iacob: et ex ipso saluabitur. Et erit: in die illa ait dñs exercitū conteram iugū eius de collo tuo: ⁊ vincula eius

dirumpā. Et nō dñabunt ei ampli-
us alieni: sed seruient dño deo suo: et
dauid regi suo quē suscitabo. Tu ergo
ne timeas serue me⁹ iacob ait dñs: ne-
q; paueas israhel: q̄a ecce ego saluabo
te de terra longinqua et semē tuū de ter-
ra captiuitatis eorū. Et reuertet iacob
et quiescet: et cunctis affluet bonis. et
non erit quē formidet: quoniam tecū ego
sū ait dñs ut saluē te. facia enī consu-
mationē in cūctis gentibus ī quibus
dispsi te: te aut non facia in cōsumati-
onem: sed castigabo te ī iudicio ut nō
tibi videaris innoxius: quia hec dicit
dñs. Insanabilis fractura tua: pessī-
ma plaga tua. Non ē qui iudicet iu-
diciū tuū: ad alligandā curationem
tuā utilitas non est tibi. Omnes ama-
tores tui obliti sunt tui: neq; non que-
rent. Plaga enī inimici prussi te: casti-
gatione crudeli. Propter multitudinē
iniquitatis tue dura facta sunt peccata
tua. Quid clamas sup cōtione tua?
Insanabilis est dolor tuus. Propter
multitudinē iniquitatis tue et dura pec-
cata tua feci hec tibi. Propterea omnes
qui comedūt te deuorabunt: et uniuers-
i hostes tui in captiuitatē ducent. Et
omnes qui te vastant vastabuntur: tun-
dosq; p̄datores tuos dabo in p̄dam.
Obducā enī cicatricem tibi: et a vulne-
ribus tuis sanabo te dicit dñs. Quia
eiedam vocauerūt te syon: hec est que
non habebat requirentem. Hec dicit
dñs. Ecce ego cōuertam cōuersionē ta-
bernaculorū iacob: et redīs eius misere-
bor. Et edificabit ciuitas ī excello suo:
et templū iuxta ordinē suū fundabit.
Et egredietur de eis laus voxq; luden-
tiū: et multiplicabo eos et nō minuent:
et glorificabo eos et nō attenuabunt:
et erunt filij ei⁹ sicut a principio: et cet⁹

eius corā me pmanebit. Et visitabo
aduersum omnes qui tribulant eū: et
erit dux eius ex eo et princeps de medio
ei⁹ pducetur. Et applicabo eū: et acce-
det ad me. Quis enī iste est qui appli-
cet cor suū: ut appropinquet michi ait
dñs? Et eritis michi in pplur: et ego ero
vobis in deū. Ecce turbo dñi furor e-
grediens: pcella ruens in capite impi-
orū cōquiescet. Non auertet irā indi-
gnationis dñs: donec faciat et cōple-
at cogitationē cordis sui. In nouissi-
mo dierum intelligetis ea. **Cxxxj.**

In tempore illo dicit dñs ero deus uni-
uersis cognationibz isrl: et ipi erūt mi-
chi ī pplm. Hec dicit domin⁹. Inuenit
gratiā in deserto pplus qui remāserat
gladio. Vadet ad requiē suā israhel.
Longe dñs apparuit michi. Et in cari-
tate ppetua dilexi te: ideo attraxi te mi-
serās. Rursusq; edificabo te: et edifica-
beris virgo israhel. Adhuc ornaberis
tympanis tuis: et egredieris in choro
ludentiū. Adhuc plātabis vineas in
mōtibz samarie. Plantabūt plan-
tantes: et donec tempus veniat non
vindemiabunt: quia erit dies in qua
clamabūt custodes in mōte ephraim.
Surgite et ascendam⁹ in syon ad do-
minū deū nostrū: quia hec dicit dñs.
Exultate ī leticia iacob: et hīnnite con-
tra caput gentiū: psonate et canite: et
dicite. Salua dñe pplm tuū reliquias
israhel. Ecce ego adducā eos de terra
aquilonis: et congregabo eos ab extre-
mis terre: inter quos erūt cet⁹ et claud⁹
et pregnās et paries simul cet⁹ magn⁹
reuerrentiū huc. In fletu venient: et in
p̄ribus reducā eos. Et adducam eos
per torrentes aquarū in via recta et nō
impingēt in ea: q̄a factus sum israheli
pater: et ephraim primogenit⁹ me⁹ ē.

86
Audite verbū dñi gētes: ⁊ annūciate
in insulis que pcul sunt: ⁊ dicite. Qui
displicet israel cōgregabit eū: ⁊ custodi-
et eū sicut pastor gregem suū. Redimet
enim dñs iacob: ⁊ liberabit eū de ma-
nu potentioris. Et veniēt ⁊ laudabūt
in mōte syon: ⁊ cōfluent ad bona dñi
sup frumento ⁊ vīno ⁊ oleo ⁊ fetu pec-
orum et armētor: eritq; anima eorū q̄si
ortus irriguus: et ultra non esuriēt.
Tūc letabit virgo in choro: iuvenes
et senes simul. Et cōuertā luctū eorū in
gaudiū: ⁊ cōsolabor eos: ⁊ letificabo
a dolore suo. Et inebriabo animā sa-
cerdotū p̄guedine: ⁊ p̄plus meus bonis
meis adimplebit ait dñs. Hec dicit
dñs. Vox in recesso audita est lamen-
tationis luctus ⁊ fletus: rachel ploran-
tis filios suos: ⁊ nolēis consolari su-
per eis: quia non sunt. Hec dicit dñs.
Quiescat vox tua a ploratu et ocli tui
a lacrimis: quia est merces operi tuo
ait dñs. Et reuertent de terra inimici:
et est spes nouissimis tuis ait domin⁹:
et reuertent filij tui ad terminos suos.
Audiens audiui ephraim trāsmigrā-
tem. Castigasti me dñe: et eruditus
sum q̄si iuuentulus indomit⁹. Cōuer-
te me ⁊ reuertar: quia tu dñs de⁹ meus.
Postq; enī cōuertisti me egi penitenti-
am: ⁊ postq; ostendisti michi prussi fe-
mur meū. Cōfusus sum ⁊ erubui: quo-
niam sustinui opprobrium adolescen-
tie mee. Si filius honorabilis michi
ephraim: si puer delicat⁹: quia ex quo
locutus sum de eo adhuc recordabor
eius. Idcirco conturbata sunt viscera
mea sup eū: miserās miserabor eius
ait dñs. Statue tibi speculā: pone tibi
amaritudines. Dirige cor tuū in viā
rectā in qua ambulasti. Reuerrere vir-
go israel: reuerrere ad ciuitates tuas istas.

Usq; quo delicijs dissolueris filia va-
ga: Quia creauit dñs nouū sup terrā:
femina circūdabit virū. Hec dicit dñs
exercitū deus israel. Adhuc dicent ver-
bum istud in terra iuda et in urbibus
ei⁹: cū cōuerterō captiuitatem eorū. Be-
nedicat tibi domin⁹ pulcritudo iusticie
mons sanctus. Et habitabunt in eo
iudas et omnes ciuitates ei⁹ sicut agri-
cole ⁊ minātes greges: quia inebriavi
animā lassam: ⁊ omnē animā esuri-
entem saturavi. Idcirco quasi de somno
suscitatus sum ⁊ vidi: et somnus me⁹
dulcis michi. Ecce dies venient dicit
dñs: ⁊ seminabo domū iuda ⁊ domū
israel semine hominis et semine iu-
mentorū. Et sicut vigilavi sup eos ut
euellerem et demolirer et dissiparem et
dispderem et affligerem: sic vigilabo
sup eos ut edificem et plantem ait do-
minus. In diebus illis non dicent ul-
tra patres comederūt uuam acerbam
et dentes filiorū obstupuerūt: sed unus-
quisq; i iniquitate sua moriet. Omnis
homo qui comederit uuam acerbam:
obstupescant dentes eius. Ecce dies ve-
niēt dicit dñs. et feriam domū israel et
domū iuda fedus nouū. Nō secūdū
padū qd pepigi cū patribz eorū in die
qua ap̄hendi manū eorū ut educerem
eos de terra egipti: padū qd irritū fece-
runt ⁊ ego dominat⁹ sum eorū dicit do-
min⁹: sed hoc erit padū qd ferā cū do-
mo israel. Post dies illos dicit dñs
dabo legem meā in visceribz eorū: ⁊ in
corde eorū scribā eā: et ero eis in deū et
ip̄i erūt michi i pplm. Et nō docebit ul-
tra vir p̄ximū suū: ⁊ vir fratrem suū
dicentis: cognosce dñm. Omnes enī co-
gnoscent me a minimo eorū usq; ad
maximū ait dñs: quia p̄niabor in-
iquitatē eorū ⁊ peccati eorū nō ero memoz

amplius. Hec dicit dñs qui dat solem
in lumine diei. ordinē lune ⁊ stellarū ī
lumine noctis: q̄ turbat mare ⁊ sonāt
fluctus eius: dñs exercitū nomen illi.
Si defecerint leges iste coram me dicit
dñs: tunc ⁊ semen isrl' deficiet ut non
sit gēs corā me cūctis diebz. Hec dicit
dñs. Si mensurari poterint celi sursum
et inuestigari fundamenta terre deor-
sum: ⁊ ego abiciā uniuersum semē isrl'
propter omnia que fecerūt dicit dñs.
Ecce dies venient dicit dñs: ⁊ edifica-
bit ciuitas dñs a turre ananehel usq;
ad portam āguli. Et regibit ultra nor-
ma mensure in cōspectu eius sup collē
gareb: ⁊ circuibit goatha ⁊ omne val-
lem cadauerū ⁊ cineres ⁊ uniuersam re-
giōnē mortis. usq; ad torrentē cedron
et usq; ad angulū porte equorū orien-
talis. Sanctū dñi non euellet: et non
destruetur ultra in ppetuū. **C. xxxii.**

Uerbū qđ factū est ad iheremiam
a dño in anno decimo sedechie
regis iuda: ipse est annus octauus de-
cimus nabuchodonosor. Tunc exerci-
tus regis babilonis obsidebat iherlm:
et iheremias ppheta erat clausus in a-
trio carceris q̄ erat in domo regis iuda
Clauserat enī eū sedechias rex iuda di-
cens. Quare uaticinaris dicens hec
dicit domin⁹. ecce ego dabo ciuitatem
istam in manus regis babilonis ⁊ ra-
priet eā. et sedechias rex iuda nō effugi-
et de manu caldeorū sed tradetur ī ma-
nus regis babilonis. ⁊ loquetur os e-
ius cū ore illius ⁊ oculi eius oculos il-
lius uidebūt. ⁊ in babilonem ducet se-
dechiam et ibi erit donec uisitem eum
ait dñs: si aut dimicaueritis aduersū
caldeos nichil p̄sp̄erū habebitis. Et
dixit iheremias. factū ē uerbū dñi ad
me dicens. Ecce ananehel filius sellū

patruelis tuus ueniet ad te dicens. Eme
tibi agrū meū qui est in anathot. Tibi
enim competit ee p̄p̄nitate ut emas.
Et uenit ad me ananehel fili⁹ patru
mei scdm uerbū dñi ad uestibulū car-
ceris: ⁊ ait ad me. Posside agrū meū
qui est in anathot in terra beniamin:
quia tibi competit hereditas ⁊ tu p̄p̄n-
quis es ut possideas. Intellexi autē
qđ uerbū dñi esset. Et emi agrū ab ana-
nehel filio patru mei q̄ ē anathot. Et
appēdi ei argētū septē stateres. et decē ar-
gēteos: ⁊ scripsi ī libro et signaui: ⁊ ad-
hibui testes. Et appēdi argentū ī state-
ra: ⁊ accepi librū possessionis signatū
et stipulationes ⁊ rata ⁊ signa forinse-
rus. Et dedi librū possessionis baruch
filio neri filij maasie ī oculis ananehel
patruelis mei ⁊ in oculis testiu qui scri-
pti erāt ī libro emptionis: ⁊ ī oculis o-
mnīū iudeorū qui sedebāt in atrio car-
ceris. Et p̄cepi baruch corā eis dicens.
Hec dicit dñs exercitū deus isrl'. Su-
me libros istos: librū emptionis hūc
signatū. ⁊ librū hūc qui apertus est: ⁊
pones illos in uase uictili ut p̄mane-
re possint diebz multis. Hec enī dicit
dñs exercitū de⁹ israhel. Adhuc possi-
debunt dom⁹ et agri ⁊ uinee ī terra ista.
Et orauī ad dñm postq; tradidi librū
possessionis baruch filio neri dicens.
Heu heu heu dñe de⁹. Ecce tu fecisti ce-
lum et terrā ī fortitudine tua magna:
et in brachio tuo excento. Nō erit tibi
difficile omne uerbū q̄ facis misericor-
diam in nubibz: ⁊ reddis iniquitatem
pattū in sinū filiorū corū post eos for-
tissime magne ⁊ potēs. dñs exercitū
nomen tibi: magnus ī cōsilio et incō-
prehensibilis in cogitatu: cui⁹ oculi a-
p̄ti sunt sup omēs uias filiorū adam-
ut reddas unicuiq; scdm uias suas. ⁊

secūm fructū adinventionū ei⁹: qui posuisti signa et portenta in terra egipti usq; ad diem hanc ⁊ in israhel et i hominibz: et tibi fecisti nomē sicut ē dies hec. Et eduxisti pplm tuū israhel de terra egipti in signis et in portentis et in manu robusta ⁊ in brachio extenso et in terrore magno: et dedisti eis terram hanc quā iurasti patribus eorū ut dares eis terrā fluentem lacte ⁊ melle: ⁊ ingressi sunt ⁊ possederūt eā. Et nō obedierūt voci tue et in lege tua non ambulauerūt: omnia que mandasti eis ut facerent non fecerūt: et euenerūt eis omnia mala hec. Ecce munitiones egredite sunt aduersum ciuitatem ut capiatur: ⁊ urbs data est in manus caldeorū qui p̄liant aduersus eā a facie gladii ⁊ famis ⁊ pestilentie: ⁊ quicūq; locut⁹ es acciderūt ut tu ipse cernis. Et tu dicis michi dñe deus. eme agtū argento ⁊ adhibe testes: cum urbs data sit in man⁹ caldeorū. Et factū ē verbū dñi ad iheremiā dicens. Ecce ego dñs deus uniuerse carnis. Nunquid michi difficile erit omne verbū. Propterea hec dicit dñs. Ecce ego tradā ciuitatē istam in manus caldeorū et in manus regis babilonis ⁊ capiet eam: et uenient caldei p̄liantes aduersum urbem hanc. ⁊ succendēt eā igni ⁊ comburent eam: ⁊ dom⁹ in quas domatibus sacrificabāt baal ⁊ libabant dñs alienis libamina ad irritandū me. Erāt enī filij israhel et filij iuda iugiter facientes malū in oculis meis ab adolescentia sua: filij israhel q̄ usq; nūc exacerstabāt me in opere manū suarū dicit dñs: quia i furore et i indignatione mea facta est michi ciuitas hec a die qua edificauerunt eam usq; ad diē istam qua auferet de cōspectu meo ppter maliciā

filiorū israhel et filiorū iuda quā fecerūt ad iracundiā me puocātes. ipi ⁊ reges eorū ⁊ p̄cipes eorū ⁊ sacerdotes ⁊ p̄phete eorū viri iuda et habitatores iherlm. Et uerterūt ad me terga et nō facies: cum docerē eos ⁊ erudirem diluculo: ⁊ nolent audire ut acciperent disciplinam. Et posuerūt ydola sua in domo i qua inuocatū est nomē meū ut polluerent eam: ⁊ edificauerūt ecclesia baal q̄ sunt in ualle filij rimmon ut iniciarent filios suos ⁊ filias suas moloch qd nō mādaui eis nec ascendit in cor meū ut facerent abominationē hanc: ⁊ in peccatum deducerent iudam. Et nunc ppter ista hec dicit dñs deus israhel ad ciuitatem hanc: de qua uos dicitis q̄ tradat in manus regis babilonis i gladio et in fame et in peste. Ecce ego congregabo eos de uniuersis terris ad q̄s eieci eos in furore meo et in ira mea et in indignatione grādi: et reducā eos ad locū istū et habitare eos faciā cōfideret: et erūt michi i pplm et ego ero eis in deū. Et dabo eis cor unū ⁊ uia unā ut timeāt me uniuersis diebz: et bene sit eis et filiis eorū post eos. Et feriam eis pactū sempiternū et nō desinā eis benefacere: ⁊ timorem meum dabo in corde eorū ut non recedāt a me: et letabor sup eis cū bene eis fecero. Et plantabo eos in terra ista in ueritate in toto corde meo et in tota anima mea: quia hec dicit dñs. Sicut adduxi sup pplm istū omne malū hoc grande: sic adducā sup eos omne bonū qd ego loquor ad eos. Et possidebunt agri in terra ista de qua uos dicitis q̄ deserta sit eo q̄ nō remāserit homo et inuentū: ⁊ data sit in manus caldeorū. Agri ement pecunia et scribētur in libro et imprimetur signum: et testis

adhibetur in terra beniamin et in circuitu iherusalē in ciuitatibus iuda et in ciuitatibus montanis et in ciuitatibus campestribus et in ciuitatibus que ad austrum sunt: quia conuertam captiuitatem eorum ait dominus. **Cxxviii.**
Et factū est verbū dñi ad iheremiā scđo: rum adhuc clausus esset in attio carceris dicens. Hec dicit dñs q̄ facurus est et formatur⁹ illud et paraturus: dñs nomē eius. Clama ad me et exaudia te: et annūciabo tibi grādiā et firma que nescis. Quia hec dicit dñs de⁹ israhel ad domos urbis huius et ad domos regis iuda q̄ destructe sunt et ad munitiones et gladiū ueniētū ut dimittent cū caldeis et impleant eas cadentibus hominū quas percussī in furore meo et in indignatione mea: abscondens faciē meā a ciuitate hac ppter omnē maliciā eorum. Ecce ego obducā eis cicatricem et sanitatem: et curabo eos: et reuelabo eis dep̄rationē pacis et ueritatis. Et cōuertā cōuersionē iuda et cōuersionē iherusalē et edificabo eos sicut a principio: et emūdabo eos ab omni iniquitate sua in qua peccauerūt michi: et p̄picius ero cūctis iniquitatibus eorum in quibus deliquerūt michi et spreuerūt me. Et erunt michi in nomen et in gaudiū et in laudem et in exultationē cūctis gentibus terre que audierint omnia bona que ego facurus sum eis: et pauebūt et turbabūtur in uniuersis locis et in omni pace quā ego faciā eis. Hec dicit domin⁹. Adhuc audietur in loco isto quē uos dicitis esse desertū eo q̄ non sit homo et iumentū in ciuitatibus iuda et foris iherusalē q̄ desolate sunt absq; homine et absq; habitatore et absq; pecore. vox gaudiū et vox leticie vox

sponsi et vox sponse: vox dicentium cōfitemini dño exercitū quoniā bon⁹ dñs. quoniā in eternū misericordia eius: et portantū uota in domo dñi. Reducam enī cōuersionē terre sicut a principio dicit dñs. Hec dicit dñs exercitū. Adhuc erit in loco isto deserto absq; homine et absq; iumento. et in cunctis ciuitatibus eius habitaculū pastorum accubantiū gregū in ciuitatibus montuosis et in ciuitatibus campestribus: et in ciuitatibus que ad austrū sunt et in terra beniamin et in circuitu iherim et in ciuitatibus iuda: adhuc trāsibūt greges ad manū numerantis ait dominus. Ecce dies ueniēt dicit dominus: et suscitabo uerbum bonū quod locut⁹ sum ad domū israhel et ad domum iuda. In diebus illis et in tempore illo germinare faciā dauid germē iusticie: et faciet iudiciū et iusticiā in terra. In diebus illis saluabit iuda: et israhel habitabit cōfidenter. Et hoc ē nomen qd̄ uocabūt eū: dñs iust⁹ noster. Quia hec dicit dñs. Non interibit de dauid uir qui sedeat sup thronū domus israhel: et de sacerdotibus et de leuitis non interibit uir a facie mea qui offerat olocaustomata et incendat sacrificiū et cedat uictimas omnibus diebus. Et factū est verbū dñi ad iheremiā dicens. Hec dicit dñs. Si irritū potest fieri pactū meū cū die pactū meū cū nocte ut nō sit dies et nox in tpe suo: et pactū meū irritū esse poterit cū dauid filio meo ut nō sit rex eo fili⁹ q̄ regnet in throno eius: et leuite et sacerdotes ministri mei. Sicuti enumerari non possunt stelle celi et metiri arenę maris: sic multiplicabo semen dauid serui mei: et leuitas ministros meos. Et factū ē verbū dñi ad iheremiā dicens. Nunquid

non vidisti quid populus hic locutus sit
dicens. Due cognationes quas elegerat
dominus abiectione sunt. Et populum meum despe-
xerunt: eo quod non sit ultra gens coram
eis. Hec dicit dominus. Si pactum meum inter
diem et noctem et leges celo et terre non
posui. equidem et semen iacob et david
serui mei precia: ut non assumam de semi-
ne eius principes seminis abraham et
ysaac et iacob. Reducam enim conuer-
sionem eorum: et miserebor eis. **Cxxxiii.**

Verbum quod factum est ad iheremiam
a domino: quando nabuchodonoso-
r rex babilonis et omnis exercitus eius
uniuersaque regna terre que erant sub
potestate manuum eius et omnes populi bella-
bant contra iherusalem et contra omnes urbes
eius dicens. Hec dicit dominus deus israel.
Vade et loquere ad sedechiam regem
iuda: et dices ad eum. Hec dicit dominus. Ec-
ce ego tradam civitatem hanc in ma-
nus regis babilonis: et succendet eam
ignis. Et tu non effugies de manu eius
sed comprehensione capieris et in manu
eius traderis: et oculi tui oculos regis
babilonis videbunt: et os eius cum ore
tuo loquetur: et babilonem introibis.
Attamen audi verbum domini sedechia
regi iuda. Hec dicit dominus ad te. Non mo-
rieris in gladio sed in pace morieris:
et secundum robustiones patrum tuorum regum
priorum qui fuerunt ante te sic robustent
te: et de domo plangent te: quia verbum hoc
ego locutus sum dicit dominus. Et locutus
est iheremias propheta ad sedechiam re-
gem iuda uniuersa verba hec in iheru-
salem: et exercitus regis babilonis pu-
gnabat contra iherusalem et contra omnes
civitates iuda que relique erant contra
lachis et contra azekia. Hec enim supe-
rant de civitatibus iuda urbes munite.
Verbum quod factum est ad iheremiam a domino:

postquam percussit rex sedechias fedus cum
omni populo in iherusalem predicans ut di-
mitteret unusquisque servum suum et unus-
quisque ancillam suam hebreum et hebream
liberos: et nequaquam dominarentur eis id
est in iudeo et in fratre suo. Audierunt
ergo omnes principes et universus populus
qui inierunt pactum ut dimitteret unusquis-
que servum suum et unusquisque ancillam suam
liberos: et ultra non dominarentur eis.
Audierunt igitur et dimiserunt. Et conuer-
si sunt deinceps et retraxerunt servos su-
os et ancillas suas quos dimiserunt
liberos: et subiugaverunt in famulos et
famulas. Et factum est verbum ad iheremi-
am a domino dicens. Hec dicit dominus
deus israel. Ego percussi fedus cum pa-
tribus vestris: in die qua eduxi eos de
terra egypti de domo servitutis dicens.
Cum completi fuerint septem anni di-
mittat unusquisque fratrem suum hebre-
um qui venditus est ei: et serviet tibi sex
annis: et dimittes eum a te liberum. Et
non audierunt patres vestri me: nec incli-
naverunt aurem suam. Et conversi estis
vos hodie et fecistis quod rectum est in oculis
meis ut predicaretis libertatem unusquis-
que ad amicum suum: et inistis pactum in con-
spedu meo in domo in qua invocatum
est nomen meum super eam. Et reversi estis et
contaminastis nomen meum: et reduxistis
unusquisque servum suum et unusquisque an-
cillam suam quos dimiseratis ut essent li-
beri et sue potestatis: et subiugastis e-
os ut sint vobis servi et ancille. Pro-
pterea hec dicit dominus. Vos non audistis
me: ut predicaretis libertatem unusquis-
que fratri suo et unusquisque amico suo.
Ecce ego predico libertatem ait dominus
ad gladium ad pestem et ad famem: et
dabo vos in commotionem cunctis re-
gnis terre. Et dabo viros qui peraritant

fedus meum et non obseruauerunt uerba
federalis quibus assensi sunt in conspectu
meo. vitulum quem conderunt in duas
partes et transierunt inter diuisiones eius.
principes iuda et principes iherusalem
eunuchi et sacerdotes et omnes populus ter-
re qui transierunt inter diuisiones vitu-
li: et dabo eos in manus inimicorum suorum
et in manus querentium animas eorum: et erit
morticinium eorum in escam uolatilibus reli-
et bestiis terre. Et sedechiam regem iu-
da et principes eius dabo in manus
inimicorum suorum et in manus querentium
animas eorum: et in manus exercitus re-
gis babilonis qui recesserunt a uobis.
Ecce ego precipio dicit dominus: et reducam
eos in ciuitatem hanc et preliabuntur
aduersum eam: et capiet eam et incendet
igni. Et ciuitates iuda dabo in solitudi-
nem: eo quod non sit habitator. **Clv.**

Uerbum quod factum est ad iheremiam a
domino in diebus ioakim filii iosie
regis iuda dicens. Vade ad domum re-
chabitarum et loquere eis: et introduce eos
in domum domini in una eedra thesau-
rorum: et dabis eis bibere uinum. Et assump-
si iechonia filium iheremie filii absame
et fratres eius et omnes filios eius et uni-
uersam domum rechabitarum: et introdu-
xi eos in domum domini ad gazophilacium
filiorum anan filii iezedelie hominis dei
quod erat iuxta gazophilacium principum
super thesauros maasie filii sellu: qui erat
custos vestibuli. Et posui coram filiis
domus rechabitarum citharas plenos
uino et calices: et dixi ad eos. Bibite ui-
num. Qui responderunt. Non bibemus
uinum: quia ionadab filius rechab pa-
ter noster precepit nobis dicens. Non bi-
betis uinum uos et filii uestri usque in sem-
piternum. Et domum non edificabitis et
sementem non seretis et vineas non

plantabitis nec habebitis: sed in taber-
naculis habitabitis cunctis diebus uost-
ris: ut uiuatis diebus multis super faciem
terre in qua uos peregrinamini. Ob-
ediuimus ergo uoci ionadab filii rechab
patris nostri in omnibus que precepit no-
bis: ita ut non biberemus uinum cunctis
diebus nostris nos et mulieres nostre fi-
lij et filie nostre et non edificaremus do-
mos ad habitandum: et vineam et a-
grum et sementem non habuimus: sed ha-
bitauimus in tabernaculis: et obediem-
tes fuimus iuxta omnia que precepit no-
bis ionadab pater noster. Cum autem
ascendisset nabuchodonosor rex babi-
lonis ad terram nostram diximus. Veni-
te et ingrediamur in iherusalem a facie
exercitus caldeorum et a facie exercitus syrie:
et mansimus in iherusalem. Et factum est
uerbum domini ad iheremiam dicens. Hec di-
xit dominus exercituum deus israel. Vade et
dic uiris iuda et habitatoribus iherusa-
lem. Numquid non recipietis disciplinam:
ut obediatis uerbis meis dicit dominus?
Preualuerunt sermones ionadab filii
rechab quos precepit filiis suis ut non bibe-
rent uinum: et non biberunt usque ad diem
hanc: quia obediuerunt precepto patris
sui. Ego autem locutus sum ad uos de
mane resurgens et loquens: et non ob-
edistis michi. Misique ad uos omnes
seruos meos prophetas resurgens dilu-
tulo: mittensque et dicens. Conuertimini
unusquisque a uia sua pessima et bona
facite studia uestra: et nolite sequi deos
alienos neque colatis eos: et habitabitis
in terra quam dedi uobis et patribus ue-
stris. Et non inclinastis aurem uestram:
neque audistis me. Firmauerunt igitur
filii ionadab filii rechab preceptum patris
sui quod preceperat eis: populus autem iste
non obediuit michi. Idcirco hec dicit

dominus exercituum deus israel. Ecce ego adducam super iudam et super omnes habitantes iherusalem afflictionem quam locutus sum adversum illos: eo quod locutus sum ad illos et non audierunt: vocavi illos et non responderunt michi. Domini autem rethabitarum dixit iheremias. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Pro eo quod obedistis precepto ionadab patris vestri et custodistis omnia mandata eius et fecistis universa que precepit vobis: propterea hec dicit dominus exercituum deus israel. Non deficiet vir de stirpe ionadab filij rethab stans in conspectu meo cunctis diebus. **Cxxxvi.**

Et factum est in anno quarto ioakim filij iosie regis iuda: factum est verbum hoc ad iheremiam a domino dicens. Tolle volumen libri et scribes in eo omnia verba que locutus sum tibi adversum israel et iudam et adversum omnes gentes a die qua locutus sum ad te et diebus iosie usque ad diem hunc: si forte audiente domo iuda universa mala que ego cogito facere eis revertatur unusquisque a via sua pessima: et propitius ero iniquitati et peccato eorum. Vocavit ergo iheremias baruch filium nerie: et scripsit baruch et ore iheremie omnes sermones domini quos locutus est ad eum in volumine libri. Et precepit iheremias baruch dicens. Ego clausus sum: nec valeo ingredi in domum domini. Ingredere ergo tu et lege de volumine in quo scripsisti et ore meo verba domini audiente populo in domo domini in die ieiunij: insuper et audiente universo iuda qui veniunt de civitatibus suis. Leges eis: si forte cadat oratio eorum in conspectu domini et revertatur unusquisque a via sua pessima: quoniam magnus furor et indignatio est quam locutus est dominus

adversum populum hunc. Et fecit baruch filius nerie iuxta omnia que preceperat ei iheremias propheta: legens et volumine sermones domini in domo domini. Factum est autem in anno quinto ioakim filie iosie regis iuda: in mense nono predicaverunt ieiunium in conspectu domini omni populo in iherusalem et universae multitudinis que confluxerat de civitatibus iuda in iherusalem. Legitque baruch et volumine sermones iheremie in domo domini in gazophilacio gamarie filij saphan scribe in vestibulo superiori in introitu porte nove domus domini: audiente omni populo. Cumque audisset micheas filius gamarie filij saphan omnes sermones domini et libro: descendit in domum regis ad gazophilacium scribe. Et ecce ibi omnes principes sedebant: elisama scriba et dalaias filius semeie et helnathan filius achobor et gamarias filius saphan et sedechias filius ananie et universi principes. Et nuntiavit eis micheas omnia verba: que audivit legentem baruch et volumine in auribus populi. Miserunt itaque omnes principes ad baruch iudi filium nathanie filij selemie filij chusi dicentes. Volumen et quo legisti audiente populo sume in manu tua et veni. Tulit ergo baruch filius nerie volumen in manu sua: et venit ad eos. Et dixerunt ad eum. Sede: et lege hec in auribus nostris. Et legit baruch in auribus eorum. Agit cum audissent omnia verba: obstupuerunt unusquisque ad primum suum: et dixerunt ad baruch. Nuntiare debemus regi omnes sermones istos. Et interrogaverunt eum dicentes. Indica nobis: quomodo scripsisti omnes sermones istos et ore eius. Dixit autem eis baruch. Et ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes

sermone istos: et ego scribebam in volumine atramento. Et dixerunt principes ad baruch. Vade et abscondere tu et iheremias: et nemo sciat ubi sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium. Porro volumen commendauerunt in gazophylacio elisame scribe: et nunciauerunt audiente rege omnes sermones. Misitque rex iudi ut sumeret volumen: qui tollens illud de gazophylacio elisame scribe legit audiente rege: et universis principibus qui stabant circa regem. Rex autem sedebat in domo hiemali in mense nono: et posita erat arula coram eo plena prunis. Cumque legisset iudites pagellas vel quatuor scidit illud scalpello scribe et proiecit in ignem qui erat super arulam: donec consumeret omne volumen igni qui erat in arula. Et non timuerunt neque sciderunt vestimenta sua rex et omnes servi eius: qui audierunt universos sermones istos. Venerunt autem elnathan et dalaias et gamarias contradixerunt regi ne combureret librum: et non audiuit eos. Et precepit rex iheremiel filio amalech et saraie filio eziel et selemie filio abdehel: ut comprehenderet baruch scribam et iheremiam prophetam. Abscondit autem eos dominus. Et factum est verbum domini ad iheremiam prophetam: postquam combusserat rex volumen et sermones quos scripserat baruch ex ore iheremie dicens. Rursus tolle volumen aliud: et scribe in eo omnes sermones priores qui erant in primo volumine quod combussit ioakim rex iuda. Et ad regem ioakim regem iuda dicens. Hec dicit dominus. Tu combussisti volumen istud dicens. Quare scripsisti in eo annuncians. festinus veniet rex babilonis: et vastabit terram hanc et cessare faciet ex illa hominem et iumentum. Propterea hec dicit dominus

deus contra ioakim regem iuda. Non erit ex eo qui sedeat super solium david: et cadauer eius proieciatur ad estum per diem et ad gelu per noctem. Et visitabo contra eum et contra semen eius et contra servos eius iniquitates suas: et adducam super eos et super habitatores iherusalem et super viros iuda omne malum quod locutus sum ad eos: et non audierunt. Iheremias autem tulit volumen aliud et dedit illud baruch filio nerie scribe: qui scripsit in eo ex ore iheremie omnes sermones libri quem combusserat ioakim rex iuda igni: et insuper additi sunt sermones multo plures quam antea fuerunt. **Cxxxvii.**

Et regnavit rex sedechias filius ioasie per iechonia filio ioakim quem constituit regem nabuchodonosor rex babilonis in terra iuda: et non obedivit ipse et servi eius et populus terre verbis domini que locutus est in manu iheremie prophete. Et misit rex sedechias iuchal filium selemie et sophoniam filium maasie sacerdotem ad iheremiam prophetam dicens. Ora pro nobis domine deum nostrum. Iheremias autem libere ambulabat in medio populi. Non enim miserat eum in custodiam carceris. Agitur exercitus pharaonis egressus est de egipto: et audientes caldei qui obsidebant iherusalem humiliter nuntium recesserunt ab iherusalem. Et factum est verbum domini ad iheremiam prophetam dicens. Hec dicit dominus deus israel. Sic dicitis regi iuda qui misit vos ad me interrogandum. Ecce exercitus pharaonis qui egressus est vobis in auxilium reuertetur in terram suam in egiptum: et redient caldei et bellabunt contra civitatem hanc: et capient eam et succendent igni. Hec dicit dominus. Nolite decipere animas vestras dicens euntes abibunt et recedent a nobis

caldei: quia non abibunt. Sed et si prouideris
 omne exercitum caldeorum qui prestantur
 aduersum uos et derelicti fuerint ex eis
 aliqui vulnerati: singuli de tentorio
 suo consurgent et incendunt ciuitatem
 hanc igni. Ergo cum recessisset exercitus
 caldeorum ab iherusalē propter exercitum pha-
 raonis. egressus est iheremias de ihe-
 rusalē ut iret in terrā beniamin: et diui-
 deret ibi possessionē in conspectu ciuium.
 Cumque peruenisset ad portā beniamin
 erat ibi custos porte per uices nomine
 iherias filius selemie filij ananie: et
 apprehendit iheremiā prophetā dicens. Ad
 caldeos profugis. Et respondit iheremi-
 as. Falsum est. non fugio ad caldeos.
 Et non audiuit eum: sed comprehendit
 iherias iheremiā: et adduxit eum ad
 principes. Quāobrem irati principes
 contra iheremiā: resum eum miserunt
 in carcerem qui erat in domo ionathan
 scribe. Ipse enim prepositus erat super
 carcerem. Itaque ingressus est iheremi-
 as in domū lacu et in ergastulū: et sedit
 ibi iheremias diebus multis. Mittēs
 autē sedechias rex tulit eū: et interroga-
 uit eum in domo sua abscondite: et di-
 xit. Putasne est finis a dño? Et dixit
 iheremias. Est. Et ait. In manu regis
 babilonis tradetis. Et dixit iheremias
 ad regem sedechiam. Quid peccaui ti-
 bi et suis tuis et populo tuo: quia misisti
 me in domū carceris? Vbi sunt prohe-
 te ur̄i qui prophetabāt uobis et dicebāt: nō
 ueniet rex babilonis super uos et super
 terrā hanc? Nūc ergo audi obsecro do-
 mine mi rex. Valeat deprecatio mea in
 conspectu tuo: et ne me remittas in do-
 mum ionathe scribe ne moriar ibi.
 Precepit ergo rex sedechias ut traderet
 iheremias in vestibulum carceris: et
 daretur ei torta quotidie panis excepto

pulmēto: donec consumerentur omnes
 panes de ciuitate. Et mansit iheremi-
 as in vestibulo carceris. *Cxxxviii.*

Audiuit autē sapharias fili⁹ ma-
 dian et iheredias fili⁹ phassur et
 iuchal filius selemie et phassur filius
 melchie sermones quos iheremias lo-
 quebatur ad omne populum dicens. Hec
 dicit dñs. Quicumque manserit in ciuita-
 te hac morietur gladio et fame et pe-
 ste: qui autē profugerit ad caldeos uiuet:
 et erit anima eius sospes et uiues. Hec
 dicit dñs. Tradendo tradetur ciuitas
 hec in manu exercitus regis babilonis:
 et capiet eā. Et dixerūt principes regi.
 Rogamus ut occidatur homo iste. De
 industria enim dissoluit manus viro-
 rum bellantium qui remanserūt in ciuitate hac
 et manus uniuersi populi: loquens ad e-
 os uniuersa uerba hec. Siquidē ho-
 mo iste non querit pacem populo huic:
 sed malū. Et dixit rex sedechias. Ecce
 ipse in manibus uestris est. Nec enim fas ē
 regem uobis quicquid negare. Tulerunt
 ergo iheremiā et preceperūt eū in lacū el-
 chie filij amalech: qui erat in vestibulo
 carceris. Et sumiserūt iheremiā in funi-
 bus in lacū: in quo nō erat aqua sed
 lutū. Descendit itaque iheremias in cernū.
 Audiuit autē abdemelech ethiops uir
 eunuchus qui erat in domo regis: quod
 misissent iheremiā in lacū. Porro rex
 sedebat in porta beniamin. Et egres-
 sus est abdemelech de domo regis: et
 locutus est ad regem dicens. Domi-
 ne mi rex male fecerūt uiri isti omnia
 quęcumque preceperūt cōtra iheremiā prohe-
 tam: mittentes eū in lacū ut moriatur
 ibi fame. Non sunt enim panes ultra
 in ciuitate. Precepit itaque rex abdeme-
 lech ethiopi dicens. Tolle tecū hinc tri-
 ginta viros: et leua iheremiā prophetam

de lacu anteq̃ moriat̃. Assūptis ergo abdemelech secū viris ingressus est domum regis que erat sub cellario: et tulit inde veteres pānos ⁊ antiqua que rōputruerāt: et sūmisit ea ad iheremiā ī lacū p̃ funiculos. Dixitq; abdemelech ethiops ad iheremiā pphētā. Pone veteres pānos ⁊ hec scilla ⁊ putrida sub cubitu manū tuarū: et sup̃ funes. Fecit ergo iheremias sic. Et retraxerūt iheremiā funibus: ⁊ eduxerunt de lacu. Mansit autē iheremias in vestibulo carceris. Et misit rex sedechias: ⁊ tulit ad se iheremiā pphētā ad ostiū tertium qd̃ erat ī domo dñi: ⁊ dixit rex ad iheremiā. Interrogo ego te h̃monē: ne abscondas a me aliqd̃. Dixit autē iheremias ad sedechiam. Si annūciauero tibi: nunquid non interficies me? Et si consiliū dederō tibi: non me audies. Iurauit ergo rex sedechias iheremie clā dicens. Viuit dñs qui fecit nobis animam hanc si occidero te: ⁊ si tradidero ī manus viroz̃ istoz̃ qui querūt animam tuā. Et dixit iheremias ad sedechiam. Hec dicit dñs exercitū de⁹ isrl̃. Si p̃fectus egeris ad principes regis babilonis viuet anima tua: et ciuitas hec non succendetur igni: et saluus eris tu ⁊ domus tua. Si autē non egeris ad principes regis babilonis tradetur ciuitas hec ī manus caldeorū et succendent eā igni: ⁊ tu nō effugies de manu eorū. Et dixit rex sedechias ad iheremiā. Sollicitus sum ppter iudeos qui transfugerūt ad caldeos: ne forte tradar ī manus eoz̃ et illudāt michi. Respondit autē iheremias. Nō te tradent. Audi queso vocem domini quā ego loquar ad te: ⁊ bene tibi erit et viuet anima tua. Qd̃ si nolueris egredi: iste est sermo quē ostendit michi

dominus. Ecce omnes mulieres que remanserunt ī domo regis iuda educerentur ad principes regis babilonis: et ip̃e dicent. Seduxerūt te ⁊ p̃ualuerūt aduersum te viri pacifici tui: dimiserunt ī cenū et ī lubricū pedes tuos: et recesserūt a te. Et omnes uxores tue et filij tui educerentur ad caldeos et nō effugies manus eorū: sed ī manu regis babilonis capieris. et ciuitatem hanc comburet igni. Dixit ergo sedechias ad iheremiā. Nullus sciat verba hec: ⁊ non morieris. Si autē audierint principes quia locutus sum tecū: et venerint ad te ⁊ dixerint tibi indica nobis quid locutus sis cum rege ne reles nos ⁊ non te interficiemus. ⁊ qd̃ locutus est tecū rex: dices ad eos. Prostravi ego p̃ces meas coram rege: ne me reduci iuberet ī domū ionathan et ibi moreret. Venerūt ergo om̃es principes ad iheremiā: ⁊ interrogauerunt eum. Et locutus est eis iuxta omnia verba que p̃reperat ei rex. Et cessauerūt ab eo. Nichil enī fuerat auditū. Mansit vero iheremias ī vestibulo carceris: usq; ad diem quo capta est iherlm̃. Et factū ē ut caperet iherlm̃.

Anno nono sedechie regis iuda mense decimo venit nabuchodonosor rex babilonis ⁊ om̃is exercitus eius ad iherusalē: ⁊ obsidebāt eā. Undecimo autē anno sedechie mense quarto quinta mēsis aperta ē ciuitas: et ingressi sunt om̃es principes regis babilonis ⁊ sederūt ī porta media ne-regel sereter semegar nabusarsathim rabsares neregel sereter rebmag et om̃es reliqui principes regis babilonis. Cumq; vidisset eos sedechias rex iuda ⁊ om̃es viri bellatores fugerūt: et egressi sunt nocte de ciuitate p̃ viam

orti regis et per portam que erat inter
duos muros: et egressi sunt ad viam de-
serti. Persecutus est autem eos exercitus cal-
deorum: et comprehenderunt sedechiam in campo
solitudinis iherichonitine: et captum ad-
duxerunt ad nabuchodonosor regem
babilonis in reblatha que est in terra
emath: et locutus est ad eum iudicia.
Et occidit rex babilonis filios sedechie
in reblatha in oculis eius: et omnes
nobiles iuda occidit rex babilonis.
Oculos quoque sedechie eruit: et vinxit
eum cōpedibus ut duceretur in babilo-
nem. Domum quoque regis et domum vul-
gi succenderunt caldei igni: et domus iheru-
salem subruerunt. Et reliquias populi que
remanserant in civitate et pfugas que transfu-
gerant ad eum: et superfluos vulgi qui
remanserant transtulit nabuzardan ma-
gister militum in babilonem: et de plebe
pauperum qui nichil penitus habebant
dimisit nabuzardan magister militum
in terra iuda: et dedit eis vineas et cister-
nas in die illa. Preceperat autem nabu-
chodonosor rex babilonis de ihere-
mia nabuzardan magistro militum
dicens. Tolle illum: et pone super eum oculos
tuos nichilque ei mali facias: sed ut vo-
luerit sic facies ei. Misit ergo nabuzar-
dan princeps militie et nabu et selban
et rapsares et neregel et sereser et reb-
mag et omnes optimates regis babi-
lonis miserunt et tulerunt iheremiam de ve-
stibulo carceris: et tradiderunt eum godolie
filio archam filij saphan: ut intraret
in domum et habitaret in populo. Ad ihere-
miam autem factus fuerat sermo domini cum
clausus fuisset in vestibulo carceris di-
cens. Vade et dic abdemelech ethiopi
dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israel.
Ecce ego inducam sermones meos super
civitatem hanc in malum et non in bonum:

et in conspectu tuo in die illa: et liberabo
te in die illa ait dominus. Et non traderis
in manus virorum quos tu formidas:
sed erues liberabo te et gladio non cades:
sed erit tibi anima tua in salutem quia
in me habuisti fiduciam ait dominus. **Capitulum**
Sermo qui factus est ad iheremiam
a domino: postquam dimissus est a na-
buzardan magistro militie de rama
quando tulit eum vinctum catenis in me-
dio omnium qui migrabant de iherusalem et
iuda: et ducebantur in babilonem. Tollens
ergo princeps militie iheremiam dixit
ad eum. Dominus deus tuus locutus est malum
hoc super locum istum: et adduxit et fecit do-
minus sicut locutus est: quia peccastis
domino et non audistis vocem eius: et fa-
ctus est vobis sermo hic. Nunc ergo ec-
ce solui te hodie de catenis que sunt
in manibus tuis. Si placet tibi ut veni-
as mecum in babilonem veni: et ponam
oculos meos super te. Si autem displicet
tibi venire mecum in babilonem: reside.
Ecce omnis terra in conspectu tuo est. Quod
elegeris et quo placuerit tibi ut vadas:
illuc perge: et mecum noli venire: sed habi-
ta apud godoliam filium archam filij sa-
phan quem proposuit rex babilonis civi-
tatem iude. Habita ergo cum eo in
medio populi: vel quocumque placuerit tibi
ut vadas vade. Dedit quoque ei magi-
ster militie cibaria et munuscula: et di-
misit eum. Venit autem iheremias ad go-
doliam filium archam in masphath: et habi-
tauit cum eo in medio populi quem reliquus fuerat
in terra. Cumque audissent omnes princi-
pes exercitus qui dispersi fuerant per regio-
nes ipsi et loci eorum: quod perfecisset rex babi-
lonis godoliam filium archam terre: et quod
commendasset ei viros et mulieres et par-
vulos et de pauperibus terre qui non fu-
erant translati in babilonem: venerunt ad

godolia in masphat et ysmahel fili⁹
nathanie et iohanan fili⁹ caree et io-
nathan ⁊ sareas filius thenoemeth et
filij offi qui erāt de nethophati et iteco-
nias fili⁹ maachati ipi ⁊ viri eorū. Et
iuravit eis godolias fili⁹ aycham fi-
lij saphan ⁊ comitibz eoz dicens. Mo-
lite timere servire caldeis. Habitate in
terra et servite regi babilonis: et bene
erit vobis. Ecce ego habito i masphat:
ut respondeā pcepto caldeoz qui mit-
tunt ad nos. Vos aut colligite vinde-
miā ⁊ messem et oleū ⁊ condite i vasis
vestris: et manete in urbibus vestris
quas tenetis. Sed ⁊ omnes iudei qui
erāt in moab et in finibz amon et in
ydumea ⁊ in univsis regionibus: au-
dito q deditet rex babilonis reliqui-
as in iudea ⁊ q pposuisset sup eos go-
dolia filiū aycham filij saphan: reuer-
si sunt inq omnes iudei de univsis lo-
cis ad que pfugerāt: et venerūt ad ter-
ram iuda ad godolia in masphat: ⁊
collegerūt vinū ⁊ messem mltā nimis.
Iohanan aut fili⁹ caree ⁊ omnes pñci-
pes exercitus qui dispsi fuerāt in regio-
nibus venerūt ad godolia i masphat:
et dixerunt ei. Scito q bahalis rex fili-
orū amon misit ysmahel filiū natha-
nie percutere animā tuā. Et nō credidit
eis godolias fili⁹ aycham iohanan
aut filius caree dixit ad godolia deor-
sum in masphat loquens. Ibo ⁊ per-
curiam ysmahel filiū nathanie nullo
sciente: ne interficiat animā tuā. et dis-
sipentur omnes iudei q cōgregati sunt
ad te: ⁊ peribūt reliquie iuda. Et ait
godolias fili⁹ aycham ad iohanan
filium caree. Noli facere verbum hoc.
Falsū enī tu loqrīs de ysmahel. **Cxli.**
Et factum est in mense septimo ve-
nit ysmahel fili⁹ nathanie filij

elisania de semine regali et optimas
regis ⁊ decem viri cum eo ad godolia
filiū aycham in masphat: et comede-
runt ibi panes siml in masphat. Sur-
rexit autē ysmahel fili⁹ nathanie et de-
cem viri qui cum eo erāt et percusserunt
godoliam filiū aycham filij saphan
gladio: ⁊ interfecerūt eum quē pfecerat
rex babilonis terre. Omnes quoq iu-
deos qui erāt cū godolia in masphat:
et caldeos qui reperti sunt ibi et viros
bellatores percussit ysmahel. Secūdo
autem die postq occiderat godolia
nullo adhuc sciēte venerunt viri de sy-
chem et de sylo ⁊ de samaria octogita
viri rasi barba ⁊ sassis vestibz ⁊ squa-
lētes: et munera ⁊ thus habebāt i ma-
nu: ut offerrent in domo dñi. Egressus
ergo ysmahel fili⁹ nathanie in occur-
sum eoz de masphat: incedens et plo-
rans ibat. Cum aut occurrisset eis: di-
xit ad eos. Venite ad godolia filiū a-
ycham. Qui cū venissent ad mediū ci-
uitatis: interfecit eos ysmahel fili⁹ na-
thanie circa mediū lacū ipse et viri qui
erant cum eo. Decem autē viri reperti
sunt inter eos: qui dixerūt ad ysmahel.
Noli occidere nos: quia habem⁹ the-
sauros in agro frumenti et hordei et
olei ⁊ mellis. Et cessavit: ⁊ non interfe-
cit eos cū fratribz suis. Lac⁹ autem
in quē pfecerat ysmahel omnia cada-
vera viroz quos percussit ppter godoli-
am: ipse est quē fecit rex asa ppter baa-
sa regem israhel. Ip̄m replevit ysmahel
filius nathanie occisis. Et captivas
duxit ysmahel omnes reliquias ppli q
erant in masphat filias regis ⁊ univ-
sum pplm qui remāserāt in masphat:
quos cōmendauerat nabuzardan pñ-
ceps milicie godolie filio aycham. Et
cepit eos ysmahel filius nathanie: et

abijt ut trāiret ad filios āmon. Audiuit aut iohanan fili⁹ caree. ⁊ omnes principes bellatorū qui erāt cū eo omne malū qđ fecerat ysmahel fili⁹ nathanie: ⁊ assumptis uniuersis uiris profecti sunt ut bellarēt adūlū ysmahelē filiū nathanie: ⁊ inuenerūt eū ad aq̃s multas q̃ sunt in gabaon. Cumq; uidisset omnis p̃plus qui erat cum ysmahel iohanan filiū caree et uniuersos principes bellatorū q̃ erāt cū eo letati sūt. Et reuſus ē omnis p̃plus quē ceperat ysmahel in masphat: reuersusq; abijt ad iohanan filiū caree. Ysmahel aut filius nathanie fugit cū octo uiris a facie iohanan: ⁊ abijt ad filios āmon. Tulit ergo iohana filius caree ⁊ omnes principes bellatorū qui erant cum eo uniuersas reliquias vulgi quas reduxerant ab ysmahel filio nathanie de masphat: postq; prussit godoliā filiū aycham fortes viros ad plū ⁊ mulieres et pueros ⁊ eunuchos q̃s reduxerat de gabaon: ⁊ abierūt ⁊ sederūt peregrinātes in chanaan que est iuxta bethleem ut p̃gerent ⁊ introirent egiptum a facie caldeoꝝ. Timebāt enim eos: q̃a prusserat ysmahel filius nathanie godoliā filium aycham quē preposuerat rex babilonis in terra iuda. **Cum** accesserūt omnes principes bellatorū ⁊ iohanan fili⁹ caree et iezonias filius osie et reliquū vulgus a paruo usq; ad magnū: dixeruntq; ad iheremiā p̃phetam. Cadat oratio nostra ī cōspectu tuo ⁊ ora pro nobis ad dñm deū tuū pro uniuersis reliquiis istis: quia derelicti sumus pauci de pluribus sicut oculi tui nos intuetur: et annūciat nobis dñs deus tuus viam p̃ quā pergamus: ⁊ verbū qđ faciamus. Dixit autē ad eos iheremias

propheta. Audiui. Ecce ego oro ad dñm deū ṽrū scđm ṽrba ṽra: omne verbum qđcūq; respōderit michi indicabo vobis nec celabo vos quicq;. Et illi dixerunt ad iheremiā. Sit dñs inter nos testis veritatis ⁊ fidei: si nō iuxta omne verbū in quo miserit te domin⁹ deus tuus ad nos sic faciem⁹ siue bonum est siue malū. Vocā dñi dei n̄ri ad quē mittim⁹ te obediem⁹: ut bene sit nobis cū audierimus vocē dñi dei nostri. Cum aut completi essent decē dies: factū est verbū dñi ad iheremiā. Vocauitq; iohanan filium caree et omnes principes bellatorū qui erant cū eo et uniuersum p̃p̃m a minimo usq; ad magnū: ⁊ dixit ad eos. Hec dicit dñs deus israhel ad quē misisti me: ut p̃sternerem p̃ces vestras in cōspectu eius. Si quiescentes māseritis in terra hac edificabo vos ⁊ non destruā: plantabo et non euellā. Quia enim placatus sum sup malo qđ feci vobis. Nolite timere a facie regis babilonis: quē vos pauidi formidatis. Nolite metueri eum dicit dñs: quia vobiscū sum ego ut saluos vos faciā ⁊ eruā de manu eius: ⁊ dabo vobis misericordias. et miserebor ṽstri. ⁊ habitare vos faciā in terra ṽstra. Si aut dixeritis vos non habitabim⁹ in terra ista nec audiemus vocem dñi dei nostri dicentes nequaq; sed ad terrā egipti p̃gemus ubi non videbim⁹ bellū. ⁊ clāgorem tube non audiem⁹. ⁊ famem non sustinebimus. ⁊ ibi habitabim⁹: p̃pter hoc nūc audite verbū dñi reliquie iuda. Hec dicit dñs de⁹ exercitū. deus israhel. Si posueritis faciē ṽstrā ut ingrediamini egiptum ⁊ intraueritis ut ibi habitetis: gladius quē vos formidatis ibi comprehendet vos in terra egipti: et

fames ꝑ qua estis solliciti adheret
vobis i egipto ⁊ ibi moriemini. Omnes
q; viri qui posuerunt faciem suā ut in-
grediantur egiptum ut habitent ibi:
morientur gladio ⁊ fame ⁊ peste. Nul-
lus de eis remanebit: nec effugiet a fa-
cie mali qđ ego asseram sup eos: qđ
hec dicit dñs exercitū de⁹ israhel. Si-
cut cōflatus est furor me⁹ et indigna-
tio mea sup iherusalē: sic cōflabit indig-
natio mea sup vos cum ingressi fue-
ritis egiptū: ⁊ eritis in iusticiā et in
stuprem ⁊ in maledictū ⁊ in opprobri-
um: et nequaquā ultra videbitis locum
istum. Verbū dñi sup vos reliquit iu-
da. Nolite intrare egiptum. Sciētes
scietis quia obtestatus sum vobis ho-
die: quia decepistis animas vestras.
Vos enim misistis me ad dñm deum
nostrum dicentes. Ora pro nobis ad
dñm deū nostrū: ⁊ iuxta omnia quecuq;
dixerit tibi deus noster sic annūcia no-
bis et faciemus. Et annūciaui vobis
hodie: ⁊ non audistis vocem domini
dei vestri super universis pro quibus
misit me ad vos. Nunc ergo scietis
scietis: quia gladio et fame et peste
moriemini i loco ad quem voluistis
intrare ut habitaretis ibi. **Cxlm.**

Factū est autē cum cōpleisset ihere-
mias loquens ad pplm univers-
sos sermones dñi dei eorū pro quibus
miserat eum dñs deus eorū ad illos o-
mnia verba hec: dixit azarias filius
ozie et iohanan filius caree et omnes
viri supbi dicentes ad iheremiā. Men-
daciū tu loqueris. Non misit te dñs
deus noster dicens ne ingrediamini
egiptū ut habitetis illic: sed baruch fili⁹
nerie iocitat te aduersū nos ⁊ tradat nos
in man⁹ caldeoꝝ ut inficiat nos ⁊ tra-
duci faciat i babilonē. Et nō audivit

iohanan fili⁹ caree. et omnes principes
bellatorum et universus populus vo-
cem domini ut manerēt in terra iuda:
sed tollens iohanan filius caree ⁊ uni-
versi principes bellatoꝝ universos re-
liquias iuda qui reuerſi fuerāt de cun-
ctis gentibus ad quas fuerant ante
dispersi ut habitarent in terra iuda vi-
ros ⁊ mulieres ⁊ paruulos ⁊ filias re-
gis ⁊ omnē animā quā reliquerat na-
buzardan princeps militie cū godolia
filio aycham filio saphan et iheremiā
prophetā ⁊ baruch filiū nerie: ⁊ ingres-
si sunt in terrā egipti. qđ nō obedierūt
voci dñi: ⁊ venerūt usq; ad tasmis. Et
fact⁹ ē hmo dñi ad iheremiā in tasmis
dicens. Sume tibi lapides grādes i ma-
nu tua et abscondes eos in cripta qđ ē i
muro latericio in porta domus pha-
raonis in tasmis tementibus viris iu-
deis: ⁊ dices ad eos. Hec dicit domin⁹
exercitū deus israhel. Ecce ego mittā
et assumā nabuchodonosor regē ba-
bilonis seruū meū ⁊ ponā thronū ei⁹
sup lapides istos quos abscondi: et
statuet solium suū sup eos. Venientq;
percutiet terrā egipti quos in mortem in
mortem: ⁊ quos in captivitatem in ca-
ptivitatem: ⁊ qđ in gladiū i gladiū. Et
succendet ignē in delubris deoꝝ egipti
et cōburet ea: et captiuos ducet illos.
Et amietur terra egipti sicut amiet⁹
pastor pallio suo: ⁊ egrediet inde i pa-
re. Et conteret statuas domus solis
que sunt in terra egipti: ⁊ delubra de-
oꝝ egipti comburet igni. **Cxlm.**

Verbū qđ factū est ad iheremiā: et
ad omnes iudeos qđ habitabāt
in terra egipti habitātes in magdalo
et in tasmis et in memphis et in terra
phatures dicens. Hec dicit dñs exerci-
tū deus israhel. Vos vidistis omne

malū istud qđ adduxi sup iherusalem
et sup omnes urbes iuda: et ecce deserte sūt
hodie et non est in eis habitator ppter
maliciā quā fecerūt ut me ad iracun-
diam puocarēt: et irent et sacrificarēt
et colerent deos alienos quos nescie-
bant et illi et vos et patres vestri. Et mi-
si vos ad omnes suos meos pphetas
de nocte cōsurgens mittensq; et dicens.
Nolite facere verbū abominationis
huiusmodi. Et non audierunt: nec
inclinauerūt aurem suā ut non conu-
terentur a malis suis: et non sacrifica-
rent dijs alienis. Et conflata est indi-
gnatio mea et furor meus: et succensa
est in ciuitatibus iuda et in plateis ihe-
rusalem: et uerse sunt in solitudinem et
uastitatem scđm diem hanc. Et nunc
hec dicit dñs exercitū. Deus israhel.
Quare vos facitis malū grande con-
tra animas uestras ut intereat ex vo-
bis vir et mulier paruulus et lactens
de medio iude nec relinquatur uobis
quicq; residuū: puocātes me in ope-
ribus manū uestray sacrificādo dijs
alienis in terra egipti in quā ingressi
estis ut habitetis ibi: et dispareatis et si-
tis in maledictionē et in opprobrium
cunctis gentibus terre. Nunquid ob-
liu estis mala patrū uestrorū et mala
regū iuda et mala uxorū eius et mala
uestra et mala uxorū urarū q̄ fecerūt in
terra iuda et in regionibus iherusalē?
Non sunt mūdātī usq; ad diem hāc:
et non timuerunt et non ambulaue-
runt in lege domini et in pceptis me-
is: que dedi corā uobis et corā patribz
uestris. Ideo hec dicit dominus exer-
cituū. Deus israhel. Ecce ego ponam
faciē meā in uobis in malū: et dispdā
omnem iudam. Et assumam reliqui-
as iude qui posuerunt facies suas ut

ingredereēt i terrā egipti ut habitaret
ibi: et cōsumentur omnes in terra egi-
pti: et cadent in gladio et in fame. Cō-
sumētur a minimo usq; ad maximū:
in gladio et in fame morientur: et erūt
in iusurādū et in miraculū et in male-
dictionē et in opprobriū. Et uisitato
habitatores terre egipti sicut uisitaui
sup iherusalē in gladio et in fame et in
peste: et non erit qui effugiat et sit resi-
duus de reliquijs iudeorū qui uadūt
ut peregrinent in terra egipti et reuertā-
tur in terrā iuda: ad quā ipi eleuāt ani-
mas suas ut reuertant et habitent ibi.
Nō reuertent nisi qui fugerint. Respō-
derūt aut iheremie omnes viri sciētes
qđ sacrificarent uxores eorū dijs alienis
et uniuerse mulieres quas stabat mul-
tudo grandis: et omnis pplus habi-
tantiū in terra egipti in phatuces dice-
tes. Sermonē quē locut⁹ es ad nos i
nomine dñi non audiem⁹ te: sed fa-
cientes faciem⁹ omne verbū qđ egredi-
etur de ore nrō: ut sacrificem⁹ regine
celi. et libem⁹ ei libamina. sicut fecim⁹
nos et patres nostri reges nostri et pri-
cipes nostri. in urbibus iuda et in pla-
teis iherusalē: et saturati sumus pani-
bus. et bene nobis erat. malūq; non
uidim⁹. Ex eo aut tempore quo cessa-
uim⁹ sacrificare regine celi et libare ei
libamina indigem⁹ omibz: et gladio
et fame cōsumpti sumus. Qđ si nō sa-
crificam⁹ regine celi: et libam⁹ ei liba-
mina. Nunquid sine uiris nostris feci-
mus ei placentas ad colendam eam:
et liba ad libandū? Et dixit iheremi-
as ad omem populum aduersum ui-
ros et aduersum mulieres et aduersū
uniuersam plebē qui responderāt ei re-
bum dicens. Nunquid non sacrificiū
qđ sacrificastis in ciuitatibus iuda et

in plateis iherusalē vos et patres vři
reges vestri et principes vestri et pphus
terre: horum recordat⁹ est dñs et ascendit
sup cor eius. Et non poterat dñs ul-
tra portare ppter maliciā studiorū ve-
stros et ppter abominatōnes quas fe-
cistis: et facta est terra vřa in desolatio-
nem et in stuporem et in maledidum
eo qđ non sit habitator: sicut est dies
hec. Propterea qđ sacrificaveritis ydo-
lis et peccaveritis dño: et non audieris
vocem dñi et in lege et in pceptis et
in testimonijs eius nō ambulaveritis:
idcirco euenierūt vobis mala hec sicut
est dies hec. Dixit aut iheremias ad o-
mnem pplū: et ad vniuersas mulieres.
Audite verbū dñi omīs iuda qđ estis
in terra egipti. Hec inquit dñs exerci-
tū. deus israhel dicens. Vos et ux-
ores vestre locuti estis ore vřo: et mani-
bus vřis implestis dicētes. Faciam⁹
vota nostra que vouim⁹: ut sacrifice-
mus regine celi et libem⁹ ei libamina.
Implestis opera vřa: et opere peccastis
ea. Ideo audite verbū dñi omīs iuda
qui habitatis in terra egipti. Ecce ego
iuravi in nomine meo magno ait do-
min⁹: quia nequaquā ultra vocabitur
nomē meū ex ore omnis viri iudei di-
centis: uiuit dñs deus in omni terra
egipti. Ecce ego vigilabo super eos in
malū et non in bonū: et cōsummentur
omnes viri iuda qui sunt in terra egi-
pti gladio et fame donec penitus con-
sumātur. Et qui fugerint gladiū reu-
tentur de terra egipti in terrā iuda viri
pauci: et scient omnes reliquie iuda in-
gredientiū terrā egipti ut habitent ibi.
cui⁹ sermo cōpleat⁹ meus. an illorū. Et
hoc vobis signū ait dñs qđ visitem e-
go sup vos in loco isto: ut sciatis qđ
vere complebūtur sermones mei cōtra

vos in malū. Hec dicit dñs. Ecce ego
tradā pharaonē et regem egipti in
manu inimicorū eius et in manu que-
rentiū animā illius: sicut tradidi sede-
chiam regem iuda i manu nabucho-
donosor regis babilonis inimici sui
et querentis animam eius. **C. xlv.**

Verbū qđ locut⁹ ē iheremias pph-
eta ad baruch filiū nerie cum scri-
psisset verba hec in libro ex ore ihere-
mie: anno quarto ioachim filij iosie
regis iuda dicens. Hec dicit dñs deus
israhel ad te baruch. Dixisti. Ve mise-
ro michi: quoniam addidit domin⁹ do-
lorum dolori meo. Laboravi cū geni-
tu meo: et requiē nō inueni. Hec dicit
domin⁹. Sic dices ad eū. Ecce quos
edificaui ego destruo: et quos planta-
ui ego euello: et vniuersam terram hāc.
Et tu queris tibi grandia? Noli que-
rere: quia ecce ego adducā malū super
omnē carnē ait domin⁹: et dabo tibi
animā tuā in salutem in omnibus lo-
cis ad quecumq; preteris. **C. xlvj.**

Quod factū ē vrbū dñi ad iheremi-
am pphētā cūtra gētes. ad egiptū.
aduersum exercitū pharaonis necha
regis egipti: qđ erat iuxta flumiū eufra-
tem in charchamis quē prussit nabu-
chodonosor rex babilonis in quarto
āno ioachim filij iosie regis iuda. Pre-
parate scutū et clipeū: et pcedite ad bel-
lum. Iungite equos et ascendite equi-
tes: stare in galeis polite lanceas: in-
duite vos loriceis. Quid igitur? Vidi
iplos pauidos et terga vercentes: for-
tes eorū cecos. Fugerunt conciti: nec re-
spexerūt. Terror undiq; ait dominus.
Non fugiet veloc: nec saluari se putet
fortis. Ad aquilonē iuxta flumen eu-
fraten vidi sunt: et ruerūt. Quis est iste
qui quasi flumen ascendit: et veluti

fluviorum intumescunt gurgites eius: Egiptus fluminis instar ascendit: et velut flumina movebuntur fluctus eius: et dicit. Ascendens operiam terram: perditionem civitatem et habitatores eius. Ascendite equos et exultate in curribus: et prædant fortes. Ethiopia et libies tenentes scutum: et lideni arripientes et iacentes sagittas. Dies autem ille domini dei exercituum dies ultionis: ut sumat vindictam de inimicis suis. Deurabit gladius et saturabitur: et inebriabit sanguine eorum. Victimam enim domini exercituum in terra aquilonis: iuxta flumen eufraten. Ascende in galaath: et tolle resinam virgo filia egipti. Frustra multiplicas medicamina: sanitas non erit tibi. Audierunt gentes ignominiam tuam: et ululatus replevit terram. Quia fortis impiegit in forte: et ambo pariter conciderunt. Verbum quod locutus est dominus ad iheremiam prophetam super eo quod venturus esset nabuchodonosor rex babilonis et percussurus terram egipti. Annunciate egipto: et auditum facite in magdalo et resonet in memphis: et in tasinis dicite. Stra et para te: quia deurabit gladius ea que per circuitum tuum sunt. Quare computruit fortis tuus? Non stetit: quoniam dominus subvertit eum. Multiplicavit ruentes: ceciditque vir ad proximum suum. Et dicent. Surge: et revertamur ad populum nostrum et ad terram patriam nostram a facie gladii columbe. Vocate nomen pharaonis regis egipti: tumultum adduxit tempus. Vivo ego inquit rex. Dominus exercituum nomen eius: quoniam sicut thabor in montibus et sicut carmelus in mari veniet. Casa transmigrationis fac tibi habitaculum filia egipti: quia memphis in solitudine erit: et deseret et inhabitabilis erit. Vitula elegans atque formosa

egiptus: stimulator ab aquilone veniet ei. Mercenarii quoque eius qui versabantur in medio eius quasi vituli saginati: versi sunt et fugerunt simul. nec stare poterunt: quia dies interfectionis eorum venit super eos: tempus visitationis eorum. Vox eius quasi creta sonabit: quoniam cum exercitu properabunt et cum securibus venient ei. Quasi cedentes ligna succiderunt saltum eius ait dominus: qui supputari non potest. Multiplicati sunt super locustas: et non est eis numerus. Confusa est filia egipti: et tradita in manus populi aquilonis dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego visitabo super tumultum alexandrie et super pharaonem et super egiptum et super deos eius et super reges eius et super pharaonem et super omnes qui confidunt in eo: et dabo eos in manus querentium animam eorum: et in manus nabuchodonosor regis babilonis et in manus secutorum eius. Et post hec habitabitur sicut diebus pristinis ait dominus. Et tu ne timeas serue meus iacob: et ne paueas israel. Quia ecce ego salvum te faciam de longinquo: et semen tuum de terra captivitatis tue. Et revertetur iacob et requiescet et prosperabitur: et non erit qui perterreat eum. Et tu noli timere serue meus iacob ait dominus quia tecum ego sum: quia ego consumam cunctas gentes ad quas eieci te. Te vero non consumam: sed castigabo te in iudicio: nec quasi innocentem parcā tibi. **Cxviii.**

Quod factum est verbum domini ad iheremiam prophetam contra palestinos: antequam percuteret pharaon gazam. Hec dicit dominus. Ecce aque ascendent ab aquilone et erunt quasi torrens inundans: et operient terram et plenitudinem eius: urbem et habitatores eius. Clamabunt homines et ululabunt omnes habitatores.

terre a strepitu pompe armorum et bellatorum eius: a rōmōne quadrigarum eius: et multitudine rotarum illius. Nō respexerunt patres filios manibus dissolutis. p̄ aduentu dñi in quo vastabuntur omnes philistinim: et dissipabitur cyrus et sydon cum omnibus reliquis auxilijs suis. Depopulatus est enim dñs palestinos: reliquias insule capadocie. Venit caluiciū sup gazam: conticuit ascalon: et relique valles earum usquequo cōideris? O murex dñi: usquequo non quiesces? Ingredere in vaginam tuā: refrigerare et sile. Quomodo quiescet cum dñs p̄cepit ei. adiūsus ascalonē et aduersū maritimas eius regiones: ibiq; cōdixerit illi. **Chlvij.**
Ad moab. Hec dicit dñs exercituum deus israel. Ve sup nabo: quā vastata est et confusa. Capta est cariathairim: confusa est fortis et tremuit. Non est ultra exultatio in moab: contra eiebon cogitauerūt malū. Venite et dissipam⁹ eam de gente. Ergo silēs conticesces: sequeturq; te gladi⁹. Vox clamoris de oronaim: vastitas et contritio magna. Contrita est moab: annūciate clamorem paruulis eius. Per ascensum enim luth plorans ascendet in fletu: quoniam in descensu oronaim hostes ululātū contritionis audierūt. Fugite: saluate animas vras: et eritis quasi mirice in deserto. Pro eo enim qd habuisti fiduciā in munitiōibz tuis et in thesauris tuis: tu qd capieris. Et ibit chamos in transmigratiōē: sacerdotes eius et principes eius simul. Et veniet p̄do ad omnē urbē: et urbs nulla saluabitur. Et peribūt valles: et dissipabuntur campestria: quoniam dixit dñs. Date florem moab: quia florens egrediet: et ciuitates

eius deserte erūt et inhabitabiles. Maledictus qui facit opus dñi fraudulenter: et maledictus qui phibet gladium suū a sanguine. Fertilis fuit moab ab adolescentia sua: et requieuit in fecibus suis. Nec trāsfusus est de vase in vas: et in transmigratiōē non abiit. Qd̄circo p̄mansit gustus eius in eo: et odor eius nō est immutatus. Propterea ecce dies veniunt dicit dñs: et mittam eis ordinatores et stratores laguncularum et sternerent eum: et vasa eius exhaurient et lagunculas eorum collident. Et confundetur moab a chamos: sicut confusa est domus israel a bethel in qua habebat fiduciā. Quomō dicitis fortes sumus: et viri robusti ad p̄liandum? Vastata est moab: et ciuitates illius succenderunt. et electi iuvenes eius descenderūt in occisiōē ait rex: dñs exercituum nomē eius. Prope est interitus moab ut veniat: et malū eius velociter accurret nimis. Consolamini eū omnes qui estis in circuitu eius. et vniuersi q̄ scitis nomē eius dicite. Quomodo contrita est virga fortis: baculus gloriosus? Descende de gloria. et sede in sili habitatio filie dibon: quoniam vastator moab ascendet ad te. Dissipabit munitiōes tuas. In via sta: et p̄spice habitatiō arcer. Interroga fugientem: et eū q̄ euasit. Dic. Quid accidit? Cōfusus ē moab: quoniam vidit ē. Ululate et clamate. annūciate in arnon quoniam vastata ē moab: et iudiciū venit ad terrā campestrē sup elon et sup iasa et sup mefat et sup dibon et sup nabo et sup domū deblathaim et sup cariathaim et sup bethgammul et sup bethmaon et sup carioth et super bosra et sup omnes ciuitates terre moab que longe et p̄pe sunt. Abscisum ē

cornu moab: et brachiū eius contritū est ait dñs. Quebriate eum quoniam contra dñm credus est. Et allidet manum moab in vomitu suo: et erit in derisum etiam ipse. Fuit enim in derisum tibi israel: quasi inter fures reperisses eū. Propter verba ergo tua que aduersū illū locutus es captiuus duceris. Relinquite ciuitates et habitate in petra habitatores moab: et estote quasi columba nidificans in summo ore foraminis. Audiuim⁹ supbiā moab. Superbus est valde. Sublimitatem ei⁹ et arrogantiam et supbiā et altitudinē cordis ei⁹ ego scio ait dñs. Quidtantiā eius et quod non sit iuxta eā virtus ei⁹: nec iuxta quod poterat conata sit facere. Ideo sup moab eiulabo: et ad moab uniuersā clamabo et ad viros muri fidilis lamentātes. De plāctu iazer plorabo tibi vinea sabama. Propagines tue trāserūt mare: usq; ad mare iazer puenērūt. Sup messem tuā et vindemiā tuā p̄do irruit. Ablata est leticia et exultatio de carmelo et de terra moab: et vinū de torcularibz sustuli. Nequaquā calcator vine solitum releuma cantabit. De clamore esebon usq; eleale et iasa dederūt vocē suā: a legor usq; ad oronaim vitulā cōsternātem aque vero nemrīm pessime erūt. Et auferam de moab ait dñs offerentem in recessis: et sacrificantem dijs eius. Propterea cor meū ad moab. quasi tibia eris resonabit: et cor meū ad viros muri fidilis dabit sonitū tibiay: quā plus fecit q̄ potuit: idcirco petierūt. Omne enim caput caluiciū: et omnis barba rasa erit. In cūctis manibz colligato: et sup omne dorsum ciliciū. Et sup omnia ceta moab et in plateis eius omnis plāctus: quoniam cōtinui moab

sicut vas inutile ait dñs. Quomodo uida est et ululauerūt: Quomodo derexit teruicem moab et cōfusus ē? Erig q; moab in derisum: et in exemplum omnibus in circuitu suo. Hec dicit dñs. Ecce quasi aquila volabit: et extendet alas suas ad moab. Capta est carioth: et munitiones cōprehense sūt. Et erit cor fortium moab: in die illa sicut cor mulieris parturientis. Et cessabit moab esse p̄plus: quoniam cōtra dñm gloriatus est. Pauor et fovea et laqueus sup te o habitator moab ait dñs. Qui fugerit a facie pauoris cadet in foveā: et qui conscenderit de fovea capientur laqueo. Adducam enim sup moab annū uisitationis eorū dicit dominus. In umbra esebon steterūt de laqueo fugientes: quia ignis egressus est de esebon et flāma de medio seon: et deuorauit partem moab et uerticem filiorū tumultus. Ve tibi moab. Peristi p̄ple thamos: quia comprehensi sunt filij tui et filie tue in captiuitatem. Et conuertam captiuitatem moab in nouissimis diebus ait dominus. Hucusq; iudicia moab. **Capitulum**

Ad filios ammon. Hec dicit dñs. Numquid non filij non sunt israel an heres non est ei? Cur ergo hereditate possedit melchon gad: et p̄plus eius in urbibus eius habitauit? Ideo ecce dies ueniet in te dicit dñs: et auditum faciā sup rabbath filiorū āmon fremitū p̄lij. Et erit in tumultū dissipata: filieq; ei⁹ igni succendentur: et possidebit israel possessores suos ait dominus. Ulula esebon: quoniam uastata est har. Clamate filie rabbath: accingite uos cilicijs. Plangite et circuite p̄ sepes: quoniam melchon in trāsmigrationē ducetur: sacerdotes eius et

principis eius simul. Quid gloriaris in vallibus? Defluxit vallis tua filia delicata: que confidebas in thesauris tuis. et dicebas. Quis veniet ad me? Ecce ego inducam super te terrorem ait dominus deus exercituum ab omnibus qui sunt in circuitu tuo: et dissipabunt singuli a conspectu vestro: nec erit qui congreget fugientes. Et post hec reverti faciam fugientes et captivos filios ammon ait dominus. Ad ydumeam. Hec dicit dominus exercituum. Numquid non ultra est sapientia in theman? Perijt consiliu a filiis. Inutilis facta est sapientia eorum. Fugite et terga vertite: descendite in voragine habitatores dedan: quoniam perditionem esau adduxi super eum: tempus visitationis eius. Si vindicatores eius venissent super te non reliquissent racemum: si fures in nocte: rapuissent quod sufficeret tibi. Ego vero discooperui esau: revelavi abscondita eius et celari non poterit. Vastatum est semine eius: et fratres eius: et vicini eius: et non erit. Relinque pupillos tuos: et ego faciam illos vivere: et vidue tue in me sperabunt: quia hec dicit dominus. Ecce quibus non erat iudicium ut biberent calicem: bibentes bibent: et tu quasi innocens relinqueris? Non eris innocens: sed bibens bibes. Quia per memetipsum iuravi dicit dominus: quod in solitudine et in opprobrium et in desertum et in maledictionem erit bosra: et omnes civitates eius erunt in solitudines sempiternas. Auditum audiui a domino: et legatus ad gentes missus sum. Congregamini et venite contra eam: et consurgamus in prelium. Ecce enim parvulum dedi te in gentibus: contemptibile inter homines. Arrogantia tua decepit te et superbia cordis tui: qui habitas in cavernis petre: et apprehendere niteris

altitudinem collis. Cum exaltaveris quasi aquila nidum tuum: inde detrahā te dicit dominus. Et erit ydumea deserta. Omnis qui transibit per eam stupebit: et sibilabit super omnes plagas eius: sicut subversa est zodomā et gomorra et vicine eius ait dominus. Non habitabit ibi vir: et non incolet eam filius hominis. Ecce quasi leo ascendet de superbia iordanis ad pulcritudinem robustam: quia subito currere faciam eum ad illam. Et quis erit electus quem proponam ei? Quis est similis mei. Et quis sustinebit me? Et quis est iste pastor qui resistat vultui meo? Propterea audite consiliu domini quod inijt de edom: et cogitationes eius quas cogitavit de habitatoribus theman. Si non deiecerint eos parvuli gregis: nisi dissipaverint cum eis habitaculum eorum. A voce ruine eorum commota est terra: clamor in mari rubro auditus est vocis eius. Ecce quasi aquila ascendet: et evolabit et expandet alas suas super bosram. Et erit cor fortium ydumee in die illa: quasi cor mulieris parturientis. Ad damascum. Confusa est emath et arfath: quia auditum pessimum audierunt. Turbati sunt in mari pro sollicitudine: quiescere non potuit. Dissoluta est damascus: versa est in fugam: tremor apprehendit eam. Angustia et dolores tenuerunt eam: quasi parturientem. Quomodo dereliquerunt civitatem laudabilem: urbem leticie? Ideo cadent iuvenes eius in plateis eius: et omnes viri prelii conticescent in die illa ait dominus exercituum. Et succendam ignem in muro damasci: et devorabit mentia benadab. Ad cedar et ad regna asor: quod percussit nabuchodonosor rex babilonis. Hec dicit dominus. Surgite et ascendite ad cedar: et vastate filios orientis. Tabernacula

corū ⁊ greges eorū capient: pelles eorū
et omnia vasa eorū ⁊ camelos eorū tol-
lent sibi: et vocabūt sup eorū formidi-
nem in circuitu eius. Sfugite: abite ve-
hementer: in voraginibus sedete qui
habitatis asor ait dñs. Quis enī con-
tra vos nabuchodonosor rex babilo-
nis consilium: ⁊ cogitavit aduersus
vos cogitationes. Consurgite ⁊ ascē-
dite ad gentem quietam: ⁊ habitātem
confidenter ait dñs. Non ostia nec
pedes eis soli habitabūt. Et erūt ca-
meli eorū in direptionē: et multitudo
iumentorū in p̄dam ⁊ disp̄gam eos in
omne ventum qui sunt attonsi in co-
mam: et ex omni confinio eorū addu-
cam interitū sup eorū ait dñs. Et erit
asor in habitaculū draconū: deserta
usq; in eternū. Non manebit ibi vir:
nec incolet eam filius hominis. Quā
factū est verbū dñi ad iheremiā p̄phe-
tam adūsus elam in principio regni
sedechie regis iuda dicens. Hec dicit
dñs exercitū. Ecce ego confringā ar-
cum elam ⁊ sumā formidinē eorū: ⁊ in-
ducam super elam quatuor ventos a
quatuor plagis celi. et ventilabo eos
in omnes ventos istos: ⁊ nō erit gens
ad quā non pueniāt pfugi elam. Et
pauere faciā elam corā inimicis suis:
et ī cōsp̄ctu querētū animā eorū. Et ad-
ducā sup eorū malū: irā furoris mei
dicit dñs. Et mittā post eos gladiū
donec cōsumā eos: ⁊ ponā solū meū ī
elam: ⁊ p̄dā inde reges et principes ait
dñs. In nouissimis aut dieb; reūti fa-
ciam captiuos elam dicit dñs. **Cl.**

Uerbū qđ locutus est domin⁹ de
babilone et de terra caldeoꝝ: in
manu iheremie p̄phete. Annūciate in
gentibus: ⁊ auditum facite. Leuate si-
gnum: p̄dicare: ⁊ nolite celare. Dicite.

Capta est babilon. confusus est bel:
uidus est marodach. Confusa sunt
omnia sculptilia eorū: superata sunt
ydola eorū. Quoniā ascendet contra e-
am gens ab aquilone: que ponet ter-
ram eius in solitudinem: ⁊ non erit q̄
habitet in ea ab homine usq; ad pec⁹.
Et mori sunt: ⁊ abierūt. In diebus il-
lis ⁊ in tempore illo ait dñs. venient
filij israhel ip̄i. ⁊ filij iuda simul. Am-
bulantes ⁊ flentes p̄perabunt: ⁊ dñm
deum suū querent. In syon interroga-
bunt viam: huc facies eorū venient: et
apponētur ad dñm sedere sempiterno.
quod nulla obliuione delebit. Greg
p̄ditus factus est p̄plus me⁹: pastores
eorū seduxerūt eos: fecerūtq; vagari in
montib;. De monte in collem transie-
runt: obliti sunt cubilis sui. Omnes q̄
inueniunt comedēt eos: ⁊ hostes eo-
rum dixerūt. Non peccauimus: p eo
q̄ peccauerunt dñō decori iusticie: et
repetationem patrū eorū dñō. Recedi-
te de medio babilonis: de terra calde-
orū egredimini: ⁊ estote quasi hedi an-
te greges. Quoniā ecce ego suscitabo
et adducam in babilonē congregati-
onem gentiū magnarū de terra babi-
lonis: ⁊ p̄parabūtur aduersus eam: ⁊
inde capietur. Sagitta eius quasi vi-
ri fortis interfectoris: non reuertetur
vacua. Et erit caldea in p̄dam: omnes
vastantes eam replebūtur ait domin⁹.
Quoniā reultatis ⁊ magna loquimi-
ni diripientes hereditatem meā: quo-
niā effusi estis sicut vituli sup herbā:
et mugitis sicut thauri. Confusa est
mater v̄ra nimis: ⁊ adequata pulueri
q̄ genuit vos. Ecce nouissima erit in
gētib;: deserta ī via et arens ab ira dñi.
Nō inhabitabit: sed redigetur tota in
solitudinem. Omnis qui transibit p̄

babilonē stupebit: et sibilabit super uni-
uersis plagis eius. Preparamini con-
tra babilonem per circuitū. Omnes qui
intenditis arcum debellate eam: non
parcatis iaculis: quia dñs peccauit.
Clamate aduersus eam. Ubique dedit
manū. Ceciderūt fundamenta ei⁹: de-
strudi sunt muri eius: quoniam ultio
domini est. Ultionē accipite de ea. Si-
cut fecit: facite ei. Dissipate satorem de
babilone: et tenentem falcem in tēpore
messis a facie gladii columbe. Unus-
quisque ad populum suū conuertetur: et sin-
guli ad terram suā fugient. Grex dis-
sus israel: leones eiecerūt eum. Prim⁹
comedit eum rex assur: iste nouissim⁹
egossauit eum nabuchodonosor rex
babilonis. Propterea hec dicit dñs ex-
ercitū. deus israel. Ecce ego visitabo
regem babilonis et terram ei⁹ sicut vi-
sitauī regem assur: et reducam israel
ad habitaculū suū. Et pascetur carnie-
lus et basan: et in monte ephraim et ga-
laad saturabitur anima ei⁹. In diebus
illis et in tempore illo ait dñs quere-
miquitas israel et non erit: et peccatū
iuda et non inuenietur: quoniam p̄piti⁹
ero eis quos reliquero. Super terrā do-
minantiū ascende: et super habitatores
eius visita. Dissipa et interfice que post
eos sunt ait dñs: et fac iuxta omnia
que p̄cepi tibi. Vox belli in terra: et con-
tritio magna. Quomodo confractus est
et contritus malle⁹ uniuerse terre? Quo-
modo uersa est in desertū babilon in-
gentibus? Illaqueauī te et capta es ba-
bilon et nesciebas: inuenta es et appre-
hensa: quoniam dñm puocasti. Aperu-
it dñs thesaurū suū et protulit uasa ire
sue: quoniam opus ē dño deo exercitū
in terra caldeor. Venite ad eam ab ex-
tremis terre finibus: aperite ut egeant

qui conculcent eā. Tollite de via lapi-
des: et redigite in acervos: et interficite
eam: nec sit quicquid reliquū. Dissipate
uniuersos fortes eius: descendant in
occisionē. Ve eis quia venit dies eorū:
tempus uisitationis eorū. Vox fugien-
tū et eorū qui euaserūt de terra babilo-
nis: ut annūcient in syon ultionē dñi
dei nostri: ultionē templi eius. Annū-
ciate in babilonē plurimis: omnibus
qui tendūt arcum. Consistite aduersus
eam per gyrum: et nullus euadat. Red-
dite ei secundū opus suū: iuxta omnia
que fecit facite illi. quia contra dñm e-
reda est: aduersum sanctū israel. Ad-
circo cadent iuvenes eius in plateis e-
ius: et omnes viri bellatores ei⁹ conti-
cescent in die illa ait dñs. Ecce ego ad-
te superbe dicit dñs deus exercitū: quia
venit dies tuus: tempus uisitationis
tue. Et cadet superbus et corruet: et non
erit qui suscitaret eum. Et succendā ignē
in orbibus eius: et deuorabit omnia
in circuitu eius. Hec dicit dñs exercitu-
um. Calumniā sustinent filij israel et
filij iuda simul. Omnes qui ceperūt eos
tenent: nolūt dimittere eos. Redēptor
eorū fortis: dñs exercitū nomen ei⁹. Iu-
dicio defendet causam eorū: ut egerre-
at terrā et rōmoneat habitatores ba-
bilonis. Gladius ad caldeos ait dñs:
et ad habitatores babilonis et ad pri-
cipes et ad sapientes eius. Gladi⁹ ad
diuinos eius: qui stulti erunt. Gladi⁹
ad fortes illius: qui timebūt. Gladi⁹
ad equos eius: et ad currus eius: et ad
omne vulgus eius quod est in medio e-
ius: et erūt quasi mulieres. Gladi⁹ ad
thesauros ei⁹: quod diripientur. Siccitas
super aquas eius erit et arebunt: quia
terra sculptiliū est: et in portentis: glo-
riant. Propterea habitabūt dracones

rum fatuis ficijs: et habitabunt in ea
strutiones. Et non inhabitabitur ul-
tra usq; in sempiternum: nec reeruetur
usq; ad generationem et generationem.
Sicut subvertit dñs zodomam et go-
morrā et vicinos eius: ait dñs. Non
habitabit ibi vir: et non incolet eam
filius hominis. Ecce plus veniet ab
aquilone et gens magna: et reges ma-
gni consurgent a finibus terre. Arcū et
scutum apprehendent: crueles sunt et
immisericordes. Vox eorum quasi mare
sonabit: et super equos ascendent sicut
vir parat⁹ ad plūm contra te filia babilonis.
Audiuit rex babilonis famā
eorum: et dissolute sunt manus eius. An-
gustia apprehendit eum: dolor quasi
parturientem. Ecce quasi leo ascendet
de supbia iordanis ad pulcritudinē
robustam: quia subito currere faciā e-
um ad illā. Et quis erit elect⁹ quē po-
nam ei? Quis enim similis mei: et quā
sustinebit me? Et quis ē iste pastor: qui
resistat vultui meo? Propterea audi-
te consiliū dñi quod mēte concepit adu-
sum babilonem: et cogitationes ei⁹ quā
cogitavit super terrā caldeorum. Nisi detra-
xerint eos paruuli gregū: nisi dissipā-
tum fuerit cum ip̄is habitaculū eorum. A
voce captiuitatis babilonis rōmota ē
terra: et clamor iter gētes audit⁹ ē. **C. 4.**

Ecce dicit dñs. Ecce ego suscitabo
super babilonē: et super habitatores
ei⁹ qui cor suū leuauerūt contra me qua-
si ventū pestilentem: et mittam in babilonem
ventilatores et ventilabunt eā.
Et demolientur terrā eius: quoniam
venerūt super eam undiq; in die afflic-
tionis eius. Non tendat qui tendit ar-
cum suū: et non ascendet lorica⁹. No-
lite parcere iuuenibus eius: interficite o-
mnem militiā ei⁹. Et cadent interfecti

in terra caldeorum: vulnerati in regioni-
bus eius. Quoniam nō fuit viduatus
israhel et iuda a dño deo suo: dño exer-
cituū. Terra autē eorum repleta est delicto
a sancto israhel. Fugite de medio ba-
bilonis: ut saluet unusquisq; animā
suā. Nolite tacere super iniquitatem ei⁹:
quoniam tempus ultionis ei⁹ est dño:
viciissitudinē ip̄e retribuet ei. Calix au-
reus babilon in manu dñi: inebriās
omnē terrā. De vino eius biberūt gen-
tes: et ideo rōmote sunt. Subito cecidit
babilon: et contrita est. Ululate super eā:
tollite resinā ad dolorem eius si forte
sanetur. Curauim⁹ babilonē: et non
est sanata. Derelinquam⁹ eā: et eam⁹
unusquisq; in terram suā. Quoniam
puenit usq; ad celos iudiciū eius: et e-
leuatū est usq; ad nubes. Protulit do-
minus iusticias nostras: venite et nar-
rem⁹ in syon opus dñi dei nostri. Acu-
ite sagittas: et implete pharetras. Su-
scitauit dñs spiritū regū medorum: et con-
tra babilonē mens ei⁹ est: ut p̄dat eam.
Quoniam ultio dñi ē: ultio rēpli sui. Su-
per muros babilonis leuate signū: au-
gete custodiā. Leuate custodes: para-
te insidias: quā cogitavit dñs et fecit
quecunq; locutus est contra habitato-
res babilonis. Que habitas super aq̄s
multas locuples in thesauris: venit
finis tuus: pedalis p̄cisionis tue. Qu-
rauit dñs exercituū per animā suam:
quoniam replebo te hominibus quasi bru-
cho: et super te eleuma cantabitur. Qui
fecit terrā in fortitudine sua: parauit
orbem in sapientia sua: et prudentia
sua extendit celos. Dāte ei voces: mul-
tiplicant aque in celo. Qui leuat nu-
bes ab extremo terre: fulgura in pluuiā
fecit: et p̄duxit v̄etros de thesauris suis.
Stult⁹ fact⁹ est om̄is homo a sciētia:

confusus est omnis conflator in scul-
pili. Quia mendax est conflatio ei⁹:
nec est spiritus in eis. Vana sunt ope-
ra et risu digna: in tempore visitatio-
nis sue peribunt. Non sicut hec pars
iacob. Quia qui fecit omnia ipse est: et
israhel sceptrum hereditatis eius: dñs
exercituum nomen eius. Collidis tu mi-
chi vasa belli: et ego collidam in te gen-
tes: et dissipam in te regna. Collidam
in te equum et equitem eius: et collidam
in te currum et ascensorem eius. et collidam
in te virum et mulierem. Et collidam in
te senem et puerum: et collidam in te iuvenem
et virginem. Et collidam in te pastorem et
gregem eius: et collidam in te agricolam
et iugales eius. Et collidam in te duces
et magistratus: et reddam babiloni et
cunctis habitatoribus caldeorum omne
malum suum. quod fecerunt in syon in oculis
vestris. ait dñs. Ecce ego ad te mons
pestifer ait dñs: qui corrumpis uniuersam
terram. Et extendam manum meam super te et
euoluam te de petris: et dabo te in mon-
tem robustionis. Et non tollam de te
lapidem in angulum et lapidem in fun-
damenta: sed proditus in eternum eris ait
dñs. Leuate signum in terra: clagite bu-
cina in montibus. Sanctificate super
eam gentes: annunciate contra illam
regibus araratim metini et ascenez: nu-
merate contra eam tapfar. Adducite equum
quasi brachium aculeatum. Sanctificate con-
tra eam gentes: reges medie. duces ei⁹.
et uniuersos magistratus eius: cunctam
que terram potestatis eius. Et conuoluebi-
tur terra et concurbabitur: quia euigi-
lauit contra babilonem cogitatio dñi:
ut ponat terram babilonis desertam et
inhabitabilem. Cessauerunt fortes ba-
bilonis a plior: habitauerunt in presidio.
Deuoratum est robur eorum: et facti sunt

quasi mulieres. Incensa sunt tabernacu-
la eius: contriti sunt vestes ei⁹. Cur-
rens obviam currenti veniet et nuntius
obui⁹ nuntiati: ut annunciet regi babilo-
nis quia capta est ciuitas ei⁹ a summo
usque ad summum: et vada preoccupata sunt.
Et paludes incense sunt igni: et viri bella-
tores conturbati sunt: quia hec dicit
dñs exercituum deus israhel. Filia ba-
bilonis quasi area: tempus riture ei⁹.
Adhuc modicum: et veniet temp⁹ messi-
onis eius. Comedit me: deuorauit me
nabuchodonosor rex babilonis. Red-
didit me quasi vas inane. Absorbu-
it me quasi draco: repleuit ventrem suum
teneritudine mea: et reiecit me. Iniqui-
tas aduersum me. et caro mea super ba-
bilonem dicit habitatio syon: et sanguis
me⁹ super habitatores caldee dicit ihe-
rusalem. Propterea hec dicit dominus.
Ecce ego iudicabo causam tuam: et ultiscar
ultionem tuam. Et desertum faciam mare ei⁹:
et siccabo venam ei⁹. Et erit babilon in
tumulos: habitatio draconum stupor
et sibilus: eo quod non sit habitator. Si-
mul ut leones rugiant: excutiet comas
veluti catuli leonum. In calore eorum po-
nam potus eorum: et inebriabo eos ut so-
piantur et dormiant somnum sempiternum:
et non consurgant dicit dñs. Deducam
eos quasi agnos ad victimam: et quasi
arietes cum hedis. Quomodo capta est
sesach: et comprehensa est inclita uniuers-
se terre? Quomodo facta est in stuporem
babilon inter gentes? Et ascendit su-
per babilonem mare: multitudine flu-
dum eius operata est. Facte sunt ciuita-
tes eius in stuporem: terra inhabita-
bilis et deserta: terra in qua nullus ha-
bitet nec transiet per eam filius hominis.
Et visitabo super bel in babilone: et reci-
am quod absorbuerat de ore eius: et non

confluent ad eā ultra gētes. Siquidē
et murus babilonis corruet. Egredi-
mini de medio eius plus me⁹: ut sal-
uet unusquisq; animā suā ab ira fu-
roris dñi. Et ne forte mollescat cor ve-
strum: et timeatis auditū q̄ audietur
in terra. Et veniet in anno auditio. et
post hunc annū auditio et iniquitas
in terra: et dñator sup dñatorem. Pro-
pterea ecce dies veniūt. et visitabo sup
sculptilia babilonis: et omnis terra ei⁹
confundetur: et uniuersi interfec̃ti eius
cadent in medio eius. Et laudabunt
sup babilonē celi et terre et omnia que
ī eis sūt: q̄a ab aquilone veniet ei⁹ pre-
dones ait dñs. Et quomō fecit babi-
lon ut caderent occisi in israhel: sic de
babilone cadent occisi in uniuersa ter-
ra. Qui fugitis gladiū venite: nolite
stare. Recordamini pcul dñi: et iherlm
ascendat sup cor vestrū. Confusi sum⁹:
quoniā audiui⁹ obprobriū. Ope-
rit ignominia facies nostras: quoniā
venerūt alieni sup sanctificationē do-
mus dñi. Propterea ecce dies veniunt
ait dñs. et visitabo sup sculptilia eius:
et in omni terra ei⁹ mugiet vulnerat⁹.
Si ascenderit babilon in celū et firma-
uerit in excelsa robur suū: a me veniet
vastatores ei⁹ ait dñs. Vox clamoris
de babilone. et contritio magna de ter-
ra caldeorū: quoniā vastauit dñs ba-
bilonē et p̃didit ex ea vocem magnā:
et sonabūt fluctus eorū q̄si aque multe.
Dedit sonitū vox eorū: quia venit sup
eam id est sup babilonē p̃do. Et appre-
hensi sunt fortes ei⁹: et emarcuit arc⁹
eorū: quia fortis ultor dñs reddens re-
tribuet. Et inebriabo principes eius
et sapientes eius: duces eius et magi-
stratus eius et fortes ei⁹. Et dormient
somnia sempiternū: et nō reperiuntur

ait rex: dñs exercitū nomē eius. Hec
dicit dñs exercitū. Mur⁹ babilonis
ille altissim⁹ suffusione suffodietur: et
porte eius recessu igne comburentur: et
labores p̃lorū ad nichilū et gentiū in
ignem erūt et disperibūt. Verbū quod
p̃cepit iheremias p̃pheta saraye filio
nerie filij maasie. cū p̃geret cū sedechia
rege in babilonē: in āno quarto regnū
eius. Saraias autē erat princeps pro-
phetie. Et scripsit iheremias om̃e ma-
lum qd̃ venturū erat sup babilonem
in libro uno: om̃ia verba hec que scri-
pta sunt contra babilonē. Et dixit ihe-
remias ad sarayam. Cū veneris ī ba-
bilonē et videris et legeris om̃ia verba
hec dices. Dñe tu locutus es cōtra lo-
cum istū ut disperderes eum: ne sit qui
in eo habitet ab homine usq; ad pec⁹:
et sit p̃petua solitudo. Cūq; compleue-
ris legere librū istū: ligabis ad eū lapi-
dem et proicies illū in medium eusea-
ret: et dices. Sic submerget babilon:
et non consurget a facie afflictionis
quam ego adduco super eam: et dis-
solvetur. Hucusq; verba iheremie. **Clm.**

Filius viginti et unius anni erat
sedechias cum regnare cepisset:
et undecim annis regnavit in iherlm.
Et nomē matris eius amithal: filia
iheremie de lobna. Et fecit malū ī ocu-
lis dñi iuxta om̃ia q̄ fecerat ioachim:
quoniā furor dñi erat in iherusalem et
in iuda usq;quo p̃iceret eos a facie sua.
Et recessit sedechias a rege babilonis.
Factū est autē in anno nono regnū ei⁹
in mense decimo. decima die mensis
venit nabuchodonosor rex babilonis
ipse et om̃is exercit⁹ ei⁹ aduersus ihe-
rusalē et obsederūt eam: et edificauerūt
contra eam munitiones in circuitu: et
fuit ciuitas obsessa usq; ad undecimū

annū regnū sedechie. Mēse aut quarto
nona die mensis obtinuit fames ciui-
tatem: et non erāt alimenta p̄p̄o terre.
Et dirupta ē ciuitas. et om̄es viri bel-
latores eius fugerūt: egerūtq; de ciui-
tate nocte per viam porte que est inter
duos muros et ducit ad ortū regis.
caldeis obsidentibus urbem in giro:
et abierūt per viā que ducit in heremū.
Persecutus est aut caldeoꝝ exercit⁹ re-
geni: et apprehenderūt sedechiā in deser-
to qđ est iuxta ihericho: et om̄is comi-
tatus eius diffugit ab eo. Cūq; com-
prehendissent regem adduxerunt eum
ad regem babilonis in reblatha que
est in terra emath: et locutus est ad eū
iudicia. Et iugulauit rex babilonis
filios sedechie in oculis eius: sed et o-
m̄es principes iuda occidit in rebla-
tha. Et oculos sedechie eruit: et vinxit
eum in compedibz. Et adduxit eū rex
babilonis in babilonem: et posuit eū
in domo carceris usq; ad diē mortis
eius. In mense aut quinto. decima mē-
sis. ipse est ānus decimusnon⁹ nabu-
chodonosor regis babilonis: venit
nabuzardan princeps militie qui sta-
bat coram rege babilonis in iherusa-
lem: et incendit domū domini et domū
regis et om̄es dom⁹ iherusalē et om̄ne
domū magnā igne combussit: et to-
tum murū iherusalem per circuitū de-
struxit cunctus exercitus caldeoꝝ qui e-
rat cum magistro militie. De pauperi-
bus aut p̄p̄i et de reliquo vulgo quod
remāserat in ciuitate et de perfugis q̄
transfugerant ad regem babilonis et
ceteros de multitudine. transtulit na-
buzardan princeps militie: de paupe-
ribz vero terre reliquit nabuzardan
princeps militie vinitores et agricolas.
Columnas quoq; etreas que erant in

domo domini et bases et mare eneum
quod erat in domo domini confrege-
runt caldei: et tulerūt omne es eoꝝ in
babilonē. Et lebetes et creagras et psal-
teria et fialas et mortariola et oīa vasa
etea q̄ i ministerio fuerāt tulerūt: et ydri-
as et thimiamateria et urceos et pelues et
candelabra et mortaria et cyatos. Quot-
q; aurea aurea: et q̄tq; argētea argētea.
Tulit magister militie colūnas duas
et mare unū. et vitulos duodeci ereos q̄
erāt sub basibz: q̄s fecerat rex salomō
in domo dñi. Nō erat pōd⁹ eis oīm
vasoꝝ h̄y. De colūnis aut: decē et octo
cubiti altitudinis erāt i colūna una: et
funicul⁹ duodeci cubitoꝝ circuibat eā.
Porro grossitudo ei⁹ q̄tuor digitoꝝ:
et intrinsec⁹ caua erat: et capitella super
utrāq; etrea. Altitudo capitelli un⁹ quī-
q; cubitoꝝ: et retiacia et malagranata
supra coronā in circuitū: om̄ia enea.
Et fuerūt malagranata nonagitasē
depēdētia: et om̄ia malagranata cen-
tum retiacis circūdebant. Et tulit ma-
gister militie saraia sacerdotem pri-
mum: et sophonia sacerdotē secūdū:
et tres custodes vestibuli. Et de ciuitate
tulit eunuchū unū q̄ erat p̄posit⁹ sup vi-
ros bellatores: et septē viros de h̄is q̄
videbāt faciē regis q̄ inuēti sūt in ciui-
tate: et scribā principē militū q̄ p̄babat
tyrones: et sexagita viros de p̄p̄o terre
qui inuēti sūt i medio ciuitatis. Tulit
aut eos nabuzardā magister militie:
et duxit eos ad regē babilonis i rebla-
tha. Et percussit eos rex babilonis: et iter-
fecit eos i reblatha in terra emath. Et
trāslat⁹ ē iuda de ita sua. Iste ē p̄p̄s quē
trāstulit nabuchodonosor i āno septio:
iudeos tria milia. et vigintitres. In āno
odaudecio nabuchodonosor trāstulit
de iherlm aīas odigētastrigita duas.

In anno vicesimotercio nabuchodonosor transtulit nabuzardan magister militie animas iudeorum septingentas quadraginta quinque. Omnes ergo anime: quatuor milia secenta. Et factum est in tricesimo septimo anno transmigrationis ioachim regis iude duodecimo mense vicesima quinta mensis eleuauit euilmerodach rex babilonis ipso anno regni sui caput ioachim regis iude. et reduxit eum de domo carceris: et locutus est cum eo bona. Et posuit thronum eius super thronos regum qui erant post se in babilone: et mutauit vestimenta carceris eius: et comederat panem coram eo semper cunctis diebus vite sue. Et cibaria eius cibaria preterea dabantur ei a rege babilonis statuta per singulos dies: usque ad diem mortis sue cunctis diebus vite eius.

Et factum est postquam in captiuitate redactus est israel et iherusalem deserta est: sedit iheremias propheta flens et plaxit lamentatione hac in iherusalem: et amaro animo suspirans et euulans dixit. **Alph.** Quomodo sedet sola ciuitas plena populo. facta est quasi vidua domina gentium: princeps pulchritudinis facta est sub tributo. **beth.** Plorans plorauit in nocte: et lacrimae eius in maxillis eius. Non est qui consoletur eam: neque omnibus caris eius. Omnes amici eius spreuerunt eam: et facti sunt ei inimici. **Gmel.** Migrauit iudas propter afflictionem et multitudinem seruitutis. Habitauit inter gentes: nec inuenit requiem. Omnes persecutores eius apprehenderunt

eam inter angustias. **Telech.** Vie syon lugent: eo quod non sint qui veniant ad solemnitatem. Omnes porte eius destrude: sacerdotes eius gementes. Virgines eius squalide: et ipsa oppressa a multitudo. **heth.** facti sunt hostes eius in capite: et inimici eius locupletati sunt: quia dominus locutus est super eam propter multitudinem iniquitatum eius. Paruuli eius dudi sunt in captiuitatem: ante faciem tribulantis. **vau.** Et egressus est a filia syon omnis decor eius. facti sunt principes eius velut arietes non inuenientes pascua: et abierunt absque fortitudine ante faciem subsequens. **zay.** Recordata est iherusalem dierum afflictionis sue: et peraricationis omnium desiderabilium suorum: que habuerat a diebus antiquis: cum caderet populus eius in manu hostili: et non esset auxiliator. Viderunt eam hostes: et deriserunt sabbata eius. **chet.** Peccatum peccauit iherusalem: propterea instabilis facta est. Omnes qui glorificabant eam spreuerunt illam: quia viderunt ignominiam eius. Ipsa autem gemes: et conuersa retrorsum. **teth.** Sordes eius in pedibus eius: nec recordata est finis sui. Deposita est vehementer: non habens consolatore. Vide domine afflictionem meam: quoniam credus est inimicus. **joch.** Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius: quia vidit gentes ingressas sanctuarium suum: de quibus preceperas ne intrarent in ecclesiam tuam. **caph.** Omnis populus eius gemens: et querens panem. Dederunt preciosa quoque pro cibo: ad refocillandam animam. Vide domine et considera: quoniam facta sum vilis. **lamech.** Vos omnes qui transitis per viam aduertite et videte: si est dolor sicut dolor meus. Quoniam vindemiauit me ut locutus est dominus:

in die ire furoris sui. **Men** De excello
misit ignem in ossibus meis: et erudiuit
me. **Pe**spādit recte pedibus meis: con-
uertit me retrorsum. Posuit me deso-
latam: tota die merore confecta. **Nun**
Vigilauit iugū iniquitatū mearū in
manu eius: conuolute sunt et imposi-
te collo meo. Infirmata ē uir⁹ mea:
dedit me dñs in manū de qua nō po-
tero surgere. **S. Amel** Abstulit omnes
magnificos meos dñs de medio mei:
uocauit aduersum me tēpus: ut cōte-
reret electos meos. Torcular calcauit
dñs uirgini filie iuda. **Am** Quidcirco e-
go plorans et oculus me⁹ deducens
aqua: quia longe factus est a me cō-
solator: cōuertens animā meā. Facti
sunt filij mei p̄diti: quoniam inualuit
inimic⁹. **Pe**spādit syon manus
suas: non est qui consoletur eā. Man-
dauit dñs aduersum iacob: in circui-
tu ei⁹ hostes ei⁹. Facta est iherlm q̄si pol-
luta menstruis inter eas. **S. ad** Iustus
est dñs: quia os eius ad iracundiam
prouocauit. Audite obsecro uniuersi
pp̄li: et uidete dolorem meū. Virgines
mee et iuuenes mei abierūt in captiui-
tatem. **Copl** Vocauit amicos meos: et
ipsi deceperūt me. Sacerdotes mei et
senes mei in urbe cōsumpti sunt: quia
quesierūt cibū sibi ut refocillarent ani-
mas suas. **Res** Vide dñe quoniam
tribulor: tribulat⁹ est uenter me⁹. Sub-
uersum est cor meū in memetip̄a: qm̄
amaritudine plena sum. Foris inter-
ficiat gladius: et domi mors similis ē.
Sm Audierūt quia ingemisco ego: et
non est qui cōsoletur me. Omnes ini-
mici mei audierunt malū meū: letati
sūt qm̄ tu fecisti. Adduxisti diē cōsola-
tionis: et fiet siles mei. **Th. m** Ingres-
sat omne malū eorū corā te: et deuindemia

eos sicut uindemiasti me ppter omnes
iniquitates meas. Multi enim gemi-
tus mei: et cor meū merces. **Aleph. Ch**
Quomodo obrexit caligine i furo-
re suo dñs filiā syon. Proiecit
de celo in terram inclitā israhel: et nō
est recordatus scabelli pedū suorū i die
furoris sui. **Re** Precipitauit dñs nec
peperit omnia speciosa iacob: destru-
xit in furore suo munitiones uirginis
iuda et deiecit in terram: polluit regnū
et principes ei⁹. **Gymel** Confregit in
ira furoris sui omne cornu israhel: a-
uertit retrorsū dextera suā a facie inimi-
ci: et succendit in iacob q̄si ignē flāme
deuorantis i giro. **Delet** Tetendit ar-
cum suū quasi inimicus: firmavit de-
xeram suā quasi hostis: et occidit o-
mne qd̄ pulcrum erat uisū. In taber-
naculo filie syon effudit q̄si ignē indi-
gnationē suā. **He** Fact⁹ ē dñs uelut in-
imicus: precipitauit israhel. Precipita-
uit omnia menia eius: dissipauit mu-
nitiones eius: et repleuit in filia iuda
humiliatum et humiliatā. **U. u.** Et
dissipauit quasi ortum tentoriū suū:
demolitus est tabernaculū suū. Obli-
uioni tradidit dñs in syon festiuitatē
et sabbatū: et in obprobriū et in indi-
gnationē furoris sui regem et sacerdotē.
h. m. Repulit dñs altare suū: maledi-
xit sanctificationi sue: tradidit in ma-
nus inimici muros turriū ei⁹. Vocem
dederunt in domo dñi: sicut in die so-
lemni. **Re** Cogitauit dñs dissipare
murū filie syon: tetendit funiculū suū
et non auertit manū suā a p̄ditione.
Luxitq; āre murale: et mur⁹ pariter dis-
sipat⁹ est. **Teth** Defixe sūt i terra por-
te ei⁹: p̄didit et contriuit uedes eius: re-
gem ei⁹ et principes eius in gentibus.
Non est leg: et pphete ei⁹ nō inuenerūt.

uisione a dño **loth**. Sederūt in terra:
conticuerūt senes filie syon: cōspexerūt
cinere capita sua. Accendi sūt cilicij:
abiecerūt in terra capita sua uirgines
iherusalē. **Caph** Defecerūt pl lacrimis
oculi mei: cōturbata sunt viscera mea.
Effusum est in terra iecor meū sup con-
tritionē filie ppli mei: cū deficeret paru-
lus et lactēs i plateis oppidi. **Lameth**
Matribus suis dixerūt ubi ē tritū et
uinū: cū deficerent quasi vulnerati in
plateis ciuitatis: cum egalarent aīas
suas in sinu matru suarū. **Mem** Cui
comparabo te. uel cui assimilabo te fi-
lia iherusalē? Cui eequabo te. et con-
solabor te uirgo filia syon? Magna
enim uelut mare contritio tua. Quis
medebitur tui? **Nun** Prophete tui ui-
derūt tibi falsa et fulta: nec aperiebāt
iniquitatem tuā: ut te ad penitentiam
prouocarēt. Viderūt aut tibi assump-
tiones falsas et eediones. **Samech**
Plauserūt sup te manibz omnes trāse-
untes p uia: sibilauerūt et mouerūt ca-
pita sua sup filiā iherlm: hecine ē uerba
dicētes pfecti decori: gaudiū uniuēse ter-
re. **fe** Aperuerūt sup te os suū omnes
inimici tui: sibilauerūt et fremuerūt den-
tibus suis: et dixerūt deuorabim⁹.
Q̄sta est dies quē respēctabam⁹: inue-
nimus. uidimus. **ym** fecit de⁹ que
rogitauit: compleuit sermonē suū quē
p̄ceperat a diebz ātiquis. Destruxit et
non p̄perit: letificauit sup te inimicū:
et egaltauit cornu hostiū tuorū. **Sade**
Clamauit cor eorū ad dñm: super mu-
ros filie syon. Deduc quasi torrētem
lacrīmas per diem et noctem: nō des-
requiē tibi: neq; taceat pupilla oculi
tui. **Coph** Consurge: lauda in nocte
in principio uigiliarū: effunde sicut
aquā cor tuū ante conspectū domini.

Leua ad eum manus tuas p anima
paruulorū tuorū: qui fame pereūt in ca-
pite omniū compitorū. **Bes** Vide dñe
et considera: quem vindemiaueris ita.
Ergo ne comedēt mulieres fructū suū:
paruulos ad mensurā palme? Si oc-
ciditur in sanctuario dñi: sacerdos et
propheta? **Sim** Iacuerūt in terra foris
puer et senex: uirgines mee et iuuenes
mei ceciderūt in gladio interfecisti i die
furoris tui: percussisti: nec misertus es.
Thav Horasti quasi diē solemnem
qui terrent me de circuitu: et non fuit
in die furoris dñi qui effugeret et reli-
queretur. Quos educaui et nutruui: in-
imic⁹ me⁹ cōsumpsit eos. **Aleph. Cm.**
Ego uir uidens paupertatē meā: in
uirga indignationis ei⁹. **Aleph.**
Me minauit et adduxit in tenebris: et
nō i lucē. **Beth.** Tantū in me uertit: et
conuertit manū suā tota die. **Beth.**
Detulit pellē meā et carnē meā:
contriuit ossa mea. **Beth** Edificauit
in giro meo: et circūdedit me felle et la-
bore. **Beth** In tenebrosis collocauit
me: nō sicut mortuos sempiternos. **Gimel.**
Circūedificauit adūsum me ut non
egrediar: aggrauauit compedem meū.
Gimel Sed et clamaui et cū rogaue-
ro: exclusit orationē meā. **Gimel** Cō-
dusit uias meas lapidibus quadris:
semitas meas subuertit. **Deleth** Versus
insidiās fact⁹ ē michi: leo i abscondito.
Deleth Semitas meas subuertit et con-
fregit me: posuit me desolatā. **Deleth.**
Tendit arcū suū: et posuit me quasi
signū ad sagittam. **he** Misit in remi-
bus meis filias pharette sue. **he.** Fa-
ctus sum in derisū omni ppli meo: can-
ticum eorū tota die. **he** Repleuit me a-
maritudinibus: inebriauit me absin-
thio. **hau** Et fregit ad numerū dentes

meos: cibavit me cinere. **hav.** Et repulsa est anima mea: oblitus sum bonorum. **hav.** Et dixi periit finis meus et spes mea a domino. **3.11.** Recordare paupertatis et transgressionis mee: abstinenti et felle. **3.11.** Memoria memor ero: et tabescet in me anima mea. **3.11.** Hoc recolens in corde meo: ideo sperabo. **heth.** Misericordie domini quia non sumus consumpti: quia non defecerunt miserationes eius. **heth.** Floui diluculo: multa est fides tua. **heth.** Pars mea dominus dixit anima mea: propterea expectabo eum. **Teth.** Bonus est dominus sperantibus in eum: anime querenti illum. **Teth.** Bonum est prestolari cum silentio salutare domini. **Teth.** Bonum est viro: cum portaverit iugum ab adolescentia sua. **ioth.** Sedebit solitarius et tacebit: quia levavit se super se. **ioth.** Donec in pulvere os suum: si forte sit spes. **ioth.** Dabit prutienti se maxillam: saturabitur opprobriis. **Caph.** Quia non repellit in sempiternum dominus. **Caph.** Quia si abiicit et miserebitur: secundum multitudinem misericordiarum suarum. **Caph.** Non enim humiliavit eum corde suo: et abiicit filios hominum. **Lamec.** Ut contereret sub pedibus suis omnes vindictos terre. **Lamec.** Ut declinaret iudicium viri: in conspectu vultus altissimi. **Lamec.** Ut pertereret hominem in iudicio suo: dominus ignoravit. **Men.** Quis est iste qui dixit ut fieret: dominus non iubente? **Men.** Ex ore altissimi non egredietur: nec mala nec bona. **Men.** Quid murmuravit homo vivens: vir pro peccatis suis. **nun.** Scrutemur vias nostras: et queramus et revertamur ad dominum. **nun.** Levemus corda nostra cum manibus: ad dominum in celos. **nun.** Nos inique egimus et ad iracundiam

prouocauimus: idcirco tu inextinguibilis es. **Samec.** Oppruiisti in furore et percussisti: occidisti nec pepercisti. **Samech.** Opposuisti nubem tibi: ne transiret oratio. **Samec.** Eradicationem et abiectionem posuisti me: in medio populi. **3.12.** Apprueunt super nos os suum omnes inimici. **3.12.** Formido et laqueus facta est nobis uaniloquium et contritio. **3.12.** Divisiones aquarum deduxit oculus meus: in contritione filie populi mei. **ayn.** Oculi mei affliguntur et nec tacuit: eo quod non esset requies. **ayn.** Donec respiceret et videret de celis. **ayn.** Oculus meus depredatur et animam meam: in cunctis felicibus urbis mee. **Sade.** Venatione ceperunt me quasi auem inimici mei gratis. **Sade.** Lapsa est in lacum vita mea: et posuerunt lapidem super me. **Sade.** Inundauerunt aque super caput meum: dixi perii. **Coph.** Inuocaui nomen tuum domine: de lacu nouissimo. **Coph.** Vocem meam audisti: ne auertas aurem tuam a singultu meo et clamoribus. **Coph.** Appropinquasti in die quando inuocaui te: dixisti ne timeas. **Bes.** Iudicasti domine causam anime mee: redemptor vite mee. **Bes.** Vidisti domine iniquitatem illorum aduersum me: iudica iudicium meum. **Bes.** Vidisti omnem furorem: universas cogitationes eorum aduersum me. **Sen.** Audisti opprobrium eorum domine: omnes cogitationes aduersum me. **Sen.** Labia insurgentium michi et meditationes eorum: aduersum me tota die. **Sen.** Sessionem eorum et resurrectionem vide: ego sum psalmus eorum. **Thav.** Reddes eis vicem domine: iuxta opera manuum suarum. **Thav.** Dabis eis scutum cordis: laborem tuum. **Thav.** Persequeris in furore: et conteres eos sub celis domine. **Aleph. C. m.** **Q**uomodo obscuratum est aurum: mutatus est color optimus: dispersi

sunt lapides sanduarij in capite omnium
platearum. **Beth.** filij syon incliti et a-
midi auro primo: quomodo reputati sunt
in vasa testea: opus manuum figuli.
Gumel. Sed et lamie nudaverunt mam-
mam ladauerunt catulos suos. filia
populi mei crudelis: quasi strutio in deserto.
Deleth. Adhesit lingua ludentis ad
palatum eius in siti: paruuli petierunt
panem: et non erat qui frangeret eis. **he.**
Qui uescebantur uoluptuose interie-
runt in uis: qui nutriebantur in croceis
amplexari sunt stercorea. **hau.** Et ma-
ior effecta est iniquitas filie populi mei pec-
cato sodomorum: quod subuersa est in mo-
mento: et non reperit in ea manus. **3.11.**
Candidiores nazarei eius niue. niti-
diores lade: rubicundiores ebore an-
tiquo: saphiro pulchiores. **heth.** De-
nigrata est super carbones facies eorum:
et non sunt cogniti in plateis. Adhe-
sit cutis eorum ossibus: aruit et facta est
quasi lignum. **heth.** Melius fuit occi-
sis gladio quam interfecis fame: quoniam
isti egrebuerunt consumpti a sterilitate
terre. **loth.** Manu mulierum misericor-
dium coxerunt filios suos: facti sunt cibus
earum in contritione filie populi mei. **Caph.**
Compleuit dominus furorem suum: effudit
iram indignationis sue. Et succendit
ignem in syon: et deuorauit fundamenta
eius. **Lameth.** Non crediderunt reges
terre et uniuersi habitatores orbis: qui
ingredere hostis et inimicus per portas
iherusalē. **Men.** Propter peccata pro-
phetarum eius et iniquitas sacerdotum
eius: qui effuderunt in medio eius san-
guinem iustorum. **Mun.** Errauerunt ceci in
plateis: polluti sunt sanguine. Quis non
polluit: reuerit lacrimas suas. **Samech.**
Recedite polluti clamauerunt eis: re-
cedite abite: nolite tangere. Iurgati

quippe sunt et commoti dixerunt: inter gen-
tes non addet ultra ut inhabitet in eis.
he. Facies domini diuisit eos: non addet
ut respiciat eos. Facies sacerdotum non
erubuerunt: neque sectum miseri sunt. **lyn.**
Cum adhuc subsisteremus defecerunt
oculi nostri ad auxilium nostrum uanum:
cum respiceremus attenti ad gentem quam
saluare non poterat. **Sade.** Lubricaue-
runt uestigia nostra in itinere platearum
nostrarum: appropinquauit finis noster:
completi sunt dies nostri: quia uenit
finis noster. **Coph.** Velociores fuerunt
persecutores nostri aquilis celi: super montes
persecuti sunt nos: in deserto insidiam
sunt nobis. **Res.** Spiritus oris nostri cessauit:
dominus captus est in peccatis nostris: cui di-
ximus: in umbra tua uiuemus in gen-
tibus. **Sin.** Gaude et letare filia edom
que habitas in terra hus. Ad te quoque
perueniet calix: inebriaberis atque nuda-
beris. **Thau.** Completa est iniquitas tua
filia syon: non addet ultra ut transmigret
te. Visitabit iniquitatem tuam filia edom:
discoperiet peccata tua. **Incipit Oratio**
Jeremie prophete.

Recordare domine quid acciderit no-
bis: intueri et respice obprobrium
nostrum. Hereditas nostra uersa est ad
alienos: domus nostra ad extraneos. Pu-
illi facti sumus absque patre: matres nostre
non sicut uidue. Aquam nostram pecunia bibi-
mus: ligna nostra pretio comparauimus. Cer-
uicibus minabamur: lassis non dabatur re-
quies. Egipto dedimus manum et assiris:
ut satureretur pane. Patres nostri peccaue-
runt et non sunt: et nos iniquitatem e-
orum portauimus. Serui dominati sunt
nostri: non fuit qui redimeret de manu
eorum. In manibus nostris afferetamur panem:
nobis a facie gladii in deserto. Pellis
nostra quasi clibanus reuoluta est: a facie

tempestatū famis. Mulieres in syon humiliauerūt: et virgines in ciuitatibus iuda. Principes manu suspensi sunt: facies senū non erubuerūt. Adolescentibus impudice abusi sunt: et pueri in ligno corruerūt. Sedes defecerunt de portis: iuvenes de choro psallentium. Defecit gaudium cordis nostri: uersus est in luctū chorus noster. Cecidit corona capitis nostri: ut nobis quia peccauim⁹. Propterea mestū factū est in dolore cor nū: ideo cōtenebrati sūt oculi nostri. Propter mōtem syon quia disperijt: vulpes ābulauerūt in eo. Tu autē dñe in eternū pmanebis: solū tuū in generationē et generationē. Quare in impetū obliuisceris nri: dereliques nos in longitudinē dier⁹. Cōuertere nos domine ad te et cōuertemur: innoua dies nostros sicut a principio. Sed proiciēs repulisti nos: iratus es cōtra nos uhemēter. *prologus in baruch.*

Liber iste qui baruch noīe pnotatur in hebreo rano ne nō habetur sed tantū in vulgata editōne: similiter et epistola iheremie. Propter noticiam autem legentū hic scripta sunt: quia mlt̃a de r̃isto nouissimisq; temporib⁹ indicant. *Incipit lib. Baruch*

Et hec uerba libri q̃ scripsit baruch fili⁹ nerie filij maasie filij sedechie filij sedei filij helchie in babilonia in āno quinto in septima die mensis: in tempore quo reperūt caldei iherusalē et succenderunt eam igni. Et legit baruch uerba libri hui⁹ ad aures ihechonie filij ioakim regis iuda et ad aures uniuersi

pp̃li uenientis ad librū: et ad aures potentū filior⁹ regū. et ad aures presbiteror⁹ et ad aures pp̃li a minimo usq; ad maximū eor⁹: omniū habitantium in babilonia ad flumen sedi. Qui audientes plorabāt et ieiunabāt: et orabāt in conspectu dñi. Et collegerūt pecuniā in conspectu dñi: scdm q̃ potuit uniuscui⁹q; manus. Et miserūt in iherusalē ad ioakim filiū helchie filij salon sacerdotem: et ad sacerdotes et ad omnē pp̃m qui inuenti sunt cum eo in iherusalē: cum acciperent uasa templi dñi que ablata fuerant de templo reuocare in terrā iuda. Decima die mensis syban. uasa argentea que fecit sedechias filius iosie reg⁹ iuda postea q̃ accepisset nabuchodonosor reg⁹ babilonis iheconia et principes et uindos et potentes et pp̃m terre a iherusalē: et duxit eos uindos in babilonē. Et dixerūt. Ecce misimus ad uos pecuniā: de quib⁹ emite olococausta et thus et facite manna: et offerte pro peccato ad aram dñi dei nostri. Et orate p̃ uita nabuchodonosor regis babilonie et p̃ uita balthasar filij eius: ut sint dies eor⁹ sicut dies celi super terrā: ut det dñs uirtutem nobis et illuminet oculos nostros: ut uiuamus sub umbra nabuchodonosor regis babilonis et sub umbra balthasar filij eius: et seruiamus eis multis diebus. et inueniam⁹ gratiā in conspectu eor⁹. Et pro nobis ip̃is orate ad dominū deū nostrū q̃a peccauim⁹ domino deo nostro: et non est auersus furor eius a nobis usq; in hunc diem. Et legite librū istū quē misimus ad uos recitari in templo dñi in die solenni: et in die oportuno. Et dicetis. Domino iusticia: nobis autē cōfusio faciei nostre sicut est dies h̃c:

omni iuda et habitantibus iherusalem
regibus nostris et principibus nostris
sacerdotibus et prophetis nostris et pa-
tribus nostris. Peccauimus ante dominum
deum nostrum et non credimus diffidentes
in eum: et non sumus subiectibiles illi: et
non obaudiuimus vocem domini dei nostri
ut ambularem in mandatis eius quae
dedit nobis. A die qua eduxit patres
nostros de terra egypti usque ad diem hanc
eramus incredibiles ad dominum deum no-
strum: et dissipati recessimus ne audi-
remus vocem ipsius. Et adheserunt no-
bis multa mala et maledictiones quae
constituit dominus moysi seruo suo: quae
eduxit patres nostros de terra egypti
dare nobis terram fluentem lac et mel:
sicut hodierna die. Et non audiui-
mus vocem domini dei nostri secundum
omnia verba prophetarum quos misit
ad nos et ad iudices nostros: et abiui-
mus unusquisque in sensu cordis nostri
maligni operari deus alienis: facientes
mala ante oculos domini dei nostri. **Ch.**

Propter quod statuit dominus deus noster
verbum suum quod locutus est ad nos:
et ad iudices nostros qui iudicauerunt
in iherusalem et ad reges nostros et ad
principes nostros et ad omnem israel
et iuda: ut adduceret dominus super nos ma-
la magna quae non sunt facta sub celo
quodammodo facta sunt in iherusalem
secundum quae scripta sunt in lege moysi
ut manducaret homo carnes filij sui
et carnes filiae suae. Et dedit eos in ma-
nu regum omnium qui sunt in circuitu no-
stro in improprium et in desolationem: et
in omnibus populis in quibus nos disp-
sit dominus. Et facti sumus subitii et non su-
pra: quia peccauimus domino deo nostro.
non obaudiendo voci ipsius. Domino
deo nostro iusticia: nobis autem et patribus

nostris confusio faciei sicut est dies haec.
Quia locutus est deus super nos omnia
mala haec quae uenerunt super nos: et non
sumus deprecati faciem domini dei nostri ut
reuerteremur unusquisque nostrum a uicijs
nostris pessimis. Et uigilauit dominus in
malis: et adduxit ea super nos: quia
iustus est dominus in omnibus operibus
suis quae mandauit nobis: et non au-
diuimus vocem ipsius: ut iremus in pre-
ceptis domini quae edidit ante faciem nostram.
Et nunc domine deus israel qui edu-
xisti populum tuum de terra egypti in manu
valida et in signis et in prodigijs et in
uirtute tua magna et in brachio excel-
so: et fecisti tibi nomen sicut est dies ista:
peccauimus. impie gessimus inique egi-
mus domine deus noster: in omnibus in-
iurijs tuis. Auertat ira tua a nobis:
quia derelicti sumus pauci inter gentes
ubi displicisti nos. Exaudi domine preces
nostras et orationes nostras: et educ nos
propter te: et da nobis inuenire grati-
am ante faciem eorum qui nos abduxe-
runt: ut sciat omnis terra quia tu es
dominus deus noster: et quia nomen tuum
inuocatum est super israel et super genus
ipsius. Respice domine de domo sancta
tua in nos: et inclina aurem tuam et exau-
di nos. Aperi oculos tuos et uide: quia
non mortui qui sunt in inferno. quorum
spiritus acceptus est a uisceribus suis
dabit honorem et iustificationem domino:
sed anima quae tristis est super magni-
tudinem mali et incedit curua et in infi-
mijs et cuius oculi deficientes: et anima
esuriens dat tibi gloriam et iusticiam do-
mino: quia non secundum iusticias pa-
trum nostrorum nos fundimus preces et peti-
mus misericordiam ante conspectum tuum
domine deus noster: sed quia misisti
iram tuam et furorem tuum super nos: sicut

locutus es in manu puerorum tuorum prophetarum dicens. Sic dicit dominus. Inclinate humerum vestrum et cervicem vestram: et operam facite regi babilonis: et sedebitis in terra quam dedi patribus vestris. Quia si non feceritis nec audieritis vocem domini dei vestri operari regi babilonie defensionem vestram faciam de civitatibus iuda et a foris iherusalē: et auferam a vobis vocem iocunditatis et vocem gaudij et vocem sponsi et vocem sponse: et erit omnis terra sine vestigio ab inhabitantibus eam. Et non audierunt vocem tuam ut operarentur regi babilonis: et statueris verba tua que locutus es in manibus puerorum tuorum prophetarum: ut transferrentur ossa regum nostrorum et ossa patrum nostrorum de loco suo. Et ecce sunt pueri in calore solis et in gelu noctis: et mortui sunt in doloribus pessimis in fame et in gladio et emissionem. Et posuisti templum in quo invocatum est nomen tuum in ipso sicut hec dies: propter iniquitatem domus israel et domus iuda. Et fecisti in nobis domine deus noster secundum omnem bonitatem tuam et secundum omnem miserationem tuam illam magnam sicut locutus es in manu pueri tui moysi: in die qua precepisti ei scribere legem tuam coram filiis israel dicens. Si non obaudieritis vocem meam. multitudo hec magna converteretur in minimam gentem quoniam eos dispergam: quia scio quod me non audiet populus. Populus est enim dura cervix. Et converteretur ad cor suum in terra captivitatis sue: et scient quia ego sum dominus deus eorum. Et dabo eis cor et intelliget: et aures et audient. Et laudabunt me in terra captivitatis sue: et memores erunt nominis mei. Et auerterent se a dorso suo duro et a malignitatibus suis: quia reminiscuntur

viam patrum suorum qui peccaverunt in me. Et reuocabo illos in terram quam iuravi patribus illorum abraham ysaach et iacob: et dominabuntur ei. Et multiplicabo eos: et non minorabuntur. Et statuam illis testamentum alterum sempiternum: ut sim illis in deum: et ipsi erunt michi in populum. Et non mouebo apostolum populum meum filios israel a terra quam dedi eis. **C. m.**
Et nunc domine deus israel: anima in angustijs et spiritus anxius clamat ad te. Audi domine et miserere quia deus es misericors: et miserere nostri quia peccauimus ante te. Quia tu sedes in sempiternum: et non peribimus in euum. Domine deus omnipotens deus israel audi nunc orationem mortuorum israel et filiorum ipsorum: quia peccaverunt ante te et non audierunt vocem domini dei sui: et agglutinata sunt nobis mala. Non mihi memini se iniquitatis patrum nostrorum: sed memento manus tue et nominis tui in tempore isto: quia tu es deus deus noster et laudabimus te domine: quia propter hoc dedisti timorem tuum in cordibus nostris. et ut inuocemus nomen tuum et laudemus te in captiuitate nostra: quia conuertimur ab iniquitate patrum nostrorum qui peccaverunt ante te. Et ecce nos in captiuitate nostra sumus hodie quo nos dispersisti in imperium et in maledictionem et in peccatum secundum omnes iniquitates patrum nostrorum: qui discesserunt a te domine deus noster. Audi israel mandata vite: auribus preipe ut scias prudentiam. Quid est israel quod in terra inimicorum es? Inueterasti in terra aliena: conquinatus es cum mortuis. Deputatus es cum descenditibus in infernum: dereliquisti fontem sapientie. Nam si in via dei ambulasses: habitasses utique in pace super terram. Disce ubi sit prudentia ubi sit virtus ubi sit

intellectus: ut scias simul ubi sit longi-
tuitas vite et virtus: ubi sit lumen ocu-
lorum et pax. Quis inuenit locum eius?
Et quis intrauit in thesauros eius?
Vbi sunt principes gentium: et qui do-
minantur super bestias que sunt super ter-
ram? Qui in auium celi ludunt: qui ar-
gentum thesaurizant et aurum in quo
confidunt homines: et non est finis ac-
quisitionis eorum. Qui argentum fabricant:
et solliciti sunt: nec est inuentio operis suorum.
Eterminati sunt et ad inferos descen-
derunt: et alij loco eorum resurrexerunt. **Q**uue-
nes viderunt lumen: et habitauerunt super
terram. Viam autem discipline ignorave-
runt: neque intellexerunt semitas eius: neque
filij eorum susceperunt eam. A facie ipsorum
longe facta est. Non est audita in terra
chanaan: neque visa est in theman. Fi-
lij quoque agar qui requisierunt pruden-
tiam que de terra est: negotiatores ter-
re et theman: et fabricatores et requisi-
tores prudentie et intelligentie: viam
autem sapientie nescierunt: neque comemo-
rati sunt semitas eius. **Q**ui israel quod ma-
gna est domus dei: et ingens locus pos-
sessionis eius. Magnus et non habes
finem: excelsus et inmensus. Vbi fuerunt
gigantes nominati: illi qui ab initio
fuerunt statura magna scientes bellum.
Non hos elegit dominus: neque viam disci-
pline inuenerunt: propterea perierunt. Et
quonia non habuerunt sapientiam: perie-
runt propter suam insipientiam. Quis ascen-
dit in celum et accepit eam: et eduxit eam
de nubibus? Quis transierat mare
et inuenit illam: et attulit illam super au-
rum electum? Non est qui possit scire vi-
as eius: neque qui requirat semitas eius.
Sed qui scit uniuersa nouit eam: et in-
uenit eam prudentia sua. Qui prepara-
uit terram in eterno tempore: et repleuit

eam pecudibus et quadrupedibus. Qui
emittit lumen et vadit: et vocauit illud:
et obedit illi in tremore. Stelle autem
dederunt lumen in custodijs suis: et leta-
te sunt. Vocate sunt: et dixerunt. Assu-
mus. Et luxerunt ei cum iocunditate: qui
fecit illas. **H**ic est deus noster: non esti-
mabitur alius aduersus eum. **H**ic ad-
inuenit omnem viam discipline: et tra-
didit illam iacob puero suo: et israel di-
lecto suo. Post hec in terris visus est: et
cum hominibus conuersatus est. **G b.**

Hic liber mandatorum dei: et lex que
est in eternum. Omnes qui tenent
eam peruenient ad vitam: qui autem dele-
liquerunt eam in mortem. **C**onuertere ia-
cob et apprehende eam: ambula per viam
ad splendorem eius contra lumen eius.
Ne tradas alteri gloriam tuam: et digni-
tatem tuam genti aliene. Beati sumus
israel: quonia que deo placent mani-
festa sunt nobis. **A**nime quior esto
populus dei: memorabilis israel. **V**enu-
dati estis gentibus non in perditionem:
sed propter quod in ira ad iracundiam proci-
stis dominum: traditi estis aduersarijs. **E**-
acerbastis enim eum qui fecit vos de-
um eternum: immolantes demonijs et non
deo. Obliti enim estis eum qui nutrit vos:
et contristastis nutricem vestram iherusalem.
Vidit enim iracundiam a deo venientem
vobis: et dixit. Audite ciuitates syon.
Adduxit enim michi deus luctum magnum.
Vidi enim captiuitatem populi mei filiorum
meorum et filiarum: quam subduxit illis eter-
nus. Nutriui enim illos cum iocundita-
te: dimisi autem illos cum fletu et luctu. **N**e-
mo gaudet super me viduam et desolatam:
a multis derelicta sum propter pecca-
ta filiorum meorum: quia dedinauerunt a le-
ge dei. **I**usticias autem ipsius nescierunt:
nec ambulauerunt per vias mandatorum

dei: neq; per semitas veritatis eius cū
iusticia ingressi sunt. Veniāt cōfines
syon: et memorentur captiuitatem fili-
orū et filiarū mearū: quā supduxit illis
eternus. Adduxit enim sup illos gen-
tem de longinquo: gentem improbā
et alterius lingue qui nō sunt reueriti
senem: neq; puerorū miseri sūt. Et ab-
duxerūt dilectos vidue: et a filiis uni-
cam desolauerūt. Ego aut quid possū
adiuuare vos? Qui enī adduxit sup
vos mala: ipse vos eripiet de manibz
inimicorū vestrorū. Ambulate filij am-
bulate: ego enim derelicta sum sola.
Seui me stola pacis: indui aut me sac-
ro obsecrationis: et clamabo ad altis-
simū in diebus meis. Animequiores
estote filij: clamate ad dñm et eripiet
vos de manu principū inimicorū. Ego
enim speraui in eternū salutem vestrā:
et venit michi gaudiū a sancto super
misericordia: q̄ veniet vobis ab eterno
saluatore vestro. Enisi enim vos cū
luctu et ploratu adducet aut vos michi
deus cum gaudio et iocunditate in eter-
num. Sicut enim viderūt vicine syon
captiuitatem vestrā a deo: sic videbūt
et in celeritate salutem vestrā in deo: q̄
supueniet vobis cū honore magno
et splendore eterno. Filij patienter susti-
nete iram que supuenit vobis. Perse-
cutus est enim te inimicus tuus: sed ci-
to videbis p̄ditionē ipsius: et sup cerui-
ces ipsius ascendes. Delicati mei am-
bulauerunt vias asperas: ducti sunt
enim ut greci direpti ab inimicis. Ani-
mequiores estote filij: et p̄clamate ad
dñm. Erat enī memoria vestra ab eo
qui ducit vos. Sicut enī fuit sensus
vester ut erraretis a deo: decies tantū
iterū cōvertentes requiretis eum. Qui
enim induxit vobis mala: ipse rursum

adducet vobis sempiternā iocunditatē
cum salute vestra. Animequior esto
iherusalē. Exhortatur enim te: qui te
nominauit. Nocentes parebūt qui te
vegauerūt: et qui gratulati sunt in tua
ruina punientur. Ciuitates quibz ser-
uierunt filij tui punientur: et que acce-
pit filios tuos. Sicut enim gauiſa est
in tua ruina et letata ē i casu tuo: sic cō-
tristabitur in sua desolatione. Et am-
putabitur exultatio multitudinis ei⁹:
et gaudimoniū ei⁹ erit in luctū. Ignis
enim supueniet ei ab eterno in longi-
turnis diebus: et habitabitur a demo-
nijs in multitudine temporis. Circū-
spice iherusalem ad orientē: et vide io-
cunditatē a deo tibi venientem.

Ecce enim veniūt filij tui: q̄s dimi-
sisti dispersos veniūt collecti ab o-
rientē usq; ad occidentē: in verbo san-
cti gaudentes in honorem dei. Exue
te iherusalē stola luctus et veſtitionis
tue: et indue te decore et honore que a
deo tibi est i gloria sempiterna. Circūda-
bit te de⁹ dyplōde iusticie: et imponet
mittā capiti tuo honoris eterni. Deus
enim ostendet splendorem suū in te:
omni q̄ sub celo est. Nominabit enim
tibi nomē tuū a deo i sempiternū: pax
iusticie et honor pietatis. Exsurge ihe-
rusalē et sta in excelso: et circūspice ad
orientem et vide collectos filios tuos
ab oriēte sole usq; ad occidentē: i verbo
sancti gaudentes dei memoria. Exie-
runt enim abs te pedibus ducti ab in-
imicis: adducet aut illos dominus
ad te portatos in honorē sicut filios
regni. Constituit enim de⁹ humiliare
omnē montē excelsum et rupes p̄hen-
nes: et conualles replere in equalitatē
terre: ut ambulet israhel diligenter in
hōnorem dei. Obumbrauerūt autem

silue: et omne lignum suauitatis israel
mandato dei. Adducet enim deus israel
cum iocunditate in lumine maiestatis
sue: cum misericordia et iusticia que est
ex ipso. Incipit exemplum epistolę eiusdem
quā misit iheremias ad abducos ca-
ptiuos in babiloniā a rege babiloni-
orum: ut annūciaret illis secundum
quod preceptum est illi a deo.

Propter peccata que peccastis
ante deū: abducemini in ba-
biloniā captiui a nabucho-
donosor rege babiloniorū. Ingressi
itaque in babilonē eritis ibi annis plu-
rimis et tempus longum usque ad genera-
tiones septē: post hoc autē educā vos
inde cum pace. Nunc autē videbitis in
babiloniā deos aureos et argenteos et
lapideos et ligneos in humeris portari:
ostentantes metum gentibus. Videte er-
go ne et vos similes efficiamini factis
alienis et metuantis: et metus vos capi-
at in ipsis. Visa itaque turba de retro et
ab ante: orātes dicite in cordibus ue-
stris. Te oportet adorari dñe. Angelus
autē meus vobiscum est. Ipse autē requirā
animas vestras. Nam ligna ipsorum po-
lita a fabro ipsa etiā inaurata et inar-
gētata falsa sunt: et non possunt loqui. Et
sicut virgini amanti ornamenta: ita
accepto auro fabricata sunt. Coronas
certe aureas habēt super capita sua dñi
illoꝝ: unde subtrahūt sacerdotes ab eis
aurum et argentum: et erogant illud in
semetipsis. Dant autē et ex ipso pretiis
et meretrices ornāt: et iterū receperint il-
lud a meretricibus ornant deos suos.
Dñi autē non liberantur ab erugine et
rinea. Optis autē illis veste purpurea
extergerit faciem ipsorum propter puluerem do-
mus: quod est plurimum inter eos. Sceptum
autē habet ut homo sicut iudei regionis:

qui in se peccantem non interficit. Ha-
bet etiā in manu gladium et securim: se-
cū de bello et a latronibus non libe-
rat. Unde vobis notū sit: quia non
sunt dñi. Nō ergo reueremini eos. Sicut
enim vas hominis fractū inutile effi-
citur: tales sunt et dñi illoꝝ. Constitutis
illis in domo: oculi eorum pleni sunt puluere
a pedibus in creuitum. Et sicut alicui
qui regem offendit circūsepte sunt ia-
nuę: aut sicut ad sepulcrum adductum
mortuum ita tutant sacerdotes ostia
clausuris et seris: ne a latronibus respo-
lientur. Lucernas accendūt illis: et qui-
dem multas: ex quibus nullā videre pos-
sunt. Sunt autē sicut trabes in domo.
Corda vero eorum dicūt elingere serpen-
tes qui de terra sūt dū comedūt eos et
vestimentum ipsorum: et nō sentiūt. Migre-
rūt facies eorum a fumo: qui in domo
fit. Supra corpus eorum et supra caput
eorum volant noctue et hyrundines: et a-
ues etiā similiter et catte. Unde sciatis
quia non sunt dñi. Ne ergo timueritis
eos. Aurum etiā quod habet ad speciem est:
nisi aliquis extergerit eruginē nō fulge-
bunt. Neque enim dum conflarent senti-
ebant: ex omni pretio emptæ sunt in qui-
bus spiritus nō est in ipsis. Sine pedi-
bus in humeris portant: ostentātes
ignobilitatē suā hominibus. Confun-
dantur etiā qui colūt ea. Propterea
si ceciderint in terrā a semetipsis nō con-
surgūt: neque si quis eum statuerit rectū
per semetipsum stabit: sed sicut mortuis
humeri illis apponētur. Hostias illo-
rum vendūt sacerdotes ipsorum et abutū-
tur: similiter et mulieres eorum decerpētes
neque infirmo neque mendicanti aliquid
impertiūt de sacrificijs eorum: fete et meti-
stuate eos contingūt. Sciētes itaque
ex hijs quia non sunt dñi: ne timeatis

ros. Unde enī vocant̄ dīj? Quia mulieres apponūt dīs argenteis et aureis et ligneis: et in domibz eorū sacerdotes sedent habentes tunicas scissas et capita et barbā rasam: quorū capita nuda sunt. Rugiūt autē clamātes cōtra deos suos: sicut ī cēna mortui. Vestimenta eorū auferunt sacerdotes: et uelciūt uxores suas et filios suos. Neq; si quid mali patiūtur ab aliquo neq; si quid boni poterūt retribuere: neq; regem cōstituere possunt neq; auferre. Similiter neq; dare diuitias possunt: neq; malū retribuere. Si q̄s illis uotum uouerit et nō reddiderit: neq; hoc requirūt. Hominē a morte nō liberāt: neq; infirmū a potentiore eripiūt. Hominē cecū ad uisum non restituiūt: de necessitate hominē non liberabūt. Vidue non miserebūtur: neq; orphanis bene facient. Lapidibus de mōte similes sunt dīj illoz lignei et lapidei et aurei et argentei: qui autē colūt ea cōfundētur. Quomō ergo estimādū est aut dicendū illos esse deos? Adhuc enim ip̄is caldeis non honorātibus ea: q̄ cum audierint mutū non posse loqui offerūt illud ad bel: postulātes ab eo loqui: quasi possint sentire qui nō habēt motū. Et ip̄i cū intellexerint: relinquent ea. Sensum enim non habent ip̄i dīj illoz. Mulieres autē circūdate funibz in uis sedent: succendētes ossa oliuaz. Cū autē aliqua ex ip̄is abstrācta ab aliquo transeūte dormierit: p̄xime sue reprobrat q̄ ea non sit digna habita sicut ip̄a: neq; funis eius diruptus sit. Omnia autē que illis fūt falsa sunt. Quomō estimādū aut dicendū est illos esse deos? A fabris aut et aurificibz facta sūt. Nichil aliud erūt nisi id qd̄ uolūt esse sacerdotes. Aurifices

etiā ip̄i qui ea faciunt non sunt multi temporis. Nūquid ergo possunt ea q̄ fabricata sūt ab ip̄is esse dīj? Reliquerunt autē falsa et opprobriū. postea futuris. Nam cum supuenerit illis plū et mala: cogitant sacerdotes ubi se abscondant cum illis. Quomō ergo sentire debeāt quoniā dīj sunt qui nec de bello se liberāt: neq; de malis se eripiūt? Nam cum sint lignea et inaurata et inargentata: scietur postea quia falsa sunt ab uniuersis gentibz et regibz que manifestata sunt quia non sunt dīj: sed op̄a manuū hominū. et nullū op̄ dei cū illis. Unde ergo notū est q̄a non sūt dīj: sed op̄a manuū hominū: et nullum dei op̄ ī ip̄is ē. Regē regionī nō suscitant: neq; pluuiā hominibz dabunt. Iudiciū quoq; non discernent: neq; regiones liberabunt ab iniuria: quia nihil possunt sicut corticule inter mediū reli et terre. Etenī cū incidet ignis in domū deorū ligneorū et argenteorū et aureorū: sacerdotes quidē ip̄orū fugient et liberabuntur: ip̄i uero sicut trabes ī medio cōburentur. Regi aut et bello nō resistunt. Quomō ergo estimādū ē aut recipiendū quia dīj sūt? Non a furibz neq; a latronibz se liberabūt dīj lignei et lapidei et inaurati et inargentati: quibz iniqui fortiores sūt. Aurū et argentū et uestimentū quo operi sunt auferent illis et abibūt: nec sibi auxiliū ferent. Itaq; melius est esse regem ostentantē uirtutē suā aut uas in domo uile ī quo gloriabitur qui possidet illud q̄ falsi dīj: uel ostiū ī domo qd̄ custodit que in pace sunt: q̄ falsi dīj. Sol quidē et luna ac sidera cum sint splendida et emissa ad utilitates obaudiunt: similiter et fulgur cū apparuerit p̄spiciū est. Idip̄m aut

et spiritus in omni regione spirat: et nubes quibus cum imperatum fuerit a deo pambulare in uniuersum orbem: proficiunt quod imperatum est eis. Ignis etiam missus desuper ut consumat montes et siluas: facit quod preceptum est ei. Nec autem neque speciebus neque virtutibus uni eorum similia sunt. Unde neque estimandum est neque dicendum illos esse deos: quando non possunt neque iudicium iudicare: neque facere hominibus. Sciunt itaque quia non sunt dii: ne ergo timeatis eos. Neque enim regibus maledicere: neque benedicere. Signa enim in celis gentibus non ostendunt: neque ut sol lucebunt: neque illuminabunt ut luna. Bestie meliores sunt illis: que possunt fugere sub sedem ac prodere sibi. Nullo itaque modo nobis est manifestum quia sunt dii: propter quod ne timeatis eos. Nam sicut in cucumerario formido nichil custodire: ita sunt dii illorum lignei et argentei et inaurati. Eodem modo et in orto spina alba: supra quam omnis avis sedet. Similiter et mortuo pecto in tenebris: similes sunt dii illorum lignei et inaurati et inargentati. A purpura quoque et murice que supra illos tincant scietis utique: quia non sunt dii. Ipsi etiam postremo comeduntur: et erit opprobrium in regione. Melior est homo iustus qui non habet simulacra: nam erit longe ab opprobriis. **Incipit prologus in Ezechielem prophetam.**

Ezechiel propheta cum iohannim rege iuda captiuus ductus est in babilonem: ibique hijs qui cum eo captiui fuerant prophetauit penitentibus quod ad iheremie uaticinium se ultro aduersarijs tradidissent: et uiderent adhuc urbem iherosolimam stare: quam ille casuram

esse predixerat. Tricesimo autem etatis sue anno et captiuitatis quinto reuersus est ad recaptiuos loqui. Et eodem tempore licet posterior hic in caldea: iheremias in iudea prophetauerunt. Sermo eius nec satis desertus nec ad modum rusticus est: sed et utroque medie temperatus. Sacerdos et ipse fuit sicut iheremias: principia voluminis et finem magnis habens obscuritatibus inuoluta. Sed et uulgata eius editio non multum distat ab hebraico. Unde satis miror quid cause extiterit: ut si eodem in uniuersis libris habemus interpretes: in alijs eadem in alijs diuersa transtulerunt. Legite igitur et hunc iuxta translationem nostram: quoniam per uerba scriptus et comata manifestiorem legentibus sensum tribuit. Si autem amici mei et hunc substantauerunt dicere eis quod nemo eos compellat ut scribant. Sed vereor ne illud eis eueniat quod grece significantius dicitur ut uocentur fagolidori quod est madurantes senectias. **Incipit liber Ezechielis prophete. Capitulum primum.**

Et factum est in tricesimo anno in quarto in quinta mensis: cum essem in medio captiuorum iuxta flumen chobar: aperti sunt celi et uidi uisiones dei. In quinta mensis ipse est annus quintus transmigrationis regis iohannim: factum est uerbum domini ad ezechielem filium buzi sacerdotem in terra caldeorum secus flumen chobar. Et facta est super eum ibi manus domini. Et uidi: et ecce uentus turbine ueniebat ab aquilone: et nubes magna et ignis inuoluens. Et splendor in circuitu eius: et de medio ignis quasi species electri: id est de medio ignis. Et in medio eius

similitudo quatuor animalium et hic aspectus eorum. Similitudo hominis in eis. Et quatuor facies uni: et quatuor penne uni. Et pedes eorum pedes redi: et planta pedis eorum quasi planta pedis vituli: et scintille quasi aspectus eris cadentis. Et manus hominis sub pennis eorum in quatuor partibus: et facies et pennas per quatuor partes habebant: iundeq; erant penne eorum alteri ad alterum. Non reuertebantur cum incederent: sed unusquisque ante faciem suam gradiebat. Similitudo autem vultus eorum: facies hominis et facies leonis a dextris ipsorum: quatuor: facies autem bouis a sinistris ipsorum quatuor: et facies aquile desuper ipsorum quatuor: et facies eorum et penne eorum egerant desuper. Due penne singulorum iungebantur: et due tegebant corpora eorum. Et unusquisque eorum coram facie sua ambulabat. Ubi erat imper spiritus illuc gradiebat: nec reuertebantur cum ambularent. Et similitudo animalium aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium: et quasi aspectus lampadarum. Hec erat visio discurrens in medio animalium: splendor ignis et de igne fulgur egrediens. Et animalia ibant et reuertebantur in similitudinem fulguris choruscantis. Cumq; aspicerem animalia: apparuit rota una super terram iuxta animalia habens quatuor facies. Et aspectus rotarum et opus earum quasi visio maris: et una similitudo ipsarum quatuor: et aspectus earum et opera quasi sit rota in medio rote. Per quatuor partes earum euntes ibant: et non reuertebantur cum ambularent. Statura quoque erat rotis et altitudo: et horribilis aspectus: et totum corpus oculis plenum in circuitu ipsarum quatuor. Cumq; ambularent animalia: ambulabant pariter

et rote iuxta ea: et cum eleuarentur animalia de terra: eleuabantur simul et rote. Quocumq; ibat spiritus: illuc eunte spiritu et rote pariter leuabantur sequentes eum. Spiritus enim vite erat in rotis. Cum euntibus ibant: et cum stantibus stabant: et cum eleuatis a terra: pariter eleuabantur et rote sequentes ea: quia spiritus vite erat in rotis. Et similitudo super caput animalium firmamenti quasi aspectus cristalli horribilis: et egerant super capita eorum desuper. Sub firmamento autem penne eorum egerant alteri ad alterum. Unusquisque duabus alis velabat corpus suum: et alterum similiter velabatur. Et audiebam sonum alarum quasi sonum aquarum multarum: quasi sonum sublimis dei. Cum ambularent quasi sonus erat multitudinis: ut sonus castrorum. Cumq; starent dimittebantur penne eorum. Nam cum fieret vox super firmamentum quod erat super caput eorum: stabant et sub mittebant alas suas. Et super firmamentum quod erat imminens capiti eorum quasi aspectus lapidis saphiri. Similitudo throni: et super similitudinem throni similitudo quasi aspectus hominis desuper. Et vidi quasi speciem electi: velut aspectum ignis intus eius per circuitum: a lumbis eius et desuper: et a lumbis eius usque deorsum vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu: velut aspectum arcus cum fuerit in nube in die pluuie. Hic erat aspectus splendoris per gyrum: hec visio similitudinis glorie domini. **Cum**

Et vidi et recidi in faciem meam: et audiui vocem loquentis. Et dixit ad me. Fili hominis sta super pedes tuos: et loquar tecum. Et ingressus est in me spiritus postquam locutus est michi: et statuit me supra pedes meos. Et audiui loquentem ad me et dicentem. Fili hominis: mitto ego te ad filios israel.

ad gentes apostatrices que recesserunt a me. Patres eorum prauaricati sunt patrum meum usque ad diem hanc: et filii dura facie et indomabili corde sunt ad quos ego mitto te. Et dices ad eos. Hec dicit Dominus Deus: si forte uel ipsi audiant. et si forte quiescant. quoniam domus easperans est: et scient quia propheta fuerit in medio eorum. Tu ergo fili hominis ne timeas eos neque sermones eorum metuas: quoniam increduli et subuersores sunt tecum: et cum scorpionibus habitas. Verba eorum ne timeas: et uultus eorum ne formides: quia domus easperans est. Loqueris ergo uerba mea ad eos si forte audiant et quiescant: quoniam irritatores sunt. Tu autem fili hominis audi quaecumque loquor ad te: et noli esse easperans sicut domus easperatrix est. Aperis os tuum: et comedere quaecumque ego do tibi. Et uidi: et ecce manus missa ad me. in qua erat inuolutus liber: et respexit illum coram me quod erat scriptum intus et foris: et scripte erant in eo lamentationes et carmen et uerba. **Com.**

Et dixit ad me. Fili hominis. quaecumque inueneris comede. Comede volumen istud: et uadens loquere ad filios israel. Et aperui os meum: et cibauit me uolumine illo. Et dixit ad me. Fili hominis: uenter tuus comedet. et uiscera tua replebuntur uolumine isto quod ego do tibi. Et comedi illud: et factum est in ore meo sicut mel dulce. Et dixit ad me. Fili hominis uade ad domum israel: et loqueris uerba mea ad eos. Non enim ad populum profundum inuonis et ignote lingue tu mitteris ad domum israel: neque ad populos multos profundum inuonis et ignote lingue: quorum non possis audire sermones. Et si ad illos mittereris ipsi audirent te. Domus autem israel nolunt audire te: quia nolunt audire me.

Omnia quippe domus israel attrita fronte est: et duro corde. Ecce dedi faciem tuam ualentioram faciebus eorum: et frontem tuam durioram frontibus eorum: ut adamarem et ut scilicet dedi faciem tuam. Ne timeas eos neque metuas a facie eorum: quia domus easperans est. Et dixit ad me. Fili hominis: omnes sermones meos quos ego loquor ad te assume in corde tuo. et auribus tuis audi: et uade ingredi ad transmigrationem ad filios populi mei: et loqueris ad eos: et dices eis. Hec dicit Dominus Deus: si forte audiant et quiescant. Et assumpsit me spiritus: et audiui post me uocem commotionis magne. benedicta gloria Domini de loco suo: et uocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram: et uocem rotarum sequentium animalia. et uocem commotionis magne. Spiritus quoque leuauit me et assumpsit me: et abijt amarus in indignatione spiritus mei. Manus enim Domini erat mecum confortans me. Et ueni ad transmigrationem ad aceruum nouarum frugum. ad eos qui habitabant iuxta flumen chobar: et sedi ubi illi sedebant: et mansi ibi septem diebus merces in medio eorum. Cum autem pertransissent septem dies: factum est uerbum Domini ad me dicens. Fili hominis. speculatorem dedi te domui israel: et audies de ore meo uerbum. et annuntiabis eis ex me. Si dicere me ad impium morte morieris. non annuntiaueris ei. neque locutus fueris ut auertat a via sua impia et uiuat: ipse impius in iniquitate sua morietur: sanguinem autem eius de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaueris impio. et ille non fuerit conuersus ab impietate sua et a via sua impia: ipse quidem in impietate sua morietur: tu autem animam tuam liberaasti. Sed et si conuersus iustus a

iusticia sua fuerit. et fecerit iniquitatē:
 ponā offendiculū coram eo. Ipse mo-
 rietur: quia non annūciasti ei. In pec-
 cato suo morietur: et nō erūt in memo-
 ria iusticie eius quas fecit: sanguinē
 vero ei⁹ de manu tua requirā. Si autē
 tu annūciaueris iusto ut nō peccet iu-
 stus. et ille nō peccauerit: uiuēs uiuet
 quia annūciasti ei: et tu animā tuā li-
 berasti. Et facta est sup me man⁹ dñi:
 et dixit ad me. Surgēs egredere i cam-
 pū: et ibi loquar tecū. Et surgēs egres-
 sus sū in capū: et ecce ibi gloria dñi sta-
 bat q̄si gloria quā uidi iuxta fluuiū
 rhobar: et recidi i faciē meā. Et ingres-
 sus ē in me spirīt⁹. et statuit me sup pe-
 des meos: et locut⁹ ē michi: et dixit ad
 me. Ingredere: et includere i medio do-
 mus tue. Et tu fili hominis. ecce data
 sūt sup te uicula et ligabūt te in eis. et
 nō egredieris in medio eorū: et linguā
 tuā ad herere faciā palato tuo et eris
 mut⁹. nec q̄si uir obiurgās: q̄a dom⁹
 exasperās ē. Cū autē locut⁹ fuero tibi. a-
 peria os tuū: et dices ad eos. Hec dicit
 dñs d⁹. Qui audit audiat. et q̄ q̄scit
 quiescat: q̄a dom⁹ exasperās est. *Cam.*
Et tu fili hominis. sume tibi lare-
 rem et pones eum corā te: et disci-
 bes in eo ciuitatem iherusalē. Et ordi-
 nabis aduersus eam obsidionē: et edi-
 ficabis munitiones et cōportabis ag-
 gerem: et dabis cōtra eam castra. et po-
 nes arietes i gyro. Et tu sume tibi sar-
 taginē ferreā. et pones eam in murū fer-
 reū inter te et inter ciuitatem: et obfir-
 mabis faciē tuā ad eam et erit in obsi-
 dionē: et circūdabis eam. Signū est
 domui israhel. Et tu dormies sup la-
 tus tuū sinistrū: et pones iniquitates
 domus israhel sup eo numero dierū
 quibz dormies sup illud: et assumes

iniquitates eorū. Ego autem dedi tibi
 annos iniquitatis eorū numero dierū
 trecentos et nonaginta dies: et porta-
 bis iniquitatē dom⁹ israhel. Et cum
 cōpleueris hec. dormies sup lat⁹ tuū
 deexterū secūdo: et assumes iniquitatē
 domus iuda quadraginta diebz. Diē
 pro anno: diē in quā p anno dedi
 tibi. Et ad obsidionē iherusalē uerres
 faciē tuā: et brachiū tuū erit extēdū: et
 prophetabis aduersus eam. Ecce cir-
 cūdedi te uinculis: et non te cōuerres a
 latere tuo in latus aliud: donec cōple-
 as dies obsidionis tue. Et tu sume ti-
 bi frumentū et ordeū et fabam et lentē et
 miliū et uiciā. et mittere ea i uas unū:
 et facies tibi panes numero dierū qui-
 bus dormies sup latus tuū. Trecentis
 et nonaginta diebz comedes illud. Ci-
 bus autē tuus quo uesceris: erit in pon-
 dere uiginti stateres in diē. A tempore
 usq; ad temp⁹ comedes illud. Et aquā
 in mensura bibes septam partem hin.
 A tempore usq; ad temp⁹ bibes illud.
 Et quasi succinericiū ordeaceū come-
 des illud: et stercore qd egredit⁹ de ho-
 mine operies illud in oculis eorū. Hec
 dicit dñs. Sic comedēt filij isrl panē
 suū pollutū inter gētes: ad quas eiciā
 eos. Et dixi. Ah ah ah dñe deus. Ec-
 ce anima mea nō est polluta: et morti-
 cinū et laceratū a bestiis nō comedi ab
 infantia mea usq; nūc: et nō est ingres-
 sa os meū omnis caro immūda. Et
 dixit ad me. Ecce dedi tibi fimū boum
 pro stercore humanis: et facies pa-
 nem tuū i eo. Et dixit ad me. Fili hōis:
 ecce cōterā baculū panis i iherlm et cōe-
 dent panē suū in pōdere et in sollicitu-
 dine: et aquā in mensura et i āgustia
 bibent: ut deficientibus pane et aqua
 corruiat unusquisq; ad fratrem suū: et

contabescat in iniquitatibus suis. **C. 6.**

Et tu fili hominis sume tibi gladium acutum radentem pilos: et assumes eum et duceres per caput tuum et per barbā tuā: et assumes tibi statērā ponderis et diuides eos. Tercia partē igni combures in medio ciuitatis iuxta cōplētiōnē dīez obsidionis: et assumes terciā partem et concides gladio in circuitu eius: terciā uero aliā dispēges in uentū: et gladium nudabis post eos. Et sumes inde paruū numerū et ligabis eos in sumitate pallij tui: et ex eis rursū tolles et pīcies eos in medio ignis et combures eos igni: et ex eis regredietur ignis in omnē domū isrl. Hec dicit dñs deus. Ista est iherusalē. In medio gentiū posui eā: et in circuitu eius terras. Et contempsit iudicia mea ut plus esset impia q̄ gentes: et p̄cepta mea ultra q̄ terre que in circuitu ei⁹ sunt. Iudicia etiā mea pīcerūt: et in p̄ceptis meis nō ambulauerunt. Idcirco hec dicit dñs deus. Quia superastis gentes que in circuitu uestro sunt et in p̄ceptis meis nō ambulastis et iudicia mea non fecistis: et iuxta iudicia gentiū que in circuitu uestro sūt nō estis operati: ideo hec dicit dñs de⁹. Ecce ego ad te: et ip̄e ego faciā in medio tui iudicia in oculis gentiū: et faciā in te q̄ nō feci: et quibz similia ultra non faciā: p̄pter om̄es abominatiōes tuas. Ideo comedēt patres filios in medio tui: et filij comedent patres suos. Et faciā in te iudicia: et uentilabo uniuersas reliquias tuas in omnē uentū. Idcirco uiuo ego dicit dñs de⁹ nisi p̄ eo q̄ sanctū meū uolasti in om̄ibus offensionibz tuis et in cunctis abominatiōibz tuis: ego quoq; cōfringā: et nō parcat ocul⁹ me⁹ et nō miserebor.

Tercia pars tui peste morietur et fame consumetur in medio tui: et terciā pars tui in gladio cadet in circuitu tuo. Tercia uero partē tuā in omnē uentū dispēga: et gladium euaginabo post eos. Et cōplebo furorē meū: et requiescere faciā indignationē meā in eis: et cōsolabor. Et sciēt quia ego dñs locutus sum in zelo meo: cū impleuero omnē indignationē meā in eis. Et dabo te in desertū et in opprobriū gentibz que in circuitu tuo sunt: in cōspectu om̄is p̄teritū. Et eris opprobriū et blasphemīa exemplū et stupor in gentibz que in circuitu tuo sunt: cū fecero in te iudicia in furore et in indignatione et in increpationibz ire que ego dñs locutus sum: quando misero sagittas famis pessimas que erūt mortifere: et quas mittā ut dispdam uos. Et famē congregabo sup uos: et conterā in uobis baculum panis: et inmittā in uos famem et bestias pessimas usq; ad interuersionem. Et pestilentia et sanguis trāsibūt p̄ te: et gladium inducam super te. Ego dominus locutus sum. **C. 6.**

Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis. pone faciē tuā ad mōtes israhel: et p̄phetabis ad eos et dices. Mōtes israhel audite uerbum dñi dei. Hec dicit dñs de⁹ mōtibz et collibz rupibz et uallibz. Ecce ego inducā sup uos gladium et dispdam excelsa uestra: et demoliar aras uestras et cōfringent simulacra ur̄a: et deiciā interfectos uestros ante ydola uestra. Et dabo cadauera filiorū israhel ante faciē simulacrorū uestrorū: et dispgam ossa uestra circū aras uestras in om̄ibus habitatiōibz uestris. Urbes deserte erūt: et excelsa demolientur et dissipabūtur: et interibūt are ur̄e et

confringent: et cessabunt ydola vestra. et coterent delubra vestra: et delebunt opera vestra: et cadet interfectio in medio vestri: et scietis quia ego sum dominus. Et relinquant in vobis eos qui suggerit gladium in gentibus. cum dispersero vos in terris: et recordabuntur mei liberati vestri in gentibus ad quas captivi dudi sunt: quia contritum cor eorum fornicans et recedens a me. et oculos eorum fornicantes post ydola sua: et displicebunt sibi in malis que fecerant in universis abominacionibus illis: et scient quia ego dominus. non frustra locutus sum ut facerem eis malum hoc. Hec dicit dominus deus. Percute manum tuam et allide pedem tuum: et dic heu ad omnes abominaciones malorum domus israel: quia gladio fame et peste ruituri sunt. Qui longe est peste morietur: qui autem prope gladio corruet: et qui relictus fuerit et obsessus fame morietur. Et complebo indignationem meam in eis: et scietis quia ego dominus cum fuerint interfecti vestri in medio ydolorum vestrorum in circuitu ararum vestrarum in omni colle excelso. et in cunctis summitatibus montium: et subtus omne lignum nemorosum et subtus universam quercum frondosam ubi accenderunt thura redolentia universis ydolis suis. Et extendam manum meam super eos: et faciam terram eorum desolatam et desertam a deserto deblatam in omnibus habitacionibus eorum: et sciet quia ego dominus. **C. vii.**

Et factus est sermo domini ad me dicens. Et tu fili hominis: hec dicit dominus deus terre israel. Finis venit: venit finis super quatuor plagas terre. Nunc finis super te: et immittam furorem meum in te. Et iudicabo te iuxta vias tuas: et ponam contra te omnes abominaciones tuas. Et non parcat oculus meus super te et non miserebor: sed vias tuas

ponam super te et abominaciones tue in medio tui erunt: et scietis quia ego dominus. Hec dicit dominus deus. Afflictio una: afflictio ecce venit. Finis venit: venit finis. Evigilavit adversum te: ecce venit. Venit contritio super te qui habitas in terra. Venit tempus: prope est dies occisionis: et non glorie motum. Nunc de vicino effundam iram meam super te: et complebo furorem meum in te. Et iudicabo te secundum vias tuas: et imponam tibi omnia scelera tua. Et non parcat oculus meus nec miserebor: sed vias tuas imponam tibi. et abominaciones tue in medio tui erunt: et scietis quia ego sum dominus percussor. Ecce dies: ecce venit. Egredia est contritio: floruit virga. gemitavit superbia: iniquitas surrexit in virga impietatis. Non est eis et non est populus: neque est sonitu eorum: et non erit requies in eis. Venit tempus: appropinquavit dies. Qui erit non letetur. et qui vendit non lugeat. quia ira super omnem populum eius: quia qui vendit ad id quod vendidit non revertetur: et adhuc in viventibus vita eorum. Visio enim ad omnem multitudinem eius non regredietur. et vir in iniquitate vite sue non confortabitur. Canite tuba: parentur omnes: et non est qui vadat ad plium. Ira enim mea super omnem multitudinem eius. Gladius foris: pestis et fames intus. Qui in agro est gladio morietur: et qui in civitate pestilentia et fame devorabuntur: et salvabuntur qui suggerint eis. Et erunt in motibus quasi columbe conallium: omnes trepidi: unusquisque in iniquitate sua. Omnes manus dissolventur: et omnia genua fluent aquis. Et accingent se cilicis. et operiet eos formido: et in omni facie confusio: et in universis capitibus eorum caluitum. Argentum eorum foris picietur: et aurum eorum in sterquilinum erit. Argentum

eorum et auxilium eorum non valebit liberare eos:
in die furoris domini. Animam suam non sa-
turabunt et ventres eorum non implebuntur:
quia scandalum iniquitatis eorum factum est:
et ornamentum monili suorum in super-
bia posuerunt: et imagines abomina-
tionum suarum et simulacrorum fecerunt ex eo.
Propter hoc dedi eis illud in immu-
diciam: et dabo illud in manum alienorum
ad diripiendum et impijs terre in pre-
dam: et contaminabunt illud. Et auertam fa-
ciem meam ab eis: et violabunt archanum
meum: et introibunt in illud emissarii: et
contaminabunt illud. Fac conclusionem:
quonia terra plena est iudicio sangui-
nis: et ciuitas plena iniquitate. Et ad-
ducam pessimos de gentibus: et posside-
bunt domos eorum. Et quiescere faciam
superbiam potentium: et possidebunt sandu-
aria eorum. Angustia superueniente requi-
rent pacem: et non erit. Conturbatio su-
per conturbationem veniet: et audietur super
auditum. Et querent visionem de propheta:
et lex peribit a sacerdote: et consilium a
senioribus. Rex lugebit: et principes in-
dicentur merore: et manus populi terre con-
turbabuntur. Secundum viam eorum faciam eis:
et secundum iudicium eorum iudicabo eos:
et scient quia ego dominus. **C. viii.**

Et factum est in anno sexto. in sexto
mense in quinta mensis: ego se-
debam in domo mea: et senes iuda sede-
bant coram me. Et cecidit ibi super me
manus domini dei. Et vidi: et ecce similitu-
do quasi aspectus ignis. Ab aspectu
lumborum eius et deorsum ignis: et a lum-
bis eius et sursum. quasi aspectus splendo-
ris: et visio electi. Et emissit similitudo
manus apprehendit me in cinctu capis
mei: et eleuauit me spiritus inter ce-
lum et terram: et adduxit me in iherusalem in
visione dei iuxta ostium interius. quod

respiciebat ad aquilonem. ubi erat statu-
rum ydolum zeli ad prouocandam emula-
tionem. Et ecce ibi gloria dei israel secundum
visionem quam videram in capto: et dixit ad
me. Fili hominis: leua oculos tuos
ad viam aquilonis. Et leuaui oculos
meos ad viam aquilonis: et ecce ab a-
quilonem porte altaris. ydolum zeli in ipso
introitu. Et dixit ad me. Fili hominis:
putas ne vides tu quid isti faciunt. ab-
ominaciones magnas quas domus
israhel facit hic. ut praeceperam recedam a san-
duario meo. Et adhuc conuersus. vide-
bis abominaciones maiores. Et in-
trodixit me ad ostium atrij. Et vidi: et
ecce foramen unum in pariete. Et dixit ad
me. Fili hominis: fodere parietem. Et cum
fodissem parietem: apparuit ostium unum.
Et dixit ad me. Ingredere: et vide abo-
minaciones pessimas quas isti faciunt
hic. Et ingressus vidi: et ecce omnis si-
militudo reptilium et animalium abo-
minatio: et uniuersa ydola domus isra-
hel depicta erant in pariete in circuitu
per totum. Et septuaginta viri de senio-
ribus domus israhel. et iechonias fi-
lius saphan stabat in medio eorum stan-
tium ante picturas: et unusquisque habe-
bat thuribulum in manu sua: et vapor
nebule de thure consurgebat. Et dixit
ad me. Certe vides fili hominis que seni-
ores domus israhel faciunt in tenebris:
unusquisque in abscondito cubilis sui.
Dicunt enim. Non videt dominus nos. Dere-
liquit dominus terram. Et dixit ad me. Ad-
huc conuersus videbis abominaciones
maiores quas isti faciunt. Et introdu-
xit me per ostium porte domus domini quod
respiciebat ad aquilonem. Et ecce ibi mu-
lieres sedebant plangentes ad onidem. Et
dixit ad me. Certe vidisti fili hominis. Ad-
huc conuersus videbis abominaciones

maiores hys. Et introduxit me in atriū domus domini interius. Et ecce in ostio templi dñi inter vestibulū et altare quasi vigintiquinq; viri dorsa habentes cōtra tēplū dñi et facies ad orientē: et adorabāt ad ortū solis. Et dixit ad me. Certe vidisti fili hominis. Nūquid leue est hoc domui iuda. ut facerent abominatōnes istas quas fecerūt hic? Quia replētes terrā iniquitate cōuersi sunt ad irritandū me. Et ecce applicant ramum ad nares suas. Ergo et ego faciam in furore: non parceret oculus meus. nec miserebor: et cū clamauerint ad aures meas voce magna non exaudiam eos. **Cum.**

Et clamauit in auribz meis voce magna dicens. Appropinqua- uerūt uisitatōnes urbis: et unusquisq; uas interfecionis habet in manu sua. Et ecce sex viri ueniebāt de uia porte superioris que respicit ad aquilonē: et unusquisq; uas interit⁹ i manu eius. Vir quoq; unus in medio eorū uestitus lineis: et attramentariū scriptoris ad renes ei⁹. Et ingressi sunt: et steterūt iuxta altare eneum. Et gloria dñi isrl assumpta est de cherub: que erat sup eū ad limen dom⁹. Et vocauit virū q̄ indut⁹ erat lineis: et attramentariū scriptoris habebat i lūbis suis. Et dixit dñs ad eū. Transi p mediā ciuitatem in medio iherusalē: et signa thau sup frontes viroy gementiū et dolentiū super cunctis abominatōnibz que sūt in medio ei⁹. Et illis dixit audiēte me. Trāsate p ciuitatem sequētes eū: et percute. Nō parcat oculus uester: neq; misereamini. Benem adolecentulū et uirginem. paruulū et mulieres interficite: usq; ad interuiccionē. Omne aut sup quē uideritis thau ne occidatis: et a

sanctuario meo incipite. Ceperūt ergo a uiris senioribus: qui erāt ante faciē domus. Et dixit ad eos. Cōtaminare domū: et implete atria interfecdis. Egre- dimini. Et egressi sunt: et percutebant eos qui erant in ciuitate. Et rede completa remāsi ego: ruiq; sup faciē meā: et clamās aio heu heu heu dñe deus. Ergo ne dispdas omnes reliquias isrl effundens furorem tuū sup iherusalē? Et dixit ad me. Iniquitas dom⁹ israhel et iuda magna est nimis ualde: et repleta est terra sanguinibus: et ciuitas repleta est auersione. Dixerunt enim. Dereliquit dñs terrā: et dñs nō uidet. Igitur et meus nō parceret ocul⁹: neq; miserebor. Viam eorū sup caput eorū reddam. Et ecce uir qui erat indutus lineis q̄ habebat attramentariū in dorso suo: respondit verbū dicens. Feci sicut precepisti michi. **Cx.**

Et uidi: et ecce in firmamēto qd erat sup caput cherubim q̄si lapis saphirus: et quasi species similitudinis solij apparuit sup eū. Et dixit ad virū qui indutus erat lineis: et ait. Ingredere in medio rotarū qui sunt sub cherubim et imple manū tuā prunis ignis que sunt inter cherubim: et effunde sup ciuitatem. Ingressusq; est i conspectu meo. Cherubim aut stabant a deextris domus cū ingrederet⁹ uir: et nubes impleuit atriū interi⁹. Et eleuata est gloria dñi desup cherub ad limen dom⁹: et repleta est domus nube. Et atriū repletū est splendore glorie dñi: et sonit⁹ alarū cherubim audiebāt usq; ad atriū egeri⁹: quasi vox loquentis dei omnipotentis. Cūq; pcepisset uirū q̄ indut⁹ erat lineis dicens sume ignē de medio rotarū q̄ sūt iter cherubim: ingres- sus ille stetit iuxta rotam. Et egredidit

cherub manū de medio cherubim ad ignē qui erat inter cherubim: et sumpsit et dedit in manū ei⁹ qui indutus erat lineis: qui accipiens egressus ē. Et apparuit in cherubim similitudo manus hominis sub⁹ petnas eorū. Et vidi: et ecce quatuor rote iuxta cherubim. Rota una iuxta cherub unū: et rota alia iuxta cherub unū. Species autē rotarū erat quasi visio lapidis crisoliti: et aspectus earū similitudo una quatuor: quasi si sit rota in medio rote. Cūq; ambularent in quatuor partes gradiēbatur: et nō reuertebatur ambulātes: sed ad locū ad quē ire declinabat que p̄ma erat. sequebantur et ceterae: nec rōuertebatur. Et omne corpus earū et colla et manus et petne et circuli plena erāt oculis in circuitu quatuor rotarū: et rotas istas vocauit volubiles audiente me. Quatuor autē facies habebat unū. Facies una facies cherub: et facies secūda facies hominis: et in tercio facies leonis: et in quarto facies aquile. Et eleuata sunt cherubim: ipm ē animal qd̄ viderā iuxta flumē chobar. Cūq; ambularent cherubim ibāt pariter et rote iuxta ea: et cū eleuarent cherubim alas suas ut exaltarent de terra non relidebāt rote: sed et ipse iuxta erāt. Stantibus illis stabāt: et cū eleuatis eleuabatur. Spiritus enī vite erat in eis. Et egressa est gloria domini a limine templi: et stetit sup cherubim. Et eleuantia cherubim alas suas exaltata sūt a terra corā me: et illis egredientibus rote quoq; subsecute sunt. Et stetit in introitu porte domus dñi orientalis: et gloria dei israhel erat sup eos. Ip̄m ē animal qd̄ vidi subter deū israhel iuxta flumē chobar. Et intellexi quia cherubim essent. Quatuor per

quatuor vultus unū: et quatuor alae unū: et similitudo man⁹ hominis sub alis eorū. Et similitudo vultuū eorū: ipsi vult⁹ quos videram iuxta flumē chobar: et intuitus eorū et impet⁹ singulorū ante faciem suā ingredi. **C. xi.**
Et eleuauit me spirit⁹: et introduxit me ad portam domus dñi orientālē que respicit ad solis ortū. Et ecce i introitu porte viginti quique viri: et vidi i medio eorū iechoniā filiū azur et phelciā filiū banaie p̄cipēs ppli. Dixitq; ad me. Fili hominis: hii viri cogitant iniquitatē. et tractant consiliū pessimū in urbe ista dicentes. Nonne dudū edificata sunt domus? Hec est lebes: nos autē carnes. Adcirco vaticinare de eis: vaticinare fili hominis. Et irruit in me spirit⁹ dñi: et dixit ad me. Loquere. Hec dicit dñs. Sic locuti estis dom⁹ israhel: et cogitationes cordis vestri ego noui. Plurimos occidistis in urbe hac: et implestis vias ei⁹ interfecistis. Propterea hec dicit dñs. Interfecti v̄ri quos posuistis in medio ei⁹ hii sunt carnes: et hec est lebes: et educā vos de medio ei⁹. Gladiū metulistis: et gladium inducam sup vos dicit dñs deus. Et eiciā vos de medio eius. Daboq; vos in manū hostiū: et faciā in vobis iudicia. Gladio cadetis. In finibus isrl iudicabo vos: et scietis qā ego dñs. Hec nō erat vobis in leberem: et vos nō eritis in medio ei⁹ carnes. In finibus israhel iudicabo vos: et scietis qā ego dñs. Quia in p̄ceptis meis non ambulastis: et iudicia mea nō fecistis: sed iuxta iudicia gentiū que in circuitu vestro sunt estis operati. Et factū est cū prophetarē: phelcias fili⁹ banaie mortuus ē. Et cecidi in faciē meā: clamās voce magna. Et dixi. Heu heu heu dñe

deus: consummationem tu facis reliquias
israhel. Et factum est verbum domini ad me
dicens. Fili hominis: fratres tui. fratres tui
viri propinqui tui. et omnis domus israel. unum
si quibus dixerunt habitatores iherusalem.
longe recedite a domino: nobis data est
terra in possessionem: propterea hec dicit
dominus deus. Quia longe feci eos in gen-
tibus: et quia dispersi eos in terris: ero e-
is in sanctificationem modicam in terris
ad quas venerunt. Propterea loquere.
Hec dicit dominus deus. Congregabo vos de
populis: et adunabo de terris in quibus
dispersi estis: daboque vobis humum israel.
Et ingredientur illuc: et auferent omnes
offensiones cunctasque abominationes
eius de illa. Et dabo eis cor unum: et spi-
ritum novum tribuam in visceribus eorum. Et
auferam cor lapideum de carne eorum: et da-
bo eis cor carneum: ut in preceptis meis
ambulent. et iudicia mea custodiant. fa-
riantque ea: et sint michi in populum. et ego sim
eis in deum. Quorum autem cor post offendi-
cula et abominationes suas ambulat:
horum viam in capite suo ponam dicit dominus
deus. Et eleuauerunt cherubim alas su-
as: et rote cum eis: et gloria dei israel
erat super eos. Et ascendit gloria domini
de medio ciuitatis: stetitque super montem
qui est ad orientem urbis. Et spiritus
leuauit me: adduxitque in caldeam ad
transmigrationem in visionem in spiritu
dei: et sublata est a me visio quam videram.
Et locutus sum ad transmigrationem omnia
verba domini: quod ostenderat michi. **C. xii.**

Et factus est sermo domini ad me di-
cens. Fili hominis. in medio do-
mus reasperabis tu habitas: qui ocu-
los habet ad videndum et non videt. et
aures ad audiendum et non audit: quia
domus reasperata est. Tu ergo fili ho-
minis fac tibi vasa transmigrationis:

et transmigrabis per diem coram eis.
Transmigrabis autem de loco tuo. ad lo-
cum alterum in conspectu eorum: si forte aspi-
ciant: quia domus reasperata est. Et effe-
res foras vasa tua. quasi vasa trans-
migrationis per diem: in conspectu eorum.
Tu autem egredieris vespere coram eis si-
cut egreditur migrans: ante oculos e-
orum. Perfode tibi parietem: et egredie-
ris per eum in conspectu eorum. In humeris
portaberis: in caligine effereberis. Faciem
tuam velabis et non videbis terram: qui
portentum dedi te domui israel. Feci er-
go sicut preceperat michi dominus. Vasa
mea protuli quasi vasa transmigrantis
per diem: et vespere perfodi michi parie-
tem manu: et in caligine egressus sum
et in humeris portatus in conspectu eorum.
Et factus est sermo domini mane ad me dicens.
Fili hominis: numquid non dixerunt ad
te domus israel domus reasperata. quod
tu facis? Dic ad eos. Hec dicit dominus de-
us. Super ducem onus istud qui est in
iherusalem: et super omnem domum israel
que est in medio eorum. Dic. Ego portem
tum vestrum. Quomodo feci: sic fiet illis.
In transmigrationem et in captiuitatem
ibunt: et dux qui est in medio eorum in hu-
meris portabitur: in caligine egredietur.
Parietem perfodient ut educant eum: facies
eius operietur ut non videat oculo terram.
Et extendam rete meam super eum et capietur
in sagena mea et adducam eum in babilo-
nem in terram caldeorum: et ipsam non vide-
bit: ibique morietur et omnes qui circa
eum sunt. Presidium eius. et agmina eius
dispersam in omnem ventum: et gladium eu-
ginabo post eos. Et scient quia ego
dominus: quando dispersero illos in gentibus.
et disseminabo eos in terris. Et relin-
quam eos eis viros paucos a gladio et
fame et pestilentia: ut enarrant omnia

scelera eorum in gentibus ad quos ingredientur: et sciunt quia ego dominus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis panem tuum in conturbatione comede: sed et aquam tuam in festinatione et merore bibe: et dices ad populum terre. Hec dicit dominus deus ad eos qui habitant in iherusalem: in terra israel. Panem suum in similitudine comedet et aquam suam in desolatione bibent: ut desoleat terra a multitudine sua propter iniquitates omnium qui habitant in ea: et civitates que nunc habitant desolate erunt: terraque deserta: et scietis quia ego dominus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: quod est proverbium istud vobis in terra israel dicentium: in longum differuntur dies: et peribit omnis visio. Ideo dic ad eos. Hec dicit dominus deus. Quiescere faciam proverbium istud: neque vulgo dicetur ultra in israel. Et loquere ad eos quod appropinquaverit dies: et finis omnis visionis. Non enim erit ultra omnis visio cassa: neque divinatio ambigua in medio filiorum israel: quia ego dominus loquar quodcumque locutus fuero verbum et fiet. Prolongabitur amplius: sed in diebus vestris dominus exasperatus loquar verbum: et faciam illud dicit dominus deus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: ecce dominus israel dicentium. Visio quam hic videt in dies multos: et in tempora longa iste prophetat. Propterea dic ad eos. Hec dicit dominus deus. Non prolongabitur ultra sermo omnis meus. Verbum quod locutus fuero complebitur dicit dominus deus. **C. xiii.**

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis vaticinare ad prophetas israel qui prophetant: et dices prophetantibus de corde suo. Audite verbum domini. Hec dicit dominus deus. Ne

prophetis insipientibus: qui sequuntur spiritum suum et nichil vident. Quasi vulpes in deserto: prophete tui israel erant. Non ascendistis ex adverso: neque opposuistis murum pro domo israel ut staretis in prelio in die domini. Vident vana et divinant mendacium: dicentes autem dominus: cum dominus non miserit eos: et perseveraverunt confirmare sermonem. Numquid non visionem cassam vidistis: et divinationem mendacem locuti estis? Et dicitis autem dominus: cum ego non sum locutus. Propterea hec dicit dominus deus. Quia locuti estis vana et vidistis mendacium: ideo ecce ego ad vos autem dominus deus: et erit manus mea super prophetas qui vident vana et divinant mendacium. In consilio populi mei non erunt: et in scriptura domus israel non scribebunt: nec in terra israel ingredientur: et scietis quia ego dominus deus. Eo quod deceperint populum meum dicentes pax pax: et non est pax: et ipse edificabat parietem: illi autem linebant eum luto absque paleis. Dic ad eos qui lineunt absque temperatura: quod casurus sit. Erit enim ymber inundans: et dabo lapides pergrandes desuper irruentes: et ventum procelle dissipante. Siquidem ecce cecidit paries. Numquid non dicetur vobis: ubi est litura quam linebatis? Propterea hec dicit dominus deus. Et erumpere faciam spiritum tempestatum in indignatione mea: et ymber inundans in furore meo erit: et lapides grandes in ira in consumptionem. Et destrua parietem quem linebatis absque temperamento: et adequabo eum terre et revelabit fundamentum eius: et cadet et consumetur in medio eius: et scietis quia ego sum dominus. Et completo indignationem meam in pariete: et in hiis qui lineunt eum absque temperamento: dicamque vobis. Non est paries: et non sunt qui

liniunt eum. Prophete israel qui prophetant ad iherusalē: et vident ei visionē pacis et nō est pax ait dñs de⁹. Et tu fili hominis pone faciē tuā contra filias ppli tui que prophetāt de corde suo: et vaticinare sup eas et dic. Hec dicit dñs deus. Ne hīs q̄ sūt pulillos sub omni cubitu man⁹: et faciūt ceruicalia sub capite vniuersē etatis ad capiendas animas. Et cū caperent animas ppli mei. uiuificabant animas eorū. et violabāt me ad pplm meū ppter pugillū ordeī et fragmen panis: ut interficerent animas que nō moriūtur et uiuificarent animas que nō uiuūt: mentientes p̄lo meo credenti mēdacijs. Propter hoc dicit dñs de⁹. Ecce ego ad pulillos vestros quibus vos capitis animas volantes: et dirūpam eos de brachijs vestris: et dimittā animas quas vos capitis. animas ad volandū. Et dirūpam ceruicalia v̄ra. et liberabo pplm meū de manu vestra: neq; erūt ultra in manibus vestris ad p̄dandum: et scietis q̄a ego dñs. Pro eo q̄ merere fecistis cor iusti mēdaciter. quē ego nō distaui: et sfortastis manus impij ut non reuertet a via sua mala et uiueret: p̄pterea vana nō videbitis et diuinationes nō diuinabitis ampli⁹: et erua pplm meū de manu vestra: et scietis q̄a ego domin⁹. **C. xiii.**

At venerūt ad me viri seniores israel: et sederūt corā me. Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis: viri isti posuerūt immūdiās suas in cordibz suis: et scandalū iniquitatis sue statuerunt contra faciē suā. Nunquid interrogatus respōdebo eis? Propter hoc loquere eis: et dices ad eos. Hec dicit dñs de⁹. Homo homo de domo israel q̄ posuerit immūdiās suas

in corde suo. et scandalū iniquitatis sue statuerit contra faciē suā. et venerit ad prophetā interrogās p̄ eum me: ego dñs respōdebo ei in multitudine immūdiās suar: ut capiat dom⁹ israel in corde suo quo recesserūt a me in cunctis ydolis suis. Propterea dic ad domū israel. Hec dicit dñs de⁹. Conuertimini et recedite ab ydolis vestris: et ab vniūsis staminatōnibz vestris auertite facies v̄ras. Quia homo homo de domo isrl et de p̄sclitis quicūq; aduenta fuerit in israel. si alienatus fuerit a me et posuerit ydola sua in corde suo et scandalū iniquitatis sue statuerit contra faciē suā et venerit ad prophetā ut interroget p̄ eū me: ego dñs respōdebo ei p̄ me et ponā faciē meā super hominē illū: et faciā eū in exemplū et in p̄uerbiū et dispdam eū de medio ppli mei: et scietis q̄a ego dñs. Et propheta cū errauerit et locut⁹ fuerit verbū: ego dñs decepi prophetā illū. Et extendam manū meā sup illū: et delebo eū de medio ppli mei israel: et portabūt iniquitatem suā. Juxta iniquitatē interrogantis. sic iniquitas prophete erit: ut nō erret ultra dom⁹ israel a me neq; polluatur in vniūsis p̄uaricatiōnibz suis: sed sit michi in pplm et ego sim eis in deū. ait dñs exercitū. Et factus ē sermo dñi ad me dicens. Fili hominis. terra cū peccauerit michi. ut p̄uaricaretur p̄uaricans: extendā manū meā sup eam et conterā virgā panis eius. et immittā in eam famē: et interficiam de ea hominē et iumentū. Et si fuerint tres viri isti in medio ei⁹ noe daniel et iob: ipi iusticia sua liberabunt animas suas ait dñs exercitū. Quod et si bestias pessimas induxero sup terrā ut vastent eam et fuerit inuisa eo q̄ nō

sit pertransiens propter bestias: tres viri isti si fuerit in ea. uiuo ego dicit dominus deus. quia nec filios nec filias liberabunt. sed ipsi soli liberabuntur: terra autem desolabitur. Vel si gladium induxero super terram illam. et dixerero gladio. transi per terram. et interfecero de ea hominem et iumentum: et tres viri isti fuerint in medio eius uiuo ego dicit dominus deus non liberabunt filios neque filias: sed ipsi soli liberabuntur. Si autem et pestilentiam immiserero super terram illam et effundero indignationem meam super eam in sanguine ut auferam eam hominem et iumentum: et noe daniel et iob fuerint in medio eius: uiuo ego dicit dominus deus. quia filium et filiam non liberabunt: sed ipsi iusticia sua liberabunt animas suas: quoniam hec dicit dominus. Quod et si quatuor iudicia mea pessima. gladium et famem ac bestias malas et pestilentiam immiserero in iherusalem ut interficiam de ea hominem et pecus: et tamen relinquetur in ea saluatio educentium filios et filias. Ecce ipsi egredientur ad uos et uidebitis uiam eorum et adinventiones eorum: et consolabimini super malo quod induxi in iherusalem in omnibus que importavi super eam: et consolabunt uos cum uideritis uiam eorum et adinventiones eorum: et cognoscetis quod non frustra fecerim omnia que feci in ea: ait dominus deus. **C. xvi.**

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: quid fiet de ligno uitis ex omnibus lignis nemorum que sunt inter ligna silvarum? Numquid collectur de ea lignum ut fiat opus: aut fabricabitur de ea parillus ut dependeat in eo quodcumque uas? Ecce igni datum est in escam: utramque partem eius consumpsit ignis: et medietas eius redacta est in fauillam. Numquid utile erit ad opus? Etiam cum esset integrum non erat aptum

ad opus: quantomagis cum illud ignis deuorauerit et combusserit nichil ex eo fiet operis. Propterea hec dicit dominus deus. Quomodo lignum uitis inter ligna silvarum quod dedi igni ad deuorandum: sic tradam habitatores iherusalem: et ponam faciem meam in eos. De igne egredientem: et ignis consumet eos. Et scietis quia ego dominus cum posuero faciem meam in eos: et dederero terram inuiam et desolatam: eo quod paruatores egredientur dicit dominus deus. **C. xvi.**

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: notas fac iherusalem abominationes suas: et dices. Hec dicit dominus deus israel. Radix tua et generatio tua de terra chanaan: pater tuus amorreus: et mater tua cethea. Et quando nata es in die ortus tui non est percussus umbilicus tuus: et aqua non es lota in salutan. nec sale salita: nec inuoluta panis. Non pepercit super te oculus ut faceret tibi unum de hiis misere tui: sed preda es super faciem terre in abiectione anime tue: in die qua nata es. Transiens autem per te: uidi te conculcatam in sanguine tuo. Et dixi tibi cum esses in sanguine tuo. Viue. Dixi inquit tibi in sanguine tuo. Viue. Multiplicatam quasi germen agri dedi te: et multiplicata es et grandis effecta: et ingressa es et puenisti ad mundum muliebrem. Ubera tua intumuerunt: et pilus tuus genuit: et eras nuda et confusionis plena. Et transiui per te et uidi te: et ecce tempus tuum. tempus amantiui. Et expandi amictum meum super te: et operui ignominiam tuam. Et iuravi tibi: et ingressus sum pactum tecum ait dominus deus. Et facta es michi: et laui te aqua: et emundaui sanguinem tuum ex te. Et unxi te oleo: et uestiui te discoloribus: et calceauit te iacinto. Et cinxi te bisso: et indui te subtilibus: et

ornavi te ornamento. Et dedi armillas in manibus tuis: et torquē circa colum tuū: et dedi in aurem sup os tuū: et circulos auribus tuis: et coronā decoris in capite tuo. Et ornata es auro et argento: et vestita es bisso et polimito et multis coloribus. Similā et mel et oleū comedisti: et decora facta es vehementer nimis. Et perfecisti in regnū: et egressum est nomē tuū in gentes propter speciem tuā: quia perfecta eras in decore tuo quē posuerā sup te dicit dñs deus. Et habens fiduciā in pulcritudine tua fornicata es in nomē tuo: et repositisti omnem fornicationē tuā. omni trāseūti: ut eius fieres. Et sumens de vestimentis tuis fecisti tibi excelsa hincinde cōsuta: et fornicata es sup eis: sicut nō ē factū neq; futurū est. Et tulisti vasa decoris tui de auro meo et argento meo quē dedi tibi: et fecisti tibi ymagines masculinas: et fornicata es in eis. Et sumpsisti vestimenta tua multicoloria: et operuisti illas. Et oleū meū et thymiana meū posuisti corā eis: et panem meū quē dedi tibi similā et oleū et mel quibus nutreui te: posuisti in conspectu eorū in odorem suauitatis. Et factū est ait dñs deus: et tulisti filios tuos et filias tuas quās generasti michi et imolasti eis ad deuorādū. Nūquid praua est fornicatio tua immolantis filios meos? Et dedisti illos obsecrās eis. Et post omnes abominatōnes tuas et fornicatōnes nō es recordata dierū adolescentie tue: quādo eras nuda et cōfusione plena: calcata in sanguine tuo. Et accidit post omnē maliciā tuā: uenit tibi ait dñs deus. Et edificasti tibi lupanar: et fecisti tibi prostibulū in cūdis plateis. Ad omne caput uie edificasti signū prostitutionis tue: et abominabile

fecisti decorem tuū. Et diuisti pedes tuos omni trāseūti: et multiplicasti omnes fornicatōnes tuas. Et fornicata es cum filiis egipti uicinis tuis magnarū carnū: et multiplicasti fornicationē tuā ad irritādū me. Ecce ego extendam manū meā sup te: et auferam iustificatōnem tuā. Et dabo te in animas odiētū te filiarū palestinarū: quę recubescūt in uia tua scelerata. Et fornicata es in filiis assiriorū: eo quod nec dū fueris repleta. Et postq; fornicata es: nec sic es satiata: et multiplicasti fornicationē tuā in terra chanaan cū chaldeis: et nec sic satiata es. In quo mūdabo cor tuū ait dñs deus: cū facias omnia hec opera mulieris meretricis et praeis. Quia fabricasti lupanar tuū in capite omnis uie: et excelsum tuū fecisti in omni platea. Nec facta es quasi meretricis fastidio augens precium: sed quasi mulier adultera: quę sup uirū suū inducit alienos. Omnibus meretricibus dantur mercedes: tu autē dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis: et dona donabas eis ut intrarent ad te undiq; ad fornicādum tecum. Factumq; est in te contra consuetudinē mulierū in fornicationibus tuis: et post te nō erit fornicatio. In eo enim quod dedisti mercedes et mercedes nō accepisti: factū est in te contrariū. Propterea meretricis audi uerbū dñi. Hec dicit dñs deus. Quia effusum est es tuū. et reuelata est ignominia tua in fornicationibus tuis sup amatores tuos et sup ydola abominatōnū tuarū in sanguine filiorū tuorū quos dedisti eis: ecce ego congregabo omnes amatores tuos quibus cōmixta es: et omnes quos dilexisti cū uniuersis quos oderas. Et congregabo eos sup te undiq;: et nudabo ignominiam tuā

corā eis. Et videbūt omnē turpitudi-
nem tuā: et iudicabo te iudicijs adul-
teray et effundentiū sanguinē. Et dabo
te in sanguinē furoris et zeli: et dabo
te ī man⁹ eorū. Et destruēt lupanar tuū:
et demolientur p̄stibulū tuū. Et denu-
dabūt te vestimentis tuis: et auferent
vasa decoris tui. Et derelinquet te nu-
dam plenamq; ignominia: et addu-
cent sup te multitudinē. Et lapidabūt
te lapidibz: et trucidabunt te gladijs
suis. Et cōburent domos tuas igni:
et facient in te iudicia in oculis mu-
lierū plurimarū. Et desines fornicari:
et mercedes ultra nō dabis. Et requi-
esceat indignatio mea in te: et auferetur
zelus me⁹ a te. Et quiescā nec irascar
ampli⁹: eo qd nō fueris recordata diey
adolescentie tue: et puocasti me ī omi-
bus hīs. Quapropter et ego vias tu-
as ī capite tuo dedi ait dñs de⁹: et nō
feci iuxta scelera tua in omnibus abo-
minationibz tuis. Ecce om̄s q̄ dicit
vulgo puerbiū: in te assumet illud di-
cens. Sicut mater: ita et filia ei⁹. Filia
marris tue es tu. que piecit virū suū. et
filios suos: et soror sororū tuarū: q̄ pie-
cerūt viros suos et filios suos. Mater
vestra cethea: et pater vester amorreus.
Et soror tua maior samaria: ip̄a et fi-
lie ei⁹ que habitant ad sinistram tuā.
Soror autē tua minor te: q̄ habitat a
dextris tuis sodomā et filie ei⁹. Sed
nec in vijs earū ambulasti: neq; secūdu
scelera eorū fecisti. Auxillū min⁹ pene
sceleratiora fecisti illis: in om̄ibz vijs
tuis. Vno ego dicit dñs de⁹: q̄a nō
fecit sodomā soror tua ip̄a et filie ei⁹:
sicut fecisti tu et filie tue. Ecce hec fuit ini-
quitas sode me sororis tue: supbia.
saturitas panis. et abundātia. et oriū
ip̄i et filiarū eius: et manū egeno et

pauperi nō porrigebāt: et eleuate sunt
et fecerūt abominationes corā me: et
abstuli eas sicut vidisti. Et samaria
dimidiū peccatorū tuorū non peccauit:
sed vicisti eas sceleribz tuis: et iustifica-
sti sorores tuas ī om̄ibz abominati-
onibz tuis quas operata es. Ergo
et tu porta confusionē tuā: que vicisti
sorores tuas peccatis tuis sceleratius
agens ab eis. Iustificate sunt enim a
te. Ergo et tu confundere: et porta igno-
minia tuā: que iustificasti sorores tu-
as. Et conuertā restituens eas conuer-
sione sodomorū cū filiabus suis: et cō-
uersione samarie et filiarū ei⁹. Et cōuer-
tam reuersionē tuā in medio earū: ut
portes ignominia tuā: et cōfundaris
in om̄ibz que fecisti cōsolās eas. Et
soror tua sodomā et filie ei⁹ reuertentē
ad antiquitatem suā: et samaria et filie
ei⁹ reuertentur ad antiquitatem suā: et
tu et filie tue reuertimini ad antiquita-
tem vestrā. Non fuit autē sodomā so-
ror tua audita ī ore tuo in die supbie
tue: anteq̄ reuelaret malicia tua sicut
hoc tempore in opprobriū filiarū syrie:
et cundarū in circuitu tuo filiarū palesti-
narū q̄ ambiūt te p̄ gyrū. Scelus tuū
et ignominia tuā tu portasti ait dñs
de⁹. Quia hec dicit dñs de⁹. Et faciā
tibi sicut despegisti iuramentū ut irri-
tum faceres pactū: et recordabor ego
pacti mei tecum in diebz adolescentie
tue: et suscitabo tibi pactū sempiternū.
Et recordaberis viarū tuarū: et confun-
deris cū receperis sorores tuas te ma-
iores cum minoribus tuis. Et dabo
eas tibi in filias. sed nō ex pactu tuo:
et suscitabo ego pactum meū tecū. Et
scies quia ego dñs. ut recorderis et cō-
fundaris: et nō sit ultra aperire os pre
confusione tua: cū placat⁹ tibi fuero

in omnibus quae fecisti ait dominus deus. **Exbn.**
Et factum est verbum domini ad me dicens.
 Fili hominis: pone enigma et narra parabolam ad domum israel: et dices. Hec dicit dominus deus. Aquila grandis. magnarum alarum. longo membrorum ductu. plena plumis et varietate. venit ad libanum: et tulit medullam cedri. Summitatem frondium eius euellit: et transportauit eam in terram chanaan: in urbem negotiatorum posuit illam. Et tulit de semine terre et posuit illud in terra per semine: ut firmaret radicem super aquas multas. In superficie posuit illud. Cumque germinasset creuit in vineam latiore: humili statura. respicientibus ramis eius ad eam: et radices eius sub illa erant. Facta est ergo vinea: et fructificauit in palmites: et emisit pagines. Et facta est aquila altera grandis: magnis alis. multisque plumis. Et ecce vinea ista quasi mittens radices suas ad eam: palmites suos extendit ad illam ut irrigaret eam de areolis germinis sui: quae in terra bona super aquas multas plantata est. ut faciat frondes et portet fructum. ut sit in vineam grandem. Dic. Hec dicit dominus deus. Ergone prosperabit? Nonne radices eius euellet: et fructus eius distinet? Et siccabit omnes palmites germinis eius et arescet: et non in brachio grandi neque in populo misto: ut euelleret eam radicem. Ecce plantata est. Ergone prosperabitur? Nonne cum tetigerit eam ventus urens siccabitur: et in areis germinis sui arescet? Et factum est verbum domini ad me dicens. Dic ad domum reasperantem. Nescitis quod ista significant? Dic. Ecce venit rex babilonis in iherusalem: et assumet regem et principes eius: et adducet eos ad semetipsum in babilonem. Et tollet de semine regum: ferietque cum eo fedus:

et ab eo accipiet iuramentum. Sed et fortes terre tollet ut sit regnum humile et non eleuetur: sed custodiat pactum eius et seruet illud. Qui recedens ab eo misit nuncios ad egiptum: ut daret sibi equos et populum mistum. Numquid prosperabit vel consequetur salutem. qui fecit haec? Et qui dissoluit pactum: numquid effugiet? Vivo ego dicit dominus deus: quoniam in loco regis qui constituit eum regem cui fecit irritum iuramentum et soluit pactum quod habebat cum eo: in medio babilonis morietur. Et non in exercitu grandi neque in populo misto faciet contra eum pharaon filium in iactu aggeris et in reconstructione vallorum: ut interficiat animas multas. Spreuerat enim iuramentum ut solueret fedus: et ecce dedit manum suam: et cum omnia haec fecerit non effugiet. Propterea haec dicit dominus deus. Vivo ego: quoniam iuramentum quod spreuit et fedus quod peruaricatus est ponam in caput eius. Et expandam super eum rete meum et comprehendem in sagena mea: et adducam eum in babilonem et iudicabo eum ibi in peruaricatione qua despectit me: et omnes perflugi eius cum universo agmine suo gladio cadent. Reliqui autem in omnem ventum dispergentur: et scietis quia ego dominus locutus sum. Hec dicit dominus deus. Et summa ego de medulla cedri sublimis: et ponam de vertice ramorum eius. Tenuum dispergam: et plantabo super montem excelsum et eminentem. In monte sublimi israel plantabo illud: et erumpet in germen. et faciet fructum: et erit in cedrum magnam. Et habitabunt sub ea omnes volucres: et uniuersum volatile sub umbra frondium eius nidificabit. Et sciet omnia ligna regionis quia ego dominus humiliavi lignum sublimem. et exaltaui lignum humile: et siccaui lignum viride: et frondere feci lignum aridum. Ego

dominus locutus sum et feci. **Exbui.**

Et factus est sermo domini ad me dicens. Quid est quod inter vos parabola vertitis in proverbium istud in terra israel dicentes: Patres comederunt viam acerbam et dentes filiorum obstupescunt. Quod ego dixit dominus deus: si erit ultra vobis parabola hec in proverbium in israel. Ecce omnes anime mee sunt. Ut anima patris: ita et anima filii mea est. Anima que peccaverit: ipsa morietur. Et vir si fuerit iustus et fecerit iudicium et iusticiam: in motibus non comederit et oculos suos non levaverit ad ydola domus israel: et uxorem proximi sui non violaverit et ad mulierem menstruata non accesserit: et hominem non contristaverit: pignus debitori reddiderit. pro vim nichil rapuerit. panem suum esuriendi dederit. et nudum operuerit vestimento: ad usuram non commodaverit. et apostoli non acceperit: ab iniquitate auerterit manum suam. et iudicium verum fecerit inter virum et virum. et in preceptis meis ambulaverit et iudicia mea custodierit ut faciat veritatem: hic iustus est. Vita vivet: ait dominus deus. Quod si genuerit filium latronem effundentem sanguinem et fecerit unum de istis. et hec quod omnia non facientem: sed in motibus comedentem. et uxorem proximi sui polluentem. egerum et pauperem contristantem. rapientem rapinas. pignus non reddentem. et ad ydola levantem oculos suos abominationem facientem. ad usuram dantem. et apostolius accipientem: nunquid vivet? Non vivet. Cum universa hec detestanda fecerit: morte morietur. Sanguis eius in ipso erit. Quod si genuerit filium qui videns omnia peccata patris sui quod fecit timuerit. et non fecerit simile eis: super montes non comederit. et oculos suos non levaverit ad ydola domus

israhel: et uxorem proximi sui non violaverit. et vim non contristaverit. pignus non retinuerit. et rapinam non rapuerit. panem suum esuriendi dederit. et nudum operuerit vestimento: a pauperis iniuria auerit manum suam: usuram et superabundantiam non acceperit et iudicia mea fecerit. et in preceptis meis ambulaverit. hic non morietur in iniquitate patris sui: sed vita vivet. Pater eius quia calumniatus est et vim fecit fratri: et malum operatus est in medio populi sui: ecce mortuus est in iniquitate sua. Et dicitis. Quare non portabit filius iniquitatem patris? Videlicet quia filius iudicium et iusticiam operatus est: omnia precepta mea custodiuit et fecit illa: vita vivet. Anima que peccaverit ipsa morietur. Filius non portabit iniquitatem patris: et pater non portabit iniquitatem filii. Iusticia iusti super eum erit: et impietas impij erit super eum. Si autem impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis que operatus est. et custodierit omnia precepta mea: et fecerit iudicium et iusticiam: vita vivet et non morietur. Omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor. In iusticia sua quam operatus est. vivet. Nunquid voluntatis mee est mors impij dicit dominus deus: et non ut convertatur a viis suis et vivat? Si autem auerterit se iustus a iusticia sua et fecerit iniquitatem secundum omnes abominationes quas operari solet impius: nunquid vivet? Omnes iusticie eius quas fecerat non recordabuntur. In peraricatione qua peraricatus est: et in peccato suo quod peccavit: in ipsis morietur. Et dixistis. Non est equa via domini. Audite ergo domus israel. Nunquid via mea non est equa: et non magis vie vestre prave sunt? Cum enim auerterit se iustus a iusticia sua et fecerit iniquitatem:

moriatur in eis. In iniusticia quā operatur ē morietur. Et cū auerterit se impius ab impietate sua quā operatus est et fecerit iudiciū et iusticiā: ipse animam suā uiuificabit. Consideras enim et auertens se ab omnibus iniquitatibus suis quas operatur est: uita uiuet et non morietur. Et dicunt filij israel. Non ē equa uia dñi. Numquid uie mee non sunt eque domus israel. et non magis uie uestre prauae? Adcirco unūquēque iuxta uias suas iudicabo domus israel: ait dominus deus. Couertimini et agite penitentiā ab omnibus iniquitatibus uestris: et non erit uobis in ruinam iniquitas. Proicite a uobis omnes iniquitates uestras in quibus puaricati estis: et facite uobis cor nouū et spiritum nouū. Et quare moriemini domus israel? Quia nolo mortē morientis dicit dominus deus. Reuertimini et uiuite. **Cxx.**

Et tu fili hominis assume plantum super principes israel: et dices. Quare mater tua leena iter leones cubauit? In medio leunclorū emittit catulos suos. Et eduxit unū de leunculis suis: leo factus est: et didicit capere pradam hominēque comedere. Et audierunt de eo gentes: et non absque uulneribus suis reperit eū: et adduxerunt eū in carchenis in terra egipti. Que cum uidisset quoniam infirmata est et perijt respectato ei: tulit unū de leunculis suis: leonē constituit eum. Qui incedebat inter leones et factus est leo: et didicit pradam capere et homines deuorare: didicit uiduas facere et ciuitates earum in desertum adducere: et desolata est terra et plenitudo eius. A uoce rugitus illius. Et conuenerunt aduersus eum gentes undique de puincijs: et respāderunt super eum recthe suū. In uulneribus

earū captus est et miserūt eum in carchenis: adduxerunt eū ad regē babilonis miserūtque eū in carcerem: ne audiret uox ei⁹ ultra super montes israel. Mater tua quasi uinea in sanguine tuo: super aquā plantata est: fructus eius et frondes ei⁹ creuerūt ex aquis mltis: et fide sunt ei uirge solide in sceptra dominatiū: et exaltata est statura eius inter frondes. Et uidit altitudinē suā in mltitudine palmitū suorū: et euulsa est in ira in terrāque picta. et uentus ures siccauit fructū ei⁹: marcuerūt et arefacte sunt uirge roboris ei⁹. Ignis comedit eam. Et nūc trasplātata est in desertum in terra inuia et sitiēt: et egressus ē ignis de uirga ramorū ei⁹ quod fructū ei⁹ comedit: et non fuit in ea uirga fortis scepterū dñan- tiū. Plād⁹ est: et erit in plādū. **Cxx.**

Et factū est in anno septimo in quinto in decima mensis: uenerunt uiri de senioribus israel ut interrogaret dominū: et sederent corā me. Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis loquere senioribus israel: et dices ad eos. Hec dicit dñs deus. Sumi ad interrogādū me uos uenistis? Uiuo ego: quia non respōdebo uobis ait dñs deus. Si iudicas eos: si iudicas filios hīs. Abominaciones patrū eorū ostende eis: et dices ad eos. Hec dicit dñs deus. In die qua elegi isrl et eleuaui manū meā pro stirpe domus iacob et apparui eis in terra egipti et eleuaui manū meā pro eis dicens ego dñs deus uester: in die illa eleuaui manū meā pro eis ut educerē eos de terra egipti in terrā quam puerā eis fluentem lacte et melle: que est egregia inter omnes terras. Et dixi ad eos. Unusquisque offensiones oculorū suorū abiciat: et in ydolis egipti nolite pollui. Ego dominus deus uester. Et

irritauerūt me: noluerūtq; me audire. Unusquisq; abominatōnes oculorū suorū non p̄iecit: nec ydola egipti reliquerūt. Et dixi ut effunderem indignatōnē meā sup̄ eos: et implerē irā meā in eis ī medio terre egipti. Et feci p̄pter nomē meū: ut nō violaretur corā gentibus in quas medio erant: et inter q̄s apparui eis ut educerem eos de terra egipti. Eieci ergo eos de terra egipti et eduxi eos in desertū: et dedi eis p̄cepta mea et iudicia mea ostendi eis: q̄ faciet homo et uiuet in eis. Insup et sabbata mea dedi eis ut esset signū inter me et eos: et scirent quia ego dñs sanctificans eos. Et irritauerūt me dom⁹ isrl̄ in deserto: in p̄ceptis meis nō ambulauerūt et iudicia mea p̄iecerūt que faciens homo uiuet in eis: et sabbata mea violauerūt uehementer. Dixi ergo ut effunderem furorē meū sup̄ eos ī deserto: et cōsumerem eos. Et feci p̄pter nomē meū: ne violaretur corā gentibz: de quibus eieci eos ī cōsp̄ctu earū. Ego igitur leuaui manū meā sup̄ eos ī deserto ne inducerem eos in terrā quā dedi eis fluentem lacte et melle precipuā terrarū omnium: quia iudicia mea p̄iecerūt et in p̄ceptis meis nō ambulauerūt: et sabbata mea violauerūt. Post ydola enim cor eorū gradiebat̄. Et percit oculus meus sup̄ eos ut non interficerem eos: nec cōsumpsi eos in deserto. Dixi aut̄ ad filios eorū in solitudine. In p̄ceptis patrū v̄rorū nolite iterare: nec iudicia eorū custodiatis: nec ī ydolis eorū polluamini. Ego dñs de⁹ vester. In p̄ceptis meis ambulate: et iudicia mea custodite et facite ea et sabbata mea sanctificate ut sit signū iter me et vos: et sciatur quia ego dñs deus vester. Et egacerbauerūt me filij: et in

p̄ceptis meis nō ābulauerūt et iudicia mea non custodierūt ut facerent ea q̄ cum fecerit homo uiuet in eis: et sabbata mea violauerūt. Et cōminat⁹ sum ut effunderem furorē meū sup̄ eos: et implerem iram meam in eis in deserto. Averti aut̄ manū meā: et feci p̄pter nomē meū: ut nō violaretur corā gentibus: de quibus eieci eos in oculis earū. Iterū leuaui manū meā in eos in solitudine ut dispergerem illos ī nationes et uētilarem ī terras: eo q̄ iudicia mea nō fecissent: et p̄cepta mea reprobassent: et sabbata mea violassent: et post ydola patrū suorū fuissent oculi eorū. Ergo et ego dedi eis p̄cepta non bona et iudicia in quibus non uiuēt: et pollui eos in muneribus suis cum offerrent omne qd̄ aperit uulua m̄ p̄pter delicta sua: et sciet quia ego dñs. Quāobrem loquere ad domū israhel fili hoīs: et dices ad eos. Hec dicit dñs de⁹. Adhuc et in hoc blasphemauerūt me patres v̄ri cum spreuissent me cōtemnētes: et induxissent eos in terrā. sup̄ quā leuaui manū meā ut dārem eis. Viderūt omnē collē excelsum: et omne lignum nemorosū et imolauerūt ibi uictimas suas: et dederūt ibi irritatōnē oblatōnis sue: et posuerūt ibi odorē suauitatis sue et libauerūt libatōnes suas. Et dixi ad eos. Quid ē excelsum: ad qd̄ uos ingredimini? Et vocatū ē nomē ei⁹ excelsū usq; ad hāc diē. Propt̄ea dic ad domū isrl̄ hec dicit dñs de⁹. Certe ī uia patrū v̄rorū uos polluimini: et post offendicla eorū uos fornicamini. Et ī oblatione donorū v̄rorū cū traducitis filios v̄ros p̄ ignem uos polluimini in omnibus ydolis v̄ris usq; hodie: et ego respōdebo uobis dom⁹ israhel. Quia ego dicit dñs deus: quia non

respondebo vobis: neque cogitatio mentis vestre fiet dicentium. Scimus sicut gētes et sicut cognationes terre: ut colamus ligna et lapides. Vivo ego dicit dominus deus: quoniam in manu forti et in brachio extenso et in furore effuso regnabo super vos. Et educam vos de populis: et congregabo vos de terris in quibus dispersi estis. In manu valida et in brachio extenso et in furore effuso regnabo super vos: et adducam vos in desertum populo: et iudicabor vobiscum ibi facie ad faciem. Sicut iudicio contendendi adversum patres vestros in deserto terre egypti: sic iudicabo vos dicit dominus. Et subiciam vos sceptrum meo: et inducam vos in vinculis federis. Et eligam de vobis transgressores et impios: et de terra incolatus eorum educam eos: et terram israel non ingredietur: et scietis quia ego dominus. Et vos domus israel: hec dicit dominus deus. Singuli post ydola vestra ambulare: et servite eis. Quod si et in hoc non audieritis me: et nomen meum sanctum pollueritis ultra in muneribus vestris et in ydolis vestris: in monte sancto meo in monte excelso israel ait dominus deus ibi serviet michi omnis domus israel: omnes inquam in terra in qua placebunt michi. Et ibi queram primitias vestras: et inicium decimarum vestrarum in omnibus sanctificationibus vestris. In odorem suavitatis suscipiam vos: cum eduxero vos de populis et congregavero vos de terris in quas dispersi estis: et sanctificabor in vobis in oculis nationum. Et scietis quia ego dominus cum eduxero vos ad terram israel: in terra pro qua levavi manum meam ut darem eam patribus vestris. Et recordabimini ibi viarum vestrarum et omnium scelerum vestrorum quibus polluti estis in eis: et displicebitis vobis in conspectu vestro in

omnibus maliciis vestris quas fecistis: et scietis quia ego dominus cum benefecero vobis propter nomen meum: et non secundum vias vestras malas neque secundum scelera vestra pessima domus israel: ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: pone faciem tuam contra viam austri et stilla ad affricum. Et propheta ad saltum agri meridiani: et dices saltui meridiano. Audi verbum domini. Hec dicit dominus deus. Ecce ego succendam in ignem: et comburam in te omne lignum viride et omne lignum aridum. Non extinguetur flamma succensionis. Et comburent in ea omnes facies ab austro usque ad aquilonem: et videbit universa caro quia ego dominus succendi eam: nec extinguetur. Et dixi. A a a domine deus. Ipsi dicunt de me. Numquid non per parabolas loquitur iste? **Capitulum XXI.** Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuam ad iherusalem: et stilla ad sanctuariam: et propheta contra humum israel: et dices terre israel. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ad te: et erit ens gladium meum de vagina sua: et occidam in te iustum et impium. Pro eo autem quod occidi in te iustum et impium: idcirco egredietur gladius meus de vagina sua ad omnem carnem ab austro usque ad aquilonem: ut sciat omnis caro quia ego dominus eduxi gladium meum de vagina sua irrevocabile. Et tu fili hominis ingemisce in contritione lumborum: et in amaritudinibus ingemisce coram eis. Cumque dixerint ad te quare tu gemis: dices. Pro auditu quia venit: et tabescet omne cor: et dissolventur uniuscuiusque manus: et infirmabitur omnis spiritus: et per cuncta gemma fluent aque. Ecce venit: et fiet ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: propheta et dices. Hec dicit dominus deus. Loquere.

Gladus gladi⁹ reatus est ⁊ limat⁹.
 Et cedat victimas reatus est: ut splē-
 deat limat⁹ est. Qui moues sceptrū fi-
 lij mei succidisti omne lignū. Et dedi e-
 um ad leuigandū: ut teneatur manu.
 Ille reatus est gladi⁹: ⁊ iste limat⁹ est
 in manu interficientis. Clama ⁊ ulu-
 la fili hominis: quia hic factus est in
 p̃p̃lo meo: hic in cunctis duabus isra-
 hel q̃ fugerāt. Gladio traditi sunt cum
 p̃p̃lo meo. Quidcirco plaudes sup̃ femur
 quia probat⁹ est: et hoc cum sceptrum
 subuerterit: ⁊ non erit dicit dñs deus.
 Tu ergo fili hominis p̃pheta: et p̃te
 manu ad manū: ⁊ duplicetur gladi⁹
 ac triplicetur gladius interfector. Hic
 est gladius occisionis magne: qui ob-
 stupefcere eos facit et corde tabescere:
 et multiplicat ruinas. In omnibus
 portis eorū dedi cōturbationē gladij
 acuti ⁊ limati ad fulgendū: amicti ad
 redem. Reuere: uade ad dexterā siue
 ad sinistram: quocūq; faciei tue est ap-
 petit⁹. Quin et ego plaudā manu ad
 manū: ⁊ implebo indignationē meā.
 Ego dñs locut⁹ sum. Et factus est ser-
 mo dñi ad me dicens. Et tu fili hoīs.
 pone tibi duas vias: ut veniat gla-
 dius regis babilonis. De terra una e-
 gredientur ambo. Et manu capiet cō-
 iecturam: in capite vie ciuitatis conici-
 et. Viam pones: ut veniat gladi⁹ ad
 rabbath filiorū amon: ⁊ ad iudā in ihe-
 rusalē munitissimā. Sterit enī rex ba-
 bilonis in bivio in capite duarū viarū
 diuinationē querens: cōmiscens sagit-
 tas. Interrogauit ydola: egra cōsuluit.
 Ad dexterā ei⁹ facta est diuinitio sup̃
 iherusalē. ut ponat arietes: ut aperiat
 os in cede ut eleuet vocem in ululatu:
 ut ponat arietes contra portas. ut
 oportet aggerē ut edificet munitōnes.

Erigit quasi consulens frustra oracu-
 lum in oculis eorū: et sabbatorū oīū i-
 nitans. Ipse autē recordabit iniquita-
 tis ad capiendū. Quidcirco hec dicit do-
 min⁹ de⁹. Pro eo q̃ recordari estis ini-
 quitatis vestre ⁊ reuelastis p̃uaricatio-
 nes ṽras: ⁊ apparuerūt peccata vestra
 in om̃ibus cogitationibz ṽris. Pro
 eo inq; q̃ recordari estis: manu capie-
 mini. Tu autē p̃phane impie dux isra-
 hel cui⁹ venit dies in tempore iniquita-
 tis p̃finita: hec dicit dñs deus. Aufe-
 rydarim: tolle coronā. Nōne hec est q̃
 humilē subleuauit: ⁊ sublimē humili-
 auit? Iniquitatem iniquitatē iniqui-
 tatem ponam eam. Et hoc nō factū est
 donec veniret cui⁹ est iudiciū: ⁊ tradā
 ei. Et tu fili hoīs p̃pheta ⁊ dic. Hec di-
 cit dñs deus ad filios amon: ⁊ ad op-
 probriū eorū. Et dices. Micro. micro.
 euagina te ad occidendū: lima te. ut
 interficias et fulgeas cum tibi videren-
 tur vana ⁊ diuinarēt mendacia: ut
 daretis sup̃ colla vulneratorū impiorū
 quorū veniet dies in tempore iniquita-
 tis p̃finita. Reuere ad vaginā tuā i
 locū in quo creat⁹ es. In terra natiui-
 tatis tue iudicabo te: et effundā sup̃ te
 indignationem meā. In igne furoris
 mei sufflabo in te: daboq; te in man⁹
 hominū insipientiū et fabricantū in-
 teritū. Agni eris cibus. Sanguis tuus
 erit in medio terre: obliuioni tradetis:
 q̃a ego domin⁹ locut⁹ sum. **Cxxii.**
Et factum est verbū dñi ad me di-
 cens. Et tu fili hominis nonne
 iudicas ciuitatem sanguinū: et osten-
 dis ei om̃es abominatōnes suas? Et
 dices. Hec dicit dñs de⁹. Ciuitas effun-
 dens sanguinē in medio sui ut veniat
 tempus ei⁹: ⁊ que fecit ydola contra se-
 metip̃am ut pollueret. In sanguine

tuo qui a te effusus est deliquisti: et in ydolis tuis que fecisti polluta es. Et appropinquare fecisti dies tuos: et adduxisti tempus annorum tuorum. Propterea dedi te opprobrium gentibus: et irrisione universis terris que iuxta sunt et que procul a te. Triumphabunt de te: sordida nobilis: grandis interitum. Ecce principes israel singuli in brachio suo fuerunt in te ad effundendum sanguinem: patrem et matrem contumelijs affecerunt in te. Aduentia calumniati sunt in medio tui: pupillum et viduam conturbauerunt apud te: sanctuaria mea spreuisti et sabbata mea polluisti. Viri detractores fuerunt in te ad effundendum sanguinem: et super montes comederunt in te: scelus operati sunt in medio tui. Hereticudiora patris discooperuerunt in te: immunditiam menstruare humiliauerunt in te. Et unusquisque in uxorem proximi sui operatur est abominationem: et socer nux suam polluit nepharie: frater sororem suam filiam patris sui oppressit in te. Munera acceperunt apud te ad effundendum sanguinem: usura et superabundantiam acceperunt et auare proximos tuos calumniabaris: meque oblita es dicit dominus deus. Ecce complosi manus meas super auaritiam tuam quam fecisti: et super sanguinem qui effusus est in medio tui. Numquid sustinebit cor tuum: aut preualebunt manus tue in diebus quos ego faciam tibi? Ego dominus locutus sum: et faciam. Et dissipam te in nationes: et ventilabo te in terras. Et deficere faciam immunditiam tuam a te: et possidebo te in conspectu gentium: et scies quia ego dominus. Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis: versa est michi domus israel in scoria. Omnes isti es et stannum et ferrum et plumbum in medio fornacis. Scoria argenti facti sunt.

Propterea hec dicit dominus deus. Ego quod versati estis omnes in scoria: propterea ecce ego congregabo vos in medio iherusalem congregatione argenti et eris et stannum et ferrum et plumbum in medio fornacis: ut succenda in ea ignem ad conflandum. Sic congregabo in furore meo et in ira mea: et requiescam. Et conflabo vos et congregabo vos: et succenda vos in igne furoris mei: et conflabimini in medio eius ut conflatur argentum in medio fornacis: sic eritis in medio eius. Et scietis quia ego dominus: cum effuderim indignationem meam super vos. Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis: dice ei. Tu es terra immunda et non conpluta in die furoris. Coniuratio prophetarum in medio eius. Sicut leo rugiens rapiensque predam animas deuorauerunt: opes et preium acceperunt: viduas eius multiplicauerunt in medio illius. Sacerdotes eius contempserunt legem meam: et polluerunt sanctuaria mea. Inter sanctum et propheta non habuere distantiam: inter pollutum et mundum non intellexerunt et a sabbatis meis auerterunt oculos suos: et conquinabar in medio eorum. Principes eius in medio illius quasi lupi rapientes predam: ad effundendum sanguinem et ad predandas animas et auare sedanda lucra. Prophete autem eius limiebant eos absque temperamento videntes vana et diuinantes ei mendacium: dicentes hec dicit dominus deus: cum dominus non sit locutus. Populi terre calumniabatur calumnam et rapiebant violenter: egenum et pauperem affligebant: et aduentum opprimebant calumnia absque iudicio. Et quesui de eis virum qui interponeret sepem: et staret oppositus contra me pro terra ne dissiparem eam: et non inueni. Et effudi super eos indignationem meam: et in igne ire

mee consumpli eos. Et iam eos in caput eorum reddidi ait dominus deus. **C. xxv.**

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: due mulieres filie matris unius fuerunt: et fornicate sunt in egipto. In adolescentia sua fornicate sunt. Ibi subacta sunt ubera earum: et confracte sunt mammae pubertatis earum. Nomina autem earum dola maior: et doliha soror eius minor. Et habui eas: et pepererunt filios et filias. Porro earum nomina. samaria dola: et iherusalem doliha. Fornicata est igitur super me dola: et insanivit in amatores suos in assyrios propinquantes. vestitos iacinto. principes et magistratus. iuvenes cupidinis. universos equites ascensores equorum: et dedit fornicationes suas super eos electos filios assyriorum universos: et in omnibus in quibus insanivit in immundiciis eorum polluta est. Insuper et fornicationes suas quas habuerat in egipto non reliquit. Nam et illi dormierunt cum ea in adolescentia sua: et illi effugerunt ubera pubertatis eius: et effuderunt fornicationem suam super eam. Propterea tradidi eam in manus amatorum suorum: et in manus filiorum assur super quorum insanivit libidine. Ipsi discooperuerunt ignominiam eius: filios et filias eius tulerunt: et ipsam occiderunt gladio. Et facte sunt famose mulieres: et iudicia perpetrarunt in ea. Quando cum vidisset soror eius doliha. plus quam illa insanivit libidine: et fornicationem suam super fornicationem sororis sue ad filios assyriorum prebuit impudenter: ductibus et magistratibus ad se venientibus indutis veste varia: equitibus qui vebantur equis: et adolescentibus forma cunctis egregia. Et vidi quod polluta esset via una ambax: et auxit fornicationes suas. Cumque vidisset viros depictos

in pariete ymagines chaldeorum reprefas coloribus: et accinctos baltheis renes: et tyaras tintas in caputibus eorum formam ducum omnium. similitudinem filiorum babilonis terreque chaldeorum in qua orti sunt: insanivit super eos concupiscentia oculorum suorum: et misit nuncios ad eos in chaldeam. Cumque venissent ad eam filii babilonis. ad cubile mamarum. polluerunt eam in stupris suis: et polluta est ab eis. et saturata est anima eius ab illis. Denudavit quoque fornicationes suas: et discooperuit ignominiam suam. Et recessit anima mea ab ea: sicut recesserat anima mea a sorore eius. Multiplicavit enim fornicationes suas recedans dies adolescentie sue quibus fornicata est in terra egipti: et insanivit libidine super concubitum eorum quorum carnes sunt ut carnes asinorum: et sicut fluxus equorum fluxus eorum. Et visitasti scelus adolescentie tue: quando subacta sunt in egipto ubera tua: et confracte sunt mammae pubertatis tue. Propterea doliha hec dicit dominus deus. Ecce ego suscitabo omnes amatores tuos contra te de quibus saturata est anima tua: et congregabo eos aduersum te in circuitu. filios babilonis et universos chaldeos. nobiles tyrannosque et principes. omnes filios assyriorum: iuvenes forma egregia. duces et ingratos. universos principes principum: et notatos ascensores equorum. Et venient super te instructi curru et rota: et multitudo populorum. Lorica et clipeo et galea armabuntur contra te undique. Et dabo coram eis iudicium: et iudicabunt te iudiciis suis. Et ponam zelum meum in te: quem tenuerunt in furore. Nasum tuum et aures tuas percident: et que remanserunt gladio concident. Ipsi filios tuos et filias tuas capient: et novissimum tuum

deuorabit ignis. Et denudabūt te ve-
stimentis tuis: et tollēt vasa glorie tue.
Et requiescere faciā scelus tuū de te: et
fornicationē tuā de terra egipti. Nec
leuabis oculos tuos ad eos: et egipti
non recordaberis amplius: quia hec
dicit dñs de⁹. Ecce ego tradam te ī ma-
nus eorū quos odisti: in man⁹ de qui-
bus satiata est anima tua: et agent te-
cum in odio. Et tollent omnes labores
tuos: et dimittent te nudam et ignomi-
nia plenā: et reuelabitur ignominia
fornicationū tuarū. Scelus tuū et for-
nicationes tue fecerūt hec tibi: quia for-
nicata es post gentes inter quas pol-
luta es in ydolis eorū. In via sororis
tue ambulasti: et dabo calicem eius in
manu tua. Hec dicit dñs de⁹. Calicē
sororis tue bibes. profundū et latum.
Eris in derisum et in sublationē
que es capacissima: ebrietate et dolore
repleberis: calice meroris et tristitie. ca-
lice sororis tue samarie. Et bibes illū
et epotabis usq; ad feces: et fragmen-
ta ei⁹ deuorabis et vbera tua lacerabis:
q̄a ego locut⁹ sum ait dñs de⁹. Pro-
pterea hec dicit dñs de⁹. Quia oblita
es mei et proiecisti me post corp⁹ tuū:
tu quoq; porta scelus tuū et fornicatio-
nes tuas. Et ait dñs ad me dicens. Fi-
li hominis: nūquid iudicas ollam
et colibā et annūcias eis scelera earū.
quia adulterate sunt. et sanguis ī ma-
nibus earū. et cum ydolis suis fornicā-
te sunt. Insuper et filios suos quos ge-
merūt michi obtulerūt eis ad deuorā-
dum. Sed et hoc fecerūt michi. Pollu-
erūt sanctuariū meū in die illa: et sab-
bata mea pphanauerūt. Cumq; ino-
larent filios suos ydolis suis. et ingre-
derentur sanctuariū meū in die illa ut
polluerēt illud: etiā hec fecerūt ī medio

dom⁹ mee. Miserūt ad viros venien-
tes de longe: ad quos nūciū miserāt.
Itaq; ecce venerūt quibus te lauiti et
circūiuiti bibis oculos tuos: et orna-
ta es mundo mliebri. Sedisti in lecto
pulcherrimo: et mensa ornata est ante
te. Thymiamia meū et ungentū meū po-
sisti sup eam: et vox multitudinis egul-
rantis erat in ea. Et in viris q̄ de mlti-
tudine hominū adducebant: et venie-
bant de deserto. posuerūt armillas in
manibus earū: et coronas speciosas in
capitibus earū. Et dixi ei que attrita ē
in adulterijs. Nūc fornicabitur in for-
nicatione sua. etiā hec. Et ingressi sūt
ad eam: quasi ad mliorem meretricem.
sic ingrediebant ad ollam et ad coli-
bam mlieres nepharias. Viri ergo
iusti sunt. Qui iudicabūt eas iudicio
adulterarū et iudicio effundentiū san-
guinem: quia adultere sunt: et sanguis
in manibus earū. Hec enim dicit dñs
deus. Adduc ad eas mltitudines et
trade eas in tumultum et in rapinā: et
lapidentur lapidibz p̄lorū: et confo-
diant gladijs eorū. filios et filias earū
interficiet: et domos earū igne succen-
dent. Et auferam scelus de terra: et di-
scient omnes mlieres ne faciāt scdm sce-
lus earū. Et dabūt scelus vestrū super
vos: et peccata ydolorū vestrorū portabi-
tis: et scietis q̄a ego dñs de⁹. **Exum.**

Et factum est verbū dñi ad me in
anno nono: in mense decimo
decima die mensis dicens. Fili homi-
nis: scribe tibi nomē diei hui⁹ in qua
cōfirmatus ē rex babilonis adūsum
iherusalē hodie: et dices p̄ puerbū ad
domū irritatricem parabolā: et loque-
ris ad eos. Hec dicit domin⁹ de⁹. Po-
ne ollam: pone inq; et mitte in eam
aquam. Congere frusta eius in eam:

omnē partē bonā. et femur. et armū. e-
 lecta: et ossibus plena. Pinguissimū
 pec⁹ assume: compone quoq; strues
 ossiū sub ea. Effebuit rodio eius: et
 discorda sunt ossa illius i medio eius
 Propterea hec dicit dñs deus. He ci-
 uitati sanguinū colle cui⁹ rubigo in
 ea ē: et rubigo ei⁹ nō eguit de ea. Per
 partes et per partes suas eice eam. Nō
 recidit sup eam sors. Sanguis enim
 eius in medio eius est: sup limpidissi-
 mā petra effudit illū. Nō effudit illū
 sup terram ut possit operiri puluere:
 ut supinducerem indignationē meā
 et vīdita ulciscerer. Dedi sanguinē
 eius sup petram limpidissimā: ne op-
 rirēt. Propterea hec dicit dñs de⁹. He
 ciuitati sanguinū: cui⁹ ego grandē fa-
 riam piram. Cōgerete ossa: que igne
 succendā. Consumētur carnes: et co-
 quetur uniuersa compositio: et ossa ta-
 bescent. Done quoq; eam sup prunas
 vacuam ut incalescat et liquefiat es e-
 ius: et conflectur in medio eius iniqui-
 tamentū eius: et consumatur rubigo
 eius. Multo labore sudatū est: et nō
 eguit de ea nimia rubigo eius. neq;
 per ignē. Inimūdia tua execrabilis:
 quia mūdare te volui: et non es mū-
 data a sordibus tuis. Sed nec mūda-
 beris pri⁹: donec quiescere faciā indi-
 gnationē meā in te. Ego dñs locut⁹
 sum. Veniet et faciā: non transeā neq;
 parcam: nec placabor. Iuxta vias tu-
 as et iuxta adinventiones tuas iudi-
 cabo te dicit dñs. Et factū est verbum
 dñi ad me dicens. Fili hominis: ecce
 ego tollo a te desiderabile oculorū tuorū
 in plaga: et non planges neq; plora-
 bis neq; fluent lacrimę tue. Ingenusce
 tacens: mortuorū luctum non facies.
 Corona tua circumligata sit tibi: et

calciamenta tua erunt in pedibz tuis:
 nec amictu ora velabis. nec cibos lu-
 gentiū comedes. Locut⁹ sum ergo ad
 pplm mane: et mortua est uxor mea
 vespertī. feciq; mane sicut p̄pererat mi-
 chi. Et dixit ad me pplus. Quare non
 indicas nobis quid ista significant q̄
 tu facis? Et dixi ad eos. Sermo dñi
 factus est ad me dicens. Loquere do-
 mui israhel. Hec dicit dñs de⁹. Ecce e-
 go polluā sanctuariū meū. supbiam
 imperij vestri. et desiderabile oculorū ve-
 strorū. et sup quo pauet anima vestra:
 et filij vestri et filie vestre quas reliqui-
 stis gladio cadent: et facietis sicut feci.
 Ora amictu non velabitis: et cibos lu-
 gentiū non comedetis. Coronas ha-
 bebitis in capitibz vestris: et calciame-
 ta in pedibus. Non plangetis neq;
 flebitis: sed tabescent in iniquitatibz
 vestris: et unusquisq; gemit ad fratrem
 suū. Erigq; ezechiel vobis in portentū.
 Iuxta omnia que fecit facietis cum ve-
 nerit istud: et scietis quia ego dñs de⁹.
 Et tu fili hominis ecce in die qua tol-
 lam ab eis fortitudinē eorū. et gaudiū
 dignitatis. et desiderū oculorū eorū. sup
 quo quiescūt anime eorū. filios et fi-
 lias eorū: in die illa cum venerit fugi-
 ens ad te ut annūciat tibi die inquā
 illa aperietur os tuū cum eo qui fugit:
 et loqueris et nō silebis ultra. et isq; eis
 i portētū: et facietis q̄a ego dñs. **Creb.**
Et factus est sermo dñi ad me di-
 cens. Fili hominis: pone faciē
 tuā contra filios ammon et prophe-
 tabis de eis: et dices filiis āmon. Audi-
 te verbum dñi dei. Hec dicit dñs deus.
 Pro eo qd dixisti euge euge sup sandu-
 ariū meū q̄a pollutū ē. et sup terrā isra-
 hel quā desolata est. et sup domū iuda
 quoniam ducti sūt i captiuitatē: idcirco

ego tradam te filiis orientalibus in hereditatem: et collocabunt caulas suas in te: et ponent in te tentoria sua. Ipsi comedent fruges tuas: et ipsi bibent lactum. Daboque rabbath in habitaculum camelorum: et filios ammon in cubile peccatorum: et scietis quia ego dominus: quia hec dicit dominus deus. Pro eo quod plausisti manu et percussisti pede et gaudia es ex toto affectu super terram israel: idcirco ecce ego extendam manum meam super te: et tradam te in direptionem gentium: et interficiam te de populis: et perdam de terris et conteram: et scietis quia ego dominus. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod dixerunt moab et seyr ecce sicut omnes gentes domus iuda: idcirco ecce ego aperiam humum moab de ciuitatibus: de ciuitatibus inquam eius: et de finibus eius inclitas terre: be-thiesmoth et beelmoeon et cariatthaim filijs orientis cum filiis ammon. Et dabo eam in hereditatem: ut non sit ultra memoria filiorum ammon in gentibus. Et in moab faciam iudicia: et scient quia ego dominus. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod fecit ydumea ultionem ut se vindicaret de filiis iuda: peccauitque delinquens et vindictam expetiuit de eis: idcirco hec dicit dominus deus. Extendam manum meam super ydumeam: et auferam de ea hominem et iumentum: et faciam eam desertam ab austro. Qui sunt in dedam gladio cadent: et dabo ultionem meam super ydumeam per manum populi mei israel. Et facient in edom iuxta iram meam et furorem meum: et scient vindictam meam dicit dominus deus. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod fecerunt palestinii vindictam: et vlti se sunt toto animo: interficientes et implettes inimicitias veteres: propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego extendam manum meam super palestinios: et

interficiam interfectores. Et perdam reliquias maritime regionis: faciamque in eis ultiones magnas arguens in furore: et scietis quia ego dominus cum dederam vindictam meam super eos. **C. xxi.**
Et factum est in undecimo anno prima mensis: factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis: pro eo quod dixit tyrus de iherusalē: euge confracte sunt porte populi: conuersa est ad me: implebor. Deserta est: propterea hec dicit dominus deus. Ecce ego super te tyre: et ascendere faciam ad te gentes mistas: sicut ascendit mare fluctuans. Et dissipabunt muros tyri: et destruunt turres eius. Et radam puluerem eius de ea: et dabo eam in limpidissimam petram. Siccatio lagenarum erit in medio maris: quia ego locutus sum ait dominus deus: et erit in direptionem gentibus. Filie quoque eius que sunt in agro gladio interficientur: et sciet quia ego dominus: quoniam hec dicit dominus deus. Ecce ego adducam ad tyrum nabuchodonosor regem babilonis ab aquilone: regem regum: cum equis et curribus et equitibus et cetu populi magno. Filias tuas que sunt in agro gladio interficiet: et circumdabit te munitionibus et comportabit aggerem in gyro. Et eleuabit contra te clipeum: et vineas et arietes temperabit in muros tuos: et turres tuas destruet in armatura sua. Inundatione equorum eius operiet te puluis eorum: a sonitu equitum et rotarum et curruum mouebuntur muri tui. Cum ingressus fuerit portas tuas quasi per introitum urbis dissipare: ungulis equorum suorum concutiet omnes plateas tuas: populum tuum gladio cedit: et statue tue nobiles in terram corruent. Vastabunt opes tuas: diripiet negotiationes tuas:

Ezechiel.

et destruent muros tuos. et domos tuas preclaras subuertēt: et lapides tuos et ligna tua et puluerem tuū in medio ponent. Et quiescere faciam multitudinem canticorū tuorū: et sonitus cythararū tuarū nō audietur amplius. Et dabo te in limpidissimā petā: siccatio sagenarū eris nec edificaberis ultra: quia ego dominus locutus sum dicit dñs deus. Nec dicit dñs deus de tyro. Numquid non a sonitu ruine tue et gemitu interfectorū tuorū cū occisi fuerint in medio tui. commouebūtur insule: et descendunt de sedibus suis omnes principes maris. et auferent equuias suas: et uestimenta sua varia abiciēt et induētur stupore. In terra sedebūt: et attoniti sup repentino casu suo ammirabūtur: et assumētes sup te lamentum dicent tibi. Quomō peristi que habitas in mari urbs inclita: que fuisti fortis in mari cum habitatoribz tuis quos formidabāt uniuersi. Nūc stupēbunt naues in die pauoris tui: et turbabūtur insule in mari eo qd null⁹ egrediatur ex te: quia hec dicit domin⁹ deus. Cum dederō te urbem desolatā sicut ciuitates que non habitātur: et adduxero sup te abissum. et operuerint te aque nīste et detrahero te cum hijs qd descendūt in lacum ad pplm sempiternū: et collocauero in terra nouissima sicut solitudines veteres cum hijs qui deducūtur in lacum ut non habiteris: porro cū dederō gloriā in terra uiuentiū. in nichilū redigam te: et non eris. et requisita non inuenieris ultra ī sempiternū dicit domin⁹ de⁹. **Cxxvi.**

Et factū est uerbum dñi ad me dicens. Tu ergo fili hominis assume sup tyrum lamentū: et dices tyro. qd habitat ī introitu maris: negociatōni

pplorū ad insulas multas. Hec dicit domin⁹ deus. O tyre tu dixisti. Perfecisti decoris ego sum: et in corde maris sita. Finitiū tui qui te edificauerunt impleuerūt decorem tuū: abietibz de samir exstuxerūt te cum omnibz tabulatis maris. Cedrum de libano tulerunt ut facerent tibi malū: quercus de basan dolauerūt ī remos tuos: trāstra tua fecerūt tibi ex ebone indico: et pretoriola de insulis ytalie. Bissus varia de egipto repta est tibi in uelum ut poneretur in malo: iacintus et purpura de insulis elisa facta sunt operimentū tuū. Habitatores sydonis et aradii fuerunt remiges tui: sapientes tui tyre facti sunt gubernatores tui: senes biblij et prudentes eius prebuerūt nauas. ad ministeriū varie suppellectilis tue. Omnes naues maris et naute earū fuerūt in ppo negociatōnis tue: perse et lidi et libies erant in exercitu tuo uiri bellatores tui: clipeū et galeam suspenderūt in te p ornatu tuo. Filij aradii cum exercitu suo super muros tuos in circuitu: sed et pigmei qui erant in turribus tuis pharetras suas suspendebant in muris tuis per gyrum. Ipi complerūt pulcritudinē tuā. Carthaginenses negociatores tui. A multitudi- ne cundarū diuitiarū argēto ferro stāno plumboq; repleuerunt mundinas tuas. Grecia thubal et mosoch institutores tui. Mācipia et uasa erea adduxerunt ppo tuo de domo thogorma. equos et equites et mulos adduxerūt ad forum tuū. Filij dedan negociatores tui. Insule multe negociatio manus tue. Dentes eburneos et hebenos commutauerūt in pōio tuo. Syrus negociator tuus. Propter multitudinem operū tuorū gemmā et purpurā

et scutulata et hissū et sericū et chodchod
posuerūt in mercatu tuo. Iuda et terra
isrl ipi institores tui in frumēto pmo:
balsamū et mel et oleū et resinā posu-
erūt in nūdinis tuis. Damascen⁹ ne-
gociator tuus in multitudine operū
tuorū: in multitudine diuersarū opū
in vino pingui: in lanis coloris opi-
mi. Dan et grecia et mozel in nūdinis
tuis posuerūt ferrū fabrefactū: stude
et calamus in negociatione tua. De-
dan institores tui in tapetibus ad se-
dendum. Arabia et uniuersi principes
cedar ipi negociatores manus tue:
cum agnīs et arietibus et hedis vene-
runt ad te negociatores tui. Vendito-
res saba et rema ipi negociatores tur-
cum uniuersis primis aromatibus et
lapide p̄cioso et auro qd posuerūt in
mercato tuo. Arā et chenne et eden nego-
ciatores tui. Saba assur et chelmach
uēditores tur: ipi negociatores tui mlti-
phariā in uolucris iacinti et polimitorū
gazarūq; p̄ciosarū q obuolute et astri-
de etāt funibz: cedrosq; habebāt ī nego-
ciationibus tuis. Maues maris prin-
cipes tui ī negociatione tua: et repleta
es: et glorificata nimis in corde maris.
In aquis maris adduxerunt te remi-
ges tui. Venit⁹ auster contriuit te. In
corde maris diuitie tue: et thesauri tui
et mltiple instrumentum tuū. Maute
tui et gubernatores tui q tenebāt sup-
pelledilem tuā: et p̄lo tuo preerāt: uiri
quorū bellatores tui qui erant in te cū
uniuersa mltitudine tua que est ī me-
dio tur: cadent in corde maris in die
ruine tue. A sonitu clamoris guberna-
torū tuorū cōturbabūtur classes: et de-
scendent de nauibus suis omnes qui
tenebant remū. Maute et uniuersi gu-
bernatores maris in terra stabunt: et

riulabūt super te uoce magna: et cla-
mabunt amare. Et supiacient pulue-
rem capitibus suis: et cinere cōspergen-
tur: et cadent sup te caluiciū: et accigen-
tur cilijs. Et plorabunt te ī amaritu-
dine anime ploratu amarissimo: et
assument super te carmen lugubre: et
plangent te. Que est ut tyrus que ob-
mutuit in medio maris? Que ī exitu
negociationū tuarū de mari implesti
p̄los multos: ī multitudine diuitiarū
tuarū et p̄lorū tuorū ditasti reges terre.
Nūc contrita es a mari: in pfundis
aquarū opes tue: et omnis multitudo
tua q erat ī medio tui ceciderūt. Uniu-
si habitatores insularū obstupuerūt
sup te: et reges earū oēs rēp̄stare p̄culsi
mutauerūt uult⁹. Negociatores p̄lorū
sibilauerūt sup te. Ad nichilū deducta
es: et nō eris ulq; ī p̄etūū. **C. xxviii.**

Et fact⁹ est sermo dñi ad me dicens.
Fili hominis: dic principi tyri.
Hec dicit domin⁹ deus. Ego q eleuatū
est cor tuū et dixisti. Deus ego sum et in
kathedra dei sedi in corde maris: cū
his homo et nō deus: et dedisti cor tuū
quali cor dei. Ecce sapientior es tu da-
niele: omne secretū nō est absconditū
a te. In sapientia et prudentia tua feci-
sti tibi fortitudinē: et acquisisti aurū et
argentū in thesauris tuis in multitu-
dine sapientie tue: et in negociatione
tua multiplicasti tibi fortitudinē. et e-
leuatū est cor tuū in robore tuo. Pro-
pterea hec dicit dñs deus. Ego q eleua-
tum est cor tuū quasi cor dei: idcirco
ecce ego adducā sup te alienos robu-
rissimos gentiū. Et nudabūt gladi-
os suos sup pulcritudinē sapiētie tue:
et polluent decorem tuū. Interficiēt
et detrahent te: et morieris in interitu
occisorū in corde maris. Nunquid

dicentis loqueris deus ego sum coram
interficiendis te cum sis homo et non deus.
Qui manu occidentium te morte incircu-
risor morieris: in manu alienor: quia
ego locutus sum ait dominus deus. Et factus
est sermo domini ad me dicens. Fili hominis:
leua plandum super regem tyri et dices
ei. Hec dicit dominus deus. Tu signacu-
lum similitudinis plenus sapientia
perfectus decore: in delicijs paradisi dei
fuiisti. Omnis lapis preciosus operime-
tum tuum: sardius thopazius et iaspis.
crisolitus et onix et berillus. saphirus
et carbunculus et smaragdus. Aurum
quoque decoris tui et foramina tua in
die qua conditus es parata sunt. Tu
cherub exercitus et protegens: et posui te
in monte sancto dei. Qui medio lapidum
ignitorum ambulasti: perfectus in vir-
tutibus a die conditionis tue: donec in-
uenta est iniquitas in te. Qui multitu-
dine negotiationis tue repleta sunt
interiora tua iniquitate: et peccasti: et
eieci te de monte dei: et peridi te o cherub
protegens de medio lapidum ignitorum.
Et eleuatum est cor tuum in decore tuo.
Perdidisti sapientiam tuam in decore tuo:
in terram proieci te: ante faciem regum dedi
te ut cerneret te. Qui multitudine iniqui-
tatum tuarum et iniquitate negotiationis
tue polluisti sanctificationem tuam. Pro-
ducam ergo ignem de medio tui qui
comedat te: et dabo te in cinerem super
terram in conspectu omnium videntium te.
Omnes qui viderint te in gentibus
obstupescunt super te. Nichil factus es:
et non eris in perpetuum. Et factus est
sermo domini ad me dicens. Fili hominis:
pone faciem tuam contra sydonem et ppheti-
abis de ea: et dices. Hec dicit dominus
deus. Ecce ego ad te sydon et gloria-
bor in medio tui: et scient quia ego dominus

cum fecero in ea iudicia: et sanctificatus
fuero in ea. Et immittam ei pestilentiam et
sanguinem in plateis eius: et corruent
interfecti in medio eius gladio per circu-
itum: et scient quia ego dominus. Et non
erit ultra dominus israel. offendiculum
amaritudinis et spina dolorem infe-
rens undique per circuitum eorum qui adu-
santur eis: et scient quia ego dominus
deus. Hec dicit dominus deus. Quando
congregauiero domum israel de populis
in quibus dispersi sunt. sanctificabor in eis
coram gentibus: et habitabunt in terra sua quam
dedi seruo meo iacob: et habitabunt in
ea securi. Et edificabunt domos et pla-
tabunt vineas: et habitabunt confidetes
cum fecero iudicia in omnibus quae ad-
uersantur eis per circuitum: et scient quia
ego dominus deus eorum. **C. xxix.**

In anno decimo in duodecimo mense
una die mensis factum est verbum domini ad
me dicens. Fili hominis pone faciem
tuam contra pharaonem regem egipti:
et pphetabis de eo: et de egipto uniuersa
loquere et dices. Hec dicit dominus deus.
Ecce ego ad te pharaon rex egipti dra-
co magne qui cubas in medio fluminum
tuorum et dicis. meus est flumen: et ego
feci mentem meam. Et ponam fetum in maxil-
lis tuis: et coaglinabo pisces fluminum
tuorum squamis tuis. Et extraham te
de medio fluminum tuorum: et uniuersi pi-
sces tui squamis tuis adherent. Et pro-
iciam te in desertum: et omnes pisces flumi-
nis tui. Super faciem terre cades. Non
colligeris: neque congregaberis. Bestijs
terre et volatilibus celi dedi te ad deuorandum:
et scient omnes habitatores
egipti quia ego dominus. Pro eo quod fu-
isti baculus arundineus domui isra-
hel quando apprehenderunt te manu. et
confRACTUS es et lacerasti omnem humerum

corū: et inuidentibus eis sup te diminutus es et dissoluisti omnes renes eorū: propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego adducam sup te gladiū: et interficiā de te hominē et iumentū. Et erit terra egipti in desertum et in solitudine: et scient qā ego dñs. Pro eo qd dixeris fluius me⁹ est et ego feci eū: idcirco ecce ego ad te et ad flumina tua. Daboq; terrā egipti in solitudinē gladio dissipatā: a turre syenes usq; ad terminos ethiopie. Non ptransibit eam pes hominis: neq; pes iumentū gradietur i ea: et non habitabit quadraginta ānis. Daboq; terrā egipti desertam i medio terrarū desertarū: et ciuitates eius in medio urbiū subuersarū: et erūt desolate quadraginta annis. Et dissipā egiptios i nationes: et uentilabo eos in terras: quia hec dicit domin⁹ deus. Post finē quadraginta annorū congregabo egiptū de pplis in quibz dissipati fuerāt: et reducam captiuitatem egipti et collocabo eos in terra phaturess in terram natiuitatis sue: in terra de qua sumpti sunt. Et erunt ibi i regnū humile: et inter cetera regna erit humilima. Et nō eleuabit ultra sup nationes: et iminuā eos ne imperēt gentibz: neq; erunt ultra domui israhel in confidentia docentes iniquitatē ut fugiant et sequantur eos: et scient quia ego sum domin⁹ deus. Et factum est in uigesimo et septimo anno in primo in una mensis: factum est uerbū dñi ad me dicens. Fili hominis: nabuchodonosor rex babilonis seruire fecit exercitum suū seruitute magna aduersus tyrum. Omne caput decaluat⁹ est: et omnis humerus depilat⁹ est. Et merces non est reddita ei neq; exercitui eius de tyro: pro seruitute qua seruauit michi

aduersus eam. Propterea hec dicit domin⁹ deus. Ecce ego dabo nabuchodonosor regē babilonis i terra egipti: et accipiet multitudinē eius et depauperabitur manubias eius et diripiet spolia eius: et erit merces exercitui illius et operi pro quo seruauit aduersus eā. Dedi ei terram egipti: pro eo qd laborauerit michi aut domin⁹ de⁹. In die illa pululabit cornu domui israhel: et tibi dabo apertum os in medio corū: et scient quia ego dominus. **C. xxx.**

Et factum est uerbū dñi ad me dicens. Fili hominis ppheta et dic. Hec dicit domin⁹ deus. Ululate ue ue diei: qā iuxta est dies. et appropinquet dies dñi: dies nubis. tempus gentium erit. Et ueniet gladius i egiptū: et erit pavor in ethiopia cum ceciderint vulnerati i egipto: et ablata fuerit multitudo illius et destructa fundamenta eius. Ethio pia et libia et lidi et omne reliquū vulgus et thub et filij terre fedoris cum eis gladio cadent. Hec dicit domin⁹ deus. Et corruent fulcientes egiptū: et destruetur supbia imperij ei⁹. A turre syenes gladio cadent in ea: ait domin⁹ exercitū. Et dissipabūtur in medio terrarū desolatā: et urbes ei⁹ in medio ciuitatū desertarū erūt: et scient quia ego domin⁹ deus. cū dederō ignem in egipto. et attriti fuerint omnes auxiliares eius. In die illa egredientur nūcij a facie mea in trieribz ad conterendā ethiopie confidentiā: et erit pavor in eis in die egipti: quia absq; dubio ueniet. Hec dicit dñs de⁹. Et cessare faciā multitudinē egipti in manu nabuchodonosor regis babilonis. Ipse et pplus eius cū eo: fortissimi gentiū adducentur ad dissipandam terrā. Et euaginabūt gladios suos super

egiptum: et implebunt terrā interfecdis:
 et faciā alueos fluminū aridos et tra-
 dam terrā in manū pessimorū: et dissi-
 pabo terram et plenitudinē eius ī ma-
 nus alienorū. Ego domin⁹ locutus
 sum. Hec dicit domin⁹ deus. Et disper-
 dam simulacra: et cessare faciā ydola
 de memphis: et dux de terra egipti nō
 erit amplius. Et dabo terrorem in ter-
 ram egipti: et disperdam terrā phatres
 et dabo ignem in raphnis: et faciā
 iudicia mea in alexandria. Et effundā
 indignationē meā sup pelusiū robur
 egipti: et interficiā multitudinē alexā-
 drie: et dabo ignem in egipto. Quasi
 parturiens dolebit pelusiū: et alexan-
 dria erit dissipata: et memphis angus-
 tie quotidiane. Iuvenes eliopoless
 et bubasti gladio cadent: et ipse capti-
 ue ducentur. Et in raphnis nigresce-
 dies: cū cōtriuero ibi sceptrā egipti: et
 defecerit in ea supbia potētie ei⁹. Quā-
 nubes operiet: filie autē eius in captiui-
 tatē ducentur. Et iudicia faciā in egi-
 pto: et sciēt quia ego dñs. Et factū est
 in undecimo āno in primo mense in
 septima mensis: factū est uerbum dñi
 ad me dicens. Fili hominis. brachiū
 pharaonis regis egipti cōfregi: et ecce
 non est obuolutū ut restitueretur ei sa-
 nitas ut ligaretur pānis et fasciretur
 lintheolis: et recepto robore possit tene-
 re gladiū. Propterea hec dicit dñs de-
 us. Ecce ego ad pharaonē regem egi-
 pti: et cōinuā eius brachiū forte sed
 confractū: et dēiciā gladiū de manu ei⁹.
 Et dispergam egiptum in gentibus: et
 ventilabo eos in terris. Et confortabo
 brachia regis babilonis: daboq; gla-
 diū meū in manu eius. Et confringā
 brachiū pharaonis: et gement gemitu-
 bus interfecdi corā facie ei⁹. Et confortabo

brachia regis babilonis: et brachia
 pharaonis concident. Et sciēt quia
 ego domin⁹ cum dederō gladiū meū
 in manū regis babilonis: et excident
 eum sup terrā egipti. Et dispergam egi-
 pto in nationes: et ventilabo eos in
 terras: et sciēt quia ego dñs. **C. xxxi.**
Et factum est in anno undecimo
 tercio mense una mensis: factū
 est uerbum dñi ad me dicens. Fili ho-
 minis. dic pharaoni regi egipti et ppo
 eius. Cui similis factus es in magnitu-
 dine tua? Ecce assur quasi cedrus ī li-
 bano pulcer ramis. et feondibz nemo-
 rosus. recessusq; altitudine: et inter cō-
 densas frōdes eleuatū est cacumē eius.
 Aquę nuttierūt illū: abissus exaltauit
 illū. Flumina ei⁹ manabāt in circuitu
 radicū eius: et riuos suos emisit ad u-
 niuersa ligna regionis. Propterea e-
 leuata est altitudo eius sup omnia li-
 gna regionis: et multiplicata sunt ar-
 busta eius: et eleuati sunt rami eius p
 aquis multis. Cūq; extendisset um-
 bram suā in ramis eius fecerūt nidos
 omnia uolacilia celi: et sub feondibus
 ei⁹ genuerūt omnes bestie saltuū: et sub
 umbraculo illi⁹ habitabit cetus gēti-
 um plurimarū. Eratq; pulcerrim⁹ in
 magnitudine sua: et in dilatione ar-
 bustorū suorū. Erat enim radix illi⁹
 iuxta aquas multas. Cedri nō fuerūt
 altiores illo in paradiso dei. Abietes
 non adequauerūt lūmitatē ei⁹: et pla-
 tani non fuerūt eque feondibus illius.
 Omne lignū paradisi dei nō est assi-
 milatū illi et pulcritudinē eius: quoniā
 speciosum feci eum: et multis conden-
 sisq; feondibus. Et emulata sunt eum
 omnia ligna uoluptatis: que erāt in
 paradiso dei. Propterea hec dicit do-
 min⁹ deus. Pro eo q̄ sublimatus est

in altitudine et dedit summitatem suam
virentem atque condensam et eleuatū ē
cor eius in altitudine sua: tradidi eam
in manū fortissimi gentium. Facies fa-
ciat ei iuxta impietatem eius. Et eieci eam:
et succident eam alieni et crudelissimi
nationum. Et picient eum super montes:
et in cunctis conuallibus corruent rami
eius. Et confragentur arbuta eius
in vniuersis rupibus terre: et recedent
de umbraculo eius omnes populi terre: et
relinquent eum. In ruina eius habi-
tauerunt omnia volatilia celi: et in ramis
eius fuerunt vniuersae bestiae regionis.
Quāobrem non eleuabuntur in altitu-
dine sua omnia ligna aquarum: nec po-
nent sublimitatem suam inter nemoro-
sa atque frondosa: nec stabunt in subli-
mitate sua omnia quae irrigantur aquis:
quia omnes traditi sunt in mortem
ad terram ultimam in medio filiorum homi-
num ad eos qui descendunt in lacum. Hec
dicit dominus deus. In die quando descen-
dit ad inferos indixi luctum: operui eum
abisso: et prohibui flumina eius: et coe-
cui aquas multas. Contristatus est su-
per eum libanus: et omnia ligna agri
concussa sunt. A sonitu ruinae eius com-
mouit gentes: cum deducerem eum ad in-
fernū cum hijs qui descendeant in lacum.
Et solata sunt in terra infima omnia
ligna voluptatis egregia atque preclara
in libano: vniuersa quae irrigabantur
aquis. Nam et ipsi cum eo descendunt
ad infernū ad interfectos gladio: et bra-
chium vniuscuiusque sedebit sub umbra-
culo eius in medio nationum eius. Cui
assimilatus es o inclite atque sublimis in-
ter ligna voluptatis: Ecce deductus es
cum lignis voluptatis ad terram vlti-
mam. In medio incircūforū dormi-
es: cum eis qui interfecti sunt gladio.

Hic est pharao et omnis multitudo
eius: dicit dominus deus. **Cherem.**
Et factum est duodecimo anno in
mense duodecimo in vna men-
sis: factum est verbum domini ad me dicens.
Fili hominis. assume lamentum super
pharaonem regem egypti: et dices ad eum.
Leoni gentium assimilatus es: et draconi
qui est in mari. Et ventilabas cornu
in fluminibus tuis: et conturbabas a-
quas pedibus tuis: et conculcabas flu-
mina earum. Propterea hec dicit dominus
deus. Expandam super te rete meum in
multitudine populorum multorum: et extrahe-
re te in sagena mea et piciam te in terram.
Super faciem agri abiciam te: et habi-
tare faciam super te omnia volatilia celi:
et saturabo de te bestias vniuersae terre.
Et dabo carnes tuas super montes: et
implebo colles tuos sanie tua. Et irri-
gabo terram fetore sanguinis tui super
montes: et ualles implebuntur ex te. Et
operiam cum extiteris fueris celos: et nigresce-
re faciam stellas eius. Solē nube tegā:
et luna non dabit lumen suum. Omnia
luminaria celi merere faciam super te: et
dabo tenebras super terram tuam dicit do-
minus deus. Et irrigabo cor populorum mul-
torum cum induxero conuersionem tuam in gen-
tibus super terras quas nescis: et stupe-
scere faciam super te populos multos. Et reges
eorum horrore nimio formidabunt super
te cum volare reperit gladius meus super
facies eorum: et obstupescunt repente sin-
guli pro anima sua in die ruinae suae: quia
hec dicit dominus deus. Gladius regis
babilonis veniet tibi: in gladijs fortium
deiciam multitudinem tuam. Inexpugnabi-
les omnes gentes hee. Et vastabunt
supbia egypti: et dissipabitur multitu-
do eius. Et perdam omnia iumenta eius
que erant super aquas plurimas: et non

conturbabit eas pes hominis ultra:
neq; ungula iumentorū turbabit eas.
Tunc purissimas reddā aquas eorū:
et flumina earū quasi oleum adducā
ait domin⁹ deus: cum dederō terrā egi-
pti desolatā. Deseretur autē terra a ple-
nitudine sua quādo percussēro omnes
habitatores eius: et scient quia ego do-
min⁹. Plandus est: et plangent eum
filie gentiū: sup egiptū et sup multitudinē
ei⁹ plangent eū: ait domin⁹ deus. Et
factū ē i duodecimo āno. in quītrideci-
ma mensis: factū est verbū dñi ad me
dicens. Fili hominis. rane carmen lu-
gubre sup multitudinē egipti. Et de-
trahē eam: ipam et filias gentiū robu-
stas ad terrā ultimā: cum hīs qui de-
scendunt in lacū. Quo pulcrior es de-
scende: et dormi cū incircūcisis. In me-
dio interfectorū gladio cadent. Gladi-
us datus est. Et attraxerūt eā: et omnes
p̃pos ei⁹. Loquentur ei potētissimi ro-
bustarū de medio inferni: qui cū auxi-
liatoribus eius descenderūt et dormie-
runt incircūcisi interfedq; gladio. Ibi
assur et omnis multitudo eius: in circui-
tu illius sepulcra eorū omnes interfedti
et qui ceciderunt gladio: quorū data
sunt sepulcra i nouissimis lacū. Et fa-
cta est multitudo eius p̃ gyrum sepul-
cri eius: uniuersi interfedti cadentesq;
gladio: qui dederāt quondā formidi-
nem suā in terra uiuentiū. Ibi elam: et
omnis multitudo eius p̃ gyrum sepul-
cri sui. Omnes hī interfedti ruentesq;
gladio: qui descenderūt incircūcisi ad
terrā ultimā. Qui posuerūt terrore suū
in terra uiuentiū: et portauerūt igno-
miniā suā cū hīs qui descenderūt in
lacum. In medio interfectorū posuerūt
cubile ei⁹ in uniuersis p̃lis ei⁹: in cir-
cuitu eius sepulcrū illius. Omnes hī

incircūcisi interfedq; gladio. Dederūt
enim terrorem in terra uiuentiū: et por-
tauerūt ignominiā suā cum hīs qui
descenderūt in lacum. In medio interfe-
ctorū positi sunt. Ibi mosoch et tubal et
omnis multitudo ei⁹: in circuitu eius se-
pulcra illius. Omnes hī incircūcisi
interfedq; et cadentes gladio: quia de-
derunt formidinē suā in terra uiuentiū:
et non dormierunt cum fortibz cadenti-
busq; et incircūcisis qui descenderūt ad
infernū cum armis suis. Et posuerūt
gladios suos sub capicibz suis: et fue-
runt iniquitates eorū in oculis eorū:
quia terror fortium facti sunt in terra ui-
uentiū. Et tu ergo i medio incircūcisorū
contereris: et dormies cum interfedtis
gladio. Ibi ydumea et reges eius et o-
mnes duces eius: qui dati sunt cū exer-
citu suo cum interfedtis gladio: et qui
cum incircūcisis dormierūt. et cū hīs
qui descenderūt in lacū. Ibi principes
aquilonis omnes et uniuersi uenatores
qui deducti sunt cum interfedtis: pauē-
tes et in sua fortitudine cōfusi. q̃a dor-
mierūt incircūcisi cū interfedtis gladio:
et portauerūt confusionē suā cū hīs
qui descenderūt in lacū. Vidit eos pha-
rao et cōsolat⁹ est sup uniuersa multitu-
dine sua q̃ interfeda est gladio: pharao
et omnis exercitus ei⁹ ait domin⁹ deus:
quia dedit terrorem suū in terra uiuen-
tiū: et dormiuit in medio incircūcisorū
cū interfedtis gladio: pharao et omnis
multitudo ei⁹ ait dñs de⁹. **C. xxxm.**
Et factum est verbū dñi ad me di-
cens. Fili hominis. loquere ad
filios p̃li tui: et dices ad eos. Terra cū
induxero sup eam gladiū et tulerit po-
pul⁹ terre virū unū de nouissimis suis
et cōstituerit eum sup se speculatorem
et ille uiderit gladiū uenientem super

terrā. et cecinerit bucina et annūciauerit populo : audiēs autē quisquīs ille est sonitum bucine et non obseruauerit : veneritq; gladius et tulerit eū : sanguis ipsi⁹ sup caput ei⁹ erit. Bonū bucine audiuit et non se obseruauit : sanguis eius i ipso erit. Sinaut se custodierit : animā suā saluauit. Qd si speculator uiderit gladiū uenientem et nō insonuerit bucina et pplus se non custodierit : veneritq; gladius et tulerit de eis animā : ille quidē in iniquitate sua capt⁹ est : sanguinē autē eius de manu speculatoris requirā. Et tu fili hōminis : speculatore dedit te domui isrl'. Audiēs ergo ex ore meo sermonem : annūciabis eis ex me. Si me dicēte ad impiū. impie morte morieris. non fueris locutus ut se custodiat impi⁹ a via sua : ipse impius in iniquitate sua morietur : sanguinē autem ei⁹ de manu tua requirā. Sinaut annūciaui te ad impiū ut a uis suis cōuertatur. non fuerit conuersus a via sua : ipse in iniquitate sua morietur : porro tu animā tuam liberaſti. Tu uero fili hōminis : dic ad domū israhel. Sic locuti estis dicentes. Iniquitates nostre et peccata nostra sup nos sunt : et in ipsis nos tabescimus. Quomodo ergo uiuere poterimus ? Dic ad eos. Quia ego dicit domin⁹ deus : nolo mortē impij : sed ut cōuertatur impius a via sua et uiuat. Cōuertimini a uis ueſtris peſsimis. Et quare moriemini domus isrl' ? Tu itaq; fili hōminis : dic ad filios ppli tui. Iusticia iusti nō liberabit eum in quacūq; die peccauerit : et impietas impij nō nocebit ei in quacūq; die cōuersus fuerit ab impietate sua. Et iustus non poterit uiuere in iusticia sua : in quacūq; die peccauerit. Etia

si dixerō iusto qd uita uiuat. et cōfusus in iusticia sua fecerit iniquitatē omnes iusticie eius obliuioni tradentur : et in iniquitate sua quā operat⁹ est in ipsa morietur. Si autē dixerō impio. morte morieris. et egerit penitentiā a peccato suo. feceritq; iudiciū et iusticiam. et pius restituerit ille impius. rapināq; reddiderit : in mandatis uite ambulauerit nec fecerit quicq; iniustū : uita uiuet et non morietur. Omnia peccata eius que peccauit nō imputabūtur ei. Iudiciū et iusticiā fecit : uita uiuet. Et dixerunt filij populi tui. Non est equi ponderis uia dñi. Et ipor uia iniusta est. Cum enim recesserit iustus a iusticia sua feceritq; iniquitates : morietur in eis. Et cum recesserit impius ab impietate sua feceritq; iudiciū et iusticiam : uiuet in eis. Et dicitis. Non est recta uia domini. Nunquēq; iuxta uias suas iudicabo de uobis domus israhel. Et factum est in duodecimo anno in decimo mense. in quinta mēsis transmigrationis nostre. uenit ad me qui fugerat de iherusalem dicens. Hastata est ciuitas. Manus autem domini facta fuerat ad me uespere antequā ueniret qui fugerat : aperuitq; os meū donec ueniret ad me mane : et apert ore meo non silui apli⁹. Et factū est uerbū dñi ad me dicēs. Fili hōis : q̄ habitāt in ruinosis hijs sup humū isrl' loquētes aiūt. Un⁹ erat abrahā : et hereditate possedit terrā. Mo⁹ autē nūc sum⁹ : nobis data ē terra i possessionē. Qd circo dices ad eos. Hec dicit dñs de⁹ q̄ in sanguine comeditis et oculos uros leuatis ad iudicias uas et sanguinē funditis : nūqd terrā hereditate possidebitis ? Stetit is i gladijs uis. fecistis abominaciones. et unusquisq; uxorem

proximi sui polluit: et terram hereditate possidebitis. Hec dices ad eos. Sic dicit dominus deus. Ego ego: quia qui in ruinosis habitant gladio cadent: et qui in agro est. bestiis tradetur ad deuorandum: qui autem in p[ro]fundijs et in speluncis sunt peste morientur. Et dabo terram in solitudinem et in desertum: et deficiet superba fortitudo eius: et desolabuntur montes israel: eo quod nullus sit qui per eos transeat. Et scient quia dominus cum dederit terram eorum desolatam et desertam: propter uniuersas abominaciones suas quas operati sunt. Et tu fili hominis filij populi tui qui locuntur de te iuxta muros et in ostijs domorum et dicunt unus ad alterum uir ad proximum suum loquentes uenite et audiamus qui sit sermo egrediens a domino: et ueniunt ad te quasi si ingrediantur populus. Et sedent coram te populus meus: et audiunt sermones tuos et non faciunt eos: quia in canticum oris sui uertunt illos. Et auaricia sua sequitur cor eorum: et es eis quasi canticum musicum quod suauiter dulciter sonat canit. Et audiunt uerba tua et non faciunt ea: et cum uenerit quod predictum est ecce enim uenit: tunc scient quia propheta fuerit inter eos. **Cxxxiii.**

Et factum est uerbum domini ad me dicens. Fili hominis propheta de pastoribus israel: propheta et dices pastoribus. Hec dicit dominus deus. He pastores israel: qui pascebant semetipsos. Nonne greges a pastoribus pascuntur? Illos comedebatis et lanis operiebamini: et quod crassum erat occidebatis: gregem autem meum non pascebatis. Quando infirmum fuit non consolidastis: et quod egrotum non sanastis. Quando fractum est non alligastis: et quod abiectum est non reduxistis: et quod perierat non quesistis: sed tamen austeritate imperabatis eis et cum potentia.

Et dispersae sunt oues mee eo quod non esset pastor: et factae sunt in deuorationem omnium bestiarum agri: et dispersae sunt. Errauerunt greges mei in cunctis montibus et in uniuerso colle excelsis: et super omnem faciem terre dispersi sunt greges mei: et non erat qui requireret. Non erat inquam qui requireret. Propterea pastores audite uerbum domini. Ego ego dicit dominus deus: quia pro eo quod facti sunt greges mei in rapinam et oues mee in deuorationem omnium bestiarum agri: eo quod non esset pastor: neque enim quesierunt pastores gregem meum: sed pascebant pastores semetipsos et greges meos non pascebant: propterea pastores audite uerbum domini. Hec dicit dominus deus. Ecce ego ipse super pastores: requiram gregem meum de manu eorum et cessare faciam ut ultra non pascant gregem meum: nec pascant amplius pastores semetipsos. Et liberabo gregem meum de ore eorum: et non erunt eis in escam: quia hec dicit dominus deus. Ecce ego ipse requiram oues meas: et uisitabo eas sicut uisitat pastor gregem suum: in die quando fuerit in medio ouium suarum dissipatarum. Sic uisitabo oues meas: et liberabo eas de omnibus locis in quibus dispersae fuerant in die nubis et caliginis. Et educam eas de populis et congregabo eas de terris: et inducam eas in terram suam: et pascam eas in montibus israel in ruinis et in cunctis sedibus terre. In pascuis uberrimis pascam eas: et in montibus excelsis israel erunt pascuae earum. Ibi requiescent in herbis uirentibus: et in pascuis pinguibus pascunt super montes israel. Ego pascam oues meas: et ego eas accubare faciam dicit dominus deus. Quando perierat requiram et quod abiectum erat reducam: et quod fractum fuerat alligabo et quod infirmum fuerat consolidabo: et quod pingue

et forte custodiā. et pascam illas in iudicio. Vos autē greges mei: hec dicit dominus deus. Ecce ego iudico inter pecus et pecus. arietū et hircorū. Nōne satis vobis erat pascua bona depasci? Insup et reliquias pascuarū vestrarū conculcastis pedibus vestris: et cū purissimā aquā biberitis: reliquā pedibz vestris turbastis. Et oues mee hijs q̄ conculcata pedibus vestris fuerāt pasciebantur: et que pedes vestre turbaue-
rant hec bibeant. Propterea hec dicit dñs deus ad eos. Ecce ego ipse iudico inter pec⁹ pingue et macilentū. Pro eo q̄ lateribus et humeris impingebatis et cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora donec dispergerentur foras: saluabo gregem meū et nō erit ultra in rapinam: et iudicabo inter pecus et pecus. Et suscitabo super eas pastoreū unū q̄ pascat eas seruu meū dauid: ipse pascet eas: et ipse erit eis in pastorem. Ego autē domin⁹ ero eis in deum: et seruus me⁹ dauid princeps in medio eorū. Ego domin⁹ locutus sum. Et faciam cum eis pactū pacis: et cessare faciā bestias pessimas de terra. Qui habitant in deserto securi dormient in saltibus: et ponam eos in circuitu collis mei benedictionē: et deducam ymbrem in tēpore suo: et pluuie benedictionis erunt. Et dabit lignū agri fructum suū: et terra dabit germen suū: et erunt in terra sua absq; timore. Et scient quia ego domin⁹ cū contriue-
ro cathenas iugū eorū: et eruo eos de manu imperantiū sibi. Et non erunt ultra in rapinā in gentibz: neq; bestie terre deuorabūt eos: sed habitabunt confidenter absq; ullo terrore. Et suscitabo eis germen nominatū: et non erūt ultra imminuti fame in terra neq;

portabūt ultra opprobriū gentiū. Et scient quia ego domin⁹ deus eorū cū eis: et ipsi pplus meus domus israhel ait domin⁹ de⁹. Vos autē greges mei greges pascue mee hoīes estis: et ego dñs de⁹ vester: dicit dñs de⁹. **C. xvi.**
Et factus est sermo dñi ad me dicens. Fili hominis pone faciem tuā aduersum mōtem seyr: et ppheta-
bis de eo et dices illi. Hec dicit domin⁹ deus. Ecce ego ad te mons seyr: et ege-
dam manū meā sup te. et dabo te de-
solatū atq; desertum. Urbes tuas de-
moliar et tu desertus eris: et scies quia ego domin⁹ eo q̄ fueris inimic⁹ sempi-
tern⁹. et concluderis filios israhel i ma-
nus gladii in tēpore afflictionis eorū. in tēpore iniquitatis terre tue. Propterea vi-
uo ego dicit domin⁹ de⁹: quoniam san-
guini tradam te. et sanguis te psequet:
et cum sanguinē oderis sanguis pse-
quetur te. Et dabo montē seyr desola-
tum et desertum: et auferam de eo eun-
tem et redeuntem: et implebo montes e-
ius occisorū suorū. In collibus tuis et
in vallibus tuis atq; in torrentibz in-
terfedi gladio cadent. In solitudines
sempiternas tradam te: et ciuitates tue
nō habitabūtur. Et scietis q̄a ego dñs
de⁹: eo q̄ dixeris due gentes et due ter-
re mee erunt et hereditate possidebo e-
as: cum dñs esset ibi. Propterea uiuo
ego dicit domin⁹ deus: quia faciam
iuxta iram tuā et secundum zelum tuū
quē fecisti odio habens eos: et notus
efficiar p eos cū te iudicaui: et scies
quia ego domin⁹. Audiui omnia
opprobria tua que locut⁹ es de mon-
tibus israhel dicens. Deserti nobis ad
deuorandū dati sunt. Et insurrexistis
sup me ore vestro: et derogastis aduer-
sum me. Verba v̄ra ego audiui. Hec

dicit dominus deus. Letante uniuersa
 terra in solitudine te redigam: sicuti
 gauisus es super hereditatem domus israel
 eo quod fuerit dissipata: sic faciam tibi.
 Dissipatus eris in montes syrie et ydumea
 omnis: et sciet quia ego dominus. **C. xxxvi.**
Tu autem fili hominis propheta super
 montes israel: et dices. Montes
 israel audite verbum domini. Hec dicit
 dominus deus. Ego quod dixerit inimicus de
 vobis euge altitudines semperne in
 hereditatem dare sunt nobis: propter
 ea uaticinare et dic. Hec dicit dominus
 deus. Pro eo quod desolati estis et concu-
 rati per circuitum et facti in hereditatem reli-
 quis gentibus: et ascendistis super labi-
 um lingue et opprobrium populi: propterea
 montes israel audite uerbum domini dei.
 Hec dicit dominus deus montibus et
 collibus torrentibus uallibusque et deser-
 tis parietinibus et urbibus derelictis que
 depopulate sunt: et subsannate a reli-
 quis gentibus per circuitum. Propterea
 hec dicit dominus deus. Quoniam in igne
 zeli mei locutus sum de reliquis gentibus
 et de ydumea uniuersa: que dederunt
 terram meam sibi in hereditatem cum gladio
 et toto corde et ex animo: et eiecerunt eam
 ut vastarent: idcirco uaticinare super
 humum israel: et dices montibus et col-
 libus iugis et uallibus. Hec dicit dominus
 deus. Ecce ego in zelo meo et in furore
 meo locutus sum: eo quod confusionem
 gentium sustinueritis. Idcirco hec dicit
 dominus deus. Ego leuaui manum meam
 ut gentes que in circuitu uestro sunt ipse
 confusionem suam portent: uos autem mon-
 tes israel ramos uestros germinetis:
 et fructum uestrum afferatis populo meo isra-
 hel. Prope enim est ut ueniat. Quia
 ecce ego ad uos: et conuertar ad uos.
 et arabimini: et accipietis sementem: et

multiplicabo in uobis homines omnesque
 domum israel. Et habitabuntur ciuita-
 tes: et ruinosae instaurabuntur: et reple-
 bo uos hominibus et iumentis: et multi-
 plicabuntur et crescent. Et habitare uos
 faciam sicut a principio: bonisque do-
 nabo maioribus quam habuistis ab ini-
 cio: et scietis quia ego dominus. Et ad-
 ducam super uos homines populum meum israel:
 et hereditate possidebunt te. Et eris eis in
 hereditate: et non addes ultra ut absque
 eis sis. Hec dicit dominus deus. Pro eo
 quod dicunt de uobis deuoratrix homi-
 nes et suffocans gentem tuam: propterea
 homines non comedes amplius: et gentem
 tuam non necabis ultra ait dominus deus.
 Nec audiam faciam in te amplius con-
 fusionem gentium: et opprobrium populi
 nequaquam portabis: et gentem tuam non
 amittes amplius ait dominus deus. Et
 factum est uerbum domini ad me dicens. Fi-
 li hominis domus israel habitauerunt
 in humo suo: et polluerunt eam in uis-
 suis et in studiis suis. Iuxta immundi-
 ciam menstruata facta est uia eorum coram
 me: et effudi indignationem meam super
 eos pro sanguine quem fuderunt super
 terram. Et in ydolis suis polluerunt eam:
 et dispersi eos in gentes et ventilati sunt
 in terras: iuxta uias eorum et adinuenti-
 ones eorum iudicaui eos. Et ingressi sunt
 ad gentes ad quas introierunt et pollu-
 erunt nomen sanctum meum: cum diceretur
 de eis populus domini iste est et de terra
 eius egressi sunt. Et peperci nomini san-
 cto meo: quod polluerat domus israel in
 gentibus ad quas ingressi sunt. Idcirco
 dices domui israel. Hec dicit dominus deus.
 Non propter uos ego faciam domus israel:
 sed propter nomen sanctum meum quod pollui-
 stis in gentibus ad quas intrastis. Et
 sanctificabo nomen meum magnum quod

pollutū est inter gentes qđ polluistis
in medio earū: ut sciāt gētes quia ego
dñs. dicit dñs exercitū. Cum sancti-
ficat⁹ fuero ī vobis coram eis. Tollā
quippe vos de gentibus: ⁊ congrega-
bo vos de vniuersis terris: ⁊ adducā
vos in terrā vestrā. Et effundam super
vos aquā mūdā: et mūdabimini
ab omnib⁹ inquinamentis vestris: et
ab vniuersis ydolis vestris mūdabo
vos. Et dabo vobis cor nouū: ⁊ spiri-
tum nouū ponā in medio vestri. Et
auferam cor lapideū de carne vestra:
⁊ dabo vobis cor carneū: ⁊ spiritū meū
ponā in medio vestri. Et faciam ut in
pceptis meis ambuletis: ⁊ iudicia mea
custodiat⁹ ⁊ operemini. Et habitabi-
tis in terra quā dedi patrib⁹ vestris:
et eritis michi in pplm: ⁊ ego ero vobis
in deum. Et saluabo vos ex vniuersis
inquinamentis vris: ⁊ vocabo feumē-
tum ⁊ multiplicabo illud: ⁊ nō impo-
nam vobis famem. Et multiplicabo
fructū ligni ⁊ gemina agri: ut non
portetis ultra opprobriū famis ingē-
tibus. Et recordabimini viarū vrarū
pessimarū studiorūq; nō bonorū: et
displicebunt vobis iniquitates vre et
scelera vra. Non propter vos ego faci-
am ait domin⁹ de⁹: notum sit vobis.
Confundimini ⁊ erubescite super vīs
vris dom⁹ israhel. Hec dicit domin⁹
deus. In die qua mūdauero vos ex o-
mnibus iniquitatib⁹ vris ⁊ inhabita-
ri fecero vrbes. ⁊ instaurauero ruina-
sa: ⁊ ita deserta fuerit reculta. q̄ quōdā
erat desolata in oculis omnis viato-
ris: dicent. Terra illa inculta facta ē ut
ortus voluptatis: ⁊ ciuitates deserte ⁊
destitute atq; suffosse munite sederūt.
Et scient gentes quecumq; derelictę fue-
runt ī circuitu vestro: quia ego domin⁹

edificauī dissipata. plantauiq; incul-
ta: ego domin⁹ locutus sum ⁊ fecerim.
Hec dicit domin⁹ de⁹. Adhuc in hoc
inuenient me dom⁹ israhel: ut faciā e-
is. Multiplicabo eos sicut gregē hpm
ut gregem sanctum: ut gregem ihrlm
in solemnitatib⁹ ei⁹. Sic erūt ciuitates
deserte plene gregibus hominū: et sci-
ent quia ego dominus. **Cxxvii.**

Fada est super me manus dñi: et
reduxit me in spiritu dñi. ⁊ dimi-
lit me in medio campi qui erat plen⁹
ossibus: ⁊ circūduxit me per ea in grū.
Erant autem infra valde sup faciem
campi: siccaq; vehementer. Et dixit ad
me. Fili hominis: putasne uiuēt ossa
ista? Et dixi. Dñe deus tu nosti. Et di-
xit ad me. Vaticinare de ossib⁹ istis.
Et dices eis. Ossa arida: audite verbū
dñi. Hec dicit dñs deus ossibus hīs.
Ecce ego intromittā in vos spiritum
et uiuetis: ⁊ dabo super vos necuos.
et succrescere faciam super vos carnes.
et superetendam in vobis cutem: ⁊ da-
bo vobis spiritum ⁊ uiuetis. ⁊ scietis
qđ ego domin⁹. Et prophetaui sicut
pceperat michi. Factus est autem soni-
tus prophetante me: et ecce cōmotio.
Et accesserunt ossa ad ossa: unūqđq;
ad iūduram suam. Et vidi: ⁊ ecce sup
ea nerui ⁊ carnes ascenderunt. ⁊ egeren-
ta est in eis cutis desuper: et spiritum
non habebant. Et dixit ad me. Vati-
cinare ad spiritū: vaticinare fili hoīs:
et dices ad spiritum. Hec dicit domin⁹
deus. A quatuor ventis veni spiritus:
et insuffla sup interfectos istos. ⁊ reui-
uiscāt. Et pphetaui sicut pceperat mi-
chi. Et ingressus ē in ea spirit⁹ ⁊ uiuerūt:
steteruntq; super pedes suos exercitus
grandis nimis valde. Et dixit ad me.
Fili hoīs: ossa hec uniuersa dom⁹ isrl ē.

^{auerit}
 Ipsi dicunt. Querunt ossa nostra: et perire
 spes nostra: et abscessi sumus. Propterea
 uaticinare: et dices ad eos. Hec dicit
 dominus deus. Ecce ego aperiam tumulos
 vestros: et educam vos de sepulcris ue-
 stris populus meus: et inducam vos in ter-
 ram israel. Et scietis quia ego dominus.
 cum aperuero sepulcra vestra: et edu-
 xero vos de tumulis vestris popule meus:
 et dederam spiritum meum in uobis et uixe-
 ritis. Et requiescere uos faciam super
 humum uestrum: et scietis quia ego dominus
 locutus sum et feci: ait dominus deus. Et factus
 est sermo domini ad me dicens. Et tu fili
 hominis sume tibi lignum unum: et scribe super
 illud. iude et filios israel socijs eius. Et tol-
 le lignum alterum: et scribe super illud. ioseph
 lignum effraim: et cuncte domus israel so-
 ciorumque eius. Et adiunge illa unum ad al-
 terum tibi in lignum unum: et erunt in unionem
 in manu tua. Cum autem dixerint ad te filij
 populi tui loquentes nonne indicas nobis
 quid in hijs tibi uelis: loqueris ad eos.
 Hec dicit dominus deus. Ecce ego assumam li-
 gnum ioseph. quod est in manu effraim
 et tribus israel que sunt ei adiungere: et
 dabo eas pariter cum ligno iuda et fa-
 ciam eas in lignum unum: et erunt unum in
 manu eius. Erunt autem ligna super que
 scripseris in manu tua in oculis eorum:
 et dices ad eos. Hec dicit dominus deus.
 Ecce ego assumam filios israel de me-
 dio nationum ad quas abierunt: et con-
 gregabo eos undique et adducam eos
 ad humum suum. Et faciam eos in gentem
 unam in terra in montibus israel: et rex
 unus erit omnibus imperans. Et non
 erunt ultra due gentes: nec diuidetur
 amplius in duo regna. Neque polluen-
 tur ultra in ydolis suis et abominati-
 onibus et cunctis iniquitatibus suis:
 et saluos eos faciam de uniuersis sedibus

suis in quibus peccauerunt: et emundabo
 eos. Et erunt michi populus. et ego ero eis
 deus: et seruus meus dauid rex super eos: et
 pastor unus erit omnium eorum. In iudicijs
 meis ambulabunt: et mandata mea
 custodient: et facient ea. Et habitabunt
 super terram quam dedi seruo meo iacob
 in qua habitauerunt patres uestri: et ha-
 bitabunt super eam ipsi et filij eorum et filij
 filiorum eorum usque in sempiternum: et da-
 uid seruus meus princeps eorum in perpetuum.
 Et prout illis fedus pacis: pactum sem-
 piternum eris eis. Et fundabo eos et multi-
 plicabo: et dabo sanctificationem meam
 in medio eorum in perpetuum. Et erit ta-
 bernaculum meum in eis et ero eis deus: et
 ipsi erunt michi populus. Et scient gen-
 tes quia ego dominus sanctificator
 israel: cum fuerit sanctificatio mea in
 medio eorum in perpetuum. **Cxxxviii.**

Et factus est sermo domini ad me dicens.
 Fili hominis pone faciem tuam
 contra gog et terram magog principem
 capitis mosoch et tubal: et uaticinare
 de eo. et dices ad eum. Hec dicit dominus
 deus. Ecce ego ad te gog principem capitis
 mosoch et tubal. Et circuagami te et po-
 nam frenum in maxillis tuis: et educa-
 te et omnem exercitum tuum equos et equites
 uestitos loriceis uniuersos: multitudi-
 nem magnam hastam et clipeum et arripie-
 rentium in gladium. Perse ethiopes et libies
 cum eis: omnes scutati et galeati. Ho-
 mer et uniuersa agmina eius: domus to-
 gorma latera aquilonis et totum robur
 eius: populique mei tecum. Prepara et instrue
 te et omnem multitudinem tuam quam coacer-
 uata est ad te: et esto eis in preceptum. Post
 dies multos uisitaberis. In nouissi-
 mo annorum uenies ad terram que reu-
 lsa est a gladio: congregata est de populis
 multis: ad montes israel qui fuerunt

deserti iugiter. Nec de pplis educta est:
et habitabunt in ea confidenter uni-
uersi. Ascendens autem fili tempestas
venies et quasi nubes: ut operias ter-
ram tuam et omnia agmina tua: et ppli
multi tecum. Nec dicit dominus deus.
In die illa ascendent sermones super
cor tuum: et cogitabis cogitationem pelli-
mam: et dices. Ascendam ad terram
absque muro. Venient ad quiescentes
habitantesque secure. omnes habitant
sine muro. Uides et porte non sunt
eis. Ut diripias spolia et inuadas
predam: ut inferas manum tuam super
eos qui deserti fuerant et postea restitu-
ti: et super populum qui est congregatus ex gen-
tibus qui possidere cepit. et esse habi-
tator umbilici terre. Saba et dedan et
negociatores tharsis et omnes leones
eius dicent tibi. Numquid ad sumenda
spolia tu venis? Ecce ad diripiendam
predam congregasti multitudinem tuam:
ut tollas argentum et aurum: auferas
suppellectile atque substantiam et diripias
manubias infinitas. Propterea va-
ticinare fili hominis: et dices ad gog.
Nec dicit dominus deus. Numquid non
in die illo cum habitauerit populus meus
israhel confidenter scies et venies tu de
loco tuo a lateribus aquilonis tu et populi
multi tecum: ascensores equorum uniu-
ersi. retus magnus et exercitus uehementis.
Et ascendes super populum meum israhel quasi
nubes ut operias terram. In nouissi-
mis diebus eris: et adducam te super
terram meam: ut sciant gentes me cum
sanctificatus fuero in te in oculis eorum o
gog. Nec dicit dominus deus. Tu ergo
ille es de quo locutus sum in diebus
antiquis in manu seniorum meorum pro-
phetarum israhel: qui prophetauerunt
in diebus illorum temporum ut adducerem

te super eos. Et erit in die illa. in die
aduentus gog super terram israhel ait do-
minus deus: ascendet indignatio mea in
furore meo et in zelo meo. In igne ire
mee locutus sum: quia in die illa erit
commotio magna super terram israhel:
et commouebuntur a facie mea pisces ma-
ris et volucres celi et bestie agri: et omne
reptile quod mouetur super humum: cum-
diq; homines qui sunt super faciem ter-
re. Et subuertentur montes: et cadent
sepes: et omnis murus corruet in terram.
Et conuocabo aduersus eum in cun-
dis montibus meis gladium: ait dominus de-
us. Gladius uniuscuiusque in fratrem
suum dirigitur. Et iudicabo eum peste
et sanguine et ymbre uehementi: et la-
pidibus immensis. Ignem et sulphur
pluam super eum et super exercitum eius: et su-
per populos multos qui sunt cum eo. Et
magnificabor et sanctificabor: et no-
tus ero in oculis multarum gentium: et sci-
ent quia ego sum dominus. **Cxxxviii.**
Tu autem fili hominis uaticinare ad-
uersum gog: et dices. Nec dicit
dominus deus. Ecce ego super te gog prin-
cipem capitis mosoch et tubal. Et circu-
agam te et educam te et ascendere te fa-
ciam de lateribus aquilonis: et addu-
cam te super montes israhel. Et percussa
arcum tuum in manu sinistra tua: et sa-
gittas tuas de manu dextera tua. De-
iciam te super montes israhel: et cades tu
et omnia agmina tua et populi tui qui sunt
tecum. sferis. auibus. omniq; volatili et
bestijs terre dedi te ad deuorandum. Su-
per faciem agri cades: quia ego locutus
sum ait dominus deus. Et immittam ignem
in magog et in hijs qui habitant in
insulis confidenter: et scient quia ego
dominus. Et nomen sanctum meum notum faciam
in medio populi mei israel: et non polluant nomen

sanctū meū amplius: et scient gentes quia ego dominus sanctus israel. Ecce venit: et factum est ait dominus deus. Hec est dies de qua locutus sum. Et egredientur habitatores de ciuitatibus israel: et succendent et comburent arma clipeum et hastas arcum et sagittas et baculos manuum et contos: et succendent ea igni septem annis. Et non portabunt ligna de regionibus: neque succident de saltibus: quoniam arma succendent igni: et depredabuntur eos quibus prede fuerant: et diripient vastatores suos ait dominus deus. Et erit: in die illa dabo gog locū nominatū sepulcrū in israel: vallem viatorum ad orientem maris: que obstupescere faciet et pretereuntes. Et sepelient ibi gog et omnem multitudinē eius: et vocabitur valles multitudinis gog: et sepelient eos dominus israel ut mudent terrā septem mensibus. Sepeliet autem cum omnis populus terre: et erit eis nominata dies in qua glorificatus sum ait dominus deus. Et viros iugiter constituent lustrantes terram: qui sepeliant et requirant eos qui remanserant super faciem terre: ut emudent eam. Post menses autem septem querere incipient: et circuibunt pagantes terrā. Cumque viderint os hominis statuente iuxta illud titulum donec sepeliat illud pollinctores in valle multitudinis gog. Nomen autem ciuitatis amona: et mudabunt terrā. Tu ergo fili hominis: hec dicit dominus deus. Dic omni volucri et uniuersis auibus cunctisque bestiis agri. Conuenite pperate: concurrete undique ad victimā meā quā ego immolo vobis: victimā grādem super montes israel: ut comedatis carnes et bibatis sanguinē. Carnes fortium comedetis: et sanguinē principū terre bibetis: arietū

et agnorum et hircorum thaurorumque et altilium et pinguiū omnium et comedetis adipem in saturitatem: et bibetis sanguinem in ebrietatem de victima quā ego immolavi vobis: et saturabimini super mensam meā de equo et de equite forti: et de uniuersis viris bellatoribus ait dominus deus. Et ponam gloriā meā in gentibus: et videbunt omnes gentes iudiciū meū quod fecerim: et manū meā quā posuerim super eos: et scient dominus israel quia ego dominus deus eorum a die illa et deinceps. Et scient gentes quoniam in iniquitate sua capta sit dominus israel: et quod dereliquerint me et absconderint faciem meā ab eis: et tradiderim eos in manū hostiū et reciderint in gladio uniuersi. Iuxta immundiciā eorum et scelus feci eis: et abscondi faciem meā ab illis. Propterea hec dicit dominus deus. Nunc reducam captiuitatē iacob: et miserebor omnis domus israel. Et assumam zelum pro nomine sancto meo: et portabunt confusionē suā et omnem puaricationem quā puaricati sunt in me cum habitauerit in terra sua confidenter neminē formidantes: et reduxero eos de populis: et congregauiero de terris inimicorum suorum: et sanctificatus fuero in eis in oculis gentium plurimarū. Et scient quia ego dominus deus eorum eo quod transtulerim eos in nationes: et congregauiero eos super terrā suā: et non dereliquerim quenquam ex eis ibi. Et non abscondā ultra faciem meā ab eis: eo quod effuderim spiritum meum super omnem domū israel ait dominus deus. **Capitulum xl.**

In vigesimoquinto anno transmigrationis nostre recordio anni decima mensis quarto: decimo anno postquam praelata est ciuitas: in ipsa hac die facta est super me visio domini: et adduxit me illuc in visionibus

dei. Adduxit me in terrā israhel: et dimisit me sup mōtem eecellsum nimis sup quē erat quasi edificium ciuitatis vergēis ad austrum: et introduxit me illuc. Et ecce vir cui⁹ erat species quasi species eris: et funiculus line⁹ in manu eius: et calam⁹ mesure in manu eius. Stabat autem in porta: et locutus est ad me idem vir. Fili hominis: uide oculis tuis et auribus tuis audi: et pone cor tuū in omnia que ego ostendā tibi: quia ut ostendatur tibi adduct⁹ es huc. Annūcia omnia que tu uides domui israhel. Et ecce murus forinsecus in circuitu dom⁹ undiq;: et in manu viri calam⁹ mesure sex cubitor; et palmo. Et mēsus ē latitudinē edifici; calamo uno: altitudinē quoq; calamo uno. Et venit ad portam que respiciebat viam orientālē: et ascendit per gradus ei⁹. Et mensus ē limē porte calamo uno latitudinē: id est limē unū calamo uno in latitudine: et thalamū uno calamo ī longum. et uno calamo in latum: et inter thalamos quinq; cubitos: et limen porte iuxta vestibulū porte intrinsec⁹ calamo uno. Et mensus est vestibulū porte octo cubitos: et frontem eius duobus cubitis. Vestibulū autem porte erat intrinsec⁹. Porro thalami porte ad viam orientālē tres hinc et tres inde: mensura una triū: et mensura una frontū e; utraq; parte. Et mensus est latitudinem liminis porte decem cubitorū: et longitudinē porte tredecim cubitorū: et marginē āte thalamos cubiti un⁹: et cubit⁹ un⁹ finis utrimq;. Thalami autem sex cubitorū erant hinc et inde. Et mensus est portā a tecto thalami usq; ad tectū ei⁹ latitudinē viginti quinq; cubitorū: ostiū contra ostium. Et fecit

frōtes p sexaginta cubitos: et ad frontem attriū porte undiq; p circuitum: et ante faciem porte que ptingebat usq; ad faciem vestibuli porte interioris quinquaginta cubitos: et fenestras obliquas in thalamis et in frontib; eor;: que erant intra portā undiq; per circuitum. Similiter aut erat et in vestibulis fenestre p gyrū intrinsec⁹: et ante frōtes pictura palmarū. Et eduxit me ad attriū e;terius: et ecce gazophilacia et pavimentū stratum lapide in attrio p circuitum. Tringenta gazophilacia in circuitu pavimenti: et pavimentū ī frōte portar; secūdū lōgitudinē portar; erat infer⁹. Et mēsus est latitudinē a facie porte inferioris usq; ad frōtē attri; interioris e;trinsec⁹: centū cubitos ad oriētē et aquilonē. Portā vero q respiciebat viā aquilonis attri; e;terioris mēsus ē tā in lōgitudine q; ī latitudine et thalamos eius tres hinc et tres inde: et frōtem ei⁹ et vestiblū ei⁹ secūdū mensurā porte prioris: quinquaginta cubitorū longitudinē ei⁹: et latitudinē viginti quinq; cubitor;. Fenestre aut ei⁹ et vestibulū et sculpture scdm mensurā porte q respiciebat ad oriētem: et septē gdiū erat ascensus ei⁹. Et vestiblū āte eā: et porta attri; interioris contra portā aquilonis et orientālē. Et mēsus est a porta usq; ad portā: centū cubitos. Et eduxit me ad viā austrālē: et ecce porta q respiciebat ad austrū. Et mēsus est frōtē ei⁹ et vestiblū ei⁹ iuxta mēsuras superiores: et fenestras ei⁹ et vestibla in circuitu sicut fenestras ceteras: quinquaginta cubitorū lōgitudine et latitudine viginti quinq; cubitor;: et ī gdi; septem ascendeat ad eā. Et vestiblū āte fores ei⁹: et relate palme erāt una hīc et altera inde in frōte ei⁹: et porta attri; interioris

in via australi. Et mensus est a porta usque ad portam in via australi. centum cubitos. Et introduxit me in atrium interius ad portam australem: et mensus est portam iuxta mensuras superiores. thalamum eius. et frontem eius. et vestibulum eius huiusmodi mensuris: et fenestras vestibulorum eius in circuitu quinquaginta cubitos longitudinis et latitudinis viginti quique cubitos: et vestibulum per gyrum longitudine viginti quique cubitos: et latitudine quinque cubitorum. Et vestibulum eius ad atrium exterius: et palmas eius in fronte: et octo gradus erant quibus ascendebar per eam. Et introduxit me in atrium interius per viam orientalem: et mensus est portam secundum mensuras superiores. thalamum eius et frontem eius et vestibula eius sicut supra: et fenestras eius et vestibulum in circuitu longitudine quinquaginta cubitos et latitudine viginti quique cubitos: et vestibulum eius id est atrium exterius et palme relate in fronte eius hinc et inde: et octo gradibus ascensus eius. Et introduxit me ad portam quam respiciebat ad aquilonem. Et mensus est secundum mensuras superiores thalamum eius et frontem eius et vestibulum eius et fenestras eius per circuitum longitudine quinquaginta cubitos et latitudine viginti quique cubitos: et vestibulum eius respiciebat ad atrium exterius. et relatura palmarum in fronte eius hinc et inde: et octo gradibus ascensus eius: et per singula gazophilacia ostium in frontibus portarum. Ibi lavabunt olocraustum. Et in vestibulo porte due mense hinc et due mense inde: ut imolet super eas olocraustum et pro peccato et pro delicto. Et ad latere exterius quod ascendit ad ostium porte quam pergit ad aquilonem due mense: et ad latere alterius ante vestibulum porte due mense. Quatuor mense hinc et quatuor

mense inde: per latera porte octo mense erant super quas imolabant. Quatuor autem mense ad olocraustum de lapidibus quodis exstructe. longitudine cubiti unius et dimidii. et latitudine cubiti unius et dimidii: et altitudine cubiti unius: super quas ponant vasa in quibus imolat olocraustum et victima. Et labia earum palmi unius: reflexa intrinsecus per circuitum. Super menses autem carnes oblationis. Et extra portam interiorem gazophilacia cantorum in atrio interiori quod erat in latere porte respicientis ad aquilonem: et facies eorum contra viam australem: una ex latere porte orientalis. quam respiciebat ad viam aquilonis. Et dixit ad me. Hoc est gazophilacium quod respicit viam meridianam sacerdotum qui recubant in studiis templi: pro ro gazophilacium quod respicit ad viam aquilonis sacerdotum erit qui recubant ad ministerium altaris. Ipsi sunt filii Sadoch qui accedunt de filiis levi ad dominum: ut ministrent ei. Et mensus est atrium longitudine centum cubitorum. et latitudine centum cubitorum. per quadratum: et altare ante faciem templi. Et introduxit me in vestibulum templi: et mensus est vestibulum quinque cubitis hinc et quinque cubitis inde: et latitudinem porte trium cubitos hinc. et trium cubitos inde: longitudinem autem vestibuli viginti cubitos et latitudinem undecim cubitos. Et octo gradibus ascendebar ad eam: et colonne erant in frontibus: una hinc et altera inde. **C. xli.**

Et introduxit me in templum: et mensus est frontes. sex cubitos latitudinis hinc: et sex cubitos latitudinis inde. Latitudo tabernaculi et latitudo porte decem cubitorum erat: et latera porte quinque cubitis hinc: et quinque inde. Et mensus est longitudinem eius quadraginta cubitorum: et latitudinem

viginti cubitorū. Et introgressus in-
trinsec⁹ mensus est in fronte porte du-
os cubitos: et portā sex cubitorū: et lati-
tudinē porte septem cubitorū. Et mēsus
est lōgitudinē ei⁹ viginti cubitorū: et la-
titudinē viginti cubitorū ante faciē tem-
pli. Et dixit ad me. Hoc est sandū san-
ctorū. Et mēsus est parietē dom⁹ sex cu-
bitorū: et latitudinē lateris quatuor cubi-
torū: undiq; p circuitū domus. Latera
aut lat⁹ ad lat⁹: bis trigintatriū. Et e-
rant eminentia que ingrederent p pa-
riete dom⁹ in lateribz p circuitū ut con-
tinerent: et nō attingerent parietē tem-
pli. Et platea erat in rotūdū: ascendēs
sursum p coelā: et in retinaculū templi
deferbat p gyrū. Ad circo lat⁹ erat tem-
plum in superioribz: et sic de inferiori-
bus ascendebat ad superiora: et i me-
diū. Et vidi in domo altitudinē p cir-
cuitū fundata latera ad mensurā ca-
lami sex cubitorū spacio: et latitudinē
p parietē lateris forinsec⁹ quinq; cubitorū.
Et erat iterior dom⁹ i lateribz dom⁹. Et
iter gazophilacia latitudinē viginti
cubitorū i circuitu dom⁹ undiq;. Et ostiū
lateris ad orationē: ostiū unū ad viā
aquilonis: et ostiū unū ad viā austra-
lem: et latitudinē loci ad orationē quī-
q; cubitorū in circuitu. Et edificium qd
erat separatum versumq; ad viam re-
spicientem ad mare latitudinis septu-
aginta cubitorū paries autem edificiū
quinq; cubitorū latitudinis per circu-
itum et longitudo eius nonaginta cu-
bitorū. Et mensus est domus longi-
tudinem centum cubitorū: et quod se-
paratum erat edificium et parietes eius
longitudinis centum cubitorū. Lati-
tudo aut ante faciē domus: et eius
quod erat separatū contra orientem
centū cubitorū. Et mēsus ē lōgitudinē

edificij contra faciē ei⁹ qd erat sepa-
ratū ad dorsū ekhetas ex utraq; par-
te: centū cubitorū: et templū interius et
vestibula attrij: limina et fenestras obli-
quas: ekhetas in circuitu p tres par-
tes contra uniuscuiusq; limē: stratiq;
ligno p gyrū in circuitu. Terra autem
usq; ad fenestras: et fenestre clause sup
ostia: et usq; ad domū interiorem et fo-
rinsec⁹ p omnē parietem in circuitu in-
trinsec⁹ et forinsecus ad mensurā: et fa-
brefacti cherubim et palme. Et palma
inter cherub et cherub. Duasq; facies
habebat cherub: faciē hominis iuxta
palma ex hac parte: et faciē leonis
iuxta palma ex alia parte expressam.
Per omnē domū in circuitu de terra
usq; ad superiora porte: cherubim et
palme relate erant in pariete templi.
Limen quadrangulū: et facies sandu-
arij aspect⁹ contra aspectum. Altaris
lignei triū cubitorū altitudo: et longi-
tudo eius duorū cubitorū: et anguli
eius et longitudo eius et parietes eius
lignei. Et locutus est ad me. Hec est
mensa coram domino. Et duo ostia
erant in templo et in sanduario: et in
duobus ostijs ex utraq; parte bina
erant ostiola: que in se invicem plica-
bantur. Bina enim ostia erāt ex utra-
q; parte ostiorum. Et relate erant in
ipsis ostijs templi cherubim et sculptu-
ra palmarum: sicut in parietibz quo-
q; expressa erant. Quamobrem et gros-
siora erant ligna in vestibuli septe fo-
rinsecus: super que fenestre oblique:
et similitudo palmarū hinc atq; inde
in humerulis vestibuli secundū latera
dom⁹ latitudinēq; parietū. **C. xlii.**

Et eduxit me in atrium exterius p
viā ducentem ad aquilonē. Et e-
duxit me in gazophilaciū quod erat

contra separatū edificiū: et extra eadem
 vergentem ad aquilonē in facie longi-
 tudinis centum cubitos ostij aquilo-
 nis: et latitudinis quinquaginta cu-
 bitos extra viginti cubitos atrij interioris:
 et extra parietū stratum lapide atrij exte-
 rioris: ubi erat porticus iuxta porticum
 triplicem. Et ante gazophilacia deambulatio
 decem cubitorum latitudinis: ad interiora
 respiciens via cubiti unius. Et ostia eorum
 ad aquilonē ubi erant gazophilacia
 in superioribus humilia: quia supporta-
 bant porticus que erant illis eminentes de inferi-
 oribus et de medijs edificiij. Tristegia enim
 erant: et non habebant columnas sicut erant
 columnae atriorum. Propterea eminentes
 de inferioribus et de medijs a terra cu-
 bitis quinquaginta. Et peribolus
 exterior secundum gazophilacia que e-
 rant in via atrij exterioris ante gazo-
 philacia. Longitudo eius quinquaginta
 cubitorum: quia longitudo erat
 gazophilaciorum atrij exterioris quin-
 quaginta cubitos: et longitudo ante
 faciem templi centum cubitos. Et erat
 subter gazophilacia hec introitus ab
 oriente ingredientium in ea de atrio ex-
 teriori: in latitudine periboli atrij quod
 erat contra viam orientalem in faciem
 edificiij separati. Et erant ante edificiū
 gazophilacia: et via ante faciem eorum
 iuxta similitudinē gazophilaciorum que
 erant in via aquilonis. Secundum lon-
 gitudinē eorum sic et latitudo eorum et omnis
 introitus eorum et similitudines et ostia
 eorum secundum ostia gazophilaciorum. que
 erant in via respiciente ad austrum. Ostium
 in capite vie: que erat ante vestibulū
 separatū per viam orientalem ingredien-
 tibus. Et dixit ad me. Gazophilacia
 aquilonis et gazophilacia austrum que
 sunt ante edificiū separatū: hec sunt

gazophilacia sancta: in quibus vescuntur
 sacerdotes qui appropinquāt ad dominum
 in sancta sanctorum. Ubi ponent sancta
 sanctorum: et oblationem pro pec-
 cato et pro delicto. Locus enim sanctus
 est. Cum autem ingressi fuerint sacer-
 dotes: non egredientur de sanctis in a-
 trium exterius. Et ibi reponent vestimen-
 ta sua in quibus ministrant: quia san-
 cta sunt: vestienturque vestimentis alijs
 et sic procedent ad populum. Cumque compleret
 mēsuras domus interioris: eduxit me
 per viam porte que respiciebat ad viam
 orientalem: et mensus est eam undique
 per circuitum. Mensus est autem contra
 ventum orientalem calamo mensure:
 quingentos calamos in calamo mē-
 sure per circuitum. Et mensus est contra
 ventum aquilonis quingentos calamos:
 in calamo mensure per gyrum. Et ad
 ventum australem mensus est quingen-
 tos calamos: in calamo mensure per
 circuitum. Et ad ventum occidentalem mē-
 sus est quingentos calamos: in cala-
 mo mensure. Per quatuor ventos mē-
 sus est: longitudinē quingentorum cu-
 bitorum: et latitudinem quingentorum cu-
 bitorum. Et murus dividit inter san-
 ctuarium et vulgi locum. **C. xliij.**

Et duxit me ad portam que respi-
 ciebat ad viam orientalem. Et
 ecce gloria dei israel. ingrediebatur
 per viam orientalem: et vox erat ei qua-
 si vox aquarum multarum: et terra splen-
 debat a maiestate eius. Et vidi visio-
 nem secundum speciem quam videram quando
 venit ut disperderet civitatem: et species
 secundum aspectum quem videram iuxta
 fluvium chobar. Et cecidi super faciem
 meam. Et maiestas domini ingressa est tem-
 plum: per viam porte que respiciebat
 ad orientem. Et eleavit me spiritus:

et introduxit me in atrium regium. Et ecce repleta erat gloria domini domus. Et audiui loquentem ad me de domo. Et vir qui stabat iuxta me: dixit ad me. Fili hominis: locus solij mei. et locus vestigiorum pedum meorum: ubi habito in medio filiorum israel in eternum. Et non polluet ultra domus israel nomen sanctum meum: ipsi et reges eorum in fornicationibus suis et in ruinis regum suorum et in excelsis: qui fabricati sunt limen suum iuxta limen meum: et postes suos iuxta postes meos: et murus erat inter me et eos. Et polluerunt nomen sanctum meum in abominationibus quas fecerunt: propter quod consumpsi eos in ira mea. Nunc ergo repellant procul fornicationem suam et ruinas regum suorum a me: et habitabo in medio eorum semper. Tu ergo fili hominis ostende domui israel templum et confundantur ab iniquitatibus suis: et meditentur fabricam: et erubescant re omnibus que fecerunt. Figuram domus et fabricam eius. egredere et introire. et omnem descriptionem eius et universa precepta eius. cumque ordinem eius. et omnes leges eius ostende eis. et scribe in oculis eorum: ut custodiant omnes descriptiones eius et precepta illius: et faciant ea. Ista est lex domus in summitate montis. Omnes fines eius in circuitu. sanctum sanctorum est. Hec est ergo lex domus. Iste autem mensura altaris in cubito verissimo: qui habebat cubitum et palmum. In sinu eius erat cubitus: et cubitus in latitudine: et definitio eius usque ad labium eius et in circuitu palmi unius. Hec quoque erat fossa altaris. Et de sinu terre usque ad crepidinem novissimam duo cubiti. et latitudo cubiti unius: et a crepidine minore usque ad crepidinem maiorem quatuor cubiti: et latitudo

cubiti unius. Ipse autem ariel quatuor cubitorum: et ab ariel usque ad sursum cornua quatuor. Et ariel duodecim cubitorum in longitudine per duodecim cubitos latitudinis: quadrangulatum equis lateribus. Et crepidio quatuordecim cubitorum longitudinis per quatuordecim cubitos latitudinis in quatuor angulis eius: et corona in circuitu eius dimidij cubiti: et sinus eius unius cubiti per circuitum. Gradus autem eius versi ad orientem. Et dixit ad me. Fili hominis: hec dicit dominus deus. Qui sunt ritus altaris in quacunque die fuerit fabricatum: ut offeratur super illud olocaustum et effundatur sanguis. Et dabis sacerdotibus et leuitis qui sunt de semine sadoch qui accedunt ad me ait dominus deus: ut offerant michi vitulum de armento pro peccato. Et assumens de sanguine eius pones super quatuor cornua eius et super quatuor angulos crepidinis et super coronam in circuitu: et mundabis illud et cespicias. Et tolles vitulum qui oblatum fuerit pro peccato: et combures cum in separato loco domus extra sanduarium. Et in die secunda offeres hircum caprarum immaculatum pro peccato: et cespiciabunt altare sicut cespiciaverunt in vitulo. Cumque compleveris cespicias illud offeres vitulum de armento immaculatum: et arietem de grege immaculatum: et offeres eos in conspectu domini. Et mittent sacerdotes super eos sal: et offerent eos in olocaustum domino. Septem diebus facies hircum pro peccato quotidie: et vitulum de armento et arietem de pecoribus immaculatos offerent. Septem diebus cespiciabunt altare et mundabunt illud: et implebunt manum eius.

Sepletis aut diebus in die octava et ultra. facient sacerdotes super altare olocausta v^{ra}. et que p^{ro} pace offeruntur: et placar^o ero vobis ait d^{omi}n^{us} de^{us}. **C. xliij.**

Et conuertere me ad viam porte sanduarij exterioris que respiciet ad orientem: et erat clausa. Et dixit d^{omi}n^{us} ad me. Porta hec clausa erit. et non aperietur: et vir non transibit per eam. quoniam d^{omi}n^{us} deus israel ingressus est per eam: eritque clausa principi. Princeps ipse sedebit in ea: ut comedat panem coram d^{omi}no. Per viam porte vestibuli ingredietur: et per viam eius egredietur. Et adduxit me per viam porte aquilonis in conspectu domus. et vidi: et ecce impleuit gloria d^{omi}ni domum d^{omi}ni. Et cecidi in faciem meam: et dixit ad me d^{omi}n^{us}. Fili hominis pone cor tuum et vide oculis tuis: et auribus tuis audi omnia que ego loquor ad te: de universis ceremonijs dom^{us} d^{omi}ni et de cunctis legibus eius. Et pones cor tuum in vijs templi per omnes egressus sanduarij: et dices ad regem sperantem me domum israel. Hec dicit domin^{us} deus. Sufficiant vobis omnia scelera v^{ra} domus israel: eo quod inducitis filios alienos incircumcisos corde et incircumcisos carne ut sint in sanduario meo et polluant domum meam: et offeritis panes meos adipem et sanguinem: et dissolvistis pactum meum in omnibus sceleribus vestris: et non servastis precepta sanduarij mei: et posuistis custodes observationum mearum in sanduario meo vobismetipsis. Hec dicit d^{omi}n^{us} de^{us}. Omnis alienigena incircumcissus corde et incircumcissus carne non ingredietur sanduarium meum: omnis filius alien^{us} qui est in medio filiorum israel. Sed et levite qui longe recesserunt a me in errore filiorum israel. et erraverunt a me post ydola sua. et portaverunt

iniquitatem suam: erunt in sanduario meo edicui et ianitores portarum dom^{us}: et ministri dom^{us}. Ipsi madabunt olocausta et victimas populi: et ipsi stabunt in conspectu eorum ut ministrent eis. Pro eo quod ministraverunt illis in conspectu ydolorum suorum. et facti sunt domui israel in offendiculum iniquitatis: idcirco levavi manum meam super eos ait d^{omi}n^{us} de^{us}: et portaverunt iniquitatem suam. Et non appropinquabunt ad me ut sacerdotio fungantur michi: neque accedent ad omne sanduarium meum iuxta sanda sandorum: sed portabunt confusionem suam et scelera sua que fecerunt. Et dabo eos ianitores domus et in omni ministerio eius: et universis que fiunt in ea. Sacerdotes autem et levite filij sadoch qui custodierunt ceremonias sanduarij mei cum errarent filij israel a me: ipsi accedent ad me ut ministrent michi: et stabunt in conspectu meo: ut offerant michi adipem et sanguinem ait d^{omi}n^{us} deus. Ipsi ingredietur sanduarium meum: et ipsi accedent ad mensam meam: ut ministrent michi et custodiant ceremonias meas. Cumque ingredientur portas atrij interioris vestibulis lineis induentur: nec ascendet super eos quicquam laneum quando ministrant in portis atrij interioris et intrinsecus. Hec lineae erunt in capitibus eorum: et feminalia lineae erunt in lumbis eorum: et non accingentur in sudore. Cumque egredientur atrium exterius ad populum egredient se vestimentis suis in quibus ministraverunt: et reponent ea in gazophilacio sanduarij et vestient se vestimentis alijs: et non sanctificabunt populum in vestibus suis. Caput autem suum non radent: neque comam nutrient: sed tondentes attendent capita sua. Et vinum non bibet omnis sacerdos quando

ingressus est attriū interi⁹. Et viduā et repudiātam nō accipient uxores: sed virgines de semine dom⁹ israhel. Sed et viduā q̄ fuerit vidua a sacerdote accipiet: et pplm meū docebūt qd sit inter sandū et pollutū: et iter mūdū et imūdū ostendēt eis. Et cū fuerit controuersia stabūt i iudicijs meis: et iudicabūt leges meas. Et p̄cepta mea i omibz solemnitatibz meis custodiēt: et sabbata mea sanctificabūt. Et ad mortuū hominē nō ingredient: ne polluat: nisi ad patrē et matrē et filiū et filiā et fratrem et sororē q̄ alter virū nō habuerit: i quibz cōtaminabūtur. Et postq̄ fuerit emūdat⁹ septē dies numerabūtur ei: et i die iterit⁹ sui in sātuarīū ad attriū interi⁹ ut ministrēt michi i sātuario: offeret p peccato suo ait dñs de⁹. Nō erit aut eis hereditas. Ego hereditas eorū: et possessionem non dabitis eis in isrl. Ego enī possessio eorū. Victimā et pro peccato et p delicto ipi comedēt: et omne votū in israhel iporū erit. Et p̄mitiua omniū p̄mogenitorū et omnia libamēta ex omibz q̄ offerūtur: sacerdotū erunt. Et p̄mitiua ciborū vestrorū dabitis sacerdoti: ut reponat benedictionem domui sue. Omne morticinū et captum a bestia de auibus et de pecoribus nō comedēt sacerdotes. **C. xlvi.**

Quinq; reperitis terrā diuidere sortico. separare p̄mitias dñi sanctificatum de terra: longitudinē viginti quinq; milia: et latitudinē decem milia. Sanctificatū erit in omni termino ei⁹ p circuitū. Et erit ex omni parte sanctificatū quingētos p quingētos q̄drifariā per circuitū: et quingēta cubitis in suburbana ei⁹ p girū. Et a mēsurā ista mēsurabis longitudinē viginti quinq; miliū: et latitudinē decē miliū.

Et i ipō erit tēplū sātūq; sātōy: sanctificatū de tra erit sacerdotibz ministris sātuarij: q̄ accedūt ad ministeriū dñi. Et erit eis loc⁹ i domos et in sātuarīū sātūtatibz. Viginti quinq; aut milia longitudinis et decē milia latitudinis erūt leuitis: q̄ ministrāt domui. Ipi possidebūt viginti gazophilacia. Et possessio nē ciuitatis dabitur quinq; milia latitudinis et longitudinis viginti quinq; milia: scdm separatiōē sātuarij omi domui isrl. Principi q̄ hinc et inde i separatiōē sātuarij et i possessionē ciuitatis extra faciē separatiōis sātuarij: et extra faciē possessionis urbis a latere maris usq; ad mare: et a latere oriētis usq; ad oriētem. Longitudinis aut iuxta unā quāq; partē a termino occidēiali usq; ad finem oriētalē: de terra erit ei possessio in isrl. Et nō depopulabūtur ultra principes pplm meū: sed terrā dabūt domui isrl scdm tribz eorū. Hec dicit dñs de⁹. Sufficiat vobis p̄cipis isrl: iniquitatē et rapinas intermitte: et iudiciū et iusticiā facite. Separate cōfinia v̄ra a pplō meo ait dñs de⁹. Statēra iusta et ephi iustū et bat⁹ iust⁹ erit vobis. Ephī et bat⁹ equalia et un⁹ mēsure erūt: ut capiāt decimā partē thori bat⁹: et decimā partē thori ephi. Iuxta mēsurā thori erit equa librato eorū. Siclus aut viginti obulos habet. Porro viginti sichi et viginti quinq; sichi: et quindēci sichi minā faciūt. Et hec sūt p̄mitie q̄s tolletis: septā partē ephi de thoro seueriet: et septā partē ephi de thoro ordi. Mēsurā q̄ olei. Bat⁹ olei. Decia pars thori ē: q̄a decē bati implēt thoy. Et arietē unū de grege ducitoy: de hijs q̄ nutrit isrl i sacrificiū et i olocaustū et i pacifica: ad epiādū p eis ait dñs deus. Omnis plus terre tenebitur primitijs hijs principi in israhel.

Et sup principem erūt olocausta ⁊ sacrificiū et libamina ī sollemnitatibus et ī kalendis et ī sabbatis: ī uniuersis sollemnitatibz dominus isrl. Ipse faciet pro peccato sacrificiū ⁊ olocaustū ⁊ pacifica: ad reperiandū pro domo isrl. Nec dicit dñs deus. In pmo mense una mensis sumes vitulū de armēto immaculatū: et reperiabis sanctuariū. Et tollet sacerdos de sanguine qđ erit pro peccato: ⁊ ponet ī postibz domus et ī quatuor angulis crepidinis altaris: et ī postibus porte attrij interioris. Et sic facies ī septima mensis pro unoquoq; qui ignorauit et errore deceptus est: et reperiabis pro domo. In primo mense quartadecima die mensis erit uobis pasche sollemnitas. Septem diebus azima comedent. Et faciet princeps ī die illa pro se. et pro uniuerso populo terre vitulū pro peccato. Et ī septem dierum sollemnitate faciet olocaustum domino: septem vitulos et septem arietes immaculatos quotidie septem diebus: et pro peccato hircum caprarum: et sacrificiū ephi per vitulum. et ephi per arietem faciet: et olei hyi p singula ephi. Septimo mense quintadecima die mensis ī sollemnitate faciet sicut supradicta sūt per septem dies: tam p peccato q; pro olocausto ⁊ ī sacrificio ⁊ ī oleo.

Hec dicit dominus deus. **C. xli.** Porta attrij interioris que respicit ad orientem erit clausa sex diebus ī quibus opus sit: die autem sabbati aperietur. Sed et ī die kalendarū aperietur: et intrabit princeps per uiam vestibuli porte deforis: et stabit ī limine porte. Et facient sacerdotes olocaustū eius ⁊ pacifica eius: ⁊ adorabit super limen porte: et egrediet. Porta

autē non claudetur usq; ad uesperam. Et adorabit pplus terre ad ostiū porte illius ī sabbatis ⁊ ī kalendis coram dño. Olocaustū autē hoc offeret princeps domino ī die sabbati: sex agnos immaculatos et arietē immaculatū: et sacrificiū ephi p arietem. In agnis autē sacrificiū quod dederit manus eius: ⁊ olei hyi p singula ephi. In die autē kalendarū vitulum de armēto imadlatū et sex agni et arietes imadlati erūt: et ephi p uictim: ephi q; p arietē faciet sacrificiū. Agnis autē sicut inuenerit man⁹ ei⁹: olei hyi p singula ephi. Cūq; ingressus ē princeps. p uiam vestibuli porte ingrediat: ⁊ p eadē uiam egeat. Et cū intrabit pplus tē ī dñi ī sollemnitatibz: q; ingredit p portā aquilonis ut adoret: egrediat p uiam porte meridiane. Porro qui ingredit p uiam porte meridiane: egrediat per uiam porte aquilonis. Nō reuertet p uiam porte p quā ingressus ē: sed e regione illi⁹ egrediet. Princeps autē ī medio eorū erit. Cū ingreditibz ingredit: ⁊ cū egredietibz egrediet. Et ī nundinis ⁊ sollemnitatibz erit sacrificiū ephi p vitulū. et ephi p arietē: agnis autē erit sacrificiū sicut inuenerit man⁹ ei⁹: ⁊ olei hyi p singula ephi. Cū autē fecerit princeps spontaneū olocaustū aut pacifica uoluntaria dño. aperiet ei porta q; respicit ad orientē: ⁊ faciet olocaustū suū ⁊ pacifica sua sicut fieri solet ī die sabbati ⁊ egrediet: claudetq; porta postq; egerit. Et agnū eiusdē ani imadlatum faciet olocaustū quotidie dño. Semp mane faciet illud. Et faciet sacrificiū sup eo cathanane mane. sexā partē ephi: ⁊ de oleo terciā partē hyi. ut misceat simile. Sacrificiū dño legitimū: iuge atq; perpetuū. Faciet agnum et sacrificiū

et oleū cathamane mane olocauftū
 sempiternū. Hec dicit dominus deus.
 Si dederit princeps donū alicui de fi-
 lijs suis: hereditas eius filiorū suorū
 erit: possidebūt eā hereditarie. Si autē
 dederit legatum de hereditate sua uni
 seruoꝝ suoz: erit illius usq; ad annū
 remissionis: et reuertet ad principem.
 Hereditas autē eius filijs eius erit. Et
 nō accipiet princeps de hereditate po-
 puli per violentiam et de possessione
 eorū: sed de possessione sua hereditatē
 dabit filijs suis: ut nō dispergatur po-
 pulus meus unusquisq; a possessione
 sua. Et introduxit me p ingressum q̄
 erat ex latere porte i gazophilacia san-
 ctuarij ad sacerdotes q̄ respiciebāt ad
 aquilonē: et erat ibi locus vergēs ad
 occidentē: et dixit ad me. Iste est locus
 ubi coquēt sacerdotes pro peccato et p
 delicto: ubi coquent sacrificium: ut nō
 efferāt in atrio exteriori et sanctificetur
 populus. Et eduxit me in atrium exte-
 rius: et circumduxit me per quatuor
 angulos atrij. Et ecce atriolum erat
 in angulo atrij: atriola singula p an-
 gulos atrij. In quatuor āgulos atrij
 atriola disposita: quadraginta cubi-
 torum per longum: et triginta per la-
 tum. Mensure unius quatuor erant.
 Et paries per circuitum ambiens qua-
 tuor atriola: et culine fabricate erant
 subter porticus per gyrum. Et dixit
 ad me. Hec est domus culinatum: in
 qua coquent ministri domus domi-
 ni victimas populi. **C. xlvij.**

Et conuertit me ad portam do-
 mus: et ecce aque egrediebātur
 subter limen domus ad orientem. Sta-
 ties enim domus: respiciebat ad ori-
 entem. Aque autem descendebant in
 latus templi dexterum: ad meridiem

altaris. Et eduxit me per viam porte
 aquilonis: et conuertit me ad viam
 foras portam exteriorē: viam que
 respiciebat ad orientem. Et ecce aque
 redundantes a latere dextro cum egre-
 deretur vir ad orientem qui habebat
 funiculum in manu sua: et mensus
 est mille cubitus: et transduxit me per
 aquam usq; ad talos. Rursūq; mē-
 sus est mille: et transduxit me p aquā
 usq; ad genua. Et mēsus est mille: et
 trāsduxit me p aquam usq; ad retes.
 Et mēsus ē mille: torrentē quē non po-
 tui ptransire: qm̄ intumuerāt aque p
 fūde torrentis: q̄ nō potest trāsuadari. Et
 dixit ad me. Certe vidisti fili hōis. Et e-
 duxit me: et dūtit ad ripā torrentis. Cū-
 q; me cōtūllē: ecce i ripa torrentis ligna
 mītra nimis ex utraq; parte. Et ait ad
 me. Aque iste q̄ egrediūt ad tumulos
 sabuli orientalis et descendūt ad plana
 deserti: intrabūt mare: et egībūt et sana-
 bunt aque. Et oīs aīa vīnēs q̄ serpit
 quocūq; venerit torrentis viuet: et erunt
 pisces multi satis: postq; venerint illuc
 aque iste. Et sanabunt et viuet omīa
 ad que venerit torrentis: et stabunt su-
 per illa piscatores. Ab engaddi us-
 q; ad engallim siccatio lagenarum e-
 runt. Plurime species erunt piscium
 eius: sicut pisces maris magni mē-
 rudinis nimie. In litoribz aut ei⁹ et i
 palustribz nō sanabūt: q̄a i salinas
 dabūt. Et sup torrentē oriet i ripis ei⁹
 ex utraq; parte omīe lignū pomiferum.
 Nō defluet foliū ex eo: et non deficiet fru-
 ctus ei⁹. Per singulos mēses afferet pri-
 mitiua: q̄a aque ei⁹ de sātuario egredi-
 entē. Et erūt fructus ei⁹ in cibū: et folia
 ei⁹ ad medicinā. Hec dicit dñs deus.
 Hic est terminus i quo possidebitis ter-
 ram in duodecim tribus israel: quia

ioseph duplicē funiculū habet. Possi-
debitis autē eam singuli eque ut frater
suus: super quā leuauī manū meā ut
darē patribz vris. Et cadet terra hec vo-
bis in possessionē. Hic est autē termin⁹
terre ad plagam septentrionalē a ma-
ri magno. via ethalon venientibz seda-
da emath herotha. sabarim q̄ est iter
mediū damasci et confiniū emath do-
mus thicon que est iuxta terminū au-
ran: et erit termin⁹ a mari usq; ad atri-
um enon termin⁹ damasci: ⁊ ab aqui-
lone ad aquilonē termin⁹ emath: pla-
ga septentrionalis. Porro plaga ori-
entalis de medio auran et de medio
damasci ⁊ de medio galaad et de me-
dio terre israhel. iordanis determinās:
ad mare orientale metiemini plagā
orientalem. Plaga autem australis
meridiana a thamar usq; ad aquas
contradictionis cades: et torrentis usq;
ad mare magnū: ⁊ hec est plaga ad
meridiem australis. Et plaga maris:
mare magnū a confinio per directum
donec venias emath: hec ē plaga ma-
ris. Et diuidetis terram istā vobis per
tribus israhel: ⁊ mitteris eam in here-
ditatem vobis et aduenis qui acceffe-
rint ad vos qui genuerint filios in
medio vestrū: ⁊ erunt vobis sicut indi-
gene inter filios israhel. Gobilcum
diuident possessionem in medio tri-
buū israhel. In tribu autē quacūq;
fuerit aduena: ibi dabitis possessionē
illi aut dominus deus. **C. XLVIII.**

Et hec nomina tribuū. A finibus
aquilonis iuxta viam ethalon
pergeribus emath atriū enon termin⁹
damasci. ab aqlone iuxta viā emath: ⁊
erit ei plaga oriētalis mare dan una.
Et a termino dan: a plaga orientali
usq; ad plagā maris. asser una. Et

super terminū asser: a plaga orientali
usq; ad plagā maris neptalim una.
Et super terminū neptalim: a plaga
orientali usq; ad plagam maris ma-
nasse una. Et super terminū manasse:
a plaga orientali usq; ad plagā ma-
ris effraym una. Et super terminū effra-
ym: a plaga orientali usq; ad plagā
maris ruben una. Et super terminū
ruben: a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris iuda una. Et sup terminū
iuda: a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris erunt primitie quas sepa-
rabitis viginti quinq; milibus latitu-
dinis et longitudinis: sicut singule
partes a plaga orientali usq; ad pla-
gam maris. Et erit sanctuariū in me-
dio eius. Primitie quas separabitis
dño: longitudo viginti quinq; mili-
bus: ⁊ latitudo decem milibus. Hec
autem erūt primitie sanctuarij sacerdo-
tum: ad aquilonē lōgitudinis vigin-
ti quinq; milia: ⁊ ad mare latitudinis
decem milia. Sed ⁊ ad orientem latitu-
dinis decem milia: et ad meridiem vi-
ginti quinq; milia. Et erit sanctuariū
dñi in medio eius. Sacerdotibz san-
ctuariū erit de filijs sadoch. qui custo-
dierūt ceremonias meas: ⁊ nō erraue-
runt cū errarent filij israhel: sicut erra-
uerūt et leuite. Et erunt primitie de pri-
mitiis terre sanctū sanctorū: iuxta ter-
minū leuitarū. Sed ⁊ leuitis similiter
iuxta fines sacerdotum viginti quinq;
milia lōgitudinis: ⁊ latitudinis decē
milia. Quis lōgitudo viginti ⁊ quinq;
miliū: ⁊ latitudo decem miliū. Et nō
venūdabūt ex eo neq; mutabūt: neq;
trāsferent pmitie terre: q̄a sanctificare
sunt dño. Quinq; milia autē q̄ supsunt
in latitudine per viginti quinq; milia:
prophana erūt urbis in habitaculū et

in suburbana. Et erit ciuitas in medio eius: et hec mensure ei⁹. Ad plagam septentrionalē quingenta et quatuor milia: et ad plagam meridianā quingenta et quatuor milia: et ad plagā orientalem quingenta et quatuor milia: et ad plagam occidentalē quingenta et quatuor milia. Erunt autē suburbana ciuitatis ad aquilonē ducentaquinquaginta et ad meridiē ducentaquinquaginta: et ad orientē ducentaquinquaginta et ad mare ducentaquinquaginta. Quō autē reliquū fuerit in lōgitudine scdm p̄mitias sanctuarij decem milia in orientem: et decem milia in occidentē erūt sicut p̄mitie sanctuarij: et erūt fruges eius in panes hīs qui sūt ciuitati. Seruientes autē ciuitati operabūtur ex omnibus tribubus israel. Omnes p̄mitie viginti quinque milium per viginti quinque milia in quadrū: separabūtur in p̄mitias sanctuarij: et in possessionē ciuitatis. Quō autē reliquū fuerit p̄ncipis erit ex omni parte p̄mitiarū sanctuarij et possessionis ciuitatis eregiōne: viginti quinque milium p̄mitiarū usq; ad terminū orientalem: sed et a mari eregiōne viginti quinque milium usq; ad terminū maris sicut in partibz p̄ncipis erit. Et erūt p̄mitie sanctuarij et sanctuariū templi in medio ei⁹. De possessione autē leuitarum et de possessione ciuitatis in medio partū p̄ncipis: erit in terminū iuda et in terminū beniamin: et ad p̄ncipem p̄tinebit. Et reliquis tribubus a plaga orientali usq; ad plagā occidentalem: beniamin una. Et extra terminū beniamin a plaga orientali usq; ad plagā occidentālē: symeon una. Et super terminū symeonis a plaga orientali usq; ad plagā occidentālē: ysachar una. Et super terminū ysachar a plaga

orientali usq; ad plagam occidentalē: zabulon una. Et super terminū zabulon a plaga orientali usq; ad plagā maris: gad una. Et super terminū gad ad plagā austrāli in meridie: et erit finis de thamar usq; ad aquas traditiōnis rades: hereditas contra mare magnū. Hec est terra quā mittetis in sortem tribubz israel: et hec partitiones eorū ait dñs de⁹. Et hī egressus ciuitatis. A plaga septentrionali quingenta et quatuor milia mensurabis: et porte ciuitatis omnibus tribubus israel. Porte tres a septentrione. Porta ruben una: porta iuda una: porta leui una. Et ad plagam orientalem quingenta et quatuor milia: et porte tres. Porta ioseph una: porta beniamin una: porta dan una. Et ad plagam meridianam quingentaquatuor milia: metieris. Porta symeonis una: porta ysachar una: porta zabulon una. Et ad plagam occidentalē quingenta et quatuor milia: porte eorū tres. Porta gad una: porta aser una: porta neptalim una. Per circuitum decem et octo milia: et nomen ciuitatis ex illa die: dominus ibidem.

Incipit prologus in Danielis prophetiam.

Danielem prophetam iuxta septuaginta interpretes domini saluatoris ecclesie non legunt veteres theodotionis editione: et hoc cur acciderit nescio. Siue enim quia sermo chaldaicus est et quibusdam proprietatibus a nostro eloquio discrepat. noluerunt septuaginta interpretes easdem lingue lineas in translatione seruare: siue sub nomine eorum ab alio nescio quo non satis chaldaicam linguam sciente editus est liber: siue aliud quid cause egerit ignorans. hoc unum affirmare possum: quod multum a veritate discordet: et recto iudicio repudietur sit. Sciendum quippe danielē maxime et hesedra hebraicis quidem litteris sed chaldeo sermone conscriptos et unam iheremie pericopam: iob quoque cum arabica lingua plurimam habere societatem. Denique et ego adolescentulus post quintilianum et tullij lectionem ac flores rethoricos cum me in lingue huius pistrinum reclusissem: et multo sudore multoque tempore vix cepissem anhelantia stridentiaque verba resonare: et quasi per criptam ambulans rarum desuper lumen aspicere. impegi nouissime in danielē: et tanto tedio affectus sum: ut desperatione subita omnem laborem veterem voluerim contemnere. Verum adhortante me quodam hebreo et illud michi crebrius sua lingua ingerere: labor improbus omnia vincit: qui michi videbar sciolus. inter eos cepi rursum discipulus esse chaldaicus. Et ut verum fatear: usque ad presentem diem magis possem sermonem chaldaicum legere et intelligere quam sonare. Nec idcirco refero ut difficultatem vobis danielis ostenderem: qui apud hebreos nec susanne habet historiam nec ymnū trium puerorum

nec belis draconisque fabulas: quas nos quia in toto orbe disperse sunt veru ante posito easque iugulante subicimus. ne videremur apud imperitos magnam partem voluminis detruncasse. Audiui ego quendam de preceptoribus iudeorum cum susanne decideret historiam: et a greco nescio quo diceret esse confictam. illud opponere. quod origeni quoque africanus opposuit: et hymologias has apothoy chynoy chise. et apothoy prynoy pryle. de greco sermone descendere. Cuius rei nos intelligentiam nostris habere possumus dare: ut verbi gratia dicamus: ab arbore ilice dixisse eum ilico pereas: et a leucisco in lente te continuat angelus: uel non lente pereas. aut lentus id est flexibilis ducaris ad mortem: siue aliud quid ad arboris nomen conueniens. Deinde tantum fuisse oculi tribus pueris rauillabatur. ut in camino estuantis incendiis metro luderent. et per ordinem ad laudem dei omnia elementa prouocarent: aut quod miraculum diuineque aspirationis iudicium uel draconem infedum ossa picis uel sacerdotum belis machinas deprehensas: que magis prudentia sollicitis viri quam prophetali essent spiritu perpetrata. Cum vero abacuc veniret. et de iudea in chaldaeam raptum discolorum leditaret: querebat exemplum ubi legissemus in toto veteri testamento quemquam sanctorum graui volasse corpore: et in pulchro hortu tanta terrarum spacia transisse. Cui cum quidam e nostris satis ad loquendum promptulus ezechielem adduxisset in medium. et diceret eum de chaldaea in iudeam fuisse translatum. derisit hominem: et ex ipso volumine demonstrauit ezechielem in spiritu se uidisse transpositum. Denique et apostolum nostrum videlicet ut eruditum virum et qui legem ab hebreis didicisset

non fuisse ausum affirmare se raptū in corpore sed dixisse. siue in corpore siue extra corp⁹ nescio deus scit. Hīs et talibz argumentis apocriphas in libro ecclesie fabulas arguebat. Super qua re lectoris arbitrio iudiciū derelinquens illud amoneo non haberi danielē apud hebreos inter pphetas: sed inter eos qui agyographa conscripserūt. In tres siquidē partes omnis ab eis scriptura diuiditur: in legē in prophetas et in agyographa id est in quinq; et octo et undecim libros: de quo nō est hui⁹ tēporis differere. Que autē ex hoc ppheta. ymmo contra hūc librū porphiri⁹ obiciat testes sunt methodi⁹ eusebi⁹ apollinaris: qui multis versū milibz eius uelanie respōdētes nescio an curioso lectori satisfecerint. Vnde obsecro uos o paula et eustochiū fundatis p me ad dñm preces: ut quādiū i hoc corpusculo sū scribā aliqd gratū uobis uale ecclesie: dignū posteris. Presentiū quippe iudici⁹ oblatratiū nō satis moueor: q̄ in utrāq; partē aut amore labunt aut odio.

Incipit lib⁹ Daniel pphē. C. 1.

Anno tercio regni ioachim regis iuda uenit nabuchodonosor rex babilonis iherusalē et obsedit eā: et tradidit domin⁹ in manu ei⁹ ioachim regē iude et partē uasorū domus dei ⁊ asportauit ea in terrā sennaar in domū dei sui: ⁊ uasa intulit in domū thesauri dei sui. Et ait rex assanez pposito eunuchorū ut introduceret de filiis isrl et de semine regio et tyrānorū pueros i quibz nulla esset macula decoros forma et eruditos omni sapiētia cautos scientia ⁊ doctos

disciplina: ⁊ qui possent stare in palatio regis: ut doceret eos litteras et linguam chaldeorū. Et cōstituit eis rex annō per singulos dies de cibis suis et uino unde bibebat ipse: ut emutiti tribz annis postea starent in cōspectu regis. fuerūt ergo inter eos de filiis iude daniel ananias misahel et azarias. Et imposuit eis ppositus eunuchorū nomina danieli balthazar: ananie sidrac misaheli misac et azarie abdenago. Proposuit autē daniel in corde suo ne pollueretur de mēsa regis neq; de uino potus ei⁹: ⁊ rogauit eunuchorū ppositū ne cōtaminaret. Dedit autē deus danieli gratiam et misericordiam in cōspectu principis eunuchorū. Et ait princeps eunuchorū ad danielē. Timeo ego dñm meū regē qui cōstituit uobis cibū et potū: qui si uiderit uult⁹ uros macilentiores pre ceteris adolescentibz coeuis uestris: condemnabit caput meū regi. Et dixit daniel ad malasser quē cōstituerat princeps eunuchorū super danielē ananiā misahelē ⁊ azariam. Tempta nos obsecro uos tuos diebus decē et dētur nobis legumina ad uescendū et aqua ad bibendum: ⁊ cōtemplare uultus nostros et uultus puerorū qui uescuntur cibo regio: et sicut uideris facias cū seruis tuis. Qui audito sermone huiusmodi temptauit eos diebz decem. Post dies autē decem apparuerūt uultus eorū meliores et corpulentiores: pre omibz pueris qui uescebātur cibo regio. Porro malasser tollebat cibaria et uinū potus eorum: dabatq; eis legumina. Pueris autē hīs dedit deus scientiā et disciplinam in omni libro et sapientia: danieli autē intelligentiā omnium uisionum et somniorū. Completis itaq; diebus

post quos dixerat rex ut introducerentur: introduxit eos ipse eunuchum in conspectu nabuchodonosor. Cuiusque eis locutus fuisset rex: non sunt inuenti tales de universis ut daniel ananias misahel et azarias. Et steterunt in conspectu regis: et omne verbum sapientie et intellectus quod sciscitatus est ab eis inuenit in eis decuplum super cundos ariolos et magos qui erant in universo regno eius. Fuit autem daniel usque ad annum primum cyri regis.

In anno secundo regni nabuchodonosor vidit nabuchodonosor somnium: et conturbatus est spiritus eius: et somnium eius fugit ab eo. Precepit autem rex ut convocarentur arioli et magi et malefici et chaldei: ut indicaret regi somnia sua. Qui cum venissent steterunt coram rege: et dixit ad eos rex. Vidi somnium: et mente confusus ignoro quid viderim. Responderuntque chaldei regi syriace. Rex in sempiternum vive. Dic somnium cuius tuis: et interpretationem eius indicabimus. Et respondens rex ait chaldeis. Sermo recessit a me. Nisi indicaveritis michi somnium et coniecturam eius peribitis vos: et domus vestre publicabunt. Si autem somnium et coniecturam eius narraveritis premia et dona et honorem multum accipietis a me. Somnium igitur et interpretationem eius indicate michi. Responderunt secundo atque dixerunt. Rex somnium dicat servis suis: et interpretationem eius indicabimus. Respondit rex et ait. Certe novi quod tempus redimitis: scientes quod recessit a me sermo. Si ergo somnium non indicaveritis michi una est de vobis sententia: quod interpretationem quam fallacem et deceptione plenam composueritis ut loquamini michi donec tempus pertransseat. Somnium itaque dicite michi:

ut sciam quod interpretationem quoque eius veram loquamini. Respondentes ergo chaldei coram rege dixerunt. Non est homo super terram qui sermonem tuum rex possit implere: sed neque regum quisquam magnus et potens verbum huiusmodi sciscitatur ab omni ariolo et mago et chaldeo. Sermo enim quem tu queris rex gravis est: nec reperietur quisquam qui indicet illum in conspectu regis exceptis dominis quorum non est conversatio cum hominibus. Quo audito: rex in furore et in ira magna precepit ut perirent omnes sapientes babilonis. Et egressa sententia sapientes interficiebantur: querebanturque daniel et socii eius ut perirent. Tunc daniel requisivit de lege atque sententia ab ariocho principe militie regis: qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes babilonis. Et interrogavit eum qui a rege potestatem acceperat: quam ob causam tam crudelis sententia a facie regis esset egressa. Cum ergo rem indicasset ariocho danieli: daniel ingressus rogavit regem ut tempus daret sibi ad solutionem indicandam regi. Et ingressus est domum suam: ananiamque et misaheli et azarie sociis suis indicavit negotium ut querebant misericordiam a facie dei celi super sacramentum istud: et non periret daniel et socii eius cum ceteris sapientibus babilonis. Tunc danieli mysterium per visionem nocte revelatum est. Et daniel benedixit deo celi et locutus ait. Sit nomen domini benedictum a seculo et usque in seculum: quia sapientia et fortitudo eius sunt: et ipse mutat tempora et etates. Transiit regna atque constituit: dat sapientiam sapientibus: et scientiam intelligentibus disciplinam. Ipse revelat profunda et abscondita: et novit in tenebris constituta: et lux cum eo est. Tibi deus patrum nostrorum

confiteor regi; laudo quia sapientiam et fortitudinem dedisti michi: et nunc ostendisti michi que rogaui te: quia sermonem regis aperuisti nobis. Post hec daniel ingressus ad arioch quem constituerat rex ut perderet sapientes babilonis sic ei locutus est. Sapientes babilonis ne perdas. Introduc me in conspectu regis: et solutionem regi narrabo. Tunc arioch festinus introduxit dani-
 lem ad regem: et dixit ei. Inveni hominem de filiis transmigrationis iude qui solutionem regi annunciet. Respondit rex: et dixit danieli cuius nomen erat bal-
 zar. Putasne vere potes michi indica-
 re somnium quod vidi: et interpretationem eius? Et respondens daniel coram rege ait. Misterium quod rex interrogat sapien-
 tes magi et arioli et aruspices neque-
 unt indicare regi: sed est deus in celo
 reuelans misteria: qui indicauit tibi rex
 nabuchodonosor que ventura sunt no-
 vissimis temporibus. Somnium tuum et
 visiones capitis tui in cubili tuo huius-
 modi sunt. Tu rex cogitare cepisti in
 secretu tuo quid esset futurum post hec: et
 qui reuelat misteria ostendit tibi que
 ventura sunt. Michi quod non in sapien-
 tia que est in me plus quam in cunctis vi-
 uentibus sacramentum hoc reuelatum est:
 sed ut interpretatio regi manifesta fie-
 ret et cogitationes mentis tue scires.
 Tu rex videbas: et ecce quasi statua u-
 na gradis. Statua illa magna et sta-
 tura sublimis stabat contra te: et intui-
 tus eius erat terribilis. Quibus statue
 caput ex auro optimo erat: pectus autem
 et brachia de argenteo: porro venter et fe-
 mora ex ere: tibi autem ferree: pedum que-
 dam pars erat ferrea quedam autem fictilis.
 Videbas ita: donec abscisus est lapis de
 monte sine manibus et percussit statuam

in pedibus eius ferreis et fictilibus: et com-
 minuit eos. Tunc contrita sunt pariter
 ferrum testa es argentum et aurum: et redacta
 quasi in favillam estive aree que rapta
 sunt vento: nullusque locus inuentus est
 eis. Lapis autem qui percussit statuam
 factus est mons magnus: et impleuit
 universam terram. Hoc est somnium: inter-
 pretationem quam ei diximus coram te rex. Tu
 rex regum es: et deus celi regnum et fortitu-
 dinem et imperium et gloriam dedit tibi: et o-
 mnia in quibus habitant filii hominum
 et bestie agri volucres quoque celi dedit
 in manu tua: et subditione tua uniu-
 ersa constituit. Tu es ergo caput aureum.
 Et post te consurget regnum aliud minus
 te argenteum: et regnum tertium aliud ereum
 quod imperabit universae terre: et regnum
 quartum erit velut ferreum. Quomodo ferrum
 comminuit et domat omnia: sic comminuet
 et conteret omnia hec. Porro quia vidisti pe-
 dum et digitorum partem testam figuli: et partem
 ferream: regnum divisum erit quod tamen de
 plantario ferri orietur. Secundum quod vidi-
 sti ferrum mixtum teste ex luto: et digitos pe-
 dum ex parte ferreos: et ex parte fictiles:
 ex parte regnum erit solidum: et ex par-
 te contritum. Quod autem vidisti ferrum
 mixtum teste ex luto: commiscebuntur quidem
 humano semine sed non adhaerebunt si-
 bi: sicuti ferrum misceri non potest teste.
 In diebus autem regnorum illorum suscitabit
 deus celi regnum quod in eternum non dissi-
 pabitur: et regnum eius alteri populo non
 tradetur. Comminuet autem et consumet
 universa regna hec: et ipsum stabit in
 eternum. Secundum quod vidisti quod de monte
 abscisus est lapis sine manibus et com-
 minuit testam et ferrum et es et argentum
 et aurum: deus magnus ostendit regi
 que ventura sunt postea: et verum est so-
 mnium et fidelis interpretatio eius. Tunc

regē nabuchodonosor cecidit in faciē suā et danielē adorauit: et hostias et incensum pcepit ut sacrificarent ei loquens ergo regē ait danieli. Vere deus rexerit deus deus est et dñs regū: reuelās mysteria: quā tu potuisti aperire hoc sacramentū. Tūc regē danielē in sublimē egerat: et munera multa et magna dedit ei: et cōstituit eū principē super omnes prouincias babilonis et prefecit eum magistratū sup cūctos sapientes babilonis. Daniel autē postulauit a rege: et cōstituit sup opera puītie babilonis sidrac misac et abdenago. Ipse autē daniel erat i foribz regis. **¶**

Nabuchodonosor regē fecit statuā auream altitudine cubitorum sexaginta latitudine cubitorū sex: et statuit eā in campo durā prouincie babilonis. Itaq; nabuchodonosor regē misit ad congregandos satrapas magistratus et iudices duces et tyrannos et prefecos omnesq; principes regionū: ut conuenirent ad dedicationē statue quam eregerat nabuchodonosor regē. Tūc cōgregati sūt satrape magistratus et iudices duces et tyranni et optimates qui erant in potestatibz cōstituti et uniuersi principes regionū: ut cōuenirēt ad dedicationē statue quā eregerat nabuchodonosor regē. Stabant autē in cōspectu statue quā posuerat nabuchodonosor regē: et prece clamabat valenter. Vobis dicit ppls tribus et linguis: in hora qua audieritis sonitū tube et fistule et cythare sambuce et psalterij et symphonie et uniuersi generis musicorū: cadētes adorate statuā auream quā cōstituit nabuchodonosor regē. Si quis autē nō prostrat⁹ adorauerit: eadē hora mittetur in fornacē ignis ardentis. Post hec igit statim ut audierūt

omnes ppli sonitū tube fistule et cythare sambuce et psalterij symphonie et omnis generis musicorū: cadētes omnes ppli tribus et lingue adorauerāt statuā aureā quā cōstituerat nabuchodonosor regē. Statimq; in ipso tpe accedētes viri chaldei accusauerūt iudeos: dixeruntq; nabuchodonosor regi. Rex in eternū uiue. Tu regē posuisti decretū ut omnis homo qui audierit sonitū tube fistule et cythare sambuce et psalterij et symphonie et uniuersi generis musicorū prosteruat se et adoret statuā auream: si quis autē nō pcedēs adorauerit mittatur in fornacē ignis ardentis. Sūt ergo viri iudei quos cōstituiisti sup opera regionis babilonie sidrac misac et abdenago: viri isti cōtemplerūt regē decretū tuū. Deos tuos nō colunt: et statuā aureā quā cecidisti nō adorant. Tūc nabuchodonosor in furore et ira pcepit ut adducerent sidrac misac et abdenago. Qui cōfestim adducti sunt in conspectu regis: pronunciansq; nabuchodonosor regē ait eis. Verene sidrac misac et abdenago deos meos non colitis: et statuā aureā quā cōstitui nō adoratis? Nūc ergo si estis parati quacūq; hora audieritis sonitū tube fistule cythare sambuce et psalterij et symphonie omnisq; generis musicorum pstermite uos et adorate statuā quā feci: qd si nō adoraueritis: eadē hora mittemini in fornacem ignis ardentis. Et quis est de⁹ qui eripiet uos de manu mea? Respondentes sidrac misac et abdenago: dixerunt regi nabuchodonosor. Non oportet nos de hac re respōdere tibi. Ecce enim deus noster quē colimus potest eripere nos de camino ignis ardentis: et de manibz tuis o regē liberare. Qd si noluerit: notū

Sit tibi rex. quia deos tuos non colimus.
et statuam auream quam erexit non adora-
mus. Tunc nabuchodonosor repletus
est furore. et aspectus faciei illius immu-
tatus est super sidrac misac et abdena-
go: et precepit ut succenderetur fornax
septuplum quam succendi consueverat: et viris
fortissimis de exercitu suo iussit ut liga-
tis pedibus sidrac misac et abdenago
mitterent eos in fornacem ignis arden-
tis. Et confestim viri illi vindictam cum braci-
s suis et thyaris et calciamenis et vesti-
bus missi sunt in medium fornacis ignis
ardentis. Nam iussio regis urgebat.
Fornax autem succensa erat nimis. Por-
ro viros illos qui miserant sidrac mi-
sac et abdenago interfecit flamma ignis.
Viri autem hi tres id est sidrac misac et
abdenago ceciderunt in medio camino
ignis ardentis colligati. Que sequitur
in hebreis voluminibus non reperi.
Et ambulabant in medio flammæ lau-
dantes deum et benedicentes domino.
Stans autem azarias oravit sic. Ape-
riensque os suum in medio ignis ait. Bene-
dictus es domine deus patrum nostrorum et
laudabile et gloriosum nomen tuum in
secula: quia iustus es in omnibus que feci-
sti nobis. et universa opera tua vera et
vire tue recte: et omnia iudicia tua vera.
Iudicia enim vera fecisti iuxta omnia que
induxisti super nos et super civitatem san-
ctam patrum nostrorum iherusalem: quia in ve-
ritate et in iudicio induxisti omnia hec
propter peccata nostra. Peccavimus enim
et inique egimus recedentes a te et deli-
quimus in omnibus: et precepta tua non
audivimus: nec observavimus nec fecimus
sicut preceperas nobis ut bene nobis es-
set. Omnia ergo que induxisti super
nos et universa que fecisti nobis vero iu-
dicio fecisti: et tradidisti nos in manibus

inimicorum iniquorum et pessimorum preva-
ricatorumque: et regi iniusto et pessimo
ultra omnem terram. Et nunc non possumus
aperire os. Confusio et obprobrium fa-
cti sumus servis tuis: et hiis qui cole-
bant te. Ne quesumus tradas nos in pe-
tuum propter nomen tuum: et ne dissipet re-
stamentum tuum neque auferas misericordi-
am tuam a nobis propter abraham dilectum
tuum et ysaac servum tuum et israhel sanctum
tuum: quibus locutus es pollicens quod mul-
tiplicares semen eorum sicut stellas celi et
sicut arenam que est in litore maris: quia
domine imminuti sumus plus quam omnes
gentes: sumusque humiles in universa
terra hodie propter peccata nostra. Et non
est in te hoc princeps et dux et propheta
neque olocaustum neque sacrificium neque ob-
latio neque incensum neque locus primi-
tiarum coram te. ut possimus invenire
misericordiam tuam: sed in animo contri-
to et spiritu humilitatis suscipiamur.
Sicut in olocausto arietum et chauro-
rum et sicut in milibus agnorum pinguium. sic
fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo ho-
die ut placeat tibi: quoniam non est con-
fusio confidentibus in te. Et nunc sequi-
mur te in toto corde et timemus te: et que-
rimus faciem tuam. Ne confundas nos:
sed fac nobiscum iuxta mansuetudinem
tuam et secundum multitudinem misericordie
tue: et erue nos in mirabilibus tuis et da
gloriam nomini tuo domine: et confundant
omnes qui ostendunt suis tuis mala.
Confundantur in omni potentia et ro-
bur eorum conteratur: et sciant quia tu es
dominus deus solus et gloriosus super orbem
terrarum. Et non cessabant qui miserant
eos ministri regis succendere fornacem
napta et stupa et pice et malleolis: et
effundebatur flamma super fornacem cu-
bitis quadraginta novem: et erupit et

incendit quos repperit iuxta fornacē
de chaldeis. Angelus autē dñi descen-
dit cū azaria et socijs eius in fornacē:
et percussit flāmam ignis de fornace et
fecit mediū fornacis quasi ventū roris
flantē: et nō tetigit eos omnino ignis
neq; tristavit nec quicq; molestie in-
tulit. Tūc hī tres q̄si ex uno ore lauda-
bant et glorificabāt et benedicebant
deū in fornace dicētes. Benedictus es
dñe deus patrū nostrorū: et laudabilis
et gloriosus et superexaltatus in secula.
Et benedictū nomē glorie tue sanctū:
et laudabile et superexaltatū in omnibz
seculis. Benedictus es in tēplo sancto
glorie tue: et suplaudabilis et supglo-
riosus in sc̄a. Benedict⁹ es in throno
regni tui: et suplaudabilis et superexal-
tatus in secula. Benedict⁹ es qui intu-
eris abyssos et sedes super cherubin: et
laudabilis et superexaltat⁹ in sc̄a. Bene-
dictus es in firmamento celi: et lauda-
bilis et gloriosus in secula. Benedicite
om̄ia opera dñi dño: laudate et super-
exaltate eū in sc̄a. Benedicite āgeli do-
mini dño: laudate et superexaltate eum
in secula. Benedicite celi dño: laudate
et superexaltate eū in secula. Benedicite
aque omnes que super celo sūt dño:
laudate et superexaltate eū in secula. Be-
nedicite omnes virtutes dñi dño: lau-
date et superexaltate eū in secula. Bene-
dicite sol et luna dño: laudate et super-
exaltate eū in secula. Benedicite stelle celi
dño: laudate et superexaltate eū in sc̄a.
Benedicite ymber et ros dño: laudate
et superexaltate eū in secula. Benedicite
omnis spiritus dei dño: laudate et super-
exaltate eū in sc̄a. Benedicite ignis et
estus domino: laudate et superexalta-
te eum in secula. Benedicite frigus et e-
stas dño: laudate et superexaltate eū in

secula. Benedicite rores et pruina dño:
laudate et superexaltate eū in sc̄a. Bene-
dicite gelu et frigus dño: laudate et super-
exaltate eū in sc̄a. Benedicite glacies
et nives dño: laudate et superexaltate eū
in sc̄a. Benedicite noctes et dies dño:
laudate et superexaltate eū in sc̄a. Bene-
dicite lux et tenebre dño: laudate et su-
perexaltate eū in sc̄a. Benedicite fulgu-
ra et nubes dño: laudate et superexalta-
te eū in sc̄a. Benedicat terra dñm: lau-
det et superexaltet eū in secula. Benedi-
cite montes et colles dño: laudate et su-
perexaltate eū in secula. Benedicite uni-
uersa germinātia in terra dño: lauda-
te et superexaltate eū in secula. Benedi-
cite fontes dño: laudate et superexaltate
eū in secula. Benedicite maria et flumi-
na domino: laudate et superexaltate eū
in sc̄a. Benedicite rete et om̄ia que mo-
uentur in aquis domino: laudate et
superexaltate eū in sc̄a. Benedicite om̄es
volucres celi domino: laudate et super-
exaltate eū in secula. Benedicite om̄es
bestie et pecora domino: laudate et su-
perexaltate eū in secula. Benedicite filij
hominū domino: laudate et superexal-
tate eum in sc̄a. Benedicat isrl dñm:
laudet et superexaltet eū in secula. Benedi-
cite sacerdotes domini domino: lau-
date et superexaltate eū in sc̄a. Benedi-
cite serui domini dño: laudate et super-
exaltate eū in secula. Benedicite spirit⁹
et anime iustorū domino: laudate et
superexaltate eū in secula. Benedicite
sancti et humiles corde dño: laudate
et superexaltate eū in secula. Benedi-
cite anania azaria misahel dño: lauda-
te et superexaltate eū in secula: quia e-
ruit nos de inferno et saluos fecit de
manu mortis: et liberauit de medio ar-
dentis flāme: et de medio ignis eruit

nos. Cōfitemini dñō quoniā bonus:
quoniā in seculū misericordia ei⁹. Be-
nedicite omnes religiosi dñō deo de-
orum: laudate et cōfitemini ei: quia ī
omīa sc̃la misericordia ei⁹. Huc usq; ī
hebreo nō habetur et que posuim⁹ de
theodotionis editōne translata sunt.
Tunc nabuchodonosor rex obstupu-
it et surrexit propere: et ait optimati-
bus suis. Nōne tres viros misimus
in ignis medio cōpeditos? Qui respō-
dentes regi dixerūt. Vere rex. Respōdit
et ait. Ecce ego video viros quatuor
solutos ⁊ ābulantes in medio ignis:
et nichil corruptionis in eis est: et spe-
cies quarti sicut filio dei. Tunc accessit
nabuchodonosor ad ostiū fornacis
ignis ardentis ⁊ ait. Sidrac misac ⁊
abdenago serui dei excelsi: egredimini
et venite. Statimq; egressi sunt sidrac
misac et abdenago de medio ignis.
Et cōgregati satrape magistratus et
iudices et potentes regis cōtemplabā-
tur viros illos quoniā nichil potesta-
tis habuisset ignis in corporibz eorū:
et capill⁹ capitis eorū nō esset adust⁹
et saraballa eorū nō fuissent immuta-
ta: et odor ignis non trāsisset per eos.
Et erumpēs nabuchodonosor ait. Be-
nedid⁹ de⁹ eorū sidrac videlicet misac
et abdenago: qui misit angelū suū
et eruit seruos suos qui crediderūt in
eū: et verbū regis immutauerūt: et tra-
diderūt corpora sua ne seruirent et ne
adorarent omnē deū excepto deo suo.
A me ergo positum est hoc decretū: ut
omnis ppl⁹ tribz ⁊ lingua quecūq; lo-
cuta fuerit blasphemīā contra deū
sidrac misac et abdenago dispereat:
et domus eius vastetur. Neq; enī est
alius deus: qui possit ita saluare. Tūc
rex pmouit sidrac misac ⁊ abdenago

in prouincia babilonis. Nabuchodo-
nosor rex omībz ppl⁹s gētibz et linguis
qui habitāt ī unīsa terra: pax vobis
multiplicetur. Signa et mirabilia fe-
cit apud me deus excelsus. Placuit er-
go michi predicare ei⁹ signa quia ma-
gna sūt: ⁊ mirabilia ei⁹ q̃a fortis: et re-
gnū ei⁹ regnū sēpiternū: ⁊ potestas ei⁹
in generationē ⁊ generationē. **C. m.**

Ego nabuchodonosor quictus e-
ram in domo mea et florens in
palatō meo. Somniū vidi qd̃ pretruit
me: ⁊ cogitationes mee ī stratu meo: et
visiones capitis mei conturbauerunt
me. Et per me ppositū est decretū ut in-
troducerentur in conspectu meo cundi
sapientes babilonis: et ut solutionē so-
miniū indicaret michi. Tūc ingrediebā-
tur arioli magi chaldei et aruspices: ⁊
somnia narraui in conspectu eorū: et
solutionē ei⁹ nō indicauerūt michi. Do-
nec collega ingressus est in conspectu
meo daniel: cui⁹ nomē balthazar secu-
dum nomē dei mei: qui habet spiritū
deorū sanctorū in semetipso: et somni-
um corā ipso locutus sū. Balthazar
princeps ariolorū quē ego scio qd̃ spi-
ritū deorū sanctorū habeas in te: et o-
mne sacramentū nō est impossibile ti-
bi: visiones somniorū meorū quas vi-
di: et solutionē eorū narra. Visio capi-
tis mei in cubili meo. Videbam: et ecce
arbor in medio terre: et altitudo eius
nimia. Magna arbor et fortis: et pro-
ceritas eius contingens celū. Asped⁹
ill⁹ erat usq; ad iminos uniuersę ter-
re. Folia eius pulcherrima: ⁊ fructus ei⁹
nimius: et esca uniuersorū in ea. Sub-
ter eam habitabāt animalia ⁊ bestie:
et in ramis eius cōuersabantur volu-
cres celi: et ex ea vestebatur omīs caro.
Videbā in visione capitis mei super

Fratrū meū: et ecce vigil et sanctus de celo descendit: clamauit fortiter. et sic ait. Succidite arborem et p̄cidite ramos eius: recutite folia eius et dispergite fructus eius: fugiant bestie que subter eā sunt. et volucres de ramis ei⁹. Verumtamen germē radicū eius in terra sinire: et alligetur vinclō ferreo et creto: in herbis q̄ foris sunt et rore celi tingatur: et cū feris pars eius in herba terre. Cor eius ab humano cōmutet: et cor fere detur ei: et septem tēpora mutent sup eū. In sententiā vigilū decretū est: et sermo sanctorū et petitio: donec cognoscant viuentes quoniam dominatur excelsus in regno hominū. et cuiusq; voluerit dabit illud: et humilimū hominē cōstituet sup eū. Hoc somniū vidī ego nabuchodonosor rex. Tu ergo balthazar interpretatiōē narra festinus: quia omnes sapiētes regni mei nō queunt solutiōē edicere michi. Tu autē potes: q̄a spirīt⁹ deorū sanctorū in te ē. Tūc daniel cui⁹ nomē balthazar cepit intra semetipm tacitus cogitare quasi una hora: et cogitationes eius cōturbabāt eū. Respondens autē rex ait. Balthazar somniū et interpretatiō ei⁹ non cōturbent te. Respondit balthazar et dixit. Domine mi: somniū hīs qui te oderūt: et interpretatiō ei⁹ hostibus tuis sit. Arbore quā vidisti sublimem atq; robustā cui⁹ altitudo pertingit ad celū. et aspectus illi⁹ in omnem terrā. et ramī ei⁹ pulcherrimī. et fruct⁹ ei⁹ nimius. et esca omniū in ea. subter eā habitātes bestie agri. et in ramis ei⁹ cōmorantes aues celi: tu es rex qui magnificatus es et inualuisti. et magnitudo tua creuit et puenit usq; ad celū: et potestas tua in terminos uniuerse terre. Quod autē vidit rex vigilē et

sanctū descendere de celo et dicere. succidite arbore et dissipate illā. attamen germē radicū ei⁹ in terra dimittite. et vinciantur ferro et creto. in herbis foris et rore celi cōspergat. et cū feris sit pabulum eius donec septem tēpora commutentur sup eū: hec est interpretatiō sententię altissimi. que puenit sup dominum meū regem. Eicient te ab hominibus et cū bestiis ferisq; erit habitatio tua: et ferū ut bos comedes: et rore celi infunderis. Septem quoq; tempora mutabūtur sup te. donec scias qd dominetur excelsus sup regnū hominū: et cuiusq; voluerit det illud. Quā autē p̄cepit ut relinqueretur germē radicū eius id est arboris: regnū tuū tibi manebit postq; cognoueris potestātē esse celestem. Quāobrem rex consiliū meū placeat tibi. et peccata tua elemosinis redime: et iniquitates tuas misericordijs pauperū: forsitan ignoscet de⁹ delictis tuis. Omnia hec venerūt sup nabuchodonosor regē. Post finē mensium duodecim in aula babilonis deambulabat. Responditq; rex et ait. Nōne hec est babilon ciuitas magna quam ego edificauī in domum regni in robore fortitudinis mee: et i gloria decoris mei? Cūq; sermo adhuc esset i ore regis: vox de celo ruit. Tibi dicitur nabuchodonosor rex. Regnū tuū trāibit a te et ab hominibz eicient te: et cū bestiis et feris erit habitatio tua: ferū quasi bos comedes. et septem tempora mutabūtur sup te: donec scias qd dominetur excelsus in regno hominum. et cuiusq; voluerit det illud. Eadē hora sermo complet⁹ est sup nabuchodonosor: et ex hominibz abiectus est et ferū ut bos comedit: et rore celi corp⁹ eius infectum est: donec capilli eius in

similitudinē aquilaz crescerent. et ungues eius quasi aurum. Igitur post finē dierū ego nabuchodonosor oculos meos ad celū leuavi. et sensus meus reditus est michi: et altissimo benedixi. et uiuentē in sempiternum laudavi et glorificaui: quia potestas ei⁹ potestas sempiterna. et regnū eius in generationem et generationē: et omnes habitatores terre apud eum in nichilū reputati sunt. Iuxta uolūtātē enī suā. facit tā in uirtutibz celi q̄ in habitatoribz terre: et nō est qui resistat manū eius et dicat ei quare fecisti. In ipso tpe sensus meus reuersus est ad me. et ad honorē regnū mei decorēq; petueni: et figura mea reuersa ē ad me. et optimates mei et magistratus mei requisierunt me: et in regno meo restitutus sum: et magnificentia mea amplior addita est michi. Nūc igitur ego nabuchodonosor. laudo et magnifico et glorifico regem celi: quia omnia opera eius uera. et uie eius iudicia: et gradientes in supbia potest humiliare. **C. 6.**

Balthazar rex fecit grande conuiuium optimatibus suis mille: et unusquisq; scdm suā bibebat etatē. Precepit ergo iā temulent⁹ ut afferrentur uasa aurea et argentea. q̄ asportauerat nabuchodonosor pater eius de templo qd fuit in iherusalē: ut biberēt in eis rex et optimates eius. uxoresq; eius et cubine. Tūc allata sūt uasa aurea que asportauerat de tēplo qd fuerat in iherusalē: et biberunt in eis rex et optimates eius uxores et concubine illius. Bibebāt uinū: et laudabant deos suos aureos et argenteos et ereos ferreos ligneosq; et lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti q̄si manus hominis scribentis contra cādelabrū:

in supficie parietis aule regie. Et rex aspicebat articulos man⁹ scribentis. Tūc facies regis commutata est. et cogitationes ei⁹ turbabāt eū: et cōpages renū ei⁹ soluebāt: et genua ei⁹ ad se inuicē collidebāt. Exclamauit itaq; rex fortiter: ut introduceret magos chaldeos et aruspices. Et proloquēs rex ait sapientibus babilonis. Quicumq; legerit scripturā hāc et interpretationē ei⁹ manifestā michi fecerit. purpura uestietur: et torquē aureā habebit in collo: et tertius in regno meo erit. Tūc ingressi omnes sapientes regis non potuerunt nec scripturā legere: nec interpretationē ei⁹ indicare regi. Unde rex balthazar satis conturbatus est: et uult⁹ illi⁹ immutatus est. Sed et optimates ei⁹ turbabātur. Regina aut pro re que acciderat regi et optimatibus eius domū cōuiuij ingressa est: et proloquēs ait. Rex in eternū uiue. Non te cōturbent cogitationes tue: neq; facies tua immutetur. Est uir in regno tuo qui spiritum deorū sanctorū habet in se: et in diebus patris tui scientia et sapientia inuēte sunt in eo. Nam et rex nabuchodonosor pater tuus principē magorum incantatorū chaldeorū et aruspiciū constituit eū. Pater inquam tuus o rex: quia spirit⁹ amplior et prudentia intelligentiaq; interpretatio somniorū. et ostensio secretorū. ac solutio ligatorū inuēte sūt in eo. hoc est in daniēle: cui rex posuit nomen balthazar. Nūc itaq; daniel uocetur: et interpretationē narrabit. Igitur introductus est daniel corā rege. Ad quē pfatus rex ait. Tu es daniel de filiis captiuitatis iude. quā adduxerat pater meus rex de iudea? Audiui de te quoniā spiritum deorū habetas: et sciētia intelligentiaq;

ac sapientia apliores inuenite sunt in
te. Et nunc introgressi sunt in conspectu
meo sapientes magi. ut scripturam hanc
legeret et interpretationem eius indicaret
michi: et nequiverunt sensum huius ser-
monis edicere. Porro ergo audiui de
te. quod possis obscura interpretari: et li-
gata dissolvere. Si ergo vales scriptu-
ram legere et interpretationem eius indica-
re michi. purpura vestieris: et torquem
aureum circa collum tuum habebis: et tertius
in regno meo princeps eris. Ad que
responsiones daniel ait coram rege. Nume-
ra tua sint tibi: et dona domus tue alte-
ri da: scripturam autem legam tibi regem: et in-
terpretationem eius ostendam tibi. Quia rex de-
us altissimus regnum et magnificentiam
gloriam et honorem dedit nabuchodon-
osor patri tuo: et propter magnificentiam
quam dederat ei. universi populi tibi et lin-
gue tremebant et metuebant eum. Quos
volebat infliciebat. quos volebat per-
cutiebat: quos volebat exaltabat: et
quos volebat humiliabat. Quando
autem eleatum est cor eius et spiritus illius
obfirmatus est ad superbiam. Depositus est
de solio regni sui: et gloria eius ablata
est: et a filiis hominum eiectus est. Sed
et cor eius cum bestiis positum est: et cum o-
nagris erat habitatio eius. Fenuitque ut
bos comedebat. et rore celi corpus eius
infectum est: donec cognosceret quod potesta-
tem haberet altissimus in regno homi-
num: et quicumque voluerit suscitabit super
illud. Tu quoque filius eius balthazar non hu-
miliasti cor tuum cum scires hec omnia: sed
aduersum dominatorem celi eleuatus es.
Et vasa domus eius allata sunt coram
te: et tu et optimates tui et uxores tue
et concubine tue vinum bibistis in eis. De-
os quoque argenteos et aureos et ere-
os ferreos ligneosque et lapideos. qui

non vident neque audiunt neque sentiunt lau-
dasti: porro deum qui habet flatum tuum
in manu sua. et omnes vias tuas non
glorificasti. idcirco ab eo missus est ar-
ticulus manus que scripsit hoc quod
reparatum est. Hec est autem scriptura que dige-
sta est. Mane thecel phares. Et hec in-
terpretatio sermonis. Mane: numera-
uit deus regnum tuum. et complevit illud.
Thecel: appensum est in statera. et inveni-
tum est minus habes. Phares: diui-
sum est regnum tuum. et datum est mediis et
persis. Tunc iubente rege induit est da-
niel purpura: et circumdata est torques
aurea collo eius: et predicatum est de eo
quod haberet potestatem tertium in regno. E-
adem nocte infectus est balthazar rex chal-
deus: et datus medus successit in regnum.
Annos natus sexaginta duos. **C. vi.**

Placuit dario: et constituit supra
regnum sarrapas centumviginti ut
essent in toto regno suo et super eos prin-
cipes tres ex quibus daniel unus erat ut
sarrape illis redderet rationem: et rex non
sustineret molestiam. Igitur daniel supe-
rabat omnes principes et sarrapas:
quia spiritus dei amplior erat in illo.
Porro rex cogitabat constituere eum super
omne regnum. Unde principes et sarra-
pe querebant occasionem ut inuenerent da-
niel regem latere regis: nullamque causam et
suspicionem reperire potuerunt eo quod fi-
delis esset: et omnis culpa et suspitio
non inueniretur in eo. Dixerunt ergo vi-
ri illi. Non inueniemus danieli huius ali-
quam occasionem: nisi forte in lege dei sui.
Tunc principes et sarrape surripuerunt
regi: et sic locuti sunt ei. Dari rex in eter-
num uiue. Consilium inierunt cuncti principes
regni tui. magistratus et sarrape sena-
tores et iudices ut decretum imperatori-
um egerat et editum: ut omnis qui petierit

aliquā petitionē a quocūq; deo et ho-
mine usq; ad triginta dies nisi a te rex:
mittatur in lacū leonū. Nūc itaq; rex
confirma sententiā et scribe decretū ut
nō immutetur quod statutū est a me-
dis et p̄lis: nec p̄uaricari cuiq; liceat.
Porro rex dārius posuit edictū et sta-
tuit. Quod cū daniel cōperisset id est
cōstitutam legē: ingressus est domū
suam et fenestris apertis in cenaculo
suo contra iherusalē tribz temporibus
in die flectebat genua sua et adorabat:
cōfitebaturq; corā deo suo sicut et ante
facere cōsueuerat. Viri ergo illi curiosi
us inquirentes inuenerūt danielē orā-
tem et obsecrantem deū suū: et acceden-
tes locuti sunt regi sup̄ edicto. Rex nū-
quid nō constituiti ut om̄is homo qui
rogaret quēq; de dijs et hominibus
usq; ad dies triginta nisi te rex mitte-
retur in lacū leonū? Ad quos respō-
dens rex ait. Verus sermo iuxta decre-
tum medorū atq; persarū: qđ p̄uarici-
cari nō licet. Tūc respōdentes dixerūt
coram rege. Daniel de filijs captiuita-
tis iude non curauit de lege tua et edi-
cto qđ constituiti: sed tribus tēporibz
per diē orat obsecratione sua. Quod
verbū cū audisset rex satis cōtristatus
est: et pro daniēle posuit cor ut libera-
ret eū: et usq; ad occasū solis labora-
bat ut erueret illū. Viri aut̄ illi intelligē-
tes regē dixerūt ei. Scito rex qđ lex me-
dorū est atq; persarū: ut om̄e decretū
qđ cōstituerit rex nō liceat immutari.
Tunc rex p̄cepit et adduxerūt danielē:
et miserūt eū in lacū leonū. Dixitq; rex
danieli. Deus tuus quē colis semper:
ipse liberabit te. Allatusq; est lapis
unus et positus est sup̄ os lacū: quē
obsignauit rex anulo suo et anulo o-
primatū suorū: ne quid fieret contra

danielē. Et abiit rex in domū suam et
dominuit incenatus: cūq; non sunt
allati corā eo: insup et somn⁹ recessit
ab eo. Tūc rex primo diluculo consur-
gens festinus ad lacū leonū perrexit:
appropinquāsq; lacui danielē voce la-
crimabili inlamarit: et affatus ē eū.
Daniel serue dei uiuentis: deus tuus
cui tu seruis semp. putasne ualuit te li-
berare a leonibz? Et daniel regi respō-
dens ait. Rex i eternū uiue. Deus misit
angelū suū: et concludit ora leonū et
non nocuerūt michi: quia corā eo iu-
sticia inuenta est in me. Sed et coram
te rex delictū non feci. Tūc uehementer
rex gauisus est sup̄ eo: et danielē p̄cepit
educi de lacu. Eductusq; est daniel de
lacu: et nulla lesio inuenta est in eo: qđ
credidit deo suo. Subente aut̄ rege ad-
ducti sunt viri illi qui accusauerūt da-
niēlem: et in lacū leonū missi sunt ipsi
et filij et uxores eorū: et non puenērūt
usq; ad paupietum lacū: donec arripe-
rent eos leones et omnia ossa eorū cō-
minuerūt. Tūc dārius rex scripsit uni-
uersis pplis tribubz et linguis habi-
tantibus in uniuersa terra. Pax uobis
multiplicetur. A me constitutū est de-
cretum: ut in uniuerso imperio et regno
meo tremiscant et paueant deū dani-
elis. Ipse est enim deus uiuentis et eter-
nus in secula: et regnum eius non dis-
sipabitur: et potestas eius usq; in ete-
num. Ipse liberator atq; saluator faci-
ens signa et mirabilia in celo et in ter-
ra: qđ liberauit danielē de lacu leonū.
Porro daniel perseuerauit usq; ad re-
gnū dārij regnūq; cyri perse. **C. 61.**

Anno primo balthazar regis ba-
bilonis daniel somnium uidit.
Visionē aut̄ capitis ei⁹ in cubili suo:
et somnium scribens breui sermone

comprehendit: summamque prestringens ait. Videbam in visione mea nocte: et ecce quatuor venti celi pugnabant in mari magno: et quatuor bestie grandes ascendebant de mari diuersimode inter se. Prima quasi leona: et alas habebat aquile. Aspiciebam donec euulso sunt ale eius et sublata est de terra: et super pedes quasi homo stetit: et cor eius datum est ei. Et ecce bestia alia sicut ursus in parte stetit: et tres ordines erant in ore eius et in dentibus eius: et sic dicebant ei. Surge: comede carnes plurimas. Post hec aspiciebam: et ecce alia quasi pardus: et alas habebat avis quatuor super se. Et quatuor capita erant in bestia: et potestas data est ei. Post hec aspiciebam in visione noctis: et ecce bestia quarta terribilis atque mirabilis et fortis nimis. Dentibus ferreos habebat magnos: comedens atque comminuens: et reliqua pedibus suis concutans. Dissimilis autem erat ceteris bestiis quas videram ante eam: et habebat cornua decem. Considerabam cornua: et ecce cornu aliud paruulum ortum est de medio eorum: et tria de cornibus primis euulsa sunt a facie eius. Et ecce oculi eius quasi oculi hominis in cornu isto: et os loquens ingentia. Aspiciebam donec throni positi sunt: et antiquus dierum sedit. Vestimentum eius candidum quasi nix: capilli capitis eius quasi lana munda. Thronus eius flammis ignis: rote eius ignis accensus: flumen ignis rapidusque egrediebatur a facie eius. Milia milium ministrabant ei: et decies milies centena milia assistebant ei. Iudicium sedit: et libri aperti sunt. Aspiciebam propter vocem sermonum graduum quos cornu illud loquebatur. Et vidi quoniam interfecta esset bestia: et perisset corpus eius

et traditum esset ad comburendum igni: aliarumque bestiarum ablata esset potestas: et tempora vite constituta essent eis usque ad tempus et tempus. Aspiciebam ergo in visione noctis: et ecce cum nubibus celi quasi filius hominis veniebat: et usque ad antiquum diem peruenit: et in conspectu eius obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem et honorem et regnum: et omnes populi tribus et lingue ipsi seruiunt. Potestas eius potestas eterna que non auferetur: et regnum eius quod non corrumpetur. Horruit spiritus meus. Ego daniel territus sum in hijs: et visiones capitis mei conturbauerunt me. Accessi ad unum de assistentibus: et veritatem querebam ab eo de omnibus hijs. Qui dixit michi interpretationem sermonum: et docuit me. Hec quatuor bestie magnae: quatuor regna consurgent de terra. Suscipiet autem regnum sancti dei altissimi: et obtinebunt regnum usque in seculum et seculum seculorum. Post hoc volui diligenter discere de bestia quarta: que erat dissimilis valde ab omnibus et terribilis nimis. Dentibus et ungues eius ferrei: comedebat et comminuebat: et reliqua pedibus suis concutabat. Et de cornibus decem que habebat in capite: et de alio quod ortum fuerat ante quod reciderant tria cornua: et de cornu illo quod habebat oculos et os loquens gradibus: et maius erat ceteris. Aspiciebam: et ecce cornu illud faciebat bellum aduersus sanctos et preualebat eis: donec venit antiquus dierum et iudicium dedit sanctis excelsi: et tempus aduenit et regnum obtinuerunt sancti. Et sic ait. Bestia quarta: regnum quartum erit in terra quod maius erit omnibus regnis: et deuorabit universam terram: et concutabit et comminuet eam. Porro decem cornua ipsius regni decem reges erunt: et alius consurget post eos et ipse

potentior erit prioribus: et tres reges humiliabit. Et sermones contra excelsū loquetur: et sanctos altissimi conteret. Et putabit quod possit mutare tempora et leges: et tradetur in manu eius usque ad tempus et tempora et dimidium temporis. Et iudiciū sedebit ut auferatur potentia et cōterat et disperiat usque in finem: regnū autem et potestas et magnitudo regnū quod est subter omne celū datur populo sanctorum altissimi cuius regnū regnū sempiternū est: et omnes reges seruiunt ei et obediunt. Hucusque finis verbi. Ego daniel multū cogitationibus meis turbabar: et facies mea mutata ē in me: verbum autem in corde meo cōseruaui. **C. viii.**

Anno tercio regni balthazar regis visio apparuit michi. Ego daniel post id quod viderā in principio vidi in visione mea cum essem in suis castris quod est in belam ciuitate: vidi autem in visione esse me super portā vlai: et leuaui oculos meos et vidi. Et ecce aries unus stabat ante paludē habēs cornua excelsa: et unū excelsū altero atque succrescēs. Postea vidi arietē cornibus ventilatē contra occidentem et contra aquilonē et contra meridiē: et omnes bestie non poterāt resistere ei neque liberari de manu eius: fecitque secundum volūtātē suā et magnificatus est. Et ego intelligebā. Ecce autem hircus caprarū veniebat ab occidente super faciē cornū terre: et non tangebāt terrā. Porro hircus habebat cornu insigne inter oculos suos et venit usque ad arietē illū cornutū quē viderā stantē ante portā: et cucurrit ad eū impetu fortitudinis sue. Cumque appropinquasset prope arietē efferat⁹ est in eū: et percussit arietē et comminuit duo cornua eius et non poterat aries resistere ei. Cumque eū misisset in terrā cōculcauit: et

nemo quibat liberare arietem de manu eius. Hircus autem caprarū magnus factus est nimis. Cumque creuisset factū est cornu magnū: et orta sunt quatuor cornua subter illud per quatuor ventos reli. De uno autem ex eis egressum est cornu unū modicū: et factū est grāde contra meridiē et contra orientem et contra fortitudinē. Et magnificatū est usque ad fortitudinē celi: et deiecit de fortitudine et de stellis et cōculcauit eas: et usque ad principē fortitudinis magnificat⁹ est. Et ab eo tulit iuge sacrificiū: et deiecit locū sanctificationis eius. Robur autem datū est contra iuge sacrificiū propter peccata: et prosternetur veritas in terra: et prosperabit⁹ et faciet. Et audiui unū de sanctis loquentem: et dixit un⁹ sanctus alteri nescio cui loquētī. Usquequo visio et iuge sacrificiū et peccatū desolationis que facta est et sanduariū et fortitudo cōculcabit⁹? Et dixit ei. Usque ad vespērā et mane duo milia trecenti: et mūdabit sanduariū. Factū est autem cum viderem ego daniel visionē et quererē intelligentiā: ecce stetit in cōspectu meo quasi species viri. Et audiui vocem viri inter vlai: et clamauit et ait. Gabri-el fac intelligere istū visionē. Et venit: et stetit iuxta ubi ego stabā. Cumque venisset: pauens corruī in faciē meā. Et ait ad me. Intellige fili hominis: quoniam in tempore finis complebit⁹ visio. Cumque loqueret⁹ ad me: collapsus sum pron⁹ in terram. Et tetigit me et statuit me in gradu meo: dixitque michi. Ego ostendam tibi que futura sint in nouissimo maledictionis: quoniam habet tempus finē suū. Aries quē vidisti habere cornua: rex medorū est atque persarū. Porro hircus caprarū rex grecorū est: et cornu grande quod erat inter oculos eius ipse

Daniel.

est rex primus. Quod autem facto illo
 surrexerunt quatuor pro eo: quatuor reges
 de gente eius consurgunt: sed non in fortitu-
 dine eius. Et post regnum eorum cum creuerint
 iniquitates: consurget rex impudens fa-
 cie et intelligens propositiones: et robo-
 rabit fortitudo eius sed non in viribus
 suis: et supra quod credi potest uniuersa va-
 stabit: et prosperabit et faciet. Et inter-
 ficiet robustos et populum sanctorum secundum
 voluntatem suam: et dirigetur dolus in
 manu eius et cor suum magnificabit: et in
 copia rerum omnium occidet plurimos.
 Et contra principem principum consurget: et
 sine manu conteret. Et visio vespere et
 mane que dicta est vera est. Tu ergo vi-
 sionem signa: quia post multos dies e-
 rit. Et ego daniel languui et egrotavi
 per dies. Cumque surrexissem faciebam ope-
 ra regis: et stupebam ad visionem: et
 non erat qui interpretaretur. **C. II.**
In anno primo darii filij assueri de semi-
 ne medorum qui imperauit super regnum
 chaldeorum anno uno regni eius ego da-
 niel intellegi in libris numerum annorum de
 quo factus est sermo domini ad iheremiam
 prophetam: ut compleretur desolacionis
 iherusalem septuaginta anni. Et posui fa-
 ciem meam ad dominum deum meum rogare
 et deprecari in ieiunijs sacco et cinere: et
 oravi dominum deum: et confessus sum et dixi.
 Obsecro domine deus magne et terribilis
 custodiens pactum et misericordiam dilige-
 ntibus te et custodiens mandata tua: pecca-
 uimus iniquitatem fecimus impie egimus: et re-
 cessimus et declinauimus a mandatis tuis
 ac iudicijs. Non obediimus tuis tuis
 prophetis: qui locuti sunt in nomine
 tuo regibus nostris principibus nostris pa-
 tribus nostris omnique populo terre. Tibi domine
 iusticia: nobis autem confusio faciei sicut
 est hodie viro iuda et habitatoribus

iherusalem et omni israhel: hijs qui propter sunt
 et hijs qui procul in uniuersis terris ad
 quas eiecisti eos propter iniquitates eorum
 in quibus peccauerunt in te domine. Nobis
 confusio faciei: regibus nostris principibus
 nostris et patribus nostris qui peccauerunt.
 Tibi autem domine deo nostro misericordia et
 propitiatio quia recessimus a te: et non
 audiuius vocem domini dei nostri ut am-
 bularemus in lege eius quam posuit no-
 bis per seruos suos prophetas: et omnis
 israhel preuaricati sunt legem tuam et de-
 clinauerunt ne audiret vocem tuam: et stil-
 lauit super nos maledictio et detestatio
 que scripta est in libro moysi serui dei
 quia peccauimus ei. Et statuit sermones
 suos quos locutus est super nos et super
 principes nostros qui iudicauerunt
 nos: ut superinduceret in nos malum
 magnum quale nunquam fuit sub omni celo:
 secundum quod factum est in iherusalem sicut scri-
 ptum est in lege moysi. Omne malum
 hoc venit super nos. Et non rogauimus
 faciem tuam domine deus noster: ut reuertere-
 mur ab iniquitatibus nostris: et cogitare-
 mus veritatem tuam. Et vigilauit dominus su-
 per maliciam: et adduxit eam super nos. Qu-
 stus dominus deus noster: in omnibus ope-
 ribus suis quod fecit. Non enim audiuius
 vocem eius. Et nunc domine deus noster quod edu-
 xisti populum tuum de terra egypti in manu
 forti et fecisti tibi nomen secundum diem hanc:
 peccauimus iniquitatem fecimus domine in o-
 mnem iusticiam tuam. Auertat obsecro ira
 tua et furor tuus a ciuitate tua iherusalem:
 et a monte sancto tuo. Propter peccata
 tua nostra et iniquitates patrum nostrorum ihe-
 rusalem et populus tuus in opprobrium sunt
 omnibus per circuitum nostrum. Nunc ergo
 exaudi deus noster orationem serui tui
 et preces eius: et ostende faciem tuam super
 sanctuarium tuum quod desertum est. Propter

temetipsum inclina deus meus aure tuam et audi: aperi oculos tuos et vide desolationem nostram: et civitatem super quam invocatum est nomen tuum. Neque enim in iustificacionibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam: sed in miserationibus tuis multis. Exaudi domine: placare domine: attende et fac. Ne moreris propter temetipsum deus meus: quia nomen tuum invocatum est super civitatem et super populum tuum. Cumque adhuc loquerer et orarem et confiterer peccata mea et peccata populi mei israel ut prosternerem preces meas in conspectu dei mei pro morte sancto dei mei: adhuc loquerer me in oratione mea. ecce vir gabriel quem videram in visione principio cito volans tetigit me in tempore sacrificii vespertini: et docuit me et locutus est michi. Dixitque. Daniel: nunc egressus sum ut docerem te et intelligeres. Ab exordio precum tuarum egressus est homo. Ego autem veni ut indicarem tibi: quia vir desideriorum es. Tu autem animadverte hominem: et intellige visionem. Septuaginta ebdomades abbreviate sunt super populum tuum: et super urbem sanctam tuam ut consummetur prevaricatio: et finem accipiat peccatum: et deleatur iniquitas: et adducatur iusticia sempiterna et impleatur visio et prophetia: et ungatur sanctus sanctorum. Scito ergo et animadverte: ab exitu sermonis ut iterum edificetur iherusalem usque ad christum ducem ebdomades septem et ebdomades sexaginta due erunt: et rursum edificabitur platea et muri in angustia temporum. Et post ebdomades sexaginta duas occiderur christus: et non erit eius populus qui eum negaturus est. Et civitatem et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: et finis eius vastitas: et post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactum multis ebdomada una: et

in dimidio ebdomadis deficiet hostia et sacrificium. Et erit in templo abominatio desolationis: et usque ad consummationem et finem perseverabit desolatio. **C. v.**

Anno tertio regni cyri regis persarum verbum revelatum est danieli cognomento balthazar: et verbum verum et fortitudo magna: intellegitque sermonem. Intelligentia enim est opus in visione. In diebus illis ego daniel lugebam trium ebdomadarum diebus: panem desiderabilem non comedi: et caro et vinum non introierunt in os meum. Sed neque unguento unctus sum: donec compleretur trium ebdomadarum dies. Die autem vicesima et quarta mensis primi etiam iuxta fluvium magnum qui est tygris: et levavi oculos meos et vidi. Et ecce vir unus vestitus lineis et renes eius accendi auro obrizo: et corpus eius quasi crisolitus et facies eius velut species fulguris: et oculi eius ut lapas ardens: et brachia eius et que deorsum usque ad pedes quasi species eris candentis: et vox sermonum eius ut vox multitudinis. Vidi autem ego daniel solus visionem: porro viri qui erant mecum non viderunt: sed terror nimis irruit super eos et fugerunt in absconditum. Ego autem relictus solus vidi visionem grandem hanc: et non remansit in me fortitudo: sed et species mea immutata est in me: et emarcui nec habui quicquam virium. Et audiui vocem sermonum eius: et audiens iacebam prosternarum super faciem meam: et vultus meus herebat terre. Et ecce manus tetigit me: et erexit me super genua mea et super articulos manuum mearum. Et dixit ad me. Daniel vir desideriorum intellige verba que ego loquor ad te: et sta in gradu tuo. Nunc enim sum missus ad te. Cumque dixisset michi sermonem istum steti tremens: et ait ad me.

Noli metueres Daniel: quia ex die primo
quo posuisti cor tuum ad intelligendum
ut te affligeres in conspectu dei tui: et au-
dita sunt verba tua: et ego veni propter
sermones tuos. Princeps autem regni
persarum restitit michi viginti et uno die-
bus: et ecce michael unus de principi-
bus primis venit in adiutorium meum:
et ego remansi ibi iuxta regem persarum.
Veni autem ut docerem te que ventura sunt
prope tuo in novissimis diebus: quoniam
adhuc visio in dies. Cumque loqueretur
michi huiusmodi verbis: deieci vul-
tum meum ad terram et tacui. Et ecce qua-
si similitudo filii hominis tetigit labia
mea: et aperiens os meum locutus sum:
et dixi ad eum qui stabat contra me. Do-
mine mihi in visione tua dissolute sunt
compages mee: et nichil in me remansit
virium. Et quomodo poterit servus domini mei
loqui cum domino meo? Nichil enim in me re-
mansit virium: sed et halitus meus interdu-
ditur. Rursum ergo tetigit me quasi
visio hominis: et confortavit me et dixit.
Noli timere vir desideriorum: pax tibi: con-
fortare et esto robustus. Cumque loqueretur
mecum: convalesci et dixi. Loquere do-
mine mihi: quia confortasti me. Et ait.
Numquid scis quare venerim ad te?
Et nunc revertar ut preliet adversum
principem persarum. Cum enim egredere-
t apparuit princeps grecorum veniens. Ve-
runtamen annuntiabo tibi quod ex-
pressum est in scriptura veritatis: et
nemo est adiutor meus in omnibus
hijis: nisi michael princeps vester.

Ego autem a primo anno datus me-
di stabam: ut confortaretur et robo-
raretur. Et nunc veritatem annuntiabo ti-
bi. Ecce adhuc tres reges stabunt in pre-
sente: et quartus deturbabitur opibus nimis
super omnes: et cum imaluerit divitiis suis

concitabit omnes adversum regnum
grecie. Surget vero rex fortis et dominabi-
tur potestate multa: et faciet quod placu-
erit ei. Et cum steterit conteret regnum eius:
et dividetur in quatuor ventos celi:
sed non in posteros eius neque secundum potentiam
illius qua dominatur est. Lacerabit enim
regnum eius etiam in eternos: exceptis
hijis. Et confortabitur rex austri: et de
principibus eius prevalebit super eum. Et do-
minabitur ditione: multa enim dominatio e-
ius. Et post finem annorum federabuntur.
Filiusque regis austri veniet ad regem a-
quilonis facere amicitiam: et non obtine-
bit fortitudinem brachii nec stabit semen
eius: et tradetur ipsa et qui adduxerunt
eam adolescentes eius: et qui confortabant
eam in temporibus. Et stabit de gremio
ne radicem eius plantatio. Et veniet cum
exercitu et ingredietur provinciam regis
aquilonis: et abute-
bit eis: et obtinebit
insuper et deos eorum et sculptilia: vasaque
preciosa auri et argenti captiva ducet
in egiptum. Ipse prevalebit adversus regem
aquilonis. Et intrabit in regnum regis
austri: et revertetur ad terram suam. Filii
autem eius provocabuntur: et congrega-
bunt multitudinem exercituum plurimorum.
Et veniat propterea et inundans: et reuer-
tetur et concitabitur: et congregietur cum
robore eius. Et provocatus rex austri
egredietur et pugnabit adversus regem
aquilonis: et parabit multitudinem
nimiam et dabit multitudinem in manus
eius: et capiet multitudinem et exaltabi-
tur cor eius: et deiciet multa milia: sed
non prevalebit. Converteretur enim rex a-
quilonis: et preparabit multitudinem mul-
to maiorem quam prius. Et in fine tempo-
rum annorumque veniet propterea cum
exercitu magno et opibus nimis. In
temporibus illis multi consurgent adversus

regē austru. filij q̄ p̄uacatorū ppli tui
 extollent ut impleat uisionē ⁊ corruet.
 Et ueniet rex aquilonis et cōportabit
 aggerē: et capiet urbes munitissimas:
 et brachia austru nō sustinebūt. Et cō-
 surgent electi ei⁹ ad resistendū: ⁊ non e-
 rit fortitudo. Et faciet ueniēs super eū
 iuxta placitū suū: ⁊ nō erit q̄ stet cōtra
 faciē ei⁹. Et stabit in terra inclita et cō-
 sumetur in manu eius: et ponet faciē
 suā ut ueniat ad tenendū unūsum re-
 gnū eius: et recta faciet cū eo. Et filiā
 feminarū dabit ei ut euerat illud: et
 nō stabit nec illi⁹ erit. Et cōuertet faciē
 suā ad insulas et capiet multas: ⁊ ces-
 sare faciet principem opprobrii sui. Et
 opprobriū eius cōuertetur in eū. Et cō-
 uertet faciē suā ad imperiū terre sue: et
 impinger ⁊ corruet: ⁊ nō inueniet. Et
 stabit in loco ei⁹ uilissim⁹ et indignus
 decore regio: ⁊ in paucis diebus cōteret
 nō in furore nec in p̄lio. Et stabit i lo-
 co eius despectus: ⁊ nō tribuetur ei ho-
 nor regius. Et ueniet clam et obtine-
 bit regnū in fraudulentia: et brachia
 pugnatis repugnabunt a faciē eius:
 et cōterentur. Insup et dux federis. Et
 post amicitias cū eo faciet dolū: et a-
 scendet ⁊ supabit in modico p̄lio: ab-
 undātes et uberes urbes ingreditur.
 Et faciet que nō fecerūt p̄res eius: ⁊ pa-
 tres patrū eius. Rapinas et p̄dam et
 diuitias eorū dissipabit: et cōtra firmissi-
 mas cogitationes iniet: ⁊ hoc usq; ad
 tempus. Et concitabit fortitudo eius
 et cor eius adūsus regem austru: in ex-
 ercitu magno. Et rex austru puocabit
 ad bellū multis auxilijs et fortibz ni-
 mis: ⁊ nō stabūt: quia inibunt aduer-
 sus eū consilia. Et comedentes panē
 cū eo conteret illū: exercitusq; ei⁹ oppri-
 metur: ⁊ cadēt in fedi plurimi. Duorū

quoq; regū cor erit ut male faciant: ⁊
 ad mēsam unā loquētur mendaciū et
 nō p̄ficient: quia adhuc finis i aliud
 tempus. Et reuertetur in terram suam
 cū opibz multis: et cor eius aduersus
 testamētum sanctū: et faciet et reuertet
 in terrā suā. Statuto tpe reuertetur: et
 ueniet ad austrū: ⁊ nō erit priori simi-
 le nouissimū. Et uenient sup eū trieres
 et romani et p̄ciet: ⁊ reuertetur. Et in-
 dignabit cōtra testamētū sanctua-
 ri ⁊ faciet: reuerteturq; ⁊ cogitabit ad-
 uersum eos qui dereliquerūt testamen-
 tum sanctuarii. Et brachia ex eo sta-
 bunt: ⁊ polluet sanctuariū fortitudinis
 et auferet iuge sacrificiū: ⁊ dabit abo-
 minationē in desolatione. Et impij i
 testamētum simulabūt fraudulentē:
 p̄phus aut sciens deū suū obtinebit et
 faciet. Et docti in p̄lio docebūt pluri-
 mos: ⁊ ruent in gladio et in flāma et
 in captiuitate ⁊ in rapina dies. Cūq;
 corruerint subleuabūt auxilio paru-
 lo: et applicabūt eis plurimi fraudulē-
 ter. Et de eruditis ruent ut cōflect et eli-
 gantur et dealbentur usq; ad tempus
 p̄finitū: quia adhuc aliud temp⁹ erit.
 Et faciet iuxta uolūtatem suā rex: ⁊ ele-
 uabitur et magnificabit aduersus o-
 mnem deū. Et adūsus deū deorū loque-
 tur magnifica et diriget: donec com-
 pleatur iracūdia. Perpetrata quippe
 est diffinitio. Et deū patrū suorū nō re-
 putabit: ⁊ erit in concupiscencijs femi-
 narū: nec quēq; deorū curabit quia ad-
 uersum unūsa cōsurgit. Deū aut ma-
 ozim in loco suo uenerabitur: ⁊ deum
 quē ignorauerūt p̄res eius colet. auro
 et argento: ⁊ lapide p̄cioso. rebusq; pre-
 ciosis. Et faciet ut muniat maozim
 cū deo alieno quē nō cognouit: ⁊ mul-
 tiplicabit gloriā: et dabit eis potestātē

Daniel.

in multis: et terrā diuidet gratuito. Et in tpe p̄finito preliabit̄ adūsus eū rex aul̄ti: et quasi tempestas ueniet cōtra illū rex aquilonis in curribz et in equibz et in classe magna: et ingredietur terras et cōteret et p̄transiet. Et introibit in terrā gloriolā: et multi corruent. Hec aut̄ sole saluabunt̄ de manu ei⁹: edom et moab et principes filioꝝ ammon. Et mittet manū suā in terras: et terra egipti non effugiet. Et dñabitur thesauroꝝ auri et argenti: et in omibz preciosis egipti. Per libias q̄ et ethiopias trāsibit: et fama turbabit eum ab oriente et ab aquilone: et ueniet in multitudine magna ut d̄terat et interficiat plurimos. Et figet tabernaculū suū ap̄edno inter duo maria sup mōtē inclitū et sādū: et ueniet usq; ad sūmitatē ei⁹: et nemo auxiliabit̄ ei. **C. xii.**

In tempore aut̄ illo cōsurget michahel princeps magnus qui stat p̄ filiis populi tui: et ueniet temp⁹ quale nō fuit ab eo ex quo gr̄es esse ceperūt usq; ad tēp⁹ illud. Et i tpe illo saluabit̄ p̄plus tuus: om̄is qui inuenit̄ fuerit scriptus in libro. Et multi de hīs qui dormiūt in terre puluere euigilabūt: alij in uitā eternā: et alij in obprobriū ut videant semp. Qui aut̄ docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti: et qui ad iusticiā erudiunt multos: quasi stelle in perpetuas eternitates. Tu aut̄ daniel claudē sūones: et signa librū usq; ad temp⁹ statutū. Plurimi p̄transibūt: et multiplex erit sciencia. Et uidi ego daniel: et ecce quasi duo alij stabāt: unus hinc sup ripā fluminis: et alius inde ex altera ripa fluminis. Et dixi uiro q̄ erat indut⁹ lineis: qui stabat super aquas fluminis. Usq; quo finis horū mirabiliū? Et audiui virū q̄ indutus

erat lineis qui stabat sup aquas fluminis: cū eleuasset dexterā et sinistram suā in celū et iurasset per uiuētē in eternū: quia in tēpus et tempora et dimidiū tēporis. Et cū cōpleta fuerit dispersio man⁹ ppli sandi: cōplebunt̄ om̄ia hec. Et ego audiui: et nō intellegi. Et dixi. Domine mī quid erit post hec? Et ait. Vade daniel: quia clausi sunt signatq; sūones usq; ad p̄finitū tempus. Eligent̄ et dealbabūtur: et quasi ignis p̄būtur multi. Et impie agēt impij: neq; intelligent om̄es impij. Porro docti intelligēt: et a tempore cū ablatū fuerit iuge sacrificiū et posita fuerit abominatio in desolationē: dies milleducentinonaginta. Beatus qui respiciat: et puenit ad dies milletrecentostrigintaquinq;. Tu aut̄ daniel uade ad p̄finitū: et requiesces et stabis in sorte tua in fine dierū. Quicūq; danielē in hebraico volumine legim⁹: cetera q̄ sequuntur usq; ad finem libri de theodotionis editōne trāsata sūt. **C. xiii.**

Et erat vir habitās in babilone: et nōmē ei⁹ ioachim: et accepit uxorem nomine susannā filiā helchie pulcrā nimis et timentē deū. Parentes etiā illi⁹ cū esset iusti erudierūt filiā suā scdm̄ legem moysi. Erat aut̄ ioachim diues valde: et erat ei pomeriū vicinū domui sue: et ad ipm̄ cōfluebāt iudei eo q̄ esset honorabilior om̄iū. Et cōstituti sunt duo iudices senes in illo anno: de quibus locut⁹ est dñs quia egressa est iniquitas de babilone a senioribus iudicibus qui uidebātur regere pplm̄. Isti frequētabant domū ioachim: et ueniebāt ad eos om̄es qui habebant iudicia. Cū aut̄ p̄ps reuertisset per meridiem: ingrediebatur susanna et deambulabat in pomerio uiri sui.

Et videbāt eā senes quotidie ingredi-
entem ⁊ deambulātem: ⁊ egesserunt in
cōcupiscētiā eius. Et euerterūt solum
suū: et declinauerūt oculos suos ut nō
viderent celū: neq; recordarent iudicio-
rum iustorū. Erant ergo ambo vulne-
rati amore eius: nec indicauerūt sibi
vicissim dolorē suū. Erubescēbant enī
indicare sibi cōcupiscētiā suā: volētes
concūbere cū ea. Et obseruabāt quoti-
die sollicitius videre eā. Dixitq; alter
ad alterū: ramus domū quia hora
prādiū est. Et egressi recesserūt a se. Cū-
q; reuertissent venerūt in unū: ⁊ scissita-
tes ab inuicē causam cōfessi sunt con-
cupiscētiā suā. Et tūc in comune sta-
tuerūt tempus: quando eā possent in-
uenire solā. Factū est autē cū observa-
rent diē aptum: ingressa est aliquādo
sicut heri et nudius tertius cū duabus
solis puellis: voluitq; lauari in pome-
rio. Estus quippe erat. Et non erat ibi
quisq; p̄ter duos senes absconditos:
et cōtemplantes eam. Dixit ergo puel-
lis. Afferte michi oleū ⁊ sinigmata: et
ostia pomerij claudite ut lauer. Et fece-
runt sicut p̄ceperat: clausērūq; ostia
pomerij: et egressę sunt per posticā ut
afferrent que iusserat. Nesciebantq; se-
nes intus esse absconditos. Cum autē
essent egressę puelle surrexerunt duo se-
nes: ⁊ accurrerūt ad eā et dixerūt. Ecce
ostia pomerij clausa sunt ⁊ nemo nos
videt: ⁊ in cōcupiscētiā tuā sum⁹. Quā-
obrem assētere nobis: et cōmiscere no-
biscū. Quod si nolueris: dicim⁹ cōtra
te testimoniū qd fuerit tecū iuuentis: et
ob hāc causam emiseric puellas a te.
Ingenuit susanna et ait. Angustie
michi sunt undiq;. Si enī hoc egero
mors michi est: si autē nō egero nō effu-
giam man⁹ vestras. Sed melius est

michi absq; opere incidere in manus
hominū: quā peccare in cōspectu dñi.
Et exclamauit voce magna susanna:
exclamauerūt autē et senes adūsus eā.
Et cucurrit unus ad ostia pomerij et
aperuit. Cū ergo audissent clamorem
famuli domus in pomerio: irruerunt
per posticā ut viderent quid nā esset.
Postq; autē senes locuti sūt erubuerūt
serui vehementer: quia nūq; dictus fue-
rat sermo huiusmodi de susāna. Et
facta est dies crastina. Cūq; venisset
p̄p̄lus ad virū eius ioachim: venerunt
⁊ duo presbiteri plebū iniqua cogitati-
one adūsus susannā ut interficerent
eam. Et dixerunt coram p̄p̄lo. Mittite
ad susannā filiam helchie uxorem io-
achim. Et statim miserūt. Et venit cū
parentib; ⁊ filiis ⁊ uniuersis cognatis
suis. Porro susanna erat delicata ni-
mis et pulchra specie. At iniqui illi ius-
serunt ut discoperiretur: erat enī co-
perta: ut uel sic faciarent decore eius.
Stabant igitur sui: ⁊ omnes qui nouerāt
eam. Cōsurgentes autē duo presbiteri
in medio p̄p̄li: posuerūt manus suas
sup caput eius. Que flens suscepit ad
celū. Erat enī cor eius fiduciam habēs
in dño. Et dixerūt presbiteri. Cū deam-
bularemus in pomerio soli: ingressa
est hec cū duabus puellis: et clausit o-
stia pomerij ⁊ dimisit a se puellas. Ve-
nitq; ad eā adolescens qui erat absco-
ditus: ⁊ concubuit cū ea. Porro nos
cū essemus in angulo pomerij vidētes
iniquitatem cucurrimus ad eos: et vi-
dimus eos pariter cōmisceri. Et illum
quidē nō quiuim⁹ comprehendere quia
fortior nobis erat: et aperto ostio reli-
uit. Hanc autē cū apprehendissem⁹ in-
terrogauimus quis nā esset adolescēs:
et noluit indicare nobis. Huius rei

testes sumus. Credidit eis multitudo quasi senibus et iudicibus populi: et condemnauerunt eam ad mortem. Exclamauit autem voce magna susanna et dixit. Deus eterne qui absconditor es cognitor que noster omnia antequam fiant: tu scis quoniam falsum testimonium tulerunt contra me: et ecce morior cum nichil horum fecerim que isti maliciose composuerunt aduersum me. Exaudivit autem dominus vocem eius. Cumque duceretur ad mortem: suscitauit dominus spiritum sanctum pueri iunioris cuius nomen daniel: et exclamauit voce magna. Mundus ego sum a sanguine huius. Et conuersus omnis populus ad eum dixit. Quis est iste homo quem tu locutus es? Qui cum staret in medio eorum ait. Sic fatui filii israel non iudicantes neque quod verum est cognoscentes condemnastis filiam israel. Reuertimini ad iudicium: quia falsum testimonium locuti sunt aduersus eam. Reuersus est ergo populus cum festinatione. Et dixerunt ei senes. Veni et sede in medio nostrum et indica nobis: quia tibi deus dedit honorem senectutis. Et dixit ad eos daniel. Separate illos ab invicem paul: et diiudicabo eos. Cum ergo diuisi esset alter ab altero: vocauit unum de eis: et dixit ad eum. Inueterate dictum malorum: nunc uenerunt peccata tua que operaberis prius: iudicabis iudicia iniusta: innocentes opprimes et dimittens noxios dicente domino: innocentem et iustum non interficies. Nunc ergo si uidisti eam: dic sub qua arbore uideris eos colloquentes sibi. Qui ait. Sub cino. Dixit autem daniel. Recte mentitus es in caput tuum. Ecce enim angelus dei accepta sententia ab eo scindet te medium. Et amoto eo iussit venire alium: et dixit ei. Semen chanaan et non iuda species decepit te: et

concupiscentia subuertit cor tuum. Sic faciebatis filiabus israel: et ille timentes loquebantur uobis: sed non filia iuda sustinuit iniquitatem uestram. Nunc ergo dic michi sub qua arbore comprehenderis eos loquentes sibi. Qui ait. Sub primo. Dixit autem ei daniel. Recte mentitus es et tu in caput tuum. Manet enim angelus dei gladium habens ut secet te medium: et interficiat uos. Exclamauit itaque omnis ceterus voce magna: et benedixerunt deum qui saluat sperantes in se. Et resurrexerunt aduersus duos presbiteros. Conuincerat enim eos daniel re ore suo: falsum dixisse testimonium. feceruntque eis sicut male egerat aduersus proximam: ut facerent secundum legem moysi: et interfecerunt eos. Et saluatus est sanguis innocens in die illa. Melchias autem et uxor eius laudauerunt deum pro filia sua susanna cum iochim marito eius et cognatis omnibus: quia non est inuenta in ea res turpis. Daniel autem factus est magnus in conspectu populi a die illa et deinceps. Et rex astiages appositus est ad pres suos: et suscepit cyrus pater regnum eius.

Erat autem daniel conuiuia regis: et honoratus super omnes amicos eius. Erat quoque ydolum apud babilonios nomine bel: et impendebatur in eo per dies singulos simile artabe duodecim: et oues quadraginta: uinique amphore sex. Rex quoque colebat eum: et ibat per singulos dies adorare eum porro daniel adorabat deum suum. Dixitque ei rex. Quare non adoras bel? Qui respondens ait ei. Quia non colo ydola manufacta sed uiuentem deum: qui creauit celum et terram et habet potestatem omnis carnis. Et dixit rex ad eum. Non uidetur tibi esse bel uiuens deus? An non uides quanta comedat et bibat quotidie? Et ait daniel

C. xiii.

arriidens. *Nonne ceteris regibus. Iste est enim in-*
trinsecus luteus. forinsecus cretus: neque
comedit aliquando. Et iratus rex voca-
uit sacerdotes eius: et ait eis. Nisi dixe-
ritis michi quis est qui comedat im-
perillas has moriemini. Si autem osten-
deritis quod bel comedat hec morietur da-
niel: quia blasphemauit in bel. Et dixit
daniel regi. Fiat iuxta verbum tuum.
Erant autem sacerdotes bel septuaginta:
exceptis uxoribus et paruulis et filiis. Et
venit rex cum danielle in templum belis.
Et dixerunt sacerdotes belis. Ecce nos
egredimur foras: et tu rex pone escas
et vinum misce: et claude ostium et signa
anulo tuo. Et cum ingressus fueris ma-
ne nisi inueneris omnia comesta a bel
morte moriemur: uel daniel qui men-
titus est aduersum nos. Considerabant
autem quia fecerant sub mensa abscondi-
tum introitum: et per illum ingrediebatur
semper et deuorabant ea. Factum est igitur
postquam egressi sunt illi et rex posuit ci-
bos ante bel: precepit daniel pueris suis
et attulerunt cineres: et cribrauit per totum
templum coram rege: et egressi clauserunt
ostium: et signantes anulo regis abie-
runt. Sacerdotes autem ingressi sunt no-
cte iuxta consuetudinem suam et uxores et
filij eorum: et comederunt omnia et biberunt.
Surrexit autem rex primo diluculo: et
daniel cum eo. Et ait rex. Salua ne sunt
signacula daniel? Qui respondit. Sal-
ua rex. Statimque cum aperuisset ostium:
intuitus rex mensam exclamauit voce
magna. Magnus es bel: et non est apud
te dolus quisque. Et risit daniel: et tenuit
regem ne ingrederetur intro et dixit. Ec-
ce pauperculum: animaduerte cuius re-
stigia sunt hec. Et dixit rex. Video ve-
stigia virorum et mulierum et infantium.
Et iratus est rex. Tunc apprehendit rex

sacerdotes et uxores et filios eorum: et o-

stenderunt ei abscondita ostiola per que

ingrediebatur et consumebar que erant

super mensam. Occidit ergo illos rex: et

bel tradidit in potestatem danielis: qui

subiit eum et templum eius. Et erat dra-

co magnus in loco illo: et colebatur eum

babilonij. Et dixit rex danieli. Ecce nunc

non potes dicere quia iste non sit deus

uiues. Adoro ergo eum. Dixitque daniel

regi. Dominum deum meum adoro: quia

ipse est deus uiues. Iste autem non est deus ui-

uens. Tu autem rex da michi potestatem: et

interficiam draconem absque gladio et fu-

ste. Et ait rex. Do tibi. Tulit ergo dani-

el pitam et adipem et pilos et coxit pari-

ter: fecitque massas et dedit in os draco-

nis: et disruptus est draco. Et dixit da-

niel. Ecce quem colebatis. Quod cum au-

dissent babilonij indignati sunt uelhe-

menter: et congregati aduersum regem

dixerunt. Iudeus factus est rex. Bel de-

struxit: draconem interfecit: et sacerdotes

occidit. Et dixerunt cum uenissent ad regem.

Trade nobis daniel: alioquin inter-

ficiemus te et domum tuam. Vidit ergo rex

quod irruerunt in eum uelhementer: et necessita-

te compellus tradidit eis daniel. Qui

miserunt eum in lacum leonum: et erat ibi die-

bus sex. Porro in lacu erant leones se-

ptem: et dabatur eis duo corpora quo-

tidie et due oues: et tunc non data sunt

eis ut deuoraret daniel. Erat autem ab-

bacur propheta in iudea: et ipse coxerat

pulmentum et intrinuerat panes in alue-

olo: et ibat in campum ut ferret messoribus.

Dixitque angelus domini ad abbacur.

Ifer prandium quod habes in babilonem

daniel: qui est in lacu leonum. Et dixit

abbacur. Domine babilonem non uidi:

et lacum nescio. Et apprehendit eum ange-

lus domini in uertice eius: et portauit eum

capillo capitis sui: posuitque eum in
babilonem super lacum in impetu
spiritus sui. Et clamavit abbauc di-
cens. Daniel serue dei: tolle prandi-
um quod misit tibi deus. Et ait dani-
el. Recordatus es mei deus: et non de-
reliquisti diligentes te. Surgensque da-
niel comedit. Porro angelus domi-
ni restituit abbauc confectum in loco
suo. Venit ergo rex die septimo ut lu-
geret danielem: et venit ad lacum et
introspectit: et ecce daniel sedens in me-
dio leonum. Et exclamavit voce ma-
gna rex dicens. Magnus es domine
deus danielis. Et extraxit eum. Porro
illos qui perditionis eius causa fue-
rant intromisit in lacum: et deuorati
sunt in momento coram eo.

Incipit prologus in osee propheta

Don idem ordo est duode-
cim prophetarum apud
hebreos qui est apud nos.
Unde secundum id quod
ibi legitur: hic quoque dispositi sunt.
Osee commaticus est: et quasi per sen-
tentias loquens. Iohel planus in prin-
cipiis in fine obscurior: et usque ad
malachiam habent singuli proprie-
tates suas: quem eorum scribam le-
gisque doctorem hebrei autumant. Et
quia longum est nunc de omnibus
dicere: hoc tantum nos o paula et
eustochium ammonitas scire volo
unum librum esse duodecim prophe-
tarum: et osee synchronon ysaie: ma-
lachiam vero aggei et zacharie fuisse
se temporibus. In quibus autem tem-
pus non profertur in titulo: sub illis eos
regibus prophetasse sub quibus et hii qui an-
te eos habent titulos prophetauerunt.

Incipit liber Eusebii C. pmi.

Urbem domini quod fa-
ctum est ad osee fili-
um beeri in diebus
ozie ioathan achaz
ezechie regum iuda: et
in diebus iheroboam
filij ioas regis israel. Principium loquen-
di domini in osee. Et dixit dominus ad osee.
Vade sume tibi uxorem fornicariam: et
fac tibi filios fornicationum: quia forni-
cans fornicabit terra a domino. Et abiit
et accepit gomer filiam de belaim: et
concepit et peperit ei filium. Et dixit dominus
ad eum. Voca nomen eius ihezrahel. Quo-
niam adhuc modicum: et visitabo san-
guinem ihezrahel super domum ichu: et qui-
escere faciam regnum domus israel. Et
in illa die conteram arcum israel: in ualle
ihezrahel. Et concepit adhuc: et pepe-
rit filiam. Et dixit ei. Voca nomen eius
absque misericordia. Quia non addam
ultra miseri domui israel: sed obli-
uione obliuiscar eos. Et domui iuda
miserabor: et saluabo eos in domino deo
suo: et non saluabo eos in arcu et gla-
dio: et in bello: et in equis et in equitibus.
Et ablatauit eam que erat absque mise-
ricordia. Et concepit: et peperit filium. Et
dixit ei. Voca nomen eius non populus meus.
Quia vos non populus meus: et ego non
ero uester deus. Et erit numerus filiorum israel
quasi arena maris que sine mensura
est: et non numerabitur. Et erit in loco
ubi dicitur eis non populus meus vos:
dicitur eis filij dei uiuentis. Et congre-
gabuntur filij iuda et filij israel pariter: et
ponet sibi met caput unum: et ascendet de
terra: quia magnus dies ihezrahel.

Ouite fratribus uestris populus meus:
et sorori uestre misericordiam con-
secuta. Iudicate matrem uestram iudi-
cate: quoniam ipsa non uxor mea: et ego

non vir eius. Auferat fornicationes suas a facie sua. et adulteria sua de medio uberū suorū: ne forte exspoliet eam nudā et statuā eā secundū diē natiuitatis sue: et ponā eam quasi solitudinem. et statuā eā velut terrā inuiā et interficiā eā siti: et filiorū illi nō miserebor: quoniam filij fornicationū sunt: quia fornicata est mater eorū. Confusa est que cōcepit eos: quia dixit. Vadam post amatores meos qui dant panes michi: et aquas meas lanam meā et linū meū oleū meū et potū meū. Propter hoc ecce ego sepīam viam tuam spinis: et sepīam eā materia. Et semitas suas non inueniet: et sequetur amatores suos et nō apprehendet eos: et queret eos et nō inueniet. Et dicet. Vādā et reuertar ad virū meū priorem: quia bene michi erat tūc magis quā nunc. Et hec nesciuit: quia ego dedi ei feumentū et vinū et oleū et argentum multiplicauī ei et aurū: que fecerūt baal. Quidcirco cōuertar et sumā feumentum meū in tpe suo et vinū meū in tpe suo: et liberabo lanā meā et linū meū que operiebāt ignominia ei. Et nūc reuelabo stulticiā eius in oculis amatorū eius: et vir nō eruet eā de manu mea. Et cessare faciā omne gaudiū ei: solemnitatem eius neomeniam eius sabbatū eius et omnia festa tempora eius. Et corrumpam vineā eius et ficū eius: de quibz dixit. Mercedēs hęc mee sunt: quas dederunt michi amatores mei. Et ponā eā in saltū: et comedit eā bestia agri. Et visitabo sup eam dies baalim quibz accendebat incensū et ornabatur in aure sua et monili suo: et ibat post amatores suos: et mei obliuiscabatur dicit dñs. Propter hoc ecce ego lachabo eam: et ducam eam in

solitudinē. Et loquar ad cor eius: et dabo ei vinitores eius ex eodē loco: et vallē archor ad aperiendā spem. Et cānet ibi iuxta dies iuventutis sue: et iuxta dies ascensionis sue de terra egipti. Et erit in die illo ait dñs vocabit me vir meus: et non vocabit me ultra baalim. Et auferā nomina baalim de ore eius: et nō recordabit ultra nominis eorū. Et prutiā rīs fedus i die illa: cū bestia agri et cū volucre celi et cū reptili terre. Et arcū et gladiū et bellū cōteram de terra: et dormire eos faciā fiducialiter. Et spōsabo te michi in sempiternū: et spōsabo te michi in iusticia et iudicio et in misericordia et miserationibus. Et spōsabo te michi in fide: et scies quia ego dñs. Et erit in die illa exaudia dicit dñs. Exaudiam celos et illi exaudiet terrā: et terra exaudiet triticum et vinū et oleum: et hec exaudiet iherazabel. Et seminabo eā michi in terrā: et miserebor ei q̄ fuit absq; misericordia. Et dicā nō populo meo ip̄sus meus es tu: et ip̄e dicet de⁹ meus es tu. **C. m.**

Et dixit dñs ad me. Adhuc vade: dilige mulierē dilectā amico et adulteram sicut diligit dñs filios israel: et ip̄i respectāt ad deos alienos et diligunt vinaria ouarū. Et fodi eā michi quīndecim argenteis et choro ordeī et dimidio choro ordeī: et dixi ad eam. Dies multos exspectabis me. Non fornicaberis et nō eris viro: sed et ego exspectabo te. Quia dies multos sedebunt filij israel sine rege et sine principe et sine sacrificio et sine altari: et sine ephod et sine theraphim. Et post hec reuertentur filij israel: et querent dominum deum suum et dauid regē suum: et pauebunt ad dominū et ad bonū eius in nouissimo die. **C. m.**

Audite verbū dñi filij israhel: q̄a iudiciū dñi cum habitatoribz terre. Non est enī veritas: et nō est misericordia: et nō est scientia dei in terra. Maledictū et mendaciū et homicidiū et furtū et adulteriū inundaauerunt: et sanguis sanguinem tetigit. Propter hoc lugebit terra: et infirmabit omnis qui habitat in ea. In bestia agri et in voluce celi: sed et pisces maris congregabuntur. Veruntamen unusquisq; nō iudicet: et nō arguatur vir. Populus enī tuus sicut hij: qui cōtradiciūt sacerdoti. Et corruet hodie: et corruet etiā propheta tecū. Mode tacere feci irēm tuā. Cōtrixit p̄plus meus: eo q̄ nō habuerit scientiā. Quia tu scientiā repulisti: repellam te ne sacerdotio fungaris michi. Et oblita es legis dei tui: obliuiscar filios tuos: et ego. Secundū multitudinē eorū sic peccauerūt michi: gloriam eorū in ignominiam cōmutabo. Peccata p̄pli mei comedent: et ad iniquitatem eorū subleuabūt animas eorum. Et erit: sicut p̄plus sic sacerdos. Et visitabo sup eū vias eius: et cogitationes eius reddā ei. Et comedēt et nō saturabuntur. Fornicati sunt et nō cessauerūt: quoniam dñm reliquerūt in nō custodiēdo. Fornicatio et vinū et ebrietas auferunt cor. Populus meus in lingno suo interrogauit: et bacul⁹ eius annūciāuit ei. Spiritus enī fornicationū decepit eos: et fornicati sunt a deo suo. Sup capita mōtiū sacrificabant: et sup colles accendebant thimiama subrus quercū et p̄lim et therebincum: quia bona erat umbra eius. Ideo fornicabuntur filie vestre: et sponse vestre adultere erūt. Nō visitabo sup filias vestras cū fuerint fornicate et sup sponas vestras cū adulterauerit: quoniam

ipsi cū meretricibz uersabātur: et cū effeminatis sacrificabāt. Et p̄plus nō intelligēs uapulabit. Si fornicaris tu isrl: non delinquat saltē iuda. Et nolite ingredi in galgala: et ne ascenderitis in bethauen: neq; iuraueritis uiuere dñs. Quoniam sicut vacca lasciuēs declinauit isrl. Nunc pascet eos dñs: quasi agnum in latitudine. Particeps ydolōrū effraim: dimitte eū. Separatū est cōuinū eorū: fornicatione fornicati sūt: dilexerūt afferre ignominiam p̄diores eius. Ligauit eū spiritus in alis suis: et cōfundentur a sacrificijs suis. **C. 6.**

Audite hoc sacerdotes et attendite domus isrl: et domus regis auscultate: quia uobis iudicium est. Quoniam laqueus facti estis speculationi: et sicut rethē repāsum subter thabor: et uidas dedinastis in pfundū. Et ego eruditor omnium eorū. Ego scio effraim: et israhel nō est abscondit⁹ a me. Quia nūc fornicatus ē effraim: cōtaminatus est israhel. Non dabūt cogitationes suas ut conuertātur ad deū suū: quia spiritus fornicationum in medio eorū: et dñm nō cognouerūt. Et respōdebit arrogancia isrl in facie eius: et israhel et effraim ruent in iniquitate sua. Ruet etiā iudas cū eis. In gregibus suis et in armentis suis uadent ad querendum dñm: et nō inuenient. Ablatus est ab eis. In dño p̄uaricati sunt: quia filios alienos genuerūt. Nūc deuorabit eos mensis cū partibz suis. Clangite bucina in gabaā: tuba in rama. Ululate in bethauen: post tergum tuū beniamin. Effraim in desolatione erit. In die correptionis in tribubz israhel ostendi fidem. Facti sunt principes iuda quasi assumētes terminū: sup eos effundā quasi aquā

iram meam. Calumniā patiens est ephraim fact⁹ iudicio: quoniā cepit abire post sordem. Et ego quasi tinea ephraim: et quasi putredo domui iuda. Et vidit ephraim languorē suū: et iudas vīculū suū. Et abiit ephraim ad assur: et misit ad regē ultorem. Et ipse non poterit sanare vos: nec solvere poterit a vobis vīclm. Quoniā ego q̄si leena ephraim: et quasi cacul⁹ leonis domui iuda. Ego ego rapiam et vadam: tollam et nō est q̄ reuat. Vades reuertar ad locum meū: donec deficiatis: et queratis faciem meam. **C. 67.**

In tribulatione sua mane consurgens ad me. Venite et reuertamur ad dñm: quia ipse cepit et sanabit nos: percutiet et curabit nos. Viuificabit nos post duos dies: i die tertia suscitabit nos: et uiuem⁹ in cōspectu eius: sciem⁹ sequemurq;: ut cognoscamus dñm. Quasi diluculū p̄paratus est egressus eius: et ueniet quasi ymber nobis temporaneus et serotinus terre. Quid faciam tibi ephraim: qd faciā tibi iuda? Misericordia uestra quasi nubes matutina: et quasi ros mane pertransiens. Propter hoc dolui in pphetis: et occidi eos in verbis oris mei: et iudicia tua quasi lux egrediētur. Quia misericordiam volui et nō sacrificiū: et scienciā dei plus quā olocrustū. Ipsi autem sicut adam transgressi sunt pactum: ibi p̄uaricati sūt in me. Galaad ciuitas operantiū ydolū supplantata sanguine: et quasi fauces viroꝝ latronū. Particeps sacerdotū in uia interficientium: p̄gentes de sicheim quia scelus operati sūt. In domo isrl̄ vidi h̄rendū. Ibi fornicationes ephraim: et amīnatus ē isrl̄. Sed et iuda pone melle tibi: cū auertero captiuitatē ppli mei. **C. 68.**

Qum sanare uellē isrl̄ reuelata est iniquitas ephraim et malicia samarie: q̄a operati sunt mēdaciū. Et fur ingressus est spoliās: latrunculus foris. Et ne forte dicāt in cordibus suis: omne maliciā eoꝝ me recordatum. Nunc circūdederunt eos adinuentiones sue: corā facie mea facte sūt. In malicia sua letificauerunt regem: et in mendacijs suis principes. Omnes adulterantes: quasi dibanus succensus a coquēte. Quiēuit paululū ciuitas a cōmixtione fermenti: donec fermentaretur totū. Dies regis nr̄i: reperūt principes furere a uino. Et extendit manū suā cum illis: quia applicuerunt quasi dibanū cor suū cū insidiaretur eis. Tota nocte dormiuit coquēs eos: mane ipse succensus quasi ignis flammē. Omnes calefacti sunt quasi dibanus: et deuorauerūt iudices suos. Omnes reges eoꝝ ceciderūt non est qui clamet in eis ad me. Ephraim i p̄lis ipse cōmiscabatur. Ephraim fact⁹ est succinericius panis: qui nō reuertat. Comederūt alieni robur eius: et ipse nesciuit. Sed et cani effusi sunt in eo: et ipse ignorauit. Et humiliabit supbia isrl̄ in facie eius. Nec reuersi sunt ad dñm deū suū: et nō quesierūt eū in omibz h̄is. Et factus ē ephraim quasi columba seducta: nō habēs cor. Egiptum inuocabāt: ad assyrios abierūt. Et cū profecti fuerint eppādam super eos rethē meū: et quasi volucrem reli detrahā eos. Cedā eos scdm̄ auditiōnem cetus eoꝝ. De eis: quoniā recesserūt a me. Vastabūtur quia p̄uaricati sūt in me. Ego redemi eos: et ipi locuti sūt cōtra me mēdacia. Et nō clamauerūt ad me in corde suo: sed ululabāt in cubilibz suis. Sup triticum

et vinū ruminabāt: et recesserūt a me. Et ego erudiui eos: et confortauī brachia eorū: et in me cogitauerūt maliciā. Reuersi sūt ut essent absq; iugo: facti sūt q̄si arcus dolosus. Cadent in gladio principes eorū: a furore lingue sue. Ista sublatio eorū ī terra egipti. **C. viii.** In gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum dñi: pro eo q̄ transgressi sunt fedus meū: et legē meā preuariatī sunt. Me inuocabūt deus meus: cognouimus te isrl̄. Proiecit israhel bonū inimicus p̄sequetur eū. Ipsi regnauerūt et non ex me: principes extiterūt et nō cognoui. Aurū suū et argentū suū fecerunt sibi ydola: ut interirent. Proiectus ē vitulus tuus samaria. Iratus ē furor me⁹ in eis. Usquequo nō poterūt emūdari? Quia ex isrl̄ et ipse est. Artifex fecit illū: et nō est deus. Quoniā ī araneā telas erit vitulus samarie: quia ventū seminabāt: et turbinē metēt. Culmus stans. nō est in eo germen: non faciet farinā. Qd̄ et si fecerit: alieni comedēt eā. Deuorat⁹ est isrl̄. Nūc factus est in nationibus quasi vas immūdū: quia ipi ascenderūt ad assur. Unager solitarius sibi ephraim. Munera dederūt amatoribz suis: sed et cū mercede cōduxerūt nationes. Nūc cōgregabo eos: et quiescēt paulisper ab onere regis et principū. Quia multiplicauit ephraim altaria ad peccandū: facte sunt ei aree ī delictū. Scribā ei multiplices leges meas: q̄ velut aliene computate sunt. Hostias offerent: immolabūt carnes et comedent: et dñs nō suscipiet eas. Nunc recordabit⁹ iniquitatis eorū: et visitabit peccata eorū. Ipsi ī egiptū duerent. Et oblit⁹ est isrl̄ factoris sui: et edificauit delubra: et iudas multiplicauit vrbes

munitas. Et mittam ignem in ciuitates eius: et deuorabit edes illi⁹. **C. viii.**

Noli letari isrl̄: noli egultare sicut populi: quia fornicat⁹ es a deo tuo. Dilexisti mercedē sup omēs areas tritici. Area et torcular nō pascet eos: et vinum mentietur eis. Non habitabūt in terra dñi. Reuersus est ephraim in egiptū: et in assirijs pollutum comedit. Non libabūt dñs vinū: et nō placebūt ei. Sacrificia eorū quasi panis lugentiū. Omnes qui comedūt eū cōtaminabūtur: quia panis eorū anime ipsorū: non intreat in domū domini. Quid facietis in die solenni: in die festiuitatis dñi? Ecce enī profecti sunt a vastitate. Egiptus congregabit eos: memphis sepeliet eos. Desiderabile argentū eorū vrtica hereditabit: lappa in tabernaculis eorū. Venerūt dies visitationis: venerūt dies retributionis. Scitote isrl̄ stultū prophetā: insanū virū spirituale. Propter multitudinē iniquitatis tue: et multitudo amentie. Speculator ephraim cū deo meo: propheta laqueus ruine factus est sup omēs vias eius. Insania in domo dei eius. Profunde peccauerūt: sicut in diebus gabaa. Recordabit⁹ iniquitatis eorū: et visitabit peccata eorū. Quasi uiam in deserto inueni isrl̄: quasi prima poma ficulne in racumine eius vidi patres eorū. Ipsi autē intrauerunt ad beelphegor: et abalienati sunt in confusionem et facti sunt abominabiles sicut ea q̄ dilexerunt. Ephraim quasi avis auolauit. Gloria eorū a partu: et ab utero et a cōtemptu. Qd̄ et si emittierint filios suos: absq; liberis eos faciā in hōminibz. Sed et ue eis: cū recessero ab eis. Ephraim ut uidit: tyr⁹ erat fūdāta ī pulcritudine. Et ephraim educet ad

interfectorem filios suos. Da eis dñe.
Quid dabis eis? Da eis vuluam sine
liberis: et ubera arentia. Omnes nequi-
tie eorū in galgal: quia ibi eosos ha-
bui eos. Propter maliciā adinuēti-
onū eorū: de domo mea eiciā eos. Non
addā ut diligā eos. Omnes principes
eorū recedētes. Percussus est ephraim:
radix eorū resiccata ē. Fructū nequaquā
facient. Nō et si genuerint: interficiam
amantissima uteri eorū. Abiciet eos
dominus deus meus quia nō audie-
rūt eū: et erūt vagi in nationibz. **C. v.**

Titis frondosa isrl: fruct⁹ adequa-
tus est ei. Secundū multitudinē
fructus sui multiplicauit altaria: iuxta
ubertatē terre sue eguberauit simulacr⁹.
Diuisum ē cor eorū: nūc interibūt. Ipse
cōstringet simulacra eorū: depopulabi-
tur aras eorū. Quia nūc dicent: nō est
rex nobis. Non enī timeuimus deū. Et
rex quid faciet nobis? Loquimini ver-
ba visionis inuicilis: et facietis fedus:
et germinabit q̄si amaritudo iudiciū
sup sulcos agri. Vacas bethauen co-
luerūt habitatores samarie. Quia lu-
xit sup eū p̄plus eius: et editui eius su-
per eū egultauerūt in gloria eius: quia
migreauit ab eo. Siquidē et ipse in as-
sur delat⁹ est munus regi ultori. Con-
fusio ephraim capiet: et confundetur
isrl in uolūtate sua. Trāsiere fecit sama-
ria regē suū: quasi spumā sup faciem
aque. Et disperdent⁹ excelsa ydoli: pec-
catum israhel. Lappa et tribulus ascen-
det sup aras eorū. Et dicent mōtibz
operite nos: et collibz cadite sup nos.
Et diebus gabaa peccauit isrl. Ibi ste-
terunt. Nō cōprehendet eos ī gabaa:
preliū sup filiis iniquitatis. Iuxta de-
sideriū meum coreipiā eos. Congrega-
buntur sup eos p̄pli: cum corripientur

propter duas iniquitates suas. Ephra-
im vitula docta diligere trituram: et
ego transui sup pulcritudinē colli ei⁹.
Ascendā sup ephraim. Arabit iudas:
cōstringet sibi sulcos iacob. Seminate
uobis in iusticia: et metite ī ore miseri-
cordie: innouate uobis nouale. Tem-
pus autē requirendi dñm: cū uenerit
qui docebit uos iusticiā. Arastis im-
pietatē: iniquitatē melluistis: comedi-
stis feugem mendaciū. Quia confusus
es in uis tuis: et in multitudine fortium
tuorū. Cōsurget tumult⁹ in p̄plo tuo:
et omnes munitiones tue uastabūtur
sicut uastatus est salmana. a domo
eius q̄ iudicauit baal: ī die prelii m̄re
sup filios allisa. Sic fecit uobis becel:
a facie militie uequiciarū ur̄arū. **C. vi.**

Sicut mane transit. pertransit rex
israhel: q̄a puer isrl et dilexi eū:
et rex egipto uocaui filiū meū. Vocau-
erunt eos: sic abierūt a facie eorū. Baa-
lim immolabāt: et simulacris sacrificā-
bant. Et ego quasi nutriti⁹ ephraim.
Portabā eos in brachijs meis: et ne-
scierunt q̄ curarem eos. In funiculis
adam trahā eos: in uinculis caritatis.
Et ero eis quasi exaltās iugū sup ma-
xillas eorū: et declinaui ad eū ut uescere-
tur. Nō reuertetur in terrā egipti: et as-
sur ipse rex eius: quoniā noluerūt con-
uertere. Cepit gladius in ciuitatibz ei⁹:
et cōsumet electos eius: et comedet ca-
pita eorū. Et p̄plus meus pendebit ad
reditū meū. Iugū autē imponetur eis
simul: quod nō auferetur. Quomodo
dabo te ephraim. protegā te israhel?
Quomodo dabo te? Sicut adama
ponā te: ut seboim. Conuersum est in
me cor meū pariter: cōturbata est peni-
tudo mea. Non faciā furorē ire mee.
Non conuertar ut disperdā ephraim:

quoniam deus ego et non homo. In medio tui sanctus: et non ingrediar ciuitatem. Post dominum ambulabunt. Quasi leo rugiet: quia ipse rugiet et formidabunt filii maris. Et auolabunt quasi auis ex egipto: et quasi columba de terra assiriorum: et collocabo eos in domibus suis dicit dominus. **C**ircumdedit me ephraim in negotiatione: et in dolo domus israel. Iudas autem testis descendit cum deo: et cum sanctis fidelibus.

Ephraim pascit ventum: et sequitur estum. Tota die mendacium et vastitatem multiplicat. Et fedus cum assirijs inijt: et oleum in egiptum ferebat. Iudicium ergo domini cum iuda: et visitatio super iacob. Iuxta vias eius et iuxta adinventiones eius reddet ei. In utero subplantauit fratrem suum: et in fortitudine sua direxit eum cum angelo. Et inualuit ad angelum: et confortatus est. Fleuit: et rogauit eum. In bethel inuenit eum: et ibi locutus est nobiscum. Et dominus deus exercituum: dominus. memoriale eius. Et tu ad dominum deum tuum conuerteris. Misericordiam et iudicium custodi: et spera in deo tuo semper. Chanaan in manu eius statera dolosa: calumniam dilexit. Et dixit ephraim. Verumtamen diues effectus sum: inueni ydolum michi. Omnes labores mei non inuenient michi iniquitatem quam peccaui. Et ego dominus deus tuus ex terra egipti. Adhuc sedere te faciam in tabernaculis: sicut in diebus festiuitatis. Et locutus sum super prophetas: et ego visionem multiplicauit: et in manu prophetarum assimulatus sum. Si galgal ydolum: tamen frustra errant in galgal bobus immolantes. Nam et altaria eorum quasi acerui super sulcos agri. Fugit iacob in regionem syrie: et seruauit israel in uxore: et in uxore seruauit.

In propheta autem eduxit dominus israel de egipto: et in propheta seruatus est. Ad iracundiam me prouocauit ephraim in amaritudinibus suis: et sanguis eius super eum ueniet: et opprobrium eius restituet ei dominus suus. **C. xiii.**

Loquere ephraim horror inuasit israel: et deliquit in baal et mortuus est. Et nunc addiderunt ad peccandum: feceruntque sibi conflatile de argenteo suo quasi similitudinem ydolorum. Fractura artificum totum est. Quis ipsi dicunt. Immolate homines: vitulos adorantes. Quodcirco erunt quasi nubes matutina: et sicut ros matutinus praeteriens. Sicut puluis turbine raptus ex area: et sicut fumus de fumario. Ego autem dominus deus tuus ex terra egipti: et deum absque me nescies: et saluator non est preter me. Ego cognoui te in deserto: in terra solitudinis. Iuxta pascua tua adimpleti sunt: et saturati sunt. Et eleuauerunt cor suum: et obliuisci sunt mei. Et ego ero eis quasi leena: sicut pardus in via assiriorum. Occurrā eis quasi ursula raptis catulis: et dirupam interiora iecoris eorum. Et consumam eos ibi quasi leo: bestia agri scindet eos. Perditio tua israel: tantummodo in me auxilium tuum. Vbi est rex tuus? Maxime nunc saluet te in omnibus urbibus tuis. Et iudices tui de quibus dixisti: da michi regem et principes. Dabo tibi regem in furore meo: et auferam in indignatione mea. Colligata est iniquitas ephraim: absconditum peccatum eius. Dolores parturientis venient ei. Ipse filius non sapiens. Nunc enim non stabit in contritione filiorum. De manu mortis liberabo eos: de morte redimam eos. Ero mors tua o mors: morsus tuus ero inferne. Consolatio abscondita est ab oculis meis:

quia ipse inter fratres diuidet. Addu-
cet urentem ventum dominus de deserto ascen-
dentem: et siccabit venas eius: et desola-
bit fontem eius: et ipse diripiet thesau-
rum omnis vasis desiderabilis.

Pereat samaria: quoniam ad amaritu-
dinem excitauit deum suum. In gladio
pereat. Paruuli eorum elidantur: et fete eorum
scindantur. **C**onuertere israel ad deum deum tuum:
quoniam corruisti in iniquitate tua. Tollite vo-
biscum verba: et conuertimini ad deum: et di-
cite ei. Omne aufer iniquitatem: et accipe bo-
num: et reddemus vitulos labiorum nostrorum.
Assur non saluabit nos. Super equum
non ascendemus: nec dicemus ultra dominum nostrum
opera manuum nostrarum: quia eius qui in te est mi-
serereberis populi. Sanabo stridiones eorum:
diligam eos spontaneae: quia auersus est
furorem meum ab eis. Ego quasi ros. Israel
germinabit sicut lilius: et erumpet radix
eius ut libani. Quibunt rami eius: et erit qua-
si oliua gloria eius: et odor eius ut liba-
ni. Conuertere sedentes in umbra eius: ui-
uet tritico. Et germinabunt quasi vinea:
memoriale eius sicut vinum libani. E-
phraim quod michi ultra ydola. Ego
exaudiam: et dirigam eum: ego ut ab-
iretem urentem: et me fecit tu inuen-
tus est. Quis sapiens: et intelliget ista:
intelligens et sciet hec? Quia recte via
domini et iusti ambulabunt in eis:
preuaricatores vero corruent in eis.

Incipit lib. iohel prophete. C. 1.

Audite dominum quod fa-
ctum est ad iohel fi-
lium fatuel. Audite
hec senes: et auribus
percipite omnes ha-
bitatores terre. Si
factum est istud in diebus vestris: aut in
diebus patrum vestrorum. Super hoc filijs
vestris nateate: et filij vestri filijs suis: et

filij eorum generationi altere. Residuum
cruce comedit locusta: et residuum locu-
ste comedit bruchus: et residuum bruchi co-
medit rubigo. **E**xpergiscimini ebrij:
flete et ululate omnes qui bibitis vinum
in dulcedine: quoniam perijt ab ore ve-
stro. Venis enim ascendet super terram meam:
fortis et innumerabilis. Dentes eius
ut dentes leonis: et molares eius ut ca-
tuli leonis. Posuit vineam meam in deser-
tum: et ficum meam decorticauit. Audans
spoliauit eam et proiecit: albi facti sunt
rami eius. Plange quasi virgo accin-
cta sacco: super virum pubertatis tue. Pe-
rijt sacrificium et libatio de domo domini:
luxerunt sacerdotes ministri domini. Depo-
pulata est regio: luxit humus: quoni-
am deuastatum est triticum. Confusum est
vinum: elanguit oleum. Confusi sunt agri-
cole: ululauerunt vinatores super feumen-
to vino et ordeo: quia perijt messis a-
gri. Vineam confusa est: et ficus elanguit.
Malogranatum et palma et malum: et o-
mnia ligna agri aruerunt: quia confu-
sum est gaudium a filiis hominum. Ac-
tingite vos: et plangite sacerdotes: ulu-
late ministri altaris. Ingreddimini: cu-
bate in sacco ministri dei mei: quoniam
interijt de domo dei vestri sacrificium
et libatio. Sanctificate ieiunium: voca-
te cetum: congregate senes omnes habi-
tatores terre in domum dei vestri: et cla-
mate ad deum. A a a diei: quia prope
est dies domini: et quasi vastitas a poten-
te veniet. Nunquid non coram oculis ve-
stris alimenta perierunt: de domo dei
vestri leticia et exultatio? **C**onputruerunt
iumenta in stercore suo. Demolita sunt
horrea: dissipate sunt apothecae: quoni-
am confusum est triticum. Quid ingemuit
animal: mugierunt greges armenti?
Quia non est pascua eis. Sed et greges

pecorū disperierūt. Ad te clamabo domine: quia ignis comedit speciosa deserti: et flāma succendit omnia ligna regionis. Sed et bestie agri quasi area sitiens ymbrem: susceperāt ad te. Quoniam exsiccati sunt fontes aquarū: et ignis deuorauit speciosa deserti. *Ch.*

Canite tuba in syon: ululate in monte sancto meo. Concitantur omnes habitatores terre quia venit dies dñi: quia prope est dies tenebrarū et caliginis: dies nubis et turbinis. Quasi mane cepansum super montes: populus multus et fortis. Similis non fuit ei a principio: et post eū non erit usque in annos generationis et generationis. Ante faciem eius ignis voras: et post eū exurens flāma. Quasi ortus voluptatis terra corā eo: et post eū solitudo deserti: neque est qui effugiat eū. Quasi aspectus equorū aspectus eorū: et quasi equites sic current. Sicut sonitus quadrigarū super capita montium exiliēs: sicut sonitus flāme ignis deuorantis stipulā: velut populus fortis parat⁹ ad piliū. A facie eius reuertiabuntur populi: omnes vultus redigent in ollā. Sicut fortes current: quasi viri bellatores ascendent murū. Viri in virgibus suis gradiantur et non dedinabunt a feminis suis. Unusquisque fratrem suū non coartabit: singuli in calle suo ambulabunt. Sed et per fenestras cadent: et non demolietur. Urbem ingreditur: in muro curret. Domos cōscendent: per fenestras intrabunt quasi fur. A facie eius cōtremit terra: moti sunt celi. Sol et luna obreuebrati sunt: et stelle retraxerunt splendorem suū. Et dominus dedit vocē suā ante faciem exercitus sui: quia multa sunt nimis castra eius: quia fortia et facientia verbum eius. Magnus enim dies dñi: et terribilis

valde. Et quis sustinebit eū? Nunc ergo dicit dñs. Conuertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio et fletu et in plandū: et scindite corda vestra et non vestimenta vestra. Et conuertimini ad dominū deū vestrū: quia benignus et misericors est: patiens et multe misericordie et prestabilis super malicia. Quis scit si conuertat et ignoscat deus: et relinquat post se benedictionē? Sacrificiū et libamen dñō deo nrō. Canite tuba in syon: sanctificate ieiuniū vocate ceterū: congregate populum sanctificate ecclesiā: coadunate senes congregate paruulos et surgentes ubera. Egrediatur sponsus de cubili suo: et sponsa de thalamo suo. Inter vestibulū et altare plorabunt sacerdotes ministri dñi et dicent. Parce domine parce populo tuo: et ne des hereditatem tuā in opprobriū: ut dominentur eis nationes. Quare dicunt in populis ubi est deus eorū? Zelatus est dñs terrā suam: et pepercit populo suo. Et respondit dñs: et dixit populo suo. Ecce ego mittā vobis frumentū et vinū et oleū: et replebimini in eis: et non dabo vos ultra opprobriū in gentibus. Et eū qui ab aquilone est procul faciā a vobis: et repellā eū in terrā inuiā et desertā. A faciem eius contra mare orientale: et extremū eius usque ad mare nouissimū: et ascendet fetor eius. Et ascendet putredo eius: quia superbe egit. Nolite timere terra: exulta et letare: quoniam magnificauit dñs ut faceret. Nolite timere animalia regionis: quia germinauerunt speciosa deserti. Quia lignū attulit fructū suū: ficus et vinea dederunt virtutem suam. Et filie syon exultate et letamini in domino deo vestro: quia dedit vobis doctorem iusticie: et descendere faciet dñs ad vos ymbrem matutinū et serotinū

C. m.

sicut in principio. Et implebunt aree frumento: et redundabunt torcularia uino et oleo. Et reddam vobis annos quos comedit locusta bruchus et rubigo et eruta: fortitudo mea magna quam misi in vos. Et comedetis vescentes et saturabimini: et laudabitis nomen domini dei vestri qui fecit mirabilia vobiscum. Et non confundet populus meus in sempiternum: et scietis quia in medio israel ego sum. Et ego dominus deus vester: et non est alius: et non confundet populus meus in eternum. Et erit: post hec effundam de spiritu meo super omnem carnem: et prophetabunt filij vestri et filie vestre. Senes vestri somnia somniabunt: et iuvenes vestri visiones videbunt. Sed et super vos meos et ancillas in diebus illis effundam spiritum meum: et dabo prodigia in celo et in terra sanguinem et ignem et vaporem fumum. Sol conuertetur in tenebras et luna in sanguinem: atque veniat dies domini magnus et horribilis. Et erit: omnis qui inuocauerit nomen domini saluus erit: quia in monte syon et in iherusalē erit saluatio sicut dixit dominus: et in residuis quos dominus vocauerit.

Quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum duxero captiuitatem iuda et iherusalem congregabo omnes gentes: et deducam eas in vallē iosaphat et disceptabo cum eis ibi super populo meo et hereditate mea israel quos disperferunt in nationibus: et terram meam diuiserunt et super populum meum miserunt sortem. Et posuerunt puerum in prostibulum: et puellam vendiderunt pro vino ut biberent. Verum quid michi et vobis tyris et sydon et omnis animus palestinorum? Aliquid ultionem vos reddetis michi? Et si ultiscimini vos contra me: cito velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum. Argentum enim meum et aurum tulistis: et desiderabilia mea et pulcherrima intulistis in delubra vestra. Et filios iuda

et filios iherusalē vendidistis filiis grecorum: ut longe facerentis eos de finibus suis. Ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendidistis eos: et conuertam retributionem vestram in caput vestrum. Et vendam filios vestros et filias vestras in manibus filiorum iuda: et vendabunt eos sabeiis genti longinque: quia dominus locutus est. Clamate hec in gentibus: sanctificate bellum: suscite robustos. Ascendant accedant: omnes viri bellatores. Concidite aratra vestra in gladios: et ligones vestros in lanceas. Infirmus dicat: quia ego fortis sum. Erumpite et venite omnes gentes de circuitu: et congregamini. Ibi occubere faciet dominus robustos suos. Consurgant et ascendant gentes in vallē iosaphat: quia ibi sedebo ut iudicem omnes gentes in circuitu. Mittite falces: quoniam maturauit messis. Venite et descendite: quia plenum est torcular. Exuberant torcularia: quia multiplicata est malicia eorum. Populi populi in vallē concisionis: quia iuxta est dies domini in vallē concisionis. Sol et luna obtenebrati sunt: et stelle retraxerunt splendorem suum. Et dominus de syon rugiet: et de iherusalē dabit vocem suam. Et mouebunt celi et terra: et dominus spiritus populi sui: et fortitudo filiorum israel. Et scietis quia ego dominus deus vester: habitans in syon in monte sancto meo. Et erit iherusalem sancta: et alieni non transibunt per eam amplius. Et erit: in die illa stillabunt montes dulcedinem et colles fluent lacte. Et per omnes riuos iuda ibunt aque: et fons de domo domini egredietur: et irrigabit totam spinam. Egiptus in desolationem erit: et ydumea in desertum perditionis: pro eo quod inique egerit in filiis iuda et effuderit sanguinem innocentem in terra sua. Et iudea in eternum habitabit: et iherusalem in generationem et generationem. Et mudabo sanguinem eorum quem non mudauerat: et dominus commorabitur in syon. *Incipit lib. 1. amos prophete. C. 1.*

Uita amos qui fuit
in pastoralibus the-
tur: que uidit super
israhel in diebus ozie
regis iuda et in die-
bus iheroboam filij
ioas regis isrl ante duos annos ter-
remotus. Et dixit. Dominus de syon
rugiet: et de iherusalē dabit uocē suā.
Et luxerūt speciosa pastorū: et resicca-
tus est uertex carmeli. Hec dicit domi-
nus. Sup tribz sceleribus damasci et
sup quatuor nō cōuertā eū: eo qd tricu-
rauerunt in plaustris ferris galaad.
Et mittā ignē in domū azahel. et de-
uorauit domos benadab. Et cōterā
uedem damasci. et disperdā habitato-
rem de cāpo ydoli: et tēnētē sceptrum
de domo uoluptatis: et trāsserēt pphus
syrie cinerem dicit dñs. Hec dicit dñs.
Sup tribz sceleribz gaze et super quatuor
non cōuertā eū: eo qd trāstulerit capti-
uitatē pfectā ut cōcluderet eā in ydu-
mea. Et mittā ignē in murū gaze. et
deuorabit edes eius: et disperdā habi-
tatorē de azoro et tēnētē sceptrū de as-
calone: et ouertā manū meā sup acca-
ron et pēbūt reliquī philistinoy dicit
dñs. Hec dicit dñs. Sup tribz sceleribz
tyri et sup quatuor nō cōuertam eū: eo
qd cōcluserunt captiuitatē pfectam in
ydumea: et non sint recordati federis
featrū. Et mittam ignē in murū tyri:
et deuorabit edes eius. Hec dicit dñs.
Sup tribz sceleribus edom et sup qua-
tuor nō cōuertā eū: eo qd psecut⁹ sit in
gladio fratē suū et uiolauerit miseri-
cordiā eius: et tenuerit ultra furorem
suū. et indignatōnē suā euauerit usqz
in finē. Mittam ignē in theman: et de-
uorabit edes hose. Hec dicit domin⁹.
Sup tribz sceleribus filiorū āmon et

super quatuor non cōuertam eum: eo
qd disseuerit pregnantēs galaad. ad
dilatādum terminū suū. Et succendā
ignem in muro rabbath et deuorabit
edes eius: in ululatu in die belli et in
turbine in die commotionis. Et ibit
melchon in captiuitate: ipse et prin-
cipes eius simul dicit dominus. **En-**
Hec dicit dñs. Sup tribus sceleri-
bus moab et sup quatuor non
cōuertam eū: eo qd incendit ossa regis
ydumee usqz ad cinerem. Et mittam
ignem in moab et deuorabit edes cari-
oth: et moriet in sonitu moab in dan-
gore tube: et disperdā iudicē de medio
eius: et omnes principes eius interfi-
ciam cum eo dicit dñs. Hec dicit dñs.
Sup tribus sceleribus iuda et sup qua-
tuor non cōuertam eū: eo qd abiecit
legē dñi: et mādara eius nō custodie-
rit. Deceperūt enī eos ydola sua: post
que abierāt partes eorū. Et mittā ignē
in iudā: et deuorabit edes in iherusa-
lem. Hec dicit dñs. Sup tribus sceleri-
bus isrl et sup quatuor nō cōuertam
eū: pro eo qd uendiderit pro argento iu-
stum: et pauperem pro calciamentis.
Qui conterūt sup puluere terre capita
pauperū et uia humiliū dedināt: et fi-
lius ac pater ei⁹ ierūt ad puellā ut uio-
larent nomē sandū meū: et super uesti-
mentis pignoratīs accubuerunt iuxta
omne altare: et uinū damnatorū bibe-
bāt in domo dei sui. Ego autē extermi-
nauī amorreū a facie eorū: cui⁹ altitu-
do cedrorū altitudo eius: et fortis ipse
quali quercus. Et cōtrui fructū ei⁹ de-
super: et radices eius subter. Ego sum
qui ascendere uos feci de terra egipti:
et eduxi uos in desertū quadraginta
annis. ut possideretis terrā amorrei:
et suscitauī de filiis uestris in pphetas

et de iuuenibus vestris nazarcos. Nunquid non ita est filij israel dicit dominus? Et propinabitis nazarcis vinum: et prophetis mandabitis dicentes: ne prophetis. Ecce ego stridabo subter vos: sicut stridet plaustrum onustum feno. Et peribit fuga a veloce: et fortis non obtinebit virtutem suam: et robustus non saluabit animam suam. Et tenes arcum non stabit: et veloce pedibus suis non saluabitur: et ascensor equi non saluabit animam suam: et robustus corde inter fortes nudus fugiet in die illa dicit dominus. *Cm.*

Audite verbum quod locutus est dominus super vos filij israel: super omnem cognationem quam eduxi de terra egypti dicens. Tantummodo vos cognoui ex omnibus cognationibus terre: idcirco visitabo super vos omnes iniquitates vestras. Nunquid ambulabunt duo pariter: nisi conuenerit eis? Nunquid rugiet leo in saltu: nisi habuerit predam? Nunquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo: nisi aliquid apprehenderit? Nunquid cadet avis in laqueum terre absque aucupe? Nunquid auferetur laqueus de terra: antequam quid reperit? Si clanget tuba in ciuitate: et populus non expauescet? Si erit malum in ciuitate: quod dominus non fecit? Quia non faciet dominus deus verbum: nisi reuelauerit secretum suum ad seruos suos prophetas. Leo rugiet: quis non timebit? Dominus deus locutus est: quis non prophetabit? Auditum facite in edibus azor: et in edibus terre egypti: et dicite. Congregamini super montes samarie: et videte insanias in medio eius multas: et calumniam patientes in penetralibus eius. Et nescierunt facere rectum dicit dominus: thesaurizantes iniquitatem et rapinas in edibus suis. Propterea hec dicit dominus deus.

Tribulabitur et circuetur terra: et detrahetur ex te fortitudo tua: et diripientur edes tue. Hec dicit dominus. Quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura aut extremum auricule: sic eruentur filij israel qui habitant in samaria in plaga leduli et in damasci grabato. Audite et contestamini in domo iacob dicit dominus deus exercituum: quia in die cum visitare repero prauitatem israel super eum visitabo et super altaria bethel: et amputabuntur cornua altaris et cadent in terram. Et percussio domus hyemalis cum domo estiuas: et peribit domus eburnee: et dissipabuntur edes mense dicit dominus. *Cm.*

Audite verbum hoc vacce pingues que estis in monte samarie: que calumniam facitis egenis: et confringitis pauperes. Que dicitis dominis vestris: afferre et bibemus. Iurauit dominus deus in sancto suo: quia ecce dies venient super vos et leuabunt vos in cotis: et reliquias vestras in ollis feruentibus. Et per aperturas exibitis altera contra alteram: et proiciemini in armon dicit dominus. Venite ad bethel et impie agite: ad galgalam: et multiplicare prauitatem. Et offerre mane victimas vestras: tribus diebus decimas vestras. Et sacrificare de fermento laudem: et vocare voluntarias oblationes et annunciate. Sic enim voluistis filij israel dicit dominus deus. Unde et ego dedi vobis stuporem dentium in cunctis urbibus vestris: et indigentiam panum in omnibus locis vestris: et non estis reuersi ad me dicit dominus. Ego quoque prohibui a vobis ymbrem cum adhuc tres menses superessent usque ad messem: et plui super unam ciuitatem: et super alteram ciuitatem non plui. Pars una compluta est: et pars super quam non plui aruit. Et venerunt due et

res ciuitates ad unā ciuitatē ut bibe-
rent aquā: et nō sunt satiātē: et non re-
distis ad me dicit dñs. Percussi vos
in vento urente et in aurugine: mīscu-
dinē ortorū vestrorū et vinearū vestrarū
oliueta vestra et ficeta v̄ra comedit eru-
ra: et non redistis ad me dicit domin⁹.
Misi in vos mortem in via egipti: per-
cussi in gladio iuvenes v̄ros usq; ad
captiuitatē equorū vestrorū et ascendere
feci putredinē castrorū vestrorū in nare⁹
vestras: et nō redistis ad me dicit do-
minus. Subuertit vos sicut subuertit
deus sodomā et gomorrā: et facti estis
quasi torris rap⁹ ab incendio: et non
redistis ad me dicit dñs. Quapropter
hec faciā tibi isrl. Postq; autē hec fece-
ro tibi: parare in occursum dei tui isrl.
Quia ecce formās mōtes et creans v̄-
rum et ānunciās hominī eloquium
suum: faciens matutinam nebulam
et gradientis super excelsa terre: domi-
nus. Deus exercituum nomen ei⁹. **C. 6.**

Audite verbū istud: quod ego le-
uo sup vos plandū. Domus
isrl cecidit: et non adiciet ut resurgat.
Virgo isrl proiecta est in terrā suā: nō
est qui suscitaret eā. Quia hec dicit dñs
deus. Verbs de qua egrediebātur mil-
le relinqueretur in ea centum: et de qua
egrediebātur centū relinqueretur in ea de-
cem in domo isrl: quia hec dicit dñs
deus domui israhel. Querite me et vi-
uetis: et nolite querere bethel. In gal-
galā nolite intrare et in bethabee non
transibitis: quia galgala captiua du-
retur: et bethel erit inutilis. Querite do-
minū et uiuite: ne forte comburatur ut
ignis domus ioseph: et deuorabit et
nō erit q; extinguat bethel. Qui conuer-
titis in abstinthiū iudiciū: et iusticiam
in terra relinquitis: facientē ardurum

et orionē et conuertentē in mane tene-
bras: et diē nocte mutantē. Qui vocat
aquas maris et effundit eas sup faci-
em terre: dñs nomē est eius. Qui subri-
det vastitatē sup robustū: et depopu-
lationē sup potentem affert. Adio ha-
buerūt corripientē in porta: et loquen-
tem perfecte abominati sunt. Quidcirco
pro eo qd diripiebatis pauperem et pre-
dam electam tollebatis ab eo: domos
quadro lapide edificabitis: et non ha-
bitabitis in eis. Vineas plantabitis a-
mantissimas et nō bibetis vinū earū:
quia cognoui multa scelera vestra: et
fortia peccata v̄ra. Hostes iusti accipi-
entes munus: et pauperes deprimētes
in porta. Ideo prudens in tpe illo tace-
bit: quia tempus malū est. Querite bo-
num et nō malū ut uiuatis: et erit dñs
deus exercituum vobiscum sicut dixistis.
Odite malū et diligite bonū: et consti-
tuite in porta iudiciū: si forte misereat
dñs deus exercituum reliquīs ioseph.
Propterea hec dicit dñs: deus exercitu-
um dominator. In omnibus plateis
plandus: et in cunctis que foris sunt
dicetur ve ve. Et vocabūt agricolam
ad ludū: et ad plandū eos qui sciunt
plangere. Et in omnibz v̄is erit pland⁹:
quia pertransibo in medio tui dicit do-
minus. Ve desiderantibz diē dñi. Ve
quid eā vobis? Dies dñi ista tenebre
et non lux. Quomodo si fugiat vir a
facie leonis et occurrat ei ursus: et in-
grediatur domum et innitatur manu
sua sup parietē: et mordeat eū coluber.
Nūquid nō tenebre dies dñi et nō lux
et caligo et non splendor in ea? Adi
et proieci festiuitates vestras: et nō ca-
piam odorem cetui vestrorū. Quid si ob-
tuleritis michi olocraustomata et mu-
nera v̄ra nō suscipiā: et vota pinguiū

uestrorū non respiciā. Aufer a me tu-
multū carminū tuorū: et cānta lire tue
non audia. Et reuelabit quasi aqua
iudiciū: et iusticia quasi torrens fortis.
Nunquid hostias et sacrificiū obtuli-
stis michi in deserto quadraginta an-
nis dom⁹ isrl? Et portastis taberna-
culū molech deo vro: et ymaginē ydo-
lorū vrorū. Sidus dei vri reupha: figu-
ras q̄s fecistis vobis adorare eas. Et
migrare vos faciā trās damascū dixit
dñs: de⁹ exercitū nomen eius. **C. vi.**

Ue vobis qui opulenti estis i syon
et confiditis in monte samarie: op-
timates capita populorū: ingrediētes
pompatice domū isrl. Transite in cha-
lanne et videte: et ire inde i emath ma-
gnam et descendite in geth palestino-
rum et ad optima quoq; regna hprū:
si latior terminus eorū termino vro est.
Qui separati estis i diē malū: et appro-
pinquatis solio iniquitatis. Qui dor-
mitis in lectis eburneis: et lasciuitis i
stratis vris. Qui comeditis agnū de
grege: et vitulos de medio armenti: qui
canitis ad vocē psalterij. Sicut dauid
putauerūt se habere vasa cāntici: biben-
tes in phialis vinū: et optimo ungen-
to delibuti: et nichil patiebatur sup cō-
tritione ioseph. Quapropter nūc mi-
grabūt in capite trāsmigrantiū: et au-
feret factio lasciuientū. Iurauit dñs
deus in anima sua: dicit dñs deus ex-
ercitū. Detestor ego supbiā iacob: et
domos eius odi: et tradā ciuitatē cum
habitatoribz suis. Quod si reliqui fu-
erint decē viri in domo una: et ipi mo-
rientur. Et tollet eū ppinquus suus et
cōburet eū ut efferat ossa de domo: et di-
cet ei qui in penetralibz dom⁹ est. Nū-
quid adhuc est penes te? Et responde-
bit. Finis est. Et dicet ei. Tace: et non

recordetis nominis dñi. Quia ecce do-
minus mādauit: et prutiet domū ma-
iorem ruinis: et domū minore scissio-
nibus. Nunquid currere queunt in pe-
tris equi: aut arari potest in bubalis?
Quoniā conuertistis in amaritudinē
iudiciū et fructū iusticie in abstinthiū:
qui letamini i nichili: qui dicitis. Nū-
quid nō in fortitudine nostra assum-
simus nobis cornua? Ecce enī suscita-
bo sup vos dom⁹ isrl dicit dñs de⁹ ex-
ercitū gentē: et steret vos ab introitu
emath usq; ad torrentē deserti. **C. vii.**

Ecce ostendit michi dñs deus. Et
ecce fidor locuste in principio ger-
minantiū serotini ymbris: et ecce seroti-
nus post tonsorē gregis. Et factū est
cū cōsummasset comedere herbā terre
dixi. Domine deus propitius esto ob-
secro. Quis suscitabit iacob quia par-
uulus est? Misertus est dñs sup hoc.
Nō erit dixit dñs. Nec ostendit michi
dñs deus. Et ecce vocabat iudiciū ad
ignem dñs deus: et deuorauit abissū
multā et comedit simul partē. Et dixi.
Domine deus quiesce obsecro. Quis
suscitabit iacob quia paruul⁹ est? Mi-
sertus est dñs super hoc. Sed et istud
nō erit dixit dñs de⁹. Nec ostendit mi-
chi dñs deus. Et ecce dñs stans super
murū litum: et in manu eius trulla ce-
mentarij. Et dixit dñs ad me. Quid
tu vides amos? Et dixi. Trullā cemen-
tarij. Et dixit dñs. Ecce ego ponā trul-
lam in medio ppli mei israhel. Nō ad-
iciam ultra sup inducere eū: et demoli-
entur excelsa ydoli et sanctificationes
isrl desolabūtur: et consurgā sup do-
mū iheroboam in gladio. Et misit a-
masias sacerdos bethel ad iheroboā
regem israhel dicens. Rebellauiſt contra
te amos in medio domus isrl. Non

poterit terra sustinere uniuersos sermo-
nes eius. Nec enī dicit amos. In gla-
dio morietur iheroboā: et isrl captiuus
migrabit de terra sua. Et dixit amasi-
as ad amos. Qui uides gradere: fuge
in terram iuda et comede ibi panem
et pphetabis ibi: et in bethel nō adicies
ultra ut pphetes quia sanctificatio re-
gis est et domus regni est. Respōditq;
amos: et dixit ad amasiam. Nō sum
propheta et non sum filius prophete:
sed armentarius ego sum uellicans si-
comoros. Et tulit me dñs deus cū se-
querer gregē: et dixit dñs ad me. Vade
propheta ad pplm meū isrl. Et nūc au-
di uerbū dñi. Tu dicis nō pphetabis
sup isrl: et nō stillabis sup domū ydoli.
Propter hoc hec dicit dñs. Vxor tua i
ciuitate fornicabit: et filij tui et filie tue
i gladio cadēt: et humus tua funiculus me-
tie. Et tu i terra polluta morieris: et isrl
captiuus migrabit de terra sua. **C. m.**

Hec ostendit michi dñs deus. Et
ecce uincinus pomorū. Et dixit.
Quid tu uides amos? Et dixi. Vinci-
num pomorū. Et dixit dñs ad me. Ve-
nit finis sup pplm meū isrl. Nō adici-
am ultra ut pteaseam eū. Et stridebūt
cardines templi in die illa dicit dñs
deus. Multi morientur: in omni loco
proicietur silentiū. Audite hoc qui cō-
teritis pauperē: et deficere facitis egenos
terre dicentes. Quādo trāsibit messis
et uenūdabimus merces: et sabbatum
et aperiemus feumentū: ut imminua-
mus mēsurā et augeam⁹ sidū et sup-
ponamus stateras dolosas: ut possi-
deamus in argento egenos et paupe-
res pro calciamentis et quisquialis feu-
menti uendam⁹? Iurauit dñs in sup-
bia iacob: si oblit⁹ fuero usq; ad finē
omnia opera eorū. Nunquid sup isto nō

cōmouebit⁹ terra: et lugebit omnis ha-
bitator eius? Et ascendet quasi flui⁹
uniuersus: et eicietur et defluet quasi riu⁹
egypti. Et erit in die illa dicit dñs occi-
det sol meridie: et tenebrescere faciā ter-
ram in die luminis. Et uertā festiui-
tates vras in ludū: et omnia cātica vra
in plāctū. Et inducā sup omne dorsum
uestrum saccum: et super omne caput
caluiciū. Et ponā eam quasi ludum
unigeniti: et nouissima eius quasi diē
amarū. Ecce dies ueniunt dicit dñs et
emittā famem i terram: nō famem pa-
nis neq; sitim aque: sed audiendi uer-
bum dñi. Et cōmouebūt a mari usq;
ad mare: et ab aquilone usq; ad oriē-
tem circuibūt querentes uerbū dñi: et
non inuenient. In die illa deficiēt uir-
gines pulcre et adolescentes i siti q̄ iu-
rāt in delicto samarie et dicunt. Viuit
de⁹ tu⁹ dan: et uiuit uia bethabee. Et ca-
dent: et non resurgent ultra.

Uidi dñm stantem sup altare. Et
dixit. Percute cardinē: et cōmo-
ueatur supelminaria. Avaricia enī
in capite omnium: et nouissimū eorū in
gladio inficiam. Non erit fuga eis.
Fugiet: et nō saluabit⁹ eē eis qui fuge-
rit. Si descenderint usq; ad infernum
inde manus mea educet eos: et si ascen-
derint usq; in celum inde detrahā eos.
Et si absconditi fuerint in vertice carme-
li inde scrutans auferā eos: et si relau-
erint se ab oculis meis in profundum
maris: ibi mādabo serpenti et morde-
bit eos. Et si abierint in captiuitatem
corā inimicis suis ibi mādabo gla-
dio et occidet eos: et ponā oculos me-
os sup eos in malū et non in bonū.
Et dñs deus exercitū qui tāgit terrā
et tabescit: et lugebunt omnes habitan-
tes i ea. Et ascendet sicut riuus omnis:

C. w.

et defluet sicut fluvius egipti. Qui edificat in celo ascensionem suam: et fasciculum suum super terram fundabit. Qui vocat aquas maris: et effundit eas super faciem terre. Dominus nomen eius. Nunquid non ut filij ethiopum vos estis michi filij israel ait dominus? Nunquid non israel ascendere feci de terra egipti: et palestinos de capadocia: et syros de cyrene? Ecce oculi domini dei super regnum peccans: et conteram illud a facie terre. Veruntamen conterens non conteram domum iacob dicit dominus. Ecce enim mandabo ego: et concutiam in omnibus gentibus domum israel sicut concutitur triticum in cribro: et non cadet lapillus super terram. In gladio morietur omnes peccatores populi mei: qui dicunt non appropinquabit: et non veniet super nos malum. In die illa suscitabo tabernaculum david quod cecidit: et reedificabo aperturas murorum eius: et ea que corruerant instaurabo. Et reedificabo eum sicut in diebus antiquis: ut possideant reliquias ydumee et omnes nationes: eo quod invocatum sit nomen meum super eos dicit dominus faciens hec. Ecce dies venient dicit dominus: et comprehendet arator messorum: et calcator vine mittentem semen. Et stillabunt montes dulcedinem: et omnes colles culti erunt. Et convertent captivitatem populi mei israel: et edificabunt civitates desertas et inhabitabunt: et plantabunt vineas et bibent vinum earum: et faciet ortus et comedent fructus eorum. Et plantabo eos super humum suam: et non euellam eos ultra de terra sua quam dedi eis dicit dominus deus tuus. *Incipit lib. Abdie prophete. C. 1.*

Quio abdie. Hec dicit dominus deus ad edom. Auditum audiui a domino: et legatum ad gentes misit. Surgite: et consurgamus adversus eum in prelium. Ecce parvulum dedi te in gentibus. Contemptibilis tu es valde. Supbia cordis tui extulit te habitatem in scissuris petrarum: exaltatem solium tuum. Qui dicis in corde tuo. Quis detrahet me in terram? Si exaltatus fueris ut aquila: et si inter sidera posueris nidum tuum: inde detrahiam te dicit dominus. Si fures introissent ad te si latrones per noctem: quomodo conticisses? Nonne furati essent sufficientia tibi? Si vindicatores introissent ad te: nunquid saltem racemos reliquissent tibi? Quomodo scrutati sunt esau? Inuestigaverunt abscondita eius. Usque ad terminum emisit te: omnes viri federis tui illustrent tibi. Invaluerunt adversum te viri pacis tue. Qui comedunt tecum ponent insidias subter te. Non est prudentia in eo. Nunquid non in die illa dicit dominus perdam sapientes de ydumea: et prudentiam de more esau? Et timebunt fortes tui a meridie: ut intereat vir de monte esau: propter interfectionem et propter iniquitatem in fratrem tuum iacob. Aperiet te confusio: et peribis in eternum. In die cum stares adversus eum quando capiebant alieni exercitum eius et extranei ingrediebant portas eius et super iherusalem mittebant sortem: tu quoque eras quasi unus ex eis. Et non despicies in die fratris tui: in die peregrinationis eius. Et non letaberis super filios iuda in die preditionis eorum: et non magnificabis os tuum in die angustie. Neque ingrederis portam populi mei in die ruine eorum:

neq; despicias ⁊ tu in malis ei⁹ in die
vastitatis illi⁹. Et nō emitteris adūsus
exercitū ei⁹ in die vastitatis illi⁹: neq;
stabis ī exercitibz ut inficias eos q̄ fuge-
runt. Et nō cōcludes reliquos ei⁹ ī die
tribulationis: qm̄ iuxta ē dies dñi su-
per om̄es gentes. Sicut fecisti fiet tibi:
retributionē tuā duertam ī caput tuū.
Quomō enī bibistis sup mōtem san-
ctū meū: bibēt om̄es gentes iugiter: ⁊
bibēt ⁊ absorbēt: ⁊ erūt q̄si nō sint. Et
in mōte syon erit saluatio: et erit scta.
Et possidebit dom⁹ iacob eos q̄ se pos-
sederāt. Et erit dom⁹ iacob ignis: ⁊ do-
mus ioseph flāma: ⁊ dom⁹ elau stipu-
la. Et succendētur in eis et deuorabūt
eos: ⁊ nō erūt reliquie dom⁹ elau: q̄a
dñs locut⁹ ē. Et hereditabūt hī q̄ ad
austrū sunt montē elau: et q̄ in cāpe-
sribz philistīm: ⁊ possidebūt regionē
ephrāim ⁊ regionē samarie. Et benia-
min possidebit galaad: ⁊ trāsmigra-
tio exercit⁹ hui⁹ filioy isrl om̄ia loca
chananeoy usq; ad sareptā: ⁊ trāsmi-
gratio iherlm q̄ in bosforo ē possidebit
ciuitates austri. Et ascendēt saluatores
in mōtem syon iudicare mōtem elau:
et erit domino regnum.

*Incipit lib⁹
Ione prophete. C. 1.*

Et factū est verbū do-
mini ad ionā filiū
amathi dicens. Sur-
ge: et vade in nini-
uen ciuitatē grandē.
et predica in ea. q̄a
ascendit malicia ei⁹ corā me. Et surre-
xit ionas: ut fugeret in tharlsis a facie
dñi. Et descendit ioppē: et inuenit na-
uem euntē in tharlsis. Et dedit naulū
eius: et descendit in eā ut iret cū eis in
tharlsis a facie dñi. Dominus autem
misit ventū magū in mare: et facta

est tēpestas magna in mari: et nauis
periclitabāt cōteri. Et timuerūt naute:
et clamauerūt viri ad deū suū: et mise-
runt vasa que erāt ī nauī in mare: ut
alleuiaret ab eis. Et ionas descendit
ad interiora nauis: ⁊ dormiebat sopore
grauī. Et accessit ad eū gubernator:
et dixit ei. Quid tu sopore deprimeris?
Surge inuoca deū tuū: si forte recog-
ret deus de nobis ⁊ nō percamus. Et
dixit vir ad collegā suū. Venite ⁊ mī-
ramus sortes: et sciamus quare hoc
malū sit nobis. Et miserūt sortes: ⁊ ce-
cidit sort super ionam. Et dixerūt ad
eum. Indica nobis cur⁹ causa malū
istud sit nobis. Qd est opus tuū q̄ ter-
ra tua: et quo vadis uel ex quo p̄lo
tu es? Et dixit ad eos. Hebreus ego
sum: ⁊ dñm deū celi ego timeo qui fecit
mare et aridā. Et timuerūt viri timo-
re magno: ⁊ dixerunt ad eū. Quid hoc
fecisti? Coquerūt enī viri q̄ a facie
domini fugeret: quia indicauerat eis
ionas. Et dixerūt ad eum. Quid facie-
mus tibi: et cessabit mare a nobis?
Quia mare ibat et intumescēbat. Et
dixit ad eos. Tollite me ⁊ mittite ī ma-
re: et cessabit mare a vobis. Scio enī
ego: quoniam p̄pter me tēpestas hec
grādis uenit sup uos. Et remigabāt
viri ut reuertērent ad aridā ⁊ nō uale-
bant: q̄a mare ibat et intumescēbat su-
per eos. Et clamauerūt ad dñm: ⁊ dixe-
rūt. Quiesum⁹ dñe ne pream⁹ ī anima
viri ist⁹: et ne des sup nos sanguinē
innocentē: q̄a tu dñe sicut uoluisti feci-
sti. Et tulerūt ionā et miserūt ī mare: ⁊
stetit mare a furore suo. Et timuerūt
viri timore magno dñm: et immola-
uerūt hostias dño: ⁊ reuerūt uota. *C. 2.*
Et preparauit dñs piscem gran-
dem: ut deglutiret ionā. Et erat

ionas in ventre piscis tribus diebus et
tribus noctibus. Et orauit ionas ad
dñm deū suū de ventre piscis. Et dixit.
Clamauī de tribulatione mea ad do-
minū: et exaudiuit me. De ventre infe-
ri clamaui: et exaudisti vocē meā. Et
proiecisti me in pfundū in corde ma-
ris: et flumen circūdedit me. Omnes
gurgites tui et flud⁹ tui sup me trāse-
rūt. Et ego dixi. Abiectus sum a aspe-
ctu oculorū tuorū. Verūtāme rursus ui-
debo templū sanctū tuū. Circūderūt
me aque usq; ad animā: abissus val-
lauit me: pelagus operuit caput me-
um. Ad extrema mōtiū descendi: terre
pedes cōcluserūt me in eternū: et suble-
uabis de corruptione vitā meam dñe
deus me⁹. Cum angustiaret in me a-
nima mea dñm recordat⁹ sum: ut veni-
at ad te oratio mea ad tēplū lāctū tuū.
Qui custodiūt vanitates: frustra mise-
ricordiā suā derelinquūt. Ego aut in
vōce laudis immolabo tibi quēcūq;
voui reddā p salute dñi. Et dixit dñs
piscī: et euomuit ionā in aridā. **¶**

Et factū est verbū dñi ad ionam
secūdo dicens. Surge: et vade
ad ninīuē ciuitatē magnā: et p̄dica in
ea predicationē quā ego loquor ad te.
Et surrexit ionas: et abiit in ninīuē iux-
ta verbū dñi. Et ninīue erat ciuitas
magna itinere dierū triū. Et cepit ionas
introire ciuitatē itinere diei un⁹: et cla-
mauit et dixit. Adhuc quadraginta
dies: et ninīue subūteretur. Et crediderūt
virī ninīuite in dñō: et p̄dicauerūt ie-
iunium: et vestiti sunt saccis a maiore
usq; ad minorē. Et puenit verbū ad
regem ninīue. Et surrexit de solio suo:
et abiicit vestimētū suū a se et induit⁹
est sacco et sedit in cinere: et clamauit et
dixit in ninīue ex ore regis et p̄cipū

eius dicens. Homines et iumēta et bo-
ues et pecora nō gustent quicq; nec pa-
scanť et aquā nō bibāt: et operiātur
saccis homines. et iumēta clamēt ad
dñm in fortitudine: et cōuertāt vir a
via sua mala et ab iniquitate que est
in manibz eorū. Quis scit si cōuertatur
et ignoscat deus: et reuertat a furore ire
sue: et nō peribim⁹? Et vidit de⁹ opera
eorū q̄a ouersi sunt de via sua mala: et
misert⁹ est de⁹ sup maliciā quā locut⁹
fuerat ut faceret eis: et nō fecit. **¶**

Et afflictus est ionas afflictione
magna: et irat⁹ est et orauit ad
dñm: et dixit. Obsecro dñe: nunquid
non hpc est verbū meū cū adhuc essem
in terra mea? Propter hoc p̄occupauī
ut fugerem in tharsis. Scio enī quia
tu deus clemēs et misericors es: patiens
et multe miserationis et ignoscens su-
per malicia. Et nūc dñe tolle queso a-
nimā meā a me: quia melior ē michi
mors q̄ vita. Et dixit dñs. Putasne
bene irascaris tu? Et egressus est ionas
de ciuitate: et sedit extra oriētem ciuitatis.
Et subimet fecit umbraculū ibi: et sede-
bat subter illud in umbra: donec vide-
ret quid accideret ciuitati. Et p̄parauit
dñs de⁹ ederam: et ascendit sup caput
ione ut esset umbra sup caput eius: et
protegeret eū. Laborauerat enī. Et leta-
tus est ionas sup edera leticia magna.
Et parauit deus vermem ascensu dilu-
culi in crastinū: et percussit edera et rearu-
it. Et cū ortus fuisset sol p̄cepit domi-
nus vento calido et urenti: et percussit
sol sup caput ione: et estuabat. Et peti-
uit anime sue ut moreretur. Et dixit.
Melior est michi mori q̄ viuere. Et di-
xit dñs ad ionam. Putasne bene ira-
scaris tu sup ederam? Et dixit. Bene
irascor ego usq; ad mortem. Et dixit

dominus. Tu doles super edera in qua non laborasti neque fecisti ut cresceret. que sub una nocte nata est et sub una nocte perijt: et ego non parciam ninive civitati magne: in qua sunt plus quam centum viginti milia hominum. qui nesciunt quid sit inter dexteram et sinistram suam et iumenta multa. *Incipit lib' Michae prophete C' primi.*

Urbem domini quod factum est ad micham morabitur in diebus ioathan achaz ezechie regum iuda: quod vidit super samariam et iherusalem. Audite populi omnes. et attendat terra et plenitudo eius: et sit dominus deus vobis in testem: dominus de templo sancto suo. Quia ecce dominus egredietur de loco suo: et descendet et calcabit super excelsa terre. Et consumentur montes subtus eius: et vales scindentur sicut cera a facie ignis: sicut aque que decurrunt in preceps. In scelere iacob omne istud: et in peccatis domus israel. Quod scelus iacob? Nonne samaria? Et que excelsa iude? Nonne iherusalem? Et ponam samariam quasi acervum lapidum in agro cum plantata vinea: et detraham in vallum lapides eius. Et fundamenta eius revelabo: et omnia sculptilia eius cidentur. Et omnes mercedes eius igne comburentur: et omnia ydola eius ponam in perditionem quia de mercedibus meretricis congregata sunt: et usque ad mercedem meretricis revertentur. Super hoc plagam et ululabo: vadam spoliatus et nudus. faciam plantum velut draconum: et luctum quasi strucionum. Quia desperata est plaga eius: quia venit usque ad iudam: tetigit portam populi mei usque ad iherusalem. In geth nolite annunciare: lacrimis ne ploretis. In domo pulveris

pulvere vos aspergite: et transite vobis habitatio pulchra: confusa ignominia. Non est egressa que habitat in exilio. Placatum domus vicine accipiet ex vobis quod stetit sibi met: quia infirmata est in bonum que habitat in amaritudinibus. Quia descendit malum a domino in portam iherusalem: rumul? quadriga stuporis habitanti lachis. Principium peccati est filie syon: quia in te inventa sunt scelera israel. Propterea dabit emissarios super hereditatem geth: domus mendacium in deceptionem regibus israel. Adhuc heredem adducam tibi que habitas in maresa: usque ad ollam veniet gloria israel. Decalvare et tondere super filios deliciarum tuarum: dilata calvitium tuum sicut aquila: quoniam captivi ducti sunt ex te. *C. 1.*

Ue qui cogitatis inutile: et operamini malum in cubilibus vestris. In luce matutina faciunt illud: quoniam contra dominum est manus eorum. Et concupierunt agros et violenter tulerunt et raperunt domos: et calumniabatur virum et domum eius: virum et hereditatem eius. Adcirco hec dicit dominus. Ecce ego cogito super familiam istam malum unde non auferetis colla vestra: et non ambulabitis superbi: quoniam tempus pessimum est. In die illa sumet super vos parabola: et cantabitur canticum cum suavitatem dicentium. De populatione vastati sumus. Pars populi mei commutata est. Quomodo recedet a me: cum revertatur quod regiones nostras dividat. Propter hoc non erit tibi mittens funiculum fortis in ceterum domus israel. Ne loquamini loquentes. Non stillabit super istos: non comprehendet confusio dicit domus iacob. Numquid abbreviat? est spiritus domini: aut tales sunt cogitationes eius? Nonne verba mea bona sunt cum eo qui

recte graditur: Et cōtrario p̄plus me-
us in adiutoriū surrexit. De sup tūi-
ram palliū sustulistis et eos qui tran-
siebāt simpliciter auertistis in bellum.
Mulieres p̄li mei eiecistis de domo
deliciarū suarū: a paruulis earū tulistis
laudē meā in perpetuū. Surgite et ite:
quia nō habetis hic requiē. Propter
immundiciā eius corrūp̄t putredine p̄s-
sima. Utinā uon essem uir habēs spi-
ritū: et mēdaciū potius loquerer. Stil-
labo tibi in uinū et in ebrietatē: et erit
sup quē stillat p̄plus iste. Cōgregatio-
ne cōgregabo iacob totū te: in unū cō-
ducā reliquias isrl. Pariter ponā illū
quasi gregē in ouili: q̄si p̄c̄ in medio
caularū. Tumulabūt a multitudine
hominū. Ascendet enī p̄dēs iter
āte eos. Diuidet et trāsibūt portā: et egre-
dient̄ per eā. Et transibit rex eorū corā
eis: et dominus in capite eorū. **C. m.**
Et dixi. Audite principes iacob:
et duces domus isrl. Nūquid
nō v̄m̄ est scire iudiciū. q̄ odio habe-
tis bonū et diligitis malū: q̄ uolēter
tollitis pelles eorū de sup eis et carnem
eorū de sup ossibz eorū. Qui comederūt
carnē p̄li mei: et pellē eorū desup ecori-
auerūt: et ossa eorū cōregerūt: et cōcide-
runt sicut in lebetes et q̄si carnē i medio
olle. Tūc clamabūt ad dñm et non ex-
audiet eos: et abscondet faciē suā ab eis
in tpe illo: sicut nequiter egerūt i adin-
uentionibz suis. Nec dicit dñs super
prophetas qui seducūt p̄p̄m meū: qui
mordēt dentibz suis et predicāt pacem.
Et si quis non dederit in ore eorū quip-
piam: sanctificāt sup eū p̄lū. Propte-
rea nox uobis pro uisione erit: et tene-
bre uobis pro diuinatione. Et occum-
bet sol sup p̄phetas: et obtenebrabitur
sup eos dies. Et cōfundent̄ qui uidēt

uisiones: et cōfundētur diuini. Et ope-
rient vultus suos om̄es: quia nō est
resp̄sum dei. Veruntamē ego repletus
sum fortitudine spiritus dñi: iudicio et
uirtute: ut annūciem iacob scel⁹ suū: et
isrl peccatū suū. Audite hoc principes
dom⁹ iacob et iudices domus isrl: qui
abominamini iudiciū: et om̄ia recta
puertitis. Qui edificatis syon i sangui-
nibus: et iherusalē i iniquitate. Prin-
cipes ei⁹ in muneribz iudicabāt: et sa-
cerdotes ei⁹ in mercede docebāt. Et pro-
phete ei⁹ in pecunia dñm abāt: et sup
dñm quiescebāt dicentes. Nūquid
nō dñs in medio v̄m̄? Non ueniet
super nos mala. Propter hoc causa
uestri syon quasi ager arabic⁹: et iheru-
salē quasi aceruus lapidū erit: et mōs
templi in excelsa siluarum. **C. m.**
Et in nouissimo dierū erit mons
domus dñi p̄paratus in vertice
mōtū: et sublimis sup colles. Et fluēt
ad eū p̄li: et p̄perabūt gentes multe et
dicent. Venite ascendam⁹ ad mōtem
dñi: et ad domū dei iacob. Et docebit
nos de vijs suis: et ibim⁹ in semitis ei⁹.
Quia de syon egrediet̄ leg⁹: et uerbū
dñi de iherlm. Et iudicabit inter p̄pos
multos: et corripiet gentes fortes usq;
in longinquū. Et cōcidēt gladios su-
os in vomeres: et hastas suas in ligo-
nes. Nō sumet gens aduersum gentē
gladiū: et nō discant ultra belligerare.
Et sedebit uir subtus uineā suā et sub-
tus ficū suā: et nō erit qui deterreat: q̄a
os dñi exercitū locutū ē. Quia om̄es
p̄li ābulabūt unusquisq; in nomine
dei sui: nos aut ābulabim⁹ in nomi-
ne dñi dei n̄ri in eternū et ultra. In die
illa dicit dñs cōgregabo claudicatē:
et eā quam eiecērā colligā: et quam af-
fixērā cōsolabor. Et ponā claudicatē

in reliquias: et ea que laborauerat in
gentē robustā. Et regnabit dñs super
eos in mōte syon: et hoc nūc et usq; in
eternū. Et tu turris gregis nebulosa fi-
lia syon usq; ad te ueniet: et ueniet po-
testas prima regnū filie iherlm. Nūc
quare merore cōtraheris? Nunquid reg
nō est tibi: aut consiliari⁹ tuus perijt:
quia cōprehendit te dolor sicut partu-
rientē? Dole et satage filia syon quasi
parturiens: qā nūc egredieris de ciui-
tate: et habitabis in regione: et uenies
usq; ad babilonē. Ibi liberaberis: ibi
redimet te dñs de manu inimicorum
tuorū. Et nūc cōgregate sūt sup te gen-
tes multe: que dicūt lapidē: et aspiciat
i syon oculus noster. Ipi aut nō agno-
uerunt cogitationes dñi: et nō intelle-
xerūt cōsiliū ei⁹: qā cōgregauit eos q̄si
femū aree. Surge et tritura filia syon:
qā cornu tuū ponā ferreū: et ungulas tu-
as ponam creas. Et cōminues p̄plos
multos: et inficies dño rapinas eorū: et
fortitudinē eorū dño unius terre. **Cv**

Tūc vastaberis filia latronis. Ob-
sidionē posuerūt sup nos: in uir-
ga percutient maxillā iudicis isrl. Et
tu bethleem effrata: paruul⁹ es in mili-
bus iuda. Ex te michi egrediet⁹ qui sit
dñator in isrl: et egressus ei⁹ ab initio
a diebz eternitatis. Propter hoc dabit
eos usq; ad temp⁹: in quo parturiēs
pariet. Reliquie fratru ei⁹ conuertent⁹ ad
filios isrl. Et stabit et pascet in fortitu-
dine dñi: i sublimitate nominis dñi
dei sui. Et cōuertent⁹: quia nūc magni-
ficabit⁹ usq; ad terminos terre. Et erit.
iste pax assirius cū uenerit in terrā no-
strā: et quādo calcauerit in domibus
nr̄is. Et suscitabim⁹ sup eū septē pasto-
res: et octo primates homines. Et pa-
scent terram assur in gladio: et terram

nemrod in lanceis ei⁹. Et liberabit ab
assur cū uenerit in terrā nr̄am: et cū cal-
cauerit in finibz nr̄is. Et erūt reliquie
iacob in medio p̄p̄lorū multorū q̄si ros
a dño: et quasi stille sup herbā que nō
respēdat uirū: et nō prestolat⁹ filios ho-
minū. Et erūt reliquie iacob in gentibz
in medio p̄p̄lorū multorū quasi leo i in-
uentis siluarū: et quasi catul⁹ leonis
in gregibz pecorū. Qui cū trāsierit et cō-
culcauerit et ceperit: nō est q̄ eruat. Et
exaltabitur manus tua sup hostes tu-
os: et om̄es inimici tui interibūt. Et e-
rit in die illa dicit dñs: auferā equos
tuos de medio tui: et disperdā quadri-
gas tuas. Et perdā ciuitates terre tue:
et destrūā om̄es munitiones tuas. Et
auferā malificia de manu tua: et diui-
nationes nō erūt in te. Et perire faciā
sculptilia tua: et statuas tuas de me-
dio tui. Et nō adorabis ultra opera
manuū tuarū: et euellā lucos tuos de
medio tui. Et cōterā ciuitates tuas: et
faciā i furore et indignatione ultionē
i gentibz om̄ibz q̄ non audierūt. **Cvi**

Audite que dñs loquit⁹. Surge
cōtende iudicio adūsum mōtes:
et audiāt colles uocē tuam. Audiāt
mōtes iudiciū dñi et fortia fundamen-
ta terre: quia iudiciū dñi cū p̄p̄lo suo: et
cū isrl diiudicabitur. Popul⁹ me⁹ qd
feci tibi: aut quid molest⁹ fui tibi? Re-
sponde michi. Quia eduxi te de terra
egipti et de domo seruentiū liberaui
te: et misi ante faciem tuam moysen et
aaron et mariam: p̄p̄lus me⁹ memen-
to queso quid cogitauerit cōtra te ba-
lach rex moab: et quid responderit ei
balaam filius beor de sethim usq; ad
galgalā ut cognosceres iusticias dñi.
Quid dignū offerā dño? Curuabo
genu deo recello: Nunquid offerā ei

olocaustomata et vitulos anictos:
 Numquid placari potest dominus in milibus
 arietum: aut in multis milibus hircorum
 pinguium? Numquid dabo primogenitum
 meum pro scelere meo: fructum ventris mei
 pro peccato anime mee? Iudicabo ti-
 bi o homo quod sit bonum: et quod dominus requi-
 rat a te. Utique facere iudicium et diligere
 misericordiam: et sollicitum ambulare cum deo
 tuo. Vox domini ad civitatem clamat: et sa-
 lus erit timoribus nomen eius. Audite
 tribus. Et quis approbabit illud? Ad-
 huc ignis in domo impij: thesauri in-
 iquitate: et mensura minor ire plena.
 Numquid iustificabo statum impiam:
 et sacelli pondera dolosa? In quibus
 divites eius repleti sunt iniquitate: et habi-
 tantes in ea loquebantur mendacium: et
 lingua eorum fraudulenta in ore eorum. Et
 ego ergo cepi percutere te perditione: su-
 per peccatis tuis. Tu comedes et non sa-
 turaberis: et humiliatio tua in medio
 tui. Et apprehendes et non saluabis: et
 quos salvaveris in gladium dabo. Tu
 seminabis et non metes: tu calcabis o-
 livam et non ungeris oleo: et mustum et non
 bibes vinum. Et custodisti precepta amici-
 et omne opus domus archa: et ambu-
 lasti in voluptatibus eorum ut daret te in
 perditionem: et habitares in ea in sibilum: et
 obprobrium populi mei portabis. C VII

Ue michi: quia factus sum sicut qui colli-
 git in autumno racemos vinde-
 mie. Non est botrus ad comedendum: pre-
 coquas ficus desideravit anima mea.
 Perijt sanctus de terra: et redemptio in homi-
 nibus non est. Omnes in sanguine
 insidiatur: vir fratrem suum ad mortem ve-
 natur. Malum manuum suarum dicunt bo-
 num. Princeps postulat: et iudex in
 reddendo est. Et magis locus est de-
 siderium anime sue: et conturbaverunt

eam. Qui optimus in eis est quasi palu-
 rus: et qui rectus quasi spina de sepe. Di-
 es speculationis tue: visitatio tua ve-
 nit. Nunc erit vastitas eorum. Nolite cre-
 dere amico: et nolite confidere in duce.
 Ab ea que dormit in sinu tuo custodi
 claustra oris tui: quia filius circummectit
 facit patrem: et filia resurget adversus
 matrem suam: nurus adversus socrum
 suam: et inimici hominis domestici eius.
 Ego autem ad dominum aspiciam: respiciabo
 deum salvatorem meum. Audiet me deus
 meus. Ne leteris inimica mea super me:
 quia cecidi. Consurgam. Cum sedero in te-
 nebris: dominus lux mea est. Iram domini por-
 tabo quoniam peccavi ei: donec causam
 meam iudicet: et faciat iudicium meum. Et
 educet me in lucem: videbo iusticiam
 eius. Et aspiciet inimica mea: et operi-
 etur confusione: que dicit ad me. Ubi est
 dominus deus tuus? Oculi mei videbunt
 in eam. Nunc erit in conculationem: ut lutum
 platearum. Dies: ut edificent macerie tue.
 In die illa longe fiet lex. In die illa et
 usque ad te veniet assur: et usque ad civi-
 tates munitas: et a civitatibus munitis
 usque ad flumen: et ad mare de mari: et
 ad montem de monte. Et terra erit in de-
 solationem propter habitatores suos: et
 propter fructum cogitationum eorum. Pasce
 populum tuum in virga tua: gregem heredita-
 tis tue: habitantes solos in saltu. In
 medio carmeli pascunt basan et gala-
 ad iuxta dies antiquos: secundum dies
 egressionis tue de terra egypti. Ascendat
 ei mirabilia. Videbunt gentes: et con-
 fundentur super omnem fortitudinem suam. Po-
 nent manum super os: aures eorum surde e-
 runt. Lingent pulverem sicut serpentes:
 velut reptalia terre perturbabuntur de e-
 dibus suis. Dominum deum nostrum deside-
 rabunt: et timebunt te. Quis deus similis

tui qui auferis iniquitatē: et trāsīs pec-
catū reliquias hereditatis tue: Non im-
mittere ultra furorē suū: quā volens
miseriordiā est. Reuertet et miserebit
nostrū. Deponet iniquitates nostras:
et proiciet in profundū maris omnia pec-
cata nra. Dabis veritatē iacob. mise-
ricordiā abrahā: quā iurasti patribz no-
stris a diebz antiquis. *Incipit lib. in*
Naum ppheta. C. p.

Nus nimue. Liber
visionis naum hel-
thei. Deus emula-
tor et ulciscens dñs:
ulciscens dñs et ha-
bens furorē: ulciscēs
dñs in hostes suos: et irascens ipse ini-
micis suis. Domin⁹ patiens et magn⁹
fortitudine: et mudans nō faciet inno-
centem. Domin⁹ in tempestate et turbi-
ne vie eius: et nebule puluis pedū eius.
Interpreans mare exsiccans illud: et o-
mnia flumina ad desertū deducēs. In-
firmat⁹ est basan et carmelus: et flos li-
bani elanguit. Montes commoti sunt
ab eo: et colles desolati sunt. Et contre-
muit terra a facie eius: et orbis: et omnes
habitantes in eo. Ante faciem indignati-
onis eius quis stabit: et quis resistet i
ira furoris ei⁹? Indignatio ei⁹ effusa
est ut ignis: et petre dissolute sunt ab
eo. Bonus dñs et confortas in die tribu-
lationis: et scies sperantes in se. Et i di-
luuiō pretereunte cōsumationē faciet lo-
cū eius: et inimicos ei⁹ persequentē tene-
bre. Quid cogitatis contra dominū?
Consumationē ipse faciet. Non con-
surgit duplex tribulatio quia sicut
spine se inuicem cōplectūtur: sic conui-
uiū eorū pariter potantiū. Cōsumētur
quasi stipula ariditate plena. Et te enī
exibit cogitās contra dominū maliciā:

mette pectās puaricationē hec dicit
dñs. Si pfecti fuerint et ita plures: sic
quoq; attondētur et pcrālibit. Afflixi
te: et nō affligā te ultra. Et nūc cōterā
virgā eius de dorso tuo: et vincla tua
dirumpā. Et pceptet sup te dñs. Non
seminabit te nomine tuo āplius. De
domo dei tui interficiā. Sculptile et
cōstantile ponā sepulcrū tuū: quia inhō-
noratus es. Ecce sup mōtes pedes eu-
angelizantis: et ānunciantis pacem.
Celebra iuda festiuitates tuas et redde
vota tua: quā nō adiciet ultra ut pcrā-
eat in te belial: uniuersis intēpt.

Ascendit qui dispergat corā te: et
custodiat obsidionē. Contem-
plare viam: cōforta lumbos: roborā
virtutem valde. Quia reddidit domi-
nus supbiam iacob: sicut superbiam
isrl. Quia vastatores dissipauerunt e-
os: et ppagines eorū corruerūt. Elipse
fortiū ei⁹ ignit⁹: viri exercit⁹ in corcine-
is. Ignee habent currens in die para-
tionis eius: et agitatores cōsopiti sunt.
In itineribz cōturbati sunt: quadrigē
collise sunt in plateis. Aspectus eorū
quasi lampades: quasi fulgura discur-
rentia. Recordabit fortiū suorū: ruerit
in inneribz suis. Velociter ascendent
muros eius: et parabit umbraculū.
Porte flumiorū aperte sunt: et templū
ad solū dirutū. Et miles captiuus ad-
ductus est: et ancille eius minabant
gemitus et colūbe: murmurantes in
cordibz suis. Et nimue. quasi piscina
aquarū aque eius: ipsi vero fugerunt.
Stare stare: et nō est quā reuertatur. Di-
ripite argentū diripite aurū: et nō est
finis diuitiarū ex omnibz vasis deside-
rabilibus. Dissipata et scissa et dilace-
rata: et cor tabescens et dissolutio ge-
nuculorū et defectio in cūctis retribz: et

C. n.

facies omnium sicut nigredo olle. Vbi ē habitaculum leonū: et pascua catulorum leonū. Ad quā iuit leo ut ingrederet illuc: catulus leonis: et nō ē q̄ crearet. Leo cepit sufficere catulis suis: et necauit leenis suis. Et impleuit predā speluncas suas: et cubile suū rapina. Ecce ego ad te dicit dñs exercituum: et succedam usq; ad fumū quadrigas tuas: et leuiculus tuos comedet gladi⁹. Et exterminabo de ira predā tuam: et nō audiet ultra vox nūciorum tuorum. **C. m.**

Ue ciuitas sanguinum: uniuersa mendacij: dilaceratione plena. Nō recedat a te rapina. Vox flagelli. et vox impetus rote. et equi fremētis. et quadrigę feruētis. et equitis ascendētis. et micātis gladij. et fulgurātis haste. et multitudinis infeste. et grauis ruine: nec est finis cadaverū. Et corruent in corporibz suis ppter multitudinē fornicationū meretricis speciose et grate et habētis maleficia: que vendidit gētes i fornicationibz suis: et familias in maleficijs suis. Ecce ego ad te dicit dñs exercituum: et reuelabo pudenda tua in facie tua: et ostendā in gentibus nuditatē tuā et regnis ignominiam tuam. Et piciā super te abominationes tuas: et contumelijs te afficiā: et ponam te in exemplum. Et erit omis q̄ uiderit te resiliet a te: et dicet. Vastata est niniue. Quis commouebit sup te caput? Unde queram consolatore m tibi? Nunquid melior es ab alexandria populorum: qui habitat in fluminibus? Aque in circuitu eius: cuius diuinit mare: aque muri eius. Ethiopis a fortitudo eius et egiptus: et non est finis. Affrica et libies fuerunt in auxilio tuo: sed et ipsa in transmigratione ducta est in captiuitatē. Paruuli eius

elisi sunt i capite omnium viarum: et super inditos ei⁹ miserūt sortē: et omes optimates ei⁹ afixi sunt i cōpedibz. Et tu erigo inebriaris et eris despecta: et queres tu auxiliū ab inimico. Omnes munitiones tue sicut fic⁹ cū grossis suis: si cōtulle fuerint cadēt i os comedētis. Ecce plus tu⁹: mlieres i medio tui. Inimicis tuis ad apertionē pādēt porte terre tue: deuorabit ignis uedes tuas. A quā ppter obsidionē hauri tibi: et tueri munitiones tuas. Intra i lucū et calca: subigēs tene lacerem. Vbi comedet te ignis: peribis gladio: deuorabit te ut bruc⁹. Congregare ergo ut bruc⁹: multiplicare ut locusta. Plures fecisti negotiationes tuas: q̄ stelle sint celi. Bruc⁹ repāsus est: et auolauit. Custodes tui q̄si locusta: et paruuli tui q̄si locuste locustarum: q̄ asident i sepibz i die frigoris. Sol ort⁹ est et auolauerūt: et nō est cognit⁹ loc⁹ earum ubi fuerūt. Dormitauerūt pastores tui rex assur: sepelientur principes tui. Latitauit plus tu⁹ in montibz: et nō est q̄ cōgreget. Nō ē obscura cōtutio tua: pessima est plaga tua. Omnes q̄ audierūt auditiōē tuā: cōpreserūt manū tuā sup te. Quia super quē nō trāsiit malicia tua semp? **Incipit.**

lib. m. abacuc. ap̄ham. C. 1.

Omus qd̄ uidit abba-
tur propheta. Usq;
quo dñe clamabo:
et non exaudies?
Vociferabor ad te
vini patiens: et nō
saluabis. Quare ostendisti michi ini-
quitatē et laborē: uidere predā et ini-
sticiā contra me? Et factū est iudiciū: et
cōtradictio potentior. Propter hoc la-
terata est lex: et nō puenit usq; ad finē
iudiciū. Quia impius pualet aduersus

iustū : propterea egredit̃ iudiciū puer-
sum. Aspicite in gentibz ⁊ uidete ⁊ am-
miramini et obstupeſcite: quia opus
factū est in diebz uestis: qđ nemo cre-
det cū narrabit̃. Quia ecce ego suscita-
bo chaldeos gentē amarā ⁊ velocem
ambulātem sup latitudinem terre: ut
possideat tabernacula nō sua. Horri-
bilis et terribilis est: et semetip̃a iudici-
um et onus ei⁹ egrediet̃. Leuiiores par-
dis equi ei⁹: et velociores lupis ve-
spertinis: et diffundētur equites ei⁹. E-
quites nāq; ei⁹ de lōge venient: vo-
labūt quasi aquila festinās ad come-
dendū. Omnes ad p̃dam venient: fa-
cies eorū vent⁹ urens. Et congregabit
quasi arenā captiuitatē: et ip̃e de regi-
bus triumphabit: et tyrāni ridiculi e-
i⁹ erūt. Ip̃se sup om̃em munitionē
ridebit: ⁊ cōportabit aggerē: et capiet
eā. Tūc mutabit̃ spiritus: ⁊ p̃transibit
et corruet. Hec est fortitudo ei⁹ dei sui.
Nūquid nō tu a principio dñe deus
meus sancte meus: et nō moriemur?
Domine in iudiciū posuisti eū: et fortē
ut corripere fundasti eū. Nūdi sunt
oculi tui ne videas malū: et respicere
ad iniquitatē non poteris. Quare nō
respicis super inique agentes: ⁊ taces
deuorāte impio iustiorē se? Et facies
homines quasi pisces maris: ⁊ q̃si re-
p̃ile non habēs principē. Totū in ha-
mo subleuauit: traxit illud in sagena
sua: ⁊ cōgregauit in rete suā. Sup hoc
letabitur ⁊ exultabit: propterea immo-
labit sagene sue: ⁊ sacrificabit reti suo.
Quia in ipsis intractata ē pars ei⁹:
et ribus ei⁹ electus. Propter hoc er-
go expandit sagenam suam: et sem-
per interficere gentes non parcat.

Super custodiā meā stabo: ⁊ figā
gradum super munitionem. Et

cōtemplabor ut videā quid dicat̃ mi-
chi: et quid respōdeā ad arguentē me.
Et respōdit michi dñs. et dixit. Scribe
visum et explana eū super tabulas: ut
percurrat qui legerit eū. Quia adhuc
visus p̃cul: ⁊ apparebit in finē et non
mētietur. Si morā fecerit respēda illū:
quia veniēs veniet et nō tardabit. Ec-
ce qui incredulus est: nō erit recta ani-
ma ei⁹ in semetip̃so. Iustus aut̃ in fi-
de sua uiuet. Et quomō vinū potatē
decipit: sic erit vir supbus ⁊ nō decora-
bitur. Qui dilatauit quasi infernus
animā suā: ⁊ ip̃i quasi mors: ⁊ nō ad-
impletur. Et cōgregauit ad se om̃es
gentes ⁊ coaceruauit ad se om̃es po-
pulos. Nūquid nō omnes isti sup eū
parabolā sumēt: ⁊ loquelā enigmatū
ei⁹? Et dicet. Ve ei: qui multiplicat
nō sua. Vtquequo et aggrauat atra
se densum lutū? Nūquid non repente
cōsurgēt qui mordeant te? Et suscita-
būtur lacerantes te: et eris in rapinā
eis. Quia tu spoliasti gentes multas.
Spoliabūt te om̃es qui reliqui fuerint
de pplis: propter sanguinē hominis
et iniquitatē terre ciuitatis: et om̃iū
habitantū in ea. Ve qui cōgregat a-
uariciā malā domui sue: ut sit in excel-
so nidus ei⁹: et liberari se putat de ma-
nu mali. Cogitasti cōfusionē domui
tue: cōscidisti p̃plos multos: et peccauit
anima tua. Quia lapis de pariete cla-
mabit et lignū quod inter iunduras
edificiorū est respōdebit. Ve qui edi-
ficat ciuitatem in sanguinibus: ⁊ p̃pa-
rat urbē in iniquitate. Nūquid non
hec sunt a dño exercitiū? Laborabūt
etiā ppli in multo igni: et gentes in va-
cuū et deficient. Quia replebit̃ terra ut
cognoscant gloriā dñi: quasi aque o-
periētes mare. Ve qui potū dat amico

C. 7.

suo. mittens sel suū: et inebrians ut aspiciat nuditatē eius. Replet⁹ ē ignominia pro gloria. Bibe tu quoq; et asopire. Circūdabit te calix decere dñi: et uomit⁹ ignominie sup gloriā tuā. Quia iniquitas libani operiet te: et raritas animalū deterrebit eos: de sanguinibz hominis et iniquitate terre et ciuitatis: et omnū habitaculū in ea. Quid pdest sculptile quia sculpsit illud fictor su⁹: aflatile et ymaginē fallā: quia sperauit in figmento fictor eius ut faceret simulacra muta. Ve qui dicit ligno expergiscere: surge lapidi taceti. Nūquid ipse docere poterit. Ecce iste cooperit⁹ est auro et argēto: et omnis spiritus nō est in visceribus eius. Domin⁹ autē i templo sancto suo: sileat a facie eius omnis terra. *Oro abacuc*
phete pro ignaratoribus.

Domine audiui auditionē tuā: et timui. Dñe opus tuū: in medio ānorū uiuifica illud. In medio ānorū notū facies: cū irat⁹ fueris misericordie recordaberis. Deus ab austro ueniet: et sanct⁹ de mōte pharan. Semper. Operuit celos gloria ei⁹: et laudis ei⁹ plena est terra. Splēdor ei⁹ ut lux erit: cornua in manibus ei⁹. Qbi abscondita ē fortitudo ei⁹: ante faciē ei⁹ ibit mors. Egrediet⁹ dyabol⁹ ante pedes ei⁹: stetit et mēsus est terrā. Aspexit et dissoluit gentes: et cōtriti sunt mōtes seculi. Incuruati sunt colles mūdi: ab itineribz eternitatis ei⁹. Pro iniquitate uidi tentoria ethiopie: turbabūtur pelles terre madian. Nūquid i fluminibz iratus es dñe: aut in fluminibz furoz tu⁹: uel in mari indignatio tua. Qui ascendes sup equos tuos: et quadrigę tue saluatio. Suscitās suscitabis arcum tuū: iuramēta tribubz que locut⁹ es.

Semp. flumines scindēs terre: uiderūt te et doluerūt mōtes: gurgēs aquarū trāsiūt. Dedit abissus uocē suā: altitudo manus suas leuauit. Sol et luna steterūt in habitaculo suo: in luce sagittarū tuarū ibūt: in splendore fulgurātis haste tue. In fremitu cōcubabis terrā: et in furore obstupescies gentes. Egredius est in salutē ppli tui: in salutem cū cristo tuo. Percussisti caput de domo impij: demudasti fundamētū usq; ad collū. Semp. Maledixisti sceptris ei⁹: capiti bellatorū eius: uenientibus ut turbo ad dispergendū me. Exultatio eorū: sicut ei⁹ qui deuorat pauperē in abscondito. Viā fecisti in mari equis tuis: i luto aquarū multarū. Audiui et turbat⁹ est ueter meus: a uoce contremuerūt labia mea. Ingrediat⁹ putredo in ossibus meis: et subter me scareat. Ut requiescā in die tribulatiōis: ut ascendā ad pplm accindū nostrum. Sicus enī nō florebit: et nō erit germē in uineis. Stentietur opus oliue: et arua nō afferent cibū. Abscides de ouili pecus: et nō erit armētū in presepiis. Ego autē in dño gaudebo: et exultabo in deo ihesu meo. Deus dñs fortitudo mea: et ponet pedes meos quasi ceruorū. Et super excelsa mea deducet me uictor: in psalmis canētē. *Incipit lib*
Sophonie phete. Caplm. 1.

Uerbu dñi qd factū est ad sophoniam filiū chusi filij godolie filij amasie filij ezechie: in diebz iudie filij āmon regis iuda. Congregās cōgregabo omnia a facie terre dicit dñs: cōgregās hominē et pecus: cōgregās uolatilia celi et pisces maris. Et rume impiorum erunt: et

disperdā hoīes a facie terre dicit dñs.
Et extendā manū meā sup iudā ⁊ sup
omnes habitātes iherusalē: et disper-
dam de loco hoc reliquias baal ⁊ no-
mina edituorū cū sacerdotibz: et eos q̄
adorāt super tecta militiā celi: et ado-
rant ⁊ iurāt in domino ⁊ iurāt in mel-
chom: ⁊ qui auertūtur de post tergum
dñi: et qui nō quesierūt dñm: nec inue-
stigauerūt eum. Silete a facie dñi dei:
quia iuxta ē dies dñi. Quia p̄parauit
deus hostiā: sanctificauit uocatos su-
os. Et erit: in die hostie dñi uisitabo
sup principes et sup filios regū et sup
omnes qui induti sunt ueste perigri-
na. Et uisitabo super omnem qui ar-
roganter ingreditur sup limen in die
illa: qui cōplent domū dñi dei sui: ini-
quitate et dolo. Et erit in die illa dicit
dñs uox clamoris a porta pisciū et u-
lulat⁹ a secunda: et cōritio magna a
collibz. Ululate habitatores pile. Cō-
tuit omīs p̄lus chanaan: disperie-
rūt omīs inuoluti argento. Et erit: in
tempore illo scrutabor iherlm in lucer-
nis et uisitabo super uiros defixos in
fecibus suis: qui dicūt in cordibz suis.
Non faciet bene dñs: ⁊ nō faciet ma-
le. Et erit fortitudo eorū in direptionē:
et dom⁹ eorū in desertū. Et edificabūt
domos et nō habitabūt: ⁊ plātabūt
uīneas et nō bibēt uinū earū. Iuxta est
dies domini magn⁹: iuxta est ⁊ uelox
nimis. Vox diei dñi amara: tribula-
bit ibi fortis. Dies ire dies illa: dies
tribulatiōis ⁊ angustie: dies calami-
tatis et miserie: dies tenebrarū ⁊ caligi-
nis. Dies nebule et turbinis: dies tu-
be et clangoris sup ciuitates munitas
et sup angulos recessos. Et tribulabo
homines: ⁊ ambulabūt ut ceci: quia
domino peccauerunt. Et effundetur

sanguis eorū sicut hum⁹: et corpora e-
orū sicut stercorea. Sed et argentū eorū
et aurū eorū nō poterit liberare eos: in
die ire dñi. In igne zeli eius deuorabit
omīs ira: q̄a cōsumationē cū festinati-
one faciet cūctis habitātibz terrā. **C. 11.**
Conuenite cōgregamini gens nō
amabilis: priusq̄ pariat inflio
quasi puluere trāseuntē diē: anteq̄ ue-
niat sup uos ira furoris dñi. Querite
dñm omēs māsueti terre: qui iudiciū
eius estis operati. Querite iustū queri-
te māsuetū: si quo modo abscondami-
ni in die furoris dñi. Quia gaza de-
struda erit: et ascalon in desertū. Azo-
tū in meridie eicient: et accaron eradi-
cabitur. Ne qui habitatis funiculū
maris: gens preditorū. Verbu dñi sup
uos chanaan terra philistinorum: et
disperdā te ita ut nō sit inhabitator. Et
erit funiculus maris requies pastorū:
⁊ caule pecorū. Et erit funiculus ei⁹ qui
remāserit de domo iuda. Ibi pascēt
in domibz ascalonis: ad uesperē requi-
escent. Quia uisitauit eos dñs de⁹ eorū:
et auertet captiuitatē eorū. Audiui op-
probriū moab ⁊ blasphemias filiorū
amon que reprobrauerūt p̄lo meo: ⁊
magnificati sunt sup finios eorum.
Propterea uiuo ego dicit dñs exercitu-
um: deus israhel. Quia moab ut sodo-
ma erit et filij amon quasi gomorra:
siccitas spinarū et acerui salis: et deser-
tū usq; in eternū. Reliquie ppli mei di-
ripiēt illos: residui gentis mee posside-
bunt illos. Hoc enī eis eueniet pro su-
perbia sua: qua blasphemauerunt et
magnificati sunt super pplm dñi exerci-
tū. Horribilis dñs sup eos: ⁊ attenu-
abit omēs deos terre. Et adorabūt eū
uiri de loco suo: omnes insule gentiū.
Sed ⁊ uos ethiopes: interfecti gladio

meo eritis. Et extendet manū suā sup
aquilonē: et p̄det assur. Et ponet spe-
ciosam in solitudinē et in inuū: et q̄si
desertū. Et accubabūt in medio eius
greges. om̄es bestie gentiū: et onocro-
talis et herici⁹ in liminibz eius mora-
būtur. Vox catātis in fenestra: ruru⁹
in supliminari: quoniā attenuabo ro-
bur ei⁹. Nec est ciuitas gloriosa habi-
tās in cōfidentia: que dicebat in corde
suo. Ego sum: et extra me nō est alia
āplius. Quomodo facta est in desertū:
cubile bestie: Om̄is qui trāsit per eā si-
bilabit: et mouebit manū suā. **C. m.**

Ue prouocatrix et redēpta ciuitas.
colūba. Nō audiuit vocē: et nō
suscepit disciplinā. In dñō nō est con-
fisa: ad deū suū nō appropinquauit.
Principes ei⁹ in medio eius: quasi le-
ones rugientes. Iudices eius lupi ve-
spere: nō relinquebant in mane. Pro-
phete ei⁹ uesani: viri infideles. Sacer-
dotes eius polluerūt sanctū: iniuste e-
gerūt extra legem. Domin⁹ iust⁹ in me-
dio eius: nō faciet iniquitatē. Mane
mane iudiciū suū dabit in luce: et nō
abscondetur. Nesciuit aut iniquis cō-
fusionē. Disperdidi gentes: et dissipati
sunt anguli earū. Desertas feci vias e-
orū: dū nō est qui transeat. Desolate
sunt ciuitates eorū: nō remanēte viro
neq; ullo habitatore. Dixi. Attamē
timebis me. suscipies disciplinam. Et
nō peribit habitaculū ei⁹: ppter om̄ia
in quibz visitauī eā. Verūtamen dilu-
culo surgentes corruerūt om̄es cogi-
tationes suas. Quapropter respēda
me dicit dñs in die resurrectionis mee
in futurū: quia iudiciū meū ut cōgre-
gem gentes et colligā regna. Et effun-
dam sup eos indignationem meam:
om̄ne irā furoris mei. In igne enim

zeli mei deuorabit om̄is terra. Quia
tūc reddāt p̄lis labiū electū: ut inuo-
cent omnes nomen dñi: et seruiant ei
humero uno. Ultra flumina ethiopi-
e. inde supplices mei: filij dispersoy me-
oy deferēt mun⁹ michi. In die illa nō
cōfunderis sup cunctis adinventioni-
bus tuis: quibz preuaricata es in me.
Quia tūc auferā de medio tui magni-
loquos supbie tue: et nō adicies exal-
tari amplius in mōte sancto meo. Et
derelinquā in medio tui p̄lm paupe-
rem et egenū: et sperabūt in nomine do-
mini. Reliquie israhel nō faciet iniqui-
tatem nec loquētur mēdaciū: et nō in-
ueniet in ore eoy lingua dolosa. Quo-
niā ipsi pascentur et accubabūt: et non
erit qui exerceat. Lauda filia syon: iu-
bilato isrl. Letare et exulta israhel in o-
mni corde filia iherusalē. Abstulit do-
min⁹ iudiciū tuū: auertit inimicos tu-
os. Rex isrl dñs in medio tur: nō time-
bis malū ultra. In die illa dicetur ihe-
rusalē. Noli timere syon: nō dissoluā-
tur man⁹ tue. Domin⁹ deus tuus in
medio tui fortis: ip̄e saluabit. Gaude-
bit super te in leticia: silebit in dilectio-
ne tua: et exultabit sup te in laude. Au-
gas qui a lege recesserant congregabo
quia ex te erant: ut non ultra habeas
super eis opprobrium. Ecce ego inter-
ficiam om̄es qui afflixerunt te in tpe
illo: et saluabo claudicantem: et eam
que cecida fuerat congregabo. Et po-
nam eos in laudē et in nomen in om̄i
terra confusionis eorū: in tpe illo quo
adducā vos: et in tpe quo congregabo
vos. Dabo enī vos in nomē et in lau-
dem omnibus populis terre: cum con-
uertero captiuitatem vestram corā ocu-
lis vestris dicit dñs. **Incipit lib⁹
agge. p̄phete. C. i.**

In anno secundo darii regis in mense
 sexto in die una mensis factum est verbum
 domini in manu aggei prophete ad zoro-
 babel filium salathiel ducem iuda: et ad
 ihesum filium iosedech sacerdotem ma-
 gnum dicens. Hec ait dominus exercituum di-
 cens. Populus iste dicit. Non dum venit
 tempus domini edificare. Et factum
 est verbum domini in manu aggei prophete di-
 cens. Numquid tempus vobis est ut ha-
 bitetis in domibus laqueatis: et domus
 ista deserta? Et nunc hec dicit dominus exer-
 cituum. Ponite corda vestra super vias
 vestras. Seminastis multum: et intuli-
 stis parum. Comedistis: et non estis sa-
 tiani. Bibistis: et non estis inebriati. Con-
 peruistis vos: et non estis calefacti. Et
 qui mercedes congregavit: misit eas
 in sacculum percusum. Hec dicit dominus ex-
 ercituum. Ponite corda vestra super vias
 vestras. Ascendite in montem portate
 lignum: et edificate domum et accepta-
 bilis michi erit: et glorificabor dicit
 dominus. Respeexistis ad amplius: et ecce
 factum est minus. Et intulistis in domum:
 et efflavi illud. Quam ob causam dicit
 dominus exercituum? Quia domus mea deserta
 est: et vos festinastis unusquisque in do-
 mum suam. Propter hoc super vos prohi-
 biti sunt celi ne darent rorem: et terra
 prohibita est ne daret germen suum. Et
 vocavi siccitatem super terram et super mon-
 tes et super triticum et super vinum et super oleum
 et quicumque profert humus: et super homines
 et super iumenta: et super omnem laborem
 manuum. Et audiuit zorobabel filius
 salathiel et ihesus filius iosedech sacer-
 dos magnus et omnes reliquie populi
 vocem dei sui et verba aggei prophete si-
 cut misit eum dominus deus eorum ad eos: et
 timuit omnis populus a facie domini. Et di-
 xit aggeus nuncius domini de nunciis domini.

populo dicens. Ego vobiscum dicit do-
 minus. Et suscitavit deus spiritum zo-
 robabel filii salathiel ducis iuda et spi-
 ritum ihesu filii iosedech sacerdotis ma-
 gni et spiritum reliquorum de omni popu-
 lo: et ingressi sunt et faciebant opus
 in domo domini exercituum dei sui. **C. 11.**

In die vicesima et quarta mensis in se-
 xto mense in anno secundo darii regis
 in septimo mense vicesima et prima me-
 sis: factum est verbum domini in manu
 aggei prophete dicens. Loquere ad zoro-
 babel filium salathiel ducem iuda et ad
 ihesum filium iosedech sacerdotem magnum:
 et ad reliquos populi dicens. Quis in vo-
 bis est derelictus qui vidit domum istam
 in gloria sua prima? Et quid vos vi-
 detis hanc nunc? Numquid non ita est
 quasi non sit in oculis vestris? Et nunc con-
 fortare zorobabel dicit dominus: et confor-
 tare ihesum filium iosedech sacerdos magne:
 et confortare omnis populus terre dicit
 dominus exercituum et facite: quoniam ego
 vobiscum sum: dicit dominus exercituum. Ver-
 bum quod placui vobiscum cum egrederemini
 de terra egypti: et spiritus meus erit in
 medio vestrum. Nolite timere: quia hec
 dicit dominus exercituum. Adhuc unum
 modicum est: et ego commovebo celum et
 terram et mare et aridam. Et movebo om-
 nes gentes: et veniet desideratum cun-
 ctis gentibus. Et implebo domum istam
 gloria: dicit dominus exercituum. Meum est ar-
 gentum et meum est aurum: dicit dominus exer-
 cituum. Magna erit gloria domus istius
 novissime plusquam prime: dicit dominus ex-
 ercituum. Et in loco isto dabo pacem: dicit
 dominus exercituum. In vicesima et
 quarta noni mensis in anno secundo
 darii regis: factum est verbum domini ad
 aggeum prophetam dicens. Hec dicit dominus
 exercituum. Interroga sacerdotes legem

dicēs. Si tulerit homo carnē sanctifi-
catam in ora vestimentū suū et tetigerit
de summitate eius panem aut pulmē-
tum aut vinū aut oleū aut omnem ci-
bum: nunquid sanctificabit? Respon-
dentes autē sacerdotes dixerunt. Non.
Et dixit aggeus. Si tetigerit pollut⁹
in anima ēē omībz hīs nunquid con-
taminabit? Et respōderūt sacerdotes:
et dixerūt. Cōtaminabit. Et respōdit
agge⁹ et dixit. Sic p̄plus iste ⁊ sic gens
ista ante faciē meā dicit dñs: et sic omīe
opus manū eorū: et omīa que obtu-
lerunt michi cōtaminata erūt. Et nūc
ponite corda vestra a die hac et supra
anteq̃ poneret lapis super lapidē in
templo domini: cum accederetis ad a-
cerum viginti modiorum et fierent
decem: et intraretis ad torcular ut ex-
primeretis quinquaginta lagenas ⁊
fiebant viginti. Percussi vos vento u-
rente: et aurugine et grandine omīa
opera manū vestrarū: et non fuit in
vobis qui reuertetetur ad me dicit do-
minus. Ponite corda vestra ēē die ista
et in futurum a die vicesima et quar-
ta nomī mēsis: a die qua fundamēti-
ta iacta sunt templi domini ponite su-
per cor vestrum. Nunquid iam sement
in germine est? Et adhuc vinea ⁊ fic⁹
et malogranatū et lignū oliue non
floruit. Et die ista benedicā. Et factū ē
verbū dñi secundo ad aggeum in vice-
sima et quarta mēsis dicēs. Loquere
ad zorobabel ducē iuda dicēs. Ego mo-
uebo celum pariter et terram: et subuer-
tam solū regnorum: et conteram for-
titudinem regnū gentium. Et subuer-
tam quadrigam et ascensorem eius:
et descendent equi et ascensores eorū:
vir in gladio fratris sui. In die illo di-
cit dominus exercituum assumam te

zorobabel fili salatiel serue meus dicit
dñs: ⁊ ponā te q̃si signaculū: q̃a te elegi
dicit domin⁹ exercitū. *Incepit lib.
Zacharie p̄phete. C. 1.*

In mense octauo in anno secundo da-
rii regis: factū est verbū dñi ad zach-
ariam filiū barachie filij addo p̄phētā.
Iratus est dñs sup p̄res vestros iracū-
dia. Et dicēs ad eos. Hec dicit dñs ex-
ercitū. Conuertimini ad me ait dñs
exercitū: et auertat ad vos dicit dñs
exercitū. Ne sitis sicut patres vestri ad
quos clamabāt prophete priores di-
centes hec dicit dñs exercitū. conuer-
tini de vijs vestris malis et cogitati-
onibus vestris pessimis: et non audi-
erunt neq; attenderūt ad me dicit dñs.
Patres v̄ri ubi sunt et p̄phete? Nunquid
in sempiternū uiuēt? Verūtane verba
mea et legitima mea q̃ mādauī suis
meis prophetis: nunquid non cōpre-
henderūt patres vestros? Et conuersi
sunt et dixerūt. Sicut cogitauit dñs
exercitū facere nobis secūdū vias no-
stras et secūdū adinventiones nr̄as:
fecit nobis. In die vicesima ⁊ quarta
vndecimi mensis sabbath in anno se-
cundo darii: factū est verbū domini
ad zachariā filiū barachie filij addo
prophetā dicēs. Vidi per noctē: et ecce
vir ascendēs sup equū rufum: et ipse
stabat inter mirteta que erant in pro-
fundo: et post eū equi rufi varij et albi.
Et dixi. Qui sunt isti dñe mi? Et dixit
ad me angel⁹ dñi qui loquebat in me.
Ego ostendā tibi quid sint hec. Et re-
spōdit vir qui stabat inter mirteta et
dixit. Isti sunt quos misit dñs: ut per-
ambulent terram. Et responderūt an-
gelo dñi q̃ stabat inter mirteta: ⁊ dixe-
rūt. Perambulauim⁹ terrā: et ecce omīs
terra habitat ⁊ quiescit. Et respondit

angelus dñi ⁊ dixit. Domine exercitu-
um usq; quo tu nō misereberis iheru-
salem et urbū iuda quibz iratus es?
Iste iam septuagesimus ann⁹ est. Et
respōdit dñs angelo qui loquetatur
in me verba bona: verba cōsolatoria.
Et dixit ad me angelus qui loqueba-
tur in me. Clama dicēs. Hec dicit dñs
exercitū. Zelatus sum iherlm et syon
zelo magno. Et ira magna ego ira-
scor sup gentes opulentas: quia ego
iratus sum parū: ipsi vero adiuraue-
rūt in malū. Propterea hec dicit do-
minus. Revertar ad iherusalē in mi-
sericordijs: et dom⁹ mea edificabit in
ea ait dñs exercitū: et per pendiculū
extendet sup iherusalē. Adhuc clama
dicēs. Hec dicit dñs exercitū. Adhuc
affluent ciuitates mee bonis: et conso-
labit adhuc dñs syon: ⁊ eliget adhuc
iherlm. Et leuaui oculos meos et vidi:
et ecce quatuor cornua. Et dixi ad an-
gelū qui loquebat in me. Quid sunt
hec? Et dixit ad me. Hec sunt cornua:
que ventilauerūt iudam et isrl et iheru-
salē. Et ostendit michi dñs quatuor
fabros. Et dixi. Quid isti veniunt fa-
cere? Qui ait dicens. Hec sunt cornu-
a que ventilauerūt iudam per singu-
los viros: ⁊ nemo illorum leuaui ca-
put suū. Et venerūt isti deterere ea: ut
deiciāt cornua gētiū q̄ leuaerūt cornu-
a sup terrā iuda: ut dispergerēt eā. **Cm**

Et leuaui oculos meos et vidi: et
ecce vir et in manu ei⁹ funiculus
mensorū. Et dixi. Quo tu vadis? Et
dixit ad me. Ut metiar iudeā ⁊ iherlm
quāta sit latitudo eius: et quāta lon-
gitudō eius. Et ecce angel⁹ qui loque-
batur in me egrediebatur: et alius ange-
lus egrediebatur in occursum eius: ⁊ di-
xit ad eū. Curre loquere ad puerū istū

dicens. Absq; muro habitabit iheru-
salē pre multitudine hominū et iumē-
torū in medio eius. Et ego ero ei ait
dñs mur⁹ ignis in circuitu: et in glo-
ria ero in medio ei⁹. **Q**uo fugite de ter-
ra aquilonis dicit dñs: quoniam in
quatuor ventos celi disperli vos dicit
dñs. **S**yon fuge que habitas apud
filiā babilonis: quia hec dicit dñs ex-
ercitū. Post gloriā misit me ad gen-
tes: que spoliauerūt vos. Qui enī tē-
gerit vos: tangit pupillam oculi mei.
Quia ecce ego leuo manū meā super
eos: et erūt prede hīs qui seruiebant si-
bi: ⁊ cognoscetis quia dñs exercituum
misit me. Lauda et letare filia syon: q̄a
ecce ego venio et habitabo in medio
tui ait dñs. Et applicabuntur gentes
multe ad dñm in die illa: ⁊ erūt michi
in pplm. Et habitabo in medio tui: et
scies quia dñs exercitū misit me ad
te. Et possidebit dñs iudā et partem
suā in terra sanctificata: ⁊ eliget iherlm.
Sileat om̄s caro a facie dñi: quia cō-
surrexit de habitaculo scto suo. **Cm**

Et ostendit michi dñs iherlm sa-
cerdotem magnū stantem corā
angelo dñi: et sathan stabat a dextris
eius ut aduersaret ei. Et dixit dñs ad
sathan. Inceper dñs in te. Sathan:
et inceper domin⁹ in te qui elegit iheru-
salē. Nunquid non iste torris est eru-
tus de igne? Et iherlm erat indut⁹ ve-
stibus sordidis: et stabat ante faciem
angeli. Qui respondit: et ait ad eos q̄
stabant corā se dicens. Auferte vesti-
menta sordida ab eo. Et dixit ad eum.
Ecce abstuli a te iniquitatem tuam: ⁊
indui te mutatorijs. Et dixit. Ponite
cidarim mundā super caput eius. Et
posuerūt cidarim sup caput eius mū-
dā: ⁊ induerūt eū vestibus. Et angelus

dñi stabat: et contestabatur angelus dñi iherusalem dicēs. Hec dicit dñs exercitū. Si in vijs meis ambulaueris et custodiā meā custodieris: tu quoq; iudicabis domū meā et custodies atria mea: et dabo tibi ambulātes de hijs q̄ nūc hic assistūt. Audi ih̄sus sacerdos magnē: tu et amici tui qui habitāt coram te: quia viri portendētes sunt. Ecce enī ego adducā seruū meū oriētem: quia ecce lapis quē dedi corā ih̄esu: super lapidē unū septē oculi sunt. Et ecce ego relabo sculpturā eius ait dñs exercitū: et auferam iniquitatem terre illius in die una. In die illa dicit dominus exercituum: vocabit vir amicum suū subter vineā et subter ficū. **C. m.**

Et reuersus est angelus qui loquebatur i me: et suscitauit me quasi virū qui suscitāt de somno suo. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Vidi: et ecce candelabrū aureū totū: et lampas eius sup caput ipi⁹: et septem lucerne eius sup illud: et septē infusoria lucernis que erāt sup caput eius: et due oliue sup illud: una a dextris lampadis: et una a sinistris eius. Et respondi: et aio ad angelū qui loquebat in me dicens. Quid sunt hec dñe mi? Et respondit angel⁹ qui loquebat in me: et dixit ad me. Nunquid nescis quid sunt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et respondit: et ait ad me dicens. Hoc est verbum dñi ad zorobabel dicens. Non in exercitu nec in robore: sed in spiritu meo dicit dñs exercitū. Quis tu mōs magnē corā zorobabel in planū? Et educet lapidē primariū: et reequabit gratiā gratie eius. Et factū est verbū dñi ad me dicēs. Manus zorobabel fundauerūt domū istā: et manus ei⁹ perficiēt eā: et scietis quia dñs exercitū

misit me ad vos. Quis enī despectit dies paruos? Et letabūtur: et videbunt lapidē stagnēum in manu zorobabel. Septē sunt isti oculi dñi: qui discurrūt in uniuersam terrā. Et respondi: et dixi ad eū. Quid sunt due oliue iste ad dexteram candelabri et ad sinistrā ei⁹? Et respondi sedo: et dixi ad eū. Quid sūt due spice oliuarū que sunt iuxta duo rostra aurea: in quibz sunt suffusoria eē auro? Et ait ad me dicēs. Nunquid nescis qd sūt hec? Et dixi. Non dñe mi. Et dixit. Isti sūt duo filij olei splendoris: q̄ assistūt dñatori uniuersi ire. **C. 6.**

Et rōuersus sūt: et leuaui oculos meos et vidi: et ecce volumē volās. Et dixit ad me. Quid tu vides? Et dixi. Ecce ego video volumē volās: lōgitudine ei⁹ viginti cubitorū: et latitudo ei⁹ decem cubitorū. Et dixit ad me. Hec est maledictio que egrediet sup faciē om̄is terre: quia om̄is fur sicut ibi scriptū est iudicabitur: et om̄is iurās eē hoc similiter iudicabit. Educā illud dicit dñs exercitū: et veniet ad domū furis et ad domū iurantis in nomine meo mendaciter: et cōmorabit in medio dom⁹ eius: et cōsumet eū et ligna eius et lapides eius. Et egressus ē angelus qui loquebat in me: et dixit ad me. Leua oculos tuos et vide. Quid est hoc qd egreditur? Et dixi. Quidnam est? Et ait. Hec est anfora egrediens. Et dixit. Hec est oculus eorum in uniuersa terra. Et ecce talētum plumbi portabat: et ecce mulier una sedens in medio anfore. Et dixit. Hec ē impietas. Et proiecit eā in medio anfore: et misit massam plumbeam in os eius. Et leuaui oculos meos et vidi: et ecce due mulieres egredientes: et spirit⁹ in alis earū. **C. 6.** Et habebāt alas quasi alas miluit

leuauerunt anforā inter terram et celū.
Et dixi ad angelū qui loquebat̃ i me.
Quo iste deferūt anforā? Et dixit ad
me. Ut edificet̃ ei dom⁹ i terra sennaar:
et stabiliat̃ et ponat̃ ibi sup basem suā.

Et cōuersus sum: et leuau
i oculos meos et vidi: et ecce qua
tuor quadrigę egrediētes de medio du
orū montiū: et mōtes montes erei. In
quadriga prima equi rufi: in quadri
ga scda equi nigri in quadriga tertia
equi albi: et in qdriga quarta equi va
rij et fortes. Et respōdi: et dixi ad ange
lū qui loquebat̃ in me. Quid sunt hec
dñe mi? Et respondit angelus: et ait
ad me. Isti sunt qtuor venti celi: qui e
grediūtur ut stent corā dñatore om̃is
terre. In qua erāt equi nigri egrediebā
tur in terrā aquilonis: et albi egressi
sunt post eos: et varij egressi sunt ad
terrā austri. Qui aut̃ erāt robustissimi
egierūt: et querebāt ire et discurrere per o
mnē terrā. Et dixit. Ite: et perambulate
terrā. Et perambulauerūt terrā. Et vo
cauit me: et locut⁹ est ad me dicens. Ec
ce qui egrediūtur in terrā aquilonis:
requiescere fecerūt spiritū meū in terra
aquilonis. Et factū est verbū dñi ad
me dicens. Sume a transmigratione
ab oldai et a thobia et ab idaia et ve
nies tu in die illa et intrabis domū io
sye filij sophonie qui venerūt de babi
lone: et sumes aurū et argentū et facies
coronas et pones in capite ihesu filij
iosedech sacerdotis magni: et loqueris
ad eū dicens. Nec ait dñs exercituum
dicens. Ecce vir: oriens nomē eius. Et
subter eū orietur: et edificabit templū
dñi: et ipse p̃eruet templū dñi. Et ipse
portabit gloriā: et sedebit et dñabitur
sup solio suo. Et erit sacerdos sup so
lio suo: et cōsiliū pacis erit inter illos

duos. Et corone erūt helem et thobie
et idaie et hen filio sophonie: memori
ale in templo dñi. Et qui procul sunt
venient et edificabūt in templo dñi: et
scietis quia dominus exercituum mi
sit me ad vos. Erat aut̃ hoc: si auditu
audieritis vocē dñi dei vestri. **C. vii.**

Et factū est in anno quarto darij
regis: factum est verbum dñi ad
zachariā in quarta mensis noni qui
est casleu. Et miserūt ad domū dei sa
rasar et rogomelech et viri qui erāt cū
eis ad deprecandā faciē dñi: ut dicerēt
sacerdotibz dom⁹ dñi exercituum et pph
tis loquētes. Nūquid flendū ē michi
in quinto mense: uel sanctificare me
debeo sicut feci iam multis ānis? Et
factū est verbū dñi exercituum ad me di
cens. Loquere ad omnē pplm terre: et
ad sacerdotes dicens. Cū ieiunaretis
et plangeretis in quinto et septimo pr
hos septuaginta ānos: nūquid ieiu
niū ieiunastis michi? Et cum comedi
stis et bibistis: nunqd nō vobis come
distis et vobismetipsis bibistis? Nū
quid nō hec sunt verba que locutus
est dñs in manu pphetar priorū cū ad
huc iherusalē habitaret et esset opulē
ta: ip̃a et urbes in circuitu ei⁹: et ad au
strū et in cāpestribz habitaretur? Et fa
ctū est verbum dñi ad zachariā dicens.
Nec ait dñs exercituum dicens. Iudiciū
verū iudicate: et misericordiā et misera
tiones facite unusquisq; cū fratre suo.
Et viduā et pupillū et aduenā et pau
perem nolite calūniari: et malū vir fra
tri suo non cogitet in corde suo. Et no
luerūt attendere et auerterunt scapulā
recedētes: et aures suas aggrauauerūt
ne audirent: et cor suum posuerūt ut
adamātem ne audirēt legē et verba q̃
misit dominus exercituum i spiritu suo

sando p manu pphetar priorum. Et facta ē indignatio magna a domino exercituum. Et factū ē: sicut locutus sum et non audierūt: sic clamabūt et non exaudia dicit dñs exercituum. Et dispersi eos p omnia regna que nesciūt: et terra desolata est ab eis eo qd non esset transiens et reuerrens: et posuerunt terram desiderabilem in desertum. **C. viii.**

Et factum ē verbū dñi exercituum dñs. Hec dicit dñs exercituum. Zelatus sū syon zelo magno: et indignatione magna zelatus sum eā. Hec dicit dñs exercituum: reūsus sum ad syō: et habitabo in medio iherlm. Et vocabitur iherusalē ciuitas veritatis: et mōs domini exercituum mons sanctificatus. Hec dicit dñs exercituum. Adhuc habitabūt senes et anus in plateis iherlm: et viri baculus in manu ei⁹ p multitudine dierū. Et platee ciuitatis complebunt infantibz: et puellis ludentibus in plateis eius. Hec dicit dñs exercituum. Si videbit difficile in oculis reliquiarū ppli huius in diebz illis: nunquid in oculis meis difficile erit dicit dñs exercituum? Hec dicit dñs exercituum. Ecce ego saluabo pplm meum de terra orientis et de terra occasus solis: et adducam eos et habitabūt in medio iherusalē: et erunt michi in populū et ego ero eis in deū in veritate et in iusticia. Hec dicit dñs exercituum. Confortentur manus vre qui auditis in hīs diebz sermones istos per os pphetarū: in die qua fundata ē domus dñi exercituum ut templū edificaretur. Siquidē ante dies illos merces hominū nō erat nec merces iumentorū erat: neq; introeūti et exeūti erat pax pre tribulatione: et dimisi omnes homines unūquemq; cōtra proximū suū. Nūc autem non

iuxta dies piores ego faciam reliquijs populi hui⁹ dicit dñs exercituum: sed semen pacis erit. Vineā dabit fructum suū: et terra dabit germen suū. Et celi dabunt rorem suū: et possidere faciā reliquias ppli huius uniuerso hec. Et erit: sicut eratis maledictio in gentibz domus iuda et domus israel: sic saluabo vos et eritis benedictio. Nolite timere. Confortent manus vre: quia hec dicit dñs exercituum. Sicut cogitavi ut affligerem vos cum ad iracundiā prouocassent patres vestri me dicit dominus et nō sum misertus: sic ouersus cogitavi i diebus istis ut benefaciā domui iuda et iherlm. Nolite timere. Hec sunt ergo verba q facietis. Loquimini veritatem unusquisq; cum proximo suo. Veritatē et iudicium pacis iudicate i portis vestris: et unusquisq; malū contra amicum suū ne cogitetis in cordibz vestris: et iuramētū mendax ne diligatis. Omnia etiā hec sūt q odi dicit dñs. Et factū est verbū dñi exercituum ad me dicens. Hec dicit dñs exercituum. Ieiunium quarti et ieiunium quinti et ieiunium septimi et ieiunium decimi erit domui iude in gaudiū et in leticiā: et i solēnitates predaras. Veritatē tantū et pacem diligite. Hec dicit dñs exercituum. Usquequo veiant populi et habitent in ciuitatibus mltis: et vadant habitatores unus ad alterū dicentes. Eamus et deprecemur faciem dñi: et queramus dominū exercituum. Vadam etiam ego. Et venient populi mlti et gentes robuste ad querendū dñm exercituum in iherusalem: et deprecandā faciem domini. Hec dicit dominus exercituum. In diebus illis in qbz apprehēdent decē hīes ex omibz linguis gētiū: et apphēdet simbrā viri iudei dicētes: ibimus vobiscū.

Audiuim⁹ enī qm̄ de⁹ uobiscū ē. *C. 12.*

Onus uerbi dñi in terra adrach ⁊ damasci requiei eius: quia dñs est ocul⁹ hominis: et omniū tribuum isrl. Emath quoq; in terminis eius: ⁊ tyrus et sydon. Assumpserūt quippe sibi sapientiā valde. Et edificauit tyr⁹ munitionē suā: et coaceruauit argētū quasi humū: et aurū ut lutū platearū. Et ecce dñs possidebit eā: et percutiet in mari fortitudinē ei⁹: ⁊ hec igni deuorabitur. Videbit ascalon ⁊ timebit: ⁊ gaza et dolebit nimis: et accaron quoniam cōfusa est spes eius. Et peribit rex de gaza: et ascalon non habitabitur. Et sedebit separator in azoto: et disperdam supbiā philistinorū. Et auferam sanguinē eius de ore eius: et abominaciones eius de medio dentium ei⁹. Et relinquet etiā ipse deo nostro: et erit q̄si dux i iuda: ⁊ accaron quasi iebuseus. Et circūdabo domū meā et hijs q̄ militant michi eūtes et reuertentes: et non trāsibit sup eos ultra egredior: quia nūc vidi in oculis meis. *Leultra* satis filia syon: iubilā filia iherusalē. Ecce rex tu⁹ ueniet tibi iust⁹ et saluator: ipse paup et ascendēs sup asinā: ⁊ sup pullū filium asine. Et disperdā quadrigā et ephraim: et equū de iherusalē: et dissipabitur arcus belli. Et loquet pacē gentibz: ⁊ potestas ei⁹ a mari usq; ad mare: et a fluminibus usq; ad fines terre. Tu quoq; in sanguine testamēti tui emisti uinctos tuos de lacu: in quo nō est aqua. *Cōuertimini* ad munitionē iuncti spei. Hodie quoq; ānunciāns duplicia reddam tibi: quoniam extendi michi iudam quasi arcū: impleui terrā ephraim. Et suscitabo filios tuos syon super filios tuos grecia: et ponā te quasi gladiū fortiū. Et dñs deus sup

eos videbit: et egibit ut fulgur iaculū eius. Et dñs deus in tuba canet: et uadet in turbine austri. Domin⁹ exercituum protiget eos: et deuorabūt et subiciēt lapibz funde. Et bibentes inebriabunt quasi a uino: et replebūtur ut phiale: ⁊ quasi cornua altaris. Et saluabit eos dñs deus eorū in die illa ut gregē ppli sui: q̄a lapides sancti eleuabūt sup terrā ei⁹. Quid enī bonū ei⁹ est: et quid pulcrū ei⁹: nisi frumētū electorū et uinum germinans uirgines? *C. 13.*

Petite pluuiā a dño i tpe serotino: et dñs faciet nīues et pluuiam ymbri: et dabit eis singulis herbam in agro. Quia simulacra locuta sunt inutile: ⁊ diuini uiderūt mendacium: et somniatores locuti sunt frustra et uane cōsolabantur. Idcirco adducti sunt quasi gregē: affligent quia nō est pastor eis. Sup pastores irat⁹ est furor me⁹: et sup hircos uisitato. Quia uisitauit dñs exercituum gregem suū domū iuda: et posuit eos quasi equum glorie sue in bello. Et ipso angul⁹: et et ipso paxill⁹: et ipso arc⁹ p̄li: et et ipso egrediet om̄is egredior simul. Et erunt quasi fortes: cōculcātes lutū uiarū in prelio. Et bellabūt quia dñs cū eis: et confundent ascensores equorū. Et cōfortabo domū iuda: et domū ioseph saluabo. Et conuertā eos quia miserebor eorū: et erūt sicut fuerūt quādo nō proiecerā eos. Ego enī dñs de⁹ eorū: et egredia eos. Et erunt q̄si fortes ephraim: et letabitur cor eorū quasi a uino. Et filij eorū videbūt et letabūtur: et exultabit cor eorū in dño. Sibilabo eis et cōgregabo illos: quia redemi eos. Et multiplicabo eos sicut ante fuerāt multiplicati: et seminabo eos in pplis. Et de longe recordabūtur mei: ⁊ uiuēt

cū filiis suis et reuertent. Et reducā eos de terra egipti: et de assirijs cōgregabo eos. Et ad terrā galaad et libani adducā eos: et nō inuenietur eis loc⁹. Et transijt in maris freto: et percutiet in mari fludus: et cōfundētur omnia profunda fluminis. Et humiliabitur superbia assur: et sceptrum egipti recedet. Confortabo eos in domino: et in nomine eius ambulabūt dicit dñs. **C.ii.**

Aperi libane portas tuas: et comedat ignis cedros tuas. Ululabitis quia cecidit cedr⁹: quoniam magnifici vastati sunt. Ululate quercus basan: quoniam succisus est saltus munus. Vox ululat⁹ pastorū: quia vastata est magnificentia eorū. Vox rugitus leonū: quoniam vastata est supbia iordanis. Nec dicit dñs deus meus. Pasce pecora occisionis: que qui possederāt occidebāt et nō dolebāt: et vendebāt ea dicētes. Benedixit⁹ dñs: diuites facti sum⁹. Et pastores eorū nō pariebāt eis: et ego nō parcā ultra sup habitantes terrā dicit dñs. Ecce ego tradam homines. unūquēq; in manu proximi sui. et in manu regis sui: et cōscindēt terrā et nō erua de manu eorū: et pascam pecus occisionis ppter hoc o pauperes gregis. Et assumpsi michi duas virgas: unā vocavi decorē et alterā vocavi funiculū: et pavi gregē. Et succidi tres pastores in mēse uno: et contrada est anima mea in eis. Si quidē et anima eorū variauit in me. Et dixi. Nō pascam vos. Quod moritur moriat⁹: et quod succiditur succidatur: et reliqui deuorēt unusquisq; carnē proximi sui. Et tuli virgā meā que vocabat⁹ decus et abscondi eā: ut irritū facerē fedus meū quod percussi cū omnibz pplis: et in irritū deductum

est in die illa. Et cognouerunt sic pauperes gregis qui custodiūt michi: qā verbū dñi est. Et dixi ad eos. Si bonū est in oculis vris afferre mercedē meā: et si nō. quiescite. Et appenderūt mercedem meā: triginta argenteos. Et dixit dñs ad me. Proice illud ad statuariū. Decorū precii: quo appriciat⁹ sū ab eis. Et tuli triginta argēteos: et proieci illos in domo dñi ad statuariū. Et pscidi virgā meā secūdā que appellabatur funicul⁹: ut dissoluerē germitatem inter iudā et israhel. Et dixit dñs ad me. Adhuc sume tibi vasa pastoris stulti. Quia ecce ego suscitabo pastore in terra qui derelicta nō visitabit. dispersum nō queret: et cōtritū nō sanabit: et id qd stat nō enutriet: et carnes pinguiū comedet. et ungulas eorum dissoluet. Et pastor et ydolū: derelinquēs gregem. Gladius sup brachium eius: et sup oculū dextrū ei⁹. Brachium eius ariditate siccabit⁹: et oculus dexter ei⁹ tenebrescens obscurabit⁹. **C.iii.**

Conūs verbi dñi sup israhel. Dixit dñs egerēdēs celū et fundās terram: et fingētis spiritū hominis in eo. Ecce ego ponā iherlm sup liminare crapule omibz pplis in circuitu: sed et iuda erit in obsidione cōtra iherlm. Et erit: in die illa ponā iherusalē lapidē oneris cūctis pplis. Omnes qui eleuabunt eam concisione lacerabūtur: et colligētur adūsus eam omnia regna terre. In die illa dicit dñs pcutiā omnē equū i stupore: et ascensore ei⁹ in amentia. Et sup domū iuda aperia oculos meos: et omnē equū pplorū pcutiā recitate. Et dicent duces iuda in corde suo. confortentur michi habitatores iherusalē: in dño exercitū deo eorū. In die illa ponā duces iuda sicut caminum

ignis in lignis et sicut faciem ignis in
feno: et deuorabunt ad dextrā et ad sinī-
stram omnes populos in circuitu. Et habi-
tabitur iherusalē rursus in loco suo i
iherusalē: et saluabit dñs tabernacula
iuda sicut in principio: ut nō magni-
fice gloriē dom⁹ dauid: et gloria ha-
bitantiū iherlm extra iudā. In die illo
proteget dñs habitatores iherusalem.
Et erit qui offenderit ex eis in die illa
quasi dauid: et domus dauid quasi
deus: sicut angel⁹ dñi in aspectu eius. Et
erit in die illa querā conterere omnes
gentes que ueniūt cōtra iherusalē: et ef-
fundā sup domū dauid et sup habi-
tatores iherusalē spiritū gratie et precū.
Et aspiciet ad me quē cōfixerūt: et plā-
get eū plāctu q̄si sup unigenitū: et dole-
būt sup eū ut doletur solet in morte pri-
mogeniti. In die illa magn⁹ erit plā-
ctus i iherlm sicut plāct⁹ adremōn: in
campo magedon. Et plangent terra:
familie et familie seorsum. Familie do-
mus dauid seorsum: et mulieres eorū
seorsum. Familie dom⁹ nathan seorsū:
et mulieres eorū seorsum. Familie do-
mus leui seorsum: et mulieres eorum
seorsum. Familie semei seorsum: et mu-
lieres eorum seorsum. Omnes famili-
e relique: familie et familie seorsum:
et mulieres eorum seorsum. **C. xiii.**
In die illa erit fons patēs dom⁹ dauid
et habitātibz iherusalē: in ablutionē
peccatoris et menstruare. Et erit in die
illa dicit dñs exercitūū disperdā nomi-
na ydolorū de terra: et nō memorabū-
tur ultra. Et pseudo prophetas et spiritū
immūdu auferā de terra. Et erit cum
prophetauerit quispiā ultra: dicent ei
pater eius et mater eius qui genuerūt
eum. Non uiues: quia mendacium lo-
cutus es i nomine dñi. Et configent

eū pater eius et mater eius genitores
eius cū prophetauerit. Et erit: in die illa
cōfundent prophete unusquisq; ex ui-
sione sua cū prophetauerint: nec operien-
tur pallio saccino ut mentiant. Sed
diceret: nō sum propheta. Homo agri-
cola ego sum: quoniā adam exemplū
meū ab adolescentia mea. Et diceretur ei.
Quid sunt plage iste in medio manu-
um tuarū? Et diceret. Ipsi plagat⁹ sum
in domo eorū qui diligebant me. Fra-
mea suscitare sup pastore meū: et sup
uirū coherentē michi dicit dñs exercitu-
um. Percute pastorem: et dispergetur
oues. Et cōuertam manū meā ad par-
uulos: et erūt in omni terra dicit dñs.
Partes due in ea dispergent et defici-
ent: et tertia pars relinquetur in ea. Et
ducam tertiā partē per ignē: et uram
eos sicut urit argentū: et probabo eos
sicut probat aurū. Ipse uocabit nomē
meū: et ego exaudia eū. Et dicā. Plus
meus es: et ipse dicet. dñs deus meus.
Ecce dies ueniūt dicit dñs. **C. xiiii.**
Minus: et diuident spolia tua i
medio tui. Et cōgregabo omnes gen-
tes ad iherusalē in plū: et capietur ci-
uitas et vastabūtur dom⁹: et mulieres
uiolabūtur. Et egrediet media pars
ciuitatis in captiuitatē: et reliquū populi
nō auferetur ex urbe. Et egrediet dñs
et preliabit contra gentes illas: sicut
preliatus est in die certaminis. Et sta-
būt pedes eius in die illa sup mōrem
oluarū: qui est extra iherusalē ad ori-
entem. Et scindetur mōs oliuarū ex me-
dia parte sui ad orientem et ad occide-
tem prupto grandi valde. Et separa-
bitur mediū montis ad aquilonē: et
mediū eius ad meridiē. Et fugietis ad
vallē mōtiū eorū: quoniā cōiungetur
uallis mōtiū usq; ad proximū. Et

fugietis sicut fugistis a facie terremotus
in diebus ozie regis iuda. Et veniet do-
minus deus meus: omnesque sancti cum eo.
Et erit: in die illa non erit lux sed frigus
et gelu. Et erit dies una que nota est do-
mino: non dies neque nox: et in tunc vespere
erit lux. Et erit: in die illa egibunt aque
vine de iherusalē. Mediū earū ad ma-
re orientale: et mediū earū ad mare no-
uissimū. In estate et in hyeme erūt: et e-
rit dñs rex sup omne terrā. In die illa
erit dñs unus: et erit nomē eius unū.
Et reuertetur omnis terra usque ad deser-
tū: de colle remmon ad austrū iherlm.
Et exaltabit et habitabit in loco suo
a porta beniamin usque ad locū porte
prioris et usque ad portā angulorū: et
a turre ananahel usque ad torcularia re-
gis. Et habitabūt in ea: et anathema
nō erit ampli⁹. Sed sedebit iherlm secu-
ra: et hec erit plaga qua percutiet dñs o-
mnes gentes quę pugnauerūt aduersus
iherlm. Tabetet caro uniuscuiusque: sta-
tis sup pedes suos: et oculi eius cotabe-
scent in foraminibus suis: et lingua eorū
stabetet in ore suo. In die illa erit tu-
multus dñi magnus in eis: et appre-
hendet vir manū proximi sui: et conse-
retur manus ei⁹ sup manū proximi
sui. Sed et iudas pugnat aduersus
iherlm. Et congregabūtur diuitie omni-
um gentiū in circuitu: aurū et argentū
et vestes multe satis. Et sic erit ruina
equi et muli et cameli et asini et omni-
um iumentorū que fuerūt in castris illis:
sicut ruina hec. Et omnes qui reliqui
fuerunt de uniuersis gentibus que venerūt
contra iherlm: ascendent ab anno in annū.
ut adorēt regem dñm exercitū. et cele-
brent festiuitates tabernaculorū. Et erit
qui nō ascenderit de familijs terre ad
iherusalē ut adorēt regē dñm exercitū:

nō erit sup eos ymber. Quod et si famili-
a egipti nō ascenderit et nō venerit: nec
sup eos erit. Sed erit ruina qua percuti-
et dñs omnes gentes: que non ascende-
runt ad celebrandā festiuitatē taberna-
culorū. Hoc erit peccatū egipti et hoc pec-
catū omniū gentiū: que nō ascenderit
ad celebrandā festiuitatem tabernacu-
lū. In die illa erit quod sup frenū est equi
sanctū dñi: et erūt lebetes in domo do-
mini quasi phryale corā altari. Et erit
omnis lebes in iherlm et in iuda sancti-
ficatus dñi exercitū. Et veniet omnes
ymolantes et sumēt ex eis: et coquēt in eis.
Et nō erit mercator ultra in domo dñi
exercitū in die illo. *Incipit lib' Omalachie prophete. C. 1.*

Omnis verbi dñi ad
israhel in manu ma-
lachie prophete. Di-
legi vos dicit dñs.
Et dixistis. In quo
dilexisti nos? Non-
ne fecerit erat esau iacob dicit dñs? Et
dilexi iacob: esau autē odio habui. Et
posui sepe mōtes eius in solitudinem:
et hereditatē eius in dracones deserti.
Quod si dixerit ydumea destrudi sumus
sed reuerentes edificabim⁹ que destru-
da sunt: hec dicit dñs exercitū. Isti edi-
ficabūt et ego destruā. Et vocabūtur
termini iniquitatis: et populus cui iratus
est dñs usque in eternū. Et odi vři vide-
būt: et vos dicetis. Magnificet dñs
sup terminū isrl. Fili⁹ honorat patrem:
et seru⁹ dñm suū. Si ergo pater ego sū
ubi est honor meus: et si dñs ego sum
ubi est timor me⁹ dicit dñs exercitū.
Ad vos o sacerdotes: qui despiciatis
nomē meū. Et dixistis. In quo despe-
ximus nomen tuū? Offertis super al-
tare meū panē pollutum. Et dicitis.

In quo polluim⁹ te? In eo qd dicitis:
mēsa dñi despēta ē. Si offerat⁹ recū ad
imolādū: nōne malū est? Et si offera-
tis claudū et lāgūdū: nōne malū ē?
Offer illud duri tuo: si placuēit ei. aut
si suscepit faciē tuā dicit dñs exercituū.
Et nūc dep̄camini vultū dei ut misereat⁹
vri: de manu enī vr̄a factū ē hoc: si quo
modo suscipiat facies vr̄as dicit dñs
exercituū. Quis ē in vobis q̄ claudat
ostia ⁊ incendit altare meū gratuito?
Nō ē michi volūtas i vobis dicit dñs
exercituū: ⁊ mun⁹ nō suscipiā de manu
vr̄a. Ab ortu enī solis usq; ad occasū
magnum ē nomē meū i gētibz: ⁊ in omī
loco sādificat⁹ ⁊ offert nomini meo ob-
latō mūda: qā magnū nomē meū in
gētibz dicit dñs exercituū. Et vos pol-
luistis illud in eo qd dicitis mēsa dñi
dep̄camina ē: ⁊ qd supponit dēptibile
ē cū igne q̄ illud deuorat. Et dixistis.
Ecce de labore: ⁊ resufflastis illud dicit
dñs exercituū. Et intulistis de rapinis
claudū ⁊ lāgūdū: et intulistis mun⁹.
Nūqd suscipiā illud de manu vr̄a di-
cit dñs? Maledict⁹ dolosus q̄ habet i
grege suo masculū: ⁊ votū faciēs imo-
lat debile domino. Quia rex magn⁹
ego dicit dominus exercituum: et no-
mē meum horribile in gentibus. **C. n.**

Et nūc ad vos mādātū hoc o sa-
cerdotes. Si nolueritis audire et
si nolueritis ponere sup cor ut detis glo-
riā nomini meo ait dñs exercituū: mit-
tā i vos egestatē et maledicā benedicti-
onibz vr̄is: ⁊ maledicā illis qm nō po-
suistis sup cor. Ecce ego proiciā vobis
brachiū: ⁊ dispergā sup vultū vrm ster-
cus solēnitatū vr̄ar: ⁊ assumet vos se-
cū. Et scietis qā misi ad vos mādātū
istud: ut esset pactū meū cū leui dicit dñs
exercituū. Pactū meū fuit cū eo vice et

pacis: ⁊ dedi ei timorē ⁊ timuit me: ⁊ a
facie nomis mei pauebat. Leg v̄itatis
fuit i ore ei⁹: ⁊ iniquitas nō ē inuēta i la-
bīs ei⁹. In pace et i eq̄tate ābulauit me-
cū: ⁊ mltos auertit ab iniquitate. Labia
enī sacerdotis custodiūt sciētiā: et legē
requirēt ex ore ei⁹: qā āgel⁹ dñi exercitu-
um ē. Vos aut recessistis de via: et scā-
dalizastis plurimos i lege. Irritū feci-
stis pactū leui: dicit dñs exercituū. Pro-
pter qd ⁊ ego dedi vos dēptibiles ⁊ hu-
miles omibz pp̄is: sicut nō euastis vi-
as meas: ⁊ accepistis faciē i lege. Nū-
qd nō pater vn⁹ omīū nr̄m? Nūqd nō
de⁹ vn⁹ creauit nos? Quare ergo despi-
cit vnusquisq; nr̄m fratrem suū: violās
pactū p̄m nr̄or? Trāsgressus ē iuda ⁊
abominatio facta ē in isrl ⁊ in iherlm:
qā dep̄aminauit iudas sādificationem
dñi quā dilexit: ⁊ habuerūt filiā dei ali-
eni. Disperdat dñs virū q̄ fecerit hoc:
magistrū et discipulū de tabernaculo
iacob: ⁊ offerentē mun⁹ dño exercituū.
Et hoc rursū fecistis. Operiebatis la-
crimis altare dñi fletu et mugitu: ita
ut nō respiciam ultra ad sacrificiū: nec
accipiā placabile qd de manu vr̄a. Et
dixistis. Quā ob causā? Quia dñs te-
stificat⁹ est inter te ⁊ uxore pubertatis
tue: quā tu despegisti. Et hec particeps
tua: et vxor federis tui. Nōne vn⁹ fecit:
et residuū spirit⁹ ei⁹ ē? Et qd vn⁹ que-
rit nisi semen dei? Custodite ergo spiri-
tū vrm: et uxore adolescentie tue noli
despicere. Cū odio habueris dimitte: di-
cit dñs deus isrl. Operiet aut iniquitas
vestimētū ei⁹: dicit dñs exercituum. Cu-
stodite spiritū vrm: et nolite despicere.
Laborare fecistis dñm in finonibus
vr̄is. Et dixistis. In quo eū fecimus
laborare? In eo qd dicitis. Om̄is qui
facit malū bon⁹ ē i d̄spectu dñi: ⁊ tales

ei placet. Aut certe: ubi est deus iudicij?
Ecce ego mittam angelum meum: **C. m.**
 et preparabit viam ante faciem meam. Et
 statim veniet ad templum suum dominator quem
 vos queritis: et angelus testamenti quem vos
 vultis. Ecce venit: dicit dominus exercituum.
 Et quis poterit cogitare diem aduentus eius?
 Et quis stabit ad videndum eum? Ipse enim quasi
 ignis consumens: et quasi herba fullonis. Et se-
 debit consumens et emundans argentum: et purga-
 bit filios leui. Et colabit eos quasi aurum
 et quasi argentum: et erunt domino offerentes sacri-
 ficia iusticia. Et placebit domino sacrifici-
 um iuda et iherusalem sicut dies seculi: et sicut
 anni antiqui. Et accedam ad vos in iudi-
 cio: et ero testis velox malefactoris et adul-
 teris et periuuris: et qui calumniatur merce-
 den mercenariis: et humiliat viduas et
 pupillos: et opprimit peregrinum: nec ti-
 muerunt me dicit dominus exercituum. Ego e-
 nim dominus et non mutor: et vos filii iacob
 non estis desumpti. A diebus enim patris ve-
 strorum recessistis a legitimis meis: et non
 custodistis. Reuertimini ad me et reuertar
 ad vos: dicit dominus exercituum. Et dixistis.
 In quo reuertemur? Si effuger homo
 deum: quia vos desigitis me. Et dixistis.
 In quo confugimus te? In decimis et in
 primitiis et in penuria. Vos maledicti
 estis: et me vos configitis gens tota. In-
 ferte omnem decimam in horreum: et sit cibus
 in domo mea: et probate me super hoc di-
 cit dominus. Si non aperuero vobis katha-
 ractas celis: et effundero vobis benedictio-
 nem usque ad abundantiam. Et increpabo
 pro vobis deuorantem: et non corrumpet fru-
 ctum terre vestre: nec erit sterilis vinea in agro
 dicit dominus exercituum. Et beatos vos di-
 cet omnes gentes. Eritis enim vos terra de-
 siderabilis dicit dominus exercituum. Inua-
 luerunt super me verba vestra dicit dominus. Et
 dixistis. Quid locuti sumus contra te?

Dixistis. Vanus est qui seruit deo. Et
 quod emolumentum quia custodiimus
 precepta eius: et quia ambulauimus tristes
 coram domino exercituum? Ergo nunc beatos
 dicimus arrogantes. Siquidem edifica-
 ti sunt facientes impietates: et temptaue-
 runt deum et salui facti sunt. Tunc locuti
 sunt timentes deum: unusquisque cum pro-
 ximo suo. Et attendit dominus et audiuit:
 et scriptus est liber monumenti coram eo
 timentibus dominum et cogitantibus nomen eius.
 Et erunt michi ait dominus exercituum
 in die qua ego faciam in peculium: et
 parcam eis sicut parcat vir filio suo ser-
 uienti sibi. Et conuertemini et videbitis
 quod sit inter iustum et impium: et inter
 seruientem deo et non seruientem ei. **C. m.**
Ecce enim dies veniet succensa quasi
 caminus: et erunt omnes super-
 bi et omnes facientes impietatem stipu-
 la. Et inflamabit eos dies veniens di-
 cit dominus exercituum: que non derelin-
 quet eis radicem et germen. Et orietur
 vobis timentibus nomen meum sol iu-
 sticie: et sanitas in penis eius. Et egre-
 diemini et saluetis sicut vituli de armen-
 to: et calcabitis impios cum fuerint ci-
 nis sub planta pedum vestrorum in die
 qua ego facio dicit dominus exercituum. Me-
 mentote legis moysi sui mei: quam ma-
 dauit ei in ore ad omnem israel. prece-
 pta et iudicia. Ecce ego mittam vobis he-
 lyam prophetam: antequam veniat dies domi-
 ni magnus et horribilis. Et auertet cor
 patris ad filios: et cor filiorum ad patres eo-
 rum: ne forte veniam et percutiam terram ana-
 themate.

*Incipit prologus in li-
bros Machabeorum.*

Machabeorum libri duo p[ro]no-
tant prelia inter hebreos
duces gentemq[ue] persarū:
pugnā q[ue] sabbatorū. et no-
biles machabei ducis triumphos: et cui[us]
no[m]i[n]e et libri h[ab]ent sūt nūcupari. Hec q[ue]
historia cōtinet etiā inclita illa gesta
machabeos fratru[m]: qui sub antiocho
rege pro sacris legib[us] dira tormenta
perpessi sunt. Quos mater pia dum
diuersis supplicijs urgerent non solū
nō fleuit: sed et gaudēs hortabat[ur] ad
gloriā passionis. *Incipit lib[er] Ma-
chabeorum primus. C. I.*

Et factū est postq[ue] per-
cussit alexander phi-
lippi rex macedo qui
primus regnauit ī
grecia egressus de ter-
ra cethim dariū regē
persarū et medos. constituit prelia multa:
et obtinuit omniū munitiones: et in-
terfecit reges terre. Et p[er]uasiit usq[ue] ad
fines terre: et accepit spolia multitudinis
gentiū: et siluit terra ī conspectu eius. Et
cōgregauit uirtutē et exercitū fortem ni-
mis: et exaltatū est et eleuatū cor ei[us]: et
obtinuit regiones gentiū et tyrannos
et facti sunt illi ī tributū. Et post hec
decidit ī lectū: et cognouit quia more-
retur. Et uocauit pueros suos nobiles
qui secū erant nutriti a iuuentute sua:
et diuisit illis regnū suū cum adhuc
uideret. Et regnauit alexander annis
duodecim: et mortu[us] ē. Et obtinuerūt
pueri ei[us] regnū unusquisq[ue] ī loco suo:
et imposuerūt omnes sibi diademata
post mortē ei[us] et filij eor[um] post eos annis
multis: et multiplicata sūt mala ī terra.
Et exiit ex eis radix peccati. antiochus

illustris fili[us] antiochi regis qui fuerat
rome obses: et regnauit ī anno cen-
tesimo octicesimo et septimo regni greco-
rum. In dieb[us] illis exierunt ex isrl[em] filij
iniqui: et suaserūt multis dicentes. Ea-
mus et disponam[us] testamentū cū gen-
tibus que circa nos sūt: quia equo
recessim[us] ab eis inuenerūt nos multa
mala. Et bonus uisus ē sermo ī oculis
eor[um]. Et destinauerūt aliqui de populo et
abierūt ad regē: et dedit illis potestatē
ut facerēt iusticiā gentiū. Et edificaue-
rūt gymnasiū ī iherosolimis scdm
leges nationū. et fecerūt sibi p[ro]p[ri]a: et re-
cesserūt a testamēto sancto. et iuncti sūt
nationib[us]: et uenūdari sunt ut facerēt
malū. Et paratū ē regnū ī conspectu
antiochi: et cepit regnare ī terra egipti:
ut regnaret sup[er] duo regna. Et int[er]iit
ī egiptū ī multitudine graui ī curri-
bus et elephantis et equitib[us]: et copiosa
nauiū multitudine. Et constituit bellū
aduersus ptolomeū regē egipti: et uen-
tus ē ptolomeus a facie eius et fugit:
et ceciderūt vulnerati multi. Et compre-
hendit ciuitates munitas ī terra egi-
pti: et accepit spolia terre egipti. Et con-
uertit antiochus postq[ue] percussit egiptū
ī centesimo et quadragesimo et tercio an-
no et ascendit ad isrl[em]: et ascendit ihero-
solimis ī multitudine graui. Et int[er]iit
ī sanctificationē cū supbia: et accepit
altare aureū et candelabrū luminis et
uniuersa uasa eius et mensam p[ro]posi-
tionis et libatoria et fialas et mortario-
la aurea et uelū et coronas et ornamen-
tum aureum q[uo]d ī facie templi erat: et
cōminuit o[mn]ia. Et accepit argentum et
aurū et uasa cōcupiscibilia: et accepit
thesauros occultos quos inuenit: et
sublati[s] omnib[us] abiit ī terrā suā. Et
fecit redem hominū: et locutus est ī

supbia magna. Et factus ē plandus magnus in isrl: et in omni loco eorū. Et ingemuerūt principes ⁊ seniores: et iuvenes ⁊ uirgines infirmati sunt: et speciositas mulierū immutata est. Omnis maritus sumpsit lamentū: ⁊ que sedebāt in thoro maritali lugebāt. Et cōmota est terra sup habitātes ī ea: et uniuersa dom⁹ iacob induit cōfusio- nem. Et post duos annos dies misit rex principē tributorū ī ciuitates iuda: et uenit iherlm cū turba magna. Et lo- cutus est ad eos uerba pacifica ī dolo: et crediderūt ei. Et irruit sup ciuitatem repente: ⁊ percussit eam plaga magna: ⁊ p̄didit pplm multū eē isrl. Et accepit spolia ciuitatis: ⁊ succendit eam igni. Et destruxit domos eius ⁊ muros ei⁹ in circuitu: et captiuas duxerunt mulie- res et uatos: et pecora possederūt. Et edificauerūt ciuitatē dauid muro ma- gno ⁊ firmo et turribz firmis: et facta est illis ī arcem. Et posuerūt illic gentē peccatricē uiros iniquos: ⁊ dualuerūt in ea. Et posuerunt arma et elcas: et congregauerūt spolia iherlm ⁊ reposu- erūt illic: ⁊ facti sunt ī laqueū magnū. Et factū est hoc ad insidias sanctifica- rioni ⁊ ī diabolū magnū in isrl semp. Et effuderūt sanguinē innocentē p̄ cir- cuitū sanctificationis: ⁊ cōtaminauerūt s̄dificationē. Et fugerūt habitatores iherlm ppter eos: et facta est habitatio eeterorū et facta est cetera semini suo: et nati eius reliquerūt eam. Sanctifica- tio eius desolata ē sicut solitudo: dies festi eius uersi sunt in ludū: sabbata eius ī opprobriū. honores ei⁹ in nichilum. Secundū gloriā ei⁹ multiplicata est ignominia eius: et sublimitas ei⁹ conuersa est ī ludū. Et scripsit rex anti- ochus omni regno suo: ut esset om̄s

ppls unus. Et reliquerūt unusquisq; legem suā: et cōsenserūt omnes gentes scdm uerbū regis antiochi. Et multi eē isrl cōsenserūt ei: ⁊ sacrificauerūt ydo- lis: ⁊ cōinquinauerūt sabbatū. Et mi- sit rex antiochus libros per manus nuntiorū in iherlm ⁊ in om̄es ciuitates iude. ut sequerent̄ leges gentiū terre: et prohiberēt olocausta ⁊ sacrificia ⁊ pla- cationes fieri ī templo dei: et phiberēt celebrari sabbatū ⁊ dies solennes. Et iussit cōinquinari sancta: ⁊ sanctū po- pulum isrl. Et iussit edificari aras et templa et ydola et immolari carnes suillas et pecora cōmuniā: et relinqre filios suos intercūcisos ⁊ cōinquina- ri animas eorū ī om̄ibz inmundicijs ⁊ abominatōibz: ita ut obliuiscerentur legem et immutarēt omnes iustifi- cationes dei. Et quicūq; non fecissent scdm uerbū regis antiochi moreretur. Secundū oīa uerba hec scripsit omni regno suo: et preposuit principes po- pulo qui hec fieri cogerent. Et iusserūt ciuitatibz iude sacrificare. Et cōgregati sunt mlti de p̄plo ad eos qui derelique- rant legē dñi: ⁊ fecerūt mala sup terrā: et effugauerūt pplm isrl in abditis et in absconditis fugitiuorū locis. Die quintadecima mensis casleu. quinto et q̄dragesimo ⁊ centesimo anno edifi- cauit rex antiochus abominandum ydolum desolationis sup altare dei: ⁊ per uniuersas ciuitates iude in circui- tu edificauerunt aras: ⁊ ante ianuas domorū ⁊ ī plateis incendebāt thura ⁊ sacrificabāt. Et libros legis dei com- buisserūt igni scindentes eos: ⁊ apud quemcūq; inueniebant̄ libri testamēti dñi ⁊ quicūq; obseruabat legem dñi: scdm edictum regis nudabāt eū. In uirtute sua faciebāt hec p̄plo isrl: qui

inueniebatur in omni mense in ciuita-
tibus. Et quinta et uicesima die mensis
sacrificabant super aram que erat contra
altare: et mulieres que circumcidebant fi-
lios suos trucidabant secundum iussum
regis antiochi. Et suspendebant pueros
a crucibus per universas domos eorum:
et eos qui circumciderant illos trucidabant.
Et multi de populo israel diffinierunt apud se
ut non manducarent immunda: et elege-
runt magis mori quam sibi coinquinari
immundis: et noluerunt infringere legem
dei sanctam: et trucidati sunt. Et facta
est ira magna super populum ualde.

In diebus illis surrexit matathias fili-
us iohannis filij simeonis sacerdos ex fi-
liis ioachim ab iherusalem: et coesedit in mon-
te modin. Et habebat filios quinque:
iohannan quem cognominabat gaddis.
et simonem qui cognominabat thasi. et
iudam qui uocabatur machabeus: et
eleazarum qui cognominabatur abaron. et
ionathan qui cognominabatur apphus.
Illi uiderunt mala que fiebant in populo
iuda et in iherusalem. Et dixit matathias.
Ve michi. Ut quid natus sum uidere
contritionem populi mei et contritionem ciuita-
tis sancte: et sedere illic cum datur in ma-
nibus inimicorum? Sancta in manu ex-
traneorum facta sunt: templum eius sicut
homo ignobilis. Vasa glorie eius ca-
ptiua adducta sunt: trucidati sunt senes
eius in plateis: et iuvenes eius ceciderunt
in gladio inimicorum. Que gens non
hereditauit regnum eius: et non obtinuit
spolia eius. Omnis compositio eius
ablata est. Que erat libera. facta est an-
cilla. Et ecce sancta nostra et pulchritudo
nostra et claritas nostra desolata est: et
coinquinauerunt eam gentes. Quo ergo
nobis adhuc uiuere? Et scindit vesti-
menta sua matathias et filij eius: et

operuerunt se cilicijs: et plauerunt ualde.
Et uenerunt illuc qui missi erant a rege
antiocho: ut coegerint eos qui confuge-
rant in ciuitatem modin immolare
et accendere thura: et a lege dei discedere.
Et multi de populo israel consentientes ac-
cesserunt ad eos: sed matathias et filij
eius constanter steterunt. Et respondentes
qui missi erant ab antiocho dixerunt
matathie. Princeps et clarissimus et
magnus es in hac ciuitate: et ornat⁹
filij et fratribus. Ergo accede prior et
fac iussum regis sicut fecerunt omnes
gentes et uiri iuda et qui remanserunt
in iherusalem: et eris tu et filij tui inter ami-
cos regis: et amplificat⁹ auro et argen-
to et muneribus multis. Et respondit
matathias: et dixit magna uoce. Et
si omnes gentes regi antiocho obediunt
ut discedant unusquisque a seruitute le-
gis patrum suorum et consuetudinis mandatorum
eius: ego et filij mei et fratres mei obedi-
emus legi patrum nostrorum. Propicius sit
nobis deus: non est nobis utile relinquere
legem et iustitias dei. Non audiemus
verba regis antiochi: nec sacrificabi-
mus transgredientes legis nostre mandata:
ut eamus altera uia. Et ut cessauit lo-
qui uerba hec: accessit quidam iudeus
in omnium oculis sacrificare ydolis super
aram in ciuitate modin secundum iussum
regis. Et uidit matathias et doluit: et
contramuerunt renes eius. Et accessus est
furore eius secundum iudicium legis: et insiliens
trucidauit eum super aram. Sed et uirum quem
rex antiochus miserat qui coegerat im-
molari occidit in ipso tempore. et aram de-
struxit: et zelatus est legem sicut fecit fi-
nites zambri filio salomi. Et exclama-
uit matathias uoce magna in ciuita-
te dicens. Omnes qui zelum habet legis
statuens testamentum egeat post me. Et

fugit ipse et filij eius in montes: et reliquerunt quecumque habebant in ciuitate. Tunc descenderunt milites quereutes iudiciū et iusticiā in desertū: et cederunt ibi ipsi et filij eius et mulieres eorum et pecora eorum: quoniam indurauerunt super eos mala. Et renunciatum ē viris regis et exercitui qui erāt in iherosolima ciuitate dauid: quoniam discessissent viri quidam qui dissipauerunt mandatum regis in loca occulta in deserto: et abissent post illos milites. Et statim preperunt ad eos: et constituerunt aduersus eos plium in die sabbatorum. Et dixerunt ad eos. Resistitis et nunc adhuc? Exite: et facite secundum verbum regis antiochi. et uiuetis. Et dixerunt. Non exhibimus: neque faciemus verbum regis ut polluiamus diem sabbatorum. Et concitauerunt aduersus eos plium: et non responderunt illis. nec lapidem miserunt in eos nec oppilauerunt loca occulta dicentes. Gloria mur omnes in simplicitate nostra: et testes erunt super nos celum et terra quod iniuste perdidit nos. Et intulerunt illis bellum sabbaticum: et mortui sunt ipsi et uxores eorum et filij eorum et pecora eorum: usque ad mille animas hominum. Et cognouit matathias et amici eius: et luctum habuerunt super eos valde. Et dixit vir proximo suo. Si omnes fecerimus sicut fratres nostri fecerunt et non pugnauerimus aduersus gentes pro animabus nostris et iustificationibus nostris: citius disperdet nos a terra. Et cogitauerunt in die illa dicentes. Omnis homo quicumque venerit ad nos in bello die sabbatorum pugnemus aduersus eum: et non moriemur omnes sicut mortui sunt fratres nostri in occultis. Tunc congregata ē ad eos sinagoga iudeorum foras viribus ex israel: omnis voluntarius in lege et

omnes qui fugiebant a malis additi sunt ad eos: et facti sunt illis ad firmamentum. Et collegerunt exercitum: et percusserunt peccatores in ira sua et viros iniquos in indignatione sua: et ceteri fugerunt ad nationes ut euaderet. Et circumiuit matathias et amici eius et destruxerunt aras: et circumciderunt pueros incircumcisos quorum inuenerunt in finibus israel in fortitudine. Et persecuti sunt filios superbie: et prosperatum ē opus in manibus eorum. Et obtinuerunt legem de manibus gentium et de manibus regum: et non dederunt cornu peccatori. Et appropinquauit dies matathie moriendi: et dixit filiis suis. Nunc confortata ē superbia et castigatio: et tempus euersionis et ira indignationis. Nunc ergo o filij emulatores estote legis: et date animas vestras pro testamento patrum. Et memoretur opus patrum que fecerunt in generationibus suis: et accipietis gloriam magnam et nomen eternum. Abraham nonne in temptatione inuentus est fidelis: et reputatum est ei ad iusticiam? Ioseph in tpe angustie sue custodiuit mandatum: et factus est dominus egipti. Simeon pater noster zelando zelum dei accepit testamentum sacerdotij eterni. Ihesus dum impleuit uerbum factus ē dux in israel. Caleph dum testificatur in ecclesia accepit hereditatem. Dauid in sua misericordia consecutus ē sedem regni in secula. Iheremias dum zelat zelum legis. receptus est in celum. Ananias azarias et misahel credentes liberati sunt de flamma. Daniel in sua simplicitate liberatus est de ore leonum. Et ita cogitate per generationem et generationem: quia omnes qui sperant in eum non infirmant. Et a uerbis viri peccatoris ne timueritis: quia gloria eius terrens et uermis est. Hodie extollit

et cras non inuenietur: quia conuersus est in terram suam: et cogitatio eius perit. Vos ergo filii confortamini et uiriliter agite in lege: quia cum feceritis quod uobis precepta sunt in lege a domino deo uostro: in ipsa gloriosi eritis. Et ecce simon frater uester scio quod uir consilij est. Ipsum audite semper: et ipse erit uobis pater. Et iudas machabeus fortis uiribus a iuuentute sua sit uobis princeps milicie: et ipse agat bellum populi. Et adducetis ad uos omnes factores legis: et uindicare uindictam populi uestri. Retribuite retributionem gentibus: et intendite in preceptum legis. Et benedixit eos: et appositus est ad patres suos. Et defunctus est centesimo et quadragesimo sexto anno: et sepultus est a filiis suis in sepulchris patrum suorum in modin: et planxerunt eum omnes israel plaudu magno.

Et surrexit iudas qui uocabatur machabeus filius eius pro eo: et adiunxerunt eum omnes fratres eius et uniuersi qui se coniunxerant patri eius: et preliabantur prelium israel cum iherusalem. Et dilatauit gloriam populo suo: et induit se lorica sicut gigas et succinxit se arma bellica sua in preliis: et pregebat castra gladio suo. Similis factus est leoni in operibus suis: et sicut catulus leonis rugiens in uenatione. Et persecutus est iniquos persecutus eos: et qui conturbabant populum suum. eos succendit flammis: et repulsi sunt inimici eius pre timore eius. Et omnes operarii iniquitatis conturbati sunt: et directa est salus in manu eius. Et exacerbat reges multos: et letificabat iacob in operibus suis: et in seculum memoria eius in benedictione. Et perambulabat ciuitates iuda et perdidit impios ex eis: et auertit iram ab israel. Et notatus est usque ad nouissimum

terre: et congregauit pereuntes. Et congregauit appollonius gentes: et a samaria uirtutem militum et magnam ad bellandum contra israel. Et cognouit iudas et egressus obuiam illi: et percussit et occidit illum et ceciderunt uulnerati multi et reliqui fugerunt: et accepit spolia eorum. Et gladium appollonij abstulit iudas: et erat pugnas in eo omnibus diebus. Et audiuit seron princeps exercitus syrie: quod congregauit iudas congregationem fidelium et ecclesiam secum. Et ait. Faciam michi nomen et glorificabor in regno: et debellabo iudam et eos qui cum ipso sunt: qui spernebant uerbum regis. Et parauit se: et ascenderunt cum eo castra impiorum fortes auxiliarii ut facerent uindictam in filios israel. Et appropinquerunt usque bethpron: et egressus iudas obuiam illis cum paucis. Ut autem uiderunt exercitum uenientem sibi obuiam: dixerunt iude. Quomodo poterimus pauci pugnare contra multitudinem tantam: tam fortem? Et nos fatigati sumus ieiunio hodie. Et ait iudas. Facile est concludi multos in manu paucorum: et non est differentia in conspectu dei uel libera re in multis et in paucis: quoniam non in multitudine exercitus victoria belli: sed de relo fortitudo est. Ipsi ueniunt ad nos in multitudine contumaci et superbia: ut disperdant nos et uxores nostras et filios nostros: et ut spolient nos. Nos uero pugnabimus pro animabus nostris et legibus nostris. Et ipse dominus conteret eos ante faciem nostram. Vos autem ne timueritis eos. Ut cessauit autem loqui insiluit in eos subito: et cecidit seron et exercitus eius in conspectu ipsius: et persecutus est eum in descensu bethpron usque in campum. Et ceciderunt ex eis octingenti uiri: reliqui autem fugerunt

in terram philistinum. Et cecidit timor iude ac fratrum eius et formido super omnes gentes in circuitu eorum: et peruenit ad regem nomen eius: et de filiis iude narrabant omnes gentes. Ut audiuit autem rex antiochus sermones istos iratus est animo: et misit et congregavit exercitum unius regni sui castra fortia valde. Et aperuit thesaurum suum: et dedit stipendia exercitui in annum: et mandavit illis ut essent parati ad omnia. Et vidit quod defecit pecunia de thesauris suis: et tributa regionis modica propter dissensionem et plagam quam fecit in terra: ut tolleretur legitima que erant a primis diebus. Et timuit ne non haberet et semel et bis in sumptus et donativa que dederat ante larga manu: et abundaverat super reges qui ante eum fuerant. Et consternatus erat animo valde: et cogitavit ire in persidem et accipere tributa regionum: et congregare argentum multum. Et reliquit lisiam hominem nobilem de genere regali super negotia regia a flumine eufraten usque ad flumen egypti: et ut nutrebat antiochum filium suum donec rediret. Et tradidit ei medium exercitum et elephantos: et mandavit ei de omnibus que volebat et de inhabitantibus iudeam et iherusalem: et ut mitteret ad eos exercitum ad conterendam et extirpandam virtutem israel: et reliquas iherusalem: et auferendam memoriam eorum de loco: et ut constitueret habitatores filios alienigenas in omnibus finibus eorum: et sorte distribueret terram eorum. Et rex assumpsit partem exercitus residui: et regnavit ab antiochia civitate regni sui anno centesimo et quadragesimo septimo: et transtulit eufraten flumen: et pambulabat superiores regiones. Et elegit lisias ptholomeum filium

dorimini et nichanore et gorgiam viros potentes et amicos regis: et misit cum eis quadraginta milia virorum et septem milia equitum: ut venirent in terram iuda et disperderent eam secundum verbum regis. Et processerunt ut irent cum universa virtute sua: et venerunt et applicuerunt ammaum in terra capsestri. Et audierunt mercatores regionum nomen eorum: et acceperunt argentum et aurum multum valde et pueros: et venerunt in castra ut acciperent filios israel in servos: et additi sunt ad eos exercitus sirie et terre alienigenarum. Et vidit iudas et fratres eius quia multiplicata sunt mala: et exercitus applicabat ad fines eorum: et cognoverunt verba regis que mandavit populo facere in interitum et consummationem. Et dixerunt unusquisque ad proximum suum. Erigamur deiectionem populi nostri: et pugnemus pro populo nostro et sanctis nostris. Et congregatus est conventus ut essent parati in plium: et ut oraret et preterent misericordiam et miserationes. Et iherusalem non habitabatur: sed erat sicut desertum. Non erat qui ingrederetur et egrederetur de navibus eius: et sanctum contulcabaatur. Et filii alienigenarum erant in arce: ibi erat habitatio gentium. Et ablata est voluptas a iacob: et defecit ibi tibia et cithara. Et congregati sunt et venerunt in masphat contra iherusalem: quia locus orationis erat in masphat ante israel. Et ieiunaverunt illa die: et induerunt se cilicijs et cinerem imposuerunt capiti suo: et destituerunt vestimenta sua. Et repanderunt libros legis de quibus scrutabatur gentes similitudinem simulacrorum suorum: et attulerunt ornamenta sacerdotalia et primitias et decimas: et suscitaverunt nazarcos qui impleverant dies: et clamaverunt voce magna in celum dicentes. Quid faciemus

istis: et quo eos ducemus? Et sancta
tua concubata sunt et contaminata sunt:
et sacerdotes tui facti sunt in ludum et
in humilitatem. Et ecce nationes con-
uenerunt aduersum nos: ut nos disper-
dant. Tu scis que cogitant in nos. Quomodo
poterimus subsistere ante faciem eorum:
nisi tu deus adiuues nos? Et tunc
exclamauerunt voce magna. Et post
hec constituit iudas duces populi: tri-
bunos et centuriones et pentacontar-
chos et decuriones. Et dixit hijs qui
edificabant domos et sponsabant ux-
ores et plantabant vineas et formido-
losos: ut rediret unusquisque in domum
suam secundum legem. Et mouerunt ca-
stra: et collocauerunt ad austrum amma-
ni. Et ait iudas. Accingimini et esto-
te filij potentes. et estote parati in mane
ut pugnetis aduersus nationes has
que conuenerunt disperdere nos et san-
cta nostra: quoniam melius est nos
moriri in bello: quam videre mala gentis
nostre et sanctorum. Sicut autem fue-
rit voluntas in celo sic fiat. *Capitulum*

Et assumpsit gorgias quinque mi-
lia viros: et mille equites electos.
Et mouerunt castra nocte ut applica-
rent ad castra iudeorum: et percuterent eos
subito. Et filij qui erant ex arce erant
illis duces. Et audiuit iudas: et sur-
rexit ipse et potentes percutere virtutem
exercitus regis: que erant in amman.
Adhuc enim dispersus erat exercitus a ca-
stris. Et venit gorgias in castra iude-
noctu: et neminem inuenit. Et querebat
eos in montibus: quoniam dixit: fugi-
unt hijs a nobis. Et cum dies factus esset
apparuit iudas in campo cum tribus
milibus viros tantum: qui regumeta et
gladios non habebant. Et viderunt
castra gentium valida: et loricatorum et

equitatus in circuitu eorum: et hijs docti
ad prelium. Et ait iudas viris qui secu-
erant. Ne timueritis multitudinem eorum:
et imperum eorum ne formideris. Memen-
tote qualiter salui facti sunt patres vestri
in mari rubro: cum sequeretur eos pha-
rao cum exercitu multo. Et nunc clamemus
in celum et miserebitur nobis dominus: et
memor erit testamenti patrum nostrorum
et coteret exercitum istum ante faciem
nostram hodie: et scient omnes gentes
quia est deus qui redimat et liberet israel.
Et leuauerunt alienigene oculos suos:
et viderunt eos venientes ex aduerso.
Et egerunt de castris in prelium: et tuba
cecinerunt hijs qui fuerant cum iuda. Et
congressi sunt: et contrite sunt gentes
et fugerunt in campum. Nouissimi autem
reciderunt in gladio: et persecuti sunt eos
usque gezeron et usque in campos ydu-
mee et azori et iannie: et reciderunt ex
illis usque ad tria milia virorum. Et re-
uersus est iudas: et exercitus eius sequens
eum. Dixitque ad populum. Non concupisca-
tis spolia quia bellum contra nos est:
et gorgias et exercitus eius prope nos in
montibus: sed stete nunc contra inimicos
nostros et repugnate eos: et sumetis
postea spolia securi. Et adhuc loquente
iuda hec: ecce apparuit pars quedam
prospiciens de monte. Et vidit gorgias
quod in fugam conuersi sunt sui: et succensa
sunt castra. Numquid enim qui videbatur
declarabat quod factum est. Quibus illi con-
spedis timuerunt valde: aspicientes si-
mul et iudam. et exercitum in campo pa-
ratum ad prelium. Et fugerunt omnes
in campum alienigenarum: et iudas reuersus
est ad spolia castrorum. Et acceperunt
aurum multum et argentum et iacintum
et purpuram marinam et opes magnas:
et conuersi unum canebant et benedicebant

deum in celū quoniam bonū est: quā in
 seculū misericordia ei⁹. Et facta est sa-
 lus magna in isrl̄ i die illa. Quicūq;
 autē alienigenarū euaserūt: uenerūt et
 nūciauerūt līe unūsa que acciderāt.
 Quibus ille auditis cōsternatus aīo
 deficiebat: q̄ nō qualia uoluit talia
 cōtigerūt in isrl̄: et qualia mandauit
 rex. Et sequēti anno cōgregauit līas
 viros electorū sexaginta milia et equi-
 tum quinq; milia: ut debellaret eos. Et
 uenerūt in iudeam: et castra posuerūt
 in bethoron: et occurrit illis iudas cū
 decem milibz viris. Et uiderūt exercitū
 fortem: et orauit et dixit. Bñdixit es
 saluator isrl̄ qui contriuiisti imperum
 potentis in manu serui tui dauid: et
 tradidisti castra alienigenarū i manu
 ionathe filij saul et armigeri ei⁹. Con-
 clude exercitū istū in manu ppli tui isrl̄:
 et cōfundant i exercitu suo et eq̄ibz. Da
 illis formidinem: et taceat audaciā
 uirtutis eorū: et cōmoueanē cōtione
 sua. Deice illos gladio diligentiu te:
 et collaudet te omēs qui nouerūt no-
 men tuū i ymnis. Et cōmiserūt plū:
 et reciderūt de exercitu līe quinq; milia
 viros. Videns autē līas suorū fugā.
 et iudeorū audaciam: et q̄ parati sunt
 aut uiuere aut mori fortiter: abiit an-
 tiochiam et elegit milites: ut multipli-
 cati rursus uenirēt i iudeā. Dixit autē
 iudas et fratres ei⁹. Ecce dñi sunt ini-
 mici nostri: ascendam⁹ nūc mūdare
 sancta et renouare. Et cōgregatus est
 omnis exercitus: et ascenderūt i montē
 syon. Et uiderūt sanctificationē desertā
 et altare pphanatū: et portas reuistas: et
 in atrijs uirgulta nata sicut in saltu-
 uel in montibz: et pastoforia diruta.
 Et sciderūt uestimēta sua et planxerūt
 plandū magna: et imposuerūt cinerē

sup caput suū: et reciderūt in faciē sup
 terrā: et exclamauerūt tubis signorū et
 clamauerūt in celū. Tunc ordinauit
 iudas viros ut pugnaret adūsus eos
 qui erant in arce: donec emundarent
 sancta. Et elegit sacerdotes sine macu-
 la uolūtatem habentes in lege dei: et
 mūdauerūt sancta: et tulerūt lapides
 cōtaminationis in locū immūdum.
 Et cogitauit de altari olocaustorum
 quod pphanatū erat: quid de eo faceret.
 Et incidit illi cōsiliū bonū ut destrue-
 ret illud: ne forte illis esset i opprobriū
 quia cōtaminauerūt illud gentes: et
 demoliti sūt illud. Et reposuerūt lapi-
 des in montem dom⁹ in loco apro:
 quoadusq; ueniret ppheta et respon-
 deret de eis. Et acceperūt lapides inte-
 gros secundū legem: et edificauerunt
 altare nouū secundū illud quod fuit
 prius: et edificauerūt sancta: et q̄ intra
 domū erat intrinsecus et eodem: et atria
 sanctificauerūt. Et fecerūt uasa sancta
 noua: et intulerūt candelabrū et altare
 incensorū et mensā i templū. Et incelsū
 posuerunt sup altare: et accenderunt
 lucernas que sup candelabrū erant: et
 lucebāt in templo. Et posuerūt super
 mensā panes: et appenderūt uelamīa:
 et cōsumauerūt omīa opera q̄ fecerāt.
 Et ante maturinū surrexerūt quinta et
 uicesima die mensis noui. hic ē mēsis
 casleu centesimiquadragesimio dauī
 anni: et obtulerūt sacrificiū secundū le-
 gem sup altare olocaustorū nouū qd̄
 fecerūt. Secundū tempus et secundū diē
 in qua cōtaminauerūt illud gentes:
 in ipsa renouatū est i canticis et citha-
 ris et cineris et cimbalis. Et cecidit oīs
 ppls i faciē: et adorauerūt et bñdixerūt
 in celū eū qui psp̄rauit eis. Et fecerūt
 dedicationem altaris diebus octo: et

obtrulerūt olorauit cū leticia: et salu-
taria laudis. Et ornauerūt faciē repli
coronis aureis et scutulis: et dedicaue-
runt portas et pastoforia: et imposuerūt
eis ianuās. Et facta est leticia in p̄p̄o
magna valde: et auersū est opprobriū
gentiū. Et statuit iudas et fratres ei⁹
et vniuersa ecclesia isrl' ut agatur dies
dedicationis altaris in temporibus
suis ab anno in annū p̄ dies odo: a
quinta et vicesima die mensis casleu cū
leticia et gaudio. Et edificauerunt in
tpe illo mōtem syon et per circuitū mu-
ros altos et turres firmas: nequādo
venirent gentes et cōculcarent eū sicut
antea fecerūt. Et collocauit illic exerci-
tum ut seruarent eū: et munivit eū ad
custodiendā bethsurā: ut haberet p̄p̄s
munitionem cōtra faciē ydumee. **C. v.**

Et factū est ut audierūt gentes in
circuitu quia edificatū est altare
et sacuarium sicut prius irate sūt valde:
et cogitabāt tollere genus iacob. q̄ erāt
inter eos: et reperiūt occidere de p̄p̄o et
persequi. Et debellabat iudas filios
esau i ydumea et eos qui erant in ara-
bachane quia circūsedebant isrlitas:
et percussit eos plaga magna. Et recor-
datus est maliciā filiorū bean: qui erāt
p̄p̄o in laqueū et i scandalū insidiātes
ei in via. Et conclusi sūt ab eo in turri-
bus: et applicuit ad eos et anathema-
tizauit eos: et incendit turres eorū igni
cum omibz qui in eis erant. Et trans-
iuit ad filios ammon et inuenit ma-
num fortem et p̄p̄m copiosū: et timo-
them ducē ip̄orū. Et cōmisit cum eis
p̄lia multa et conuicti sūt in conspectu
eorū et percussit eos: et cepit iazer ciuitatē
et filias eius: et reuersus est in iudeam.
Et congregate sūt gentes que sunt in
galaad aduersus isrlitas qui erant in

finibz eorū ut tollerant eos: et fugerūt
in datheman munitionē: et miserūt
litteras ad iudam et fratres ei⁹ dicētes.
Congregate sūt aduersū nos gentes
per circuitū ut nos auferant: et parāt
venire et occupare munitionē in quā
cōfugim⁹: et timotheus est dux exercit⁹
eorū. Nūc ergo veni et eripe nos de ma-
nibus eorū: quia cecidit multitudo de
nobis. Et omnes fratres nostri q̄ erāt
in locis rubin interfecit sūt: et captiuas
duxerūt uxores eorū et natus et spolia:
et pemerūt illic fere mille viros. Et ad-
huc epistole legebant: et ecce alij nūcij
venerunt de galilea conuictis tunicis
nūciantes secundū verba hec: dicentes
cōuenisse aduersū se. a ptholomaida
et tyro. et sydone: et repleta est omnis
galilea alienigenis: ut nos cōsumāt.
Ut audiuit autē iudas et p̄p̄s sermo-
nes istos: conuenit ecclesia magna co-
gitare quid facerent fratribz suis qui
in tribulatione erant et repugnabant
ab eis. Dixitq; iudas symoni fratri
suo. Elige tibi viros et vade et libera
frēs tuos i galilea: ego autē et frater
meus ionathas ibim⁹ i galadithim.
Et reliquit iosephū filiū zacharie et
azariā duces p̄p̄i cū residuo exercitu
in iudea ad custodiam: et p̄cepit illis
dicens. P̄estote p̄p̄o huic: et nolite
bellū cōmittere aduersum gentes donec
reuertamur. Et dati sunt symoni viri
tria milia ut iret in galileā: iude autē
odo milia i galadithim. Et abiit sy-
mon i galileam: et cōmisit p̄lia multa
cum gentibz. Et contrite sūt gentes a
facie eius: et persecutus est eos usq; ad
portam ptholomaidis. Et ceciderūt
de gentibz fere tria milia virorū: et acce-
pit spolia eorū. Et assūpsit eos q̄ erāt
in galilea et i arbanis cum uxoribus

et natis et omnibus que erant illis: et adduxit in iudeam cum leticia magna. Et iudas machabeus et ionathas et fratres eius transierunt iordanem: et abierunt viam trium dierum in desertum. Et occurrerunt eis nabuthai et susceperunt eos pacifice: et narrauerunt eis omnia que acciderant fratribus eorum in galaditide: et quia multi ex eis comprehensi sunt in barasa et bosor et in alimis et in casphor et mageth et carnaim. Hec omnes ciuitates munite et magne. Sed et in ceteris ciuitatibus galaditidis tenent comprehensi. Et in crastinum constituerunt ad mouere exercitum ciuitatibus hijs: et comprehendere et collere eos in una die. Et conuenit iudas et exercitus eius viam in desertum bosor repente: et occupauit ciuitatem et occidit omnem masculum in ore gladii: et accepit omnia spolia eorum et succendit eam igni. Et surrexerunt inde nocte: et ibant usque ad munitionem. Et factum est diluculo cum eleuassent oculos suos: et ecce populus multus cuius non erat numerus: portantes scalas et machinas ut comprehenderent munitionem et repugnarent eos. Et vidit iudas quia cepit bellum: et clamor belli ascendit ad celum sicut tuba: et clamor magnus de ciuitate. Et dixit exercitui suo. Pugna hodie pro fratribus vestris. Et venit tribus ordinibus post eos: et exclamauerunt tubis: et clamauerunt in oratione. Et cognouerunt castra timothei quia machabeus est: et refugerunt a facie eius. Et percusserunt eos plaga magna: et ceciderunt ex eis in die illa fere octo milia viros. Et diuisit iudas in masphat et repugnauit et cepit eam: et occidit omnem masculum eius et superstit spolia eius: et succedit eam igni. Unde preiit et cepit casbon et maged et bosor: et

reliquas ciuitates galaditidis. Post hec autem verba congregauit timotheus exercitum alium: et castra posuit contra raphon trans torrentem. Et misit iudas speculari exercitum: et renuntiauerunt ei dicentes. quia conueniunt ad eum omnes gentes que in circuitu nostro sunt: et exercitus multus nimis. Et arabas conduxerunt in auxilium sibi: et castra posuerunt trans torrentem parati ad te venire in pluvium. Et abiit iudas obuiam illis. Et ait timotheus principibus exercitus sui. Cum appropinquerit iudas et exercitus eius ad torrentem aque: si transierit ad nos prior: non poterimus sustinere eum: quia potens poterit aduersum nos. Si vero timuerit transire et posuerit castra extra flumen: transieramus ad eos: et poterimus aduersus illum. Et appropinquauit iudas ad torrentem aque statuit scribas populi secus torrentem: et mandauit eis dicens. Neminem hominem reliqueritis: sed veniant omnes in pluvium. Et transierat ad illos prior: et omnis populus post eum. Et contrite sunt omnes gentes a facie eorum: et proiecerunt arma sua: et fugerunt ad phanum quod erat in carnaim. Et occupauit ipsam ciuitatem: et phanum succedit igni cum omnibus que erant in ipso. Et oppressa est carnaim: et non potuit sustinere contra faciem iude. Et congregauit iudas uniuersos israelitas qui erant in galaditide a minimo usque ad maximum: et uxores eorum et natos et exercitum magnum valde: ut venirent in terram iude. Et venerunt usque ephron: et hec ciuitas magna in ingressu posita munita valde. Et non erat declinare ab ea dextra uel sinistra: sed per mediam iter erat. Et incluserunt se qui erant in ciuitate: et obstruxerunt portas lapidibus. Et misit ad eos iudas verbis

pacifis dicens. Transeam⁹ per terrā
vestram ut eam⁹ in terrā nostrā: et ne-
mo vobis nocebit: tantū pedibz trā-
ibimus. Et nolebant eis aperire. Et
pcepit iudas p̄dicare ī castris: ut appli-
carēt unusq̄sq; ī quo erat loco. Et ap-
plicuerūt se viri virtutis: et oppugna-
uit ciuitatē illā tota die ⁊ tota nocte:
et tradita est ciuitas in manu ei⁹. Et
peremerūt omnē masculū ī ore gladij:
et eradicauit eam ⁊ accepit spolia ei⁹:
et transiuit per totam ciuitatem supe-
interfectos. Et trāsgressi sūt iordanem
in campo magno cōtra faciē bethsan.
Et erat iudas cōgregans ceteros: et
exhortabatur pplm. per totam viam
donec venirent ī terram iuda. Et ascen-
derunt ī mōtem syon. cū leticia et gau-
dio: et obtulerūt olocrūsta: q̄ nemo
ex eis recidisset donec reuertentur in
pace. Et in diebus quibz erat iudas ⁊
ionathas in terra galaad. et symon
frater eius ī galilea. contra faciē ptho-
lomaidis audiuit iosephus zacharie
filius ⁊ azarias princeps virtutis res
bene gestas: et prelia que facta sūt: et
dixit. sciam⁹. ⁊ ip̄i nobis nomen: ⁊
eam⁹ pugnare adūsus gentes que in
circuitu nostro sūt. Et pcepit hīs qui
erant ī exercitu suo et abierūt iāniām:
⁊ reuēit gorgias de ciuitate. ⁊ viri eius
obuiā illis in pugnā. Et fugati sunt
iosephus ⁊ azarias usq; ī finē iudee:
et reciderūt illa die de p̄p̄o isrl̄ ad duo
milia viri. Et facta est plaga magna
in p̄p̄o: quia non audierūt iudam et
fratres ei⁹: estimātes fortiter se fadu-
ros. Apli autē nō erāt de semine viroz
illorū: per quos salus facta est in isrl̄.
Et viri iuda magnificati sūt valde in
conspetu om̄is isrl̄ et gentiū om̄iū:
ubi audiebāt nomē eorū. Et cōuenerūt

ad eos fausta acclamantes. Et reuēit
iudas et fratres eius ⁊ repugnabant
filios elau in terra que ad austrū est:
⁊ percussit chebron ⁊ filias ei⁹: et muros
ei⁹ et turres ei⁹ succedit igne ī circuitu.
Et mouit castra ut iret in terram alie-
nigenarū: ⁊ pambulabat samariam.
Qu illa die reciderūt sacerdotes ī bello
dum volūt fortiter facere: dū sine con-
silio eēunt ī preliū. Et declinauit iu-
das in azotū in terrā alienigenarū: et
diruit aras eorū et spolia deorū suorū
succendit igni: et cepit spolia ciuitatū
et reuersus est in terram iuda.

Et rex antiochus perambulauit
superiores regiones. Et audiuit
esse ciuitatem elimaidem in p̄sīde no-
bilissimā et copiosam in argento et
auro: templūq; in ea locuplex valde.
Et illic velamina aurea et lorice ⁊ scu-
ta: que reliquit alexander philippi rex
macedo qui regnauit prim⁹ in grecia.
Et venit et querebat capere ciuitatem
et dep̄dari eam: et nō potuit quoniā
innotuit sermo hīs qui erant in ciui-
tate. Et insurrexerūt in p̄lium et fugit
inde: et abiit cū tristitia magna: et re-
uersus ē babiloniā. Et venit qui nun-
ciaret ei ī p̄sīde: quia fugata sūt castra
que erant in terra iuda: et quia abiit
litas cū virtute forti in p̄mis ⁊ fugat⁹
est a faciē iudeorū: ⁊ inualuerūt armis
et viribz et spolijs mltis que reperiunt
de castris que reciderūt: et quia dirue-
runt abominācionem quam edificauē-
rant sup altare quod erat ī iherlm. et
sanctificācionem sicut prius circūdede-
runt muris recellis: sed et bethsuram
ciuitatē suā. Et factū ē ut audiuit rex
sermōnes istos repauit et cōmotus ē
valde: ⁊ decidit in lectum ⁊ incidit in
languorē p̄ tristitia: quia nō ē factū

C. 61.

sicut cogitabat. Et erat illic dies multos: quia renouata ē in eo tristitia magna: et arbitratus ē se mori. Et vocauit omnes amicos suos: et dixit illis. Recessit somnus ab oculis meis: et cecidi et corruui corde pre solitudine. Et dixi in corde meo. In quātam tribulationem deueni: et in quā fluit tristitia in qua nūc sum: qui iocundus erā et dilectus in potestate mea. Nūc uero reminiscor malorum que feci in iherusalem: unde et abstuli omnia spolia aurea et argentea que erant in ea: et misi auferre habitantes iudeam sine causa. Cognoui ergo quia propterea inuenerunt me mala ista: et ecce pereō tristitia magna in terra aliena. Et vocauit philippum unū de amicis suis: et proposuit eū super uniuersū regnū suū. Et dedit ei diademā et stolā suā et annulū: ut adduceret antiochū filiū suū et nutrieret eū et regnaret. Et mortuus est illic antiochus rex anno centesimoquadragesimo nono. Et cognouit lisias quoniam mortuus est rex: et constituit regnare antiochū filiū eius quem nutriuit adolescentem: et vocauit nomen eius eupatoreū. Et hi qui erant in arce concluderant israel in circuitu sanctorū: et querebāt eis mala semper ad firmandum gentiū. Et cogitauit iudas dispendere eos: et conuocauit uniuersū populum ut obsideret eos. Et conuenerūt simul: et obsederūt eos anno centesimoquinquagesimo: et fecerūt balistas et machinas. Et egerunt quidam ex eis qui obsidebātur: et adiūxerunt se illis aliqui impijs ex israel: et abierūt ad regem et dixerūt. Quousque nō facis iudiciū: et vindicas fratres nostros? Nos decreuim⁹ seruire patri tuo et ambulare in preceptis eius et obsequi edictis eius:

et filij populi nostri propter hec alienabant se a nobis. Et quicūque inueniebātur ex nobis interficiebant: et hereditates nostre diripiebātur. Et non ad nos tantū egerenderūt manū: sed et in omnes fines nostros. Et ecce applicuerūt hodie ad arcem in iherusalem occupare eam: et munitionē in bethsurā munierūt. Et nisi puenieris eos veloci⁹ maiora quā hec facient: et non poteris obtinere eos. Et iratus est rex ut hec audiuit: et conuocauit omnes amicos suos et principes exercitus sui: et eos qui super equites erant. Sed et de regnis alijs et de insulis maritimis uenerūt ad eū: exercitus conductici⁹. Et erat numerus exercitus eius centum milia peditum et uiginti milia equitū: et elephanti trigintaduobus. Dedit autē ad plebū. Et uenerunt per ydumeā et applicuerūt ad bethsuram: et pugnauerūt dies multos: et fecerūt machinas. Et egerūt et succenderunt eas igni: et pugnauerūt uiriliter. Et recessit iudas ab arce: et mouit castra ad bethzacharan contra castra regis. Et surrexit rex ante lucem: et cōstitauit exercitus impetū contra uiam bethzacharan. Et comparauerūt se exercitus in plebū: et tubis recinerūt. Et elephantis ostenderunt sanguinē uue et mori: ad acuendos eos in plebū. Et diuiserūt bestias per legiones: et astiterūt singulis elephantis mille uiri in loricijs concatenatis et galee crece in capitibus eorum: et quingenti equites ordinati unicuique bestie electi erant. Qui ante tempus ubicūque erat bestia ibi erāt: et quocūque ibat ibāt: et nō discedebāt ab ea. Sed et turres lignee super eos firme ptegete. super singulas bestias: et super eas machine. Et super singulas uiri uirtutis trigintaduobus qui pugnabāt desuper: et

intus magister bestie. Et residuū eq̄ta-
tum hinc et inde statuit in duas par-
tes: tubis exercitū cōmouere: et purge-
re constipatos in legionibz ei⁹. Et ut
refulset sol in clipeos aureos et ereos
resplēderūt mōtes ab eis: ⁊ resplēdu-
erūt sicut lāpades ignis. Et distēta est
pars exercit⁹ regis p mōtes excelsos: et
ali⁹ p loca humilia: ⁊ ibāt caute et or-
dinate. Et cōmouebāt om̄es inhabi-
tantes terrā a voce multitudin⁹ eorū: et
inressu turbe ⁊ collisione armorū. Erat
enī exercitus magnus valde et fortis.
Et appropiauit iudas et exercitus ei⁹
in preliū: et ceciderūt de exercitu regis
secenti viri. Et vidit eleazar fili⁹ sau-
ra unā de bestijs loriatā lorici⁹ regis:
et erat euinēs sup ceteras bestias. Et
uisum est ei qd in ea esset rex: et dedit se
ut liberaret pplm suū: ⁊ acquireret sibi
nomen eternū. Et cucurrit ad eam au-
dacter in medio legionis interficiens
a dextris ⁊ a sinistris: ⁊ cadebant ab
eo huc atq; illuc. Et iuit sub pedes ele-
phāntis et supposuit se ei: et occidit eū
et cecidit in terram super ipm: et mor-
tuus est illic. Et vidētes virtutem regis
⁊ imperū exercitus ei⁹. diuerterūt se ab
eis. Castra autem regis ascenderūt cō-
tra eos in iherlm: et applicuerūt castra
regis ad iudeam et montem syon. Et
fecit pacem cū hijs q̄ erāt ī bethsura: ⁊
exierūt de ciuitate quia non erant eis
ibi alimenta condulsis: quia sabbata
erant terre. Et cōphēdit rex bethsu-
ram et constituit ibi custodiā seruare
eam: et cōnūtit castra ad locū sandi-
ficationis dies mltos. Et statuit illic
balistas ⁊ machinas. ⁊ ignis iacula
⁊ tormēta ad lapides iadādos: et spi-
cula. ⁊ scorpiones. ad mittendas sagit-
tas. ⁊ fundibula. fecerūt autem et ipi

machinas aduersus machinas eorū:
et pugnauerūt dies mltos. Ecce autē
non erant in ciuitate eo qd septimus
annus esset: et qui remāserant ī iudea
de gentibz consūperant reliquias eorū
que repositae fuerant. Et remanserunt
in sanctis viri pauci quoniam obtinu-
erat eos fames: ⁊ dispecti sūt unusq; q;
ī locū suū. Et audiuit lisias qd phi-
lippus quē cōstituerat rex antiochus
cū adhuc uiuēt ut nutreret antiochū
filiū suū et regnaret. reuersus est a per-
sida ⁊ media ⁊ exercitus qui abierat cū
ipso: et quia querit suscipere regni ne-
goria. Et festinauit ire: ⁊ dicere ad re-
gem et duces exercitus. Deficim⁹ coti-
die et esca nobis modica est: et locus
quem obsidem⁹ est munit⁹: ⁊ incūbit
nobis ordinare de regno. Nūc itaq;
denuo degetras hominibz istis: et fa-
ciamus cū illis pacem ⁊ cū omni gen-
te eorū: ⁊ constituam⁹ illis ut ambulēt
in legitimis suis sicut prius. Propter
legitima enī ipsorū que desepim⁹ irati
sunt: et fecerūt omnia hec. Et placuit
sermo in conspectu regis et principū:
et misit ad eos pacem facere et ceperūt
illā: et iurauit illis rex et principes et
exierūt de munitione. Et intrauit rex
montem syon et vidit munitionem
loci: et rupit citius iuramentū quod
iurauit: et mandauit destruere murū
ī giro. Et discessit festinanter ⁊ reuēsus
est antiochiā: et inuenit philippum
dominātem ciuitati: ⁊ pugnauit ad-
uersus eū ⁊ occupauit ciuitatē. **C. vii.**

Anno centesimoquingagesimo
et primo exiit demetrius seleuci
filius ab urbe roma: et ascendit cum
paucis viris in ciuitatem maritimā:
et regnauit illic. Et factū est ut ingres-
sus est domū regni patrum suorum

comprehendit exercitus antiochi et lisi-
am ut adducerent eos ad eum: et res ei
innotuit: et ait. Nolite michi ostende-
re faciem eorum. Et occidit eos exercitus.
Et sedit demetrius super sedem regni
sui: et venerunt ad eum viri iniqui et im-
pii ex israel et alchim⁹ dux eorum: qui vo-
lebat fieri sacerdos. Et accusaverunt
populum apud regem dicentes. Perdidit
iudas et fratres eius⁹ amicos tuos et nos
dispedit de terra nostra. Nunc ergo
mitte virum cui credis ut eat et videat
exterminium omne quod fecit nobis in
regionibus regis: et puniat omnes ami-
cos eius et adiutores eorum. Et elegit
rex ex amicis suis bachidem qui domi-
nabatur trans flumen magnum in regno
et fidelem regi: et misit eum ut videret
exterminium quod fecit iudas. Sed et
alchim⁹ impius constituit in sacerdotium:
et mandavit ei facere ultionem in filios
israel. Et surrexerunt et venerunt cum exercitu
magno in terram iuda: et miserunt
nuncios et locuti sunt ad iudam et ad
fratres eius verbis pacificis in dolo:
et non intenderunt sermonibus eorum. Vide-
runt enim quia venerunt cum exercitu ma-
gno: et convenerunt ad alchim⁹ et bachi-
dem congregatio scribarum requirere quod
iusta sunt. Et primi assidei qui erant in
filios israel: et requirebant ab eis pacem.
Dixerunt enim. Homo sacerdos de semi-
ne aaron venit: non decipiet nos. Et
locutus est cum eis verba pacifica: et iura-
vit illis dicens. Non inferemus vobis
malum: neque amicis vestris. Et credide-
runt ei. Et comprehendit ex eis sexaginta
viros: et occidit eos in una die secun-
dum verbum quod scriptum est. Carnes
sanctorum tuorum et sanguinem ipsorum
effuderunt in circuitu iherusalem: et non erat qui
sepeliret. Et incubuit timor et tremor

in omnem populum: quia dixerunt. Non est
veritas et iudicium in eis. Transgressi
sunt enim constitutum: et iurandum quod
iuraverunt. Et movit bachides castra
ab iherusalem et applicuit in bethzecha: et
misit et comprehendit milites ex eis qui
a se refugerant: et quosdam de populo
madavit: et in puteum magnum proiecit.
Et commisit regionem alchimio: et reli-
quit cum eo auxilium in adiutorium ipsi.
Et abiit bachides ad regem. Et satis
agebat alchimius pro principatu sa-
cerdotii sui. Et convenerunt ad eum omnes
qui perturbabant populum suum: et obtinu-
erunt terram iuda: et fecerunt plagam
magnam in israel. Et vidit iudas omnia
mala que fecit alchimius et qui cum eo
erant filios israel plus multo quam gentes:
et egressi in omnes fines iudee in circuitu
et fecit vindictam in viros desertores:
et cessaverunt ultra egredi in regione. Vi-
dit autem alchimius quod prevaluit
iudas et qui cum eo erant et cognovit
quia non potest sustinere eos: et regres-
sus est ad regem: et accusavit eos multis
criminibus. Et misit rex nichanorem
unum ex principibus suis nobilioribus: qui
erat inimicissimus exercitus contra israel: et
mandavit ei evertere populum. Et venit
nichanor in iherusalem cum exercitu magno:
et misit ad iudam et ad fratres eius cum
dolo verbis pacificis dicens. Non sit
pugna inter me et vos. Veniam cum viris
paucis: ut videam facies vestras cum
pace. Et venit ad iudam et saluta-
verunt se invicem pacifice: et hostes pa-
rati erant rapere iudam. Et innotuit ser-
mo iude quoniam cum dolo venerat ad
eum: et contritus est ab eo: et amplius
noluit videre faciem eius. Et cognovit
nichanor quoniam denudatum est consilium
eius: et egressus obviam iude in pugnam

iuxta rapharsalama. Et ceciderunt de nichanoris exercitu fere quinq; milia viri: et fugerunt in ciuitate dauid. Et post hec verba ascendit nichanor in montem syon: et egerunt de sacerdotibus ppli salutare eum in pace: et demonstrare ei olocaustomata que offererant pro rege. Et irridens spreuit eos et pol-luit: et locutus est superbe: et intrauit cum ira dicens. Nisi traditus fuerit iudas et exercitus eius in manus meas: continuo cum regressus fuero in pace succendam domum istam. Et egressus cum ira magna. Et intrauerunt sacerdotes et steterunt ante faciem altaris et templi: et flentes dixerunt. Tu domine elegisti domum istam ad inuocandum nomen tuum in ea: ut esset domus orationis et obsecrationis populo tuo. Fac vindictam in homine isto. et exercitu eius: et cadant in gladio. Memento blasphemias eorum: et ne dederis eis ut permaneat. Et egressus nichanor ab iherusalem et castra applicuit ad bethoron: et occurrit illi exercitus sirie. Et iudas applicuit in adarsa cum tribus milibus viris. Et orauit iudas et dixit. Qui missi erant a rege sennatharib domine quia blasphemauerunt te: egressus angelus et percussit eos centum octoginta quinq; milia: sic contremuit exercitum istum in conspectu nostro hodie et sciant ceteri quia male locutus est super sancta tua: et iudica illum secundum maliciam illius. Et commiserunt exercitus plurimum tricesima die mensis adar: et contrita sunt castra nichanoris: et cecidit ipse primus in prelio ut autem vidit exercitus eius quia cecidisset nichanor proiecerunt arma sua et fugerunt: et persecuti sunt eos via unius diei ab adazer usquequo veniatur in gazara: et tubis cecinerunt post eos cum significationibus. Et egerunt

de omnibus castellis iudee in circuitu: et ventilabant eos cornibus: et conuer-tebantur iterum ad eos. Et ceciderunt omnes gladio: et non est relictus ex eis nec unus. Et acceperunt spolia eorum in predam: et caput nichanoris ampu-tauerunt et deexteram eius quam tenebat superbe: et attulerunt et suspenderunt contra iherusalem. Et letatus est populus valde: et egerunt diem illam in leticia magna. Et constituit agi omnibus annis die ista tricesima die mensis adar: et filuit terra iuda dies paucos. **C. viii.**

Et audiuit iudas nomen roma-norum quia sunt potentes viribus et acquiescunt ad omnia que postulant ab eis: et quicumque accesserunt ad eos statuerunt cum eis amicitias: et quia sunt potentes viribus. Et audierunt plura eorum et virtutes bonas quas faciunt in galacia: quia obtinuerunt eos et duxerunt sub tributum. Et quanta fecerunt in regione hispanie: et quod in potestatem rede-gerunt metalla argenti et auri que illic sunt: et possederunt omnem locum consilio suo et patientia: loca que longe erant valde ab eis et reges qui superueverant eis ab extremis terre contriuerunt: et percusserunt eos plaga magna. Ceteri autem dant eis tributum omnibus annis. Et philippum persem sitorum regem et ceteros que aduersus eos arma tulerant contriue-runt in bello: et obtinuerunt eos. Et antiochum magnum regem asie qui eis pugnam intulerat habens centum viginti elephantes et equitatum et currus et exercitum magnum valde contritum ab eis: et quia ceperunt eum viuum et statuerunt ei ut daret ipse et qui regnauerunt post ipsum tributum magnum: et daret obsides et constitutum. Et regionem medorum et medos et lidos de optimis regionibus

eorum: et acceptas eas ab eis dederunt eum-
 menti regi. Et quia qui erant apud el-
 ladam voluerunt ire et tollere eos: et
 innotuit sermo huius et miserunt ad eos
 ducem unum et pugnaverunt contra il-
 los et ceciderunt ex eis multi: et captivas
 duxerunt uxores eorum et filios et diripue-
 runt eos et terram eorum possederunt: et de-
 struxerunt muros eorum: et in servitutem
 illos redegerunt usque in hunc diem. Et
 residua regna et insulas que aliquando
 restiterant illis exterminauerunt: et in
 potestate redegerunt. Cum autem
 suis et que in ipsis requie habebant conser-
 uauerunt amicitiam: et obtinuerunt regna
 que erant proxima et que erant longe:
 quia quicumque audiebant nomen eorum ti-
 mebant eos. Quibus vero vellet auxilio
 esse ut regnarent regnabant. Quos autem
 vellet regno turbabant: et exaltari
 sunt valde. Et in omnibus istis nemo porta-
 bat diadema: nec induebat purpura:
 ut magnificaret in ea. Et quia curiam
 fecerunt sibi: et cotidie consulebant tre-
 centis viginti consilium agentes semper
 de multitudine: ut que digna sunt ge-
 rant. Et committunt uni homini magi-
 stratum suum per singulos annos dñari
 unius terre sue: et omnes obediunt uni:
 et non est invidia neque zelus inter eos.
 Et elegit iudas eupolemi filium iohan-
 nis filij iacob et iasonem filium eleaza-
 ri et misit eos romam constituere cum
 illis amicitiam et societatem: et ut aufer-
 rent ab eis iugum grecorum: quia
 viderunt quod in servitutem premerent re-
 gnum israel. Et abierunt romam viam
 multam valde: et introierunt curiam et
 dixerunt. Iudas machabeus et fratres
 eius et populus iudeorum miserunt nos ad
 vos statuere vobiscum societatem et pa-
 cem: et conscribere nos socios et amicos

vestros. Et placuit sermo in conspectu
 eorum. Et hoc rescriptum quod rescripserunt
 in tabulis ereis: et miserunt in iherusalem
 ut esset apud eos ibi memoriale pacis
 et societatis. Bene sit romanis et gen-
 ti iudeorum in mari et in terra in eternum: gladi-
 usque et hostis procul sit ab eis. Quod si in-
 steterit bellum romanis prius aut o-
 mnibus sociis eorum in omni dominatione
 eorum: auxilium feret gens iudeorum prout
 tempus didauerit corde pleno. Et pre-
 liantibus non dabunt neque subministra-
 bunt triticum arma pecunia naues sicut
 placuit romanis: et custodient man-
 data eorum nichil ab eis accipientes. Si-
 militer autem et si genti iudeorum prius
 acciderit bellum adiuvabunt romani ex
 animo prout eis tempus permiserit: et
 adiuvantibus non dabitur triticum
 arma pecunia naues sicut placuit ro-
 manis: et custodient mandata eorum
 absque dolo. Secundum hec verba con-
 stituerunt romani populo iudeorum. Quod
 si post hec verba huius aut illi addere aut de-
 mittere ad hec aliquid voluerint facient
 ex proposito suo: et quicunque addiderint vel
 dempserint rata erunt. Sed et de malis
 que demetrius rex fecit in eos scriptum
 est dicentes. Quare gravasti iugum tuum
 super amicos nostros et socios iudeos?
 Si ergo iterum adierint nos adversum
 te faciemus illis iudicium: et pugna-
 bimus tecum mari terraque. **C. x.**
 In terra ut audiuit demetrius quia ce-
 cidit nichanor et exercitus eius in prelio:
 apposuit bachidem et alchimum rursum
 mittere in iudeam: et de exercitu cornu cum
 illis. Et abierunt via que ducit in gal-
 galam: et castra posuerunt in masaloth
 que est in arbelle et occupaverunt eam:
 et peremerunt animas hominum multas.
 In mense primo anni centesimi et

quinquagelimi ⁊ secūdi applicuerunt exercitū ad iherlm: et surrexerūt et abierunt in berea vigintimilia virorum et duomilia equitū. Et iudas posuerat castra in laisa: et tria milia viri electi cum eo. Et viderūt multitudinē exercitus quia multi sūt et timuerūt valde: et multi subtraxerūt se de castris: ⁊ nō remanserunt ex eis nisi octingenti viri. Et vidit iudas quod defluxit exercitus suus et bellū purgebat eū: et cōtractus est corde quia non habebat tempus congregandi eos: et dissolutus est. Et dixit hīs qui residui erāt. Surgam⁹ et eamus ad aduersarios nostros: si poterim⁹ pugnare aduersus eos. Et auertebāt eū dicentes. Non poterim⁹: sed liberem⁹ animas nostras modo ⁊ reuertamur ad fratres nostros: et tunc pugnabim⁹ aduersus eos. Nos autē pauci sum⁹. Et ait iudas. Absit istā rem facere: ut fugiam⁹ ab eis. Et si appropiauit tempus nostre moriamur in virtute ppter fratres nostros: et nō inferam⁹ crimen glorie nostre. Et mouit exercitus de castris: et steterūt illis obuiam. Et diuisi sūt equites i duas partes: et fūdibularij ⁊ sagittarij preibant exercitū: ⁊ pmi certaminis omnes potentes. Bachides autem erat i dextro cornu: et proximauit legio ex duabus partibz: et clamabāt tubis. Exclamauerūt autē ⁊ hī q̄ erāt ex parte iude ecia ipsi: ⁊ cōmota ē terra a voce exercitū: et commissū est p̄liū a mane usq; ad vesp̄am. Et vidit iudas qd̄ firmiter est pars exercitus bachidis in dextis: et cōuenerūt cū ipso omnes cōstantes corde: et cōtrita est dextera pars ab eis: et p̄secut⁹ est eos usq; ad montē azoti. Et qui in sinistro cornu erant viderūt quod cōtritum est dextū cornu: ⁊ securi

sunt post iudā et eos qui cū ipso erant a tergo. Et ingrauatū est p̄liū: et ceciderunt vulnerati multi ex hīs et ex illis. Et iudas cecidit: et ceteri fugerūt. Et ionathas et simon rulerūt iudam frān suū: ⁊ sepelirūt eū in sepulcro patrum suoz in ciuitate modin. Et fleuerunt eum omīs p̄ls isrl̄ plandū magno: et lugebant dies multos: et dixerunt. Quomodo cecidit potens qui saluū faciebat p̄lm isrl̄? Et cetera verba bellorū iude et virtutū quas fecit et magnitudinis eius non sunt descripta. Multa enī erant valde. Et factū ē post obitum iude emerlerūt iniqui i omīb; finibus isrl̄: et exorti sunt omnes qui operabant iniquitatē. In diebz illis facta est fames magna valde: et tradidit se bachidi omnis regio eorū cū ipsis. Et elegit bachides viros impios et cōstituit eos dominos regionis: ⁊ requirebāt et p̄secutabātur amicos iude: et adducebāt eos ad bachidem: et vindicabat in illos et illudebat. Et facta ē tribulatio magna in isrl̄: q̄lis non fuit ex die qua nō est visus p̄pheta in isrl̄. Et cōgregati sūt omēs amici iude: et dixerūt ionathe. Sequo frater tuus iudas defunctus est: vir similis ei nō est qui exeat contra inimicos. bachidem et eos qui inimici sūt gētis nostre. Nunc itaq; te hodie eligimus esse p̄ eo nobis in principem et ducē: ad bellandū bellū nostrū. Et suscepit ionathas tempore illo principatū: et surrexit loco iude fratris sui. Et cognouit bachides: et querebat eū occidere. Et cognouit ionathas ⁊ simon frater eius et omnes qui cū eo erant: et fugerunt in desertū thecue: et cōsederūt ad aquam lacus asphar. Et cognouit bachides: et die sabbatorū venit ipse

et omnis exercitus eius transiordanem. Et ionathas misit fratrem suum ducem populi: et rogauit nabuthos amicos suos ut comoderent illis apparatus suum: qui erat copiosus. Et eiecerunt filii iambri eum madaba et comprehenderunt iohannem et omnia que habebat: et abierunt habentes ea. Post hec verba renunciatum est ionathe et symoni fratri eius: quia filii iambri faciunt nuptias magnas et ducunt sponsam eum madaba filiam unius de magnis principibus chanaan cum ambitione magna. Et recordati sunt sanguinis iohannis fratris sui: et ascenderunt et absconderunt se sub tegumento montis. Et eleuauerunt oculos suos et viderunt: et ecce tumultus et apparatus militum: et sponsus processit et amici eius: et fratres eius obuiam illis cum tympanis et musicis et armis multis. Et surrexerunt ad eos eum insidijs et occiderunt eos: et ceciderunt vulnerati multi: et residui fugerunt in montes. Et acceperunt omnia spolia eorum: et conuersi sunt nuptie in ludum: et vox musicorum ipsorum in lamentum. Et vindicauerunt vindictam sanguinis fratris sui: et reuersi sunt ad ripam iordanis. Et audiuit bachides: et venit die sabbatorum usque ad oram iordanis in virtute magna. Et dixit ad suos ionathas. Surgamus: et pugnemus contra inimicos nostros. Non est enim hodie sicut heri et nudius tertius. Ecce enim bellum exaduerso: aqua vero iordanis hinc et inde et ripa et paludes et saltus: et non est locus diuerendi. Nunc ergo clamate in celum: ut liberemini de manu inimicorum vestrorum. Et commissum est bellum. Et extendit ionathas manum suam percutere bachidem: et diuertit ab eo retro. Et dissidit ionathas et qui cum eo erant in iordanem: et transfugerunt

ad eos iordanem. Et ceciderunt de parte bachidis die illa mille viri: et reuersi sunt in iherusalem. Et edificauerunt ciuitates munitas in iudea: munitionemque erat in ihericho et in ammaum et in bethpron et bethel et chamnata et phara et thopo muris excelsis et portis et seris. Et posuit custodiam in eis: ut inimicicias exerceret in israel. Et munivit ciuitatem bethsuram et gazaram et arce et posuit in eis auxilia et apparatus escarum: et accepit filios principum regionis obseques: et posuit eos in arce in iherusalem in custodiam. Et anno centesimo quinquagesimo tertio mense secundo precepit alchimus destrui muros domus sancte interioris: et destrui opera prophetarum. Et cepit destruere. In tempore illo percussus est alchimus et impedita sunt opera illius: et occlusum est os eius et dissolutus est paralisi: nec ultra potuit loqui verbum et mandare de domo sua. Et mortuus est alchimus in tempore illo cum tormento magno. Et vidit bachides qui mortuus est alchimus: et reuersus est ad regem: et siluit terra annis duobus. Et cogitauerunt omnes iniqui dicentes. Ecce ionathas et qui cum eo sunt in silentio habitant confidenter. Nunc ergo adducamus bachidem: et comprehendet eos omnes una nocte. Et abierunt: et consilium ei dederunt. Et surrexit ut veniret cum exercitu multo. Et misit occulte epistolas socijs suis qui erant in iudea ut comprehenderent ionathan et eos qui cum eo erant: sed non potuerunt quia innotuit eis consilium eorum. Et apprehendit de viris regionis qui principes erant milicie quinquaginta viros: et occidit eos. Et recessit ionathas et symon et qui cum eo erant in bethbesem que est in deserto: et extruxit diruta eius: et firmauerunt eam.

Et cognouit bachides et congregauit
 uniuersam multitudinem suam: et hijs qui
 de iudea erant denunciavit. Et venit et
 castra posuit desuper bethbelle: et oppu-
 gnauit eam dies multos: et fecit machi-
 nas. Et reliquit ionathas symonem
 fratrem suum in ciuitate et exiit in regi-
 onem: et venit cum numero et percussit o-
 daren et fratres eius et filios phaseron in
 tabernaculis ipsorum: et cepit redere et cresce-
 re in uirtutibus. Symon uero et qui cum
 ipso erant exierunt de ciuitate et succen-
 derunt machinas: et pergnauerunt contra
 bachidem: et contritus est ab eis. Et affli-
 xerunt eum ualde: quoniam consilium eius
 et congressus eius erat inanis. Et ira-
 tus contra uiros iniquos qui ei consi-
 lium dederat ut ueniret in regionem
 ipsorum: multos ex eis occidit. Ipse autem
 cogitauit cum reliquis abire in regio-
 nem suam. Et cognouit ionathas et
 misit ad eum legatos: componere pacem
 cum ipso: et reddere ei captiuitatem. Et
 libenter accepit: et fecit secundum uerba
 eius: et iurauit se nichil facturum ei mali
 omnibus diebus uite eius. Et red-
 didit ei captiuitatem quam prius erat pda-
 tus de terra iuda. Et conuersus abiit
 in terram suam: et non apposuit amplius
 uenire in fines eius. Et cessauit gladius
 ex israel. Et habitauit ionathas in mag-
 nas: et cepit ionathas ibi iudicare po-
 pulum: et exterminauit impios ex israel. **C. v.**

Et anno ceterisimoseagesimo ascen-
 dit alexander antiochi filius qui
 cognominatur nobilis et occupauit
 ptolomaidam: et receperunt eum: et re-
 gnauit illic. Et audiuit demetrius rex
 et congregauit exercitum copiosum ualde:
 et exiit obuiam illi in plinium. Et mi-
 sit demetrius epistolam ad ionathan:
 uerbis pacificis: ut magnificaret eum.

Dixit enim. Anticipemus facere paten-
 tum eo: priusque faciat cum alexandro
 aduersum nos. Recordabitur enim o-
 mnium malorum que fecimus in eum: et in
 fratrem eius: et in gentem eius. Et dedit ei
 potestatem congregandi exercitum: et fabri-
 care arma: et esse ipsum socium eius: et ob-
 sides qui erant in arce iussit tradi ei.
 Et uenit ionathas in iherusalem: et legit
 epistolas in auditu omnis populi: et eorum
 qui in arce erant. Et timuerunt timore
 magno: quoniam audierunt quod dedit ei rex
 potestatem congregandi exercitum. Et tra-
 didi sunt ionathe obsides: et reddidit
 eos parentibus suis. Et habitauit iona-
 thas in iherusalem: et cepit edificare: et in-
 nouare ciuitatem. Et dixit facientibus
 opera ut reuerterent muros et montem
 syon: in circuitu lapidibus quadratis
 ad munitionem: et ita fecerunt. Et fuge-
 runt alienigene qui erant in muniti-
 onibus quas bachides edificauerat:
 et reliquit unusquisque locum et abiit
 in terram suam: tantum in bethsura reman-
 serunt aliqui ex hijs qui reliquerant
 legem et precepta dei. Erat enim hec eis ad
 refugium. Et audiuit alexander rex pro-
 missa que promissit demetrius ionathe:
 et narrauerunt ei prelia et uirtutes quas
 ipse fecit et fratres eius: et labores quos
 laborauerunt. Et ait. Nunquid inue-
 niemus aliquem uirum talem? Et nunc fa-
 ciemus eum amicum et socium nostrum. Et
 scripsit epistolam: et misit ei secundum hec
 uerba dicens. Rex alexander: fratri io-
 nathe salutem. Audiuimus de te quod uir
 potens sis uiribus: et aptus es ut sis
 amicus noster. Et nunc constituimus
 te hodie summum sacerdotem gentis tue:
 et ut amicus uoceris regis. Et misit ei
 purpuram et coronam auream: ut que-
 nra sunt sentias nobiscum: et conserues

amicicias ad nos. Et induit se ionathas stola sancta septimo mēse. āno centesimo sexagesimo in die solenni benophegie. Et congregauit exercitū: et fecit arma copiosa. Et audiuit demetrius verba ista: et contristatus est nimis. Et ait. Quid hoc fecimus: quod preoccupauit nos alexander apprehendere amicitia iudeorum ad munimen sui? Scribam et ego illi verba deprecatoria et dignitates et dona: ut sit mecum in adiutorium. Et scripsit ei in hec verba. Rex demetrius genti iudeorum salutem. Quoniam seruastis ad nos pactum et mansistis in amicitia nostra: et non accessistis ad inimicos nostros: audiuius et gauisi sumus. Et nunc perseuerate adhuc conseruare ad nos fidem: et retribuimus vobis bona pro hijs que fecistis nobiscum: et remittimus vobis prestationes multas et dabimus vobis donationes. Et nunc absoluo vos et omnes iudeos a tributis: et precia salis indulgeo: et coronas remitto. Et tercias seminis et dimidiam partem fructus ligni quod est portionis mee relinquo vobis ex hodierno die et deinceps: ne accipiat a terra iuda et a tribus ciuitatibus que addite sunt illi ex samaria et galilea: ex hodierna die et in totum tempus. Et iherusalem sit sancta et libera cum finibus suis: et decime et tributa ipsius sint. Remitto etiam potestatem arcis que est in iherusalem et do eam summo sacerdoti: ut constituat in ea viros quoscunque ipse elegerit qui custodiant eam. Et omnem animam iudeorum que captiua est a terra iuda in omni regno meo relinquo libera gratis: ut omnes a tributis soluantur etiam precor suorum. Et omnes dies solennes et sabbata et neomenie et dies decreti et tres dies ante diem

solemnem et tres dies post diem sollemnem sint omnes immunitatis et remissionis omnibus iudeis qui sunt in regno meo. Et nemo habebit potestatem agere aliquid: et mouere negocia aduersus aliquem illorum in omni causa. Et ut ascribantur ex iudeis in exercitu regis ad triginta milia virorum. Et dabunt illis copie ut oportet omnibus exercitibus regis: et ex eis ordinabuntur qui sint in munitionibus regis magni. Et ex hijs constituantur supra negocia regni que aguntur ex fide: et principes sint ex eis et ambulent legibus suis: sicut precepit rex in terra iuda. Et tres ciuitates que addite sunt iudee ex regione samarie cum iudea reputentur ut sint sub uno: et non obediunt aliene potestati nisi summo sacerdoti: ptolomaida et confines eius quas dedi donum sanctis qui sunt in iherusalem ad necessarios sumptus sanctos. Et ego dabo singulis annis quindecim milia siclorum argenti de rationibus regis que me contingunt: et omne quod reliquum fuerit quod non reddiderat qui super negocia erant annis prioribus: ex hoc dabunt in opationem. Et super hec quinquemilia siclorum argenti que accipiebant de sanctorum ratione per singulos annos: et hec ad sacerdotes pertineant qui ministerio funguntur. Et quicumque confugerint in templum quod est iherosolimis et in omnibus finibus eius obnoxii regi in omni negotio dimittantur: et vniuersa que sunt eis in regno meo libera habeant. Et ad edificanda vel restauranda opera sanctorum sumptus dabuntur de ratione regis: et ad reedificandos muros in iherusalem et continuandos in circuitu sumptus dabuntur de ratione regis: et ad construendos muros in iudea. Et

audiuit autem ionathas et plures sermones istos. non crediderunt eis nec receperunt eos: quia recordati sunt malicie magne quam fecerat in israel: et tribulauerat eos valde. Et complacuit eis in alexandrum: quia ipse fuerat eis princeps sermonum pacis: et ipsi auxilium ferebant omnibus diebus. Et congregauit rex alexander exercitum magnum: et admo- uit castra contra demetrium. Et commi- serunt plurimum reges et fugit exercitus de- metrii: et insecutus est eum alexander: et incubuit super eos. Et inualuit plurimum nimis. donec occidit sol: et cecidit deme- trius in illa die. Et misit alexander ad ptolomeum regem egypti legatos. secundum hec verba dicens. Quoniam regressus sum in regnum meum et sedi in sede pa- trum meorum: et obtinui principatum et contriui demetrium. et possedi regionem nostram. et commisi pugnam cum eo et contritus est ipse et castra eius a nobis: et sedemus in sede regni eius: et nunc statuamus adinuicem amicitiam et da michi filiam tuam uxorem: et ero gener tuus: et dabo tibi dona et ipsi dignitate. Et respondit rex ptolomeus dicens. Fe- lices dies in qua reuersus es ad terram patrum tuorum: et sedisti in sede regni eorum. Et nunc faciam tibi quod scripsisti: sed occurre michi ptolomaidam ut uideamus inuicem nos: et spondeam tibi sicut dixisti. Et reuixit ptolomeus de egypto ipse et cleopatra filia eius: et venit ptolomaidam anno centesimo sexagesimo octavo. Et occurrit ei alexander rex. Et dedit ei cleopatram filiam suam: et fecit nuptias eius ptolomaidae. sicut reges in magna gloria. Et scripsit alexander rex ionathe: ut veniret obuiam sibi. Et abiit cum gloria ptolomaida et occurrit ibi duobus regibus: et dedit

illis argentum multum et auxilium et dona: et inuenit gratiam in conspectu eorum. Et conuenerunt aduersus eum viri pesti- lentes et israel viri iniqui interpellantes aduersus eum: et non intendit ad eos rex. Et iussit spoliari ionathan vestibus suis: et indui eum purpura. Et ita fecerunt. Et collocauit eum rex sedere secum: dixitque principibus suis. Exite cum eo in medium ciuitatis: et predicate ut nemo aduersus eum interpellet de ullo negotio: nec quisquam ei molestus sit de ulla ratione. Et factum est ut uiderunt qui interpellabant gloriam eius que pre- dicabatur: et optum eum purpura: fuge- runt omnes. Et magnificauit eum rex: et scripsit eum inter primos amicos: et posuit eum ducem et participem prin- cipatus. Et reuersus est ionathas in iherusalem: cum pace et leticia. In anno centesimo sexagesimo quinto venit de- metrius filius demetrii a creta in terram patrum suorum. Et audiuit alexander rex et contristatus est valde: et reuersus est antiochia. Et constituit demetrius rex appolonium ducem qui preerat celestyrie: et congregauit exercitum magnum et accessit ad iamnia: et misit ad iona- than summum sacerdotem dicens. Tu so- lus resistis nobis. Ego autem factus sum in derisum et in opprobrium: propterea quia tu potestatem aduersum nos exeres in montibus. Nunc ergo si con- fidis in uirtutibus tuis descende ad nos in campum et comparemus illic inuicem: quia necum est uirtus bellorum. Interro- ga et discite quis sum ego et ceteri qui auxilio sunt michi: qui et dicunt quia non potest stare pes uester. ante faciem nostram: quia his in fugam conuersi sunt patres tui in terram suam. Et nunc quo- modo poteris sustinere equitatum et

exercitū tantū in campo ubi nō est lapis neq; saxum: neq; locus fugiendi.
 Et audiuit autē ionathas sermones appollonij: mor⁹ ē animo. Et elegit decem milia viros: et egiit ab iherusalem: et occurrit ei symon frater eius in adiutoriū. Et applicuerunt castra in ioppen. Et exclusit eū a ciuitate: quia custodia appollonij ioppe erat: et oppugnauit eam. Et exerciti qui erāt in ciuitate aperuerunt ei: et obtinuit ionathas ioppen. Et audiuit appollonius: et admoit tria milia equitum. et exercitū multū. Et abiit i azotum tanq; iter faciens: et statim egiit i campum: eo quod haberet multitudinem equitum et cōsideret in eis. Et insecutus est eum ionathas in azotum: et commiserunt preliū. Et reliquit appollonius in castris mille equites post eos occulte. Et cognouit ionathas quoniam insidie sunt post se: et circūierūt castra eius: et iecerunt iacula in pplm a mane usq; ad vespem. Populus autē stabat sicut precepit ionathas: et laborauerunt equi eorū. Et eiecit symon exercitum suū: et cōmisit extra legionē. Equites enī fatigati erant. Et contriti sunt ab eo: et fugerūt. Et qui dispersi sunt per campū fugerūt in azotum: et intrauerunt in bethdagon ydolū suū: ut ibi se liberarēt. Et succedit ionathas azotum et ciuitates que erant in circuitu eius: et accepit spolia eorū: et templum dagon et omnes qui fugerūt in illud succendit igni. Et fuerūt qui reciderūt gladio cum hīs qui succensi sunt: fere octo milia viros. Et mouit inde ionathas castra: et applicuit ea aschalonā et egerunt de ciuitate obuiā illi in magna gloria. Et reuersus est ionathas in iherusalem cū suis habentibz spolia

multa. Et factū est ut audiuit alexāder rex symones istos: addidit adhuc glorificare ionathan. Et misit ei fibulam auream: sicut consuetudo est dari cognatis regum. Et dedit ei archaron et omnes fines eius in possessionē. **Exi.**
 Et rex egipti congregauit exercitū sicut arenam que ē circa oram maris. et naues multas: et querebat obtinere regnū alexandri dolo: et addere illud regno suo. Et egiit in syriam verbis pacificis: et aperiebant ei ciuitates. et occurrebant ei: quia mādauērat alexāder rex egipti ei obuiam. eo qd socer suus esset. Cum autem introiret ciuitatem ptolomeus: ponebat custodias militum in singulis ciuitatibus. Et ut appropiauit azoto ostenderunt ei templū dagon succensū igni: et azotum et cetera eius demolita et corpora proiecta: et eorū q celi erant in bello tumulos. quos fecerant secus viam. Et narrauerunt regi quia hec fecit ionathas: ut inuidiā facerent ei. Et tacuit rex. Et occurrit ionathas regi i ioppen cum gloria: et inuicem se salutauerūt: et dormierūt illic. Et abiit ionathas cum rege usq; ad flumiū qui vocabat̃r eleuther⁹ et reuersus ē i iherlm. Rex autē ptolomeus obtinuit dominium ciuitatū usq; sileutiā maritimā: et cogitabat in alexandrum consilia mala. Et misit legatos ad demetrium dicēs. Veni componamus inter nos pactū et dabo tibi filiā meam quā habet alexāder: et regnabis in regno patris tui. Veniret enī me: quod dederim illi filiā meam. Quesiuit enī me occidere. Et vitupauit eum: ppter ea qd cōcupierat regnum eius. Et abstulit filiā suā et dedit eā demetrio: et alienauit se ab alexādro: et manifestate sūt inimicie

eius. Et intrauit ptolomeus antiochi-
am: et imposuit duo diademata capi-
ti suo: egypti et alie. Alexander autem rex
erat in cilicia illis temporibus: quia re-
bellabant qui erant in locis illis. Et
audiuit alexander: et venit ad eum in bel-
lum. Et produxit ptolomeus rex exer-
citum: et occurrit ei in manu valida:
et fugauit eum. Et fugit alexander in
arabiā: ut ibi protegeretur. Rex autem
ptolomeus exaltatus est: et abstulit zab-
diel arabs caput alexandri: et misit
ptolomeo. Et rex ptolomeus mortuus
est in die tertia: et qui erant in munici-
onibus puerunt ab hijs qui erant in-
tra castra. Et regnauit demetrius anno
centesimo septuagesimo septimo. In
diebus illis congregauit ionathas eos
qui erant in iudea: ut repugnaret ar-
cem que est in iherusalem: et fecerunt con-
tra eam machinas multas. Et abierunt
quidam qui oderant gentem suā uiri
iniqui ad regem demetriū: et renuncia-
uerunt ei quod ionathas obsideret arcem.
Et ut audiuit iratus est: et statim ve-
nit ptolomaida: et scripsit ionathe
ne obsideret arcem: sed occurreret sibi ad
colloquium festinato. Ut audiuit autem
ionathas iussit obsideri. Et elegit de
senioribus israel et de sacerdotibus: et dedit
se periculo. Et accepit aurum et argentum
et uestem et alia xenia multa: et abiit ad
regem ptolomaidā: et inuenit gratiā
in conspectu eius. Et interpellabant ad-
uersus eum quidam iniqui ex gente sua.
Et fecit ei rex: sicut fecerant ei qui ante
eum fuerant. Et exaltauit eum in conspectu
omnium amicorum suorum: et statuit ei prin-
cipatum sacerdotum: et quaecumque alia ha-
buit prius prius: et fecit eum principem
amicorum. Et postulauit ionathas a
rege ut immunitatem faceret iudeā et tres

toparchias idest samariā et confines
eius: et promisit ei talenta trecenta. Et
consensit rex: et scripsit ionathe epistolas
de hijs omnibus hunc modum continentes.
Rex demetrius fratri ionathe salutem
et genti iudeorum. Exemplum epistole quā
scripsimus lastheni parenti nostro de uo-
bis misimus ad uos: ut sciretis. Rex
demetrius lastheni parenti salutem. Gen-
ti iudeorum amicis nostris et conseruanti-
bus que iusta sunt apud nos decui-
mus benefacere propter benignitatem ipsorum
quā erga nos habent. Statuimus ergo
illis omnes fines iudee: et tres ciuitates
liddā et ramathe que addite sunt iu-
dee et samariā: et omnes confines earum
sequestrari omnibus sacrificantibus in
iherosolymis: pro hijs quae ab eis prius rex
accipiebat pro singulis annis: et pro
fructibus terre et pomorum. Et alia que
ad nos pertinebant decimarum et tribu-
torum: ex hoc tempore remittimus eis:
et arcas salinarum et coronas que no-
bis deferbant omnia ipsis concedimus:
et nichil horum irritum erit ex hoc et in o-
mnino tempus. Nunc ergo curate facere
horum exemplum: et detur ionathe et po-
natur in monte sando et in loco celebri.
Et uidens demetrius rex quod siluit
terra in conspectu suo et nichil ei resistit
dimisit totum exercitum suum unumquemque
in locum suum: excepto peregrino exercitu
quem traxit ab insulis gentium: et inimi-
ci erant ei omnes exercitus patrum eius.
Triphon autem erat quidam partium
alexandri prius: et uidit quoniam o-
mnis exercitus murmurauit contra de-
metriū: et iuit ad amalchuel arabum
qui nutrebat antiochum filium alexan-
dri: et assidebat ei ut traderet eum ipsi: ut re-
gnaret in loco patris sui. Et enūciauit
ei quanta fecit demetrius: et inimicitias

exercitū ei⁹ aduersus illū. Et māsit
ibi dieb⁹ multis. Et misit ionathas
ad demetriū regem ut eiceret eos qui
in arce erāt in iherlm. ⁊ qui in p̄lidijs
erant: quia impugnabāt isrl. Et mi-
sit demetrius ad ionathan dicens. Nō
hoc tantū faciam tibi et genti tue: sed
gloria illustrabo te et gentem tuā cū
fuerit oportunū. Nunc ergo recte fece-
ris si miseris in auxiliū michi viros:
quia discessit omnis exercitus meus.
Et misit ei ionathas tria milia viros
fortiū anthiochiam. Et uenerunt ad
regem: et delectatus est rex in aduentu
eor⁹. Et cōuenerūt q̄ erāt ī ciuitate cen-
tū viginti milia viros: et volebāt inffi-
cere regē. Et fugit rex in aulā ⁊ occupa-
uerūt qui erant de ciuitate itinera ciui-
tatis: ⁊ ceperūt pugnare. Et vocauit
rex iudeos ī auxiliū: ⁊ cōuenerūt omnes
simul ad eum. Et disp̄si sunt omnes
per ciuitatem: ⁊ occiderunt in illa die
centū milia hominū. Et succenderūt
ciuitatē: ⁊ ceperūt spolia multa in illa
die: et liberauerūt regem. Et viderunt
qui erāt de ciuitate q̄ obtinuisent iu-
dei ciuitatē sicut volebāt: ⁊ infirmati
sunt mente sua: ⁊ clamauerūt ad regē
cum p̄rib⁹ dicentes. Da nobis de-
ctas: ⁊ cessent iudei oppugnare nos
et ciuitatem. Et p̄iecerūt arma sua et
fecerūt pacem. Et glorificati sunt iudei
in cōsp̄ctu regis ⁊ in cōsp̄ctu omnīū
qui erant in regno eius: et nominati
sunt ī regno. Et regressi sunt ī iherlm:
habentes spolia multa. Et sedit deme-
trius rex in sede regni sui: ⁊ seduit terra
in cōsp̄ctu eius. Et mentit⁹ est omnia
quēcūq; dixit: et abalienauit se a io-
natha ⁊ nō retribuit ei secūm beneficia
que sibi tribuerat: ⁊ regabat eum val-
de. Post hec autē reuersus ē triphon

⁊ antiochus cū eo puer adolescens: ⁊
regnauit et imposuit sibi diadema.
Et cōgregati sūt ad eū omnes exercit⁹
quos disp̄erat demetrius: et pugna-
uerunt cōtra eum: et fugit ⁊ terga ver-
tit. Et accepit triphon bestias: et obri-
nuit antiochiā. Et scripsit antiochus
adolescēs ionathę dicens. Cōstituo tibi
sacerdotiū: et cōstituo te sup quatuor
ciuitates: ut sis de amicis regis. Et
misit illi vasa aurea ī ministeriū et de-
dit ei potestātē bibēdi ī auro et esse in
purpura: et habere fibulā aurā. Et si-
monem fratrem ei⁹ cōstituit ducē a termi-
nis tyri usq; ad fines egipti. Et egiit
ionathas et perambulabat trās flumē
ciuitates: et cōgregat⁹ est ad eū omnis
exercit⁹ sirie in auxiliū. Et venit ascha-
lonē: ⁊ occurrerūt ei honorifice de ciui-
tate. Et abiit inde gazam et cōduse-
rūt se qui erant gaze: ⁊ obsedit eam:
et succendit que erant in circuitu ciui-
tatis: et p̄datus est eā. Et rogauerūt
gazeses ionathan et dedit illis de-
ctam: et accepit filios eor⁹ obsoles: et
misit illos in iherlm: et pambulauit
regionem usq; damascū. Et audiuit
ionathas qd̄ p̄uaricati sunt p̄cipes
demetrii in cades que est in galilea cū
exercitu multo volētes eum remouere
a negotio regni: ⁊ occurrit illis: fratrem
autē suū simonē reliquit intra puin-
ciā. Et applicuit simon ad bethsurā:
et repugnabat eam diebus multis:
⁊ condusit eos. Et postulauerunt ab
eo dectas accipere: ⁊ dedit illis. Et eie-
cit eos inde ⁊ cepit ciuitatē: ⁊ posuit ī
ea p̄lidiū. Et ionathas et castra eius
applicuerunt ad aquam genesar: et
ante lucē vigilauerunt ī campo asor.
Et ecce castra alienigenar⁹ occurrebāt
in campo: et tendebant ei insidias in

montibus: ipse autem occurrit ei aduerso. Insidie vero resurrexerunt de locis suis: et commiserunt plium. Et fugerunt qui erant ex parte ionathe omnes: et nemo relictus est ex eis nisi mathathias filius absolomi: et iudas filius calphi: princeps milicie exercitus. Et scidit ionathas vestimenta sua: et posuit terram in capite suo: et orauit. Et reuersus est ionathas ad eos in plium: et duxit eos in fugam: et pugnauerunt. Et viderunt quod fugiebant partis illius: et reuersi sunt ad eum: et insequiebantur cum eo omnes usque ad castra sua: et perueniunt usque illuc. Et ceciderunt de alienigenis in die illa tria milia virorum: et reuersus est ionathas in iherusalem. **CXII.**

Et vidit ionathas quia tempus est inuadere: et elegit viros: et misit eos romam staturum et renouare cum eis amicitiam. Et ad spartiatas et ad alia loca misit epistolas secundum eandem formam. Et abierunt romam: et intrauerunt curiam et dixerunt. Ionathas summus sacerdos et gens iudeorum miserunt nos: ut renouemus amicitiam et societatem secundum pristinam. Et dederunt illis epistolas ad ipsos per loca: ut deducerent eos in terram iuda cum pace. Et hoc est exemplum epistolarum quas scripsit ionathas spartiatis. Ionathas summus sacerdos: et seniores gentis: et sacerdotes: et reliquus populus iudeorum. Spartiatis fratribus salutem. Quam pridem misse erat epistole ad omniam summum sacerdotem a dario qui regnabat apud vos: quoniam estis fratres nostri: sicut scriptum continet quod subiectum est. Et suscepit omnis virum qui missus fuerat cum honore: et accepit epistolas in quibus significabatur de societate et de amicitia. Nos enim cum nullo horum indigeremus.

habentes solatio sanctos libros qui sunt in manibus nostris: maluimus mittere ad vos renouare fraternitatem et amicitiam: ne forte alieni efficiamus a vobis. Multa enim tempora transierunt ex quo misistis ad nos. Nos ergo in omni tempore sine intermissione in diebus solemnitatibus et ceteris quibus oportet memores sumus vestri in sacrificiis que offerimus: et in obseruationibus: sicut preceptum est et debet meminisse fratrum. Letamur itaque de gloria vestra. Nos autem circumdederunt multe tribulationes: et multa plia: et impugnaverunt nos reges qui sunt in circuitu nostro. Nolimus ergo vobis molesti esse: neque ceteris sociis et amicis nostris in hijs plijs. Habuimus enim de celo auxilium: et liberati sumus nos: et humiliati sunt inimici nostri. Elegimus itaque munusculum antiochi filium et antipatrem iasonis filium: et misimus ad romanos renouare cum eis amicitiam et societatem pristinam. Mandauimus itaque eis ut veniant etiam ad vos et saluent vos: et reddant vobis epistolas nostras: de innouatione fraternitatis nostre. Et nunc benefacietis: respondentes nobis ad hec. Et hoc rescriptum epistolarum: quod misit omnis. Rex spartiatarum omnis: ionathe sacerdoti magno salutem. Inuentum est in scriptura de spartiatis et iudeis quoniam sunt fratres: et quia sunt de genere abraham. Et nunc ex quo hec cognouimus: benefacitis scribentes nobis de pace vestra. Sed et nos rescripsimus vobis. Decora nostra et possessiones nostre vestre sunt: et vestre nostre. Mandauimus itaque hec nunciari vobis. Et audiuit ionathas quoniam egressi sunt principes demetrii cum exercitu multo supra quam prius: pugnare aduersus eum: et egerit

ab iherlm: et occurrit eis in amathite regione. Non enim dederat eis spatium ut ingrederetur regionem eius. Et misit speculatores in castra eorum: et reuersi renuntiauerunt quod constituerunt superuenire illis nocte. Cum occidisset autem sol: precepit ionathas suis vigilare: et esse in armis paratos ad pugnam tota nocte. Et posuit custodes per circuitum castrorum. Et audierunt aduersarii quod paratus est ionathas cum suis in bello: et timuerunt et formidauerunt in corde suo: et accenderunt focos in castris suis. Ionathas autem et qui cum eo erant non cognouerunt usque mane. Viderunt autem lumina ardentia: et secutus est eos ionathas: et non comprehendit eos. Transierunt enim flumen eleutheru. Et dimisit ionathas ad arabes qui vocabantur zabadei: et percussit eos: et accepit spolia eorum. Et iunxit: et venit damascum: et perambulabat omnem regionem illam. Simon autem egressus est: et venit usque aschalonem: et ad prima presidia: et dedinavit in ioppen: et occupauit eam. Audiuit enim quod uellent presidium tradere partibus demetrii: et posuit ibi custodes: ut custodirent eam. Et reuersus est ionathas et euocauit seniores populi: et cogitauit cum eis edificare presidia in iuda: et edificare muros in iherlm: et exaltare altitudine magna inter medium arcis et ciuitatis: ut separaret eam a ciuitate: ut esset ipsa singulariter: et neque uendatur neque ematur. Et conuenerunt ut edificarent ciuitatem: et recidit murus qui erat super torrentem: ab ortu solis: et reparauit eum qui uocatur caphetheta. Et simon edificauit adiada in sephela: et munificauit eam: et imposuit portas et seras. Et cum cogitasset triphon regnare a se: et assumere diadema: et extendere

manum in antiochu regem: timens ne forte non pmitteret eum ionathas sed pugnaret aduersus eum: querebat comprehendere eum et occidere. Et resurgens abiit in bethasan: et egressus est ionathas obviam cum quadraginta milibus uirorum electorum in prelium: et uenit bethasan. Et uidit triphon quia uenit ionathas cum exercitu multo ut extendere in eum manus: et timuit. Et recepit eum cum honore: et commendauit eum omnibus amicis suis: et dedit ei munera. Et precepit exercitibus suis ut obedirent ei sicut sibi. Et dixit ionathe. Vt quid uerasti uniuersum populum: cum nobis bellum non sit? Et nunc remitte eos in domos suas. Elige autem uiros paucos qui tecum sint: et ueni mecum ptolemaidam: et tradam eam tibi: et reliqua presidia: et exercitum: et uniuersos propositos negotii: et conuersus abibo. Propterea enim ueni. Et credidit ei: et fecit sicut dixit et dimisit exercitum: et abierunt in terram iuda. Retinuit autem secum tria milia uiros: ex quibus remisit in galileam duo milia: nulle autem uenerunt cum eo. Ut autem intrauit ptolemaidam ionathas: clauserunt portas ciuitatis ptolemaenses: et comprehenderunt eum: et omnes qui cum eo intrauerunt: gladio interfecerunt. Et misit triphon exercitum et equites in galileam et in campum magnum: ut perderent omnes socios ionathe. At illi cum cognouissent quia comprehensus est ionathas et perijt: et omnes qui cum eo erant: hortati sunt semetipsos: et egressi sunt parati in prelium. Et uidentes homines qui insecuti fuerant quia pro anima res est illis: reuersi sunt: illi autem uenerunt omnes cum pace in terram iuda. Et plauerunt ionathan: et eos qui cum ipso erant valde. Et luxit israel

ludu magno. Et querierunt omnes gentes qui erant in circuitu eorum contedere eos. Dixerunt enim. Non habet principem et adiuvantem: nunc ergo repugnemus illis: et tollamus de hominibus memoriam eorum. **Cum**

Et ut audiuit simon quod congregavit triphon exercitum copiosum. ut veniret in terram iuda et attereret eam: videns quia in tremore populi est et in timore. ascendit iherusalem et congregavit populum: et adhortans dixit. Vos scitis quanta ego et fratres mei. et domus patris mei fecimus pro legibus et pro sanctis plebi: et angustias quales vidimus. Horum gratia perierunt fratres mei omnes propter israel: et relictus sum ego solus. Et nunc non michi contingat parcere anime mee: in omni tempore tribulationis. Non enim melior sum fratribus meis. Vindicabo itaque gentem meam et sanctam. natosque nostros et uxores: quia congregati sunt universae gentes contedere nos inimicitie gratia. Et accensus est spiritus populi simul. ut audiuit simon istos: et responderunt voce magna dicentes. Tu es dux noster loco iude. et ionathe fratris tui. Pugna prelium nostrum: et omnia quaecumque dixeris nobis faciemus. Et congregans omnes viros bellatores acceleravit consummare universos muros iherusalem: et munivit eam in gyro. Et misit ionathan filium absolom: et cum eo exercitum novum in ioppen: et cedis hijs qui erant in arce. remansit illic ipse. Et movit triphon a ptolomaida cum exercitu multo ut veniret in terram iuda: et ionathas cum eo in custodia. Simon autem applicuit in addus contra faciem campi. Et ut cognovit triphon quia surrexit simon loco fratris sui ionathe: et quia commissurus esset cum eo primum: misit ad eum

legatos dicens. Pro argento quod debebat frater tuus ionathas in ratione regis propter negotia que habuit: detinui eum. Et nunc mitte argenti talenta centum et duos filios eius obsides: ut non dimissus fugiat a nobis: et remittam eum. Et cognovit simon quia cum dolo loqueretur secum. Quis tamen dari argentum et pueros: ne inimicitiam magnam sumeret ad populum israel dicentem: quia non misit ei argentum et pueros. propterea perijt. Et misit pueros et centum talenta. Et mentitur est: et non dimisit ionathan. Et post hec venit triphon regionem ut contederet eam: et gravaverunt per viam quam ducit addus. Et simon et castra eius. ambulabant in omnem locum quocumque ibant. Qui autem in arce erant. miserunt ad triphonem legatos. ut festinaret venire per desertum: et mitteret illis alimonias. Et paravit triphon omnem equitatum: ut veniret illa nocte. Erat autem nix multa valde: et non venit in galadithim. Et cum appropinquasset baschaman: occidit ionathan et filios eius illic. Et convertit triphon: et abiit in terram suam. Et misit simon et accepit ossa ionathe fratris sui: et sepeliuit ea in modum civitatis patris eius. Et plangerunt eum omnis israel. plactu magno: et luxerunt eum dies multos. Et edificavit simon super sepulcrum patris sui et fratrum suorum edificium altum visu. lapide polito retro et ante: et statuit septem pyramidas unam contra unam: patri et matri. et quatuor fratribus. Et hijs circumposuit columnas magnas: et super columnas arina. ad memoriam eternam: et iuxta arina naues sculptas: que viderentur ab hominibus navigantibus mare. Hoc est sepulcrum quod fecit in modum usque

in hunc diem. Triphon autē cum iter
faceret cum antiocho rege adolenscēte.
dolo occidit eum: et regnavit in loco
eius. Et imposuit sibi diadema asye:
et fecit plagam magnā ī terra. Et edi-
ficavit simon p̄sidia iudee: muniens
eam turribz excelsis. et muris magnis
et portis et seris: et posuit alimenta ī
munitionibus. Et elegit simon viros
et misit ad demetriū regem. ut faceret
remissionē regionī: quia adus omnes
triphonis per direptionē fuerāt gesti.
Et demetrius rex ad verba ista respon-
dit ei: et scripsit epistolam talem. Rex
demetrius simoni summo sacerdoti et
amico regum. et senioribz et genti iu-
deorū. salutē. Coronā aureā. et bahen-
quam nistis suscepim⁹: et parati su-
mus facere vobiscū pacem magnam:
et scribere p̄positis regis remittere vobis
que indulsumus. Quēcūq; enī cōstitu-
im⁹ vobis cōstāt. Munitiones quas
edificastis vobis sint. Remittimus q̄
ignorācias et peccā usq; ī hodiernū diē
et coronā quā debebatis. Et si qd ali-
ud eāt tributariū ī iherlīm: iam nō sit
tributarium. Et si qui ex vobis apti
sūt conscribi inter nos conscribantur:
et sit inter nos pax. Anno centesimo.
septuagesimo ablatū est ingū gentiū
ab isrl. Et cepit populus isrl scribere ī
tabulis et gestis publicis: anno p̄mo
sibi simone summo sacerdote. magno
duce. et principe iudeorū. In diebz illis
applicuit simon ad gazam. et circum-
dedit eam castris. et fecit machinas:
et applicuit ad ciuitatē. et percussit turrē
unam: et cōprehendit eā. Et qui erupe-
rant erāt intra machinā et ciuitatem:
et factus est mor⁹ magnus ī ciuitate.
Et ascenderūt qui erant ī ciuitate cū
uxoribus et filiis supra murum scissis

tunicis suis: et clamauerūt voce ma-
gna postulantes a simone dextras si-
bi dari: et dixerunt. Nō nobis reddas
secūdum malicias nostras. sed scdm
misericordias tuas: et seruiemus tibi.
Et flegus simon. nō debellauit eos: eie-
cit tamē eos de ciuitate. et emundauit
edes ī quibus fuerāt simulachra: et
tunc intrauit ī eam cum ymnis bene-
dicens dominū. Et eiecta ab ea omni
immundicia collocauit ī ea viros q̄ le-
gem facerēt: et muniuit eam: et fecit si-
bi habitacōnē. Qui autem erāt ī arce
iherusalē phibebatur egredi et ingredi
regionē. et euere ac vendere: et esurie-
runt valde: et multi ex eis fame perie-
runt. Et clamauerūt ad simonē ut dex-
tras acciperent: et dedit illis. Et eiecit
eos inde: et mundauit arcem a conta-
minacōnibz. Et intrauerūt ī eā. tertia
et vicesima die secūdi mēsis. anno cen-
tesimo septuagesimo primo cū laude
et canticis palmarū. et cytharis et timba-
lis et nablīs et ymnis et canticis: quia
cōtritus est inimicus magnus ex isrl.
Et cōstituit ut omnibz annis ageren-
tur dies hīj cum leticia. Et muniuit
montem templi qui erat secus arcem:
et habitauit ibi ipse et q̄ cū eo erāt. Et vi-
dit simo iohānē filiū suū q̄ fortis pre-
lij vir esset: et posuit eū ducē virtutum
unūscorū: et habitauit ī gazari. **C. viii.**

Anno centesimo septuagesimo se-
cundo cōgregauit rex demetri⁹
exercitū suū: et abiit ī mediā ad cōtra-
henda sibi auxilia: ut repugnaret tri-
phonē. Et audiuit arsaces rex p̄sidis
et medie quia intrauit demetrius con-
fines suos: et misit unū de principibus
suis ut cōprehederet eū vinctū: et adduce-
ret eum ad se. Et abiit et percussit castra
demetrii. et cōprehendit eum: et duxit

eum ad arlarem: et posuit eum in custodia. Et siluit omnis terra iuda omnibus diebus simonis: et quesivit bona genti sue: et placuit illis potestas eius. et gloria eius omnibus diebus. Et cum omni gloria sua accepit ioppen in portum: et fecit introitum in insulis maris. Et dilatavit fines gentis sue: et obtinuit regionem. Et congregavit captivitatem multam: et dominatus est gazare. et bethsure. et arci. et abstulit inmundicias eorum: et non erat qui resisteret ei. Et unusquisque colebat terram suam cum pace: et terra iuda dabat fructus suos: et ligna camporum fructum suum. Seniores in plateis sedebant omnes. et de bonis terre tradebant: et iuvenes induebant se gloriam et stolas belli. Et civitatibus tribuebat alimonias: et constituerat eas ut essent vasa munitionis: quo ad usque nominatum est nomen glorie eius usque ad extremum terre. Fecit pacem super terram: et letatus est israel leticia magna. Et sedit unusquisque sub vite sua. et sub ficulnea sua: et non erat qui eos terretet. Defecit impugnans eos super terram: reges contriti sunt in diebus illis. Et confirmavit omnes humiles populi sui: et legem requesivit: et abstulit omnem iniquum et malum. Sancta glorificavit: et multiplicavit vasa sanctorum. Et auditum est rome quod defunctus esset ionathas et usque in spartiatas: et contristati sunt valde. Et audierunt autem quod simon frater eius factus esset summus sacerdos loco eius. et ipse obtineret omnem regionem et civitates in ea: scripserunt ad eum tabulis ereis ut renouaret amicitias et societatem: quam fecerat cum iuda et cum ionatha fratribus eius. Et lecte sunt in conspectu ecclesie in iherusalem. Et hoc exemplum epistolarum quas spartiate miserunt. Spartianorum

principes et civitates. simoni sacerdoti magno: et senioribus et sacerdotibus. et reliquo populo iudeorum fratribus salutem. Legati qui missi sunt ad populum nostrum nuntiaverunt nobis de vestra gloria et honore. et leticia: et gauisi sumus in introitu eorum. Et scripsimus quod ab eis erat data in concilio populi sic. Numenius antiochi. et antipater iasonis filius legati iudeorum venerunt ad nos: renouantes nobiscum amicitiam pristinam. Et placuit populo recipere viros gloriose: et ponere exemplum sermonum eorum. in segregatis populi libris: ut sit ad memoriam populo spartiatarum. Exemplum autem horum scripsimus simoni magno sacerdoti. Post hoc autem misit simon numenium romam habentem clipeum magnum aurum pondus minarum mille: ad statuendam cum eis societatem. Cum autem audisset populus romanus simones istos. dixerunt. Quam gratiam actionem reddemus simoni. et filiis eius? Restituit enim ipse fratres suos: et repugnavit inimicos israel ab eis. Et statuerunt ei libertatem: et descripserunt in tabulis ereis: et posuerunt in titulis in monte syon. Et hoc est exemplum scripture. Octaua decima die mensis ebud. anno centesimo septuagesimo secundo. anno tercio. sub simone sacerdote magno in assaramel in conventu magno sacerdotum et populi et principum. et gentis et seniorum regionis. nota facta sunt hec: quoniam frequenter facta sunt plura in regione nostra. Simon autem matathie filius et filius iarib. et fratres eius dederunt se periculo: et restiterunt adversariis gentis sue ut statum sancta iporum et legem: et gloria magna glorificaverunt gentem suam. Et congregavit ionathas gentem suam: et factus est illis sacerdos magnus: et appositus est ad populum suum.

Et voluerunt inimici eorum calcare sancta: et atterere regionem ipsorum: et extendere manus in sancta sanctorum. Tunc restitit simon et pugnavit pro gente sua: et erogavit pecunias multas. et armavit viros virtutis gentis sue. et dedit illis stipendia. Et munivit civitates iudee et bethsuram que erat in finibus iudee. ubi erant arma hostium antea: et posuit illic presidium viros iudeos. Et ioppen munivit que erat ad mare: et gazaram que est in finibus azoti: in qua hostes antea habitabant. Et collocavit illic iudeos: et quaecumque apta erant ad correptionem eorum posuit in eis. Et vidit populus actum simonis et gloriam quam cogitabat facere genti sue. et posuerunt eum ducem suum et principem sacerdotum eo quod ipse fecerit hec omnia: et iusticiam et fidem quam conservavit genti sue: et requiescit omni modo exaltare populum suum. Et in diebus eius prosperatum est in manibus eius. ut collerent gentes de regione ipsorum: et que in civitate david erant in iherusalem in arce de qua procedebat et contamina- bant omnia que in circuitu sanctorum sunt: et inferebant plagam magnam castitati. Et collocavit in ea viros iudeos ad tutamentum regionis et civitatis: et exaltauit muros in iherusalem. Et rex demetrius statuit illi summum sacerdotium. Secundum hec fecit eum amicum suum: et glorificavit eum gloria magna. Audivit enim quod appellati sunt iudei a romanis amici et socii et fratres: et quia susceperunt legatos simonis gloriose: et quia iudei et sacerdotes eorum consenserunt eum esse ducem suum et summum sacerdotem in eternum donec surgat propheta fidelis: et ut sit super eos dux: et ut cura esset illi pro sanctis. et ut constitueret

ippositos super opera eorum et super regionem. et super arma et super presidia. et cura sit illi de sanctis: et ut audiat ab omnibus. et scribant in nomine eius omnes circumscriptiones in regione: et ut operatur purpura et auro: et ne liceat ulli ex populo et ex sacerdotibus irritum facere aliquid horum. et contradicere hijs que ab eo dicuntur aut convocare conventum in regione sine ipso: et vestiri purpura. et uti fibula aurea. Qui autem fecerit contra hec. aut irritum fecerit aliquid horum: reus erit. Et complacuit omni populo statuere simonem: et facere secundum verba ista. Et suscepit simon et placuit ei ut summo sacerdotio fungeretur: et esset dux et princeps gentis iudeorum et sacerdotum: et posset omnibus. Et scripturam istam dixerunt ponere in tabulis ereis: et ponere eas in pibulo sanctorum in loco celebri. Exemplum autem eorum ponere in etario: ut habeat simon et filii eius. **C. xv.**

Et misit rex antiochus filius demetrii epistolas ab insulis maris simoni sacerdoti et principi gentis iudeorum et universae genti: et erant continentes hunc modum. Rex antiochus simoni sacerdoti magno: et genti iudeorum salutem. Quoniam quidem pestilentes obtinuerunt regnum patrum nostrorum: volo autem vindicare regnum et restituere illud sicut erat antea electum: feci multitudinem exercitus. et feci nautes bellicas. Volo autem procedere per regionem ut ultiscar in eos qui corruerunt regionem nostram: et qui desolaverunt civitates multas in regno meo. Nunc ergo statuo tibi omnes oblationes quas remiserunt tibi ante me omnes reges. et quaecumque alia dona remiserunt tibi: et permitto tibi facere percussuram proprii numismatis in regione tua. Iherusalem autem sancta

esse et liberam: et omnia arma que fabricata sunt et presidia que construxisti que tenes. maneant tibi. Et omne debitum regis et que futura sunt regi ex hoc et in totum tempus remittuntur tibi. Cum autem obtinuerimus regnum nostrum. glorificabimus te et gentem tuam. et replemus gloria magna: ita ut manifestetur gloria vestra in universa terra. Anno centesimo septuagesimo quarto regit antiochus in terram patrum suorum: et conuenerunt ad eum omnes exercitus: ita ut pauci relinqui essent cum triphone. Et persecutus est eum antiochus rex: et venit doram fugiens per maritimam. Sciebat enim quod congregata sunt mala in eum: et reliquit eum exercitus. Et applicuit antiochus super doram cum centum viginti milibus virorum beligeratorum: et octo milibus equitum. Et circumiit civitatem: et naues a mari acceperunt et vexabant civitatem a terra et mari: et neminem sinebant ingredi vel egredi. Venit autem numerus et qui cum eo fuerant ab urbe roma habentes epistolas regibus et regionibus scriptas: in quibus continebantur hec. Lucius consul romanorum. ptolomeo regi salutem. Legati iudeorum venerunt ad nos amici nostri renouantes pristinam amicitiam et societatem: missi a simone principe sacerdotum et populo iudeorum. Attulerunt autem clipeum aureum minimam mille. Placuit itaque nobis scribere regibus et regionibus ut non inferant illis mala: neque impugnent eos et civitates eorum. et regiones eorum: et ut non ferant auxilium pugnantibus adversus eos. Visum est autem nobis accipere ab eis clipeum. Si qui ergo pestilentes fugerint de regione ipsorum ad vos. tradite eos simoni principi sacerdotum: ut vindicet in eos secundum legem suam. Nec eadem scripta sunt demetrio regi. et attalo et arabe.

et arfaci. et in omnes regiones: et samame. et spartanis. et delo. et mido. et sicione. et carie. et samum. et panphiliam. et liciam. et alacarnasum. et rodum. et faselida. et choo. et sident. et arado. et gortinam. et gnidum. et ciprum. et tirenem. Exemplum autem eorum scripserunt simoni principi sacerdotum: et populo iudeorum. Antiochus autem rex applicuit castra in doram secundo: admovebat ei semper manus et machinas faciens: et conduxit triphonem ne prederet. Et misit ad eum simon duo milia virorum electorum in auxilium: et argentum et aurum et vasa copiosa. et noluit ea accipere: sed irrupit omnia que pactus est cum eo antea. et alienavit se ab eo. Et misit ad eum anthenobium unum de amicis suis: ut traderet cum ipso dicens. Vos tenetis ioppen et gazaram et arcem que est in ierusalem civitate regni mei: fines earum desolastis et fecistis plagam magnam in terra: et dominati estis per loca multa in regno meo. Nunc ergo tradite civitates que occupastis: et tributa locorum in quibus dominati estis extra fines iudee. Sin autem dare pro illis quingenta talenta argenti: et eternum quod eternum estis. et tributum civitatum. alia talenta quingenta. Sin autem veniemus: et repugnabimus vos. Et venit anthenobius amicus regis in ierusalem. et vidit gloriam simonis et claritatem in auro et argento et apparatus copiosum. et obstupuit: et retulit ei verba regis. Et respondit ei simon: et dixit ei. Neque alienam terram supersumus. neque alienam detinemus: sed hereditatem patrum nostrorum. que iniuste ab inimicis nostris aliquo tempore possessa est. Nos vero tempus habentes vendicamus hereditatem patrum nostrorum. Nam de ioppe. et gazara. que expostulas: ipsi faciebant

in populo plagam magnam. et in regione
nostra: huiusmodi talia centum. Et non re-
spondit ei antithesis verbum. Reuersus
autem cum ira ad regem renuntiavit ei verba
ista: et gloriam simonis et universa que
vidit: et iratus est rex ira magna. Tripho
autem fugit navim in ortosaida. Et con-
stituit rex cendebeum ducem maritimum: et
exercitum peditum et equitum dedit illi. Et
mandavit illi movere castra contra fa-
ciem iudee: et mandavit ei edificare ce-
dronem. et obstruere portas civitatis:
et debellare populum. Rex autem persequetur
triphonem. Et pervenit cendebeus ianni-
am. et cepit irritare plebem. et conculca-
re iudeam. et captivare populum. et inficere:
et edificare cedronem. Et collocavit illic
equites et exercitum: ut egressi pabularerent
viam iudee sicut constituit ei rex. **C. xvi.**

Et ascendit iohannes de gazari:
et nuntiavit simoni patri suo quod
fecit cendebeus in populo ipsorum. Et voca-
vit simon duos filios suos seniores
iudam et iohannem: et ait illis. Ego et
fratres mei et domus patris mei repu-
gnavimus hostes israel ab adolescentia
usque in hunc diem: et prosperatum est in
manibus nostris liberare israel aliquoti-
ens. Nunc autem servum: sed estote loco
meo et fratribus meis: et egressi pugnate pro
gente nostra. Auxilium vero de celo vo-
bis cum sit. Et elegit de regione vigin-
ti milia virorum bellicarum et equites:
et profecti sunt ad cendebeum. et dormi-
erunt in modum. Et surrexerunt mane:
et abierunt in campum. Et ecce exercitus
copiosus in obviam illis peditum et
equitum: et fluvius torrens erat inter medi-
um ipsorum. Et admovit castra contra
faciem eorum ipse et populus eius: et vidit
populum crepidinatum ad transsectandum
torrentem: et transsectavit primus. Et

viderunt eum viri. et transierunt post
eum. Et divisit populum: et equites in me-
dio peditum. Erat autem equitum adversario-
rum copiosus nimis. Et reclamaverunt
factis tubis: et in fugam confusus est cen-
debeus et castra eius. et ceciderunt ex eis mul-
ti vulnerati: residui autem in munitione
fugerunt. Tunc vulneratus est iudas fra-
ter iohannis. Iohannes autem insecutus
est eos donec venit cedronam quam
edificavit: et fugerunt usque ad turres que
erant in agris azoti: et succedit eas ignis.
Et ceciderunt ex illis duo milia virorum:
et reuersus est in iudeam in pace. Et pro-
lomeus filius abobi constitutus erat dux
in campo iericho: et habebat argentum
et aurum multum. Erat enim gener sum-
mi sacerdotis. Et exaltatus est cor eius:
et volebat obtinere regionem: et cogi-
tabat dolu adversus simonem et filios
eius ut tolleret eos. Simon autem pam-
bulans civitates que erant in regione
iudee. et sollicitudinem gerens earum descen-
dit in iericho. ipse et mathathias filius
eius et iudas: anno centesimo septua-
gesimo septimo mense undecimo. Hic
est mensis sabbath. Et suscepit eos filius
abobi in munitionem quam vocat doch-
um dolo quam edificavit: et fecit eis
convivium magnum: et abscondit illic vi-
ros. Et cum inebriatus esset simon et filii
eius. Surrexit prolomeus cum suis. et
sumpserunt arma sua: et intraverunt in
convivium. et occiderunt eum et duos filios
eius: et quosdam pueros eius. Et fecit de-
ceptionem magnam in israel: et reddidit
mala pro bonis. Et scripsit hec prolo-
meus et misit regi: ut mitteret ei exerci-
tum in auxilium: et traderet ei regionem et
civitates eorum et tributa. Et misit ali-
os in gazaram tollere iohannem: et tribu-
nis misit epistolas ut venirent ad se:

et daret eis argentū et aurum et dona.
Et alios milit occupare iherusalem. et
montē templi. Et pcurrens quidam
nunciavit iohanni i gazara quia pe-
riit pater eius et fratres ei⁹: et quia mi-
sit te quozq; interfici. Et audiuit aut
vehementer repavit: et comprehendit vi-
ros qui venerāt pdere eū: et occidit eos.
Cognovit enim quia querebāt eum
pdere. Et cetera emonū iohānis et bel-
lor ei⁹: et bonarū virtutū quibz fortiter
gessit et edificij murorū quos estruxit et
rex gestarū ei⁹: ecce hec scripta sunt in
libro dierū sacerdotū ei⁹: ex quo fact⁹ est
princeps sacerdotū post patrem suū.

Incipit lib. Macha. scdus C. 1.

Eratibus qui sunt
per egiptum iudeis
salutē dicūt fratres
q̄ sūt i iherosolimis
iudei. et qui i regio-
ne iudea: et pacem
bonam. Beneficiat vobis deus. et me-
minerit testamenti sui. quod locutus
est ad abrahā. et ysaac et iacob seruoꝝ
suorū fidelium: et det vobis cor omnibz
ut colatis eū: et faciatis ei⁹ voluntatē
corde magno et anima volenti. Ada-
periat cor vestrū in lege sua et i pceptis
suis: et faciat pacem. Exaudiat orati-
ones vestras. et reconciliet vobis: nec
nos deserat in tempore malo. Et nūc
hic sum⁹ orātes pro vobis. Regnāte
demetrio āno cētesimo septuagesimo-
nono nos iudei scripsim⁹ vobis in tri-
bulatione et impetu q̄ superuenit nobis
in istis annis: ex quo recessit iason a
sancta terra. et a regno. Portam suc-
cenderūt: et effuderunt sanguinē inno-
centē. Et orauim⁹ ad dominū et repau-
dit sum⁹: et obtulim⁹ sacrificiū et simi-
laginem: et accendimus lucernas et

proposuim⁹ panes. Et nūc frequētare
dies scenophegie mēsis calieu. Anno
centesimo octogesimo octauo. ppls q̄ ē
iherosolimis et in iudea senatūq; et
iudas: aristobolo magistro ptolomei
regis qui ē de genere xpoy: sacerdotū
et hīs qui in egipto sunt iudeis: salu-
tem et sanitatem. De magnis pericu-
lis a deo liberati magnifice gratias
agim⁹ ipsi: utpote qui aduersus talē
regem dimicauim⁹. Ipse enim ebulli-
re fecit de pside eos qui pugnauerunt
contra nos. et sanctā ciuitatem. Nam
cum in pside esset dux ipse et cum ipso
immēsus exercit⁹: cecidit i templo na-
nee: consilio deceptus sacerdotū nanee.
Et enim in ea habitatur⁹ venit ad lo-
cum antiochus et amici eius: et ut ac-
ciperet pecunias multas dotis nomi-
ne. Cūq; proposuissent eas sacerdotes
nanee et ipse cum paucis ingressus es-
set intra ambitū phani: clausērūt tem-
plum. Cum autē intrasset antiochus
apertoq; occulto aditu templi mitten-
tes lapides pculserūt ducem et eos q̄
cum eo erant: et diuiserūt mēbratim:
et capitibz amputatis foras pcecerūt.
Per omnia benedict⁹ deus: q̄ tradidit
impios. Facturi igitur quita et vicesi-
ma die mēsis calieu purificationē repli-
necessariū duxim⁹ significare vobis:
ut et vos quoq; agatis diē scenophe-
gie. et diem ignis: qui datus ē quādo
neemias edificato templo et altari ob-
tulit sacrificia. Nam cum i psidem du-
cerentur patres nostri: sacerdotes qui
tunc cultores dei erant acceptū ignem
de altari occulte absconderūt in valle
ubi erat puteus altus et siccus: et in eo
cōtutati sunt eū. ita ut omnibz igno-
tus esset locus. Cum autē preterissent
anni multi. et placuit deo ut mitteret

neemias a rege p[ro]sidis: nepotes sacer-
dotum illor[um] q[ui] absconderat[ur] misit ad-
quirendu[m] ignem: et sicut narraueru[n]t
nobis non inueneru[n]t igne[m] sed aqua[m]
crassam. Et iussit eos haurire: et affe-
re sibi: et sacrificia que imposita erat[ur]
iussit sacerdos neemias aspi[ci] ipsa a-
qua: et ligna: et que erant sup[er] posita.
Et q[ui] hoc factum est: et tempus affuit
quo sol refulsit qui p[ro]p[ter]us erat in nubi-
lo: accensus est ignis magnus ita ut
omnes mirarentur. Oratio[n]e[m] autem
faciebant om[n]es sacerdotes dum con-
summaretur sacrificiu[m] ionatha incho-
ante: ceteris autem respondentib[us]. Et
neemie erat oratio h[uius] habes modu[m].
Domine deus omniu[m] creator terribi-
lis et fortis iustus et misericors qui so-
lus es bonus rex: solus prestas solus
iustus et omnipotens et eternus. qui li-
beras isrl[em] de omni malo: qui fecisti pa-
tres electos et sanctificasti eos: accipe
sacrificiu[m] pro uniuerso populo tuo isrl[em]
et custodi parte[m] tua[m] et sanctifica. Con-
grega dispersionem nostra[m]: libera eos
qui seruau[n]t gentib[us]: et contemp[er]os et ab-
ominatos respice: ut sci[un]t gentes q[uo]d
tu es deus noster. Afflige opprime[n]tes
nos: et contumelia[m] facientes in supbia.
Constitu[e] p[ro]p[ri]um tuu[m] i[n] loco sancto tuo:
sicut dixit moyses. Sacerdotes autem
psallebant ymnos: usq[ue] quo consum-
ptum esset sacrificiu[m]. Cum autem con-
sumptu[m] fuisset sacrificiu[m]: et residua
aqua neemias iussit lapides maiores
perfundi. Quod ut factum est: et eis
flamma accensa est: sed et lumine q[uo]d
refulsit ab altari consumpta e[st]. Et ve-
ro manifestata est res: renunciatum
est regi p[ro]sarum q[uo]d in loco in quo igne[m]
absconderat h[uius] q[ui] translati fuerat sacer-
dotes: aqua apparuit: de qua neemias

et q[ui] cu[m] eo erat purificaueru[n]t sacrificia.
Considerans autem rex rem et diligenti
examinas. fecit ei te[m]plu[m]: ut p[ro]baret q[uo]d
factu[m] erat. Et cu[m] p[ro]basset: sacerdotib[us] do-
navit multa bona et alia atq[ue] alia
munera: et accipie[n]s manu sua tribue-
bat eis. Appellauit aut[em] neemias h[uius]
locu[m] nephtar. q[uo]d i[n]t[er]pretat[ur] purificatio.
Vocat[ur] aut[em] apud plures nephi. **C. 11.**
Inuenit aut[em] i[n] descriptio[n]ib[us] ieremie p[ro]p[he]-
te. q[uo]d iussit eos igne[m] accipere q[ui] transmi-
grabatur ut significatu[m] e[st]: et ut manda-
uit transmigratis. Et dedit illis lege[m]
ne obliuiscerentur p[re]cepta domini: et
ut non egerarent mentib[us] uidentes si-
mulacra aurea et argentea: et ornamen-
ta eor[um]: et alia huiusmodi dices hor-
tabatur. ne lege[m] amouer[et] a corde suo.
Erat autem in ip[s]a scriptura: quomo-
do tabernacu[u]lu[m] et archam iussit p[ro]p[he]-
ta diuino resp[on]so ad se facto comita-
ri secum. usq[ue] quo egiit in montem:
in quo moyses ascendit et uidit dei he-
reditatem. Et ueniens ibi ieremias in-
uenit locum spelunce: et tabernacu[u]lu[m]
et archam et altare i[n]t[er]ni intulit illuc:
et ostiu[m] obstruxit. Et accesseru[n]t quida[m]
simul qui sequebant[ur] ut notarent sibi
locum: et non potueru[n]t inuenire. Et
autem cognouit ieremias: culpans il-
los dixit. q[uo]d ignotus erit locus donec
congreget deus congregatione[m] p[ro]p[ri]i:
et p[ro]p[ri]us fiat. Et tunc domin[us] osten-
det hec: et apparebit maiestas domini:
et nubes erit sicut et moysi manifesta-
batur: et sicut cu[m] salomon p[er]ijt ut loc[us]
sanctificaretur magno deo manifesta-
bat hec. Magnifice etenim sapientiam
tradabat: et ut sapientia[m] habes obtu-
lit sacrificiu[m] dedicationis et consuma-
tionis te[m]pli. Sicut et moyses orabat
ad dominu[m]: et descendit ignis de celo

et cōsumpsit olocauftum: et dixit mo-
yses eo qd non sit comestum qd erat
pro peccato. et cōsumptū est. Similit̃
et salomon octo diebz celebrauit dedi-
cationem. Inferbātur autē in descri-
ptionibz et cōmētarijs neemie hec ea-
dem: et qualiter construens bibliothecā
congregauit de regionibz libros. et
prophetas et dauid: et epistolās regū
et de donarijs. Similit̃ autem et iudas
ea que didicerat p bellū quod nobis
acciderat cōgregauit omnia: et sunt a-
pud nos. Si ergo desideratis hec: mī-
tite qui pferāt uobis. Acturi itaq; pu-
rificationē scripsim⁹ uobis. Bene ergo
facietis: si egeritis hīs dies. Deus au-
tem qui liberauit pplm suum et reddi-
dit hereditatē omnibz. et regnū et sacer-
dotium et sanctificationē sicut p̃misit
in lege: speram⁹ qd cito nostri miserebi-
tur: et cōgregabit de sub celo in locū
sanctū. Eripuit enim nos de magnis
periculis: et locum purgauit. De iuda
vero machabeo et de scarijs ei⁹. et de
templi magni purificatione. et de are
dedicatione: sed et de prelijs q̃ p̃tinent
ad antiochū nobilem. et filiū eius eu-
patozem: et de illuminationibz q̃ de ce-
lo facte sunt ad eos qui pro iudeis for-
titer fecerunt: ita ut uniuersam regionē
cum pauci essent vindicaret et barba-
ram multitudinē fugarent: et famosis-
simū toto orbe templū recuperaret. et
ciuitatē liberarent: ut leges q̃ abolen-
de erāt restituerent. Domino cū omni
tranquillitate p̃picio facto illis: itemq;
ab iasone cyreneo. quiq; libris cōpre-
hensa temptauim⁹ nos uno volumi-
ne breuiare. Considerātes enī multitu-
dinem librorū et difficultatem volenti-
bus aggredi narratōnes historiārū.
propter multitudinē rerū curauimus

volentibus quidē legere ut esset animi
oblectatio: studiosis uero ut facile pos-
sint memorie cōmendare: omnibz
autem legentibz utilitas conferatur.
Et nobis quidem ip̃is qui hoc opus
breuiandi causa suscepimus non fa-
cilem laborem: immo uero negociū
plenum uigiliarum et sudoris assū-
plimus. Sicut hī qui p̃parant conui-
uium. et querunt aliorū uoluntati pa-
rere: propter multorū gratiā libenter
laborem sustinemus: ueritatē quidē
de singulis auctoribus concedentes: i-
pli autē secūdum datam formā breui-
tati studentes. Sicut enī noue domus
architecto de uniuersa structura curan-
dum est. ei uero qui p̃ngere curat que
apta sunt ad ornatū requirenda sunt:
ita estimandū est et in nobis. Etenim
intellectū colligere et ordinare lēmonē.
et curiosius partes singlas quasq; dis-
quirere historie congruit auctori: bre-
uitatē uero dictionis sedari. et executio-
nes rerū uitare breuiatī concedendum
ē. Hinc ergo narrationē incipiemus:
de prefatione tantum dixisse sufficiat.
Stultū etenī est ante historiā effluere:
in ip̃a autem historia succingi. **C**m-
gitur cum sancta ciuitas habitaretur
in omni pace: leges autē adhuc opti-
me custodirentur propter om̃e pontifi-
cis dispositionē et pietatem et animos
odio habentes mala: fiebat ut et ipsi
reges et principes locum summo ho-
nore dignū ducerent. et templū maxi-
mis muneribz illustraret: ita ut seleu-
cus asye rex de redditibz suis prestaret
omnes sumptus ad ministeriū sacri-
ficiorū p̃tinentes. Simon autē de tri-
bu beniamin p̃positus templi cōstit⁹:
contendebat obfistente sibi principe
sacerdotū iniquum aliquid i ciuitate

moliri. Sed cū vincere omnia nō posset. venit ad appollonium tharsee filium qui illo tempore erat dux celestyre et phenicis: et nunciavit ei pecunijs innumerabilibz plenū esse erariū iherosolimis. et cōmunes copias immēsas esse que non p̄tinent ad rationem sacrificior: esse autem possibile sub potestate regis cadere uniuersa. Cūq; retulisset ad regē appolloniū de pecunijs que delate erant: ille accitum heliodorū qui erat sup̄ negotia ei⁹ misit cū mādatis: ut p̄dictam pecuniā trāsportaret. Statimq; heliodorus iter ē aggressus: spe-rie quidem quasi p̄ celestiriā et phenicē ciuitates esset peragraturus: re autem vera regis p̄positum p̄fectur⁹. Sed cū venisset iherosolimā. et benigne a summo sacerdote in ciuitate esset exceptus. narrauit de dato iudicio pecuniarū: et cuius rei gratia adesset apuit. Interrogabat autē si vere hec ita essent. Tūc sūm⁹ sacerdos ostendit deposita esse hec et victualia viduarū et pupillarū: quedā vero esse hircani thobie viri valde eminentis. in hīs qui detulerat impius simon: uniuersa autem argenti talenta esse quadringēta. et auri ducta: decipi vero eos q̄ credidissent loco et tēplo quod p̄ uniuersum mūdū honorat. pro sui veneratōne et sanctitate. omnino impossibile esse. At ille pro hīs q̄ habebat in mādatis a rege: dicebat omni genere regi ea esse deferenda. Constituta autem die intrabat de hīs heliodorus ordinatur⁹. Non modica vero p̄ uniuersam ciuitatem erat trepidatio. Sacerdotes autem ante altare cum stolis sacerdotalibz iactauerūt se: et inuocabāt de celo eū qui de depositis legem posuit: ut hīs qui deposuerāt ea salua custodiret. Quā vero q̄ videret

summi sacerdotis vultum: mente vulnerabat. facies enim et color immutatus. declarabat internū animi dolorem. Circumfusa enim erat mestitia quedā viro. et horror corporis: p̄ quē manifestus aspicientibz dolor cordis ei⁹ efficiebatur. Alij etiam gregatim de domibz confluebant publica supplicatōne obsecrantes: p̄ eo q̄ in contemptū locus esset ventur⁹. Accindeq; mulieres cilicijs pedes p̄ plateas confluebant: sed et virgines que concluse erant procurrebant ad omnia: alie autem ad muros: quedā vero p̄ fenestras aspicebāt: uniuerse autem p̄tendētes manus in celum. deprecabantur. Erat enim misera cōmixte multitudinis et magni sacerdotis in agone cōstituti repectatio. Et hīj quidē inuocabant omnipotentē deum: ut credita sibi hīj qui crediderant cum omni integritate conseruarent. Heliodor⁹ autē quod deceuerat p̄ficebat. eodem loco ipse cū satellitibus circa erariū p̄sens: sed spiritus omnipotentis dei magnā fecit sue ostensionis euidentia: ita ut omnes qui ausi fuerant parere ei. ruentes dei virtute. in dissolutionē et formidinē cōuerterent. Apparuit enī illis quidā equus. terribilem habēs sessorem. optimis operimentis adornatus: usq; cū impetu heliodoro priores calces elisit. Qui autem ei sedebat videbat arma habere aurea. Alij etiā apparuerunt duo iuvenes virtute decori. optimi gloria. speciosi q; amictu: qui circumsteterunt eum et ex utraq; parte flagellabant: sine intermissione multis plagis verberantes. Subito autem heliodorus concidit in terrā: eumq; multa caligine circūfusus rapuerūt: atq; in sella gestatoria positū eiecerunt. Et

is qui cum multis cursoribus et sacerdotibus predictum ingressus est erarium. portabatur nullo sibi auxiliū ferente: manifesta dei cognita virtute. Et ille quidem per diuinam virtutem iacebat mutus: atque omni spe et salute priuatus. Qui autem dominū benedicebat. quia magnificabat locum suū: et templū quod paulo ante timore ac tumultu erat plenum: apparente omnipotentē dñō gaudio et leticia impletum est. Tūc vero et amici heliodori quidam rogabant cōfestim omnia ut inuocaret altissimum: ut vitam donaret ei qui in summo spiritu erat constitutus. Consideras autem summus sacerdos ne forte rex suspicaretur maliciā aliquā et iudeis circa heliodorū consummatā: obtulit pro salute viri hostiā salutarē. Cumque summus sacerdos egeraret: idem iuuenes eisdem vestibus amicti astantes heliodoro dixerūt. Quia sacerdoti gratias age. Nam propter eū tibi dominus vitam donauit. Tu autem a deo flagellatus: nuncia omnibus magnalia dei et potestatem. Et hijs dictis non cōparuerūt. Heliodorus autē hostia deo oblata. et votis magnis promissis ei. qui vivere illi concessit: et omne gratias agens: recepto exercitu repedabat ad regem. Testabatur autem omnibus ea que sub oculis suis viderat opera magni dei. Cum autem rex interrogasset heliodorū quis esset aptus adhuc semel iherosolimā mitti ait. Si quem habes hostē aut regni tui insidiatorē mitte illuc: et flagellatū eum recipies. si tamē euaserit: eo quod in loco sit vere dei quedā virus. Nam ipse qui habet in celis habitaculū visitator et adiutor est loci illius: et veniens ad malefaciendum percutit ac perdit. Igitur de heliodoro et

erarij custodia ita se res habet. **C. m.**
Simon autem predictus pecuniarum et patrie delator male loquebatur de omnia: tanquam ipse heliodorū instigasset ad hec. et ipse fuisset inventor malorum: puerosque ciuitatis ac defensores gentis sue. et amulatores legis dei. audebat insidiatorem regni dicere. Sed cum inimicitie incautū prederet ut etiam per quosdā simonis necessarios homicidia fierent: considerans omnia periculū contentionis. et apolloniū insanire. utpote ducē celestis et phetias ad augendam maliciam simonis: ad regem se contulit. non ut ciuiū accusator. sed cōmunē utilitatē apud semetipsum vniūse multitudinis considerans. Videbat enim sine regali prouidentia impossibile esse pacē rebus dari: nec simonem posse cessare a stulticia sua. Sed post seleuci uite excessū cum suscepisset regnū antiochus qui nobilis appellabatur. ambiebat iason frater omne summū sacerdotiū: adito rege. promittens ei argenti talenta trecenta sexaginta: et et redditibus alijs talenta octoginta. Super hoc promittebat et alia centūquingenta: si potestati eius concederetur gymnasiū et ephēbiā sibi constituere: et eos qui in iherosolimis erant antiochenos scribere. Quod cum rex annuisset et obtinuisset principatū. statim ad gentile ritū contribules suos transire cepit: et amotis hijs que humanitatis causa iudeis a regibus fuerant constituta. per iohannē patrem eupolemi. qui apud romanos de amicitia et societate fundus est legatione legitima: ciuiū iura destituens praua instituta sanctietat. Et enim ausus est sub ipsa arce gymnasium constituere: et optimos quosque

ephebor; in lupanaribz ponere. Erat autem hoc non initium sed incrementum quoddam. et profectus gentilis et alienigene conuersationis. propter impij et nō sacerdotis iasonis nepharium et inauditum scelus: ita ut sacerdotes iam non circa altaris officia dediti essent: sed contempto templo et sacrificijs neglectis festinarēt participes fieri palestine. et prebitionis eius inuiste. et in exercitijs disci: et patrios quidem honores nichil habētes: grecas glorias optimas arbitrabāt. Quarum gratia periculosa eos cōtentō habebat: et eorū instituta emulabātur: ac per omnia hīs cōsiles esse cupiebāt. quos hostes et pemptores habuerāt. Quia leges enim diuinas impie agere impune non cedit: sed hoc tempus sequens declarabit. Cū autē quinquennialis agon. tyro celebraret. et rex presens esset: misit iasō facinorosus ab iherosolimis viros peccatores portātes argenti didragmas trecentas i sacrificiū herculis: quas postulauerūt hī qui apportauerāt ne in sacrificijs erogarentur qā nō oporteret: sed i alios sumptus eas deputari. Sed hec oblata sunt quidem ab eo qui miserat in sacrificiū herculis: propi p̄sentes autē date sunt in fabricam nauū tīrenū. Misso autem in egiptū apollo nio nesthei filio propter primarū ptolomei phylometoris regis. cū cognouisset antiochus alienū se a negocijs regni effectum: proprijs utilitatibus consulens. p̄fectus inde venit ioppem: et inde iherosolimā. Et magnifice a iasone et ciuitate susceptus. cum facultatibz luminibz et laudibz ingressus est: et inde in phenicē exercitum cōuertit. Et post triennij tempus misit iason

menelaū supradicti simonis fratrem portantem pecunias regi: et de negocijs necessarijs responsa perlaturum. At ille cōmendatus regi cū magnificasset faciē potestatis ei⁹ in semetipsū retorlit summū sacerdotiū: supponēs iasoni talēta argēti trecenta. Acceptisq; a rege mādatis venit. nichil quidē habēs dignū sacerdotio: animos vero crudelis tyrāni: et fere belue iram gerēs. Et iason quidē qui propriū fratrem captiuauerat: ipse deceptus pfugus in āmanitē repulsus est regionem. Menelaus autem principatū quidem obtinuit: de pecunijs vero regi p̄missis nichil agebat: cum exactionē faceret sostratus qui arce erat p̄positus. Nam ad hunc exadio uedigaliū p̄tinebat: quāobcausam utriq; ad regem sunt euocati. Et menelaus motus est a sacerdotio succedente lysimacho fratre suo: sostratus autem p̄lat⁹ est ciprijs. Et cum hec agerent contigit charsenes et mallotas seditionē mouere: eo qd antiochi regis concubine dono essent date. Festinantē itaq; rex venit sedare illos: relicto suffecto uno ex comitibz suis andronico. Ratus autē menelaus accepisse se tempus opportunum. aurea quedā uasa e tēplo furatus donauit andronico: et alia uēdidit tyro et p̄ uicinas ciuitates. Quā cum certissime cognouisset onias. arguebat eum: ipse in loco tuto se cōtinēs antiochie secus daphnē. Unde menelaus accedens ad andronicū. rogabat ut oniā interficeret. Qui cum uenisset ad oniam. et datis decretis cū iure iurando quāuis esset ei suspectus fuisset de asilo p̄cedere: statim eū premit nō veritus iusticiā. Ab quā causam non solum iudei. sed etiam alie quoq;

nationes indignabantur: et moleste ferebant de nece tanti viri iniusta. Sed regressum regē de cilicie locis adierunt iudei apud antiochiā. simul et greci: cōquerētes de iniqua nece omne. Contristat⁹ itaq; antiochus animo propter omniā: et flexus ad misericordiam lacrimas fudit: recordatus defuncti sobrietatē et modestiā. Accensiq; animis andronicū purpura regum p totam ciuitatem iubet circumduci: et in eodem loco in quo in omniā impietate cōmiserat. sacrilegū vita priuari: domino illi condignam retribuente penam. Multis autē sacrilegijs in templo a lysimach⁹ cōmissis menelai cōsilio ⁊ diuulgata fama cōgregata est multitudo adūsum lysimachum: multo iam auro reportato. Turbis autem insurgentibz et animis ira repletis: lysimachus armatis fere tribz milibz. iniquis manibz uti cepit: dūce quodā tyranno etate pariter et demencia pūcto. Sed ut intellexerunt conatū lysimachi. alij lapides. alij fustes validos arripuerunt: quidam vero cinerem in lysimachū iecere. Et multi quidam vulnerati: quidā autē ⁊ prostrati: omnes vero in fugam conuersi sunt. Ip̄m etiā sacrilegū secus erariū interfecerunt. De hijs ergo cepit iudicium aduersus menelaū agitari. Et cū venisset rex tyrum: ad ip̄m negotium detulerunt missi tres viri a senioribus. Et cum superaretur menelaus. p̄miserit prolotheo multas pecunias dare ad suadendū regi. Itaq; prolotheus in quodā atrio positū quasi refrigerandi gratia regem adiit. et deduxit a sententia: et menelaū quidē uniuersę malicie reū cōminibz absoluit: miseros autē q̄ etiā si apud scitas causā

dixisset innocentes iudicarentur. ip̄s morte dānauit. Cito ergo iniustam penam dederunt: qui pro ciuitate ⁊ populo et sacris vasis causam psecuti sūt. Quāobrem tyri q̄ indignati: erga sepulturā eorū liberalissimi ceciderunt. Menela⁹ autē p̄p̄ eorū q̄ i potētia erāt auariciā pmanebat i potestate: crescēs i malicia ad insidias ciuiū. **C. 6.**

Eodem tempore antiochus secundam p̄fectionē parauit i egiptū. Contigit autem per vniuersam iherosolimorū ciuitatem. videri diebz quadraginta p aera equites discurrentes aureas stolas habētes ⁊ hastas. quasi cohortes armatas: ⁊ cursus equorū p ordines digestos. et congressiones fieri cōmin⁹ et scutorū motus et galeatorū multitudinē gladijs districtis: ⁊ telorū iactus. et aureorū armorū splendorem. omnisq; generis loricarum. Quapropter omnes rogabant in bonum monstra cōverti. Sed cū fallus rumor egressus. tanq̄ vita recessisset antiochus: assumptis iason nō minus mille viris. aggressus est ciuitatem repente: et ciuibz ad murū cōuolātibus ad ultimū apprehensa ciuitate menelaus fugit in arcem. Iason vero non parcebat in cede ciuibz suis: nec cogitabat prosperitatem adūsum cognatos malū esse maximū: arbitrans ostium et non ciuiū se trophæa capturū. Et principatū quidem nō obtinuit: finem vero insidiarū suarū confusione accepit: et profugus iterū abiit in ammaniten. Ad ultimū i egiptū sui conclusus ab arethā arabum tyranno. fugiens de ciuitate in ciuitatē omnibz odiosus. ut refuga legum et execrabilis. ut patrie et ciuiū hostis. in egiptū egressus est: et qui multos de patria

sua repulerat. peregre perijt lacedemona-
nas pfectus. quasi p cognatione ibi
refugiū habiturus: et qui insepultos
multos abiecerat. ipse et illamentatus
et insepultus abicitur: sepultura neq;
peregrina usus: neq; patrio sepulcro
participans. Hīs itaq; gestis suspira-
tus est rex societate deserturos iudeos:
et ob hoc pfectus ex egipto esseratis a-
nimis. ciuitatem quidem armis cepit.
Iussit autē militibz interficere. nec par-
cere occurrentibus: et p domos ascen-
dentes trucidare. Stabant ergo sedes
iuuenū. ac seniorū: mulierū et natorum
exterminia: virginūq; et paruulorum
neces. Erāt autē toto triduo. octoginta
milia interfecit: quadraginta milia uidi:
nō min⁹ autē uenditū. Sed nec ista
sufficiūt. Ausus est etiam intrare tem-
plum vniuersa terra sandi⁹ metelao
dudore: q legum et patrie fuit pditor.
Et selectis manibz sumens sancta va-
sa que ab alijs regibz et ciuitatibus e-
rant posita ad ornatū loci et gloriā:
cōtredabat indigne et contaminabat.
Ita alienatus mente antiochus non
considerabat qd ppter peccata habitan-
tū ciuitatem modicū deus fuerat ira-
tus: ppter qd et accidit circa locū despe-
dio. Alioquin nūc cōtigisset eos mul-
tis peccatis esse inuolutos: sicut helio-
dor⁹ qui missus est a seleuco rege ad
repoliandū erariū: etiam hic statim
adueniēs flagellat⁹ et repulsus utiq;
fuisse ab audacia. Verū non ppter lo-
cum gentem: sed propi gentem locum
deus elegit. Ideoq; et ipse locus par-
ticeps factus ē ppi malorū: postea au-
tem fiet socius bonorū: et qui derelictus
in ira dei omnipotentis est. itez in ma-
gni domini reconciliatione cū lūma
gloria exaltabitur. Igitur antiochus

mille octingētis ablati de templo ta-
lentis velociter antiochiam regressus
ē: existimans se pre supbia terram ad
nauigandū: pelagus uero ad iter a-
gendū deducturū ppter mentis elatio-
nem. Reliquit autē et ppositos ad affli-
gendam gentem: iherosolimis quidē
philippū genere frigem. moribz crude-
liorem eoipso a quo constitutus est:
i garizim autem andronicū et mene-
laum qui graui⁹ qd ceteri imminēbāt
ciuibz. Cumq; appositus esset cōtra
iudeos misit odiosū principē appollo-
nū cū exercitu viginti et duobz milibz:
picipiens ei omnes pfecte etatis infice-
re: mulieres ac iuuenes uendere. Qui
cū uenisset iherosolimā pacē simulās
quieuit usq; ad diem sandū sabbati:
et tunc feriatis iudeis arma capere lu-
is pcepit. Omnesq; simul qui ad spe-
taculū presserant trucidauit: et ciuita-
tem cum armatis discurrens ingentē
multitudinē peremit. Iudas autem
machabeus q decim⁹ fuerat secesserat
in desertum locū: ibiq; inter feras ui-
tam i montibz cū suis agebat: et feni-
cibus uescentes denorabantur ne par-
ticipes essent coinquinationis. **C. vi.**

Sed non post multum tempus
misit rex senem quēdam anti-
ochum qui compelleret iudeos ut se
transferebant a patrijs et dei legibus:
contaminare etiā qd in iherosolimis
erat templū. et cognominaret iouis
olimpj: et in garizim prout erāt hij
qui locum inhabitabant iouis hspī-
talis. pessima autem et uniuersis gra-
uis erat malorū incurio. Nam templū
luxuria et cōmestationibz erat plenū.
et scortantiū cū meretricibz: sacra isq;
edibus mulieres se ultro ingerebant:
intromittentes ea q nō licebat. Altare

Altare etiam plenū erat illicitis: que legibus prohibebantur. Neq; autem sabbata custodiebantur: neq; dies solemnes patrij seruabantur: nec simpliciter se quilibet iudeum confitebatur. Ducebāt autē cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia: et cū liberi sacra celebrarentur: rogebantur edera coronati libero circūire. Decretū autē egiuit ī proximās ciuitates gentiliū suggerentibus ptolomeis: ut pari modo et ipsi aduersus iudeos agerēt ut sacrificarent: eos autē qui nollet transire ad instituta gentiliū interficerent. Erat ergo videre miseriam. Due enī mulieres delate sunt natos suos circūcidisse: quarū ad ubera infantibz suspensis cū publice per ciuitatem circūduxissent: per muros precipitauerūt. Alij vero ad p̄imas coeūtes speluncas: et latenter sabbati diem celebrantes: cum indicati essent philippo flammis succensi sunt: eo qd verebātur propter religionē et obseruantia. manu sibi met auxiliū ferre. Obsecro autē eos qd hūc librū lecturi sunt: ne abhorrēant propter aduersos casus: sed reputent ea que acciderunt nō ad interitū: sed ad correctionem esse generis nr̄i. Et enī multo tēpore non sinere peccatoribus et sententia agere: sed statim ultiones adhibere: magni beneficij est indicium. Nō enī sicut ī alijs nacionibz dñs patienter repetat ut eas cū iudicij dies aduenerit in plenitudine pccōz puniat: ita et in nobis statuit ut peccatis nostris ī finē deuolutis ita denū in nos vindicet: propter qd nunq̄ quidem a nobis misericordiam suā amouet: corripientis uero in aduersis p̄p̄m suum non derelinquit. Sed hec nobis ad cōmonitionem legentium

dicta sunt paucis: iam autē ueniendū est ad narrationē. Igit̄ eleazar⁹ un⁹ de primoribus scribarū uir etate prouectus. et uultu decorus. aperto ore hians cōpellebatur carnē porcīnam māducare: at ille gloriosissimā mortem magis q̄ odibilē uitā cōplectēs: uolūtariē pibat ad suppliciū. Intuēs autē quomodo oporteret accedere: patienter sustinens destinauit nō admittēre illicita: ppter uite amorē. Ipsi autē qui astabant iniqua miseratione commoti. ppter antiquā uiri amicitia. tollentes eū secreto rogabāt afferri carnes quibz uesci ei licebat: ut simularetur manducasse sicut rex imperauerat de sacrificij carnibus: ut hoc facto a morte liberaretur: et ppter ueterē uiri amicitia hanc in eo facerent humanitatē. At ille cogitare cepit etatis ac senectutis sue eminentiā dignā. et ingenuit nobilitatis caniciē. atq; a puero optime conuersationis actus: et secundū sancte et a deo condite legis cōstituta respondit cito dicens: premitte se uelle in infernū. Non enim etatem nostrā dignū est inquit fingere: ut multi adolescentes arbitrātes eleazarum nonaginta annorū transisse ad uitā alienigenarū: et ipsi ppter meā simulationē et ppter modicū corruptibilis uite tempus decipiant: et per hoc maculam atq; execrationē mee senectuti cōquirā. Nam et si in p̄senti tempore supplicij hōminū eripiar: sed manu omnipotentis nec uiuus nec defundus effugiam. Quāobrem fortiter uitā recedendo. senectute quidē dign⁹ apparebo: adolescentibus autem exemplū forte relinquā: si p̄mpto animo ac fortit̄ p̄ grauissimis ac sanctissimis legibus honesta morte p̄fungar. Ipsi dictis: cōfestim

+

ad supplicium trahebatur. Illi autem qui eum ducebant et paulo ante fuerant iniuriores in iram conuersi sunt propter sermones ab eo dictos: quos illi per arrogantiā prolatos arbitrabantur. Sed cum plagis perimeretur: ingenuit et dixit. Domine qui habes sanctam scientiam. manifeste tu scis: quia cum a morte possem liberari duos corporis sustineo dolores: secundum animam vero propter timorem tuum libenter hec patior. Et iste quidem hoc modo vita decessit: non solum iuuenibus. sed et memoriam uniuersę genti memoriā mortis sue ad exemplum virtutis et fortitudinis derelinquens. **C. vii.**

Contrixit autem septem fratres una cum matre apprehensos compelli a rege edere contra fas carnes porcinas: flagris et taureis cruciatis. Unus autem ex illis qui erat primus sic ait. Quid queris: et quid vis discere a nobis? Parati sumus mori magis: quam patrias dei leges preuaricari. Igitur itaque rex iussit sartagine. et ollas eneas succendi: quibus statim succensis. iussit ei qui prior fuerat locutus. aputari linguam: et cute capitis abstracta sumas quoque manus et pedes ei persci di: ceteris eius fratribus et matre inspicientibus. Et cum iam per omnia inutilis factus esset. iussit ignem admovei: et adhuc suspirantem torreretur in sartagine. in qua cum diu cruciaretur: ceteri una cum matre inuicem se hortabantur mori fortiter dicentes. Dominus deus aspiciet veritatem. et consolabitur in nobis: quemadmodum in protectione cantici declarauit moyses: et in secuis suis consolabitur. Mortuo itaque illo primo hoc modo sequentem deducebant ad illudendum: et cute capitis ei cum capillis abstracta.

interrogabant si manducaret priusquam toto corpore per membra singula puniretur. At ille respondens patria voce dixit. Non faciam. Propter quod et iste sequenti loco primi tormenti suscepit: et in ultimo spiritu constituitur sic ait. Tu quidem scelestissime in presenti vita non perdis: sed regem mundi defunctos nos propriis legibus eterne vite resurrectione suscitabit. Post hunc tertius illuditur: et linguam postulatam cito protulit. et manus constantem extendit: et cum fiducia ait. E celo ista possideo: sed propter dei leges nunc hec ipsa despicio: quoniam ab ipso me ea recepturum spero. Ita ut rex et qui cum ipso erant mirarentur adolescentis animum: et tamquam nichil duceret cruciatum. Et hoc itaque defuncto: quartum vexabant sicut torquentes. Et cum iam esset ad mortem sic ait. Potius est ab hominibus morti datus spem respectare a deo. itaque ab ipso resuscitandos. Tibi enim resurrectio ad vitam non erit. Et cum admouissent quantum vexabant eum: ac ille respiciens in eum dixit. Potestatem inter homines habes cum sis corruptibilis facis quod vis. Noli autem putare genus nostrum a deo esse derelictum. Tu autem patienter sustine: et videbis magnam potestatem ipsius gloriare et semen tuum torquebit. Post hunc ducebant septimum: et is mori incipiens sic ait. Noli frustra errare. Nos enim propter nosmetipsos hoc patimur peccantes in deum nostrum: et digna admiratione facta sunt in nobis. Tu autem ne existimes tibi impune futurum: quod contra deum pugnare temptaueris. Supra modum autem mater mirabilis et honoris memoria digna. quam preuites septem filios sub unius diei tempore conspiciens. bono animo ferebat propter spem quam in deum habebat: singulos

autem illorū hortabatur voce patria
fortiter repleta sapientia: et femine co-
gitationi masculinū animū inferens
dixit ad eos. Nescio qualiter in utero
meo apparuistis. Neq; eū ego spiri-
tum et animā donavi vobis et vitā:
et singulorū membra non ego ip̄a con-
pexi. Sedemū mūdi creator qui forma-
vit hominis nativitatē: quiq; omnium
invenit originē: et spiritū vobis iterū
cum misericordia reddet et vitā: sicut
nūc volmetipsos dispicitis ppter leges
ei⁹. Antiochus autem cōtemni se ar-
bitratus: simul et reprobrātis voce de-
specta: cū adhuc adolescentior supellet.
non solū verbis hortabatur sed et cum
iuramento affirmabat divitem se et be-
atum facturū: et translātū a patrijs le-
gibz amicum habiturū: et res necessarias
ei prebiturū. Sed ad hec cū adolescēs
nequaquā inclinaret: vocavit regē ma-
trē et suadebat ei ut adolescenti fieret
in salutem. Cū autē multis eā verbis
esset hortatus: p̄misit suasurā se filio
suo. Itaq; inclinata ad illū irridens
crudelē tyrannū: ait patria voce. Fili
mi miserere mei que te i utero novem
mensibus portavi: et lac triennio dedi
et alui: et in etatem istā p̄duxi. Peto
nate ut aspicias ad celū et terram: et
ad omnia q̄ i eis sūt: et intelligas quia
re nichilo fecit illa de⁹ et hominū gen⁹:
ita fiet ut nō timeas carnificē istū: sed
dignus fratribz tuis effect⁹ particeps
suscipe mortem: ut in illa miseratione
cum fratribz tuis te recipiam. Cum
hec illa adhuc diceret: ait adolescens.
Quē sustinetis? Nō obedio p̄cepto re-
gis: sed p̄cepto legis q̄ data est nobis
p̄ moysen. Tu vero qui inventor om̄is
malicie factus es i hebreos: nō effugi-
es manū dei. Nos enī pro peccatis

nostris hec patimur. Et si nobis pro-
pter increpationē et correptionē dñs
deus noster modicū iratus est: sed iter
reconciliabitur suis suis. Tu autem o
sceleste et omnium hominū flagitiosis-
sime noli frustra recollī vanis spe-
bus: i servos ei⁹ inflāmar⁹. Nōdum
enim omnipotentis dei et omnia inspi-
cientis iudiciū effugisti. Nam fratres
mei modico nunc dolore sustentato
sub testamento eterne vite effecti sunt:
tu vero iudicio dei iustas superbie tue
penas resolves. Ego autē sicut et fra-
tres mei animā et corpus meū tradō
pro patrijs legibus invocās deū ma-
turi⁹ genti nostre propitiū fieri: teq; cū
tormentis et verberibus cōfiteri q̄ ip̄e
est deus solus. In me vero et in fratri-
bus meis desinet omnipotentis ira: q̄
sup om̄e gen⁹ nostrū iuste sup̄duda ē.
Tunc regē accensus ira: in hunc super
om̄es crudelius desivit: indigne ferēs
se desitum. Et hic itaq; mūdus obiit:
per omnia in dño confidens. Novissi-
me aut post filios et mater cōsumpta
est. Igitur de sacrificijs et de nimijs
crudelitatibus satis didū est. **C. viii.**

Iudas vero machabeus: et qui cū illo
erāt introibant latenter in castella: et
conuocātes cognatos et amicos: et e-
os qui p̄manserāt in iudaismo assu-
mentes: eduxerūt ad se sex milia viros.
Et invocabant dominū ut respiceret
in p̄p̄m qui ab om̄ibz calcabat: et mi-
sereret templo qd cōtaminabat ab im-
pijs. Misereretur etiā eḡminio ciuita-
tis que esset illico complanāda et vocē
sanguinis ad se clamantis audiret:
memoraretur q̄q; iniquissimas mor-
tes paruulorū innocentū: et blasphe-
mias nomini suo illatas: et indigna-
ret sup hñs. At machab⁹ cōgregata

multitudine intollerabilis gentibus
efficiebatur. Ira enim domini in miseri-
cordia conuersa est. Et superueniens castel-
lis et ciuitatibus improuisus succedebat
eas: et opportuna loca occupans. non
paucas hostium strages dabat. Maxi-
me autem noctibus ad huiusmodi
recursus ferebatur: et fama virtutis e-
ius ubique diffundebatur. Videns au-
tem philippus paulatim virum ad pro-
fectum venire. ac frequenter res ei cede-
re prospere ad ptolomeum ducem celesty-
rie et phoenicis scripsit: ut auxilium ferret
regis negotiis. At ille velociter militem
nichanorem patrocli de primoribus ami-
cum: datus ei de primis gentibus. arma-
tis non minus viginti milibus ut uni-
uersum iudeorum genus deleteret: adiun-
cto ei. et gorgia viro militari. et in bellicis
rebus experientissimo. Constituit autem
nichanor regi ut tributum quod romanis
erat dandum duo milia talentorum de
captiuitate iudeorum suppleret. Statim
quoque ad maritimas ciuitates militem con-
uocans ad corruptionem iudaicorum man-
cipiorum: promittens se non aginta man-
cipia talento distracturum: non respiciens
ad vindictam que eum ab omnipotente
esset consecutura. Iudas autem ubi con-
perit: indicauit hijs qui secum erant iude-
is nichanoris aduentum. Et quibus quidam
formidantes. et non credentes dei iusticie
in fugam vertebantur: alij vero si qui
de hijs superaret veniebant: simulque do-
minum deprecabantur ut eriperet eos de
impio nichanore qui eos priuilegium in-
comminatus veniret vendiderat. Et si non
propter eos: propter testamentum quod erat
ad patres eorum: et propter invocationem
sancti et magnifici nominis eius super
ipsos. Conuocatis autem machabeus
septem milibus qui cum ipso erant. rogabat

ne hostibus reconciliaretur: neque metue-
rent inique venientium aduersum se ho-
stium multitudinem: sed fortiter cōten-
derent ante oculos habentes contumeliā
que loco sancto ab hijs iniuste esset il-
lata: itemque et ludibrio habite ciuitatis
iniuriā: adhuc etiam veterum instituta
conuulsa. Nam illi quidem armis con-
fidunt. aut simul et audacia: nos autem
in omnipotente domino qui potest et
venientes aduersum nos et uniuersum
mundum uno nutu deletet confidimus.
Ammonuit autem eos et de auxilijs dei
quod facta sunt erga patres: et quod sub sen-
nachib centum octogintaque milia pe-
rierunt: et de templo quod eis aduersus gala-
thas fuit in babilonia: ut omnes ubi ad-
re uentum est macedonibus socijs hesitantibus.
ipsi sex milia soli peremerunt centumui-
ginti milia propter auxilium illis datum
de celo: et beneficia pro hijs plurima
consecuti sunt. Hijs uerbis constantes
effecti sunt: et pro legibus et patria mori
parati. Constituit itaque fratres suos
duces utriusque ordinis. simonem et iose-
phum et ionathan subiectis unicuique
millenis et quingentis: ad hoc etiam
ab ezeia lecto illis sancto libro et dato
signo adiutorij dei: in prima acie ipse
dux commisit cum nichanore. Et facto
sibi adiutore omnipotente. interfecerunt
super nouem milia hominum: maiorem au-
tem partem exercitus nichanoris vulne-
ribus debilem factam fugere compulerunt.
Decunjs vero eorum qui ad emptorem
ipsorum uenerant sublati. ipsos usqueque
persecuti sunt: sed reuersi sunt hora con-
dusi. Nam erat ante sabbatum: quapropter
non perseuerauerunt insequentes. Arma
autem ipsorum et spolia congregantes sab-
batum agebant benedicentes dominum: qui
liberauit eos in isto die. misericordie

iniciū stillās in eos. Post sabbatū v-
ro debilibus ⁊ orphanis et viduis di-
uiserūt spolia: et residua ipī cum suis
habuere. Hijs itaq; gestis et cōmuni-
ter ab omībz facta obsecratōne: mise-
ricordem dñm postulabāt ut in finē
seruis suis recōciliaretur. Et ex hīs q̄
cum timotheo et bachide erant cōtra
se contendētes sup vigintimilia inter-
fecerūt: ⁊ munitiones excelsas obtinu-
erunt: ⁊ plures preda diuiserūt: equā
portionē debilibus pupillis ⁊ viduis.
sed et senioribz facientes. Et cū arma
eorz diligenter collegisset: omīa cōpo-
suerūt in locis oportunis. Residua v-
ro spolia iherosolimā detulerūt: ⁊ phi-
larcen q̄ cū timotheo erat interfecerūt
virū scelestū: qui in multis iudeos af-
flixerat. Et cū epichia agerēt i iheroso-
limis eos qui sacras ianuas incende-
runt: id est calisthenen cum i quoddā
domiciliū refugisset incendebunt:
digna ei mercede pro impietatibus
suis reddita. Scinorosisimū aut
nichanor qui mille negociantes ad
iudeorū venditionem adduxerat hu-
miliar? auxilio domini ab hīs quos
nullos existimauerat: deposita veste
glorie p mediterraneam fugiēs solus
venit antiochiā: summā infelicitatē
de interitū sui exercitus consecutus. Et
q̄ pmisserat romanis se tributū restitue-
re de captiuitate iherosolimorū: p̄dica-
bat nūc p̄dorem deū habere iudeos: et
ob ipm invulnerabiles esse: eo q̄ seque-
rent leges ab ipō cōstitutas. **C. iv.**

Eodem tempore antiochus inho-
neste reuertebatur de p̄side. In-
trauerat enī in eam q̄ dicitur p̄sopolis
⁊ temptauit repoliare templū ⁊ ciuita-
tem opprimere: sed multitudine ad ar-
ma concurrente in fugam versi sunt:

et ita cōtingit ut antiochus post fugā
turpiter rediret. Et cum venisset circa
egbathanan: recognouit q̄ erga nicha-
norem et timotheū gesta sunt. Elatus
autē i ira: arbitrabat se iniuriā illorū
qui se fugauerāt posse in iudeos retor-
quere: ideoq; iussit agitari currū suū
sine inmissiōne agēs iter: relecti eū iu-
dicio purgante: eo q̄ ita superbe locut⁹
est se v̄turū iherosolimā: et cōgeriem
sepulcri iudeorū eā facturū. Sed qui
uniuersa conspiciat dñs deus isrl: p̄cul-
sit eum insanabili ⁊ inuisibili plaga.
Ut enī finivit hūc ipm lēmonē: appre-
hendit eum dolor dirus v̄scerum et
amara internorū tormenta. Et quidē
satis iuste: quippe qui multis ⁊ nouis
cruciatibz aliorū torserat v̄spera: licet
ille nullo modo a sua malicia cessa-
ret. Sup hoc aut supbia replet⁹ ignē
spirans: animo in iudeos: et p̄cipiens
accelerari negociū: cōtingit illū impetu
euntem de curru cadere: ⁊ graui corpo-
ris collisione membra ueari. Isq; q̄
sibi videbatur etiā fluctibz maris im-
perare supra humanū modū supbia
repletus: ⁊ montiū altitudines i stete-
ra appendere: nūc humiliar⁹ ad terrā
in gestatorio portabatur: manifestā
dei virtutem in semetipso cōtestās: ita
ut de corpore impij venies scaturirēt:
ac uiuentes in doloribus carnes eius
effluerent: odore etiā illius et fetore ex-
ercitus grauaretur. Et qui paulo ante
sydera celi cōtingere se arbitrabatur:
eum nemo poterat p̄pter intolerantiā
fetoris portare. Hinc igitur cepit ex
gravi supbia deductus ad agnitiōnē
sui vetūre diuina amonitus plaga:
p̄ momenta singula doloribz suis au-
gumenta capientibz. Et cum nec ipē iā
fetorē suū ferre posset: ita ait. Quis tum

est subditū esse deo: et mortalem non paria deo sentire. Orabat autem hic scelestus dñm a quo nō esset misericordiam cōsecutus: et ciuitatem ad quā festinās ueniebat. ut eā ad solū deduceret ac sepulcrū cōgestorū faceret. nūc optat liberā reddere: et iudeos quos nec sepultura quidem se dignos habiturum. sed auibz ac feris diripiendos traditurū. et cum paruulis exterminaturū dixerat equales nunc atheniensibus facturū pollicetur: templum etiā sanctum qđ prius respoliauerat. optimis donis ornaturū: et sancta uasa multiplicaturū. et ptinentes ad sacrificia sumptū. de redditis suis prestaturū: sup̄ hec ⁊ iudeum se futurū: et omnem locū terre pambulatū. et p̄dicaturū dei potestati. Sed nō cessantibus doloribus: supuenerat enī in eū iustum dei iudiciū: desperās scripsit ad iudeos in hunc modū deprecationis epistolā hec cōtinentē. Optimis ciuibz iudeis: plurimā salutem et bene ualere. et esse felices: rex et princeps antiochus. Si bene ualeatis ⁊ filij uestri et ex sententia uobis cuncta sūt: maximas agimus gratias. Et ego ī infirmitate cōstitutus. uestri autem memor benigne reuersus de perlidis locis et infirmitate graui apprehensus necessariū duxi p̄ cōmuni utilitate curam habere: non desperās me metipm: sed spem multam habens effugiendi infirmitatē. Respicēs autē qđ et pater meus quibus temporibus in locis superioribus ducebat exercitum ostendit qđ post se suscipere principatū. ut si quid contrariū accideret aut difficile nūciaret. Sciētes hī qđ ī regionibz erant cui esset rerum summa derelicta non turbarent: ad hec considerans de proximo potentes quosq; et uicinos.

temporibus insidiātes et euctum repperdātes. designaui filiū meū antiochū regem quē sepe recurrentis in superiora regna multis uestrum cōmendabā: et scripsi ad eū que sibi data sūt. Pro itaq; uos et p̄to memores beneficiorū publice ⁊ p̄uati: ut unusquisq; cōseruet fidem ad me et ad filiū meū. Confido enim eum modeste et humane adurū et sequentē p̄positum meū: et cōmunē uobis fore. Igit̄ homicida ⁊ blasphemus pessime percussus: ⁊ ut ipse alios tradauerat. p̄gre in mōtibz miserabili obitu uita fūctus ē. Trāsserebat autē corp⁹ philippus colladane⁹ ei⁹: qui metuens filiū antiochi ad ptolomeū philomethora ī egiptū abiit. **C. x.**

Machabeus autē ⁊ qui cum eo erāt dñō se p̄tegēte replū quidē ⁊ ciuitatē recepit: aras autē quas alienigene p̄ placas struxerant: itēq; delubra demolit⁹ ē. Et purgato templo aliud altare fecerūt: et de ignitis lapidibz igne cōcepto sacrificia obrulerūt post biennū: ⁊ incensum et lucernas. ⁊ panes propositionis posuerūt. Quibz gestis rogabāt dñm p̄strati in terrā: ne amplius talibus malis inciderent. Sed et si quādo peccassent. ut ab ipso mitius corripereēt: et nō barbaris ac blasphemis hominibz traderentur. Qua die autē templū ab alienigenis pollutum fuerat: contigit eadem die purificationē fieri uicesima et quinta mensis qui fuit casleu. Et cum leticia diebz octo egerūt in modū tabernaculorū: recordātes. qđ āte modicū temporis diem solemne tabernaculorū ī mōtibz et in speluncis more bestiarū egerant: propter qđ rursos et ramos uirides ⁊ palmas p̄ferēbāt ei. qđ p̄sp̄erauit munda re locū suū. Et decreuerūt cōmuni

precepto et decreto uniuersę genti iude-
orū omnibus ānis agere dies istos.
Et antiochi quidem qui appellatus
est nobilis. uite recessus ita se habuit.
Nunc autē de eupatore antiochi im-
pī filio que gesta sunt narrabimus:
breuiātes mala que ī bellis gesta sūt.
Hic enim suscepto regno cōstituit sup
negotia regni lisiā quēdā phēnici
et sirię milicie principē. Mā ptolomeus
qui dicebatur mace. iusti tenax erga
iudeos esse constituit: et p̄cipue p̄pter
iniquitatē que facta erat in eos: et pa-
cifice agere cū eis. Sed ob hoc accusat⁹
ab amicis apud eupatorē: cū frequēter
proditor audiret eo qd cyprū creditā
sibi a philometore deseruisset. et ad
antiochum nobilē translatus. etiam
ab eo recessisset: ueneno uitam finiuit.
Borgias autē cum esset dux locorū as-
lūptis aduenis frequēter iudeos debel-
labat: iudei uero qui tenebāt oportu-
nas munitiones fugatos ab iherosolimis
suscipiebāt: et bellare tēptabant.
Hij uero qui erant cū machabeo per
orationes dominū rogantes ut esset
sibi adiutor. impetū fecerūt ī munitiones
ydumeorū: multaq; uī insisteres
loca obtinuerūt. occurrentes intereme-
runt: et omnes simul nō min⁹ a viginti
quiq; milibz trucidauerūt. Quidā autē
cum cōfugissent in duas turres valde
munitas. omnē apparatus ad repu-
gnandū habentes: machabeus ad e-
orum repugnationē relicto simone et
iosepho itēq; zacheo. eisq; qui cum
ip̄is erant satis multis: ip̄e ad eas q̄
amplius purgebāt pugnas cōuersus
ē. Hij uero q̄ cū simone erāt cupidita-
te ducti a quibsdā qui in turribz erāt
suasi sunt pecunia: et septuaginta mi-
libus didragmis acceptis dimiserūt

quosdā effugere. Cū autē machabeo
nunciatū esset qd factum est: principi-
bus p̄p̄i cōgregatis. accusauit qd pecu-
nia fratres uendidissent. aduersarijs
eorū dimissis. Hos igit p̄ditores fa-
ctos interfecit: et cōfēti duas turres occu-
pauit. Armis aut ac manibz omnia
prosperare agendo in duabus muniti-
onibz plusquā uiginti milia pemit.
Et timotheus qui prius a iudeis fue-
rat superatus conuocato exercitu pere-
grine multitudinis et cōgregato equi-
tatu asiano aduenit: quasi armis iu-
deam capturus. Machabeus autem
et qui cum ip̄o erant appropinquāte
illo deprecabantur dñm caput terra
aspergentes. lumbosq; cilicis p̄cindi-
ad altaris crepidinē puolui: ut sibi
propici⁹ inimicis autem eorū esset ini-
micus: et aduersarijs aduersaret sicut legē
dicit. Et ita post orationē lūptis armis
longius de ciuitate p̄cedētes: et p̄ximū
hostibz effecti relederūt. Primo autē
solis ortu utriq; commiserunt. isti qui-
dem uictorie et prosperitatis sp̄sore
cum uirtute dñm habētes: illi autem
duce belli animū habebāt. Sed cum
rehemēs pugna esset apparuerunt ad-
uersarijs de celo uiri quinq; in equis.
frenis aureis decori ducatu iudeis pre-
stantes: et quibus duo machabeum
mediū habētes armis suis circūseptū
incolumem cōseruabāt: ī aduersarios
autē tela et fulmina iaciebāt. et quo
et cecitate confusi et repleti perturbatio-
ne cadebāt. Interfecti sunt autē uigin-
timilia quingēti. et equites secenti. Ti-
motheus uero confugit in gazaram
presidiū munitū cui p̄erat ceteas: ma-
chabeus autē et qui cū eo erant letātē
obfederūt presidiū diebz quatuor. At
hij q̄ intus erant loci firmitate cōfili

supra modū maledicebant. et sermo-
nes nephandos iactabant: sed cum
dies quinta illucesceret viginti iuvenes
ex hijs qui cum machabeo erāt accen-
si animis ppter blasphemiam viriliter
acceserunt ad murū. et feroci animo
incedentes ascendebāt: sed et alij simi-
liter ascendētes turres porta sq; succen-
dere aggressi sūt. atq; ipso maledico
vivos cōcremare. Per cōtinuum aut
biduū. p̄sidio vastato timotheum oc-
cultantē se in quodam repertum loco
peremerunt: et fratrem illius cecum et
apollōfanē occiderūt. Quibus gestis:
in ymnis et confessionibus benedice-
bant dominum qui magna fecit in
israhel: et victoriam dedit illis. **C. xi.**

Sed paruo post tēpore lisias pro-
curator regis et propinquus ac
negociorū prepositus grauitē ferens
de hijs que acciderāt: cōgregatis octo-
ginta milibus et equitatu vniūso ve-
niebat aduersum iudeos existimans
se ciuitatem quidem rapinam gentibus
habituū facturū: templū vero in pe-
cunie questū sicut cetera delubra gen-
tium habiturū: et p singulos annos
venale sacerdotiū. nūq; recogitās dei
potestatem: sed mente effrenat. i mul-
titudine peditū et in milibz equitum.
et in octoginta elephātis confidebat.
Ingredius autē iudeā et appropians
bethsure que erat in angusto loco ab
iherosolima iteruallo quinq; stadiorū:
illud p̄sidium expugnabat. Et autem
machabeus et qui cū eo erant cognō-
uerūt expugnari p̄sidia: cum fletu et
lacrimis rogabāt dominū. et omīs
turba simul: ut bonū āgelum mitteret
ad salutē isrl. Et ipse prim⁹ machabe⁹
sup̄is armis ceteros adhortatus est
simul secum periculum subire: et ferre

auxiliū fratribus suis. Cūq; pariter
propto animo pcederēt iherosolimā.
apparuit p̄cedēs eos eques i veste can-
dida: armis aureis hastam vibrās.
Tunc omnes simul benedixerūt miseri-
cordem dñm: et cōualuerūt animis:
nō solū hōmines sed et bestias ferocissi-
mas et muros ferreos parati penetra-
re. Ibant igitur p̄mpti: de celo habētes
adiutorē et miserantem sup eos dñm.
Leonum autem more impetu irruētes
in hostes p̄strauerunt ex eis undecim
milia peditū et equitū mille septentos:
vniuersos aut in fugā verterūt: plures
autem ex eis vulnerati nudi euaserūt.
Sed et ipse lisias turpiter fugiēs euasit.
Et qā nō insensat⁹ erat: secū ipse repu-
tans factam erga se diminutionē. et
intelligens inuidos esse hebreos dei
om̄ipotentis auxilio nitentes. misit
ad eos. p̄misiq; se cōsensurū omibz
que iusta sunt: et regem compulsurū
amicū fieri. Annuit aut machabeus
p̄cibus lisie: in omibz utilitati con-
sulens. Et quēcūq; machabe⁹ scripsit
lisie de iudeis: ea rex concessit. Nam
erāt scripte iudeis epistole a lisia liqui-
dem hunc modū continentes. Lisias:
p̄p̄o iudeorū salutem. Iohannes et a-
bessalon qui missi fuerāt a vobis tra-
dentes scripta postulabāt: ut ea que
per illos significabātur implerē. Que-
cūq; igitur regi potuerūt p̄ferri expo-
sui: et que res p̄mittebat consensu. Si
igitur i negocijs fidem cōseruaueritis.
et deinceps bonorū vobis causa esse
temptabo: de ceteris aut p singula ver-
ba mandavi et istis et hijs qui a me
missi sunt colloqui vobiscum. Bene
valete. Anno cētesimoq̄dragésimo.
octauo mensis die dioskori vicesima
et quarta. Regis autem epistola ista

continebat. Rex antiochus: lise fratri salutē. Patre nostro inter deos translato nos volentes eos qui sunt in regno nostro sine tumultu agere et rebus suis adhibere diligentiam: audiuiimus iudeos non consensisse patri meo ut transferentur ad ritum grecorum: sed tenere velle suum institutum: ac preterea postulare a nobis concedi: sibi legitima sua. Volentes igitur hanc quoque gentem quietam esse: statuimus iudicauimus templum restitui illis: ut agerent secundum suorum maiorem consuetudinem. Bene igitur feceris si miseris ad eos et degram dederis: ut cognita nostra voluntate bono animo sint: et utilitatibus propriis deseruiant. Ad iudeos vero regis epistola talis erat. Rex antiochus: senatum iudeorum: et ceteris iudeis salutē. Si valetis sic estis ut volumus: sed et ipsi bene valent. Adijt nos menelaus dicens: velle vos descendere ad vestros qui sunt apud nos. Ipsi igitur qui comitantur usque ad diem tricesimum mensis xandici damus degram securitatis: ut iudaicis utantur cibis et legibus suis sicut et prius: et nemo eorum ullo modo molestiam patiatur de hijs que per ignorantiam gesta sunt. Misimus autem et menelaum qui vos alloquatur. Valete. Anno centesimoquadragesimo octavo xandici mensis quindecima die. Misimus autem etiam romani epistolam ita se habentem. Quirinus enim et tiberius legati romanorum: populo iudeorum salutem. De hijs que lise cognatus regis concessit vobis: et nos concessimus: de quibus autem ad regem iudicauit referendum: cōfestim aliquem mittite diligentem inter vos conferentes: ut decernamus sicut congruit vobis. Nos enim antiochiam accedimus. Ideoque

festinate rescribere: ut nos quoque sciamus cuius estis voluntati. Bene valete. Anno centesimoquadragesimo octavo quindecima die mensis xandici.

His factis padionibus liseas pergebat ad regem: iudei autem agriculture operam dabant. Sed hijs qui resederant timotheus et appollonijs gemmei filii: sed et ieronimus et demophon: super hos et nichanor cypriarches non sinerant eos in silentio agere et quiete. Opposite vero tale quoddam flagitium perpetrarunt. Rogauerunt iudeos cum quibus habitabant ascendere scaphas quas parauerant cum uxoribus et filiis: quasi nullis inimicijs inter eos subiacentibus. Secundum commune itaque decretum civitatis: et ipsis acquiescentibus pacisque causa nichil suspectum habentibus: cum in altum processissent submerserunt non minus ducentos. Quam crudelitatem iudas i sue gentis homines factam ut cognouit: precepit viris qui erant cum ipso: et invocato iusto iudice deo venit adversus interfectores fratrum: et portum quidem nocte succendit: scaphas eussit: eos autem qui ab igne refugerant gladio peremit. Et cum hec ita egisset discessit quasi iter reuersurus: et universos ioppitas eradicaturus. Sed cum cognouisset et eos qui erant iam inie velle pari modo facere habitantibus secum iudeis: iammitis quoque noctem superuenit: et portum cum navibus succendit: ita ut lumen ignis appareret iherosolymis ab stadiis ducentis quadraginta. Unde cum iam abiisset novem stadiis et iter faceret ad timotheum: commiserunt cum eo arabes quinque milia viri: et equites quingenti. Cumque pugna valida fieret et auxilio dei prospere cessisset: residui victi arabes periebant a iuda degram sibi dari

C. VII.

promittentes se pascua daturus: et in ceteris profuturos. Judas autem arbitrans vere in multis eos utiles promissit pacem: deceptisq; acceptis discessere ad tabernacula sua. Aggressus est autem et civitatem quādam firmā. pōnibus murisq; circūseptā que a turbis habitabatur gentiū promiscuarū: cui nomen chasphim. Illi vero qui intus erāt confidentes in stabilitate murorū et apparatu alimoniarū remissius agebant: maledictis lacessētes iudā ac blasphemantes: et loquentes que fas non est. Machabeus autē invocato magno mundi principe q̄ sine arietibz et machinis temporibus ihesu precipitavit iericho. irruit ferociter muris: et capta civitate p̄ dñi voluntatem innumera- biles cedes fecit: ita ut adiacēs stagnū stadiorū duorū latitudinis sanguine interfectorū fluere videretur. Unde disces- serunt stadia septingētaquingēta et venerūt in characha ad eos qui di- cuntur tibianei iudeos: et timotheum quidem in illis locis non cōprehende- runt: nulloq; negotio p̄fecto regressus est. relido in quodā loco firmissimo p̄sidio. Dosithus autē et solipater qui erant duces cum machabeo p̄venērūt a timotheo relictos in p̄sidio decem milia viros. At machabeus ordina- tis circū se sex milibus et constitutis p̄ cohortes: adversus timotheū p̄cessit habentē secum. centumviginti milia peditū: equitūq; duo milia quingē- tos. Cognito autē iude adventu timo- theus p̄misit mulieres. et filios et reli- quū apparatū ī p̄sidium qđ carmon dicitur. Erat enī insepugnabile et ac- cessu difficile: propt̄ locorū angustia. Cūq; cohors iude prima apparuisset: timor hostibus incussus ē et p̄sentia

dei qui unīūsa cōspicit: et ī fugā versi sunt ali⁹ ab alio: ita ut magis a suis decerentur. et gladioz suoz īdibus debilitarent. Judas autē vehementer instabat puniēs p̄phanos et p̄stravit ex eis triginta milia viroz. Ipse vero timotheus incidit in partes dosithei et solipatris: et multis p̄ciis postu- labat ut vivus dimitteret: eo qđ mul- torū ex iudeis parentes haberet ac fra- tres quos morte eius decipi eveniret. Et cū fidem dedisset restitutorū se eos secundū cōstitutū: illos cū dimiserūt propter fratrū salutē. Judas autem regress⁹ ē a carmon interfecit. vigin- tiquinq; milibus. Post horū fugam et necē movit exercitū ad effron civita- tem munitā in qua multitudo diūsarū gentiū habitabat: et robusti iuvenes pro muris cōsistentes fortit̄ repugna- bant. In hac autē machine multe: et telorū erant apparatus. Sed cū omni- potentē invocassent. qui potestate vi- res hostiū cōfringit reperit civitatem: et ex eis qui intus erant vigin- tiquinq; milia p̄straverunt. Unde ad civitatē scitarū abierunt: que ab iherosolimis sexcentis stadiis aberat. Contestantibz autē hīs qui apud scitopolitas erāt iudeis. qđ benigne ab eis haberentur: et tēporibus infelicitatis. qđ modeste secū egerint: gratias agentes eis. et ex- hortati etiam de cetero erga gen⁹ suū benignius esse venerūt iherosolimam. die solenni septimanarū instante. Et post p̄tercosten abierūt contra gorgiā p̄positum ydumee. Sequit̄ autem cum peditibus tribus milibus: et equitibz quadringētis. Quibz congressis cōti- git paucos ruere iudeorū. Dosithus vero quidem de bachinoris eques vir fortis gorgiam tenebat: et cum vellet

illū capere vinū. eques quidā de traci-
bus irruit in eū. humerūq; ei⁹ ampu-
tauit: atq; ita gorgias effugit in ma-
risa. At illis q̄ cū heldrin erāt diuici⁹
pugnantibus et fatigatis inuocauit
dñm iudas adiutorem et ducem belli
fieri: incipiens voce patria. et cū ymnis
clamorē extollens. fugam gorgie mi-
litibus incussit. Iudas autem collecto
exercitu venit in ciuitatem odollā. Et
cum septima dies superueneret: secundū
cōsuetudinē purificati in eodem loco
sabbatū egerūt. Et sequenti die venit
cum suis iudas ut corpora p̄stratorū
tolleret: et cum parentibus poneret in se-
pulcris paternis. Inuenerūt autē sub
tunicis interfectos de donarijs ydolo-
rum q̄ apud iāmiam fuerunt: a quibus
lē prohibet iudeos. Omnibus ergo
manifestum factum est: ob hanc cau-
sam eos corruisse. Omnes itaq; benedi-
xerunt iustum iudiciū dñi: q̄ occulta
fecerat manifesta. Atq; ita ad preces
conuersi rogauerunt: ut id qd̄ factum
erat delictum obliuioni traderet. At
vero fortissim⁹ iudas hortabatur po-
pulū cōseruare se sine peccō: sub oculis
uidētes que facta sūt pro peccatis eorū
qui p̄strati sunt. Et facta collatione
duodeci milia dragmas argenti mi-
sit iherosolimā offerri p̄ p̄cās mortu-
orū sacrificiū: bene et religiose de resur-
rectione cogitās. Nisi enī eos q̄ occide-
rant resurreduros speraret: superflūū
videretur et vanū orare pro mortuis.
Et quia cōsiderabat qd̄ hī qui cū pie-
tate dormitionem acceperāt: optimā
haberēt repositā gratiā. Sācta ergo et
salubris ē cogitatio p̄ defunctis exora-
re: ut a peccatis soluantur. **C. xii.**

Anno centesimoquadragesimo-
nono cognouit iudas antiochū

cupatoris venire cū multitudīne aduer-
sus iudeam: et cū eo lisiā p̄curatorem
et prepositū negotiorū secū habentem
peditū centumdecem milia. et equitū
quinq; milia. et elephantes viginti du-
os: currus cū falcijs trecentos. Com-
miscuit autē se illis et menelaus et cū
multa fallacia deprecabāt antiochū
non pro patrie salute: sed sperans se
constitui in principatū. Sed rex regū
suscitauit animos antiochi in pecca-
torem: et suggerente lisiā hūc esse cau-
sam omnium malorū: iussit ut eis ē con-
suetudo apprehensum in eodem loco
necari. Erat autē in eodem loco turris
quingenta cubitorū: aggestū on-
diq; habens cineris. Nec prospectum
habebat in preceps. Unde in cinerem
deici iussit sacrilegū: omnibus eū propel-
lentibus ad interitum. Et tali lege pre-
uaricatorem legis contigit mori: nec
terre dari menelaū. Et quidem satis ius-
te. Nam quia multa erga aram dei
delicta cōmisit cui⁹ ignis et cinis erat
sacros: ipse in cineris morte damnat⁹
est. Sed rex mente effrenatus ueniebat
nequiorē se patre suo iudeis osten-
sur⁹. Quibus iudas cognitis p̄cepit p̄lo
ut die ac nocte dñm inuocarent quo
sicut semp et nūc adiuuaret eos: quip-
pe q̄ lege et patria sanctoq; tēplo pri-
uari uerentur: ac pplm qui nup pau-
lulū respirasset. ne sineret blasphemis
rursus nationibus subdi. Omnibus
itaq; simul id facientibus et petētib⁹
a dño misericordiā cū fletu et ieiunijs
per triduiū cōtinuū p̄stratis: hortat⁹
ē eos iudas ut se p̄pararent. Ipse vero
cum senioribus cogitauit. priusquā
rex admoueret exercitū ad iudeam et
obtinere ciuitatē egire: et dñi iudicio
cōmittere exitū rei. Dñs itaq; potestare

omniū deo mūdi creatori. et hortatus
 suos ut fortiter dimicaret: et usq; ad
 mortem pro legibus. templo. ciuitate.
 patria. et ciuibus staret. circa modū
 exercitū constituit. Et dato signo suis
 dei victorie. iuuenibus fortissimis ele-
 ctis nocte aggressus aulam regiam i
 castris interfecit viros quatuordecim mi-
 lia: et maximū elephantorū cū hīs q̄
 superpositi fuerāt. Summoq; metu ac
 perturbatione hostiū castra replentes:
 rebusq; prospere gestis abierūt. Hoc
 autē factum ē die illucescente: adiuuan-
 te eum dñi p̄tectione. Sed rex accepto
 gustu audacie iudeorū arte difficulta-
 tem locorū temptabat: et bethsure qđ
 erat iudeorū p̄sidiū munitū castra am-
 mouebat. sed fugabatur. impingebat.
 minorabatur. Hīs autem qui intus
 erāt iudas necessaria mittebat. Emun-
 ciavit autē misteria hostibz rodochus
 quidā de iudaico exercitu: qui requis-
 tus cōprehensus est et cōclusus. Iterū
 rex sermonē habuit ad eos qui erant i
 bethsuris: dextrā dedit. accepit. abiit.
 cōmisit cū iuda: superat⁹ ē. Ut autē co-
 gnouit rebellasse philippū antiochie q̄
 relictus erat sup negotia. mente cōster-
 natus iudeos deprecans. subditusq;
 eis iurat de omībz quibus iustū vīlū
 est: et recōciliatus obtulit sacrificium.
 honorauit templū et munera posuit:
 machabeum amplexatus est: et fecit
 eum a ptolomaide usq; ad gererios
 ducem et principem. Ut autem venit
 ptolomaidam grauitē ferebant pto-
 lomenes amicicie conuentionem in-
 dignantes: ne forte fedus irrumperet.
 Tunc ascendit lisias tribunal: et re-
 posuit rationem. et populū sedauit:
 reūsusq; est antiochiam. Et hīc modo
 regis p̄fectio et redit⁹ p̄cessit. *C. xiii.*

Sed post triennij temp⁹ cognouit
 iudas et qui cū eo erāt demetriū
 seleuci cū mīritudine valida et manibz
 p portū tripolis ascendisse ad loca o-
 portuna: et tenuisse regiones adūsus
 antiochū et ei⁹ ducē lisiam. Alchim⁹
 autē quidā qui sumus sacerdos fuerat.
 sed volūtariē cōinquinat⁹ est i tempo-
 ribz cōmixtionis. considerans nullo
 modo sibi esse salutē neq; accessum ad
 altare: venit ad regē demetriū centesi-
 moquingagesimo āno offerens ei co-
 ronā auream et palmā: sup hec et ta-
 los qui templi esse videbātur. Et ip̄a
 quidā die siluit. Temp⁹ autē oportu-
 num demētie sue nactus: et cōuocat⁹
 a demetrio ad consiliū. et interrogatus
 quibus rebz et cōsilijs iudei uterentur:
 respondit. Apli qui dicūtur assidei iu-
 deorū quibus p̄est iudas machabeus
 bella nutriūt et seditiones mouēt: nec
 paciūtur regnū esse quietū. Nam et e-
 go defraudat⁹ parentum gloria. dico
 autē sumo sacerdotio huc veni: primo
 quidē utilitatibus regis fidē euans:
 secundo autē etiā ciuibz consulens.
 Nam illorū prauitate unūsum gen⁹
 nostrū nō minime uegatur. Sed oro
 hīs singulis o rex cognitis: et regioni-
 et generi scđm humanitatem tuā pro-
 mulgatā omībz prospice. Nā qđ dñi
 supest iudas: impossibile ē pacem esse
 negotijs. Talibus autē ab hoc dictis:
 et ceteri amici hostiliter se habentes
 aduersus iudā. inflammauerūt deme-
 triū. Qui statim nichanorem p̄positū
 elephantorū ducem misit in iudēā. da-
 tis mandatis ut ip̄m quidē iudā ca-
 peret uiuū: eos vero qui cū illo erāt dis-
 p̄geret: et cōstitueret alchimū maximū
 templi summum sacerdotem. Tunc
 gentes que de iudea fugerant iudam.

segregatim se nichanori miscebant: miserias et clades iudeorum. prosperitates rerum suarum existimantes. Audito itaque iudei nichanoris aduentu. et conuentu nationum: conspersi terra rogabant eum qui populum suum constituit in eternum custodire: quique suam portionem signis evidentibus pregit. Imperante autem duce statim inde mouerunt: conueniuntque ad castellum dessau. Symon uero frater iude commiserat cum nichanore: sed cōterritus ē repentino aduentu aduersariorum. Nichanor tamen audiens virtutem comitum iude et animi magnitudinem quam pro patrie certaminibus habebant: sanguine iudicium facere metuebat. Quamobrem promisit possidendum et theodotum. et mathiam. ut daret detras. atque acciperent: et cum diu de his consiliū ageretur. et ipse dux ad multitudinem retulisset: omnium una fuit sententia amicitiam annuere. Itaque diem constituerunt qua secreto inter se ageretur: et singulis selle platee sunt et posite. Precepit autem iudas armatos esse locis opportunis: ne forte ab hostibus repente mali aliquid oriret. Et ageuū colloquium fecerunt. Morabatur autem nichanor iherosolymis: nichilque inique agebat: gregesque turbarum que congregare fuerat dimisit. Habebat autem iudam semper carum in animo: et erat viro inclinatus. Rogauitque eum ducere uxorem: filiosque precreare. Anptias fecit: quiete egit: communiterque uiuebant. Alchim⁹ autem uidens caritatem illorum ad inuicem et conuentiones: uenit ad demetriū et dicebat nichanore rebus alienis assentire: iudamque regni insidiatorem successorem sibi destinasse. Itaque rex exasperatus et pessimis huius criminum nationibus irritatus scripsit nichanori dicens: grauius quidem se ferre de amicitie

conuentione: iubere tamen machabeum citius uindictam mittere antiochia. Quibus cognitis nichanor consternabatur: et grauiter ferebat si ea que conuenerant irrita faceret nichil lesus a viro: sed quia regi resistere non poterat oportunitatem obseruabat qua preceptum perficeret. At machabeus uidens secum austerius agere nichanore. et consuetum occursum ferocius exhibentem: intelligens non esse bono esse austeritatem istam: paucis suorū congregatis occultauit se a nichanore. Quod cum ille cognouit fortiter se a viro preuentum: uenit ad maximum et sanctissimum templum: et sacerdotibus solitas hostias offerentibus. iussit sibi tradi uirum. Quibus cum iuramento dicentibus nescire se ubi esset qui querebatur: extendens manum ad templum iurauit dicens. Nisi iudam uindictam michi tradideritis istud dei fanum in planicie deducam. et altare effodiā: et templum hoc liberopatri consecrabo. Et his dictis abiit. Sacerdotes autem protendentes manus in celum inuocabant eum qui semper pugnator esset gentis ipsorum. hec dicentes. Tu domine omnium qui nullus indiges: uoluisti templum habitationis tue fieri in nobis. Et nunc sancte sanctorum omnium domine conserua in eternum impolutam domum istam: que nup̄ mūdāta est. Razias autem quidam de senioribus ab iherosolymis delatus est nichanori uir amator ciuitatis. et bene audes: qui per affectu pater iudeorum appellabatur. Hic multis temporibus continentie propositum tenuit in iudaismo: corpusque et animam tradere content⁹ pro perseuerantia. Volens autem nichanor manifestare odium quod habebat in iudeos misit milites quingentos: ut eum comprehenderent. Putabat enim si illum

decepisset: sese cladem iudeis maximā
illaturū. Turbis aut irruere domū ei⁹
et ianuā dīrūpere. atq; ignem amo-
uere cupientibz. cum iam cōprehendere-
tur gladio se percipit: eligens nobiliter
mori potius. q̄ subditus fieri peccato-
ribz: et contra natales suos iniurijs
indignis agi. Sed cū p festinationē
non certo idu plagā dedisset. et turbe
inter ostia irruerent recurrens auda-
cter ad murū. p̄cipitavit semetipsū vi-
riliter in turbas: quibus velocit locū
dantibz casui eius. venit per mediam
ceruicem. Et cū adhuc spiraret accen-
sus animo surrexit: et cum sanguis
eius magno fluxu deflueret. et grauissi-
mis vulneribus esset sauci⁹. cursu tur-
bam p̄transiit: et stans supra quādā
petram p̄ruptam. et iam ex sanguis
effect⁹: cōplectus in testina sua utrisq;
manibz proiecit sup turbas inuocās
dominatorē uite ac spirit⁹: ut hec illi i-
ter redderet: atq; ita uita defūd⁹ ē. **Cxv.**

Nichanor aut ut comperit iudam
esse in locis samarie: cogitauit
cum omni impetu die sabbati cōmitte-
re bellū. Iudeis vero qui illū p neces-
sitate sequebat dicentibus. ne ita fe-
rociter et barbare feceris. sed honorē
tribue diei sanctificationis. et honora
eū qui uniuersa cōspicit: ac ille infelix
interrogauit si est potens i celo qui im-
perauit agi diē sabbator: et respōden-
tibus illis. est dñs uiu⁹ ip̄e in celo po-
tens qui iussit agi septimā diē: ac ille
ait. Et ego potens sum sup terrā: qui
impero sumū arma et negocia regis
impleri. Tamē nō obtinuit ut cōsiliū
p̄ficeret. Et nichanor quidē cū summa
supbia cred⁹ cogitauerat cōmune tro-
pheū statuere de iuda. Machabeus
autem semp confidebat cum omni spe

auxiliū sibi a dño affuturū. et horta-
batur suos ne formidarent ad aduen-
tum nationū. sed in mente haberent
adiutoria sibi facta de celo: et nūc spe-
rarent ab omnipotente. sibi affuturam
victoriā. Et allocutus eos de lege. et
prophetis: amouens etiā certamina
q̄ fecerāt prius: promptiores cōstituit
eos. Et ita animis eorū erectis: simul
ostendebat gentiū fallaciam. et iura-
mentorū p̄uaricationē. Singulos aut
illorū armauit non clipei et haste mu-
nitione. sed sermonibz optimis et exhor-
tationibz: reposito digno fide somnio:
per qd̄ uniuersos letificauit. Erat au-
tem huiusmodi uisus. Quia qui fu-
erat summ⁹ sacerdos virū bonū et be-
nignū rectūdū uisū. modestū moribz.
et eloquio decorū. et qui a puero in uir-
tutibus exercitat⁹ sit. man⁹ p̄tendentē:
orare pro omni p̄plo iudeorū. Post hoc
apparuisse et aliū virū etate et gloria
mirabilem: et magni decoris habitu-
dinē circa illū. Respondentē uero om-
niā dixisse. Hic ē fratrū amator et p̄pli
isrl: hic est qui multū orat pro p̄plo et
uniuersa sancta ciuitate ieremias pro-
pheta dei. Extendisse autem ieremiam
dextrā: et dedisse iude gladiū aureū di-
centem. Accipe sanctū gladiū munus
a deo: in quo deicies aduersarios p̄pli
mei isrl. Exhortati itaq; iude sermonibz
bonis ualde. de quibus extolli posset
impetus. et animi iuuenū confortari:
statuerūt dimicare et cōfligere fortiter
ut uirtus de negocijs iudicaret: eo qd̄
ciuitas sancta et templū perdiditarent.
Erat enim p uxoribz et filijs. itemq;
pro fratribz et cognatis minor sollici-
tudo: maximus uero et prim⁹ p san-
ctitate timor erat templi: sed et eos qui
in ciuitate erāt nō minima sollicitudo

habebat pro hijs q̄ congressuri erant. Et iam cū omēs sperarent iudiciū futurū hostesq; adessent atq; exercit⁹ erat ordinatus. bestie equitesq; opportuno loco cōpositi: considerās machabe⁹ aduentū multitudinis et apparatū variū armorū. ac ferocitatem bestiarū extendēs man⁹ in celū. p̄digia facientē dñm inuocauit: qui nō scdm armorū potentiā. sed prout ipsi placet dat dignis uictoriā. Dixit aut inuocās hoc modo. Tu domine qui misisti āgelū tuū sub ezechia rege iude. ⁊ interfecisti de castris sennacherib centū octoginta quinq; milia: et tūc dominator celorū mitte āgelū tuū bonū āte nos ī timore et tremore magnitudinis brachij tui: ut metuant qui cum blasphemā ueniūt aduersus sanctū pplm tuū. Et hīc quidē ita porauit: nichanor autē et qui cum ipso erāt cum tubis et canticis admovebāt. Judas uero et qui cum eo erant inuocato deo p̄ orationē cōgressi sunt: manu quidē pugnātes. sed ⁊ dñm cordibus orantes. p̄straue- runt nō min⁹ trigintaquinq; milia presentia dei magnifice delectati. Cūq; cessassent et cum gaudio redirent: cognouerūt nichanorē ruisse cū armis suis. Facto itaq; clamore et perturbati- one suscitata: patria uoce omnipotentē dñm benedicebāt. Precepit aut iudas qui p̄ omnia corpore ⁊ animo mori p̄ ciuib⁹ parat⁹ erat: caput nichanoris et manū cū humero abscisam iherosolimā p̄ferri. Quo cum puenisset conuocatis cōtribulib⁹ et sacerdotib⁹ ad altare: accersijt et eos qui in arce erant. Et ostenso capite nichanoris et manu nepharia quā extendērat cōtra domū sanctā omnipotentis dei: magnifice gloriatus est. Linguā etiā impij

nichanoris p̄cisam iussit particulati- onibus dari: manū autem dementis contra templū suspendi. Omēs igit̄ reli benedixerūt dñm dicentes: benedi- ctus qui locum suū incōtaminatū ser- uauit. Suspendit autem nichanoris caput in summa arce: ut euident̄ esset et manifestū signū auxiliij dei. Itaq; omēs cōmuni consilio decreuerūt nul- lo modo diē istū absq; celebritate p̄te- rire: habere aut̄ celebritatē terciadecima die mēsis adar: que dicit̄ uoce siriaca p̄die mardochei die. Igitur hīs erga nichanorē gestis: et ex illis temporib⁹ ab hebreis ciuitate possessa. ego q̄ in hīs faciā finē sermonis. Et si quidem bene et ut h̄istorie cōpetit hoc et ipse uelim: si aut̄ minus digne: conceden- dum ē michi. Sicut enim uinū semp bibere aut semp aquā. cōtrarū ē: alim⁹ aut̄ uti delectabile: ita legētib⁹ si semp exad⁹ sit sermo non erit gratus: hīc ergo erit consummatus.

*Incipit prologus sup euangelii.
Mathei C. i. et euangeliste.*

Beatissimo pape dama-
so ieronimi. Noui o-
pus me facere cogis et
veteri: ut p^o exemplaria
scripturar: toto orbe di-
spersa quasi quidā arbit^r sedeā: et quia
inter se variāt que sint illa q̄ cū greca
consentiant veritate decernam. Pius
labor sed periculosa presumptio. indi-
care de ceteris. ipsum ab omnibz indi-
candū: senis mutare linguā: et cane-
scentē mūdū ad initia retrahere paru-
lorum. Quis enī doctus pariter uel in-
doctus cū in manus volumen assu-
pserit. et a salua quā semel imbibit vi-
derit discrepare qd̄ ledit. non statim
erūpat in vocē me falsariū me clamās
esse sacrilegū: q̄ audeā aliquid in vete-
ribz libris addere. mutare. corrige-
re? Aduersus quā inuidiam duplex
causa me consolāt: qd̄ et tu qui sumus
sacerdos es fieri iubēs: et vix non esse
qd̄ variat. etiā maledicorū testimonio
cōprobat. Si enī latinis exemplari-
bus fides est adhibenda. respondeāt
quibz tot sunt exemplaria pene quot
codices. Sin aut veritas est querenda
de pluribus: cur nō ad grecā originē
revertentes ea que uel a viciosis inter-
pretibus male edita uel a presumpto-
ribz imperitiis emendata peruersius.
uel a librarijs dormitatibus aut ad-
dita sūt aut mutata corrigimus? Ne-
q; vero ego de veteri disputo testamēto:
qd̄ a septuaginta senioribus in grecā
linguā uersum tertio gradu ad nos
usq; puenit. Non quero quid aquila
quid symmachus sapiant: quare the-
odotion inter nouos et veteres medi-
us incedat. Sit illa uera interpretatio:

quam apostoli pbauerunt. De nouo
nunc loquor testamento qd̄ grecū esse
nō dubiū est: excepto apostolo matheo
qui primus in iudea euangelium xp̄i
hebraicis litteris edidit. Hoc certe cū
in nostro sermone discordat. et diuer-
sos riuulorū tramites ducit: uno de
fonte querendus est. Pretermitto eos
codices q̄s a luciano et elyrio nuncu-
patores paucorū hominū asserit puer-
la cōtentio: quibus utiq; nec in veteri
instrumēto post septuaginta interpre-
tes emendare quid licuit. nec in nouo
profuit emendasse: cum multarū gen-
tium linguis scriptura ante translata
doreat falsa esse que addita sunt. Igi-
tur hec p̄sens p̄faciuncula pollicetur
quatuor tantū euangelia. quorū ordo
est iste. matheus. marcus. lucas. io-
hānes. codicum grecorū emendata col-
latione sed veterū: que ne multū a lecti-
onis latine cōsuetudine discreparent.
ita calamo imperauim⁹: ut hīs tan-
tum que sensum videbantur mutare.
correctis. reliqua manere paterent ut
fuerāt. Canones quoq; quos eusebi-
us cesariensis episcopus alexandrīnū
secut⁹ ammoniū in decē numeros or-
dinauit: sicut in greco habetur repres-
simus. Nō si quis curiosus uoluerit
nosse que in euangelijs uel eadem uel
uicina uel sola sint. eorū distinctōne co-
gnoscat. Magnus siquidē hic ī nr̄is
codicibus error inoleuit: dum qd̄ ī ea-
dem re alius euangelia plus dixit. in
alio quia minus putauerint addide-
runt: uel dum eundē sensum alius ali-
ter expressit. ille qui unū ē quatuor pri-
mum legerat. ad eius exemplū ceteros
quoq; estimauerit emendandos. un-
de accidit. ut apud nos mixta sunt o-
mnia: et in marco plura luce atq;

mathei: rursum i matheo iohannis et
marci: et in ceteris reliquorū que i alijs
propria sunt inueniantur. Cū itaq;
canones legeris qui subiecti sunt: con-
fusionis errore sublato. et scia omniū
scies: et singulis sua queq; restitues.
In canone primo concordāt quatuor:
matheus. marc⁹. lucas. iohānes. In
secundo tres: matheus. marcus. lucas.
In tercio tres: mathe⁹. lucas. iohānes.
In quarto tres: matheus. marcus. io-
hannes. In quinto duo: matheus. lu-
cas. In sexto duo: matheus. marcus.
In septimo duo: matheus. iohānes.
In octauo duo: lucas. marc⁹. In no-
no duo: lucas. iohānes. In decimo.
propria unusquisq; q̄ nō habentur
in alijs ediderunt. Singulis vero eu-
angelijs ab uno incipiens usq; ad fi-
nem librorū dispar numerus accrescit.
Hic nigro colore p̄scriptus sub se ha-
bet aliū ēe minio discolorē numerum:
qui ad decem usq; p̄cedēs indicat: p̄-
ior numer⁹ in quo sit canone requiren-
dus. Cū ergo ap̄to codice ubi gratia
illud siue illud capitulū scire uolueris
cui⁹ canonis sit. statim ēe subiecto nume-
ro doceberis: et recurrēs ad p̄cipia in
quibz canonū est distincta congeries.
eodēq; statim canone ēe titulo sc̄otis
inuenito: illū quē querebas numerum
eiusdem euangelij qui et ip̄e ēe inscri-
ptione signat inuenies: atq; e vicinis
ceterorū tramitibz inspectis. q̄s numeros
e regione habeāt adnotabis: et cum
scieris recurrēs ad volumina singulo-
rum: et sine mora reperis numeros q̄s
āte signaueras. repperies et loca. i qui-
bus uel eadē uel vicina dixerūt. Opto
ut i xp̄o ualeas et memineris mei pa-
pa beatissime. *Alius prologus.*

Matheus ēe iudea sicut in
ordine prim⁹ ponitur. ita
euangelij in iudea prim⁹
scripsit: cui⁹ uocatio ad
dñm ēe publicanis adibz fuit: duorū
i generatione xp̄i p̄cipia p̄sumens:
uni⁹. cui⁹ prima circūcisio i carne: al-
terius. cui⁹ sc̄dm cor elect⁹ fuit. Et utrius-
q; etiā patribz xp̄c. Sicq; q̄terdenario
numero triformit̄ posito. p̄ncipiū
a credendi fide in electionis temp⁹ por-
rigens. et ēe electione usq; in transmi-
grationis diē dirigens. atq; a trāsmi-
grationis diē usq; in xp̄m desinens.
decursum aduenit dñm ostendit gene-
rationē et numero satisfaciēs et r̄poni:
ut et se qd̄ esset ostenderet: et dei i se o-
pus mōstrans. etiā in hīs quorū ge-
nus posuit xp̄i operantis a p̄ncipio
testimoniū nō negaret. Quas omniū
res. tempus. ordo. numer⁹. dispositio.
uel ratio. q̄ fidei necessariū est. de⁹ xp̄c
est: qui factus est ēe muliere. factus sub
lege. nat⁹ ēe uirgine. passus in carne.
om̄ia in cruce fixit: ut triumphās ea
in semetip̄o resurgens in corpore. et pa-
tris nomē in patribz filio. et filij nomē
patri restituēs in filiis: sine p̄ncipio
sine fine ostendēs unū se cum patre es-
se quia un⁹ est. In quo euangelio uti-
le est desideratibz deū. sic prima uel me-
dia uel p̄fecta cognoscere. ut et uocati-
onem apostoli et opus euangelij et
dilectionē dei in carne nascentis p̄ uni-
uersa legentes intelligāt: atq; id in eo
in quo apprehensi sunt. et apprehende-
re appetūt recognoscāt. Nobis enim
hoc studio argumentū fuit et fidē fa-
cte rei tradere: et operātis dei intelligēdā
diligenter esse dispositionē querētibz
non tacere. *Incipit liber Mathei
Euangeliste. C. 1.*

Liber generationis ihesu xpi
filij dauid: filij abraham.
Abraham genuit ysaac:
ysaac autē genuit iacob.
Iacob autē genuit iudā et fratres ei⁹:
iudas autē genuit phares et zara de
thamar. Phares autē genuit esrom:
esrom autē genuit aram. Aram autē
genuit aminadab: aminadab autē ge-
nuit naasō. Naason autē genuit sal-
mon: salmō autē genuit booz de raab.
Booz autē genuit obeth ex ruth: obeth
autē genuit iesse. Iesse autē genuit da-
uid regē: dauid autē rex genuit salo-
monē ex ea q̄ fuit urie. Salomō autē
genuit roboam: roboam autē genuit
abyam. Abyas autē genuit asa: asa
autē genuit iosaphat. Iosaphat autē
genuit ioram: ioram autē genuit ozi-
am. Ozias autē genuit ioathan: ioa-
than autē genuit achar. Achar autē
genuit ezechiam: ezechias autē genuit
manassen: manasses autē genuit am-
mon. Ammon autē genuit iosyam:
iosias autē genuit iechoniā et fr̄es ei⁹
ī trāsmigratione babilonis. Et post
trāsmigrationē babilonis iechonias
genuit salathiel: salathiel autē genuit
zorobabel. Zorobabel autē genuit abi-
ud: abiud autē genuit eliachim. Eli-
achim autē genuit azor: azor autē ge-
nuit sadoch. Sadoch autē genuit a-
chim: achim autē genuit eliud. Eliud
autē genuit eleazar: eleazar autē genuit
manthan. Manthan autē genuit iacob:
iacob autē genuit ioseph virū marie:
de qua nat⁹ est ihesus: qui vocatur
xpc. Omnes itaq; generationes ab a-
braham usq; ad dauid: generationes
quatuordecim: et a dauid usq; ad trāf-
migrationē babilonis: generationes
quatuordecim: et a trāsmigratione babilonis

usq; ad xpm: generationes quatuor-
decim. Xpi autem generatio sic erat.
Cum esset desponsata mater ihesu ma-
ria ioseph: atq; cōuenirent inuenta ē
ī utero habēs de spiritu scto. Ioseph
autem vir ei⁹ cū esset iustus: et nollet
eam traducere: voluit occulte dimitte-
re eam: hec autē eo cogitante: ecce āge-
lus dñi apparuit ī somnis ioseph di-
cens. Ioseph fili dauid: noli timere ac-
cipere mariā cōiugem tuā. Quia etiā in
ea natū est: de spiritu scto est. Pari-
et autē filiū: et vocabis nomē eius ihe-
sum. Ipse enī saluū faciet pplm suum
a peccatis eorū. Hoc autem totū factū
est: ut adimpleretur qd dictū esset a dō-
mino p prophetā dicentem. Ecce vir-
go in utero habebit et pariet filiū: et vo-
cabit nomē eius emanuel: qd est in-
terpretatū nobiscum deus. Egurgens
autē ioseph a somno fecit sicut pcepit
ei āgelus dñi: et accepit cōiugem suā.
Et non cognoscebat eam donec pepe-
rit filium suum primogenitum: et
vocauit nomen eius ihesum. **C. 11.**
Qum natus esset ihesus in bethle-
em iude ī diebus herodis regis: ec-
ce magi ab oriente venerūt iherosoli-
mam dicentes. Vbi est qui natus est
rex iudeorū? Vidimus enī stellā eius
in oriente: et venim⁹ adorare eū. Au-
diens autem herodes rex turbatus ē:
et omnis iherosolima cū illo. Et cōgre-
gans omnes principes sacerdotū et
scribas ppli: sciscitabat ab eis ubi xpus
nascere. At illi dixerūt ei. In bethleem
iude. Sic enī scriptū est p prophetam.
Et tu bethleem terra iuda: nequaquā mi-
nima es ī principibz iuda. Ex te etiā egi-
et dux qui regat pplm meum israhel.
Tūc herodes clam vocat⁹ magis dili-
genter didicit ab eis tempus stelle q̄

apparuit eis: et mittens illos in bethleem. dixit. Ite et interrogate diligenter de puero: et cum inueneritis renunciate michi: ut et ego ueniens adorem eum. Qui cum audissent regem abierunt. Et ecce stella quam uiderant in oriente. antecederat eos: usque dum ueniens staret supra ubi erat puer. Videntes autem stellam: grauiter sunt gaudio magno valde. Et iterantes domum inuenerunt puerum cum maria matre eius: et praecedentes adorauerunt eum: et aptis thesauris suis obtulerunt ei munera. aurum. thus. et mirram. Et responso accepto in somnis ne rediret ad herodem: per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Qui cum recessissent: ecce angelus domini apparuit in somnis ioseph dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in egiptum: et esto ibi usque dum dicam tibi. futurum est enim: ut herodes querat puerum ad perdendum eum. Qui consurgens accepit puerum et matrem eius nocte: et secessit in egiptum. Et erat ibi usque ad obitum herodis: ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem. Ex egipto uocaui filium meum. Tunc herodes uidens quoniam illusum esset a magis iratus est valde: et mittens occidit omnes pueros qui erant in bethleem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra: secundum tempus quod requisierat a magis. Tunc adimpletum est: quod dictum est per ieremiam prophetam dicentem. Vox in rama audita est. ploratus et ululatus multus: rachel plorans filios suos: et noluit consolari quia non sunt. Defuncto autem herode: ecce angelus domini apparuit in somnis ioseph in egipto dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius: et uade in terram israel. Defuncti sunt enim qui querebant animam pueri. Qui resurgens accepit

puerum et matrem eius: et uenit in terram israel. Audiens autem quod archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo timuit illo ire: et ammonitus in somnis secessit in partes galilee. Et ueniens habitauit in ciuitate quam uocat nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per prophetas. quoniam nazareus uocabitur. **C. m.** In diebus autem illis uenit iohannes baptista: predicans in deserto iudee et dicens. penitentiam agite. Appropinquabit enim regnum celorum. hic est enim: de quo dictum est per ysam prophetam dicentem. Vox clamantis in deserto: parate viam domini: rectas facite semitas eius. Ipse autem iohannes habebat uestimentum de pilis camelorum: et zonam pellis circa lumbos suos. Esca autem eius erat locuste et mel siluestre. Tunc exibat ad eum iherosolima et omnis iudea. et omnis regio circa iordanem: et baptizabant ab eo in iordane confitentes peccata sua. Videns autem multos phariseorum et saduceorum uenientes ad baptismum suum: dixit eis. progenies viperarum: quomodo demonstrabit uobis fugere a uentura ira? facite ergo fructum dignum penitentiae. Et ne uelitis dicere intra uos: patrem habemus abraham. Dico enim uobis: quoniam potes est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahae. Nam enim securus ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor qui non facit fructum bonum recidetur: et in ignem mittetur. Ego quidem baptizo uos in aqua in penitentiam: qui autem post me uenturus est. fortior me est: cuius non sum dignus calciametum portare. Ipse uos baptizabit in spiritu sancto et igni. Cuius ventilabrum in manu sua et mundabit aream suam: et congregabit triticum in horreum suum: paleas autem comburet igni inextinguibili. Tunc uenit

ihesus a galilea i iordanem ad iohannem: ut baptizaretur ab eo. Iohannes autem prohibebat eum dicens. Ego a te debeo baptizari: et tu uenis ad me? Respondens autem ihesus dixit ei. Sine modo. Sic enim decet nos implere omnem iusticiam. Tunc dimisit eum. Baptizatus autem ihesus confestim ascendit de aqua. Et ecce aperti sunt ei celi: et uidit spiritum dei descendente sicut columbam et ueniente super se. Et ecce uox de celis dicens. Hic est filius meus dilectus: in quo michi complacui. *C. m.*

Tunc ihesus ductus est in desertum a spiritu tu. ut temptaretur a dyabolo: et cum ieiunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus: postea esurijt. Et accedens temptator dixit ei. Si filius dei es: dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit. Scriptum est. Non in solo pane uiuit homo: sed in omni uerbo quod procedit ab ore dei. Tunc assumpsit eum dyabolus in sanctam ciuitatem: et statuit eum supra pinnaculum templi: et dixit ei. Si filius dei es: mitte te deorsum. Scriptum est enim: quia angelis suis mandauit de te. et in manibus tollent te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. At illi ihesus rursum. Scriptum est. Non temptabis dominum deum tuum. Iterum assumpsit eum dyabolus in moentem excelsum valde: et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum: et dixit ei. Hec omnia tibi dabo: si cadens adoraueris me. Tunc dicit ei ihesus. Vade sathana. Scriptum est enim. Dominum deum tuum adorabis: et illi soli seruias. Tunc reliquit eum dyabolus: et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei. Cum autem audisset ihesus quod iohannes traditus esset secessit in galileam: et relicta ciuitate nazareth. uenit et habitauit in ciuitate capharnaum maritima. in finibus zabulon et neptali:

ut adimpleret quod dictum est per ysaiam prophetam. Terra zabulon et terra neptalim. uia maris trans iordanem galilee gentium. populus qui ambulabat in tenebris. uidit lucem magnam: et sedentibus in regione umbre mortis lux orta est eis. Et inde cepit ihesus predicare et dicere. Penitentiam agite. Appropinquabit enim regnum celorum. Ambulans autem iuxta mare galilee uidit duos fratres simonem qui uocatur petrus et andream fratrem eius: mittentes rete in mare. Erant enim piscatores. Et ait illis. Venite post me: et faciam uos fieri piscatores hominum. At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. Et procedens inde uidit alios duos fratres. iacobum zebedei et iohannem fratrem eius in nauis cum zebedeo patre eorum reficientes retia sua: et uocauit eos. Illi autem statim relictis retibus et patre: secuti sunt eum. Et circuebat ihesus totam galileam docens in synagogis eorum: et predicans euangelium regni: et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo. Et abiit opinio eius in totam syriam: et obtulerunt ei omnes male habentes uariis languoribus et tormētis comprehensos. et qui demonia habebant. et lunaticos et paraliticos et curauit eos: et secuti sunt eum turbe multe de galilea. et decapoli. et de iherosolymis. et de iudea. et de trans iordanem. *C. v.*

Videns autem ihesus turbas ascendit in moentem: et cum sedisset accesserunt ad eum discipuli eius: et aperiens os suum docebat eos dicens. Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram. Beati qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam: quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo

corde: quoniam ipsi deum videbunt. Beati pacifici: quoniam filii dei vocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam: quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati estis cum maledixerint vobis. et persecuti vos fuerint et dixerint omne malum adversum vos mentientes propter me. Gaudete et exultate: quoniam merces vestra copiosa est in celis. Sic enim persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante vos. Vos estis sal terre. Quod si sal evanuerit: in quo salietur? Ad nichilum valet ultra. nisi ut mittatur foras: et calculetur ab hominibus. Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita: neque accendat lucernam. et ponat eam sub modio sed super candelabrum: ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus: ut videant opera vestra bona: et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Nolite putare quoniam veni solvere legem aut prophetas. Non veni solvere: sed adimplere. Amen quippe dico vobis: donec transeat celum et terra. iota unum aut unus apud non preteribit a lege: donec omnia fiant. Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis. et docuerit sic homines minimus vocabitur in regno celorum: qui autem fecerit et docuerit: hic magnus vocabitur in regno celorum. Dico autem vobis: quia nisi abundaverit iusticia vestra plusquam scribarum et phariseorum: non intrabitis in regnum celorum. Audistis quia dictum est antiquis non occides: qui autem occiderit reus erit iudicio. Ego autem dico vobis: quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo racha: reus concilio. Qui autem dixerit fatue: reus erit gehenne ignis. Si ergo offers munus tuum ad altare et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet

aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante altare: et vade prius reconciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum. Esto consentiens adversario tuo cito dum es in via cum eo: ne forte tradat te adversario iudici: et inde tradat te ministro. et in carcerem mittaris. Amen dico tibi: non exies inde donec reddas novissimum quadrantem. Audistis quia dictum est antiquis: non mechaberis. Ego autem dico vobis: quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam: iam mechatus est eam in corde suo. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te: erue eum et pice abs te. Expedi tibi ut pereat unum membrorum tuorum: quam totum corpus tuum mittatur in iehennam ignis. Et si dextera manus tua scandalizat te: abscide eam et pice abs te. Expedi tibi ut pereat unum membrorum tuorum: quam totum corpus tuum eat in iehennam. Dictum est autem quicumque dimiserit uxorem suam det ei libellum repudii. Ego autem dico vobis: quia omnis qui dimiserit uxorem suam. recepta fornicationis causa. facit eam mechari: et qui dimissam duxerit adulterat. Item audistis quia dictum est antiquis non iurabis: reddes autem domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis non iurare omino: neque per celum. quia thronus dei est: neque per terram. quia scabellum est pedum eius: neque per ierosolimam. quia civitas est magni regis. Neque per caput tuum iuraveris: quia non potes unum capillum album facere aut nigrum. Sit autem sermo vester: est est. non non. quod autem hijs abundantius est a malo est. Audistis quia dictum est: oculum pro oculo. dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo: sed si quis te percusserit in dextram maxillam tuam prebe illi et alteram: et ei qui vult tecum in iudicio contendere et

tunicam tuā tollere dimitte et palliū:
et quicumq; te angariauerit mille pas-
sus: uade cū illo et alia duo. Qui autē
petit a te da ei: et uolenti mutare a te
ne auertaris. Audistis quia dictū ē:
diligēs prīmū tuū. et odio habebis
inimicū tuū. Ego autē dico uobis dili-
gite inimicos uestros: benefacite hīs
qui oderūt uos. et orate pro psequēti-
bus et calūniantib; uos: ut sitis filij
patris uestri qui in celis est. qui solem
suū oriri facit super bonos et malos:
et pluit sup iustos et iniustos. Si enī
diligitis eos q̄ uos diligūt: quā mer-
cedem habebitis? Nonne et publicani
hoc faciūt? Et si salutaueritis fratres
uōs tantū: qd̄ āplius facitis? Nonne et
ethnici hīc faciūt? Estote ergo uos pfe-
cti: sicut et pater uester celestis pfectus ē. **C. vi.**

Atendite ne iusticiā uestrā facia-
tis corā hominib; ut uideamini
ab eis: alioquin mercedem nō habe-
bitis apud patrem uestrū qui in celis ē.
Cū ergo facis elemosinā noli āte te tu-
ba canere: sicut ypocrite faciūt ī synago-
gis et in uicijs ut honorificent ab ho-
minibus. Amen dico uobis: receperūt
mercedē suā. Te autē faciere elemosinā:
nesciat sinistra tua quid faciat dextra
tua: ut sit elemosina tua ī abscondito: et
pater tuus qui uidet ī abscondito red-
det tibi. Et cum oratis: non eritis ypo-
crite qui amāt in synagogis et in an-
gulis platearū stantes orare: ut uide-
antur ab hominibus. Amē dico uo-
bis: receperūt mercedē suā. Tu autē cum
oraueris intra ī cubiculū tuū: et clauso
ostio ora patrem tuū in abscondito: et
pater tuus qui uidet ī abscondito red-
det tibi. Orantes autē nolite multum
loqui: sicut ethnici faciūt. putant enī:
q̄ in multiloquio suo exaudiantur.

Nolite ergo assimilari eis. Scit enim
pater uester quid opus sit uobis: an-
tequā petatis eum. Sic ergo uos ora-
bitis. Pater noster qui es in celis san-
ctificetur nomē tuū. Adueniat regnū
tuū. fiat uolūtas tua: sicut in celo et
in terra. Panē nostrū sup substantiālē
da nobis hodie. Et dimitte nobis de-
bita nostra: sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris. Et ne nos indu-
cas in temptationē: sed libera nos a
malo. Si enim dimiseritis hominib;
peccata eorū: dimittet et uobis pater
uester celestis delicta uestra. Si autem
non dimiseritis hominibus: nec pa-
ter uester dimittet uobis peccā uestra.
Cū autē ieiunatis: nolite fieri sicut ypo-
crite tristes. Eximināt enī facies suas:
ut pareant hominibus ieiunantes.
Amen dico uobis: quia receperunt
mercedem suā. Tu autem cū ieiunas
unge caput tuū et faciē tuā laua: ne
uidearis hominibus ieiunās sed pa-
tri tuo qui est in abscondito: et pater tu-
us qui uidet in abscondito reddet tibi.
Nolite thesaurizare uobis thesauros
in terrā: ubi erugo et tinea demolitur:
et ubi fures effodiūt et furant. Thesau-
rizate autē uobis thesauros ī celo: ubi
nec erugo nec tinea demolit: et ubi fu-
res nō effodiūt nec furantur. Ubi ē the-
saur⁹ tu⁹: ibi ē et cor tuū. Lucerna corpo-
ris tui ē oculus tu⁹. Si oculus tu⁹ fu-
erit simplex: totū corp⁹ tuū lucidū erit.
Si autē oculus tuus fuerit neq;: totū
corpus tuū tenebrosū erit. Si ergo
lumē qd̄ in te est tenebre sunt. ipse tene-
bre quāte erūt? Nemo potest duobus
dñis seruire. Aut enim unū odio habe-
bit et alter diliget: aut unū sustinebit
et alter contemnet. Non potestis deo
seruire et māmone. Ideo dico uobis:

ne solliciti sitis anime vestre quod manducetis: neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca: et corpus plus quam vestimentum? Respici- te volatilia celi que non serunt neque me- tunt: neque congregant in horrea: et pa- ter vester celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? Quis autem vrum cogitans potest adicere ad statu- ram suam cubitum unum? Et de vestimentis quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt. Non laborant neque nent. Dico autem vobis: quoniam nec salomon in omni gloria sua cooperatus est sicut unum ex istis. Si enim fenum agri quod hodie est et cras in clibanum mitti- tur deus sic vestit: quanto magis vos minime fidei? Nolite ergo solliciti es- se dicentes quid manducabimus aut quid bibemus: aut quo opiemur. Hec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester quia hiis omnibus indigetis. Querite ergo primum regnum dei et iusticiam eius: et hec omnia adicient vobis. Nolite ergo solliciti esse in crasti- num. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi. Sufficit diei malicia sua. **C. vii.**

Nolite iudicare et non iudicabimini: nolite condemnare et non con- demnabimini: in quo enim iudicio iu- dicaveritis iudicabimini: et in qua mensura mensi fueritis remetietur vo- bis. Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: et trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo frater sine: eiciam festucam de oculo tuo: et ecce trabs est in oculo tuo? Propterea eice primum trabem de oculo tuo: et tunc vi- debis eicere festucam de oculo fratris tui. Nolite dare sanctum canibus: neque mittatis margaritas vestras ante por- cos: ne forte concutiant eas pedibus suis: et

conuersi dirumpant vos. Petite et dabi- tur vobis: querite et inuenietis: pulsa- te et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit: et qui querit inuenit: et pulsa- ti aperietur. Aut quis est ex vobis ho- mo quem si petierit filius suus panem: nunquid lapidem porriget ei? Aut si pisces petierit: nunquid serpentem por- riget ei? Si ergo vos cum sitis mali- nostis bona dare filiis vestris: quanto magis pater vester qui in celis est dabit bona petentibus se? Omnia er- go quecumque vultis ut faciant vobis homines: et vos facite illis. Hec est e- nim lex et prophetia. Intrate per angustam portam: quia lata porta et spaciola via est que ducit ad perditionem: et multi sunt qui intrant per eam. Quam angusta porta et arcta via est que ducit ad vi- tam: et pauci sunt qui inveniunt eam. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium: intus tamen sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Nunquid colligunt de spinis uvas: aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit. Non potest autem arbor mala bo- nos fructus facere: neque arbor bona malos fructus facere. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur: et in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non omnis qui dicit michi domine domine intrabit in regnum celorum: sed qui facit voluntatem patris mei qui in celis est: ipse intrabit in regnum celorum. Multi dicunt michi in illa die domine domine nonne in nomine tuo pro- phetauimus et in nomine tuo demonia eiecimus: et in tuo nomine virtutes mul- tas fecimus: et tunc confitebor illis quia nunquam noui vos. Discedite a me

omnes qui operamini iniquitatem. Omnis ergo qui audit verba mea hec. et facit ea. assimilabit viro sapienti qui edificauit domum suam super petram: et descendit pluuia et uenerunt flumina. et flauerunt venti et irruerunt in domum illam: et non cecidit. Fundata enim erat supra petram. Et omnis qui audit verba mea hec. et non facit ea. similis erit viro stulto qui edificauit domum suam supra harenam: et descendit pluuia et uenerunt flumina et flauerunt venti et irruerunt in domum illam. et cecidit: et fuit ruina eius magna. Et factum est cum consummasset ihesus verba hec: ammirabantur turbe super doctrinam eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens: et non sicut scribe eorum et pharisei. **Cum** autem descendisset de monte. secute sunt eum turbe multe: et ecce leprosus ueniens adorabat eum dicens. Domine: si vis potes me mundare. Et extendens manum ihesus: tetigit eum dicens. Volo. Mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi ihesus. Vide nemini dixeris: sed uade ostende te sacerdoti: et offer munus tuum quod precepit moyses in testimonium illis. Cum autem introisset capharnaum accessit ad eum centurio: rogans eum et dicens Domine: puer meus iacet in domo paraliticus: et male torquetur. Et ait illi ihesus. Ego ueniam: et curabo eum. Et respondens centurio ait. Domine: non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo: et sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites: et dico huic uade et uadit. et alij ueni et uenit: et seruo meo fac hoc et facit. Audiens autem ihesus miratus est: et sequentibus se dixit. Amen dico

vobis: non inueni tantam fidem in israel. Dico autem vobis: quia multi ab oriente et occidente ueniunt et recumbent cum abraham et isaac et iacob. in regno celorum: filij autem regni eicientur in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor dentium. Et dixit ihesus centurioni. Vade: et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer ex illa hora. Et cum uenisset ihesus in domum petri uidit socrum eius iacentem et febricitantem: et tetigit manum eius et dimisit eam febris: et surrexit et ministrabat ei. Vespere autem facto. obtulerunt ei multos demonia habentes: et eiciebat spiritus uerbo. et omnes male habentes curauit: ut adimpleret quod dictum est per isaiam prophetam dicentem. Ipse infirmitates nostras accepit: et egrotationes nostras portauit. Videns autem ihesus turbas multas circum se: iussit discipulos ire trans fretum. Et accedens unus scriba ait illi. Magister: sequar te quocumque ieris. Et dixit ei ihesus. Vulpes foueas habent et volucres celi nidos: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Alius autem de discipulis eius ait illi. Domine: permitte me primum ire et sepelire patrem meum. Ihesus autem ait illi. Sequere me: et dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et ascendente eo in nauiculam secuti sunt eum discipuli eius: et ecce motus magnus factus est in mari: ita ut nauicula operiretur fluctibus. Ipse uero dormiebat. Et accesserunt ad eum discipuli eius: et suscitauerunt eum dicentes. Domine. salua nos: perimus. Et dixit eis ihesus. Quid timidi estis modice fidei? Tunc surgens imperauit ventis et mari: et facta est tranquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes. Qualis

est hic: quia venti et mare obediunt ei.
Et cum venisset ihesus trans fretum
in regionem gerasenorum: occurrerunt ei duo
habentes demonia de monumentis
egredientes. seu nimis: ita ut nemo pos-
set transire per viam illam. Et ecce clama-
uerunt dicentes. Quid nobis et tibi ihe-
su fili dei? Venisti huc ante tempus
torquere nos. Erat autem non longe ab
illis grex porcorum multorum pascens. De-
mones autem rogabant eum dicentes. Si
eicis nos hic: mitte nos in gregem porcorum.
Et ait illis. Ite. At illi egredientes abierunt
in porcos. Et ecce magno impetu abiit
totus grex per precipitum in mare: et mortui
sunt in aquis. Pastores autem fugerunt:
et venientes in civitatem: nuntiaverunt
hec omnia: et de hijs qui demonia ha-
buerant. Et ecce tota civitas egit obviam
ihesu: et viso eo: rogabant eum ut
transiret a finibus eorum. **Capitulum.**

Et ascendens ihesus in naviculam
transiit: et venit in civitatem
suam. Et ecce offerebant ei paraliticum
iacentem in lecto. Et videns ihesus fi-
dem illorum: dixit paralitico. Confide
fili. Remittuntur tibi peccata tua. Et ecce
quidam de scribis dixerunt intra se. Hic
blasphemat. Et cum vidisset ihesus co-
gitationes eorum: dixit. Ut quid cogita-
tis mala in cordibus vestris? Quid est
facilius dicere dimittuntur tibi peccata:
an dicere surge et ambula? Ut autem
sciatis quia filius hominis habet po-
testatem dimittendi peccata in terra:
tunc ait paralitico. Surge tolle lectum
tuum: et vade in domum tuam. Et surrexit:
et abiit in domum suam. Videntes
autem turbe timuerunt: et glorificaverunt
deum qui dedit potestatem talē homi-
nibus. Et cum transiret inde ihesus:
vidit hominem sedentem in theloneo

matheum nomine. Et ait illi. Seque-
re me. Et surgens secutus est eum. Et
factum est discumbere eo in domo: ecce
multi publicani et peccatores venien-
tes discumbebant cum ihesu: et discipu-
lis eius. Et videntes pharisei dicebant
discipulis eius. Quare cum publica-
nis et peccatoribus manducat magi-
ster vester? At ihesus audiens ait.
Non est opus valentibus medicus:
sed male habentibus. Eunt autem
discite quid est misericordia volo: et non
sacrificium. Non enim veni vocare iustos
sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum
discipuli iohannis dicentes. Quare
nos et pharisei ieiunamus frequent:
discipuli autem tui non ieiunant? Et ait il-
lis ihesus. Numquid possunt filij spon-
si lugere quod diu cum illis est sponsus?
Venient autem dies cum auferetur ab e-
is sponsus: et tunc ieiunabunt. Nemo
autem immittit commissuram panni rudis
in vestimentum vetus. Tollit enim pleni-
tudinem eius a vestimento: et peior scissu-
ra fit. Neque mittunt vinum novum in utres
veteres. Alioquin rumpunt utres: et
vinum effunditur: et utres pereunt. Sed
vinum novum in utres novos mittunt:
et ab eo conservatur. Hec illo loquente
ad eos: ecce princeps unus accessit et
adorabat eum dicens. Domine: filia mea
mihi defuncta est: sed veni impone
manum tuam super eam et vivet. Et surgens
ihesus sequebatur eum: et discipuli e-
ius. Et ecce mulier que sanguinis flu-
xum patiebatur duodecim annis accessit
retro: et tetigit fimbriam vestimenti eius.
Dicebat enim intra se. Si tetigero tan-
tum vestimentum eius salva ero. At
ihesus conversus: et videns eam dixit:
Confide filia. Fides tua te salvam fecit.
Et salva facta est mulier et illa hora.

Et cum venisset ihesus in domū prīncipis. et vidisset tībīcīnes ⁊ turtam cum multuantem dicebat. Recedite: nō est enim mortua puella. sed dormit. Et deridebāt eum. Et cum eiecta esset turba intrauit: et tenuit manū eius ⁊ dixit. Puella surge. Et surrexit puella: et egiit fama hec in uniuersam terram. Et transeunte inde ihesu: secuti sūt eū duo ceci clamātes ⁊ dicētes. Miserece nostri fili dauid. Cum autē venisset domum. accesserunt ad eum ceci: et dicit eis ihesus. Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei. Vniq; domine. Tunc tetigit oculos eorū dicēs. Secundū fidem vram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorū. Et cōminat⁹ ē eis ihesus dicens. Videte ne quis sciat. Illi autē egeuntes diffamauerūt eum in tota terra illa. Egressis autē illis ecce obtulerūt ei hominem mutū demoniū habentem: et eiecto demonio locutus est mutus: et mirate sunt turbe dicentes. Nunq; apparuit sic ī israhel. Pharisei autē dicebāt. In principe demoniorum eicit demones. Et circūbat ihesus omnes ciuitates ⁊ castella: docens in synagogis eorū et p̄dicans euangelium regnī: et curans omnē languorem ⁊ omnē infirmitatem. Vidēs autē turbas misertus est eis: quia erāt vexati et iacentes sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis. Messis quidē multa: operarij autem pauci. Rogate ergo dñm messis: ut mittat operarios ī messē suā. **Cx.**

Et cōuocatis duodecim discipulis suis. dedit illis potestatem spirituum immūdorū ut eicerent eos: et curarēt omnē languorē. et omnē infirmitatem: Duodecim autē discipulorū nomina sunt hec. Primus simon q̄

dicitur petrus et andreas frater eius: philippus ⁊ bartholome⁹ iacob⁹ zebedei. et iohānes frater eius: thomas et matheus publicanus: et iacobus alpheī et thadeus. simon chananæus. ⁊ iudas scariothis: qui ⁊ tradidit eum. Hos duodecim misit ihesus: p̄cipiēs eis ⁊ dicens. In viam gentiū ne abieritis: et in ciuitates samaritanorū ne intraueritis: sed potius ite ad oves q̄ perierūt domus israhel. Euntes autē p̄dicare dicentes: quia appropinquauit regnū celorū. Infirmos curate. mortuos suscite. leprosos mūdare: demones eicite: gratis accepistis. gratis dare. Nolite possidere aurū. neq; argentum: neq; pecuniā in zonis vestris. Non peram in viā: neq; duas tunicas. neq; calciamenta: neq; virgā. Dignus enī ē operari⁹ cibo suo. In quācūq; autē ciuitatem aut castellū intraueritis. interrogate quis in ea dignus sit: et ibi manete donec egeatis. Intranses autē in domū. salutate eam dicentes. Pax huic domui. Et si quidē fuerit domus digna. veniet pax vestra super eam: si autē non fuerit digna: pax v̄ra reuertetur ad vos. Et quicūq; nō receperit vos. neq; audierit sermones vestros: eegentes foras de domo vel ciuitate eegitite puluerem de pedibus vestris. Amen dico vobis: tolerabili⁹ erit terre zodomorū et gomorreorū in die iudicii q̄ illi ciuitati. Ecce ego mitto vos: sicut oves ī medio lupoꝝ. Estote ergo prudentes sicut serpentes: ⁊ simplices sicut columbe. Cauete autē ab hominibus. Tradent enim vos ī concilijs: et ī synagogis suis flagellabūt vos: et ad p̄sides et ad reges ducemini propter me. in testimoniū illis et gentibus. Cum autem tradēt vos: nolite

cogitare quomodo aut quid loqua-
 mini. Dabitur enim vobis in illa ho-
 ra quid loquamini. Non enim vos
 estis qui loquimini: sed spiritus patris
 vestri qui loquitur in vobis. Tradet
 autem frater fratrem in mortem: et pater
 filium: et insurgent filii in parentes: et
 morte eos afficient: et eritis odio omni-
 bus propter nomen meum. Qui autem perse-
 rauerit usque in finem: hic saluus erit. Cum
 autem persequerentur vos in ciuitate ista: fu-
 gite in aliam. Amen dico vobis: non con-
 summabitis ciuitates israel: donec
 veniat filius hominis. Non est discipulus
 super magistrum: nec seruus super dominum su-
 um. Sufficit discipulo ut sit sicut ma-
 gister eius: et seruo sicut dominus eius.
 Si paterfamilias beelzebub voca-
 uerit: quantomagis domesticos eius?
 Ne ergo timeatis eos. Nichil enim est
 opertum quod non reuelabitur: et occultum
 quod non sciat. Quid dico vobis in tenebris
 dicite in lumine: et quod in aure auditis
 predicare super tecta. Et nolite timere eos
 qui occidunt corpus: animam autem non
 possunt occidere: sed potius timere eum
 qui potest et animam et corpus perdere in
 gehennam. Nonne duo passeret asse ve-
 nerunt? Et unus ex illis non cadet super
 terram sine patre vestro. Vestri autem
 et capilli capitis omnes numerati sunt.
 Nolite ergo timere: multis passeribus
 meliores estis vos. Omnis ergo qui con-
 fitebitur me coram hominibus: confitebor
 et ego eum coram patre meo qui in celis est.
 Qui autem negauerit me coram homini-
 bus: negabo et ego coram patre meo qui
 in celis est. Nolite arbitrari quia ve-
 nerim pacem mittere in terram. Non veni
 pacem mittere in terram sed gladium. Ve-
 ni enim separare hominem aduersus pa-
 trem suum: et filiam aduersus matrem suam:

et nurum aduersus socrum suam: et inimici
 hominis domestici eius. Qui amat
 patrem aut matrem plusquam me: non est
 me dignus. Et qui amat filium aut fili-
 am super me: non est me dignus. Et qui
 non accipit crucem suam et sequitur me:
 non est me dignus. Qui inuenit ani-
 mam suam: perdet illam: et qui perdidit
 animam suam propter me: inueniet eam. Qui
 recipit vos me recipit: et qui me recipit
 recipit eum qui me misit. Qui recipit
 prophetam in nomine prophete: mer-
 cedem prophete accipiet. Et qui recipit
 iustum in nomine iusti: mercedem iusti acci-
 piet. Et quicumque potum dederit uni ex
 minimis istis calicem aque frigide tan-
 tum in nomine discipuli: amen dico vo-
 bis: non perdet mercedem suam. **C. xi.**

Et factum est cum consummasset ihesus
 precipiens duodecim discipulis su-
 is: transiit inde ut doceret et predicaret
 in ciuitatibus eorum. Iohannes autem cum au-
 disset in vinculis opera christi: mittens
 duos de discipulis suis: ait illi. Tu es
 qui venturus es an alium expectamus? Et re-
 spondens ihesus ait illis. Euntes re-
 nunciate iohanni quod audistis et vidistis.
 Eci videtur: claudi ambulant: leprosi
 mundantur: surdi audiunt: mortui resur-
 gunt: pauperes euangelizantur: et beatus
 est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis
 autem abeuntibus: cepit ihesus dicere
 ad turtas de iohanne. Quid existis in
 desertum videre? Arundinem vento agi-
 tata? Sed quid existis videre? Homi-
 nem mollibus vestitum? Ecce qui mol-
 libus vestiuntur in domibus regum sunt.
 Sed quid existis videre? Prophetam? Etiam
 dico vobis: et plusquam prophetam. Hic est
 enim de quo scriptum est. Ecce ego mit-
 to angelum meum ante faciem tuam:
 qui parabit viam tuam ante te. Amen

dico vobis: non surrexit inter natos mulier maior iohanne baptista. Qui autem minor est in regno celorum maior est illo. A diebus autem iohannis baptiste usque nunc regnum celorum vim patitur: et violenti rapiunt illud. Omnes enim prophete et lege usque ad iohannem prophetauerunt: et si vultis recipere. ipse est helias qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat. Cui autem similem estimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro: qui clamantes coequalibus dicunt. Cecinimus vobis et non saltastis: lamentauimus et non planxistis. Venit enim iohannes neque manducans neque bibens: et dicunt demonium habet. Venit filius hominis manducans et bibens: et dicunt ecce homo vorax et potator vini publicanorum et peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia a filiis suis. Tunc cepit reprobrare ciuitates in quibus facte sunt plurime virtutes eius: quia non egissent penitentiam. Ve tibi corozaim. Ve tibi bethsaida: quia si in tyro et sydone facte essent virtutes que facte sunt in vobis: olim in cilicio et cinere penitentiam egissent. Verumtamen dico vobis: tyro et sydoni remissius erit in die iudicii quam vobis. Et tu capharnaum. nunquid usque in celum exaltaberis? Usque in infernum descendes. Quia si in sodomis facte fuissent virtutes que facte sunt in te: forte mansissent usque in hanc diem. Verumtamen dico vobis: quia terre sodomorum remissius erit in die iudicii quam tibi. In illo tempore respondens ihesus dixit. Confitebor tibi pater domine celi et terre: quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus: et reuelasti ea paruulis. Ita pater: quoniam sic fuit placitum aeterni. Omnia michi tradita sunt a patre

meo. Et nemo nouit filium nisi pater: neque patrem quis nouit nisi filius: et cui voluerit filius reuelare. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: et ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos: et discite a me quia mitis sum et humilis corde: et inueneritis requiem animabus vestris. Iugum enim meum suauis est: et onus meum leue. **C. vii.**

In illo tempore abiit ihesus per sata sabbato: discipuli autem eius esurientes ceperunt vellere spicas et manducare. Pharisei autem videntes. Dixerunt ei. Ecce discipuli tui faciunt: quod non licet eis facere sabbatis. At ille dixit eis. Non legistis quod fecerit dauid quando esurijt et cum eo erant. quomodo intrauit in domum dei. et panes propositionis comedit. quos non licebat ei edere neque hijs qui cum eo erant: nisi solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege. quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant: et sine crimine sunt? Dico autem vobis: quia templo maior est hic. Si autem sciretis quid est misericordiam volo et non sacrificium: nunquam condemnassetis innocentes. Dominus est enim filius hominis: etiam sabbati. Et cum inde transisset: venit in synagogam eorum. Et ecce homo manu habens aridam: et interrogabant eum dicentes. Si licet sabbatis curare? Ut accusarent eum. Ipse autem dixit illis. Quis erit ex vobis homo qui habeat ouem unam? Et si reciderit hec sabbatis in foueam: nonne tenebit et leuabit eam? Quantomagis melior est homo oue. Itaque licet sabbatis benefacere. Tunc ait homini. Extende manum tuam. Et extendit: et restituta est sanitati sicut altera. Eeunte autem pharisei. consiliu faciebant aduersus eum: quomodo perderent eum. Ihesus autem sciens

recessit inde: et secuti sunt eum multi: et curauit eos omnes. Et precepit eis. ne manifestum eum facerent: ut adimpleretur quod dictum est per ysaiam prophetam dicentem. Ecce puer meus quem elegi: dilectus meus in quo bene complacuit anime mee. Donum spiritum meum super eum: et iudicium gentibus nuntiabit. Non contendet neque clamabit: neque audiet aliquis in plateis vocem eius. Arundinem quassatam non confringet: et linum fumigans non extinguet: donec eiciat ad victoriam iudicium: et in nomine eius gentes sperabunt. Tunc oblatus est ei demonium habens cecus et mutus: et curauit eum ita ut loqueretur et videret. Et stupebant omnes turbe: et dicebant. Nunquid hic est filius dauid? Pharisei autem audientes dixerunt. Hic non eicit demones: nisi beelzebub princepe demoniorum. Ihesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis. Omne regnum diuisum contra se desolabitur: et omnis ciuitas uel domus diuisa contra se non stabit. Et si sathanas sathanan eicit: aduersus se diuisus est. Quomodo ergo stabit regnum eius? Et si ego i beelzebub eicio demones: filij uiri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices erunt uestri. Si autem ego in spiritu dei eicio demones: igitur puenit in uos regnum dei. Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis et uasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortem? Et tunc domum illius diripiet. Qui non est mecum contra me est: et qui non congregat mecum spargit. Ideo dico uobis: omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus: spiritus autem blasphemie non remittetur. Et quicumque dixerit uerbum contra filium hominis. remittetur ei: qui autem dixerit contra spiritum sanctum

non remittetur ei: neque in hoc seculo. neque in futuro. Aut facite arborem bonam et fructum eius bonum: aut facite arborem malam: et fructum eius malum. Siquidem ex fructu. arbor agnoscitur. Progenies uiperarum: quomodo potestis bona loqui cum sitis mali? Ex abundantia enim cordis. os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona: et malus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem uobis: quoniam omne uerbum otiosum quod locuti fuerint homines: reddent rationem de eo in die iudicii. Ex uerbis enim tuis iustificaberis: et ex uerbis tuis condemnaberis. Tunc responderunt ei quidam de scribis et phariseis dicentes. Magister: volumus a te signum uidere. Qui respondens ait illis. Generatio mala et adultera signum querit: et signum non dabitur ei nisi signum ione prophete. Sicut enim fuit ionas in ventre ceci tribus diebus et tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus et tribus noctibus. Viri nimium surgent in iudicio cum generatione ista et condemnabunt eam: quia penitentiam egerunt in predicatione ione. Et ecce plusquam iona hic. Regina austri surget in iudicio cum generatione ista et condemnabit eam: quia uenit a finibus terre audire sapientiam salomonis. Et ecce plusquam salomon hic. Cum autem immundus spiritus egerit ab homine ambulat per loca arida. querens requiem et non inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domum meam unde exiui. Et ueniens inuenit eam uacantem scopis mundatam et ornata. Tunc uadit et assumit septem alios spiritus secum nequiores se. et intrantes habitant ibi: et sunt nouissima hominis illius. peiora prioribus. Sic erit et

generationi huic pessime. Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mater eius et fratres stabant foris. querentes loqui ei. Dixit autem ei quidam. Ecce mater tua et fratres tui foris stant. querentes te. At ipse respondens dicenti sibi ait. Que est mater mea: et qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos dixit. Ecce mater mea et fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei. qui in celis est: ipse meus frater soror et mater est. **Cum**

In illo die egrediens ihesus de domo sedebat secus mare. et congregate sunt ad eum turbe multe. ita ut in naviculam ascendens sederet: et omnis turba stabat in litore: et locutus est eis multa in parabolis dicens. Ecce egredietur qui seminat seminare. Et dum seminat quedam reciderunt secus viam: et venerunt volucres et comederunt ea. Alia autem reciderunt in petrosa ubi non habebant terram multam: et continuo exorta sunt quia non habebant altitudinem terre. Sole autem orto estuaverunt. et quia non habebant radicem aruerunt. Alia autem reciderunt in spinas: et creverunt spine et suffocaverunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam: et dederunt fructum. aliud centesimum. aliud sexagesimum: aliud tricesimum. Qui habet aures audienti audiat. Et accedentes discipuli dixerunt ei. Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens ait illis. Quia vobis datum est nosse mysteria regni celorum: illis autem non est datum. Qui enim habet dabitur ei et abundabit. Qui autem non habet: et quod habet auferetur ab eo. Ideo in parabolis loquor eis. quia videntes non vident. et audientes non audiunt neque intelligunt: et adimpletur in eis prophetia ysaie dicentis.

Auditu audietis et non intelligetis: et videntes videbitis et non videbitis. Intransitum est enim cor populi huius et auribus graviter audierunt. et oculos suos clauserunt: nequando videant oculis et auribus audiant. et corde intelligant: et convertantur et sanentur eos. Vestri autem beati oculi quia vident: et aures vestre quia audiunt. Amen quippe dico vobis: quia multi prophete et iusti cupierunt videre que videtis et non viderunt: et audire que auditis. et non audierunt. Vos ergo audite parabolam seminantis. Omnis qui audit verbum regni et non intelligit. venit malus et rapit quod seminatum est in corde eius: hic est qui secus viam seminatus est. Qui autem super petrosa seminatus est: hic est qui verbum audit. et continuo cum gaudio accipit illud. Non habet autem in se radicem: sed est temporalis. Facta autem tribulatione et persecutione propter verbum: continuo scandalizabitur. Qui autem est seminatus in spinis: hic est qui verbum dei audit. et sollicitudo seculi istius et fallacia divitiarum suffocant verbum: et sine fructu efficiunt. Qui vero in terram bonam seminatus est: hic est qui audit verbum et intelligit et fructum affert: et facit aliud quidem centesimum. et aliud autem sexagesimum. aliud vero tricesimum. Aliam parabolam proposuit illis dicens. Simile factum est regnum celorum homini qui seminauit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines: venit inimicus eius et superseminauit zizania in medio tritici. et abiit. Cum autem crevisset herba et fructum fecisset: tunc apparuerunt et zizania. Accedentes autem servi pariterfamilias. dixerunt ei. Domine. nomen bonum semen seminasti in agro tuo:

unde ergo habet zizania? Et ait illis. Inimicus homo hoc fecit. Serui autem dixerunt ei. Vis inuis et colligimus eas? Et ait. Non. Ne forte colligentes zizania eradicetis simul et triticum. Similiter utraq; crescere usque ad messem: et in tempore messis dicite messoribus. Colligite primum zizania: et alligate ea fasciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum. Aliam parabolam proposuit eis dicens. Simile est regnum celorum grano synapis: quod accipiens homo seminavit in agro suo: quod minimum quidem est omnibus seminibus. Cum autem creverit maius est omnibus olivis: et fit arbor ita ut volucres celi veniant et habitent in ramis eius. Aliam parabolam locutus est eis. Simile est regnum celorum fermento: quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus: donec fermentatum est totum. Hec omnia locutus est ihesus in parabolis ad turbas: et sine parabolis non loquebatur eis: ut impleretur quod dictum erat per prophetam dicentem. Aperiam in parabolis os meum: eructabo abscondita a constitutione mundi. Tunc dimissis turbis venit in domum: et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. Qui respondens ait. Qui seminat bonum semen: est filius hominis. Ager autem est mundus. Bonum vero semine. Qui sunt filii regni. Zizania autem filii sunt nequam. Inimicus autem qui seminavit ea: est dyabolus. Messis vero consummatio seculi est. Messores autem angeli sunt. Sicut ergo colligunt zizania et igni comburuntur: sic erit in consummatione seculi. Mittere filius hominis angelos suos: et colligent de regno eius omnia scandala: et eos qui faciunt

iniquitatem: et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus et stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. Qui habet aures audiendi audiat. Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro: quem qui invenit homo abscondit: et pro gaudio illius vadit et vendit universa quae habet: et emit agrum illum. Iterum simile est regnum celorum homini negotiatori: querenti bonas margaritas. Inventa autem una preciosa margarita: abiit et vendidit omnia quae habuit et emit eam. Iterum simile est regnum celorum sagene misse in mare: et ex omni genere piscium congreganti. Quam cum impleta esset educentes et secus litus sedentes: elegerunt bonos in vasa: malos autem foras miserunt. Sic erit in consummatione seculi. Egrebunt angeli: et separabunt malos de medio iustorum: et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus et stridor dentium. Intellegistis haec omnia? Dicunt ei. Etiam. Ait illis. Ideo omnis scriba doctus in regno celorum similis est homini patrifamilias: qui profert de thesauro suo nova et vetera. Et factum est cum consummasset ihesus parabolam istam: transiit inde. Et veniens in patriam suam docebat eos in synagogis eorum: ita ut mirarentur et dicerent. Unde huic sapientia haec et virtutes? Nonne hic est fabri filius? Nonne mater eius dicitur maria et fratres eius iacobus et ioseph: et simon et iudas: et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista? Et sic scandalizabantur in eo. Ihesus autem dixit eis. Non est propheta sine honore nisi in patria sua: et in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas: propter incredulitatem illorum. *C. viii.*

In illo tempore audiuit herodes tetrarcha famam ihesu: et ait

pueris suis. Hic ē iohānes baptista: ipse surrexit a mortuis: et ideo virtutes operantur in eo. Herodes enim tenuit iohānem et alligauit eum: et posuit ī carcerem ppter herodiadē uxorem fratris sui. Dicebat enim illi iohānes. Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere timuit ppter: quia sicut prophetā eum habebāt. Die autē natalis herodis. saltauit filia herodiadis in medio: et placuit herodi. Vnde cū iuramēto pollicit⁹ ē ei dare: qd̄cūq; postulasset ab eo. At illa premonita a matre sua da michi inquit hic ī disco: caput iohānis baptiste. Et contristatus est rex: ppter iuramētū autem ⁊ eos qui pariter recūbebant iussit dari. Misitq; et decollauit iohānem in carcere. Et allatū est caput eius ī disco: et datum est puella: et illa attulit matri sue. Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus et sepelierūt illud: et uenientes nuntiauerūt ihesu. Quod cum audisset ihesus secessit inde in nauiculam: in locū desertū seorsum. Et cum audissent turbe secute sunt eū pedestres de ciuitatibus. Et egrensus uidit turbam multam. et misertus est eis: et curauit languidos eos. Vespere autē facto. accesserūt ad eū discipuli eius dicentes. Desertus est locus. et hpra iam pterijt dimittet turbas: ut euntes in castella emāt sibi escas. Ihesus autē dixit eis. Non habent necesse ire: date illis vos māducare. Responderūt ei. Non habemus hic nisi quinq; panes et duos pisces. Qui ait eis. Afferte michi illos huc. Et cum iussisset turbā discubere sup fenū: acceptis quinq; panibz et duobus piscibz. aspiciens in celū benedixit et fregit. et dedit discipulis panes: discipuli autē turbis. Et māducauerūt

omnes: et saturati sunt. Et tulerūt reliquias duodecim cophinos fragmen-
torū plenos. Māducantiū autem fuit numerus quinq; milia virorū: exceptis mulieribus ⁊ paruulis. Et statim iussit discipulos ascendere in nauiculā: et pcedere eum transietū donec dimitteret turbas. Et dimissa turba. ascendit in mōtem solus orare. Vespere autē facto solus erat ibi. Nauicula autem in medio mari iactabatur flutibus. Erat enim cōtrarius ventus. Quarta autē vigilia noctis. uenit ad eos ābulans sup mare. Et uidētes eū sup mare ābulantē. turbati sūt dicētes: qā fantastica est. Et p timore clamauerunt. Statimq; ihesus locutus est eis dicēs. Habere fiduciā: ego sum: nolite timere. Respondēs autem petrus dixit. Dñe si tu es. iube me venire ad te sup aquas. At ipse ait. Veni. Et descendēs petrus de nauicula ābulabat sup aquam ut ueniret ad ihesum. Vidēs uero ventū validū timuit. Et cum cepisset mergi: clamauit dicens. Dñe saluū me fac. Et cōtinuo ihesus extendens manū apprehendit eum: et ait illi. Modice fidei quare dubitasti? Et cū ascendisset in nauiculā: cessauit vent⁹. Qui autē ī nauicula erant. uenerūt et adorauerūt eum dicentes. Vere filius dei es. Et cū transierassent. uenerūt ī terrā genesar. Et cum cognouissent eum viri loci illius. miserūt in uniuersam regionem illā. ⁊ obtulerūt ei omēs male habētes: et rogabāt eū ut uel sumbriam uestimenti eius tangerent. Et quicūq; tetigerunt. salui facti sunt. **C. xv.**

Tunc accesserūt ad eum ab iherosolimis scribe et pharisei dicētes. Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorū? Non enim lauāt

manus suas cum panem mādurāt. Ipse autem respondēs ait illi. Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionē vestrā? Nam deus dixit. Honora patrem et matrē. et qui maledixerit patri uel matri. morte moriatur. Vos autem dicitis. quicumq; dixerit patri uel matri. munus quodcumq; est ex me tibi perdetur. et non honorificabitur pater suum aut matrem suam: et irritum fecistis mādaturum dei propter traditionē vestrā. Proccite: bene prophetauit de vobis ysaias dicens. Populus hic labijs me honorat: cor autē eorum longe est a me. Sine causa autem colūt me docentes doctrinas et mādaturā hominū. Et conuocatis ad se turbis. dixit eis. Audite et intelligite. Nō quod intrat in os coīquinat hominē: sed quod procedit ex ore hoc coīquinat hominē. Tunc accedentes discipuli eius dixerūt ei. Scis quia pharisei audito verbo hoc scandalizati sunt? At ille respondēs ait. Omnis plātatio quā non plātauit pater meus celestis eradicabitur. Sinite illos: ceci sunt. et duces cecorum. Cecus autem si ceco ducatur prestet: ambo in foueā cadūt. Respondēs autē petrus. dixit ei. Edissere nobis parabolā istā. At ille dixit. Adhuc et vos sine intellectu estis? Non intelligitis. quia omne quod in os intrat in ventrem vadit. et in secessum emittitur? Que autē procedunt de ore de corde exeunt: et ea coīquinant hominē. De corde enim exeunt male cogitationes: homicidia. adulteria. fornicationes. furta. falsa testimonia. blasphemie. Hec sunt que coīquinant hominē. Nō lotis autē manibz manducare nō coīquinat hominē. Et egressus inde. secessit in partes tyri et sydonis. Et ecce

mulier chananæa a finibz illi⁹ egressa. clamauit dicens ei. Misere mei dñe fili dauid: filia mea male a demonio vexatur. Qui non respōdit ei verbum. Et accedentes discipuli eius. rogabāt eum dicentes. Dimitte eā: quāa clamat post nos. Ipse autē respondens ait. Non sum missus. nisi ad oues quę perierunt domus israhel. At illa venit. et adorauit eū dicens. Domine adiuua me. Qui respōdens ait. Nō ē bonū sumere panē filiorū: et mittere canibz. At illa dixit. Etia dñe. Nā et canelli edūt de niuis. que cadūt de mensa domini suorum. Tunc respondens ihesus. ait illi. O mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora. Et cum transisset inde ihesus. venit secus mare galilee: et ascendens in montem sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbe multe. habentes secum mutos. cecos. claudos. debiles. et alios multos: et precerūt eos ad pedes eius: et curauit eos. ita ut turbe mirarentur videntes mutos loquētes. claudos ambulātes. cecos videntes: et magnificabāt deum israhel. Ihesus autē conuocatis discipulis suis dixit. Misereor turbe: quia triduo iam pseuerāt mecum. et non habent quod mādurent. Et dimittere eos ieiunos nolo: ne deficiāt in via. Et dicūt ei discipuli. Vnde ergo nobis in deserto panes tātos. ut saturem⁹ turbam tantā? Et ait illis ihesus. Quot panes habetis? At illi dixerūt. Septē. Et paucos pisciculos. Et pręcepit turbe. ut discumberent super terram. Et accipiens septem panes et pisces. et gratias agens fregit et dedit discipulis suis: et discipuli dederūt populo. Et comederūt omnes et saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis.

tulerūt septem sportas plenas. Erāt autē q̄ mādūcauerūt quatuor milia hominū: extra paruulos et mulieres. Et dimissa turba ascendit ī nauiculā: et venit ī fines magedan. **Cxvi.**

Et accesserūt ad eum pharisei et sadducei temptantes: et rogauerūt eum ut signū de celo ostenderet eis. At ille respondens ait illis. Facto uespere dicitis serenū erit: rubicundū est enim celum. Et mane hodie tempestas: rutilat enim triste celum. Faciē ergo celi diiudicare nostis: signa autē temporū nō potestis. Generatio mala et adultera signū querit: et signū nō dabitur ei nisi signū iōne. Et relictis illis abiit. Et cum uenissent discipuli eius trans fretū: obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemini et caute a fermento phariseorū et sadduceorū. At illi cogitabat inter se dicentes. Quia panes non accepimus. Sciens autē ihesus dixit. Quid cogitatis inter uos modice fidei: quia panes nō habetis? Nondū intelligitis neq; recordamini quinq; panū et quinq; milia hominū: et quot cophinos sumpsistis? Neq; septem panū et quatuor milia hominum et quot sportas sumpsistis? Quare nō intelligitis quia nō de pane dixi uobis: caute a fermento phariseorū et sadduceorū? Tunc intellexerūt quia nō dixerit cauendū a fermento panū: sed a doctrina phariseorū et sadduceorū. Venit autē ihesus ī partes cesaree philippi: et interrogabat discipulos suos dicens. Quē dicūt homines esse filiū hominis? At illi dixerūt. Alij iohannē baptistam. Alij heliam. Alij uero iheremiam: aut unū ex prophetis. Dicit illis ihesus. Vos autē quē me esse dicitis? Respondēs simon petrus dixit. Tu es

christus filius dei uiui. Respondēs autē ihesus dixit ei. Beatus es simon bariona: quia caro et sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui in celis est. Ego dico tibi. quia tu es petrus et sup hanc petrā edificabo ecclesiā meam: et porte inferi non p̄ualebūt aduersus eam. Et tibi dabo clauēs regnī celorū. Et q̄d cūq; ligaueris super terrā erit ligatum et in celis: et q̄d cūq; solueris sup terrā erit solutū in celis. Tunc pręcepit discipulis suis ut nemini dicerent: quia ip̄e esset ihesus christus. Exinde cepit ihesus ostendere discipulis suis. quia oporteret eum ire iherosolimā et multa pati a senioribz et scribis et principibus sacerdotum: et occidi et tertia die resurgere. Et assumens eum petrus cepit increpare illum dicens. Absit a te domine: nou erit tibi hoc. Qui conuersus dixit. Vade post me sathanas scandalum es michi: quia non sapis ea que dei sunt. sed ea q̄ sūt hominū. Tūc ihesus dixit discipulis suis. Si quis uult post me uenire abneget semetipsum: et tollat crucem suā et sequatur me. Qui enī uoluerit animā suā saluam facere: p̄det eā. Qui autem p̄diderit animā suā p̄ter me: inueniet eam. Quid enim p̄dest homini si mūdū uniuersum lucret: anime uero sue detrimentū patiat? Aut quā dabit homo commutationē pro animā suā? Filius enim hoīs uenturus est in gloria patris sui cum angelis suis: et tunc reddet unicuiq; secundū opera eius. Amē dico uobis: sunt quidā de hic stantibus qui non gustabunt mortem. donec videant filium hominis ueniētē ī regno suo. **Cxvii.**

Et post dies sex assumpsit ihesus petrū et iacobum et iohannem

fratre eius: et ducit illos in montem
 excelsum seorsum: et transfiguratus ē
 ante eos. Et resplenduit facies eius si-
 cut sol: vestimenta autē eius facta sunt
 alba sicut nix. Et ecce apparuerūt illis
 moyses et helias cum eo loquētes. Re-
 spondens autē petrus dixit ad ihesum.
 Domine bonū est nos hic esse: si vis
 faciamus hic tria tabernacula: tibi
 unū. et moysi unum. et helie unū. Ad-
 huc eo loquente: ecce nubes lucida ob-
 umbravit eos. Et ecce vox de nube di-
 cens. Hic ē filius meus dilectus in quo
 michi bene complacuit: ipm audite. Et
 audientes discipuli ceciderūt in faciem
 suā: et timuerūt valde. Et accessit ihe-
 sus et tetigit eos: dixitq; eis. Surgite
 et nolite timere. Levātes autē oculos
 suos. neminē viderūt: nisi solū ihesū.
 Et descendētibz illis de monte: pce-
 pit ihesus dicens. Memini dixeritis vi-
 sionē: donec filius hominis a mortu-
 is resurgat. Et interrogaverūt eū disci-
 puli dicentes. Quid ergo scribe dicunt
 qd heliā oporteat primū venire? At
 ille respondens ait eis. Helias quidē
 venturus est: et restituet omnia. Dico
 autem vobis. quia helias iam venit.
 et non cognoverūt eum: sed fecerūt in eo
 quęcunq; voluerunt. Sic et filius ho-
 minis passur⁹ est ab eis. Tūc intellege-
 runt discipuli quia de iohāne bapti-
 sta dixisset eis. Et cum venisset ad tur-
 bam: accessit ad eum homo genibus
 prouolūt⁹ ante eū dicens. Domine
 miserere filio meo quia lunaticus est:
 et male patitur. Nam sepe cadit in i-
 gnem: et crebro in aquā. Et obtuli eū
 discipulis tuis: et non potuerūt curare
 eum. Respondens ihesus dixit. O gene-
 ratio incredula et perversa. quousq; ero
 vobiscū? Usq; quo patiar vos? Afferte

huc illū ad me. Et increpauit illū ihe-
 sus: et eēit ab eo demoniū. et curatus
 est puer ex illa hora. Tunc accesserunt
 discipuli ad ihesum secreto et dixerunt.
 Quare nos nō potuim⁹ eicere illum?
 Dicit illis. Propter incredulitatē ve-
 stram. Amen quippe dico vobis: si ha-
 bueritis fidem sicut granū sinapis. di-
 cetis mōti huic transi hinc et trāsbīt:
 et nichil impossibile erit vobis. Hoc
 autem genus non eicitur. nisi per ora-
 tionē et ieiuniū. Cōuersantibz autē eis
 in galilea. Dixit illis ihesus. Filius ho-
 minis tradendus est in manus homi-
 num: et occident eū: et tertia die resur-
 get. Et cōtristati sunt vehementer. Et
 cum venissent capharnaū: accesserūt q
 didragmā accipiebāt ad petrū. et dixe-
 runt ei. Magister vester. non soluit di-
 dragmā. Ait. Etia. Et cum intrasset
 in domū: puenit eum ihesus dicens.
 Quid tibi videtur simon? Reges terre
 a quibz accipiūt tributū vel censum:
 a filiis suis an ab alienis? Et ille dixit.
 Ab alienis. Dixit illi ihesus. Ergo li-
 beri sūt filij. Ut autē nō scandalizemus
 eos. vade ad mare et mitte hamum: et
 cum piscem qui primus ascenderit tol-
 le. et aperto ore eius inuenies statere:
 illū sumēs de eis p me et te. **Cxxviii.**

In illa hora accesserunt discipuli
 ad ihesum dicentes. Quisputas
 maior est in regno celoz? Et aduocās
 ihesus paruulū: statuit eum in medio
 eoz. et dixit. Amē dico vobis: nisi con-
 uersi fueritis et efficiamini sicut paru-
 li. non intrabitis in regnū celoz. Qui-
 cunq; ergo humiliauerit se sicut par-
 uulus iste: hic est maior in regno celoz.
 Et qui susceperit unū paruulū talem
 in nomine meo: me suscipit. Qui autē
 scandalizauerit unū de pusillis istis

qui in me credunt: expedit ei ut suspēda-
tur mola asinaria i collo ei: et dimer-
gatur in profundū maris. Ne mun-
do ab scandalis. Necesse est enim ut
veniāt scādala. Verūtamen ne homi-
ni p quem scandalū venit. Si autem
man⁹ tua uel pes tuus scandalizat te:
abscede eum ⁊ pice abs te. Bonū tibi
est ad vitā ingredi debile uel claudū:
q̃ duas manus uel duos pedes ha-
bentem mitti in ignem eternū. Et si o-
culus tu⁹ scādalizat te: reue eū et pice
abs te. Bonū tibi est unū oculū habentem
in vitā intrare: q̃ duos oculos
habentē mitti in iehennā ignis. Vide-
te ne condemnatis unū ex hīs pusil-
lis. Dico enim vobis: quia āgeli eorū
in celis semper vident faciē patris mei
qui in celis ē. Venit enim filius hoīs
saluare qd perierat. Quid vobis vide-
tur? Si fuerint alicui centū oues et er-
rauerit una ex eis: nōne relinquit no-
nagintanouē in mōtibz ⁊ vadit que-
rere eā que errauit? Et si cōtigerit ut in-
ueniat eā: amē dico vobis. quia gau-
det sup eam magis q̃ sup nonaginta-
nouē que nō errauerūt. Sic nō est vo-
luntas ante patrē vestrū qui i celis est:
ut pereat vnus de pusillis istis. Si au-
tem peccauerit in te frater tuus: vade
et corripe eum inter te et ipm solū. Si
te audierit: lucratur⁹ eris fratrem tuum.
Si aut non te audierit. adhibe tecum
adhuc unū uel duos: ut i ore duorū
uel triū testiū stet omne verbū. Qd si nō
audierit eos: dic ecclesie. Si aut ecclesi-
am non audierit: sit tibi sicut ethnic⁹
et publican⁹. Amen dico vobis: que-
cumq; alligaueritis sup terram erūt li-
gata et in celo: et quecumq; solueritis
sup terram erunt soluta et in celo. Ite-
rum dico vobis: quia si duo ex vobis

cōsenserint sup terrā de omni re quācun-
q; prierit: fiet illis a patre meo qui i ce-
lis ē. Vbi etiam sunt duo uel tres con-
gregati in nomine meo: ibi sum i me-
dio eorū. Tunc accedens petrus ad eū
dixit. Domine. quotiens peccabit in
me frater meus: ⁊ dimittā ei usq; septi-
es? Dicit illi ihesus. Nō dico tibi usq;
septies: sed usq; septuagies septies. Qd
o assimilatum est regnū celorū homini
regi: qui voluit rationē ponere cum
seruis suis. Et cū cepisset rationem po-
nere: oblat⁹ est ei vn⁹ qui debebat ei
decē milia talenta. Cum aut non ha-
beret unde redderet: iussit eum domin⁹
eius vendari. et uxorem eius ⁊ filios.
et omnia que habebat: et reddi. Proci-
dens aut seruis ille. orabat eū dicens.
Patientiā habe in me: et omnia reddā
tibi. Misertus aut domin⁹ serui illius.
dimisit eum: et debitū dimisit ei. Egres-
sus aut seruis ille: inuenit unum de
conseruis suis. qui debebat ei centum
denarios: et tenens. suffocabat eū di-
cens. Redde qd debes. Et pcedēs con-
seruis eius. rogabat eum dicens. Pati-
entiā habe in me: et omnia reddā tibi.
Ille aut noluit: sed abiit et misit eum
in carcerē. donec redderet debitum. Vi-
dētes autē conserui eius que fiebant.
cōtristati sunt valde: ⁊ venerūt et nar-
rauerūt dño suo omnia q̃ facta fuerāt.
Tūc vocauit illū domin⁹ suus: et ait
illi. Serue nequā: omne debitū dimisi
tibi. quoniā rogasti me. Nōne ergo
oportuit ⁊ te miserci cōserui tui. sicut
et ego tui misertus sum? Et iratus
dominus eius tradidit eum tortori-
bus: quo ad usq; redderet uniuersum
debitum. Sic et pater meus celestis
faciet vobis: si non remiseritis vnus-
quisq; frī suo de cordibz vris. **C. xix.**

Et factū est cū consummasset ihesus sermones istos migravit a galilea: et venit in fines iudee trans iordanem: et secute sunt eū turbe multe: et curauit eos ibi. Et accesserūt ad eum pharisei temptantes eū et dicentes. Si licet hominī dimittere uxorem suam quacūq; eē causa? Qui respondens ait eis. Non legistis quia qui fecit homines ab initio masculū et feminam fecit eos? Et dixit. Propter hoc dimitteret homo patrē et matrē. et adhereret uxori suę: et erūt duo ī carne una. Itaque iā non sunt duo. sed una caro. Quod deus cōiunxit: homo nō separet. Dicunt illi. Quid ergo moyses mandauit dari libellum repudiij et dimittere? Ait illis. Quoniā moyses ad duriciam cordis uestri pmissit vobis dimittere uxores vras: ab initio autē non fuit sic. Dico autem vobis: quia quicūq; dimiserit uxorē suā nisi ob fornicationē et aliā duxerit: mechatur. Et qui dimissam duxerit mechatur. Dicunt ei discipuli eius. Si ita est causa hominis cum uxore: non repedit nubere. Qui dixit. Non omnes capiunt verbū istud: sed quibus datū ē. Sunt enim eunuchi qui de matris utero signati sunt: et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibz: et sunt eunuchi q̄ se ipsos castrauerūt ppter regnū celoz. Qui potest capere capiat. Tunc oblatis sunt ei paruuli: ut manus eis imponeret et oraret. Discipuli autē increpabant eos. Ihesus vero ait eis. Sinite paruulos. et nolite eos phibere ad me venire: talī est enim regnū celoz. Et cum imposuisset eis man⁹: abiit inde. Et ecce unus accedens ait illi. Magister bone: quid boni faciā ut habeam vitam eternā? Qui dixit ei. Quid me

interrogas de bono? Unus est bon⁹ deus. Si autem vis ad vitā ingredi: serua mādata. Dicit illi. Que? Ihesus autē dixit. Non homicidiū facias. nō adulterabis. non facies furtū. nō falsum testimoniū dices: honora patrē et matrē. diliges primū tuū sicut te ipsum. Dicit illi adolescens. Omnia hec custodiui: quid adhuc michi deest? Ait illi ihesus. Si vis pfectus esse. vade vende que habes et da pauperibz. et habebis thesaur⁹ in celo: et veni sequere me. Cum audisset autē adolescens verbū: abiit tristis. Erat enim habēs multas possessiones. Ihesus autem dixit discipulis suis. Amen dico vobis: quia diues difficile intrabit in regnū celoz. Et iterū dico vobis. Facilius est camelū p foramen ac⁹ transire: q̄ diuitem intrare in regnū celoz. Auditis autē hīs discipuli mirabantur valde dicentes. Quis ergo poterit saluus esse? Aspiciens autē ihesus. dixit illis. Apud homines hoc impossibile est: apud deum autē omnia possible sunt. Tunc respondens petrus. dixit ei. Ecce nos reliquim⁹ omnia: et secuti sum⁹ te. Quid ergo erit nobis? Ihesus autē dixit illis. Amen dico vobis: q̄ vos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue. sedebitis et vos sup sedes duodecim. iudicātes duodecim tribus israhel. Et omnis qui reliquit domū vel fratres aut sorores. aut patrē aut matrē aut uxorē aut filios aut agros ppter nomē meum: centuplū accipiet. et vitam eternā possidebit. Multi autem erunt primi nouissimi: et nouissimi primi. **C. xx.**

Simile est regnū celoz homini patrifamilias: qui egiit primo

mane conducere operarios i vineam suā. Conuentione autē facta cū op̄arijs eē denario diurno: misit eos i vineam suā. Et egressus circa h̄oram tertiam: vidit alios stantes i foro ociosos. et illis dixit. Ite et vos i vineam. et qđ iustū fuerit dabo vobis. Illi autem abierūt. Iterum autem egressus circa sextā et nonā h̄oram: et fecit similiter. Circa undecimā vero egressus: et inuenit alios stantes. et dicit illis. Quid hic statis tota die ociosi? Dicūt ei. Quia nemo nos conduxit. Dicit illis. Ite et vos i vineā. Cū sero autem factū esset. dicit dñs vinee procuratori suo. Voca operarios et redde illis mercedē: incipiens a nouissimis usq; ad primos. Cū venissent ergo q̄ circa undecimam h̄oram venerant: acceperūt singulos denarios. Venientes autem et primi: arbitrati sunt qđ plus essent accepturi: acceperūt autē et ipsi singulos denarios. Et accipientes murmurabant aduersus patremfamilias dicētes. Nūq̄ nouissimi una h̄ora fecerūt: et pares illos nobis fecisti qui portauimus pondus diei et estus? At ille respondens vni eorū dixit. Amice. non facio tibi iniuriā. Nōne eē denario cōuenti? Hi mecum? Tolle qđ tuū ē et vade. Volo autem et huic nouissimo dare. sicut et tibi. Aut non licet michi qđ volo facere? An oculus tuus nequā est. q̄a ego bonus sum? Sic erūt nouissimi primi: et primi nouissimi. Multi enī sunt vocati: pauci vero electi. Et ascendens ihesus iherosolimā: assumpsit duodecim discipulos secreto. et ait illis. Ecce ascendim⁹ iherosolimā. et filius hominis tradetur principibz sacerdotum et scribis: et cōdemnabūt eum morte: et tradent eum gentibus ad

deludendū et flagellādū: et crucifigendum: et tertiā die resurget. Tūc accessit ad eū mater filiorū zebedei cū filijs suis: adorās et petēs aliqd ab eo. Qui dixit ei. Quid vis? Ait illi. Dic ut sedeant hī duo filij mei vn⁹ ad dexterā tuā. et vnus ad sinistram in regno tuo. Respondens autem ihesus dixit. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quē ego bibitur⁹ sum? Dicūt ei. Possumus. Ait illis. Calicem quidē meū bibetis: sedere autem ad dexteram meam et sinistram non est meum dare vobis: sed quibus paratū est a patre meo. Et audientes decem. indignati sunt de duobus fratribz. Ihesus autem vocauit eos ad se. et ait. Scitis q̄a principes gentiū dominātur eorū: et qui maiores sunt potestatem exercent in eos? Non ita erit inter vos. Sed qui: cūq; voluerit inter vos maior fieri: sit vester minister. Et qui voluerit in vobis prim⁹ esse: erit vester seruus. Sicut filius hominis nō venit ministrari sed ministrare: et dare animā suam redemptionem p multis. Et egredientibus illis ab iericho: secuta est eū turba multa. Et ecce duo cecī sedentes secus viam. audierūt quia ihesus transiret: et clamauerūt dicentes. Domine: miserere nostri. fili dauid. Turba autē increpabat eos ut tacerent. At illi magis clamabāt dicentes. Dñe: miserere nostri. fili dauid. Et stetit ihesus: et vocauit eos et ait. Quid vultis ut faciā vobis? Domine ut aperiantur oculi nostri. Misertus autem eorū ihesus: tetigit oculos eorum. Et confestim viderunt: et secuti sunt eum. **C. xxi.**

Et cū appropinquassent iherosolimis et venissent bethfage ad montem oliueti: tunc ihesus misit

duos discipulos dicens eis. Ite in ca-
stellū qđ contra vos est: et statim inue-
nietis asinā alligatā et pullū cum ea:
soluite et adducite michi. Et si quis
vobis aliquid dixerit. Dicite quia do-
minus huius opus habet: et confestim
dimittet eos. Hoc autē factum est: ut
adimpleretur qđ dictū est per prophetam
dicentem. Dicite filie syon: ecce rex tuus
venit tibi mansuetus sedens sup asinā.
et pullū filiū subiugalis. Euntēs autē
discipuli fecerunt sicut pręcepit illis ihe-
sus. Et adduxerūt asinam et pullum
et imposuerūt sup eos vestimenta sua:
et cum desup sedere fecerūt. Plurima
autē turba strauerunt vestimenta sua
in via. Alij autē cedebāt ramos de ar-
boribus: et sternebant i via. Turbe autē
que pręcedebant et que sequebantur.
clamabant dicentes. Osanna filio da-
uid: benedictus qui venit in nōie dñi:
osanna in altissimis. Et cū intrasset
iherosolimā: cōmota ē uniuersa ciui-
tas dicens. Quis ē hic? Populi autē
dicebāt. Epic ē ihesus propheta. a naza-
reth galilee. Et intrauit ihesus in tem-
plum dei. et eiciebat omnes vendētes
et emētes i templo: et mensas nūmu-
larioꝝ. et cathedras vendentiū colum-
bas euerit: et dicit eis. Scriptū ē: do-
mus mea dom⁹ orationis vocabit̃:
vos autē fecistis illā speluncam latro-
num. Et accesserūt ad eū cecī et claudi
in templo: et sanauit eos. Vidētes au-
tem principes sacerdotū et scribe mira-
bilis qđ fecit: et pueros clamātes in tem-
plo et dicētes. osanna filio dauid: in-
dignati sunt. et dixerūt ei. Audis quid
isti dicūt? Ihesus autē dixit eis. Vtri-
q;. Nunquā legistis qđ ex ore infanti-
um et lactantiū p̃fecisti laudem? Et re-
lictis illis abiit foras extra ciuitatē in

bethaniā: ibiq; māsit. Mane autem
reuerrens in ciuitatē. esurijt. Et videns
fici arborē vnā sec⁹ viam venit ad
eam. et nichil inuenit in ea nisi folia
tantū: et ait illi. Nunquā ex te fructus
nascatur in sempiternū. Et arefacta ē
cōtinuo ficulnea. Et videntes discipu-
li. mirati sunt dicentes. Quomodo
continuo aruit? Respondens autem
ihesus. Ait eis. Amen dico vobis: si
habueritis fidem et non hesitaueritis.
non solū de ficulnea facietis: sed et si
monti huic dixeritis tolle et iacta te in
mare. fiet. Et omnia quęcūq; p̃cietis
in oratione credentes accipietis. Et cū
venisset in templū: accesserūt ad eū do-
centem principes sacerdotū et seniores
p̃p̃li dicentes. In qua potestate hec fa-
cis? Et quis tibi dedit hanc potestatē?
Respondens ihesus. dixit eis. Interro-
gabo vos et ego vnū sermonē: quē si
dixeritis michi et ego vobis dicam in
qua potestate hec facio. Baptismum
iohannis unde erat. ex celo. an ex hōmi-
nibus? At illi cogitabāt int̃ se dicen-
tes. Si dixerimus ex celo: dicet nobis.
Quare ergo nō credidistis illi? Si au-
tem dixerimus ex hōminibus: time-
tur. Omnes enī habebāt iohan-
nem sicut prophetam. Et respondentes
ihesu. dixerūt. Nescimus. Ait illis et
ipse. Nec ego dico vobis in qua pote-
state hec facio. Quid autē vobis vide-
tur? Homo quidā habebat duos fi-
lios: et accedens ad primū dixit. fili-
uade hodie operari in vineā meā. Il-
le autem respondens ait. Nolo. Po-
stea autē p̃citeria mot⁹ abiit. Accedēs
autem ad alterū dixit similiter. At ille
respondens ait. Eo dñe. Et non iuit.
Quis ex duobz fecit volūtātē patris?
Dicunt. Primus. Dicit illis ihesus.

Amen dico vobis: quia publicani et meretrices præcedunt vos in regno dei. Venit autem ad vos iohannes in via iusticie: et non credidistis ei. Publicani autem et meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec penitentiam habuistis postea, ut crederetis ei. Aliam parabolam audite. Homo erat paterfamilias qui plantavit vineam: et sepe circumdedit ei et fodit in ea torcular: et edificavit turrim et locavit eam agricolis: et peregre profectus est. Cum autem tempus fructuum appropinquasset: misit servos suos ad agricolas ut acciperent fructus eius. Et agricolæ apprehensis servis eius, alium ceciderunt, alium occiderunt: alium vero lapidaverunt. Iterum misit alios servos plures prioribus: et fecerunt illis similiter. Novissime autem misit ad eos filium suum dicens: verebuntur filium meum. Agricole autem videntes filium, dixerunt intra se. Hic est heres: venite occidamus eum, et habebimus hereditatem eius. Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam, et occiderunt. Cum ergo venerit dominus vinee, quid faciet agricolis illis? Aut illi. Malos male proderit: et vineam locabit alijs agricolis, qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis ihesus. Nunquid legistis in scripturis, lapidem quem reprobaaverunt edificantes, hic est factus in caput anguli? A domino factum est istud: et est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis: quia auferetur a vobis regnum dei, et dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem istum confringetur: super quem vero ceciderit, conterit eum. Et cum audissent principes sacerdotum et pharisei parabolas eius, cognoverunt quod de ipsis diceret. Et querentes eum tenere circumveniebant turbas: quomodo sicut

prophetam eum habebant. Et respondens ihesus dixit iterum in parabolis eis dicens. **S**imile factum est regnum celorum homini regi: qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias: et volebant venire. Iterum misit alios servos dicens. Dicitis invitatis. Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia occisa, et omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt: et abierunt alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam. Reliqui vero tenuerunt servos eius: et contumelia affectos occiderunt. Rex autem cum audisset iratus est: et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos, et civitatem illorum succendit. Tunc ait servis suis. Nuptie quidem parate sunt: sed qui invitati erant non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum: et quoscunque inveneritis, vocate ad nuptias. Et egressi servi eius in vias congregaverunt omnes quos invenerunt malos et bonos: et implete sunt nuptie discubentium. Intravit autem rex ut videret discubentes: et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi. Amice: quomodo huc intrasti, non habes vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris. Ligatis manibus et pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. Multi enim sunt vocati: pauci vero electi. Tunc abeuntes pharisei consilium inierunt: ut caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos, cum herodianis dicentes. Magister, scimus quia verax es et via dei in veritate doces: et non est tibi cura de aliquo. Non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis: quid tibi videtur. Licet censum dare cesari, aut non? Cognita autem ihesus nequitia eorum

Cxxii

ait. Quid me temptatis propterea? Ostendite michi nummismata census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis ihesus. Cuius est ymago hec et superscriptio? Dicunt ei. Cesaris. Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo. Et audientes mirati sunt: et relicto eo abierunt. In illo die accesserunt ad eum sadducei qui dicunt non esse resurrectionem: et interrogauerunt eum dicentes. Magister: moyses dixit. Si quis mortuus fuerit non habens filium. ut ducat frater eius uxorem illius. et suscitet semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres. et primus uxore ducta defunctus est: et non habens semen reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus et tertius usque ad septimum. Novissime autem omnium. et mulier defuncta est. In resurrectione ergo cuius erit de septem uxor? Omnes enim habuerunt eam. Respondens autem ihesus. ait illis. Erratis nescientes scripturas: neque virtutem dei. In resurrectione enim neque nubent. neque nubentur: sed sunt sicut angeli dei in celo. De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a deo dicente vobis? Ego sum deus abraham: et deus ysaac. et deus iacob. Non est deus mortuorum: sed viventium. Et audientes turbe mirabantur in doctrina eius. Pharisei autem audientes quod silentium imposuisset sadduceis. convenerunt in unum: et interrogavit eum unus ex eis legum doctor temptans eum. Magister. quid est mandatum magnum in lege? Ait illi ihesus. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua. et in tota mente tua. Hoc est maximum. et primum mandatum. Secundum autem simile est huic. Diliges proximum tuum. sicut teipsum. In his

duobus mandatis. universa lex penderet et prophete. Congregatis autem phariseis. interrogavit eos ihesus dicens. Quid vobis videtur de christo cuius filius est? Dicunt ei. David. Ait illis. Quomodo ergo david in spiritu vocat eum dominum dicens. Dixit dominus domino meo. sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos. scabellum pedum tuorum? Si ergo david vocat eum dominum: quomodo filius eius est? Et nemo poterat respondere ei verbum: neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare. **C. xxiii.**

Tunc ihesus locutus est ad turbas. et ad discipulos suos dicens. Super cathedram moysi. sederunt scribe et pharisei. Omnia ergo quecumque dixerint vobis. servate et facite. Secundum opera vero eorum nolite facere. Dicunt enim. et non faciunt. Alligant autem onera gravia et importabilia. et imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea movere. Omnia vero opera sua faciunt. ut videantur ab hominibus. Dilatant enim phylacteria sua: et magnificant fimbrias. Amant autem primos recubitus in cenis. et primas cathedras in synagogis et salutationes in foro: et vocari ab hominibus rabbi. Vos autem nolite vocari rabbi. Unus est enim magister vester: omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim pater vester qui in celis est. Nec vocemini magistri: quia magister vester. unus est christus. Qui maior est vestrum. erit minister vester. Qui autem se exaltaverit humiliabitur: et qui se humiliaverit exaltabitur. Ve autem vobis scribe et pharisei propterea quia clauditis regnum celorum ante homines. Vos enim non intratis: nec introeuntes sinitis intrare. Ve vobis scribe et

pharisei ypocrite qui comeditis domus
viduarum. orationes longas orantes:
propter hoc amplius accipietis iudicium.
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite: quia
circumitis mare et aridam. ut faciatis
unum psellitum: et cum fuerit factus. facitis
eum filium iehenne duplo quam vos. Ve vo-
bis duces cecorum. qui dicitis quicumque iu-
rauerit per templum nichil est: qui autem
iurauerit in auro templi debitor est. Stul-
ti et cecorum: quid enim maius est. aurum an tem-
plum quod sanctificat aurum? Et quicumque
iurauerit in altari. nichil est. Quicumque
autem iurauerit in dono quod est super illud.
debet. Cecorum. quid enim maius est. donum. an
altare quod significat donum? Qui
ergo iurat in altari: iurat in eo. et in omni-
bus que super illud sunt. Et quicumque
iurauerit in templo: iurat in illo et in
eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in
celo: iurat in throno dei. et in eo qui se-
det super eum. Ve autem vobis scribe et
pharisei ypocrite. qui decimatis men-
tam et anetum et cymintum: et reliquistis
que grauiora sunt legis. iudicium et
misericordiam et fidem. Hec oportuit fa-
cere. et illa non omittere. Duces cecorum reco-
lantes culicem: camelum autem glutientes.
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite. qui
mundatis quod de foris est calicis et pa-
rablidis: intus autem pleni estis rapina
et immundicia. Pharisee cecorum. munda
prius quod intus est calicis et parablidis:
ut fiat et id quod de foris est mundum.
Ve vobis scribe et pharisei ypocrite.
quia similes estis sepulcristis dealba-
tis. que a foris parent hominibus
speciosa: intus vero plena sunt ossibus
mortuorum et omni spurcicia. Sic et vos
a foris quidem parent hominibus iu-
sti: intus autem pleni estis ypocrisi et ini-
quitate. Ve vobis scribe et pharisei

ypocrite. qui edificatis sepulcra pphetarum: et ornatis monumenta iustorum. et
dicitis. Si fuissimus in diebus patrum
nostrorum. non essemus socii eorum in san-
guine pphetarum. Itaque testimonio estis
vobismetipsis. quia filii estis eorum qui
prophetas occiderunt. Et vos implete
mensuram patrum vestrorum. Serpentes et
genimina viperarum. quomodo fugietis
a iudicio gehenne? Ideo dico vobis.
Ecce ego mitto ad vos pphetas et sa-
pientes et scribas: et ego illis occideris et
crucifigetis. et ego eis flagellabitis in sy-
nagogis vestris: et persequimini de ciui-
tate in ciuitatem: ut veniat super vos o-
mnis sanguis iustus qui effusus est
super terram. A sanguine abel iusti. usque
ad sanguinem zacharie filii barachie:
quem occidistis inter templum et altare.
Amen dico vobis. venient hec omnia
super generationem istam. Iherusalem iheru-
salem. que occidis pphetas et lapidas
eos qui ad te missi sunt: quotiens vo-
lui congregare filios tuos quemadmodum
gallina congregat pullos suos sub a-
las. et noluit. Ecce relinquetur vobis
domus vestra deserta. Dico enim vobis: non
me videbitis amodo donec dicatis. Be-
neditur qui venit in nomine domini. **Cxxxiii.**
Et egressus ihesus de templo ibat.
Et accesserunt discipuli eius ut
ostenderet ei edificationes templi. Ipse
autem respondens. dixit illis. Videtis hec
omnia? Amen dico vobis: non relin-
quetur hic lapis super lapidem. qui non
destruatur. Sedenti autem eo super montem
oliueti. accesserunt ad eum discipuli se-
creto dicentes. Dic nobis quando hec
erunt: et quod signum aduentus tui. et con-
summationis seculi? Et respondens
ihesus dixit eis. Videte ne quis vos
seducat. Multi enim venient in nomine

meo dicentes. ego sum cristus: et multos seducunt. Audietur enim estis prelia et opiniones plurimorum: videte ne turbe- mini. Oportet enim hec fieri: sed nondum est finis. Consurget enim gens in gentem. et regnum in regnum: et erunt pestilentie et fames. et terre motus per loca. Hec autem omnia. initia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem. et occident vos: et eritis odio omnibus gentibus. propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur multi. et inuicem tradent: et odio habebunt inuicem. Et multi pseudo prophete surgent. et seducunt multos: et quomodo abundabit iniquitas. refrigeret caritas multorum. Qui autem pseuerauerit usque in finem hic saluus erit. Et predicabitur hoc euangelium regni in universo orbe. in testimonium omnibus gentibus: et tunc veniet et consummatio. Cum ergo videritis abominationem desolationis. que dicta est a danieli propheta stantem in loco sancto: qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiant ad montes: et qui in agro non descendat tollere aliquid de domo sua: et qui in agro non reuertatur tollere tunicam suam. Ve autem pregnantibus et nutriendis in illis diebus. Orate autem. ut non fiat fuga vestra in hieme vel sabbato. Erunt enim tunc tribulatio magna qualem non fuit ab initio mundi usque modo. neque fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi. non fieret salua omnis caro: sed propter electos breuiabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit. ecce hic est cristus aut ecce illic: nolite credere. Surgent enim pseudo cristi et pseudo prophete. et dabunt signa magna et prodigia: ita ut in errorem inducantur si fieri potest etiam electi. Ecce dixi vobis. Si ergo dixerint vobis ecce in deserto

est. nolite egredere: ecce in penetrabilibus. nolite credere. Sicut enim fulgur egreditur ab oriente et patet usque in occidentem: ita erit et aduentus filii hominis. Vbi- cumque fuerit corpus: illuc congregabuntur et aquile. Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur: et luna non dabit lumen suum. et stelle cadent de celo. et virtutes celorum commouebuntur: et tunc parebit signum filii hominis in celo. Et tunc plangent omnes tribus terre: et videbunt filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute multa et maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba et voce magna: et congregabunt electos eius a quatuor ventis. a summis celorum usque ad terminos eorum. Ab arbo- re autem ficis discite parabolam: cum iam ramus eius tener fuerit et folia nata. scitis quia prope est estas. Ita et vos cum videritis hec omnia. scitote quia prope est in ianuis. Amen dico vobis: quia non preteribit generatio hec donec omnia fiant. Celum et terra transibunt: verba vero mea non preteribunt. De die autem illa et hora nemo scit. neque angeli celorum: nisi pater solus. Sicut autem in diebus noe. ita erit et aduentus filii hominis. Sicut enim erat in diebus ante diluuium comedentes et bibentes. nubentes et nuptui tradentes. usque ad eum diem quo intrauit in archam noe: et non cognouerunt donec venit diluuium et tulit omnes: ita erit et aduentus filii hominis. Tunc duo erunt in agro: unus assumetur et unus relinquetur. Due moletites in mola: una assumetur et una relinquetur. Duo in lecto: unus assumetur et unus relinquetur. Vigilate ergo quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Illud autem scitote: quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur

uenturus esset. vigilaret utiq; et non
sineret pfodi domū suā. Ideo et vos
estote parati: qā qua nescitis hōra fili⁹
hōis ventur⁹ est. Quis putas est fide-
lis seruus et prudens. quē cōstituit do-
minus suus supra familiā suā: ut det
illis cibū in tempore. Beat⁹ ille seruus:
quē cum venerit dñs ei⁹ inuenerit sic
facientem. Amē dico vobis: quoniā
sup omnia bona sua cōstituet eū. Si
autē dixerit malus seruus ille in corde
suo. morā facit domin⁹ meus venire:
et ceperit prutere conseruos suos: man-
ducat aut et bibat cū ebriosis: veniet
dñs serui illius in die qua non sperat.
et hōra qua ignorat: et diuidet eū. par-
temq; eius ponet cum ypocritis: illic
erit fletus et stridor dentium. **Cxxv.**

Tunc simile erit regnū celoz decē
virginibz: que accipientes lāpa-
des suas exierūt obuiā spōso et spon-
se. Quinq; autem ex eis erāt fatue: et
quinq; prudentes. Sed quinq; fatue
acceptis lampadibus: nō sumplerūt
oleū secū. Prudentes vero acceperūt o-
leum in vasis suis cū lampadibz. Mo-
ram autē faciente sponso: dormitaue-
runt omnes et dormierūt. Media aut
nocte clamor factus est: ecce sponsus
venit exite obuiā ei. Tunc surrexerunt
omnes virgines ille: et ornauerūt lam-
pades suas. Fatue aut sapientibus
dixerunt. Date nobis de oleo vestro:
quia lampades nostre extinguuntur.
Responderūt prudentes dicentes. Ne
forte non sufficiat nobis et vobis: ite
potius ad vendentes et emite vobis.
Dum aut irent emere venit sponsus:
et que parate erant intrauerūt cum eo
ad nuptias: et clausa ē ianua. Aquil-
lime vero veniūt et relique virgines
dicentes. Domine dñe. aperi nobis.

At ille respondēs ait. Amen dico vo-
bis: nescio vos. Vigilate itaq; quia
nescitis diē neq; hōram. Sicut enim
homo peregre pficiscens vocauit suos
suos: et tradidit illis bona sua. Et uni
dedit quinq; talenta. alij aut duo. a-
lij vero unū: unicuiq; scdm ppriam
virtutem: et pfectus est statim. Abiit
aut qui quinq; talenta acceperat: et o-
perat⁹ est in eis et lucratus ē alia duo.
Similiter qui duo acceperat lucratus
est alia duo. Qui autē unū acceperat
abiens fodit in terrā: et abscondit pecu-
niam dñi sui. Post multū vero tempo-
ris venit dñs seruoꝝ illorū: et posuit
rationē cum eis. Et accedens q̄ quinq;
talenta acceperat: obtulit alia quinq;
talenta dicens. Domine quinq; talen-
ta tradidisti michi: ecce alia quinq; sup-
lucratus sum. Ait illi dñs eius. Euge
serue bone et fidelis: quia sup pauca fu-
isti fidelis. sup multa te cōstituā: intra
in gaudiū dñi tui. Accessit autem et q̄
duo talenta acceperat. et ait. Dñe du-
o talēta tradidisti michi: ecce alia du-
o lucratus sum. Ait illi dominus ei⁹.
Euge serue bone et fidelis: quia super
pauca fuisti fidelis. sup multa te con-
stituā: intra in gaudiū dñi tui. Ace-
dens aut et qui unū talentū acceperat
ait. Dñe scio quia homo durus es:
metis ubi nō seminasti. et congregas
ubi nō sparsisti: et timēs abij et absco-
di talentū tuū in terra. Ecce habes qd̄
tuū est. Respondens aut domin⁹ ei⁹. Di-
xit ei. Serue male et piger: sciebas qā
meto ubi nō semino. et congrego ubi
nō sparsi. Oportuit ergo te committe-
re pecuniā meā nūmularijs: et veniēs
ego recepissem utiq; qd̄ meū est cū usu-
ra. Tollite itaq; ab eo talentū: et date
ei qui habet decem talenta. Omni enī

habenti dabitur et abundabit: ei autem qui non habet. et quod videtur habere auferetur ab eo: et inutile seruum eicite in tenebras exteriores: illic erit fletus et stridor dentium. Cum autem venerit filius hominis in maiestate sua et omnes angeli cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis sue. et congregabuntur ante eum omnes gentes: et separabit eos ab invicem. sicut pastor segregat oves ab hedis. Et statuet oves quidem a dextris suis: hedos autem a sinistris. Tunc dicet rex hijs qui a dextris eius erunt. Venite benedicti patris mei: possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. Esuriivi enim. et dedistis michi manducare. Sitiivi et dedistis michi bibere. Hospes eram. et collegistis me. Nudus et operuistis me. Infirmus. et visitastis me. In carcere eram. et venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti dicentes. Domine. quando te vidimus esurientem et pauperem: sitientem. et dedimus tibi potum? Quando autem te vidimus hospitem et collegimus te: aut nudum et cooperuimus te? Aut quando te vidimus infirmum aut in carcere: et venimus ad te? Et respondens rex dicet illis. Amen dico vobis: quod diu fecistis uni de hijs fratribus meis minimis. michi fecistis. Tunc dicet et hijs qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem eternum. qui paratus est dyabolo et angelis eius. Esuriivi enim: et non dedistis michi manducare. Sitiivi: et non dedistis michi potum. Hospes era: et non collegistis me. Nudus: et non operuistis me. Infirmus et in carcere: et non visitastis me. Tunc respondebunt ei et ipsi dicentes. Domine: quando te vidimus esurientem aut sitientem. aut hospitem. aut nudum. aut infirmum aut in carcere:

et non ministravimus tibi? Tunc respondebit illis dicens. Amen dico vobis: quod diu non fecistis uni de minoribus hijs nec michi fecistis. Et ibunt hijs in supplicium eternum: iusti autem in vitam eternam. **C. xvi.**

Et factum est cum consummasset ihesus sermones hos omnes. dixit discipulis suis. Scitis quia post biduum pascha fiet: et filius hominis tradetur ut crucifigatur? Tunc congregati sunt principes sacerdotum. et seniores populi in atrium principis sacerdotum. qui dicebatur cayphas: et consilium fecerunt ut ihesum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autem. Non in die festo. Ne forte tumultus fieret in populo. Cum autem esset ihesus in bethania in domo simonis leprosi. accessit ad eum mulier habens alabastrum ungenti preciosi: et effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes autem discipuli indignati sunt dicentes. Ut quid proditio hec? Potuit enim istud venditari multo: et dare pauperibus. Sciens autem ihesus ait illis. Quid molesti estis huic mulieri? Opus bonum operata est in me. Nam semper pauperes habetis vobiscum: me autem non semper habetis. Mittens enim hec ungentum hoc in corpus meum: ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis: ubicumque predicatum fuerit hoc euangelium in toto mundo. dicetur et quod hec fecit in memoriam eius. Tunc abiit unus de duodecim qui dicitur iudas scarioth. ad principes sacerdotum: et ait illis. Quid vultis michi dare. et ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et exinde querebat opportunitatem ut eum traderet. Prima autem die azimorum accesserunt discipuli ad ihesum dicentes. Vbi vis parare tibi comedere pascha? At ihesus dixit. Ite in civitatem ad quendam: et

dicite ei. Magister dicit: tempus meū prope est: apud te facio pasca cū discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis ihesus: et parauerunt pasca. Vespere autē facto discumbetac cū duodecim discipulis suis. Et edentibus illis dixit. Amen dico vobis: quia unus vestrū me traditurus est. Et contristati valde. ceperunt singuli dicere. Numquid ego sum domine? At ipse respondens ait. Qui intingit mecum manū in parabside. hic me tradet. Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo: ve autē hominī illi. p quē filius hominis tradetur. Bonū erat ei. si natus non fuisset homo ille. Respondens autē iudas qui tradidit eum dixit. Numquid ego sum rabbi? Ait illi. Tu dixisti. Cenantibus autē eis. accepit ihesus panem et benedixit. ac fregit: deditq; discipulis suis et ait. Accipite et comedite: hoc est corpus meū. Et accipiens calicem gratias egit: et dedit illis dicens. Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis me⁹ noui testamenti: qui p multis effundetur in remissionem peccatorū. Dico autē vobis: nō bibā amodo de hpc genimine vitis usq; in diem illū. cum illud bibam vobiscum nouū in regno patris mei. Et ymnō dicto. egerūt in montem oliueti. Tunc dicit illis ihesus. Omnes vos scandalū patiemini in me in ista nocte. Scriptū est enī. Percutia pastor: et dispergentur oves gregis. Postq; autē resurrexero: pcedā vos in galileā. Respondens autē petrus ait illi. Et si omnes scandalizati fuerint ī te: ego nunq; scandalizabor. ait illis ihesus. Amen dico tibi: quia in hac nocte anteq; gallus rāter. ter me negabis. Ait illi petrus. Etia si oportuerit me mori

tecum: non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerūt. Tunc venit ihesus cum illis in villam que dicitur gethsemani. Et dixit discipulis suis. Sedete hic: donec vadā illuc et orem. Et assumpto petro et duobus filiis zebedei: cepit contristari et mestus esse. Tūc ait illis. Tristis est anima mea usq; ad mortem. Sustinete hic. et vigilate mecum. Et pgressus pusillū pcedit ī faciem suā orans et dicens. Mi pater: si possibile ē trāseat a me calix iste. Veruntamē nō sicut ego volo. sed sicut tu. Et venit ad discipulos suos et inuenit eos dormientes: et dicit petro. Sic nō potuistis una hora vigilare mecum? Vigilate et orate: ut non intretis in temptationē. Spirit⁹ quidē promptus est: caro autē infirma. Iterū secūdo abiit. et orauit dicens. Pater mi. si non potest hic calix transire nisi bibam illum: fiat voluntas tua. Et venit iter: et inuenit eos dormientes. Erant enī oculi eorū grauati. Et relictis illis: iteq; abiit et orauit tercio eundē hmonē dicens. Tūc venit ad discipulos suos. et dicit illis. Dormite iā et reuelate. Ecce appropinquabit hora: et fili⁹ hoīs tradetur in manus peccatorū. Surgite eamus. Ecce appropinquabit q me tradet. Adhuc ipso loquēte. ecce iudas unus de duodecim venit: et cum eo turba multa cū gladijs et fustibus. missi a principibus sacerdotū et senioribus populi. Qui autē tradidit eum. dedit illis signū dicens. Quēcunq; oscular⁹ fuero ipse est: tenete eum. Et confestim accedens ad ihesum dixit. Ave rabbi. Et osculatus est eum. Dixitq; illi ihesus. Amice ad quid venisti? Tunc accesserūt et manus iniecerūt in ihesum: et tenuerūt eum. Et ecce unus ex hīs

qui erant cum ihesu. extendens manū
egregit gladiū suū: et percussit serū
principis sacerdotū amputavit auri-
culā eius. Tunc ait illi ihesus. Converte
gladiū tuū in locū suū. Omnes enī
qui acceperint gladiū. gladio peribūt.
An putas quia non possum rogare
patrē meum: et exhibebit michi modo
plusq; duodecim legiones angelorū?
Quomō ergo implebūtur scripture?
Quia sic oportet fieri. In illa hora di-
xit ihesus turbis. Tanq; ad latronē
egressus cum gladijs et fustibus cōpre-
hendere me. Quotidie apud vos sede-
bam docens in templo. et nō me tenui-
stis. Hoc aut totū factū ē: ut impleren-
tur scripture pphetarū. Tunc discipuli
omnes relicto eo fugerūt. At illi tenētes
ihesum. duxerūt ad caiphan principē
sacerdotū: ubi scribe et seniores conue-
nerāt. Petrus aut sequebat eū a lōge:
usq; in atriū principis sacerdotū. Et
ingressus intro sedebat cū ministris. ut
videret finem. Principes aut sacerdo-
tum et omne conciliū querebāt falsū
testimoniū contra ihesum. ut eū morti
traderent et nō inuenerūt: cum multi
falsi testes accessissent. Novissime aut
venērūt duo falsi testes. et dixerūt. Ipse
dixit. Possum destruere templū dei: et
post tridū reedificare illud. Et surgēs
princeps sacerdotū ait illi. Nichil re-
spōdes ad ea q̄ isti aduersum te testifi-
cātur? Ihesus aut tacebat. Et princeps
sacerdotū ait illi. Adiuro te p deū vi-
uum. ut dicas nobis si tu es cristus fi-
lius dei. Dicit illi ihesus. Tu dixisti.
Veruntamē dico vobis: amodo vide-
bitis filiū hominis sedentē a dextris
virtutis dei. et venientem in nubibus
celi. Tunc princeps sacerdotum scidit
vestimenta sua dicens. Blasphemauit.

Quid adhuc egan? testibz? Ecce nūc
audistis blasphemā. Quid vobis vi-
detur? At illi respōdentes dixerūt. Re-
us est mortis. Tunc repuerunt in faciē
eius: et colaphis eum ceciderunt. Alij
aut palmas in faciem ei dederūt dicen-
tes: ppheta nobis misse. Quis est q̄
te percussit? Petrus vero sedebat foris in
atrio: et accessit ad eū una ancilla di-
cens. Et tu cū ihesu galileo eras. At il-
le negauit corā omnibus dicens: nesci-
o quid dicis. Egreunte aut illo ianuā.
vidit eū alia ancilla: et ait hīs qui erāt
ibi. Et hic erat cum ihesu nazareno.
Et iter negauit cum iuramēto: quia
nō noui hominē. Et post pusillū acces-
serunt qui stabant: et dixerūt petro. Ve-
re. et tu ex illis es. Nam et loquela tua
manifestū te facit. Tunc cepit detestari
et iurare: quia nō nouisset hominem.
Et continuo gallus cātauit. Et recor-
dat? ē petrus? verbi ihesu qd dixerat: pri-
usq; gallus cāter. ter me negabis. Et e-
gressus foras. flevit amare. **C. xxvii.**

Mane aut facto. consiliū inierunt
omnes principes sacerdotū et se-
niores populi aduersus ihesum: ut eum
morti traderent. Et vindū adduxerūt
eum: et tradiderunt pontio pilato p̄si-
di. Tunc videns iudas qui eum tradi-
dit qd damnat? esset: penitentia dud?
retulit triginta argenteos principibz
sacerdotum et senioribz dicens. Pecca-
ui. tradens sanguinē iustū. At illi di-
xerunt. Quid ad nos? Tu videris. Et
proiectis argenteis in templo: recessit
et abiens laqueo se suspendit. Princi-
pes aut sacerdotum acceptis argente-
is dixerunt. Non licet eos mittere in
carbonem: quia precū sanguinis est.
Consilio aut inito. emerunt ex illis a-
grum figuli in sepulturā peregrinorū:

propter hoc vocat⁹ est ager ille acheldemach: hoc est ager sanguinis. usq; in hodiernū diem. Tūc impletū est qđ dictū est p iheremiā pphetam dicentē. Et acceperūt triginta argenteos. pciū appiati quē appiauerūt a filiis isrl: et dederūt eos in agrū figuli. sicut cōstituit michi dñs. Ihesus aut stetit ante p̄sidem: et interrogauit eum p̄ses dicēs. Tu es rex iudeorū? Dicit illi ihesus. Tu dicis. Et cum accusaretur a principi- bus sacerdotū et senioribus. nichil respondit. Tunc dicit illi pilatus. Non audis. quāta aduersum te dicūt testi- monia? Et non respondit ei ad ullū verbū: ita ut miraretur p̄ses vehemen- ter. Per diē aut solennē consueuerat p̄ses dimittere p̄lo unū vinctū quē voluisset. Habebat aut tunc vinctum insignē qui dicebat barrabas. Con- gregatis ergo illis dixit pilatus. Quē vultis dimittā vobis: barraban an ihesum qui dicitur cristus? Sciebat e- nim qđ per inuidiā tradidissent eum. Sedente aut illo pro tribunali: misit ad eum uxor eius dicens. Nichil tibi et iusto illi. Multa enim passa sum hodie p visum ppter eum. Principes autē sacerdotum et seniores p̄suaserūt p̄lis ut peterent barraban: ihesum ve- ro perderent. Respondens aut p̄ses. a- it illis. Quē vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerūt. barraban. Di- cit illis pilatus. Quid igitur faciā de ihesu qui dicitur cristus? Dicūt omēs. Crucifigat. At illis p̄ses. Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant dicētes. Crucifigat. Videns aut pilat⁹ quia nichil p̄ficeret sed magis tumultus fieret: accepta aqua lauit manus corā p̄lo dicens. Innocens ego sum a sanguine huius iusti: vos videritis.

Et respondens uniuersus p̄lus dixit. Sanguis eius sup nos. et sup filios nostros. Tunc dimisit illis barraban: ihesum aut flagellatū tradidit eis ut crucifigeretur. Tūc milites p̄sidis susci- pientes ihesum in pretoriū. congrega- uerūt ad eum uniuersam cohortem: et reuentes eum clamidē roccineā circum- dederūt ei: et p̄ledentes coronā de spinis posuerūt sup caput eius: et arundinē in dextera eius: et genu flego ante eū il- ludebāt ei dicentes. Ave. rex iudeorū. Et repuentes in eum: acceperūt arūdi- nem et p̄cutiebāt caput eius. Et post- qđ illuserūt ei reuerūt eum clamide. et induerūt eū vestimentis eius: et duxe- runt eū ut crucifigerent. Eeuntes aut inuenerūt hominē cyrenēū nomine si- monē. P̄unc angariauerūt ut colleret crucem eius. Et venerūt in locū qđ dicit golgatha: qđ est caluarie locus. Et de- derunt ei vinū bibere. cum felle mixtū. Et cum gustasset. noluit bibere. Post- qđ autē crucifixerūt eum. diuiserūt vesti- menta eius sortem mittentes: et seden- tes seruabāt eum. Et imposuerūt sup caput eius causam ipsius scriptā: hic est rex iudeorū. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones: un⁹ a dextris. et un⁹ a sinistris. Pretereuntes aut blasphe- mabāt eum: mouentes capita sua et dicentes. Vah qui destruis templū dei et in triduo illud reedificas. Salua te- metipsum: si filius dei es descende de cruce. Similiter et principes sacerdo- tum illudentes cū scribis et senioribus dicebāt. Alios saluos fecit: seipsum non potest saluū facere. Si rex israhel est descendat nūc de cruce: et credim⁹ ei. Confidit in deo: liberet nunc eū si vult. Dixit enim quia dei fili⁹ sum. Quidipm autem et latrones qui crucifixi erāt cū

eo-improperabūt ei. A sexta autē tēra tenebre facte sunt sup̄ uniuersam terram: usq; ad horam nonā. Et circa horam nonā clamauit uoce magna dicēs. Eli. eli. lamazabattani. Hoc est. Deus meus. Deus meus: ut quid dereliquisti me? Quidam autem illic stantes ⁊ audientes dicebāt. Eliam uocat iste. Et cōtinuo currens vn⁹ ex eis acceptam spongiā impleuit aceto: et imposuit arundini. et dabat ei bibere. Ceteri uero dicebant. Sine. uideamus an ueniat helias liberās eum. Ihesus autem iterum clamans uoce magna emisit spiritum. Et ecce uelū templi scissum est in duas partes. a summo usq; deorsum. Et terra mota est. et petre scisse sunt. et monumenta aperta sunt: et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerūt. Et egressi de monumentis post resurrectionem eius uenerunt in sanctam ciuitatem: ⁊ apparuerūt multis. Centurio autem et qui cum eo erant custodientes ihesum: viso terre motu ⁊ hīs q̄ fiebant. timuerūt valde dicentes. Vere. filius dei erat iste. Erant ibi autē mulieres multe alonge. que secute erāt ihesum a galilea ministrātes ei: inter q̄s erat maria magdalene et maria iacobi. et ioseph mater: ⁊ mater filiorū zebedei. Cū autē sero factū esset. uenit quidā homo diues ab arimathia uocē ioseph: q̄ et ipse discipul⁹ erat ihesu. Hic accessit ad pilatū. ⁊ petijt corpus ihesu. Tūc pilat⁹ iussit reddi corp⁹. Et accepto corpore ioseph inuoluit illud in syndone mūda: et posuit illud i monumento suo nouo. qđ reciderat i petra. Et aduoluit saxū magnū ad ostium monumenti et abiit. Erat autē ibi maria magdalene. et altera maria: sedētes

cōtra sepulcrū. Altera autē die que est post parasceuen: cōuenerūt principes sacerdotū et pharisei ad pilatū dicētes. Domine recordati sumus. quia seductor ille dixit adhuc uiuens. post tres dies resurgam. Qube ergo custodiri sepulcrum usq; in diem tertium: ne forte ueniant discipuli eius et furentur eum. ⁊ dicant plebi surrexit a mortuis: et erit nouissimus error peior priore. Ait illis pilatus. Habetis custodiam: ite custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes. munierunt sepulcrum: signantes lapidem cū custodibz. *C. xliii. 28.*

Uespere autē sabbati que lucebat in prima sabbati: uenit maria magdalene ⁊ altera maria uidere sepulcrū. Et ecce terre motus factus est magnus. Angelus enim domini descendit de celo: ⁊ accedens reuoluit lapidem: ⁊ sedebat sup̄ eum. Erat autem aspectus eius sicut fulgur: et uestimentum eius sicut nix. Pre timore autem eius reteriti sunt custodes: et facti sunt uelut mortui. Respondens autem angelus. dixit mulieribus. Nolite timere uos. Scio enim qđ ihesum qui crucifixus ē queritis. Non est hic. surrexit enim. sicut dixit. Venite ⁊ uidete locū: ubi positus erat dominus. Et cito euntes dicite discipulis eius qđ surrexit: ⁊ ecce precebet uos in galileam. Ibi eū uidebitis: ecce p̄dixi uobis. Et egressi cito de monumento cū timore ⁊ gaudio magno: currentes nunciare discipulis ei⁹. Et ecce ihesus occurrit illis dicens. Aue. Ille autē accesserunt ⁊ tenuerūt pedes eius: ⁊ adorauerūt eum. Tūc ait illis ihesus. Nolite timere. ite nunciate fratribus meis ut eant in galileam: ibi me uidebūt. Que cum abissent: ecce quidā de custodibus uenerūt i ciuitatē

et nunciauerunt principibus sacerdotum omnia que facta fuerat. Et congregatum senioribus consilio accepto. pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes. Dicite quia discipuli eius nocte venerunt: et furati sunt eum nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit a prelide: nos suadebimus ei et securos vos faciemus. At illi accepta pecunia. fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud iudeos. usque in hodiernum diem. Undecim autem discipuli abierunt in galileam: in montem ubi constituerat illis ihesus. Et videntes eum adorauerunt: quidam autem dubitauerunt. Et accedens ihesus. locutus est eis dicens. Data est michi omnis potestas. in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti: docentes eos seruire omnia quecumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus. usque ad consummationem seculi. *Incipit*

prefatio super Evangelium Marci

Marcus euangelista dei electus. et petri in baptismo filius. atque in diuino sermone discipulus. sacerdotium in israel agens. secundum carnem leuita ad fidem christi conuersus. euangelium in ytaliam scripsit: ostendens in eo quid et generi suo deberet et christo. Nam initium principii in voce prophetice exclamationis instituens ordinem leuitice electionis ostendit: ut predicans predestinatum iohannem filium zacharie in voce angelii annuntiantis emissum: non solum verbum carnis factum sed et corpus domini in omnia per verbum diuine vocis animatum. in

initio euangelice predicationis ostenderet: ut quis hec legens sciret cui initium carnis in domino: et ihesu aduentantis habitaculum caro deberet agnoscere: atque in se verbum vocis quod in consonantibus prodiderat inueniret. Denique et profecti euangelii opus intras et a baptismo domini predicare deum inchoans non laborauit natiuitatem carnis quam in prioribus viderat dicere: sed totius exprimens positionem deserti numerum ieiunij temptatione dyaboli. congregatione bestiarum. et ministerium prouit agellorum: ut instituens nos ad intelligendum singula. in breui copingens. nec auctoritate facte rei demeret. et perficendi operis plenitudinem non negaret. Denique amputasse sibi post fidem pollicem dicit. ut sacerdotio reprobis haberetur: sed tantum consentiens fidei predestinata potuit electio: ut nec sic in opere verbi prederet quod prius meruerat in genere. Nam alexandrie episcopus fuit. Cuius per singula opus fuit scire et euangelii in se dicta disponere: et disciplinam legis in se agnoscere: et diuinam in carne domini intelligere naturam. Que in nos primum requiri. dehinc inquisita volumus agnoscere habentes mercedem exhortationis: quoniam qui plantat et qui rigat unus sunt: qui autem incrementum prestat deus est. *Incipit Marcus Evangelista. Caplin. 1.*

Initium euangelii ihesu christi filii dei: sicut scriptum est in ysaia propheta. Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam: qui preparabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto. Parate viam domini: redas facite semitas eius. Fuit in deserto iohannes baptizans et predicans baptismum penitentiae: in remissionem peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis

iudee regio et iherosolimite uniuersi et baptizantur ab illo in iordanis flumine confitentes peccata sua. Et erat iohannes uestitus pilis camelorum et zona pellicea circa lumbos eius: et locustas et mel siluestre edebat: et predicabat dicens. Veniet fortior me post me: cuius non sum dignus percumbens soluere corrigiam calciamentorum eius. Ego baptizavi vos aqua: ille vero baptizabit vos spiritu sancto. Et factum est in diebus illis: venit ihesus a nazareth galilee et baptizatus est a iohanne in iordane. Et statim ascendens de aqua vidit celos apertos: et spiritum sanctum tanquam columbam descendentem et manentem in ipso. Et vox facta est de celis. Tu es filius meus dilectus: in te complacui. Et statim spiritus repulit eum in desertum. Et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus: et temptabatur a sathana. Erat quoque cum bestiis: et angeli ministrabant ei. Postquam autem traditus est iohannes: venit ihesus in galileam predicans euangelium regni dei et dicens. Quoniam impletum est tempus: et appropinquauit regnum dei. Peniteamini: et credite euangelio. Et pertransiens secus mare galilee: vidit simonem et andream fratrem eius mittentes retia in mare. Erant enim piscatores. Et dixit eis ihesus. Venite post me: et faciam vos fieri piscatores hominum. Et prius relictis retibus secuti sunt eum. Et pergressus inde pusillum vidit iacobum zebedei et iohannem fratrem eius et ipsos componentes retia in navi: et statim vocauit illos. Et relicto patre suo zebedeo in navi cum mercenariis: secuti sunt eum. Et ingrediuntur capharnaum: et statim sabbatis ingressus in sinagogam docebat

eos. Et stupebant super doctrina eius. Erat enim docens eos quasi potestatem habens: et non sicut scribe. Et erat in sinagoga eorum homo in spiritu immundo: et exclamauit dicens. Quid nobis et tibi ihesu nazarene? Venisti perdere nos. Scio qui sis: sanctus dei. Et conminatus est ei ihesus dicens. Obmutesce: et cedi de homine. Et discerpens eum spiritus immundus: et exclamans voce magna: cecidit ab eo. Et mirati sunt omnes: ita ut conquirerent inter se dicentes. Quid nam est hoc? Que nam doctrina hec noua? Quia in potestate spiritibus immundis imperat: et obediunt ei. Et pressit rumor eius statim in omnem regionem galilee. Et prius egredientes de sinagoga: venerunt in domum simonis et andree cum iacobo et iohanne. Decumbebat autem socrus simonis febricitans: et statim dicunt ei de illa. Et accedens eleuauit eam apprehensa manu eius: et continuo dimisit eam febris: et ministrabat eis. Vespere autem facto cum occidisset sol afferebant ad eum omnes male habentes: et demonia habentes: et erat omnis ciuitas congregata ad ianuam. Et curauit multos qui vexabantur variis languoribus: et demonia multa eiciebat: et non sinebat ea loqui quoniam sciebant eum. Et diluculo valde surgens egressus abiit in desertum locum: ibique orabat. Et persecutus est eum simon: et qui cum illo erant. Et cum inuenissent eum dixerunt ei: quia omnes querunt te. Et ait illis. Eamus in proximis vicos et ciuitates: ut et ibi predicem. Ad hoc enim veni. Et erat predicans in sinagogis eorum et in omni galilea: et demonia eiciens. Et venit ad eum leprosus deprecans eum: et genu flexo dixit. Si vis potes me

mundare. Ihesus autem misertus eius
 extendit manū suā: et tangens eū ait
 illi. Volo. Mundare. Et cum dixisset
 statim discessit ab eo lepra: et mundatus
 est. Et cōminatus est ei statimque eiecit
 illū: et dicit ei. Vide nemini dixeris: sed
 vade ostende te principi sacerdotū: et
 offer pro emundatione tua. q̄ precepit
 moyses i testimoniu illis. Et egressus
 cepit p̄dicare et diffamare sermonem:
 ita ut iam non posset manifeste intro-
 ire in ciuitatē sed foris in desertis locis
 esse: et cōueniebāt ad eū undiq̄. **C. 11.**

Et itē intrauit capharnaū post
 dies: et auditū est q̄ in domo
 esset et conuenerūt multi ita ut non ca-
 peret neq̄ ad ianuā: et loquebatur eis
 verbū. Et venerūt ad eum ferentes pa-
 raliticū: qui a quatuor portabatur. Et cū
 non posset offerre eum illi pre turba
 nudauerūt tectum ubi erat: et patefaci-
 entes submiserūt grabatū in quo pa-
 raliticus iacebat. Cum autē uidisset ihe-
 sus fidem illorū: ait paralitico. Fili di-
 mittunt tibi peccata tua. Erāt autem
 illic quidā de scribis sedentes: et cogi-
 tantes in cordibus suis. Quid hic sic
 loquitur? Blasphemat. Quis potest
 dimittere peccata: nisi solus deus? Quo
 statim cognito ihesus spiritu suo q̄a
 sic cogitarent intra se: dicit illis. Quid
 ista cogitatis i cordibz vestris? Quid
 est facilius dicere paralitico dimittun-
 tur tibi peccata: an dicere surge tolle
 grabatū tuū et ambula? Et autē scia-
 tis quia filius hominis habet potesta-
 tem in terra dimittendi peccata: ait pa-
 ralitico. Tibi dico surge: tolle grabatū
 tuū: et vade in domū tuā. Et statim
 surrexit ille: et sublato grabato abiit in-
 de corā hominibus ita ut mirarent
 omnes et honorificarent deū dicentes:

quia nunq̄ sic vidimus. Et egressus
 est rursus ad mare: omnisq̄ turba ve-
 niebat ad eum: et docebat eos. Et cum
 p̄teriret vidit leui alpheī sedentem ad
 theloneum: et ait illi. Sequere me. Et
 surgens secutus est eum. Et factum est
 cum accumberet in domo illius: multi
 publicani et peccatores simul discum-
 bebāt cum ihesu et discipulis eius. Erāt
 enim multi qui et sequebantur eū. Et
 scribe et pharisei videntes quia man-
 ducaret cū publicanis et peccatoribz:
 dixerunt discipulis eius. Quare cum
 publicanis et peccatoribz manducat
 et bibit magister vester? Hoc audito
 ihesus ait illis. Non necesse habet sa-
 ni medico: sed qui male habent. Non
 enī veni vocare iustos: sed peccatores.
 Et erāt discipuli iohānis et pharisei ie-
 iunantes: et veniunt et dicūt illi. Qua-
 re discipuli iohānis et phariseorū ieiū-
 nant: tui autē discipuli nō ieiunāt? Et
 ait illis ihesus. Nunq̄d possūt filij nu-
 ptiarū q̄dū sponsus est cū illis ieiuna-
 re? Quāto tempore habent secū spon-
 sum non possunt ieiunare. Venient
 autem dies cum auferetur ab eis spon-
 sus: et tunc ieiunabūt in illis diebus.
 Nemo assumentū panni rudis assuit
 vestimēto veteri. Alioquin aufert sup-
 plementū nouū a veteri: et maior scissu-
 ra fit. Et nemo mittit vinū nouū in
 utres veteres: alioquin dirumpet vi-
 num utres: et vinū effundetur: et utres
 peribūt. Sed vinū nouū in utres no-
 uos mitti debet. Et factū ē itē cū sab-
 batis ābularet p̄ sata: et discipuli eius
 reperūt p̄gredi et vellere spicas. Pha-
 risei autē dicebāt ei. Ecce quid faciunt
 discipuli tui sabbatis: q̄d nō licet. Et
 ait illis. Nunq̄ legis q̄d fecerit da-
 uid quādo necessitatē habuit et esurijt

ipse et qui cum eo erant: quomodo introiit
in domum dei sub abiathar principe sa-
cerdotum et panes propositionis manduca-
uit quod non licebat manducare nisi solis
sacerdotibus et dedit eis et qui cum eo erant.
Et dicebat eis. Sabbatum propter hominem
factum est: et non homo propter sabbatum. Ita-
que dominus est filius hominis etiam sabbati. **C. m.**
Et introiit iterum in sinagogam:
et erat ibi homo habens manum
aridam. Et observabant eum si sabbatis
curaret: ut accuserent illum. Et ait homi-
ni habenti manum aridam. Surge in me-
dium. Et dicit eis. Licet sabbatis bene-
facere an male: animam saluam facere
an perdere? At illi tacebant. Et circumspici-
ens illos cum ira: contristatus super
cecitatem cordis eorum dicit homini. Ex-
tende manum tuam. Et extendit: et restituta
est manus illi. Eeuntes autem pha-
risei statim cum herodianis concilium
faciebant adversus eum: quomodo eum
perderent. Ihesus autem cum discipulis
suis secessit ad mare: et multa turba
a galilea et iudea secuta est eum: et ab
iherosolymis et ab ydumea et trans ior-
danem et qui circa tyrum et sydonem.
multitudo magna audientes que fa-
ciebat venerunt ad eum. Et dixit ihesus
discipulis suis: ut in navicula sibi de-
seruiret propter turbam ne comprimerent
eum. Multos enim sanabat: ita ut ir-
ruerent in eum ut illum tangerent quot-
quot habebant plagas. Et spiritus im-
mundi cum illum videbant pridebant
ei: et clamabant dicentes. Tu es filius
dei. Et vehementer comminabatur eis: ne
manifestarent illum. Et ascendens in
montem vocavit ad se quos voluit ipse:
et venerunt ad eum. Et fecit ut essent du-
odecim cum illo: et ut mitteret eos pre-
dicare. Et dedit illis potestatem curandi

infirmi: et eiciendi demonia. Et
imposuit simoni nomen petrus. Et
iacobum zebedei et iohannem fratrem ia-
cobi: et imposuit eis nomina boaner-
ges quod est filius tonitruum. Et andream
et philippum et bartholomeum et matheum:
et thomam et iacobum alpheum et thadeum
et simonem cananensem: et iudam scarioth
qui tradidit illum. Et venerunt ad domum.
Et convenerunt iterum turba: ita ut non pos-
sent neque panem manducare. Et cum au-
dissent sui: egressi sunt tenere eum. Dicebant
enim: quoniam in furorem versus est. Et
scribe qui ab iherosolymis descenderat
dicebant quoniam beelzebub habet: et quia
in principe demoniorum eicit demonia. Et
convocatis eis: in parabolis dicebat
illis. Quomodo potest sathanas satha-
nam eicere? Et si regnum in se dividatur:
non potest regnum illud stare. Et si do-
mus super semetipsam dispiciatur: non
potest domus illa stare. Et si satha-
nas convulserit in semetipsum dispicitur
est: et non poterit stare sed finem habet.
Nemo potest vasa fortis ingressus in
domum diripere nisi prius fortem alli-
get: et tunc domum eius diripiet. Amen
dico vobis: quoniam omnia dimittentur
filiis hominum peccata et blasphemie
quibus blasphemaverunt. Qui au-
tem blasphemaverit in spiritu sanctum
non habebit remissionem in eternum: sed
reus erit eterni delicti: quoniam dicebant spiri-
tum immundum habet. Et venerunt ma-
ter eius et fratres: et foris stantes miserunt
ad eum vocantes eum. Et sedebat circa eum
turba: et dicunt ei. Ecce mater tua et fra-
tres tui foris querunt te. Et respondens
eis ait. Que est mater mea et fratres
mei? Et circumspiciens eos qui in circuitu
eius sedebant ait. Ecce mater mea et fratres
mei. Qui enim fecerit voluntatem dei: hic

frater me⁹ & soror mea & mater ē. **C. m.**

Et iterū cepit docere ad mare: et congregata est ad eū turba multa ita ut in nauim ascendens sederet ī mari: & omnis turba circa mare super terrā erant: et docebat eos in parabolis multa: & dicebat illis ī doctrina sua. Audite. Ecce egit seminās ad seminandum. Et dum seminat: aliud cecidit circa viam & venterunt volucres celi et comederūt illud. Aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terrā multam: & statim egerūt est quoniā nō habebat altitudinem terre: & quādo egerūt ē sol egestuauit et eo qd nō habebat radicē egerūt. Et aliud cecidit in spinas: et ascenderunt spine et suffocauerunt illud: & fructū nō dedit. Et aliud cecidit in terrā bonā et dabat fructum ascendentem & crescentem: et afferebat unum triginta & unum sexaginta: et unū centū. Et dicebat. Qui habet aures audiendi audiat. Et cū esset singularis: interrogauerūt eū hī qd cū eo erant duodeci parabolā. Et dicebat eis. Vobis datū est nosse misterium regni dei: illis aut qui foris sunt in parabolis omnia sunt. ut videntes videant et non videant: & audientes audiat & nō intelligāt: ne quādo cōuertantur & dimittant eis peccata. Et ait illis. Nescitis parabolā hanc? Et quomō omnes parabolās cognoscetis? Qui seminat. verbū seminat. Hī aut sunt qui circa viā ubi seminatur verbū: et cū audierint cōfestim venit sathanas et aufert qd seminatū est ī corde eorū. Et hī sunt similiter qui supra petrā seminatur: qd cum audierit verbū statim cū gaudio accipiūt illud et non habent radicem in se sed temperales sunt: deinde orta tribulatione & psecutione ppter verbū

cōfestim scandalizant. Et alī sunt qd in spinis seminatur. Hī sunt qd verbū audiūt: et erumme seculi & deceptio diuiniāz et circa reliqua cōcupiscētie introeuntes suffocāt verbū: & sine fructu efficitur. Et hī sunt qui sup terrā bonā seminati sunt: qui audiūt verbū & suscipiūt: & fructificāt unū triginta unum sexaginta & unū centū. Et dicebat illis. Nūquid venit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto? Nōne ut super candelabrū ponatur? Non est enī aliquid absconditū qd non manifestet: nec factū est occultū qd non veniat in palā. Si quis habet aures audiendi audiat. Et dicebat illis. Videte quid audiant. In qua mensura mensi fueritis remetietur vobis. Qui enī habet dabitur illi: et qui non habet: etiā qd habet auferetur ab eo. Et dicebat. Sic est regnum dei: quēadmodū si homo iacet semētē in terrā & dormiat: et resurgat nocte & die et seuen germinet & increseat dum nescit ille. Vltro enim terra fructificat: primū herbā deinde spicā: deinde plenū frumentū in spica. Et cum se pduxerit fruct⁹ statim mittit falcem: quoniā adest messis. Et dicebat. Cui assimilabimus regnū dei: aut cui parabolē cōparabim⁹ illud? Sicut granū synapis qd cū seminatū fuerit in terra minus est omnibus seminibz que sunt in terra: et cum natū fuerit ascendit in arbore. et fit maior omnibz oleis: et facit ramos magnos ita ut possint sub umbra eius aues celi habitare. Et talibz multis parabolis loquebatur eis verbū put poterāt audire: sine parabola aut nō loquebatur eis. Deorsum aut discipulis diserebat omnia. Et ait illis in illa die cum sero esset factū. Transiamus

cōtra. Et dimittentes turbā assumūt eum ita ut erat in nauī: et alie naues erant cum illo. Et facta est prella magna ventū: et flūd⁹ mittebat ī nauīm: ita ut impleteretur nauis. Et erat ipse in puppi super ceruical dormiens: et excitant eum et dicūt illi. Magister: nō ad te ptinet quia perimus? Et resurgens cōminatus est ventor: et dixit mari. Tace: obmutesce. Et cessauit ventus: et facta est tranquillitas magna. Et ait illis. Quid timidi estis? Necdū habetis fidē. Et timuerūt timore magno: et dicebāt ad altutū. Quis putas est iste: q̄a uenit et mare obeduit ei. **C. 6.**

Et uenerūt trans fretū maris ī regionē gerasenorū. Et exeunti ei de nauī statim occurrit de monumētis hōmo in spiritu immūdo: qui domiciliū habebat in monumentis. Et neq; cathenis iam quicq; poterat eum ligare: quoniā sepe compedibus et cathenis uinctus. dirupisset cathenas et cōpedes cōminuisset: et nemo poterat eū domare. Et semp die ac nocte in monumentis et in montibz erat clamās: et concidens se lapidibus. Videns autē ihesum a longe cucurrit et adorauit eum: et clamans uoce magna dixit. Quid michi et tibi ihesu fili dei altissimi? Adiuro te p̄ deū ne me torqueas. Dicebat enim illi. Egi spiritus immūde ab hōmine isto. Et interrogabat eū. Quod tibi nomē est? Et dicit ei. Legio michi nomē est: quia multi sum⁹. Et deprecabatur eum multū: ne se expelleret extra regionē. Erat autē ibi circa montē grec porcorū magnus pascens in agris: et deprecabant eum spiritus dicētes. Mitte nos ī porcos: ut ī eos introeam⁹. Et concessit eis statim ihesus. Et exeūtes spirit⁹ immūdi introierūt ī porcos: et magno

impetu grec p̄cipitatus est in mari ad duo milia: et suffocati sunt in mari. Qui autē pascebāt eos fugerūt: et nunciauerūt in ciuitatem et in agros. Et egressi sunt uidere quid esset facti: et uenerunt ad ihesum: et uident illū qui a demonio uegabatur sedentem uestitum et sane mentis. et timuerūt. Et narrauerūt illis qui uiderāt qualiter factum esset ei qui demoniū habuerat: et de porcis. Et rogare ceperūt eum: ut discederet de finibus eorū. Cūq; ascenderet nauīm: cepit illū deprecari qui a demonio uegatus fuerat ut esset cum illo et non admisit eum: sed ait illi. Vade in domū tuam ad tuos: et annuncia illis quāta tibi dñs fecerit: et misertus sit tui. Et abiit et cepit p̄dicare in decapoli. quāta sibi fecisset ihesus: et omnes mirabatur. Et cum ascendisset ihesus in nauīm rursum trans fretū conuenit turba multa ad eum: et erat circa mare. Et uenit quidā de archisynagogis nomine iayrus: et uidens eum prōdit ad pedes eius: et deprecabatur eū multū dicens. quoniā filia mea in p̄tenuis ē. Veni impone manū tuā sup eam: ut salua sit et uiuat. Et abiit cū illo: et sequebatur eum turba multa: et cōprimebant eū. Et mulier q̄ erat in p̄fluuiō sanguinis annis duodecim et fuerat multa p̄essa a cōpluribus medicis: et erogauerat omnia sua. nec quicq; profecerat: sed magis deterius habebat. Cum audisset de ihesu uenit in turba retro: et tetigit uestimentū ei⁹. Dicebat enim: quia si uel uestimentū eius tetigero salua ero. Et confestim siccatus ē fons sanguinis ei⁹: et sensit corpore q̄a sanata esset a plaga. Et statim ihesus in semetipso cognoscens uirtutē que egerat de illo: cōuersus ad turbā

aiebat. Quis tetigit vestimenta meas? Et dicebant ei discipuli sui. Vides turbam comprimentem te. et dicis quis me tetigit? Et circūspiciebat videre eā que hoc fecerat. Mulier vero timens et tremēs sciens quod factū esset in se: venit et prostravit ante eum et dixit ei omnem veritatem. Ille autē dixit ei. Filia fides tua te salvā fecit: vade in pace: et esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquēte veniūt nūcij ad archisynagogū dicentes: quia filia tua mortua ē. Quid ultra vexas magistrū? Ihesus autē audito verbo quod dicebatur: ait archisynagogo. Noli timere: tantūmodo crede. Et non admisit quēquā se sequi: nisi petrum et iacobū et iohannem fratrem iacobi. Et veniūt in domū archisynagogi. Et vidit tumultū et flentes et eulantes multum: et ingressus ait illis. Quid turbamini et ploratis? Puella nō ē mortua sed dormit. Et irridebāt eum. Ipse vero eiectis omnibz assumit patrem et matrem puellę et quī secū erāt: et ingrediūtur ubi puella erat iacens: et tenens manū puellę ait illi. Thabitha surge. Et cōfestim surrexit puella: et ambulabat. Erat autē annorū duodecim. Et obstupuerūt stupore magno. Et pręcepit illis vehementer. ut nemo id sciret: et dixit dare illi manducare.

Et egressus inde abiit in patriā suā: et sequebantur eum discipuli sui. Et facta sabbato cepit in synagoga docere: et multi audientes. ammirabāt in doctrina eius dicentes. Unde huic hec omnia? Et que est sapientia quę data est illi: et virtutes tales quę per manū eius efficiūtur? Nōne hic est faber filius marie: frater iacobi et ioseph et iude et simonis? Nōne et sorores eius

hic nobiscū sunt? Et scandalizabatur in illo. Et dicebat illis ihesus: quia nō est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua et in cognatione sua. Et nō poterat ibi virtutem ullā facere nisi paucos infirmos impositis manibz curavit: et mirabatur propter incredulitatem eorū: et circūibat castella in circuitu docens. Et vocavit duodecim: et cepit eos mittere binos: et dabat illis potestatem spiritū immūdorū. Et pręcepit eis ne quid tollerent in viā nisi virgā tantum: nō perā nō panem neq; in zonas sed calciatos sandalijs: et ne induerentur duabz tunicis. Et dicebat eis. Quocūq; introieritis in domū illuc manete donec egeatis inde: et quicūq; nō receperint vos nec audierint vos: egeuntes inde ecutite pulverē de pedibus vestris in testimoniū illis. Et egeuntes prędicabāt ut penitentiā agerēt: et demonia multa eiciebāt: et ungebāt oleo multos egros et sanabant. Et audiuit rex herodes: manifestū enī factū ē nomē eius: et dicebat. Quia iohānes baptista resurrexit a mortuis: et propterea virtutes operantur in illo. Alij autē dicebāt quia helias est: alij vero dicebant quia propheta est quasi unus ex prophetis. Quo audito herodes ait. Quē ego decollavi iohannē hic a mortuis resurrexit. Ipse enim herodes misit ac tenuit iohānem et vinxit eum in carcerem propter herodiadē uxore philippi fratris sui: quia duxerat eam. Dicebat enī iohānes herodi. Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autem insidiabāt illi: et volebat occidere eum nec poterat. Herodes autē metuebat iohannē sciens eum virū iustū et sanctū et custodiebat eū: et audito eo multa faciebat: et libenter eū audiebat. Et cum

dies oportunus accidisset: herodes natalis sui cenam fecit principibus et tribunis et primis galilee. Cumque introisset filius a ipsius herodiadis: et saltasset et placuisset herodi simulque recumbentibus: regem ait puelle. Petite a me quod vis: et dabo tibi. Et iuravit illi: quia quicquid petieris dabo tibi: licet dimidium regni mei. Que cum egressus esset: dixit matri sue. Quid petas? At illa dixit. Caput iohannis baptiste. Cumque introisset statim cum festinatione ad regem: petiuit dicens. Volo: ut prius des michi in disco caput iohannis baptiste. Et contristatus est rex. Propter iurandum et propter simul discubentes noluit eam contristare: sed misso spiculatore precepit afferri caput eius in disco: et decolavit eum in carcere. Et attulit caput eius in disco: et dedit illud puelle: et puella dedit matri sue. Quo audito discipuli eius venerunt et tulerunt corpus eius: et posuerunt illud in monumento. Et convenientes apostoli ad ihesum: renuntiaverunt ei omnia que egerant et docuerant. Et ait illis. Venite seorsum in desertum locum: et requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant et rediebant multi: et nec spatium manducandi habebant. Et ascendentes in navim abierunt in desertum locum seorsum. Et viderunt eos abeuntes: et cognoverunt multi: et pedestres de omnibus civitatibus cucurrerunt illuc et pervenerunt eos. Et egrediens vidit turbam multam ihesus: et misertus est super eos quia erant sicut oves non habentes pastorem: et cepit illos docere multa. Et cum iam hora multa fieret: accesserunt discipuli eius dicentes. Desertus locus est hic: et iam hora preterit. Dimitte illos: ut euntes in primas villas et viros emant sibi cibos quos manducet.

Et respondens ait illis. Date illis manducare. Et dixerunt ei. Eunt es enim ducentis denariis panes: et dabimus illis manducare. Et dicit eis. Quot panes habetis? Ite et videte. Et cum cognovissent dicunt. Quingus. Et duos pisces. Et precepit illis ut accubere facerent omnes secundum cotubernia super viridem fenum. Et discubuerunt in partes: per centenos et quinquagenos. Et acceptis quingus panibus et duobus piscibus: intuens in celum benedixit et fregit panes et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos: et duos pisces divisit omnibus. Et manducaverunt omnes: et saturati sunt. Et sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos: et de piscibus. Erant autem qui manducaverunt quingus milia virorum. Et statim coegit discipulos suos ascendere navim ut prederent eum trans fretum ad bethsai: dum ipse dimitteret populum. Et cum dimisisset eos: abiit in montem orare. Et cum sero esset erat navis in medio mari: et ipse solus in terra. Et videns eos laborantes in remigando: erat enim ventus contrarius eis: et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans supra mare: et volebat preterire eos. At illi ut viderunt eum ambulantem supra mare putaverunt fantasma esse: et exclamaverunt. Omnes enim viderunt eum: et conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis: et dicit eis. Confidite. Ego sum: nolite timere. Et ascendit ad illos in navim: et cessavit ventus. Et plus magis intra se stupebant. Non enim intellexerunt de panibus. Erat enim cor eorum obcecatum. Et cum transisset venerunt in terram genesareth: et applicuerunt. Cumque egressi essent de navis continuo cognoverunt

eum: et percurrentes uniuersā regionē illam ceperāt ī grabatis eos qui se male habebāt circūferre ubi audiebāt eū esse. Et quocūq; introietat in uicos uel in villas aut ciuitates: in plateis ponebāt infirmos: et deprecabant eum ut uel fimbriā uestimenti eius tangerēt: et quicūq; tangebāt eū salui fiebāt. **C. vii.**

Et cōueniunt ad eum pharisei et quidā de scribis: uenientes ab iherosolimis. Et cū uidissent quosdā ex discipulis eius cōmunibz manibz id est non lotis manducare panes: uituperauerūt. Pharisei enim et omnes iudei nisi crebro lauerint manus non māducant tenentes traditionē seniorum: et a foro nisi baptizent nō comedunt: et alia multa sunt que tradita sunt illis seruare. baptismata calicū et urceorū et eramentorū et lectorum. Et interrogabant eum pharisei et scribe. Quare discipuli tui nō abulant iuxta traditionem seniorū: sed cōmunibus manibus manducant panē? At ille respondēs dixit eis. Bene prophetauit ysaias de uobis ypocritis: sicut scriptū est. Populus hic labijs me honorat: cor aut eorū longe est a me. Inuauum autē me colunt docentes doctrinas et p̄cepta hominū. Relinquentes enim mandatū dei tenetis traditiones hominū: baptismata urceorū et calicū et similia hīs facitis multa. Et dicebat. Bene irritū fecistis p̄ceptū dei: ut traditionem uestrā seruetis. Moyses enī dixit. Non ora patrem tuū et matrē tuā: et qui maledixerit patri uel matri morte moriā. Vos aut dicitis. Si dixerit homo patri aut matri corban qd est donū qdcūq; ex me tibi pfuerit: et ultra nō dimittitis eū quicūq; facere patri suo aut matri: rescindentes uerbū dei

per traditionē uestrā quā tradidistis. Et multa filia huius facitis. Et aduocans iterū turbā dicebat illis. Audite me omnes et intelligite. Nichil ē extra hominē introiens in eum qd possit eum coīquinare: sed que de homine procedūt illa sunt q̄ cōmunicāt hominem. Si quis habet aures audiendi audiat. Et cum introisset in domū a turba: interrogabāt eum discipuli ei⁹ parabolā. Et ait illis. Sic et vos imprudentes estis? Non intelligitis qā omne extrinsecus introiens in hominē non potest eum cōmunicare quia nō intrat in cor eius: sed in uentrē uadit et ī secessum eēt purgās omnes escas? Dicebat aut: quoniā illa que de homine exeunt illa cōmunicant hominem. Abintus enim de corde hominū male cogitationes procedūt: adulteria. fornicationes. homicidia. furta. auaricie. nequitię. dol⁹. impudicitie. ocul⁹ malus: blasphemia. superbia. stulticia. Omnia hec mala abintus procedūt: et cōmunicāt hominē. Et inde surgens abiit ī fines tyri et sydonis: et ingressus domū neminē uoluit scire: et non potuit latere. Mulier enim statim ut audiuit de eo cui⁹ filia habebat spiritū immundū intrauit: et p̄cudit ad pedes eius. Erat enī mulier gentilis: syrophoenissa genere. Et rogabat eum ut demoniū eiceret de filia eius. Qui dixit illi. Sine prius saturari filios. Non est enim bonū sumere panē filiorū: et mittere canibus. At illa respondit: et dixit illi. Utiq; dñe. Nā et canelli comedunt sub mensa de micis puerorū. Et ait illi. Propter hunc sermonē uade: eēit demonium de filia tua. Et cum abiisset domum inuenit puellā iacentem supra lectum: et demonium eēisse.

Et iterū eīens de finibus tyri venit per
sydonem ad mare galilee inter medi-
os fines decapoleos. Et adducunt ei
surdum et mutū. Et deprecabantur eū
ut imponat illi manū. Et apprehēdēs
eū de turba seorsū misit digitos suos
ī aurīculas ei⁹: et repuēs tetigit linguā
eius: et suspiciens in celū ingemuit. et
ait illi. Effeta: qđ ē adaperire. Et sta-
tīm aperte sunt aures eius: et solutū
est vīculū lingue eius: et loquebatur
recte. Et precepit illis ne cui dicerent.
Quāto aut eis p̄cipiebat tāto magis
plus p̄dicabāt: et eo ampli⁹ amirabā-
tur. dicētes. Bene omīa fecit: et surdos
fecit audire: et mutos loqui. **C. viii.**
In diebus illis itēz cū turba multa esset
nec haberent qđ māducarent: cōvoca-
tis discipulis ait illis. Misereor super
turbā: quia ecce iam triduo sustinent
me nec habēt qđ māducāt: et si dimise-
ro eos ieiunos in domū suā deficient
in viā. Quidā enim ex eis de longe ve-
nerūt. Et responderūt ei discipuli sui.
Vnde illos poterit quis hic saturare
panibz ī solitudine? Et interrogavit
eos. Quot panes habetis? Qui dixe-
runt. Septem. Et p̄cepit turbe discum-
bere sup terrā. Et accipiens septem pa-
nes gratias agens fregit: et dabat dis-
cipulis suis ut apponerent: et apposue-
runt turbe. Et habebāt pisciculos pau-
cos: et ip̄os benedixit: et iussit apponi.
Et māduraverunt et saturati sunt: et
sustulerūt qđ superauerat de fragmen-
tis septem sportas. Erant autem qui
manducaverāt q̄si quatuor milia. et
dimisit eos. Et statīm ascendens na-
uim cū discipulis suis: venit in partes
dalmanutha. Et eīerunt pharisei et
reperūt cōquirere cū eo: querentes ab il-
lo signum de celo: temptantes eum.

Et ingemiscēs spiritu ait. Quid gene-
ratio ista signū querit? Amē dico vo-
bis: si dabitur generationi istī signū.
Et dimittens eos ascendit iterū nauī:
et abiit trans fretū. Et obliti sunt pa-
nem sumere: et nisi unū panē non ha-
bebāt secū ī nauī. Et p̄cipietat eis dicens.
Videte et cauete a fermento phariseo-
rum: et fermento herodis. Et cogita-
bant ad alterutū dicentes: quia panes
non habem⁹. Quo cognito: ait illis
ihesus. Quid cogitatis quia panes
non habetis? Nondum cognoscitis
nec intelligitis? Adhuc recatū habe-
tis cor vestrū. Oculos habentes nō vi-
detis: et aures habētes non auditis.
Nec recordamini quādo quinq; panes
fregi ī quinq; milia: et q̄t cophinos fra-
gmentorū plenos sustulistis? Dicunt
ei. Duodecim. Quādo et septem panes
in quatuor milia: q̄t sportas fragmē-
torū tulistis? Et dicunt ei. Septem. Et
dicebat eis. Quomodo nondū intelli-
gitis? Et veniūt bethsaida: et adducūt
ei cecū: et rogabāt eum ut illū tangeret.
Et apprehensa manu cecī eduxit eum
extra vicū: et repuens in oculos eius
impositis manibz suis: interrogavit
eum si quid videret. Et aspiciens ait.
Video homines velut arbores abu-
lantes. Deinde itēz imposuit manus
sup oculos ei⁹ et cepit videre: et restitū-
tus est: ita ut clare videret omnia. Et
misit illū ī domū suā dicens. Vade in
domū tuā: et si ī vicū introieris nemini
dixeris. Et ingressus ē ihesus et discipuli
ei⁹ castella cesaree philippi: et ī viā in-
terrogabat discipulos suos dicens eis.
Quem me dicūt esse homines? Qui re-
sponderunt illi dicentes. Iohannē ba-
ptistā: alij helyam: alij vero q̄si unū de
prophetis. Tunc dicit illis. Vos vero

quem me esse dicitis? Respondens petrus ait ei. Tu es christus. Et comminatus est eis: ne cui dicerent de illo. Et cepit docere eos quoniam oportet filium hominis pati multa et reprobari a senioribus et a summis sacerdotibus et scribis et occidi: et post tres dies resurgere. Et palam verbum loquebatur. Et apprehendens eum petrus: cepit increpare eum. Qui conversus et videns discipulos suos: comminatus est petro dicens. Vade retro me sathana: quoniam non sapis que dei sunt sed que sunt hominum. Et convocata turba cum discipulis suis: dixit eis. Si quis vult me sequi denegat semetipsum: et tollat crucem suam et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere perdet eam: qui autem perdidit animam suam propter me et euangelium: salvam faciet eam. Quid enim perdet homini si lucretur mundum totum: et detrimentum anime sue faciat? Aut quid homo communicationis dabit pro anima sua. Qui enim me confusus fuerit et verba mea in generatione ista adultera et peccatrice: et filius hominis confundet eum cum venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis. **C. 12.**

Et dicebat illis. Amen dico vobis: quia sunt quidam de his stantibus qui non gustabunt mortem: donec videant regnum dei veniens in virtute. Et post dies sex assumpsit ihesus petrum et iacobum et iohannem: et ducit illos in montem excelsum solos: et refiguratus est coram ipsis. Et vestimenta eius facta sunt splendida et candida nimis velut nix: qualia fullo non potest super terram candida facere. Et apparuit illis helyas cum moysi: et erant loquentes cum ihesu. Et respondens petrus ait ihesu. Rabbi bonum est nos hic esse: et faciamus tria tabernacula: tibi unum: et moysi unum: et

helye unum. Non enim sciebat quid diceret. Erant enim timore eperterriti. Et facta est nubes obumbrans eos: et venit vox de nube dicens. Hic est filius meus carissimus: audite illum. Et statim circumspicientes: neminem amplius viderunt nisi ihesum tantum secum. Et descendentibus illis de monte precepit illis ne cuiquam quod viderant narrarent: nisi cum filius hominis a mortuis resurrexerit. Et verbum continebant apud se: conquirentes quid esset cum a mortuis resurrexerit. Et interrogabant eum dicentes. Quid ergo dicunt pharisei et scribe quia helyam oporteat venire primum? Qui respondens ait illis. Helyas cum venerit primo restituet omnia: et quomodo scriptum est in filium hominis: ut multa patiatur et contemnat. Sed dico vobis: quia et helyas venit: et fecerunt illi quecumque voluerunt sicut scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos suos vidit turbam magnam circa eos: et scribas conquirentes cum illis. Et confestim omnis populus videns ihesum stupfactus est et repauperavit: et accurrentes salutabant eum. Et interrogavit eos. Quid inter vos conquiritis? Et respondens unus de turba dixit. Magister attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum: qui ubicumque eum apprehenderit allidit illum: et spumat et stridet dentibus et arescit. Et dixi discipulis tuis ut eicerent illum: et non potuerunt. Qui respondens eis dixit. O generatio incredula: quomodo diu apud vos ero? Quam diu vos patiar? Afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cum vidisset eum statim spiritus conturbavit illum: et elisus in terram volutabatur spumans. Et interrogavit patrem eius. Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille ait. Ab infantia. Et frequenter eum in ignem et in

aquā misit: ut eū pderet. Sed si quid potes. adiuua nos: misericors nri. Ihesus aut ait illi. Si potes credere omniaabilia credenti. Et continuo exclamans pater pueri cū lacrimis aiebat. Credo dñe: adiuua incredulitatē meā. Et cū vidisset ihesus cōcurrentem turbam: cōminatus est spiritui immūdo dicens illi. Surde et mute spiritus. ego p̄cipio tibi egi ab eo: et amplius ne introeas in eum. Et exclamās et multū discerpens eum egiit ab eo: et factus est sicut mortuus: ita ut multi dicerēt q̄a mortuus est. Ihesus aut tenēs manū eius eleuauit eum: et surrexit. Et cū introisset in domū: discipuli eius secreto interrogabāt eū. Quare nos nō potuim⁹ eicere eū? Et dixit illis. Hoc gen⁹ i nullo potest egi: nisi in oratione et ieiunio. Et inde p̄fecti p̄tergradiebant galileā: nec volebat quēq; scire. Docebat aut discipulos suos: et dicebat illis quoniā filius hominis tradetur in manus hominū. et occident eum: et occisus tertia die resurget. At illi ignorabāt verbū: et timebāt interrogare eū. Et venerūt capharnaū. Qui cum domū essent interrogabat eos. Quid i via tractabatis? At illi tacebant. Si quidem in via inter se disputauerāt: quis eorū maior esset. Et residens vocauit duodeci: et ait illis. Si quis vult primus esse: erit omninū nouissimus et omninū minister. Et accipiens puerū statuit eū in medio eorū: quē cū cōplexus esset ait illis. Quisquis unū ex huiusmodi pueris receperit i nomine meo me recipit: et quicunq; me susceperit nō me suscipit: sed eū qui me misit. Respondit illi iohānes dicens. Magister vidim⁹ quēdam in nomine tuo eiciētē demonia qui non sequitur nos:

et phibim⁹ eū. Ihesus aut ait nolite phibere eū. Nemo est enim q̄ faciat virtutem in nomine meo: et possit cito male loqui de me. Qui enim non est aduersum vos: p̄ vobis ē. Quisquis enim potū dederit vobis calicē aque in nomine meo quia cristi estis: amē dico vobis non p̄det mercedem suam. Et quisquis scādalizauerit unum ex hīs pusillis credentibus in me: bonū est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo eius et in mare mitteretur. Et si scādalizauerit te man⁹ tua: abscide illā. Bonū est tibi debile introire in vitā. q̄ duas manus habētē. ire in gehennā in ignē inextinguibile: ubi vermis eorū nō moritur: et ignis nō extinguitur. Et si pes tuus te scandalizat: aputa illū. Bonū est tibi claudum introire in vitā eternā. q̄ duos pedes habētē mitti in gehennā ignis inextinguibilis: ubi vermis eorū non moritur: et ignis nō extinguit. Quod si oculus tuus scādalizat te: eice eum. Bonū est tibi luscū introire in regnū dei. q̄ duos oculos habētē mitti in gehennā ignis: ubi vermis eorū non moritur: et ignis nō extinguit. Omnis enim igne salietur: et omnis victima sale salietur. Bonū ē sal. Nō si sal insullū fuerit i quo illud cōdieris? Habete in vobis sal: et pacē habete inter vos. **Cr.**

Et inde resurgens venit in fines iudee ultra iordanem: et cōueniūt iterū turbe ad eū: et sicut cōsueuerat iterum docebat illos. Et accedentes pharisei interrogabāt eū si licet viro uxore dimittere: temptantes eū. At ille respondens dixit eis. Quid vobis p̄cepit moyses? Qui dixerunt. Moyses p̄misit libellū repudiij scribere et dimittere. Qui bus respondens ihesus ait. Ad duriciā

cordis uestri scripsit vobis preceptum istud. Ab initio autem creature masculinam et feminam fecit eos deus. Propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem: et adheret uxori suae: et erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo: sed una caro. Quod ergo deus coniunxit: homo non separet. Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogauerunt eum. Et ait illis. Quicumque dimiserit uxorem suam: et aliam duxerit: adulterium committit super eam. Et si uxor dimiserit virum suum et alij nupserit: meretur. Et offerebant illi paruulos ut tangeret illos: discipuli autem conuinebantur offerentibus. Quos cum videret ihesus: indignus tulit. Et ait illis. Sinite paruulos venire ad me: et ne prohibueritis eos. Talius enim regnum dei. Amen dico vobis: quisquis non receperit regnum dei velut paruulus non intrabit in illud. Et complexus eos et imponens manus super illos: benedicebat eos. Et cum ingressus esset in viam: procurrens quidam genu flecto ante eum: rogabat eum dicens. Magister bone: quid faciam ut vitam eternam percipiam? Ihesus autem dixit ei. Quid me dicis bonum? Nemo bonus: nisi unus deus. Precepta nosti: ne adulteres. ne occidas. ne fureris. ne falsum testimonium dixeris. ne fraudem feceris: honora patrem tuum et matrem. At ille respondens ait illi. Magister hec omnia obseruaui a iuuentute mea. Ihesus autem intuitus eum: dilexit eum: et dixit ei. Unum tibi deest. Vade: quicumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in celo: et veni sequere me. Qui contristatus in verbo: abiit merens. Erat enim habens multas possessiones. Et circumspectus ihesus: ait discipulis suis. Quam difficile est pecunias

habere in regnum dei introire. Discipuli autem obstupescerant in verbis eius. At ihesus rursus respondens ait illis. Filiioli: quam difficile est confidentes in pecuniis in regnum dei introire. Facilius est camelum per foramen acus transire: quam diuitem intrare in regnum dei. Qui magis ammirabant dicentes ad semetipsos. Et quis potest saluus fieri? Et intus ihesus illos ait illis. Apud homines impossibile est: sed non apud deum. Omnia enimabilia sunt apud deum. Et cepit ei petrus dicere. Ecce nos dimisimus omnia: et secuti sumus te. Respondens ihesus ait. Amen dico vobis: nemo est qui reliquerit domum aut fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut filios aut agros propter me et propter euangelium qui non accipiet centies tantum nunc in tempore hoc: domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutionibus: et in seculo futuro vitam eternam. Multi autem erant primi nouissimi: et nouissimi primi. Erant autem in via ascendentes iherosolimam: et precedebat illos ihesus. Et stupabant: et sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim: cepit illis dicere quod essent ei ventura. Quia ecce ascendimus iherosolimam: et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et senioribus: et damnabunt eum morte. Et tradent eum gentibus: et illudent ei: et conspuent eum et flagellabunt eum: et interficient eum: et tertia die resurget. Et accedunt ad eum iacobus et iohannes filii zebedei dicentes. Magister: volumus ut quicumque petierimus facias nobis. At ille dixit eis. Quid vultis ut faciam vobis? Et dixerunt. Da nobis: ut unus ad dexteram tuam: et alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua. Ihesus autem ait eis. Nescitis quid petatis.

Potestis bibere calicem quē ego bibo. aut baptismo quo ego baptizo: baptizari? At illi dixerūt ei. Possumus. Ihesus aut ait eis. Calicē quidē quē ego bibo bibetis: et baptismo quo ego baptizo: baptizabimini: sedere aut ad dexteram meā uel ad sinistram nō est meum dare uobis: sed quibus paratū est. Et audientes decē indignati sūt de iacobo et iohāne. Ihesus aut uocans eos. ait illis. Scitis quia hī qui uidentur principi gentibus dominantur eis: et principes eorū potestatem habent ipsorū? Non ita est aut in uobis: sed quicūq; uoluerit fieri maior erit uester minister: et quicūq; uoluerit in uobis primus esse: erit omnium seruus. Nam et filius hominis nō uenit ut ministraretur ei: sed ut ministraret: et daret animā suā redemptionem pro multis. Et ueniūt ihericho. Et perficiscite eo de ihericho. et discipulis eis et plurima multitudine: filius thimeī barchimeus cecus. sedebat iuxta uiam mendicans. Qui cū audisset quia ihesus nazarenus est: cepit clamare et dicere. Ihesu fili dauid: miserere mei. Et cōminabantur illi multi. ut taceret. At ille multo magis clamabat: fili dauid miserere mei. Et stās ihesus: praecepit illū uocari. Et uocat eum: dicentes ei. Anime quior esto. Surge: uocat te. Qui p̄iecto uestimento suo. exiliens uenit ad eū. Et respondēs ihesus dixit illi. Quid tibi uis faciam? Cecus aut dixit ei. Rabboni ut uideā. Ihesus aut ait illi. Vade. fides tua te saluū fecit. Et cōfessi uidit: et seq̄bat eū in uia. **C. xj.**

Et cū appropinquarent iherosolime et bethanie ad montem oliuarum mittit duos ex discipulis suis: et ait illis. Ite in castellū quod cōtra uos ē: et statim introeuntes illuc. inuenietis

pullū ligatum. sup quē nemo adhuc hominum sedit. Soluite illum: et adducite. Et si quis uobis dixerit quid facitis: dicite quia domino necessariū est: et continuo illū dimittet huc. Et abeuntes inuenerūt pullum ligatum. ante ianuam foris in biuio: et soluit eum. Et quidam de illis stantibus dicebant illis. Quid facitis soluentes pullū? Qui dixerūt eis sicut praeceperat illis ihesus: et dimiserūt eis. Et duxerūt pullū ad ihesum: et imponūt illi uestimenta sua et sedit sup eū. Multi uestimenta sua strauerūt in uia. Alij aut frondes cedebāt de arboribz: et sternebāt in uia. Et qui praeibāt. et qui sequebantur clamabāt dicentes. Osanna benedictus qui uenit in nomine dñi: benedictum quod uenit regnū patris nostri dauid: osanna in excelsis. Et introiuit iherosolimā in templū: et circūspexit omnibus cū iā uespera esset hora: exiit in bethaniam cū duodeci. Et alia die cū exirent a bethania eluxit. Cūq; uidisset alōge ficū habentē folia: uenit si quid forte inueniret in ea. Et cum uenisset ad eam: nichil inuenit pr̄ter folia. Nō enī erat tempus ficorū. Et respondens dixit ei. Nam nō ampli⁹ in eternū ex te quicūq; fructū māduret. Et audiebant discipuli ei⁹: et ueniūt iherosolimā. Et cum introisset in templū cepit eicere uendentes et ementes in templo: et mēlas nummulariorū et cathedras uendentium columbas euerit. Et nō sinebat ut quisq; trāsserret uas per templū: et docebat dicens eis. Nōne scriptū est quia domus mea dom⁹ orationis vocabitur omnibz gentibus? Vos aut fecistis eam speluncā latronum. Quo audito: principes sacerdotū et scribe querebant quomō eū pderent. Timebāt enī

eū: quoniam uniuersa turba ammirabat
sup doctrinā eius. Et cū uesp̄ra facta
esset: egrediebāt de ciuitate. Et cū ma-
ne trāsirent: uiderūt ficum aridā factā
a radicibz. Et recordatus petrus dixit
ei. Rabbi: ecce fic⁹ cui maledixisti aruit.
Et respondēs ih̄sus ait illis. Habete
fidem dei. Amē dico uobis: quia qui-
cūq; dixerit huic mōti tollere. et mit-
tere in mare. ⁊ nō hesitauerit ī corde suo
sed crediderit q̄a q̄d cūq; dixerit fiat:
fiet ei. Propterea dico uobis: omnia
quecūq; orantes petitis credite quia
accipietis: ⁊ eueniet uobis. Et cū stabi-
tis ad orandū. dimittite si quid habe-
tis aduersus aliquē: ut et pater uester
qui in celis est dimittat uobis peccata
uestra q̄d si uos nō dimiseritis: nec pa-
ter uester qui ī celis est dimittet uobis
peccata uestra. Et ueniūt rursus ihero-
solimā. Et cum ambularet in templo
accedūt ad eū summi sacerdotes. et scri-
be ⁊ seniores: et dicūt ei. In qua pote-
state hec facis: ⁊ quis tibi dedit hanc
potestatem ut ista facias? Ih̄sus aut
respondēs ait illis. Interrogabo uos
et ego unū uerbū. ⁊ respondete michi:
et dicam uobis in qua potestate hec fa-
ciam. Baptismū ioh̄anis de celo erat
an eē hominibz? Respōdere michi. At
illi cogitabāt secū dicentes. Si dixerī-
mus de celo: dicet nobis. Quare ergo
non credidistis ei? Si dixerim⁹ eē ho-
minibus: timeamus populū. Omnes
enim habebant iohannem quia uere
propheta esset. Et respondentes di-
cunt ih̄esu. Nescimus. Et respondens
ih̄sus ait illis. Neq; ego dico uobis.
in qua potestate hec faciam. **C. vii.**

Et cepit illis in parabolis loqui.
Vineā passinauit homo: ⁊ cir-
cūdedit sepē ⁊ fodit lacū. et edificauit

turrim. et locauit eam agricolis: et pe-
regre p̄fect⁹ est. Et misit ad agricolas
in tempore seruū: ut ab agricolis acci-
peret de fructu uinee. Qui apprehensū
eum ceciderūt: et dimiserūt uacūū. Et
iter⁹ misit ad illos aliū seruū: et illum
in capite uulnerauerūt: et cōtumelijs
affecerūt. Et rursus aliū misit: et illū
occiderūt: et plures alios quosdā ce-
dentes: alios uero occidentes. Adhuc
ergo unū habēs filiū carissimū. et illū
misit ad eos nouissimū dicens: quia
reuerbūtur filiū meū. Coloni autem
dixerūt ad inuicem. Venite occidam⁹
eum: et nostra erit hereditas. Et appre-
hēdentes eū occiderūt: et eiecerūt eētra
uineam. Quid ergo faciet dñs uinee?
Veniet et p̄det colonos: et dabit uine-
am alijs. Nec scripturā hanc legistis
lapidē quē reprobauerūt edificantes.
hic factus est ī caput anguli: a dño fa-
ctum est istud et est mirabile in oculis
nostris? Et querebāt eū tenere: ⁊ timu-
erunt turbā. Cognouerūt enī quoniam
ad eos parabolā hāc dixerūt. Et relicto
eo abierūt. Et mittūt ad eū quosdā ex
phariseis et herodianis: ut eum caperēt
in uerbo. Qui uenientes dicūt ei. Ma-
gister: scimus quia uerax es et non cu-
ras queng. Nec enim uides in faciem
hominū: sed in ueritate uia dei doces.
Licet dari tributum cesari: an nō dabi-
mus? Qui sciēs uersutiā illoꝝ. ait illi.
Quid me temptatis? Afferte michi de-
nariū ut uideam. At illi attulerunt ei.
Et ait illis. Cuius est ymago hec et
inscriptio? Dicūt ei. Cesaris. Respon-
dens aut ih̄sus dixit illis. Reddite igitur
que sunt cesaris cesari: et que sunt
dei deo. Et mirabātur sup eo. Et uene-
runt ad eū sadducei qui dicunt resur-
rectionē non esse: et interrogabāt eum

dicentes. Magister: moyses nobis scripsit ut si cuius frater mortuus fuerit et dimiserit uxorem et filios non reliquerit: accipiat frater eius uxorem ipsius. et resuscitet semen fratri suo. Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem: et mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit eam et mortuus est: et nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam similiter septem: et non reliquerunt semine. Novissima omniū defuncta est et mulier. In resurrectione ergo cum resurrexerint: cuius de hijs erit uxor? Septem enim habuerunt eam uxorem. Et respondens ihesus ait illis. Nonne ideo erratis: non scientes scripturas neque virtutem dei? Cum enim a mortuis resurrexerint neque nubent neque nubentur: sed sunt sicut angeli dei in celis. De mortuis autem quod resurgant non legistis in libro moysi super rubum quomodo dixerit illi deus inquitens: ego sum deus abraham et deus ysaac et deus iacob. Non est deus mortuorum sed vivorum. Vos ergo multum erratis. Et accessit unus de scribis. qui audierat illos conquirentes: et videns quoniam bene illis responderit. interrogavit eum quod esset primum omniū mandatum. Ihesus autem respondit ei: quia primum omniū mandatum est. Audi israel dominus deus tuus deus unus est: et diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo. et ex tota anima tua. et ex tota mente tua. Hoc est primum mandatum. Secundum autem simile est illi. Diliges proximum tuum tanquam teipsum. Maius horum aliud mandatum non est. Et ait illi scriba. Bene magister in veritate dixisti: quia unus est deus et non est alius propter eum. Et ut diligatur ex toto corde. et ex toto intellectu. et ex tota anima. et

ex tota fortitudine: et diligere proximum tanquam seipsum. maius est omnibus preceptis et sacrificijs. Ihesus autem videns quod sapienter respondisset: dixit illi. Non es longe a regno dei. Et nemo iam audebat eum interrogare. Et respondens ihesus dicebat docens in templo. Quomodo dicunt scribe cristum filium esse david? Ipse enim david dicit in spiritu sancto. Dixit dominus domino meo sede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos. scabellum pedum tuorum. Ipse ergo david dicit eum dominum: et unde est filius eius? Et multa turba eum libenter audivit. Et dicebat eis in doctrina sua. Cavete a scribis: qui volunt in stolis ambulare et salvari in foro. et in primis cathedris sedere in synagogis: et primos discubitus in cenis. Qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixae orationis: hijs accipient plenius iudicium. Et sedens ihesus contra gazophilacium aspiciebat quomodo turba iactaret res in gazophilacium: et multi divites iactabant multa. Cum venisset autem vidua una pauper: misit duo minuta quod est quadrans. Et convocans discipulos suos ait illis. Amen dico vobis: quoniam vidua haec pauper plus omnibus misit. qui miserunt in gazophilacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt: haec vero de penuria sua omnia que habuit misit totum victum suum. **C. viii.** Et cum egredderetur de templo: ait illi unus ex discipulis suis. Magister: aspice quales lapides. et quales structure. Et respondens ihesus ait illi. Vides has omnes magnas edificationes? Non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. Et cum sederet in monte olivarum contra templum: interrogabant eum separatim petrus et iacobus

et iohannes et andreas. Dic nobis
quādo ista fient: et quod signū erit quan-
do hec omnia incipient consumari. Et
respondens ihesus cepit dicere illis. Vi-
dete ne quis vos seducat. Multi enī
venient in nōie meo dicentes quia ego
sum: et multos seducunt. Cum audieritis
autē bella. et opiniones belloy: ne
timueritis. Oportet enim fieri: sed non-
dum finis. Exsurgēt enim gens cōtra
gentem. et regnū sup regnū: et erūt ter-
remoti p loca et fames. Quicūq; dolor
hec. Videte autē volucipos. Tradent
enim vos in cōcilijs. et in synagogis
vapulabitis: et ante presides et reges
stabitis ppter me in testimonium illis.
Et in omnes gentes primū oportet
p̄dicari euangeliū. Et cū duxerint vos
tradentes. nolite p̄cogitare quid loq̄-
mini: sed quod datū vobis fuerit in illa
hora id loquimini. Nō enī vos estis
loquētes: sed spiritus sanctus. Tradet
autē frater fratrem in mortē. et pater fi-
lium: et consurgent filij in parentes: et
morte afficient eos. Et eritis odio o-
mnibus: ppter nomē meū. Qui autē
sustinuerit in finē: hic saluus erit. Cū
autē videritis abominationē desolati-
onis stantem ubi non debet: qui legit
intelligat. Tūc q̄ in iudea sunt fugiāt
in montes: et qui sup tectū ne descendat
in domū. nec introeat ut tollat qd de
domo sua: et qui in agro erit. non
revertat̄ retro. tollere vestimentū suū.
De autē pregnantibus et nutriendis
in illis diebus. Orate vero: ut hyeme nō
fiant. Erunt enim dies illi tribulatio-
nes tales quales nō fuerūt ab initio
creature quā condidit deus usq; nūc:
neq; fient. Et nisi breuiasset dñs dies:
nō fuisset salva omnis caro. Sed pro-
pter electos q̄s elegit breuiavit dies.

Et tunc si quis vobis dixerit ecce hic
est christus. ecce illic: ne credideritis. Ex-
surgēt enim pseudo christi et pseudo
prophete: et dabūt signa et portenta
ad seducendos si fieri potest etiā electos.
Vos ergo videte. Ecce p̄dixi vobis o-
mnia. Sed in illis diebus post tribula-
tionē illā sol cōtenebrabit: et luna nō
dabit splendorē suū. Et stelle celi erūt
decidentes: et virtutes que sunt in celis
mouebūtur. Et tunc videbūt filiū ho-
minis venientem in nubibus cū virtute
multa et gloria. Et tūc mittet āgelos
suos: et cōgregabit electos suos a quatuor
v̄tis a summo terre usq; ad sumū ce-
li. A ficu autē discite parabolā. Cum
iam ramus eius tener fuerit et nata
fuerint folia: cognoscitis quia in p̄xi-
mo sit estas. Sic et vos cum videritis
hec fieri: scitote qd in p̄ximo sit i ostijs.
Amen dico vobis: quoniā nō transi-
bit generatio hec. donec omnia ista
fiant. Celum et terra transibūt: verba
autē mea nō trāsibūt. De die autē illo
vel hora nemo scit. neq; āgelus in celo ne-
q; filius: nisi pater. Videte. vigilate.
et orate. Nescitis enim quādo tēpus
sit. Sicut homo qui peregre p̄fectus re-
liquit domū suam: et dedit seruis suis
potestatem cuiusq; operis: et ianitori
p̄cepit ut vigilet. Vigilate ergo. Nesci-
tis enim quādo dominus domus veniat:
sero. an media nocte. an gallicantu. an
mane: ne cū venerit repente. inueniat
vos dormientes. Quod autem vobis
dico omnibus dico: vigilate. **C. xiii.**
Erat autē pascha et azima post bi-
duum: et querebāt summi sacer-
dotes et scribe quomodo eū dolo tenerēt
et occiderent. Dicebāt enim. Nō in die
festo: ne forte tumultus fieret in populo. Et
cum esset bethanie in domo simonis

leprosi et recumbeter: venit mulier habens alabastrū ungenti nardi spicati p̄ciosi: et facto alabastro effudit sup̄ caput eius. Erant autē quidā indigne ferentes intra semetipsos: et dicētes. Vt qđ p̄dicio ista ungenti facta est? Poterat enim ungentum istud vendari plus q̄ trecentis denarijs: et dari pauperibus. Et fremebāt in eam. Ihesus autē dixit. Sinite eam. Quid illi molesti estis? Bonū opus operata est in me. Semp̄ enim pauperes habetis vobiscum: et cū volueritis potestis illis benefacere: me autē nō semp̄ habetis. Qđ habuit hec fecit: p̄uenit ungere corpus meū in sepulturā. Amen dico vobis: ubicūq; p̄dicatū fuerit euangeliū istud in uniuerso mūdo: et qđ fecit hec narrabitur in memoriam eius. Et iudas scariothis vn⁹ de duodecim abiit ad summos sacerdotes: ut p̄deret eū illis. Qui audientes gausi sūt: et p̄miserūt ei pecuniā se daturos. Et querebat quomodo illū oportune traderet. Et p̄mo die azimorū quādo pascha immolabant: dicūt ei discipuli. Quo vis eam⁹ et parem⁹ tibi ut manduces pascha? Et mittit duos ex discipulis suis: et dicit eis. Ite in ciuitatem: et occurret vobis homo lagenā aque hauriās. Sequimini eum: et quocūq; introierit dicite dñō dom⁹: quia magister dicit. Vbi est refectio mea: ubi pascha cū discipulis meis manducem? Et ipse vobis demonstrabit cenaculū grāde stratum: et illic parate nobis. Et abierūt discipuli eius et venerūt in ciuitatem: et inuenerūt sicut dixerat illis: et parauerunt pascha. Vespere autē facto: venit cum duodecim. Et discumbentibus eis et māducantibus ait ihesus. Amen dico vobis: quia vn⁹ ex vobis tradet

me qui manducat meū. At illi ceperunt contristari et dicere singillatim. Nūquid ego? Qui ait illis. Vnus ex duodecim: qui intingit meū manū in cathino. Et filius quidē hoīs vadit: sicut scriptū est de eo. Ve autē homini illi: per quē filius hoīs tradetur. Bonum erat ei: si non esset natus homo ille. Et manducantibus illis: accepit ihesus panem: et benedicens fregit: et dedit eis et ait. Sumite: hpc ē corpus meū. Et accepto calice: gratias agens dedit eis. Et biberūt ex illo omnes. Et ait illi. Hic est sanguis meus novi testamenti: qui pro multis effundetur. Amen dico vobis: qđ iam non bibā de genimine vitis: usq; in diem illū cum illud bibā nouū in regno dei. Et p̄mo dicto: eiecerūt in mōtem oliuay. Et ait eis ihesus. Omnes scandalizabimini in nocte ista: quia scriptū est: percutiā pastore et dispergēt oues. Sed postea qđ resurrexero: p̄cedā vos in galileā. Petrus autē ait illi. Et si omnes scandalizati fuerint: sed non ego. Et ait illi ihesus. Amen dico tibi: quia tu hodie in nocte hac priusq; gallus bis vocem dederit: ter me es negatur⁹. At ille amplius loquebatur. Et si oportuerit me simul cōmori tibi: nō te negabo. Similiter autē et omnes dicebant. Et veniūt in p̄diū cui nomē gethsemani: et ait discipulis suis. Sedete hic donec orem. Et assumit petrū et iacobū et iohānem secū: et cepit pauperē et sedere. Et ait illis. Tristis est anima mea usq; ad mortem. Sustinete hic et vigilate. Et cū pressisset paululū: procidit sup̄ terrā: et orabat ut si fieri posset trāfiret ab eo hora: et dixit. Abba pater: omnia tibi possibilia sūt: transfer calicem hunc a me. Sed non

quod ego volo: sed quod tu. Et venit: et inuenit eos dormientes. Et ait petro. Simon dormis? Non posuisti una hora vigilare? Vigilate et orate: ut non intretis in temptationem. Spiritus quidem promptus est: caro vero infirma. Et iterum abiens orauit: eundem sermonem dicens. Et reuersus denique: inuenit eos dormientes. Erant enim oculi eorum grauati: et ignorabant quid responderent ei. Et venit tertio: et ait illis. Dormite iam: et requiescite. Sufficit. Venit hora: ecce filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite eam. Ecce qui me tradet prope est. Et adhuc eo loquente: venit iudas scarioth unus de duodecim: et cum eo turba multa: cum gladiis et lignis a summis sacerdotibus et scribis et senioribus. Dederat autem traditor eis signum dicens. Quicumque osculatus fuero ipse est: tenete eum: et ducite caute. Et cum venisset: statim accedens ad eum ait. Rabbi. Et osculatus est eum. At illi manus iniecerunt in Iesum et tenuerunt eum. Unus autem quidam de circumstantibus educens gladium percussit eum summi sacerdotis: et amputauit illi auriculam. Et respondens Iesus ait illis. Tanquam ad latronem registis cum gladiis et lignis comprehendere me. Quotidie eram apud vos in templo docens: et non me tenuistis. Sed ut impleantur scripture. Tunc discipuli eius relinquentes eum omnes fugerunt. Adulescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo: et tenuerunt eum. At ille reiecta sindone nudus profugit ab eis. Et adduxerunt Iesum ad summum sacerdotem: et conuenerunt omnes sacerdotes et scribe et seniores. Petrus autem a longe secutus est eum usque intro in atrium summi sacerdotis: et sedebat cum ministris

ad ignem: et calefaciebat se. Summi vero sacerdotes et omne concilium querebant aduersus Iesum testimonium: ut eum morti traderent: nec inueniebant. Multi autem testimonium falsum dicebant aduersus eum: et conuenientia testimonia non erant. Et quidam surgentes: falsum testimonium ferebant aduersus eum dicentes. Quoniam nos audiui eum dicentem. Ego dissoluam templum hoc: et post triduum aliud non manufactum edificabo. Et non erat conueniens testimonium illorum. Resurgens autem summus sacerdos in medium interrogauit Iesum dicens. Non respondes quicquam ad ea que tibi obiciuntur ab hijs? Ille autem tacebat: et nichil respondit. Rursum summus sacerdos interrogabat eum: et dixit ei. Tu es Christus filius dei benedicti? Iesus autem dixit illi. Ego sum. Et videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis dei: et uenientem cum nubibus celi. Summus autem sacerdos scindens vestimenta sua ait. Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphemiam. Quid uobis uidetur? Qui omnes condemnauerunt eum esse reum mortis. Et ceperunt quidam conspuere eum et uelare faciem eius: et colaphis eum cedere et dicere ei: propheta. Et ministri alapis eum cedebant. Et cum esset petrus in atrio deorsum: venit una ex ancillis summi sacerdotis: et cum uidisset petrum calefacientem se: aspiciens illum ait. Et tu cum Iesu nazareno eras. At ille negauit dicens. Neque scio: neque noui quid dicas. Et egressus foras ante atrium: et gallus cantauit. Rursum autem cum uidisset illum ancilla cepit dicere circumstantibus: quia hic ex illis est. At ille iterum negauit. Et post pusillum rursus qui astabant dicebant petro. Vere ex illis es: nam et galileus es. Ille autem

cepit anathematizare et iurare: quia nescio hominem istum quem dicitis. Et statim gallus iterum cantauit. Et recordatus est petrus verbi quod dixerat ei ihesus: priusquam gallus ceter bis: ter me negabis. Et cepit flere.

Et confestim mane consiliū facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et vniuerso concilio: vincientes ihesum duxerunt et tradiderunt pilato. **E**t interrogauit eum pilatus. Tu es rex iudeorum? At ille respondens ait illi. Tu dicis. Et accusabant eum summi sacerdotes multis. Pilatus autem rursus interrogauit eum dicens. Non respondes quicquam? Vide in quantis te accusant. Ihesus autem amplius nichil respondit: ita ut miraretur pilatus. Per diē autem festū solebat dimittere illis unū ex vinctis quicumque petissent. Erat autem qui dicebatur barrabas. qui cum seditiosis erat vinctus qui in seditione fecerat homicidiū. Et cum ascendisset turba: cepit rogare sicut semper faciebat illis. Pilatus autem respondit eis et dixit. Vultis dimittam vobis regem iudeorum? Sciebat enim quod per inuidiā tradidissent eum summi sacerdotes. Pontifices autem concitauerunt turbā: ut magis barraban dimitteret eis. Pilatus autem iterū respondens ait illis. Quid ergo vultis faciā regi iudeorum? At illi iterū clamauerunt. Crucifige eū. Pilatus vero dicebat illis. Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant: crucifige eū. Pilatus autem volēs populo satisfacere dimisit illis barraban: et tradidit ihesum flagellis celum ut crucifigeretur. Milites autem duxerunt eum in atriū pretorij et conuocant totā cohortem: et induunt eum purpura: et imponunt ei plerentes spinā coronā: et ceperunt salutare eū. Aue

rex iudeorum. Et percutiebant caput eius arundine: et conspuiebant eum: et ponentes genua adorabant eum. Et postquam illuserunt ei egerunt illū purpura: et induerunt eū vestimentis suis: et educunt illū ut crucifigerent eū. Et agariauerunt pretereunte quempiā simonē cyrenēum venientem de villa: patrem allegandri et rufi: ut tolletet crucem eius. Et producunt illū in golgatha locū: quod est interpretatum caluarie locus. Et dabāt ei bibere murratū vinū: et nō accepit. Et crucifigentes eum diuiserunt vestimenta ei⁹: mittentes sortem super eis quis quid tolleretur. Erat autem hora tertia: et crucifixerunt eū. Et erat titulus cause ei⁹ inscriptus: rex iudeorum. Et cum eo crucifigunt duos latrones: unū a dextris et aliū a sinistris ei⁹. Et impleta ē scriptura quā dicit. Et cum iniquis reputat⁹ est. Et pretereuntes blasphemabant eū: mouentes capita sua et dicentes. Vah qui destruis templū dei: et in tribus diebus reedificas. Saluū fac teipsum descendens de cruce. Similiter et summi sacerdotes illudentes ad alterutrum cum scribis dicebant. Alios saluos fecit: seipsum non potest saluū facere. Christus rex israel: descendat nunc de cruce: ut videamus et credamus. Et qui cum eo crucifixi erāt conuiciabantur ei. Et facta hora sexta: tenebre facte sunt per totā terrā usque in horam nonā. Et hora nona exclamauit ihesus voce magna dicens. Eley. hely. lemasabactani. Quod est interpretatū. Deus meus. deus meus: ut quod dereliquisti me? Et quidam de circumstantibus audientes dicebant. Ecce heliam vocat. Currens autem unus et implens spongiā aceto: circumponensque calamo: potū dabat ei dicens. Sinite: videamus si veniat helias ad deponendum

eum. Ihesus autē emissa voce magna expirauit. Et velū templi scissum est i duo: a summo usq; deorsum. Videns autē centurio q̄ reuerso stabat. quia sic clamās expirasset: ait. Vere homo hic filius dei erat. Erant autē et mulieres de longe aspicientes: inter quas erat maria magdalene. et maria iacobi minoris. et ioseph mater. et salome: et cū esset in galilea sequebant̄ eum et ministrabāt ei: et alie multe que similes cum eo ascenderāt iherosolimā. Et cū iam sero esset factū. quia erat parasceue qd̄ est ante sabbatū. venit ioseph ab arimathia nobilis decurio: qui et ipse erat expectans regnū dei. Et audacter introiuit ad pilatū: et petiit corpus ihesu. Pilatus autē mirabat̄ si iam obisset. Et accessito centurione: interrogauit eum si iam mortuus esset. Et cum cognouisset a centurione: donauit corpus ioseph. Ioseph autē mercatus sindonem. et deponens eum inuoluit sindone: et posuit eum in monimēto quod erat excisum de petra: et aduoluit lapidem ad ostiū monimentī. Maria magdalene et maria ioseph aspiciebant ubi poneretur. **C. xvi.**

Et cum transisset sabbatū: maria magdalene et maria iacobi et salome emerunt aromata: ut venientes ungerent ihesum. Et valde mane una sabbatorum. veniunt ad monumentum: orto iam sole. Et dicebant ad inuicem. Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monimentī? Et respicientes viderunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentum viderunt iuuenem sedentem in dextris coopertum stola candida: et obstupuerūt. Qui dixit illis. Nolite expauescere. Ihesum

gritis nazarenū. crucifixū: surrexit: nō ē hic. Ecce loc⁹: ubi posuerūt eū. Sed ite dicite discipulis eius et petro: q̄a preceperet vos in galileam. Ibi eum videbitis: sicut dixit vobis. At ille exētes fugerūt de monumento. Inuaserat enim eas tremor et pavor: et nemini quicq; dixerūt. Timebāt enī. Surgens autē ihesus mane prima sabbati apparuit p̄mo marie magdalene: de qua eiecerat septem demonia. Illa vadēs nūciauit hīs. qui cū eo fuerant lugentibus et fletibus: et illi audientes q̄a uiueret et visus esset ab ea: nō crediderunt. Post hec autē duobz ex hīs ambulātibz ostensus est in alia effigie euntibus in villā: et illi eūtes nūciauerūt ceteris: nec illis crediderunt. Novissime autē recubentibus illis undecī apparuit: et reprobrauit incredulitatē eoz et duriciā cordis: quia hīs q̄ viderant eū resurrexisse nō crediderunt. Et dixit eis. Euntes i mundū uniuersū: p̄dicare euangeliū omī creature. Qui crediderit et baptizatus fuerit. saluus erit: qui vero nō crediderit. cōdemnabitur. Signa autē eos qui crediderint hec sequentur. In nomine meo demonia eicient: linguis loquent̄ nouis: serpentes collēt. Et si mortiferum quid biberint: non eis nocebit. Sup̄ egros manus imponent: et bene habebunt. Et dominus quidē ihesus postq; locutus est eis. assumptus est in celum: et sedet a dextris dei. Illi autem profecti predicauerunt ubiq; domino cooperante et sermonem confirmante: sequentibus signis.

Incipit prologus sup̄ Euangeliū Iuce.

Lucas sirus. natione anthi-
orensis. arte medicus. disci-
pulus apostolorum. postea
paulum secutus usque ad con-
fessionem eius serviens domino sine crimine:
nam neque uxorem unquam habuit neque fi-
lios: septuaginta et quatuor annorum
obiit in bithynia. plenus spiritu sancto.
Qui cum iam scripta essent euangelia. per
matheum quidem in iudaea. per marcum autem
in italia. sancto instigante spiritu in
archaie partibus hoc scripsit euangelium:
significans etiam ipse in principio ante
suum alia esse descripta. Cuius causa ea quod
ordo euangelice dispositionis repositus.
ea maxime necessitas laboris fuit: ut
primum grecis fidelibus omni prophetati-
one venturi in carnem dei christi manife-
stata humanitate ne iudaicis fabulis
attenti: in solo legis desiderio teneretur:
vel ne hereticis fabulis et stultis
solicitationibus seducti reciderent a ve-
ritate elaboraret: deinde. ut in princi-
pio euangelij iohannis natiuitate pre-
sumpta. cui euangelium scriberet et in
quo electus scriberet indicaret: contestans in
se completa esse. quam essent ab alijs incho-
ta. Cuius ideo post baptismum filij dei a-
pud perfectionem generationis in christo implete.
reptende a principio natiuitatis huma-
ne potestas promissa est: ut requirentibus
demonstraret in quo apprehendens e-
rat per nathan filium dauid introitu re-
currentis in deum generationis admisso.
indisparabilis dei predicans in homini-
bus christum suum. perfecti opus hominis redire
in se per filium faceret: qui per dauid patrem
uenturibus iter prebatur in christo. Cui
luce non immerito etiam scribendorum
actu apostolorum potestas in ministerio
datur: ut deo in deum pleno et filio predi-
cationis repleto. oratione ab apostolis

facta. sorte domini electionis numerus
compleretur: sicque paulus consumma-
tionem apostolicis actibus daret. quem dominus
contra stimulum recalcitrantem dominus elegis-
set. Quod et legentibus ac requirentibus
deum. et si per singula expediri a nobis
utile fuerat: scientis tamen quod operam
agricola oporteat de suis fructibus e-
dere. vitauimus publicam curiositatem:
ne non tam uolentibus deum demonstrare uide-
remur. quam fastidientibus prodidisse.

Alius prologus.

Omnium quidem multi co-
nant sunt ordinare nar-
rationes quam in nobis com-
plete sunt res. sicut tradi-
derunt nobis quam ab initio
ipsi uiderunt. et ministri
fuerunt sermonis: uisum est et michi asscuto
omnia a principio diligenter et ordine tibi
scribere optime theophile: ut cognoscas
eorum ueritatem de quibus eruditus es ueritate. *C. 1.*

Fuit in diebus herodis re-
gis iudee sacerdos quidam
nomine zacharias de ui-
ce abia. et uxor illi de filia-
bus aaron: et nomen eius elizabeth.
Erant autem iusti ambo ante deum:
incedentes in omnibus mandatis et
iustificationibus domini sine quere-
la. Et non erat illis filius. eo quod es-
set elizabeth sterilis: et ambo procre-
uissent in diebus suis. Factum est autem cum sa-
cerdotio fungeretur zacharias in ordi-
ne uicis sue ante deum: secundum consuetudi-
nem sacerdotum sorte esset ut incensum
poneret ingressus in templum domini.
Et omnis multitudo populi erat orans fo-
ris hora incensi. Apparuit autem illi
angelus domini: stans a dextris altaris

incenti. Et zacharias turbatus est videns: et timor irruit sup eū. Ait autē ad illū āgelus. Ne timeas zacharia: quoniā exaudita est deprecatio tua. Et uxor tua elizabeth pariet tibi filiū. et vocabis nomē eius iohannem: et erit gaudium tibi et exultatio: et multi in natiuitate eius gaudebūt. Erat enim magn⁹ corā dño: et vinū et sicera nō bibit. Et spīritu sancto replebitur adhuc ex utero matris sue: et multos filiorū isrl cōuertet ad dñm deum ipsorū. Et ipse p̄cedet ante ipm ī spīritu et uirtute helie: ut conuertat corda patrū in filios. et incredibiles ad prudentiā iustorū: parare dño plebē p̄fectā. Et dixit zacharias ad angelū. Vnde h̄c sciā? Ego enī sum senex: et uxor mea p̄cessit in diebus suis. Et respōdens angelus dixit ei. Ego sum gabriel q̄ sto ante deum: et missus sum loqui ad te: et h̄c tibi euangelizare. Et ecce eris tacens et non poteris loqui usq; ī diem quo h̄c fiant: pro eo qd non credidisti uerbis meis. que implebūtur in tempore suo. Et erat plebs expectans zachariā: et mirabātur qd tardaret ipse ī templo. Egredius aut non poterat loqui ad illos. Et cognouerūt qd uisionem uidisset ī templo. Et ipse erat innuens illis: et p̄mansit mutus. Et factū est ut impleti sunt dies officij ei⁹: abiit ī domū suā. Post hos aut dies cōcepit elizabeth uxor eius: et occultabat se mēlibz quinq; dicens. Quia sic fecit michi dominus. in diebus quibus respexit auferre obprobriū meū inter homines. In mense aut sexto missus ē angelus gabriel a deo in ciuitatem galilee cui nomen nazareth. ad uirginem desp̄satam uiro cui nomē erat ioseph. de domo dauid: et nomē uirginis maria.

Et ingressus āgelus ad eā dixit. Aue gratia plena: dñs tecū: benedicta tu in mulieribz. Que cū audisset. turbata est in sermone eius: et cogitabat qualis esset ista salutatio. Et ait angelus ei. Ne timeas maria: inuentisti enī gratiam apud deū. Ecce concipies in utero et paries filiū: et vocabis nomen eius ih̄sum. Hic erit magnus: et fili⁹ altissimi vocabitur. Et dabit illi dñs de⁹ sedem dauid patris eius: et regnabit ī domo iacob in eternū: et regnū ei⁹ nō erit finis. Dixit aut maria ad angelū. Quomō fiet istud: quoniā uirū non cognosco? Et respōdens angelus dixit ei. Spīritus sanctus supueniet in te: et uirtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoq; et qd nasce⁹ ex te sandū: vocabit⁹ fili⁹ dei. Et ecce elizabeth cognata tua: et ip̄a cōcepit filiū ī senectute sua. Et hic mēsis est sext⁹ illi q̄ uocat⁹ sterilis. Quia nō erit impossibile apud deum omne uerbū. Dixit autē maria. Ecce ancilla dñi: fiat michi secundū uerbū tuū. Et discessit ab illa āgelus. Exurgens aut maria in diebus illis abiit in mōtana cū festinatione in ciuitatē iuda: et intrauit in domū zacharie: et salutauit elizabeth. Et factū est ut audiuit salutationem marie elizabeth: exultauit infans in utero ei⁹. Et repleta est spīritu sancto elizabeth: et exclamauit uoce magna et dixit. Benedicta tu inter mulieres: et benedictus fructus uentris tui. Et unde h̄c michi: ut ueniat mater dñi mei ad me? Ecce enim ut facta est uox salutationis tue ī auribz meis: exultauit in gaudio infans in utero meo. Et beata que credidit: quoniā p̄ficiuntur ea q̄ dicta sunt ei a dño. Et ait maria. Magnificat anima mea a dñm: et exultauit spīritus meus in

deo salutarī meo: quia respexit humi-
litate[m] ancille sue. Ecce enī ex hoc bea-
tam me dicent omnes generationes:
quia fecit michi magna: qui potens ē:
et sanctū nomē eius. Et misericordia
eius in progenie et p[ro]genies: timentib[us]
eū. Fecit potentia[m] in brachio suo: disp[er]-
sit sup[er]bos mente cordis sue. Deposu-
it potentes de sede: et exaltauit humiles.
Esuriētes impleuit bonis: et diuites
dimisit inanes. Suscepit israel pue-
rum suū memorari misericordie sue:
sicut locutus est ad patres n[ost]ros. abra-
ham et semini eius in secula. Mansit
autē maria cū illa quasi mē[s]ib[us] trib[us]:
et reuer[sa] est in domū suam. Elisabeth
autē impletū est tempus pariedī: et pe-
perit filiū. Et audierūt vicini et cognā-
ti eius: quia magnificauit d[omi]n[us] miseri-
cordiā suā cū illa: et congratulabātur
ei. Et factū est in die octaua uenerunt
circūcidere puerū: et vocabāt eū nomi-
ne patris sui zachariā. Et respondens
mater eius dixit. Nequaquā: sed vocabi-
tur iohānes. Et dixerūt ad illā. Quia
nemo est in cognatione tua: qui voce-
tur hoc nomine. Innuēbāt autē p[re]-
eius: quē uellet vocari eum. Et postu-
lans pugillari[m] scripsit dicens: iohan-
nes est nomē eius. Et mirati sunt uni-
uersi. Apertū ē autē ilico os eius et lin-
gua eius: et loquebat[ur] benedicens deū.
Et factus est timor sup[er] omnes uicinos
eor[um]: et super omnia montana iudee. Di-
uulgabātur omnia uerba hec: et posue-
rūt omnes qui audierāt in corde suo di-
centes. Quis putas puer iste erit? Et enī
manus d[omi]n[ic]e erat cū illo. Et zacharias
pater eius repletus est spiritu sancto:
et p[ro]phetauit dicens. Benedictus d[omi]n[us]
deus israel: quia uisitauit et fecit rede-
mptionem plebis sue. Et erexit cornu

salutis nobis in domo dauid pueri
sui: sicut locutus est per os sanctor[um]. q[ui]
a seculo sunt p[ro]phetarū eius: salutem ex
inimicis n[ost]ris. et de manu omniū qui
oderūt nos: ad faciendā misericordiā
cum patribus n[ost]ris. et memorari testa-
menti sui sancti: iusiurandū q[uo]d iura-
uit ad abrahā patrem n[ost]rū. daturū se
nobis: ut sine timore de manu inimi-
cor[um] n[ost]rorū liberari. seruiam[us] illi: in san-
ctitate et iusticia corā ipso. omib[us] die-
bus n[ost]ris. Et tu puer p[ro]pheta altissimi
vocaberis. Preibis enī ante faciē d[omi]n[ic]i
parare uias eius: ad dandā sciētiā
salutis plebi eius. in remissionē pecca-
torum eor[um]: per uiscera misericordie dei
nostri. in quib[us] uisitauit nos oriens
ex alto: illuminare h[om]in[es] qui i[n] tenebris
et in umbra mortis sedent: ad dirigē-
dos pedes nostros in uiam pacis.
Puer autem crescebat et confortabatur
spiritu: et erat in desertis usq[ue] in diem
ostensionis sue ad israel. **C. 11.**

Factum est autē in dieb[us] illis. egiit
edictum a cesare augusto: ut de-
scriberetur uniuersus orbis. Hec descri-
ptio prima facta est a p[re]sidente syrie cry-
no. Et ibāt omnes ut p[ro]fiterent[ur]: singuli
in suā ciuitatē. Ascendit autē et ioseph
a galilea de ciuitate nazareth in iude-
am ciuitatē dauid que uocat[ur] bethleē-
em q[uia] esset de domo et familia dauid:
ut p[ro]fiteretur cum maria desponsata
sibi uxore pregnāte. Factū est autē cū
essent ibi: impleri sunt dies ut pareret.
Et peperit filiū suū p[ri]mogenitū: et p[er]p[et]-
uū eu[m] inuoluit. et reclinauit eu[m] in p[re]sep[io]:
quia non erat ei locus in diuersorio.
Et pastores erāt i[n] regione eadem uigi-
lantes: et custodientes uigilias noctis
sup[er] gregē suū. Et ecce āgelus d[omi]n[ic]i stetit
iuxta illos: et claritas dei circumfulsit

illos: et timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus. Nolite timere. Ecce enim euangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie saluator qui est christus dominus in ciuitate dauid. Et hoc vobis signum. Inuentietis infantem pannis inuolutum: et positum in praesepe. Et subito facta est cum angelo multitudo militie celestis: laudantium deum et dicentium. Gloria in altissimis deo: et in terra pax hominibus bone voluntatis. Et factum est ut discesserunt ab eis angeli in celum: pastores loquebantur adinuicem. Transivimus usque bethleem: et videamus hoc verbum quod factum est quod fecit dominus et ostendit nobis. Et venerunt festinantes: et invenerunt mariam et ioseph et infantem positum in praesepe. Videntes autem cognoverunt de verbo: quod dictum erat illis de puero hoc. Et omnes qui audierant mirati sunt: et de hijs que dicta erant a pastoribus ad ipsos. Maria autem conservabat omnia verba haec: conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes deum in omnibus que audierant et viderant: sicut dictum est ad illos. Et postquam consummati sunt dies octo: ut circumcideretur puer: vocatum est nomen eius ihesus. Quod vocatum est ab angelo priusquam in utero conciperetur. Et postquam impleti sunt dies purificationis eius secundum legem moysi tulerunt illum in iherusalem: ut sisterent eum domino: sicut scriptum est in lege domini. Quia omne masculinum adaperiens vulvam: sanctum domino vocabitur. Et ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege domini: par turturum aut duos pullos columbarum. Et ecce homo erat in iherusalem cui nomen symeon. Et homo iste iustus et timoratus expectans consolationem

israhel: et spiritus sanctus erat in eo. Et responsum acceperat a spiritu sancto: non visurum se mortem: nisi prius videret christum dominum. Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerum ihesum parentes eius: ut faceret secundum consuetudinem legis pro eo: et ipse accepit eum in ulnas suas: et benedixit deum et dixit. Nunc dimittis servum tuum domine secundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum: quod paraisti ante faciem omnium populorum: lumen ad revelationem gentium: et gloriam plebis tue israhel. Et erat pater eius et mater mirantes super hijs quae dicebantur de illo. Et benedixit illis symeon: et dixit ad mariam matrem eius. Ecce positus est hic in ruina: et in resurrectionem multorum in israhel: et in signum cui contradicetur. Et tua ipsius anima pertransibit gladium: ut reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Et erat ana prophetissa filia samuel de tribu aser: haec precesserat in diebus multis: et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Et haec vidua usque ad annos octogintaquatuor: quae non discedebat de templo: ieiunijs et obsecrationibus fuerans nocte ac die. Et haec ipsa hora superveniens confitebatur domino: et loquebatur de ipso omnibus quae expectabant redemptionem iherusalem. Et ut perfecerunt omnia secundum legem domini: reversi sunt in galileam: in civitatem suam nazareth. Puer autem crescebat et confortabatur: plenus sapientia: et gratia dei erat in illo. Et ibant parentes eius per omnes annos in iherusalem in die solemni pasche. Et cum factus esset annorum duodecim: ascendentibus illis in iherosolimam secundum consuetudinem diei festi: consummatisque diebus cum redirent: remansit puer ihesus in iherusalem: et non cognoverunt parentes eius. Existimantes

autē illū esse in comitatu: venerūt iter
dici: et requirēbāt eū inter cognatos et
notos. Et nō inuenientes regressi sūt
in iherusalē: requirētes eum. Et factū
est post triduū. inuenerunt eū in tēplo
sedentem in medio doctorū: audientē
illos. et interrogantem eos. Stupebāt
autē omēs qui eū audiebant. sup̄ pru-
dentia et responsis eius. Et videntes
ammirati sunt. Et dixit mater ei⁹ ad
illū. Fili quid fecisti nobis sic? Ecce pa-
ter tuus et ego. dolentes querebamus
te. Et ait ad illos. Quid est q̄ me que-
rebatis? Nesciebatis quia i hīs que
patris mei sunt oportet me esse? Et ip̄i
non intellexerūt verbū qd locutus est
ad eos. Et descendit cum eis: et venit
nazareth: et erat subdit⁹ illis. Et ma-
ter ei⁹ cōseruabat omnia verba hec i corde
suo. Et ih̄sus p̄ficiēbat sapiētia et eta-
te et gratia apud deū et hoīes. **C. m.**

Anno autē quīto decimo imperij
tyberij cesaris. procurāte pōcio
pilato iudeam: tetrarcha autē galilee
herode: philippo autē fratre ei⁹ tetrarcha
ituree et trachonitidis regionis: et lysa-
nia abiline tetrarcha. sub principibz
sacerdotum anna et caypha: factū est
verbum dñi sup̄ iohannē zacharie fi-
lium in deserto. Et venit in omnē regi-
onem iordanis predicans baptisimū
penitentie i remissionē peccatorū: sicut
scriptū est in libro sermonū ysaie p̄phē-
te. Vox clamantis in deserto parate vi-
am domini: rectas facite semitas eius.
Omnis uallis implebitur: et omnis
mons et collis humiliabitur. Et erūt
praua in directa et aspera in vias pla-
nas: et videbit omnis caro salutare dei.
Dicebat ergo ad turbas q̄ exibat ut
baptizarent ab ip̄o. Benimīna uipe-
rarum: quis ostendit vobis fugere a

uētura ira? Facite ergo fruct⁹ dignos
penitentie: et ne reperitis dicere patrem
haberi⁹ abraham. Dico enim vobis:
quia potens est deus de lapidibz istis
suscitare filios abrahe. Nam enī secu-
ris ad radicē arboris posita ē. Omnis
ergo arbor nō faciens fructū bonū ex-
cidetur: et in ignē mittetur. Et interro-
gabāt eum turbe dicentes. Quid ergo
faciem⁹? Respondens autē dicebat illis.
Qui habet duas tunicas det non ha-
benti: et qui habet escas similiter faci-
at. Venerūt autē et publicani ut bap-
tizarentur: et dixerūt ad illū. Magister.
quid faciemus? At ille dixit ad illos.
Nichil amplius q̄ qd cōstitutū ē vo-
bis faciatis. Interrogabant autē eū et
milites dicētes. Quid faciem⁹ et nos?
Et ait illis. Neminē concutatis neq;
calūniā faciatis: et contenti estote sti-
pendijs vestris. Existimate autē p̄p̄o
et cogitantibz omnibus in cordibus
suis de iohāne. ne forte ip̄e esset cristus:
respondit iohānes dicēs omnibz. Ego
quidē aqua baptizo vos: veniet autē
fortior. cui⁹ non sum dignus soluere
corrigiā calciamentorū eius: ip̄e vos
baptizabit i spiritu scto et igni. Cui⁹
ventilabrū in manu ei⁹: et purgabit a-
reā suā. et cōgregabit triticū in horre-
um suū: paleas autē cōburet igni inex-
tinguibili. Multa quidē et alia exhor-
tans euāgelizabat p̄p̄o. Herodes au-
tem tetrarcha cum corripere ab illo de
herodiade uxore fratris sui. et de omni-
bus malis que fecit herodes: adiecit et
hoc sup̄ omnia: et inclusit iohannem
in carcerem. Factū est autē tū bap-
tizaretur omnis p̄p̄us. et ih̄su baptizato
et orate apertū est celū: et descendit spi-
ritus sanctus corporali specie sicut co-
lumba in ip̄m: et vox de celo facta est.

Tu es filius meus dilectus: in te com-
placuit michi. Et ipse ihesus erat inci-
piens quasi annos triginta ut puta-
batur filius ioseph. qui fuit hely. qui
fuit mathath. q̄ fuit leui. q̄ fuit melchi.
q̄ fuit iāne. q̄ fuit ioseph. q̄ fuit matha-
thie. q̄ fuit amos. q̄ fuit naum. q̄ fuit he-
lli. q̄ fuit nagge. q̄ fuit maach. qui fuit
mathathie. q̄ fuit semei. q̄ fuit ioseph. q̄
fuit iuda. qui fuit iohanna. qui fuit re-
sa. q̄ fuit zorobabel. qui fuit salathiel.
q̄ fuit neri. q̄ fuit melchi. q̄ fuit addi. q̄
fuit thosan. q̄ fuit helmadan. q̄ fuit her.
qui fuit ihesu. qui fuit heliezer. qui fuit
iorim. qui fuit mathath. qui fuit leui
qui fuit symeon. qui fuit iuda. qui fuit
ioseph. q̄ fuit iona. qui fuit heliachim.
qui fuit melcha. qui fuit metna. q̄ fuit
mathata. qui fuit nathan. qui fuit da-
uid. qui fuit iesse. qui fuit oberth. qui fu-
it booz. q̄ fuit salmō. q̄ fuit naason. q̄
fuit aminadab. q̄ fuit aran. q̄ fuit elrō.
qui fuit phares. q̄ fuit iude. q̄ fuit iacob.
qui fuit ysaac. q̄ fuit abrahe. qui fuit
thare. qui fuit nachoz. qui fuit seruth.
qui fuit ragau. q̄ fuit phalech. qui fuit
heber. qui fuit sale. qui fuit chaynan. q̄
fuit arphaxat. qui fuit sem. q̄ fuit noe.
q̄ fuit lamech. q̄ fuit mathusale. q̄ fuit
enoch. qui fuit iareth. q̄ fuit malaleel.
qui fuit chaynan. qui fuit enos. q̄ fuit
seth. q̄ fuit adam. qui fuit dei. **Cm.**

Ihesus autē plen⁹ spiritu sancto regres-
sus est a iordane: et agebatur in spiri-
tu in deserto diebus quadraginta: et tem-
ptabatur a dyabolo. Et nichil māduca-
uit in diebus illis: et consumatis illis e-
suriit. Dixit autē illi dyabolus. Si fi-
lius dei es: Dic lapidi huic ut panis
fiat. Et respondit ad illū ihesus. Scri-
ptum est. quia non in pane solo uiuit
homo: sed in omni uerbo dei. Et duxit

illū dyabolus: et ostendit illi omnia
regna orbis terre in momento tēporis:
et ait illi. Tibi dabo potestatem hanc u-
niuersam. et gloriam illorū: quia michi
tradita sunt. et cui uolo do illa. Tu et-
go procidens li adoraueris corā me.
Et ait illi. Et respondens ihesus
dixit illi. Scriptū est. Dñm deum tuū
adorabis: et illi soli seruiēs. Et duxit
illū in iherlm. et statuit eū super pinnā
templi: et dixit illi. Si fili⁹ dei es: Mit-
te te hinc deorsum. Scriptū est etiā. q̄
angelis suis mādauit de te. ut conser-
uent te: et quia i manib⁹ tollent te. ne
forte offendas ad lapidem pedem tuū.
Et respondēs ihesus ait illi. Dictum
est. Non temptabis dñm deū tuū. Et
consummata omni temptatōne: dyabol⁹
recessit ab illo usq; ad temp⁹. Et regres-
sus est ihesus in uirtute spiritus in ga-
lileam: et fama egiit p̄ uniuersam regi-
onem de illo. Et ipse docebat in syna-
gogis eorū: et magnificabatur ab omni-
bus. Et uenit nazareth ubi erat nutri-
tus: et intrauit scdm consuetudinē suā
die sabbati in synagogā: et surrexit le-
gere. Et traditus est illi liber ysaie pro-
phete. Et ut reuoluit librū: inuenit lo-
cum ubi scriptū erat. Spiritus domi-
ni sup me ppter qd̄ unxit me euāgeliza-
re pauperib⁹ misit me: sanare cōtort⁹
corde. predicare captiuis remissionē. et
recis uisum: dimittere confractos i re-
missionē: p̄dicare annū dñi acceptū:
et diē retributionis. Et cū plicuisset li-
brum: reddidit ministro et sedit. Et o-
mnium in synagoga oculi erāt intēde-
tes in eū. Cepit autē dicere ad eos: q̄a
hodie impleta ē hec scriptura i aurib⁹
uestris. Et omnes testimoniū illi da-
bant: et mirabant in uerbis gratie. q̄
procedebāt de ore ipsius: et dicebant.

Mōne hic est fili⁹ ioseph? Et ait illis.
 Vtrq; dicitis michi hanc similitudinē.
 Medice cura teipsum. Quanta audi-
 uimus facta in capharnaū: fac et hic
 in patria tua. Ait aut. Amen dico vo-
 bis quia nemo ppheta accep⁹ ē in pa-
 tria sua. In veritate dico vobis: multe
 vidue erant in israhel in diebus helie
 quādo clausum est celum annis tribz
 et mensibus sex. cum facta esset fames
 magna in omni terra: et ad nullā illa-
 rum missus est helias. nisi in sarepta
 sydonie. ad mulierem viduā. Et multi
 leprosi erant in israhel sub helyseo pro-
 pheta: et nemo eorū mundatus est nisi
 naaman syrus. Et repleti sunt omnes
 in synagoga ira hec audientes. Et sur-
 rexerūt et eiecerūt illū extra ciuitatem: et
 duxerūt illū usq; ad sup̄ciliū montis.
 sup̄ quē ciuitas illorū erat edificata: ut
 precipitarent eum. Ipse autem trāsiens.
 per mediū illorū ibat. Et descendit in
 capharnaum ciuitatem galilee: ibiq;
 docebat illos sabbatis. Et stupebant
 in doctrina eius: quia ī potestate erat
 sermo ipsius. Et in synagoga erat ho-
 mo habens demoniū immūdum: et
 exclamauit voce magna dicens. Si-
 ne: qđ nobis. et tibi ihesu nazarene?
 Venisti p̄dere nos. Scio te qđ sis: san-
 ctus dei. Et increpauit illū ihesus di-
 cens. Obmutesce: et egi ab eo. Et cum
 proiecisset illū demoniū in medium ex-
 iit ab illo: nichilq; illum nocuit. Et fa-
 ctus est pavor in omnibz: et colloque-
 bant̄ adinuicem dicentes. Quod ē hoc
 verbū: quia in potestate et uirtute impe-
 rat immūdis sp̄ritibus et egerunt? Et
 diuulgabat̄ fama de illo. in omnem
 locū regionis. Surgens aut ihesus
 de synagoga. introiuit in domū simo-
 nis. Socrus autem simonis tenebat̄

magnis febribus: et rogauerūt illum
 pro ea. Et stans sup̄ illā imperauit fe-
 bri et dimisit illam: et cōtinuo surgēs
 ministravit illis. Cū sol aut occidisset
 omnes qui habebāt infirmos varijs
 languoribus. ducebāt illos ad eum:
 ac ille singulis manus imponens cu-
 rabat eos. Eiebant aut demonia a
 multis clamantia et dicentia: quia tu
 es filius dei. Et increpans nō sinet
 ea loqui: quia sciebāt ipm esse cristum.
 Facta aut die egressus ibat in desertū
 locum: et turbe requirebāt eum et ve-
 nerūt usq; ad ipm: et detinebāt illum
 ne discederet ab eis. Quibus ille ait.
 Quia et alijs ciuitatibz oportet me euā-
 gelizare regnū dei: qđ ideo miss⁹ sū. Et
 erat p̄dicās ī synagogis galilee. **C. 6.**

Factum est aut cū turbe irruerent
 in eum ut audirent verbū dei:
 et ipse stabat secus stagnū genezareth.
 Et vidit duas naues stantes sec⁹ sta-
 gnū: piscatores aut descendierant et
 lauabāt retia. Ascendēs aut ī unā na-
 uim que erat simonis: rogauit eum
 a terra reducere pusillū. Et sedēs doce-
 bat de nauicula turbas. Ut cessauit
 aut loqui: dixit ad simonē. Duc in al-
 tum: et laxate retia uestra in capturā.
 Et respōdens simon dixit illi. Prece-
 ptor p̄ totam noctem laborātes nichil
 cepimus: in verbo autem tuo laxabo
 rete. Et cum hoc fecissent: cōduserunt
 pisciū multitudinē copiosam. Rūpetā-
 tur autem rete eorū. Et annuerūt socijs
 qui erant in alia nauī: ut uenirent et
 adiuuarent eos. Et uenerunt et imple-
 uerunt ambas nauiculas: ita ut mer-
 gerentur. Quod cum uideret simon pe-
 trus: prostridit ad genua ihesu dicens.
 Egi a me: qđ homo peccator sum dñe.
 Stupor enim circūderat eum. et omnes

qui cum illo erant: in captura piscium
quā reperant. Similiter autē iacobū et
iohānem filios zebedei: qui erant so-
rii simonis. Et ait ad simonē ihesus.
Noli timere: ex hoc iam homines eris
capiēs. Et subductis ad terrā nauibus:
relictis omnibus secuti sunt illū. Et fa-
ctum est cum esset in una ciuitatē: et ec-
ce vir plenus lepra: et uidens ihesum.
et prōdēns in faciem suā: rogauit eum
dicens. Domine: si vis potes me munda-
re. Et extendens manū: tetigit eum
dicens. Volo. Mundare. Et cōfessū lepra
discessit ab illo. Et ipse prēcepit illi ut ne-
mini diceret: sed uade ostende te sacer-
doti: et offer pro emundatione tua si-
cut prēcepit moyses in testimoniū illis.
Perambulabat autē magis sermo de il-
lo: et cōueniebāt turbe multe ut audi-
rent: et curarentur ab infirmitatibus
suis. Ipse autē secedebat in desertum et
orabat. Et factū est in una diebus: et ipse
sedebat docens. Et erāt pharisei seden-
tes et legis doctores qui uenerant ex o-
mini castello galilee et iudee: et iherusalem:
et uirtus dñi erat ad sanandū eos. Et
ecce viri portantes in lecto hominē q̄
erat paraliticus: et querebant eū infer-
re et ponere ante eum. Et non inueni-
entes qua parte illū inferrent p̄ turba:
ascenderūt supra tectum: et per regulas
summisecūt eū cum lecto in mediū atrē
ihesum. Quorū fidē ut uidit dixit. Ho-
mo: remittuntur tibi peccata tua. Et
reperūt cogitare scribe et pharisei dicen-
tes. Quis ē hic qui loquitur blasphemias?
Quis potest dimittere peccata:
nisi solus deus? Et cognouit autē ihesus
cogitationes eorū: respondens dixit ad il-
los. Quid cogitatis in cordibus uestris?
Quid ē facilius dicere dimittunt tibi
peccata: an dicere surge et ambula? Et autē

scitis quā fidi⁹ hoīs habet potestatem in
terra dimittendi peccata: ait paralitico.
Tibi dico surge: tolle lectū tuū: et uade
in domū tuā. Et cōfessū cōsurgēs
corā illis tulit lectū in quo iacebat: et
abiit in domū suā magnificans deū.
Et stupor apprehendit omnes: et magni-
ficabāt deū. Et repleti sunt timore di-
centes: quia uidim⁹ mirabilia hodie.
Et post hec exiit: et uidit publicanum
nomine leui sedentem ad theloneū: et
ait illi. Sequere me. Et relictis omni-
bus: surgens secutus est eum. Et fecit
ei cōuiniū magnū leui in domo sua:
et erat turba multa publicanorū: et ali-
orū qui cum illis erant discumbentes.
Et murmurabāt pharisei et scribe eorū:
dicentes ad discipulos ei⁹. Quare cū
publicanis et peccatoribus manduca-
tis et bibitis? Et respondens ihesus di-
xit ad illos non egent q̄ sani sunt me-
dico: sed qui male habent. Non ueni
uocare iustos: sed peccatores ad pe-
nitentiam. At illi dixerunt ad eū. Qua-
re discipuli iohannis ieiunant frequē-
ter et obsecrationes faciunt: similiter
et phariseorū: tui autē edunt et bibunt?
Quibus ipse ait. Nunquid potestis
filios sponsi dum cū illis est sponsus
facere ieiunare? Venient autē dies: et cū
ablatus fuerit ab illis sponsus: tunc
ieiunabūt in illis diebus. Dicebat autē
et similitudinē ad illos. Quia nemo
cōmissurā a nouo uestimento immittit
in uestimentū vetus: alioquin et no-
uum rumpit: et petri nō cōuenit com-
missura a nouo. Et nemo mittit ui-
num nouū in utres ueteres: alioquin
rumpit vinū nouū utres: et vinū effun-
detur et utres peribūt. Sed vinū nouū
in utres nouos mittendū est: et utraq;
conseruatur. Et nemo bibēs uet⁹ statim

vult nouū: dicit enī ver⁹ meli⁹ ē. **C. 61.**

Factū est autē in sabbato secundo primo. cū transiret per sata vel-
lebāt discipuli eius spicas: et māduca-
bant confricantes manibus. Quidā
autē phariseorū dicebant illis. Quid
facitis qd non licet in sabbatis? Et re-
spondens ihesus ad eos dixit. Nec hoc
legistis qd fecit dauid. cū esurisset ipse
et qui cum illo erant: quomō intrauit
in domum dei. et panes propositionis
sumpsit et māducauit. et dedit hīs q
cum ipso erant: qd nō licet māducare
nisi tantū sacerdotib⁹? Et dicebat illis:
quia dñs est filius hominis etiā sab-
bati. Factū est autē et in alio sabbato:
ut intraret in synagogam et doceret.
Et erat ibi homo: et man⁹ eius deetra
erat arida. Obseruabāt autem scribe
et pharisei si in sabbato curaret: ut in-
uenirent unde accusarent eū. Ipse vero
scribebat cogitationes eor⁹: et ait hōmini
qui habebat manū aridā. Surge: et
sta in medium. Et surgens stetit. Ait
autē ad illos ihesus. Interrogo vos si
licet sabbatis benefacere an male: ani-
mam saluā facere an p̄dere? Et circū-
spedīs omnib⁹ dixit hōmini. Etende
manū tuā. Et extendit: et restituta est
manus eius. Ip̄i autē repleti sunt in-
pietia: et colloquebant ad inuicē. qd-
nam facerent ihesu. Factū est autē in il-
lis dieb⁹ egit in montem orare: et erat
p̄notans ī oratione dei. Et cum dies
factus esset vocauit discipulos suos:
et elegit duodecim ex ip̄is qd et ap̄los
nominauit: simonē quē cognomina-
uit petrū et andrea fratrem eius: iaco-
bum et iohannē. philippū et bartholo-
meum. matheum et thomam iacobū
alphēi et simonem qui vocat zelotes
et iudam iacobi: et iudam scarioth q

fuit proditor. Et descendens cum illis
stetit in loco campestri et turba discipu-
lor⁹ eius: et multitudo copiosa plebis
ab omni iudea et iherusalē et maritima
et tyri et sydonis. qui venerāt ut audi-
rent eum: et sanarentur a languorib⁹
suis. Et qui uegebantur a spiritibus
immūdis curabantur. Et omnis tur-
ba querebat eum tangere: quia uirtus
de illo egiebat et sanabat omnes. Et
ipse eleuatis oculis ī discipulos suos
dicebat. Beati pauperes: quia uesterū
est regnū dei. Beati qui nunc esuritis:
quia saturabimini. Beati qui nunc
fletis: quia ridebitis. Beati eritis cum
uos oderit hōies et cū separauerint uos
et reprobrauerint: et eiecerint nomen
uesterū tanq̄ malū p̄pter filiū hominis.
Gaudete in illa die et exultate: ecce enī
merces uestra multa est in celo. Secun-
dum hec enim faciebant prophetis pa-
tres eor⁹. Verūamen ue uobis diuiti-
bus: qui habetis consolationē uestrā.
Ue uobis qui saturati estis: quia esu-
rietis. Ue uobis qui ridetis nunc: q̄a
lugebitis et flebitis. Ue cū bene uobis
dixerint omnes hōines. Secundū hec
enim faciebāt p̄phetis patres eor⁹. Sed
uobis dico qui auditis. Diligite in-
micos uestros: benefacite hīs q uos
oderunt. Benedicite maledicentibus
uos: orate pro calumniātib⁹ uos.
Si qui te p̄cutit in maxillā. prebe et al-
teram: et ab eo qui aufert tibi uestimē-
tum. etiā tunicam noli p̄hibere. Om̄i
autē petenti te tribue: et qui aufert que
tua sunt ne repetas. Et prout uultis
ut faciant uobis hōines: et uos faci-
te illis similiter. Et si diligitis eos qui
uos diligunt: que uobis est gratia?
Nam et peccatores diligentes se dili-
gunt. Et si benefeceritis hīs q uobis

benefaciunt: que vobis est gratia? Si-
quidem et peccatores hoc faciunt. Et
si mutuū dederitis hijs a quibus spe-
ratis recipere: q̄ gratia est vobis? Nā
et peccatores peccatoribz fenerant: ut
recipiant equalia. Verūtamen diligi-
te inimicos vestros: benefacite et mu-
tuū date: nichil inde sperantes: et erit
merces vestra multa: et eritis filij altis-
simi: quia ipse benignus ē sup ingratos
et malos. Estote ergo misericordes: si-
cut et pater vester misericors ē. Nolite
iudicare: et non iudicabimini. Nolite
condemnare: et non cōdemnabimini.
Dimittite: et dimittemini. Date: et
dabitur vobis. Mensurā bonā et con-
fertam: et coagitatā et sup effluentem
dabūt in synū vestrū. Eadē vero men-
sura qua mensi fueritis: remetietur vo-
bis. Dicebat aut illis et similitudinem.
Nunquid potest recus recum ducere?
Nōne ambo in foueā cadūt? Nō est
discipulus sup magistrū: pfectus autē
om̄is erit: si sit sicut magister ei⁹. Quid
aut vides festucā in oculo fratris tui:
trabem aut que in oculo tuo est non
consideras? Aut quomodo potes di-
cere fratri tuo: frater: sine eiciā festucā
de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem
non vides? Propterea eice primū tra-
bem de oculo tuo: et tunc perspicies ut
educas festucam de oculo fratris tui.
Non est enim arbor bona q̄ facit fru-
ctus malos: neq; arbor mala faciens
fructum bonū. Unaqueq; enim arbor
de fructu suo cognoscitur. Neq; enim
de spinis colligūt ficus: neq; de rubo
vindemiāt uvam. Bonus homo de
bono thesauro cordis sui pferit bonū: et
malus homo de malo thesauro pferit
malū. Ex abundātia enī cordis os lo-
quit. Quid aut vocatis me dñe dñe: et

nō facitis que dico? Om̄is q̄ venit ad
me: et audit sermones meos: et facit e-
os: ostendā vobis cui similis sit. Si-
milis est homini edificāti domū qui
sedit in altū: et posuit fundamentū su-
pra petram. Inundatione autem fa-
cta illisum est flumen domui illi: et nō
potuit eam mouere. Fundata enī erat
supra petram. Qui aut audit et nō fa-
cit similis est homini edificanti domū
suā supra terram sine fundamento: in
quā illisus ē fluvius: et cōtinuo recidit: et
facta ē ruina dom⁹ illi⁹ magna. **C. vii.**
Cum aut impleisset omnia verba
sua in aures plebis: intrauit ca-
pharnaū. Centurionis aut cuiusdā
seruus male habens erat moriturus:
qui illi erat p̄ciosus. Et cum audisset
de ihesu: misit ad eum seniores iudeo-
rum: rogans eū ut veniret: et saluaret
seruū ei⁹. At illi cū venissent ad ihesum
rogabant eum sollicite dicentes ei: q̄a
dignus est ut hoc illi p̄stes. Diligit enī
gentem nr̄am: et synagogam ipse edi-
ficauit nobis. Ihesus autem ibat cū
illis. Et cum iam non longe esset a do-
mo: misit ad eum centurio amicos
dicens. Domine: noli vegari. Nō enī
sum dign⁹ ut sub tectū meū intres: pro-
pter qd et meipsum non sum dignum
arbitratus ut venirem ad te: sed dic
verbo et sanabitur puer meus. Nam
et ego homo sum sub potestate cōsti-
tutus: habens sub me milites: et dico
huic vade et vadit: et alio veni et venit:
et seruo meo fac hoc et facit. Quo au-
dito ihesus miratus est: et cōuersus se-
quentibz se turbis dixit. Amen dico
vobis: nec in israel tantam fidem in-
ueni. Et reuersi qui missi fuerant do-
mum: inuenerūt seruū qui languerat
sanū. Et factū est deinceps ibat ihesus

in ciuitatem que vocat̃ naim: et ibant
cum eo discipuli eius ⁊ turba copiosa.
Cum aut̃ appropinquaret porte ciuita-
tis: ecce defunctus efferebatur fili⁹ uni-
cus matris sue. Et hec vidua erat: et
turba ciuitatis multa cum illa. Quā
cum vidisset dñs: misericordia mot⁹
sup̃ eā dixit illi. Noli flere. Et accessit:
et tetigit loculū. Qui aut̃ qui portabāt
steterūt. Et ait. Adolescēs. tibi dico sur-
ge. Et resedit qui erat mortuus: ⁊ cepit
loqui: et dedit illū matri sue. Accepit
aut̃ omnes timor: et magnificabant
deum dicentes. Quia ppheta magnus
surrexit in nobis: ⁊ quia de⁹ visitauit
plebem suā. Et egiť hic sermo in uni-
uersam iudeam de eo: et omnē circa re-
gionē. Et nūciauerūt iohāni discipuli
eius de omnibus hijs. Et cōuocauit
duos de discipulis suis iohannes: et
misit ad ihesum dicens. Tu es q̃ ven-
tur⁹ es. an alium expectam⁹? Cū aut̃
venissent ad eum viri dixerunt. Iohā-
nes baptista misit nos ad te dicens.
Tu es qui vēturus es an aliū expecta-
mus? In ipsa aut̃ hora multos cura-
uit a languoribus suis et plagis. et spi-
ritibus malis: ⁊ cecis multis donauit
visum. Et respondens dixit illis. Eun-
tes renūciate iohanni que audistis ⁊
vidistis. Quia cecī vident claudī am-
bulant. leprosi mundant̃: surdī audi-
unt. mortui resurgent. pauperes euan-
gelizant̃: et beatus est quicūq; nō fue-
rat scādalizat⁹ in me. Et cum discessis-
sent nunciij iohānis: cepit de iohāne
dicere ad turbas. Quid existis in deser-
tum videre? Arundinē vento agitātā?
Sed qđ existis videre? Homoem mollibus
vestimētis indutū? Ecce qui i veste pre-
ciosa sūt et delicijs. i domibus regū sūt.
Sed quid existis videre? Prophetam?

Utiq; dico vobis: et plus qđ ppheta.
Hic est de quo scriptum est. Ecce mitto
angelū meū ante faciem tuā: qui ppa-
rabit viam tuā ante te. Dico enim vo-
bis: maior inter natos mulierū ppheta
iohāne baptista nemo est. Qui aut̃
minor est in regno dei maior est illo.
Et omnis pplus audiens. et publica-
nī iustificauerūt deum: baptizati ba-
ptismo iohānis. Pharisei aut̃ ⁊ legis-
periti. consiliū dei spreuerunt in semet-
ipsos: nō baptizati ab eo. Ait autem
dñs. Cui ergo similes dicam homines
generatiōis hui⁹: et cui similes sunt?
Similes sūt pueris sedētibz i foro: et
loquētibz ad inuicē et dicētibz. Can-
taui⁹ vobis tibis et non saltastis:
lamētaui⁹ ⁊ non plorastis. Venit
aut̃ iohānes baptista neq; māducās
panem neq; bibēs vinū: et dicitis. De-
moniū habet. Venit filius hoīs man-
ducās ⁊ bibens: et dicitis. Ecce homo
deuorator: et bibens vinū amicus pu-
blicanorū et peccatorū. Et iustificata est
sapientia. ab omnibus filijs suis. Ro-
gabat aut̃ illū quidā de phariseis ut
māducaret cum illo. Et ingressus do-
mum pharisei discubuit. Et ecce mu-
lier que erat in ciuitate peccatrix. ut co-
gnouit qđ accubuit in domo pharisei
attulit alabastrū ungenti: et stans re-
tro secus pedes ei⁹ lacrimis cepit riga-
re pedes ei⁹. et capillis capitis sui ter-
gebat: ⁊ osculabat̃ pedes ei⁹ et ungen-
to ungebat. Videns aut̃ phariseus qđ
vocaauerat eū: ait intra se dicens. Uti si
esset ppheta: sciret utiq; que ⁊ qualis ē
mulier que tangit eum: quia peccatrix
est. Et respondens ihesus dixit ad il-
lum. Simon: habeo tibi aliquid dice-
re. At ille ait. Magister dic. Duo de-
bitores erant cuiusdam feneratori: un⁹

debebat denarios quingentos: et alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent: donauit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens simon dixit. Estimo: quia is cui plus donauit. At ille dixit ei. Rede iudicasti. Et conuersus ad mulierem: dixit simoni. Vides hanc mulierem? Intraui in domum tuam: aquam pedibus meis non dedisti: hec autem lacrimis rigauit pedes meos: et capillis suis terxit. Osculum michi non dedisti: hec autem ex quo intraui non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxisti: hec autem ungento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi. Remittuntur ei peccata multa: quoniam diligens multum. Cui autem minus dimittitur minus diligit. Dixit autem ad illam. Remittuntur tibi peccata. Et ceperunt qui simul accumbebant dicere intra se. Quis est hic qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem. Fides tua te salutem fecit. Vade in pace. **C. viij.**

Et factum est deinceps: et ipse iter faciebat per ciuitates et castella predicans et euangelizans regnum dei: et duodecim cum illo: et mulieres aliquae. quae erant curate a spiritibus malignis et infirmitatibus: maria que vocatur magdalene: de qua septem demonia egerant: et iohanna uxor chuze procuratoris herodis: et susanna et aliae multe quae ministrabant ei de facultatibus suis. Cum autem turba plurima conueniret et de ciuitatibus properaret ad eum: dixit per similitudinem. Ego qui seminat seminare sementem suam. Et dum seminat aliud cecidit secus viam: et conculcatum est: et volucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram: et natum aruit: quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas: et simul egerunt

spinae suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructum centuplum. Hec dicens clamabat. Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius: quid esset hec parabola. Quibus ipse dixit. Vobis datum est nosse mysterium regni dei: ceteris autem in parabolis: ut videntes non videant: et audientes non intelligant. Est autem hec parabola. Semen est verbum dei. Qui autem secus viam: hi sunt qui audiunt: deinde venit dyabolus et tollit verbum de corde eorum: ne credentes salui fiant. Nam qui supra petram: qui cum audierint cum gaudio suscipiunt verbum. Et hi radices non habent: quia ad tempus credunt: et in tempore temptationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt qui audierunt et a sollicitudinibus et diuitiis et voluptatibus vite euntes suffocantur: et non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent: et fructum afferunt in patientia. Nemo autem lucernam accendens operit eam vase: aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit: ut intrantes videant lumen. Non est enim occultum quod non manifestetur: nec absconditum quod non cognoscatur: et in palam veniat. Videte ergo quid audiat. Qui enim habet dabitur illi: et quicumque non habet: etiam quod putat se habere auferetur ab illo. Venerunt autem ad illum mater et fratres eius: et non poterant adire ad eum propter turbam. Et nuntiatum est illi. Mater tua et fratres tui stant foris: volentes te videre. Qui respondens dixit ad eos. Mater mea et fratres mei hi sunt: qui verbum dei audiunt et faciunt. Factum est autem in una die: et ipse ascendit in nauiculam.

et discipuli ei: et ait ad illos. Trāstremus trans stagnum. Et ascenderūt. Et nauigātibz illis obdormiuit: et descendit procella venti in stagnum: et compellebant et periclitabant. Accedentes autem suscitauerūt eū dicentes. Preceptor perim⁹. At ille surgens increpauit ventū et tempestatem aque et cessauit: et facta est tranquillitas. Dixit autem illis. Vbi est fides uestra? Qui timētes mirati sunt ad inuicem dicentes. Quis putas hic est? Quia et uentis et mari imperat: et obediunt ei. Et nauigauerūt ad regionē gerasenorū. q̄ est contra galileā. Et cum de nauī egressus esset ad terram occurrit illi uir quidā q̄ habebat demoniū iā temporibz multis: et uestimēto non induetatur: neq; in domo manebat sed in monumentis. Is ut uidit ihesum prostratus ante illū: et exclamās uoce magna dixit. Quid michi et tibi est ihesu fili dei altissimi? Obsecro te: ne me torqueas. Precipiebat enim spiritui immūdo: ut eiret ab homine. Multis enī temporibus arripiebat illū: et uinciebat cachenis et cōpedibz custodi⁹: et ruptis uinculis agebatur a demonio in deserta. Interrogauit autē illū ihesus dicens. Quod tibi nomē est? At ille dixit. Legio. Quia intrauerāt demonia iusta in eum. Et rogauerūt illū: ne imperaret illis ut in abissum irent. Erat autē ibi grex porcorū multorū pascentiū in monte: et rogabāt eū ut pmitteret eis in illos ingredi. Et pmissit illis. Exierunt ergo demonia ab homine: et intrauerunt in porcos: et impetu abiit grex p̄ p̄ceptis i stagnum: et suffocat⁹ est. Qd ut uiderūt factū q̄ pascebant fugerunt: et nunciauerūt in ciuitatē et i uillas. Exierūt autē uidere qd factū est: et

uenerūt ad ihesum. et inuenerūt hominem sedentem a quo demonia egerāt uestitū. ac sana mente ad pedes eius: et timuerūt. Nunciauerūt autē illis et q̄ uiderant: quomō sanus factus esset a legione. Et rogauerūt illū omnis multitudo gerasenorū: ut discederet ab ip̄is: quia magno timore tenebant. Ipse autē ascendens nauim reuersus est. Et rogabat illū uir. a quo demonia egerant ut cum eo esset. Dimisit autē eū ihesus dicens. Redi in domū tuam: et narra quāta tibi fecit deus. Et abiit p̄ uniuersam ciuitatē p̄dicans: quanta illi fecisset ihesus. Factū est autē cū redisset ihesus: recepit illū turba. Erāt autē omnes expectantes eum. Et ecce uenit uir cui nomē iairus et ip̄e princeps synagoge erat: et cecidit ad pedes ihesu. rogans eū ut intraret in domū eius: quia unica filia erat ei fere annorū duodecim. et hec moriebat. Et contigit dum iret: a turbis comprimebat. Et mulier quedā erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim: que in medicos erogauerat omnē substantiā suā. nec ab ullo potuit curari. Accessit retro et tetigit fimbriā uestimēti ei⁹: et cōfestim stetit fluxus sanguinis ei⁹. Et ait ihesus. Quis est qui me tetigit? Negantibus autē omnibz: dixit petrus et qui cū illo erat. Preceptor. turbe te cōprimūt et affligūt: et dicis quis me tetigit? Et dixit ihesus. Tetigit me aliquis. Nā et ego noui uirtutem de me eisse. Videns autē mulier quia nō latuit. tremēs uenit et prociuit ante pedes eius: et ob quā causam tetigerit eū indicauit coram omni p̄plo: et quēadmodū cōfesti sanata sit. At ipse dixit ei. Filia. fides tua te saluā fecit. Vade in pace. Adhuc illo loquēte. uenit quidā ad principē

synagoge dicens ei quia mortua est filia tua: noli uegari illum. Ihesus autem audito hoc uerbo: respondit patri puellae. Noli timere. Crede tantum: et salua erit. Et cum uenisset domum non permisit intrare secum quemquam nisi petrum et iacobum et iohannem: et matrem et matrem puellae. Flebant autem omnes: et plangebant illam. At ille dixit. Nolite flere. Non est mortua puella sed dormit. Et deridiebant eum: scientes quia mortua esset. Ipse autem tenens manum eius clamauit dicens. Puella surge. Et reuersus est spiritus eius: et surrexit continuo. Et iussit illi dare manducare. Et stupuerunt parentes eius: quibus precepit ne alicui dicerent quod factum erat. **C. ix.**
Conuoctis autem ihesus duodecim apostolis. dedit illis uirtutem et potestatem super omnia demonia: et ut languores curarent. Et misit illos praedicare regnum dei: et sanare infirmos. Et ait ad illos. Nichil tuleritis in uiam neque uirgam neque peram. neque panem neque pecuniam: neque duas tunicas habeatis. Et in quamcumque domum intraueritis ibi manete: et inde ne exeatis. Et quicumque non receperint uos: exeuntes de ciuitate illa etiam puluerem pedum uestrorum ecutite in testimonium supra illos. Egressi autem circuibant per castella: euangelizantes et curantes ubique. Audiuit autem herodes tetrarcha omnia que fiebant ab eo. et hesitabat eo quod diceretur a quibusdam quia iohannes surrexit a mortuis: a quibusdam uero quia helyas apparuit: ab alijs autem quia propheta unus de antiquis surrexit. Et ait herodes. Iohannem ego decollaui. Quis est autem iste de quo ego talia audio? Et querebat uidere eum. Et reuersi apostoli narrauerunt illi quaecumque fecerunt: et assumptis illis

secessit seorsum in locum desertum. qui est bethsaida. Quod cum cognouissent turbae secuti sunt illum: et receperunt illos et loquebantur illis de regno dei: et eos qui cura indigebant sanabat. Dies autem ceperat declinare. Et accedentes duodecim dixerunt illi. Dimitte turbas: ut euntes in castella uillasque que circa sunt diuerterent et inueniant escas: quia hic in loco deserto sumus. Ait autem ad illos. Vos date illis manducare. At illi dixerunt. Non sunt nobis plus quam quinq; panes et duo pisces: nisi forte nos camus. et emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem fere uiri quinq; milia. Ait autem ad discipulos suos. Facite illos discumbere per conuiuia quinquagenos: et ita fecerunt. Et discubuerunt omnes. Acceptis autem quinq; panibus et duobus piscibus respexit in celum et benedixit illis: et fregit et distribuit discipulis suis: ut ponerent ante turbas. Et manducauerunt omnes: et saturati sunt. Et sublatum est quod superfluum illis fragmentorum cophini duodecim. Et factum est cum solus esset oras. erant cum illo et discipuli: et interrogauit illos dicens. Quem me dicunt esse turbae? At illi responderunt et dixerunt iohannem baptista: alij autem helyam: alij uero quia unus propheta de prioribus surrexit. Dixit autem illis. Vos autem quem me esse dicitis? Respondens simon petrus dixit. Christum dei. At ille increpans illos precepit ne cui diceretur hoc: dicens. quia oportet filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et principibus sacerdotum. et scribis et occidi. et tertia die resurgere. Dicebat autem ad omnes. Si quis uult post me uenire. abneget semetipsum: et tollat crucem suam quotidie: et sequatur me. Qui enim uoluerit animam suam saluam facere perdet

illā. Nam qui p̄diderit animā suā propter me: saluā faciet illā. Quid enī proficit homo si lucretur uniuersum mundū: se autē ip̄m p̄dat et detrimētū suū faciat? Nam q̄ me erubuerit et meos sermones: hunc filius hominis erubescet cum uenerit in maiestate sua et patris et sanctorū angelorū. Dico autē uobis: uere sunt aliqui hic stātes. qui nō gustabāt mortem donec uideant regnū dei. Factū est autē post hec uerba fere dies octo: et assumpsit petrū et iacobum et iohānem: et ascendit in montē ut oraret. Et factū ē dum oraret: species uultus eius altera. et uestis ei⁹ albus et fulgens. Et ecce duo uiri loquebant̄ cū illo. Erant autē moyses et helyas uisi in maiestate: et dicebāt recessum eius. quem completur⁹ erat in iherusalē. Petrus uero et qui cū illo grauati erant somno. Et euigilantes uiderūt maiestatem eius: et duos uiros qui stabāt cum illo. Et factū est cum discederent ab illo: ait petrus ad ihesum. Preceptor bonū est nos hic esse: et faciam⁹ tria tabernacula: unū tibi. et unū moysi. et unū helye. Nesciens qd diceret. Hec autē illo loquente. facta est nubes et obumbravit eos: et timuerūt intrantibz illis in nubē. Et uox facta est de nube dicens. Hic est filius meus dilectus: ip̄m audite. Et dū fieret uox inuener⁹ ē ihesus solus. et ip̄i tacuerūt: et nemini dixerūt in illis diebz quicqz ex hīs que uiderant. Factū est autē in sequenti die descendētibz illis de monte: occurrit illis turba mīstra. Et ecce uir de turba exclamauit dicens. Magister obsecro te: respice ī filiū meū q̄a unigē est michi. Et ecce spirīt⁹ apprehendit eū. et subito clamat: et elidit et dissipat eū cum spuma: et uix discedit dilaniās

eum. Et rogauit discipulos tuos ut eicerent illū: et nō potuerūt. Respondens autē ihesus dixit. Q generatō infidelis et puerla: usq; quo ero apud uos et patiar uos? Adduc huc filiū tuū. Et cū accederet: elisit illū demoniū et dissipauit. Et increpauit ihesus spiritū immūdum et sanauit puerū: et reddidit illū patri ei⁹. Stupetāt autē omēs ī magnitudine dei: omībusq; mirātibz in omībz que faciebat. Dixit ad discipulos suos. Ponite uos in cordibus ur̄is sermones istos. Filius enim h̄pis. futurū est ut tradat̄ in manus hominū. At illi ignorabāt uerbū istud: et erat uelatū ante eos ut non sentirent illud: et timebant eū interrogare de hoc uerbo. Intrauit autē cogitatio in eos: quis eorū maior esset. At ihesus uidens cogitationes cordis illorū apprehendit puerū: et statuit illū secus se: et ait illis. Qui cūq; susceperit puerū istū in nomine meo me recipit. Et qui cūq; me receperit: recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter omēs uos: hic maior est. Respondens autē iohānes dixit. Preceptor uidimus quēdam in nocte tuo eicientem demonia: et phibūmus eū. quia nō sequit̄ nobiscū. Et ait ad illos ihesus. Nolite phibere. Qui enī non ē aduersū uos pro uobis est. Factum est autē dū cōplerent̄ dies assumptionis eius: et ip̄e faciem suā firmauit ut iret iherusalē. Et misit nūcios ante cōspectū suū: et euntes intrauerūt ī ciuitatem samaritanorū ut pararent illi. Et nō receperūt eū: q̄a facies eius erat euntis iherusalē. Cum uidissent autem discipuli eius iacobus et iohānes dixerunt. Domine uis dicim⁹ ut ignis descendat de celo: et cōsumat illos. Et cōuersus increpauit illos dicens.

Messias cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas perdere sed salvare. Et abierunt in aliud castellum. Factum est autem ambulanti illis in via: dixit quidam ad illum. Sequar te quocumque ieris. Dixit illi ihesus. Vulpes foveas habent: et volucres celi nidos: filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Ait autem ad alterum. Sequere me. Ille autem dixit. Domine: permitte michi primum ire: et sepelire patrem meum. Dixitque ei ihesus. Sine ut mortui sepeliatur mortui sui: tu autem vade et annuncia regnum dei. Et ait alter. Sequar te domine: sed permitte michi primum renunciare hijs qui domi sunt. Ait ad illum ihesus. Nemo mittens manum suam ad aratrum et aspiciens retro: aptus est regno dei. **C. x.**

Post hec autem designavit dominus et alios septuaginta duos: et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum quo erat ipse venturus. Et dicebat illis. Messis quidem multa: operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis: ut mittat operarios in messem. Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum neque peram neque calciamenta: et neminem per viam salutaveritis. In quantumque domum intraveritis: primum dicite pax huic domui: et si ibi fuerit filius pacis: requiescet super illum pax vestra: sin autem ad vos reverteretur. In eadem autem domo manete: edentes et bibentes quod apud illos sunt. Dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcumque civitatem intraveritis et susceperint vos manducate que apponuntur vobis: et curate infirmos qui in illa sunt: et dicite illis appropinquabit in vos regnum dei. In quamcumque autem civitatem intraveritis

et non susceperint vos: egredientes in plateas eius dicite. Etiam pulverem quem adhaesit nobis de civitate vestra egerimus in vos. Tamen hoc scitote quia appropinquabit regnum dei. Dico vobis: quia sodomis in die illa remissius erit quam illi civitati. Ne tibi corozaim ve tibi bethsaida: quia si in tyro et sydone factae fuissent virtutes quae factae sunt in vobis olim in cilicio et cinere sedentes peniteret. Verutamen tyro et sydoni remissius erit in iudicio quam vobis. Et tu rapharnaum usque ad celum exaltata: usque ad infernum demergeris. Qui vos audit me audit: et qui vos spernit me spernit. Qui autem me spernit: spernit eum qui me misit. Reversum autem septuaginta duo cum gaudio dicentes. Domine: etiam demonia subiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis. Videbam sathanan sicut fulgur de celo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones: et nihil vobis nocebit. Verutamen in hoc nolite gaudere: quia spiritus vobis subiciuntur. Gaudete autem: quia nomina vestra scripta sunt in celis. In ipsa hora exultavit in spiritu sancto et dixit. Confiteor tibi domine pater celi et terre: quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus: et revelasti ea paruulis. Etiam pater: quoniam sic placuit a te te. Omnia michi tradita sunt a patre meo. Et nemo scit quis sit filius nisi pater: et quis sit pater nisi filius: et cui voluerit filius revelare. Et conversus ad discipulos suos dixit. Beati oculi qui vident quod vos videtis. Dico enim vobis: quia multi prophetae et reges voluerunt videre quod vos videtis et non viderunt: et audire quod auditis et non audierunt. Et ecce quidam legisperitus surrexit temptans illum et dicens. Magister: quid

faciendo vitā eternā possidebo? At ille dixit ad eū. In lege quid scriptū est? Quomodo legis? Ille respōdens dixit. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo et ex tota animā tua et ex omnibus viribus tuis et ex omni mente tua: et prīmū tuū sicut teipm. Dixitq; illi. Recte respōdisti. Hoc fac et viues. Ille autē volēs iustificare seipm dixit ad ihesum. Et quis ē me? prīm? Suscipiens autē ihesus dixit. Homo quidā descendebat ab iherlm i ihericho et incidit i latrones: q; etiā despoliauerūt eū: et plagis impositis abierūt seminūto relicto. Accidit ut sacerdos quidā descenderet eadē viā: et viso illo pteruuit. Similiter et leuita: cum esset sec? locū et videret eū ptransire. Samaritanus autē quidā iter faciēs venit secus eū: et videns eum misericordia motus ē. Et appropians alligauit vulnera ei? infundens oleū et vinū: et imponens illum in iumentū suū duxit i stabulū: et curā eius egit. Et altera die prulit duos denarios: et dedit stabulario et ait. Curā illius habe: et qdūq; superogaueris. ego cum rediero reddā tibi. Quis horū triū videtur tibi prīm? fuisse illi. qui incidit i latrones? At ille dixit. Qui fecit misericordiā i illū. Et ait illi ihesus. Vade: et tu fac similiter. Factū est autē dū irent. et ipse intrauit i quoddā castellū: et mulier quedā martha noīe recepit illū i domū suā: et huic erat soror nomine maria. Que etiam sedens secus pedes dñi audiebat verbum illius: martha autē satagebat circa frequens ministeriū. Que stetit et ait. Dñe: non ē tibi cure q; soror mea reliquit me solā ministrare? Dic ergo illi ut me adiuet. Et respōdens dixit illi domin?. Martha martha sollicita

es: et turbaris erga plurima. Porro unū ē necessariū. Maria optimā partem elegit: q; nō auferet ab ea. **C. xi.** **E**t factū est cum esset in quodam loco orās: ut cessauit dixit vn? ex discipulis eius ad eum. Domine doce nos orare: sicut docuit iohannes discipulos suos. Et ait illis. Cū oratis dicite. Pater sanctificetur nomē tuū: adueniat regnū tuū: panē nr̄m quotidianū da nobis hodie: et dimitte nobis peccata nr̄a siquidē et nos dimittim? debitoribz nr̄is: et ne nos inducas i temptationē. Et ait ad illos. Quis vestrū habebit amicū et ibit ad illum media nocte et dicet illi amice cōmoda michi tres panes. quoniam amic? me? venit de via ad me. et non habeo qd ponā ante illū: et ille deintus respondens dicit. noli michi molestus esse. iā ostiū clausum est. et pueri mei mecum sunt in cubili. non possum surgere et dare tibi. Et ille si pseuerauerit pulsās: dico vobis. et si nō dabit illi surgens. eo q; amicus ei? sit: ppter improbitatem tamen ei? surget. et dabit illi q̄q̄ habet necessarios. Et dico ego vobis. Petite et dabit vobis: querite et inuenietis: pulsate et aperietur vobis. Omnis enī q; petit accipit: et q; querit inuenit: et pulsanti aperietur. Quis autē ex vobis patrem petit panē: nunquid lapidem dabit illi? Aut piscem: nunquid pro pīse serpentē dabit illi? Aut si petierit ouē: nunquid porriget illi scorpionē? Si ergo vos cū sitis mali notis bona data dare filiis vris: quāto magis pater vester celestis de celo dabit bonū spiritū petentibus se. Et erat eiciens demoniū et illud erat mutū: et cum eiecisset demoniū locut? ē mutus: et ammirate sunt turbe. Quidā autē

re eis dixerunt. In beelzebub principe demonior eicie demonia. Et alij temptantes: signū querebant ab eo. Ipse aut ut uidit cogitationes eorū dixit eis. Omne regnū in seipm diuisum desolabitur: et dom⁹ supra domū cadet. Si aut et sathanas in seipm diuisus est. quomō stabit regnū eius: quia dicitis i beelzebub eicere me demonia? Si aut ego in beelzebub eicio demonia: filij vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erūt. Porro si in digito dei eicio demonia: pfecto puenit i uos regnū dei. Cum fortis armat⁹ custodit atriu suū: in pace sunt ea que possidet. Si aut fortior eo supueniens uicerit eū: uniuersa arma eius auferet in quibus cōfidebat: et spolia eius distribuet. Qui nō est mecum cōtra me ē: et q non colligit mecum dissipat. Cū immundus spīrit⁹ eiecit de homine pambulat per loca in aquosa. querēs requiē: et non inueniēs dicit. Reuertar in domum meā unde egiui. Et cum uenerit inuenit eā scopis mundatā. Tunc uadit et assumit septem alios spīrit⁹ secū nequiores se: et ingressi habitāt ibi. Et fuit nouissima hoīs illius priora prioribus. Factū est aut cum hec diceret: extollens uocē quedā mulier de turba dixit illi. Beat⁹ uenter qui te portauit: et ubera q̄ suxisti. At ille dixit. Quinimo beati qui audiūt uerbū dei: et custodiunt illud. Turbis cōcurrentibz cepit dicere. Generatio hec generatio neq̄ est: signū querit et signū non dabitur ei nisi signū iōne. Nā sicut fuit iōnas signū niniuitis: ita erit fili⁹ hominis generationi isti. Regina austri surget i iudicio. cū uiris generationis hui⁹ et condemnabit illos: q̄a uenit a finibz ire audire sapientiā salomonis.

Et ecce plus q̄ salomon hic. Viri niniuite surgent in iudicio cū generatione hac et condemnabūt illā: quia penitentiā egerunt in p̄dicatione iōne. Et ecce plus q̄ iōna hic. Nemo lucernā accendit et in abscondito ponit neq̄ sub modio sed supra candelabrū: ut qui ingrediūtur lumen uideant. Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex. totū corpus tuū lucidū erit: si aut neq̄ fuerit: etiam corpus tuū tenebrōsū erit. Vide ergo ne lūmē qd i te ē tenebre sint. Si ergo corpus tuū totū lucidū fuerit. non habens aliquā partē tenebrarū: erit lucidum totū. Et sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cū loqueret: rogauit illū quidā pharise⁹ ut praderet apud se. Ihesus autem ingressus recubuit. Phariseus aut cepit intra se reputās dicere: quare nō baptizatus esset ante prandiu. Et ait dñs ad illum. Nunc uos pharisei qd de foris est calicis. et cathi ni mūdatis: qd aut intus ē uim. plenu est rapina et iniquitate. Stulti: nōne qui fecit qd de foris est. etiam id quod de intus est fecit? Verūtamē qd supest date elemosinā: et ecce omnia mundata sunt uobis. Sed ue uobis phariseis qui decimatis mentā et rutam et omne olus: et p̄teritis iudiciū et caritatem dei. Nec aut oportuit facere: et illa nō omittere. Ve uobis phariseis: quia diligitis p̄mas cathedras i synagogis. et salutationes i foro. Ve uobis quia estis ut monumēta q̄ nō apparent. et homines ambulātes supra. nesciūt. Respōdens aut quidam ex legisperitis ait illi. Magister: hec dicens etiā cōtumeliā nobis facis. At ille ait. Et uobis legisperitis ue: quia oneratis homines oneribz q̄ portare

non possunt: et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas. Ne vobis quod edificatis monumenta prophetarum: patres autem vestri occiderunt illos. Sed profecto testificamini quod consentitis operibus patrum vestrorum: quoniam quidem ipsi eos occiderunt: vos autem edificatis eorum sepulcra. Propterea et sapientia dei dixit. Mittam ad illos prophetas et apostolos et eos illis occidet et persequentur: ut inquiratur sanguis omnium prophetarum: qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista: a sanguine abel usque ad sanguinem zacharie: qui perijt iter altare et edere. Ita dico vobis: requiret ab hac generatione. Ne vobis legisperitis qui tulistis clavem scientie: ipsi non introistis: et eos qui introibant prohibuistis. Cum autem hec ad illos diceret: ceperunt pharisei et legisperiti graviter insistere: et os eius opprimere de multis insidiantes ei: et querentes aliquid capere de ore eius: ut accusaret eum. **Cxv.**

Multis autem turbis concurrentibus ita ut se invicem conculcarerent: cepit dicere ad discipulos suos. Attendite a fermento phariseorum quod est ypocrisis. Nichil enim operatum est quod non reveletur: neque absconditum quod non sciatur. Quoniam que in tenebris dixistis: in lumine dicentur: et quod in aure locuti estis in cubiculis: predicabitur in tectis. Dico autem vobis amicis meis ne timeamini ab hijs qui occidunt corpus: et post hec non habent amplius quid faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis. Timee eum: qui postquam occiderit: habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis: hunc timee. Nonne quique passerem veniunt disponere: et unus ex illis non est in oblivione coram deo? Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt.

Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis. Dico autem vobis: omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus: et filius hominis confitebitur illum coram angelis dei. Qui autem negaverit me coram hominibus: negabitur coram angelis dei. Et omnis qui dicit verbum in filium hominis remittetur ei: ei autem qui in spiritu sanctum blasphemaverit non remittetur. Cum autem inducerent vos in synagogas: et ad magistratus et potestates: nolite solliciti esse: qualiter aut quid respondeatis aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora: quid oporteat vos dicere. Fuit autem ei quidam de turba. Magister dicit fratri meo: ut diuidat mecum hereditatem. At ille dixit ei. Homo: quis me constituit iudicem aut diviso-rem supra vos? Dixitque ad illos. Videte et cavete ab omni avaritia: quia non in abundantia cuiusque vita est regnum hominum que possidet. Dixit autem similiter dominus ad illos dicens. Homo quidam divinis uberes fructus ager attulit: et cogitabat intra se dicens. Quid faciam: quod non habeo quo congregem fructum meos? Et dixit. Hoc faciam. Destruam horrea mea: et maiora faciam: et illuc congregabo omnia que nata sunt michi et bona mea: et dicam anime mee. Anima: habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce: comede: bibe: epulare. Dixit autem illi deus. Stulte hac nocte animam tuam repetunt a te. Que autem parasti tui erunt? Sic est qui sibi thesaurizat: et non est in deum dives. Dixitque ad discipulos suos. Ideo dico vobis. Nolite solliciti esse anime vestre quid manducetis: neque corpori quid induamini. Anima plus est quam esca: et corpus plus quam vestimentum.

Considerate conuos. q̄a non semināt
neq; metūt quibus non ē cellariū neq;
horreū: et de⁹ pascit illos. Quāto ma-
gis vos pluris estis illis? Quis autē
vestrum cogitando potest adicere ad
staturā suā cubitū unū? Si ergo neq;
quod minimū est potestis: quid de
ceteris solliciti estis? Considerate lilia
quomō crescunt. Non laborāt neq;
nunt. Dico autē vobis: nec salomon
in omni gloria sua vellebatur sicut
unū ex istis. Si autē fenū qd̄ hodie est
in agro: et cras in thibānū mittitur de-
us sic velleit: quāto magis vos pusil-
le fidei? Et vos nolite querere qd̄ man-
ducais. aut quid bibatis: et nolite in
sublime tolli. Hec autē omnia gentes
mūdi querūt. Pater autē vester scit qm̄
hijs indigeris. Verūtamen querite pri-
mum regnum dei et iusticiam eius: et
hec omnia adiciē vobis. Nolite ti-
mere pusillus grex: quia cōplacuit pa-
tri vestro dare vobis regnū. Vendite
que possidetis et date elemosinā. Fa-
cite vobis sacculos qui nō veterescūt:
thesaurū nō deficientem in celis: q̄ fur
nō appropriat. neq; tinea corrumpit.
Vbi enim thesaurus vester est: ibi et cor
vestrū erit. Sint lūbi vestri p̄cincti et lu-
cerne ardentes: et vos similes homini-
bus repedantibus dñm suū quādo re-
vertat a nuptijs: ut cū venerit et pulsa-
uerit confestim aperiat ei. Beati serui
illi: quos cū venerit domin⁹ inuenerit
vigilātes. Amen dico vobis: q̄ p̄cin-
get se et faciet illos discubere: et trāsēs
ministrabit illis. Et si venerit i secūda
vigilia: et si in tertia vigilia venerit et
ita inuenerit: beati sunt serui illi. Hoc
autē scitote: qm̄ si sciret paterfamilias
qua hora fur veniret vigilaret utiq;
et nō sineret pfodi domū suā. Et vos

estote parati: quia qua hora non pu-
tatis filius hominis veniet. Ait autē
ei petrus. Domine: ad nos dicis hanc
parabolā an et ad omnes? Dixit autē
domin⁹. Quis putas est fidelis dispē-
sator et prudēs: quē cōstituit domin⁹
supra familiā suā ut det illis i tempore
tritici mensurā? Beat⁹ ille seruus: quē
cum venerit dñs inuenerit ita facientē.
Vere dico vobis: quoniā supra omni-
a que possidet cōstituet illū. Quod si
dixerit seruus ille in corde suo. morā
facit domin⁹ me⁹ venire: et reperit pec-
tere seruos et ancillas et edere. et bibere.
et inebriari: veniet domin⁹ serui illius
in die qua nō sperat et hora qua nescit
et diuidet eū: partemq; eius cū infide-
libus ponet. Ille autē seruus q̄ cognouit
volūtatem domini sui. et non p̄pa-
rauit. et nō fecit scdm volūtatem eius
vapulabit multis: qui autē nō cognouit
et fecit digna plagis vapulabit
paucis. Omni autē cui multū datū est.
multū queretur ab eo: et cui cōmenda-
uerūt multū: plus petent ab eo. Ignē
veni mittere in terrā: et quid volo nisi
ut accendatur? Baptismū autē habeo
baptizari. et quomō coartor usq; dū
pficiat? Putatis q̄a pacem veni mitte-
re in terram? Nō dico vobis: sed sepa-
rationem. Erunt enim ex hoc quinq;
in domo una diuisi: tres in duos et
duo in tres diuidentur: pater i filium.
et filius i patrem suū: mater i filiā.
et filia i matrem: socrus i nurū suā
et nurus i socrū suā. Dicebat autem
ad turbas. Cum videritis nubē oriē-
tem ab occasu statim dicitis nimb⁹
venit et ita fit: et cum austrū flantem
dicitis. quia estus erit et fit. Propterea
faciē celi et terre nōstis p̄bare: hoc au-
tem tempus quomodo non p̄batis?

Quid autem et a vobis ipsis non iudicatis quod iustum est? Cum autem vadis cum aduersario tuo ad principem in via da operam liberari ab illo: ne forte trahat te ad iudicem et iudex tradat te exactori: et exactor mittat te in carcerem. Dico tibi: non regies inde donec etiam novissimum minutum reddas. **Capitulum**

Aderant autem quidam ipso in tempore nuntiantes illi de galileis: quorum sanguinem pilatus miscuit cum sacrificijs eorum. Et respondens dixit illis. Putatis quod hii galilei pre omnibus galileis peccatores fuerint quia talia passi sunt? Non dico vobis: sed nisi penitentiam habueritis omnes similiter peribitis sicut illi decem et octo supra quos cecidit turris in sylloe et occidit eos. Putatis quia et ipsi debitores fuerint propter omnes homines habitantes in iherusalem? Non dico vobis: sed si non penitentiam habueritis omnes similiter peribitis. Dicebat autem et similitudinem. Arborem ficu habebat quidam plantatam in vinea sua: et venit querens fructum in illa: et non inuenit. Dixit autem ad cultorem vinee. Ecce anni tres sunt ex quo venio querens fructum in ficulnea hac: et non inuenio. Succide ergo illam. Ut quid etiam terram occupat? At ille respondens dixit illi. Domine: dimitte illam et hoc anno usque dum fodiam circa illam et mittam stercorem. Et si quidem fecerit fructum: sinaut in futurum succides eam. Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis. Et ecce mulier que habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo: et erat inclinata: nec omnino poterat sursum respicere. Quam cum videret ihesus vocavit eam ad se: et ait illi. Mulier: dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus: et confestim creda-

est: et glorificabat deum. Respondens autem archisynagogus indignans quia sabbatis curasset ihesus: dicebat turbe. Sed dies sunt in quibus oportet operari. In hijs ergo venite et curamini: et non in die sabbati. Respondens autem ad illum dominus dixit. Propterea unusquisque vestrum sabbato non soluit bovem suum aut asinum a praesepio et ducit ad aquare? Hanc autem filiam abrahe quam alligavit sathanas ecce decem et octo annis: non oportuit solui a vinculo isto die sabbati? Et cum hec diceret erubescerant omnes aduersarii eius: et omnis populus gaudebat in universis quod gloriose fiebat ab eo. Dicebat ergo. Cui simile est regnum dei: et cui simile estimabo illud? Simile est grano sinapis: quod acceptum homo misit in ortum suum et crevit: et factum est in arborem magnam: et volucres celi requieverunt in ramis eius. Et iterum dixit. Cui simile estimabo regnum dei? Simile est fermento quod acceptum mulier abscondit in farine lata tria: donec fermentaret totum. Et ibat per civitates et castella docens: et iter faciens in iherusalem. Ait autem illi quidam. Domine: si pauci sunt qui saluantur? Ipse autem dixit ad illos. Contendite intrare per angustam portam: quia multi dicunt vobis querunt intrare: et non poterunt. Cum autem intraverit patefamiliam et clauserit ostium et incipietis foris stare: et pulsare ostium dicentes domine aperi nobis: et respondens dicet vobis. Nescio vos unde sitis. Tunc incipietis dicere. Mauducavimus coram te et bibimus: et in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis. Nescio vos unde sitis. Discedite a me omnes operarii iniquitatis. Ibi erit fletus et stridor dentium: cum videritis abraham et ysaac et iacob et omnes

prophetas in regno dei: vos autem
 repelli foras. Et venient ab oriente et
 occidente et aquilone et austro: et accu-
 bent in regno dei. Et ecce sunt nouissi-
 mi qui erunt primi: et sunt primi qui
 erunt nouissimi. In ipsa die accesserunt
 quidam phariseorum dicentes illi. Egi et
 vade hinc: quia herodes vult te occi-
 dere. Et ait illis. Ire et dicite vulpi illi.
 Ecce erio demonia et sanitates perficio
 hodie et cras: et tertia die consumor.
 Verumtamen oportet me hodie et cras et
 sequenti ambulare: quia non capio pro-
 phetiam perire extra iherusalem. Iherusalem
 iherusalem que occidis prophetas et lapi-
 das eos qui mittunt ad te. Quoties
 volui congregare filios tuos quemad-
 modum avis nidum suum sub pennis: et
 noluisti. Ecce relinquetur vobis do-
 mus vestra deserta. Dico autem vobis: quia
 non videbitis me donec veniat cum dicens:
 benedictus qui venit in nomine domini. **Cum**
Et factum est cum introisset ihesus in
 domum cuiusdam principis pha-
 riseorum sabbato manducare panem: et
 ipsi observabant eum. Et ecce quidam yd-
 ropicus erat ante illum. Et respondens ihe-
 sus: dixit ad legisperitos et phariseos
 dicens. Si licet sabbato curare? At il-
 li tacerunt. Ipse vero apprehensum sana-
 vit eum: ac dimisit. Et respondens ad
 illos dixit. Cuius vestrum asinus aut
 bos in puteum cadet: et non continuo
 retrahet illum die sabbati? Et non pote-
 rant ad hec respondere illi. Dicebat
 autem et ad invitatos parabolam: inten-
 dens quomodo primos accubitus elige-
 rent: dicens ad illos. Cum invitatus
 fueris ad nuptias: non discumbas in
 primo loco: ne forte honoratiores te sit
 invitatus ab illo: et veniens is qui te
 et illum vocavit: dicat tibi da hunc locum:

et tunc incipias cum rubore nouissi-
 mum locum tenere. Sed cum vocatus
 fueris vade recumbe in nouissimo lo-
 co: ut cum venerit qui te invitavit dicat
 tibi. Amice ascende superius. Tunc erit
 tibi gloria coram simul discumbentibus:
 quia omnis qui se exaltat humiliabitur:
 et qui se humiliat exaltabitur. Dicebat
 autem et ei qui se invitaverat. Cum facias
 prandium aut cenam: noli vocare amicos
 tuos: neque fratres tuos neque cognatos:
 neque vicinos divites: ne forte et ipsi te
 reinvitent: et fiat tibi retributio. Sed
 cum facias convivium voca pauperes debi-
 les claudos et cecos et beatus eris: quia
 non habent retribuere tibi. Retribuet
 autem tibi in resurrectione iustorum. Hec cum
 audisset quidam de simul discumbentibus
 dixit illi. Beatus qui manducabit pa-
 nem in regno dei. At ipse dixit ei. Homo
 quidam fecit cenam magnam: et voca-
 vit multos. Et misit servum suum hora
 cene dicere invitatis ut venirent: quia
 iam parata sunt omnia. Et ceperunt
 simul omnes recusare. Primus dixit
 ei. Villam enim: et necesse habeo egire et
 videre illam. Rogo te: habe me recusatum.
 Et alter dixit. Iuga bovum enim quorundam:
 et ego probare illa. Rogo te: habe me recu-
 satum. Et alius dixit. uxorem duxi: et i-
 deo non possum venire. Et reuersus
 servus nuntiavit hec domino suo. Tunc
 iratus paterfamilias dixit servo suo.
 Egi cito in plateas et vicus civitatis: et
 pauperes ac debiles et cecos et claudos
 introduc huc. Et ait servus. Domine:
 factum est ut imperasti: et adhuc locus
 est. Et ait dominus servo. Egi in vias et se-
 pes et compelle intrare: ut impleatur do-
 mus mea. Dico autem vobis: quod nemo
 virorum illorum qui vocati sunt gustabit
 cenam meam. Ibant autem turbe multe

rum eo: et conuersus dixit ad illos. Si quis uenit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores. adhuc autem et animam suam: non potest meus esse discipulus. Et qui non baiulat crucem suam et uenit post me: non potest me esse discipulus. Quis enim ex uobis uolens turrim edificare non prius sedes computat sumptus qui necessarij sunt. si habeat ad perficiendum: ne postea quam posuerit fundamentum. et non potuerit perficere. omnes qui uident incipiant illudere ei dicentes. quia hic homo cepit edificare et non potuit consummare. Aut quis rex iturus committere bellum aduersus alium regem: non sedens prius cogitat si possit cum decem milibus occurrere ei. qui cum uiginti milibus uenit ad se. Alioquin adhuc illo longe agente: legationem mittens rogat ea que pacis sunt. Sic ergo omnis ex uobis qui non renunciat omnibus que possidet: non potest meus esse discipulus. Bonum est sal. Si autem sal quoque euanuerit: in quo condietur. Neque in terram neque in herquilium uile est: sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi audiat. **Ex.**
Erant autem appropinquantes ei publicani et peccatores: ut audirent illum. Et murmurabant pharisei et scribe dicentes: quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. Quis ad illos parabolam istam dices. Et ait ex uobis homo qui habet centum oues: et si perdidit unam ex illis. nonne dimittit nonagintanovem in deserto et uadit ad illam que perierat donec inueniat eam. Et cum inuenierit eam. imponit in humeros suos gaudens: et ueniens domum conuocat amicos et uicinos dicens illis. Congratulamini michi: quia inueni

ouem meam que perierat. Dico uobis: ita et gaudium erit in celo super uno peccatore penitentiam agente: quam supra nonagintanovem iustis qui non indigent penitentia. Aut qui mulier habens dragmas decem: si perdidit dragmam unam. nonne accendit lucernam et euerit domum et querit diligenter. donec inueniat eam. Et cum inuenierit: conuocat amicos et uicinas dicens. Congratulamini michi: quia inueni dragmam quam perdideram. Ita dico uobis: gaudium erit coram angelis dei super uno peccatore penitentiam agente. Ait autem. Homo quidam habuit duos filios: et dixit adolecentior ex illis patri. Pater: da michi portionem substantie que me contingit. Et diuisit illis substantiam. Et non post multos dies. congregatis omnibus adolecentior filius peregre profectus est in regionem longinquam: et ibi dissipauit substantiam suam uiuendo luxuriose. Et postquam omnia consummasset: facta est fames ualida in regione illa: et ipse cepit egere. Et abiit et adhesit uni ciuium regionis illius: et misit illum in uillam suam ut pasceret porcos. Et cupiebat implere uentre suum de siliquis quas porci manducabant: et nemo illi dabat. In se autem reuersus dixit. Quanti mercennarii in domo patris mei abundant panibus: ego autem hic fame pereo. Surgam et ibo ad patrem meum: et dicam ei pater: peccaui in celum et coram te: iam non sum dignus uocari filius tuus: fac me sicut unum de mercennariis tuis. Et surgens uenit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset. uidit illum pater ipsius: et misericordia motus est: et accurrens cecidit super collum eius: et osculatus est eum. Dixitque ei filius. Pater: peccaui in celum et coram te: iam non sum dignus uocari filius

tuus. Dixit autem pater ad seruos suos. Cito proferte stolam primam et induite illum: et date anulum in manum eius: et calciamenta in pedes eius. Et adducite vitulum saginatum et occidite: et manducemus et epulemur: quia hic filius meus mortuus fuerat et reuixit: perierat et inuentus est. Et ceperunt epulari. Erat autem filius eius senior in agro. Et cum veniret et appropinquaret domui: audiuit symphoniam et chorum: et vocauit unum de seruis: et interrogauit quid hec essent. Usque dixit illi. Frater tuus venit: et occidit pater tuus vitulum saginatum: quia saluum illum recepit. Indignatus est autem: et nolebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare illum. At ille respondens dixit patri suo. Ecce tot annis seruis tibi: et nunquam mandatum tuum preceui: et nunquam dedi tibi michi hedum ut cum amicis meis epularer. Sed postquam filius tuus hic qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus venit: occidisti illi vitulum saginatum. At ille dixit illi. Fili tu semper merum es: et omnia mea tua sunt. Epulari autem et gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est. **Ex vi.**

Dicebat autem et ad discipulos suos. Homo quidam erat diues qui habebat villicum: et hic diffamatus est apud illum: quasi dissipasset bona ipsius. Et vocauit illum: et ait illi. Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tue. Nam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se. Quid faciam: quia dominus meus aufert a me villicationem? fodere non valeo: mendicare erubesco. Scio quid faciam: ut cum amicus fuero a villicatione: recipiant me in domos suas. Conuocatis

itaque singulis debitoribus domini sui: dicebat primo. Quantum debes domino meo? At ille dixit. Centum sados olei. Dixit ergo illi. Accipe cautionem tuam: et sede cito scribe quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu vero quantum debes? Qui ait. Centum choros tritici. Ait illi. Accipe liras tuas: et scribe octoginta. Et laudauit dominus villicum iniquitatis quam prudenter fecisset: quia filij huius seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis: ut cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est: et qui in modico iniquus est: et in maiori iniquus est. Si ergo in iniquo mamona fideles non fuistis: quomodo verum est quis credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis: quomodo verum est quis dabit vobis? Nemo seruus potest duobus dominis seruire. Aut enim unum odiet: et alterum diliget: aut uni adhaerebit et alterum contemnet. Non potestis deo seruire et mamone. Audiebant autem omnia hec pharisei qui erant auari: et deridebant illum. Et ait illis. Vos estis qui iustificastis vos coram hominibus: deus autem nouit corda vestra. Quia quod hominibus altum est: abominatio est ante deum. Legem et propheta usque ad iohannem: et eo regnum dei euangelizat: et omnis in illud vim facit. Facilius est autem celum et terram preterire: quam de lege unum apicem cadere. Omnis qui dimittit uxorem suam et alteram ducit mechatur: et qui dimissam a viro ducit mechatur. Homo quidam erat diues qui induebatur purpura et bisso: et epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine lazarus: qui iacebat

ad ianuā eius ulceribus plenus. cupiens saturari de mīcis que cadebāt de mēsa diuitis: et nemo illi dabat. Sed et canes veniebāt: et lingebāt ulcera eius. Factū est autē ut moreretur mēdicus: et portaretur ab angelis in sinū abrahe. Mortu⁹ ē autē et diues: et sepultus est in inferno. Eleuās autē oculos suos cū esset in tormentis: vidit abrahā a longe. et lazarū in sinu eius: et ipse clamās dixit. Pater abrahā miserere mei: et mitte lazarū ut intingat cetermū digiti sui ī aquā. ut refrigeret linguā meā: quia crucior in hac flāma. Et dixit illi abrahā. Si li recordare quia recepisti bona ī vita tua: et lazarus similiter mala. Nunc autē hic cōsolat⁹: tu vero cruciaris. Et in hīs omnibus inter nos et vos cahos magnū firmatū ē: ut hī qui volunt hīnc trāsire ad vos nō possunt: neq; inde huc trāsire. Et ait. Rogo ergo te pater: ut mittas eū ī domū patris mei. Habeo enim quinq; fratres: ut testetur illis ne et ipi veniāt ī hūc locū tormentorū. Et ait illi abrahā. Habent moysen et pphetas: audiāt illos. At ille dixit. Nō pater abrahā: sed si quis ex mortuis ierit ad eos penitentiā agent. Ait autē illi. Si moysen et prophetas non audiūt: neq; si quis ex mortuis resurrexerit credent. **C. xvij.**

Et ad discipulos suos ait. Impossibile ē ut nō veniant scandala. Ve autē illi p quē veniūt. Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius. et piciatur in mare: q̃ ut scādalizet unū de pusillis istis. Attendite vobis. Si peccauerit in te frater tuus. increpa illū: et si penitentiā egerit dimitte illi. Et si septies ī die peccauerit in te: et septies in die cōuersus

fuerit ad te dicens. penitet me: dimitte illi. Et dixerūt apostoli dño. Adauge nobis fidē. Dixit autē dñs. Si habueritis fidē sicut granū sinapis: dicetis huic arbori moro et radicare et transplantare in mare: et obediret vobis. Quis autē vestrū habens seruū arantem aut pascētē boues qui regresso de agro dicat illi statim transi recūbe: et non dicat. para op retiem et pinge te et ministra michi donec mādurem et bibam. et post hec tu manducabis et bibes? Nūquid gratiā habet seruo illi: quia fecit que ei imperauerat? Non puto. Sic et vos cū feceritis omnia q̃ pcepta sunt vobis dicite: serui inutiles sum⁹. Quod debuim⁹ facere fecimus. Et factū est dum iret ī iherusalē: transibat p mediā samariā et galileā. Et cum ingrederet quiddā castellū: occurrunt ei decem viri leprosi. Qui steterūt a longe: et leuauerūt vocem dicentes. Ihesu pceptor: miserere nostri. Quos ut vidit dixit. Ite: ostendite vos sacerdotibz. Et factū est dum irent: mūdati sunt. Unus autē ex illis ut vidit quia mūdatus est: regressus est cū magna voce magnificās deū. Et cecidit in faciem ante pdes ei⁹: gratias agens. Et hic erat samaritan⁹. Respōdens autē ihesus dixit. Nōne decem mūdati sunt? Et nouē ubi sunt? Non est inuentus qui rediret. et daret gloriā deo: nisi hic alienigena. Et ait illi. Surge vade: q̃a fides tua te saluū fecit. Interrogatus autē a phariseis quando venit regnum dei: respōdens eis dixit. Non veniet regnū dei cū obseruatione: neq; dicent ecce hic aut ecce illic. Ecce enim regnū dei intra vos est. Et ait ad discipulos suos. Venient dies quando desideretis videre unū diem filij hoīs:

et nō videbitis. Et dicent vobis. Ecce
hic et ecce illic. Nolite ire: neq; sedemini.
Nam sicut fulgur choruscans de
sub celo ī ea que sub celo sunt fulget:
ita erit filius hoīs in die sua. Primū
aut oportet illū mīra pati: et reproba-
ri a generatione hac. Et sicut factū est
in dieb; noe: ita erit et in dieb; filij ho-
minis. Edebāt et bibebāt uxores du-
cebāt: et dabant ad nuptias. usq; in
diem qua intravit noe in archam: et
venit diluviū et p̄didit omnes. Simi-
liter sicut factū est ī dieb; loth. Edebāt
et bibebant et vendebāt plantabāt et
edificabāt: qua die aut egiit loth a zo-
domis. pluit ignem et sulphur de celo:
et omnes p̄didit. Scdm̄ hec erit qua di-
e fili⁹ h̄p̄is revelabit. In illa h̄pra q̄ fue-
rit in tecto. et vasa eius in domo ne de-
scendet tollere illa: et qui in agro: simi-
liter non redeat retro. Memores esto-
te uxoris loth. Quicumq; quesierit ani-
mam suā saluā facere p̄det illam. Et
quicumq; p̄diderit illā: vivificabit eam.
Dico vobis: in illa nocte erūt duo in
lecto uno: unus assumetur et alter re-
linquetur. Due erūt molescentes ī unū:
una assumet et altera relinquet. Duo
in agro: unus assumetur: et alter relin-
quet. Respōdētes dicūt illi. Vbi dñe?
Qui dixit illis. Vbiq; fuerit corp⁹ il-
lus cōgregabūtur et aquile. **Exm.**
Quebat aut et parabolā ad illos:
quoniā oportet semp orare et
nō deficere: dicens. Iudee quidā erat
in quadā ciuitate: qui deū nō timebat
et hominē nō reuerbat. Vidua autē
quedā erat in ciuitate illa: et veniebat
ad eū dicens. Vindica me de aduersa-
rio meo. Et nolebat per multū temp⁹.
Post hec aut dixit intra se. Et si deū
nō timeo nec hominē reuereor: tamē

quia molesta est michi hec vidua vin-
dicabo illā: ne in nouissimo veniens
suggillet me. Ait aut dñs. Audite
quid iudee iniquitatis dicit. De⁹ aut
nō faciet vindictā electorū suorū clamā-
nū ad se die ac nocte: et pacienciā habe-
bit in illis. Dico vobis: quia cito faci-
et vindictā illorū. Verū tamē fili⁹ ho-
minis veniens: puras inueniet fidei
in terra. Dixit aut et ad quosdā qui ī
se confidebāt tanq; iusti et asp̄naban-
tur ceteros parabolā istā. Duo hoīes
ascendebāt in templū ut orarent: un⁹
phariseus et alter publican⁹. Pharise-
us stans. hec apud se orabat. Deus
gratias ago tibi: quia non sum sicut
ceteri hominū. raptores. iniusti. adul-
teri: velut etiā hic publican⁹. Ieiuno
bis in sabbato: decimas do omnīū q̄
posideo. Et publican⁹ a longe stans
noletat nec oculos ad celū leuare: sed
percutiebat pedus suū dicens. De⁹ p̄pi-
us esto michi peccatori. Dico vobis:
descendit hic iustificatus in domum
suā ab illo: quia omis qui se exaltat
humiliabitur: et qui se humiliat exal-
tabit. Afferebant aut ad illū et infan-
tes: ut eos tangeret. Quod cū viderēt
discipuli increpabant illos. Ihesus aut
cōvocās illos dixit. Sinite pueros ve-
nire ad me: et nolite vetare eos. Taliū
est enim regnū dei. Amen dico vobis:
quicumq; nō acceperit regnum dei sicut
puer. non intrabit in illud. Et interro-
gauit eum quidam princeps dicens.
Magister bone: quid faciens vitā eter-
nam possidebo? Dixit aut ei ihesus.
Quid me dicis bonū? Nemo bon⁹ nisi
solus deus. Mandata nosti. Nō occi-
des: non mechaberis. nō furtū facies.
nō falsum testimoniū dices: honora
patrē tuū et matrē. Qui ait. Ihes omnia

rustodiu a iuuetute mea. Quo audi-
to ihesus: ait ei. Adhuc unū tibi deest.
Omnia quecumq; habes vende et da
pauperibz: et habebis thesaurū in celo:
et veni sequere me. Hīs ille auditis
contristat⁹ est: quia diues erat valde.
Vidēs aut̃ ihesus illū tristē factū dixit.
Quā difficile qui pecunias habent in
regnū dei intrabūt. Facilius est enim
camelū p foramen acus transire: q̃ di-
uitem intrare in regnū dei. Et dixerūt
qui audiebāt. Et quis potest saluus
fieri? Ait illis. Que impossibilia sunt
apud homines: possibilia sunt apud
deū. Ait aut̃ petrus. Ecce nos dimisi-
mus omnia: et secuti sum⁹ te. Qui di-
xit eis. Amen dico vobis: nemo est q̃
reliquit domū aut parentes aut fra-
tres aut uxorem aut filios ppter regnū
dei et non recipiat multo plura ī hoc
tempore: et in seculo venturo vitā eter-
nam. Assūpsit aut̃ ihesus duodecim:
et ait illis. Ecce ascendimus iherosoli-
mam: et cōsumabunt omnia q̃ scripta
sunt per prophetas de filio hominis.
Tradet̃ enī gentibz: et illudetur ⁊ flagel-
labit̃: et cōspuetur: et postq̃ flagella-
uerint occident eū: et die tertia resur-
get. Et ipi nichil horū intellexerunt. Et
erat verbū istud absconditū ab eis: et
nō intelligebāt que dicebātur. Factū
est autē cū appropinquaret ihericho:
recus quidā sedebat secus viā mendi-
cans. Et cū audiret turbā ptereūtē:
interrogabat quid hoc esset. Dixerūt
aut̃ ei: q̃ ihesus nazaren⁹ trāsiret. Et
clamauit dicens. Ihesu fili dauid: mi-
serere mei. Et qui pibant increpabant
eū ut taceret. Ipse vero miscomagis cla-
mabat: fili dauid miserere mei. Stās
aut̃ ihesus: iussit illū adduci ad se. Et
cum appropinquasset: interrogauit

illū dicens. Quid tibi vīs faciam? At
ille dixit. Dñe ut videā. Et ihesus di-
xit ei. Respice. Fides tua te saluū fecit.
Et confestim vidit: et sequebatur il-
lum magnificās deū. Et omīs plebs
ut vidit dedit laudem deo. **C. xiv.**
Et ingressus prābulabat ihericho.
Et ecce vir noīe zacheus: et hic
princeps erat publicanorū: et ipse diues.
Et querebat videre ihesum quis esset:
et non poterat pre turba: quia statu-
ra pusillus erat. Et p̃currens ascendit
in arborem sicomorū ut videret eū: q̃a
inde erat trāsitur⁹. Et cū venisset ad lo-
cum: suspiciēs ihesus vidit illū: ⁊ dixit
ad eū. Zachee festinās descende: quia
hodie in domo tua oportet me mane-
re. Et festinās descendit: et recepit illū
gaudēs. Et cū viderent omēs murmu-
rabāt dicentes: q̃ ad hominē peccato-
rem diuertisset. Stans autē zacheus
dixit ad ihesum. Ecce dimidiū bonorū
meorū dñe do pauperibz: et si qd̃ aliquē
defraudauī reddo quadruplum. Ait
ihesus ad eum. Quia hodie salus do-
mū hui⁹ facta est: eo q̃ ipse filius sit
abrahe. Venit enī fili⁹ hoīs querere ⁊
saluū facere qd̃ perierat. Hec illis audi-
entibus adiciēs dixit parabolā: eo q̃
esset ppe iherusalē: ⁊ quia existimarent
q̃ cōfestim regnū dei manifestaretur.
Dixit ergo. Homo quidā nobilis ab-
iit in regionē longinquā accipere sibi
regnū: ⁊ reueri. Vocatis aut̃ decem ser-
uis suis: dedit eis decem minas: et ait
ad illos. Negociamini dū venio. Ci-
ues aut̃ ei⁹ oderāt eū: et miserūt legati-
onem post illum dicentes. Nolumus
hunc regnare sup nos. Et factū est ut
rediret accepto regno: et iussit vocari
seruos quibus dedit pecuniā: ut sciret
quātū quisq; negociatus esset. Venit

autē prim⁹ dicens. Dñe: mna tua decē
mnas acquisiuit. Et ait illi. Euge bo-
ne serue: quia in modico fuisti fidelis:
eris potestatem habens supra decem
ciuitates. Et alter venit dicens. Dñe:
mna tua fecit quinq; mnas. Et huic a-
it. Et tu esto sup quinq; ciuitates. Et al-
ter venit dicens. Dñe ecce mna tua:
quā habui repositā i sudario. Timui
enim te quia homo austeris es: tollis
quod nō posuisti. et metis qd non se-
minasti. Dixit ei. De ore tuo te iudico
serue nequā. Sciebas q ego homo
austeris sum tollens qd non posui: et
metens qd nō seminaui. Et quare nō
dedisti pecuniā meā ad mensam: et e-
go venies cum usuris utiq; egegissem
illud. Et astantib; dixit. Auferte ab
illo mnam: et date illi q decē mnas ha-
bet. Et dixerunt ei. Dñe: habet decem
mnas. Dico aut vobis: qā omni ha-
bēti dabit et abūdabit: ab eo aut q nō
habet: et qd habet. auferet ab eo. Verū-
tamē inimicos meos illos qui nolue-
runt me regnare sup se adducite huc:
et interficite ante me. Et hīs dictis pre-
cedebat ascendens iherosolimā. Et fa-
ctum est cū appropinquasset ad beth-
phage et bethaniam. ad mōtem qui
vocat oliueti: misit duos discipulos
suos dices. Ite i castellū qd cōtra vos
est. In qd introeūtes. inuenietis pullū
asine alligatū: cui nemo vnq; hoīm
sedit. Soluite illum: et adducite. Et si
quis vos interrogauerit quare solui-
tis: sic dicitis ei. Quia dñs operā eius
desiderat. Abierūt aut qui missi erāt:
et inuenierunt sicut dixit illis stantem
pullū. Soluentib; aut illis pullū: di-
xerūt dñi eius ad illos. Quid soluitis
pullū? At illi dixerūt. Quia domin⁹
eum necessariū habet. Et duxerūt illū

ad ihesum. Et iactātes vestimēta sua
supra pullū: imposuerūt ihesum. Eūte
autē illo substernebāt vestimēta sua i
via. Et cū appropinquaret iā ad descen-
sum mōtis oliueti: reperūt omnes tur-
be descendentium gaudentes laudare
deū voce magna sup omnibus quas
viderāt virtutib; dicentes. Benedict⁹
qui venit rex in noīe dñi: pax in celo et
gloria i excelsis. Et quidā phariseor;
de turbis dixerunt ad illū. Magister
inrepa discipulos tuos. Quibus ipse
ait. Dico vobis: quia si hī tacuerint
lapides clamabunt. Et ut appropin-
quauit: videns ciuitatē fleuit sup illā
dicens. Quia si cognouisses et tu. Et
quidē i hac die tua q ad pacē tibi: nūc
aut abscondita sūt ab oculis tuis. Quia
venient dies in te. et circumdabūt te inī-
mici tui vallo: et circumdabūt te. et co-
angustabūt te undiq;: et ad terrā pro-
sternēt te. et filios tuos qui in te sunt.
Et nō relinquent in te lapidē sup lapi-
dem: eo q nō cognoueris tempus visi-
tationis tue. Et ingressus in templum
cepit eicere vendētes et emētes: dicens
illis. Scriptū est: quia dom⁹ mea do-
mus orationis est. Vos aut fecistis il-
lam speluncā latronū. Et erat docens
quotidie in templo. Principes aut sa-
cerdotum et scribe et principes plebis.
querēbāt illū pdere: et nō inueniebāt
quid facerent illi. Omnis enī pplus sus-
pensus erat audiens illum. **C. xx.**

Et factum est in una dierū docen-
te illo pplū in templo et euange-
lizante: cōuenerūt principes sacerdotū
et scribe cū seniorib;: et aiunt dicentes
ad illū. Dic nobis i qua potestate hec
facis. Aut quis est qui dedit tibi hāc
potestatem? Respōdens aut ihesus di-
xit ad illos. Interrogabo vos et ego

unū verbū. Respondete mihi. Baptis-
mum iohannis de celo erat: an ex ho-
minibz? At illi cogitabant inter se di-
centes. Quia si dixerim⁹ de celo diceret.
Quare ergo nō credidistis illi? Si au-
tem dixerim⁹ ex hominibz: plebs uni-
uersa lapidabit nos. Certe sunt enim
iohānem prophetā esse. Et responde-
runt se nescire unde esset. Et ihesus a-
it illis. Neq; ego dico vobis: in qua
potestate hec facio. Cepit autē dicere
ad plebem parabolā hāc. Homo plā-
tauit vineā ⁊ locauit eam colonis: et
ipse peregre fuit multis temporibz. Et
in tempore misit ad cultores seruū: ut
de fructu vinee darent illi. Qui celum
dimiserūt eum inanē. Et addidit al-
terū seruū mittere. Illi autē hunc quoq;
redentes. et afficientes cōtumelia: dimi-
serūt inanem. Et addidit terciū mitte-
re: qui ⁊ illū vulnerātes eiecerūt. Dixit
autē dñs vinee. Quid faciā? Mittā fili-
um meū dilectū: forsitan cū hunc vide-
rint verebuntur. Quem cum vidissent
coloni: cogitauerunt intra se dicentes.
Hic est heres. Occidam⁹ illū: ut nra fi-
at hereditas. Et eieciū illū extra vineā
occiderunt. Quid ergo faciet illis dñs
vinee? Veniet ⁊ pdet colonos istos: ⁊
dabit vineā alijs. Quo audito dixerūt
illi. Absit. Ille autē aspiciens eos ait.
Quid ē ergo hoc qd scriptū ē. lapidem
quē reprobauerūt edificātes hic fact⁹ ē
ī caput āguli? Omnis q̄ ceciderit supra
illū lapidē cōquassabit: supra quē au-
tem ceciderit. cōminuet illū. Et q̄rebāt
principes sacerdotū et scribe mittere ī
illū man⁹ illa hora: ⁊ rimuerūt pplm.
Cognouerūt enī qd ad ipos dixerit si-
militudinē hanc. Et obseruātes mise-
runt insidiatores q̄ se iustos simula-
rent. ut caperēt eū ī sermone: ut traderēt

illū principatui ⁊ potestati p̄sidis. Et
interrogauerūt eū dicentes. Magister
scim⁹ quia recte dicis ⁊ doces: et non
accipis psonam: sed viā dei in veritate
doces. Licet nobis dare tributū cesari
an nō? Considerans autē dolū illorū
dixit ad eos. Quid me tēptatis? Nō
dite mihi denariū. Cui⁹ habet ymagi-
nem ⁊ inscriptionē? Respondentes dixe-
runt. Cesaris. Et ait illis. Reddite er-
go q̄ sunt cesaris cesari: et q̄ sūt dei deo.
Et non potuerūt verbū ei⁹ reprehendere
corā plebe: et mirari in responso eius
tacuerūt. Accesserunt autē quidā sadu-
ceorū. qui negant esse resurrectionē: et
interrogauerūt eū dicentes. Magister.
moyses scripsit nobis: si frater alicui⁹
mortuus fuerit habens uxorem. ⁊ hic
sine liberis fuerit ut accipiat eā frater
eius uxorem. et suscitet semē fratri suo.
Septem ergo fratres erant: ⁊ primus
accepit uxorem et mortu⁹ est sine filijs.
Et sequens accepit illā: et ipse mortu⁹
est sine filio. Et tercius accepit illā: si-
militer ⁊ omnes septem ⁊ non relique-
runt semē: et mortui sunt. Nouissime
omniū mortua est et mulier. In resur-
rectione ergo cui⁹ eorū erit uxor? Siqui-
dem septem habuerūt eam uxore. Et
ait illis ihesus. Filij hui⁹ seculi nubūt.
et tradūtur ad nuptias: illi vero q̄ di-
gni habebunt seculo illo. et resurrecti-
one ex mortuis neq; nubēt neq; ducēt
uxores: neq; ultra mori poterūt. Equa-
les enim angelis sunt: et filij sunt dei.
cū sint filij resurrectionis. Quia vero
resurgant mortui. ⁊ moyses ostendit
sec⁹ rubū: sicut dicit dñm deū abrahā
et deū ysaac. et deū iacob. Deus autem
non est mortuorū sed viuorū. Omnes
enī viuunt ei. Respondētes autē quidā
scribae dixerūt ei. Magister bene dixisti.

Et amplius non audebant eū quicūq;
interrogare. Dixit autē ad illos. Quo-
modo dicūt cristū filiū dauid esse: et ipse
dauid dicit i libro psalmod. Dixit do-
min⁹ dñs meo sede a dextris meis. Do-
nec ponā inimicos tuos scabellū pedū
tuorū. Dauid ergo dñm illū vocat: et
quomō filius eius est? Audiente autē
omni p̃plo dixit discipulis suis. Atten-
dite a scribis qui volūt ambulare in
stolis. et amant salutationes in foro:
et primas cathedras in synagogis:
et p̃mos discubitus in cōuiuijs. Qui
deuorāt domos viduarū: simulan-
tes longam orationem. Qui accipient
damnationem maiorem. **C. xxi.**

Respiciens autē vidit eos qui mit-
tebāt munera sua i gazophylaci-
um diuites. Vidit autē et quādā vidu-
am paupculā mittentem era minuta
duo. Et dixit. Vere dico vobis: q̃a vi-
dua hec paup plus q̃ omēs misit. Nā
omēs hī eē abundantī sibi miserunt
in munera dei: hec autem eē eo q̃ de-
est illi omnē victum suū quē habuit
misit. Et quibusdā dicentibz de tēplo
q̃ bonis lapidibz et donis ornatum
esset. Dixit. Hec que videtis: veniēt dies
in quibus non relinquet lapis sup la-
pidē qui nō destruāt. Interrogauerūt
autem illū dicētes. Preceptor quando
hec erūt: et qd signū cū fieri incipient?
Qui dixit. Videte ne seducamini. Mul-
ti enim venient in noīe meo dicentes
quia ego sum: et tempus appropiqua-
uit. Nolite ire post eos cū autē audie-
ritis prelia et seditiones. nolite terri.
Oportet primū hec fieri: sed nondum
statim finis. Tunc dicebat illis. Sur-
get gens contra gentem et regnū adū-
sus regnū: et terremot⁹ magni erūt p̃
lora. et pestilentie et fames: terroresq; de

celo. et signa magna erūt. Sed ante hec
omnia iniicient vobis manus suas:
et p̃sequent tradentes in synagogas et
custodias: trahentes ad reges et p̃sides
propter nomē meū. Contiger autem
vobis in testimoniū. Ponite ergo in
cordibus vris non p̃meditari quēad-
modū respondeatis. Ego enim dabo
vobis os et sapientiā: cui nō poterunt
resistere et cōtradicere omnes aduersa-
rii vestri. Trademini autē a parentibz et
fratribz et cognatis et amicis: et mor-
te afficient eē vobis. Et eritis odio o-
mnibus hominibus p̃pter nomē meū.
Et capillus de capite vestro non peri-
bit. In patientia vestra possidebitis
animas vras. Cum autē videritis cir-
cundari ab exercitu iherusalē: tūc scito-
te quia appropinquauit desolatio ei⁹.
Tunc q̃ in iudea sunt fugiāt ad mon-
tes: et qui in medio eius discedant. et
qui in regionibus non intrent in eā:
quia dies ultionis hī sunt ut imple-
antur omnia que scripta sunt. Ve au-
tem pregnantibus et nutriendis in illis
diebz. Erūt enī pressura magna super
terrā: et ira p̃plo huic. Et cadent i ore
gladii: et captiui ducent in omēs gen-
tes. Et iherusalē calcabit a gentibus:
donec impleantur tempora nationū.
Et erūt signa in sole et luna et stellis:
et in terris pressura gentiū p̃ cōfusione
sonit⁹ maris et fludui: arescentibz ho-
minibus p̃ timore et rep̃datione que
supueniēt uniuerso orbi. Nam virtu-
tes celorū mouebūtur. Et tunc videbūt
filiū hoīs venientē in nube cū potesta-
te magna et maiestate. Hijs autē fieri
incipiētibz. respicite et leuate capita
vestra: quoniā appropinquat redem-
ptio vestra. Et dixit illis similitudinē.
Videte ficulneā et omnes arbores: cū

producunt iam et se fructu scitis quoniam prope est etas. Ita et vos cum videritis hec fieri: scitote quoniam prope est regnum dei. Amen dico vobis: quia non preteribit generatio hec donec omnia fiant. Celum et terra transibunt: verba aut mea non transibunt. Attendite aut vobis ne forte grauentur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vite: et superueniat in vos repentina dies illa. Tanquam laqueus enim superueniet in omnes: qui sedent super faciem omnis terre. Vigilate ergo omni tempore orantes: ut digni habeamini fugere ista omnia que futura sunt: et stare ante filium hominis. Erat autem diebus docens in templo: noctibus vero egrediens morabatur in monte qui vocatur oliueti. Et omnis populus manebat ad eum in templo audire eum. **C. xxv.**

Appropinquabat autem dies festus azimorum qui dicitur pascha. Et querebant principes sacerdotum et scribe quomodo eum interficerent: timebant vero plebem. Intravit autem sathanas in iudam qui cognominabatur scarioth: unum de duodecim: et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quemadmodum illum traderet eis. Et gauisi sunt: et pacti sunt pecuniam illi dare. Et spondit. Et querebat opportunitatem: ut traderet illum sine turbis. Venit autem dies azimorum: in qua necesse erat occidi pascha. Et misit petrum et iohannem dicens. Eunt parate nobis pascha: ut manducemus. At illi dixerunt. Vbi vis paremus? Et dixit ad eos. Ecce introeuntibus vobis in civitatem occurret vobis homo amphoram aque portans: sequimini eum in domum in qua intrat: et dicetis patrifamilias domus. Dicit tibi magister.

Vbi est dixerunt ubi pascha cum discipulis meis manducemus? Et ipse ostendit vobis cenaculum magnum stratum: et ibi parate. Eunt autem inuenerunt sicut dixit illis: et parauerunt pascha. Et cum facta esset hora discubuit: et duodecim apostoli cum eo. Et ait illis. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum: antequam patiar. Dico enim vobis: quia et hoc non manducabo illud donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gratias egit et dixit. Accipite et dividite inter vos. Dico enim vobis: quod non bibam de generatione vitis donec regnum dei veniat. Et accepto pane gratias egit et fregit: et dedit eis dicens. Hoc est corpus meum: quod pro vobis datur. Hoc facite in meam commemorationem. Similiter et calicem: postquam cenauit dicens. Hic est calix noui testamenti in sanguine meo: qui pro vobis fundetur. Verumtamen ecce manus tradentis me mecum est in mensa. Et quidem filius hominis secundum quod definitum est vadit. Verumtamen de homini per quem tradetur. Et ipsi ceperunt querere inter se: quis esset ex eis qui hoc facturum esset. Facta est autem et contentio inter eos: quis eorum videretur esse maior. Dixit autem eis. Reges gentium dominantur eorum: et qui potestatem habent super eos benefici vocantur. Vos autem non sic. Sed qui maior est in vobis fiat sicut iunior: et qui precessor est sicut ministrator. Nam quis maior est? Qui recumbit: an qui ministrat? Nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat. Vos autem estis qui permansistis mecum in temptationibus meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit michi pater meus regnum: ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo: et sedetis super thronos

duodecim iudicantes duodecim tribus israel. Ait autem dominus simoni. Simon: ecce sathanas repetiuit vos. ut cribra-
ret sicut triticum. Ego autem rogavi pro te:
ut non deficiat fides tua. Et tu aliquan-
do conuersus: confirma fratres tuos.
Qui dixit ei. Domine: tecum paratus sum
et in carcerem et in mortem ire. Et ille
dixit. Dico tibi petre: non carabit ho-
die gallus. donec ter abneges nosse
me. Et dixit eis. Quando mihi vos sine
sacculo et pera et calciamentis: nunquid
aliquid defuit vobis? At illi dixerunt.
Nichil. Dixit ergo eis. Sed nunc qui ha-
bet sacculum tollat: similiter et peram. Et
qui non habet: vendat tunicam suam et
emat gladium. Dico enim vobis: quo-
niam adhuc hoc quod scriptum est oportet
impleri in me: et quod cum iniquis depu-
ratus est. Et enim ea que sunt de me fi-
nem habent. At illi dixerunt. Domine: ecce
duo gladii hic. At ille dixit eis. Satis
est. Et egressus ibat secundum consuetudi-
nem in montem oliuarum. Secuti sunt
illum et discipuli. Et cum puenisset ad locum:
dixit illis. Orate: ne intretis in tempta-
tione. Et ipse auulsus est ab eis quando
iactus est lapidis: et positis genibus
orabat dicens. Pater: si vis transfer
calicem istum a me. Verutamen non mea
voluntas: sed tua fiat. Apparuit autem
illi angelus de celo confortans eum. Et
factus in agonia prolixius orabat. Et
factus est sudor eius: sicut gutte sangui-
nis decurrentis in terram. Et cum surrexisset
ab oratione et uenisset ad discipulos suos:
inuenit eos dormientes pro tristitia.
Et ait illis. Quid dormitis? Surgite
orate: ne intretis in temptatione. Ad-
huc eo loquente: ecce turba. et qui vocaba-
tur iudas unus de duodecim antece-
debat eos: et appropinquauit ihesu. ut

oscularetur eum. Ihesus autem dixit illi.
Iuda. osculo filium hominis tradis?
Videntes autem hi qui circa ipsum erant
quod futurum erat: dixerunt ei. Domine: si percu-
mus in gladio? Et percussit unus ex il-
lis seruum principis sacerdotum: et ampu-
tauit auriculam eius ceteram. Respondens
autem ihesus ait. Sinite. Usque huc. Et
cum tetigisset auriculam eius. sanauit eum.
Dixit autem ihesus ad eos qui venerant
ad se principes sacerdotum et magistra-
tus templi et seniores. Quasi ad latro-
nem existis cum gladiis et fustibus. Cum
quotidie uobiscum fuero in templo: non
extendistis manus in me. Sed hec est
hora uestra: et potestas tenebrarum. Com-
prehendentes autem eum. duxerunt ad domum
principis sacerdotum: petrus uero seque-
batur a longe. Accenso autem igne in me-
dio attus. et circumsedentibus illis: erat pe-
trus in medio eorum. Quem cum uidisset
ancilla quedam sedentem ad lumen: et
cum fuisset intuita dixit. Et hic cum illo
erat. At ille negauit eum dicens. Mul-
lier: non noui illum. Et post pusillum ali-
us uidens eum dixit. Et tu de illis es. Pe-
trus uero ait. Qui homo non sum. Et inter-
uallo facto quasi hinc unum: alius qui-
dam affirmabat dicens. Vere et hic
cum illo erat: nam et galileus est. Et
ait petrus. Homo: nescio quid dicis. Et
continuo adhuc illo loquente cantauit
gallus. Et conuersus dominus respexit petrum.
Et recordatus est petrus uerbi domini sicut dixe-
rat: quia priusquam gallus ceter. ter me nega-
bis. Et egressus foras petrus fleuit ama-
re. Et uiri qui tenebant illum. illudebant ei
ridentes. Et uelauerunt eum: et percutiebant
faciem eius: et interrogauerunt eum dicentes.
Prophetiza. Quis est qui te percussit?
Et alia multa blasphemantes dicebant
in eum. Et ut factus est dies. conuenerunt

seniores plebis et principes sacerdotum
et scribe: et duxerunt illum in consilium suum di-
centes. Si tu es christus. dic nobis. Et
ait illis. Si vobis dixerim non credetis
mihi: si autem et interrogauerim non respon-
debitis mihi: neque dimittetis. Et hoc
autem erat filius hominis sedens a dextris
virtutis dei. Dixerunt autem omnes. Tu
ergo es filius dei? Qui ait. Vos dicitis:
quia ego sum. At illi dixerunt. Quid
adhuc desideramus testimonium? Ipsi
enim audiuimus de ore eius. **C. xxm.**

Et surgens omnis multitudo eorum
duxerunt illum ad pilatum. Leperunt
autem accusare illum dicentes. Nunc inue-
nimus subvertentem gentem nostram:
et prohibentem tributa dari cesari: et di-
centem se christum regem esse. Pilatus autem
interrogauit eum dicens. Tu es rex iude-
orum? At ille respondens ait. Tu dicis.
Ait autem pilatus ad principes sacerdo-
rum et turbas. Nichil inuenio cause in
hoc homine. At illi inualescebant di-
centes. Comouit ipsum docens per uni-
uersam iudeam incipiens a galilea usque
huc. Pilatus autem audiens galileam in-
terrogauit si homo galileus esset. Et
ut cognouit quod de herodis potestate
esset remisit eum ad herodem: qui et ipse
iherosolimis erat illis diebus. Herodes
autem viso ihesu: gaudens est valde.
Erat enim cupiens eum multo tempore vi-
dere eum eo quod audiret multa de eo: et spe-
rabat signum aliquod videre ab eo fieri.
Interrogabat autem illum multis sermo-
nibus: at ipse nichil illi respondebat.
Stabant autem principes sacerdotum et scri-
be constanter accusantes eum. Spreuit autem
illum herodes cum exercitu suo: et illius in-
dutus veste alba: et remisit ad pilatum.
Et facti sunt amici herodes et pilatus
in ipsa die: nam antea inimici erant

ad inuicem. Pilatus autem conuocatis
principibus sacerdotum et magistratibus
et plebe: dixit ad illos. Obtrulistis mi-
hi hunc hominem. quasi auertentem po-
pulum: et ecce ego coram vobis interrogans.
nullam causam inuenio in homine isto:
et hijs in quibus eum accusatis. Sed
neque herodes. Nam remisit vos ad il-
lum: et ecce nichil dignum morte actum est
ei. Emendatum ergo illum dimittam. Ne-
cesse autem habebat dimittere eis per diem
festum unum. Exclamauit autem simul uni-
uersa turba dicens. Tolle hunc: et dimit-
te nobis barraban. Qui erat propter se-
ditionem quandam factam in ciuitate et ho-
miciidum missus in carcerem. Iteque autem
pilatus locutus est ad eos: volens dimit-
tere ihesum. At illi succlamabant dice-
tes. Crucifige: crucifige eum. Ille autem
tercio dixit ad illos. Quid enim mali fe-
cit iste? Nullam causam mortis inuenio
in eo. Corripiam ergo illum et dimittam.
At illi instabant vocibus magnis postu-
lantes ut crucifigeretur: et inualescebant
voces eorum. Et pilatus adiudicauit fieri
petitionem eorum. Dimisit autem illis eum. qui
propter homicidium et seditionem missus
fuerat in carcerem quem petebant: ihesum vero
tradidit voluntati eorum. Et cum duceret eum
apprehenderunt simonem quendam cyrenen-
sem venientem de villa: et imposuerunt
illi crucem portare post ihesum. Seque-
batur autem illum multa turba populi et mu-
lierum: que plangebant et lamentabantur
eum. Conuersus autem ad illas ihesus di-
xit. Filie iherusalē nolite flere super me:
sed super vos ipsas flere. et super filios ve-
stros. Quoniam ecce venient dies in qui-
bus dicent. Beate steriles. et ventres qui
non genuerunt: et ubera que non lacta-
uerunt. Tunc incipient dicere montibus
cadite super nos: et collibus operite nos.

Quia si in viridi ligno hec faciunt: in arido quid fiet? Ducebant autem et alij duo nequam cum eo: ut interficerent. Et postquam venerunt in locum qui vocatur calvarie: ibi crucifixerunt eum: et latrones: unum a dextris: et alter a sinistris. Ihesus autem dicebat. Pater dimitte illis. Non enim sciunt quid faciunt. Dividentes vero vestimenta eius miserunt sortes. Et stabat populus expectans: et decidebant eum principes cum eis dicentes. Alios saluos fecit: se saluum faciat: si hic est christus dei electus. Illudabant autem ei et milites accedentes: et acervum offerentes ei dicentes. Si tu es rex iudeorum saluum te fac. Erat autem et superscriptio scripta super eum litteris grecis et latinis et hebraicis: hic est rex iudeorum. Unus autem de hijs qui pendebat latronibus blasphemabat eum dicens. Si tu es christus: saluum fac teipsum et nos. Respondens autem alter increpabat eum dicens. Neque tu times deum: qui in eadem damnatione es. Et nos quidem iuste: nam digna factis recipimus. Hic vero nichil mali gessit. Et dicebat ad ihesum. Domine: memento mei cum veneris in regnum tuum. Et dixit illi ihesus. Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiso. Erat autem fere hora sexta: et tenebre facte sunt in universam terram usque in horam novam. Et obscuratus est sol: et velum templi scissum est medium. Et clamans voce magna ihesus ait. Pater: in manus tuas commendo spiritum meum. Et hec dicens expiravit. Videns autem centurio quod factum fuerat: glorificavit deum dicens. Vere hic homo iustus erat. Et omnis turba eorum qui simul aderat ad spectaculum istud: et videbant que fiebant: percutientes pectora sua revertebantur. Stabant autem omnes noti

eius a longe: et mulieres que secute eum erant a galilea hec videntes. Et ecce vir nomine ioseph qui erat decurio: vir bonus et iustus: hic non consenserat consilio et actibus eorum: ab arimathia civitate iudee: qui expectabat et ipse regnum dei. Hic accessit ad pilatum et petiit corpus ihesu: et depositum involuit syndone: et posuit eum in monumento excavo: in quo nondum quisquam positus fuerat. Et dies erat parasceves: et sabbatum illucescebat. Subsecute autem mulieres quarum eo venerat de galilea viderunt monumentum: et quemadmodum positum erat corpus eius: et revertentes paraverunt aromata et unguenta: et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum. **C. xxiii.**

Quia autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum portantes que paraverant aromata: et invenerunt lapidem revolutum a monumento: et ingressae non invenerunt corpus domini ihesu. Et factum est dum mentes confuturare essent de isto: ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cum timerent autem et declinarent vultum in terram: dixerunt ad illas. Quid queritis viventem cum mortuis? Non est hic: sed surrexit. Recordamini qualiter locutus est vobis: cum adhuc in galilea esset dicens. Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum: et crucifigi: et die tertia resurgere. Et recordate sunt verborum eius: et regressae a monumento nuntiaverunt hec omnia illis undecim: et ceteris omnibus. Erat autem maria magdalene: et iohanna: et maria iacobi: et ceterae quae cum eis erant: quae dicebant ad apostolos hec. Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista: et non crediderunt illis. Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum: et praeinveniens

vidit linteamina sola posita: et abiit
secū mirans quod factum fuerat. Et ecce
duo ex illis ibant ipsa die in castellū
quod erat in spacio stadiorū sexagita
ab iherusalē nomine emmaus: et ipi
loquebantur ad inuicem de hijs omni-
bus que acciderant. Et factū est dum
fabularentur et secū querebant: et ipse
ihesus appropinquās ibat cū illis. Ocu-
li autē illorū tenebantur. ne eum agno-
scerent. Et ait ad illos. Qui sūt hij ser-
mones quos cōfertis ad inuicem am-
bulātes: et estis tristes? Et respondēs
un⁹ cui nomē cleophas: dixit ei. Tu so-
lus peregrin⁹ es i iherusalē et nō cogno-
uisti que facta sunt in illa hijs diebz?
Quibz ille dixit. Que? Et dixerūt. De
iesu nazareno qui fuit vir ppheta:
potens in opere et sermone. coram deo
et omni ppo. Et quomō eū tradiderūt
sumi sacerdotes et principes nostri in
damnationē mortis: et crucifixerūt eū.
Nos autē sperabam⁹: quia ipse esset re-
demptur⁹ israel. Et nunc sup hec o-
mnia tertia dies est hodie: qd hec facta
sunt. Sed et mulieres quedam ex nrīs
terruerūt nos. que ante lucem fuerunt
ad monumentū: et nō inuento corpo-
re ei⁹. venerūt dicentes se etiā visionē
angelorū vidisse: qui dicūt eum viuere.
Et abierunt quidā ex nrīs ad monu-
mentū: et ita inuenerunt sicut mulieres
dixerūt: ipm vero non inuenerunt. Et
ipse dixit ad eos. O stulti et tardi corde
ad credendū in omnibus q locuti sunt
prophete. Nonne hec oportuit pati
christū: et ita intrare in gloriā suā? Et
incipiens a moysi et omnibus pphetis:
interpretabatur illis in omnibz scriptu-
ris que de ipso erāt. Et appropinqua-
uerūt castello quo ibant: et ipse se finxit
longius ire. Et coegerūt illū dicentes.

Mane nobiscū quoniam aduerspera-
scit: et inclinata est iā dies. Et intrauit
cum illis. Et factū est dum recumberet
cum eis accepit panē: et benedixit ac fecit:
et porrigebat illis. Et aperti sunt o-
culi eorū: et cognouerūt eū: et ipse euani-
uit ex oculis eorū. Et dixerunt ad inuicem.
Nonne cor nr̄m ardēs erat i nobis. dū
loqueretur in uia: et aperiret nobis scri-
pturas? Et surgentes eadem hora re-
gressi sunt in iherusalē: et inuenerunt
cōgregatos undecim. et eos qui cū illis
erant dicentes q surrexit dñs vere: et
apparuit simoni. Et ipi narrabant q
gesta erāt i uia: et quomō cognouerūt
eum in fractione panis. Dum autem
hec locuntur: stetit ihesus in medio eo-
rum et dixit. Pax uobis. Ego sū: nolite
timere. Cōturbati uero et cōterriti. re-
stimabant se spiritū uidere. Et dixit
eis. Quid turbati estis: et cogitationes
ascendūt in corda uestra? Videte ma-
nus meas et pedes: quia ego ipse sum.
Palpate et uidete: quia spiritus carnē
et ossa nō habet. sicut me uidetis ha-
bere. Et cum hoc dixisset: ostendit eis
manus et pedes. Adhuc autē illis
nō credentibus et mirantibus pre gau-
dio. dixit. Habetis hic aliquid quod
manducetis? At illi obtulerūt ei partem
piscis assi: et fauū mellis. Et cū mādū-
casset coram eis: sumens reliquias de-
dit eis. Et dixit ad eos. Hec sunt uerba
q locut⁹ sū ad uos cū adhuc essem uo-
biscū: quoniam necesse est impleri omnia
que scripta sunt in lege moysi et pphe-
tis et psalmis de me. Tūc aperuit illis
sensum. ut intelligerēt scripturas: et di-
xit eis. Quoniam sic scriptū ē. et sic oportet
christū pati et resurgere a mortuis
tercia die: et p̄dicare in nomine ei⁹ peni-
tentia et remissionē peccatorū i omnes

gentes: incipientibus ab iherosolima.
 Vos aut testes estis horum. Et ego mit-
 tam pmissum patris mei in vos: vos
 aut sedete in ciuitate. quoadusq; indu-
 amini virtute et alto. Eduxit aut eos
 foras in bethaniam: et eleuatis mani-
 bus suis benedixit eis. Et factum est du
 benediceret illis recessit ab eis: et fereba-
 tur in celum. Et ipsi adorantes regres-
 si sunt in iherusalem cum gaudio ma-
 gno: et erant semper in templo lau-
 dantes et benedicentes deum amen.
Incipit prologus sup euange-
liu iohannis.

Hic est iohannes euange-
 lista vnus ex discipulis dñi:
 qui virgo a deo electus ē:
 quē de nuptijs volentem
 nubere vocauit deus. Cui virginitatē
 in hoc duplex testimoniū datur in eu-
 angelio: qd et pre ceteris dilectus a deo
 dicitur: et huic matrem suā de cruce com-
 mendauit dñs. ut virginē virgo serua-
 ret. Deniq; manifestans in euangelio
 qd erat ipse incorruptibilis verbi opus
 inchoans. Solus verbū carnē factum
 esse. nec lumen a tenebris cōprehensū
 fuisse testatur: primū signū ponēs qd
 in nuptijs fecit dñs ostendens qd ipse
 erat: ut legentibus demonstraret qd ubi
 dñs inuitatus sit deficere nuptiarū vi-
 num debeat: et veteribus immutatis.
 noua omnia que a cristo instituunt
 appareāt. Hoc aut euāgelium scripsit in
 asia. postea qd i pathmos insula apo-
 calipsim scripserat: ut cui i principio ca-
 nonis incorruptibile principū pnotat
 in genesi: ei etiā incorruptibilis finis
 p virginē i apocalipsi redderet dicēte
 cristo ego sum alpha et o. Et hic ē io-
 hannes: qui sciens superuenisse diem re-
 cessus sui. Conuocatis discipulis suis

in epheso. per multa signorū experimen-
 ta pmetis cristū descendens i defossū
 sepulture sue locū facta oratione. po-
 situs est ad patres suos: tam extraneus
 a dolore mortis qd a corruptione car-
 nis inuenitur alienus. Tamen post o-
 mnes euāgelium scripsit: et hoc virgini
 debebat. Quorū tamē vel scriptorū tēpo-
 ris dispositio. vel librorū ordinatio ideo
 a nobis per singula non reponitur:
 ut sciendi desiderio collato et querenti-
 bus fructus laboris: et deo magiste-
 riū doctrina seruetur. *Incipit iohannis*
Evangelista. C. 1.

In principio erat verbū: et verbū erat
 apud deū: et deus erat verbū. Hoc erat
 in principio apud deū. Omnia p ipm
 facta sunt: et sine ipso factum est nichil.
 Quod factū est in ipso vita erat: et vita
 erat lux hominū: et lux in tenebris lu-
 cet. et tenebre eā nō cōphenderūt. Fu-
 it homo missus a deo: cui nomē erat io-
 hānes. Hic venit i testimoniū ut testi-
 moniū phiberet de lumine: ut omnes
 crederent p illū. Nō erat ille lux: sed ut
 testimoniū phiberet de lumine. Erat
 lux vera: que illuminat omnē homi-
 nem veniētem in hūc mundū. In mū-
 do erat: et mūdus p ipm factus est: et
 mūdus eū non cognouit. In ppria ve-
 nit: et sui eū nō receperūt. Quotq; aut
 receperūt eū. dedit eis potestatem filios
 dei fieri: hīs qui credūt in nomine ei.
 Qui nō ex sanguinibus neq; ex volun-
 tate carnis. neq; ex voluntate viri: sed
 ex deo nati sunt. Et verbū caro factum
 est: et habitauit in nobis. Et vidimus
 gloriā ei. gloriā quasi unigeniti a
 patre: plenū gratie et veritatis. Iohan-
 nes testimoniū phibet de ipso. et cla-
 mat dicens. Hic erat quē dixi: qd post
 me venturus est. ante me factus est:

quia prior me erat. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus et gratiam pro gratia: quia lex per moysen data est: gratia et veritas per ihesum cristum facta est. Deum nemo vidit unquam. Unigenitus filius qui est in sinu patris: ipse enarrauit. Et hoc est testimonium iohannis: quando miserunt iudei ab iherosolymis sacerdotes et leuitas ad eum ut interrogarent eum. Tu qui es? Et confessus est: et non negavit. Et confessus est: quia non sum ego cristus. Et interrogauerunt eum. Quid ergo? Elias es tu? Et dixit. Non sum. Propheta es tu? Et respondit. Non. Dixerunt ergo ei. Quis es ut responsu demus hijs qui miserunt nos? Quid dicis de teipso? Ait. Ego vox clamantis in deserto dirigite viam domini: sicut dixit ysaias propheta. Et qui missi fuerant erant ex phariseis. Et interrogauerunt eum: et dixerunt ei. Quid ergo baptizas si tu non es cristus? neque elias neque propheta? Respondit eis iohannes dicens. Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calceamenti. Hec in bethania facta sunt trans iordanem: ubi erat iohannes baptizans. Altera die vidit iohannes ihesum venientem ad se: et ait. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi. Post me venit vir qui ante me factus est quia prior me erat: et ego nesciebam eum. Sed ut manifestetur in israel: propterea veni ego in aqua baptizans. Et testimonium perhibuit iohannes dicens. Quia vidi spiritum descendentem quasi columbam de celo: et mansit super eum. Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua: ille michi dixit. Super quem

videris spiritum descendentem. et manentem super eum: hic est qui baptizat in spiritu sancto. Et ego vidi et testimonium perhibui: quia hic est filius dei. Altera die iterum stabat iohannes: et ex discipulis eius duo. Et respiciens ihesum ambulantiem dixit. Ecce agnus dei. Et audierunt eum duo discipuli loquentem: et secuti sunt ihesum. Conuersus autem ihesus. et videns eos sequentes se: dicit eis. Quid queritis? Qui dixerunt ei. Rabbi quod dicitur interpretatum magister: ubi habitas? Dicit eis. Venite et videte. Venerunt et viderunt ubi maneret: et apud eum manserunt die illo. Hora autem erat quasi decima. Erat autem andreas frater simonis petri. unus ex duobus qui audierat a iohanne: et secuti fuerant eum. Inuenit hic primum fratrem suum simonem: et dicit ei. Inuenimus messiam: quod est interpretatum cristus. Et adduxit eum ad ihesum. Inquit autem eum ihesus dicit. Tu es simon filius iohanna: tu vocaberis petrus. In crastinum voluit egrediri in galileam: et inuenit philippum. Et dicit ei ihesus. Sequere me. Erat autem philippus a bethsaida civitate adree et petri. Inuenit philippus nathanahel: et dicit ei. Quem scripsit moyses in lege et prophete: inuenimus ihesum filium ioseph a nazareth. Et dicit ei nathanahel. A nazareth potest aliquid boni esse. Dicit ei philippus. Veni et vide. Vidit ihesus nathanahel venientem ad se: et dicit de eo. Ecce vere israelita: in quo dolus non est. Dicit ei nathanahel. Unde me nosti? Respondit ihesus et dicit ei. Priusquam te philippus vocaret cum esses sub ficu vidi te. Respondit ei nathanahel et ait. Rabbi: tu es filius dei: tu es rex israel. Respondit ihesus: et dicit ei. Quia dixi tibi vidi te sub ficu

credis: maius hijs videbis. Et dicit ei. Amen amen dico vobis: videbis celum apertū: et angelos dei ascendentes et descendentes supra filiū hōis. **C. 4.**

Et die tertia nuptie facte sūt ī chana galilee: et erat mater ihesu ibi. Vocatus est autē et ihesus et discipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino: dicit mater ihesu ad eum. Vinū nō habent. Et dicit ei ihesus. Quid michi et tibi est mulier? Nondum venit hora mea. Dicit mater ei⁹ ministris. Quodcumq; dixerit vobis facite. Erant autē ibi lapidee ydrie sex posite scdm purificationem iudeorū: capientes singule metretas binas vel ternas. Dicit eis ihesus. Implete ydrias aqua. Et impleuerūt eas usq; ad summū. Et dicit eis ihesus. Haurite nūc: et ferte architriclino. Et tulerunt. Ut autē gustauit architriclinus aquā vinū factā et non sciebat unde esset: ministri autē sciebāt qui haurierant aquā: vocat spōsum architriclin⁹ et dicit ei. Omnis homo primū bonū vinū ponit: et cum inebriati fuerint tunc id qd deterius est: tu autē seruasti bonū vinū usq; adhuc. Hoc fecit initiū signorū ihesus in chana galilee: et manifestauit gloriam suā: et crediderūt in eum discipuli eius. Post hoc descendit capharnaū ipse et mater eius: et fratres eius: et discipuli eius: et ibi manserūt nō multis diebus. Et ppe erat pascha iudeorū: et ascendit ihesus iherosolimā: et inuenit in templo vendentes boues et oves et columbas: et nūmularios sedentes. Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnes eiecit de templo: oves quoq; et boues: et nūmulariorū effudit es: et mensas subuertit. Et hīs q colūbas vendebant dixit. Auferte ista hinc: et

nolite facere domū patris mei domū negotiationis. Recordati sunt vero discipuli eius: quia scriptum est: zelus domus tue comedit me. Respondērūt ergo iudei et dixerūt ei. Quod signum ostendis nobis qā hec facis? Respondit ihesus: et dixit eis. Soluite templū hoc: et in tribus diebus edificabo illud. Dixerūt ergo iudei. Quadraginta et sex annis edificatum est templū hoc: et tu in tribus diebus edificabis illud? Ille autē dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis: recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat: et crediderūt scripture: et sermōnī quē dixit ihesus. Cum autē esset iherosolimis in pascha in die festo: multi crediderūt in noīe ei⁹ vidētes signa ei⁹ q faciebat. Ipse autē ihesus nō credebatur senectipm eis: eo q ipse nosset omnes: et qā opus ei nō erat: aut quis testimonium perhiberet de homine. Ipse enim sciebat quid esset in homine. **C. 5.**

Erat autē homo ex phariseis: nycodemus nomine: princeps iudeorū. Hic venit ad ihesum nocte: et dixit ei. Rabbi: scim⁹ qā a deo venisti magister. Nemo enim potest hec signa facere q tu facis: nisi fuerit deus cum eo. Respondit ihesus: et dixit ei. Amen amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit denuo: non potest videre regnum dei. Dicit ad eū nycodem⁹. Quomodo potest homo nasci cum sit senex? Nunquid potest in ventrem matris sue iterato introire et renasci? Respondit ihesus. Amē amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto: nō potest introire in regnū dei. Quod natū est ex carne caro ē: et quod natū est ex spiritu spiritus est. Non mireris qā dixi tibi: oportet vos nasci denuo.

Spiritus ubi vult spirat: et vocem eius audis: sed nescis unde veniat aut quo vadat. Sic est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit nycodemus: et dixit ei. Quomodo possunt hec fieri? Respondit ihesus: et dixit ei. Tu es magister in israel et hec ignoras? Amen amen dico tibi: quia quod scimus loquimur: et quod vidimus testamur: et testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis et non creditis: quomodo si dixerio vobis celestia credetis? Et nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo: filius hominis qui est in celo. Et sicut moyses exaltavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis qui credit in ipso non pereat: sed habeat vitam eternam. Sic enim deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum non pereat: sed habeat vitam eternam. Non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicaret mundum: sed ut salvetur mundus per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur. Qui autem non credit iam iudicatus est: quia non credit in nomine unigeniti filii dei. Hoc est autem iudicium: quia lux venit in mundum: et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit odit lucem: et non venit ad lucem: ut non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem venit ad lucem ut manifestentur opera eius: quia a deo sunt facta. Post hec venit ihesus et discipuli eius in iudeam terram: et illic morabatur cum eis et baptizabat. Erat autem et iohannes baptizans in enon iuxta salim: quia aque multe erant illic: et veniebant et baptizabantur. nondum enim missus fuerat iohannes in carcerem. Facta est

autem questio ex discipulis iohannis cum iudeis de purificatione. Et venerunt ad iohannem: et dixerunt ei. Rabbi: qui erat tecum trans iordanem: cui tu testimonium perhibuisti: ecce hic baptizat: et omnes veniunt ad eum. Respondit iohannes et dixit. Non potest homo accipere quicquam: nisi fuerit ei datum de celo. Ipsi vos michi testimonium perhibetis quod dixerim: non sum ego christus: sed quia missus sum ante illum. Qui habet sponsam sponsus est: amicus autem sponsi qui stat et audit eum: gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illud oportet crescere: me autem minui. Qui desursum venit super omnes est. Qui est de terra de terra est et de terra loquitur: qui de celo venit super omnes est. Et quod vidit et audiuit hoc testatur: et testimonium eius nemo accipit. Qui autem accepit eius testimonium signavit: quia deus verax est. Quem enim misit deus: verba dei loquitur. Non enim ad mensuram dat deus spiritum. Pater diligit filium: et omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium habet vitam eternam: qui autem incredulus est filio: non videbit vitam: sed ira dei manet super eum. **Cum.**

Ut ergo cognovit ihesus quia audierunt pharisei quod ihesus plures discipulos facit et baptizat quam iohannes: quamquam ihesus non baptizaret sed discipuli eius: reliquit iudeam et abiit iterum in galileam. Non portebat autem eum transire per samariam. Venit ergo in civitatem samarie que dicitur sychar: iuxta predium quod dedit iacob ioseph filio suo. Erat autem ibi fons iacob. Ihesus autem fatigatus ex itinere: sedebat sic supra fontem. Hora autem erat quasi sexta. Venit mulier de samaria haurire aquam. Dicit ei

ihesus. Da michi bibere. Discipuli enim ei⁹ abierant in civitatem ut cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa samaritana. Quomodo tu iudeus cum sis bibere a me possis: que sum mulier samaritana? Non enim contuntur iudei samaritani. Respondit ihesus: et dixit ei. Si scires donum dei. et quis est qui dicit tibi da michi bibere: tu forsitan petisses ab eo: et dedisset tibi aquam vivam. Dicit ei mulier. Domine: neque in quo haurias habes: et puteus altus est. Unde ergo habes aquam vivam? Numquid tu maiores patre nostro iacob qui dedit nobis puteum: et ipse ex eo bibit. et filij eius. et pecora eius? Respondit ihesus: et dixit ei. Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum. Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei. non sitiet in eternum: sed aqua quam ego dabo ei. fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Dicit ad eum mulier. Domine da michi hanc aquam: ut non sitiam neque veniam huc haurire. Dicit ei ihesus. Vade voca virum tuum: et veni huc. Respondit mulier et dixit. Non habeo virum. Dicit ei ihesus. Bene dixisti: quia non habeo virum. Quinque enim viros habuisti: et nunc quem habes non est tuus vir. Hoc vere dixisti. Dicit ei mulier. Domine: video quia propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adoraverunt: et vos dicitis quia iherosolimis est locus ubi adorare oportet. Dicit ei ihesus. Mulier crede michi: quia veniet hora quando neque in monte hoc. neque in iherosolimis adorabitis patrem. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus: quia salus ex iudeis est. Sed venit hora et nunc est: quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate. Nam et pater tales querit: qui adorent

eum. Spiritus est deus: et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare. Dicit ei mulier. Scio quia messias venit: qui dicitur christus cum ergo venerit: ille nobis annuntiabit omnia. Dicit ei ihesus. Ego sum: qui loquor tecum. Et continuo venerunt discipuli eius: et mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: quid queris aut quid loqueris cum ea. Reliquit ergo ydriam suam mulier: et abiit in civitatem: et dicit illis hominibus. Venite et videte hominem qui dixit michi omnia quecumque feci. Numquid ipse est christus? Exierunt de civitate: et veniebant ad eum. Interea rogabant eum discipuli dicentes. Rabbi manduca. Ille autem dixit eis. Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad invicem. Numquid aliquis attulit ei manducare? Dicit ei ihesus. Meus cibus est. ut faciam voluntatem eius qui misit me: ut perficiam opus eius. Numne vos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt et messis venit? Ecce dico vobis: levate oculos vestros et videte regiones: quia albe sunt iam ad messem. Et qui metit mercedem accipit et congregat fructum in vitam eternam: ut et qui seminat similis gaudeat et qui metit. In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat: et alius est qui metit. Ego misi vos metere: quod vos non laborastis. Alii laboraverunt: et vos in labores eorum introistis. Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum samaritanorum propter verbum mulieris testimonium perhibentis: quia dixit michi omnia quecumque feci. Cum venissent ergo ad illum samaritani. rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt propter sermonem eius. Et mulieri dicebant:

quia nō ppter tuā loquelam credim⁹.
Ipsi enim audiūm⁹ et scimus: quia
hic est vere saluator mundi. Post du-
os aut dies egiit inde: et abiit ī galile-
am. Ipse enim ihesus testimoniū pbi-
buit: quia ppheta in sua patria hono-
rem non habet. Cum ergo venisset in
galileam receperunt eum galilei: cum
om̃ia vidisset q̃ fecerat iherosolimis ī
die festo. Et ipi enī venerāt ad diē festū.
Venit ergo iterū in chana galilee: ubi
fecit aquā vinū. Et erat quidā regul⁹
cui⁹ filius infirmabat rapharnaum.
Ihic cum audisset quia ihesus adue-
niret a iudea in galileā abiit ad eum:
et rogabat eum. ut descenderet ⁊ sana-
ret filiū eius. Incipiebat enim mori.
Dixit ergo ihesus ad eū. Nisi signa et
prodigia videritis nō creditis. Dicit
ad eum regulus. Dñe: descende prius
q̃ moriatur filius meus. Dicit ei ihe-
sus. Vade: filius tuus vivit. Credidit
homo sermoni quē dixit ei ihesus: et
ibat. Nam aut eo descendente servi oc-
curreūt ei: ⁊ nuntiaverūt dicentes: q̃a
filius eius viveret. Interrogabat ergo
horam ab eis in qua melius habue-
rit. Et dixerūt ei: q̃a heri hora septima
reliquit eū febris. Cognovit ergo pa-
ter quia illa hora erat in qua dixit ei
ihesus filius tuus vivit: et credidit i-
pse: et domus eius tota. Hoc iterum
secundum signum fecit ihesus: cum
venisset a iudea in galileam. **C. vi.**

Post hec erat dies fest⁹ iudeor⁹: ⁊ as-
cendit ihesus iherosolimā. Est
aut iherosolimis pbatīca piscina que
cognominatur hebraice bethsaida:
quinq; porticus habens. In hīs iace-
bat multitudo magna languentium
reor⁹ et claudor⁹ aridor⁹: respectārium
aque motum. Angelus aut domini

descendebat scdm tempus in piscinā:
et movebatur aqua. Et qui primus
descendisset ī piscinā post motionem
aque: sanus fiebat a quacunq; detine-
bat infirmitate. Erat aut quidā homo
ibi triginta ⁊ octo ānos habēs in infir-
mitate sua. Tunc cum vidisset ihesus
iacentem: et cognovisset quia iā mul-
tum temp⁹ haberet dicit ei. Vis san⁹
fieri? Respondit ei languidus. Domi-
ne: hominē non habeo ut cū turbata
fuerit aqua mittat me in piscinā. Dū
venio enī ego: alius ante me descendit.
Dicit ei ihesus. Surge: tolle grabatū
tuū ⁊ ambula. Et statim sanus factus
est homo ille: ⁊ sustulit grabatū suū ⁊
ambulabat. Erat aut sabbatū in die
illo dicebāt ergo iudei illi qui sanatus
fuerat. Sabbatū est: non licet tibi tol-
lere grabatū tuū. Respondit eis. Qui
me sanū fecit ille michi dixit: tolle gra-
batum tuum et ambula. Interrogaue-
runt ergo eū. Quis est ille homo: qui
dixit tibi tolle grabatū tuū ⁊ ambula?
Is aut qui sanus fuerat effectus nesci-
bat quis esset. Ihesus enī dedinavit
a turba cōstituta in loco. Postea inue-
nit eū ihesus in templo: ⁊ dixit illi. Ec-
ce sanus factus es: iam noli peccare.
ne deteri⁹ tibi aliquid cōtingat. Abiit
ille homo: ⁊ nuntiavit iudeis q̃a ihe-
sus esset: qui fecit eū sanū. Propterea
psequebant iudei ihesum: quia hec faci-
ebat in sabbato. Ihesus aut respōdit
eis. Pater meus usq; modo operatur:
et ego operor. Propterea ergo magis
querēbāt eū iudei interficere: quia nō
solū soluebat sabbatū: sed et patrem suū
dicebat deū equalē se faciens deo. Re-
spōdit itaq; ihesus: ⁊ dixit eis. Amē
amen dico vobis: non potest filius a
se facere quicq;: nisi qd viderit patrem

facientē. Quicūq; enī ille fecerit: hec et filius similiter facit. Pater enī diligit filiū: et omnia demonstrat ei: que ipse facit: et maiora hīs demonstrabit ei opera: ut vos miremini. Sicut enim pater suscitāt mortuos et uiuificat: sic et filius quos uult uiuificat. Neq; enim pater iudicat quēq;: sed omne iudiciū dedit filio: ut omnes honorificēt filiū: sicut honorificāt patrem. Qui nō honorificat filiū: nō honorificat patrem qui misit illū. Amē amē dico uobis: quia qui uerbū meū audit et credit ei qui misit me: habet uitā eternā. Et in iudiciū non uenit: sed transiet a morte in uitā. Amē amē dico uobis: quā uenit hora et nūc ē quādo mortui audiet uocē filij dei: et qui audierit uiuēt. Sicut enī pater habet uitā in semetipso: sic dedit et filio habere uitā in semetipso. Et potestatem dedit ei et iudiciū facere: quā filiū hominis est. Nolite mirari hoc: quia uenit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audiet uocem filij dei: et procedēt qui bona fecerūt in resurrectionē uitę: qui uero mala egerūt in resurrectionē iudicij. Nō possum ego a me ipso facere quicūq;. Sicut audio iudico: et iudiciū meū iustū ē: quā nō quero uolūtatem meā: sed uolūtatem ei⁹ qui misit me. Si ego testimoniū phibeo de me testimoniū meū nō est uerū. Alius est qui testimoniū phibet de me: et scio quia uerū est testimoniū eius quod phibet de me. Vos misistis ad iohānem: et testimoniū phibuit ueritati. Ego autē non ab homine testimoniū accipio: sed hec dico: ut uos salui sitis. Ille erat lucerna ardēs et lucens. Vos autē uoluistis ad horā exultare in luce eius. Ego autē habeo testimoniū maius iohāne. Opera enī quę dedit michi

pater ut perficiā ea: ipsa opera que ego facio testimoniū phibēt de me: quia pater misit me. Et qui misit me pater ipse testimoniū phibuit de me. Neq; uocem eius unq; audistis: neq; speciem eius uidistis. Et uerbū eius non habetis in uobis manēs: quia quē misit ille hinc uos non creditis. Scrutamini scripturas: quia uos putatis in ipsis uitam eternā habere. Et ille sunt qui testimoniū phibēt de me: et nō uultis uenire ad me ut uitā habeatis. Claritatem ab hominibus nō accipio: sed cognoui uos: quā dilectionē dei nō habetis in uobis. Ego ueni in nōie patris mei: et nō accepistis me. Si alius uenerit in nomine suo: illū accipietis. Quomodo uos potestis credere quod gloriā ab inuicē accipitis: et gloriā quę a solo deo est nō queritis? Nolite putare quā ego accusatur⁹ sum uos apud patrem. Est qui accusat uos: moyses in quo uos speratis. Si enī crederetis moysi: crederetis forsitan et michi. De me enī ille scripsit. Si autē illius litteris nō creditis: quomodo meis uerbis creditis? **C. vi.**

Post hec abiit ihesus trans mare galilee: quod est tyberiadis. Et sequebāt eū multitudo magna: quia uidebāt signa que faciebat sup hīs qui infirmabant. Subiit ergo in montem ihesus: et ibi sedebat cū discipulis suis. Erat autē primū pascha: dies festus iudeorū. Cum subleuasset ergo oculos ihesus: et uidisset quia multitudo maxima uenit ad eū: dicit ad philippum. Unde ememus panes ut māducent hī? Hoc autē dicebat temptans eum. Ipse enī sciebat quid esset factur⁹. Respondit ei philippus. Ducentorū denariorū panes non sufficiūt eis: ut unusquisq; modicū quid accipiat. Dicit ei

unus ex discipulis eius andreas frater
 simonis petri. Est puer unus hic: qui
 habet quinque panes ordeaceos et duos
 pisces. Sed hec quod sunt inter tantos? Di-
 xit ergo ihesus. Facite homines discū-
 bere. Erat autem fenu multum in loco. Dis-
 cubuerunt ergo viri numero quasi quinque
 milia. Accepit ergo ihesus panes: et
 cum gratias egisset distribuit discum-
 bentibus. Similiter et ex piscibus quā-
 tum volebant. Ut autem impleti sunt:
 dixit discipulis suis. Colligite quod supra-
 uerant fragmenta ne pereant. Colle-
 gerunt ergo: et impleuerunt duodecim co-
 phinos fragmentorum ex quinque pani-
 bus ordeaceis et duobus piscibus: quod
 superfluum huius qui manducauerat. Illi
 ergo homines cum vidissent quod fecerat
 signum dicebant. Quia hic est vere propheta:
 qui venturus est in mundum. Ihesus
 ergo cum cognouisset quia venturi essent
 ut raperent eum et facerent eum regem: fu-
 git itaque in montem ipse solus. Ut autem
 sero factum est: descenderunt discipuli eius
 ad mare. Et cum ascendissent nauim:
 venerunt trans mare in capharnaum.
 Et tenebre iam facte erant: et non vene-
 rat ad eos ihesus. Mare autem vento
 magno flante resurgebat. Cum remi-
 gassent ergo quasi stadia viginti quin-
 que aut triginta: vident ihesum ambu-
 lantem supra mare: et primum nauim fi-
 eri: et timuerunt. Ille autem dicit eis. Ego
 sum: nolite timere. Voluerunt ergo acci-
 pere eum in nauim: et statim navis
 fuit ad terram quam ibant. Altera die tur-
 ba que stabat trans mare vidit quod na-
 uicula alia non erat ibi nisi una: et quia
 non introisset cum discipulis suis ihe-
 sus in nauim: sed soli discipuli eius abis-
 sent. Alie vero superuenerunt naues a ty-
 beriade iuxta locum ubi manducauerat

panem: gratias agentes deo. Cum ergo
 vidisset turba quia ihesus non esset ibi
 neque discipuli eius ascenderunt in nauicu-
 las: et venerunt capharnaum querentes
 ihesum. Et cum inuenissent eum trans
 mare: dixerunt ei. Rabbi. quando huc
 venisti? Respondit eis ihesus: et dixit.
 Amen amen dico vobis: queritis me
 non quia vidistis signa: sed quia man-
 ducastis ex panibus: et saturati estis.
 Operamini non cibum qui perit: sed
 qui permanet in vitam eternam: quem filius
 hominis dabit vobis. Hunc enim pater si-
 gnauit deus. Dixerunt ergo ad eum. Quid
 faciemus: ut operemur opera dei? Respon-
 dit ihesus: et dixit eis. Hoc est opus dei:
 ut credatis in eum quem misit ille. Dixerunt
 ergo ei. Quod ergo tu facis signum: ut
 videamus et credamus tibi? Quid opera-
 ris? Patres nostri manducauerunt
 manna in deserto: sicut scriptum est. Panem
 de celo dedit eis manducare. Dixit er-
 go eis ihesus. Amen amen dico vobis:
 non moyses dedit vobis panem de celo:
 sed pater meus dat vobis panem de celo
 verum. Panis enim dei est qui de celo descen-
 dit: et dat vitam mundo. Dixerunt ergo
 ad eum. Domine semper da nobis panem hunc.
 Dixit autem eis ihesus. Ego sum panis
 vite. Qui venit ad me non esuriat: et qui
 credidit in me non sitiet unquam. Sed di-
 xi vobis: quia et vidistis me: et non cre-
 didistis. Omne quod dat michi pater ad
 me veniet: et eum qui venit ad me non e-
 iciam foras: quia descendi de celo non
 ut faciam voluntatem meam sed voluntatem
 eius qui misit me. Hec est enim voluntas eius
 qui misit me: ut omne quod dedit mi-
 chi non perdam ex eo: sed resuscitem illud in
 nouissimo die. Hec est enim voluntas pa-
 tris mei qui misit me: ut omnis qui videt
 filium et credit in eum habeat vitam eternam:

et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Murmurabāt ergo iudei de illo. quia dixisset ego sum panis uiuus: qui de celo descendi. Et dicebāt. Nōne hic est filius ioseph cui⁹ nos nouim⁹ patrē et matrem? Quomō ergo dicit hic. quia de celo descendi? Respondit ergo ihesus: et dixit eis. Nolite murmurare in inuicem. Nemo potest uenire ad me: nisi pater qui misit me traxerit eum: et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Est scriptū in prophetis. Erunt omnes docibiles dei. Omnis qui audiuit a patre et didicit uenit ad me. Nō quia patrem uidit quisq⁹: nisi is qui est a deo: hic uidit patrem. Amen amen dico uobis: qui credit in me habet uitā eternā. Ego sum panis uite. Patres uestri māducauerūt māna in deserto: et mortui sunt. Hic est panis de celo descendēs: ut si quis ē ipso māducauerit nō moriatur. Ego sū panis uiuus: q̄ de celo descendi. Si quis māducauerit ē hoc pane uiuet in eternū. Et panis quē ego dabo caro mea est: pro mūdi uita. Litigabāt ergo iudei ad inuicem dicētes. Quomō potest hic nobis carnē suā dare ad māducandū? Dixit ergo eis ihesus. Amen amen dico uobis: nisi māducaueritis carnē filij hominis et biberitis eius sanguinē: non habebitis uitam in uobis. Qui māducatur meam carnē et bibit meū sanguinē. habet uitam eternā: et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Caro enim mea uere est cibus: et sanguis meus uere est potus. Qui māducatur meā carnē et bibit meū sanguinē: in me manet. et ego in illo. Sicut misit me uiuens pater et ego uiuo ppter panē: et q̄ māducatur me: et ipse uiuet ppter me. Hic ē panis q̄ de celo descendit. Nō sicut māducauerūt

patres uestri māna: et mortui sūt. Qui māducatur hunc panē: uiuet in eternū. Hec dixit in synagoga docens. in capharnaū. Multi ergo audientes ē discipulis eius. Dixerūt durus ē hic sermo. Et quis potest eum audire? Sciens autē ihesus apud semetipm quia murmurarent de hoc discipuli ei⁹: dixit eis. Hoc uos scandalizat? Si ergo uideritis filiū hominis ascendente ubi erat prius? Spiritus ē qui uiuificat: caro nō pdest quicq⁹. Verba que ego locut⁹ sum uobis: spirit⁹ et uita sunt. Sed sunt quidā ē uobis q̄ nō credūt. Sciebat enim ab initio ihesus qui essent non credentes: et quis traditurus esset eum. Et dicebat. Propterea dixi uobis: quia nemo potest uenire ad me: nisi fuerit ei datum a ptre meo. Et hoc multi discipulor⁹ eius abiecerunt retro: et iam nō cum illo ambulabant. Dixit ergo ihesus ad duodecim. Aliquid et uos uultis abire? Respondit ergo ei symon petr⁹. Domine: ad quē ibim⁹? Verba uite eterne habes. Et nos credimus et cognouim⁹: quia tu es cristus filius dei. Respondit eis ihesus. Nōne ego uos duodecim elegi: et ē uobis unus dyabolus ē? Dicebat autē de iuda symonis scariothis. Hic enī erat traditur⁹ eū cū esset un⁹ ē duodeci. **C. vii.**

Post hec autē ābulabat ihesus in galileam. Nō enī uolebat in iudeam ambulare: quia querēbāt eū iudei interficere. Erat autē in proximo dies festus iudeor⁹ scenophregia. Dixerunt autem ad eū fratres ei⁹. Transi hinc et uade i iudeā: ut et discipuli tui uideāt opera tua q̄ facis. Nemo quippe in occulto quid facit: et querit ipse i palā esse. Si hec facit: manifesta te ipm mūdo. Neque enim fratres eius credebāt

in eum. Dicit ergo eis ihesus. Tempus meum nondum aduenit: tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odire vos. Me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo: quia opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc. Ego non ascendam ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est. Hec cum dixisset: ipse mansit in galilea. Ut autem ascenderunt fratres eius: tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste: sed quasi in occulto. Iudei ergo querebant eum in die festo: et dicebant. Vbi est ille? Et murmur multus de eo erat in turba. Quidam enim dicebant quia bonus est: alij dicebant non: sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo: propter metum iudeorum. Iam autem die festo mediantem: ascendit ihesus in templum et docebat. Et mirabantur iudei dicentes. Quomodo hic litteras scit cum non didicerit? Respondit eis ihesus: et dixit. Mea doctrina non est mea: sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatem eius facere: cognoscat de doctrina: utrum ex deo sit: an ego a me ipso loquar. Qui a semetipso loquitur gloriam propriam querit. Qui autem querit gloriam eius qui misit eum: hic verax est: et iniusticia in illo non est. Nonne moyses dedit vobis legem? Et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere? Respondit turba et dixit. Demonium habes. Quis te querit interficere? Respondit ihesus: et dixit eis. Unum opus feci: et omnes miramini. Propterea moyses dedit vobis circumcisionem: non quia ex moysse est: sed ex patribus. Et in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato ut non soluat legem moysi: michi indignamini quia totum hominem sanum feci

in sabbato. Nolite iudicare secundum faciem: sed iustum iudicium iudicare. Dicebant ergo quidam ex iherosolymis. Nonne hic est quem querunt interficere? Ecce palam loquitur: et nichil ei dicunt. Numquid vere cognouerunt principes quia hic est christus? Sed hunc scimus unde sit: christus autem cum venerit: nemo scit unde sit. Clamabat ergo ihesus in templo docens et dicens. Et me scitis: et unde sum scitis: et a meipso non veni: sed est verus qui misit me quem vos nescitis. Ego scio eum: et si dixerem quia nescio eum: ero similis vobis mendax. Sed scio eum: quia ab ipso sum: et ipse me misit. Querebant ergo eum apprehendere: et nemo misit in illum manus: quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum. Et dicebant. Christus cum venerit: nunquid plura signa faciet quam que hic facit? Audierunt pharisei turbam murmurantem de illo hec: et miserunt principes et pharisei ministros ut apprehenderent ihesum. Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicum tempus vobiscum sum: et vado ad eum qui me misit. Queretis me et non inuenietis: et ubi sum ego vos non potestis venire. Dixerunt ergo iudei ad semetipsos. Quo hic iturus est: quia non inueniemus eum? Numquid in dispersionem gentium iturus est: et docurus gentes? Quis est hic sermo quem dixit: queretis me et non inuenietis: et ubi sum ego vos non potestis venire? In novissimo autem die magno festivitatis stabat ihesus: et clamabat dicens. Si quis sitit: veniat ad me et bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius fluent aque vive. Hoc autem dixit de spiritu: quem accepturi erant credentes in eum. Nondum enim erat

Spiritus datus: quia ihesus nōdum erat glorificat⁹. Et illa ergo turba cū audissent hos sermones eius dicebant. Hic est vere ppheta. Alij dicebāt. Hic est cristus. Quidā autē dicebāt. Nūquid a galilea venit cristus? Nōne scriptura dicit: q̄a ex semine dauid. et de bethleem castello ubi erat dauid venit crist⁹? Dissensio itaq; facta est in turba ppter eum. Quidā autē ex ip̄is volebāt apprehendere eum: sed nemo misit sup eum man⁹. Venerūt ergo ministri ad pontifices et phariseos: et dixerunt eis illi. Quare non adduxistis eum? Respōderūt ministri. Nūquid sic locutus est homo: sicut hic homo. Respōderunt ergo eis pharisei. Nūquid et vos seducti estis? Nunquid ex principibus aliquis credidit in eū: aut ex phariseis? Sed turba hec que non nouit legem: maledicti sunt. Dixit nycodemus ad eos: ille qui venit ad eum nocte: q̄ un⁹ erat ex ip̄is. Nūquid lex nostra iudicat hominē: nisi prius audierit ab ip̄o et cognouerit quid faciat? Respōderunt: et dixerūt ei. Nūquid et tu galile⁹ es? Scrutare scripturas et uide: quia a galilea ppheta nō surgit. Et reuersi sunt unusquisq; i domū suā. **Cviii.**

Ihesus autē pregit in mōtem oliueti: et diluculo iterū venit in templū et om̄is populus uenit ad eum: et sedens docebat eos. Adducunt autē scribe et pharisei mulierem deprehensam in adulterio: et statuerūt eam in medio: et dixerunt ei. Magister: hec mulier modo deprehensa ē in adulterio. In lege autē moyses mādauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? Hoc autē dicebāt temptātes eum: ut possent accusare eū. Ihesus autē inclinās se deorsum: digito scribebat i terra. Cū ergo pseuerarēt

interrogantes: eregit se et dixit eis. Qui sine peccato est uester prim⁹ in illā lapidem mittat. Et iterum se inclinās scribebat in terrā. Audientes autē hec unus post unū egibant incipientes a senioribus: et remāsit solus ihesus: et mulier in medio stans. Erigens autē se ihesus: dixit ei. Mulier: ubi sunt qui te accusabāt? Nemo te cōdemnauit? Que dixit. Nemo dñe. Dixit autē ihesus. Nec ego te condemnabo. Vade: et iam ampli⁹ noli peccare. Itey ergo locutus est eis ihesus dicens. Ego sū lux mundi. Qui sequit me nō ābulat in tenebris: sed habebit lumē uite. Dixerūt ergo ei pharisei. Tu de tēpo testimoniū phibes: testimoniū tuū nō est uer⁹. Respōdit ihesus: et dixit eis. Et si ergo testimoniū phibeo de meip̄o: uer⁹ ē testimoniū meū: q̄a scio unde ueni et quo uado. Vos autē nescitis unde uenio: aut quo uado. Vos autē scdm carnē iudicatis: ego nō iudico quenq;. Et si iudico ego: iudiciū meū uer⁹ ē: q̄a sol⁹ nō sum: sed et ego et qui misit me pater. Et i lege ur̄a scriptum est: quia duorū hominū testimoniū uer⁹ est. Ego sum qui testimoniū phibeo de meip̄o: et testimoniū phibet de me qui misit me pater. Dicebāt ergo ei. Vbi est pater tuus? Respōdit ihesus. Neq; me scitis: neq; patrem meū. Si me sciretis: forsitan et patrem meū sciretis. Hec uerba locutus ē ihesus in gazophylatio: docens in templo. Et nemo apprehēdit eum: quia necdū uenerat hora ei⁹. Dixit ergo itey eis ihesus. Ego uado: et queretis me: et in peccato ur̄o moriemini. Quo ego uado: uos nō potestis uenire. Dicebāt ergo iudei. Nunquid interficiet semetip̄m: q̄a dicit quo ego uado uos nō potestis uenire? Et dicebat

eis. Vos de deorsum estis ego de supinis sum. Vos de mūdo hoc estis. Ego nō sum de hoc mūdo. Dixi ergo vobis: quia moriemini in peccatis vris. Si enim non credideritis quia ego sū: moriemini in peccato vō. Dicebat ergo ei. Tu quā es? Dicit eis ihesus. Principium: quod et loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui et iudicare: sed qui me misit verax ē: et ego quod audiui ab eo hec loquor in mūdo. Et nō cognouerūt: quia patrem eius dicebat deū. Dixit ergo eis ihesus. Cum exaltaveritis filium hominis tunc cognoscetis quia ego sū: et a meipso facio nichil: sed sic docuit me pater hec loquor. Et qui me misit mecum est: et non reliquit me solū: quia ego quod placita sunt ei facio semp. Hec illo loquente: multi crediderūt in eum. Dicebat ergo ihesus ad eos: qui crediderūt ei iudeos. Si vos maledicetis in sermone meo: vere discipuli mei eritis: et cognoscetis veritatem: et veritas liberabit vos. Responderūt ei. Semen abrahe sumus: et nemini seruimus unquam. Quomodo tu dicis liberi eritis? Respondit eis ihesus. Amen amen dico vobis: quia omnis qui facit peccatū seruus est peccati. Seruus autē non manet in domo in eternum: filius manet in eternum. Si ergo vos filius liberauerit: vere liberi eritis. Scio quia filij abrahe estis: sed queritis me interficere: quia sermo meus nō capit in vobis. Ego quod vidi apud patrem loquor: et vos que vidistis apud patrem vestrum facitis. Responderūt et dixerunt ei. Pater noster abraham est. Dicit eis ihesus. Si filij abrahe estis: opera abrahe facite. Nunc autē queritis me interficere: hominē qui veritatem vobis locutus sum: quam audiui a deo.

Hoc abraham nō fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei. Nos ex fornicatione non sumus nati. Unū patrem habemus deū. Dixit ergo eis ihesus. Si deus pater vester esset. Diligeretis vtrique me. Ego enim ex deo processi et veni. Neque enim a meipso veni: sed ille me misit. Quare loquā meā non cognoscitis? Quia nō potestis audire sermonem meū. Vos ex parte dyaboli estis: et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio: et in veritate non stetit: quia nō est veritas in eo. Cum loquitur mendaciū: ex proprijs loquitur: quia mendax est et pater ei. Ego autē quia veritatem dico: non creditis michi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico: quare vos non creditis michi? Qui est ex deo: verba dei audit. Propterea vos nō auditis: quia ex deo nō estis. Responderūt ergo iudei: et dixerūt ei. Nōne bene dicimus nos: quia samaritanus es tu: et demoniū habes? Respondit ihesus. Ego demoniū nō habeo: sed honorifico patrem meū: et vos inhonorastis me. Ego autē non quero gloriā meā. Est qui querat et iudicet. Amen amen dico vobis: si quis sermonem meū exauerit mortem nō videbit in eternum. Dixerūt ergo iudei. Nunc cognouimus: quia demoniū habes. Abraham mortuus est et propheta: et tu dicis si quis sermonem meū exauerit non gustabit mortem in eternū? Numquid tu maior es patre nō abrahā quod mortuus est? Et propheta mortui sūt. Quē teipm facis? Respondit ihesus. Si ego glorifico meipm: gloria mea nichil ē. Est pater meus qui glorificat me: quē vos dicitis quia deus noster ē et nō cognouistis eum. Ego autē noui eum. Et si

dixero quia non scio eum: ero similis
vobis mendax. Sed scio eum: et ser-
monem eius seruo. Abraham pater
vester exultavit ut videret diem meum:
et vidit: et gavisus est. Dixerunt ergo iu-
dei ad eum. Quinquaginta annos nondum
habes: et abraham vidisti? Dixit eis
ihesus. Amen amen dico vobis: an-
tequam abraham fieret ego sum. Tulerunt
ergo lapides ut iacerent in eum. Ihesus autem
abscondit se: et exiit de templo.

Et pertransiens ihesus vidit hominem
cecū a natiuitate: et interrogauit
eum discipuli eius. Rabbi. quis pecca-
uit. hic autem parentes eius: ut cecus nasce-
retur? Respondit ihesus. Neque hic pec-
cauit neque parentes eius: sed ut mani-
festentur opera dei in illo. Ne oportet
operari opera eius qui misit me. Do-
nec dies est. Venit nox: quando nemo
potest operari. Quādiu sum in mūdo.
lux sum mundi. Hoc cum dixisset respuit
in terram et fecit lutum ex sputo: et linxit
lutum super oculos eius: et dixit ei. Va-
de lava in natatoria syloe: quod interp-
tatur missus. Abiit ergo et lauit: et ve-
nit videns. Itaque vicini et qui viderant
eum prius quia mendiculus erat dicebant.
Nunc hic est qui sedebat et mendica-
bat? Alii dicebant quia hic est: alii au-
tem nequaquam: sed similis est ei. Ille ve-
ro dicebat: quia ego sum. Dicebant er-
go ei. Quomodo aperti sunt tibi oculi?
Respondit. Ille homo qui dixit ihesus
lutum fecit: et unxit oculos meos: et di-
xit michi. Vade ad natatoriā syloe: et
lava. Et abiit: et lauit: et video. Et dixerunt
ei. Vbi est ille? Ait. Nescio. Adducunt eum
ad phariseos qui cecus fuerat. Erat
autem sabbatum quando lutum fecit ihesus:
et aperuit oculos eius. Iterum ergo inter-
rogabant eum pharisei quomodo vidisset.

Ille autem dixit eis. Lutum michi posuit
super oculos: et laui et video. Dicebant
ergo ei pharisei quidā. Non est hic
homo a deo: qui sabbatum non custodit.
Alii autem dicebant. Quomodo potest ho-
mo peccator hec signa facere? Et cisma
erat inter eos. Dicunt ergo ceco iterum.
Tu quid dicis de eo qui aperuit oculos
tuos? Ille autem dixit: quia propheta est.
Non crediderunt ergo iudei de illo quia
cecus fuisset et vidisset: donec vocaue-
runt parentes eius qui viderat: et in-
terrogauerunt eos dicentes. Hic est filius
vester: quem vos dicitis quia cecus na-
tus est? Quomodo ergo nunc videt? Re-
sponderunt eis parentes eius: et dixerunt.
Scimus quia hic est filius noster: et quia
cecus natus est. Quomodo autem nunc vide-
at nescimus: aut quis eius aperuit ocu-
los nos nescimus. Ipsum interrogate.
Etatem habet: ipse de se loquatur. Hec
dixerunt parentes eius: qui timebant iude-
os. Nam etiam conspirauerant iudei: ut
si quis eum confiteretur esse christum extra
synagogam fieret. Propterea parentes
eius dixerunt. quia etatem habet: ipsum
interrogate. Vocauerunt ergo rursum
hominem qui fuerat cecus: et dixerunt ei.
Da gloriam deo. Nos scimus quia hic
homo peccator est. Dixit ergo eis ille.
Si peccator est nescio: unum scio: quia
cecus cum essem. modo video. Dixerunt
ergo illi. Quid fecit tibi? Quomodo ape-
ruit tibi oculos? Respondit eis. Dixi
vobis iam: et audistis. Quid iterum vul-
tis audire? Numquid et vos vultis di-
scipuli eius fieri? Maledixerunt ergo ei: et
dixerunt. Tu discipulus illius sis: nos
autem moysi discipuli sumus. Nos sci-
mus quia moysi locutus est deus: hunc
autem nescimus unde sit. Respondit
ille homo: et dixit eis. In hoc enim

mirabile est quia vos nescitis unde sit:
et aperuit meos oculos. Scimus autem
quia peccatores deus non audit: sed
si quis dei cultor est et voluntatem eius
facit: hunc exaudit. A seculo non est
auditum: quia quis aperuit oculos re-
ci nati. Nisi esset hic a deo: non pote-
rat facere quicquam. Responderunt: et dixerunt
ei. In peccatis natus es totus: et tu do-
ces nos? Et eiecerunt eum foras. Audi-
uit ihesus quia eiecerunt eum foras: et
cum inuenisset eum dixit ei. Tu credis
in filium dei? Respondit ille et dixit. Quis
est dominus ut credam in eum? Et dixit ei ihe-
sus. Et vidisti eum: et quod loquitur tecum
ipse est. At ille ait. Credo domine. Et pro-
stratus adorauit eum. Et dixit ei ihesus.
Qui iudicium ego in hunc mundum veni:
ut qui non vident videant: et qui vident
reci fiant. Et audierunt quidam ex phari-
seis qui cum ipso erant: et dixerunt ei. Nun-
quid et nos reci sumus? Dixit eis
ihesus. Si reci essetis non haberetis
peccatum. Nunc vero dicitis quia vi-
demus: peccatum vestrum manet. **Cx.**

Amen amen dico vobis: qui non
intrat per hostium in ouile sed asce-
dit aliunde: ille fur est et latro. Qui autem
intrat per hostium: pastor est ouium. Quia
hostiarius aperit: et oues vocem eius
audiunt. Et proprias oues vocat no-
minatim: et educit eas. Et cum proprias
oues emisserit ante eas vadit: et oues
illum sequuntur: quia sciunt vocem eius.
Alienum autem non sequuntur: sed fugiunt
ab eo: quia non nouerunt vocem alie-
norum. Hoc puerbium dixit eis ihesus. Illi
autem non cognouerunt quid loqueretur
eis. Dixit ergo eis iterum ihesus. Amen
amen dico vobis: quia ego sum hostium
ouium. Omnes quique venerunt fures sunt
et latrones: sed non audierunt eos oues.

Ego sum hostium. Per me si quis introie-
rit saluabitur: et ingredietur et egredie-
tur: et pascua inueniet. Fur non venit:
nisi ut furetur et mactet et perdat. Ego ve-
ni ut vitam habeant: et abundantius
habeant. Ego sum pastor bonus. Bo-
nus pastor animam suam dat pro ouibus
suis. Mercenarius autem et qui non est pa-
stor cuius non sunt oues: prope videt lu-
pum venientem et dimittit oues et fugit: et
lupus rapit: et dissipat oues. Mercena-
rius autem fugit quia mercenarius est: et
non pertinet ad eum de ouibus. Ego
sum pastor bonus: et cognosco meas:
et cognoscunt me mee. Sicut nouit me
pater: et ego agnosco patrem: et animam
meam pono pro ouibus meis. Et alias ou-
es habeo que non sunt ex hoc ouili: et il-
las oportet me adducere et vocem meam
audient: et fiet unum ouile et unus pastor.
Propterea me pater diligit: quia ego
pono animam meam: ut iterum sumam eam.
Nemo tollit eam a me: sed ego pono
eam a meipso. Potestatem habeo po-
nendi eam: et potestatem habeo iterum
sumendi eam. Hoc mandatum accepi
a patre meo. Dissensio iterum facta est
inter iudeos: propter sermones hos. Di-
cebant autem multi ex ipsis. Demonium ha-
bet et insanit. Quid eum auditis? Alii
dicebant. Hec verba non sunt demo-
nium habentis. Nunquid demonium
potest recorum oculos aperire? Facta
sunt autem entenia in iherosolymis: et
hyems erat. Et ambulabat ihesus in
templo in porticu salomonis. Circu-
dederunt ergo eum iudei: et dicebant ei.
Quousque animam nostram tollis?
Si tu es christus: dic nobis palam. Re-
spondit eis ihesus. Loquor vobis: et
non creditis. Opera que ego facio in nomine
patris mei: hec testimonium perhibent de

me. Sed vos non creditis: quia non
estis ex quibus meis. Quos mee vocē
meam audiūt: et ego cognosco eas: et
sequūtur me. Et ego vitam eternā do
eis: et non peribūt in eternū: et nō rapi-
et eas quisq; de manu mea. Pater me-
us qđ dedit michi manus omnibus ē:
et nemo potest rapere de manu patris
mei. Ego et pater unū sumus. Sustu-
lerūt lapides iudei: ut lapidarent eū.
Respondit eis ihesus. Multa bona o-
pera ostendi vobis ex patre meo. Pro-
pter qđ eorū op⁹ me lapidatis? Respo-
derūt ei iudei. De bono opere non la-
pidamus te: sed de blasphemia: et qā
tu homo cum sis: facis teipm deū. Re-
spondit eis ihesus. Mōne scriptū ē in
lege vestra quia ego dixi dī estis? Si
illos dixit deos ad quos sermo dei fa-
ctus est: et non potest solui scriptura:
quē pater sanctificavit et misit in mū-
dum vos dicitis quia blasphemias
quia dixi filius dei sum? Si nō facio
opera patris mei: nolite credere michi.
Si aut facio: et si michi nō vultis cre-
dere operibus credite: ut cognoscatis
et credatis: quia in me est pater: et ego
in patre. Querebāt ergo eū apphende-
re: et egiit de manibus eorū. Et abiit
iterū trās iordanem in eum locū ubi e-
rat iohānes baptizās p̄mū: et māsit il-
lic. Et mlti venerūt ad eū et dicebāt: qā
iohānes qđ signū fecit nullū. Omnia
aut quecūq; dixit iohānes de hoc vera
erant: et mlti crediderūt in eum. **C. xi.**
Erat autē quidā languens laza-
rus a bethania: de castello ma-
rie et marthe sororū eius. Maria autē
erat que unxit dñm unguento: et rece-
sit pedes eius capillis suis: cui⁹ frater
lazarus infirmabāt. Misērūt ergo so-
rores eius ad eum dicētes. Domine:

ecce quē amas infirmatur. Audiens
autē ihesus: dixit eis. Infirmitas hec
non est ad mortem: sed p gloria dei:
ut glorificetur fili⁹ dei per eam. Dilige-
bat autē ihesus martham: et sororem
eius mariā et lazarū. Ut ergo audiuit
quia infirmabatur: tunc quidē māsit
in eodem loco duobus diebus. Dein-
de post hec dicit discipulis suis. Eam⁹
in iudeā ite. Dicūt ei discipuli. Rabbi
nunc querebāt te iudei lapidare: et ite
vadis illuc? Respondit ihesus. Mōne
duodecim sūt hore diei? Si quis abu-
lauerit in die non offendit: qā lucem
hui⁹ mūdi videt. Si aut ambulave-
rit in nocte offendit: quia lux non est
in eo. Hec ait: et post hec dicit eis. La-
zarus amicus noster dormit: sed va-
do ut a somno resuscitem eū. Dixerūt
ergo discipuli eius. Dñe: si dormit sal-
uus erit. Dixerat autē ihesus de morte
eius: illi aut putauerūt quia de dormi-
tione somni diceret. Tunc ergo ihesus
dixit eis manifeste. Lazarus mortuus
est: et gaudeo ppter vos ut credatis:
quoniā non eram ibi. Sed eam⁹ ad
eum. Dixit ergo thomas qui dicitur
didimus ad cōdiscipulos. Eamus et
nos: et moriamur cū eo. Venit itaq;
ihesus: et invenit eum quatuor dies
iam in monimēto habentem. Erat
aut bethania iuxta iherosolimā quasi
stadīis quīndecim. Multi aut ex iude-
is venerant ad martham et mariā: ut
cōsolarent^r eas de fratre suo. Martha
ergo ut audiuit qā ihesus venit occur-
rit illi: maria aut domi sedebat. Dixit
ergo martha ad ihesū. Dñe: si fuisses
hic frater meus non fuisset mortuus.
Sed et nunc scio: qā quecūq; poposce-
ris a deo dabit tibi de⁹. Dicit illi ihesus.
Resurget frater tuus. Dicit ei martha.

Scio quia resurget. in resurrectione in nouissimo die. Dicit ei ihesus. Ego sum resurrectio et vita. Qui credit in me etiam si mortuus fuerit uiuet: et omnis qui uiuit et credit in me: non morietur in eternum. Credis hoc? Ait illi. Domine. Ego credidi quia tu es christus filius dei: qui in hunc mundum uenisti. Et cum hec dixisset: abiit et uocauit mariam sororem suam silentio dicens. Magister adest: et uocat te. Illa ut audiuit surgit cito: et uenit ad eum. Non dum enim uenerat ihesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco ubi occurrat ei martha. Iudei ergo qui erant cum ea in domo et consolabantur eam cum uidissent mariam quia cito surrexit et egressa: secuti sunt eam dicentes. Quia uadit ad monumentum ut ploret ibi. Maria ergo cum uenisset ubi erat ihesus: uidens eum cecidit ad pedes eius et dixit ei. Domine. si fuisses hic non esset mortuus frater meus. Ihesus ergo ut uidit eam plorantem et iudeos qui uenerant cum ea plorantes infremuit spiritu: et turbauit seipsum et dixit. Ubi posuistis eum? Dicunt ei. Domine: ueni et uide. Et lacrimatus est ihesus. Dixerunt ergo iudei. Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt. Non poterat hic qui aperuit oculos cecis nati facere: ut hic non moreretur? Ihesus ergo rursum fremens in semetipso uenit ad monumentum. Erat autem spelunca et lapis suppositus erat ei. Ait ihesus. Tollite lapidem. Dicit ei martha soror eius. qui mortuus fuerat domine iam feret: quadrubuanus enim est. Dicit ei ihesus. Nonne dixi tibi: quoniam si credideris uidebis gloriam dei? Tulerunt ergo lapidem. Ihesus autem eleuans sursum oculis dixit. Pater gratias ago tibi quoniam

audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis: sed propter populum qui circumstat dixi: ut credant quia tu me misisti. Hec cum dixisset: uoce magna clamauit. Lazare ueni foras. Et statim protulit qui fuerat mortuus ligatus manus et pedes iunctis: et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis ihesus. Soluite eum: et sinite abire. Multi ergo ex iudeis qui uenerant ad mariam et martham et uiderant que fecit ihesus: crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abiierunt ad phariseos: et dixerunt eis que fecit ihesus. Collegerunt ergo pontifices et pharisei concilium et dicebant. Quid facimus: quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic: omnes credent in eum. Et uenient romani: et tollent locum nostrum et gentem. Unus autem ex ipsis cayphas nomine: cum esset pontifex anni illius dixit eis. Vos nescitis quicquam nec cogitatis: quia repperdit uobis ut unus moriatur homo pro populo: et non tota gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit: sed cum esset pontifex anni illius prophetauit: quia ihesus moriturus erat pro gente. Et non tantum pro gente: sed ut filios dei qui erant dispersi congregaret in unum. Ab illo ergo die cogitauerunt ut interficerent eum. Ihesus ergo iam non in palam ambulabat apud iudeos: sed abiit in regionem iuxta desertum in ciuitatem que dicitur effrem: et ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat pascha iudeorum: et ascenderunt multi iherosolimam de regione ante pascha: ut sanctificarent seipsum. Querebant ergo ihesum: et colloquebantur ad inuicem in templo stantes. Quid putatis quia non uenit ad diem festum istum? Dederant autem pontifices et pharisei

mandatum: ut si quis cognouerit ubi sit iudicet: ut apprehendat eum. **C. xii.**
Ihesus ergo ante sex dies pasche venit bethaniam ubi lazarus fuerat mortuus: quem suscitauit ihesus. fecerunt autem ei cenam ibi et martha ministrabat: lazarus vero unus erat ex discipulis cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici preciosi et unxit pedes ihesu: et reterxit pedes eius capillis suis: et domus impleta est re odore unguenti. Dixit ergo unus ex discipulis eius iudas scariothis qui erat eum traditurus. Quare hoc unguentum non uenit recentis denariis: et datum est egenis? Dixit autem hoc non quia de egenis prinebat ad eum: sed quia fur erat: et loculos habes ea que mittebantur portabat. Dixit ergo ihesus. Sine illa: ut in die sepulture mee fuerit illud. Pauperes enim semper habetis uobiscum: me autem non semper habetis. Cognouit ergo turba multa ex iudeis quia illic est: et uenerunt non propter ihesum tantum: sed ut lazarus uideret quem suscitauit a mortuis. Cogitauerunt autem principes sacerdotum ut et lazarus interficerent: quia multi propter illum abibant ex iudeis: et credebant in ihesum. In crastinum autem turba multa que uenerat ad diem festum audisset quia uenit ihesus iherosolimam acceperunt ramos palmarum: et processerunt obviam ei et clamabant: osanna-benedictus qui uenit in nomine domini regis israel. Et inuenit ihesus asellum: et sedit super eum sicut scriptum est. Noli timere filia syon: ecce rex tuus uenit sedens super pullum asine. Hec non cognouerunt discipuli eius primum: sed quando glorificatus est ihesus tunc recordati sunt quia hec erant scripta de eo: et hec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat

turba que erat cum eo quando lazarus uocauit de monumento: et suscitauit eum a mortuis. Propterea et obviam uenit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad seuenipos. Videtis quia nichil proficimus? Ecce mundus totus post eum abiit. Erant autem quidam gentiles ex hiis qui ascenderant ut adoraret in die festo. Qui ergo accesserunt ad philippum qui erat a bethsaida galilee: et rogabant eum dicentes. Domine: uolumus ihesum uidere. Venit philippus: et dicit andree. Andreas rursum et philippus dixerunt ihesu. Ihesus autem respondit eis dicens. Venit hora ut clarificetur filius hominis. Amen amen dico uobis: nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit: ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit: multum fructum affert. Qui amat animam suam: perdet eam. Et qui odit animam suam in hoc mundo: in uitam eternam custodit eam. Si quis michi ministrat: me sequatur. Et ubi sum ego: illic et minister meus erit. Si quis michi ministrauerit: honorificabit eum pater meus. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater saluifica me ex hac hora. Sed propterea ueni in hanc horam. Pater clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de celo dicens. Clarificauit: et iterum clarificabo. Turba ergo que stabat et audierat dicebat tonitruum esse factum. Alii autem dicebant. Angelus ei locutus est. Respondit ihesus: et dixit. Non propter me hec vox uenit: sed propter uos. Nunc iudicium est mundi. Nunc princeps huius mundi eicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra: omnia traham ad meipsum hoc autem dicebat: significans quia morte esset moriturus. Respondit ei turba. Nos audiuimus ex lege. quia

crisus manet in eternū. Et quomodo
tu dicis oportet exaltari filiū hōis? Et
quis ē iste filius hōinis? Dixit ergo
eis ihesus. Adhuc modicū lumē in
vobis est. Ambulate dum lucem habe-
tis: ut non tenebre vos cōprehendāt.
Et qui ambulat ī tenebris: nescit quo
vadit. Dum lucem habetis credite in
lucem: ut filij lucis sitis. Hec locut⁹ est
ihesus: et abiit ⁊ abscondit se ab eis. Cū
aut̃ tanta signa fecisset coram eis nō
credebāt in eum: ut sermo ysaię imple-
retur quē dixit. Dñe quis credidit au-
ditui nrō: et brachiū dñi cui reuelatū
est? Propterea non poterāt credere: q̃a
iterū dixit ysaias. Exccecauit oculos eo-
rum ⁊ indurauit cor eorū: ut non vi-
deant oculis ⁊ intelligāt corde et con-
uertantur ⁊ sanem eos. Hec dixit ysai-
as quādo vidit gloriā eius: ⁊ locut⁹
est de eo. Verūtamē et eē principibus
multi crediderūt in eum: sed ppter pha-
riseos nō cōfitebantur: ut de synago-
ga nō eicerentur. Dilexerūt enim glo-
riam hōinū magis q̃ gloriā dei.
Ihesus aut̃ clamauit ⁊ dixit. Qui cre-
dit in me: nō credit in me: sed in eum
qui misit me. Et qui videt me: videt
eum qui misit me. Ego lux in mundū
veni: ut om̃s qui credit in me in tene-
bris non maneat. Et si quis audierit
verba mea ⁊ non custodierit: ego non
iudico eū. Non enim veni ut iudicem
mūdū: sed ut saluificem mūdū. Qui
spertit me et non accipit verba mea:
habet q̃ iudicet eum. Sermo quē locu-
tus sum: ille iudicabit eum in nouissi-
mo die. Quia ego eē meip̃o nō sū lo-
cutus: sed q̃ misit me pater ipse michi
mandatū dedit: quid dicam et quid
loquar. Et scio: quia mādātū ei⁹ vita
eterna est. Que ergo ego loquor: sicut

dixit michi pater sic loquor. **C. xiii.**

Ante diem festū pasche sciens ihe-
sus q̃a venit hora ei⁹ ut trāseat
eē hoc mūdō ad patrem: cū dilexisset
suos qui erant in mūdō: in finem di-
legit eos. Et cena facta cum dyabolus
iam misisset in cor ut traderet eum iu-
das simonis scariothis: sciens quia
omnia dedit ei pater in manus et q̃a
a deo eēuit et ad deum vadit: surgit
a cena ⁊ ponit vestimenta sua: et cū ac-
cepisset lintheum p̃inxit se. Deinde mi-
sit aquā ī peluim: ⁊ cepit lauare pedes
discipulorū: ⁊ eētergere lintheo quo erat
p̃cinctus. Venit ergo ad simonem pe-
trum. Et dicit ei petrus. Dñe tu michi
lauas pedes? Respondit ihesus: ⁊ di-
xit ei. Quod ego facio tu nescis modo:
scies aut̃ postea. Dicit ei petrus. Non
lauabis michi pedes in eternū. Respō-
dit ei ihesus. Si non lauerō te: nō ha-
bebis partem meā. Dicit ei simon pe-
trus. Domine: nō tantū pedes meos:
sed ⁊ manus et caput. Dicit ei ihesus.
Qui locus est nō indiget nisi ut pedes
lauet: sed est mūdus tot⁹. Et vos mū-
di estis: sed non omnes. Sciebat enī
quisnam esset qui traderet eum. Pro-
pterea dixit: non estis mūdi omnes.
Postq̃ ergo lauit pedes eorū accepit
vestimenta sua: et cum recubuiſset iterū
dixit eis. Scitis quid fecerim vobis?
Vos vocatis me magister ⁊ domine:
et bene dicitis. Sum etenim. Si ergo
ego laui pedes vestros domin⁹ ⁊ ma-
gister: ⁊ vos debetis alter alteri⁹ laua-
re pedes. Exemplū enim dedi vobis:
ut quēadmodū ego feci vobis ita et
vos faciatis. Amen autē dico vobis:
nō est euus maior domino suo: neq̃
apostolus maior est eo qui misit illū.
Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea.

Non de omnibus vobis dico. Ego scio quos elegerim. Sed ut adimpleatur scriptura: qui māducat meū panem leuabit contra me calcaneū suū. **A**modo dico vobis priuſq; fiat: ut cū factū fuerit credatis quia ego sum. Amen amen dico vobis: qui accipit si quem misero me accipit. Qui autem me accipit: accipit eum qui me misit. Cum hec dixisset ihesus turbatus est spiritu: et preſtatus est et dixit. Amen amen dico vobis: quia unus ex vobis tradet me. **A**spiciebāt ergo ad inuicē discipuli: exſtantes de quo diceret. Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu ihesu: quem diligebat ihesus. **I**nnuit ergo huic simon petrus: et dixit ei. Quis est de quo dicit? **I**taq; cum recubuisset ille supra pedē ihesu: dicit ei. Dñe quis est? **R**espōdit ihesus. Ille est: cui ego intindū panē porregero. Et cum intinxisset panē: dedit inde simonis scariothis. Et post bucellā introiuit in eum sathanas. Et dicit ei ihesus. Quod facis fac cito? **H**oc aut nemo sciuit discubentū: ad quid dixerit ei. Quidā enim putabāt quia loculos habebat iudas q̄ dixisset ei ihesus. eme ea que opus sunt nobis ad diem festū: aut egenis ut aliquid daret. Cū ergo accepisset ille bucellā: egiuit cōtinuo. Erat aut nox. Cū ergo egiisset dixit ihesus. Nunc clarificatus est filius hominis: et deus clarificatus est in eo. Si deus clarificatus est in eo: et deus clarificabit eum in semetipso: et continuo clarificabit eum. **F**ilioli: adhuc modicū vobiscum sum. Queretis me: et sicut dixi iudeis quo ego vado vos non potestis venire. Et vobis dico modo. **M**ādātū nouū do vobis: ut diligatis inuicē sicut dilexi vos: ut et

vos diligatis inuicē. **I**n hoc cognoscēt omnes quia discipuli estis mei: si dilectionē habueritis ad inuicem. Dicit ei simon petrus. Dñe quo vadis? **R**espōdit ihesus. Quo ego vado non potes me modo sequi: sequeris autē postea. Dicit ei petrus. Quare nō posſū te sequi modo? **A**iam meā p te ponam. **R**espōdit ei ihesus aīam tuā p me pones? **A**mē amē dico tibi: nō cātabit gall⁹ donec ter me neges. **C. xiii.**

Et ait discipulis suis. Non turbeor vestrū. Creditis in deū: et in me credite. **I**n domo patris mei mansiones multe sunt. Si quo nūmus: dixissem vobis quia vado parare vobis locum. Et si abiero et pparauero vobis locum: iterū venio et accipiam vos ad meipm: ut ubi sum ego et vos sitis. Et quo ego vado scitis: et viam scitis. Dicit ei thomas. Dñe: nescimus quo vadis. Et quomō possum⁹ viam scire? Dicit ei ihesus. Ego sum via. et veritas. et vita. **N**emo venit ad patrem nisi p me. Si cognouissetis me: et patre meum utiq; cognouissetis. Et amodo cognoscetis eū: et vidistis eum. Dicit ei philippus. Dñe: ostende nobis patre et sufficit nobis. Dicit ei ihesus. Tanto tpe vobiscū sū et nō cognouistis me? **P**hilippe: qui videt me videt et patrem. Quomō tu dicis ostende nobis patre? **N**on credis quia ego in patre: et pater in me est? **V**erba que ego loquor vobis. a meipso non loquor. **P**ater aut in me manens: ipse facit opera. **N**on creditis quia ego in patre: et pater in me est? **A**lioquin ppter opera ip̄a credite. Amen amen dico vobis: qui credit in me opera que ego facio et ip̄e faciet: et maiora horū faciet. Quia ego ad patrem vado: et q̄d cūq; petieritis patrem

in nomine meo hec faciā: ut glorificet
 pater in filio. Si quid petieritis me in
 nomine meo hec faciam. Si diligitis
 me: mandata mea seruate. Et ego ro-
 gabo patrem et aliū paracletū dabit
 vobis ut maneat vobiscū in eternū spi-
 ritū veritatis: quē mund⁹ nō potest ac-
 cipere: quia non videt eū nec scit eum.
 Vos autē cognoscitis eum: quā apud
 vos manebit: et in vobis erit. Non
 relinquā vos orphanos: veniam ad
 vos. Adhuc modicū: et mundus me iā
 non videt. Vos autē videbitis me: quā
 ego uiuo et vos uiuetis. In illo die
 vos cognoscetis quia ego sum in patre
 meo: et vos in me: et ego in vobis. Qui
 habet mādata mea et seruat ea: ille est
 qui diligit me. Qui autē diligit me: di-
 ligetur a patre meo. Et ego diligam
 eum: et manifestabo ei meipm. Dicit
 ei iudas: nō ille scariothis. Domine
 quid factū est quā manifestatur⁹ es no-
 bis teipm: et non mūdo? Respondit
 ihesus: et dixit ei. Si quis diligit me
sermonē meū seruabit: et pater me⁹ di-
liget eum: et ad eum veniemus: et man-
sionē apud eum faciem⁹. Qui non di-
 liget me: sermones meos non seruat.
 Et sermonē quē audistis non est me⁹:
 sed ei⁹ qui misit me patris. Hec locu-
 tus sum vobis: apud vos manens.
 Paracletus autē spiritus sanctus quē
 mitter pater in nomine meo ille vos
 docebit omnia: et suggeret vobis omnia
 quecūq; dixero vobis. Pacem relin-
 quo vobis: pacem meam do vobis.
 Non quomō mundus dat: ego do vo-
 bis. Non turbetur cor vestrū: neq; for-
 midet. Audistis quia ego dixi vobis:
 vado et venio ad vos. Si diligere-
 tis me: gauderetis utiq; quia vado ad
 patrem: quia pater maior me est. Et

nunc dixi vobis priusq; fiat: ut cum
 factū fuerit credatis. Quam non multa
 loquar vobiscū. Venit enim princeps
 mūdi hui⁹: et in me non habet quicq;
 Sed ut cognoscat mundus quā diligo
 patrem: et sicut mādatū dedit michi pater
 sic facio. Surgite: eam⁹ hinc. C. xv.

Ego sum vitis vera: et pater meus
 agricola est. Omne palmitem
 in me non ferentem fructū tollet eum:
 et omne qui fert fructū purgabit eum:
 ut fructū plus afferat. Quam vos mūdi
 estis: ppter sermonē quē locutus sum
 vobis. Manete in me: et ego in vobis.
 Sicut palmes nō potest ferre fructū a se-
 metipso nisi māserit in vite: sic nec vos
 nisi in me māseritis. Ego sum vitis:
 vos palmites. Qui manet in me et
 ego in eo hic fert fructū multū: quia si-
 ne me nichil potestis facere. Si quis
 in me non manserit mittetur foras si-
 cut palmes et arestet: et colligent eum
 et in ignem mittent et ardet. Si man-
 seritis in me et verba mea in vobis mā-
 serint: qudcūq; volueritis petetis: et fi-
 eret vobis. In hoc clarificatus est pater
 meus: ut fructū plurimū afferatis: et
 efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit
 me pater: et ego dilexi vos. Manete in
 dilectione mea. Si p̄cepta mea serua-
 ueritis manebitis in dilectione mea:
 sicut et ego patris mei p̄cepta seruauī:
 et maneo in ei⁹ dilectione. Hec locut⁹ sū
 vobis: ut gaudiū meū sit in vobis: et
 gaudiū vestrū impleatur. Hoc est p̄-
 ceptū meū: ut diligatis inuicē sicut di-
 lexi vos. Maiorē hac dilectionē nemo
 habet: q̄ ut animā suā ponat quis p̄
 amicis suis. Vos amici mei estis: si fe-
 ceritis quē ego p̄cipio vobis. Quam nō
 dicam vos seruos: quia seruus nescit
 quid faciat dñs eius. Vos autē dixi

amicos : quia omnia quecumque audivi a patre meo nota feci vobis. Non vos me elegistis sed ego elegi vos : et posui vos ut ratis et fructum afferatis : et fructus vestri maneat : ut quodcumque petieritis patrem in nomine meo det vobis. Hec mando vobis : ut diligatis invicem. Si mundus vos odit : scitote quia me priore vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis : mundus quod suum erat diligeret. Quia vero de mundo non estis : sed ego elegi vos de mundo : propterea odit vos mundus. Memoretur sermonis mei : quem ego dixi vobis. Non est servus maior domino suo. Si me persecuti sunt et vos persequentur. Si sermonem meum servaverunt : et verbum servabunt. Sed hec omnia facient vobis propter nomen meum : quia nesciunt eum qui misit me. Si non venissem et locutus fuisset eis : peccatum non haberent. Nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Qui me odit : et patrem meum odit. Si opera non fecissem in eis que nemo alius fecit : peccatum non haberent. Nunc autem et viderunt et oderunt : et me et patrem meum. Sed ut adimpleatur sermo qui in lege eorum scriptus est : quia odio habuerunt me gratis. Cum autem venerit paracletus quem ego mittam vobis a patre spiritu veritatis qui a patre procedit : ille testimonium perhibebit de me. Et vos testimonium perhibebitis : quia ab initio mecum estis. **C. xvi.**

Hec locutus sum vobis : ut non scandalizemini. Absque synagogis facient vos. Sed venit hora : ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se prestare deo. Et hec facient vobis : quia non novērunt patrem neque me. Sed hec locutus sum vobis : ut cum venerit hora eorum : reminiscamini : quia ego dixi vobis. Hec autem vobis ab initio non dixi :

quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum qui misit me : et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed quia hec locutus sum vobis : tristitia implebit cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis : expediat vobis ut et ego vadam. Si enim non abiero : paracletus non veniet ad vos. Si autem abiero : mittam eum ad vos. Et cum venerit : ille arguet mundum de peccato et de iustitia et de iudicio. De peccato quidem : quia non crediderunt in me. De iustitia vero : quia ad patrem vado : et iam non videbitis me. De iudicio autem : quia princeps mundi huius iam iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere : sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille spiritus veritatis : docebit vos omnem veritatem. Non enim loquetur a semetipso : sed quecumque audierit loquetur : et que ventura sunt annuntiabit vobis. Ille me clarificabit : quia de meo accipiet : et annuntiabit vobis. Omnia quecumque habet pater meus sunt. Propterea dixi quia de meo accipiet : et annuntiabit vobis. Modicum et iam non videbitis me : et iterum modicum et videbitis me : quia vado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem. Quid est hoc quod dicit nobis modicum et non videbitis me : et iterum modicum et videbitis me : et quia vado ad patrem? Dicebant ergo. Quid est hoc quod dicit modicum? Nescimus quid loquitur. Cognovit autem ihesus quia volebant eum interrogare : et dixit eis. De hoc queritis inter vos quia dixi modicum et non videbitis me : et iterum modicum et videbitis me. Amen amen dico vobis : quia plorabitis et flebitis vos : mundus autem gaudebit. Vos autem contristabimini : sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier cum parit tristitia habet : quia

venit hora ei⁹. Cū autē pepererit puerū
iam non meminit pressurę ppter gau-
diū: quia natus est homo in mundū.
Et vos igitur nunc quidē tristitiam
habetis. Iterū autē videbo vos ⁊ gaude-
bit cor vestrū: et gaudiū vestrū nemo
tollet a vobis. Et in illo die me non
interrogabitis quicq̃. Amen amē di-
co vobis: si quid petieritis patrem in
nomine meo dabit vobis. Usq; mo-
do nō petistis quicq̃ in nomine meo.
Petite et accipietis: ut gaudiū vestrū
sit plenū. Hec in puerbijs locut⁹ sum
vobis. Venit hora: cum iam non in
proverbijis loquar vobis: sed palam
de patre annuntiabo vobis. In illo
die in nomine meo petetis. Et nō di-
co vobis: quia ego rogabo patrem
de vobis. Ipse enim pater amat vos
q̃a vos me amastis: ⁊ credidistis q̃a
ego a deo exiui. Exiui a patre ⁊ veni in
mūdum: iterū relinquo mūdum: ⁊ va-
do ad patrem. Dicunt ei discipuli ei⁹.
Ecce nunc palam loqueris: et puerbi-
um nullū dicis. Nunc scimus quia
scis omnia: ⁊ non opus est tibi ut q̃s
te interroget. In hoc credim⁹: quia a
deo existi. Respondit eis ihesus. Mo-
do creditis: Ecce venit hora: ⁊ iam ve-
nit ut dissipamini unusquisq; in pri-
a: ⁊ me solū relinquatis. Et non sum
solus: quia pater mecū est. Hec locut⁹
sum vobis: ut in me pacem habeatis.
In mundo pressuram habebitis: sed
confidite: ego vici mūdum.

Hec locutus est ihesus: ⁊ subleua-
tis oculis in celū dixit. Pater ve-
nit hora: clarifica filiū tuū. ut fili⁹ tu⁹
clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem
omnis carnis: ut omne qd̃ dedisti ei
det eis vitam eternā. Hec est autē vita
eterna: ut cognoscant te solū deū verū:

et quē misisti ihesum cristū. Ego te cla-
rificaui super terrā: opus consumaui:
quod dedisti michi ut faciam. Et nūc
clarifica me tu pater apud teipm:
claritate quā habui priusq; mūd⁹ fie-
ret apud te. Manifestaui nomē tuū
hominibz: q̃s dedisti michi de mūdo.
Qui erant: ⁊ michi eos dedisti: et sermo-
nem meū seruauerunt. Nūc cognoue-
runt: quia omnia que dedisti michi
abs te sūt. Quia verba q̃ dedisti michi
dedi eis: ⁊ ipsi acceperūt ⁊ cognouerūt
vere quia a te exiui: ⁊ crediderūt q̃a tu
me misisti. Ego pro eis rogo. Nō pro
mūdo rogo: sed p hīs q̃s dedisti mi-
chi: quia tui sunt. Et mea omnia tua
sunt: ⁊ tua mea sunt: ⁊ clarificat⁹ sum
in eis. Etia non sum in mūdo: et hī i
mūdo sunt: ⁊ ego ad te venio. Pater
sancte: serua eos in nomine tuo quos
dedisti michi: ut sint unū sicut et nos.
Cum essem cum eis: ego seruabā eos
in nomine tuo. Quos dedisti michi e-
go custodiui: ⁊ nemo ex eis perijt nisi
filius pditionis: ut scriptura impleat⁹.
Nūc autē ad te venio: ⁊ hec loquor in
mūdo: ut habeāt gaudiū meū imple-
tum in semetipis. Ego dedi eis sermo-
nem tuū: ⁊ mūdus eos odio habuit:
quia nō sunt de mūdo sicut et ego nō
sum de mūdo. Non rogo ut tollas e-
os de mūdo: sed ut serues eos a malo.
De mūdo nō sunt: sicut ⁊ ego non sū
de mūdo. Sanctifica eos in veritate.
Sermo tuus veritas est. Sicut tu me
misisti in mūdum: ita ⁊ ego misi eos
in mundū. Et pro eis ego sanctifico
meipm: ut sint ⁊ ipi sanctificati in veri-
tate. Non pro eis autē rogo tantū: sed
et pro eis qui credituri sunt per verbū
eorū in me: ut omnes unū sint sicut tu
pater in me ⁊ ego in te. ut ⁊ ipi i nobis

unū sint: ut credat mūdus quia tu me
misti. Et ego claritatem quā tu dedi-
sti michi dedi eis: ut sint unū sicut et
nos unū sumus. Ego ī eis ⁊ tu in me:
ut sint cōsumati in unū: et cognoscat
mūdus quia tu me misisti: et dilexisti
eos sicut ⁊ me dilexisti. Pater: q̄s dedi-
sti michi volo ut ubi sū ego ⁊ illi sint
mecū: ut videant claritatem meā quā
dedisti michi: quia dilexisti me ante
constitutionē mūdi. Pater iuste: mū-
dus te non cognouit. Ego autē te co-
gnoui: et hī cognouerūt quia tu me
misti. Et notum feci eis nomē tuū ⁊
notum faciā: ut dilectio qua dilexisti
me ī ip̄is sit: ⁊ ego in ip̄is. **Cxviii.**

Hec cum dixisset ihesus: egressus
est cum discipulis suis trās tor-
rentem cedron ubi erat ort⁹: in quem
introiuit ip̄e ⁊ discipuli eius. Sciebat
autē ⁊ iudas qui tradet eum locum:
quia frequenter ihesus cōuenerat illuc
cum discipulis suis. Iudas ergo cum
accepisset cohortem ⁊ a pontificibus et
phariseis ministros: venit illuc cū la-
ternis ⁊ facibus ⁊ armis. Ihesus itaq;
sciens omnia que ventura erant super
eū: processit ⁊ dixit eis. Quē queritis?
Rēspōderūt ei. Ihesum nazarenū. Di-
xit eis ihesus. Ego sum. Stabat autē
et iudas qui tradet eum cū ip̄is. Ut
ergo dixit eis ego sum: abierūt retror-
sum ⁊ ceciderūt in terram. Iterū ergo
interrogauit eos. Quem queritis? Illi
autē dixerūt. Ihesum nazarenū. Rēspō-
dit ihesus. Dixi vobis: quia ego sum.
Si ergo me queritis: sinite h̄s abire.
Ut impleteretur sermo quē dixit: quia
q̄s dedisti michi nō pdidi te eis quen-
q;. Simon ergo petr⁹ habens gladiū
eduxit eū: ⁊ percussit pontificis seruū: et
abscidit eius auriculam dexterā. Erat

autē nomen serui malchus. Dicit er-
go ihesus petro. Mitte gladiū tuū in
uaginā. Calicē quē dedit michi pater:
nō bibā illū. Cohors autē ⁊ tribunus
et ministri iudeorū cōprehenderūt ihe-
sum: et ligauerūt eū ⁊ adduxerūt eum
ad annā pmū. Erat enī socer cayphē:
qui erat pōtifee anni illius. Erat autē
cayphas qui consiliū dederat iudeis:
quia repedit unū hominē mori pro
pplo. Sequebatur autē ihesum simon
petrus: ⁊ alius discipulus. Discipulus
autē ille erat notus pōtifici: ⁊ introiuit
cum ihesu in atriu pontificis. Petrus
autē stabat ad ostiū foris. Sequit ergo
discipulus alius qui erat notus pon-
tifici: ⁊ dixit ostiariē: et introduxit pe-
trum. Dicit ergo petro ancilla ostia-
ria. Nūquid ⁊ tu ex discipulis es hoīs
istius? Dicit ille. Non sum. Stabāt
autē serui et ministri ad prunas quia
frigus erat: ⁊ calefaciebant se. Erat au-
tem cum eis ⁊ petrus: stans ⁊ calefaci-
ens se. Pontifee ergo interrogauit ihe-
sum de discipulis suis: ⁊ de doctrina e-
ius. Respondit ei ihesus. Ego palam
locutus sum mūdo. Ego semp docui
in synagoga et in templo quo omēs
iudei conueniūt: ⁊ in occulto locutus
sum nichil. Quid me interrogas? In-
terroga eos qui audierūt: quid locut⁹
sum ip̄is. Ecce hī sciunt: que dixerim
ego. Hec autē cū dixisset: unus assistēs
ministorū dedit alapam ihesu dicens.
Sic rēspōdes pontifici? Respondit ei
ihesus. Si male locutus sum: testimo-
niū phibe de malo. Si autē bene: quid
me cedis? Et misit eum annas ligatū
ad cayphan pontificem. Erat autem
simon petrus stās: ⁊ calefaciens se. Di-
xerūt ergo ei. Nūquid ⁊ tu ex discipulis
eius es? Negauit ille ⁊ dixit. Nō sum.

Dixit unus ex servis pontificis: cognatus eius cuius abscidit petrus auriculam. Nonne ego te vidi in orto cum illo. Iterum ergo negavit petrus: et statim gallus cantavit. Adducunt ergo Iesum ad Caypham in pretorium. Erat autem mane. Et ipsi non introierunt in pretorium ut non contaminarentur: sed ut manducarent pascha. Exiit ergo pilatus ad eos foras et dixit. Quam accusationem afferis adversus hominem hunc? Responderunt: et dixerunt ei. Si non esset hic malefactor: non tibi tradidissimus eum. Dicit ergo eis pilatus. Accipite eum vos: et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei iudei. Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo Iesu impleretur quem dixit: significans quia morte esset moriturus. Introiit ergo iterum in pretorium pilatus: et vocavit Iesum: et dixit ei. Tu es rex iudeorum? Respondit Iesus. A temetipso hoc dicis: an alij dixerunt tibi de me? Respondit pilatus. Numquid ego iudeus sum? Genus tua et pontifices tradiderunt te michi. Quid fecisti? Respondit Iesus. Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum: ministri mei utique decertarent ut non traderet iudeis. Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei pilatus. Ergo rex es tu? Respondit Iesus. Tu dicis: quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum: et ad hoc veni in mundum: ut testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate audit vocem meam. Dicit ei pilatus. Quid est veritas? Et cum hoc dixisset: ite: et exiit ad iudeos: et dicit eis. Ego nullam inveni in eo causam. Est autem consuetudo vobis: ut unum dimittam vobis in pascha. Vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum? Clamaverunt ergo rursus omnes

dicentes. Non hunc: sed barraban. Erat autem barrabas latro. **Exviii**

Tunc ergo apprehendit pilatus Iesum: et flagellavit. Et milites plerentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius: et veste purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad eum: et dicebant. Ave rex iudeorum. Et dabant ei alapas. Exiit iterum pilatus foras: et dicit eis. Ecce adduco vobis eum foras: ut cognoscatis quia nullam inveni in eo causam. Exiit ergo Iesus portans spineam coronam: et purpureum vestimentum. Et dicit eis. Ecce homo. Cum ergo vidisset eum pontifices et ministri: clamabant dicentes. Crucifige: crucifige eum. Dicit eis pilatus. Accipite eum vos: et crucifigite. Ego enim non inveni in eo causam. Responderunt ei iudei. Nos legem habemus: et secundum legem debet mori: quia filium dei se fecit. Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem: magis timuit. Et ingressus est in pretorium iterum: et dicit ad Iesum. Unde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei pilatus. Michi non loqueris? Scis quia potestatem habeo crucifigere te: et potestatem habeo dimittere te? Respondit Iesus non haberes potestatem adversum me ullam: nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi maioris peccatum habet. Et exinde querebat pilatus dimittere eum. Iudei autem clamabant dicentes. Si hunc dimittis: non es amicus cesaris. Omnis enim qui se regem facit contradicit cesari. Pilatus autem cum audisset hos sermones adduxit foras Iesum: et sedit pro tribunali in loco qui dicitur lythostratos: hebraice autem gabatha. Erat autem parasceue pasche: hora quasi sexta: et dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi

aut clamabant. Tolle tolle: crucifige eum. Dicit eis pilatus. Regem vestrum crucifigam? Responderunt pontifices. Non habemus regem: nisi cesarem. Tunc ergo tradidit eis illum: ut crucifigeretur. Susceperunt autem ihesum: et eduxerunt. Et baiulans sibi crucem sequitur in eum qui dicitur calvarie locum: hebraice golgotha. Ubi crucifixerunt eum: et cum eo alios duos hunc et hunc: medium autem ihesum. Scripsit autem et titulum pilatus: et posuit super crucem. Erat autem scriptum: ihesus nazarenus rex iudeorum. Hunc ergo titulum multi iudeorum legerunt: quia prope civitatem erat locus ubi crucifixus est ihesus. Et erat scriptum hebraice grece et latine. Dicebant ergo pilato pontifices iudeorum. Noli scribere rex iudeorum: sed quia ipse dixit: rex sum iudeorum. Respondit pilatus. Quod scripsi scripsi. Milites ergo cum crucifixissent eum acceperunt vestimenta eius: et fecerunt quatuor partes: unicuique militi partem: et tunicam. Erat autem tunica inconfutilis: desuper cincta per totum. Dixerunt ergo ad invicem. Non scindamus eam: sed sortiamur de illa cuius sit. Ut scriptura impleteretur dicens. Partiti sunt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hec fecerunt. Strabant autem iuxta crucem ihesu mater eius: et soror matris eius maria cleopha et maria magdalene. Cum vidisset ergo ihesus matrem et discipulum stantem quem diligebat: dicit matri sue. Mulier: ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. Postea sciens ihesus quia omnia consummata sunt: ut consummaretur scriptura dicit. Sitio. Vas ergo erat positum aceto plenum. Illi autem plena aceto spogiam yso circumponentes: obtulerunt

omni eius. Cum ergo accepisset ihesus acetum dixit. Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Iudei ergo quoniam parasceue erat ut non remanerent in cruce corpora sabbato: erant enim magnus dies ille sabbati: rogaverunt pilatum ut frangerentur crura: et tollerentur. Venerunt ergo milites: et primi quidem frangerunt crura: et alteri qui crucifixus est cum eo. Ad ihesum autem cum venissent: ut viderent eum iam mortuum non frangerunt eius crura: sed unus militum lancea latus eius aperuit: et continuo exiit sanguis et aqua. Et qui vidit testimonium perhibuit: et verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit: ut et vos credatis. Facta sunt enim hec: ut scriptura impleteretur. Quia non comminuetis eum eo. Et iterum alia scriptura dicit. Videbunt in quem transixerunt. Post hec autem rogavit pilatum ioseph ab arimathia eo quod esset discipulus ihesu: occultus autem propter metum iudeorum: ut tolleret corpus ihesu. Et permisit pilatus. Venit ergo: et tulit corpus ihesu. Venit autem et nicodemus qui venerat ad ihesum nocte primam: ferens mixturam mirre et aloes quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus ihesu: et ligaverunt eum lintheis cum aromatibus sicut mos est iudeis sepelire. Erat autem in loco ubi crucifixus est ortus: et in orto monumentum novum in quo nondum quisquam positus erat. Ubi ergo propter parasceuen iudeorum: quia iuxta erat monumentum posuerunt ihesum. **Cxx.**

Vna autem sabbati maria magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a monumento. Lucurrit ergo et venit ad simonem petrum: et ad alium discipulum quem amabat ihesus: et

dicit illis. Tulerunt dominum de monu-
mento: et nescimus ubi posuerunt eum. Eg-
ressi ergo petrus et ille alius discipulus: et
venerunt ad monumentum. Currebant au-
tem duo simul: et ille alius discipulus
precucurrit citius petro: et venit primus ad
monumentum. Et cum se inclinasset vi-
dit posita linteamina: non tamen intro-
iit. Venit ergo secundus petrus sequens eum:
et introiit in monumentum. Et vidit linthe-
amina posita: et sudarium quod fuerat
super caput eius non cum lintheaminibus
positum: sed separatim involutum in unum
locum. Tunc ergo introiit et ille discipu-
lus qui venerat primus ad monumē-
tum: et vidit et credidit. Non enim
sciebant scripturam: quia oportuit eum
a mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum
discipuli ad semetipsos. Maria autem
stabat ad monumentum foris plorans.
Dum ergo fleret: inclinavit se et prospex-
it in monumentum. Et vidit duos an-
gelos in albis sedentes: unum ad caput
et unum ad pedes: ubi positum erat corpus
ihesu. Dicunt ei illi. Mulier quid ploras?
Dicit eis. Quia tulerunt dominum meum:
et nescio ubi posuerunt eum. Hec cum di-
xisset conversata est retrorsum: et vidit ihe-
sum stantem: et non sciebat quia ihesus est.
Dicit ei ihesus. Mulier quid ploras?
Quae queras? Illa existimans quia or-
tulanus esset: dicit ei. Domine: si tu su-
bulisti eum dicito michi ubi posuisti
eum: et ego eum collam. Dicit ei ihesus.
Maria. Conversa illa dicit ei. Rabbo-
ni: quod dicitur magister. Dicit ei ihesus.
Noli me tangere. Non enim ascendi
ad patrem meum. Vade autem ad fratres
meos: et dic eis. Ascendo ad patrem
meum et patrem vestrum: deum meum et deum
vestrum. Venit maria magdalene an-
nuntians discipulis quia viderat dominum:

et hec dixit michi. Cum ergo sero esset
die illo una sabbatorum et fores essent
clausae ubi erant discipuli congregati propter
metum iudeorum: venit ihesus et stetit in
medio: et dixit eis. Pax vobis. Et cum
hec dixisset: ostendit eis manus et la-
tus. Hausti sunt ergo discipuli: viso do-
mino. Dixit ergo eis iterum. Pax vobis.
Sicut misit me pater: et ego mitto vos.
Hec cum dixisset insufflauit: et dicit eis.
Accipite spiritum sanctum. Quorum remiseri-
tis peccata remittuntur eis: et quorum reti-
nueritis retenta sunt. Thomas autem
unus ex duodecim qui dicitur didimus
non erat cum eis quando venit ihesus.
Dixerunt ergo ei alii discipuli. Vidimus
dominum. Ille autem dixit eis. Nisi videro
in manibus eius fixuram clavorum: et mit-
tam digitum meum in locum clavorum: et mit-
tam manum meam in latus eius: non cre-
dam. Et post dies octo iterum erant disci-
puli eius intus: et thomas cum eis. Venit
ihesus ianuis clausis: et stetit in medio
et dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit
thome. Infer digitum tuum huc et vide ma-
nus meas: et affer manum tuam et mitte
in latus meum: et noli esse incredulus sed
fidelis. Respondit thomas et dixit. Do-
minus meus: et deus meus. Dicit ei ihesus.
Quia vidisti me thoma credidisti: be-
ati qui non viderunt et crediderunt. Alia
quidem et alia signa fecit ihesus in con-
spectu discipulorum suorum: quae non sunt
scripta in libro hoc. Hec autem scripta sunt
ut credatis quia ihesus est filius dei: et ut cre-
dentes vitam habeatis in nomine eius. **Cxxvi.**

Postea manifestavit se iterum ihesus
ad mare tiberiadis. Manifesta-
vit autem sic. Erant simul simon petrus
et thomas qui dicitur didimus et nathana-
el qui erat a chana galilee: et filii zebedei:
et alii ex discipulis eius duo. Dicit eis

simon petrus. Vado piscari. Dicunt ei. Venimus et nos tecum. Et eiecerunt et ascenderunt in nauem: et illa nocte nichil prebiderunt. Mane autem iam facto stetit ihesus in littore: non tamen cognouerunt discipuli quia ihesus est. Dicit ergo eis ihesus. Pueri: numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei. Non. Dicit eis. Mittite in dexteram nauis rete: et inuenietis. Misertus ergo: et iam non valebat illud trahere pre multitudine piscium. Dicit ergo discipulus ille quem diligebat ihesus petro. Dominus est. Simon petrus cum audisset quia dominus est: tunica succinxit se: erat enim nudus: et misit se in mare. Alii autem discipuli nauigio uenerunt. Non enim longe erant a terra: sed quasi cubitis ducentis trahentes rete piscium. Ut ergo descenderunt in terram uiderunt prunas positas: et piscem superpositum et panem. Dicit eis ihesus. Afferte de piscibus quos prebideritis nunc. Ascendit simon petrus et traxit rete in terram: plenum magnis piscibus centumquingaginta tribus. Et cum tanti essent: non est scissum rete. Dicit ei ihesus. Venite prandete. Et nemo audebat discubentium interrogare eum tu quis es: sciens quia dominus est. Et uenit ihesus et accepit panem et dat eis: et pisce similiter. Hoc iam tercio manifestatus est ihesus discipulis suis: cum resurrexisset a mortuis. Cum ergo prandidisset: dixit simoni petro ihesus. Simon iohannis diligis me plus hiis? Dicit ei. Etiam domine tu scis: quia amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei iterum. Simon iohannis diligis me? Ait illi. Etiam domine tu scis: quia amo te. Dicit ei iterum. Pasce agnos meos. Dicit ei tercio. Simon iohannis amas me? Contristatus est

petrus quia dixit ei tercio amas me: et dicit ei. Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce oues meas. Amen amen dico tibi: tu es iunior cingebas te: et ambulabas ubi uolebas. Cum autem sequeris recedens manum tuas: et alius te cinget: et ducet quo tu non uis. Hoc autem dixit: significans quia morte clarificaturus esset deum. Et cum hoc dixisset: dicit ei. Sequere me. Conuersus petrus uidit illum discipulum quem diligebat ihesus sequentem: qui et recubuit in cena super pedus eius et dixit: domine quis est qui tradet te. Hunc ergo cum uidisset petrus: dicit ihesu. Domine: hic autem quid? Dicit ei ihesus. Sic eum uolo manere: donec ueniam. Quid ad te? Tu me sequere. Exiit ergo sermo iste inter fratres: quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei ihesus non moritur: sed sic eum uolo manere donec ueniam: quid ad te. Hic est discipulus ille qui testimonium prebuit de hiis: et scripsit hec. Et sciendum: quia uerum est testimonium eius. Sunt autem et alia multa que fecit ihesus: que si scribantur per singula nec ipsum arbitror mundum capere posse eos qui scribendi sunt libros. **Argumentum**

in Epistola S. Pauli ad Romanos.

Primū querit: quare post euangelia que supplementum legis sunt: et in quibus nobis exempla et precepta uiuendi plenissime digesta sunt: uoluerit apostolus has epistolas ad singulas ecclesias destinare. Hanc autem causam factum uidetur: ut scilicet incipia nascentis ecclesie nouis causis existentibus preueniret: et ut presentia atque orientia resceret uicia: et post futuras excluderet questiones: exemplo prophetarum: qui post

editam legem moysi in qua omnia dei mandata legebantur: nichilominus tamen doctrina sua rediuiua semper populi compellere peccata: et propter exemplum viuendi libros ad nostram etiam memoriam transmiserunt. Deinde queritur: cur non amplius quam decem epistolas ad ecclesias scripserit. Decem sunt enim cum ea que dicitur ad hebreos: nam relique quatuor ad discipulos specialiter sunt porrecte. Ut ostenderet nouum non discrepare a veteri testamento. et se contra legem non facere moysi: ad numerum primorum decalogi mandatorum suas epistolas destinauit: et quod ille preceptis a pharaone instituit liberatos: tandem epistolis a dyaboli et ydolatrie seruitute edocet acquisitos. Nam et duas tabulas lapideas. duorum testamentorum figuram habuisse. viri eruditissimi tradiderunt. Epistolam sane que ad hebreos scribitur quidam pauli non esse affirmant. eo quod non sit eius nomine titulata. et propter sermonis stilique distantiam: sed ut barnabe iuxta tertullianum aut luce iuxta quosdam: uel certe clementis discipuli apostolorum et episcopi romane ecclesie post apostolos ordinati. Quibus respondendum est: si propterea pauli non erit quia eius non habet nomen: ergo nec alicuius erit: quia nullius nomine titulatur. Quod si inconueniens absurdumque est: ipsius magis esse credenda est que tanto doctrine sue fulget eloquio. Sed quoniam apud hebreorum ecclesias quasi destructor legis falsa suspitione habebatur: voluit tacito nomine de figuris legis. et veritate christi reddere rationem: ne odium nominis. fronte placati. utilitatem excluderet lectionis. Non est sane mirum si eloquentior videatur in proprio. id est hebreo quam in peregrino

id est in greco: quo ceterae epistole sunt scriptae sermone. Mouet etiam quosdam quare romanorum epistola in primo sit posita: cum eam non primo scriptam ratio manifestet. Nam hanc se perficentem iherosolimam scripsisse testatur: cum corinthios et alios iam ante ut ministerium quod secum portaturus erat colligerent litteris adhortatus sit. Sed inde intelligi quidam volunt ita omnes epistolas ordinatas. ut prima poneretur quauis posterior fuerit destinata: ut per singulas epistolas gradibus ad perfectiora veniretur. Romanorum namque plerique tam rudes erant. ut non intelligerent dei se gratia. et non suis meritis esse saluatos: et ob hoc duo iter se populi affligeret. Idcirco illos indigere assidue corrigi: vitia gentilitatis priora commemorans. Corinthios autem iam dicit scientie gratiam esse concessam: et non tam omnes increpat: quam cur peccantes non increpauerunt reprehendit sicut ait. Audietur inter vos fornicatio. Et iterum. Congregatis vobis cum meo spiritu: tradere huiusmodi sathane. In secunda vero laudatur: et ut magis ac magis proficiant comonetur. Galathe vero iam nullius criminis arguuntur: nisi hoc tantum. quod callidissimis pseudo apostolis crediderunt. Ephesii sane nulla reprehensione sed multa laude sunt digni: quia fide apostolicam seruauerunt. Philipenses etiam multo magis collaudantur: qui nec audire quidem falsos apostolos voluerunt. Thessalonicenses nichilominus in duabus epistolis omni laude persequitur: eo quod non solum fidem incussam seruauerint veritatis: sed etiam in persecutione ciuium fuerint constantes inuenti. Colosenses autem tales erant: ut cum ab apostolo visi corporaliter non

fuiſſent: hac laude digni haberentur. Et ſi corpore inquit abſens ſum: ſed ſpiritu vobiſcu ſum gaudens. ⁊ vidēs ordinem veſtrū. De hebreis vero quid dicendū eſt. quorū theſſalonicenſes q̄ plurimū laudati ſunt. imitatores facti eſſe dicūtur. Sicut ipſe ait. Et vos fratres imitatores facti eſtis eccleſiarū dei. que ſunt in iudea: eadē enim paſſi eſtis ⁊ vos a contribulibz veſtris: que et illi a iudeis. Apud ipſos quoq; hebreos eadē cōmemorat dicens. Nā et vīdis compaſſi eſtis: ⁊ rapinā bonorū veſtroꝝ cum gaudio ſuſcepiſtis: cognoscentes vos habere meliorem ⁊ manentē ſubſtantiā.

Romani ſūt qui et iudeis et gentibus crediderūt. Qui ſup̄ba cōtentione volebāt ſe alterutrū ſupponere. Nā iudei dicebāt. Nos ſumus p̄p̄us dei. quos ab initio dilexit ⁊ fouit: nos circūciſi et genere abrahā. ſācta deſcendimus et ſtirpe: et notus retro apud indeam tantū de⁹. Nos de egipto ſignis dei ⁊ virtutibus liberati mare ſicco pertransuim⁹ pede: cum inimicos n̄ros grauiffimū fluctus inuoluerāt. Nobis pluuit manna dñs in deſerto: ⁊ quaſi filijs ſuis celeſte pabulū miniſtrauit. Nos die noctuq; in calumina nubis igniſq; p̄ceſſit: ut nobis in inuio iter oſtenderet. Atq; ut cetera ei⁹ circa nos immenſa beneficia taceam⁹: nos ſoli digni fuim⁹ dei legem accipere. ⁊ vocē dei loquentis audire: ei⁹q; cognoscere voluntatem. In qua lege nobis p̄miſſus eſt criſtus: ad quos etiā ipſe ſe veniſſe teſtatus eſt dicens. non veni niſi ad oues que perierāt domus iſrl:

cum vos canes potius q̄ homines appellauerit. Equum ne ergo eſt ut ydola hodie deſerentes. quibus ab initio deſeruiſtis. nobis cōparemini: ⁊ non potius in p̄ſelitorū locum et legis auctoritate ⁊ conſuetudine deputemini. Et hoc ipſi non merebamini: niſi q̄a larga ſemp dei clementia voluit vos ad noſtrā imitationē admittere. Gentēs etiā econtrario reſpōdebāt. Quanto enī maiora erga vos dei beneficia narraueritis: tanto maioris vos criminis reos eſſe monſtrabitis. Semp enim hīs omnibus egitiſtis ingrati. Nam ipſis pedibus quibus aridum mare tranſiſtis. iudebatis ante ydola q̄ feciſtis: et ipſo ore quo paulo ante ob necem aduerſarioꝝ dñō cātaueratis: ſimulacra vobis fieri popoſciſtis: illis oculis quibus venerando deū i nube uel igne conſpicere ſolebatis: ſimulacra intuebamini. Nāna quoq; vobis faſtidio fuit: et ſemp in deſerto cōtra dñm murmuratiſtis: ad egiptū unde vos manu valida riecerat redire cupientes. Quid plura. Ita patres veſtri crebra p̄ocatione dñm irritauerunt. ut omēs i heremo morerent: nec plus et ſenioribus eorū q̄ duo homines terram repromiſſionis intrarent. Sed quid antiqua replicam⁹: cum etiam ſi illa minime feciſſetis. de hoc ſolo. nemo vos dignos venia iudicaret. q̄ dñm criſtū p̄phetarū ſemp vobis vocibus repromiſſum nō ſolum ſuſcipere noluiſtis ſed etiā morte peſſima peremiſtiſtis. Quem ut nos cognouimus ſtatim credidimus: cum nobis de eo ātea nō fuerit p̄dicatū. Unde p̄batur: q̄ ydolis ſeruiuim⁹. non obſtinationi mentis. ſed ignorantie deputandum. Qui enī cognitū ilico ſequimur: olim

utiq; sequeremur si antea cognouissemus. Sic autē vos de generis nobilitate iactatis: quasi nō morū imitatio magis q̄ carnalis natiuitas filios vos faciat esse sanctorū. Deniq; elau & ysmahel cū de stirpe sint abrahe: minime tamen in filios reputant. Hīs taliter altercantibz apostolus se mediū interponens: ita partiū dirimit questiones. ut neutrū eorū sua iusticia salutē meruisse cōfirmet: ambos vero p̄p̄os et scienter & grauius deliquisse: iudeos q̄ per p̄uaricationē legis deū inhonorauerint: gentes vero q̄ cū cognitū de creatura creatorem ut deū debuerit venerari. gloriā eius in manufacta mutauerint simulacra: utrosq; etiā similiter veniā cōsecuros. equales esse veracissima ratione demonstrat: p̄sertim cum in eadē lege p̄dictum & iudeos et gentes ad cristī fidem vocandos esse ostendet. Quamobrem vicissim eos humilians: ad pacem et concordiam cohortatur.

Romani sūt partis ytalie. Hī p̄uenti sunt a falsis apostolis: & sub nomine dñi nostri ihesu cristi in legem & p̄phetas erant induci. Hos reuocat ap̄lus ad verā & euāgelicā fidē scribēs eis a corinth. *Incipit Ep̄la. S. pauli. ad Romanos. C. 1.*

Paulus seruus ihesu cristi. vocat⁹ ap̄lus segregatus in euāgelium dei. qđ aīe promiserat per p̄phetas suos i scripturis sanctis de filio suo. qui factus ē ei ex semine dauid scđm carnē: qui p̄destinat⁹ est filius dei in uirtute scđm spiritum

sanctificationis et resurrectione mortuorū ihesu cristi dñi nrī: p̄ quē accepimus gratiā et apostulatū ad obediendum fidei in omnibz gētibz pro nomine eius: in quibz estis & vos vocati ihesu cristi: omnibus qui sunt comedilectis dei vocatis sanctis. Gratia uobis & pax a deo patre & dño nrō ihesu cristo. Primū quidē gratias ago deo meo per ihesū cristū pro omnibz uobis: quia fides ur̄a annūciatur in uniuerso mūdo. Testis enim michi est deus cui seruiō in spiritu meo in euangelio filij eius: q̄ sine intermissione memoriā uestrī facio semp in orationibus meis: obsecrans si quo modo tandē aliquando p̄sperū iter habeā in uolūtate dei ueniendi ad uos. Desidero etiā uidere uos: ut aliquid impertiar uobis gratie spiritualis ad confirmādos uos: id est simul consolari in uobis per eam que inuicem est fidem uestrā atq; meam. Nolo autē uos ignorare fratres: q̄a sepe p̄posui uenire ad uos et p̄hibitus sum usq; adhuc: ut aliquē fructū habeā in uobis sicut & in ceteris gentibus. Grecis ac barbaris sapientibus & insipientibz debitor sum: itaq; qđ in me p̄mptū ē et uobis qui comedilectis euangelizare. Nō enim erubescō euāgelium. Virtus enī dei est in salutē omni credenti: iudeo primū et greco. Iusticia enim dei i eo reuelatur ex fide in fidem: sicut scriptū est. Iust⁹ autem ex fide uiuit. Reuelatur enim ira dei de celo sup omnē impietate et iniusticiā hominū: eorū qui ueritatē dei i iniusticia detinēt: q̄a qđ notū ē dei manifestū est i illis. Deus enī illis reuelauit. Inuisibilia enī ipsi⁹ a creatura mūdi per ea q̄ facta sūt intellecta. cōspiciunt: sempiterna quoq; eius uir⁹ et diuinitas:

ita ut sint inexcusabiles. Quia cū cognouisset deū non sicut deū glorificauerunt aut gr̃as egerūt: sed euauerūt in cogitationibz suis: et obscuratū est insipiens cor eorū. Dicētes enim se esse sapientes: stulti facti sunt. Et mutauerunt gloriā incorruptibilis dei in similitudinē ymaginis corruptibilis hominis: et volucrū et quadrupedū et serpentū. Propter qd tradidit illos deus in desiderio cordis eorū in immundiciā: ut contumelijs afficiāt corpora sua in semetip̃is. Qui cōmutauerunt veritatem dei in mendaciū: et coluerūt et seruiērūt creature potius q̃ creatori: qui est benedictus in secula amē. Propterea tradidit illos de⁹ in passiones ignominie. Nam femine eorū immutauerūt naturalē usum: in eum usum qui est contra naturā. Similiter autē et masculi relicto naturali usu femine egererūt in desiderijs suis in inuicē: masculi in masculos turpitudinē operantes: et mercedē quā oportuit erroris sui in semetip̃is recipientes. Et sicut non pbauerūt deū habere in noticia: tradidit illos deus in reprobū sensū: ut faciāt ea que nō cōueniūt: repletos om̃i iniquitate. malicia. fornicatione. auaricia. nequicia. plenos inuidia. homicidijs. contēione. dolo. malignitate. susurrones. detractores. deo odibiles: contumeliosos. sup̃bos. elatos. inuētores malorū. parentibus non obediētes: insipientes. incōpositos. sine affectione. absq; federe. sine misericordia. Qui cū iusticiam dei cognouisset. non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte: non solū qui ea faciunt: sed etiā q̃ cōsentiūt facientibz. **C. n.**

Propter qd inexcusabilis es o homo om̃is qui iudicas. In quo

enim iudicas alterū: teip̃m condēnas. Eadem enim agis que iudicas. Scimus enī: quoniā iudiciū dei ē scdm veritatem in eos qui talia agūt. Existimas autē hoc o homo q̃ iudicas eos q̃ talia agunt et facis ea: quia tu effugies iudiciū dei? An diuitias bonitatis eius et patientie et longanimitatis cōtemnis? Ignoras quoniā benignitas dei ad penitentiā te adducit? Secundū autē duriciā tuā et impetentis cor thesaurisas tibi iram in die ire et reuelationis iusti iudicii dei: qui reddet unicuiq; scdm opera eius. Ijs quidē qui scdm patientiā boni operis: gloriā et honorem et incorruptionē querentibus vitam eternā. Ijs autē qui sunt ex contēione et qui nō acquiescūt veritati. credunt autē iniquitati: ira et indignatio. tribulatio. et angustia in omnē animā hominis operantis malū: iudei p̃mū et greci. Gloria autē et honor et pax omni operati bonū: iudeo p̃mū et greco. Non enim est acceptio p̃sonarū apud deū. Quicūq; enim sine lege peccauerūt. sine lege peribūt: et quicūq; in lege peccauerūt: p̃ legem iudicabūtur. Non enim auditores legis iusti sunt apud deū: sed factores legis iustificabūtur. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciūt: eiusmodi legem nō habentes ip̃i sibi sunt legē: q̃ ostendūt opus legis scriptū in cordibus suis: testimonium reddente illis consciētia ip̃orū et inter se in inuicē cogitationū accusantiū aut etiā defendentiū: in die cum iudicabit deus occulta hominū scdm euangeliū meū p̃ ih̃sum cristū. Si autē tu iudeus cognominaris et requiescis in lege. et gloriaris in deo. et nosti voluntatem eius. et probas

utiliora instructus p legem. cōfidis te
ipm esse ducem recorū. lumen eorū qui
in tenebris sunt. eruditore insipientiū.
magistrū infantū. habentem formā
scientie et veritatis in lege: qui ergo ali-
um doces teipm non doces. Qui p̄di-
cas nō surandū furaris: qui dicis nō
mechandū mecharis. Qui abomina-
ris ydola: sacrilegiū facis. Qui in lege
gloriaris: per p̄uaricationē legis deū
inhonoras. Nō enim dei per vos
blasphematur inter gētes: sicut scriptū
est. Circūcisio quidem p̄dest si legem ob-
secures: si autē p̄uaricator legis sis: cir-
cūcisio tua p̄puciū facta est. Si igitur
p̄puciū iustitias legis custodias: nōne
p̄puciū illius in circūcisionem reputa-
bitur? Et iudicabit id qd te natura ē
prepuiciū legem cōsummans te: qui
per litteram et circumcissionem p̄ua-
ricator legis es. Nō enim qui in ma-
nifesto iudrus est neq; qui in mani-
festo in carne est circūcisio: sed qui in
abscondito iudeus est et circumcisio
cordis in spiritu nō littera: cui⁹ laus
non ē hominibus sed ē deo est. **C. m.**

Quid ergo amplius iudeo est. aut
q̄ utilitas circūcisionis? Mult-
um per omnē modū. Primū quidē:
q̄a credita sūt illis eloquia dei. Quid
enim si quidā illorū nō crediderunt?
Nūquid incredulitas illorū fidem dei
evacuavit? Absit. Est autē de⁹ verax:
omnis autē homo mendax sicut scri-
ptum est: ut iustificeris in sermonibus
tuis et vincas cum iudicaris. Si autē
iniquitas nostra iusticiā dei cōmēdat:
quid dicemus? Nūquid iniquus est
deus: qui infert iram? Secundū homi-
nem dico. Absit. Alioquin quomodo
iudicabit deus hunc mundū? Si enī
veritas dei i meo mēdacio abundavit

in gloriā ipsius: quid adhuc et ego
tanq; peccator iudicor et nō sicut blas-
phemamur. et sicut aiunt quidā nos
dicere. faciam⁹ mala ut veniāt bona?
Quorū damnatio iusta ē. Quid ergo?
Precellim⁹ eos? Nequaquā. Causati e-
nim sumus iudeos et grecos omnes
sub peccato esse: sicut scriptū est. Quia
non est iustus quisq;: non ē intelligēs:
non est requirens deū. Omnes declina-
verūt simul inutiles facti sunt: non est
qui faciat bonum nō est usq; ad unū.
Sepulcrum patens est guttur eorum:
linguis suis dolose agebant: veneniū
aspidum sub labijs eorū. Quorū os
maledictione et amaritudine plenum
est: veloces pedes eorum ad effunden-
dum sanguinē. Contritio et infelicitas
in vijs eorū: et viam pacis nō cogn-
verūt: non est timor dei ante oculos e-
orū. Scimus autē. quoniā quicunq;
leg loquitur hīs qui in lege sūt loqui-
tur? Ut omne os obstruatur et subdi-
tus fiat omnis mundus deo: quia ēē
operibz legis nō iustificabit omnis ca-
ro corā illo. Per legem enī cognitio pec-
cati. Nūc autē iusticia dei sine lege ma-
nifestata est: testificata a lege et p̄phetis.
Iusticia autē dei per fidem ihesu cristi:
in omnes et sup omnes qui credūt in
eum. Non enim est distinctio. Omnes
enim peccaverunt: et egent gloria dei.
Iustificati gratis p gratiā ipsius p re-
dēptionē que ē in cristo ihesu: que p̄po-
suit deus p̄pitiatorem per fidem i san-
guine ipsius ad ostensionē iusticie sue
propter remissionē p̄cedentiū delictorū
in sustentatione dei ad ostensionē iu-
sticie eius in hoc tempore: ut sit ipse
iustus et iustificans eū q̄ ē fide est ihe-
su cristo. Vbi est ergo gloriatio tua? Ex-
clusa est. Per quā legē? Factoꝝ? Nō.

Sed per legem fidei. Arbitramur enim iustificari hominem per fidem: sine operibus legis. An iudeorum deus tantum? Nonne et gentium? Vnimus et gentium. Quoniam quidem unus est deus qui iustificat circumcisionem et fide. et per fidem. Legem ergo destruimus per fidem? Absit. Sed legem statuimus? **C. m.**
Quid ergo dicemus inuenisse abraham patrem nostrum secundum carnem? Si enim abraham et operibus iustificatus est. habet gloriam: sed non apud deum. Quid enim scriptura dicit? Credidit abraham deo: et reputatum est illi ad iusticiam. Et autem qui operatur. merces non imputatur secundum gratiam: sed secundum debitum. Et vero qui non operatur. credenti autem in eum qui iustificat impium reputatur fides eius ad iusticiam secundum positum gratie dei: sicut et david dicit beatitudinem hominis cui deus accepto fert iusticiam sine operibus. Beati quorum remissa sunt iniquitates: et quorum recta sunt peccata. Beatus vir cui non imputabit dominus peccatum. Beatitudo ergo hec in circumcisione manet: an etiam in preputio? Dicimus enim: quia reputata est abrahe fides ad iusticiam. Quomodo ergo reputata est? In circumcisione: an in preputio. Non in circumcisione: sed in preputio. Et signum accepit circumcisionis signaculum iusticie fidei que est in preputio: ut sit pater omnium credentium per preputium: ut reputetur et illis ad iusticiam. Et sit pater circumcisionis: non hijs tantum qui sunt et circumcisione: sed et hijs qui sedantur vestigia fidei que est in preputio patris nostri abrahe. Non enim per legem promissio abrahe aut semini eius ut heres esset mundi: sed per iusticiam fidei. Si enim qui et lege heredes sunt. regnabit et fides: oblita est promissio. Legem enim

iram operatur. Vbi enim non est lex: nec per uarietatem ideo et fide: ut secundum gratiam firma sit promissio omni semini. Non enim qui et lege est solus: sed et ei qui et fide est abrahe qui est pater omnium nostrum: sicut scriptum est. Quia patrem multarum gentium posui te ante deum cui credidisti: qui uiuificat mortuos: et uocat ea que non sunt tanquam ea que sunt. Qui contra spem in spem credidit: ut fieret pater multarum gentium: secundum quod dictum est ei. Sic erit semen tuum: sicut stelle celi et arena maris. Et non infirmatus est in fide: nec considerauit corpus suum emortuum. cum iam fere centum esset annorum: et emortuam uulua scire. In repromissione etiam dei non hesitauit diffidentia: sed confortatus est fide dans gloriam deo: plenissime sciens. quia quecumque promissit deus potens est et facere. Ideo et reputatum est illi ad iusticiam. Non est autem scriptum tantum propter ipsum quia reputatum est illi ad iusticiam: sed et propter nos quibus reputabitur credentibus in eum qui suscitauit iesum christum dominum nostrum a mortuis: qui traditus est propter delicta nostra. et resurrexit propter iustificationem nostram. **C. v.**
Iustificati ergo et fide pacem habeamus ad deum per dominum nostrum iesum christum: per quem habemus accessum per fidem in gratiam istam: in qua stamus et gloriamur in spe glorie filiorum dei. Non solum autem: sed et gloriamur in tribulationibus: scientes quod tribulatio patientiam operatur: patientia autem probationem: probatio uero spem. Spes autem non confundit: quia caritas dei diffusa est in cordibus nostris: per spiritum sanctum qui datus est nobis. Ut quid enim creditur cum adhuc infirmi essemus secundum tempus per impietatem mortuus est? Vix enim pro iusto quis

moritur. Nam p bono forsitan quis
 audeat mori. Comendat aut caritatē
 suam deus in nobis: quoniam cum
 adhuc peccatores essemus secundum
 tempus cristus p nobis mortuus est.
 Multo igitur magis nunc iustificati
 in sanguine ipsius salui erim⁹ ab ira
 per ipsum. Si enim cum inimici esse-
 mus reconciliati sumus deo. p mor-
 tem filij eius: multo magis reconcilia-
 ti salui erimus in vita ipsius. Nō so-
 lum aut: sed ⁊ gloriamur in deo per
 dñm nostrū ihesum cristū: p quē nūc
 reconciliati sum⁹. Propterea
 sicut p unū hominē peccatū in hunc
 mūdum intrauit ⁊ per peccatū mors:
 et ita i omnes homines mors p̄trāsīt:
 quo omnes peccauerūt. Usq; ad legē
 enim peccatū erat in mūdo. Peccatū
 aut non imputabāt cum legē nō esset:
 sed regnauit mors ab adam usq; ad
 moysen. etiā in eos qui non peccave-
 runt i similitudinē p̄uaritatis ade:
 qui est forma futuri. Sed non sicut de-
 lictū: ita ⁊ donū. Si enim un⁹ delicto
 multi mortui sunt: multo magis gra-
 tia dei et donū. i gratia un⁹ hominis
 ihesu cristi. in plures abundauit. Et
 nō sicut p unū peccatū: ita et donum.
 Nam iudiciū ē uno in condemnatio-
 nem: gratia aut ē multis delictis in
 iustificationē. Si enim unius delicto
 mors regnauit p unū: multo magis
 abundantia gratie et donationis et
 iusticie accipientes in vita regnabunt
 per unū ihesum cristum. Igitur sicut
 per un⁹ delictū in omnes homines i
 cōdemnationē: sic ⁊ per un⁹ iusticiā
 in omnes homines in iustificationē
 vite. Sicut enim per inobedientiam
 unius hominis peccatores constituti
 sunt multi: ita et p un⁹ obediētiā

iusti constituentur multi. Leg aut sub-
 intrauit: ut abundaret delictū. Vbi au-
 tem abundauit delictū. superabundauit
 gratia: ut sicut regnauit peccatū i mor-
 tem. ita ⁊ gratia regnet p iusticiā i vitā
 eternā: p ihesū cristū dñm nr̄m. **C. vi.**

Quid ergo dicem⁹? Manebimus
 in peccato: ut gratia abundet?
Absit. Si enim mortui sum⁹ peccato:
 quomō adhuc uiuem⁹ in illo? An i-
 gnoratis fratres: quia quicumq; bap-
 tizati sum⁹ in cristo ihesu i morte ipsi⁹
 baptizati sum⁹? Consepulti enī sum⁹
 cū illo p baptismū in mortem: ut quo-
 modo cristus surrexit a mortuis per
 gloriā patris: ita et nos in nouitate
 vite ambulem⁹. Si enim cōplantati
 facti sumus similitudini mortis ei⁹:
 simul et resurrectionis erim⁹. Hoc sciē-
 tes: quia uetus homo noster siml cru-
 cifixus ē ut destruatur corpus peccati:
 ut ultra non seruiam⁹ peccato. Qui e-
 nim mortuus est: iustificatus est a pec-
 cato. Si aut mortui sumus cū cristo
 credim⁹ quia siml etiā uiuemus cum
 cristo: eo sciētes qd cristus resurgens
 a mortuis iam non moritur: mors
 illi ultra nō dñabitur. Quod enī mor-
 tuus est peccato. mortu⁹ est semel: qd
 autem uiuit uiuit deo. Ita ⁊ vos existi-
 mate uos mortuos quidē esse peccato:
 uiuentes aut deo in cristo ihesu. Nō
 ergo regnet peccatū in uestro mortali
 corpore: ut obediatis concupiscentijs
 eius. Sed neq; exhibeatis membra ue-
 stra arma iniquitatis peccato: sed ex-
 hibete uos deo tanq; ex mortuis uiue-
 tes: ⁊ membra uestra arma iusticie deo.
 Peccatū enim uobis nō dñabit. Nō
 enī sub lege estis: sed sub gratia. Quid
 ergo? Peccabim⁹: quoniam non su-
 mus sub lege sed sub gr̄a? **Absit.** An

nescitis quoniam cui exhibetis vos ser-
uos ad obediendum: serui estis eius cui
obedistis. siue peccati ad mortem siue
obeditionis ad iusticiam. Gratias autem
deo quod fuistis sui peccati: obedistis autem
ex corde. in eadem forma doctrine in qua traditi
estis. Liberati autem a peccato: sui facti es-
tis iusticie. Humanum dico: propter in-
firmitatem carnis vestre. Sicut enim exhibu-
istis membra vestra fuisse immundicie et ini-
quitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete
membra vestra fuisse iusticie in sancti-
ficationem. Cum enim serui essetis pec-
cati: liberi fuistis iusticie. Quare ergo fru-
ctum habuistis tunc in illis: in quibus
nunc erubescitis? Nam finis illorum mors
est. Nunc vero liberati a peccato: serui
autem facti deo: habetis fructum vestrum in
sanctificationem: finem vero vitam eternam.
Stipendium enim peccati mors: gratia autem
dei vita eterna in christo ihesu domino nostro. **Cvii.**

In ignorantis fratres scientibus enim
legem loquor: quia lex in homi-
ne duratur quanto tempore vivit? Nam qui
sub viro est mulier: vivente viro alli-
gata est legi. Si autem mortuus fuerit vir
eius: soluta est a lege viri. Igitur vivente
viro vocabitur adultera si fuerit cum
alio viro: si autem mortuus fuerit vir eius:
liberata est a lege viri: ut non sit
adultera si fuerit cum alio viro. Itaque
fratres mei et vos mortificati estis legi
per corpus christi: ut sitis alterius qui ex
mortuis resurrexit: ut fructificetis deo.
Cum enim essemus in carne: passionibus
peccatorum que per legem erant operaban-
tur in membris nostris: ut fructificaret
mori. Nunc autem soluti sumus a lege mor-
tis: in qua detinebamur: ita ut serviamus
in novitate spiritus et non in veru-
tate littere. Quid ergo dicemus? Lex
peccatum est? Absit. Sed peccatum non

cognovi: nisi per legem. Nam concupiscentiam
nesciebam: nisi lex diceret. Non con-
cupisces. Occasione autem accepta: pecca-
tum per mandatum operatum est in me
omnem concupiscentiam. Sine lege enim
peccatum mortuum erat. Ego autem vivebam
sine lege aliquando. Sed cum venisset
mandatum: peccatum revixit. Ego autem
mortuus sum: et inventum est michi man-
datum quod erat ad vitam: hoc est ad mortem.
Nam peccatum occasione accepta per man-
datum seduxit me: et per illud occidit. Itaque
lex quidem sancta: et mandatum sanctum
et iustum et bonum. Quod ergo bonum est
michi factum est mors? Absit. Sed pec-
catum ut appareat peccatum per bonum ope-
ratum est michi mortem: ut fiat supra
modum peccans peccatum per mandatum.
Scimus enim: quia lex spiritualis est. Ego
autem carnalis sum: venundatus sub pec-
cato. Quod enim operor non intelligo.
Non enim quod volo bonum hoc ago: sed
quod odio malum illud facio. Si autem
quod nolo illud facio: consentio legi
quoniam bona est. Nunc autem iam non ego
operor illud sed quod habitat in me pec-
catum. Scio enim: quia non habitat in
me hoc est in carne mea bonum. Nam
velle adiacet michi: perficere autem bonum
non inveni. Non enim quod volo bo-
num hoc facio: sed quod nolo malum hoc
ago. Si autem quod nolo facio illud:
iam non ego operor illud: sed quod ha-
bitat in me peccatum. Invenio igitur legem
volentem michi facere bonum: quoniam
michi malum adiacet. Condelector enim
legi dei secundum interiorem hominem. Video
autem aliam legem in membris meis: repugna-
tem legi mentis mee: et captivatem me in
lege peccati que est in membris meis. Infelix
ego homo: quoniam me liberabit de corpore
mortis huius? Gratia dei: per ihesum christum

dñi nr̃i. Igit̃ ego ip̃e mēte huius legi
dei: carne autem legi peccati. **C. viii.**

Nichil ergo nunc damnationis est
hīs qui sunt in crīsto ihesu: qui
non scdm carnē ambulāt. Leg enim spi-
ritus vitę in crīsto ihesu: liberauit me
a lege peccati et mortis. Nam qđ im-
possibile erat legi in quo infirmabam̃
p carnē: deus filiū suū mittens in simi-
litudinē carnis peccati: et de peccato
damnauit peccatū in carne. ut iustifi-
catio legis impleretur in nobis: qui
non scdm carnē ambulam⁹. sed scdm
spiritū. Qui enim scdm carnē sūt. q̃ car-
nis sūt sapiūt: q̃ vero scdm spiritū sūt.
q̃ sunt spiritus sentiūt. Nā prudentia
carnis mors est: prudentia autē spiri-
tus vita ⁊ pax. Quoniā sapientia car-
nis inimica est deo. Legi enim dei nō
est subiecta: nec enī potest. Qui autē in
carne sunt: deo placere non possunt.
Nos autē in carne nō estis sed ī spiri-
tu: si tamē spiritus dei habitat ī vobis.
Si quis autē spiritū crīsti non habet:
hic nō est ei⁹. Si autē crīstus ī vobis ē:
corpus quidē mortuū est ppter peccatū:
spiritus vero uiuit ppter iustificationē.
Qđ si spirit⁹ ei⁹ qui suscitauit ihesum
a mortuis habitat in vobis: q̃ suscita-
uit ihesum crīstū a mortuis uiuifica-
bit et mortalia corpora uestra: ppter
inhabitantē spiritū ei⁹ in vobis. Ergo
fratres debitores sum⁹: nō carni ut se-
cundū carnē uiuam⁹. Si enim scdm
carnē uixeritis. moriemini: si autē spiri-
tu facta carnis mortificaueritis. uiue-
tis. Quicūq; enim spiritu dei agūtur:
hī sunt filij dei. Nō enī accepistis spi-
ritū seruitutis iterū in timore: sed acce-
pistis spiritū adoptionis filiorū dei: in
quo clamam⁹ abba pater. Ip̃e enim
spirit⁹ testimoniū reddit spiritui nr̃o:

q̃ sum⁹ filij dei. Si autē filij. ⁊ heredes:
heredes quidē dei. coheredes autē crīsti:
si tamē compatimur ut et conglo-
rificemur. Existimo enī: q̃ nō sunt cō-
digne passionēs hui⁹ temporis ad fu-
turā gloriā. q̃ reuelabit̃ in nobis. Nā
resp̃ectatio creature reuelationē filiorū
dei resp̃ecat. Vanitati enim creatura
subiecta est nō volens: sed ppter eū qui
subiecit eam in spe: quia ⁊ ip̃a creatu-
ra liberabit̃ a seruitute corruptionis
in libertatē glorie filiorū dei. Scimus
enim: q̃ om̃is creatura ingemiscit et
parturit usq; adhuc. nō solū autē illa:
sed et nos ip̃i primitias spirit⁹ habē-
tes. ⁊ ip̃i intra nos gemim⁹ adoptio-
nem filiorū dei: resp̃ectantes redemptionē
corporis nostri. Spe enim salui fa-
cti sum⁹. Spes autē que uidetur nō est
spes. Nā qđ uidet quis qđ sperat? Si
autē quod nō uidem⁹ speram⁹: p paciē-
tiā resp̃ectam⁹. Similiter autē et spirit⁹
adiuuat infirmitatē nostrā. Nā qđ o-
rem⁹ sicut oportet nescim⁹: sed ip̃e spi-
ritus postulat p nobis gemitibz in-
enarrabilibz. Qui autē scrutatur corda.
scit quid desideret spirit⁹: q̃a scdm deū
postulat p sādīs. Scim⁹ autē quoniā
diligentibz deū. om̃ia cooperant̃ in
bonū: hīs q̃ scdm ppositū vocati sunt
sancti. Nā quos p̃sciuit et p̃destinauit
cōformes fieri ymaginis filij sui: ut sit
ip̃e p̃mogenit⁹ ī m̃ris fratribz. Quos
autē p̃destinauit hos ⁊ uocauit: et q̃s
uocauit hos ⁊ iustificauit. Quos au-
tem iustificauit: illos et glorificauit.
Quid ergo dicem⁹ ad hec? Si deus p
nobis: quis contra nos? Qui etiā p̃prio
filio nō p̃percit: sed p nobis om̃ibus
tradidit illū. Quomō nō etiā cū illo
om̃ia nobis donauit? Quis accusa-
bit adūsus electos dei? De⁹ q̃ iustificat.

Quis est qui cōdemnet? Xpus ihesus
qui mortuus est pro nobis qui et resurre-
xit: qui est ad dexterā dei: qui etiā inter-
pellat p nobis. Quis ergo nos sepa-
rabit a caritate cristi? Tribulatio an
angustia an fames an nuditas an
periculū: an persecutio an gladius? Si-
cut scriptū est. Quia ppter te mortifica-
mur tota die: estimati sumus sicut oues
occisionis. Sed in hys omnibus su-
peramur: propter eum qui dilexit nos.
Certus sum enim: quia neque mors
neque vita neque angeli neque principatus
neque virtutes neque instantia neque futu-
ra neque fortitudo neque altitudo neque
profundū neque creatura alia poterit
nos separare a caritate dei: que est in
cristo ihesu domino nostro. **C. ix.**

Veritatem dico in cristo ihesu. nō
mentior. testimoniū michi phi-
bente cōscientia mea in spiritu sancto:
quoniam tristitia michi est magna: et
cōtinuus dolor cordi meo. Optabā
enī ego ipse anathema esse a cristo pro
fratribus meis qui sunt cognati mei se-
cundū carnē qui sunt israelite: quorū
adoptio est filiorū et gloria et testamē-
tum et legislatio et obsequiū et promissa:
quorū patres et quibus cristus secundū
carnē. qui est sup omnia deus benedixit
in secula amē. Nō autē ē ceciderit ver-
bum dei. Non enim omnes qui israel
hij sunt israelite. neque qui semē sunt
abrahe omnes filij. Sed in ysaac vo-
cabitur tibi semē: id est non qui filij
carnis hij filij dei: sed qui filij sunt pro-
missionis. estimantur in semine. Pro-
missionis enim verbū hoc est. Scdm
hoc tempus veniā: et erit sare filius. Non
solū autē illa: sed et rebecca et uno con-
cubitu habēs ysaac patris nostri. Cū
enim nōdū nati fuissent aut aliquid

boni egissent aut mali: ut secundū elec-
tionē ppositū dei maneret. nō ex ope-
ribus sed ex vocante dictū est ei: quia
maior seruiet minori sicut scriptū est.
Jacob dilexi: esau autem odio habui.
Quid ergo dicemus? Nūquid iniqtas
apud deū? Absit. Moysi enim dicit.
Miserebor cui misertus sum: et miseri-
cordiā pstabo cui miserebor. Igitur
non volentis neque currentis sed mise-
rentis est dei. Dicit enim scriptura pha-
raoni. Quia in hoc ipso excitavi te ut o-
stendā in te virtutem meā: et ut annū-
cietur nomē tuū in uniuersa terra. Er-
go cui vult misereatur: et quē vult indu-
rat. Dicis itaque michi. Quid adhuc
queritur? Volūtatē eius quis resistit?
O homo: tu quis es. qui respōdeas
deo? Nūquid dicit figmentū ei qui se
finxit: quod me fecisti sic? An nō habet
potestatem figulus luti ex eadē massa
facere aliud quidē vas in honore: aliud
vero in cōtumeliā? Nō si deus volens
ostendere iram. et notā facere potentia
suā sustinuit in multa patientia vasa
ire apta in interitū: ut ostenderet diui-
tias glorie sue in vasa misericordie quā
pparavit in gloriā? Quos et vocauit
nos: nō solū ex iudeis sed etiā ex gen-
tibus: sicut in osee dicit. Vocabo non
plebem meā. plebē meā: et non dilectā
dilectā. et nō misericordiā cōsecutā mi-
sericordiā cōsecutā. Et erit: in loco ubi
dictū est eis nō plebs mea vos: ibi vo-
cābuntur filij dei viui. Ysaas autem
clamat p israel. Si fuerit numerus
filiorū israel tanq̃ arena maris: reli-
quie salue fient. Verbū enī cōsumans
et abbreviās in equitate: quia verbū bre-
uiatū faciet dñs sup terrā. Et sicut pdi-
xit ysaas nisi dominus sabaoth reliquis-
set nobis semen sicut sodomia et sadi

essem? et sicut gomorra similes fuisset
mus. Quid ergo dicemus? Quod gentes
que non sedabant iusticiam apprehenderunt
iusticiam: iusticiam autem quod ex fide est. Israel
vero sedando legem iusticie: in legem iusti-
cie non peruenit. Quare: quia non ex fide: sed
ex operibus. Offenderunt enim in lapide
offensionis: sicut scriptum est. Ecce pono
in syon lapidem offensionis et petram scandalum:
et omnis qui credit in eum non confundetur. **C. x.**

Frattres: voluntas quidem cordis
mei et obsecratio ad deum sit pro
illis in salutem. Testimonium enim phi-
leo illis quod emulationem quidem dei ha-
bent: sed non secundum scientiam. Ignorantes
enim iusticiam dei: et suam querentes statuere:
iusticie dei non sunt subiecti. Finis enim
legis christus: ad iusticiam omni credenti.
Moses enim scripsit: quoniam iustici-
am que ex lege est qui fecerit homo: vi-
uet in ea. Que autem ex fide est iusticia sic
dicit. Ne dixeris in corde tuo: quod asce-
det in celum: id est christum deducere: aut quod
descendet in abyssum: hoc est christum a
mortuis reuocare. Sed quid dicit scri-
ptura? Prope est verbum in ore tuo et
in corde tuo. Hoc est verbum fidei quod
predicamus: quia si confitearis in ore tuo
dominum ihesum: et in corde tuo credideris.
quod deus illum suscitauit a mortuis: sal-
uus eris. Corde enim creditur ad iustici-
am: ore autem confessio fit ad salutem. Di-
xit enim scriptura. Omnis qui credit in
illum non confundetur. Non enim est distin-
ctio iudei et greci. Nam idem dominus omnium:
diues in omnes qui inuocant illum. Omnis
enim quicumque inuocauerit nomen domini:
saluus erit. Quomodo ergo inuocabunt
in quem non crediderunt? Aut quomodo cre-
dent ei: quem non audierunt? Quomodo au-
tem audient: sine predicante? Quomodo
vero predicabunt: nisi mittantur? Sicut

scriptum est. Quam speciosi pedes euangeli-
zantium pacem: euangelizantium bona.
Sed non omnes obediunt euangelio.
Isaias enim dicit. Domine: quis credidit
auditui nostro? Ergo vides ex auditu:
auditus autem per verbum christi. Sed dico.
Numquid non audierunt? Et quidem in om-
ni terra reuoluit sonus eorum: et in fines
orbis terre verba eorum. Sed dico. Num-
quid israel non cognouit? Primus
moyses dicit. Ego ad emulationem
vos adducam non in gentem in gentem
insipientem: in iram vos mittam. Isaias
autem audet et dicit. Inuentus sum a non
querentibus me: palam apparui hijs qui
me non interrogabant. Ad israel autem dicit.
Tota die repudiavi manus meas ad populum
non credentem: sed contradicentem michi. **C. xi.**

Dico ergo. Numquid deus repulit po-
pulum suum? Absit. Nam et ego
israhelita sum ex semine abraham de
tribu beniamin. Non repulit deus ple-
bem suam quam persciuit. An nescitis in
helya quid dicit scriptura: quemadmo-
dum interpellat deum aduersum israel?
Domine prophetas tuos occiderunt: altaria
tua suffoderunt: et ego relictus sum solus:
et querunt animam meam. Sed quid dicit
illi diuinum responsum? Reliqui michi
septem milia viros: qui non curuauerunt
genua ante baal. Sic ergo et in hoc
tempore: reliquie secundum electionem gratie
salue facte sunt. Si autem gratia: iam non
ex operibus. Alioquin gratia iam non est
gratia. Quid ergo? Quod querebat isra-
hel hoc non est consecutus: electio autem
consecuta est: ceteri vero reprobati sunt sicut
scriptum est. Dedit illis deus spiritum com-
punctionis: oculos ut non videant et au-
res ut non audiant: usque in hodiernum diem.
Et dauid dicit. Fiat mensa eorum coram
ipsis in laqueum: et in captiorem et in scandalum

et in retributione illis. Obscurentur oculi eorum ne videant: et dorsum eorum semper incurva. Dico ergo. Numquid sic offenderunt ut caderent? Absit. Sed illorum delicto. salus gentibus: ut illos emularent. Quod si delictum eorum divitie sunt mundi: et diminutio eorum divitie gentium: quantomagis plenitudo eorum? Vobis enim dico gentibus. Quoadum quidem ego sum gentium apud ministerium meum honorificabo: si quo modo ad emulandum potorem carne mea: et saluos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum reconciliatio est mundi: quod assumptio nisi vita ex mortuis? Quod si delibatio sancta est: et massa. Et si radix sancta: et rami. Quod si aliqui ex ramis fracti sunt: tu autem cum oleaster esses insertus es in illis: et socius radicis et pinguedinis olive factus es: noli gloriari adversus ramos. Quod si gloriaris: non tu radicem portas: sed radix te. Dico ergo. Fracti sunt rami: ut ego inserar. Bene. Propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas. Noli altum sapere sed time. Si enim deus naturalibus ramis non pepercit: ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem et severitatem dei. In eos quidem qui ceciderunt severitatem: in te autem bonitatem dei: si permanseris in bonitate. Alioquin et tu recideris. Sed et illi si non permanserint in incredulitate inserentur. Potens est enim deus iterum inserte illos. Nam et si tu ex naturali excisus es oleastro et contra naturam insertus es in bonam oliveam: quantomagis hi qui secundum naturam inserentur sue olive? Nolo enim vos ignorare fratres mysterium hoc: ut non sitis vobis ipsis sapientes: quia cecitas ex parte contingit in israel donec plenitudo gentium intraret: et sic omnis israel saluus fieret sicut scriptum

est. Veniet ex syon: qui eripiat et auertat impietatem ab iacob. Et hoc illis a me testamentum: cum abstulero peccata eorum. Secundum evangelium quidem mirari propter vos: secundum electionem autem carissimi propter patres. Sine penitentia enim sunt dona et vocatio dei. Sicut enim aliquando et vos non credidistis deo nunc autem misericordiam consecuti estis propter incredulitatem illorum: ita et isti nunc non crediderunt in vestram misericordiam: ut et ipsi misericordiam consequantur. Concludit enim deus omnia in incredulitate: ut omnium misceatur. Quod altitudo divitiarum sapientie et scientie dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles vię eius. Quis enim cognovit sensum domini: aut quis consiliarius eius fuit? Aut quis prior dedit illi: et retribuetur ei? Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia: ipsi gloria in secula seculorum amen. **C. xii.**

Obscuro itaque vos fratres per misericordiam dei: ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem. sanctam. deo placentem: rationabile obsequium vestrum. Et nolite conformari huic seculo: sed reformamini in novitate sensus vestri: ut probetis que sit voluntas dei bona. et bene placens. et perfecta. Dico enim per gratiam que data est michi. omnibus qui sunt inter vos: non plus sapere quam oportet sapere. sed sapere ad sobrietatem: et unicuique sicut deus divisit mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus: omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi unum corpus sumus in christo: singuli autem alter alteri membra: habentes donationes secundum gratiam que data est nobis differentes. Siue prophetiam: secundum rationem fidei. Siue ministerium: in ministrando.

Biue qui docet: in doctrina. Qui repho-
ratur in rehortando. Qui tribuit: in sim-
plicitate. Qui potest: in sollicitudine.
Qui miseretur: in hilaritate. Dilectio:
sine simulatione. Audiētes malū: adherē-
tes bono. Caritatem fraternitates in-
uicem diligentes: honore inuicem pue-
niētes. Sollicitudine nō pigri: spiritu
feruētes: dño fūiētes. Spe gaudētes:
ī tribulatiōne patiētes: orationē instā-
tes. Necessitatibz sādōz comunicātes:
hospitalitatē sedātes. Bñdicite psequē-
tibz vos. Benedicite: et nolite maledi-
cere. Gaudere cū gaudētibz: flere cū
flētibz. Idipm inuicem sentiētes. Nō
alta sapientes: sed humilibz cōsenti-
entes. Nolite esse prudētes apud vos
meripos. Nulli malū p malo reddē-
tes: pudentes bona non tantū corā
deo: sed etiā corā omnibz hominibz.
Si fieri potest qd ex vobis est: cū omni-
bus hominibz pacem habētes. Nō
volueritis defendentes carissim: sed
date locū ire. Scriptū est enim. Michi
vindictam: et ego retribuam dicit dō-
minus. Sed si esurierit inimic⁹ tuus
ciba illum: si sitit: potū da illi. Hoc e-
nim faciens: carbones ignis cōgeres
super caput eius. Noli vinci a ma-
lo: sed vince in bono malum. **C. xiii.**

Omnis anima potestatibz subli-
mioribus subdita sit. Non est e-
nim potestas nisi a deo. Que aut sunt
a deo: ordinata sunt. Itaqz qui resistit
potestati: dei ordinatiōni resistit. Qui
aut resistit: ipi sibi damnatiōnem ac-
quirūt. Nā principes nō sunt timori
boni operis sed mali. His aut non
timere potestatem: Bonū fac: et habe-
bis laudem ex illa. Dei enim minister
est: tibi in bonū. Si aut malū feceris.
time. Nō enī sine causa gladiū portat.

Dei enim minister est: vindex in iram
ei q malū agit. Ideoqz necessitate sub-
diti estote: nō solū ppter iram: sed etiā
propter cōscientiā. Ideo enim et tribu-
ta prestatis. Ministri enim dei sunt: in
hoc ipm seruiētes. Reddite ergo omi-
bus debita. Cui tributū tributū: cui ve-
digal vedigal: cui timorem timorem:
cui honorē honorem. Memini quicqz
debeat: nisi ut inuicē diligatis. Qui
enim diligit primū: legem adimple-
uit. Nā nō adulterabis. non occides.
nō furaberis. non falsum testimoniū
dices. non cōcupisces: et si qd est aliud
mandatū in hoc verbo instaurat: di-
liges primū cui sicut teipm. Dilectio
proximi malū nō operat. Plenitudo
ergo legis est dilectio. Et hoc scientes
tempus: quia hora est iam nos de so-
mno surgere. Nūc enim ppior est nra
salus: qz cū credidim⁹. Nox pcessit: di-
es aut appropinquit. Abiciam⁹ ergo
opera tenebrarū: et induamur arma lu-
cis: sic ut in die honeste ābulem⁹. Nō
in comestatiōnibz et ebrietatibz. nō
in cubilibz et impudicijs. nō in cōten-
tione et emulatiōne: sed induimini
dominū ihesum cristum: et carnis cu-
ram ne feceritis in desiderijs. **C. xiiii.**

Infirmū aut i fide assumite: nō in discer-
ptatiōnibz cogitatiōnū. Alius enī cre-
dit māducare se omnia. Qui aut infir-
mus est: olus māducet. Is qui mādu-
cat. nō māducātem nō spectat: et qui
nō māducet: māducātem nō iudicat.
Deus enim illū assumpsit. Tu quis
es qui iudicas alienū seruū? Dño suo
stat aut cadit. Stabit aut. Potens est
enim de⁹ statuere illū. Nā alius iudi-
cat diem inter diem: ali⁹ aut iudicat
omne diem. Unusquisqz in suo sensu
abundet. Qui sapit diem. dño sapit:

et qui māducat. dñō māducat. Gra-
tias enim agit deo. Et qui nō mādu-
cat. dñō nō māducat: et gratias agit
deo. Nemo enim nrm sibi uiuit: et ne-
mo sibi moritur. Siue enim uiuim⁹.
dñō uiuim⁹: siue morimur. dñō mo-
rim⁹. Siue ergo uiuim⁹ siue morim⁹:
dñi sumus. In hoc enim xp̄us mor-
tuus est et resurrexit: ut et uiuor⁹ et mor-
tuor⁹ dñetur. Tu autē quid iudicas fra-
trem tuū: aut tu q̄re spernis fratrem tuū?
Omnes enim stabimus ante tribunal
dei. Scriptū est enim. Qui ego dicat
dñs: quoniam michi flectetur omne ge-
nu: et omnis lingua cōfitebit⁹ deo. Ita-
q; unusquisq; nostrū p se rationē red-
det deo. Nō ergo ample⁹ inuicem iu-
dicem⁹. Sed hoc iudicate magis: ne
ponatis offendiculū fratri uel scādālū.
Scio et cōfido in dñō ihesu: q̄a nichil
omne p ipm. nisi ei qui existimat qd
cōmune esse: illi cōmune est. Si enim
propter ribū frater tuus contristatur:
iam nō scdm caritatē ambulas. Noli
li cibo tuo illū pdere: p quo xp̄s mor-
tuus est. Nō ergo blasphemetur bonū
nostrū. Nō est enī regnū dei esca et po-
tus: sed iusticia et pax et gaudiū ī spiri-
tu sancto. Qui enim in hoc seruit xp̄o
placet deo: et p̄batus est hominibus.
Itaq; que pacis sunt sedemur: et que
edificatiōis sunt in inuicem custodi-
amus. Noli ppter escam destruere op⁹
dei. Omnia quidē sunt mūda: sed ma-
lū est homini qui p offendiculū mā-
ducat. Bonū ē nō māducare carnē et
nō bibere uinū: neq; ī quo frater tu⁹ of-
fendit aut scādālizat⁹ aut infirmat⁹. Tu
quidē habes p̄nes te metipm: habe co-
rā deo. Beat⁹ q̄ nō iudicat se metipm
ī eo qd p̄bat. Qui autē discernit: si mādu-
cauerit dānat⁹ ē: q̄a nō ē fide. Omne

aut qd nō est ēē fide peccatū est. **C. xv.**
Oebem⁹ aut nos firmiores inbe-
rilitates infirmor⁹ sustinere: et
nō nobis placere. Unusquisq; ur̄m
proximo suo placeat in bonū: ad edi-
ficationē. Et enim xp̄us nō sibi placu-
it: sed sicut scriptū est: improp̄ia im-
prop̄atiū tibi ceciderūt sup me. Que-
cunq; enim scripta sunt ad nostrā do-
ctrinā scripta sunt: ut p patientiā et cō-
solationē scripturar⁹ spem habeamus.
Deus autē patientie et solati⁹ det uobis
idipm sapere in alterutrū scdm ihesū
xp̄m: ut unanimes uno ore honorifi-
cetis deum et patrem domini nostri
ihesu xp̄i. Propter quod suscipite in-
uicem sicut et xp̄us suscepit uos in ho-
norem dei. Dico enī xp̄m ihesum mi-
nist̄rū fuisse circūcisionis ppter uerita-
tem dei ad cōfirmandas p̄missiones
patrū: gentes autē super misericordia
honorare deū: sicut scriptum est. Pro-
pterea cōfitebor tibi in gentibus dñe:
et nomini tuo cantabo. Et iterum di-
xit. Et ammi gētes cū plebe ei⁹. Et iteq;
Laudate omnes gentes dñm: et ma-
gnificate eū omnes ppli. Et rursus ysa-
ias ait. Erit radix iesse: et qui resurget
regere gētes: ī eum gētes sperabūt. De⁹
autē spei repleat uos omni gaudio et
pace in credendo: ut abūdetis in spe et
uirtute spirit⁹ sancti. Tertius su autē fra-
tres mei et ego ip̄e de uobis: quoniam et
ip̄i pleni estis dilectione: repleti omni
scientia: ita ut possitis alterutrū mo-
nere. Audaci⁹ aut scripsi uobis fratres
ēē parte: tanq; in memoriā uos redu-
cens: propter gratiā que data est mi-
chi a deo ut sim minist̄r xp̄i ihesu in
gentibus sanctificās euangeliū dei: ut
fiat oblatio gentiū accepta et sanctifi-
cata in spiritu sancto. Habeo igitur

gloriā in xpo ihesu ad deū. Nō enim
 audeo aliquid loqui eorū que p me nō
 efficit xpus i obedientiā gentiū: verbo
 et factis in virtute signorū et p̄digiōrū
 in virtute spiritus sancti: ita ut ab ihe-
 rusalē p circuitū usq; ad illiricū reple-
 verim euāgeliiū xpi. Sic autē p̄dicam
 euāgeliiū hoc: non ubi nominatus
 est xpus ne super alienū fundamen-
 tum edificare: sed sicut scriptū ē quibz
 nō ē annūciatū de eo videbūt: et q non
 audierūt de eo intelligent. ppter quod
 et impediētar plurimū venire ad vos.
 Nūc vero ulterius locū non habens in
 hīs regionibus: cupiditatem autē ha-
 bens veniendi ad vos et multis iam
 p̄cedentibus ānis: cū in hyspaniā p̄fi-
 cisci repero. Spero q p̄teritis videam
 vos: et a vobis deducar illuc: si vobis
 p̄mū ex parte fuerit fuero. Nūc igitur
 proficiscar i iherusalē ministrare san-
 ctis. Probauerūt enim macedonia et
 archaia collationē aliquā facere i pau-
 peres sanctorū q sunt in iherusalē. Pla-
 cuit enī eis: et debitores sunt eorū. Nā
 si spiritualiū eorū participes facti sunt
 gentiles: debent et in carnalibz mini-
 strare eis. Hoc igit cū cōsummauerō et
 assignaueō eis fructū hunc: per vos
 proficiscar in hyspaniā. Scio autem:
 quā veniēs ad vos i abundantia bene-
 dictōnis xpi veniā. Obsecro ergo vos
 f̄res p dñm nr̄m ihesū xpm et p cari-
 tatem s̄cti spir̄it⁹ ut adiuvetis me i ora-
 tōibz ad deū: ut liberer ab infidelibz
 q sunt i iudea: et obsequiū mei oblatio
 accepta fiat in iherlm s̄ctis: ut veniā
 ad vos i gaudio p voluntatē dei ut re-
 frigeret vobiscū. De⁹ autem pacis sit
 cum omnibus vobis amen. **C. xvi.**

Omnimō aut vobis p̄heben sororē
 nr̄am q ē i ministerio ecclesie

que ē cenchris ut eā suscipiat i dño
 digne s̄ctis: et assistatis ei i quicūq; ne-
 gocio v̄ri indiguerit. Et enī ipa q; assci-
 tit multis: michiūpi. Salutate priscā
 et aquilā adiutores meos i xpo ihesu:
 q p aīa mea suas ceruices supposuerūt:
 quibz nō sol⁹ ego gr̄ias ago sed et cū-
 de ecclesie gr̄iū: et domesticā ecclesiā eorū.
 Salutate ephenetū dilectū michi: q est
 p̄mitiū⁹ aīe i xpo ihesu. Salutate ma-
 riā q mltū laboravit i vobis. Saluta-
 te andronicū et iuliam cognatos et cō-
 captivos meos q sūt nobiles i aplis:
 q et ante me fuerūt i xpo. Salutate apli-
 cū dilectissimū michi i dño. Saluta-
 te urbanū adiutorē nr̄m i xpo ihesu: et
 stachm dilectum meū. Salutate appel-
 len p̄bum in cristo. Salutate eos qui
 sūt ex aristoboli domo. Salutate hero-
 dionē cognatū meū. Salutate eos q
 sūt ex narcisi domo: q sūt i dño. Sa-
 lutate triphēnā et triphosā: q laborāt
 i dño. Salutate psidam carissimā: q
 mltū laboravit i dño. Salutate rufū
 electū i dño: et matrē ei⁹ et meā. Saluta-
 te asincretū flegontā hermen patrobam
 herman: et q cū eis sunt f̄res. Salutate
 philologū et iuliam nereū et sororē ei⁹
 et olimpiadem: et omnes q cū eis sūt san-
 ctos. Salutate invicē i osculo sancto.
 Salutāt vos omnes ecclesie xpi. Rogo
 aut vobis f̄res ut obsequiū eorū q dissēso-
 nes et offendicla p̄ter doctrinā quā vob̄
 didicistis faciunt: et declinate ab illis.
 Quinimodī enī xpo dño nr̄o nō fui-
 unt sed suo v̄tri: et p dulces sermones et
 benedictiones seducūt corda innocentū.
 V̄ra enī obedientia in omni loco divul-
 gata ē. Gaudeo igit i vobis: sed volo
 vos sapiētes esse i bono: et simplices
 in malo. De⁹ aut pacis cōterat sacha-
 nan sub pedibz v̄ris velociter. Gratia

Corinthios.

dñi nostri ihesu xpi vobiscū. Salutat
vos thimothē adiutor me⁹: et lucius
et iason et solipater cognati mei. Sa-
luto vos ergo tercius: q̄ scripsi episto-
lam in dño. Salutat vos gaius ho-
spes meus: et uniuersę ecclie. Salutat
vos erast⁹ archari⁹ ciuitatis: et quar-
tus frater. Gratia dñi nostri ihesu xpi
cū om̄ibz vobis amen. Et aut̄ qui po-
tens est nos confirmare iuxta euāgeliū
meū et p̄dicationē ihesu xpi: scđm reue-
lationē misterij temporibz eternis ta-
citi qđ nūc patefactū est per scripturas
prophetarū scđm p̄ceptū eterni dei ad
obeditionē fidei i cūctis gentibz cogni-
ti soli sapienti deo p̄ ihesū xp̄m: cui ho-
nor et gloria in secula seculorū amen.

*Incipit prologus in eplam primā
ad Corinthios.*

Corinthij sunt archaici: et
hij similiter ab aplo audi-
erūt verbū veritatis: et sub-
uersi sunt multipharie a
falsis ap̄lis. Quidam a philosophie
verbosa eloquentia: alij secta legis iu-
daice induci sunt. Hos reuocat apo-
stolus ad verā fidem et euangelicam
sapientiam: scribēs eis ab epheso per
thimothēum. *Incipit Eplā ad Cho-
rinthios. p̄ma. C. 1.*

Paulus vocat⁹ apo-
stolus ihesu xpi per
volūtate dei et solte-
nes frater ecclesie dei
que ē corinthi: san-
ctificans i xpo ihesu
vocatis sanctis: cū om̄ibus qui inuo-
cant nomē dñi nr̄i ihesu xpi in omni
loco ip̄orū et nr̄o. Gratia vobis et pax
a deo patre nr̄o: et dño ihesu xpo. Gra-
tias ago deo meo semp p vobis i gra-
tia dei q̄ data est vobis in xpo ihesu:

q̄a in om̄ibz diuites facti estis in illo
in om̄i verbo et in om̄i scientia: sicut
testimoniū xpi confirmatū ē in vobis ut
nichil vobis desit in nulla gratia: re-
spectatibz reuelationē dñi nr̄i ihesu xpi:
qui et confirmabit vos usq; in finē sine
crimine: in die aduent⁹ dñi nr̄i ihesu
xpi. Fidelis de⁹: p̄ quē vocati estis in
societatem filij ei⁹ ihesu xpi dñi nostri.
Obsecro aut̄ vos fratres p̄ nomē dñi
nr̄i ihesu xpi: ut idipm dicatis om̄es:
et nō sint i vobis scismata. Sitis aut̄
p̄fecti in eodē sensu: et in eadē scientia.
Significatū est enim michi de vobis
fr̄es mei ab hīs qui sūt doctores: q̄a aten-
tiones sunt iter vos. Hoc aut̄ dico: qđ
vnusquisq; vrm dicit. Ego quidē sum
pauli: ego aut̄ appollo: ego vero cept⁹:
ego aut̄ xpi. Diuisus est xps: Nūqđ
paulus crucifix⁹ ē p vobis: aut i noīe
pauli baptizati estis? Gratias ago
deo meo qđ neminē vrm baptizauī: ni-
si crispum et gaiū: ne quis dicat qđ in
noīe meo baptizati estis. Baptizauī
aut̄ et stephane domū: ceter⁹ nescio si quē
aliū vrm baptizauerim. Nō enim mi-
sit me xps baptizare sed euangelizare:
nō i sapientia verbi: ut nō euacuet⁹ crux
xpi. Verbū enim crucis p̄uentibz quidē
stulticia ē: hīs aut̄ qui salui sūt id est
nobis virt⁹ dei ē. Scriptū ē enī. Perdā
sapientiā sapientiū: et prudētiā prudē-
tiū reprobabo. Vbi sapiēs ubi scriba:
ubi inquisitor hui⁹ seculi? Nōne stul-
tam fecit de⁹ sapientiā hui⁹ mūdi? Nā
quia in dei sapientiā non cognouit mū-
dus p̄ sapientiā deū: placuit deo p̄ stul-
ticiā p̄dicationis saluos facere credētes.
Quoniā et iudei signa petūt: et greci sa-
pientiā querūt. Nos aut̄ p̄dicamus
xp̄m crucifixū: iudeis quidē scādalu: ge-
tibz aut̄ stulticiā: ip̄is autem vocatis

iudeis atq; grecis. cristū dei virtutem
et dei sapiētiā. Quia qđ stultū ē dei sa-
pienti⁹ est hominibz: et qđ infirmū est
dei: forti⁹ ē hominibz. Videte enim vo-
cationē vestrā frēs: qā nō mlti sapien-
tes scđm carnē nō multi potētes non
mlti nobiles: sed q̄ stulta sunt mūdi e-
legit de⁹ ut cōfundat sapientes: et infir-
ma mūdi elegit de⁹ ut cōfundat fortia:
et ignobilia mūdi et cōreptibilia elegit
de⁹ et ea q̄ nō sūt. ut ea que sūt destrue-
ret: ut nō gloriē oīis caro ī aspectu
ei⁹. Et ipso aut vos estis ī xpo ihesu: q̄
fact⁹ ē nobis sapiētiā et iusticiā et sancti-
ficatiō et redēptiō: ut quēadmodū scri-
ptū ē: q̄ gloria ē ī dño gloriatur. **C. n.**

Et ego cū venissem ad vos fratres:
veni nō in sublimitate sermonis
aut sapiētie. annūciās vobis testimo-
niū xpi. Nō enī iudicavi me scire ali-
quid iter vos nisi ihesū xpm: et hunc
crucifixū. Et ego ī infirmitate et timore
et tremore mltō fui apud vos: et timo-
re et p̄dicatio mea nō ī persuasibilibz
humane sapiētie verbis: sed ī ostensio-
ne spirit⁹ et virtutis: ut fides v̄ra nō
sit ī sapiētiā hominū sed in virtute dei.
Sapiētiā aut loquim̄ inter p̄fectos.
Sapiētiā vero nō hui⁹ seculi neq; princi-
piū hui⁹ seculi q̄ destruuntur: sed loquim̄
dei sapiētiā ī mysterio q̄ abscondita ē:
quā p̄destinavit de⁹ ante secula ī glo-
riā nostrā quā nemo principū hui⁹ se-
culi cognovit. Si enim cognovissent:
nūquā dñm glorie crucifixissent. Si-
cut scriptū est: qđ oculus nō vidit nec
auris audiuit nec in cor hoīs ascen-
dit: q̄ p̄paravit de⁹ hijs q̄ diligūt illū.
Nobis aut revelavit de⁹ p̄ spiritū suū.
Spirit⁹ enī oīa scrutat: etiā p̄funda
dei. Quis enī scit hominū q̄ sūt hoīs:
nisi spirit⁹ hoīs q̄ in ipso ē? Ita et que

dei sūt nemo cognovit nisi spiritus dei.
Nos aut nō spiritū hui⁹ mūdi accepi-
mus sed spiritū q̄ ex deo est: ut sciam⁹
q̄ a deo donata sūt nobis: q̄ et loquim̄
nō in doctis humane sapiētie verbis:
sed in doctrina spiritus: spiritualibz
spiritualia oparātes. Animalis aut
homo nō p̄cipit ea que sunt spiritus
dei. Stulticia enim est illi: et nō potest
intelligere: qā spiritualiter examinatur.
Spiritualis aut iudicat oīa: et ipse a
nemine iudicat: sicut scriptū est. Quis
enī cognovit sensū dñi: aut q̄s instru-
xit eū? Nos aut sēlū xpi habem⁹. **C. m.**

Et ego frēs nō potui vobis loqui
q̄si spiritualibz: sed q̄si carnalibz.
Tāquā parvul⁹ ī xpo lac vobis potū
dedi nō escā. Mōdū enī poteratis: sed
nec nūc quidē potestis. Adhuc enī car-
nales estis. Cū enī fuerit iter vos zelus
et attentō: nōne carnales estis et scđm
hominē ābulatis? Cū enī q̄s dicat e-
go quidē sū pauli. ali⁹ aut ego appol-
lo: nōne hoīes estis? Quid igit est ap-
pollo? Quid vero paul⁹? Ministri ei⁹
cui credidistis. Et unicuiq; sicut dñs
dedit. Ego plātavi appollo rigavit:
sed de⁹ incrementū dedit. Itaq; neq; q̄ plā-
tat ē aliqd neq; q̄ rigat: sed q̄ incrementū
dat de⁹. Qui plātat aut et q̄ rigat unū
sūt. Unusquisq; aut p̄pria mercedē ac-
cipiet scđm suū laborem. Dei enī sumus
adiutores. Dei agricultura estis: dei edi-
ficatio estis. Scđm grā dei q̄ data ē mi-
hi ut sapiēs architect⁹ fundamētū po-
sui: ali⁹ aut supēdificat. Unusquisq;
aut videat quomō supēdificet. Funda-
mētū enim aliud nemo potest ponere
p̄ter id qđ positū ē: qđ ē xps ihesus. Si
q̄s aut supēdificat supra fundamētū
hoc aurū argentū lapides p̄ciosos li-
gna fenu stipulā: unuscuiusq; opus

manifestū erit. Dies enim dñi declara-
bit: q̄a i igne reuelabit: et uniuscuiusq;
opus q̄le sit ignis p̄babit. Si cui⁹ o-
pus mālent qđ supēdificauit: mercedē
accipiet. Si cui⁹ op⁹ arserit detrimētū
patiet: ip̄e aut saluus erit: sic tamē q̄li
p ignē. Metatis q̄a tēplū dei estis: et spi-
rit⁹ dei habitat i vobis. Si q̄s autem
tēplū dei violauerit: dispdet illū deus.
Tēplū enī dei sādū ē: qđ estis vos. Me-
mo se seducat. Si q̄s videt iter vos sa-
piēs esse i hoc seclō: stult⁹ fiat ut sit sa-
piēs. Sapiētia enī hui⁹ mūdi stulticia
est apud deū. Scriptū est enī. Cōprehē-
dami sapientes in astutia eorū. Et iterū.
De⁹ nouit cogitationes sapiētū: qm̄
vane sūt. Nemo itaq; gloriatur in ho-
minibz. Omnia enī v̄ra sūt: siue paul⁹
siue appollo siue cephas siue mund⁹
siue vita siue mors siue p̄sentia siue fu-
tura. Omnia enim vestra sunt: vos
autem cristi: xp̄us autem dei. **C. iii.**

Sic nos resistimet homo ut mini-
stros xp̄i: et dispēlatores miseri-
cor̄ dei. Hic iā querit inter dispēlatore:
ut fidelis q̄s iueniat. Michi aut p mi-
nimo ē ut a vobis iudicer: aut ab hu-
mano die. Sed neq; meipm iudico.
Michi enī michi dñs sum: sed nō in
hoc iustificat⁹ sum. Qui aut iudicat
me dñs ē. Itaq; nolite āte temp⁹ iudi-
care: quoadusq; veniat dñs qui et illu-
minabit abscondita tenebrarū et mani-
festabit cōsilia cordiū: et tunc laus erit
unicuiq; a deo. Hec aut fcs t̄sfigura-
ui i me et appollo ppter vos: ut i vobis
discatis ne supra quā scriptū est vn⁹
adūsus alterē infletur p alio. Quis e-
nim te discernit? Quid aut habes qđ
nō accepisti? Si aut accepisti: qđ glo-
riaris q̄li nō acceperis? Iam saturati
estis: iā diuites facti estis. Sine nobis

regnans. Et vrinā regnetis: ut et nos
vobiscū regnem⁹. Puto enī qđ de⁹ nos
aplos nouissimos ostendit tāq; mor-
ti destinatos: q̄a spēdaciū facti sum⁹
mūdo et āgelis et hominibz. Nos stul-
ti ppter xp̄m: vos aut prudētes i xp̄o.
Nos infirmi: vos aut fortes. Vos
nobiles: nos aut ignobiles. Usq; in
hāc horā et esurim⁹ et sitim⁹ et nudi su-
mus: et colaphis cedimur et instabiles
sum⁹: et laboram⁹ op̄antes manibz no-
stris. Maledicim⁹: et bñdicim⁹. Perse-
cutōne patim⁹: et sustinem⁹. Blasphe-
mam⁹: et obsecram⁹. Tāq; purgamēta
hui⁹ mūdi: facti sum⁹ omniū p̄cipissima
usq; adhuc. Nō ut cōfundā vos hec scri-
bo: sed ut filios meos carissimos mo-
neo. Nā si decē milia pedagogorū habē-
atis in xp̄o: sed nō mltos p̄res. Nā in
xp̄o ihesu p euangeliū ego vos genui.
Rogo ergo vos: imitatores mei esto-
te. Ideo misi ad vos thimotheū q̄ ē fi-
li⁹ me⁹ carissim⁹ et fidelis i dñō: q̄ vos
cōmonefaciat vias meas q̄ sūt in xp̄o
ihesu: sicut ubiq; i omni ecclesia doceo.
Tāq; nō v̄etur⁹ sim ad vos: sicut infla-
ti sūt quidā. Veniā aut ad vos cito si
dñs voluerit: et cognoscā nō ēmonē e-
orū q̄ inflati sūt: sed virtutē. Nō enī i
ēmonē ē regnū dei: sed i virtute. Quid
vultis? In virga veniā ad vos: an in
caritate et spiritu māsuetudinis? **C. v.**

Omnino audiē iter vos fornicā-
tor: et talis fornicatio q̄lis nec in-
ter gētes: ita ut uxore p̄ris sui aliq̄s ha-
beat. Et vos inflati estis: et nō magis
ludū habuistis: ut tollat de medio ve-
strū q̄ hoc op⁹ fecit. Ego quidē absens
corpore p̄sens aut spiritu: iā iudicauī
ut p̄sens eū q̄ sic operat⁹ ē in noīe dñi
nri ihesu xp̄i cōgregatis vobis et meo
spiritu cū virtute domini ihesu tradere

huiusmodi huiusmodi sathane i iheritū car-
nis: ut spiritus saluus sit in die dñi nri
iesu xpi. Nō ē bona gloriatio v̄ra. Nescitis
q̄a modicū fermentū totā massā
corrūpit. Sepurgate vet̄ fermentū: ut
sitis noua cōspersio sicut estis azimi.
Et enī pascha n̄m̄ imolat̄ ē xps. Ita
q̄ epulenti: nō i fermento veteri neq̄ i fer-
mento malicie ⁊ nequicie: sed i azimis
sinceritatis ⁊ veritatis. Scripsi vobis
i epla: ne cōmiscerimini fornicarijs. Nō
utiq̄ fornicarijs hui⁹ mūdi aut aua-
ris aut rapacibz aut ydolis seruiētibz: a-
liquin debueratis de hoc mūdo egisse.
Nūc autē scripsi vobis non cōmisceri.
Si is q̄ frater nōiā i ter vos et ē forni-
cator aut auar⁹ aut ydolis seruiens aut
maledic⁹ aut ebriosus aut rapax: cū
huiusmodi nec cibū sumere. Quid e-
nim michi de hys q̄ foris sūt iudica-
re? Nōne de hys q̄ int⁹ sūt vos iudi-
catis? Nā eos q̄ foris sūt deus iudica-
bit. Auferte malū eē vobisip̄is. **C. vi.**

Habet aliquis vestrum habens
negocium aduersus alterū iudi-
cari apud im̄s: ⁊ nō apud sanctos.
An nescitis. qm̄ s̄cti de hpc mūdo iu-
dicabūt. Et si i vobis iudicabit mun-
dus: indigni estis q̄ de minimis iudi-
catis. Nescitis qm̄ angelos iudicabi-
mus. Quātomagis secularia. Secula-
ria igit̄ iudicia si habueritis: cōtēptibi-
les q̄ sūt i ecclesia illos cōstituēte ad iu-
dicādū. Ad verēdiciā v̄ram dico. Sic
nō ē iter vos sapiēs quilibz: q̄ possit iu-
dicare iter frat̄e suū: sed frater cū fratre
iudicio cōtēdit: ⁊ hpc apud infideles. Nā
quidē om̄ino delictū ē i vobis: q̄ iudi-
cia habetis iter vos. Quare nō magis
iniuriā accipitis. Quare non magis
fraudē patimini. Sed vos iniuriā facitis
et fraudatis: ⁊ hpc fratribz. An nescitis

q̄a iniqui regnū dei nō possidebūt. Nō-
lite errare: neq̄ fornicari neq̄ ydolis ser-
uiētes. neq̄ adulteri. neq̄ molles. neq̄
masclorū cōcubitores. neq̄ fures. neq̄
auari. neq̄ ebriosi. neq̄ maledici. ne-
q̄ rapaces regnū dei possidebūt. Et hec
quidē fuistis: sed abluti estis. sed s̄ctifica-
ti estis. sed iustificati estis: in noīe dñi
nri iesu xpi et i spiritu dei nri. Om̄ia
michi licet: sed nō oīa expediūt. Om̄ia
michi licet: sed ego sub nulli⁹ redigar
potestate. Esca vet̄i ⁊ veter̄ elcis: deus
aut̄ et hūc ⁊ hūc destruet. Corp⁹ aut̄ nō
fornicationi sed dño: ⁊ dñs corpori. De-
us vero ⁊ dñm suscitauit: et nos susci-
tabit p̄ virtutē suā. Nescitis qm̄ corpo-
ra v̄ra mēbra sūt xpi. Tollēs ergo mē-
bra xpi: faciā mēbra meretricis. Ab-
sit. An nescitis: qm̄ q̄ adheret meretri-
ci unū corp⁹ efficiūt. Erūt enī inq̄t duo
i carne una. Qui aut̄ adheret dño: un⁹
spirit⁹ ē. Fugite fornicationē. Om̄e enī
peccatū quicūq̄ fecerit homo extra corp⁹
ē: q̄ aut̄ fornicat̄ i corp⁹ suū peccat. An
nescitis qm̄ mēbra v̄ra replū ē spirit⁹
s̄cti q̄ i vobis ē quē habetis a deo: ⁊ nō
estis v̄ri. Empti enī estis p̄cio magno:
glorificate et portate deum in corpore

E quibz autē scripsi v̄ro. **C. vii.**
Nescitis michi: bonum est hominī
mulierē nō tāgere. Propter fornicatio-
nem aut̄ unusquisq̄ suā uxore habeat:
⁊ onaqueq̄ suū virū habeat. Vxorī vir
debitū reddat: sicut autē et vxor viro.
Mulier sui corporis potestatem nō habet
sed vir: sicut autē ⁊ vir sui corporis po-
testatē nō habet sed mulier. Nolite frau-
dare inuicem nisi forte eē consensu ad
tempus ut vacetis orationi: ⁊ iterū reu-
timini i idipm̄: ne tēptet vos sathana
propter incōtinētiā v̄ram. Hoc autē di-
co scdm̄ indulgētiā: nō scdm̄ imperiū.

Volo aut omnes vos homines esse sicut
meipsum. Sed unusquisque proprium donum
habet ex deo: alius quidem sic: alius vero sic.
Dico autem non nuptis et viduis: bonum est
illis si sic permanerint sicut et ego. Quod si
non se continent: nubant. Melius est enim nubere
quam viri. Ipsae autem qui nuptiis iunctae sunt
principio non ego sed dominus: uxorem a viro
non discedere. Quod si discesserit: manere
in nuptia: aut viro suo reconciliari. Et
vir uxorem non dimittat. Nam ceteris ego
dico non dominus. Si quis frater uxorem habet
infidelis: et hic consentit habitare cum illo: non
dimittat illam. Et si qua mulier habet vi-
rum infidelis: et hic consentit habitare cum illa:
non dimittat virum. Sanctificatus est enim vir
infidelis per mulierem fidelem: et sanctificata est
mulier infidelis per virum fidelem. Alioquin filij
viri immundi essent: nunc autem sancti sunt.
Quod si infidelis discedit: discedat. Non e-
nim licitum est frater aut soror in
eiusmodi. In pace autem vocavit vos
deus. Unde enim scis mulier si virum saluum fa-
cias? Aut unde scis vir si mulierem saluam
facias? Nisi unicuique sicut diuisit dominus.
Unum quique sicut vocavit deus ita abun-
det: et sicut in omnibus ecclesiis doceo. Circu-
cisus aliquis vocatus est: non adducat im-
puriu. In impurio aliquis vocatus est: non circu-
cidat. Circumcisio nichil est: et impuriu ni-
chil est: sed observatio mandatorum dei. Unus-
quisque in quo vocatus est: in ea permaneat.
Seruus vocatus es: non sit tibi cura.
Sed et si potes fieri liber: magis utere.
Qui enim in domino vocatus est liber: liberatus est
domini. Similiter qui liber vocatus est: seruus est christi.
Precio empti estis: nolite fieri serui hominum.
Unusquisque ergo in quo vocatus est frater: in
hoc permaneat apud deum. De virginibus
autem preceptum domini non habeo: consilium autem do-
tamen misericordiam consequor a deo: ut sim
fidelis. Existimo enim hoc bonum esse propter

instatē necessitatē: quoniam bonum est homini
sic esse. Alligatus es uxori: noli querere so-
lutionem. Solutus es ab uxore: noli querere
uxorem. Si autem acceperis uxorem non pec-
casti: et si nupserit virgo non peccauit.
Tribulationem tamen carnis habebunt
huiusmodi. Ego autem vobis parco.
Hoc itaque dico fratres. Tempus breue est.
Reliquum est: ut et qui habet uxores: tamquam non
habentes sint: et qui flent: tamquam non flentes: et
qui gaudent: tamquam non gaudentes: et qui emunt:
tamquam non possidentes: et qui utuntur hoc mundo:
tamquam non utantur. Preterit enim figura huius
mundi. Volo autem vos sine sollicitudine
esse. Qui sine uxore est: sollicitus est quod
domini sunt: quomodo placeat deo. Qui au-
tem cum uxore est: sollicitus est quae sunt mundi:
quomodo placeat uxori: et diuisus est. Et
mulier in nupta et virgo cogitat quae domini
sunt: ut sit sancta corpore et spiritu. Que
autem nupta est cogitat quae sunt mundi: quo-
modo placeat viro. Porro hoc ad utili-
tatem vestram dico: non ut laqueum vobis in-
iciam: sed ad id quod honestum est: et quod facul-
tatem praebet: sine impedimento dominum obse-
crandi. Si quis autem turpem se videri existi-
mat super virgine sua quod sit superadulta
et ita oportet fieri: quod vult faciat. Non
peccat si nubat. Nam qui statuit in corde
suo firmus non habens necessitatem: pote-
statem autem habens suae voluntatis: et hoc in-
dicauit in corde suo seruare virginem suam:
bene facit. Agitur et qui nuptiis iunctus
virginem suam bene facit: et qui non coniungit:
melius facit. Mulier alligata est legi: qua-
to tempore vir eius vivit. Quod si dormierit vir
eius: libera est. Cui autem vult nubat: tan-
tum in domino. Beatior autem erit: si sic perma-
nerit secundum meum consilium. Puto autem: quod et e-
go spiritum dei habeam. **C. viii.**

Ut hijs autem qui ydolis immolant sci-
amus: quia omnes scientiam habemus.

Scientia inflat: caritas uero edificat. Si quis autem se existimat scire aliquid: non dum cognouit quemadmodum oporteat eum scire. Si quis autem diligit deum: hic cognuitur esse ab eo. De ecclesiis autem que ydolis immolant: scimus quia nichil est ydolum in mundo: et quod nullus deus nisi unus. Nam et si sunt que dicantur dei sive in celo sive in terra: siquidem sunt dei multi et domini multi: nobis tamen unus deus pater rex quo omnia et nos in illo: et unus dominus ihesus christus per quem omnia: et nos per ipsum. Sed non in omnibus est scientia. Quidam autem cum scientia usque nunc ydoli: quasi ydololatriam manducant: et conscientia ipsorum cum sit infirma polluitur. Ecce autem nos non dimittat deus. Neque enim si manducauerimus abundabimus: neque si non manducauerimus deficiemus. Videte autem: ne forte hec licentia nostra offendiculum fiat infirmis. Si enim quis uiderit eum qui habet scientiam in ydoleo recubentem: nonne conscientia eius cum sit infirma edificabitur ad manducandum ydololatriam? Et peribit infirmus in tua conscientia frater: propter quem christus mortuus est. Sic autem peccantes in fratres et percutientes conscientiam eorum infirmam: in christi peccatis. Quapropter si ecclesia scandalizat fratrem meum non manducabo carnem eternam: ne fratrem meum scandalizet. **Quia** non sum liber: Non sum apostolus: Nonne christum ihesum dominum nostrum uidi? Nonne opus meum uos estis in domino? Et si alius non sum apostolus: sed tamen uobis sum. Nam signaculum apostolatus mei uos estis in domino. Mea defensio apud eos qui me interrogant: hec est. Numquid non habemus potestatem manducandi et bibendi? Numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi: sicut et ceteri apostoli et fratres domini et cephas? Aut ego solus aut barnabas non habemus potestatem hoc operandi? Quis militat suis stipendiis unquam?

Quis plantauit vineam: et de fructu eius non edit? Quis pascit gregem: et de lacte gregis non manducat? Numquid secundum hominem hec dico? An et lege non hec dicit? Scriptum est enim in lege moysi. Non alligabis os boui trituranti. Numquid de bubus cura est deo? An propter nos utique dicit? Nam propter nos scripta sunt: quoniam debet in spe qui arat arare: et qui triturat in spe fructus percipendi. Si nos uobis spiritualia seminauimus: magnum est si nos carnalia uestra metamus? Si alij potestatis uestrae participes sunt: quare non potius nos? Sed non uult sumus hac potestate. Sed omnia sustinemus: ne quod offendiculum dominus euangelio christi. Nescitis quoniam qui in sacchario operantur: qui de sacchario sunt educti? Et qui altario defuerunt cum altario participarent: ita et dominus ordinauit hijs qui euangelium annuntiant: de euangelio uiuere. Ego autem nullo horum usus sum. Nam aut scripsi hec: ut ita fiat in me. Bonum est enim michi magis mori: quam ut gloriam meam quis euacuet. Nam et si euangelizauero: non est michi gloria. Necessitas enim michi incumbit. Ne enim michi est: si non euangelizauero. Si enim uolens hec ago mercedem habeo: si autem inuitus. Dispensatio michi creditur est. Que est ergo merces mea? Ut euangelium predicem sine superbo ponam euangelium: ut non abutar potestate mea in euangelio. Nam cum liber essem ex omnibus: omnium me seruum feci: ut plures lucrifacerem. Et factus sum iudeis tanquam iudeus: ut iudeos lucrarer. Hijs qui sub lege sunt: quasi sub lege essem: cum ipse non essem sub lege: ut eos qui sub lege erant lucrifacerem. Hijs qui sine lege erant tanquam sine lege esse: cum sine lege dei non essem: sed in lege essem christi: ut lucrifacerem eos qui sine lege erant. Factus sum infirmis infirmus: ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum: ut omnes facerem

saluos. Omnia autē facio ppter euāge-
liū: ut participes ei⁹ efficiar. Nescitis q
hī q i stadio currūt omēs qdē currūt:
sed vn⁹ accipit brauiū: Sic currite: ut
cōprehendatis. Omīs autē q i agone sten-
dit ab omībz se abstinere: et illi qdē ut
corruptibile coronā accipiāt: nos autē
ī corruptā. Ego igitē sic curro nō qsi in
icertū: sic pugno nō qsi aere verberā.
Sed castigo corpus meū. et in fuitu-
tem redigo: ne forte cum alijs pōica-
uerim. ipse reprobis efficiar. **C. x.**

Volo enī vos ignorare frēs: qm
pēs nri omēs sub nube fuerūt ⁊
omēs mare trāsierūt: ⁊ omēs i moyse
baptizati sūt i nube et i mari. Et oēs
eandē escā spiritale mādūcauerūt: et
omēs eundē potū spiritale biberūt. Bi-
bebāt autē de spiritali cōsequēte eos pe-
tra: petra autē erat xp̄s. Sed nō i pluri-
bus eorū bñplacitū est deo. Nā pstrati
sūt i deserto. Nec autē i figura facta sūt
nri: ut non sim⁹ cōcupiscētes malorū: si-
cut ⁊ illi cōcupierūt. Neq; ydolatre effici-
amini sicut qdā eē ipis: quēadmodū
scriptū ē. Sed ut ppls mādūcare et bibe-
re: ⁊ surregerūt ludere. Neq; fornicemur
sicut qdā eē ipis fornicati sūt: ⁊ ceciderūt
vna die viginti tria milia. Neq; tēpte-
mus xp̄m sicut qdā eorū tēptauerūt: et
a serpētibz perierūt. Neq; murmuraue-
ritis sicut qdā eorū murmurauerūt: et
perierūt ab exterminatore. Nec autē o-
mnia i figura cōtingebāt illis: scripta
sūt autē ad correptionē nrā: i q̄s fines
sedorū deueniūt. Itaq; q se cōstimat
stare: videat ne cadat. Temptatō vos
nō apphendat nisi humana. Fidelis
autē de⁹ est. q nō patiet vos tēptari su-
pra id qd potestis: sed faciet cū tēptatō-
ne etiam puentū: ut possitis sustinere.
Propter qd carissimū michi. fugite ab

ydoloz cultura. Ut prudētibz loquor:
vostipi iudicate qd dico. Calix benedi-
ctōis cui bñdicim⁹: nōne cōmunicatō
sanguinis xp̄i ē? Et panis quē frāgi-
mus: nōne participatō corporis dñi ē?
Quoniā vn⁹ panis et vnū corp⁹ mlti
sum⁹: omēs q de vno pane participa-
mus. Videte isrl scdm carnē. Nōne q
edūt hostias. participes sūt altaris?
Quid ergo? Dico q ydolis imolatū
sit aliqd: aut q ydolū sit aliqd? Sed
q imolat gētes. demonijs imolat: et
nō deo. Nolo autē vos socios fieri de-
moniorū. Quia nō potestis calicē dñi
bibere. ⁊ calicē demoniorū: nō potestis
mēse dñi participes esse: ⁊ mēse demo-
niorū. An emulant dñm? Aliqd forti-
ores illo sum⁹? Omnia michi licēt: sed
nō oīa repediūt. Omnia michi licēt: sed
nō oīa edificāt. Nemo qd suū ē qrat:
sed qd alteri⁹. Omē qd i macello venit
mādūcate: nichil īterrogātes ppter cōsci-
ētiā. Dñi ē terra: ⁊ plenitudo ei⁹. Si q̄s
vocat vos infidelīū et vultis ire: omē
qd vobis apponit mādūcate: nichil
īterrogātes ppter cōsciētiā. Si q̄s autē di-
xerit hpc imolatū ē ydolis: nolite mādū-
care ppter illū q indicauit: ⁊ ppter cōsci-
ētiā. Cōsciētiā autē dico: nō tuā. sed alte-
ri⁹. Ut qd enī libertas mea iudicat ab
aliena cōsciētiā? Si ego cū gr̄ia partici-
po: qd blasphemor p eo q gr̄ias ago?
Siue ergo mādūcatis siue bibitis. uel
aliud qd facitis: oīa i gloriā dei facite.
Sine offensione estote iudeis ⁊ gētibz ⁊
ecclesie dei: sicut et ego p omnia omībz
placeo. non querens qd michi utile ē:
sed quod multis ut salui fiant. **C. xi.**
Imitatores mei estote: sicut ⁊ ego cisti.
Laudo autē vos frēs q p omnia mei
memores estis: et sicut tradidi vobis
pcepta mea tenetis. Volo autem vos

scire: quod omnis viri caput Christus est: caput
autem mulieris vir. Caput vero Christi deus.
Omnis vir orans aut prophetas velato ca-
pite: decurpat caput suum. Omnis autem
mulier orans aut prophetas non velato ca-
pite: decurpat caput suum. Unum enim est:
ut si decaluet. Nam si non velat mulier: con-
deat. Si vero turpe et mulieri tondere aut
decaluari: velet caput suum. Vir quidem non
debet velare caput suum: quoniam ymago et
gloria dei est: mulier autem gloria viri est. Non
enim vir ex muliere est: sed mulier ex viro. Et
enim non est creatus vir propter mulierem: sed muli-
er propter virum. Ideo debet mulier velamentum
habere supra caput suum: et propter angelos.
Veritatem neque vir sine muliere: neque
mulier sine viro in domino. Nam sicut mulier
de viro: ita et vir per mulierem. Omnia autem
ex deo. Vos ipsi iudicate: decet mulierem
non velatam orare deum? Nec ipsa natura
docet vos. Quod vir quidem si comam nutriat
ignominia est illi: mulier vero si comam
nutriat gloria est illi: quoniam capilli per vela-
mine ei dati sunt. Si quis autem videtur otiosi
esse: nos talem consuetudinem non ha-
bemus: neque ecclesia dei. Hoc autem precipio:
non laudas quod non in melius sed in deterius
venitis. Primum quidem venientibus vobis
in ecclesiam audeo scissuras esse iter vestrum:
et ex parte credo. Nam oportet hereses es-
se: ut et quod probati sunt manifesti fiant in vo-
bis. Convenientibus ergo vobis in unum: iam
non est dominica cena manducare. Unusquisque
enim suam cenam presumit ad manducandum.
Et alius quidem esurit: alius autem ebrius est. Num-
quid domos non habetis ad manducandum
et bibendum? Aut ecclesiam dei determinatis:
et confunditis eos qui non habent? Quid dicam
vobis? Laudo vos: in hoc non laudo.
Ego enim accepi a domino quod et tradidi vo-
bis: quoniam dominus Iesus in qua nocte trade-
batur: accepit panem: et gratias agens fregit

et dixit. Accipite et manducate. Hoc est
corpus meum: quod pro vobis traditur. Hoc fa-
cite in mea commemorationem. Similiter et ca-
licem: postquam cenavit dicens. Hic calix
novi testamenti est in meo sanguine. Hoc
facite quotiescumque biberitis: in mea com-
memorationem. Quotiescumque enim manduca-
bitis panem hunc et calicem biberitis: mortem
domini annuntiabitis donec veniat. Itaque
quicumque manducauerit panem et biberit
calicem domini indigne: reus erit corporis et
sanguinis domini. Probet autem seipsum ho-
mo: et sic de pane illo edat: et de calice bi-
bat. Qui enim manducat et bibit indigne
iudicium sibi manducat et bibit: non di-
iudicans corpus domini. Ideo iter vos multi
infirmi et imbecilles: et dormiunt multi.
Quod si nosmetipsos diiudicarem: non
utique iudicaremur. Dum iudicantur autem
a domino corripimur: ut non cum hoc mundo da-
mnetur. Itaque fratres mei cum venitis ad
manducandum: invicem respicite. Si quis esu-
rit domini manducet ut non in iudicium
conveniat. Cetera autem cum venero

De spiritualibus autem disponam. **C. vii.**
Nolo vos ignorare fratres. Scitis
autem quoniam cum gentes essetis: ad similitudinem
muta putabamini erutes. Ideo nota
vobis facio: quod nemo in spiritu dei lo-
quens dicit anathema Iesu. Et nemo
potest dicere dominus Iesus: nisi in spiritu
sancto. Divisiones vero gratiarum sunt: idem
autem spiritus. Et divisiones ministratorum
sunt: idem autem dominus. Et divisiones operatio-
num sunt: idem vero deus qui operatur omnia in omni-
bus. Unicuique autem datur manifestatio spi-
ritus: ad utilitatem. Alii quidem per spiritum datur
sermo sapientie: alii autem sermo scientie secundum
eundem spiritum. Alteri fides in eodem spiritu:
alii gratia sanctorum in uno spiritu. Alii o-
peratio virtutum: alii prophetia: alii discre-
tio spirituum: alii genera linguarum: alii

interpretatio sermonum. Hec autem omnia operatur unus atque idem spiritus: diuidens singulis prout uult. Sicut enim corpus unum est: et membra habet multa: omnia autem membra corporis cum sit multa unum tamen corpus sunt: ita et Christus. Etenim in uno spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus: siue iudei siue gentiles siue serui siue liberi: et omnes uno spiritu potati sumus. Nam et corpus non est unum membrum sed multa. Si dixerit pes: quoniam non sum manus: non sum de corpore: non ideo non est de corpore: Et si dixerit auris: quoniam non sum oculus: non sum de corpore: non ideo non est de corpore: Si totum corpus oculus: ubi audiret? Si totum audiret? Ubi oderat? Nunc autem posuit deus membra: unumquodque eorum in corpore sicut uoluit. Quod si esset omnia unum membrum: ubi corpus? Nunc autem multa quidem membra: unum autem corpus. Non potest autem dicere oculus manui: opera tua non indigeo: aut iter caput pedibus: non estis michi necessarii. Sed multo magis quam uidetur membra corporis infirmiora esse: necessarios sunt. Et quoniam putamus ignobiliora membra esse corporis: hijs honorem abundantiorē circūdamus. Et quoniam inhonesta sunt nostra: abundantiorē honestatem habet. Honestas autem nostra nulli egent. Sed deus temperauit corpus: ei cui deerat: abundantiorē tribuendo honorem: ut non sit scissura in corpore: sed in idipsum per inuicem sollicita sunt membra. Et si quod patitur unum membrum: patiuntur omnia membra: siue gloriatur unum membrum: gaudent omnia membra. Vos autem estis corpus Christi: et membra de membro. Et quousque quidem posuit deus in ecclesia: primum apostolos: secundum prophetas: tertio doctores: deinde uirtutes: deinde gratias curationum: opitulationes gubernationes: genera linguarum: interpretationes sermonum. Numquid omnes apostoli? Numquid

omnes prophete? Numquid omnes doctores? Numquid omnes uirtutes? Numquid omnes gratias habet curationum? Numquid omnes linguis loquuntur? Numquid omnes interpretantur? Emulamini autem carissimata meliora. Et adhuc excellentiorem uiam uobis demonstro. **C. xiii.**

Si linguis hominum loquar et angelorum: caritatem autem non habeam: factus sum uelut es sonans aut timbalum tinniens. Et si habuero prophetiam: et nouerim mysteria omnia et omnem scientiam: et habuero omnem fidem ita ut montes transferam: caritatem autem non habuero: nichil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas: et si tradidero corpus meum ita ut ardeam: caritatem autem non habuero: nichil michi prodest. Caritas patiens est: benigna est. Caritas non emulat: non agit perperam: non inflatur: non est abiciens: non querit quod suum sit. Non irritatur: non cogitat malum: non gaudet super iniquitate: contra gaudet autem ueritati. Omnia suffert: omnia credit: omnia sperat: omnia sustinet. Caritas nunquam recedit. Siue prophetie euacuabuntur: siue lingue cessabunt: siue scientia destruetur. Ex parte enim cognoscimus: et ex parte prophetamus. Cum autem uenerit quod perfectum est: euacuabitur quod ex parte est. Cum essem paruulus loquebar ut paruulus: sapiebam ut paruulus: cogitabam ut paruulus. Quando autem factus sum uir: euacuavi quod erat paruuli. Videmus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam: sicut et cognoui sum. Nunc autem manet fides spes caritas tria haec. Maior autem horum est caritas. **C. xiiii.**

Emulamini caritatem: tas. **C. xiiii.** Emulamini spiritualia: magis autem ut prophetis. Qui enim loquitur lingua: non hominibus loquitur: sed deo. Nemo enim audit. Spiritus autem loquitur mysteria.

Nā q̄ pphetat: hominibz loquit̄ ad e-
 dificationē ⁊ exhortationē et solatio-
 nē. Qui loquit̄ lingua semetipm edifi-
 cat: q̄ aut pphetat ecclesiā dei edificat.
 Volo aut oēs vos loqui linguis: ma-
 gis aut pphetare. Nā maior ē q̄ pphē-
 rat q̄ q̄ loquit̄ linguis: nisi forte interpre-
 tur: ut ecclesia edificationem accipiat.
 Nūc aut fr̄es. si venero ad vos linguis
 loquēs. qd vobis pdero: nisi vobis lo-
 quar aut i reuelatione. aut in sciētia.
 aut in pphetia. aut i doctrina? Tamē
 q̄ sine aīa sūt vocē dātia. siue tybia si-
 ue cythara: nisi distinctionē sonitū
 dederint quomō sciet id qd canit̄ aut
 qd cytharizat? Item si incertā vocē det-
 tuba. q̄s parabit se ad bellū? Ita ⁊ vos
 p linguā nisi manifestū s̄monē dederitis:
 quomō sciet id qd dicit̄? Eritis enī in
 aera loquētes. Tā mlt̄a utputa genera
 linguarū sūt i hoc mūdo: ⁊ nichil sine vo-
 ce ē. Si ergo nesciero virtutē vocis ero
 ei cui loqr̄ barbarus: ⁊ q̄ loquit̄ michi
 barbar⁹. Sic et vos qm̄ emulatores e-
 stis spiritū ad edificationē ecclie: que-
 rite ut abūdetis. Et ideo q̄ loquit̄ lin-
 gua: oret ut interpret̄. Nā si orē lingua
 spirit⁹ me⁹ orat: mēs aut mea sine fru-
 ctu ē. Quid ergo ē? Orabo spiritu: ora-
 bo ⁊ mēte. Psallā spiritu: psallā ⁊ mē-
 te. Ceter: si bñdixeris spiritu: q̄s supplet
 locū ydiote? Quomō dicet amen sup-
 tuā bñdictionē? Quomā qd dicas ne-
 scit. Nā tu qdē bene q̄tias agis: sed al-
 ter nō edificat. Gratias ago deo q̄ o-
 mnīū vrm̄ lingua loquor. Sed i ecclia
 volo quīq; verba sensu meo loqui. ut
 et alios instruā: q̄ decē milia verborū i
 lingua. fr̄es: nolite pueri effici sensibz
 sed malicia paruuli estote: sensibz aut
 pfecti estote. In lege enī scriptū ē. Qm̄ i
 alijs linguis ⁊ labijs alijs loqr̄ p̄lo

huic: et nec sic egaudient me dicit dñs.
 Itaq; lingue i signū sūt nō fidelibz. sed
 infidelibz: pphetie aut nō infidelibz. sed
 fidelibz. Si ergo oueniat unīsa ecclia
 in unū ⁊ oēs linguis loquāt̄: intrent
 aut ydiote aut infideles. nōne dicēt qd
 insanitis? Si aut omēs pphetēt: itret
 aut q̄s infidelis uel ydiota diuiciē ab
 omibz: diuudicat̄ ab omibz. Ecclia
 cordis ei⁹ manifestata sūt: ⁊ ita radēs
 in facie adorabit deū: pñciās q̄ vere
 de⁹ in vobis sit. Quid ergo ē fr̄es? Cū
 oueritis. unusquisq; vrm̄ psalmū ha-
 bet. doctrinā habet. apocalipsum ha-
 bet: linguā habet: interpretationē ha-
 bet: omia ad edificationē fiāt. Siue
 lingua q̄s loquit̄. scdm̄ duos. aut ut
 mltū res. ⁊ p partes: et un⁹ interpretetur.
 Si aut nō fuerit interpretes taceat in ec-
 clia: sibi aut loquat̄ ⁊ deo. Prophe-
 te aut duo aut tres dicāt: ⁊ ceteri diu-
 dicēt. Qd si alij reuelatū fuerit sedenti:
 p̄or taceat. Potestis enī oēs p lingu-
 los pphetare: ut omēs discāt: et omēs
 exhortent̄. Et spirit⁹ prophetarū pphē-
 tis subiect⁹ est. Nā enī dissensionis ē de⁹
 sed pacis: sicut ⁊ in omibz ecclijs san-
 ctorū doceo. Mulieres in ecclesijs taceāt.
 Nā enī pmittit̄ eis loqui sed subdita
 esse: sicut et lex dicit. Si qd aut volūt
 discere: domi viros suos interrogēt. Tur-
 pe ē enī mulieri loqui in ecclia. An a vo-
 bis verbū dei pcessit: aut in vos solos
 puenit? Si q̄s videt̄ propheta esse. aut
 spūalis: cognoscat q̄ scribo vobis: q̄a
 dñi sūt mādāta. Si q̄s aut ignorat: i-
 gnorabitur. Itaq; fr̄es emulamini
 prophetare: et loqui linguis nolite
 prohibere. Omnia aut t̄pneſte ⁊ secun-
 dum ordinem fiant in vobis. **C. xv.**

Donū aut vobis facio fr̄es euāge-
 liū qd p̄dicauī vobis. quod et

accepistis. in quo et statis. pro quod et saluamini: quia ratione predicaveri vobis si tenetis: nisi frustra credidistis. Tradidi enim vobis in primis quod et accepi: quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas: et quia sepultus est et quia resurrexit tertia die secundum scripturas: et quia visus est reple: et post hoc undecim. Deinde visus est pluribus quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc: quidam autem dormierunt. Deinde visus est iacobo: deinde apostolis omnibus. Novissime autem omnium. tamquam ab ortu visus est et michi. Ego enim sum minimus apostolorum: qui non sum dignus vocari apostolus: quoniam persecutus sum ecclesiam dei. Gratia autem dei sum id quod sum: et gratia eius in me vacua non fuit: sed abundanter illis omnibus laboravi. Non ego autem: sed gratia dei mecum. Siue enim ego siue illi: sic predicavi: et sic credidistis. Si autem Christus predicat quod resurrexit a mortuis: quomodo quidam dicunt in vobis. quoniam resurrectio mortuorum non est? Si autem resurrectio mortuorum non est: neque Christus resurrexit. Si autem Christus non resurrexit: inanis est predicatio nostra: inanis est et fides vestra. Invenimus autem et falsi testes dei: quoniam testimonium diximus aduersus deum quod suscitavit Christum quem non suscitavit: si mortui non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt: neque Christus resurrexit. Non si Christus non resurrexit: vana est fides vestra. Adhuc enim estis in precibus vestris. Ergo et qui dormierunt in Christo perierunt. Si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus: miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem Christus resurrexit a mortuis primitie dormientium: quoniam quidem per hominem mors: et per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur: ita et in Christo omnes vivificabuntur. Unusquisque autem in suo ordine: primitie Christus. Deinde hi qui sunt Christi: qui in adventum eius crediderunt. Deinde finis cum

tradiderit regnum deo et patri: cum evacuaverit omne principatum et potestatem et virtutem. Oportet autem illum regnare: donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. Novissime autem inimica destruet mors. Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat omnia subiecta sunt ei: sine dubio preter eum qui subiecit ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi omnia: tunc et ipse filius subiectus erit illi qui subiecit sibi omnia: ut sit deus omnia in omnibus. Alioquin quid faciet qui baptizat pro mortuis? Si omnino mortui non resurgunt: ut quod et baptizantur pro illis? Ut quod et nos periclitamur omni gloria? Quotidie morior propter vestram gloriam fratres: quam habeo in Christo Iesu domino nostro. Si secundum hominem ad bestias pugnavi ephesi: quod michi prodest si mortui non resurgunt? Nam aducemus et bibamus: cras enim moriemur. Nolite seduci. Corrupti mores bonos colloqua mala. Vigilate iusti: et nolite peccare. Ignorantia enim dei quidam habet. Ad reverentiam vobis loquor. Sed dicit aliquis. Quomodo resurgunt mortui? Quali autem corpore venient? Insipiens tu quod seminas non vivificas: nisi prius moriatur. Et quod seminas? Non corpus quod futurum est seminas: sed nudum seminum: ut puta tritici. aut alicuius ceterorum. Deus autem dat illi corpus sicut vult: et unicuique seminum proprium corpus. Non omnis caro eadem caro: sed alia hominum alia pecorum alia caro autem volucrum: alia autem piscium. Et corpora celestia: et corpora terrestria. Sed alia quidem celestium gloria: alia autem terrestrium. Alia claritas solis: alia claritas lune: et alia claritas stellarum. Stella enim a stella differt in claritate: sic et resurrectio mortuorum. Seminat in corruptione: surget in incorruptione. Seminat in ignobilitate: surget in gloria. Seminat in infirmitate: surget in

virtute. Seminatur corpus animale:
surget corpus spiritale. Si est corpus
animale est et spiritale: sicut scriptum
est. factus est primus homo adam
in animam viventem: novissimus adam in
spiritum vivificantem. Sed non prius
quod spiritale est: sed quod animale:
deinde quod spiritale. Primus homo
de terra terrenus: secundus homo de ce-
lo celestis. Qualis terrenus tales et ter-
reni: et qualis celestis: tales et celestes.
Igitur sicut portavimus imaginem ter-
reni: portemus et imaginem celestis. Hoc
autem dico fratres: quia caro et sanguis regnum
dei possidere non possunt: neque corruptio
in corruptelam possidebit. Ecce misterium
vobis dico. Omnes quidem resurgemus: sed
non omnes immutabimur. In momento in ictu
oculi: in novissima tuba. Canet enim tuba:
et mortui resurgent incorrupti: et nos im-
mutabimur. Non oportet enim corruptibile hoc
induere incorruptionem: et mortale hoc
induere immortalitatem. Cum autem mortale
hoc induerit immortalitatem: tunc fiet finis
quod scriptum est. Absorta est mors in victoria.
Ubi est mors victoria tua? Ubi est mors
stimulus tuus? Stimulus autem mortis pec-
catum est: virtus vero peccati lex. Deo autem
gratias: qui dedit nobis victoriam per dominum
nostrum Iesum Christum. Itaque fratres mei dilecti
stabile estote et immobiles: abundantes
in omni tempore domini semper: scientes quod labor
vester non est inanis in domino. **C. xvi.**

Collegetis autem qui sunt in sanctos: si-
cut ordinavi ecclesiam galatie. ita
et vos facite per unam sabbatam. Unusquisque
vestrum apud se reponat recordationes quod ei be-
ne placuerit: ut non cum venero tunc colle-
cte fiat. Cum autem presens fuero: quod probave-
ritis per epistolas has mittam perferre gratiam
vestram in Iherusalem. Quod si dignum fuerit ut e-
go eam: mecum ibunt. Veniam autem ad vos:

cum macedoniam pertransiero. Nam macedo-
niam pertransibo. Apud vos autem forsitan
manebo vel etiam hyemabo: ut vos me
deducatis quicunque iero. Nolo enim vos mo-
do in transitu videre. Spero enim me aliquan-
tulum temporis manere apud vos: si dominus
permiserit. Permanebo autem ephesi usque
ad penthecostem. Optatum enim michi aper-
tum est magnum et eundem: et adversarii multi.
Si autem venerit thimotheus: videte ut si-
ne timore sit apud vos. Quod enim domini
operatur sicut et ego. Ne quis ergo illum spre-
nat. Deducite autem illum in pace: ut veniat
ad me. Respecto enim illum cum fratribus. De a-
pollo autem fratre vobis notum facio: quoniam
multum rogavi eum ut veniret ad vos cum
fratribus: et utique non fuit voluntas eius ut nunc
veniret. Veniet autem: cum ei vacuum fuerit.
Vigilate stare in fide: viriliter agite et con-
fortamini: omnia vestra in caritate fiat. Ob-
secro autem vos fratres. notis domum stepha-
ne et fortunati quoniam sunt primitie achayae.
et in ministerium sanctorum ordinaverunt se-
ipsum: ut et vos subditi sint eiusmodi: et
omni cooperari et laboranti. Gaudeo
autem in presentia stephane et fortunati et
achayae: quoniam id quod vobis deerat
ipsi suppleverunt. Refecerunt enim et meum
spiritum et vestrum. Cognoscite ergo
qui eiusmodi sunt. Salutant vos om-
nes ecclesie asyae. Salutant vos in
domino multum aquila et priscilla
cum domestica sua ecclesia: apud quos
et hospitor. Salutant vos omnes
fratres. Salutate invicem: in osculo
sancto. Salutatio mea: manu pau-
li. Si quis non amat dominum no-
strum Iesum Christum: sit anathema
maranatha. Gratia domini nostri
Iesu Christi vobiscum. Caritas mea cum
omnibus vobis in Christo Iesu amen.

Incipit prologus In Epla ad Co

Postquam **corinthios 2^a**
a corinthis penitentiam
consolatoria scribit eis epi-
scopum apostolus a troade
per thitum et collaudes eos hortatur ad
meliora: tristatos quidem eos sed emen-
datos ostendens. **Incipit Epla ad**

Corinthios 2^a C. 1.

Paulus apostolus
christi ihesu per volun-
tatem dei et thimo-
theus frater: ecclesie
dei que est corinthis
cum omnibus sanctis qui
sunt in universa achia. Gratia vobis
et pax a deo patre nostro et domino ihesu
christo. Benedixit deus et pater domini nostri
ihesu christi pater misericordiarum et deus
totius consolationis. qui consolatur nos
in omni tribulatione nostra: ut possi-
mus et ipsi consolari eos qui in omni
persecutione sunt per exhortationem qua ex-
hortamur et ipsi a deo: quoniam sicut ha-
buntur passionibus christi in nobis ita
et per christum habundat consolatio nostra.
Sive autem tribulamur pro vestra exhor-
tatione et salute. sive consolamur pro
vestra consolatione. sive exhortamur
pro vestra exhortatione et salute. que op-
ratur tollerantiam eandem passionum
quas et nos patimur. ut spes nostra
firma sit pro vobis: scientes quoni-
am sicut socii passionum estis. sic eritis
et consolationis. Non enim volumus igno-
rare vos fratres de tribulatione vestra
que facta est in asia: quoniam supra mo-
dum gravati sumus supra virtutem ita ut
rederet nos etiam vivere. Sed ipsi in no-
bismet ipsis responsum mortis habui-
mus. ut non simus fidentes in nobis sed
in deo qui suscitavit mortuos: qui de tantis

periculis nos eripuit et eruit: in quem
speramus quoniam et adhuc eripiet ad-
iuvantibus et vobis in oratione pro no-
bis. ut et multarum personarum facies eius
que in nobis est donationis per multos
gratie agant pro nobis. Nam glori-
a nostra hec est testimonium conscientie
nostre: quod in simplicitate cordis et sin-
ceritate dei et non in sapientia carnali
sed in gratia dei conversati sumus in hoc
mundo. habundantius autem ad vos.
Non enim alia scribimus vobis quam que
legistis et cognovistis. Spero autem
quod usque in finem agnoscetis. sicut et cognov-
istis nos et parte: quia gloria vestra
sumus sicut et vos nostra in die domini nostri
ihesu christi. Et hac confidentia volui pri-
us venire ad vos ut secundam gratiam
haberetis. et per vos transire in mace-
doniam et iterum a macedonia venire
ad vos et a vobis deduci in iudeam.
Cum ergo hoc voluissem: nunquid levi-
tate usus sum. Aut que cogito secundum
carnem cogito ut sit apud me est et non
fideles autem deus quia sermo noster
qui fuit apud vos. non est in illo est et non
sed est in illo est. Dei enim filius ihesus chris-
tus qui in vobis per nos predicatus est
per me et silvanum et timotheum non fuit
in illo est et non: sed est in illo fuit. Quot
enim promissiones dei sunt in illo est.
Ideo et per ipsum amen deo ad gloriam
nostram. Qui autem confirmat nos vobiscum
in christo. et qui unxit nos deo: et qui signa-
vit nos et dedit pignus spiritus in cordi-
bus nostris. Ego autem teste deum inuoco in
animam meam quod parcens vobis non
veni ultra corinthum. non quia do-
minamur fidei vestre sed adiutores su-
mus gaudij vestri: nam fide statis. **C. 1.**
Statu autem hoc ipsum apud me:
ne iterum in tristitia venire ad

vos. Si enim ego contristo vos et quis est
qui me letificet nisi qui contristat et me?
Et hoc ipsum scripsi vobis ut non cum ve-
nero tristitia super tristitia habeat. de qui-
bus oportuerat me gaudere confidens in o-
mnibus vobis quia meum gaudium
omnium vestrum est. Nam et multa tribula-
tione et angustia cordis scripsi vobis
per multas lacrimas non ut contriste-
mini: sed ut sciatis quam caritatem habe-
am abundanter in vobis. Si quis au-
tem contristavit me. non me contristavit.
sed ex parte: ut non onerem omnes vos.
Sufficit illi qui eiusmodi est obiurga-
tio hec que fit a pluribus. ita ut contra-
rio magis donetis et consolamini. ne forte
abundantiori tristitia absorbeat qui
eiusmodi est. propter quod obsecro vos.
ut confirmetis in illam caritatem. Ideo enim
et scripsi vobis ut cognoscatur experimen-
tum vestrum: an in omnibus obediētes sitis.
Cui autem aliquid donastis: et ego. Nam
et ego quod donavi. si quid donavi
propter vos. in persona christi. ut non cir-
cūveniamini a sathana. Non enim igno-
ramus cogitationes eius. Cum venissem
autem troade propter euangelium christi. et osti-
um michi aptum esset in domino: non habui
requiem spiritui meo. eo quod non invene-
rim thyrum fratrem meum: sed valesariens
eis profectus sum in macedoniam. Deo au-
tem gratias qui semper triumphat nos
in christo ihesu. et odorem noticiae sue ma-
nifestat per nos in omni loco: quia christi
bonus odor sumus deo in hijs qui sal-
vi sunt. et in hijs qui pereunt. Alijs qui-
dem odor mortis in mortem: alijs
autem odor vite in vitam. Et ad hec
quis tam ydoneus? Non enim su-
mus sicut plurimi adulterantes ver-
bum dei: sed ex sinceritate sicut ex deo
coram deo in christo loquimur. **C. m.**

Incipimus iterum nosmetipsos comenda-
re: aut nunquid egimus? sicut quidam
commendatitij epistolis ad vos aut
ex vobis? Epistola nostra vos estis scri-
pta in cordibus nostris. que sciatur et legatur
ab omnibus hominibus manifestari:
quoniam epistola estis christi ministrata a
nobis et scripta non atramento. sed spi-
ritu dei vivi: non in tabulis lapideis: sed
in tabulis ^{cordis} cordibus carnalibus. Fiduci-
am autem talem habemus per christum ad de-
um: non quod sufficientes simus cogitare
aliquid a nobis quasi ex nobis. sed suffi-
cientia nostra ex deo est: qui et ydoneos nos
fecit ministros novi testamenti non
littera sed spiritu. Littera enim occidit:
spiritus autem vivificat. Quod si mini-
stratio mortis litteris deformata in la-
pidibus fuit in gloria. ita ut non possent
intendere filij israel in faciem moysi.
propter gloriam vultus eius que evacu-
atur: quomodo non magis ministrati-
o spiritus erit in gloria? Nam si ministratio
dationis gloria est: multo magis abun-
dat ministerium iusticie in gloria. Nam nec
glorificatum est quod claruit in hac parte:
propter excellentem gloriam. Si enim quod
evacuatur per gloriam est: multo magis quod
manet. in gloria est. Habentes igitur talem spem
multa fiducia vivimus. Et non sicut mo-
yses ponebat velamen super faciem suam:
ut non intenderent filij israel in faciem eius
quod evacuatur sed obtusi sunt sensus eorum:
usque in hodiernum diem idipsum vela-
men in ledione veteris testamenti ma-
net non revelatum. quoniam in christo eva-
cuatur: sed usque in hodiernum diem cum legi-
tur moyses velamen positum est super cor-
porum. Cum autem conversus fuerit ad deum
auferetur velamen. Dominus autem spiritus
est. Ubi autem spiritus domini ibi libertas.
Nos vero omnes revelata facie gloriam

domini speculātes in eādē ymaginē
transformamur a claritate in clarita-
tem: tanq̃ a domini spiritu. **C. m.**
Deo habētes hāc ministratiōē iuxta
qd̃ misericordiā cōsecuti sum⁹ nō defi-
cim⁹: sed abdicam⁹ occulta dedecoris.
non ambulātes in astutia neq; adul-
terantes verbū dei: sed in manifestati-
ōne veritatis cōmēdantes nosmetip̃os
ad omnē cōscientiā hominū corā deo.
Quod si etiā opertū est euangeliū no-
strū in hīs qui perierūt est opertū: in qui-
bus deus hui⁹ seculi cecidit mentes
infidelīū. ut nō fulgeat illuminatio eu-
angelij glorie cristi: qui est ymago dei.
Non enī nosmetip̃os predicam⁹ sed
ihesum cristū dñm nostrū. Nos autē
seruos ṽros per ihesum: quoniā deus
qui dixit de tenebris lucē splendescere.
illuxit in cordibz n̄ris ad illuminatio-
nem sciētie claritatis in facie ihesu cri-
sti. Habem⁹ autē thesaurū istū i vasis
fidelibz: ut sublimitas sit virtutis dei:
et nō ex nobis. In omnibz tribulatio-
nē patimur: sed nō angustiamur. **A.**
porian⁹: sed nō destituimur. Persecuti-
ōnē patimur: sed nō derelinquimur.
Deit̃mur: sed nō perim⁹. Semp mor-
tificatiōē ihesu in corpore n̄ro circū-
ferentes: ut et vita ihesu manifestetur
in corporibz nostris. Semp enī nos
qui vivim⁹ in mortē tradimur p̃pter
ihesum: ut et vita ihesu manifestetur
in carne n̄ra mortali. Ergo mors in
nobis operat̃: vita autē in vobis. Ha-
bentes autē eundē spiritū fidei sicut scri-
ptū est credidi p̃pter qd̃ locut⁹ sum: et
nos credim⁹. propter qd̃ ⁊ loquimur:
scientes quoq; q̃ suscitavit ihesum et
nos cū ihesu suscitabit: et cōstituet vo-
biscū. Omnia enī propter vos: ut gra-
tia abundās per multos in gratiarū

actione abundet in gloriam dei. Pro-
pter qd̃ nō deficim⁹: sed licet is qui fo-
ris est noster homo corrūpatur: tamē
is qui intus est renouat̃ de die in diē.
Id enī qd̃ in presenti est momētaneū
et leue tribulatiōis n̄re: supra modū
in sublimitate eternū glorie pondus
operatur in nobis: nō cōtemplātibz
nobis que videntur sed que non vidē-
tur. Que enī vident̃ temporalia sunt:
que autē non vident̃ eterna sunt. **C. v.**
Scimus enī: quoniā si terrestris
domus nostra hui⁹ habitatio-
nis dissoluatur: q̃ edificatiōē ex deo
habeam⁹ domū nō manufactā eternā
in celis. Nā et in hoc ingemiscim⁹ ha-
bitatiōē nostrā que de celo est super-
indui cupientes: si tamē uestiti et non
nudi inueniamur. Nā ⁊ qui sum⁹ in
hoc tabernaculo ingemiscim⁹ grauati:
eo qd̃ nolum⁹ respoliari. sed supuesti-
ri: ut absorbeat qd̃ mortale est a vita.
Qui autē efficit nos in hoc ip̃m deus:
qui dedit nobis pignus spiritus. Au-
detes igit̃ semper ⁊ scientes: quoniā
dum sum⁹ in corpore peregrinamur
a dño. Per fidem enī ambulamus: ⁊
nō per speciem. Audem⁹ autē et bonam
voluntatem habemus magis p̃gri-
nari a corpore et p̃sentes esse ad dñm:
et ideo cōcedim⁹ siue absentes siue p̃-
sentes placere illi. Omnes enī nos ma-
nifestari oportet ante tribunal cristi:
ut referat unusquisq; p̃pria corporis
prout gessit siue bonū siue malū. Sci-
entes ergo timorē dñi hominibz sua-
dem⁹: deo autē manifesti sum⁹. Spero
autē et in sciētis ṽris manifestos nos
esse. Nō itē cōmendam⁹ nos vobis:
sed occasiōē dam⁹ vobis gloriādi p̃
nobis: ut habeatis ad eos qui in facie
gloriant̃ et nō in corde. Siue enī mēte

aporian⁹
q̃ pauper
alium⁹ p̃
de paup̃

excedim⁹ deo : siue sobrii sum⁹ vobis.
 Caritas enī crīstī urget nos : estimātes
 hoc : quonīā si unus pro omībz mor-
 tuus est ergo omnes mortui sunt. Et
 pro omībz mortu⁹ est crīst⁹ : ut et qui
 vivūt iam nō sibi vivāt : sed ei qui p
 ipsis mortuus est et resurrexit. Itaq;
 nos ex hoc neminē novim⁹ secundum
 carnē. Et si cognovim⁹ scdm carnē crī-
 stū : sed nūc iam non novim⁹. Si qua
 ergo ī crīsto nova creatura est : vetera
 transierūt : ecce facta sunt omīa nova.
 Omnia autē ex deo qui nos recōcilia-
 vit sibi per crīstū : et dedit nobis mini-
 steriū recōciliationis. Quonīāquidē
 deus erat in crīsto mūdū recōcilians
 sibi : non reputās illis delicta ipōr : et
 posuit in nobis verbū recōciliationis.
 Pro crīsto ergo legatione fungimur
 tanq; deo exhortāte per nos : obsecram⁹
 pro crīsto : recōciliāmini deo. Eū q nō
 noverat peccatū p nobis peccatū fecit :
 ut nos efficerent iusticia dei ī ipō. **C. vi.**

Adjuvātes autē : exhortamur ne
 inuacuū gratiam dei recipiatis.
 Ait enī. Tempore accepto exaudiui te :
 et in die salutis adiuvī te. Ecce nunc
 tempus acceptabile : ecce nunc dies sa-
 lutis. Memini dantes ullā offensionē :
 ut nō vituperetur ministeriū nostrum.
 Sed in omībz exhibeam⁹ nosmetipsos
 sicut dei ministros in multa paciēcia :
 in tribulationibz. in necessitatibz. ī an-
 gustijs. in plagis. in carceribz. in sedi-
 tionibus. in laboribz. in vigilijs. in ie-
 iunijs. in castitate. in sciēcia. in longa-
 nimitate. in suavitate. in spiritu sācto.
 In caritate nō ficta : in verbo veritatis :
 in virtute dei. Per arma iusticie : a de-
 xtris et a sinistris. Per gloriā et igno-
 bilitatem : per infamiā et bonā famā.
 Ut seductores ⁊ veraces : sicut q ignoti

et cogniti. Quasi morietes et ecce vivi-
 mus : ut castigati et non mortificati.
 Quasi tristes semp aut gaudentes : si-
 cut egeres multos aut locupletates :
 tanq; nichil habentes et omīa possi-
 dentes. Vos nostrū patet ad vos o co-
 rinthij : cor nostrū dilatātū est. Nō an-
 gustiamini ī nobis. Angustiamini
 aut in visceribus vris. Eandē aut ha-
 bentes remunerationē : tanq; filijs di-
 co : dilatamini et vos. Nolite iugum
 ducere cū infidelibus. Que enī partici-
 patio iusticie cū iniquitate : aut que so-
 cietas luci ad tenebras ? Que aut con-
 ventio crīstī ad belial ? Aut que pars
 fidei cū infidei ? Qui autē consensus
 templo dei cū ydolis ? Vos enim estis
 templū dei vivi sicut dicit deus : quonī-
 am inhabitabo in illis et inambula-
 bo : et ero illor deus et ipi erunt michi
 pplus. Propter quod exite de medio e-
 or ⁊ separamini dicit dñs : ⁊ immūdū
 ne tetigeritis : et ego recipiā vos. ⁊ ero
 vobis ī pēre : ⁊ vos eritis michi ī filios
 et filias dicit dñs omnipotēs. **C. vii.**

Has ergo habētes promissiones
 carissimi mūdē⁹ nos ab omī
 inquinamēto carnis et spirīt⁹ : perfici-
 entes sanctificationē in timore dei. Ca-
 pite nos. Meminē lesim⁹ : neminē cor-
 rupim⁹ : neminē circūvenim⁹. Non ad
 cōdemnationē vestrā dico. Predixim⁹
 enim q ī cordibus nrīs estis ad com-
 morietūdū et ad conuivendū. Multa
 michi fiducia est apud vos : multa mi-
 chi gloriatio pro vobis. Replet⁹ sum
 consolatione : supabundo gaudio in
 omni tribulatione nostra. Nam ⁊ cū
 venissem⁹ in macedoniā. nullā requiē
 habuit caro nostra : sed omēm tribula-
 tionē passi sumus. Foris pugne : int⁹
 timores. Sed qui consolāt humiles :

consolat⁹ est nos deus in aduentu titi.
 Non solū aut in aduentu eius: sed etiā
 in cōsolatione qua cōsolat⁹ est in vo-
 bis. referēs nobis vrm desiderū vrm
 fletū vram emulationē pro me: ita ut
 magis gauderē. Quoniā & si cōtrista-
 ui vos in epistola: nō me penitet. Et si
 peniteret vidēs qd epistola illa et si ad
 horā vos tristavit: nūc gaudeo. nō
 quia cōtristati estis: sed quia cōtrista-
 ti estis ad penitentiā. Cōtristati enim
 estis scdm deū: ut in nullo detrimētū
 patiamini ex nobis. Que enī scdm deū
 tristitia est penitentiā in salutē stabilem
 operat⁹: seculi autē tristitia mortē ope-
 rat⁹. Ecce enī hoc ipsum scdm deū cō-
 tristari vos quātā in vobis operatur
 sollicitudinē: sed defensionē: sed indi-
 gnationē: sed timorē: sed desiderū: sed
 emulationē: sed vindictā. In omnibus
 exhibuistis vos incontaminatos esse
 negotio. Igitur & si scripsi vobis non
 propter eū qui fecit iniuriā nec ppter
 eū qui passus est: sed ad manifestandā
 sollicitudinē nostrā quā habem⁹ pro
 vobis corā deo. Ideo cōsolati sumus.
 In cōsolatione aut nra abundanti-
 us magis gauisi sum⁹ sup gaudio ti-
 ti: quia refectus est spirit⁹ eius ab omi-
 bus vobis. Et si quid apud illū de vo-
 bis gloriar⁹ sum. nō sum cōfusus: sed
 sicut omnia vobis in veritate locuti su-
 mus: ita et gloriatio nostra que fuit
 ad titū veritas facta ē. Et viscera eius
 abundanti⁹ in vobis sunt: reminiscen-
 tis omnium vrm obediētiā quomō cū
 timore & tremore recepistis illū. Gau-
 deo: qd i omnibus cōfido i vobis. **C. 6m.**

Motam aut facimus vobis frēs
 gratiā dei q̄ data est in ecclesijs
 macedonie: et qd in multo reperimēto
 tribulationis abundātia gaudijs ipor

et altissima paupertas eorū abundavit
 in diuitias simplicitatis eorū. Quia se-
 cundū virtutē testimoniū illis reddo:
 et supra virtutem volūtarij fuerūt: cū
 multa exhortatione obsecrantes nos
 gratiā & cōmunionē ministerij qd
 fit in sanctos. Et nō sicut sperauim⁹:
 sed semetipsos dederūt. primū dñō. de-
 inde nobis per volūtatem dei: ita ut
 rogaremus titū ut quēadmodū cepit
 ita et pficiat in vobis etiā gratiā istā.
 Sed sicut in omnibus abundatis fide
 et sermone et scientia et omni sollicitu-
 dine insup & caritate vra i nos: ut et i
 hac gratia abundetis. Non quasi im-
 perās dico: sed per aliorū sollicitudinē
 etiā vre caritatis ingenū bonū com-
 probās. Scitis enī gratiā dñi nostri
 ihesu cristi: quoniā propter vos egen⁹
 factus est cū esset diues: ut illi⁹ inopia
 vos diuites essetis. Et consiliū in hoc
 do. Hoc enī vobis vtile est: qd nō solū
 facere: sed et velle cepistis ab anno pri-
 ore. Nūc vero et facto perficite: ut quē-
 admodū prop⁹ est anim⁹ volūtarij:
 ita sit & perficiēdi ex eo qd habetis. Si
 enī volūtas prompta est: scdm id qd
 habet accepta est. nō scdm id qd non
 habet. Nō enī ut alijs sit remissio. vo-
 bis aut tribulatio: sed ex equalitate in
 presenti tpe vestra abundātia illorū in-
 opia suppleat. ut et illorū abundātia
 vestre inopie sit supplemētum: ut fiat
 equalitas sicut scriptū est. Qui multū
 habuit nō abundavit: et qui modicū
 nō minorauit. Gratiās aut ago deo
 qui dedit eandē sollicitudinē pro vo-
 bis in corde titi: quoniā exhortationē
 quidē suscepit: sed cū sollicitio⁹ esset sua
 volūtate profectus ē ad vos. Missim⁹
 etiā cū illo fratrem nrm: cui⁹ laus est
 in euangelio per omnes ecclesias. Nō

solū autē: sed et ordinat⁹ est ab ecclesijs
comes peregrinationis nr̄e i hac gr̄am
que ministrat a nobis ad dñi gloriā
et destinata volūtate nr̄am deuitate
hoc: ne quis nos vituperet in hac ple-
nitudine q̄ ministrat a nobis in dñi
gloriā. Providem⁹ enī bona: nō solū
corā deo: sed etiā corā hominibz. Mi-
simus autē cū illis et fratrē nr̄m quem
probauim⁹ in multis sepe sollicitum
esse: nūc autē multo sollicitiorē: cōfide-
tia multa in vos siue pro tito qui est
socius meus et in vobis adiutor: siue
fr̄es nostri apostoli ecclesiarū glorie
cristi. Ostensionē ergo que est caritatis
vr̄e et nr̄e glorie pro vobis: in illos
ostendite in facie ecclesiarū. Nam de
ministerio qd̄ sit in sanctos: et abun-
danti est michi scribere vobis.

Scio enī prōptū animū vr̄m pro
quo de vobis glorior apud ma-
cedones: quoniam et achaia parata ē
ab anno p̄terito: et vr̄a emulatio pro-
uocauit plurimos. Misim⁹ autē fra-
tres: ut ne qd̄ gloriari de vobis eu-
tetur in hac parte: ut quēadmodū
dixi parati sitis: ne cū venerint macedo-
nes mecū et inuenerint vos impara-
tos erubescam⁹ nos: ut nō dicamus
vos i hac substantia. Necessariū ergo re-
istimaui rogare fratres ut p̄ueniāt ad
vos: et preparēt reponnissam benedi-
ctionē hāc paratā esse: sic quasi bene-
dictionē: nō quasi auariciā. Hoc autē
dico. Qui parce seminat parce et metet:
et qui seminat in benedictionibz de be-
nedictionibz et metet. Unusquisq; pro-
ut destinauit in corde suo: nō ex tristitia
aut ex necessitate. Dilatē enī datorē
diligat deus. Potēs est autem deus o-
mnem gratiā abundare facere in vo-
bis: ut i omibz semp omnē sufficiētiā

habētes abundantis in omne opus
bonum: sicut scriptum est. Dispersit
dedit pauperibz: iusticia eius manet
in seculū seculi. Qui autē amministrat
semen seminā: et panē ad māducā-
dū prestabit. Et multiplicabit semen
vestrū et augebit incrementa frugū ius-
ticie vr̄e: ut in omnibus locupletati
abundetis in omnē simplicitatem: q̄
opratur per nos gratiarū actionē deo.
Quoniam ministeriū hui⁹ officij nō so-
lum supplet ea que desunt sanctis: sed
etiā abundat per multas gratiarū actio-
nes in dño per probationē ministerij
huius: glorificātes deū in obedientia
confessionis vr̄e in euangelio cristi et
simplicitate cōmunicatōis vr̄e i illos
et in omnes: et in iporū obsecratione
pro vobis: desiderantiū vos ppter emi-
nentē gratiā dei in vobis. Gracias a-
go deo sup inenarrabili dono ei⁹.

C. r.
Ipsē autē ego paul⁹ obsecro vos per mā-
suetudinē et modestiā cristi: q̄ in facie
quidē humilis sum inter vos: absens
autē cōfido in vobis. Rogo autē vos
ne presens audeā per eā cōfidentia qua
existimor audere in quosdā: qui arbi-
trantur nos tāq; scdm carnē ambule-
mus. In carne enī ambulātes: nō se-
cundū carnē militam⁹. Nā arma mi-
litie nr̄e nō carnalia: sed potentia deo
ad destructionē munitionū. Silia de-
struentes. et omnē altitudinē extolli-
tem se aduersus scientiā dei: et in capti-
uitatem redigentes omnē intellectū in
obsequiū cristi: et in prōptu habentes
ulisci omnē inobedientiā: cum imple-
ta fuerit vestra obedientia. Que scdm
faciem sunt videre. Si quis cōfidit sibi
cristi se esse: hoc cogitet iterū apud se:
quia sicut ipse cristi est: ita et nos. Nā
et si amplius aliquid gloriatus fuero

de potestate nra quā dedit nobis dñs i
edificationē ⁊ nō i destructionē vram:
nō erubescā. Ut aut nō existimet tāq̃
terrere vos per epistolas: quoniam qui-
dē epistole inquit graues sunt et for-
tes: presentia aut corporis infirma et
fimo deceptibilis: hoc cogitet q̃ eiusmo-
di est: quia quales sumus verbo per
epistolas absentes: tales et p̃sentes in
facto. Nō enī audeim⁹ inserere aut cō-
parare nos quibuscūq̃ qui seipsos cō-
mendāt: sed ipi in nobis nosmetipsos
metiētes: et cōparātes nosmetipsos no-
bis. Nos aut nō i immēsum gloriabi-
mur: sed scdm mēsurā regule qua mē-
sus ē nobis de mēsurā p̃tingendi usq̃
ad vos. Nō enī quasi nō p̃tingētes
ad vos superegetendim⁹ nos. Usq̃ ad
vos enī puenim⁹ in euāgelio cristi: nō
i immēsum gloriantes i alienis labo-
ribus. Spem aut habētes crescentis
fidei ṽre. in vobis magnificari scdm
regulā nrām in abundātia: etiā i illa
que ultra vos sunt euangelizare: nō
in aliena regula in hijs que p̃parata
sūt gloriari. Qui aut gloriāt in dño
gloriet. Nō enī q̃ seipm cōmēdat ille
probat⁹ ē: sed quē de⁹ comēdat. **C. vi.**

Utinā sustineretis modicū qd̃ insi-
piētie mee: sed et supportate me.
Emulor enī vos dei emulatione: despō-
di enī vos vni viro virginē castā cēhi-
bere cristo. Timeo aut ne sicut serpens
cuam seduxit astucia sua: ita corrupā-
tur sensus nrī ⁊ cecidāt a simplicitate
que est in cristo. Nā si is qui venit ali-
um cristū p̃dicat quē nō p̃dicauim⁹:
aut aliū spiritū accipitis quē nō acce-
pistis: recte patereūini. Existimo enī ni-
hil me min⁹ fecisse a magnis aposto-
lis. Et si imprec⁹ emone: sed nō sciētia.

In omibz aut manifest⁹ sum vobis.
Aut nūqd̃ peccatū feci meipm humili-
ans: ut vos exaltemini? Quoniā gra-
tis euāgelium dei euāgelizavi vobis: ali-
as ecclesias respoliaui accipiens stipēdi-
a ad ministeriū ṽrū: et cū essem apud
vos ⁊ egerē nulli onerosus fui. Nā qd̃
mihi deerat suppleuerūt fr̃es q̃ venerūt
a macedonia: et i omibz sine onere me
vobis seruauit: et seruabo. Est veritas
cristi in me: quoniā hec gloriatio nō
infringetur i me in regionibz achaie.
Quare? Quia nō diligo vos? Deus
scit. Quod aut facio: ⁊ faciā: ut ampu-
tem occasione eorū. qui volūt occasio-
nē: ut in quo gloriātur inueniātur si-
cut et nos. Nā eiusmodi pseudo apo-
stoli sunt operarij subdoli: trāsfigurā-
tes se in apostolos cristi. Et nō mirū.
Ipse enī sathanas trāsfigurat se in an-
gelū lucis. Nō est ergo magnū: si mi-
nistri eius trāsfigurentur velut ministri
iusticie: quorū finis erit secundū opera
iporū. Iterū dico: ne quis me putet in-
sipientē. Alioquin velut insipientem
accipite me: ut et ego modicū qd̃ glo-
rier. Quod loquor nō loquor scdm de-
um sed quasi i insipientia: in hac sub-
stantia glorie. Quoniā multi gloriā-
tur scdm carnē: et ego gloriabor. Libē-
ter enim sufferis insipientes: cū sis ipi
sapientes. Sustinetis enī si q̃s vos i ser-
uiturē redigit: si quis deuorat: si quis
accipit: si quis extollitur: si quis in fa-
ciem vos cedit. Scdm ignobilitatē di-
co: quasi nos infirmi fuerim⁹ in hac
parte. In quo quis audeat: in insipien-
tia dico: audeo et ego. Hebrei sunt: et
ego. Israhelites sūt: et ego. Semē abra-
he sunt: et ego. Ministri cristi sunt: et
ego. Ut minus sapiēs dico: plus ego.
In laboribz plurimis in carceribus

abundantius: in plagis supra modum: in mortibus frequenter. A iudeis quicquid quadragenas una minus accepi. Ter virgis cesus sum: semel lapidatus sum: ter naufragium feci. Nocte et die in profundum maris fui. In itineribus sepe: periculis fluminum: periculis latronum: periculis ex genere: periculis ex gentibus: periculis in ciuitate: periculis in solitudine: periculis in mari: periculis in falsis fratribus. In labore et erumina: in vigiliis multis. In fame et sitis: in ieiuniis multis. In frigore et nuditate: preter illa que extrinsecus sunt: instantia mea quotidiana: sollicitudo omnium ecclesiarum. Quis infirmatur: et ego non infirmor? Quis scandalizatur: et ego non uxor? Si gloriari oportet: que infirmitatis mee sunt gloriabor. Deus et pater domini nostri ihesu christi scit qui est benedictus in secula quod non metior. Damasci ippositus gentis arethe regis custodiebat ciuitatem damascenorum: ut me comprehenderet: et per fenestram in sporta dimissus sum per murum: et sic effugi manus eius. **Cxxi.**

Si gloriari oportet: non repedit quidem. Veniam autem ad visiones et reuelationes domini. Scio hominem in christo ante annos quatuordecim siue in corpore siue extra corpus nescio deus scit: raptum huiusmodi usque ad tertium celum. Et scio huiusmodi hominem siue in corpore siue extra corpus nescio deus scit: qui raptus est in paradysum: et audiuit archana verba que non licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor: pro me autem nichil nisi in infirmitatibus meis. Nam et si voluero gloriari: non ero insipiens. Veritatem enim dicam. Parco autem: ne quis me existimet supra id quod videt in me: aut audit aliquid ex me. Et ne magnitudo reuelationum extollat me: datus

est michi stimulus carnis mee angelus sathane ut me colaphizet. Propter quod ter dominum rogaui ut discederet a me: et dixit michi. Sufficit tibi gratia mea. Nam virus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis: ut inhabitet in me virtus christi. Propter quod placeo michi in infirmitatibus meis: in cruciamentis in necessitatibus in persecutionibus in angustiis per christum. Cum enim infirmior tunc potes sum. Sed sum insipiens: vos me coegistis. Ego enim a vobis debui commendari. Nichil enim minus feci ab hijs qui sunt supra modum apostoli. Tam et si nichil sum: signa tamen apostolorum mei facta sunt super vos in omni patientia signis et prodigijs et virtutibus. Quid est enim quod minus habuistis pre ceteris ecclesijs: nisi quod ego ipse non grauavi vos? Donante michi hanc iniuriam. Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos: et non ero grauis vobis. Non enim quero que vestra sunt: sed vos. Nec enim debet filij parentibus thesaurizare: sed parentes filijs. Ego autem libentissime impendam et superimpendam ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligens minus diligar. Sed esto. Ego vos non grauavi: sed cum essem astutus volo vos capi. Numquid per aliquem eorum quos misi ad vos circumueni vos? Rogavi titum: et misi cum illo fratrem. Numquid titus vos circumuenit? Nonne eodem spiritu ambulauimus? Nonne eisdem uestigijs? Num putatis quod excusamus nos apud vos? Coram deo in christo loquimur. Omnia enim karissimi propter edificationem vestram. Timeo enim ne forte cum venero: non quales volo inueniam vos: et ego inueniar a vobis quale non vultis: ne forte contentiones emulationes animositates

dissensiones detractiones susurratio-
nes inflationes seditiones sint inter
vos. Ne iterū cū uenturo humiliet me
deus apud uos: et lugeā multos ex hijs
qui ante peccauerūt et nō egerūt peni-
tentia sup immundicia et fornicatione
et impudicia quā gesserunt. **Exm.**

Exce tercio hoc uenio ad uos. In
ore duorū uel trium testiuū stabit
omne uerbū. Predixi enī et predico ut
presens uobis et nūc absens hijs qui
ante peccauerūt et ceteris omībz: qm si
uenturo iter nō parca. An experimētū
queritis ei⁹ qui in me loquit̃ cristus?
Qui in uobis non infirmatur sed po-
tens est in uobis. Nam et si crucifixus
est ex infirmitate: sed uiuit ex uirtute
dei. Nam et nos infirmi sumus in il-
lo: sed uiuimus cum eo ex uirtute dei
in uobis. Vosmetipsos temptate: si
estis in fide ipsi uos probate. An nō
cognoscitis uosmetipsos: quia cristus
ihesus in uobis est? Nisi forte repro-
bi estis. Spero autem quod cognosce-
tis: quia nos non sumus reprobi. U-
ramus autem deum ut nichil mali fa-
ciatis non ut nos probati appaream⁹
sed ut uos quod bonum est faciatis.
Nos aut ut reprobi simus. Non enī
possum⁹ aliquid aduersus ueritatem:
sed pro ueritate. Gaudem⁹ enī quoniā
nos infirmi sum⁹: uos aut potentes
estis. Hoc et oram⁹: uestrā cōsumatio-
nem. Ideo hec absens scribo: ut nō pre-
sens durius agā scdm potestatem quā
dñs dedit mihi in edificationē et nō
in destructionē. De cetero fratres gau-
dete: perfecti estote: exhortamini idipm
sapire. Pacē habere: et deus pacis et
dilectionis erit uobiscū. Salutate in-
uicem in osculo sancto. Salutāt uos
omnes sancti. Gratia dñi nostri ihesu

cristi. et caritas dei. et cōmunicatō san-
cti spirit⁹ sit cū omībz uobis amē.

**Incipit prologus in Eplā ad
Galathas**

Galathe sunt greci. Ipsi uer-
bū ueritatis primū ab a-
postolo acceperūt: sed post
discessū ei⁹ tēptati sūt a fal-
sis aplis: ut i legē et circūcisionē re-
tererent. Hos aplos reuocat ad fidē uer-
tatis: scribēs eis ab epheso. **Incipit
Eplā ad Galathas. C. 1.**

Paulus apostolus
nō ab hominibz ne-
q; per hominē sed p
ihesum cristū et deū
patrē qui suscitauit
eū a mortuis: et qui
mecū sunt omnes fratres: ecclesijs ga-
lathie. Gratia uobis et pax a deo patrē
nrō et dñō ihesu cristo: qui dedit semet-
ipm pro peccatis nrīs ut eriperet nos
de presenti seculo neq; scdm uolūtate
dei et prīs nrī: cui est gloria in secula se-
culorū amen. Miror qd sic tā cito trans-
feramini ab eo qui uos uocauit i gra-
tiā cristi in aliud euangeliū qd nō est
aliud: nisi sint aliqui qui uos contur-
bāt: et uolūt auertere euangeliū cristi.
Sed licet nos aut angelus de celo eu-
angelizet uobis preterq; quod euāge-
lizauim⁹ uobis: anathema sit. Sicut
predixim⁹ et nūc iterū dico: si quis uo-
bis euangelizauerit preter id quod ac-
cepistis: anathema sit. Modo enī ho-
minibz suadeo. an deo? An quero ho-
minibz placere? Si adhuc hominibz
placere: cristi seru⁹ nō essem. Notū enī
uobis facio fratres euangeliū qd euā-
gelizatū est a me: quia nō est scdm ho-
minē. Neq; enī ego ab homine accepi
illud neq; didici: sed per reuelationem

ihesu cristi. Audistis enim cōuersationē
meā aliquādo in iudaismo. quoniam
supra modū persequabar ecclesiā dei.
et repugnabā illā: et perficiebā in iuda-
ismo supra multos coetaneos meos
in genere meo: abundanti⁹ emulatoz
existens paternarū mearū traditionum.
Cū autē placuit ei qui me segregauit
de utero matris mee et vocauit per gra-
tiā suā ut reuelaret filiū suū in me ut
euangelizare illū in gentibz: cōtinuo
non acquieui carni et sanguini. Neq;
veni iherosolimā ad antecessores me-
os apostolos: sed abij i arabia: et ite-
rū reuersus sū damascū. Deinde post
annos tres veni iherosolimā videre
petrū: et mansi apud eū diebz quindecim.
Aliū autē aplos vidi neminē: nisi ia-
cobū fratrem dñi. Que autē scribo vo-
bis: ecce corā deo quia nō mētor. De-
inde veni in partes syrie et cilicie. Erā
autē ignor⁹ facie ecclesiarū iudee: q̄ erāt
in cristo. Tātū autē auditū habebant:
quoniam qui p̄sequebatur nos aliquā-
do nūc euangelizat fidē quā aliquādo
repugnabat: et i me clarificabāt deū.

Deinde post ānos quatuor. Cum
decim iterū ascendi iherosolimā
cū barnaba: assumpto et tiro. Ascen-
di autē scdm reuelationē: et cōtuli cum
illis euāgelii qd̄ predico in gentibus.
Seorsum autē hīs qui videbant ali-
quid esse: ne forte in vacuū currerē aut
cucurrissem. Sed neq; ritus qui mecu
erat. cū esset gētilis cōpulsus est circū-
cidi: sed ppter subintroducos falsos
fratres qui subintroierūt explorare li-
bertatē nrām quā habem⁹ i cristo ihe-
su: ut nos in euiturē redigerēt. Quibz
neq; ad horā cessim⁹ subiectioni: ut ve-
ritas euāgelij permaneat apud vos.
Ab hīs autē qui videbātur esse aliqd̄:

q̄les aliquādo fuerūt nichil mea intest.
Deus enim personā hominis non acci-
pit. Michi enim qui videbant esse aliqd̄
nichil cōtulerūt. Sed contra cū vidis-
sent qd̄ creditū est michi euāgelii p̄pucij
sicut et petro circūcisionis: qui enim ope-
rat⁹ est petro in apostolatū circūcisi-
onis. operat⁹ est et michi inter gentes:
et cū cognouissent gratiā que data est
michi. iacobus et cephas et iohannes
qui videbant colūne esse deextras dede-
rūt michi et barnabe societatis: ut nos
in gentes ipi aut in circūcisionē: tātū
ut pauperū memores essem⁹. Quod
etiam sollicit⁹ fui hpc ipm facere. Cum
autē venisset petr⁹ anthiochiam i faci-
em ei restiti: quia reprehensibilis erat.
Prius enim quā venirent quidā ab ia-
cobo cū gentibz edebat. Cū autē venis-
sent. subtraheret et segregabat sextimē
eos qui ex circūcisione erāt. Et simula-
tioni ei⁹ cōsenserūt ceteri iudei: ita ut et
barnabas duceret ab eis i illā simula-
tionē. Sed cū vidissem qd̄ nō rede am-
bularent ad veritatem euāgelij: dixi
cephē corā omibz. Si tu cū iudeus sis
gentiliter uiuis et nō iudaice: quomō-
dō gētes cogis iudicare? Nos natura
iudei et nō ex gentibz peccatores: scien-
tes autē qd̄ nō iustificatur homo ex o-
peribus legis. nisi per fidē ihesu cristi:
et nos in cristo ihesu credim⁹. ut iustifi-
cemur ex fide cristi et nō ex operibz legis.
Propter qd̄ ex operibus legis nō iusti-
ficabit om̄is caro. Quā si querentes iu-
stificari in cristo inuiciti sumus et ipsi
peccatores: nūquid cristus peccati mi-
nister est? Absit. Si enim que destruxi
iterū hpc reedifico: preuaricatozem me
cōstituo. Ego enim per legem legi mortu-
us sum ut deo uiuā: cristo confixus sū
cruci. Vno autem iam nō ego: uiuit

vero in me cristus. Quod autem nunc uiuio in
carne in fide uiuio filij dei: qui dilexit
me et tradidit semetipsum pro me. Non
abicio gratiam dei. Si enim per legem iusti-
tia: ergo gratis cristus mortuus est. **C. m.**
O insensati galathe: quis uos fa-
scinauit non obedire ueritati?
Ante quorum oculos ihesus cristus pro-
scriptus est: et in uobis crucifixus. Hoc so-
lum a uobis uolo discere. Ex operibus le-
gis spiritum accepistis: an ex auditu fi-
dei? Sic stulti estis: ut cum spiritu reperi-
tis: nunc carne consumamini. Tanta pas-
si estis sine causa: si tamen sine causa.
Qui ergo tribuit uobis spiritum et ope-
rat uirtutes in uobis: ex operibus legis:
an ex auditu fidei? Sicut scriptum est:
abraham credidit deo et reputatum est illi
ad iusticiam. Cognoscite ergo: quia que fi-
de sunt: hi sunt filij abrahe. Prouident
autem scriptura quia ex fide iustificat ge-
ntes deus: pronuntiavit abrahe quia be-
nedicerent in te omnes gentes. Igitur qui
ex fide sunt: benedicentur cum fidei abra-
ham. Quicumque enim ex operibus legis sunt:
sub maledicto sunt. Scriptum est enim.
Maledictus omnis qui non permanserit in
omnibus que scripta sunt in libro legis:
ut faciat ea. Quoniam autem in lege nemo
iustificatur apud deum: manifestum est: quia
iustus ex fide uiuit. Lex autem non est ex fide:
sed qui fecerit ea uiuet in illis. Christus
nos redemit de maledicto legis factus
pro nobis maledictum: quia scriptum est
maledictus omnis qui pendet in ligno:
ut in gentibus benedictio abrahe fieret
in christo ihesu: ut pollicitationem spiritus
accipiamus per fidem. Fratres secundum ho-
minem dico: tamen hominis confirmatum
testamentum nemo spernit aut supordi-
nat. Abrahe diuine sunt promissiones:
et semini eius. Non dicit et seminibus quasi

in multis sed quasi in uno: et semini
tuo qui est cristus. Hoc autem dico testa-
mentum confirmatum a deo: que post qua-
dringentos et triginta annos facta est
lex: non in irritum facit ad euacuandam
promissionem. Nam si ex lege hereditas:
iam non ex promissione. Abrahe autem per
repromissionem donauit deus. Quid
igitur lex? Propter transgressionem posi-
ta est: donec ueniret semine cui promiserat:
ordinata per angelos in manu medi-
atoris. Mediator autem unus non est: deus
autem unus est. Lex ergo aduersus promissa
dei? Absit. Si enim data est lex que pos-
set uiuificare: uere ex lege esset iusticia.
Sed conclusit scriptura omnia sub pecca-
to: ut promissio ex fide ihesu christi da-
retur credentibus. Prius autem quam ueniret
fides sub lege custodiebamur: conclusi
in eam fidem que reuelanda erat. Itaque lex
pedagogus noster fuit in christo: ut ex fi-
de iustificemur. At ubi uenit fides: iam
non sumus sub pedagogo. Omnes enim fi-
lij dei estis: per fidem que est in christo ihesu.
Quicumque enim in christo baptizati estis: cri-
stum induistis. Non est iudeus neque gre-
cus: non est seruus neque liber: non est mascu-
lus neque femina. Omnes enim uos
unum estis in christo ihesu. Si autem
uos christi: ergo abrahe semen estis se-
cundum promissionem heredes. **C. m.**
Dico autem. Quamquam heres paru-
lus est nichil differt a suo: cum sit
dominus omnium: sed sub tutoribus et aduocatis
est usque ad perfectum tempus a patre. Ita et
nos cum essemus paruuli: sub elementis
mundi huius reamur seruantes. At ubi ue-
nit plenitudo temporis misit deus filium
suum factum ex muliere factum sub lege: ut e-
os qui sub lege erant redimeret: ut ado-
ptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem
estis filij dei: misit deus spiritum filij sui

in corda vestra clamantē abba pater. Itaq; iam non est seruus. sed fili⁹. Nō si fili⁹: et heres p deū. Sed tunc quidē ignorantes deum: hijs qui natura non sunt dii seruiebatis. Nūc autem cū cognoueritis deū ymmo cogniti sitis a deo: quomō cōuertimini itē ad infirma et egeia elementa quibus de nūo seruire vultis? Dies obseruatis et menses et tempora et annos. Timeo vos: ne forte sine causa laborauerim vobis. Estote sicut ego: quia et ego sicut vos. Fratres obsecro vos: nichil me lesistis. Scitis aut quia p infirmitatē carnis euangelizauī vobis iam pridē: et tēptationē vestrā i carne mea nō spreuistis neq; respuistis: sed sicut angelū dei excepistis me. sicut cristum ihesum. Vbi ē ergo beatitudo vestra? Testimoniū enī phibeo vobis: quia si fieri posset oculos vestros eruissetis: et dedissetis michi. Ergo inimic⁹ vobis factus sum verū dicetis vobis? Emulant vos non bene: sed excludere vos volūt: ut illos emulemini. Bonū aut emulamini in bono semp: et non tantum cū p̄sens sum apud vos. Filioli mei quos iterū parturio: donec formetur cristus in vobis. Vellē aut esse apud vos modo et mutare vocem meā: quoniā cōfundor in vobis. Dicite michi: qui sub lege vultis esse. Legē non legistis? Scriptū est enī quoniā abraham duos filios habuit: unū de ancilla: et unū de libera. Sed is q de ancilla secūdū carnē natus est: qui aut de libera p repromissionē. Que sunt per allegoriā dida. Hec enī sūt duo testamenta. Unū quidē in monte syria in seruitutem generās: q est agar. Syria enim mōs est i arabia qui cōiunctus est ei: que nūc est iherusalē: et seruit cū

filijs suis. Illa aut que iherlū ē iherlm libera est: q est mater nostra. Scriptū est enī. Letare sterilis que nō paris: erūpe et clama que nō parturis: qā mlti filij deserte magis. q; eius que habet virum. Nos autē fratres scdm ysaac promissionis filij sum⁹. Sed quomō tunc is q secūdū carnē natus fuerat psequēbat eū qui secūdū sp̄ritū: ita et nūc. Sed quid dicit scriptura? Ecce ancilla et filiū eius. Non enī heres erit filius ancille: cum filio libere. Itaq; fratres non sum⁹ ancille filij sed libere: quia libertate cristus nos liberauit. **C. v.**

State: et nolite iterū iugo seruitutis cōtineri. Ecce ego paulus dico vobis: quoniā si circūcidamini crist⁹ vobis nichil pderit. Testifico aut rursum omī hōmīni circūcidēti se: qm debitor ē vniūse legis faciēde. Euacuati estis a cristo. Qui in lege iustificamini: a gratia recidistis. Nos enī sp̄ritu ex fide spem iusticie exspectam⁹. Nā i cristo ihesu neq; circūcisio aliqd valet neq; p̄piciū: sed fides que p caritatē operatur. Currebatis bene. Quis vos impedit veritati nō obedire? Memini cōfesseritis. Persuasio hec nō est ex eo q vocauit vos. Modicū fermentū totā massam corrūpit. Ego cōfido i vobis i dño q nichil aliud sapietis. Qui autem conturbat vos: portabit iudiciū quicūq; est ille. Ego aut fratres si circūcisionē adhuc p̄dico: quid adhuc psequionē patior? Ergo euacuātū ē scādalum crucis. Utinā et abscondatur q vos cōturbat. Vos enim in libertatē vocati estis fratres: tantū ne libertatē in occasionē detis carnis: sed p caritatem sp̄rit⁹ seruire inuicem. Omnis enī lex in vno sermone impletur: diliges proximū tuū sicut teipm. Nō si inuicē

morderis et comeditis: videte ne ab invicem consumamini. Dico autem in christo. Spiritu ambulate: et desideria carnis non perficietis. Caro enim concupiscit adversus spiritum: spiritus autem adversus carnem. Hec enim sibi invicem adversantur: ut non quaecumque vultis illa faciatis. Quod si spiritu ducimini: non estis sub lege. Manifesta sunt autem opera carnis: que sunt fornicatio. immundicia. impudicia. luxuria. ydolorum servitus. veneficia. inimicitie. contentiones. emulationes. ire. rixae. dissensiones. sedes. invidie. homicidia. ebrietates. comestiones. et huiusmodi similia: que predicavi vobis sicut predixi: quoniam qui talia agunt regnum dei non consequentur. Fructus autem spiritus est caritas. gaudium. pax. patientia. benignitas. bonitas. longanimitas. mansuetudo. fides. modestia. continentia. castitas. Adversus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt christi: carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis. **C. vi.**

Si vivimus spiritu: spiritu et ambulamus. Non efficiamur inanis glorie cupidi: invicem putantes. invicem invidentes. Fratres: et si preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto. vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis: considerans tempus ne et tu tempteris. Alter alteri onera portate: et sic adimplebitis legem christi. Nam si quis existimat se aliquid esse cum nichil sit: ipse se seducit. Opus autem suum probet unusquisque: et sic in seipso tantum gloriam habebit: et non in altero. Unusquisque enim opus suum portabit. Communice autem hiis qui catechizant verbo: ei qui se catechizat in omnibus bonis. Nolite errare. Deus non irridetur. Que enim seminaverit homo: hec et metet. Qui

qui seminat in carne sua. de carne et metet et corruptionem: qui autem seminat in spiritu: de spiritu metet vitam eternam. Bonum autem facientes non deficiamus: tempore enim suo metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes: maxime autem ad domesticos fidei. Videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu. Quicumque enim voluit placere in carne huiusmodi cogunt vos circumcidi: tantum ut crucis christi persecutionem non patiantur. Neque enim qui circumciduntur legem custodiunt: sed voluit vos circumcidi ut in carne vestra gloriantur. Michi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu christi: per quem michi mundus crucifixus est: et ego mundo. In christo enim ihesu neque circumcisio aliquid valet neque praeputium: sed nova creatura. Et quicumque hanc regulam secuti fuerint: pax super illos et misericordia et super israel dei. De cetero nemo michi molestus sit. Ego enim stigmata domini ihesu in corpore meo porto. Gratia domini nostri ihesu christi cum spiritu vtro fides amen. **Incipit prologus in Epistola ad Ephesios.**

Ephesi sunt asyani. Qui accepto verbo veritatis pertraxerunt in fide. Hos collaudat apostolus scribens eis a roma de carcere per iohannem dyaconum.

Incipit Epistola ad Ephesios. C. i.

Paulus apostolus christi ihesu per voluntatem dei omnibus sanctis qui sunt ephesi: et fidelibus in christo ihesu. Gratia vobis et pax a deo patre nostro: et domino ihesu christo. Benedixit deus et pater domini nostri ihesu christi qui benedixit nos in omni benedictione

spirituali in celestibus in christo: sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem: ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate. Qui predestinavit nos in adoptionem filiorum per ihesum christum in ipsum secundum propositum voluntatis sue in laudem glorie gratie sue: in qua gratificavit nos in dilecto filio suo: in quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum divitias gratie eius in qua superabundavit in nobis in omni sapientia et prudentia: ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis sue secundum beneplacitum eius quod proposuit in eo in dispensatione plenitudinis temporum instaurare omnia in christo quae in celis et quae in terra sunt in christo. In quo etiam nos sorte vocati sumus: predestinati secundum propositum eius quod operatur omnia secundum consilium voluntatis sue: ut simus in laudem glorie eius nos qui ante speravimus in christo. In quo et vos cum audissetis verbum veritatis evangelium salutis vestrae: in quo et credentes signati estis spiritu promissionis sancto: quod est pignus hereditatis nostrae in redemptionem acquisitionis in laudem glorie ipsius. Propterea et ego audiens fidem vestram quod est in christo ihesu et dilectionem in omnes sanctos: non cesso gratias agens per vobis memoriam vestri faciens in orationibus meis: ut deus domini nostri ihesu christi pater glorie deus vobis spiritum sapientie et revelationis in agnitionem eius illuminatos oculos cordis vestri: ut sciatis quod sit spes vocationis eius et quod divitie glorie hereditatis eius in sanctis: et quod sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credimus secundum operationem potestatis virtutis quam operatur est in christo: suscitans illum a mortuis et constituit ad dexteram suam in celestibus supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem: et omne nomen quod

nominaat non solum in hoc seculo sed etiam in futuro: et omnia subiecit sub pedibus eius. Et ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam quod est corpus ipsius: et plenitudo eius: qui omnia in omnibus adimpletur. **C. 7.**

Et vos cum essetis mortui delictis et peccatis vestris in quibus aliquando ambulastis secundum sensum mundi huius: secundum principem potestatis aeris huius: spiritus qui nunc operatur in filios diffidentie: in quibus et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostrae facientes voluntatem carnis et cogitationum: et eramus natura filii ire sicut et ceteri. Deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos: et cum essemus mortui peccatis vivificavit nos christo: cuius gratia estis salvati: et co-resuscitavit et co-sedere fecit in celestibus in christo ihesu: ut ostenderet in seculis supereminentibus abundantes divitias gratie sue in bonitate super nos in christo ihesu. Gratia enim estis salvati per fidem: et hoc ex vobis. Dei enim donum est: non ex operibus: ut ne quis gloriatur. Ipsius enim sumus factura: creati in christo ihesu in operibus bonis: quae paravit deus ut in illis ambulemus. Propter quod memores estote quod aliquando vos eratis gentes in carne quod dicebamini prociui ab ea quod dicitur circumcisio in carne manufacta: quod eratis illo in tempore sine christo alienati a conversatione israel: et hospites testamentorum promissionis spem non habentes: et sine deo in hoc mundo. Nunc autem in christo ihesu vos qui aliquando eratis longe facti estis prope: in sanguine christi. Ipse enim est pax nostra quod fecit utraque unum: et medium parietem macerie solvens inimicitias in carne sua: legem mandatorum decretis evacuans ut duos condat in semetipsum in unum novum hominem

faciēs pacē: ut recōciliet ābos in uno corpore deo p̄ crucē interficiēs inimici-
rias ī semetip̄o: ⁊ veniēs euāgelizauit
pacē vobis q̄ lōge fuistis. ⁊ pacē hijs
qui p̄pe: qm̄ p̄ ip̄m habem⁹ accessum
ābo in uno sp̄ritu ad patrē. Ergo iā
nō estis hospites et aduene sed estis ci-
ues sanctorū ⁊ domestici dei: sup̄edifica-
ti sup̄ fundamentū ap̄lorū ⁊ p̄phetarū
ip̄o sumo āgulari lapide xp̄o ihesu: ī q̄
om̄is edificatō cōstruta crescit ī tēplū
sāctū ī dño. In quo ⁊ vos cōedificamini
ī habitaculū dei: ī sp̄ritu sācto. **C. m.**

Hui⁹ rei gratia ego paulus vinctus
xp̄i ihesu p̄ vobis gentibz:
si tamē audistis dispensatōne gracie
dei q̄ data est michi in vobis: qm̄ secū-
dum reuelatōne notū michi factū ē sa-
cramētū sicut supra scripsi ī breui p̄ut
potestis legētes intelligere prudentiā
meā ī misterio xp̄i: qd̄ alijs generatio-
nibz nō est agnītū filijs h̄minū. sicut
nūc reuelatū est sanctis ap̄lis eius ⁊
prophetis ī sp̄ritu: esse gētes cohere-
des ⁊ corporales ⁊ participes p̄missio-
nis ī xp̄o ihesu p̄ euāgeliū cui⁹ fact⁹ sū
ego minister scdm̄ donū gracie dei q̄
data est michi scdm̄ operatōne virtu-
tis ei⁹. Michi enī omnīū sanctorū mi-
nimo data est grātia hec: ī gentibz eu-
āgelizare inuestigabiles diuitias xp̄i:
et illuminare om̄es q̄ sit dispēlatō sa-
cramēti absconditi a seculis ī deo qui o-
m̄ia creauit: ut innotescat p̄ncipibz
et potestatibz ī celestibz p̄ ecclesiā mul-
tiformis sapiētia dei: scdm̄ p̄finitionē
seculorū quā fecit ī xp̄o ihesu dño nr̄o:
in quo habem⁹ fiduciā et accessum ī
cōfidētia p̄ fidē ei⁹. Propter qd̄ peto
ne deficiatis ī tribulationibz meis p̄
vobis: q̄ est gloria v̄ra. Qui⁹ rei grātia
flecto genua mea ad patrē dñi nr̄i

ihesu xp̄i ex quo om̄is paternitas ī
celis ⁊ ī terra nominat̄: ut det vobis
secūdū diuitias glorie sue virtutē: cor-
roborari p̄ sp̄ritū eius ī interiori h̄p̄e
xp̄m habitare p̄ fidē ī cordibz uestris:
ī caritate radicati ⁊ fundati: ut possi-
tis cōphēdere cū om̄ibz sāctis q̄ sit lati-
tudo ⁊ lōgītudo ⁊ sublimitas ⁊ p̄fūdū.
Scire etiā sup̄eminētē sciētie caritatē
xp̄i: ut impleamini ī om̄ne plenitudi-
nem dei. Et autē q̄ potēs ē om̄ia facere
sup̄abundāter quā petim⁹ aut intelli-
gim⁹ scdm̄ virtutē q̄ operat̄ ī vobis:
ip̄i gloria ī ecclesia et ī xp̄o ihesu ī oēs
generatōnes seculi sc̄lorū amē. **C. m.**

Obscuro itaq; vos ego vinctus ī
dño: ut digne ābuletis vocatio-
ne qua vocati estis cū om̄i humilita-
te et māsuētudine cū patiētia: sup̄por-
tantes inuicē ī caritate: solliciti euare
unitatē sp̄rit⁹ ī vīculo pacis. Unū
corp⁹. un⁹ sp̄rit⁹: sicut ⁊ vocati estis
ī una spe vocatōnis v̄re. Un⁹ dñs:
una fides: unū baptisma. Unus de⁹
et pater om̄iū: q̄ sup̄ om̄es ⁊ p̄ om̄ia:
et ī om̄ibz nobis. Quicūq; autē n̄m
data est grātia scdm̄ mensurā donatō-
nis xp̄i. Propter qd̄ dicit. Ascendēs ī
altū captiua duxit captiuitatē: dedit
dona hominibus. Qd̄ autē ascendit:
quid ē nisi q̄a et descendit p̄mū ī inferi-
ores partes terre? Qui descendit: ip̄e
est ⁊ q̄ ascendit sup̄ om̄es celos: ut ad-
impleret om̄ia. Et ip̄e dedit quosdā
quidē ap̄los. quosdā autē p̄phetas. a-
lios vero euāgelistas alios autē pasto-
res et doctores ad olūmationē sāctorū
ī opus ministerij ī edificatōne corpo-
ris xp̄i: donec occurrām⁹ om̄es ī uni-
tatē fidei ⁊ agnitionis filij dei. ī virū
p̄fectū ī mensurā etatis plenitudinis
xp̄i: ut iā nō sim⁹ paruuli fluctuantes

et circūferant omni vento doctrine in ne-
quicia hominū in astutia ad circūue-
rionē erroris. Veritatē aut faciētes in
caritate crescām in illo p omnia q̄ est
caput xp̄us: re quo totū corp⁹ opactū
et cōnectū p omnē iūdurā lūministra-
tōnis scdm operationē in mensurā uni-
usculq; mēbri augmētū corporis fa-
ciat: in edificatōne sui in caritate. Hoc igitur
dico et testificor in dño: ut iā nō am-
buletis sicut et gētes ābulāt in vanita-
te sensus sui tenebris obscuratū habē-
tes intellectū: alienati a vita dei p igno-
ranciā q̄ est in illis ppter recitatē cordis
ip̄orū: q̄ desperātes semetip̄os tradide-
runt impudiciē. in operatōne immū-
dicie omnis. in auariciā. Vos aut non
ita didicistis xp̄m: si tamē illū audi-
stis et in ip̄o edocti estis sicut ē veritas in
ihesu: deponere vos scdm pristinā cō-
uersatōne veterē hominē q̄ corrūpitur
scdm desideria erroris. Renouamini
aut spiritu mētis v̄re: et induite nouū
hominē q̄ scdm deū creatus est in iusti-
cia et sāditate veritatis. Propter qd̄ de-
ponētes mēdaciū loquimini veritatē
unusquisq; cū pximo suo: qm̄ sum⁹
inuitē mēbra. Irascimini: et nolite pec-
care. Sol nō occidat sup iracūdiā ve-
stram. Nolite locū dare dyabolo. Qui
furabat iā nō fure: magis aut labo-
ret operādo manibz suis q̄ bonū est:
ut habeat unde tribuat necessitatē pati-
enti. Omnis sermo malus ex ore vestro
nō pcedat: sed si quis bon⁹ ad edifica-
tione fidei: ut det gratiā audientibz. Et
nolite contristare spiritū sanctū dei: in quo
signati estis in die redēptionis. Omnis
amaritudo et ira et indignatio et cla-
mor et blasphemia tollat a vobis: cū
omni malicia. Estote aut inuitē beni-
gni: misericordes donātes inuitem:

sicut et de⁹ in xp̄o donauit vobis. **C. 6.**

Estote ergo imitatores dei sicut fi-
lij carissimi: et ābulate in dilectio-
ne sicut et xp̄us dilexit nos: et tradidit
semetip̄m p nobis oblatōne et h̄stia
deo in odore suauitatis. Fornicatō au-
tem et omnis immūditia aut auaricia
nec noīetur in vobis. sicut decet san-
ctos: aut turpitudine aut stultiloquiū
aut scurrilitas q̄ ad rem nō ptinet: sed
magis gratias agito. Hoc enī scitote
intelligētes: q̄ omnis fornicator aut
immūdus aut auarus qd̄ est ydoloꝝ
seruit⁹ nō habet hereditatē in regno xp̄i
et dei. Nemo vos seducat in anibz ver-
bis: ppter hec enī venit ira dei in filios
diffidēcie. Nolite ergo effici participes
eorū. Eratis enī aliquādo tenebre: nūc
aut lux in dño: ut filij lucis ambulate.
fruct⁹ enī lucis ē in omni bonitate et iu-
sticia et veritate. Probātes quid sit be-
neplacitū deo: et nolite cōmunicare op-
ribz infructuosis tenebray: magis au-
tem redarguite. Que enī in occulto sūt
ab ip̄is: turpe est et dicere. Omnia autē
q̄ arguūtur a lumine manifestantur.
Omne enī qd̄ manifestat: lūmē ē. Pro-
pter qd̄ dicit. Surge q̄ dormis et resur-
ge a mortuis: et illuminabit te xp̄us.
Videte itaq; fēes quomō cauteambu-
letis: nō q̄si insipientes sed ut sapiētes:
redimētes tēp⁹ qm̄ dies mali sūt. Pro-
pterea nolite fieri imprudētes: sed intelli-
gētes q̄ sit volūtas dei. Et nolite me-
briari vino in quo ē luxuria: sed imple-
mini spiritu sādto loquētes vobismet-
ip̄is in psalmis ymnis et cāticis spīrita-
libz cātantes et psallētes in cordibz ve-
stris dño: gratias agētes semp p omni-
bus in noīe dñi nr̄i ihesu xp̄i deo et pa-
tri. Subiecti inuitē: in timore xp̄i. Mul-
ieres viris suis subdite sit sicut dño:

quoniam vir caput est mlieris sicut ecclesie: ipse saluator corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est christo: ita et mlieres viris suis in omnibus. Viri diligite uxores vestras sicut et ecclesie dilexit ecclesiam: et seipsum tradidit pro ea ut illam sanctificaret mundans eam laqueo aque in verbo vite: ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid huiusmodi: sed ut sit sancta et immaculata. Ita et viri debent diligere uxores suas: ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit: seipsum diligit. Nemo enim unquam carnem suam odio habuit: sed nutrit et fovet eam sicut et christus ecclesiam: quia membra sumus corporis eius de carne eius et de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem et matrem suam: et adheret uxori sue: et erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est. Ego autem dico: in christo et in ecclesia. Veritatem et vos singuli unusquisque uxorem suam sicut seipsum diligat: uxor autem timeat virum suum. **C. vi.**

Filii obedite parentibus vestris in domino. Hoc enim iustum est. Honorate patrem tuum et matrem tuam: quod est mandatum primum in promissione: ut bene sit tibi et sis longeuus super terram. Et patres nolite ad iracundiam provocare filios vestros: sed educate illos in disciplina et correptione domini. Serui obedite dominis carnalibus cum timore et tremore. in simplicitate cordis vestri sicut christo: non ad oculum seruientes quasi hominibus placeatis: sed ut sicut christi facientes voluntatem dei: ex animo cum bona voluntate sicut domino et non hominibus: scientes quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum hoc recipiet a domino siue seruus siue liber. Et vos domini eadem facite illis remittentes minas: scientes quia et illorum et vestrum dominus est in celis: et personarum acceptio non est apud deum. De cetero

fratres confortamini in domino: et in potentia virtutis eius. Induite vos armaturam dei ut possitis stare adversus insidias dyaboli: quoniam non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus principes et potestates: adversus mundi rectores tenebrarum harum. contra spiritalia nequicie in celestibus. Propterea accipite armaturam dei ut possitis resistere in die malorum: et in omnibus perfecti stare. Stare ergo succindi lumbos vestros in veritate: et indui lorice iusticie: et calciati pedes in preparatione euangelii pacis. In omnibus sumetes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extingui: et galeam salutis assumite. et gladium spiritus quod est verbum dei: pro omni oratione et obsecratione orantes omni tempore in spiritu et in ipso vigilantes in omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis et pro me: ut detur michi sermo in apertione oris mei cum fiducia notum facere mysterium regni angelorum pro quo legatione fungor in cathena: ita ut in ipso audeam put oportet me loqui. Et autem et vos sciatis quod circa me sunt quod agam: omnia vobis nota faciet tichicus carissimus frater et fidelis minister in domino: quem misi ad vos in hoc ipsum ut cognoscatis quod circa nos sunt: et solent corda vestra pax fratribus et caritas cum fide a deo patre nostro: et domino ihesu christo. Gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum ihesum christum in corruptione amen.

Incipit prologus in epla ad philipenses.

Philipenses sunt macedones. Qui accepto verbo veritatis perstiterunt in fide: nec receperunt falsos apostolos. Quos collaudat apostolus: scribens eis a roma de carcere per epistoditum. **C. i.**
Incipit epla ad philipenses.

Paulus et timotheus serui ihesu christi: omnibus sanctis in christo ihesu qui sunt philippis cum episcopis et diaconibus. Gratia vobis et pax a deo patre nostro: et domino ihesu christo. Gratias ago deo meo in omni memoria vestri semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecatione faciens super communicationem vestram in euangelio christi a primo die usque nunc: confidens hoc ipsum quia qui cepit in vobis opus bonum perficiet usque in diem christi ihesu. Sicut est michi iustum hoc sentire pro omnibus vobis: eo quod habeam vos in corde et in vinculis meis et in defensione et confirmatione euangelii: socios gaudii mei omnes vos esse. Testis enim michi est deus quomodo cupiam omnes vos in visceribus ihesu christi. Et hoc oro: ut caritas vestra magis ac magis abundet in omni scientia et in omni sensu: ut probetis potiora ut sitis sinceres et sine offensa in diem christi: repleti fructu iusticie per ihesum christum in laudem et gloriam dei. Scire autem volo vos fratres: quia que circa me sunt magis ad perfectum venerunt euangelii: ita ut vitia mea manifesta fierent in christo. In omni proelio et in ceteris omnibus: ut plures et fratribus in domino: confidentes in vinculis meis: abundantius auderent sine timore verbum dei loqui. Quidam quidem et propter inuidiam et contentionem: quidam autem et propter bonam voluntatem christum perdicant. Quidam ex caritate: scientes quoniam in defensione euangelii positi sunt. Quidam autem ex contentione christum annunciant non sincere: existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. Quid enim? Dum omni modo siue per occasionem siue

per veritatem christus annuncietur: et in hoc gaudeo: sed et gaudebo. Scio enim quia hoc michi pueniet ad salutem: per vestram orationem et administrationem spiritus ihesu christi: secundum expectationem et spem meam quia in nullo confundar: sed in omni fiducia sicut semper et nunc magnificabitur christus in corpore meo: siue per vitam siue per mortem. Michi enim vivere christus est: et mori lucrum. Quod si vivere in carne: hic michi fructus operis est: et quid eligam ignoro: coartor autem: et duobus desiderium habes. Dissolui et esse cum christo multo magis melius: permanere autem in carne: necessarium propter vos. Et hoc confidens scio quia manebo et permanebo omnibus vobis ad perfectum vestrum et gaudium fidei: ut gratulatio vestra abundet in christo ihesu in me: per meum aduentum iterum ad vos. Tantu digne euangelio christi querelamini: ut siue cum venero et videro vos: siue absens audiam de vobis: quia statis in uno spiritu: unanimes: collaborantes fidei euangelii: et in nullo terreamini ab adversariis qui est illis causa perditionis: vobis autem salutis. Et hoc a deo. Quia vobis donatum est per christum: non solum ut in eum credatis sed ut etiam pro illo patiamini: idem certamen habentes quale et vidistis in me: et nunc audistis de me. **C. 11.**

Si qua ergo consolatio in christo: si quod solatiu caritatis: si qua societas spiritus: si qua viscera miserationis: implete gaudium meum: ut idem sapiatis: eandem caritatem habentes: unanimes: idipsum sentientes. Nichil per contentionem neque per inanem gloriam: sed in humilitate superiores sibi invicem arbitantes: non que sua sunt singuli considerantes: sed ea que aliorum. Hoc enim sentite in vobis: quod et in christo ihesu.

Qui cū in forma dei esset non rapinā
arbitrat⁹ ē esse se equalē deo: sed semet-
ipm egināuit formā secū accipiens
in similitudinē hominū factus: et ha-
bitu inuenit⁹ ut homo humiliavit se-
metipm fact⁹ obediēs usq; ad mortē:
mortem autē crucis. Propter qd et de⁹
exaltavit illū: et donauit illi nomē qd
est sup omē nomē: ut in noīe ihesu o-
mne genu flectat⁹ celestiū terrestriū et in-
fernū: et omīs lingua confiteat⁹ quia
dñs ihesus xps in gloria est dei p̄ris.
Itaq; carissimī mei sicut semp obedi-
stis: nō in p̄sentia mei tantū sed mul-
tomagis nūc in absentia mea: cū me-
tu et tremore vestrā salutem operami-
ni. Deus est enī q̄ operat⁹ in vobis et
velle et p̄ficere p̄ bona volūtate. Omīa
autē facite sine murmuratōibz et hesi-
tatōibz: ut sitis sine querela et simpli-
ces filij dei sine rephensione in medio
nationis prauē et puerse: inter q̄s lu-
retis sicut luminaria in mūdo verbū
vitę dīnētes ad gloriā meā i die xpi:
q̄a nō inuacuū cucurri neq; inuacuū
laborauī: sed et si inuolox supra sacri-
ficiū et obsequiū fidei v̄re: gaudeo et cō-
gratulor omībus vobis. Idipm autē
et vos gaudete: et congratulamini michi.
Spero autē in dño ihesu thimothēu
me cito mittere ad vos: ut et ego bono
animo sim cognitis q̄ circa nos sunt.
Meminē enī habeo tam unanimē: qui
sincera affectione p̄ vobis sollicit⁹ sit.
Omēs enī q̄ sua sunt querūt: nō q̄ sūt
ihesu cristi. Experimētū autē ei⁹ cognō-
scite: q̄a sicut patri fili⁹ mecū euīuit in
euangelio. Hūc igit̄ spero me mittere
ad vos: mox ut videro q̄ circa me sūt.
Cōfido autē i dño: qm̄ et ip̄e veniā ad
vos cito. Necessarium autē existimaui
ep̄scoditū fratrem et cooperatorem et

cōmilitonē meū. v̄rū autē aplm. et mi-
nistrum necessitatis mee. mittere ad
vos: quoniāquidē omnes vos deside-
rabat: et mēst⁹ erat p̄pterea qd et audierat⁹
is illū infirmatū. Nā et infirmatus ē
usq; ad mortem: sed de⁹ misert⁹ est ei⁹.
Nō solū autē ei⁹: verum etiā et mei: ne
tristitiā super tristitiā haberem. Festi-
nanti⁹ ergo misi illū: ut viso eo iterū
gaudeatis: et ego sine tristitia sim. Ex-
cipite itaq; illū cū omī gaudio i dño:
et eiusmodi cū honore habetote: qm̄
propter op⁹ xpi usq; ad mortē accessit.
tradens aiām suā. ut impleret id qd ee
vobis decet erga meū obsequiū. **Cm.**

De cetero fratres mei gaudete i dō-
mino. Eadē vobis scribere michi
quidē nō pigrit⁹: vobis autē necessariū.
Videte canes: videte malos operari-
os: videte concisionē. Nos enī sum⁹
circūcisio q̄ spiritu euīm⁹ deo: et glori-
amur i xpo ihesu et nō in carne fiduci-
am habētes: quāq; et ego habēā cōfi-
dentiā in carne. Si quis alius videt
confidere in carne: ego magis. circūci-
sus octaua die ee genere israhel de tri-
bu beniamin: hebreus ee hebreis secū-
dum legem phariseus: scdm emulati-
onē p̄sequēs ecclesiā dei: scdm iusticiā
que i lege ē dūctat⁹ sine querela. Sed
q̄ michi fuerūt lucca: hęc arbitrat⁹ sum
propter xpm detrimēta. Verūtamē ee-
istimo omīa detrimētū esse p̄pter e-
minentē sciētā ihesu xpi dñi mei: p̄pter
quē omīa detrimētū feci et arbitror
ut stercora ut xpm lucrificā: ut et in-
ueniar in illo nō habens meā iustici-
am que ee lege est: sed illā que ee fide ē
xpi. que ee deo est iusticia in fide ad co-
gnoscendū illū. et virtutem resurrectio-
nis eius. et societatem passionū illius.
configurat⁹ morti eius: si quomodo

occurrā ad resurrectionē que ē ex mor-
tuis: nō q̄ iam acceperim aut iā p̄fē-
sim. Sequor autē: cōphēdā i quo
et cōphēsus sum a x̄p̄o ihesu. Fra-
tres: ego me non arbitror cōprehēdisse.
Unū autē: que quidē retro sunt obliu-
rens ad ea vero q̄ sunt p̄ora cōtendēs
meip̄m: ad destinatū p̄sequor: ad bra-
uiū sup̄ne vocatōis dei in x̄p̄o ihesu.
Quicunq; ergo p̄fēti sumus hoc sen-
tiam⁹: et si quid aliud sapitis: et hoc
vobis deus reuelauit. Verūtamen ad
quod p̄uenimus ut idem sapiamus:
et in eadem p̄maneam⁹ regula. Imit-
tatores mei estote fratres: et obseruate
eos qui ita ambulāt sicut habetis for-
mam nostrā. Multi enim ambulant
q̄s sepe dicebā vobis: nūc autē et fletis
dico inimicos crucis x̄p̄i: quorū finis
interitus: quorū deus venter est: et glo-
ria in confusione ipsorū qui terrena sa-
piunt. Nostra autē conuersatō in celis
est. Unde etiam saluatorem respēda-
mus dominū nostrū ihesum cristum:
qui reformabit corpus humilitatis
nostre configuratum corpori clarita-
tis sue: secundum operationem qua
etiā possit subicere sibi om̄ia. **Com-
m-**
Itaq; fratres mei carissimi et desideran-
tissimi: gaudiū meū et corona mea: sic
state i dño carissimi. Euchodiā rogo
et synthicen deprecor i idip̄m sapere i do-
mino. Etia rogo et te germane cōpar:
adiuuā illas que mecū laborauerūt
in euangelio cum clemēte et ceteris ad-
iutoribus meis: quorū nomina sunt
in libro vite. Gaude in dño semp: i-
terum dico gaude. Modestia vestra
nota sit om̄ibus hominibz. Domin⁹
enim p̄pe est. Nichil solliciti sitis: sed i
om̄i oratione et obsecratōe cū gra-
tiarū actione petitiones v̄re innotescāt

apud deū. Et pax dei que recuperat o-
mnē sensum: custodiat corda vestra
et intelligentias vestras in x̄p̄o ihesu.
De cetero fratres quecunq; sunt vera-
quecunq; pudica: quecunq; iusta: que-
cunq; sancta: quecunq; amabilia: que-
cunq; bone fame: si qua v̄rit⁹: si qua
laus discipline: hec cogitate: q̄ et didi-
cistis: et accepistis: et audistis: et vidi-
stis in me. Hec agite: et deus pacis erit
vobiscū. Hauius sum autē i domino
vehementer quoniā tandē aliquādo
refloruistis p̄ me sentire sicut et sentie-
batis. Occupati autē eratis. Non quasi
propter penuriā dico. Ego enim didi-
ci in quibus sum sufficiens esse. Scio
et humiliari: scio et abundare. Ubique et
in omnibz institut⁹ sum: et satiari et e-
surire et abundare et penuriā pati.
Omnia possum: in eo qui me confortat.
Verūtamen bene fecistis: cōmunican-
tes tribulationi mee. Scitis autē et vos
philipenses q̄ in principio euangelij
quādo p̄fēti sum a macedoniā: nul-
la michi ecclesia cōmunicauit in ratio-
ne dati et accepti: nisi vos soli: quia et
thessalonica semel et bis i v̄sum michi
misistis. Nō q̄a quero datū: sed requi-
ro fructū abundatē i ratōne v̄ra. Habeo
autē omnia: et abundo. Repletus sum
acceptis ab epafrodito: que misistis i
odorem suauitatis hostiā acceptam
placentem deo. Deus autem meus im-
pleat om̄ne desideriiū vestrū secundum
diuitias suas in gloria in x̄p̄o ihesu.
Dico autē et patri nostro gloria: in se-
cula seculorū amen. Salutate om̄ne
sanctum in x̄p̄o ihesu. Salutant vos
qui mecum sunt fratres. Salutant
vos om̄es sancti: maxime autem
qui de cesaris domo sunt. Gratia do-
mini nr̄i ihesu x̄p̄i cū spiritu v̄ro amē.

Incipit prologus in Epistola ad Colosenses.

Colosenses. et hi sicut et laodicensis sunt asiani: et ipsi pueri erant a pseudo apostolis. Nec ad hos accessit ipse apostolus: sed et hos per epistolam recorrigit. Audierat enim verbum ab archippo: qui et ministerium in eos accepit. Ergo apostolus iam ligatus scribit eis ab epheso per tychicum dyaconem et Onesimum acolitum.

Incipit epistola ad Colosenses. Cap. 1.

Paulus apostolus ihesu christi per voluntatem dei. et timotheus frater: hijs qui sunt colossenses. sanctis et fidelibus fratribus in christo ihesu.

Gratia vobis et pax a deo patre nostro. Gratias agimus deo et patri domini nostri ihesu christi semper pro vobis orantes: audientes fidem vestram in christo ihesu et dilectionem quam habetis in sanctos omnes propter spem que reposita est vobis in celis: quam audistis in verbo veritatis euangelij quod pervenit ad vos sicut et in universo mundo est: et fructificat et crescit sicut in vobis ex ea die qua audistis et cognovistis gratiam dei in veritate: sicut didicistis ab epafra carissimo conservae nostro: qui est fidelis pro vobis minister christi ihesu. Qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in spiritu. Ideo et nos ex qua die audivimus non cessamus pro vobis orantes: et postulantes ut impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spiritali: ut ambuletis digne deo per omnia placentes: in omni opere bono fructificantes et crescentes in scientia dei: in omni virtute confortati secundum potentiam

claritatis eius in omni patientia et longanimitate: cum gaudio gratias agentes deo patri: qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine. Qui eripuit nos de potestate tenebrarum: et transfudit in regnum filij dilectionis sue: in quo habemus redemptionem et remissionem peccatorum. Qui est ymago dei invisibilis. primogenitus omnis creature: quoniam in ipso condita sunt universa in celis et in terra visibilia et invisibilia. Sive throni sive dominationes sive principatus sive potestates: omnia per ipsum et in ipso creata sunt. Et ipse est ante omnes: et omnia in ipso constant. Et ipse est caput corporis ecclesie qui est principium primogenitus ex mortuis: ut sit in omnibus ipse premarum tenens. Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare: et per eum reconciliari omnia in ipso: pacificans per sanguinem crucis eius sive que in terris sive que in celis sunt. Et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensu in operibus malis: nunc autem reconciliavit in corpore carnis eius per mortem. exhibere vos sanctos et immaculatos et irreprehensibiles coram ipso: si tamen permanetis in fide fundati et stabiles et immobiles a spe euangelij quod audistis: quod predicatum est in universa creatura que sub celo est: cuius factus sum ego paulus minister: qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis: et adimplebo ea que desunt passionum christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia. Cuius factus sum ego minister secundum dispensationem dei que data est michi in vobis: ut impleam verbum dei. mysterium quod absconditum fuit a seculis et generationibus: nunc autem manifestum est sanctis eius quibus noluit deus notas facere divitias glorie sacramenti huius in gentibus: quod est christus in vobis spes glorie. quem nos

annūciā: corripientes omnē hōiem
et docentes in omni sapientia: ut exhibeant⁹ omnē hōiem pfectū in xpō ihe-
sū: quo et laboro certādo scdm opera-
tione ei⁹ quā operat⁹ i me i virtute. **Cn.**

Nolo enī vos scire qualē sollicitu-
dinē habēā p vobis et pro hīs
qui sunt laodice: et quicūq; nō viderūt
faciē meā in carne: ut desolentur corda
ipōr: instructi in caritate et in omnes
diuitias plenitudinis intellect⁹ i agni-
tione misterij dei prīs xpī ihesū: quo
sunt omnes thesauri sapientie et scien-
tie absconditi. Hoc autē dico: ut nemo
vos decipiat in sublimitate sermonū.
Nā et si corpore absens sum: sed spiri-
tu vobiscū sum gaudēs et vidēs ordinē
vestrū: et firmamentū ei⁹ que in xpō est
fidei vestre. Sicut ergo accepistis ihesū
xpī dñm nostrū in ipō ambulate: ra-
dicati et supedificati in ipō: et cōfirma-
ti in fide sicut et didicistis: abundantes
in illo in grā adione. Videte ne q̄s
vos decipiat p philosophiā et inanē
fallaciā: scdm traditionē hominū: se-
cūdū elementa mūdi: et nō scdm xpī.
Quia in ipō inhabitat omnis plenu-
do diuinitatis corporaliter: et estis in
illo repleti q̄ est caput omnis principat⁹
et potestatis. In quo et circumcisi estis
circūcisione nō manufacta i respolia-
tione corporis carnis: sed i circūcisione
xpī consepulti ei in baptismo: in quo
et resurrexistis per fidem operationis
dei qui suscitauit illū a mortuis. Et
vos cū mortui essetis in delictis et ppu-
rio carnis vestre cōuiuificauit cū illo
donans vobis omnia delicta: delens
quod aduersus nos erat cyrographū
decreti qd erat contrariū nobis. Et ipm
tulit de medio affigens illud cruci: et
respolians principatus et potestates

traduxit cōfidenter: palā triumphās
illos i semetipō. Nemo ergo vos iudi-
cet in cibo aut in potu aut i parte diei
festi aut neometie aut sabbator: q̄ sūt
umbra futuror: corp⁹ autē xpī. Nemo
vos seducat volens in humilitate et
religione angelor: que non vidit. am-
bulās frustra inflat⁹ sensu carnis sue:
et nō tenens caput equo totū corpus
p neq⁹ et cōiunctiones sūministratū et
cōstrutū crescit i augmētū dei. Si mor-
tui estis cū xpō ab elementis hui⁹ mun-
di: qd adhuc tanq; uiuentes in mūdo
decernitis? Ne tetigeritis: neq; gusta-
ueritis: neq; cōtrectaueritis: que sunt o-
mnia in interitu ipō vsu scdm pcepta
et doctrinas hominū: que sunt ratio-
nem quidem habentia sapientie in su-
perstitione et humilitate et nō ad par-
rendum corpori: non in honore ali-
quo ad saturitatem carnis. **Cm.**

Igit si resurrexistis cū xpō q̄ sursum sunt
querite ubi xp̄s est in dextera dei sedens:
que sursum sūt sapite: nō que sup terrā.
Mortui enim estis et vita v̄ra abscon-
dita est cū xpō in deo: cū autē xp̄s appa-
ruerit vita v̄ra: tūc et vos apparebitis
cū ipō in gloria. Mortificate ergo mē-
bra v̄ra que sūt sup terrā: fornicationē-
immundiciā libidinē. concupiscentiā ma-
lā et auariciā. q̄ est simulacror: hui⁹:
propter que venit ira dei sup filios in-
credulitatis. in quibz ambulastis ali-
quādo cū uiueritis in illis. Nūc autē
deponite et vos omnia: irā indignati-
onē maliciā blasphemā turpē sermo-
nem de ore v̄ro. Nolite mētiri inuicē:
respoliātes vos veterē h̄piem cū actibz
suis et induentes nouū eū q̄ renouat⁹
in agnitionē scdm ymaginē ei⁹ q̄ crea-
uit eū: ubi nō est gentilis et iude⁹: circū-
cisio et p̄puriū. barbar⁹ et scita. seruus

et liber: sed omnia et in omnibus xps. Induite vos ergo sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordie: benignitatem. humilitatem. modestiam. patientiam. supportantes inuicem et donantes vobismetipsis si quis aduersus aliquem habet querelam: sicut et dominus donauit vobis ita et vos. Super omnia autem hec caritatem habere quod est vinculum perfectionis: et pax xpi exultet in cordibus vestris. in qua et vocati estis in uno corpore: et grati estote. Verbum xpi habitet in vobis abundanter: in omni sapientia docentes et commouentes vosmetipsos psalmis ymnis et canticis spiritualibus in gratia cantantes in cordibus vestris deo. Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere: omnia in nomine domini nostri ihesu xpi: gratias agentes deo et patri per ipsum. Mulieres subdite estote viris: sicut oportet in domino. Viri diligite uxores vestras: et nolite amari esse ad illas. Filii obedite parentibus per omnia: hoc enim placitum est in domino. Pater nolite ad iracundiam prouocare filios vestros: ut non pusillo animo fiant. Serui obedite per omnia dominis carnalibus: non ad oculum sicut quasi hominibus placentes: sed in simplicitate cordis timentes deum. Quodcumque facitis. ex animo operamini. sicut domino et non hominibus: scientes quod a domino accipietis retributionem hereditatis. Domino xpo seruite. Qui enim iniuriam facit recipiet id quod iniurie gessit: et non est personarum acceptio apud deum. **Cm.**

Domini quod iustum est et equum. Seruis prestate: scientes quod et vos dominum habetis in celo. Orationi instate vigilantes in ea in gratiarum actione: orantes simul et pro nobis: ut deus aperiat

nobis ostium sermonis ad loquendum ministerium xpi: propter quod etiam vinctus sum: ut manifestem illud ita ut oportet me loqui. In sapientia ambulare ad eos qui foris sunt: tempore redimentes. Seruus uester semper in gratia sale sit odoratus: ut sciatis quomodo oporteat vos unicuique respondere. Que circa me sunt omnia vobis nota faciet tychicus carissimus frater et fidelis minister et seruus in domino: quem misi ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat que circa vos sunt: et desoleat corda vestra cum Onesimo carissimo et fidei fratre qui ex vobis est: qui omnia que hic aguntur nota facient vobis. Salutat vos aristarchus concaptiuus meus: et marcus desolatus barnabas: de quo accepistis mandata. Si venerit ad vos: suscipite illum. Et iohannes qui dicitur iustus: qui sunt ex circumcissione. Ipsi soli sunt adiutores mei in regno dei: qui michi fuerunt solatio. Salutat vos epheas qui ex vobis est seruus xpi ihesu: semper sollicitus pro vobis in orationibus: ut steteris perfecti et pleni in omni voluntate dei. Testimonium enim illi perhibeo: quod habet multum laborem pro vobis et pro hijs qui sunt laodice et qui ierapoli. Salutat vos lucas medicus carissimus: et demas. Salutate fratres qui sunt laodice et nymphan: et qui in domo eius est ecclesia. Et cum lecta fuerit apud vos epistola hec. facite ut et in laodicensium ecclesia legatur: et eam que laodicensium est vobis legatur. Et dicite arcippo. Vide ministerium quod accepisti in domino: ut illud impleas. Salutatio mea: manu pauli. Memores estote vinculo meo. Gratia domini ihesu vobiscum amen.

*Incipit prologus in Epistola prima
ad Thessalonicenses.*

Thessalonicenses sunt macedones: qui accepto verbo veritatis perstiterunt in fide: etiam in persecutione civium suorum. Preterea nec receperunt falsos apostolos: nec ea que a falsis apostolis dicebantur. Vos collaudat apostolus scribens eis ab athenis: per tychicum dyaconum et onesimum acolitum. *Incipit Epistola prima ad Thessalonicenses. C. 1.*

Paulus et silvanus et timotheus ecclesie thessalonicensium in deo patre nostro et domino ihesu christo: gratia vobis et pax.

Gratias agimus deo semper pro omnibus vobis memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione: memores operis fidei vestre et laboris et caritatis et sustinentie spei domini nostri ihesu christi: ante deum et patrem nostrum. Sciennes fratres dilecti a deo electionem vestram: quia euangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum sed et in virtute et in spiritu sancto et in plenitudine misericordie: sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis et dominum recipientes verbum in tribulatione misericordia cum gaudio spiritus sancti: ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in macedonia et in achaia. A vobis enim diffamatum est sermo domini non solum in macedonia et in achaia: sed et in omni loco fides vestra que est ad deum perfecta est: ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui. Ipsi enim de nobis annuntiant quale introitum habuerimus ad vos: et quomodo conversi estis ad deum a simulacris eivire deo vivo et vero: et expectare filium eius de celis

quem suscitavit ex mortuis ihesum: quia eripuit nos ab ira ventura. *C. 1.*

Nam ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos: quia non inanis fuit: sed ante passi multa: et contumeliis affecti sicut scitis in philippis: fiduciam habuimus in deo nostro loqui ad vos euangelium dei in multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore neque de immundicia neque in dolo: sed sicut probati sumus a deo ut crederet nobis euangelium ita loquimur: non quasi hominibus placentes: sed deo qui probat corda nostra. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulacionis sicut scitis: neque in occasione avaricie deus testis est: nec querentes ab hominibus gloriam neque a vobis neque ab alijs cum possemus vobis oneri esse ut christi apostoli. Sed facti sumus parvuli in medio vestrum tanquam si nutritrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupide. volebamus tradere vobis non solum euangelium dei sed etiam animas nostras: quoniam carissimi nobis facti estis. Memores enim facti estis fratres laboris nostri et fatigationis: nocte et die operantes: ne quem vestrum gravaremus: predicavimus in vobis euangelium dei. Vos testes estis et deus: quod sancte et iuste et sine querela vobis qui credidistis fuimus sicut scitis: qualiter unumquemque vestrum sicut pater filios suos deprecantes vos et consolantes: testificati sumus ut ambularetis digne deo qui vocavit vos in suum regnum et gloriam. Ideo et nos gratias agimus deo sine intermissione: quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus dei accepistis illud non ut verbum hominum sed sicut est vere verbum dei: qui operatur in vobis quod credidistis. Vos enim imitatores facti estis fratres ecclesiarum dei que sunt in

iudea in cristo ihesu: quia eadem passi
estis: et vos a tribulibus vestris sicut
et ipsi a iudeis: qui et dominum occiderunt ihesum
et prophetas et nos persecuti sunt: et deo
non placent: et omnibus hominibus ad-
uersant: prohibentes nos gentilibus
loqui ut salve fiant: ut impleant peccata
sua semper. Preuenit ira dei super illos
usque in finem. Nos autem fratres desolati
a vobis ad tempus ore: aspectu non
corde: abundantius festinauimus faciem
vestram videre cum multo desiderio: quam
nolumus venire ad vos. Ego quidem
paulus et semel et iterum: sed impediuit
nos sathanas. Que enim nostra spes aut
gaudium aut corona glorie? Nonne vos
ante dominum nostrum ihesum christum in aduentu eius?
Vos enim estis gloria nostra et gaudium. **C. m.**

Propter quod non sustinentes amplius.
placuit nobis remanere athenis
solis: et misimus thimotheum fratrem
nostrum et ministrum dei in euangelio christi
ad firmandos vos et exhortandos
pro fide vestra: ut nemo moueat in tri-
bulationibus istis. Ipsi enim scitis: quod in
hoc positi sumus. Nam et cum apud vos
essemus predicetamus vobis passuros
vos tribulationes: sicut et factum est et sci-
tis. Propterea et ego amplius non susti-
nes mihi ad cognoscendam fidem vestram:
ne forte tempta uerit vos is qui temptat: et
inanis fiat labor noster. Nunc autem
ueniете thimotheo ad nos a vobis et
annunciate nobis fidem et caritatem ve-
stram: et quia memoriam nostri habetis
bonam: semper desiderantes nos videre: sicut
et nos quoque vos: ideo desolati sumus
fratres: in vobis in omni necessitate et
tribulatione nostra pro fide vestra: quoni-
am nunc uiuimus: si vos statis in domino.
Quam enim gratias actionem possumus deo
retribuere pro vobis in omni gaudio

quo gaudemus propter vos ante deum
nocturne ac die abundantius orantes
ut videamus faciem vestram et compleamus ea
que desunt fidei vestre: Ipse autem deus et pater
noster et dominus ihesus christus dirigat viam
nostram ad vos. Vos autem dominus multipli-
cet: et abundare faciat caritatem vestram in
inuitem et in omnes: quemadmodum et nos in
vobis ad firmandam corda vestra sine que-
rela in sanctitate ante deum et patrem no-
strum in aduentu domini nostri ihesu chris-
ti cum omnibus sanctis eius amen. **C. m.**

De cetero ergo fratres rogamus vos
et obsecramus in domino ihesu: ut quem-
admodum accepistis a nobis quomo-
do oporteat vos ambulare et placere
deo sicut et ambuletis: ut abundetis ma-
gis. Scitis enim quod precepta dederi vobis
per dominum ihesum. Hec est autem voluntas dei
sanctificatio vestra ut abstineatis vos a
fornicatione: ut sciat unusquisque vestrum
vas suum possidere in sanctificatione et ho-
nore: non in passione desiderii sicut et gen-
tes qui ignorant deum. Et ne quis supergredi-
atur neque circumueniat in negotio fratrem
suum: quam vinde est dominus de his omnibus
sicut predicamus vobis et testificati sumus.
Non enim vocauit nos deus in immundicia:
sed in sanctificatione. Itaque qui hec sper-
nit non hominem spernit sed deum: qui etiam de-
dit spiritum suum sanctum in nobis. De ca-
ritate autem fraternitatis non necesse ha-
buerimus scribere vobis. Ipsi enim vos a
deo didicistis: ut diligatis inuitem. Ete-
nim illud facitis in omnes fratres: in u-
niuersa macedonia. Rogamus autem vos
fratres ut abundetis magis: et opera de-
tis ut quieti sitis: et ut vestrum negotium a-
gatis: ut operemini manibus vestris sicut
precepimus vobis: et ut honeste amble-
tis ad eos qui foris sunt: et nullius aliquid
desideretis. Nolumus autem vos ignorare

fratres de dormientibus: ut nō contriste-
mini sicut et ceteri qui spem nō habent.
Si enī credimus q̄ ihesus mortuus ē
et resurrexit: ita ⁊ deus eos q̄ dormierūt
per ihesum adducet cū eo. Hoc enī vo-
bis dicimus in verbo dñi: quia nos
qui uiuimus q̄ residui sumus: i adue-
tu dñi nō pueniem⁹ eos q̄ dormierūt.
Quoniam ipse dñs in iussu ⁊ in uoce ar-
changelī ⁊ in tuba dei descendet de celo:
et mortui qui in cristo sunt resurgent
primi. Deinde nos q̄ uiuimus q̄ relin-
quimur simul rapiemur cū illis i nu-
bibus obuiam cristo in aera: ⁊ sic sem-
per cum domino erimus. Itaq; consola-
mini inuicem in uerbis istis. **C. v.**

De temporibus aut ⁊ momentis
fratres nō indigetis ut scribam⁹
uobis. Ipi enī diligēter scitis: q̄a dies
dñi sicut fur i nocte ita ueniet. Cū enī
dixerint pax ⁊ securitas: tūc repentin⁹
eis supueniet interit⁹ sicut dolor i ute-
ro habentis: ⁊ nō effugient. Vos aut
fratres nō estis in tenebris: ut uos di-
es ille tanq; fur comprehendat. Omnes
enī uos filij lucis estis: ⁊ filij diei. Nō
estis noctis neq; tenebrarū. Igit̄ non
dormiamus sicut ⁊ ceteri: sed uigilem⁹
et sobrii sumus. Qui enī dormiūt no-
cte dormiūt: ⁊ qui ebrīi sūt nocte ebrīi
sūt. Nos aut q̄ diei sumus sobrii su-
mus: indui lorica fidei ⁊ caritatis et
galeā spem salutis: qm̄ nō posuit nos
deus in irā sed in acquisitionē salutis
per dñm nrm̄ ihesū cristū qui mortu⁹ ē
pro nobis: ut siue uigilem⁹ siue dor-
miamus: simul cū illo uiuam⁹. Pro-
pter qd̄ consolamini inuicem: ⁊ edificate
alterutrū: sicut ⁊ facitis. Rogam⁹ aut
uos fr̄es ut noueritis eos q̄ laborant
inter uos: ⁊ p̄sunt uobis i dño: ⁊ mo-
nent uos: ut habeatis illos abūdanti⁹

in caritate ppter opus illorū: ⁊ pacē ha-
bere cū eis. Rogam⁹ aut uos fratres:
corripite inquietos: consolamini pusil-
lanimes: suscipite infirmos: patientes
estote ad omnes. Videte ne quis malū
pro malo alicui reddat: sed semp qd̄
bonū est sedamini i inuicē ⁊ in omnes.
Semper gaudete: sine intermissione o-
rate: i omnibus gratias agite. Nec est
enī uolūtas dei in cristo ihesu: i omnibz
uobis. Spiritū nolite retinere: pro-
phetias nolite spernere. Omnia autem
probate: qd̄ bonū est tenete: ab omni
specie mala abstinete uos. Ipse aut d⁹
p̄cis sanctificet uos p̄ omnia: ut inte-
ger spiritus uester et aīa ⁊ corpus sine
querela in aduentu domini nr̄i ihesu
cristi fuerit. Fidelis ē qui uocauit uos:
qui etiā faciet. Fratres: orate pro no-
bis. Salutate fratres omnes: in osculo
sancto. Adiuro uos p̄ dñm: ut legat
epistola hec omnibus sanctis fratribus.
Gratia dñi nr̄i ihesu cristī uobiscū a-
men. **Incipit prologus in scdā
epla ad Thessalonicenses.**

Thessalonicenses secūdā
scribit eplam ap̄lus: ⁊ no-
tū facit eis de rēporibz no-
uissimis et de aduersarij
deiectione. Scribit hanc epistolam
ab athenis per titum dyaconem et
onesimum acolitum. **Incipit scdā
epla ad Thessalonicenses. C. 1.**

Paulus ⁊ siluanus
⁊ thimothē: ecclesie
thessalonicensiū in
deo patre nr̄o ⁊ dño
ihesu cristo: gratia
uobis et pax a deo
patre nr̄o ⁊ dño ihesu cristo. Gratias
agere debemus semper deo pro uobis
fratres ita ut dignū ē: qm̄ supercreuit

fides v̄ra et abundat caritas uniuscu-
iusq; v̄rū in inuicē: ita ut et nos ipsi
in vobis gloriem̄ in ecclesijs dei p̄ pa-
tētia v̄ra et fide et in omnibus p̄secutio-
nibus vestris et tribulationibus q̄s su-
stinetis in exemplū iusti iudicij dei: ut
digni habeamini ī regno dei pro quo
et patimini: si tamen iustū est apud de-
um retribuere retributionē hīs q̄ vos
tribulāt: et vobis q̄ tribulamini requi-
em nobiscū in reuelatione dñi ihesu de
celo cum āgelis virtutis ei⁹ ī flamma
ignis dantis vindictā hīs qui nō no-
uerunt deū et q̄ nō obediūt euangelio
dñi n̄ri ihesu cristi. Qui penas dabunt
in interitu eternas a facie dñi et a gl̄a
virtutis eius: cū venerit glorificari in
lactis suis: et ammirabilis fieri in omni-
bus q̄ crediderūt: quia creditū ē testimo-
nium n̄rū sup nos ī die illo. In quo
etiā oram⁹ semp pro vobis ut digne-
tur vos vocatōne sua deus: et impleat
omnē volūtatem bonitatis sue et op⁹
fidei ī virtute: ut clarificet nomen dñi
n̄ri ihesu cristi ī vobis: et vos ī illo: secu-
dū gr̄am dei n̄ri et dñi ihesu cristi. **Cn.**

Rogamus aut vobis fratres p̄ ad-
uentū dñi nostri ihesu cristi et n̄re
congregationis ī ipm: ut nō cito mo-
ueamini a v̄ro sensu neq; terreamini
neq; p̄ spiritum neq; per sermonē neq;
per epistolā tanq; per nos missam: q̄si
instet dies dñi. Ne quis vos seducat
ullo modo. Quoniā nisi venerit disces-
sio primū: et reuelat⁹ fuerit homo pecca-
ti filius p̄ditionis: q̄ aduersatur et ex-
tollicur supra om̄e qd̄ dicitur de⁹ aut
quod colit: ita ut ī templo dei sedeat
ostendēs se tanq; sit deus. Nō retinetis
q̄ cum adhuc essem apud vos hec di-
cebam vobis: Et nūc quid detineat
scitis: ut reuelet in suo tempore. Nam

mysterium iā operat⁹ iniquitatis: tan-
tum ut qui tenet nūc: teneat: donec de
medio fiat. Et tunc reuelabit ille ini-
quus quē dñs ihesus interficiet sp̄i-
tu oris sui: et destruet illustratione ad-
uent⁹ sui. eum cuius ē aduent⁹ scdm
operationē sathane ī omni virtute et
signis et prodigijs mendacibz et in o-
mni seductione iniquitatis hīs qui pe-
reunt: eo q̄ caritatē veritatis non rece-
perunt ut salui fieret. Ideo mittet illis
deus operationē erroris ut credat men-
dacio: ut iudicetur om̄es q̄ non credi-
derunt veritati: sed consenserūt iniqui-
tati. Nos aut debem⁹ gratias agere
deo semp pro vobis fratres dilecti a de-
o: q̄ elegerit nos deus p̄mitias in salu-
tem in sanctificatione sp̄it⁹ et in fide
veritatis: in quā et vocauit vos per eu-
angelium nostrū ī acquisitione glorie
dñi nostri ihesu cristi. Itaq; fratres sta-
te: et tenete traditiones q̄s didicistis:
sive per sermonē sive per epistolā n̄ram.
Ip̄e aut dñs noster ihesus crist⁹ et de⁹
et pater noster qui dilexit nos: et dedit
consolationē eternā et sp̄em bonā ī gra-
tia exhortet corda vestra: et confirmet
in omni opere et sermone bono. **Cm.**

De cetero fratres orate pro nobis
ut sermo dei currat et clarificetur
sicut et apud vos: et ut liberemur ab im-
portunis et malis hominibz. Nō enim
omniū est fides. Fidelis aut dñs ē qui
confirmabit vos: et custodiet a malo.
Confidim⁹ aut de vobis fratres ī do-
mino: qm̄ que p̄cipim⁹ et facitis: et fa-
cietis. Dñs aut dirigat corda vestra ī
caritate dei: et patientia cristi. Denun-
ciamus aut vobis fratres ī noīe dñi
n̄ri ihesu cristi: ut subtrahatis vos ab
omni fratre ambulante inordinate: et
nō scdm traditionem quā acceperūt

a nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum
oporteat imitari nos: quoniam non inquieti
fuimus inter vos neque gratis panem
māducauimus ab aliquo: sed in labore
et in fatigatione nocte et die operantes:
ne quem vestrum grauarent. Non quasi
non habuerimus potestatem: sed ut nosmet-
ipsos formā daremus vobis ad imitan-
dum nos. Nam et cum essemus apud vos
hic denūciabamus vobis: quoniam si quis
non vult operari: nec māducat. Audi-
uimus enim inter vos quosdam ambulantes
inquiete nichil operantes: sed curiose a-
gentes. Hijs autem qui eiusmodi sunt denū-
ciamus et obsecramus in domino ihesu cristo
ut cum silentio operantes: suum panem mādu-
cent. Vos autem fratres nolite deficere bene-
facientes. Quod si quis non obedit verbo
nostro per epistolam hanc notate: et non omisce-
mini cum illo ut confudat. Et nolite quasi
inimicum existimare: sed corripite ut fra-
trem. Ipse autem deus pacis det vobis pa-
cem sempiternā in omni loco. Dominus cum omni-
bus vobis. Salutato mea manu pau-
li: quod est signum in omni epistola. Ita scribe.
Gratia domini nostri ihesu cristi cum omnibus vo-
bis amen. **prologus in prima epla
ad Thimotheum.**

Thimotheum instruit et docet
de ordinatione episcopatus
et dyaconus: et omnis ecclesiasti-
ce discipline: scribens ei a la-
aditua per tichicum dyaconum.

**Incipit prima epla ad Timo-
theum. C. 1.**

Paulus
apostolus ihesu cri-
sti secundum imperium
dei saluatoris nostri et
cristi ihesu spei nostre:
thimotheo dilecto fi-

lio in fide: gratia et misericordia et pax
a deo patre et cristo ihesu domino nostro.
Sicut rogaui te ut reueares ephesi cum
irem in macedoniā: ut denūciarem qui-
busdam ne aliter docerent: neque inten-
derent fabulis et genealogijs intermi-
natis: quoniam questiones prestant magis
quoniam edificationem dei que est in fide. Finis
autem precepti est caritas: de corde puro
et conscientia bona: et fide non ficta. A qui-
bus quidam aberrantes quesi sunt in va-
niloquio: volentes esse legis doctores
non intelligentes neque quoniam loquuntur: ne-
que de quibus affirmant. Scimus autem quia
bona est lex si quis ea legitime utatur:
sciens hoc quia lex iusto non est posita
sed iniustis et non subditis: impijs et
peccatoribus sceleratis et contaminatis
parricidis et matricidis homicidis for-
nicarijs masculorum concubitoribus: plagi-
arijs mendacibus et piuribus: et si quid aliud
sane doctrine aduersat: quoniam secundum euange-
lium glorie beati dei quod creditum est
mihi. Gratias ago ei qui me confortauit
in cristo ihesu domino nostro: quia fidelem me
existimauit ponens in ministerio. Qui
prius blasphemus fui et persecutor et con-
tumeliosus: sed misericordiam dei consequi
sum quoniam ignorans feci in incredulitate.
Superabundauit autem gratia domini nostri
cum fide et dilectione que est in cristo ihe-
su. Fidelis sermo et omni acceptione di-
gnus: quia cristus ihesus venit in hunc
mundum peccatores saluos facere: quo-
rum primus ego sum. Sed ideo mise-
ricordiam consecutus sum: ut in me primo
ostenderet cristus ihesus omnem patientiam
ad informationem eorum qui credituri sunt
illi in vitam eternam. Regi autem seculorum
immortali inuisibili soli deo honor et
gloria: in secula seculorum amen. Hoc
preceptum commendo tibi fili thimothee

secundum precedentes in te propheti-
as: ut milites in illis bonā militiam
habens fidem et bonam conscientiam.
Quā quidam repellentes circa fidem
naufragauerūt: ex quibus ē hymene-
us et alexander quos tradidi satha-
ne: ut discant non blasphemare. **C. n.**

Obscuro igitur primum omnium fieri
obsecrationes orationes postula-
tiones gratiarum actiones pro omnibus
hominibus: pro regibus et omnibus qui in
sublimitate sunt: ut quietā et tranquillā
vitam agant in omni pietate et castita-
te. Hoc enim bonum est et acceptum coram sal-
uatore nostro deo: quod omnes homines vult
saluos fieri: et ad agnitionem veritatis
venire. Unus enim deus unus et media-
tor dei et hominum homo christus ihesus:
qui dedit redemptionem semetipsum pro om-
nibus. Cuius testimonium temporibus
suis confirmatum ē: in quo positus sum ego
predicator et apostolus. Veritatem dico non
mentior: doctor gentium in fide et veritate.
Volo ergo viros orare in omni loco:
levantes puras manus sine ira et disce-
ptione. Similiter et mulieres in habitu
ornato: cum verecundia et sobrietate or-
nantes se: et non in tortis crinibus aut
auro aut margaritis vel veste preci-
osa: sed quod decet mulieres: promittentes
pietatem per opera bona. Mulier in silentio
discat: cum omni subiectione. Docere au-
tem mulieri non permitto neque dominari in vi-
ro: sed esse in silentio. Adam enim primus for-
matus ē deinde eua: et adā non ē seductus:
mulier autē seducta in peraricatione fuit.
Saluabitur autem per filiorum generati-
onem: si permanserit in fide et dilectio-
ne et sanctificatione cum sobrietate. **C. m.**

Fidelis sermo. Si quis episcopatum
desiderat: bonum opus desiderat.
Oportet enim episcopum irreprehensibilem

esse: unius uxoris virum: sobrium. ornatum.
prudenter. pudicum. hospitalem. doctorem.
non violentum. non perculsores. sed mo-
destum: non litigiosum. non cupidum: sed
sui domui bene dispositum: filios habentem
subditos cum omni castitate. Si quis au-
tem domui sue preesse nescit: quomodo
ecclesie dei diligentiam habebit? Non ne-
ophytum. ne in superbia elatus in iudicium
incidat dyaboli. Oportet autem illum et te-
stimonium habere bonum ab hijs qui foris
sunt: ut non in opprobrium incidat et in
laqueum dyaboli. Diaconos similiter
pudicos. non bilingues. non multo
vino deditos: non turpe lucrum sectantes:
habentes misterium fidei in conscientia pu-
ra. Et hijs autem prebentur primum: et sic mi-
nistrent nullum crimen habentes. Mulie-
res similiter pudicas: non detrahentes:
sobrias. fideles in omnibus. Diacones
sint unius uxoris viri: qui filijs suis be-
ne prebent. et suis domibus. Qui enim be-
ne ministraverint. gradum bonum sibi
acquirent: et multam fiduciam in fide que
est in christo ihesu. Nec tibi scribo fili thi-
mothee: sperans me ad te venire cito.
Si autem tardaverero: ut scias quomodo
oporteat te in domo dei consulari que ē
ecclesia dei vivus: columna et firmamen-
tum veritatis. Et manifeste magnus ē
pietatis sacramentum quod manifesta-
tum est in carne. iustificatum est in
spiritu: apparuit angelis predicatum
est gentibus: creditum est in mun-
do. assumptum est in gloria. **C. m.**

Spiritus autem manifeste dicit. quia
in novissimis temporibus disce-
dent quidam a fide: attendentes spiri-
bus erroris et doctrinis demoniorum in
hypocrisi. loquentium mendacium et caute-
riatam habentium suam conscientiam: pro-
hibentium nubere: abstinere a cibis quos

deus creauit ad præcipiendū cū gratiarū
actione fidelibz: et hijs q̄ cognouerunt
veritatē. Quia oīs creatura dei bona: et
nichil reiiciendū qd̄ cū gratiarū actōne
p̄cipitur. Sanctificat̄ enī per verbū dei
et orationē. Hec proponens fratribz:
bonus eis minister cristi ihesu: emitti-
tus verbis fidei et bone doctrine quā
affecutus es. Ineptas aut̄ et aniles fa-
bulas deuita. Exerce aut̄ teipm ad pi-
etate. Nā corporalis exercitatio ad mo-
dicū utilis ē. Pietas aut̄ ad omnia u-
tilis ē: promissionē habens vite. que
nūc est et future. Fidelis sermo: et omī
acceptione dignus. In hoc enī labo-
ramus et maledicim̄ quia speramus
in deū uiuū: q̄ est saluator omniū ho-
minū: maxime fidelīū. Precipe hec et
dote. Nemo adoleſcētiā tuā dēminat:
sed exemplū esto fidelīū. i. verbo. in con-
uersatione. in caritate. i. fide. in castita-
te. Dū uenio attende lectōni exhortati-
oni doctrine. Noli negligere gratiam
que in te ē: que data ē tibi per propheti-
am cū impositione manūū p̄sbyterij.
Hec meditare: i. hijs esto: ut profectus
tu⁹ manifest⁹ sit omībz. Attēde enī tibi
et doctrine: instā i. illis. Hoc enī faciēs. et
teipm saluū faciēs: et eos q̄ te audiūt.

Seniorē ne increpaueris: sed **C. v.**
obſecra ut patrē. Iuuenes ut fra-
tres: anus ut m̄res: iuueſcas ut ſoro-
res i. omī castitate. Viduas honora:
que uere uidue sūt. Si qua aut̄ uidua
filios aut nepotes habet: discat pri-
mum domū suā regere et mutuā uicē
reddere parentibus. Hoc enī acceptum
est corā deo. Que aut̄ uere uidua est et
desolata speret in deū: et instet obſecra-
tionibz et orationibz nocte et die. Nā
que in delitijs ē: uiuens mortua ē. Et
hoc p̄cipe: ut irrephensibiles sint. Si

quis aut̄ suorū et maxime domesticorū
curam nō habet. fidem negauit: et ē in-
fidei deterior. Vidua eligatur nō mi-
nus sexagita annorū. que fuerit uni⁹
uiri uxor: in opribz bonis testimoni-
um habens: si filios eduxit. si hōspi-
tio recepit si sanctorū pedes lauit: si tri-
bulationē patiētibz sumministravit:
si omne opus bonū subsecuta ē. Ado-
lescentiores aut̄ uiduas deuita. Cum
enim luxuriare fuerit in cristo nubere
uolūt: habentes damnationē: q̄a pri-
mā fidem irritā fecerūt. Simul autē et
otiose discunt circuire domos: nō so-
lum otiose sed et uerbosē et curiosē: lo-
quētes q̄ nō oportet. Volo aut̄ iunio-
res nubere. filios procreare matres fa-
milias esse: nullā occasionem dare ad-
uersario maledidi gratia. Nam enim
quedā uerſe sunt retro sathanan. Si
q̄s fidelis habet uiduas sumministrat
illis ut non grauetur ecclia: ut hijs q̄
uere uidue sūt sufficiat. Qui bene pre-
sunt p̄sbyteri duplici honore digni
habeantur: maxime q̄ laborāt in verbo
et doctrina. Dicit enim scriptura. Non
infrenabis os boui triturati. Et dign⁹
est operarius mercede sua. Aduersus
p̄sbyterū accusationē noli recipere: ni-
si sub duobz aut tribus testibus. Pec-
cātes corā omībz argue: ut et ceteri
timorē habeāt. Testor corā deo et cristo
ihesu et electis āgelis. ut hec custodias
sine p̄iudicio: nichil faciēs alterā par-
tem declinando. Manus cito nemini
imposueris: neq; comunicaueris pecca-
tis alienis. Teipm castū custodi. No-
li adhuc aquā bibere: sed modico ui-
no utere propter stomachū tuū et fre-
quentes tuas infirmitates. Quorun-
dam hominū peccata manifesta sunt
p̄cedentia ad iudiciū: quosdā autem

subsecuntur. Similiter et facta bona manifesta sunt: et que aliter se habent abscondi non possunt. **C. vi.**

Quicūq; sūt sub iugo serui dños suos omī honore dignos arbitrentur: ne nomē dñi et doctrina blasphemetur. Qui autē fideles habent dños nō detrahāt quia fides sūt: sed magis seruiāt q̄a fideles sūt et dilecti: q̄a beneficii participes sunt hęc doce: et exhortare. Si q̄s aliter docet: et nō acquiescit sanis sermonibus dñi nři ihesu cristi. et ei que scdm pietatē ē doctrine: superbus nichil sciens sed languēs circa questiones et pugnas verborū: ex quibus oriuntur inuidie detractiones blasphemie suspiciones male-ōsitationes hominū mente corruptorū et q̄ veritate priuari sūt: estimātū questū esse pietatē. Est autē quest⁹ magnus: pietas cum sufficientia. Nichil enī intulim⁹ in hunc mūdū: hanc dubiū q̄a nec auferre qd possum⁹. Matēres autē alimēta et q̄bus tegant: hīs detenti sim⁹. Nā q̄ volunt diuites fieri: incidunt ī reptionē et ī laqueū dyaboli et desideria mltia inutilia et nociua: q̄ mergūt homines ī interitū et pditionē. Radix enī omī malorū est cupiditas: quā qdā appetentes errauerūt a fide: et inseruerūt se doloribus mltis. Tu autē o homo dei hęc fuge. Sedare vero iusticiā. pietatē. fidē. caritatē. patientiā. mansuetudinem. Certa bonū certa mē: apphēde vitā eternā: ī qua vocat⁹ es et cōfessus bonā cōfessionē corā mltis testibus. Precipio tibi corā deo q̄ viuificat oīa et cristo ihesu q̄ testimoniū reddidit sub pōcio pylato bonam cōfessionem: ut serues mādātū sine macula irrephensibile usq; ī aduentū dñi nostri ihesu cristi: quē suis tēporibus ostendet beatus et solus potēs rex regū et domin⁹

dñantiū: q̄ solus habet immortalitatem et lucē inhabitat inaccessibilē: quē null⁹ hoīm vidit sed nec videre potest: cui honor et imperiū sempiternū amen. Diuitibus hui⁹ seculi p̄cipe nō sublimē sapere: neq; sperare in incerto diuitiarū sed ī deo vno q̄ p̄stat nobis oīa abunde ad fruēdū: bene agere: diuites fieri ī bonis opēribus: facile tribuere. cōmunicare: thesaurizare sibi fūdamentū bonū ī futurū: ut apphēdāt veram vitā. Et thimothēe depositū custodi: deuitās pphanas vocū nouitates et oppositiones falli noīs sciētie: quā quidā p̄mittētes circa fidem ceciderūt. Gratia tecū amē. **Incipit prologus in scda epla ad Tymothim.**

Item thimothēo scribit de exhortatione martirij et omīs regule veritatis: et qd futurū sit tēporibus nouissimis: et de sua passione: scribēs a roma. **Incipit scda epla ad Tymothim. C. i.**

Paulus apostol⁹ ihesu cristi p voluntatem dei scdm pmissiōnem vite q̄ ē ī cristo ihesu. thimothēo carissimo filio: gratia et misericōdia et pax a deo patre nro et cristo ihesu dño nro. Gratias ago deo meo cui seruiō a progenitoribus meis ī cōscientia pura: q̄ sine intermissione habeam tui memoriā ī orationibus meis nocte ac die desiderans te videre memor lacrimarū tuarū ut gaudio implear. Recordationē accipiēs ei⁹ fidei que ē ī te non ficta q̄ et habitauit primū ī auia tua loride et mē tua eumice. Certus sū autē q̄ et ī te ppter quā causam amoneo te ut resuscites gratiam dei q̄ est ī te per impositionē manū mearū. Nā enī dedit nobis de⁹

spiritu timoris sed virtutis et dilectio-
nis et sobrietatis. Noli itaque erubescere
testimonium domini nostri neque me
vinculum eius: sed collabora euangelio
secundum virtutem dei. qui nos liberauit et vo-
cavit vocatione sua sancta: non secundum o-
pera nostra sed secundum propositum suum et
gratiam. que data est nobis in christo ihesu
ante tempora secularia. Manifestata est au-
tem nunc per illuminationem saluatoris nostri
ihesu christi: qui destruxit quidem mortem.
illuminavit autem vitam et incorruptionem
per euangelium: in quo posui sum
ego predicator et apostolus et magister
gentium. Ob quam causam etiam hec patior:
sed non confundor. Scio enim cui credidi:
et certus sum quia potens est depositum
meum servare in illud diem. Formam habe-
sanorum verborum que a me audisti in fide et
in dilectione in christo ihesu. Bonum depo-
situm custodi per spiritum sanctum qui ha-
bitat in nobis. Scis enim hoc quod aversi
sunt a me omnes qui in asia sunt: ex quibus
est phigelus et hermogenes. Det mise-
ricordiam dominus onesifori domui: quia sepe
me refrigeravit et catenam meam non
erubuit: sed cum romam venisset sollici-
te me quesivit et invenit. Det illi dominus in-
venire misericordiam a deo in illa die. Et quan-
ta ephebi ministravit michi tu melius
Tu ergo fili mi confortare nosti. **C. 11.**
tare in gratia que est in christo ihesu:
et que audisti a me per multos testes hec
commenda fidelibus hominibus qui ydo-
nei erunt et alios docere. Labora sicut bo-
nus miles christi ihesu. Nemo militans
deo implicat se negotiis secularibus:
ut ei placeat cui se probavit. Nam et qui
certat in agone non coronabitur nisi
legitime certaverit. Laborantem agrico-
lam oportet primum de fructibus accipere.
Intellige que dico: dabit enim tibi dominus

in omnibus intellectum. Memor esto domini
ihesum christum resurrexisse a mortuis ex
semine david secundum euangelium meum in
quo laboro usque ad vincula quasi male
operans: sed verbum dei non est alliga-
tum. Ideo quia sustineo propter electos: ut
et ipsi salutem consequantur que est in christo
ihesu cum gloria celesti. Fidelis sum. Nam
si commortui sumus: et convivemus: si su-
stinebimus: et regnabimus: si negave-
rimus et ille negabit nos: si non credi-
mus ille fidelis permanet: negare se
ipsum non potest. Hec autem commune
testificans coram deo. Noli contendere ver-
bis: ad nichil enim utile est nisi ad sub-
versionem audientium. Sollicite autem
cura te ipsum. probabile exhibere deo: ope-
rarium incorrumpibile. recte tractantem verbum
veritatis. Prophana autem et inanilo-
quia deuita. Multum enim proficiunt ad im-
pietatem: et sermo eorum ut cancer serpit. Ex
quibus est hymeneus et philetus: qui a ve-
ritate reciderunt dicentes resurrectionem
esse iam factam: et subverterunt quorundam
fidem. Sed firmum fundamentum dei stat: ha-
bens signaculum hoc. Cognovit domi-
nus qui sunt eius: et discedat ab impietate
omnis qui invocatur nomen domini. In ma-
gna autem domo non solum sunt vasa au-
rea et argentea. sed et lignea et fictilia: et
quedam quidem in honorem: quedam autem in
contumeliam. Si quis ergo emundaverit
se ab istis. erit vas in honorem sanctifica-
tum: et utile domino ad omne opus bonum
paratum. Juvenilia autem desideria fuge:
sectare vero iusticiam fidem spem et cari-
tatem et pacem cum hiis qui invocant do-
minum de corde puro. Stultas autem et
sine disciplina questiones deuita: sciens
quia generant lites. Servum autem domini non
oportet litigare: sed mansuetum esse ad
omnes. docibile. patientem cum modestia

corripientē eos q̄ resistunt veritati: ne-
quādo deus det illis penitentiam ad
cognoscendam veritatem. et resipi-
scāt a dyaboli laqueis: a quo captiui
tenentur ad ipsius voluntatem. **C. m.**

Hoc autē scito quia in nouissimis
diebus. instabūt tēpora pericu-
losa: et erūt homines seipsos amantes.
cupidi. elati. superbi. blasphemii parenti-
bus nō obediētes. ingrati. scelesti. sine
affectione sine pace. criminatores. in-
continētes. inimītes. sine benignitate
proditores. proterui. tumidi et volu-
ptatum amatores. magis q̄ dei: ha-
bentes speciem quidē pietatis. virtutem
autē eius abnegantes. Et hos deuota.
Et hīs enī sunt q̄ penetrant domos
et captiuas ducunt mulierculas hōne-
ratas peccatis. que ducuntur varijs
desiderijs: semp discētes. et nunq̄ ad
scientiā veritatis peruenientes. Quēad-
modū autē iannes et mambres reſti-
terunt moyſi. ita et hī resistunt verita-
ti: homines corrupti mēte. reprobi cir-
ca fidem: sed ultra nō proficiunt. Inſi-
pientia enim eorū manifesta erit omī-
bus: sicut et illorū fuit. Tu autē assecu-
tus es meam doctrinā. institutionem.
propositū. fidem. longanimitatem. di-
lectionē. patientiā. psecutiones. passio-
nes: qualia michi facta sunt antiochi-
e. yconio. listris. quales psecutiones
sustinui: et ex omībus eripuit me dñs.
Et omēs qui pie volunt vivere in cri-
sto ihesu psecutionē patient. Mali autē
homines et seductores proficiunt in
pius: errantes et in errorem mittentes.
Tu vero pmane in hīs que didicisti.
et credita sunt tibi: sciens a quo didice-
ris. et q̄a ab infantia sacras litteras
noſti. que te possunt instruere ad salu-
tem p fidem que ē in cristo ihesu. Omīs

scriptura diuinitus inspirata. utilis ē
ad docendū. ad arguendū. ad corripien-
dū. ad erudiendū i iusticia: ut pfect⁹ sit
homo dei ad omē op⁹ bonū instructus.

Testificor corā deo et ihu cri. **C. m.**
ſto q̄ iudicatur⁹ ē uiuos et mor-
tuos. et aduentū ipsius et regnū eius:
predica verbū ista oportune impor-
tune. argue. obsecra. increpa in omni
patientia et doctrina. Erūt enim tēpus
cum sanam doctrinā nō sustinebunt:
sed ad sua desideria coacerbabit sibi
magistros pruriētes auribz: et a veri-
tate quidē auditū auertent. ad fablas
autē auertentur. Tu vero uigila. i omī-
bus labora: opus fac euangeliste. mi-
nisteriū tuum imple. sobri⁹ esto. Ego
enī iam delibor: et tempus resolutionis
mee instat. Bonū certamen certavi:
cursum consummaui. fidem euauī. In
reliquo reposita ē michi corona iusti-
cie: quā reddet michi dñs i illa die iu-
stus iudex. Nō solum autē michi: sed et
hīs qui diligūt aduentū ei⁹. ſfestina
ad me venire cito. Demas enim me reli-
quit diligens hpc sedm et abiit thessa-
lonicam. crescentis i galaciā. titus in
dalmaciam: lucas ē mecū solus. Mar-
cum assume et adduc tecū: est enim mi-
chi utilis in ministerio. Thichicu autē
misi ephesum. Penulā quā reliqui tro-
ade apud carpū ueniēs affer tecum et
libros: maxime autē membranas. Al-
legāder reari⁹ multa mala michi osten-
dit: reddet illi dñs scdm opera ei⁹: quē
et tu deuota. Valde enim resistit ūbis
noſtris. In prima mea defensione. ne-
mo michi affuit. sed omēs me dereli-
querūt: nō illis reputet. Dñs autē mi-
chi affuit et confortauit me ut p me p̄di-
catio impleat⁹: et audiāt omēs gentes
et liberat⁹ sum de ore leonis. Liberauit

me dñs ab omni opere malo. et saluū
faciet in regnū suū celeste: cui glā in se-
cula seculorū amen. Saluta priscillā
et aquilam: et onelisori domū. Erast⁹
remanet corinthi: trophimū aut reli-
qui infirmū milti. Festina ante hye-
nem venire. Salutant te eubolus et
pudens et linus et claudia: et fratres
omnes. Dñs ihesus crīstus cum spīri-
tu tuo. Gratia vobiscū amen.

Prologus in Ep̃la ad Thitu

Thytum cōmone facit et in-
struit de cōstitutione p̃sbi-
terij et de spīrituali conuer-
satione et hereticis vitan-
dis: q̃ traditōnibz iudaicis credūt: scri-
bens ei a nyropoli. **Incipit ep̃la ad**

Thitu. C. 1.

Paulus seru⁹ dei apo-
stolus aut ihesu crī-
sti secundū fidem ele-
ctorum dei et agnitō-
nem veritatis. que
secundū pietatē est ī
spem vite eterne: quā promisit qui nō
mentitur deus ante temporalia seclaria.
manifestavit aut tēporibz suis verbū
suū in p̃dicatione. que credita ē michi
scdm̃ p̃ceptum saluatoris nostri dei:
thyto dilecto filio scdm̃ communē fidē
gratia et pax a deo patre et crīsto ihesu
saluatore nostro. Qui⁹ rei gratia reli-
qui te crete ut ea que desunt corrigas:
et cōstituas p̃ ciuitates p̃sbiteros sicut
et ego disposui tibi si quis sine crīmi-
ne vnus uxoris vir: filios habens fi-
deles non in accusatione luxurie aut
nō subditos. Oportet enī episcopū si-
ne crimine esse sicut dei dispensatorem:
non supbum nō iracundū non vino-
lentum nō p̃uissorem. nō turpis lucri

cupidū: sed hospitale benignū. sobriū.
iustum. sactum. cōtinentē. amplectē-
tem eū qui scdm̃ doctrinā ē fidelem ser-
monē: ut potēs sit exhortari ī doctrina
sana. et eos qui contradicunt arguere.
Sūt enī multi etiā inobedientes. vani-
loqui et seductores. maxime qui de cir-
cumcisione sunt quos oportet redar-
gui: qui vniuersas domos subuertūt.
docentes q̃ nō oportet turpis lucri gra-
tia. Dixit quidā ex illis prius iporū
propheta. Cretenses semp mendaces
male bestie ventris pigri. Testimoniū
hoc verum est. Quā ob causam incre-
pa illos dure ut sani sint in fide: non
intendētes iudaicis fabulis et mādatis
hominū auersatū se a veritate. Omnia
munda mundis: cōinquinatis autē et
infidelibz. nichil ē mūdū: sed inq̃nate
sunt eorum et mens et cōsciētia. Con-
fitem̃ se nosse deum factis aut negāt:
cum sint abominati et incredibiles et
ad omne opus bonum reprobi. **C. 11.**

Ut autē loquere que decent sanā
doctrinā. Serues ut sobrii sint:
pudici. prudētes. sani in fide: in dilecti-
one ī paciētia. Anus similiter ī habitu
santo: nō criminatīces. non multo
vino seruīētes. bene docentes ut pruden-
tiam doceāt. Adolescentulas. ut viros
suos ament: filios suos diligāt: pru-
dentes. castas. sobrias dom⁹ curā ha-
bētes. benignas. subditas viris suis:
ut non blasphemetur verbū dei. Iuue-
nes similiter hortare ut sobrii sint. In
omnibus tēp̃m prebe exemplū bonorū
operū: in doctrina. ī integritate. in gra-
uitate. Verbū sanū irrephensibile: ut
is qui ex aduerso ē vereatur: nichil ha-
bens malū dicere de nobis. Seruos
dñs suis subditos esse in omnibz pla-
centes: nō contradicentes. nō fraudātes.

sed in omnibus fidem bonā ostendentes: ut doctrinam saluatoris nri dei ornēt in omnibus. Apparuit enim gratia dei et saluatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos: ut abnegantes impietatem et secularia desideria. sobrie et iuste et pie uiuamus in hoc seculo: respicientes beatam spem et aduentum glorie magni dei et saluatoris nri ihesu cristi: qui dedit semetipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate: et mūdaret sibi populū acceptabilem sedatorem bonorum operū. Nec loquere et exhortare: et argue cum omni imperio. Nemo te detineat. *Cm.*

Ammone illos principibus et potestatibus subditos esse: dicto obedire: ad omne opus bonū paratos esse: neminē blasphemare. non litigiosos esse. sed modestos: omnē ostendentes mansuetudinē ad omnes homines. Examini aliquādo et nos insipientes increduli errantes seruiētes desideriis et voluptatibus variis: in malicia et inuidia agētes: odibiles. odiētes inuicē. Cū autē benignitas et humanitas apparuit saluatoris nri dei nō ex operibus iusticie quā fecimus nos sed scdm suā misericordiam saluos nos fecit per lauacrum regeneratiōis et renouatiōis spiritus sancti quē effudit in nos abunde per ihesum cristū saluatorem nostrū: ut iustificati gratia ipsius heredes simus scdm spem uite eterne. Fidelis sermo ē. Et de hīs uolo te confirmare: ut curent bonis operibus preesse quā credūt deo. Nec sūt bona et utilia hominibus. Stultas autē questionēs et genealogias et detractiones et pugnas legis deuota. Sūt enī inutiles et uane. Hereticū hominem post unā et scdā correctionē deuota: sciēs quia subuersus est qui eiusmodi est: et delinquit cū sit

proprio iudicio condemnatus. Cū misero ad te artēman aut tychicū: festina ad me venire nicopolim. Ibi enī statui hyemare. Zenam legisperitū et appollo sollicite pmitte: ut nichil illis desit. Discāt autē et nris bonis operibus preesse ad usus necessarios: ut nō sint infructuosi. Salutāt te qui mecum sunt omnes. Saluta eos qui nos amāt in fide. Gratia dei cum omnibus uobis amē. *prologus ad philemonem.*

Philemoni familiares literas facit per Onesimo seruo eius: scribens ei ab urbe roma de carcere per scriptum onesimum.

Incipit epla ad philemonē C. 1.

Paulus uinctus christi ihesu et thimotheus frater: philemoni dilecto adiutori nro. et appie sorori carissime et arcippo cōmilitoni nro: et ecclesie que in domo tua est. Gratia uobis et pax a deo patre nro: et dño ihesu cristo. Gratias ago deo meo semp memoriā tuā faciēs in orationibus meis audiens caritatem tuā et fidem quā habes in dño ihesu et in omnes sanctos: ut cōmunicatiō fidei tue euēns fiat in agnitiōe omnis operis boni in cristo ihesu. Gaudiū enī magnū habui et solatiōnē in caritate tua: quā viscera sanctorū requieuerunt per te frater. Propter quod multā fiduciam habens in cristo ihesu imperandi tibi quod ad rem pertinet: propter caritatem magis obsecro cū sis talis ut paulus senex nūc autē et uinctus ihesu cristo: obsecro te per meo filio quē genui in uinculis onesimo quā tibi aliquādo inutilis

fuit: nunc autem et michi et tibi utilis: quem remisi tibi. Tu autem illum ut mea viscera suscipe. Quem ego volueram mecum detinere: ut pro te michi ministraret in vinculis euangelij. Sine consilio autem tuo nichil volui facere: uti ne velut ex necessitate bonum tuum esset: sed voluntarium. Fortitan enim ideo discessit ad horam a te: ut eternum illum reciperes: iam non ut seruum sed pro seruo carissimum scem: maxime michi. Quanto autem magis tibi: et in carne et in domino. Si ergo habes me socium: suscipe illum sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi aut debet: hoc michi imputa. Ego paulus scripsi mea manu. Ego reddam: ut non dicam tibi quod et tempus michi debes. Ita frater ego te seuar in domino: refice viscera mea in christo. Confidens in obediencia tua scripsi tibi: sciens quoniam et super id quod dico facies. Simul et para michi hospitium: nam spero per orationes vestras donari me vobis. Salutat te epaphras captiuus meus in christo ihesu: marcus aristarchus demas et lucas adiutores mei. Gratia domini nostri ihesu christi cum spiritu vestro amen.

Incipit prologus ad hebreos.

In primis dicendum est cur apostolus paulus in hac epistola scribendo non seruauerit morem suum: ut vel vocabulum nominis sui vel ordinis describeret dignitatem. Hec causa est quod ad eos scribens qui ex circumcisione crediderant quasi gentium apostolus et non hebreorum: sciens quoniam eorum superbiam suamque humilitatem ipse demonstrans meritum officij sui noluit anteferre. Nam simili modo etiam iohannes apostolus propter humilitatem in epistola sua nomen suum eadem ratione non pretulit. Hanc ergo epistolam fertur apostolus ad hebreos conscriptam hebraica lingua misisse: cuius

sensum et ordinem retinens lucas euangelista post excessum apostoli pauli greco sermone composuit.

Incipit epistola ad hebreos.

Multipharie multisque modis olim deus loquens patribus in prophetis: nouissime diebus istis locutus est nobis in filio quem constituit heredem universorum: per quem fecit et secula. Qui cum sit splendor glorie et figura substantie eius: portansque omnia verbo virtutis sue purificationem peccatorum faciens: sedet ad dexteram maiestatis in excelsis tanto melior angelis effectus: quanto differetius pre illis nomen hereditauit. Cui enim dixit aliquando angelorum filius meus es tu ego hodie genui te. Et rursum. Ego ero illi in patrem: et ipse erit michi in filium. Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terre dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos spiritus: et ministros suos flammam ignis. Ad filium autem. Thronus tuus deus in seculum seculi: virga equitatis virga regni tui. Dilexisti iusticiam et odisti iniquitatem: propterea unxit te deus deus tuus oleo exultationis pre participibus tuis. Et tu in principio domine terram fundasti: et opera manuum tuarum sunt celi. Spiritus peribunt tu autem permanebis: et omnes ut vestimentum veterascent. Et velut amictum mutabis eos et mutabuntur: tu autem idem ipse es: et anni tui non deficient. Ad quem autem angelorum dixit aliquando sede a dextris meis: quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne omnes sunt ministratores spiritui: in ministerium missi propter

eos qui hereditatem capiunt salutis? **C. n.**

Propterea abundantius oportet obsequare nos ea que audiuimus: ne forte pessimum? Si enim qui per angelos dictus est sermo factus est firmus: et si omnis per uariationem et inobedientiam accepit iustam mercedis retributionem: quomodo nos effugiamus si tantam neglexerimus salutem? Que cum incipit accepisset enarrari per dominum: ab eis qui audierunt in nos confirmata est: testate deo signis et potentis et variis virtutibus et spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem. Non enim angelis subiecit deus orbem terre futurum: de quo loquimur. Testatus est autem in quodam loco quod dices. Quid est homo quod memores eius: aut filius hominis quoniam uisitas eum? Minuisti eum paulo minus ab angelis: gloria et honore coronasti eum: et constituisti eum super opera manuum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius. In eo enim quod omnia ei subiecit: nichil dimisit non subiectum ei. Nunc autem necdum uidemus omnia subiecta ei. Eum autem qui modico quam angelus minoratus est uidemus Iesum: propter passionem mortis gloria et honore coronatum: ut gratia dei pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum propter quem omnia et per quem omnia: qui multos filios in gloriam adduxerat: auctorem salutis eorum per passionem consummare. Qui enim sanctificat et qui sanctificatur: ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens. Nunciabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesie laudabo te. Et iterum. Ego ero fidens in eum. Et iterum. Ecce ego et pueri mei: quos dedit michi deus. Quia ergo pueri communicauerunt carni et sanguini: et ipse similiter participauit eisdem: ut per mortem destrueret

eum qui habebat mortis imperium id est dyabolum: et liberaret eos qui timore mortis per totam uitam obnoxii erant futuri. Multique enim angelos apprehendit: sed semen abrahe apprehendit. Unde debuit per omnia fratribus similari: ut misericors fieret et fidelis pontifex ad deum: ut repropitiaret delicta populi. In eo enim in quo passus est ipse et temptatus: potes est et eis qui temptantur auxiliari. **C. m.**

Unde fratres sancte uocationis celestis participes. Considerate apostolum et pontificem confessionis nostre Iesum: qui fidelis est ei qui fecit illum: sicut et moyses in omni domo eius. Amplioris enim glorie iste pre moysen dignus est habitus: quanto ampliore honorem habet domus qui fabricauit illam. Omnis namque domus fabricatur ab aliquo. Qui autem omnia creauit: deus. Et moyses quidem fidelis erat in tota domo eius: tanquam famulus in testimonium eorum que dicenda erant: Christus uero tanquam filius in domo sua. Que domus sumus nos: si fiduciam et gloriam spei usque ad fidem firmam retineamus. Quapropter sicut dicit spiritus sanctus hodie si uocem audieritis nolite obdurare corda uestra: sicut in exaceruatione secundum diem temptationis in deserto. Ubi temptauerunt me patres uestri: probauerunt et uiderunt opera mea quadraginta annis. Propter quod infensus fui generationi huic: et dixi semper errant corde. Ipsi autem non cognouerunt vias meas: quibus iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam. Videte fratres: ne forte sit in aliquo uestrum cor malum incredulitatis discedendi a deo uiuo. Sed adhortamini uosmetipsos per singulos dies donec hodie cognominati ut non obduretur quod ex uobis fallacia potest. Participes

enim cristi effecti sumus: si tamen inici-
um substantie eius usque ad finem firmum
retineamus: dum dicitur hodie si vocem
eius audieritis nolite obdurare corda
vestra quemadmodum in illa exacerbatio-
ne. Quidam enim audientes exacerbave-
runt: sed non universi qui profecti sunt ab
egypto per moysen. Quibus autem infensum
est quadraginta annis: Nonne illis qui
peccaverunt: quorum cadavera prostrata
sunt in deserto? Quibus autem iuravit
non introire in requiem ipsius: nisi illis
qui increduli fuerunt? Et videmus qui-
a non potuerunt introire in requiem
ipsius propter incredulitatem. **C. m.**
Timeamus ergo: ne forte relicta
pollicitatione introeundi in requiem
eius. existimet aliquis et nobis deesse.
Et enim et nobis nuntiaturum est quemadmo-
dum et illis: sed non profuit illis ser-
mo auditus non admixtus fidei et hijs
que audierunt. Ingrediemur enim in re-
quiem quam credidimus: quemadmodum di-
xit. Sicut iuravi in ira mea: si introi-
bunt in requiem meam. Et quidem operibus
ab institutione mundi perfectis: dixit enim
quodam loco de die septima sic. Et re-
quievit deus die septima ab omnibus
operibus suis. Et in isto rursum. Si in-
troibunt in requiem meam. Quoniam ergo
superest introire quosdam in illam: et hijs
quibus prioribus annuntiaturum est non in-
troierunt propter incredulitatem: iterum
terminat diem quendam hodie in david
dicens: post tantum temporis sicut supra-
dictum est: hodie si vocem eius audieritis
nolite obdurare corda vestra. Nam si
eis ihesus requiem prestitisset: nunquam de al-
lia loqueretur post hac die. Itaque relin-
quitur sabbatissimus populo dei. Qui enim
ingressus est in requiem eius: etiam ipse
requievit ab operibus suis sicut et a

his deus. Festinemus ergo ingredi in
illam requiem: ut ne in idipsum quis inci-
dat incredulitatis exemplum. Huius est
enim sermo dei et efficax et penetrabili-
or omni gladio accipitur: et perungens
usque ad divisionem anime ac spiritus.
compagum quoque ac medullarum: et dis-
cretor cogitationum et intentionum cordis.
Et non est ulla creatura invisibilis in
conspectu eius: omnia autem nuda et aperta
sunt oculis eius: ad quem nobis sermo.
Habentes ergo pontificem magnum qui
penetrauit celos ihesum filium dei: tene-
amus spei nostre confessionem. Non enim
habemus pontificem qui non possit com-
pati infirmitatibus nostris: temptatum
autem per omnia pro similitudine absque
peccato. Ad eam ergo cum fiducia ad thro-
num gratie eius: ut misericordiam consequamur et
gratiam inveniamus in auxilio opportuno.

C. v.
Omnis namque pontifex et
hominibus assumptus pro homi-
nibus constituitur in hijs que sunt ad
deum: ut offerat dona et sacrificia pro
peccatis. Qui dolere possit hijs qui i-
gnorant et errant: quoniam et ipse circumdatus
est infirmitate: et propterea debet quemad-
modum et pro populo: ita etiam et pro semetipso
offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit
sibi honorem: sed qui vocatur a deo tanquam
aaron. Sic et christus non semetipsum cla-
rificavit ut pontifex fieret: sed qui locu-
tus est ad eum. Filius meus es tu: ego
hodie genui te. Quemadmodum et in alio
loco dicit. Tu es sacerdos in eternum:
secundum ordinem melchisedech. Qui in die-
bus carnis sue preces supplicationesque
ad eum qui possit illum saluum facere a mor-
te: cum clamore valido et lacrimis: offe-
rens: exauditus est pro sua reuerentia.
Et quidem cum esset filius dei didicit et
hijs qui passus est obedientiam: et consummavit

factus est omnibus obtemperantibus sibi
causa salutis eterne: appellatus a deo
pontifex iuxta ordinem melchisedech. De
quo nobis grandis sermo et interpre-
tabilis ad dicendum: quoniam imbecilles
facti estis ad audiendum. Etenim cum debe-
retis magistri esse propter tempus: rur-
sum indigetis ut vos doceamini que
sint elementa regni sermonum dei: et fa-
cti estis quibus lacte opus sit non solido
cibo. Omnis enim qui lactis est particeps:
reperit sermonis iusticie. Parvulus
enim est. Perfectorum autem est solidus cibus:
eorum qui pro ipsa consuetudine exercitatos
habet sensus ad discretionem boni ac mali.

Quapropter inmittentes in **C. vi.**
christianis christi sermonem ad perfec-
tionem feramur: non rursum iacentes fun-
damentum penitentie ab operibus mortu-
is. et fidei ad deum. baptisimatam doctri-
ne. impositionis quoque manuum. ac re-
surrectionis mortuorum: et iudicii eterni.
Et hec faciemus: si quidem permiserit deus.
Impossibile enim est eos qui semel sunt
illuminati. gustaverunt etiam donum ce-
leste. et participes facti sunt spiritus san-
cti: gustaverunt nichilominus bonum
dei verbum. virtutesque seculi veteris. et pro-
lapsi sunt: rursum renouari ad penitenti-
am: rursum crucifigentes sibi metipsos
filium dei: et ostentum habentes. Terra enim
sepe venientem super se bibentis ymbrem
et germinans herbam opportunam illis a
quibus colitur accipit benedictionem a de-
o: proferens autem spinas ac tribulos
reproba est et maledicto proxima: cuius
consummatio in robustione. Con-
fidimus autem de vobis dilectissimi me-
liora et vicina salutis: tam et si ita
loquimur. Non enim iniustus deus ut
obliviscatur operis vestri et dilectionis quam
ostendistis in nomine ipsius: qui ministrastis

sandis et ministratis. Cupimus autem
unumquemque vestrum eandem ostentare sol-
licitudinem ad repletionem spei usque in
finem ut non segres efficiamini: verum
imitatores eorum qui fide et patientia
hereditabunt promissiones abrahe
namque promittens deus. quoniam neminem
habuit per quem iuraret maiorem: iuravit
per semetipsum dicens. nisi benedicens be-
nedicam tibi et multiplicans multipli-
cabo te: et sic logarithmice ferens ade-
ptus est repromissionem. Homines enim
per maiorem sui iurant: et omnia contrarie
eorum finis ad confirmationem. est iuramentum.
In quo abundantius volens deus osten-
dere pollicitationis hereditibus immo-
bilitatem filii sui. interposuit iusiuran-
dum: ut per duas res immobiles qui-
bus impossibile est mentiri deum. fortis-
simum solatium habeamus qui confugimus
ad tenendam propositam spem: quam sicut
anchoram habemus anime tutam ac fir-
mam et incedentem usque ad interiora
velaminis: ubi percursor pro nobis intro-
iit ihesus secundum ordinem melchi-
sedech. pontifex factus in eternum. **C. vii.**

Sic enim melchisedech rex salem
sacerdos dei summi qui obviavit
abrahe regresso a cede regum: et benedi-
xit ei: cui et decimas omnium diuisit
abraham: primum quidem qui interpretatur
rex iusticie. deinde autem et rex salem quod
est rex pacis: sine patre. sine matre. sine
genealogia. neque initium dierum neque finem
uite habens: assimilatus autem filio dei
manet sacerdos in perpetuum. Intuemini
autem quantum sit hic: cui et decimas dedit
de precipuis abraham patriarcha. Et
quidem de filiis leui sacerdotum accipien-
tes. mandatam habet decimas sumere
a populo secundum legem id est a fratribus suis:
quoniam et ipsi egerunt de lumbis abrahe.

hebreos.

cuius aut generatio non annumeratur in eis. decimas sumpsit ab abraham: et hunc qui habebat repromissiones benedixit. Sine ulla aut traditione: quod minus est a meliore benedictum. Et hic quidem decimas morientes homines accipiunt: ibi aut testatur quia uiuit. Et ut ita dictum sit per abraham: et leui: quod decimas accepit decimatum est. Adhuc enim in lumbis patris erat: quando obui-
auit ei melchisedech. Si ergo consummatio per sacerdotium leuiticum erat: prius enim sub ipso legem accepit: quid adhuc necessarium fuit secundum ordinem melchisedech alium surgere sacerdotem? et non secundum ordinem aaron dici? Translato enim sacerdotio: necesse est ut et legis translatio fiat. In quo enim hec dicunt de alia tribu est: de qua nullus altaris presbiter fuit. Manifestum est enim quod ex iuda ortus sit deus noster: in qua tribu nichil de sacerdotibus moyses locutus est. Et apostolus adhuc manifestum est: si secundum similitudinem melchisedech resurgat alius sacerdos qui non secundum legem mandati carnalis factus est: sed secundum uirtutem uite insolubilis. Contestatur enim: quoniam tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Reprobatio quidem precedentis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem. Nichil enim ad perfectum adduxit legem. Introductio uero melioris spei per quam proximam ad deum: et quantum est non sine iureiurando. Alii quidem sine iureiurando sacerdotes facti sunt: hic aut cum iureiurando per eum qui dixit ad illum. Iurauit dominus et non penitebit eum: tu es sacerdos in eternum. In tantum melioris testamenti sponsus factus est ihesus. Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes idcirco quod morte prohiberent permanere: hic aut eo quod maneat in eternum

sempiternum habet sacerdotium. Unde et saluare in perpetuum potest accedens per semetipsum ad deum: semper uiuens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat ut nobis esset pontifex: sanctus. innocens. impollutus. segregatus a peccatoribus. et excelsior celis factus. Qui non habet necessitatem quotidie quemadmodum sacerdotes prius per suis delictis hostias offerre: deinde pro populo. Hoc enim fecit semel se offerendo. Legem enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes: sermo aut iurisiurandi qui post legem est. filium in eternum perfectum. **C. viii.**

Capitulum autem super ea que dicuntur. Talem habemus pontificem: qui consedit in dextera sedis magnitudinis in celis sanctorum minister. et tabernaculi ueri: quod fixit deus et non homo. Omnis enim pontifex ad offerendum munera et hostias constituitur. Unde necesse est et hunc habere aliquid quod offerat. Si ergo esset super terram: nec esset sacerdos cum essent qui offerrent secundum legem munera qui exemplari et umbre deseruiunt celestium: sicut responsum est moysi cum consummaret tabernaculum. Vide inquit omnia facito secundum exemplar: quod tibi ostensum est in monte. Nunc autem melius sortitus est ministerium quanto et melioris testamenti mediator est: quod in melioribus repromissionibus sanctum est. Nam si illud prius culpa uacasset: non utique secundum locum ingrederetur. Vituperans enim eos dicit. Ecce dies ueniunt dicit dominus: et summabo super domum israhel et super domum iuda testamentum nouum: non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum ut educerem illos de terra egypti: quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo: et ego neglegi eos dicit dominus. Quia hoc est

testamentū quod disponā domui israel post dies illos dicit dñs. dādo leges meas ī mente eorū ⁊ ī corde eorū supscribam eas: et ero eis in deū: et ipi erūt mihi in pplm. Et nō docebit unusquisq; proxīmū suū et unusquisq; frēm suū dices cognosce dñm: quī omēs scient me a minore usq; ad maiorem: quia propitius ero iniquitatibus eorū. ⁊ peccatorū eorū iā non memorabor. Dicendo aut nouū: reterauit p̄us. Qd̄ aut antiquat ⁊ senescit: p̄pe interitū ē. **C. x.**

Habuit quidē ⁊ prius iustificatio- nes culture: ⁊ sanctū sedare. Tabernaculū enī factum ē primū. in quo erant candelabra ⁊ mensa et p̄positio panū quod dicitur sancta: post xlamē- tum aut. scđm tabernaculū qđ dicitur sancta s̄ctorū aureū habēs thuriblm et archam testamēti circūtectā ex omni parte auro: in qua urna aurea habēs manna. et uirga aaron que frondue- rat. et tabule testamenti: supq; eā che- rubim gl̄e obumbrātia p̄pitiatoriū: de quibus nō ē modō dicendū p̄ singla. Hīs uero ita cōpositis. in p̄ori quidē tabernaculo semp̄ introibāt sacerdotes sacrificiorū officia s̄summatēs: ī scđo aut semel ī āno solus p̄t̄fex nō sine sāguine quē offerret p̄ sua ⁊ ppli igno- rantia: hoc significāte spiritu sancto. nōdū p̄palatā esse s̄ctorū viā adhuc priore tabernaculo habēte statū. Que parabola ē tēporis instātis: iuxta quā munera ⁊ hostie offerūtur q̄ nō possūt iuxta cōscientiā p̄fectū facere seruientē: solūmodo in cibis et ī potibz ⁊ in vari- is baptismatibz ⁊ iusticijs carnis: usq; ad tempus correctionis impositis. Cristus aut assistens p̄t̄fex futurorū bonorū p̄ amplius ⁊ p̄fectius taberna- culū nō manufactū id est non huius

creationis: neq; per sanguinē hircorū aut vitulorū sed p̄ p̄prium sanguinē in- troiuit semel ī sancta: eterna redēptōne inuēta. Si enī sanguis hircorū ⁊ thau- rorum ⁊ cinis vitule aspersus inqua- tos s̄dificat ad emūdatiōē carnis: quātomagis sanguis cristi q̄ per sp̄ri- tum sanctū semetipm obtulit immā- culatū deo emūdauit cōscientiā nr̄am ab operibus mortuis ad seruendū de- o uiuenti. Et ideo noui testamenti me- diator est: ut morte intercedēte ī redem- ptionem eaz p̄uaricationū. que erāt sub priori testamento: repromissionē accipiāt q̄ uocati sunt eterne heredita- tis. Vbi enī testamentū: mors necesse est intercedat testatoris. Testamentū enī ī mortuis s̄firmatū est. Alioquin nōdum ualet: dū uiuit q̄ testatus est. Vnde nec primū quidē sine sanguine dedicatū est. Lecto enim omī mādato legis a moyse uniuerso pplō: accipiens sanguinē vitulorū ⁊ hircorū cū aqua ⁊ lana coccinea et ysoopo: ipm quoq; li- brū et omēm pplm aspersit dices. Hic sanguis testamenti: qđ mandauit ad uos deus. Et iā tabernaculū ⁊ omnia uasa ministrii sāguine similiter asper- sit. Et omnia p̄ne in sanguine scđm le- gem mūdantur: ⁊ sine sanguinis effu- sione nō fit remissio. Necesse est ergo exemplaria quidē celestiu hīs munda- ri: ipa autē celestia melioribus hosti- is q̄ istis. Non enim in manufacta sancta ihesus introiit exemplaria uero- rum: sed in ipm celū: ut appareat nūc uultui dei p̄ nobis. Neq; ut sepe offe- rat semetipm: quemadmodū ponti- fex intrat in sancta p̄ singlos ānos in sanguine alieno. Alioquin oportebat eū frequenter pati ab origine mundi. Nunc aut semel in consummatione

seculorū. ad destitutionē peccati per ho-
stiam suā apparuit. Et quēadmodū
statutū est hominibz semel mori. post
hoc aut iudiciū. sic et cristus semel ob-
latus est ad mltorū exhaurienda pec-
cata: scđo sine peccato apparebit omi-
bus respicientibz se in salutem. **C. r.**

Umbrā enī habens legē futurorū bo-
norū non ipam ymaginē rerū:
per singulos annos eisdem ipis hosti-
is quas offerūt indefinēter. nunq̃ po-
test accedētes pfectos facere. Alioquin
cessassent offerri: ideo q̃ nullā haberēt
ultra cōscientiā peccati cultores semel
mūdātī. Sed in ipis commemoratio
peccatorū p singulos ānos fit. Impossi-
bile enī est sanguine thaurorū et hircō-
rum auferri peccata. Ideo ingrediens
mundū dicit. Hostiā et oblationē no-
luisti: corpus aut aptasti michi. Mo-
caustomata et pro peccato nō tibi pla-
cuerunt. Tūc dixi. Ecce venio. In capi-
te libri scriptum ē de me: ut faciā deus
volūtatem tuā. Superius dicēs. quia
hostias et oblationes et olocaustoma-
ta et p peccato noluiisti. nec placita sūt
tibi que scđm legem offerunt. tūc dixi
ecce venio. ut faciā de⁹ volūtatem tuā:
aufert primum ut sequēs statuāt. In
qua volūtate sanctificatī sum⁹: per ob-
lationē corporis cristi ihesu semel. Et o-
mnis quidē sacerdos p̃sto ē quotidie
ministrās: et eadē sepe offerens hostias
que non possunt auferre peccata. Hic
aut unā p peccatis offerens hostiam
in sempiternū sedet ī dextera dei: de cere-
ro respiciēs donec ponant inimici ei⁹
scabellū pedū ei⁹. Una enī oblatione
cōsummant in sempiternū sanctifica-
tos. Contestat aut nos et spiritus san-
ctus. Postq̃ enī dixit. Hoc aut testa-
mentū qđ testabor ad illos post dies

illos dicit dñs dādo leges meas ī cor-
dibz eorū et ī mētibz eorū superscribā eas:
et peccatorū et iniquitatū eorū iā nō recor-
dabor āplius. Vbi aut horū remissio:
iā non ē oblatio p peccato. Habē-
tes itaq; fides fiduciā. ī introitu sancto-
rum ī sāguine cristi quā iniciāuit no-
bis viā nouā et viuetem. p velamē id
est carnē suā: et sacerdotē magnū supe-
domū dei: accedam⁹ cū vero corde in
plenitudine fidei aspersi corda a consci-
entia mala: et abluti corp⁹ aqua mū-
da: teneam⁹ spei nrē cōfessionē indecli-
nabile. Fidelis enī est q̃ repromisit. Et
cōsideremus inuicē in puocationē ca-
ritatis et bonorū operū: nō deserentes
collectionē nrām sicut consuetudinis
est quibusdā sed cōsolantes: et tanto
magis quāto videritis appropiquan-
tem diē. Volūtariē enī peccantibz no-
bis post acceptā noticiā veritatis iā
nō relinquit pro peccatis hostia: terri-
bilis aut quedā respēctatio iudicij et i-
gnis emulatio: q̃ olumptura ē aduer-
sarios. Irritā q̃s faciēs legem moysi
sine ulla mīseratione duobz vel tribus
testibus moriē: quanto magis puta-
tis deteriora mereri supplicia qui filiū
dei deulcauerit. et sanguinē testamenti
pollutū duxerit. in quo sanctificat⁹ ē.
et spiritui gratie cōtumeliā fecerit.
Scim⁹ enī qui dixit. Michi vindictā:
ego retribuam. Et iterū. Quia iudica-
bit dñs p̃p̃m suū. Horrendū ē incidere
in man⁹ dei viuetis. Rememoramini
aut pristinos dies ī q̃bus illuminati
magnū certamen sustinistis passio-
num: et ī altero qđ obprobrijs et tribu-
lationibz spectaclū faci: ī altero autē
socij taliter cōuersantiū effecti. Nam et
vindis opassi estis: et rapinam bono-
rum vestrorū cum gaudio suscepistis:

cognoscentes vos habere meliorem et
manentem substantiam. Nolite itaque a-
mittere fidem vestram: quoniam magnam habet
remuneracionem. Patientia enim vobis
necessaria est: ut voluntatem dei facientes
reportetis promissionem. Adhuc enim
modicum aliquatulumque et venturus est
veniet et non tardabit: iustus autem meus
ex fide vivit. Quod si subtraxerit se: non
placebit anime mee. Nos autem non si-
mus subtractionis filii in perditionem: sed
fidei in acquisitionem anime. **C. xi.**

Est autem fides sperandarum substantiarum
rerum argumentum non apparentium.
In hac enim testimoniis consecuti sunt
senes. Fide intelligimus aptata esse se-
cula verbo dei: ut ex invisibilibus visibi-
lia fierent. Fide plurimam hostiam abel
quam caym obtulit deo: per quam testimoniis
consecutus est esse iustus: testimoniis prohibere
muneribus ei deo: et per illam defunctus. Ad-
huc loquitur. Fide. enoch translatus est ne vi-
deret mortem: et non inveniēbatur: quia trans-
tulit illum dominus. Ante translationem enim
testimoniis habuit placuisse deo. Sine
fide autem impossibile est placere deo.
Credere enim oportet accedentem ad deum
quia est: et inquirentibus se remunerator
sit. Fide. noe responso accepto de hijs
que adhuc non videbant. metuens a-
peravit archam in salutem domus sue:
per quam dampnavit mundum: et iusticie
que per fidem est heres est institutus. Fide.
qui vocatus abraham obedivit in locum
egredi que acceptus erat in hereditatem:
et egressus nesciens quo iret. Fide. demora-
tus est in terra repromissionis tanquam in a-
liena: in casulis habitando cum ysaac
et iacob coheredibus repromissionis
eiusdem. Expectabat enim fundamenta
habentem civitatem: cuius artifices et condi-
tores deus. Fide. et ipsa sara sterilis virtute

in conceptione seminis accepit. etiam pre-
ter tempus etatis: quoniam fidelem credit
esse eum qui repromiserat. Propter quod
et ab uno orti sunt: et hoc emortuo tan-
quam sidera celi in multitudinem: et sicut are-
na que est ad oram maris innume-
rabilis. Juxta fidem defuncti sunt omnes
isti non acceptis repromissionibus: sed
a longe eas aspicientes et salutantes:
et confitentes quia peregrini et hospites
sunt super terram. Qui enim hoc dicunt: si-
gnificant se patriam inquirere. Et si qui-
dem ipsius meminissent de qua egressi sunt:
habebant utique tempus revertendi. Nunc
autem meliorem appetunt: id est celestem. Ideo
non confunditur deus. vocari deus eorum.
Paravit enim illis civitatem. Fide. ob-
tulit abraham ysaac cum temptaretur: et uni-
genitum offerebat in quo susceperat repro-
missiones: ad quem dictum est. quia in ysaac
vocabit tibi semen: arbitrans quia et
a mortuis suscitare potens est deus. Unde
eum et in parabolam accepit. Fide. et de
futuris benedixit ysaac iacob et esau.
Fide. iacob moriens singulos filiorum
ioseph benedixit: et adoravit fastigium
virge eius. Fide. ioseph moriens de
professione filiorum israel memoratus
est: et de ossibus suis mandavit. Fide.
moyses natus occultatus est mensibus
tribus a parentibus suis eo quod vidisset
elegantem infantem: et non timuerunt re-
gis edictum. Fide. moyses grandis fa-
ctus negavit se esse filium filie phara-
onis: magis eligens affligi cum populo dei. quam
temporalis peccati habere iocunditatem:
maiores divitias estimans thesaurum
egyptiorum imperium cuncti. Aspiciebat
enim in remuneracionem. Fide. reliquit e-
gyptum: non veritus ammositatem regis.
Invisibilem enim tanquam videns sustinuit.
Fide. celebravit pascha et sanguinis

effusione: ne qui vastabat primitiua
tangeret eos. fide. transierunt mare
rubrū tanq̃ p̃ aridam terram: quod
reperi egiptij deuorati sūt. fide. muri
ihericho corruerūt circuitu dierū septē.
fide. raab meretricis non petijt cum in-
credulis: recipiens exploratores cū pa-
ce. Et quid adhuc dicam? Deficiet
enī me tempus enarrantē. de gedeon.
barach. samson. iepte. dauid. samuel.
et prophetis: qui per fidem uicerunt re-
gna. operati sunt iusticiā: adepti sunt
repromissiones. Obtruxerūt ora le-
onum: egregerūt impetū ignis. Effu-
garunt aciem gladij: conualuerūt de in-
firmitate: fortes facti sunt in bello. Ca-
stra uerterūt rectorū: acceperūt mulieres
de resurrectione mortuos suos. Alij
autē dissentī sunt non suscipientes re-
dēptionē: ut meliorē inuenirent resur-
rectionē. Alij uero ludibria et uerbera
reperi insup̃ et uincta et carceres: lapi-
dati sunt sedī sunt temptati sunt: ī oc-
cissione gladij mortui sūt. Circuierūt
in melotis in pellibz caprinis: egētes.
angustiati. afflicti. quibz dignus nō
erat mundus: ī sollicitudinibz erran-
tes. in montibus. et speluncis et in
cauernis terre. Et hī omnes testimoni-
o fidei probati nō acceperūt repromis-
sionē: deo p̃ nobis meli⁹ aliqd̃ puidē-
re: ut nō sine nobis olūmarent. *Cum.*

Ideoq; et nos tantā habentes imposi-
tam nubem testiū: deponentes omne
pondus et circūstans nos peccatū per
patientiam curramus ad propositū no-
bis certamenti. aspicientes in auctorem
fidei. et cōsummātorem ihesum: q̃ pro-
posito sibi gaudio sustinuit crucem.
confusione contempta atq; in dextera
sedis dei sedet. Recogitate enī eum qui
talem sustinuit a peccatoribz adūsum

semetipm contradictionem: ut ne fati-
gemini a nimis uris deficiētes. Non-
dum enī usq; ad sanguinē restitistis
aduersus peccatū repugnantes: et obli-
ti estis consolationis que uobis tan-
q̃ filijs loquit̃ dicens. fili mi noli ne-
gligere disciplinā domini: neq; fatige-
ris dum ab eo argueris. Quē enim di-
ligit dominus castigat: flagellat autē
omnem filiū quē recipit. In disciplina
perseuerate. Tanq̃ filijs uobis offert
se deus. Quis enim filius quem non
corripit pater? Nō si extra disciplinā
estis. cuius participes facti sunt omnes:
ergo adulteri et non filij estis. Deinde
patres quidem carnis nostre erudito-
res habuim⁹: et reuerēbam⁹ eos. Num
multo magis obtemperabimus patri
spirituū et uiuemus? Et illi quidem ī
tempore paucorū dierum scdm volun-
tatem suā erudiebāt nos: hic autē ad
id qd̃ utile est in recipiendo sanctificati-
onem eius. Omnis autē disciplina in
psenti quidem uidetur nō esse gaudiū.
sed meroris: postea autē fructum para-
tissimū exercitatis per eā reddet iusticie.
Propter qd̃ remissas man⁹ et soluta
genua erigite: et gressus rectos facite pe-
dibus uestris. ut nō claudicans quis
erret: magis autē sanetur. Pacem se-
quimini cum omibz et lāctimoniā:
sine qua nemo uidebit deū. Contem-
plātes ne quis desit gratie dei: ne qua
radix amaritudinis surcū germinās
impediat: et p̃ illā inquinent mīlci. Ne
quis fornicator aut prophanus ut e-
sau: qui ppter unam escā uendidit pri-
mitiua sua. Scitote enī: quoniā et po-
stea cupiēs hereditare benedictionem
reprobatus est. Non enim inuenit pe-
nitentie locū: quāq; cū lacrimis inqui-
sisset eam. Non enim accessistis ad

tractabile et accessibile igne et turbine.
et caliginem et procellam et tunc sonum et
vocem verborum: quam quod audierunt reculaue-
runt se ne eis fieret verbum. Non enim
portabant quod dicebant: et si bestia tetige-
rit montem lapidabitur. Et ita terribile
erat quod videbant. Moyses dixit. Etere-
ritus sum et tremebundus. Sed accessi-
stis ad syon montem et civitatem dei vi-
uentis iherusalem celestem et multorum miliu-
angelorum frequentiam et ecclesiam primitivorum
qui descripti sunt in rebus: et iudicem omnium
deum et spiritus iustorum perfectorum et testa-
menti novi mediatorem iesum: et san-
guinis aspersionem melius loquentem quam
abel. Videte ne recusetis loquentem. Si
enim illi non effugerunt recusantes eum qui super
terram loquebatur multo magis nos qui de
rebus loquentem nobis auertimus: cuius
vox movit terram tunc: nunc autem repro-
mittit dicens. Adhuc semel: et ego mo-
uebo non solum terram sed et celum. Quod autem
adhuc semel dicit: declarat mobilium
translationem tanquam factorum: ut maneat
ea que sunt immobilia. Itaque regnum immo-
bile suscipientes habemus gratiam: per quam
vivamus placetis deo cum metu et reveren-
tia. Etenim deus noster ignis consumens est.
C. xii.
Caritas fraternitatis mane-
at in vobis: et hospitalitatem nolite
oblivisci. Per hanc enim placuerunt quidam
angelis hospitio receptis. Meminote
vinctorum tanquam sumus vincti: et laboran-
tium tanquam ipsi in corpore morantes. No-
norabile conubium in omnibus: et chorus
immaculatus. Fornicatores enim et adul-
teros iudicabit deus. Sint mores sine
avaricia: contenti presentibus. Ipse enim di-
xit. Non te deseram neque derelinquam: ita
ut confidenter dicamus. Dominus michi ad-
iutor est: non timebo quod faciat michi ho-
mo. Meminote propositorum vestrorum qui

vobis locuti sunt verbum dei: quorum intu-
entes exitum conversationis imitamini fi-
dem. Iesus Christus heri et hodie: ipse et in
secula. Doctrinis variis et peregrinis
nolite abduci. Opus enim est enim gratia
stabilire cor: non escis que non profuerunt
ambulanti in eis. Habemus altare: de
quo edere non habet potestatem que taberna-
culo defuerunt. Quorum enim animarum inferet
sanguis pro peccato in sancta per pontificem:
horum corpora cremantur extra castra.
Propter quod et iesus ut sanctificaret per
suum sanguinem populum extra portam passus
est. Exeamus igitur ad eum extra castra:
improperium eius portantes. Non enim
habemus hic manentem civitatem: sed futu-
ram inquirimus. Per ipsum ergo offera-
mus hostiam laudis semper deo: id est fru-
ctum labiorum confitendum nomini eius. Benefi-
cientie autem et communionis nolite obli-
visci. Talibus enim hostias proferet deus. Obedi-
te prepositis vestris: et subiaceite eis. Ipsi enim
vigilant quasi rationem per animas vestras red-
dituri: ut cum gaudio hoc faciant: et non
gemetes. Hoc enim non expedit vobis. Vi-
rate per nobis. Confidimus enim quia bona
conscientiam habemus: in omnibus bene volentes
consolari. Amplius autem deprecor vos hoc fa-
cere: quo celerius restituar vobis. Deus autem
patris qui eduxit de mortuis pastorem ma-
gnum ovium in sanguine testamenti eterni
domini nostri iesum christum: aptet vos in omni
bono ut faciatis eius voluntatem: facientes in
vobis quod placeat se per iesum christum: cui est
gloria in secula seculorum amen. Rogo autem vos
fratres: ut sufferatis verbum solatii. Etenim pre-
pauca scripsi vobis. Cognoscite fratrem
vestrum timotheum dimissum: cum quo si celerius
venit videbo vos. Salutate omnes pro-
positos vestros: et omnes sanctos. Salutant
vos de italia fratres. Gratia cum omnibus
vobis amen.

Incipit prologus in librum
actuum apostolorum

Omnis psalmista: ambulabunt de virtutibus in virtutes. Post apostoli pauli epistolas dudum vobis volumine translatae. Domini non et rogatione carissimi. adus apostolorum compellitis ut transferam in latinum: quod librum nulli dubium est a luca antiocheno arte medico. qui postea inseruiens paulo apostolo christi factus est discipulus fuisse editum. Certe premit impolita sepius oneris magnitudo: quia studia inuidorum reprehensione digna putant ea que scribimus. Illorum nunquam odio et detractione. iuvante christo meum silebit eloquium.

Lucas igitur antiochenis natione sirius. cuius laus in euangelio canitur. apud antiochia medicine artis egregius. et apostolorum christi discipulus fuit: postea usque ad confessionem paulum secutus apostolum. sine crimine in virginitate permanens. deo maluit servire. Qui octoginta et quatuor annos etatis agens in bithynia obiit plenus spiritu sancto: quo instigante in achae partibus euangelium scribens. grecis fidelibus incarnationem domini fidei narratione ostendit: eundemque esse stirpem david descendisse monstravit. Cui non immerito scribendorum actuum apostolicorum potestas in ministerio datur: ut deo in deum pleno. et filio perditionis extincto. oratione ab apostolis facta. sorte dominice electionis numerus compleret: sicque paulum consummationem apostolicis actibus daret. quod diu contra stimulum calcitrante dominus elegisset. Quod legentibus et requirentibus deum breui volui ostendere sermone: quod prolixius aliquid fastidientibus

prodidisse: scies quod operante agricolam oportet de suis fructibus edere. Quem ita divina subsecuta est gratia: ut non solum corporibus sed etiam animabus. eius proficeret medicina. **Incipit liber actuum apostolorum C. 1.**

Primum quidem sermonem feci de omnibus theophile qui cepit ihesus facere et docere usque in diem qua precipiens apostolis per spiritum sanctum quos elegit assumptus est. Quibus et prebuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis. per dies quadraginta apparentis eis: et loquens de regno dei. Et discessit precepit eis iherosolimis ne discederent. sed respicerent promissionem patris quam audistis inquit per os meum: quia iohannes quidem baptizavit aqua: vos autem baptizabimini spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur quando conveniant interrogabant eum dicentes. Domine: si in tempore hoc restitues regnum israel? Dixit autem eis. Non est vestrum nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate: sed accipietis virtutem supervenientis spiritus sancti in vos: et eritis michi testes in iherusalem et in omni iudea et samaria. et usque ad ultimum terre. Et cum hec dixisset: videtibus illis elevarus est: et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur in celum eundem illuc: ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis: qui et dixerunt. Viri galilei quid statis aspicientes in celum? Hic ihesus qui assumptus est a vobis in celum: sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in celum. Tunc reversi sunt iherosolimam a monte qui vocatur oliveti qui est iuxta iherusalem: sabbati habens iter. Et cum

introissent in cenaculū. ascenderūt ubi
manebat petrus et iohannes et iacobus
et andreas philippus et thomas bar-
tholomeus et martheus iacobus alphe-
i et symon zelotes et iudas iacobi. Hi
omnes erāt pseuerātes unanimiter in
oratione cū mulieribz et maria matre
ihesu et fratribz ei. In diebz illis resur-
gens petrus in medio fratru dixit. Erat
autē turba hominū simul fere centum-
uiginti. Viri fratres: oportet impleri
scripturā quā p̄dixit spiritus sanctus
per os dauid de iuda qui fuit dux eorū
qui comprehenderūt ihesum q̄ cōsume-
ratus erat ī nobis: et sortitus ē sortem
ministerij huius. Et hic quidē possedit
agrum de mercede iniqtatis: et suspen-
sus crepuit medius: et diffusa sūt oīa
viscera eius. Et notū factū est omnibz
habitātibz iherosolimita ut appellaret
ager ille lingua eorū archeldemach. hoc
est ager sanguinis. Scriptū ē enim in
libro psalmoz. fiat cōmoratio eorū
deserta: et non sit q̄ inhabitet ī ea. Et e-
piscopatū eius accipiat alter. Oportet
ergo ex hīs viris q̄ nobiscū sunt con-
gregati in omni tempore quo intrauit
et eguit inter nos dñs ihesus incipiens
a baptisinate iohannis usq; in diem
qua assumptus ē a nobis: testē resur-
rectionis ei nobiscū fieri unū ex istis.
Et statuerūt duos: ioseph qui vocat
barlabas. qui cognominat⁹ ē iustus:
et mathiam. Et orātes dixerūt. Tu do-
mine qui corda nosti omnium: ostende
quē elegeris ex hīs duobz unū accipe-
re locū ministerij hui⁹ et aplatus: de
quo p̄uaricat⁹ ē iudas ut abiret in lo-
cū suū. Et dederūt sortes eis. Et cecidit
sortis sup mathiā: et ānumerat⁹ ē cū un-
decim aplis. **Et** dū cōplerent decem aplis. **Et** n-
dies penthecostes: erant omnes

pariter in eodē loco. Et factus est repen-
te de celo sonus. tanq; adueniens spi-
ritus uehementis: et repleuit totam do-
mū ubi erant sedētes. Et apparuerunt
illis dispartite lingue tanq; ignis: se-
ditq; supra singulos eorū. Et repleti sūt
omnes spiritu scto: et ceperūt loqui va-
rijs linguis pro ut spirit⁹ sanct⁹ dabat
eloqui illis. Erant autē in iherusalem
habitātes iudei viri religiosi: ex omni
natione que sub celo ē. Facta autē hac
voce conuenit multitudo: et mente con-
fusa est: quoniā audiebat unusquisq;
lingua sua illos loquētes. Stupebāt
autē omnes: et mirabant⁹ dicentes. Non-
ne ecce omnes isti qui loquunt⁹ galilei
sunt? Et quomodo nos audiuimus
unusquisq; linguā nrām ī qua nati
sumus? Parthi et medi et elamite. et
qui habitant mesopotamiā. iudeam.
et capadociā. pontum. et asiam. fri-
giā. et pamphiliā. egiptū et partes
libie. que est circa cyrenen. et aduenie
romani: iudei quoq; et proseliti cretes
et arabes: audiuim⁹ eos loquētes no-
stris linguis magnalia dei. Stupebāt
autē omnes: et mirabant⁹ ad inuicē di-
centes. Quid nā vult hoc esse? Alij
autē iridentes dicebāt: quia multo ple-
ni sunt isti. Stans autē petrus cū un-
decim leuauit vocem suā: et locutus ē
eis. Viri iudei et qui habitatis iherosolim
uniuersum hoc vobis notū sit: et auri-
bus p̄cipite verba mea. Nō enī sicut
vos estimatis hī ebrei sunt: cū sit ho-
ra diei tertia. Sed hoc ē quod dictum
est p̄ p̄phetā iohel. Et erit ī nouissimis
diebus dicit dñs effundam de spiritu
meo sup omnem carnē. Et propheta-
bunt filij v̄ri et filie v̄re: et iuvenes v̄ri
visiones videbunt: et seniores v̄stri so-
mnia somniabūt. Et quidem super,

seruos meos et ancillas meas in diebus illis effundā de spiritu meo et prophetabūt: et dabo prodigia in celo sursum et signa in terra deorsum: sanguinē et ignem et vaporē fumi. Sol auertetur in tenebras et luna in sanguinē: anteq̃ reiat dies dñi magn⁹ et manifest⁹. Et om̃s quicūq; inuocauerit nomen domini salu⁹ erit. Viri israelite. audite verba hec. Ihesum nazarenum virum approbatū a deo in vobis virtutibus et prodigijs et signis que fecit deus p̃ illū in medio vestri sicut scitis: hunc definito consilio et p̃scientia dei traditum p̃ manus iniquorū. affigentes interemistis. Quē deus suscitauit solutis doloribz inferni: iuxta qđ impossibile erat teneri illū ab eo. David enī dicit in eum. Providebā dñm in conspectu meo semp: quonm̃ a deetris est michi ne commouear. Propter hoc letatum est cor meū et exultauit lingua mea: in sup et caro mea requiescet in spe. Quoniam non derelinques animā meā in inferno: nec dabis sandū tuū videre corruptionē. Notas michi fecisti vias vite: replebis me iocūditate cū facie tua. Viri fratres: liceat audenter dicere ad vos de patriarcha dauid qm̃ defunctus est. et sepultus ē: et sepulcrū ei⁹ ē apud nos usq; in hodiernū diē. Propheta igit̃ cum esset et sciret qđ iureiurando iurasset illi deus de fructu lumbi eius sedere sup sedē eius: providēs locutus est de resurrectione cristi: quia neq; derelictus est in inferno. neq; caro ei⁹ vidit corruptionē. Hūc ihesum resuscitauit deus: cuius omnes nos testes sumus. Degetera igit̃ dei exaltat⁹. et promissione spiritus s̃cti accepta a patre: effudit hoc donū quod vos videtis et auditis. Non enim dauid ascendit in celū. Dicit

aut̃ ip̃e. Dixit dñs domino meo sede a deetris meis: donec ponā inimicos tuos scabellū pedum tuorū. Certissime sciat ergo om̃is domus israel: quia et dñm eū et cristū fecit deus hūc ihesum quē vos crucifixistis. Hijs aut̃ auditis compūdi sunt corde: et dixerūt ad petrū et ad reliquos apostolos. Quid faciemus viri fratres? Petrus aut̃ ad illos: penitentiā inquit agite. et baptizetur unusquisq; vrm̃ in nomine ihesu cristi in remissionē peccatorū vestrorū: et accipietis donū spiritus sancti. Vobis enī est re promissio et filijs vestris: et omnibz qui longe sunt quoscuq; aduocauerit dñs deus noster. Alijs etiā verbis plurimis testificatus est: et exhortabat̃ eos dicens. Saluamini a generatione ista praua. Qui ergo receperunt secutionē eius baptizati sunt: et apposite sunt in die illa anime circiter tria milia. Erant aut̃ p̃seuerantes in doctrina apostolorū: et comunicatiōne fractionis panis. et orationibz. Stiebat aut̃ om̃i anime timor. Multa q̃ prodigia et signa p̃ apostolos in iherusalem fiebāt: et metus erat magnus in vniuersis. Omnes etiā qui credebāt erant pariter: et habebāt om̃ia communia. Possessiones et substantias vendebant: et diuidebāt illa omnibz prout cuiq; opus erat. Quotidie quoq; perdurātes unanimiter in tēplo et frāgentes circa domos panē. sumebant cibū cū exultatione et simplicitate cordis: collaudātes deū et habentes gratiā ad om̃ē plebē. Dñs aut̃ augebat qui salui fierēt quotidie in idipsum. **Cm.** **P**etr⁹ aut̃ et iohannes ascendebāt in templū: ad h̃ram orationis nonā. Et quidā vir qui erat claudus ex utero matris sue baiulabatur: quē

ponebāt quotidie ad portam templi que dicitur speciosa: ut peteret elemosinam ab introeuntibus in templū. Quis cum vidisset petrum et iohannem incipientes introire in templū: rogabat ut elemosinam acciperet. Intuens autē in eū petrus cum iohanne dixit. Respice in nos. At ille intendebat in eos: sperans se aliqd accepturū ab eis. Petrus autē dixit. Argentū et aurū nō est michi: quod autē habeo hoc tibi do. In nomine ihesu christi nazareni surge et ambula. Et apprehensa manu eius dextera alleuauit eū: et protin⁹ consolidate sūt bases eius et plante. Et egrediens stetit et ambulabat: et intrauit cum illis in templū: ambulans et egrediens et laudās deū. Et vidit omnis populus eū ambulante: et laudantem deū. Cognoscebāt autē illū: quod ipse erat qui ad elemosinā sedebat ad speciosam portam templi. Et impleti sūt stupore et cetera: in eo quod contingerat illi. Cum tenerent autē petrum et iohannem: cucurrerūt omnis populus ad eos ad porticum quē appellant salomonis stupentes. Videns autē petrus: respondit ad populum. Viri israelite quid miramini in hoc: aut nos quid intuemini: quia nostra virtute aut pietate fecerim⁹ hūc ambulare? Deus abrahā et deus ysaac et de⁹ iacob: deus patrū nostrorū glorificauit filiū suū ihesum: quē vos quidē tradidistis et negastis ante faciē pilari iudicante illo dimitti. Vos autē sandū et iustū negastis: et peristis virum homicidam donari vobis: auctore vero uite interfecistis. Quē deus suscitauit a mortuis: cuius nos testes sum⁹: et in fide nominis ei⁹ hūc quē vos videris et nostis confirmauit nomen ei⁹: et fides quē per eum est dedit integrā sanitatem istā in conspectu omnium vrm. Et nūc fratres

scio quia per ignorantiam fecistis: sicut et princeps vestri. Deus autē quē pronuntiāuit per os omnium prophetarū pati christum suū: sic impleuit. Penitemini igitur et conuertimini ut deleatur peccata vestra: ut cum venerint tempora refrigerij a conspectu dñi et miserit eū qui p̄dicatus est vobis ihesum christū: quē oportet quidē celū recipere usq; in tempora restitutionis omnium quē locut⁹ est de⁹ per os sanctorū suorū a seculo prophetarū. Moyses quidem dixit. Quoniā prophetā suscitabit vobis dñs de⁹ vester de fratribus vris: tanq; meipm audietis iuxta oīa quęcunq; locut⁹ fuerit vobis. Erat autē: omnis anima quē nō audierit prophetā illū exterminabit de plebe. Et omnes prophete a samuelem et deinceps quē locuti sunt annuntiauerūt dies istos. Vos estis filij prophetarū et testamenti: quod disposuit deus ad patres nros dicens ad abrahā. Et in semine tuo benedicentur omnes familie terre. Vobis p̄mū de⁹ suscitās filiū suū misit eū benedicere vobis: ut dñt se uniusq; a neq̄cia sua.

Loquentibus autē illis ad populum. Superuenerūt sacerdotes et magistratus templi et saducei. Volētes quod docerent populū et annūciarent in ihesum resurrectionem eē mortuis. et iniecerunt in eos manus: et posuerūt eos in custodia in crastinū. Erat autē iam vesp̄ra. Multi autē eorū quē audierant verbū crediderunt. et factus ē numerus eorū quicq; milia. Factū est autē in crastinū ut congregarent principes eorum et seniores et scribe in iherusalem: et anas princeps sacerdotū. et cayphas. et iohānes. et alexander. et quotq; erāt de genere sacerdotali. Et statuentes eos in medio interrogabāt. In qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos?

Tunc repletus spiritu sancto petrus . dixit ad eos . Principes populi et seniores : si nos hodie iudicamini in beneficio hominis infirmi in quo iste saluus factus est : notum sit omnibus vobis et omni plebi israel quia in nomine domini nostri ihesu christi nazareni quem vos crucifixistis quem deus suscitavit a mortuis . in hoc iste astat coram vobis sanus . Hic est lapis quem reprobatum est a vobis edificatum : qui factus est in caput anguli : et non est in alio aliquo salus . Nec enim aliud nomen est sub celo datum hominibus : in quo oporteat nos salvos fieri . Videntes autem petri stantiam et iohannis : compertum quod homines essent sine litteris et ydote ammirabantur : et cognoscebant eos qui cum ihesu fuerant . Homines quoque videntes stantem cum eis quem curatum fuerat : nichil poterant contradicere . Iusserunt autem eos foras e porta civitatis secedere : et conferebant ad invicem dicentes . Quid faciemus hominibus istis ? Quoniam quidem notum signum factum est per eos omnibus habitantibus iherusalem . Manifestum est : et non possumus negare . Sed ne amplius divulgetur in populum : comminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum . Et vocantes eos : denunciaverunt ne omnino loquerentur neque docerent in nomine ihesu . Petrus vero et iohannes respondentes dixerunt ad eos . Si iustum est in conspectu dei vos potius audire quam deum iudicare . Non enim possumus que vidimus et audivimus non loqui . At illi comminantes dimiserunt eos : non inveniunt quomodo punirent eos propter populum : quia omnes clarificabant id quod factum erat in eo quod acciderat . Annorum enim erat amplius quadraginta homo : in quo factum fuerat signum istud sanitatis . Dimissi autem venerunt ad suos : et

annunciaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent . Qui cum audisset : unanimiter levaverunt vocem ad deum et dixerunt . Domine tu qui fecisti celum et terram mare et omnia que in eis sunt : qui spiritu sancto per os patris nostri david pueri tui dixisti quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania : astiterunt reges terre et principes duenerunt in unum adversus dominum et adversus christum eius : conveniunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum ihesum quem unxisti herodes et pontifex pylatus cum gentibus et populis israel : facere que manus tua et consilium tuum decreverunt fieri . Et nunc domine respice in miserationes eorum : et da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum in eo quod manu tua extendas ad sanitates et signa et prodigia fieri per nomen sancti filii tui ihesu . Et cum orassent motus est locus in quo erant congregati : et repleti sunt omnes spiritu sancto : et loquebantur ubi cum fiducia . Multitudinis autem credentium erat cor unum et anima una : nec quisquam eorum que possidebat aliquid suum esse dicebat : sed erant illis omnia communia . Et virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis ihesu christi domini nostri : et gratia magna erat in omnibus illis . Neque enim quisquam egenus erat inter illos . Quotique enim possessores agrorum aut domorum erant : vendentes afferebant precia eorum que vendebant : et ponebant ante pedes apostolorum . Dividebant autem singulis prout cuiusque opus erat . Ioseph autem qui cognominatus est barthabas ab apostolis . quod est interpretatum filius consolationis . leuites . cyprius genere cum haberet agrum vendidit eum : et attulit precium et posuit ante pedes apostolorum . **C. V.**

Uir autē quidā nomine ananias
cū saphira uxore sua vendidit
agrum: et fraudauit de p̄cio agri d̄cia
uxore sua: et afferens partē quandā
ad p̄des apostolorū posuit. Dixit autē
petr⁹ ad ananiam. Anania cur tem-
ptauit sathanas cor tuū mentiri te spi-
ritui sancto: et fraudare de p̄cio agri?
Mōne manens tibi manebat: et venun-
datū in tua erat potestate. Quare po-
suisti in corde tuo hāc rem? Non es
mentitus h̄minibz sed deo. Audiens
autē ananias h̄c ūba: cecidit et respira-
uit. Et factus ē timor magnus super
om̄es qui audierūt. Surgentes autē
iuuenes amouerūt eum: et efferentes se-
pelierunt. Factū est autē quasi horarū
m̄ium spaciū: et uxor ip̄i⁹ nesciens qđ
factum fuerat introiuit. Dixit autē ei
petrus. Dic michi: si tantū agrū vendi-
distis. At illa dixit. Etia tantū. Petr⁹
autē ad eā. Quid utiq; cōuenit uobis
temptare spiritū dñi? Ecce p̄des eorū
qui sepelierūt virum tuū ad ostium: et
efferent te. Confestim cecidit atē p̄des
ei⁹: et respirauit. Intrātes autē iuuenes
inuenērūt illam mortuā: et egerunt
et sepelierūt ad virū suū. Et factus est
timor magnus ī uniuersa ecclesia: et in
om̄es qui audierūt h̄c. Per manus
autē apostolorū fiebāt signa et p̄digia
multa in plebe. Et erāt unanimiter o-
m̄nes in porticu salomonis. Ceterorū
autē nemo audebat coniūgere se illis:
sed magnificabat eos ppl⁹. Magis
autē augebāt credentiū in dño multi-
tudo uiroꝝ ac mulierū: ita ut ī plateas
eicerent infirmos et ponerent ī lectulis
ac grabatis ut ueniente petro saltem
umbra illius obumbraret quēq; il-
lorū et liberarent om̄es ab infirmitati-
bus suis. Concurrebat autē et multitudo

vicinarū ciuitatum iherl̄m. afferentes e-
gros et uegatos a spiritibz immūdis:
qui curabant om̄es. Resurgens autē
princeps sacerdotū et om̄es qui cū illo
erant que est heresis saduceorū repleti
sunt zelo: et iniecerūt manus ī aposto-
los: et posuerūt eos in custodia publi-
ca. Angelus autē dñi p̄ noctē apertens
ianuas carceris et educens eos dixit.
Ite: et stantes loquimini ī templo ple-
bi om̄ia uerba uite huius. Qui cū au-
dissent intrauerūt diluculo ī templū:
et docebāt. Adueniens autē princeps
sacerdotū et qui cum eo erāt cōuocauē-
runt conciliū: et om̄es seniores filiorū
israhel: et miserunt ad carcerem ut ad-
ducerent. Cum autē uenissent ministri
et aperto carcere nō inuenissent illos:
reuerſi nuntiauerunt dicentes. Carce-
rem quidē inuenim⁹ clausum cū om̄i
diligentia: et custodes stantes ante ia-
nuas: apertēs autē neminē intus in-
uenimus. Et autē audierūt hos ser-
ues magistrat⁹ templi et principes sa-
cerdotū: ambigebāt de illis quidnam
fieret. Adueniens autē quidā nūciauit
eis: quia ecce uiri quos posuistis ī car-
cerem sunt in templo stantes: et docen-
tes pplm. Tunc abiit magistrat⁹ cum
ministri⁹: et adduxit illos sine uī. Ti-
mebant enī pplm ne lapidarent. Et cū
adduxissent illos: statuerunt ī cōcilio.
Et interrogauit eos princeps sacerdo-
tum dicens. Precipiēdo precepimus
uobis ne doceretis ī nomine isto: et
ecce replestis iherl̄m doctrina ur̄a: et uul-
tis inducere sup nos sanguinē homi-
nis istius. Respōdens autē petrus et a-
postoli dixerūt. Obedire oportet deo ma-
gis q̄ hominibz. De⁹ p̄m nrōꝝ susci-
tauit iherl̄m: quē uos interemistis sus-
pendentes ī ligno. Apunt principē de⁹

et saluatore exaltauit dextera sua ad
dandā penitentia israel et remissionē
peccator: et nos sumus testes horū ver-
borū: et spiritus sanctus quē dedit de-
omnibus obediētibz sibi. Hec cum au-
dissent dissecabant: et cogitabāt inter-
ficere illos. Surgens autē quidam in
concilio phariseus nomine gamaliel
legis doctor honorabilis uniuersę ple-
bi: iussit foras ad breue homines fieri.
Dixitq; ad illos. Viri israelite atten-
dite vobis sup hominibz istis: quid a-
cturi sitis. Ante hos enī dies egessit the-
odas dicens se esse aliquē: cui consensit
numerus viroꝝ circiter quadringentoz:
qui occisus est et omnes qui credebant
ei dissipati sunt: et redacti ad nichilū.
Post hūc egessit iudas galileus in die-
bus professionis: et auertit pplm post
se. Et omnes quocūq; consenserunt ei dis-
persi sunt: et ipse periit. Et nūc itaq; di-
co vobis: discedite ab hominibz istis.
et sinite illos. Quoniā si est ex homini-
bus consiliū hoc aut opus. dissoluetur:
si vero ex deo ē nō poteritis dissolvere:
ne forte et deo repugnare videamini.
Consenserūt autē illi: et ducentes aposto-
los relis denūciauerunt ne omnino lo-
querent in nomine ihesu: et dimiserūt
eos. Et illi quidē ibāt gaudentes a con-
spectu concilij: quā digni habiti sūt pro
nomine ihesu contumeliā pati. Omni autē
die nō cessabāt in templo et circa domos
docētes: et euāgelizātes cristū ih̄m. **C. vi.**
In diebz autē illis crescente numero di-
scipuloz factū est murmur grecorū ad-
uersus hebreos: eo qd despicerent in mi-
nisterio quotidiano vidue eorū. Con-
uocantes autē duodecim multitudinē
discipuloz dixerūt. Nō est equū nos
derelinquere verbum dei: et ministrare men-
sis. Considerate ergo fratres viros ex

vobis boni testimonij septem plenos
spiritu et sapiētia: quos constituamus
sup hoc opus. Nos vero orationi et
ministerio verbi instantes erimus. Et
placuit hmo coram omni multitudi-
ne. Et elegerūt stephanū virū plenum
fide et spiritu sancto: et philippū et pro-
corum et nicanorem et thimonē et par-
meniam et nicolaū aduenā anchioce-
num. Hos statuerūt ante conspectum
apostolorū: et orantes imposuerūt eis
manū. Et verbum dñi crescebat: et multipli-
cabat numerus discipuloz in iherlm valde.
Multa etiā turba sacerdotū obediēbat
fidei. Stephanus autē plen⁹ gratia et
fortitudine faciebat prodigia et signa
magna in p̄plo. Surrexerūt autē quidā
de synagoga q̄ appellabat libertinorū
et cyrenensū et alexandrinorū. et eorū q̄
erant a cilicia et asia disputātes cum
stephano: et nō poterāt resistere sapiētie
et spiritui q̄ loquebat: ppter qd redar-
guerent ab eo cum omni fiducia. Tūc
summisserūt viros q̄ dicerēt se audisse
eum dicentē verba blasphemie in moy-
sen et deū. Commouerunt itaq; plebē
et seniores et scribas: et cōcurrentes ra-
puerunt eū et adduxerūt in conciliū: et sta-
tuerūt falsos testes q̄ dicerent. Homo
iste nō cessat loqui verba aduersus locū
sanctū et legem. Audiuim⁹ enī eum di-
centem: quā ihesus nazareus hic de-
struet locū istum: et mutabit traditio-
nes. q̄s tradidit nobis moyses. Et in-
tuentes eum omnes qui sedebant in
concilio: viderunt faciem eius tanq̄
faciē angeli. Dixit autē princeps sacerdo-
tū: si hec ita se haberet. Qui ait. **C. vii.**
Viri fratres et patres audite. Deus
glorie apparuit patri nro abrahe
cum esset in mesopotamia priusq; mo-
raretur in carran: et dixit ad illū. Ego de

terra tua et de cognatione tua: et veni
in terrā quā monstrauero tibi. Tunc
egit de terra chaldeorū: et habitauit in
charran. Et inde postq̃ mortuus ē pa-
ter eius transtulit illū in terrā istā: i
qua nūc vos habitatis. Et non dedit
illi hereditatē in ea nec passum p̃dis:
sed repromisit dare illi eam i possessio-
nem et semini ei⁹ post ipm: cū non ha-
beret filiū. Locut⁹ ē autē deus: quia erit
semen eius arcola i terra aliena: et fui-
turi eos subicient et male tractabunt
eos annis quadringentis: et gentem
cui seruerint iudicabo ego dicit dñs.
Et post hec reibunt: et deseruiunt michi
in loco isto. Et dedit illi testamentum
circumcisionis: et sic genuit ysaac et cir-
cūcidit eū die octauo: et ysaac iacob: et
iacob duodeci patriarchas. Et patriarche
emulātes ioseph vendiderūt i egi-
ptū: et erat de⁹ cū eo. Et eripuit eū ex o-
mibz tribulationibz ei⁹: et dedit ei gratiā
et sapiētia i cōspectu pharaonis regis
egiptiorū: et constituit eum p̃positum sup
egiptū et sup omnē domū suā. Venit
autē fames i vniūsam egiptū et chana-
an et tribulatio magna: et nō inuenie-
bant cibos p̃res nostri. Cū audisset
autē iacob esse feumentū i egipto: misit
patres n̄ros p̃mum: et in sc̃do cognit⁹
est ioseph a fratribz suis: et manifesta-
tum ē pharaoni genus eius. Mittens
autē ioseph accersit iacob p̃rem suū:
et omnē cognationē suā i animabus
septuagintaquibz. Et descendit iacob
in egiptū: et defunct⁹ ē ipse et patres no-
stri. Et translati sunt in sichen: et posi-
ti sunt in sepulcro qđ erāt abrahā
precio argenti a filiis emor filij sichen.
Cū autē appropinquaret temp⁹ p̃missio-
nis quā defessus erat de⁹ abrahe creuit
plus et multiplicatus est in egipto:

quo aduſq; surrexit alius rex i egipto
qui nō sciebat ioseph. Hic circūueniēs
genus nostrū afflixit patres nostros:
ut reponerent infantes suos ne viuifi-
carent. Eodē tpe nat⁹ ē moyses. et fuit
gratus deo: q̃ nutrit⁹ ē tribus mensibz
in domo patris sui. Seposito autē illo
sustulit eū filia pharaonis: et nutriuit
eum sibi in filiū. Et erudit⁹ est moyses
om̃i sapiētia egiptiorū: et erat potens i
verbis et i operibz suis. Cū autē imple-
retur ei q̃draginta ānorū temp⁹: ascen-
dit i cor eius ut uisitaret fratres suos
filios isrl. Et cū uidisset quendā inuiri-
am patientē vindicauit illū: et fecit vlti-
onem ei q̃ inuiriā sustinebat p̃uſso e-
giptio. Existimabat autē intelligere
fratres: quoniā deus per manū ipius
daret salutē illis. At illi nō intellegūt.
Sequenti vero die apparuit illis lin-
gā: et reconciliabat eos i pace dicens.
Viri: fratres estis. Ut quid nocetis al-
terutrū? Qui autē inuiriā faciebat pro-
ximo: repulit eū dicens. Quis te cōsti-
tuit principē et iudicē sup nos? Num-
quid interficere me tu vis. quēadmodū
interfecisti heri egiptiū? Fugit autē mo-
yses in verbo isto: et factus ē aduena i
ira madian: ubi genuit filios du-
os. Et repletis annis quadraginta:
apparuit illi i deserto mōtis syua an-
gel⁹ i igne flamme rubi. Moyses autē
videns amiratur⁹ ē visum. Et accedente
illo ut cōsideraret: facta ē ad eum vox
dñi dicens. Ego sum de⁹ patrū tuorū:
deus abrahā. de⁹ ysaac. et de⁹ iacob.
Tremefact⁹ autē moyses: non audebat
cōsiderare. Dixit autē illi de⁹. Solue cal-
ciamentū p̃dum tuorū. Locus enim in
quo stas terra sancta ē. Videns vidi
afflictionē ppli mei qui ē in egipto: et
gemitū eorū audiui: et descendi liberare

eos. Et nunc. veni mittā te ī egiptum.
 Hūc moysen quē negauerūt dicentes
 quis te cōstituit principē ⁊ iudicē: hūc
 deus principem ⁊ redēptorem misit cū
 manu angeli qui apparuit illi in rubo.
 Hic eduxit illos faciens prodigia ⁊ si-
 gna ī terra egipti ⁊ in rubro mari: et ī
 deserto ānis quadraginta. Hic ē moy-
 ses qui dixit filiis isrl. Prophetā susci-
 tabit vobis de⁹ de fratribz vris: tanq̃
 meipm audietis. Hic ē qui fuit ī ecclē-
 sia in solitudine cū angelo qui loque-
 batur ei in mōte syna ⁊ cum patribz
 nris: qui accepit verba vite dare nobis.
 Cui noluerūt obedire p̃res nostri: sed
 repulerunt ⁊ averti sunt cordibz suis ī
 egiptū: dicentes ad aaron. Fac nobis
 deos qui p̃cedāt nos. Moysi enim hu-
 ic q̃ eduxit nos de terra egipti: nescim⁹
 quid factum sit ei. Et vitulum fecerūt
 in diebus illis: et obtulerunt hosti-
 am simulacro: ⁊ letabantur in opri-
 bus manuum suar. Cōvertit autē de-
 us: ⁊ tradidit eos huire militie reli: si-
 cut scriptū est in libro p̃phetarū. Num-
 quid vidimas aut hostias obtulistis
 michi ānis quadraginta in deserto do-
 mus isrl? Et suscepistis tabernaculū
 moloch ⁊ sidus dei vestri rempham. fi-
 guras q̃s fecisti adorare eas: ⁊ transfe-
 ram vos trās babilonē. Tabernaculū
 testimoniū fuit cū p̃ribz nostris in de-
 sero sicut disposuit illis de⁹ loquens
 ad moysen: ut faceret illud scdm for-
 mam quā viderat. Quod ⁊ induxerūt
 suscipiētes patres nostri cū ihesu in pos-
 sessionē gentiū: quas expulit de⁹ a sa-
 rie patrū nostror usq; in diebz dauid.
 Qui inuenit gratiā ante deū: ⁊ petijt
 ut inueniret tabernaculū deo iacob. Sa-
 lomōn autē edificauit illi domū. Sed
 non excels⁹ ī manufactis habitat: sicut

per p̃phetā dicit. Celum michi sedes
 est: terra aut scabellū pedum meorum.
 Quā domū edificabitis michi dicit do-
 min⁹: aut quis loc⁹ requierionis mee
 est? Mōne man⁹ mea fecit hec omnia?
 Dura ceruice ⁊ incuruisti cordibus
 et auribus. vos semper spiritui sancto
 resististis: sicut p̃res vestri ⁊ vos. Quē
 prophetarū non sunt p̃secuti patres ve-
 stri? Et occiderūt eos q̃ p̃nūciabant de
 aduētū iusti: cui⁹ vos nūc proditores
 et homicide fuistis: qui accepistis legē
 in dispositione āgelor et non custodi-
 stis. Audientes autē hec dissecabātur
 cordibus suis: ⁊ stridebant dentibus in
 eum. Cū aut esset plen⁹ spiritu sancto.
 intendēs in celū vidit gloriā dei ⁊ ihe-
 sum stātem a dexteris dei. Et ait. Ecce
 video celos apertos: ⁊ filium hominis
 stātem a dexteris virtutis dei. Exclamā-
 res aut voce magna diuenerūt aures
 suas: ⁊ imperū fecerūt unanimiter ī eū.
 Et eiciētes eū extra ciuitatē lapidabāt:
 et testes deposuerūt vestimenta sua se-
 cus pedes adolescentis: q̃ vocabat saul-
 lus. Et lapidabāt stephanū inuocan-
 tem ⁊ dicentē. Dñe ihesu suscipe spiritū
 meū. Posit⁹ aut genibus: clamauit
 voce magna dicens. Dñe: ne statuas
 illis hoc p̃ccm. Et cū hoc dixisset: obdor-
 miuit. **Cum**
 Paul⁹ aut erat ascen-
 diens neci ei⁹. Facta ē aut in illa
 die p̃secutio magna in ecclesia q̃ erat
 iherosolimis: ⁊ omnes dispersi sūt per re-
 giones iudee ⁊ samarie preter aplos.
 Curauerūt aut stephanū viri timora-
 ti: ⁊ fecerunt plandū magnū sup eum.
 Saulus aut devastabat ecclesiā: p̃ do-
 mos intrans ⁊ trahēs viros ac muli-
 eres: tradebat ī custodiā. Igit q̃ disper-
 si erant p̃transibāt euāgelizātes ṽbū
 dei. Philipp⁹ aut descendēs in ciuitatē

samarie p̄dicabat illis cristū. Intende-
bant autē turbe hīs que a philippo
dicebantur unanimiter audientes: et vi-
dentes signa q̄ faciebat. Multi enī eorū
qui habebāt spiritū immūdos: claman-
tes voce magna egebat. Multi autem
paralicti et claudi curati sūt. Factū est
ergo gaudiū magnum ī illa ciuitate.
Vir autē quidā nomine symon q̄ ante
fuerat ī ciuitate magus seducēs gentē
samarie dicens se esse aliquē magnū:
cui auscultabāt omēs a minimo usq;
ad maximū dicentes: hic ē virtus dei
que vocatur magna. Attendebāt autē
eum: ppter qd multo tēpore magicis
suis dementasset eos. Cū vero credidil-
sent philippo euāgelizātī de regno dei:
in nomine ihesu cristi baptizabātur vi-
ri ac mulieres. Tunc symon et ipse credi-
dit: et cum baptizatus esset adherēbat
philippo. Vidēs etiam signa et virtu-
tes maximas fieri: stupens ammiraba-
tur. Cū autē audissent apostoli q̄ erāt
in iherosolimis q̄a recepisset samaria
verbū dei: miserūt ad eos petrū et iohan-
nem. Qui cū venissent orauerunt pro
ip̄is: ut acciperēt spiritū sandū. Nōdū
enī in quēq; illorū supuenerat: sed ba-
ptizati tantū erāt ī nomine dñi ihesu.
Tunc imponebāt man⁹ sup̄ illos: et
accipiebant spiritū sandū. Cū vidisset
autē symon q̄a per impositionē man⁹
apostolorū daretur spirit⁹ sand⁹: obtu-
lit eis pecuniam dicens. Date et michi
hanc potestatem: ut cuiq; imposuero
manus accipiat spiritū sandū. Petr⁹
autē dixit ad eum. Pecunia tua tecum
sit ī p̄dicationē: quā donū dei regimasti
pecunia possideri. Nō est enī tibi pars
neq; sortis in sermone isto. Cor enī tuū
non ē rectum coram deo. Penitentia
itaq; age ab hac nequicia tua: et roga

deū si forte reuertat tibi hec cogitatio
cordis tui. In felle enī amaritudinis
et obligatione iniquitatis video te esse.
Respondens autē symon dixit. Preca-
mini vos pro me ad dñm: ut nichil
veniat sup̄ me horū q̄ dixistis. Et illi
quidem testificati et locuti verbū dñi re-
dibant iherosolimā: et multis regio-
nibz samaritanorū euāgelizabāt. An-
gelus autē dñi locut⁹ ē ad philippum
dicens. Surge: et vade extra meridianū
ad viā q̄ descendit ab iherlm in gazā:
hec ē deserta. Et surgens abiit. Et ecce
vir ethiops eunuchus potēs candaris
regine ethiopū: qui erat sup̄ omēs ga-
zas ei⁹ venerat adorare in iherusalem:
et reuertebat sedēs supra currū suū:
legensq; ysaiam pphetam. Dixit autē
spiritus philippo. Accede: et adiuuge
te ad currū istū. Accurrens autē philip-
pus: audiuit eū legentē ysaiā prophe-
tam et dixit. Putasne intelligis que
legis? Qui ait. Et quomodo possum:
si nō aliquis ostenderit michi? Roga-
uitq; philippū ut ascenderet: et sederet
secum. Loc⁹ autē scripture quā legebat
erat hic. Tanq; ovis ad occisionē du-
ctus est: et sicut agnus corā tondēte se
sine voce: sic nō aperuit os suū. In hu-
militate iudiciū ei⁹ sublatū est. Gene-
rationē ei⁹ quis enarrabit? Quoniā
tollet de terra vita ei⁹. Respondens autē
eunuchus philippo dixit. Obsecro te:
de quo propheta dicit h̄c: De se an de
alio aliquo? Aperiens autē philippus
os suū: et incipiens a scriptura ista:
euāgelizauit illi ihesum. Et dū irent p
uiam: venerunt ad quandā aquā. Et
ait eunuchus. Ecce aqua. Quis pro-
hibet me baptizari: dixit autē philipp⁹.
Si credis ex toto corde licet. Et respon-
dens ait. Credo filiū dei esse ihesum

crisū. Et iussit stare currum. Et descen-
derunt uterq; in aquā philippus ⁊ eu-
nuchus: ⁊ baptizauit eū. Cū autē ascen-
disset de aqua spirit⁹ dñi rapuit phi-
lippum: ⁊ amplius nō uidit eū eunuch⁹.
Ibat autē per viam suā gaudens. Phi-
lippus autē inuentus ē in azoto: ⁊ per-
transiens euangelizabat ciuitatibus
cūctis donec veniret cesaream. **C. ix.**

Paulus autē adhuc spirans mi-
narum ⁊ rediens ī discipulos dñi
accessit ad principē sacerdotū. et petiit
ab eo epistolas ī damascū ad synago-
gas: ut si quos innemisset huius uite
viros ac mulieres: vindictos pduceret ī
iherlm. Et cū iter faceret: cōgit ut ap-
propinquaret damasco. Et subito cir-
cūfusus eum lux de celo: ⁊ cadens in
terrā audiuit vocē dicentē sibi. Saule
saule: quid me psequeris? Qui dixit.
Quis es dñe? Et ille. Ego sū ihesus:
quē tu psequeris. Durū est tibi contra
stimulū calcitrare. Et tremēs ac stupēs
dixit. Dñe: quid me vis facere? Et do-
minus ad eū. Surge ⁊ ingredere ciui-
tatem: ⁊ ibi dicebunt tibi qd te oporteat
facere. Viri autē illi q̄ comitabantur
cū eo stabāt stupēfacti: audiētes quidē
vocem: neminē autē videntes. Surrexit
autē saulus de terra: apertisq; oculis ni-
hil videbat. Ad manus autē illū tra-
hentes: introduxerūt damascū. Et erat
ibi tribus diebus nō videntis: ⁊ nō man-
dauit neq; bibit. Erat autē quidam
discipulus damasci nomine anania.
Et dixit ad illū in visu dñs. Anania.
At ille ait. Ecce ego dñe. Et dominus
ad eum. Surge ⁊ vade in vicū qui vo-
catur rectus: ⁊ quere in domo iude. sau-
lum nomine tharsensem. Ecce enim o-
rat. Et vidit virū ananiā nomine in-
troeuntem: ⁊ imponentē sibi manus

ut visum recipiat. Respondit autē ana-
nias. Dñe audiui a multis de viro hoc:
quāta mala fecerit sanctis tuis in ihe-
rusalē. Et hic habet potestātē a princi-
pibz sacerdotū: alligandi omnes qui
inuoctāt nomen tuū. Dixit autē ad eū
dñs. Vade: quoniā vas electionis est
michi iste: ut portet nomen meū corā
gentibz et regibz ⁊ filiis israel. Ego
enī ostendā illi: quāta oporteat eū pro
nomine meo pati. Et abiit ananias
et introiuit in domū: ⁊ imponens ei
man⁹ dixit. Saule frater: dñs misit
me ihesus. q̄ apparuit tibi in via qua
veniebas: ut videas ⁊ implearis spiri-
tu sancto. Et cōfessum ceciderūt ab ocu-
lis ei⁹ tanq; squame: ⁊ visum recepit.
Et surgens baptizatus est: ⁊ cū accepis-
set cibum confortatus ē. fuit autē cū dis-
cipulis q̄ erāt damasci p dies aliquot.
Et continuo ingressus ī synagogas pre-
dicabat ihesum: qm̄ hic ē fili⁹ dei. Stu-
pebant autē omēs qui eū audiebant: ⁊
dicebāt. Nōne hic est q̄ repugnabat ī
iherlm eos q̄ inuoctabāt nomen istud?
Et hic ad hoc venit: ut vindictos illos
duceret ad principes sacerdotum. Sau-
lus autē multo magis dualescebat ⁊ cō-
fundebar iudeos q̄ habitabāt damasci:
affirmans qm̄ hic est cristus. Cū autē
implerentur dies multi: oculum fece-
rūt ī unū iudei ut eū interficerent. Mo-
te autē fide sunt saulo insidie eorū. Cu-
todiebāt autē ⁊ portas die ac nocte: ut
eū interficeret. Accipiētes autē discipuli
eius nocte per murū dimiserunt eum:
summittētes ī spota. Cum autē venis-
set in iherlm temptabat se iungere disci-
pulis: ⁊ omēs timebāt eū: nō credētes
q̄ esset discipulus. Barnabas autē ap-
prehensum illū duxit ad apostolos: ⁊ nar-
rauit illis quomodo in via vidisset

dñm et q̄a locut⁹ est ei: et quomodo in
damasco fiducialiter egerit i nomine
ihesu. Et erat cū illis intrans et egrens
in iherlm: fiducialiter agens i nomine
dñi. Loquebat⁹ quoq; gentibz et dispu-
tabat cū grecis: illi aut̄ querebant occi-
dere eum. Quod cum cognouissent
fratres deduxerūt eum cesaream: et di-
miserūt tharsum. Ecclesia quidem per
totam iudeā et galileā et samariā ha-
bebat pacem: et edificabat⁹ ambulans
in timore dñi: et cōsolatōne sancti spi-
ritus replebat⁹. Factum ē aut̄ petru dū
pertransiret uniuersos: deuenire ad sados
qui habitabāt liddē. Inuenit autē ibi
hōmīnē quendā nomine enea: ab ānis
octo iacentē in grabbato: qui erat pa-
raliticus. Et ait illi petrus. Enea: sanet
te dñs ihesus cristus. Surge: et stete
tibi. Et continuo surrexit. Et uiderūt illū
omēs qui habitabāt liddē et sarone: q̄
conuersi sunt ad dñm. In ioppe aut̄ fuit
quedā discipula nomine thabita: que
interpretata dicit⁹ dorcās. Hec erat ple-
na opribus bonis et elemosinis quas
faciebat. Factū est aut̄ in diebus illis:
ut infirmata moreret⁹. Quā cū lauif-
sent: posuerūt eam in renaculo. Cum
aut̄ prope esset lidda ab ioppe: discipuli
audiētes quia petr⁹ esset in ea duos ui-
ros miserunt ad eū: rogātes. ne pigri-
teris uenire usq; ad nos. Resurgens
aut̄ petr⁹: uenit cū illis. Et cū aduenis-
set duxerunt illū in cenaculū: et circūste-
terūt illū omēs uidue flentes: et osten-
dētes ei tunicas et uestes quas faciebat
illis dorcās. Stetit aut̄ omibz foras.
petrus ponēs genua orauit: et conuersus
ad corpus dixit. Thabita surge. At il-
la aperuit oculos: et uiso petro reledit.
Dans aut̄ illi manū eregit eā: et cum
uocasset sados et uiduas assignauit

eam uiuam. Notum autem factum
est per uniuersam ioppem: et crediderunt
multi in domino. Factum est aut̄ ut
dies multos moraretur in ioppe apud
symonem quendam coriarium. **C. x**
Cir aut̄ quidam erat i cesarea no-
mine cornelius centurio cohōr-
tis que dicit⁹ ytalica. religiosus ac ti-
mens deum cum omni domo sua: fa-
ciens elemosinas multas plebi: et de-
precans deū semp. Is uidit i visu ma-
nifeste quasi i hora nona diei angelū
dei introeuntē ad se: et dicentē sibi. Cor-
neli. At ille intus eū: timore corrept⁹
dixit. Quis es domine? Dixit aut̄ illi.
Oraciones tue et elemosine tue ascen-
derunt in memoriā in conspectu dñi.
Et nūc mitte viros i ioppem: et accersi
symonē quendā qui cognominat⁹ pe-
trus. Hic hōspitat⁹ apud symonē quen-
dam coriariū: cuius ē dom⁹ iuxta ma-
re. Hic dicet tibi: quid te oporteat face-
re. Et cū discessisset angelus q̄ loque-
batur illi: uocauit duos domesticos
suos et militem timentē dñm ex hijs q̄
illi parebāt. Quibz cū narrasset omnia:
misit illos in ioppem. Postera autem
die iter illis faciētibz et appropinquāti-
bus ciuitati: ascendit petrus i superio-
ra ut oraret circa horā septimā. Et cū
esuriret uoluit gustare: paratibz autē
illis cecidit super eum mentis recessus.
Et uidit celum apertū: et descendēs uas
quoddā uelut lintheū magnū quat-
or inijs summitti de celo in terrā: in
quo erāt oīa q̄drupedia et serpētia ter-
re: et uolantia celi. Et facta ē vox ad eū.
Surge petre: occide et manduca. Ait
aut̄ petr⁹. Absit dñe: quia nunq; mā-
ducam omne cōmune et immūdū. Et
vox iterū scdō ad eū. Que de⁹ purifica-
uit: tu cōmune ne dixeris. Hoc autem

factū est per te. Et statim receptum est
vas in celū. Et dū intra se hesitaret pe-
trus quidnā esset visio quā vidisset:
ecce viri q̄ missi erant a cornelio inqui-
rentes domū symonis. affiterūt ad ia-
nuam. Et cū vocassent: interrogabāt
si symon q̄ cognominat̄ petr⁹ illic ha-
beret hospitium. Petro autē cogitante
de visione: dixit spiritus ei. Ecce viri
tres querūt te. Surge itaq; ⁊ descende:
et vade cū eis nichil dubitans: quia
ego misi illos. Descendēs autē petrus
ad viros dixit. Ecce ego sū quē queri-
tis. Que causa est ppter quā venistis?
Qui dixerunt. Cornelius centurio vir
iustus ⁊ timens deū et testimoniū ha-
bens ab uniuersa gente iudeorū: respon-
sum accepit ab āgelo sancto accersiri
te in domū suam: ⁊ audire verba abs-
te. Introducēs ergo eos recepit hōspiti-
o. Sequenti autē die surgens: profect⁹
est cū illis. ⁊ quidā ex fratribz ab iop-
pe comitari sunt cū eo. Altera autē die
introiuit cesaream: corneli⁹ vero exspe-
ctabat illos: cōuocatis cognatis suis
et necessarijs amicis. Et factum ē cum
introisset petrus. obuius extitit ei corne-
lius: et prociēs ad pedes ei⁹ adorauit.
Petrus vero eleuauit eū dicens. Sur-
ge: ⁊ ego ipse homo sum. Et loquens
cum illo intrauit: ⁊ inuenit multos q̄
cōuenerāt: dixitq; ad illos. Vos scitis
quomodo abominatū sit viro iudeo
diungi aut accedere ad alienigenam.
Sed michi ostendit de⁹ neminē com-
munē aut immūdū dicere hōminem:
propter qd̄ sine dubitatione ueni ac-
cersitus. Interrogo ergo: quā ob causā
accersisti me. Et cornelius ait. A nudī-
us quartana die usq; ad hanc hōram
orans eram hōra nona i domo mea:
et ecce vir stetit ante me i veste candida:

et ait. Corneli exaudita est oratio tua:
et elemosine tue commemoratae sunt i cō-
spectu dei: mitte ergo i ioppen ⁊ accersi sy-
monē q̄ cognominat̄ petr⁹: hic hōspi-
tatur i domo symonis coriarij iuxta
mare. Cōfestim ergo misi ad te: ⁊ tu be-
nefecisti ueniendo. Nunc ergo omnes
nos in aspectu tuo assumus: audire
om̄ia quēcūq; tibi p̄cepta sunt a dño.
Appriens autē petrus os suū dixit. In
ueritate comperi q̄a non ē p̄sonarum
acceptor de⁹: sed in omni gente q̄ timet
eum ⁊ operatur iusticiā: acceptus ē illi.
Verbū misit deus filijs isrl̄: annūciās
pacem p̄ ih̄sum cristū: hic ē omniū dō-
minus. Vos scitis quod factū ē verbū
per uniuersam iudeā. Incipiēs enī a ga-
lilea post baptisimū qd̄ p̄dicauit iohan-
nes ih̄sum a nazareth quomodo uen-
it eum deus spiritu sancto ⁊ uirtute:
qui p̄transiit benefaciendo ⁊ sanando
om̄es oppressos a dyabolo: quoniā
deus erat cū illo. Et nos testes sumus
omniū que fecit in regione iudeorū et
ih̄rlm: quē occiderūt suspendētes in li-
gno. Quic deus suscitauit tertia die et
dedit eum manifestū fieri: nō omni po-
pulo sed testibz p̄ordinatis a deo: no-
bis q̄ manducauim⁹ ⁊ bibim⁹ cum il-
lo postq; resurrexit a mortuis. Et pre-
cepit nobis p̄dicare p̄plo ⁊ testificari:
quia ipse ē qui constitutus ē a deo iudej
uiuorū ⁊ mortuorū. Quic om̄es p̄phe-
te testimoniū phibent remissionē pec-
catorum accipere p̄ nomen ei⁹: omnes
qui credūt in eū. Adhuc loquēte petro
verba hęc: cecidit spirit⁹ sanctus super
omnes qui audiebāt verbū. Et obstu-
perūt ex circūcisione fideles q̄ uenerāt
cum petro: quia ⁊ i nationes gratia
spirit⁹ sancti effusa ē. Audiebant enī
illos loquētes linguis: ⁊ magnificātes

deum. Tūc respōdit petrus. Nunquid aquā quis prohibere potest ut nō baptizent hī q̄ spīritū sanctū acceperūt sicut ⁊ nos? Et iussit eos baptizari in nōie dñi ihesu cristi. Tūc rogauerunt eū: ut maneret apud eos aliq̄ diebus.

Audierūt aut apli ⁊ fratres q̄ **Cxi.** Erant in iudea: qm̄ ⁊ gentes receperunt verbū dei. Cū aut ascendisset petrus iherosolimā: disceptabāt aduersus illū q̄ erāt ex circumcissione dicētes. Quare introisti ad viros ꝑꝑrium habentes: ⁊ māducasti cū illis? Incipies aut petrus: reponēbat illis ordinē dicens. Ego eram ī ciuitate ioppe orās: et vidi ī recessu mētis mee visionē: descendens vas quoddā velut lintheum magnū quatuor īicijs summitti de celo: ⁊ venit usq; ad me. In qd̄ intus considerabā: ⁊ vidi quadrupedia terre et bestias ⁊ reptilia ⁊ volatilia celi. Audiui aut et vocē dicentē michi. Surge petre occide ⁊ manduca. Dixi autem. Nequaq; dñe: q̄a cōmune aut immūdum nūq; introiit ī os meū. Rēdit aut vox sc̄o de celo. Que deus mūdauit: tu ne cōmune dixeris. Hoc autē factum est ꝑ ter: ⁊ recepta sunt oīa rursū ī celū. Et ecce viri tres cōfestim astiterunt in domo in qua eram: missi a cesarea ad me. Dixit aut spīrit⁹ michi: ut irem cū illis nichil hesitans. Venerunt aut mecum ⁊ sex fratres isti: ⁊ ingressi sumus ī domū viri. Narrauit autem nobis quomodo vidisset āgelum ī domo sua stantem: ⁊ dicentē sibi. Mitte ī ioppen ⁊ accersi symonem q̄ cognominat⁹ petrus: q̄ loquet⁹ tibi verba in quibz saluus eris tu ⁊ unūsa dom⁹ tua. Cū aut cepissem loqui cecidit spīritus sanctus sup eos: sicut ⁊ in nos ī initio. Recordar⁹ lū aut verbi dñi: sicut

dicebat. Iohannes quidē baptizauit aqua: vos aut baptizabimini spīritu sancto. Si ergo eandē gratiā dedit illi deus sicut ⁊ nobis q̄ credidim⁹ ī dñm ihesum cristū: ego q̄s erā q̄ possem prohibere deū? Hīs auditis tacuerunt: et glorificauerūt deum dicentes. Ergo ⁊ gentibz penitentiā dedit de⁹ ad vitā. Et illi quidē q̄ dispersi fuerāt a triblātione que facta fuerat sub stephano pambulauerunt usq; fenicem ⁊ cyprū ⁊ antiochiā: nemini loquētes verbū nisi solum iudeis. Erāt aut quidā ex eis viri cyprij ⁊ tyreni q̄ cū introissent antiochiā loquebātur ⁊ ad grecos: annunciantes dñm ihesum. Et erat man⁹ dñi cum eis: multusq; numer⁹ credentiū cōuersus ē ad dñm. Perueit aut sermo ad aures ecclesie q̄ erat iherosolimis sup istis: ⁊ miserūt barnaban usq; ad antiochiā. Qui cū puenisset ⁊ vidisset gratiā dei gaudius est: ⁊ hortabatur omnes in ꝑposito cordis ꝑmanere ī domino: quia erat vir bonus et plenus spīritu sancto et fide: ⁊ appositā ē multa turba dñō. Profect⁹ ē aut tharsum ut quereret saulū: quē cū inuenisset perduxit antiochiā. Et annū totū diuersati sunt ibi ī ecclia: ⁊ docuerūt turbā mltā: ita ut cognominarent⁹ primū antiochie discipuli cristiani. In hīs aut diebus supuenerūt a iherosolimis ꝑphetē antiochiā: ⁊ surgēs unus ex eis nomine agabz significabat ꝑ spīritū famem magnā futurā ī unūso orbe terrarum: q̄ facta ē sub claudio. Discipuli aut ꝑ ut q̄s habebat ꝑposuerunt ī ministrū mittere habitantibus in iudea fratribz: qd̄ ⁊ fecerūt mittentes ad seniores ꝑ man⁹ barnabē ⁊ saulū. **Cxii.**

Eodem autem tpe misit herodes rex man⁹: ut affligeret quosdam

de ecclesia. Occidit autem iacobum fratrem
iohannis gladio: videns autem quia placeret
iudeis apposuit apprehendere et petrum.
Erant autem dies azimorum. Quem cum appre-
hendisset misit in carcerem: tradensque
quatuor quaternionibus militum ad cu-
stodiendum eum: volens post pascha
producere eum populo. Et petrus quidem serua-
batur in carcere: oratio autem fiebat sine
intermissione ab ecclesia ad deum pro
eo. Cum autem produdus eum esset herodes:
in ipsa nocte erat petrus dormiens inter
duos milites vinctus cathenis duabus:
et custodes ante ostium custodiebant
carcerem. Et ecce angelus domini assistit: et
lumen refulsit in habitaculo: percussusque la-
tere petri excitavit eum dicens. Surge ve-
lociter. Et ceciderunt cathene de manibus
eius. Dixit autem angelus ad eum. Precin-
gere: et calceas te caligas tuas. Et fecit
sic. Et dixit illi. Circunda tibi vestimen-
tum tuum: et sequere me. Et eiciens seque-
batur eum: et nesciebat quia verum est quod
fiebat per angelum. Existimabat autem se vi-
sum videre. Transcuntes autem primam et se-
cundam custodiam venerunt ad portam fer-
ream quam ducit ad civitatem: que ultra a-
perta est eis. Et egressi procellerunt vicum
unum: et continuo discessit angelus ab
eo. Et petrus ad se reuersus dixit. Nunc
scio vere quia misit dominus angelum suum:
et eripuit me de manu herodis et de om-
ni expectatione plebis iudeorum. Con-
sideransque venit ad domum marie matris
iohannis quam cognominatur marcus:
ubi erant multi congregati et orantes. Pul-
sante autem eo ad ostium ianue procel-
sit puella ad videndum nomine rode.
Et ut cognovit vocem petri pre gaudio
non aperuit ianuam: sed introcurrens nunci-
avit stare petrum ante ianuam. At illi di-
xerunt ad eam. Insanis. Illa autem

affirmabat sic se habere. Illi autem dice-
bant. Angelus eius est. Petrus autem perseue-
rabat pulsans. Cum autem aperuissent o-
stium: viderunt eum et obstupuerunt. An-
nuens autem eis manu ut tacerent: nar-
rauit quomodo dominus eduxisset eum de
carcere. Dixitque. Nunciare iacobo et fra-
tribus hec. Et egressus abiit in alium locum.
Facta autem die erat non parva turbatio
inter milites: quidnam factum esset de pe-
tro. Herodes autem cum requisisset eum et non
invenisset: inquisitione facta de custo-
dibus iussit eos duci: descendensque a iu-
dea in cesaream: ibi commoratus est. Erat
autem iratus tyris et sydoniis. At illi u-
nanimes venerunt ad eum: et persuaso bla-
sto qui erat super cubiculum regis postula-
bant pacem: eo quod alerentur regiones e-
orum ab illo. Statuta autem die herodes
vestitus veste regia sedit per tribunal:
et rationabatur ad eos. Populus autem
acclamabat dei voces: et non hominis.
Confestim autem percussit eum angelus domini
eo quod non dedisset honorem deo: et consum-
ptus a venibus exspiravit. Verbum
autem domini crescebat et multiplicabatur. Bar-
nabas autem et saulus reuersi sunt a ihe-
rosolymis repleto ministerio: assumpto
iohane quem cognoscitur est marcus. **C. xiii.**
Erant autem in ecclesia que erat antio-
chie prophete et doctores: in quibus
barnabas et symon quem vocabatur niger
et lucius cyrenensis: et manaxen quem erat
herodis tetrarche collataneus: et saulus.
Ministrantibus autem illis domino et ieiunanti-
bus: dixit illis spiritus sanctus. Segre-
gate michi saulum et barnabam in opus
ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes
et orantes imponentesque eis manus:
dimiserunt illos. Et ipsi quidem missi a
spiritu sancto abierunt seleuciam: et inde
navigaverunt cyprum. Et cum venissent

salaminā: p̄dicabāt verbū dei in syna-
gogis iudeorū. Habebant autē et iohan-
nem in ministerio. Et cū pamblassent
uniūsam insulā usq; paphum: inue-
nerūt quendā virum magum pseudo-
prophetā iudeū cui nomē erat bariehu:
q̄ erat cū proconsule sergio paulo viro
prudente. Hic accersitis barnabā et pau-
lo: desiderabat audire verbū dei. Resi-
stebat autē illis elymas magus: sic enī
interpretatur nomen ei⁹: querens auerte-
re proconsulem a fide. Saulus autē q̄
et paulus: replet⁹ spiritu s̄cto incuēs
in eū dixit. Q̄ plene om̄i dolo et om̄i
fallacia fili dyaboli: inimice om̄is iusti-
tie: non desinis subuertere vias dñi re-
ctas? Et nūc ecce manus dñi sup te: et
eris recus non vidēs solē usq; ad tem-
pus. Et c̄stini cecidit in eū caligo et te-
nebre: et circueñs querebat q̄ ei manū
daret. Tūc proconsul cū vidisset factum
credidit: ammirans sup doctrina dñi.
Et cū a papho nauigassent paulus et
qui cū eo erāt: venerūt pergen pamphi-
lie. Iohānes autē discedēs ab eis: reuer-
sus ē iherosolimā. Illi vero p̄transen-
tes pergen venerūt antiochiā et psidie:
et ingressi synagogam die sabbatorū
sederūt. Post lectionē autē legis et pro-
phetarū: misērūt principes synagoge
ad eos dicentes. Viri fratres: si quis
est in vobis sermo exhortationis ad
plebem dicite. Surgēs autē paulus: et
manu silentiū indicens ait. Viri isra-
helite et qui timeis deū audite. Deus
plebis isrl̄ elegit p̄res n̄ros et plebē re-
altauit cū essent incole in terra egipti: et
in brachio excelso eduxit eos ex ea: et per
quadragita ānorū temp⁹ mores eorū
sustinuit in deserto. Et destruēs gentes
septē in terra chanaan sorte distribuit
eis terrā eorū quasi post quadringentos

et quinquaginta annos: et post hec de-
dit iudices usq; ad samuel p̄phetam.
Et eēinde postulauerūt regē: et dedit il-
lis saul filium cis: virū de tribu benia-
min: ānis quadragita. Et amoto il-
lo suscitauit illis dauid regem: cui testi-
moniū p̄bens dixit. Inueni dauid
filiū iesse virū sc̄dm cor meū: qui faciet
om̄es volūcates meas. Qui⁹ deus ex
semine sc̄dm promissionē eduxit isrl̄
saluatōrē ih̄sum: p̄dicante iohanne
ante faciē aduētus ei⁹ baptisimū peni-
tentie om̄i p̄plo isrl̄. Cū impleteret autē
cursum suū dicebat. Quem me arbitri-
traminī esse nō sū ego: sed ecce v̄it post
me: cui⁹ non sū dignus calciamenta
pedū soluere. Viri fr̄es: filij generis a-
braham et q̄ in vobis timeant deū: vo-
bis verbum salutis huius missum est.
Qui enī habitabāt iherlm̄ et principes
eius hūc ignorātes et voces p̄phetarū
que p̄ om̄e sabbatū legunt: iudicantes
impleuerunt. Et nullā causā mortis
inueniētes in eo: petierunt a pilato ut in-
terficerent eū. Cūq; c̄summassent oīa
que de eo scripta erant: dponentes eū
de ligno posuerunt eū in monumēto.
Deus autē suscitauit eū a mortuis ter-
tia die: q̄ visus est p̄ dies multos hijs q̄
simul ascenderāt cū eo de galilea in ihe-
rusalē: qui usq; nūc sunt testes ei⁹ ad
plebē. Et nos vobis annūciā⁹ eam
q̄ ad p̄res n̄ros repromissio facta est:
qm̄ hanc deus adimpleuit filijs vestris
resuscitās ih̄sum sicut et in psalmo se-
cundo scriptū est. Filius me⁹ es tu: ego
hodie genui te. Quod autē suscitauit
eum a mortuis amplius iam non re-
uersurum in corruptionem: ita dixit.
Quia dabo vobis sancta dauid fide-
lia. Ideoq; et alias dicit. Non dabis
s̄ctū tuū videre corruptionē. Dauid

enī ī sua generatione cū amīnistretet voluntati dei: dormiuit et appositus ē ad p̄res suos: et vidit corruptionem. Quē vero deus suscitauit nō vidit corruptionē. Notū igit̄ sit vobis viri fratres: quia p̄ hunc vobis remissio peccatorū annūciatur ab omnibus: quibus nō potuistis in lege moysi iustificari. In hoc omnis qui credit iustificat̄. Vide te ergo ne superueniat vobis qd̄ dictū ē in prophetis. Videte cōtemptores et amīramini et disp̄dimini: q̄a opus operor ego ī diebus vris: opus qd̄ nō creditis si q̄s enarrauerit vobis. Esecūribus aut̄ illis: rogabāt ut sequēti sabbato loquerent̄ sibi verba hec. Cumq; dimissa esset synagoga: secuti sūt multi iudeorū et coherentiū deū aduenas paulum et barnabam: q̄ loquētes suadebāt eis ut p̄manerēt ī gratia dei. Sequēti vero sabbato pene unīusa ciuitas conuenit: audire verbū dei. Vidētes autē turbas iudei repleti sunt zelo: et contradicebāt hīs que a paulo dicebant̄ blasphemantes. Tūc cōstanter paulus et barnabas dixerūt. Vobis oportebat primū loquī verbū dei: sed quoniā repellitis illud et indignos vos iudicatis eterne vite: ecce conuertim̄ ad gentes. Sic enim nobis precepit dominus. Posui te in lucē gentiū ut sis ī salutem usq; ad extremū terre. Audientes autē gentes gaude sūt: et gloriabāt verbū domini: et crediderūt quocūq; erat preordinatū ad vitā eternā. Disseminabatur autē verbum dñi p̄ unīusam regionē. Iudei autē excitauerunt mulieres religiosas et h̄onestas et p̄mos ciuitatis: et excitauerūt p̄secutionē ī paulum et barnabam: et elecerunt eos de finibus suis. At illi excusso puluere pedum ī eos venerūt yconiu. Discipuli q̄

replebantur gaudio et spiritu sancto. **E**adū ē aut̄ ī yconio ut si. **C. xiii.** Simul introirent synagogam iudeorū et loquerent̄: ita ut crederet iudeorū et grecorū copiosa multitudo. Qui vero increduli fuerunt iudei: suscitauerunt et ad iracundiā cōcitauerunt animas gentiū aduersus fratres. Multo igit̄ tēpore demorati sūt fiducialit̄ agentes in dño: testimoniū phibente verbo gratie sue: dante signa et prodigia fieri p̄ manus eorū. Diuisa ē autē multitudo ciuitatis: et quidā quidem erant cū iudeis: quidā vero cum aplis. Cum aut̄ fact⁹ esset impetus gentiliū et iudeorū cū principibus suis ut otumelijs afficerent et lapidarent eos: intelligentes confugerūt ad ciuitates lycæonie lysteram et derben et vniuersam ī circuitu regionē: et ibi euāgelizātes erant. Et quidā vir lysteris infirm⁹ pedibus sedebat claudus ēē utero mris sue: qui nūquā ambulauerat. Hic audiuit paulū loquētem. Qui intuit⁹ eū et videns q̄a fidem haberet ut salu⁹ fieret: dixit magna voce. Surge sup̄ pedes tuos rectus. Et egiluit: et ambulabat. Turbe autē cū vidissent qd̄ fecerat paul⁹: leuauerūt vocem suā lycæonice dicentes. Dñi similes facti h̄ominibus descenderunt ad nos. Et vocabāt barnabam iouem: paulū vero mercuriū: quū ip̄e erat dux verbi. Sacerdos quoq; iouis q̄ erat ante ciuitatem thaurōs et coronas ante ianuas afferens cum pplis: volebat sacrificare. Quod ubi audierūt apli barnabas et paul⁹ concissis tunicis suis egilierūt in turbas: clamantes et dicentes. Viri: quid hec facitis? Et nos mortales sum⁹ similes vobis h̄omines: annūciantes vobis ab hīs vanis conuerti ad deū vniū:

qui fecit celū et terrā et mare ⁊ oīa que in eis sunt: qui ī p̄teritis generatōibz dimisit om̄es gentes ingredi vias suas. Et quidē nō sine testimonio semetip̄m reliquit benefaciens: de celo dans pluuias ⁊ tēpora fructifera: implens cibo et leticia corda eorū. Et hoc dicentes vix sedauerūt turtas: ne sibi immolarent. Supuenerūt autē quidā ab antiochia ⁊ yconio iudei: ⁊ psualis turbis lapidātes paulū traxerūt extra ciuitatem: estimātes eū mortuū esse. Circundantibus autē eū discipulis surgens intrauit ī ciuitatē: ⁊ postera die profectus ē cum barnaba ī derben. Cūq; euangelizassent ciuitati illi ⁊ docuissent multos: reuersi sūt lystram et yconium et antiochiā d̄firmātes aīas discipulorum: exortantesq; ut p̄manerēt ī fide: et qm̄ p̄ multas tribulationes oportet nos intrare ī regnū dei. Et cū cōstituisent illis p̄ singulas ecclesias p̄sbiteros et orassent cū ieiunationibus: cōmendauerūt eos dño ī quē crediderūt. Trāseūtesq; psidiam venerūt ī pamphiliā: et loquētes verbū dñi in pergen descendunt in ytaliam et inde nauigauerunt antiochiā: unde erant traditi gratie dei in opus qd̄ cōpleuerūt. Cū autē venissent ⁊ cōgregassent ecclesiam: retulerūt quanta fecisset de⁹ cum illis: et quia aperuisset gentibus ostium fidei. Morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis. **C. xv.**

Et quidā descendētes de iudea docebant fratres: q̄a nisi circūcidamini scdm̄ morem moysi nō potestis saluari. Facta ergo seditione non minima paulo ⁊ barnabe aduersus illos: statuerūt ut ascenderet paulus et barnabas et quidā alij ex alijs ad aplos et p̄sbiteros ī iherl̄m: sup̄ hac questione.

Illi ergo deducti ab ecclesia p̄transibant phenicem et samariā narrātes cōsolationē gentiū: ⁊ faciebāt gaudium magnum om̄ibus fratribus. Cū autē venissent iherosolimā suscepti sūt ab ecclesia et ab aplis ⁊ senioribus: annūciantes quāta de⁹ fecisset cū illis. Surrexerunt autē quidā de heresi phariseorū q̄ crediderūt dicentes: q̄a oportet circūcidi eos: precipere quoq; euare legē moysi. Cōuenerūtq; apli ⁊ seniores uidere de verbo hoc. Cū autē magna cōquisitio fieret: surgens petrus dixit ad eos. Viri fratres: vos scitis qm̄ ab antiquis diebus ī nobis elegit deus p̄ os meū audire gentes verbū euangelij et credere. Et q̄ nouit corda de⁹: testimoniū p̄hibuit dans illis spiritū sanctum sicut et nobis: ⁊ nichil discreuit inter nos ⁊ illos: fide purificās corda eorū. Nunc ergo qd̄ temptatis deū: imponere iugū sup̄ ceruices discipulorū: qd̄ neq; nos neq; p̄res nr̄i portare potuimus? Sed p̄ gratiā dñi ih̄u credim⁹ saluari quēadmodū ⁊ illi. Tacuit autē oīs multitudo: ⁊ audiebāt barnabā ⁊ paulū narrantes quanta de⁹ fecisset signa ⁊ prodigia in gentibus p̄ eos. Et postq; tacuerūt: respōdit iacobus dicens. Viri fratres audite me. Symon narrauit quēadmodū p̄mū deus visitauit sumere ex gentibus pplm̄ nomini suo: ⁊ huic concordant verba p̄phetarū: sicut scriptū ē. Post hec reuertar et reedificabo tabernaculū dauid qd̄ decidit ⁊ diruta eius reedificabo: ⁊ erigam illud: ut requirāt ceteri hominū dñm ⁊ omnes gentes super quas inuocatū ē nomen meū dicit dñs faciens hec. Notū a seculo ē dño opus suū. Propter quod ego iudico nō inquietari eos q̄ ex gentibus auertunt ad deū: sed scribere ad

eos ut abstineant se a contaminatio-
nibus simulacrorum et fornicatione et suf-
focatis et sanguine. Moyses enim a tem-
poribus antiquis habet in singulis ci-
uitatibus quod cum predicent in synagogis:
ubi per omne sabbatum legitur. Tunc placuit
apostolis et senioribus cum omni ecclesia eli-
gere viros ex eis et mittere antiochia
cum paulo et barnaba: iudam qui cognomi-
nabatur barabas et sylam viros primos
in fratribus: scribentes per manus eorum. Apostoli et se-
niore fratres: hijs qui sunt antiochie et syrie
et cilicie fratribus et gentibus salutem. Quoniam au-
diuimus quod quidam ex nobis reuerentes turba-
uerunt vos verbis: evertentes animas vestras.
quibus non mandauimus: placuit nobis
collectis in unum eligere viros et mittere
ad vos cum carissimis nostris barnaba
et paulo: hominibus qui tradiderunt ani-
mas suas pro nomine domini nostri ihesu
christi. Misimus ergo iudam et sylam: qui
et ipsi vobis verbis referent eadem. Vilum
est enim spiritui sancto et nobis: nichil
ultra imponere vobis oneris quam hec ne-
cessaria: ut abstinere vos ab immo-
latis simulacrorum et sanguine suffoca-
to et fornicatione: a quibus custodiens
vos bene ageris. Valere. Illi ergo di-
missi descenderunt antiochia: et congrega-
ta multitudo tradiderunt epistolam. Quam
cum legissent: gaudent super consolatione.
Iudas autem et sylas et ipsi cum essent pro-
phete verbo plurimo consolati sunt fra-
tres: et confirmauerunt. Facto autem ibi a-
liquanto tempore: dimissi sunt cum pace a
fratribus ad eos qui miserant illos. Vi-
sum est autem syrie ibi remanere: iudas autem
solus abiit iherosolimam. Paulus autem et bar-
nabas demorabantur antiochie: docen-
tes et euangelizantes cum alijs pluribus
verbum domini. Post aliquot autem dies di-
xit ad barnabam paulus. Reuertentes

visitemus fratres per universas ciuitates in
quibus predicauimus verbum domini: quomo-
do se habeant. Barnabas autem volebat
secum assumere et iohannem: qui cognomi-
nabatur marcus. Paulus autem rogabat
eum: ut qui discessisset ab eis de pamphi-
lia et non esset cum eis: in opus non debere
recipi. Facta est autem dissensio: ita ut
discederent ab invicem: et barnabas qui-
dem assumpto marco nauigaret cyprum.
Paulus autem electo sylla profectus est: tra-
ditus gratie dei a fratribus. Perambulabat
autem syriam et ciliciam confirmans
ecclesiam precipiens custodire prece-
pta apostolorum et seniorum. Peruenit
autem in derben et lystram. **C. xvi**

Et ecce discipulus quidam erat ibi
nomen timotheus: filius mulie-
ris vidue fidelis: pro gentili. Quic re-
stimonium bonum reddebant qui in lystris
erant et yconio fratres. Tunc voluit pau-
lus secum proficisci: et assumens circumcidit
eum propter iudeos qui erant in illis locis.
Sciebant enim omnes: quod pater eius erat geni-
lis. Cum autem pertransiret ciuitates: trade-
bant eis custodire dogmata que erant decre-
ta ab apostolis et senioribus qui erant ihero-
solimis. Et ecclesie quidem confirmabantur
fide: et abundabant numero quotidie.
Transeuntes autem frigiarn et galacie re-
gionem: retati sunt a spiritu sancto loqui
verbum dei in asia. Cum venissent autem in
misiarn temptabant ire in bithyniam:
et non permisit eos spiritus ihesu. Cum autem
pertransissent misiarn descenderunt troa-
dem: et visio per noctem paulo ostensa
est. Vir macedo quidam erat stans: et
deprecans eum et dicens. Transiens in mace-
doniam adiuua nos. Ut autem visum
vidit. Statim quesuimus proficisci in ma-
cedoniarn: certi facti quod vocasset nos deus
euangelizare eis. Nauigantes autem a

troade recto cursu venim⁹ samothraciā:
 ⁊ sequēti die neapolim: ⁊ inde philippi.
 que ē prima partis macedonie ciuitas
 colonia. Erant⁹ autē ī hac urbe diebz
 aliquot cōferentes. Die autē sabbatorū
 egressi sum⁹ foras portā iuxta flumen
 ubi videbat⁹ oratio esse et sedentes lo-
 quebant⁹ mulieribz q̄ cōuenerāt ⁊ que-
 dam mlier nomine lidia purpuraria
 ciuitatis thiathiretorū colēs deū audi-
 uit: cui⁹ dñs aperuit cor intendere hijs
 que dicebātur a paulo. Cū autē baptiza-
 ta esset et dom⁹ eius: deprecata ē dicens.
 Si iudicatis me fidelē dño esse: intro-
 ite in domū meā et manete. Et coegit
 nos. factū ē autē euntibus nobis ad
 orationē puellā quandā habentē spiri-
 tum phitonem obuiare nobis: q̄ que-
 stum magnū p̄stabat dñis suis diui-
 nando. Hec subsequēta paulum et nos:
 clamabat dicens. Q̄ti hoīes serui dei
 recessi sunt: q̄ ānunciant vobis viam
 salutis. Hoc autē faciebat mltis diebz.
 Dolens autē paulus ⁊ cōuersus spiri-
 tui dixit. Precipio tibi in noīe ihesu re-
 ti egire ab ea. Et egiit eadē hora. Vi-
 dentes autē dñi ei⁹ q̄a reuirit spes quest⁹
 eorū: apphēdētes paulū et sylam pdu-
 xerunt in forū ad p̄cipēs: ⁊ offerentes
 eos magistratibz dixerūt. Hī homines
 conturbāt ciuitatē nrām cū sint iudei:
 et annūciant morē quē nō licet nobis
 suscipere neq; facere cū sim⁹ romani.
 Et cucurrit plebs adūs⁹ eos: et nigra-
 tus scillis tunicis eorū iusserūt eos vir-
 gis redi. Et cū multas plagas eis im-
 posuissent miserūt eos ī carcerē: p̄cipi-
 entes custodi ut diligēter custodiret e-
 os. Qui cū tale p̄ceptū accepisset misit
 eos in interiōrē carcerē: ⁊ pedes eorū
 strinxit ligno. Media autē nocte pau-
 lus et sylas adorantes laudabāt deū:

et audiebāt eos q̄ ī custodia erāt. Su-
 bito vero terre mot⁹ factus est magn⁹:
 ita ut mouerent⁹ fundamēta carceris.
 Et statim aperta sunt om̄ia ostia: et
 uniusorū vincula soluta sūt. Experge-
 factus autē custos carceris et vidēs ia-
 nuas apertas carceris euaginato gla-
 dio volebat se interficere: estimans fu-
 gisse vinctos. Clamauit autē paulus
 voce magna dicens. Nichil feceris tibi
 mali. Vniuersi enī hic sum⁹. Petitoq;
 lumine introgressus ē: ⁊ tremefactus
 prociuit paulo et syle ad pedes: ⁊ pro-
 ducens eos foras ait. Domini: quid
 me oportet facere ut saluus fiam? At
 illi dixerunt. Crede in dñm ihesum: et
 saluus eris tu et domus tua. Et locu-
 ti sūt ei verbū dñi: cū om̄ibz qui erant
 in domo ei⁹. Et collēs eos in illa hora
 noctis lauit plagas eorū: ⁊ baptizat⁹
 est ip̄e ⁊ om̄is dom⁹ ei⁹ continuo. Cūq;
 pduxisset eos in domū suā apposuit
 eis mēsam: ⁊ letatus ē cū omni domo
 sua credēs deo. Et cū dies factus esset
 miserunt magistrat⁹ lictores dīcentes.
 Dimitte homines illos. Mūciauit au-
 tem custos carceris verba hec paulo: q̄a
 miserūt m̄grat⁹ ut dimittamī. Nunc
 igit⁹ egētes ite ī pace. Paul⁹ autē dixit
 eis. Celos nos publice m̄dnatos ho-
 mines romanos miserūt in carcerē: ⁊
 nūc occulte nos eiciūt? Nō ita: sed veni-
 ant et ip̄i nos eiciāt. Mūciauerūt autē
 m̄gratibz lictores ūba hec. Timuerunt
 q; audito q̄ romani esset: ⁊ venientes de-
 p̄cati sūt eos: ⁊ educētes rogabāt ut e-
 grederent⁹ de urbe. Egētes autē de carcere
 introierūt ad lidia: et v̄sis scatribz
 cōsolati sūt eos: ⁊ p̄fedi sunt. **CXVII**

Qum autē pambulassent amphī-
 polim et appolloniā venerūt thes-
 salonicā: ubi erat synagoga iudeorū.

scdm consuetudinē aut paul⁹ introiuit
ad eos: et p sabbata tria discebat eis
de scripturis adaperiēs et insinuans
quia cristū oportuit pati et resurgere
a mortuis: et qā hic est ihesus cristus
quē ego annuncio vobis. Et quidā ex
eis crediderunt: et adiūcti sūt paulo et
syle et de colētibz gētilibus multitudo
magna: et mulieres nobiles non paucē.
Zelantes aut iudei assumētesq; de vul-
go viros quosdā malos et turba fa-
cta cōcitauerūt ciuitatē: et assistentes do-
mū iasonis querebāt eos producere
ī pplm. Et cū nō iuenissēt eos. trahēt
iasonem et quosdā frēs ad pīcipes ci-
uitatis clamātes: quā hī q urbē cōci-
tāt et huc venerūt q̄s suscepit iason: et
hī omēs contra decreta cesaris faciūt
regē aliū dicentes esse ihesum. Cōcita-
uerūt aut plebem et pīcipes ciuitatis
audiētes hec: et accepta satisfactione a
iasone et a ceteris dimiserunt eos. Fra-
tres vero cōfestim p noctem dimiserunt
paulū et sylam ī herōam. Qui cū venis-
sent: in synagogam iudeorū introierūt.
Ihī aut erāt nobiliores eorū q sūt thes-
salonice: q̄ susceperunt verbū cū omni
auuiditate: quotidie scrutantes scripu-
ras si hec ita se haberēt. Et multi q̄dam
crediderūt ex eis. et mulierū gētiliū ho-
nestarū: et viri nō pauci. Cū aut cognō-
uissent ī thessalonica iudei qā et heroe
predicatū ē a paulo verbū dei: venerūt
et illuc cōmouētes et turbātes multitu-
dinē. Statimq; tūc paulū dimiserunt
fratres: ut iret usq; ad mare. Syllas
aut et thimotheus remāserūt ibi. Qui
aut deducebāt paulū pduxerūt eū usq;
ad athēnas: et accepto mandato ab eo
ad sylam et thimotheū ut q̄ celeriter ve-
nirent ad illum. profecti sūt. Paulus
aut cū athēnis eos respiceret incitabāt

spiritus eius ī ipso: vidēs ydolatriā de-
ditam ciuitatē. Disputabat igit in sy-
nagoga cū iudeis et colētibz: et ī foro
per omēs dies ad eos q̄ audiret. Qui-
dam aut epicurei et stoici philosophi
discebat cū eo: et quidā dicebāt. Quid
vult seminariū hūc dicere? Alij
vero: nouorū demoniorū vidēt annun-
ciator esse: qā ihesum et resurrectionem
annūciabat eis. Et apphensū eum ad
aropagū duxerunt dicētes. Possum⁹
scire quē ē hec noua q̄ a te dicit doctri-
na? Noua enī quēdā infers auribus
nrīs. Volum⁹ ergo scire quidnam ve-
lut hec esse. Atheniēses aut omnes et
aduente hospites ad nichil aliud vaca-
bant: nisi aut dicere aut audire aliqd
nouū. Stans aut paulus ī medio ari-
opagi ait. Viri athēnienses p omnia
quasi supstitiosos vos video. Prete-
riens enim et vidēs simulacra vestra:
inueni et arā ī qua scriptū erat. Igno-
ro deo. Quod ergo ignorātes colitis:
hoc ego annuncio vobis. Deus q̄ fecit
mundū et omnia q̄ in eo sunt: hic celi
et terre cū sit deus. nō manufactis tem-
plis inhabitat: nec manibz humanis
colitur indigēs aliquo. cū ipse det omi-
bus vitā et inspiratōnem et omnia: fe-
citq; ex uno omne gen⁹ hōminū. inhabi-
tare sup uniuersam faciē terre: definens
statuta tēpora et terminos habitatio-
nis eorū. querere deū. si forte attrahant
eū aut inueniāt: quāuis nō longe sit
ab unoquoq; nrī. In ipso enim vni-
mus et mouemur et sum⁹: sicut et qui-
dam vrorū poetarū dixerūt. Ip̄i⁹ enim
et gen⁹ sum⁹. Gen⁹ ergo cū simus dei:
nō debemus estimare auro et argēto
aut lapidi. sculpture artis et cogitā-
tis hōminis diuinum esse simile. Et
tēpora quidē hui⁹ ignorātie despiciēs

de⁹. nūc annūciat hōminibz ut omnes
ubiq; penitentiā agant: eo qd statuit
diem i quo iudicatur⁹ ē orbem in equi-
tate in viro i quo statuit. fidē prebens
omnibus: suscitās eū a mortuis. Cum
audissent aut resurrectionē mortuorū:
quidā quidē irridebāt: quidā vero di-
xerunt. Audiem⁹ te de hoc iterū. Sic
paulus egredit de medio eorū. Quidam
vero viri adherentes ei crediderunt: in
qbus et dionisius ariopagita et nuli-
er noīe damaris: et alij cū eis. **C. xviii.**

Post hec egressus ab athenis vēit
corinthū: et inueniens quendam
iudeum noīe aquilā ponticū genere
qui nup̄ venerat ab ytalīa et priscillā
uxorem ei⁹ eo qd precepisset claudi⁹ dis-
cedere omnes iudeos a roma accessit
ad eos: et qā eiusdem erat artis mane-
bat apud eos et optabat. Erant autē
scenofactorie artis. Et disputabat in
synagoga p omne sabbatū interponēs
nomen dñi ihesu suadebatq; iudeis et
grecis. Cū venisset aut de macedonia
sylas et thymotheus: instabat vbo pau-
lus testificans iudeis esse cristū ihesum.
Cōtradictōibus aut eis et blasphemā-
tibus: excutēs vestimēta sua dixit ad
eos. Sanguis uester sup caput uestrū.
Mūdus ego ēē hoc ad gētes vadā.
Et migrās inde. Intrauit in domū cu-
iusdam noīe tyti iusti colētis deū: cui⁹
domus erat cōiuncta synagoga. Cri-
spus autē archisynagogus credidit
dñō cū omni domo sua: et multi corin-
thiorū audiētes credebat et baptizabā-
tur. Dixit aut dñs nocte p visionem
paulo. Noli timere: sed loquere et ne ta-
reas. Propter qd ego sum tecum: et ne-
mo apponet tibi ut noccat te: quoniā
ip̄lus ē michi iustus i hac ciuitate. Se-
dit aut ibi annū et sex menses: docens

apud eos vbum dei. Gallione aut pro-
cōsule achaie insurrexerūt uno aīo iu-
dei in paulū: et adduxerūt eū ad tribu-
nal dicētes: qā cōtra legem hic persua-
det hōminibz colere deū. Incipiete au-
tem paulo aperire os: dixit gallio ad
iudeos. Si qdē esset iniquū aliqd aut
facinus p̄sumū o viri iudei rde vos su-
stinerem: si vero questionēs sūt de vbo
et nominibz legis v̄re: vospī videritis.
Iudei ego horū nolo esse. Et cōmina-
uit eos a tribunali. Apprehēdēs aut
omnes sosthenen principē synagoge per-
cutiebāt eum ante tribunal: et nichil eorū
gallioni cure erat. Paulus vero cum
adhuc sustinisset dies multos: scatti-
bus valefaciens nauigauit siria et cū
eo priscilla et aquila: q sibi totonderat
in tenebris caput. Habebat enī votū.
Deuētq; ephesum: et illos ibi reliquit.
Ip̄e vero ingressus synagogā dispu-
tabat cū iudeis. Rogantibus autē eis
ut āpliori tēpore maneret nō cōsensit:
sed valefaciēs et dicēs iterū reuertar ad
vos deo volēte: p̄fct⁹ ē ab epheso. Et
descendēs cesareā ascendit et salutauit
ecclesiā: et descendit antiochiam. Et fa-
cto ibi aliquāto tēpore profectus ē. pr-
ambulās ēē ordine galatiā regionē
et frigiā: cōfirmās omnes discipulos.
Iude⁹ aut quidā appollo noīe alexan-
drinus natione vir eloquēs deuenit e-
phesum: potēs in scripturis. Hic erat e-
doctus viā dñi: et feruens spiritu loque-
batur et docebat diligēter ea q sūt ihesu:
sciens tantū baptisma iohannis. Hic
ergo cepit fiducialiter agere i synago-
ga. Quē cū audissent priscilla et aquila
assumpserūt eū: et diligentius repo-
suerūt ei viam dñi. Cum aut vellet ire
achaiam: rehortati fēs scripserūt disci-
pulis ut susciperent eū. Qui cū venisset:

rotulit multū hīs q̄ crediderūt. Vehementē enī iudeos reuicēbat: publice ostendēs per scripturas esse cristū ihesum.

Factum ē autē cū appollo **C. XIX.** esset corinthi: ut paul⁹ peragratis superioribz partibus veniret ephesū: et inueniret quosdā discipulos. Dixitq; ad eos. Si spiritū sanctū accepistis credentes? At illi dixerunt ad eū. Sed neq; si spiritus sanct⁹ est audiui⁹. Ille vero ait. In quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt. In iohānis baptismo. Dixit autē paulus. Iohānes baptizauit baptismo penitētiē ppli dicēns in eo q̄ uēturus esset post ipm ut crederet: hoc ē in ihesum. Hijs auditis: baptizati sunt in noīe dñi ihesu. Et cū imposuisset illis manus paulus: uenit spiritus sanct⁹ sup eos et loquebantur linguis: et pphetabāt. Erant autē omnes fere uiri duodeci. Introgressus autē synagogā cū fiducia loquebat per tres menses: disputās et suadēs de regno dei. Cum autē quidā indurarent et nō crederet maledicētes uiam dñi coram multitudinē: discedens ab eis segregauit discipulos: quotidie disputās in scola tyranni cuiusdā. Hoc autē factū est p biennium: ita ut q̄ habitabāt in asia audirēt uerbū dñi iudei atq; gentiles. Virtutesq; nō quolibet faciebat de⁹ p manū pauli: ita ut etiā sup languidos deferrent a corpore ei⁹ sudaria et semicinctia et recedebāt ab eis lāguores: et spiritus neq; egrediebatur. Temptauerūt autē quidā et de circūeuntibz iudeis exorcistis inuocare sup eos qui habebāt spiritus malos nomen dñi ihesu cristi dicentes. Adiuro uos p ihesum quē paulus p̄dicat. Erāt autē cuiusdā sceue iudei principis sacerdotū septem filij: qui hoc faciebāt. Respōdens

autē spiritus neq; dixit eis. Ihesum noui: et paulū scio. Vos autē q̄ estis? Et insiliēs homo i eos in quo erat demonium pessimū et dñatus amborū inualluit extra eos: ita ut nudi et vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autē notum factū ē omnibus iudeis atq; gentilibz q̄ habitabāt ephesi: et cecidit timor sup omēs illos: et magnificabāt nomen dñi ihesu. Multiq; credētū ueniebant cōfiteentes et ānūciantes actus suos. Multi autē ex eis qui fuerāt curiosi sedati cōtulerūt libros et cōbussērūt omēs corā omnibus: et cōputatis precijs illorū inuenerunt pecuniā denariorum quinquaginta milia. Ita foriter crescebat uerbū dei et cōfirmabāt. Hijs autē repletis posuit paulus i spiritu transita macedonia et archaia ire iherosolimā dicēs: quoniā postq; fuero ibi: oportet me et romam uidere. Mitteatis autē in macedoniā duos ex ministris sibi thimothēū et erastū: ipe remāsit ad tempus i asia. Facta ē autē illo tpe turbatio nō minima de uia domini. Demetrius enī quidam noīe argentarius faciēs edes argenteas dyane p̄stabat artificibus nō modicum questū: q̄s cōuocās et eos qui eiusmodi erāt opifices dixit. Viri scitis q̄a de hoc artificio ē nobis acq̄sitio: et uidetis et auditis q̄a nō solū ephesi sed pene totius asie paul⁹ hic suadēs auertit multā turbā dicēs: qm̄ nō sunt dii qui manibus sūt. Non solū autem hec periclitabit nobis pars i redargutionem uerē: sed et magne dyane templū in nichilū reputabit: et destrui incipiet maiestas ei⁹ quā tota et orbis asia colit. Hijs auditis repleti sunt ira: et exclamauerūt dicentes. Magna dyana ephesiorū. Et impleta est ciuitas

confusione: et impetū fecerunt uno animo in theatrum raptō gaio et aristarcho macedonibus comitibus pauli. Paulo autē volente intrare in populum non permiserunt discipuli. Quidā autē et de aliis principibus qui erant amici eius miserunt ad eum: rogantes ne se daret in theatrum. Alii autē aliud clamabant. Erat enim ecclesia confusa: et plures nesciebant quare et causa conuenissent. De turba autē detraxerunt alexandrum: propter eum iudeis. Alexander autē manu silentio postulato: volebat rationē reddere populo. Quē ut cognouerunt iudeum esse: vox facta est una omnium quasi per horas duas clamantium. Magna dyana ephesiorum. Et cum sedasset scriba turbas dixit. Viri ephesii: quoniam enim est hominem qui nesciat ephesiorum civitatē culticē esse magnę dyane ioui: proliis? Cū ergo hijs contradici non possit oportet vos sedatos esse: et nichil temere agere. Adduxistis enim homines istos: neque sacrilegos neque blasphemantes deā vram. Quod si demetrius et qui cum eo sunt artifices habent aduersus aliquē causā: conuentus forentes aguntur et proconsules sunt: accusent inuicē. Si quid autē alterius rei queritis: in legitima ecclesia poterit absolui. Nā et periclitamur argui seditionis hodiernę: cū nullus obnoxius sit de quo possim⁹ reddere rationē deus? isti. Et cū hec dixisset dimisit ecclesia. **C. XX.**

Postquam autē cessauit tumultus: vocatis paulus discipulis et exhortatus eos valedixit: et profectus ē ut iret in macedoniā. Cū autē perambulasset partes illas et exhortatus eos fuisset multo sermone venit ad greciam: ubi cū fecisset menses tres facte sunt illi insidie a iudeis nauigaturo in siriam: habuitque consiliū ut reuēteretur per macedoniā comitatus

est autē eum solipater pirciberoensis: thessalonicensium vero aristarchus et secus et gaius derbeus et thymotheus: asiā vero tichicus et trophimus. Qui cū precessissent sustinuerunt nos troade: nos vero nauigauimus post dies azimorum a philippis et uenimus ad eos troadem in diebus quinque: ubi demorati sumus diebus septē. Una autē sabbati cū uenissemus ad frangendū panē paulus disputabat cū eis profectus in crastinum: protaxitque symonē usque in mediam noctē. Erant autē lampades copiose in cenaclo: ubi eram⁹ congregati. Sedēs autē quidā adulescens nomine euthicus super fenestrā: cum mergeret somno graui disputante diu paulo dormiens cecidit de tercio cenaclo deorsum: et sublat⁹ est mortuus. Ad quem cū descendisset paulus incubuit super eum: et complexus dixit. Nolite turbari. Anima enim ipsius in ipso est. Ascendēs autē frangensque panem et gustās: satiusque allocutus est usque in lucē: et sic profectus est. Adduxerunt autē puerū uiuentē: et consolati sunt non minime. Nos autem ascendentes nauigauimus in asson: inde suscepturi paulū. Sic enim disposuerat: ipse per terrā iter factur⁹. Cū autē uenissemus in asson: assumpto eo uenimus mitilētem. Et inde nauigantes sequenti die uenimus ostra rhum: et alia die applicuimus samum: et sequenti die uenimus miletū. Proposuerat enim paulus transnauigare ephesum: ne qua mora illi fieret in asia. Isteinabat enim si possibile sibi esset: ut diē penthecosten faceret iherosolimis. A mileto autem mittēs ephesum uocauit maiores natu ecclesie: qui cū uenissent ad eum et similis esset: dixit eis. Vos scitis a prima die qua ingressus sum in asiā quāliter uobiscū per

omne tempus furtim uiuens dñō cū
omni humilitate ⁊ lacrimis ⁊ tēptati-
onibus q̄ michi acciderūt ēē inlidijis
iudeorū: quomodo nichil subtraxerim
uobis uiliū. quominus ānūciareim
uobis et docerē uos publice et per do-
mos: testificās iudeis atq; gentilibus
in deū penitētiā et fidē in dñm nr̄m
ih̄sum cr̄istū. Et nūc ecce alligat⁹ ego
sp̄ritu uado in iherl̄m q̄ in ea uetura
sint michi ignorās: nisi qd sp̄rit⁹ san-
ctus p̄ omēs ciuitates michi protesta-
tur dicēs: qm̄ uincula et tribulatiōes
iherosolimis me manent. Sed nichil
horū uereor: nec facio aīam meā p̄ci-
siozem q̄ me: dūmodo cōsummē cur-
sum meū et ministēriū uerbi qd̄ accepi
a dñō ih̄esu testificari euāgeliū gratie
dei. Et nūc ecce ego scio qā amplius
nō uidebitis faciē meā: uos omēs per
quos trāsiui p̄dicans regnū dei. Qua-
propter cōtestor uos h̄odierna die: qā
mūdus sū a sanguine omniū. Non
enī subterfugi quominus ānūciare
omē conciliū dei uobis. Attendite uo-
bis et uniuerso gregi: i quo uos sp̄rit⁹
sanctus posuit ep̄iscopos regere ecclesi-
am dei: quā acquisiuit sāguine suo.
Ego scio qm̄ intrabunt post discessio-
nem meā lupi rapaces i uos: nō par-
centes gregi. Et ēē uobis ip̄is resurgēt
uiri loquētes puerla: ut abducant di-
scipulos post se. Propter qd̄ uigilare
memoria retinētes: qm̄ p̄ triennū no-
cte et die nō cessauī cum lacrimis mo-
nētis unūquēq; vrm̄. Et nūc cōmen-
do uos deo ⁊ uerbo gratie ip̄ius: q̄ po-
tēs ē edificare ⁊ dare h̄ereditatē in san-
ctificatiōe om̄ibus. Argentū ⁊ aurum
aut uelē nulli⁹ occupari sicut ip̄i sciūt:
qm̄ ad ea q̄ michi opus erat et h̄ijs q̄
mecū sunt ministrauerūt manus iste.

Om̄ia ostendi uobis: qm̄ sic laboran-
tes oportet suscipere infirmos. ac me-
minisse uerbi dñi ih̄esu: quoniā ip̄e di-
xit. Beatius ē magis dare q̄ accipere.
Et cū hec dixisset: positis genibz suis
orauit cū om̄ibus illis. Magn⁹ autē
fletus fact⁹ est om̄iū: ⁊ procumbentes
sup̄ collū pauli osculabātur eū: dolen-
tes maxime in uerbo qd̄ dixerat quō-
niā amplius faciē ei⁹ nō essent uisu-
ri. Et deducebāt eū ad nauē. **C. XXI.**
Cum autē factū esset ut nauigare-
mus abstracti ab eis: redo cur-
su uenim⁹ chorum. ⁊ sequēti die rodū:
et inde pateram. Et cū inuenissem⁹ na-
uem trāstetantē i phenicē: ascendentes
nauigauim⁹. Cū apparuissem⁹ autē
cypro relinquētes eā ad sinistram naui-
gauimus i siria: et uenim⁹ tyrum. Ibi
enī nauis repositura erat onus. In-
uenis autē discipulis mansim⁹ ibi die-
bus septem. Qui paulo dicebāt p̄ sp̄ritū
tum: ne ascenderet iherosolimā. Et ēē-
pletis diebz profecti ibamus. Deducen-
tibz nos om̄ibz cum uxoribz ⁊ filiis
usq; foras ciuitatem: ⁊ positis genibz
in littore orauim⁹. Et cū ualefecissem⁹
inuicem ascendim⁹ nauē: illi autē redi-
erunt i sua. Nos uero nauigatione re-
plicita a tyro descendim⁹ p̄tolomaidā:
et salutatis fratribz māsim⁹ die una
apud illos. Alia autē die profecti ueni-
mus celareā. Et intrātes in domū phi-
lippi euāgeliste q̄ erat unus de septem:
māsim⁹ apud eū. Qui autē erat qua-
tuor filie uirgines p̄phetātes. Et cū mo-
raremur p̄ dies aliqt: superuenit qdam
uir a iudea p̄pheta noīe agabus. Is
cū uenisset ad nos tulit zonā pauli: et
alligans sibi p̄des ⁊ man⁹ dixit. Hec
dicit sp̄rit⁹ sāctus. Virū cui⁹ ē zona
hec sic alligabūt i iherusalē iudei: et

tradent in manus gentium. Quod cum audissemus rogabam⁹ nos. ⁊ qui loci illius erant: ne ascenderet iherosolimam. Tūc respōdit paulus et dixit. Quid facitis flentes et affligentes cor meum? Ego autē nō solum alligari: sed et mori in iherusalē paratus sum propter nomen dñi ihesu. Et cū ei suadere non possemus: quieui⁹ dicētes. Domini volūtas fiat. Post dies autem istos paratū ascendebam⁹ in iherusalē. Venerūt autē qdā ex discipulis a cesarea nobiscū: adducētes secum apud quē hōspitaremur iasonē quendam cypriū antiquū discipulum. Et cum venissem⁹ iherosolimā: libenter repererunt nos fratres. Sequēti autē die introibat paulus nobiscū ad iacobū: omnesq; collecti sunt seniores. Quos cū salutasset: narrabat p singula que deus fecisset i gentibus per ministeriū illius. At illi cū audissent magnificabant deū: dixeruntq; ei. Vides frater quot milia sūt i iudeis qui crediderūt: et omnes emulatores sunt legis. Audiverunt autē de te: qā discessionē doceas a moysē eorū qui p gentes sūt iudeorū: dicens nō debere eos circūcidere filios suos: neq; scdm cōsuetudinē ingredi. Quid ergo est? Vriq; oportet conuenire multitudinē. Audient enī te superuēnisse. Hoc ergo fac qd tibi dicimus. Sūt nobis viri quatuor votum habentes sup se. Hijs assumptis sanctifica te cū illis: et impende i illis ut radant capita: et scient omnes: quia que de te audiverunt falsa sūt: sed ambulās ⁊ ipse custodiēs legē. De hijs autē q crediderūt ex gentibus nos scripsim⁹ iudicātes: ut abstineant se ab ydolis immolato et sanguine et suffocato et fornicatione. Tūc paul⁹ assumptis viris postera

die purificatus cum illis intravit in templū: annūciāns repletionē dierū purificationis donec offerretur pro unoquoq; eorū oblatio. Cū autem septem dies cōsumarent: hijs qui de asia erant iudei cū vidissent eum i templo concitauerūt omnē populū: ⁊ iniecerunt ei manus clamantes. Viri israelite adiuuate. Hic ē homo q adducit populū et legem ⁊ locū hūc omēs ubiq; docens: insup et gentiles induxit in templum: et violavit sanctū locum istū. Viderant enī trophimū ephe-sium i ciuitate cum ipso: quem estimauerūt quoniā in templū introduxisset paul⁹. Commotaq; est ciuitas tota: et facta est concursio ppli. Et apphenderes paulū traherāt eum extra templū: et statim clausē sunt ianue. Quercntibus autē eum occidere: nuntiati sunt tribuno cohortis: qā tota cōfunditur iherusalem. Qui statim assumptis militibz ⁊ centurionibz decurrit ad illos: qui cum vidissent tribunū et milites: cessauerūt percutere paulū. Tūc accēssit tribun⁹ apphēndit eū ⁊ iussit eū alligari catenis duabz: ⁊ interrogabat quis esset: ⁊ quid fecisset. Alij autē aliud clamabāt i turba. Et cū non posset certū cognoscere p tumultu: iussit duci eum in castra. Et cū venisset ad grad⁹: contigit ut portaret a militibz ppter vim ppli. Sequebat enī multitudo ppli clamās: tolle eū. Et cū repisset induci in castra paul⁹: dicit tribuno. Si licet michi loqui aliquid ad te? Qui dixit ei. Grece nosti? Nōne tu es egipti⁹ qui ante hos dies tumultū excitasti: ⁊ eduxisti in desertū quatuor milia virorū sicariorū? Et dixit ad eū paul⁹. Ego hōmo sum quidē iudeus a tharso cilicie: nō ignote ciuitatis municeps. Rogo

autem te: permiſſe michi loqui ad po-
pulum. Et cum ille pmiſiſſet: paulus
ſtans in gradibus annuit manu ad
plebem: et magno ſilentio facto allocu-
tus eſt lingua hebreæ dicens. **C. xxii.**

Uiri fratres et patres: audite quā
ad vos nūc reddo rationē. Cū
audiſſent autē quia hebreæ lingua lo-
quitur ad illos: magis preſtiterunt ſi-
lentium. Et dixit. Ego ſū vir iudeus
natus tharſo ſilitie: nutritus autē in
iſta ciuitate ſecus pedes gamaliel-eru-
ditus iuxta veritatē paterne legis: e-
mulator legis ſicut et vos omnes eſtis
hodie: q̄ hāc viam pſecutus ſum uſq;
ad mortem: alligans et tradens in cu-
ſtodias viros ac mulieres: ſicut prin-
ceps ſacerdotū michi teſtimoniū red-
dit et omnes maiores natu: a quibus
et epiſtolas accipiēs ad fr̄s damascū per-
gebam ut adducerem inde vinctos in
iheruſalē ut punirent. Factū eſt autē
euntes me et appropinquāte damasco
media die ſubito de celo circumfulſit
me lux copioſa: et decedens in terram
audiui vocem dicentem michi. Sau-
le ſaule: quid me pſequeris? Ego autē
reſpōdi. Quis es dñe? Dixitq; ad me.
Ego ſum iheſus nazaren⁹: quē tu pſe-
queris. Et qui mecum erant lumen qdē
viderūt: vocem autē non audierūt ei⁹
qui loquebāt mecum. Et dixi. Quid fa-
ciā dñe? Dñs autē dixit ad me. Sur-
gens vade damascū: et ibi tibi dicetur
de omnibus q̄ te oporteat facere. Et cū
nō viderem p̄ claritate luminis illius:
ad manū deduct⁹ a comitibus: veni
damascū. Ananias autē quidam vir
ſcōm legem teſtimoniū habēs ab omni-
bus cohabitantibz iudeis: veniens ad
me et ſtans dixit michi. Saule frater
reſpice. Et ego eadem hōra reſpexi in eū.

At ille dixit. Deus patrum noſtrorū pre-
ordinauit te ut cognosceres volunta-
tem eius: ut videres iuſtū et audires vo-
cem ex ore eius: quia eris teſtis illius
ad omnes homines eorū que vidisti et
audiſti. Et nunc qd moraris? Eſur-
ge et baptiſare: et ablue peccata tua in-
uocato nomine ipſius. Factū eſt autē
reuerſenti michi in iheruſalim et oranti in
templo: fieri me in ſtupore mētis: et vi-
dere illū dicentem michi. Feſtina et exi
velociter ex iheruſalim: quoniā nō recipiet
teſtimoniū tuū de me. Et ego dixi. Do-
mine: ipſi ſciunt quia ego eram cōclu-
dens in carcerem: et cedens p̄ ſynagogas
eos q̄ credebant in te. Et cū fundretur
ſanguis ſtephani teſtis tui ego ſtabā
et conſentiebam: et cuſtodiebam veſtimēta in-
terficiētū illū. Et dixit ad me. Vade:
quā ego in nationes lōge mittā te. Au-
diebāt autē eū uſq; ad hoc verbū: et le-
uauerūt vocem ſuā dicentes. Tolle de
terra huiusmodi. Non enī fas ē eum
vivere. Vociferantibus autē eis et proi-
cientibus veſtimēta ſua et puluerem iac-
tantibus in aerem: iuſſit tribunus in-
duci eū in caſtra et flagellis credi et tor-
queri eū: ut ſciret propi quā cauſā ſic
acclamarent ei. Et cū aſtrinxiſſet eum
loris: dixit aſtanti ſibi centurioni pau-
lus. Si hominem romanū et iudicia-
tum licet vobis flagellare? Quo au-
dito centurio acceſſit ad tribunum: et
nūciauit ei dicens. Quid acturus es?
Hic enim homo ciuis roman⁹ eſt. Ac-
cedens autē tribunus dixit illi. Dic mi-
hi ſi tu roman⁹ es. At ille dixit. Etia.
Et reſpondit tribun⁹. Ego miſta ſum-
ma ciuitatem hāc conſecutus ſum. Et
paulus ait. Ego autē et natus ſū. Pro-
tinus ergo diſceſſerūt ab illo qui eum
torturi erāt. Tribunus quoq; timuit

postq̃ resciuit quia ciuis romanus
esset: et q̃a alligasset eū. Postera autē
die volens scire diligent⁹ qua eē cau-
sa accusaretur a iudeis soluit eū: et ius-
sit sacerdotes ouēre et omne cōciliū: et p-
ducēs paulū statuit int̃ illos. **C. xxm.**

Intendēs autē in concilium paulus ait.
Viri fratres: ego om̃i cōscientia bona
cōuersatus sum aīe deū usq; in hōdiē-
num diem. Princeps autē sacerdotū a-
naniās p̃cepit astantibz sibi percutere
os eius. Tūc paul⁹ dixit ad eū. Percu-
tiet te de⁹ paries dealbate. Et tu sedens
iudicas me scdm legem: et cōtra legem
iubes me p̃curi? Et q̃ astantibz dixerūt.
Summū sacerdotē dei maledicis? Di-
xit autē paulus. Nesciebā fratres: q̃a
princeps ē sacerdotū. Scriptum ē enī.
Principē ppli tui nō maledices. Sci-
ens autē paulus q̃a vna pars esset sa-
duceorū et altera phariseorū: exclamauit
in cōcilio. Viri fratres: ego phariseus
sum: fili⁹ phariseorū. De spe et de resur-
redione mortuorū ego iudico. Et cū
hec dixisset: facta ē dissensio inter pha-
riseos et saduceos: et soluta ē mltitudo.
Saducei autē dicūt non esse resurrecti-
onem mortuorū: neq; angelū neq; spi-
ritum: pharisei autē utraq; confitentur.
Factus ē autē clamor magnus: et ex-
surgētes quidā phariseorū: pugnabāt
dicentes. Nichil mali inuenim⁹ in ho-
mine isto. Quid si spirit⁹ locutus est
ei aut angelus? Et cū magna dissen-
sio facta esset: timens tribun⁹ ne discer-
petur paulus ab ipis: iussit milites
descendere et rapere eū de medio eorū:
ac deducere eū in castra. Sequētī autē
nocte assistens ei dñs ait. Cōstās esto.
Sicut enī testificatus es de me in ihe-
rusalē: sic te oportet et rome testificari.
Facta autē die collegerunt se quidam

ex iudeis: et deuouerūt se dicentes neq;
māducatuos neq; bibituos: donec
occiderent paulū. Erant autē plus quā
quadraginta viri q̃ hāc coniurationē
fecerāt: qui accesserūt ad principes sa-
cerdotū et seniores: et dixerūt. Deuotio-
ne deuotim⁹ nos nichil gustatuos:
donec occidam⁹ paulū. Nunc ergo
vos notum facite tribuno cū cōsilio:
ut producat illū ad vos tanq̃ aliqd
certius cognituri de eo. Mos vero pri-
usq; appropiet parati sumus interfice-
re illū. Quod cū audisset fili⁹ sororis
pauli insidias: venit et intrauit in ca-
stra: nūciauitq; paulo. Vocās autem
paulus ad se unū ex centurionibz ait.
Adolescētē hūc adduc ad tribunū. Ha-
bet enī aliqd indicare illi. Et ille qdē
assumēs eum: duxit ad tribunū et ait.
Vindus paul⁹ rogauit me hūc ado-
lescentem pducere ad te: habētē ali-
quid loqui tibi. Apprehēdens autē tri-
bun⁹ manū illi⁹ secessit cū eo seorsum:
et interrogauit illū. Quid ē qd habes
indicare michi? Ille autē dixit. Iudeis
cōuenit rogare te ut crastina die pdu-
cas paulū in cōciliū: quasi aliquid
certius inquisituri sint de illo: tu vero
ne credideris illis. Insidiant enim ei
ex eis viri āplius q̃ quadraginta: q̃
se deuouerūt nō manducare neq; bibe-
re donec interficiāt eū: et nūc parati sūt
respectātes promissum tuū. Tribunus
igit̃ dimisit adolescentē: precipiens ne
cui loqueret: qm̃ hec nota sibi fecisset.
Et vocatis duobus cēturionibus di-
xit illis. Parate milites ducentos ut
eant usq; cesareā: et equites septuagin-
ta et lancearios ducentos a tertia ho-
ra noctis: et iumenta parate. Ut impo-
nentes paulū: saluū pducerent ad fe-
licem presidem. Timuit enim ne forte

rauerent eū iudei et occiderent: et ipſe poſtea calumniā ſuſtineret. Scribens ei epiſtolā: continētē hec. Claudi⁹ liſias: optimo pſidi felici ſalutem. Virum hūc cōpreheſum a iudeis et incipientem interfici ab eis. ſuperueniēs cū exercitu eripui cognito quia romanus eſt: volensq; ſcire cauſam quā obiciebant illi. Deduxi eum in conciliū eorū. Quē inueni accusari de queſtionibus legis ipſorū: nichil vero dignū morte aut vinculis habentē crimen. Et cum michi perlatum eſſet de inſidijs quas parauerāt illi miſi eum ad te: denunciāns ⁊ accuſatoribz ut dicant apud te. Vale. Milites vero ſcđm preceptum ſibi aſſumentes paulū duxerunt p noctem in antipatridem: ⁊ poſtera die diſmiſſis equitibus ut cū eo irent: reuerſi ſunt ad caſtra. Qui cū reſuiſſent reſaream ⁊ tradidiſſent eplam preſidi: ſtatuērunt ante illū et paulū. Cū legiſſet aut et interrogaiſſet de qua prouintia eſſet: ⁊ cognosceſſis q̄a de ſilicia: audiāmi te inq̄r cū accuſatores tui venerūt. Quſſitq; i p̄torio herodis cuſtodiri eū.

Poſt quinq; autē dies **C. xxiii** Deſcendit princeps ſacerdotum ananias cū ſenioribz quibuſdā et tertullo quodā oratore: q̄ adierunt preſidem aduſus paulū. Et citato paulo: cepit accuſare tertullus dicens. Cū in multa pace agamus p te ⁊ multa corrigant per tuā prouidentia: ſemp ⁊ ubiq; ſuſcipim⁹ optime felix cū omni grānarum actione. Ne diucius autem te protrahā: oro breuiter. ut audias nos pro tua clemētia. Inuenim⁹ hunc hominem peſtiferū ⁊ cōcitantem ſeditōnē om̄ibus iudeis i vniuerſo orbe. ⁊ adorem ſeditōnis ſede nazarenorū: q̄ etiā templū violare conatus eſt: quem et

apprehenſum voluim⁹ ſcđm legem noſtram iudicare. Superueniens aut tribunus liſias cum vi magna eripuit eū de manibz nr̄is iubēs accuſatores eius ad te venire: a quo poteris ipſe iudicans de om̄ibus iſtis cognoscere: de quibz nos accuſam⁹ eū. Adicerūt aut et iudei: dicētes hec ita ſe habere. Reſpōdens aut paulus: annuente ſibi preſide dicere. Ex multis ānis te eſſe iudicē genti huius ſciens: bono animo pro me ſatiffaciā. Potes enī cognoscere quia nō plus ſunt michi dies q̄ duodecim ex quo aſcendi adorare i iheruſalem: ⁊ neq; i templo inuenerūt me cū aliquo diſputātem aut cōcuſum faciētem turbe neq; in ſynagogis neq; in ciuitate: neq; probare poſſunt tibi de quibus nūc me accuſant. Confiteor aut hpc tibi q̄ ſcđm ſectam quā dicunt heretici ſic deſeruiſſe patri ⁊ deo meo: credēs om̄ibus q̄ in lege et pphetis ſcripta ſunt: ſpem habens in deū quā et hī ipſi exſpectāt. reſurrectionē futurā iuſtorū et iniquorū. In hpc ⁊ ipſe ſtudio ſine offenditō cōſcientiā habere ad deum: ⁊ ad homines ſemp. Poſt ānos aut plures elemoſinas factur⁹ i gentem meā veni. ⁊ oblationes ⁊ vota: in quibz inuenerūt me purificatū in templo: nō cum turba neq; cū tumultu. Et apprehenderūt me: clamantes ⁊ dicentes. Tolle inimicū noſtrū. Quidā autē ex aſſa iudei q̄s oportebat apud te preſto eſſe et accuſare ſi quid haberent aduerſum me: aut hī ipſi dicant ſi quid inuenerūt i me iniquitatis cū ſtem in concilio: niſi de vna hac ſolūmodo voce qua clamaui inter eos ſtans: qm̄ de reſurrectione mortuorū ego iudico: hodie a vobis. Diſtulit aut illos felix: rectiſſime ſciens de via hac dicēs. Cū

tribunus lysias descenderit audiā vos. Quisq; centurioni custodire eū et habere requiē: nec quēq; de suis prohibere ministrare ei. Post aliquot autem dies veniens felix cū drusilla uxore sua que erat iudea vocavit paulū: et audiuit ab eo fidem que est in cristū ihesum. Disputante autē illo de iusticia et castitate et de iudicio futuro: tremefact⁹ felix respōdit. Quod nūc attinet vade: tempore autē opportuno accersiam te: simil et sperans qd pecunia ei daret a paulo: propter quod et frequēter accersies eū loquebat cū eo. Biennio autē expleto: accepit successorē felix portū festū. Volens autem gratiā prestare iudeis felix: reliquit paulū vindum. **Cxxv.**

Festus ergo cū venisset in provinciam: post tridū ascendit iherosolimam a cesarea. Adieruntq; eum principes sacerdotū et primi iudeorū adūsus paulū: et rogabāt eū postulantes gratiā adūsus eū ut iuberet pducī eum in iherlm: insidias tendentes ut interficeret eum in via. Festus autē respōdit seruari quidē paulū in cesarea: se autē maturius profecturū. Qui ergo in vobis ait potentes sunt descendētes simul: si qd est in viro crimē accusent eum. Demoratus autē inter eos dies nō ampli⁹ q̄ octo aut decem descendit cesareā: et altera die sedit pro tribunali: et iussit paulū adduci. Qui cū pductus esset circūsteterūt eū q̄ ab iherosolima descenderāt iudei multas et graves causas obiciētes quas nō poterant probare: paulo rationē reddēte: qm neq; in legē iudeorū: neq; in templum: neq; i cesarē quicquid peccavi. Festus autē volens gratiā prestare iudeis: respōdens paulo dixit. Vis iherosolimā ascendere: et ibi de hīs iudicari apud

me? Dixit autē paulus. Ad tribunal cesaris sto: ibi me oportet iudicari. Iudeis nō nocui: sicut tu meli⁹ nosti. Si enī nocui aut dignū morte aliqd feci: non recuso mori. Si vero nichil ē eorū que hī accusant me: nemo potest me illis donare. Cesarem appello. Tunc fest⁹ cū cōsilio locut⁹ respōdit. Cesare appellasti: ad cesarem ibis. Et cū dies aliquot transacti essent: agrippa rex et bernice descenderūt cesareā ad salutandum festū. Et cū dies plures ibi morarent: festus regi iudicavit de paulo dicens. Vir quidā ē derelictus a felice vindus: de quo cū essem iherosolimis adierūt me principes sacerdotū et seniores iudeorum: postulantes aduersus illū damnationē. Ad quos respondi: quia nō ē romanis cōsuetudo donare aliquē hominē priuū: is q̄ accusatur p̄sentes habeat accusatores: locūq; defendendi accipiat ad abluēda crimina que ei obiciunt. Cū ergo huc cōuenissent: sine ulla dilatione in sequēti die sedens pro tribunali iussi adduci vir. De quo cū stetisset accusatores nullā causam deferēbāt de q̄bus ego suspicabar malū: questionēs vero quasdam de sua superstitione habebāt aduersus eum: et de quodā ihesu defundo quē affirmabat paulus vivere. Quēstas autē ego de huiusmodi questione: dicebā si vellet ire iherosolimā: et ibi iudicari de istis. Paulo autē appellante ut euaretur ad augusti cognitionē: iussi euari eū donec mittā eū ad cesarē. Agrippa autē dixit ad festū. Volēbā et ipse hominē audire. Cras inquit audies eū. Altera autē die cū venisset agrippa et bernice cū multa ambitione et introissent in adiutorū cū tribunis et viris principalibus ciuitatis: iubente festo

adductus est paulus. Et dixit festus. Agrippa rex et omnes qui simul adestis nobiscum viri: videtis hunc hominem de quo omnis multitudo iudeorum interpellauit me iherosolymis petentes et clamantes: non oportere eum vivere amplius. Ego vero comperi nichil dignum morte eum amisisse. Ipso autem hoc appellate: ad augustum iudicium mittere. De quo quid certum scribam domino non habeo: propter quod perduximus eum ad vos et maxime ad te rex agrippa: ut interrogatione facta habeam quid scribam. Sine ratione enim michi videtur mittere vindictam: et causas eius non significare. **C. xxvi.**

Agrippa vero ad paulum ait. Permittitur tibi loqui per te ipsum. Tunc paulus recta manu cepit rationem reddere. De omnibus quibus accusor a iudeis rex agrippa estimo me beatum apud te: cum sim defensurus me hodie: maxime te sciente omnia que apud iudeos sunt consuetudines et questiones: propter quod obsecro patienter me audias. Et quidem vitam meam a iuventute que ab initio fuit in gente mea in iherosolymis nouerunt omnes iudei: presciantes me ab initio si uelint testimonium perhibere quoniam secundum certissimam sectam nostre religionis uixi phariseus. Et nunc in spe quam ad patres nostros repromissionis facta est a deo: hoc iudicio subiectus: in qua duodecim tribus nostre nocte et die deservientes sperant deuenire. De qua spe accusor a iudeis rex. Quid incredibile iudicat apud vos si deus mortuos suscitatur? Et ego quidem estimaueram me aduersus nomen ihesu nazareni debere multa contraria agere: quod et feci iherosolymis. Et multos sanctorum ego in carceribus inclusi a principibus sacerdotum potestate accepta: et cum occiderent

detuli sententiam. Et per omnes synagogas frequenter puniens eos: compellebam blasphemare: et amplius insanies in eos: persequabar usque in ceteras ciuitates. In quibus dum irem damasum: cum potestate et premissu principum sacerdotum: die media in uia uidi regem de celo supra splendorem solis circumfulsisse me lumen: et eos qui mecum simul erant omnesque nos cum decidissemus in terram audiui uocem loquentem michi hebraica lingua. Saule saule quid me persequeris? Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Ego autem dixi. Quis es domine? Dominus autem dixit. Ego sum ihesus: quem tu persequeris. Sed resurge: et sta supra pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi: ut constituam te ministrum et testem eorum que uidisti et eorum quibus apparebo tibi: eripiens te de populis et gentibus in quas nunc ego mitto te: aperire oculos eorum ut conuertantur a tenebris ad lucem: et de potestate sathane ad deum: ut accipiant remissionem peccatorum et sortem inter sanctos per fidem quam est in me. Unde rex agrippa non fui incredulus celesti uisioni: sed hiis qui sunt damasci primum et iherosolymis et in omnem regionem iudee: et gentibus annuntiabam: ut penitentiam agerent: et conuerterentur ad deum: digna penitentiae opera facientes. Hac res causa me iudei cum essem in templo comprehensum temptabant interficere. Auxilio autem adiutus dei usque in hodiernum diem sto testificans minori atque maiori: nichil recusa dicens quod que prophete locuti sunt futura esse et moyses: si passibilis christus: si primus ex resurrectione mortuorum lumen annuntiaturus est populo et gentibus. Nec loquente eo et rationem reddente: festus magna uoce dixit. Insanis paule. Multe te littere ad insaniam conuertunt. Et paulus:

non insano inquit optime fecte: sed veritatis et sobrietatis verba loquor. Scit enim de hijs rex: ad quē et constanter loquor. Latere enim eum nichil horū arbitror. Neque enim in angulo quicquid huius gestū est. Credis rex agrippa prophetis? Scio quā credis. Agrippa autē ad paulū. In modico suades me christianū fieri. Et paulus. Opto apud deū et in modico et in magno: nō tantum te sed etiā omnes quī audiūt hodie fieri tales qualis et ego sum: exceptis vinculis hīs. Et resurrexit rex et preces et bernice et quī assidebāt eis. Et cū secessissent. loquebantur ad inuicē dicentes: quia nichil morte aut vinculis dignū quid fecit homo iste. Agrippa autē fecte dixit. Dimitti poterat homo hic: si non appellasset cesarem. **C. xxvii.**

Ut autē iudicatū est nauigare eū in ytaliam et tradi paulū cū reliquis custodijs centurioni nocte iulio cohortis auguste: ascendentes nauem adrumetinam incipientem nauigare. circa alie loca sustulim⁹: perseuerate nobiscū aristarcho macedone thessalonicense. Sequenti autē die uenimus sydonē. Humane autē tractās iulius paulum permisit ad amicos ire: et curā sui agere. Et inde cū sustulissent⁹ subnauigauimus cyprū: propterea quod essent venti contrarij. Et pelagus cilicie et pamphiliē nauigātes uenim⁹ listram que est cilicie: et ibi inueniens centurio nauem alexandrinā nauigantē in ytaliam: transposuit nos in eā. Et cū multis diebus tarde nauigarem⁹ et uix deuenissemus orea grydū: prohibere nos uento adnauigauim⁹ crete iuxta salmōnem. Et uix iuxta nauigātes uenimus in locū quendā quī uocat⁹ boniportus: cui iuxta erat ciuitas thalassa. Multo

autē tpe peracto et cū iam non esset tuta nauigatio eo quod et ieiuniū iā pterisset: consolabatur eos paulus dicens eis. Viri: uideo quā cū iniuria et multo damno nō solū oneris et nauis: sed etiā animarū nāra incipit nauigatio. Centurio autē gubernatori et naudero magis credebatur: quā hijs que a paulo dicebantur. Et cū apert⁹ portus nō esset ad hyemandum: plurimi statuerūt consilium nauigare inde si quo modo possent deuenientes phenicem hyemare portū crete respiciētem ad affricū et ad thorū. Aspirante autē austro estimātes propositū se tenere: cū subtilissent de ason. legebant cretā. Non post multum autem misit se orea ipsam uetus typhonicus: quī uocat⁹ euroaquilo. Cūque arrepta esset nauis: et nō posset conari in uentum: data naue flatibus ferebamur. In insulā autē quandā decurrētes que uocatur cauda: potuim⁹ uix obtinere scapham. Qua sublata adiutorijs utebantur accingētes nauem: timentes ne in syrtim inciderēt: summisso uase sic ferebant. Valida autē nobis tempestate iactatis. sequenti die iactū fecerūt: et tertia die suis manibus aruamēta nauis proiecerūt. Neque autē sole neque syderibus apparētib⁹ per plures dies et tempestate nō exigua imminēte: iā ablata erat spes omnis salutis nre. Et cū multa ieiunatio fuisset: tūc stās paul⁹ in medio eorū dixit. Oportuerat quidē o uiri audito me non egredi a creta: lucrig: facere iniuriā hāc et iacturā. Et nūc suadeo uobis bono animo esse. Amisso enim nullius animē erit ex nobis: pterquā nauis. Astitit enim michi hac nocte angelus dei cui⁹ sum ego et cui de seruiō dicens. Ne timeas paulē: cesari te oportet assistere. Et ecce donauit tibi

deus omnes qui nauigant tecum. Propter quod bono animo estote viri. Credo enim deo: quia sic erit quemadmodum dictum est michi. In insulam autem quandam oportet nos deuenire. Sed postea quam quartadecima nox superuenit: nauigantibus nobis in adria circa mediam noctem suspirabant naute apparere sibi aliquam regionem. Qui et summittentes bolidem inuenerunt passus viginti: et pusillum inde separati inuenerunt passus quindecim. Timentes autem ne in aspera loca incideremus: de puppi mittentes anchoras quatuor optabant diem fieri. Nautis vero querentibus fugere de nauis: cum misissent scapham in mare sub optentu quasi inciperet a prora anchoras recendere: dixit paulus centurioni et militibus. Nisi hi in nauis manserint: vos salui fieri non potestis. Tunc absciderunt milites funes scaphae: et passi sunt eam recidere. Et cum lux inciperet fieri: rogabat paulus omnes sumere cibum dicens. Quartadecima die hodie respectantes ieiunium permanetis: nichil accipientes. Propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra: quia nullius vestrum capillus de capite peribit. Et cum hec dixisset: sumens panem gratias egit deo in conspectu omnium: et cum fregisset cepit manducare. Animaeque omnes facti omnes: et ipsi assumpserunt cibum. Erant autem uiuentes aie in nauis ducente septuaginta sex. Et satiati cibo alleuiabant nauem: iactantes triticum in mare. Cum autem dies factus esset terram non agnoscebant: sinum vero quandam considerabant habentem litus: in quem cogitabant si possent eicere nauem. Et cum anchoras sustulissent amittebant se mari: simul laxantes iuncturas gubernaculorum: et leuato artemone secundum aure flatum tendebant ad litus. Et cum

incidissemus in locum bithalassum impigerunt nauem: et prora quidem fixa manebat immobilis: puppis vero soluebat a vi maris. Militum autem consilium fuit ut custodias occiderent: ne quis cum enatasset effugeret: centurio autem volens euare paulum prohibuit fieri. Quisq; eos qui possent natate mittere se primos et euadere et ad terram eire: et ceteros alios in tabulis ferebant: quosdam super ea que de nauis erant. Et sic factum est: ut omnes aie euaderent ad terram. **C. xxviii.**

Et cum euasissemus: tunc cognouimus quia mitilene insula vocabatur. Barbari vero preestabant non modicam humanitatem nobis. Accensa enim pirareficebant nos omnes: propter ymbrem qui imminebat et frigus. Cum aggregasset autem paulus sarmetorum aliquantam multitudinem et imposuisset super ignem: uixit a calore cum processisset inuasit manum eius. Ut vero uiderunt barbari pedentem bestiam de manu eius: ad inuicem dicebant. Vtique homicida est homo hic: qui cum euasit de mari ultio non limit eum uiuere. Et ille quidem executiens bestiam in ignem: nichil mali passus est. At illi existimabant eum in tumore ducendum: et subito casurum et mori. Diu autem illis sperantibus et uidentibus nichil mali in eo fieri: conuertentes se dicebant eum esse deum. In locis autem illis erat predia principis insule nomine publici: qui nos suscipiens: triduo benigne exhibuit. Contigit autem patrem publici febribus et dissenteria uexatum iacere. Ad quem paulus intrauit: et cum orasset et imposuisset ei manus saluauit eum. Quo facto: omnes qui in insula habebant infirmitates accedebant et curabantur. Qui etiam multis honoribus nos honorauerunt: et nauigantibus imposuerunt que necessaria

erant. Post menses aut tres nauiga-
uimus i nauī alexādrina q̄ in insula
hyemauerat: cui erat insigne castrorū.
Et cū uenissemus siraculam: māsīm⁹
ibi triduo. Unde circūlegentes deueni-
mus regium: et post unū diem flante
austro scō a die uenimus putheolos.
ubi inuētis frīb⁹ rogati sumus mane-
re apud eos dies septē: et sic uenimus
romam. Et inde cū audissent fratres
occurrerunt nobis usq; ad appij forū.
et tribus tabernis. Quos cū uidisset
paulus: gratias agens deo accepit
fiduciā. Cū autē uenissemus romam
pmissum est paulo pmanere sibi met:
cum custodiente se milite. Post terciū
autē diē conuocauit p̄mos iudeorū.
Cumq; uenissent dicebat eis. Ego uiri
fratres nichil aduersus legem faciens
aut morem paternū: uindus ab ihero-
solimis tradit⁹ sum i man⁹ romano-
rum: q̄ cū interrogationē de me habu-
issent uoluerūt me dimittere: eo q̄ nul-
la esset causa mortis in me. Cōtradi-
centib⁹ aut iudeis coactus sū appellare
cesarem: nō quasi gentē meā habens
aliquid accusare. Propter hāc igitur
causam rogauī uos uidere et alloqui.
Propter spem enī israhel cathena hac
circundatus sum. At illi dixerūt ad eū.
Nos neq; litteras accepimus de te a
iudea: neq; adueniēs aliq̄s fratrū nū-
ciavit aut locutus ē quid de te malū.
Rogamus aut a te audire que sentis.
Nam de secta hac notū est nobis: q̄ a
ubiq; ei tradit⁹. Cū cōstituissem aut
illi diē uenerūt ad eū in hospitīū pluri-
mi: quib⁹ eponēbat testificans regnū
dei suadensq; eis de ihesu ex lege moy-
si et prophetis a mane usq; ad uesperā.
Et quidā credebat hīs que dicebant:
quidā uero nō credebat. Cūq; inuicem

non essent cōsentientes: discedebant
dicente paulo unū verbū. Quia bene
spiritus sand⁹ locutus est per ysaiam
prophetā ad patres n̄ros dicens. Va-
de ad pplm istū et dic. Aure audietis
et nō intelligetis: et uidentes uidebitis
et non perspicietis. Quicquid autē ē cor
ppli huius et aurib⁹ grauit̄ audierūt
et oculos suos cōpresserūt: ne forte ui-
deant oculis et aurib⁹ audiat et corde
intelligat: et cōuertant se et sanent eos.
Notū ergo sit uobis: qm̄ gentib⁹ mis-
sum est hpc salutare dei: et ipsi audierūt.
Et cū hec dixisset: egerunt ab eo iudei
multam habētes inter se questionem.
Māsīt aut biennio toto in suo cōdu-
tu: et suscipiebat omēs q̄ ingrediebā-
tur ad eū: p̄dicans regnū dei et docens
que sunt de dño ihesu cristo cū omni
fiducia sine prohibitione. **Explicit**
act⁹ apostolorū incipit pro-
log⁹ i eplās canonicas.

Non ita ē ordo apud grecos
qui integre sapiūt fidēq;
rectā sedant eplārū septē.
q̄ canonicē nuncupant: si-
cut i latinis codicib⁹ inueniūt: ut quia
petrus est p̄mus i ordine apostolorū
prime sūt etiā ei⁹ epistole i ordine cete-
rarum. Sed sicut euangelistas dudū
ad ueritatis lineā correxi⁹: ita has
proprio ordini deo inuātē reddimus.
Est enī una earū prima iacobi: due pe-
tri: tres iohannis: et iude una. Que si
sic ut ab eis digeste sunt ita quoq; ab
interpretib⁹ fideliter i latinū uerterētur
eloquiū: nec ambiguitatē legentibus
facerent: nec sermonū sese uarietas im-
pugnaret: illo p̄cipue loco ubi de uni-
tate trinitatis in prima iohānis epla
positū legim⁹: in qua etiā ab infideli-
bus trāslatorib⁹ multū creatum esse a

fidei veritate compertim⁹: tū tantum-
modo vocabula hpc ē aque sāguinis
et spirit⁹ ī ipa sua editōne ponētib⁹:
et patris verbiq; ac spirit⁹ testimoniū
omittentib⁹. in quo maxime et fides
katholica roborat⁹: et patris et filij et
spiritus sācti una diuinitatis substā-
tia comprobat⁹. In ceteris vero eplis
quātum a nostra aliorū discer editō: le-
ctoris prudentie derelinquo. Sed tu
virgo cristi eustochium dū a me impē-
sus scripture veritatē inquiris meam
quāmodo senectutē inuidorū denicib⁹
corrodendā reponis: q̄ me falsarium
corruptoremq; sandarū pnuānt scri-
pturarū. Sed ego ī tali opere nec emu-
lorū meorū inuidiā ptimesco: nec san-
cte scripture veritatē postcib⁹ denega-
bo.

**Argumentū in episto-
lam s. iacobi apostoli.**

Iacobus ap⁹us sandū instruit clerum
de cultura celestiuū pceptorū et regula
katholice obseruātie: et de inuide pa-
riētie maiestate: et de reuelatōne pluri-
morum: et de mendatio magistrorū.

Incipit eplā iacobi. C. 1.

Iacobus dei et dñi nostri ihesu cristi
seruus: duodecim tribub⁹ que sunt ī
dispersione salutē. Omne gaudium
existimate fratres mei cū ī temptatio-
nes varias incideritis: scientes q̄ pro-
batio fidei vestre paciētiā operat⁹. Pa-
ciētia aut op⁹ pfectū habeat: ut sitis per-
fecti et integri ī nullo deficientes. Si q̄s
aut vrm indiget sapientia postulet a
deo q̄ dat omnib⁹ affluenter et non
improperat: et dabit ei. Postulet autē
ī fide: nichil hesitās. Qui enī hesitat
similis ē fluctui maris: q̄ a vento mo-
uetur et circūfert⁹. Nō ergo estimet ho-
mo ille q̄ accipiat aliquid a domino.

Vir duplex animo incōstans ē ī o-
mnib⁹ vijs suis. Gloriet⁹ aut frater
humilis ī exaltatione sua: diues au-
tem ī humilitate sua: qm̄ sicut flos fe-
ni transibit. Exortus ē enī sol cū ardo-
re et arefecit fenu: et flos eius decidit:
et decor vultus ei⁹ deperijt. Ita et diues
ī itineribus suis marcescet. Beatus
vir qui suffert temptationē: quoniā
cū probatus fuerit accipiet coronā vi-
te: quā reppromisit d⁹ diligentibus se.
Nemo cū temptatur dicat: qm̄ a deo
temptat⁹. Deus enī intemptator malo-
rum ē. Ipse aut neminē tēptat. Quis-
quisq; vero temptat⁹ a concupiscētia
sua: abstractus et illedus. Deinde con-
cupiscētia cū conceperit parit peccatū:
peccatū vero cū consummatū fuerit gene-
rat mortē. Nolite itaq; errare fratres
mei dilectissimi. Omne datū optimū
et omne donū pfectū desurlū ē descen-
dens a patre luminū: apud quē non ē
transmutatō: nec vicissitudinis obum-
bratio. Volūtariē enī genuit nos ver-
bo veritatis: ut simus iniciū aliqd cre-
ature ei⁹. Scitis fratres mei dilectissi-
mi. Sit aut omis hpmo velox ad au-
diendū: tardus aut ad loquendū: et
tardus ad irā. Ira enī viri iusticiā dei
non operat⁹. Propter qd abicientes o-
mnē inuidiciā et abūdāciā malicie:
ī mānētudine suscipite insitū verbū:
quod potest saluare aīas vras. Esto-
te autē factores verbi et nō auditores
tantū fallentes volmeripos: qā si quis
auditor est verbi et nō factor hic compa-
rabit viro cōsideranti vultū nativita-
tis sui ī speculo. Cōsiderauit enī se et
abiit: et statim oblitus ē qualis fuerit.
Qui aut pspegerit ī lege pfecte liberta-
tis et permanserit nō auditor obliuio-
sus fact⁹ sed factor operis: hic beatus

in facto suo erit. Si quis autem putat se religiosum esse non retinens linguam suam sed seducens cor suum: huiusmodi vana est religio. Religio munda et immaculata apud deum et preterea haec est: visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum: et immaculatum se custodire ab hac seculo.

Frateres mei: nolite in personarum acceptione habere fidem domini nostri ihesu christi glorie. Etiam si introierit in conventum vestrum vir aureum anulum habens in veste candida: introierit autem et pauper in sordido habitu: et intendatis in eum qui indutus est veste preclara et dixeritis tu sede hic bene: pauper autem dicatis tu sta illic: aut sede sub scabello pedum meorum: nonne iudicatis apud vosmetipsos et facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite fratres dilectissimi. Nonne deus elegit pauperes in hoc mundo divites in fide et heredes regni: quod repromisit deus diligentibus se? Vos autem ex honorastis pauperem. Nonne divites per potentiam opprimunt vos: et ipsi attrahunt vos ad iudicia? Nonne quia ipsi blasphemant bonum nomen quod invocatum est super vos? Si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas diliges proximum tuum sicut teipsum: benefacis: si autem personas accipitis peccatum operamini: redarguti a lege quasi transgressores. Quicumque autem totam legem servaverit: offendat autem in uno: factus est omnium reus. Qui enim dixit non mechaberis: dixit et non occides. Quod si non mechaberis: occides autem: factus es transgressor legis. Sic loquimini et sic facite: sicut per legem libertatis incipientes iudicari. Iudicium enim sine misericordia illi: qui non facit misericordiam. Superexaltat autem misericordia iudicium. Quid poterit fratres mei si fidem quis dicat se habere: opera

autem non habeat? Nunquid poterit fides saluare eum? Si autem frater et soror nudi sint et indigeant victu quotidianum: dicat autem aliquis re vobis illis: ite in pace: calefacimini et saturamini: non dederitis autem eis que necessaria sunt corpori: quod proderit vobis? Sic et fides si non habeat opera: mortua est in semetipsa. Sed dicit aliquis. Tu fidem habes: et ego opera habeo. Ostende michi fidem tuam sine operibus: et ego ostendam tibi re operibus fidem meam. Tu credis quoniam unus est deus: benefacis. Et demones credunt: et contremiscunt. Vis autem scire o homo inanis: quoniam fides sine operibus otiosa est? Abraham pater noster nonne re operibus iustificatus est: offerens ysaac filium suum super altare? Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius: et re operibus fides consummata est? Et suppleta est scriptura dicens. Credidit abraham deo: et reputatum est illi ad iusticiam: et amicus dei appellatus est. Videtis quoniam re operibus iustificatus homo: et non re fide tantum? Similiter et raab meretrix: nonne re operibus iustificata est suscipiens nuncios: et alia via eiciens? Sicut etiam corpus sine spiritu mortuum est ita et fides sine operibus mortua est. **C. III.**

Nolite plures magistri fieri fratres mei: scientes quoniam magis iudicium sumitis. Qui multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit: hic perfectus est vir. Potest etiam freno circumducere totum corpus. Si autem quis frenum in ora mittimus ad consentiendum nobis: omne corpus illorum circumferimus. Et ecce naues cum magne sint et a ventis validis minentur: circumferuntur autem a modico gubernatore ubi impetum dirigentis voluerit. Ita et lingua modicum quidem membrum est: et magna exaltat.

Ecce quātus ignis q̄ magnā siluam incendit. Et lingua ignis ē: uniuersitas iniquitatis. Lingua constituitur ī membris nr̄is que maculat totū corpus: et inflāmat rotam natiuitatis nostre inflāmata a gehenna. Om̄is enī natura bestiarū et volucrum et serpentium etiā et ceterorū domant et domita sunt a natura humana: linguā aut null⁹ hominū domare potest. Inquietum malum: plena veneno mortifero. In ipsa benedictio deū et patrē: et in ipsa maledictio hoīes q̄ ad ymaginē et similitudinē dei facti sunt. Ex ipso ore procedit benedictio et maledictio. Nō oportet fratres mei hec ita fieri. Nunquid fons de eodē foramine emanat dulcem et amarā aquā? Nunquid potest fratres mei ficus uvas facere: aut uitis ficus? Sic neq; salsa dulcē potest facere aquā. Quis sapiēs et disciplinatus inter uos? Ostendat ex bona cōuersatione operationē suā in mansuetudine sapiētie. Quod si zelū amarū habetis: et cōtentiones sint in cordibz vris: nolite gloriari et mendaces esse adūsus veritatē. Non est enim ista sapiētia desursum descendēs a prē luminū: sed terrena animalis dyabolica. Vbi enī zelus et contentio: ibi inconstantia et om̄e opus prauū. Que aut desursum ē sapiētia: p̄mū quidē pudica ē deinde pacifica. modesta suauis. bonis cōsentēs plena misericordie et fructibus bonis: iudicans sine simulatione. fructus aut iusticie ī pace seminat: faciētibz pacem. **C. III.**

Unde bella et lites ī uobis? Nonne ex concupiscētijs vris: q̄ militāt in membris vris? Concupiscitis et nō habetis: occiditis et zelatis: et non potestis adipisci. Lingatis et belligeratis:

et nō habetis propter quod nō postulatis. Petitis et nō accipitis: eo q̄ male petatis: ut in concupiscētijs vestris insumatis. Adulteri: nescitis q̄a amicitia huius mūdi inimica dei ē. Quicunq; ergo voluerit amicus esse seculi huius: inimicus dei cōstituit. An putatis q̄a inaniter scriptura dicat: ad inuidiā concupiscit spirit⁹ q̄ habitat in uobis? Maiorē aut dat gratiā. Propter qd̄ dicit. Deus superbis resistit: humilibz aut dat gratiā. Subditi ergo estote deo: resistite aut dyabolo: et fugiet a uobis. Appropiate deo: et appropinquabit uobis. Emundate manus peccatores: et purificate corda duplices animo. Miseri estote et luge: te et plorate: risus vester ī luctū cōuertat: et gaudiū ī merorē. Humiliamini in conspectu dñi: et exaltabit uos. Nolite detrahēre alterutrū fr̄es mei. Qui detrahit fr̄i aut q̄ iudicat fratrē suū: detrahit legē et iudicat legē. Si aut iudicas legē: nō es factor legis sed iudex. Unus ē enī legislator et iudex: qui potest perdere et liberare. Tu aut quis es qui iudicas proximū tuū? Ecce nunc q̄ dicitis hodie aut crastino ibimus in illā ciuitatē: et faciem⁹ ibi qdē annū et mercabimur et lucrū faciemus: q̄ ignoratis quid erit ī crastino. Que est enī vita v̄ra? Vapor ē ad modicū parens: et deinceps ceterminabit pro eo ut dicatis: si dñs voluerit. et si vixerimus. faciem⁹ hoc aut illud. Nūc autē exultatis ī supbijs vris. Om̄is exultatio talis maligna ē. Sciēti igit bonū facere et non faciēti: peccatū ē illi. **C. V.**

Agite nūc diuites: plorate ululantes ī miserijs vris que adueniēt uobis. Diuitie v̄re putrefacte sūt et vestimenta v̄stra a tenebris comesta sunt.

Aurū et argentū vestrū eruginauit: et erugo eorū in testamentū vobis erit: et manducabit carnes vras sicut ignis. Thesaurizastis vobis irā in nouissimis diebus. Ecce merces operariorū q̄ mēserunt regiones vras que fraudata est a vobis clamar: et clamor eorū in aures dñi sabaoth introiuit. Epulati estis sup terrā: et in luxurijs nutritis corda vstra. In die occisionis addixistis et occidistis iustū: et nō restitit vobis. Patientes igit̄ estote fratres usq; ad aduentū dñi. Ecce agricola respēdat p̄ciosum fructū terre: patienter ferēs donec accipiat temperancū et serotinū. Patientes igit̄ estote et vos et confirmate corda vra: quoniā aduentus dñi appropinquabit. Nolite ingemiscere fratres in alterutrū: ut nō iudicemini. Ecce indeq; ante ianuā assistit. Exemplū accipite fratres laboris et patientie p̄phetas: qui locuti sunt in noīe dñi. Ecce beatificamus eos q̄ sustinuerūt. Sufferentiā iob audistis: et finē dñi vidistis: qm̄ misericors est dñs et miserator. Ante omnia aut̄ fratres mei nolite iurare: neq; p̄ celū neq; p̄ terrā neq; aliud qd̄cūq; iuramētū. Sit aut̄ sermo vester est. ē. non. nō: ut nō sub iudicio decidatis. Tristat̄ aut̄ aliq̄s vrm̄: oret equo animo et psallat. Infirmitatē quis in vobis: inducat p̄sbiteros ecclie et oret sup eū unguētes eū oleo in noīe dñi. Et oratio fidei saluabit infirmū: et alleuabit eū dñs: et si in peccatis sit dimittentur ei. Cōfitemini ergo alterutrū peccata vra: et orate pro inuicē ut saluemini. Multū enī valet deprecatio iusti assidua. Izelias homo erat similis nobis passibilis: et oratione orauit ut nō plueret sup terrā: et nō pluit annos tres et mēses sex. Et rurū orauit:

et celū dedit pluuiā: et terra dedit fructū suū. Fratres mei. si quis ex vobis errauerit a veritate et auerterit quis eū. Scire debet: quoniā qui auerti fecerit peccatōrē ab errore vie sue saluabit animā eius a morte: et operit multitudinem peccatorū.

Explicit eplā iacobi. Argumentū in eplā prima bñ petri apostoli canoica.

Discipulos saluatoris inuisti toto orbe diffusos et peregrinos in hoc seculo mōstrat. et p̄terite vite penitete suadet: et in nouā vitā proficere tota cū sollicitudine rehortat̄ symon petrus filius iohānis provincie galilee vico bethsaida frater andree apostoli.

Incepit eplā canoica bñ petri apostoli c. primum.

Petrus ap̄lus: ihesu cristi. electis aduenis dispersionis pōthi galatie rapadotie asie et bithinie secundum prescientiā dei p̄ris in sanctificationē spiritus in obedientiam et asperionē sanguinis ihesu cristi: gratia vobis et pax multiplicet̄. Benedictus deus et pater dñi nr̄i ihesu cristi q̄ scdm̄ misericordiā suā magnā regenerauit nos in spem viuam p̄ resurrectionē ihesu cristi ex mortuis in hereditatē incorruptibilē et incontaminatā et immarcessibilē cōseruatam in celis: in vobis qui in virtute dei custodimini p̄ fidē in salutē. paratā reuelari in tēpore nouissimo. In quo exultabitis: modicū nūc si oportet cōtristari in varijs temptationibz: ut probatio vestre fidei multo p̄ciosior sit auro qd̄ p̄ ignē probat̄: inueniat̄ in laudē et gloriam et honorē in reuelatione ihesu

cristi: quē cum videritis diligetis. Quā
quē nūc quoq; non videntes creditis:
credētes autē reultabitis leticia inenar-
rabili et glorificata: reportātes finem
fidei vestre salutē aīarū vestrarū. De
qua salute requiserūt atq; scrutati sūt
prophete: qui de futura ī vobis gratia
prophetauerūt: scrutātes ī qd̄ uel qua-
le tempus significaret in eis spirit⁹ cri-
sti. p̄nunciāns eas q̄ in cristo sunt pas-
siones et posteriores glorias: quibus
reuelatū est. q̄a nō sibi metip̄is: vobis
autē ministrabāt ea que nūc nunciata
sunt vobis. per eos q̄ euangelizauerūt
vobis spiritu sancto misso de celo: in
quē desiderāt angeli p̄spicere. Propt̄
quod succindi lumbos mentis vestre
sobrii p̄fecti sperate in eā que offertur
vobis gratiā ī reuelationē ihesu cristi:
quasi filij obedientie. non configurati
prioribz ignorātie v̄re desiderijs: sed
scdm̄ eum qui vocauit vos sanctū: ut
et ip̄i in om̄i cōuersatione sancti sitis
quoniā scriptū ē: sancti eritis quoniā
ego sanctus sum. Et si patre īnuocatis
eum q̄ sine acceptōne p̄sonarū iudicat
scdm̄ vniūscuiusq; opus: in timore in-
colatus v̄ri tēpore. cōuersamini: scien-
tes q̄ nō corruptibilibz auro uel argē-
to redempti estis de vana v̄ra cōuersa-
tione paterne traditionis: sed p̄cioso
sanguine quasi agni immaculati cri-
sti et incōtaminati: p̄ogniti quidem
ante mūdi cōstitutionē: manifestati
autē nouissimis tēporibz p̄pter vos q̄
p̄ ip̄m fideles estis in deo: q̄ suscitauit
eū a mortuis. et dedit ei gl̄am: ut fides
vestra et spes esset in deo. Animas ve-
stras castificantes ī obedientia carita-
tis. ī fraternitatis amore: simplici cor-
de inuicē diligite attentius: renati nō
re senuē corruptibili sed incorruptibili

per verbū dei viui et p̄manentis: quia
ois caro ut fenū: et ois gloria ei⁹ tanq̄
flos fenū. Secaruit fenū et flos eius deci-
dit: v̄bū autē dñi manet ī eternū. Hoc
ē autē v̄bū qd̄ euangelizatum ē ī vobis.
Oponētes igit̄ omnē mali. **C. n.**
ciā et omnē dolū et simulationes
et mundias et om̄es detractiones: sicut
modo geniti infantes rationabiles et
sine dolo lac concupiscite ut in eo cre-
scatis in salutē: si tamē gustastis quā
dulcis ē dñs. Ad quē accedentes la-
pidem viui ab h̄minibz qd̄ reprobā-
tum a deo autē electū et honorificatū:
et ip̄i tanq̄ lapides viui sup̄edificami-
ni dom⁹ spirituales ī sacerdotiū sādū:
offerētes spirituales hostias acceptabi-
les deo p̄ ihesum cristū. Propter quod
continet scriptura. Ecce pono in syon
lapidē summū angularem probatū
electum p̄ciosū: et q̄ crediderit in eū nō
confundetur. Vobis igit̄ honor credē-
tibus: nō credētibz autē lapis quem re-
probauerūt cōdificantes hic factus ē in
caput anguli et lapis offensionis et
petra scandalī: h̄is qui offendūt ver-
bo nec credūt ī quo et positi sūt. Vos
autē genus electū regale sacerdotiū gēs
sancta p̄plus acquisitionis: ut virtu-
tes annūciētis ei⁹ qui de tenebris vos
vocauit ī ammirabile lumē suū. Qui
aliquādo nō p̄plus dei nūc autē p̄plus
dei: qui nō consecuti misericordiam: nunc
autē misericordiam cōsecuti. Carissimi. ob-
secro vos tanq̄ aduenas et peregrinos
abstinere vos a carnalibus desiderijs
que militāt adūsus animā cōuersati-
onem v̄ram inter gētes habentes bo-
nam: ut ī eo q̄ detradāt de vobis tan-
q̄ de malefactoribus: et bonis operi-
bus vos cōsiderātes. glorificent deum
ī die visitationis. Subiecti igit̄ estote

omni humane creature propter deum. Siue regi quasi prellenti: siue ducibus tanquam ab eo missis: ad vindictam malefactorum: laudem vero bonorum. Quia sic est voluntas dei: ut benefacientes obmutescere faciatis imprudencium hominum ignorantiam. Quasi liberi: et non quasi velamen habentes malicie libertatem: sed sicut serui dei. Omnes honorate: fraternitatem diligite. Deum timete: regem honorificate. Serui subditi estote in omni timore domini: non tantum bonis et modestis: sed etiam discoloris. Hec est enim gratia: si propter dei scientiam sustinet quis tristitiam patiens iniuste. Que enim est gratia: si peccantes et colaphizati suffertis? Sed si benefacientes patienter sustinetis: hec est gratia apud deum. Qui hoc enim vocati estis: quia et Christus passus est pro vobis: vobis relinquens exemplum: ut sequamini vestigia eius. Qui peccatum non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. Qui cum malediceret non maledicebat: cum pateret non comminabatur. Tradebat autem iudicari se iniuste. Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum: ut peccatis mortui iusticie viuamus: cuius liuore sanati estis. Eratis enim sicut oves errantes: sed conuersi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum. **C. m.**

Similiter et mulieres subdite sint viris suis ut et si qui non credunt verbo: per mulierum conuersationem sine verbo lucrificat: considerantes in timore castam conuersationem vestram. Quarum sit non extrinsecus capillatura aut circundatio auri aut indumentum vestimentorum cultus: sed quod absconditum est cordis humo in incorruptibilitate quieti et modesti spiritus: qui est in conspectu dei locuples. Sic enim aliquando et sancte mulieres

sperantes in deo ornabant se subiecti propriis viris: sicut Sara obediebat abrahe dominum eum vocans: cuius estis filie benefacientes: et non perturbantes ullam perturbationem. Viri similiter cohabitantes secundum scientiam: quasi infirmiori vasculo muliebri impetientes honorem tanquam et coheredibus gratie vite: ut non impediant orationes vestre. In fide autem omnes unanimes coparticipantes: fraternitatis amatores: misericordes: modesti: humiles: non reddentes malum pro malo: nec maledictum pro maledicto: sed e contrario benedicentes: quia in hoc vocati estis: ut benedictionem hereditate possideatis. Quis est enim qui vult vitam diligere: et desit videre bonos: coherceat linguam suam a malo: et labia eius ne loquantur dolum. Declinet autem a malo et faciat bonum: inquirat pacem et sequatur eam: quia oculi domini super iustos: et aures eius in preces eorum: vultus autem domini super facientes mala. Et quis est qui vobis noceat: si boni emulatores fueritis? Sed et si quid patimini propter iusticiam beati. Timorem autem eorum ne timueritis: et non conturbemini. Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris: parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea que in vobis est spiritus: sed cum modestia et timore conscientiam habentes bonam: ut in eo quod detrahunt de vobis confundantur: qui calumniant vestram bonam in Christo consolationem. Melius est enim ut benefacientes si voluntas dei velit pati quam malefacientes: quia et Christus semel pro peccatis nostris mortuus est iustus pro iniustis: ut nos offerret deo: mortificatos quidem carne viuificatos autem spiritu. In quo et hijs qui in carcere erant spiritualiter veniens predicauit: qui increduli fuerant aliquando respiciabant dei patientiam in diebus

noe cū fabricaret archa: in qua pauci
id ē odo aīe salue facte sūt p̄r aquam.
Nō et vos nūc similis forme saluos
facit baptisma: nō carnis depositio
sordii. sed conscientie bone interrogatio
in deū: p̄ resurrectionē ih̄esu cristi a mor-
tuis q̄ est in dextera dei: degluties mor-
tem ut vite eterne heredes efficeremur:
profectus in celum subiectis sibi ange-
lis et potestatibz et virtutibus. **C. III**
Cristo igit passio in carne et vos
eadē cogitatione armamini: q̄a
qui passus ē in carne desit a peccatis:
ut non iam desiderijs hominū sed vo-
luntati dei qd̄ reliquū ē in carne uiuat
temporis. Sufficit enī preteritū temp⁹
ad voluntatē gentiū cōsummandā
hīs q̄ amblauerūt in luxurijs in desi-
derijs vinolētijs cōmestationibz pota-
tionibz ebrietatibz et illicitis ydolorū
cultibz. In quo ammirant nō cōcurren-
tibus vobis ī eandē luxurie cōfusione
blasphemātes: q̄ reddēt rationē ei q̄ pa-
ratus est iudicare viuos et mortuos.
Propter hoc enī et mortuis euangeli-
zatū est: ut iudicent quidē scdm̄ hoīes
in carne: uiuāt aut scdm̄ deū in spiritu.
Omniū autē finis appropinquabit.
Estote itaq; prudētes et uigilate ī ora-
tionibus: ate oīa autē mutuā ī uobis
metip̄is caritatē cōtinuā hātes: q̄a
caritas operit multitudinē peccatorum.
Hospitales inuicē: sine murmuratio-
ne. Unusquisq; sicut accepit gratiā: ī
alterutrū illā amīstrātes: sicut boni
dispensatores misericordis gratie dei.
Si quis loquit̄: q̄si sermons dei. Si
q̄s ministrat: tāq; ex uirtute quā am-
ministrat de⁹: ut ī om̄ibus honorificetur
de⁹ p̄ ih̄esum cristū cui ē gl̄a et imperiū
in secl̄a seculorū amen. Carissimi: noli-
te peregrinari ī seruire q̄ ad tēptationē

vobis sit: quasi noui aliqd̄ vobis cō-
tingat: sed cōmunicātes cristi passioni-
bus gaudete: ut et ī reuelatione gl̄e ei⁹
gaudeatis cōiunctes. Si reprobrami-
ni ī noīe cristi: beati eritis qm̄ qd̄ est ho-
noris glorie et uirtutis dei et qui ē ei⁹
spirit⁹ sup̄ uos requiescet. Nemo autē
vrm̄ pariat quasi homicida aut fur
aut maledictus: aut alienorū appetitor.
Si autē ut cristianus: nō erubescat: glo-
rificet autē deū ī isto nomine: quoniā
tempus ē ut incipiat iudiciū a domo
dei. Si autē primū a nobis: q̄s finis
eorū qui nō credūt dei euāgelio? Et si
iustus quidē uix saluabit̄: impius et
peccator ubi parebūt? Itaq; et hī qui
patiunt̄ scdm̄ uoluntatē dei: fidei creato-
ri cōmendēt aīas suas ī beneficijs. **C. V.**
Seniores ergo qui in uobis sunt.
obsecro cōsenior et testis cristi pas-
sionū: qui et ei⁹ q̄ ī futuro ē gl̄e reuelan-
da cōmunicator. Pascite qui in uobis
ē gregem dei: prouidentes nō coacte sed
spontane: scdm̄ deū: neq; turpis luci
gratia: sed uolūtarie: neq; ut dominā-
tes in cleris sed forma facti gregi ex a-
nimo: et cū apparuerit princeps pasto-
rū precipietis immarcessibile gl̄e coro-
nam. Similiter adolescentes subditi
estote senioribus. Omnes enim inui-
cem humilitatē insinuate: q̄a dñs su-
perbis resistit: humilibus autē dat gra-
tiam. Humiliamini igit sub potenti
manu dei ut uos exaltet ī tēpore uisi-
tationis: omne sollicitudinē vram p-
icientes in eū: qm̄ ip̄a cura ē de uobis.
Sobrii estote et uigilate: q̄a aduersa-
rius uester dyabolus tanq; leo rugiens
circuit: querēs quē deuoret. Cui resisti-
te fortes in fide: sciētes eandē passionē
ei que in mūdo ē uestre fraternitati fieri.
Deus autē omnis gratie qui uocauit

nos in eternā suā gloriā ī crīsto ihesu
modicū passos: ipse p̄ficiet & firmabit
solidabitq;. Ip̄i gl̄a & imperiū: in secu-
la seculorū amen. Per silvanū fidelem
fratrem vobis ut arbitror breuiter scri-
psi: obsecrās et cōtestans hāc esse verā
gratiā dei in qua et statis. Salutat
vos ecclesia q̄ est in babilone coelecta:
et marcus fili⁹ meus. Salutate inui-
cem ī osculo sancto. Gratia vobis o-
mnibz qui estis in crīsto ihesu amen.

Argumentū ī eplā 2^a bñ petri.

Simon petrus p̄ fidē huius
mūdo sapiētes mortuos
esse declarat: eisdemq; pi-
etatis quanta sit magni-
tudo luce ip̄a clarius manifestat.

Incipit eplā 2^a bñ petri. C. 1^a

Simon petrus seruus
et apostolus ihesu
crīsti: hijs q̄ corqua-
lem nobiscū sortiti
sunt fidem ī iusticia
dei nostri & saluato-
ris ihesu crīsti. gratia vobis et pax ad-
impleatur ī cognitione dei et crīsti ihe-
su dñi nostri: quomodo om̄ia nobis
diuine virtutis sue que ad vitā et pie-
tatem donata sunt p̄ cognitionē ei⁹ q̄
vocaui nos propria gloria et virtu-
te. p̄ quē maxima et p̄ciosa nobis pro-
missa donauit: ut p̄ hoc efficiamini
diuine cōsortes nature. fugiētes eius
que in mūdo ē cōcupiscentie corrupti-
onem. Vos autē curam om̄nē subin-
ferentes ministrate in fide vestra vir-
tutem: in virtute autē scientiā: in scientia
autē abstinentiam: in abstinentia autē
patientia: in patientia autē pietatem: ī
pietate autem amorē fraternitatis: in

amore fraternitatis caritatē. Nec enī
si vobiscū allint et superent: nō vacuos
nec sine fructu vos cōstituēt in domini
nostri ihesu crīsti cognitione. Cui enī
nō p̄sto sunt hec: recus ē & manu tem-
ptans: obliuionē accipiēs purgatio-
nis veterū suorū delictorū. Quapropter
fratres magis satagite: ut per bona
opera certā vram vocatōnē & electiōnē
faciatis. Nec enī faciētes nō peccabitis
aliquando. Sic enī abundanter mini-
strabitur vobis introitus in eternū re-
gnū dñi nr̄i et saluatoris ihesu crīsti.
Propter qd̄ vos incipiā semp cōmo-
nere de hijs: et quidē scientes & firma-
tos in p̄senti veritate. Quis autē arbi-
tror. qd̄ diu sum ī hoc tabernaculo susci-
tare vos ī cōmonitione: cert⁹ qd̄ velox
est depositio tabernaculi mei: scdm̄ qd̄
et dñs noster ihesus crīstus significa-
uit michi. Dabo autē operā & frequen-
ter habere vos post obitū meū: ut horū
om̄nū memoriā faciatis. Nō enī indo-
ctas fabulas secuti notā fecim⁹ vobis
dñi nr̄i ihesu crīsti virtutē & p̄scientiā:
sed speculatores facti illi⁹ magnitudi-
nis. Accipiēs enī a deo p̄re honorem
et gloriā voce delapsa ad eū huiusce-
modi a magnifica gloria: hic est fili⁹
meus dilectus in quo michi complacui:
ip̄m audite. Et hāc vocem nos audi-
uimus de celo allatā: cū essemus cum
ip̄o ī monte sancto. Et habem⁹ firmi-
orem p̄phetiā sermonē: cui benefacitis
attendentes quasi lucerne lucenti in ca-
liginoso loco donec illucescat et luci-
fer oriat̄ in cordibz vris: hec primū in-
telligentes: qd̄ om̄nis prophetia pro-
pria interpretatione non fit. Non enī
voluntate humana allata ē aliquā-
do prophetia: sed spiritu sancto inspi-
rati locuti sūt sancti dei homines. **C. 1^a**

Fuerunt vero et pseudo prophete in populo
sicut et in vobis erunt magistri
mendaces: qui introducent sedas perditionis:
et cum qui erunt eos deum negant: superdu-
centes sibi celerem perditionem. Et multi se-
quentur eos luxurias: per quos via veri-
tatis blasphemabitur: et in auaricia fictis
verbis de vobis negociabuntur. Quibus
iudicium iam olim non cessat: et perditio
eorum non dormitat. Si enim deus angelis
peccantibus non pepercit sed rudentibus infer-
ni detractos in tartarum tradidit cruci-
andos in iudicium reservari: et origina-
li mundo non pepercit: sed octauum noe
iusticie preceptum custodiuit diluuium
mundo impiorum inducens: et ciuitates
sodomorum et gomorreorum in cinerem
redigens euersione damnavit exemplum
eorum qui impie aduri sunt ponentes: et iustum
loth oppressum a neptandorum iniuri-
a ac luxuriosa ouersione eruit. Aspe-
ctu enim et auditu iustus erat: habitans
apud eos qui de die in diem animam iustam
iniquis operibus cruciabant. Mouit deus
pios de temptatione eripere: iniquos
vero in die iudicii reservare cruciandos.
Magis autem eos qui post carnem in concu-
piscencia immundicie ambulat: damnati-
onemque contemnit: audaces: sibi pla-
centes: sedas non metuunt introducere
blasphemantes. Vbi angeli fortitudine
et virtute cum sint maiores: non portant
aduersum se execrabile iudicium. Qui ve-
ro velut irrationabilia pecora natura-
liter in captione et in perniciem in hijs qui
ignorant blasphemantes in corruptione su-
a peribunt: percipientes mercedem iniusticie
voluptate: existimantes diuicias
conuersionis et macule: delicijs afflu-
entes in conuiuijs suis luxuriantes vobis-
cum: oculos habentes plenos adulterij et
incessabilis delicti: pellicientes animas

instabiles: cor exercitatum auaricia ha-
bentes: maledictionis filij: derelinquentes
rectam viam errauerunt secuti viam balaam
bosor: qui mercedem iniquitatis amauit: cor-
reptione vero habuit sue resanationis. Sub-
iugale mutum animal in hominis voce loquens:
prohibuit prophete insipientiam. Qui sunt
fontes sine aqua et nebule turbidibus
exagitate: quibus caligo tenebrarum reserua-
tur. Superbia enim vanitatis loquentes:
pellitentur in desiderijs carnis luxurie eos
qui paululum effugerunt: qui in errore ouer-
santur: libertatem illis permittentes cum ipsi
sui sint corruptionis. A quo enim quis
superat? est: huius et suus est. Si enim re-
fugientes conuersiones mundi in co-
gnitione domini nostri et saluatoris ihesu cri-
sti: hijs rursum implicati superantur: fa-
cta sunt eis posteriora deteriora prioribus.
Melius enim erat illis non cognoscere
viam iusticie: quam post agnitionem reuersum
ouerti ab eo quod illis traditum est sancto ma-
dato. Contigit enim eis illud veri puer-
bii. Canis reuersus ad suum vomitu-
m: et sus lota in volutabro luti. **C. m.**

Hanc ecce vobis carissimi secundam
scribo epistolam in quibus vestram re-
cto in admonitione sinceram mentem: ut
memores sitis eorum qui predicti vobis a san-
ctis prophetis et apostolorum vestrorum preceptorum domini
saluatoris. Hoc primum scientes: quod veni-
ent in nouissimis diebus in deceptione
illudores iuxta proprias concupiscencias
absistentes dicentes. Vbi est promissio aut
aduentus eius? Sequo enim pres dormi-
erunt: omnia sic perseuerant ab initio creatu-
re. Latet enim eos hoc volentes: quod celi e-
rant prius et terra de aqua et per aquam
consistens dei verbo: per quem ille tunc mundus
aqua imundatus perijt. Celi autem qui nunc
sunt et terra eodem verbo repositi sunt igni
reservati in die iudicii: et perditionis

impiorū hominū. Unū vero hęc non lateat vos carissimi: q̄a unus dies apud dñm sicut mille āni: et mille āni sicut dies unus. Nō tardat dñs promissis: sed patienter agit propter vos: nolens aliquos perire sed om̄es ad penitentiā reuerti. Adueniet autē dies domini ut fur: i quo celi magno impetu transient: elementa vero calore soluentur. Cū hęc igit̄ oīa dissoluenda sint. quales oportet vos esse i sctis conuersationibz et pietatibz respēdātes et pperātes in aduentū diei dñi: p quē celi ardentes soluent̄ et elemēta ignis ardore tabescēt: flouos vero celos et nouā trā et pmissa ip̄ius respēdam⁹: in q̄bus iusticia habitat. Propter qd̄ carissimi hęc respēdātes. satagite immaculati et inuolati ei inueniri i pace: et dñi nr̄i lōganimitatē salutē arbitramini: sicut et carissim⁹ frater noster paul⁹ secundū datā sibi sapiētiā scripsit vobis: sicut et i om̄ibz eplis. loquēs i eis de hīs: i q̄bz sūt quedā difficilia intellectu. que indocti et instabiles deprauāt. sicut et ceteras scripturas. ad suā ip̄orū p̄ditiōnē. Vos igit̄ fr̄es p̄sciētēs custodite ne insipientiū errore trāsduci recidatis a p̄pria firmitate: crescite v̄s i gratia et i cognitione dñi nr̄i et saluatoris ihesu cristi. Ip̄i gl̄a et nūc et i diē eternitatis amē.

**Argumentū in epistola
lam p̄riā b̄ti iohis ap̄st.**

Rationē verbi. et q̄ ip̄e sit caritas manifestat: et susurriones frat̄ū nec deū scire. nec p̄ios fieri posse. eo usq; dissectat ut esse comprobet homicidas: eo q̄ odiū sit interfec̄ionis occasio. **Incipit eplā iohis p̄riā cap̄lm p̄mū**

Quod fuit ab initio. quod audiui⁹. quod vidimus oculis nostris. qd̄ p̄speximus. et manus nr̄e crediderūt de v̄bo vite: et vita manifesta ē: et vidim⁹ et testamur et annūciamus vobis vitā eternam. que erat apud p̄rem. et apparuit nobis. Quod vidim⁹ et audiui⁹ annūciam⁹ vobis: ut et vos societate habeatis vobiscū: et societas nostra sit cū p̄re et cū filio ei⁹ ihesu cristo. Et hęc scribim⁹ vobis: ut gaudetis et gaudium v̄rm sit plenū. Et hęc ē annūciatō quā audiui⁹ ab eo et annūciamus vobis: qm̄ deus lux est: et tenebre in eo nō sunt vllē. Si dixerim⁹ qm̄ societatem habemus cū eo et in tenebris ābulam⁹: mentimur. et veritatē nō facim⁹. Si autē i luce ābulam⁹ sicut et ip̄e ē in luce societate habem⁹ ad inuitē: et sanguis ihesu filij ei⁹ mūdāt nos ab om̄i peccato. Si dixerim⁹ qm̄ peccatū non habem⁹ ip̄i nos seducim⁹: et veritas in nobis nō est. Si cōfiteamur peccata nr̄a: fidelis ē et iustus ut remittat nobis peccata nr̄a: et emūdet nos ab om̄i iniquitate. Si dixerim⁹ qm̄ non peccauimus: mendacem facimus eum: et verbum eius non est in nobis. **C. n.**

Filioli mei: hęc scribo vobis ut nō peccetis. Sed et si quis peccauerit: advocatū habem⁹ apud p̄rem ihesum cristū iustū. Et ip̄e ē p̄pitiatō pro peccatis nr̄is: nō pro nostris aut tantum: sed etiā p̄ totius mūdi. Et in hęc scimus qm̄ cognouim⁹ eū: si mādāta eius obseruam⁹. Qui dicit se nosse eū et mādāta eius nō custodit mendax ē: et in hoc veritas nō est. Qui autē suat v̄rbū eius: vere i hęc caritas dei p̄fecta

est. In hoc scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in christo manere: debet sicut ille ambulavit: et ipse ambulare. Carissimi non mandatum novum scribo vobis: sed mandatum vetus quod habuistis ab initio. Mandatum vetus est: verbum quod audistis. Iterum mandatum novum scribo vobis quod verum est et in ipso et in vobis: quia tenebre transierunt: et verum lumen iam lucet. Qui dicit se in luce esse et fratrem suum odit: in tenebris est usque adhuc. Qui diligit fratrem suum in lumine manet: et scandalum in eo non est. Qui autem odit fratrem suum in tenebris est et in tenebris ambulat: et nescit quo eat: quia tenebre obsecaverunt oculos eius. Scribo vobis filioli: quoniam remittunt vobis peccata vestra propter nomen eius. Scribo vobis patres: quoniam cognovistis eum qui ab initio est. Scribo vobis adolescentes: quoniam viciistis malignum. Scribo vobis infantes quia cognovistis patrem. Scribo vobis iuvenes: quoniam fortes estis et verbum dei manet in vobis: et viciistis malignum. Nolite diligere mundum: neque ea quae in mundo sunt. Si quis diligit mundum: non est caritas patris in eo. Quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis est: et concupiscentia oculorum: et superbia vite quae non est ex patre: sed ex mundo est. Et mundus transiit et concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem dei: manet in eternum. Filioli: novissima hora est. Et sicut audistis quia anticristus venit: nunc anticristi multi facti sunt. Unde scimus quia novissima hora est. Et nobis prodierunt: sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis: permansissent utique nobiscum. Sed ut manifesti sint: quoniam non sunt omnes ex nobis. Sed vos unctionem habetis a sancto: et nostis omnia. Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem: sed quasi

sciētibz ea: et quoniam omne mendacium ex veritate non est. Quis est mendax: nisi is qui negat quoniam ihesus est christus? Hic est anticristus: qui negat patrem et filium. Omnis qui negat filium nec patrem habet: qui confitetur filium: et patrem habet. Vos quod audistis ab initio: in vobis permaneat: quia si in vobis permanserit quod audistis ab initio: et vos in filio et patre manebitis. Et haec est reprobatio: quam ipse pollicitus est nobis vitam eternam. Haec scripsi vobis de hijs qui seducunt vos. Et vos unctionem quam accepistis ab eo maneat in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos: sed sicut unctio eius docet vos de omnibus. Et verum est: et non est mendacium. Et sicut docuit vos: manere in eo. Et nunc filioli manete in eo: ut cum apparuerit habeamus fiduciam: et non confundamur ab eo in adventu eius. Si scitis quoniam iustus est: scitote quoniam et omnis qui facit iusticiam ex ipso natus est. **C. m.**

Videte qualē caritatē dedit nobis pater: ut filij dei nominemur et simus. Propter hoc mundus non novit nos: quia non novit eum. Carissimi nunc filij dei sumus: et nondum apparuit quod creamus. Scimus quoniam cum apparuerit similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet hanc spem in eo: sanctificat se sicut et ille sanctus est. Omnis qui facit peccatum: et iniquitatem facit. Et peccatum est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit ut peccata tolleretur: et peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet non peccat. Et omnis qui peccat non videt eum: nec cognovit eum. Filioli: nemo vos seducat. Qui facit iusticiam iustus est. Sicut et ille iustus est. Qui facit peccatum ex dyabolo est: quoniam ab initio dyabolus peccat. In hoc apparuit filius dei: ut dissolvat opera dyaboli. Omnis qui natus est ex deo

peccatū non facit: quā sēmen ip̄ius in eo manet: et nō potest peccare. quoniam eē deo natus ē. In hoc manifesti sunt filij dei et filij dyaboli. Om̄is qui nō est iustus nō est eē deo: et q̄ nō diligit fratrē suū. Quoniam hęc ānūciatō quā audistis ab initio: ut diligam⁹ alterutrum. Non sicut carn̄ q̄ eē maligno erat: et occidit fratrē suū. Et ppter quid occidit eū? Quoniam op̄a ei⁹ maligna erāt: fratris aut̄ eius iusta. Nolite mirari fratres si odit vos mūdus. Nos scim⁹ quoniam trāslati sum⁹ de morte ad vitā: quā diligim⁹ fratres. Qui nō diligit: manet i morte. Om̄is q̄ odit fratrē suū homicida ē. Et scitis quoniam om̄is homicida nō habet vitā eternā in se manentem. In hoc cognouimus caritatē dei: quā ille animā suam pro nobis posuit: et nos debemus pro fratrib⁹ animas ponere. Qui habuerit substantiā huius mūdi et viderit fratrē suū necesse habere et clausit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in eo? filioli mei: nō diligam⁹ verbo neq; lingua: sed op̄e et veritate. In hoc cognoscimus quā eē veritate sumus: et i cōspēdu ei⁹ suadebim⁹ corda nostra. Quoniam si rep̄henderit nos cor n̄m: maior est deus corde nostro: et nouit om̄ia. Carissimi si cor nostrū non reprehenderit nos fiduciā habemus ad deū: et quicquid petierim⁹ accipiemus ab eo quā mandata ei⁹ custodimus: et ea que sunt placita corā eo facimus. Et hoc est mandatum eius ut credamus i nomine filij eius ihesu cristi: et diligam⁹ alterutrū sicut dedit mandatum nobis. Et qui seruat mandata eius in illo manet: et ipse in eo. Et in hoc scimus: quoniam manet in nobis de spiritu quem dedit nobis. **C. m.**

Carissimi. nolite om̄i spiritū credere: sed p̄bate spiritus si eē deo sint: quā multi pseudo p̄phete ceciderunt in mūdū. In hoc cognoscit spiritus dei. Om̄is spiritus q̄ cōfiteatur ihesum cristū i carne venisse: eē deo ē. Et om̄is spiritus q̄ soluit ihesum: eē deo nō est: et hic est anticristus de quo audistis quoniam venit: et nūc iā i mūdo ē. Vos eē deo estis: et viciſtis eū: quā maior est qui in vobis ē: q̄ qui in mūdo. Ip̄i de mūdo sunt: ideo de mūdo loquunt⁹. et mūdus eos audit. Nos eē deo sum⁹. Qui nouit deū audit nos: q̄ non est eē deo non audit nos. In hoc cognoscimus spiritū veritatis et spiritū erroris. Carissimi diligam⁹ nos inuicē: quia caritas eē deo est. Et om̄is qui diligit eē deo natus est: et cognoscit deū. Qui nō diligit non nouit deum: quā deus caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis: quā filiū suū unigenitū misit deus i mūdum: ut viuamus p̄ eū. In hoc ē caritas: nō quasi nos dilexerimus deū: sed quā ip̄e prior dilexit nos: et misit filium suum p̄p̄iationē pro peccatis n̄is. Carissimi: si deus dilexit nos: et nos debem⁹ alterutrum diligere. Deū nemo vidit unq̄. Si diligam⁹ inuicē de⁹ in nobis manet: et caritas ei⁹ in nobis p̄fecta ē. In hoc cognoscim⁹ quā in eo manemus et ip̄e in nobis: quoniam de spiritu sancto suo dedit nobis. Et nos vidimus et testificamur: quā pater misit filium suū saluatōrē mūdi. Quisquis cōfessus fuerit quoniam ihesus est filius dei: deus in eo manet et ip̄e i deo. Et nos cognouim⁹: et credidim⁹ caritati quā habet deus i nobis. Deus caritas ē: et qui manet in caritate i deo manet: et deus in eo. In hoc p̄fecta est caritas

nobiscū: ut fiduciā habeam⁹ in die iudicii: q̄a sicut ille ē: ⁊ nos sumus ī hoc mūdo. Timor nō ē in caritate: sed perfecta caritas foras mittit timorē: qm̄ timor penā habet. Qui aut̄ timet nō ē pfectus ī caritate. Nos ergo diligamus deū: qm̄ de⁹ prior dilexit nos. Si q̄s dixerit qm̄ diligo deū ⁊ frēm suū oderit: mēdax ē. Qui enī nō diligit frēm suū quē videt: deū quē nō videt quō potest diligere? Et hoc mādatū habem⁹ a deo: ut q̄ diligit deū: diligat ⁊ frēm suū.

Om̄is q̄ credit qm̄ ih̄s⁹ ē crist⁹: **Cy.** eē deo nat⁹ ē. Et oīs q̄ diligit eū q̄ genuit: diligit ⁊ eū q̄ nat⁹ ē eē eo. In hoc cognoscim⁹ qm̄ diligim⁹ natos dei: cū deū diligam⁹: ⁊ mādata ei⁹ faciamus. Nec ē enī caritas dei ut mādata eius custodim⁹: ⁊ mādata ei⁹ gravia nō sūt. Quoniā om̄ie qd̄ natū ē eē deo vincit mūdū: et h̄c ē victoria q̄ vincit mūdū: fides n̄ra. Quis ē aut̄ q̄ vincit mūdū: nisi q̄ credit qm̄ ih̄sus ē filius dei? Hic ē q̄ venit p̄ aquā ⁊ sanguinem ih̄sus cristus. Nō in aqua solū: sed in aqua ⁊ sanguine. Et spiritus ē q̄ testificat: qm̄ crist⁹ ē veritas. Quoniā tres sūt q̄ testimoniū dāt ī celo: pater: verbū: et spirit⁹ sanctus: ⁊ h̄i tres unū sunt. Et tres sūt q̄ testimoniū dāt ī terra: spirit⁹: aq̄: ⁊ sāguis: ⁊ tres unū sūt. Si testimoniū hoīm accipim⁹: testimoniū dei maius ē. Quoniā h̄c ē testimoniū dei qd̄ maius ē: qm̄ testificat⁹ ē de filio suo. Qui credit in filiū dei: habet testimoniū dei in se. Qui nō credit filio mēdare facit eū: q̄a nō credit ī testimoniū qd̄ testificat⁹ ē deus de filio suo. Et h̄c ē testimoniū: qm̄ vitā eternā dedit nobis deus: ⁊ h̄c vitā in filio ei⁹ ē. Qui habet filiū habet vitā: q̄ nō habet filium dei: vitā nō habet. Nec scribo vobis:

ut sciatis qm̄ vitā habetis eternā: q̄ creditis in noīe filij dei. Et h̄c est fiducia quā habem⁹ ad deū: q̄a quecūq̄ petierimus scdm̄ volūtate ei⁹ audit nos. Et scim⁹ q̄a audit nos: quicquid petierimus. Scimus: qm̄ habem⁹ petitiones q̄s postulam⁹ ab eo. Qui scit frēm suū peccare peccatū nō ad mortē: petat ⁊ dabit ei vitā peccati non ad mortem. Est peccatū ad mortē: nō pro illo dico ut roget q̄s. Omnis iniquitas peccatū est: ⁊ est peccatū ad mortē. Scimus q̄a oīs q̄ natus ē eē deo nō peccat: sed generatō dei deseruat eū: ⁊ malignus nō rāget eum. Scim⁹ qm̄ eē deo sumus: et mūdus totus ī maligno positus ē. Et scim⁹ qm̄ fili⁹ dei v̄it ⁊ dedit nobis sensū: ut cognoscant⁹ v̄itū deū: ⁊ sim⁹ ī v̄ro filio ei⁹. Hic ē v̄rus de⁹: ⁊ vitā eterna. Filiioli: custodite v̄s a simulacris.

Argumentū ī eplā iohis scda

Usq; a deo ad sandā feminā scribit ut eandē dominā non dubitet litteris appellare: eiusdēq; filijs testimoniū qd̄ ambulēt in veritate prohibeat. **Incipit eplā 2 beati iohannis secunda.**

Senior: electe dñe et natis eius quos ego diligo in veritate: ⁊ non ego solus sed et omnes qui cognouerunt veritatem: propter veritatem que permanet in vobis: et vobiscum erit in eternum. Sit vobiscum gratia misericordia pax a deo patre: ⁊ a cristo ih̄su filio patris in veritate et caritate. Gaudius sū valde quoniā inveni de filijs tuis ābulātes ī veritate: sicut mādatū

accepimus a p̄re. Et nūc rogo te dñā non tanq̄ mādātū nouū scribēs tibi: sed qđ habuim⁹ ab initio: ut diligamus alterutrū. Et hec ē caritas: ut ambulem⁹ scđm mādātā ei⁹. Hoc enim ē mandatū: ut quemadmodū audistis ab initio in eo ambuletis: qm̄ multi seductores egerūt ī mūdū q̄ nō cōfiteñt̄ ihelū cristū venisse in carnē. Vñc ē seductor: et anticristus. Videte vosmetipsos ne perdat̄ q̄ operati estis: sed ut mercedem plenā accipiat̄. Om̄is q̄ recedit et nō p̄manet ī doctrina cristi: deū nō habet. Qui p̄manet ī doctrina: hic patrē et filiū habet. Si q̄s vēit ad vos et hāc doctrinā nō affert: nolite recipere eū ī domū: nec aue ei dixeritis. Qui enī dicit illi aue: cōmunicat operib⁹ ei⁹ malignis. Plura habēs vobis scribere: nolui p̄ cartā et atramentū. Spero enī me futurū apud vos: et os ad os loqui: ut gaudiū v̄rū plenū sit. Salutāt te filie sororis tue eledē. *Argumentū in eplā 3̄ bñ iohannis apostoli.*

Sciū pietatis causa extol- lit atq; ut in ipsa pietate maneat exhortator: diotre- pem impietatis et supbie causa obiurgat: demetrio aut bonū testimoniū p̄hibet cum fratrib⁹ uni- uersis. *Incipit eplā 3̄ bñ iohannis apostoli.*

Senior: gaio carissi- mo: quē ego diligo in veritate. Carissi- me: de om̄ib⁹ orati- onem facio prospe- re te ingredi et vale- re: sicut prospere agit aīa tua. Gaui⁹ sum valde venientib⁹ fratrib⁹ et testi- moniū p̄hibentibus veritati tue: sicut

tu in veritate ambulas. Maiorē horū nō habeo gratiā: q̄ ut audiam filios meos in veritate ambulātes. Carissi- me: fideliter facis quicqđ operaris in fratres: et hoc ī peregrinos. q̄ testimoniū reddiderūt caritati tue in conspectu ecclesie: quos benefaciens deducis di- gne deo. Pro nomine enim ei⁹ p̄fecti sunt: nichil accipiētes a gētilib⁹. Nos ergo debemus suscipere huiusmodi: ut cooperatorēs simus veritatis. Scripsissem forsitan ecclesie: sed is q̄ amat p̄matum gerere in eis diotrepes: non recipit nos. Propt̄ h̄c si venero com- moneā eius opera que facit: v̄bis ma- lignis garrēs in nos. Et quasi nō ei ista sufficiant: neq; ip̄e suscipit fr̄es: et eos qui suscipiūt p̄hibet: et de ecclesia eicit. Carissime noli imitari malum: sed qđ bonū est. Qui benefacit eē deo est: qui malefacit nō videt deū. Deme- trio testimoniū reddiūt ab om̄ib⁹ et ab ip̄a veritate: sed et nos testimoniū per- hibemus: et nosti qm̄ testimoniū n̄rū verū ē. Multa habui tibi scribere: sed no- lui p̄ atramentū et calamū scribere tibi. Spero aut̄ protinus te videre: et os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos per nomē.

Argumentū in epistola iude apostoli.

Iudas apostolus: fratres de corrupto- rib⁹ vie veritatis ita informat: ut illicitum esse dissecet de subiugo semel eru- ros fuituris: de quo operā suā officijs nquare seruilib⁹.

Epistola iude.

Iudas ihesu cristi seruus frater autē iacobi: hijs qui sunt in deo patrē dile- ctis: et cristo ihesu conseruatis et voca- tis. Misericordia vobis et pax et cari- tas adimpleatur. Carissimi omnem

sollicitudinem faciēs scribendi vobis de cōmuni vestra salute necesse habui scribere vobis: deprecans supercettare semel tradite sanctis fidei. Subintroierunt enim quidam homines qui olim prescripti sunt in hoc iudicium impij: domini nostri gratiam transferentes in luxuriam: et solum dominatorem et dominum nostrum ihesum cristum negantes. Commonere autem vos volo scientes semel omnia: quoniam ihesus populum de terra egipti saluans. secundo eos qui non crediderunt perdidit. Angelos vero qui non seruauerunt suum principatum sed dereliquerunt suum domicilium: in iudicium magni diei vinculis eternis sub caligine reseruauit. Sicut sodoma et gomorra et finitime ciuitates simili modo effornicate et abeuntes post carnem alteram: facti sunt exemplum ignis eterni penam sustinentes. Similiter et hii quidem carnem maculant: dominationem autem spernunt: maiestatem autem blasphemant. Cum michael archangelus cum dyabolo disputans altercaretur de moysi corpore: non est ausus iudicium inferre blasphemie. sed dixit. Imperet tibi deus. Iij autem quecumq; quidem ignorant blasphemant: quecumq; autem naturaliter tanq; muta animalia norunt: in hīs corrumpuntur. Ne illis qui via cayn abierunt: et errore balaam mercede effusi sunt: et in contradictione chore abierunt. Iij sunt in epulis suis macule conuiuantes: sine timore. semetipsos pascentes: nubes sine aqua. que a ventis circumferuntur: arbores autumnales. infructuose. bis mortue. eradicatae: fluctus feri

maris. despumantes suas confusiones: sidera errantia: quibz procella tenebrarū luata ē ī eternū. Prophetauit autem et de hīs septimus ab adam. etoch dicens. Ecce venit dominus in sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes: et arguere omnes impios de omnibz operibus impietatis eorum. quibus impie egerunt: et de omnibus duris que locuti sunt contra deum peccatores impij. Iij sunt murmuratores querelosi secundū desideria sua ambulantes: et os eorum loquitur superbiam: murantes personas questus causa. Vos autem carissimi memores estote verborum que p̄dicta sunt ab apostolis domini nostri ihesu cristi: qui dicebāt vobis quoniam in nouissimis temporibus venient illusores secundū desideria sua ambulantes in impietatibus. Iij sunt qui segregant semetipsos: animales: spiritum non habentes. Vos autem carissimi superedificantes vosmetipsos sanctissime nostre fidei: in spiritu sancto orantes. ipsos vos in dilectione dei seruate: respicientes misericordiā domini nostri ihesu cristi in vitam eternam. Et hos quidem arguite iudicatos: illos vero saluate de igne rapientes. Alijs autem miseremini in timore: odientes et eam que carnalis est maculatam tunicam. Si autem qui potens est vos conseruare sine peccato. et constituere ante cōspedum glorie sue immaculatos in egultatione: soli deo saluatori nostro. per ihesum cristum dominum nostrū gloria magnificencia imperium et potestas ante omne seculum: et nunc et in omnia secula seculorum amen.

Incipit plog in apocalipsi iohis

Iohannes apostolus et euangelista a cristo electus atq; dilectus. in tanto amore dilectionis uberior habitus ē. ut in cena supra pedes eius recumberet et ad crucem astanti soli matrem propriam commendasset: ut quem nubere volentem ad amplectum virginitatis ascriuerat: ipsi ad custodiendā virginem tradidisset. Hic itaq; cum propter verbum dei et testimonium ihesu cristi in pathmos insulam sortiretur exilium. illuc ab eodē apocalipsis pre ostensa describit: ut sicut in principio canonis id ē libri geneleos incorruptibile principium pnotat: ita etiā incorruptibilis finis p virginē in apocalipsi redderet dicentis. Ego sū alpha et ω. incipit et finis. Hic est iohannes. q̄ sciens superuivisse sibi diem egressionis de corpore conuocatis i epheso discipulis descendit inde fossum sepulture sue locum: orationeq; opleta reddidit spiritū. tam a dolore mortis fact⁹ extrane⁹. q̄ a corruptione carnis noscitur alien⁹. Cui⁹ tamē scripture dispositio uel libri ordinatio ideo a nobis p singula nō exponit: ut nescientibz inq̄rendi desiderium collocetur: et querentibus laboris fructus. et deo magisterij doctrina seruetur.

Incipit lib apocalipsi s. bti iohis apostoli C. primu.

Apocalipsis ihesu cristi quā dedit illi de⁹ palam facere seruis suis que oportet fieri cito: et significauit mittēs per angelū suū suo suo iohanni q̄ testimonium perhibuit verbo dei: et testimonium ihesu cristi quicūq; uidit. Beat⁹ qui legit et qui audit uerba pphetie huius: et euat ea

que in ea scripta sunt. Tempus enim prope est. Iohannes septē ecclesijs que sunt in asya. Gratia uobis et pax ab eo qui est et qui erat et qui venturus ē: et a septem spiritibus q̄ in aspectu throni eius sunt: et a ihesu cristo q̄ est testis fidelis p̄mogenitus mortuorū et princeps regū terre: qui dilexit nos et lauit nos a peccatis nr̄is in sanguine suo et fecit nos regnū et sacerdotes deo et patri suo: ip̄i gl̄a et imperium: in secula seculorū amen. Ecce uenit cū nubibus: et uidebit eū omnis oculus: et qui eū pupugerunt. Et tūc plāgent se super eum omnes tribus terre: etiā amē. Ego sum alpha et ω: principium et finis. dicit dominus deus qui ē et qui erat et q̄ venturus est omnipotens. Ego iohannes frater vester et particeps i tribulatione et regno et patientia in cristo ihesu: fui i insula q̄ appellatur pathmos propter uerbum dei et testimonium ihesu. Fui in spiritu in dominica die: et audiui post me uocem magnam tanq̄ tube dicentis. Quod uides scribe in libro: et mitte septem ecclesijs epheso et smirne et pergamō et thiatire et sardis et philadelphie et laodice. Et cū sussum: ut uiderem uocem q̄ loquebat̄ meū. Et cōuersus uidi septem candelabra aurea: et i medio septem candelabrorū aureorū simile filio hominis uestitū podere: et p̄cinctū ad manillas zona aurea. Caput aut̄ eius et capilli erāt candidi tanq̄ lana alba: et tanq̄ nix. Et oculi eius tanq̄ flamma ignis: et pedes ei⁹ similes auricalco sicut i camino ardenti. Et uox illius tanq̄ uox aquarū multarum: et habebat i dextera sua stellas septem. Et de ore ei⁹ gladius utraq; parte acut⁹ egibat: et facies ei⁹ sicut sol lueret in uirtute sua. Et cū uidissem eū:

recidi ad pedes ei⁹ tanq̃ mortuus. Et
posuit dexterā suā sup me dicens. Mo-
li timere. Ego sum p̃m⁹ et nouissim⁹
et uiuus: ⁊ fui mortuus ⁊ ecce sū uiuēs
in secula seculorū: ⁊ habeo clauēs mortis
et inferni. Scribe ergo q̃ uidisti ⁊ que
sunt: ⁊ que oportet fieri post hec. Sacra-
mentū septem stellarū quas uidisti in
dextera mea ⁊ septē candelabra aurea:
septē stelle āgeli sūt septē ecclesiarū: ⁊ can-
delabra septē. Septem ecclesie sunt. **C. n.**
Et āgelo ephesi ecclesie scribe. Hec
dicit q̃ tenet septē stellas in dexte-
ra sua: qui ambulat ī medio septem
candelabrorū aureorū. Scio opera tua
et laborē ⁊ patientiā tuā: ⁊ q̃a nō potes
sustinere malos. Et temptasti eos q̃
se dicunt apostolus esse ⁊ non sunt: et
inuenisti eos mendaces. Et patiētiā
habes: ⁊ sustinisti prop̃ nomē meū:
et nō defecisti. Sed habeo adūsus te
pauca: q̃ caritatē tuā p̃mā reliquisti.
Memor esto itaq; unde recideris: et age
penitentiā: ⁊ prima opera fac. Sin autē:
uenio tibi ⁊ mouebo candelabrū tuū
de loco suo: nisi penitentiā egeris. Sed
hoc habes quia odisti facta nicholai-
tarum: que ⁊ ego odi. Qui habet aurē
audiat: q̃d spirit⁹ dicat ecclesijs. Vin-
centi dabo edere de ligno uite: quod ē
in paradiso dei mei. Et āgelo smirne
ecclesie scribe. Hec dicit p̃m⁹ ⁊ nouis-
sim⁹: qui fuit mortu⁹ ⁊ uiuit. Scio
triblacionē tuā ⁊ paupertatē tuam: sed
diues es ⁊ blasphemaris ab hīs qui
se dicunt iudeos esse ⁊ nō sunt: sed sūt
synagoga sathane. Nichil horum ti-
meas que passurus es. Ecce missurus
est dyabolus te uobis in carcerem ut
temptemini: ⁊ habebitis triblacionem
dieb⁹ decem. Esto fidelis usq; ad mor-
tem: ⁊ dabo coronam uite. Qui habet

aurem audiat: quid spiritus dicat ec-
clesijs. Qui uicerit: non ledet a morte
secūda. Et āgelo pergamini ecclesie scri-
be. Hec dicit q̃ habet rumpheā utraq;
parte acutā. Scio ubi habitas ubi se-
des ē sathane: et tenes nomen meū et
nō negasti fidē meā. Et ī diebus illis
antiphas testis meus fidelis q̃ occisus
est apud uos: ubi sathanas habitat.
Sed habeo adūsus te pauca: q̃a habes
illic tenētes doctrinā balaam q̃ docebat
balac mittere scandalū corā filijs isra-
hel edere ⁊ fornicari: ita habes ⁊ tu tenen-
tes doctrinam nicholaitarū. Similiter
penitentiā age: si quo minus. Veni-
am tibi cito ⁊ pugnabo cū illis in gla-
dio oris mei. Qui habet aurem audi-
at: q̃d spiritus dicat ecclesijs. Vincenti
dabo manna absconditū: ⁊ dabo illi
calculum candidū ⁊ in calculo nomē
nouū scriptum: q̃d nemo scit nisi qui
accipit. Et āgelo thiatiere ecclesie scribe.
Hec dicit fili⁹ dei: q̃ habet oculus tanq̃
flammā ignis: ⁊ pedes ei⁹ simul auri-
calco. Scio opera tua ⁊ fidem et carita-
tem tuā ⁊ ministeriū ⁊ patientiā tuā: et
opera tua nouissima plura priorib⁹.
Sed habeo adūs⁹ te pauca q̃a p̃mittis
mulierē ihezabel que se dicit p̃phetem
docere ⁊ seducere seruos meos: fornicari
et māducare de ydolotris. Et dedi
illi tempus ut penitentiā ageret: ⁊ nō
uult penitere a fornicatione sua. Ecce
ego mitto eam in lectū: ⁊ q̃ mechantur
cū ea in triblacione maxima erunt: ni-
si penitentiā ab operib⁹ suis egerint:
et filios ei⁹ interficiā in mortem: et sci-
ent omēs ecclesie quia ego sū scrutans
renes ⁊ corda: ⁊ dabo unicuiq; uesti-
tū scdm opera uīa. Vobis autē dico ⁊ re-
teris quia thiatiere estis: quicūq; nō
habent doctrinā hāc ⁊ q̃ nō agnouerūt

altitudinem sathane quēadmodū di-
cunt: nō mittā sup vob aliud pōdus:
tamen id qd habetis tenete donec veni-
am. Et qui vicerit ⁊ custodierit usq; in
finē opera mea: dabo illi potestātē super
gentes et reget eas ī virga ferrea ⁊ tan-
q; vas figuli cōstringentur sicut ⁊ ego
accepi a patre meo: ⁊ dabo illi stellam
matutinam. Qui habet aurem audi-
at: quid spiritus dicat ecclesijs. **Cm**
Et angelo ecclie sardis scribe. Hec
dicit qui habet septē spirit⁹ dei:
et septem stellas. Scio opera tua: qā
nomen habes qd vivas: et mortu⁹ es.
Esto vigilans: ⁊ cōfirma cetera q mo-
ritura erāt. Nō enī inuenio opera tua
plena coram deo meo. In mente er-
go habe qualiter acceperis ⁊ audieris
et serua: ⁊ penitentiā age. Si ergo nō
vigilaueris veniam ad te tanq; fur: ⁊
nescies qua hora veniā ad te. Sed ha-
bes pauca nomina in sardis q nō in-
quinauerūt vestimēta sua: ⁊ ambula-
bunt mecū ī albis qā digni sūt. Qui
vicerit sic vestiet vestimētis albis: ⁊ nō
delebo nomen ei⁹ de libro vite: ⁊ cōfite-
bor nomen ei⁹ corā p̄re meo ⁊ coram
āgelis ei⁹. Qui habet aurē audiat: qd
spiritus dicat ecclesijs. Et angelo phi-
ladelphie ecclie scribe. Hec dicit san-
ctus et verus qui habet clauē dauid: q
aperit et nemo claudit: claudit ⁊ nemo
aperit. Scio opera tua. Ecce dedi corā
te ostium apertum quod nemo potest
claudere: quia modicam: habes vir-
tutem et seruasti verbum meū: ⁊ non
negasti nomē meū. Ecce dabo de syna-
goga sathane q dicūt se iudeos esse ⁊
non sunt: sed mentiunt. Ecce faciam
illos ut veniant ⁊ adorēt ante pedes
tuos: ⁊ scient qā ego dilexi te. Quoni-
am seruasti verbū patientie mee: ⁊ ego

seruabo te ab hora temptatiōis que
ventura ē in orbē vniūsum temptare
habitātes ī terra. Ecce venio cito. Tene
qd habes: ut nemo accipiat coronā
tuam. Qui vicerit faciā illū columnā
in templo dei mei: ⁊ foras nō egrediet
ampli⁹. Et scribā sup eum nomen dei
mei ⁊ nomen ciuitatis dei mei noue
iherusalē que descendit de celo a deo me-
o: et nomen meū nouū. Qui habet au-
rem audiat: quid spirit⁹ dicat ecclesijs.
Et angelo laoditie ecclie scribe. Hec
dicit amen testis fidelis ⁊ verus: qui ē
p̄cipiū creature dei. Scio opera tua:
qā neq; frigidus es neq; calidus. U-
tinam frigid⁹ esses aut calidus. Sed
quia tepidus es ⁊ nec frigidus nec ca-
lidus: incipiā te euomere ex ore meo:
quia dicis qd diues sum ⁊ locupletat⁹
⁊ nullius egeo: ⁊ nescis qā tu es miser
et miserabilis: ⁊ paup ⁊ cecus ⁊ nud⁹.
Suadeo tibi emere a me aur⁹ ignitū
probatū ut locuples fias: et vestimen-
tis albis induaris ut nō appareat cō-
fusio nuditatis tue: ⁊ collirio inunge
oculos tuos ut videas. Ego quos a-
mo: arguo ⁊ castigo. Emulare ergo:
et penitentiā age. Ecce sto ad ostium ⁊
pulso. Si quis audierit vocē meā ⁊ a-
peruerit mihi ianuā intrabo ad illū:
et cenabo cū illo: ⁊ ipse mecū. Qui vice-
rit dabo ei sedere mecū ī throno meo:
sicut et ego vici ⁊ sedi cū patre meo in
throno eius. Qui habet aurem audi-
at: quid spirit⁹ dicat ecclesijs. **Cm**
Post hec vidi: ⁊ ecce ostium apertū
in celo: ⁊ vox p̄ma quā audiui
tanq; tube loquentis mecum dicens.
Ascende huc: ⁊ ostendā tibi q oportet
fieri cito. Post hec statim fui in spiritu.
Et ecce sedes posita erat ī celo: ⁊ supra
sedē sedens. Et q sedebat similis erat

aspectui lapidis iaspidis et sardinis
et prius erat in circuitu sedis similis visi-
oni suaragdone. Et in circuitu sedis
sedilia viginti quatuor: et supra thronos
viginti quatuor seniores sedentes cir-
cumamicti vestimentis albis et in ca-
pitibus eorum corone auree. Et de thro-
no procedunt fulgura et voces et toni-
trua: et septem lampades ardentes ante
thronum qui sunt septem spiritus dei. Et
in aspectu sedis tanquam mare vitreum simi-
le cristallo: et in medio sedis et in circui-
tu sedis quatuor animalia plena oculis
ante et retro. Et animal primum simi-
le leoni et secundum simile vitulo: et tertium a-
nimal habens faciem quasi hominis: et
quartum animal simile aquile volanti.
Et quatuor animalia singula eorum ha-
bebant alas senas: et in circuitu et in-
tus plena sunt oculis. Et requiem non
habebant die ac nocte dicentia sanctus
sanctus sanctus dominus deus omnipotens:
qui erat et qui est et qui venturus est. Et cum
derent illa animalia gloriam et honorem
et benedictionem sedenti super thronum vive-
nti in secula seculorum: procidebant viginti-
quatuor seniores ante sedentem in throno
et adorabant viventem in secula seculorum:
et mittebant coronas suas ante thronum
dicentes. Dignus es domine deus noster
accipere gloriam et honorem et virtutem:
quia tu creasti omnia: et propter vo-
luntatem tuam erant et creata sunt. **C. v.**

Et vidi in dextera sedentis supra
thronum librum scriptum intus et
foris: signatum sigillis septem. Et vidi
angelum fortem et predicantem voce ma-
gna. Quis est dignus aperire librum et
soluere signacula eius? Et nemo poterat
neque in celo neque in terra neque sub ter-
ram aperire librum: neque respicere illum. Et
ego flebam multum: quoniam nemo dignus

inuentus est aperire librum: nec videre eum.
Et unus de senioribus dixit michi. Ne
fleueris. Ecce vicit leo de tribu iuda ra-
dix david aperire librum et soluere septem
signacula eius. Et vidi: et ecce in medio
throni et quatuor animalium et in medio
seniorum agnum stantem tanquam occi-
sum habentem cornua septem et oculos
septem: qui sunt septem spiritus dei missi in o-
mnem terram. Et venit: et accepit de dexte-
ra sedentis in throno librum. Et cum aperu-
isset librum: quatuor animalia et vigin-
ti quatuor seniores ceciderunt coram agno
habentes singuli cytharas et fialas au-
reas plenas odoris: quoniam sunt ora-
tiones sanctorum: et cantabant canticum no-
uum dicentes. Dignus es domine accipe-
re librum et aperire signacula eius: quoniam
occisus es et redemisti nos deo in sangui-
ne tuo ex omni tribu et lingua et populo
et natione: et fecisti nos deo nostro re-
gnum et sacerdotes et regnabimus super
terram. Et vidi: et audiui vocem angelorum
multorum in circuitu throni et animalium
et seniorum: et erat numerus eorum milia mi-
limum dicentium voce magna. Dignus
est agnus qui occisus est accipere virtutem
et divinitatem et sapientiam: et fortitudi-
nem et honorem et gloriam et benedictio-
nem. Et omne creaturam que in celo est
et super terram et sub terra: et qui sunt in mari
et qui in eis: omnes audiui dicentes seden-
ti in throno et agno. Benedictio et ho-
nor et gloria et potestas in secula secu-
lorum. Et quatuor animalia dicebant
amen. Et viginti quatuor seniores ce-
ciderunt in facies suas: et adoraverunt
viventem in secula seculorum. **C. vi.**
Et vidi quod aperuisset agnus unum
de septem sigillis: et audiui vo-
num de quatuor animalibus dicens
tanquam vocem tonitruum. Veni et vide.

Et vidi: et ecce equus albus. et qui sedebat sup illū habebat arcū. et data est ei corona: et egit vincēs ut vinceret. Et cū aperuisset sigillū scdm: audiui scdm animal dicens. Veni et vide. Et egit alius equus rufus: et q̄ sedebat sup illū datū est ei ut sumeret pacē de terra. et ut inuicem se interficiant: et datus est ei gladius magnus. Et cū aperuisset sigillū tertium: audiui tertium animal dicens. Veni et vide. Et ecce equus niger: et q̄ sedebat sup illū habebat stateram in manu sua. Et audiui tanq̄ vocem i medio quatuor animalium dicentium. Bilibris tritici denario uno: et tres bilibres ordei denario uno: et vinū et oleum ne leseris. Et cū aperuisset sigillū quartū audiui vocē quarti animalis dicentis. Veni et vide. Et ecce equus pallidus: et q̄ sedebat sup eū nomen illi mors: et infernus sequebatur eum. Et data ē illi potestas sup quatuor partes terre: interficere gladio fame et morte et bestiis terre. Et cū aperuisset sigillū quintū: vidi subtrus altare animas interfectorū ppter verbū dei: et propter testimoniū qd̄ habebāt. Et clamabant voce magna dicētes. Usquequo dñe sand⁹ et verus non iudicas et nō vindicas sāguinē nr̄m de hīs q̄ habitant i terra? Et date sunt illis singule stole albe: et dictū est illis ut requiescerent adhuc tēpus modicū: donec compleant̄ consēcui eorū et fratres eorū qui interficiendi sunt sicut et illi. Et vidi cū aperuisset sigillū sextū: et ecce terre mor⁹ magnus fact⁹ est. Et sol factus est niger tanq̄ saccus cilicin⁹: et luna tota facta est sicut sanguis: et stelle de celo ceciderūt super terram sicut ficus emittit grossos suos cū a vento magno mouē. Et celū recessit sicut liber inuoluit⁹:

et om̄is mons et insule de locis suis morte sunt. Et reges terre et principes et tribuni et diuites et fortes et om̄is seruus et liber absconderūt se i speluncis et in petris montiū: et dicunt montibz et petris cadite sup nos. et abscondite nos a facie sedentis sup thronū et ab ira agni: quā venit dies magnus ire ipsorum. Et quis poterit stare? **C vii.**

Post hec vidi quatuor angelos stantes sup quatuor angulos terre: tenētes quatuor ventus terre ne flarēt sup terram: neq; sup mare neq; i ullā arborem. Et vidi alterū angelū ascendentem ab ortu solis habentē signum dei viui: et clamauit voce magna. quatuor angelis quibus datū est nocere terre et mari dicens. Nolite nocere terre et mari neq; arboribus: quoadusq; signemus fuos dei nr̄i in frontibus eorum. Et audiui numerū signatorū: centūquadragintaquatuor milia signati sūt ex omni tribu filiorū isrl. Ex tribu iuda: duodecim milia signati. Ex tribu ruben: duodecim milia signati. Ex tribu gad: duodecim milia signati. Ex tribu aser: duodecim milia signati. Ex tribu neptalim: duodecim milia signati. Ex tribu manasse: duodecim milia signati. Ex tribu symeon: duodecim milia signati. Ex tribu leui: duodecim milia signati. Ex tribu ysachar: duodecim milia signati. Ex tribu zabulon: duodecim milia signati. Ex tribu ioseph: duodecim milia signati. Ex tribu beniamin: duodecim milia signati. Post hec vidi turbā magnā quā dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus et tribubus et pplis et linguis: stantes ante thronū et in cōspedu agni amidi stolis albis: et palme i manibus eorū. Et clamabant voce magna dicentes.

Salus deo nro: qui sedet sup thronu
et agno. Et omnes angeli stabant i cir-
cuito throni et senioru et quatuor aialiu:
et ceciderunt i conspectu throni in facies
suas: et adorauerunt deum dicentes amen.
Benedictio et claritas et sapientia et gra-
narum actio: honor et virtus et fortitudo
deo nro: i secula seculorum amen. Et re-
spondit unus de senioribus: et dixit michi.
Ipsi qui amicti sunt stolis albis qui sunt
et unde venerunt? Et dixi illi. Domine mi-
tu scis. Et dixit michi. Ipsi sunt qui vene-
runt de tribulatione magna: et lauerunt
stolas suas: et dealbauerunt eas i sangui-
ne agni. Ideo sunt ante thronum dei: et serui-
ent ei die ac nocte in templo eius: et qui
sedet in throno habitabit super illos.
Non esuriunt neque sitiet amplius: neque
caderet super illos sol neque ullus estus:
quia agnus qui in medio throni est reget
illos: et deducet illos ad vite fontes a-
quarum: et absterget deus omnem
lacrimum ab oculis eorum.

C. viii

Et cum aperuisset sigillum septimum: fa-
ctum est silentium in celo quasi me-
dia hora. Et vidi septem angelos stantes
in conspectu dei: et dante sunt illis septem
tuba. Et alius angelus venit et stetit ante
altare habens thuribulum aureum: et da-
ta sunt illi incensa mista: ut daret de o-
rationibus sanctorum omnium supra altare
aureum quod est ante thronum dei. Et ascendit
fumus incensorum de orationibus sancto-
rum de manu angelus: coram deo. Et ac-
cepit angelus thuribulum aureum: et imple-
uit illud de igne altaris et misit in ter-
ram: et facta sunt tonitrua et voces et ful-
gura et terre motus magnus: et septem
angeli qui habebant septem tubas para-
uerunt se ut tuba canerent. Et primus
angelus tuba cecinit. Et facta est grando
et ignis mixta i sanguine: et missus est

in terram. Et tertia pars terre combusta
est: et tertia pars arborum concremata est:
et omne fenum viride combustum est. Et se-
cundus angelus tuba cecinit: et tanquam
mons magnus igne ardens missus est
in mare. Et facta est tertia pars maris
sanguis: et mortua est tertia pars creatu-
re eorum que habebant animas i mari: et
tercia pars navium interijt. Et tertius
angelus tuba cecinit: et cecidit de celo stel-
la magna ardens tanquam facula. Et ceci-
dit i tertia partem fluminum et in fontes
aquarum: et nomen stelle dicitur absinthi-
um. Et facta est tertia pars aquarum i ab-
sinthium: et multi hominum mortui sunt de
aquis: quia amare facte sunt. Et quartus
angelus cecinit: et percussa est tertia pars
solis et tertia pars lune et tertia pars
stellarum: ita ut obscuraretur tertia pars
eorum: et dici non luceret pars tertia et
nocti similis. Et vidi: et audiui vocem
unius aquile volantis per medium celum di-
centis voce magna. Beati qui habitant
in terra i ira de ceteris vocibus trium angelorum:
qui erant tuba canituri. **C. ix.**

Et quintus angelus tuba cecinit: et
vidi stellam de celo cecidisse in
terram: et data est ei clavis putei abissi.
Et aperuit puteum abissi: et ascendit
fumus putei sicut fumus fornacis ma-
gne: et obscuratus est sol et acc de fumo
putei. Et de fumo putei egerunt locustae
in terram: et data est illis potestas sicut
habent potestatem scorpiones terre. Et
preceptum est illis ne lederent fenum terre
neque omne viride neque omnem arborem:
nisi tantum homines qui non habent signum
dei in frontibus suis. Et dictum est eis ne oc-
ciderent eos: sed ut cruciarent mensibus
quinque. Et cruciatus eorum ut cruciatus
scorpionum: cum percutit hominem. Et in die-
bus illis querent homines mortem et non

inuenient eam: et desiderabunt mori: et fugiet mors ab eis. Et similitudines locustarum similes equis paratis ad plium: et super capita earum tanquam corone similes auro: et facies earum tanquam facies hominum. Et habebant capillos sicut capillos mulierum: et dentes earum sicut dentes leonum erant. Et habebant loricas sicut loricas ferreas: et vox alarum illarum sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum. Et habebant caudas similes scorpionum: et aculei erant in caudis earum: et potestas earum nocere hominibus mensibus quinque. Et habebant super se regem angelum abissi cui nomen hebraice labaddon. Et unum abijt: et ecce ueniunt adhuc duo uel post hec. Et secutus angelus tuba recinit: et audiui uocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei quod est ante oculos dei: dicentem secundo angelo qui habebat tubam. Solue quatuor angelos qui allegati sunt in flumine magno eufraten. Et soluti sunt quatuor angeli qui parati erant in hora et diem et mensem et annum: ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus equestris exercitus: uicies milies dena milia: et audiui numerum eorum: et ita uidi equos in uisione. Et qui sedebant super eos habebant loricas igneas et iacintinas et sulphureas: et capita eorum erant tanquam capita leonum: et de ore eorum procedit ignis et fumus et sulphur. Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum: de igne et de fumo et sulphure qui procedebat ex ore ipsorum. Potestas enim eorum in ore eorum est: et in caudis eorum. Nam caudae eorum similes serpentibus habentes capita: et in his nocent. Et ceteri homines qui non sunt occisi in his plagis neque penitentiam egerunt de operibus manuum suarum ut non adorarent demonia

et simulacra aurea et argentea et creta et lapidea et lignea quae neque uidere possunt neque audire neque ambulare: et non egerunt penitentiam ab homicidijs suis neque a beneficijs suis neque a fornicatione sua: neque a furtis suis. **C. X.** Et uidi alium angelum fortem descendentem de celo amidum nube: et uestis in capite eius. Et facies eius erat ut sol: et pedes eius tanquam columna ignis. Et habebat in manu sua libellum apertum: et posuit pedem suum dexterum supra mare. Sinistrum autem super terram: et clamauit uoce magna quemadmodum cum leo rugit. Et cum clamasset: locuta sunt septem tonitrua uoces suas. Et cum locuta fuisset septem tonitrua uoces suas: et ego scripturus eram. Et audiui uocem de celo dicentem michi. Signa quae locuta sunt septem tonitrua: et noli ea scribere. Et angelus quem uidi stantem supra mare et supra terram leuauit manum suam ad celum et iurauit per uiuentem in secula seculorum qui creauit celum et ea quae in eo sunt et terram et ea quae in ea sunt et mare et ea quae in eo sunt: quia tempus non erit amplius: sed in diebus uocis septimi angeli cum reperit tuba canere: consumabitur misterium dei sicut euangelizauit per seruos suos prophetas. Et audiui uocem de celo iterum loquentem mecum et dicentem. Uade: et accipe librum apertum de manu angeli stantis supra mare et super terram. Et abijt ad angelum dicens ei ut daret michi librum: et dixit michi. Accipe librum et deuora illum: et faciet amaricari uentre tuum: sed in ore tuo erit dulce tanquam mel. Et accepi librum de manu angeli et deuoraui illum: et erat in ore meo tanquam mel dulce. Et cum deuorasssem eum: amaricatus est uenter meus. Et dixit michi. Oportet te iterum prophetare gentibus et populis

et linguis et regibus multis. **C. xi.**

Et dat⁹ ē michi calamus similis virge: et dictū est michi. Surge: et metire templū dei et altare: et adorātes in eo. Atriū vero qđ est foris replū rice foras et ne metiaris illud: qm̄ datum ē gentibz. Et ciuitatē sanctā calcabūt mensibus quadragitaduobz. Et dabo duobus testibus meis: et pphetabunt diebz milleducenstissexaginta annis. Hi sunt due olive et duo candelabra ī cōspēdu dñi terre stantes. Et si quis voluerit eos nocere: ignis eiet de ore eorū et deuorabit inimicos eorū: et si quis voluerit eos ledere sic oportet eū occidi. Hi habent potestatem claudēdi celū ne pluāt diebz pphetie illorū: et potestātē habent sup aquas conuertendi eas ī sanguinē: et percutere terram om̄i plaga quocūq; voluerint. Et cū finierint testimoniū suū bestia q̄ ascendit de abisso faciet adūs⁹ eos bellum: et vincet illos: et occidet eos. Et corpora eorū iacebūt ī plateis ciuitatis magne q̄ vocatur spiritualiter sodomā et egiptus: ubi et dñs eorū crucifixus ē. Et videbūt de tribubz et de populis et linguis et gentibus corpora eorum p tres dies et dimidiū: et corpora eorū nō sinerit poni ī monumētis. Et inhabitantes terrā gaudebūt sup illos et iocundabunt⁹: et munera mittent inuicem: qm̄ hi duo prophete cruciauerunt eos q̄ inhabitabāt sup terrā. Et post dies tres et dimidiū spiritus vite a deo intrabit in eos. Et steterūt super pedes suos: et timor magn⁹ cecidit sup eos q̄ viderūt eos. Et audierūt vocem magnā de celo: dicentē eis. Ascendite hūc. Et ascenderunt in celū in nube: et viderūt illos inimici eorū. Et ī illa hora fact⁹ ē terre motus magn⁹: et decima

pars ciuitatis cecidit. Et occisi sunt in terre motu nōia hominū septē milia: et reliqui in timorē sūt missi: et dederūt gloriā deo celi. Et scdm̄ abiit: et ecce ve terciū veniet cito. Et septim⁹ angel⁹ tuba recinit: et facte sūt voces magne in celo dicētes. Factū est regnū huius mūdi dñi nr̄i et cristi eius: et regnabūt in secula seculorū amen. Et vigintiquatuor seniores q̄ in conspectu dei sedent in sedibz suis: ceciderūt ī facies suas: et adorauerūt deū dicentes. Gratiās agimus tibi dñe de⁹ noster omnipotens: qui es et q̄ eras et qui vēturus es: quia accepisti virtutē tuā magnā et regnasti. Et irate sūt gentes: et aduenit ira tua: et temp⁹ mortuorū iudicari: et reddere mercedem seruis tuis prophetis et sanctis et timentibus nomen tuum pusillis et magnis: et eternū mandū eos qui corruerunt terram. **C. xii.**

Et aptū ē templū dei ī celo: et visa est archa testamēti ei⁹ in templo eius. Et facta sunt fulgura et voces: et terre mot⁹ et grādo magna. Et signū magnū apparuit in celo. Mulier amicta sole: et luna sub pedibus ei⁹: et in capite eius corona stellarū duodeci. Et in utero habens et clamabat parturiens: et cruciat⁹ ut pariat. Et visum ē aliud signū in celo. Et ecce draco magnus rufus habens capita septē et cornua decem: et in capitibz ei⁹ septem dyadematā: et cauda ei⁹ trahēbat terciā partem stellarū celi et misit eas in terrā. Et draco stetit ante mulierē que erat paritura: ut cū peperisset filiū eius deuoraret. Et peperit filiū masculū: q̄ redurus erat omnes gentes in virga ferrea. Et raptus est filius ei⁹ ad deū et ad thronū eius: et mulier fugit in solitudinē ubi habebat locū paratū a deo: ut ibi pascat

eam diebus mille ducētissexaginta. Et factum ē preliū magnū in celo. Michael et angeli eius p̄liabant cū dracōne: et draco pugnabat et angeli ei⁹ et non valuerūt: neq; locus inuentus ē amplius eorū in celo. Et proiedus est draco ille magnus. serpens antiquus. qui vocabat̄ dyabolus et sathanas. qui seducit unūsum orbem: et p̄iectus est in terrā: et angeli ei⁹ cum illo missi sunt. Et audiui vocē magnā in celo dicentē. Nūc facta est salus et virtus et regnū dei n̄ri et potestas cristi ei⁹: q̄a proiedus est accusator fratrū n̄rorū: qui accusabat illos ante cōspedum dei nostri die ac nocte. Et ip̄i vicerunt eū propter sanguinē agni et p̄pter verbū testimoniū sui: et nō dilexerūt animas suas usq; ad mortē. Propterea letamini celi: et q̄ habitatis in eis. Et terre et mari: quia descendit dyabolus ad vos habens irā magnā: sciens q̄ modicū tēpus habet. Et postq; vidit draco q̄ proiedus esset in terrā: p̄secutus est mulierē que peperit masculū. Et dante sūt mulieri ale due aquile magne: ut volaret in desertū in locū suū: ubi alitur p̄ tempus et tēpora et dimidium temporis a facie serpētis. Et misit serpens ex ore suo post mulierē aquā tāq; flumen: ut eā faceret trahi a flumine. Et adiuvit terra mulierē: et aperuit terra os suū et absorbit flumen: quod misit draco de ore suo. Et irat⁹ ē draco in mulierē: et abiit facere preliū cū reliquis de semine ei⁹ q̄ custodiūt mandata dei: et habēt testimoniū ih̄u cristi. Et stetit sup̄ arenam maris. **C. xiii.**

Et vidi de mari bestia ascendente habentem capita septē et cornua decem: et sup̄ cornua ei⁹ decē dyadema-
ta: et sup̄ capita ei⁹ nomina blasphemias.

Et bestia quā vidi similis erat pardō: et pedes eius sicut pedes ursi: et os ei⁹ sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suā et potestatem magnā. Et vidi unū de capitibus suis quasi occisum in mortem: et plaga mortis ei⁹ curata est. Et ammirata est unūsa terra post bestia. Et adorauerūt dracōne qui dedit potestatem bestie: et adorauerūt bestiam dicentes. Quis similis bestie: et quis poterit pugnare cū illa? Et datū est ei os loquēs magna et blasphemiam: et data ē ei potestas facere menses quadragitaduos. Et aperuit os suū in blasphemias ad deū blasphemare nomen ei⁹ et tabernaculū ei⁹: et eos q̄ in celo habitant. Et datū est illi bellū facere cū sanctis: et vincere eos. Et data est illi potestas in omnē tribū et pplū et linguā et gentem: et adorauerūt eam omnes qui inhabitabāt terrā: quorū nō sunt scripta nomina in libro vite agni q̄ occisus est ab origine mūdi. Si quis habet aurē audiat. Qui in captivitatem duxerit in captivitatem vadit: q̄ in gladio occiderit: oportet eū gladio occidi. Hic est patiētia: et fides sanctorū. Et vidi aliam bestia ascendente de terra: et habebat cornua duo similia agni: et loquebat̄ sicut draco. Et potestatem prioris bestie omnem faciebat in cōspedū ei⁹: et fecit terrā et habitantes in ea adorare bestiam primam: cui⁹ curata ē plaga mortis. Et fecit signa magna: ut etiā ignem faceret de celo descendere in terrā in cōspedū hōminū. Et seducit habitantes in terra propter signa q̄ data sunt illi facere in cōspedū bestie: dicens habitantibus in terra ut faciant ymaginem bestie que habet plagā gladii et vixit. Et datum ē illi ut daret spiritum ymagini bestie et ut loquat̄ ymago bestie:

et faciet ut quicumque non adorauerint y-
maginem bestie occidantur. Et faciet
omnes pusillos et magnos et diuites
et pauperes et liberos et seruos habere
caracterem in manu dextra aut in fron-
tibus suis: et ne quis possit emere aut
vendere nisi habeat caracterem nominis
bestie: aut nomen aut numerum nomi-
nis eius. Hic sapientia est. Qui habet in-
tellectum: computet numerum bestie.
Numerus enim hominis est: et nu-
merus eius sexcentissexaginta sex. **C. xiii.**
Et vidi: et ecce agnus stabat supra
montem syon: et cum eo centumqua-
draginta quatuor milia habentes nomen
eius et nomen patris eius scriptum in fron-
tibus suis. Et audiui vocem de celo tanquam
vocem aquarum multarum et tanquam vocem
tonitruum magni: et vocem quam audiui si-
cut cytharedorum cytharizantium in cytha-
ris suis. Et cantabant quasi canticum
nouum ante sedem et ante quatuor ani-
malia et seniores: et nemo poterat dice-
re canticum nisi illa centumquadraginta-
quatuor milia qui empti sunt de terra. Ipsi
sunt qui cum mulieribus non sunt coin-
quinati: virgines enim sunt. Ipsi secuntur
agnum quocumque ierit. Ipsi empti sunt
ex omnibus promissione deo et agno: et in o-
re eorum non est inuentum mendacium. Si-
ne macula enim sunt ante thronum dei. Et
vidi alterum angelum volantem per medium
celum: habentem euangelium eternum: ut
euangelizaret sedentibus super terram et super
omnem gentem et tribum et linguam et populum:
dicens magna voce. Timete dominum et da-
te illi honorem: quia venit hora iudicii
eius: et adorare eum qui fecit celum et ter-
ram mare et fontes aquarum. Et alius an-
gelus secutus est dicens. Cecidit cecidit
babilon illa magna: quia a vino ire for-
nicationis sue potavit omnes gentes.

Et tercius angelus secutus est illos dicens
voce magna. Si quis adrauerit be-
stiam et ymaginem eius et acceperit cara-
cterem in fronte suo aut in manu sua: hic
bibet de vino ire dei quod mixtum est mero
in calice ire ipsius. Et cruciabitur igne et
sulphure in conspectu angelorum sanctorum:
et ante conspectum agni. Et fumus tormen-
torum eorum ascendet in secula seculorum.
Nec habet requiem die ac nocte qui ad-
rauerit bestiam et ymaginem eius: et si
quis acceperit caracterem nominis eius.
Hic sapientia sanctorum est: qui custodiunt
mandata dei et fidem ihesu. Et audiui
vocem de celo dicentem michi. Scribe.
Beati mortui: qui in domino moriuntur.
A modo iam dicit spiritus: ut requiescant
a laboribus suis. Opera enim illorum secu-
tur illos. Et vidi: et ecce nubem candi-
dam: et supra nubem sedentem similem fili-
o hominis habentem in capite suo co-
ronam auream: et in manu sua falcem
acutam. Et alius angelus egiit de templo:
clamans voce magna ad sedentem su-
per nubem. Mitte falcem tuam et metes:
quia venit hora ut metatur: quoniam
aruit messis terre. Et misit qui sedebat
super nubem falcem suam in terram: et mes-
suit in terram. Et alius angelus egiit de
templo quod est in celo: habens et ipse fal-
cem acutam. Et alius angelus egiit
de altari qui habebat potestatem supra
ignem et aquam: et reclamauit voce
magna ad eum qui habebat falcem acu-
tam dicens. Mitte falcem tuam acutam
et vindemia vitros vinee terre: quoniam
amature sunt vinee eius. Et misit an-
gelus falcem suam acutam in terram: et
vindemiauit vineam terre: et misit in lacum
ire dei magnum. Et calcatus est locus terra
ciuitatis: et egiit sanguis de lacu usque ad
frenos equorum per stadia mille sexcenta.

Et vidi aliud signum in **C. xv.**
 celo magnū et mirabile: ange-
 los septē habentes plagas septem no-
 vissimas: quoniam in illis consummata
 est ira dei. Et vidi tanq̃ mare vitreū
 mixtum igne et eos qui vicerunt besti-
 am et ymaginē eius et numerū nomi-
 nis eius stantes supra mare vitreum:
 habētes cytharas dei et cantātes canti-
 cum moysi serui dei et canticum agni di-
 centes. Magna et mirabilia sūt opera
 tua dñe deus omnipotens: iuste et vere
 sunt vie tue domine regē seculorū. Quis
 nō timebit te domine: et magnificabit
 nomen tuū? Quia solus pius es: quā
 omnes gentes venient et adorabunt
 in conspectu tuo: quoniam iudicia tua
 manifesta sunt. Et post hec vidi: et ec-
 ce apertū est templū tabernaculi testimo-
 nij in celo. Et egerunt septē angeli ha-
 bentes septē plagas de templo: vestiti
 lapide mundo et candido: et precincti
 circa pectora zonis aureis. Et unum
 de quatuor animalibz dedit septē an-
 gelis septem fialas aureas: plenas i-
 racundie dei vivēcis in secula seculorū.
 Et impletū ē tēplū dei fumo a maiesta-
 te dei et de virtute ei⁹: et nemo poterat in-
 troire i tēplū: donec consumarent septem
 plage septem angelorum. **C. xvi.**

Et audiui vocem magnā de tem-
 plo dicentem septem āgelis. Ite:
 et effundite septem fialas ire dei in ter-
 ram. Et abiit p̃mus āgelus et effudit
 fialam suā in terrā: et factū est vulnus
 seuum et pessimū in homines q̃ habebāt
 caracterem bestie: et in eos q̃ adoraue-
 runt bestiā et ymaginē ei⁹. Et secūndus
 angelus effudit fialam suā in mare:
 et factus ē sanguis tanq̃ mortui: et o-
 mnīs anima vivens mortua ē in ma-
 ri. Et tercius effudit fialā suā super

flumina et super fontes aquarū: et fact⁹
 est sanguis. Et audiui angelū aqua-
 rum dicentem. Gustus es domine q̃ es
 et qui eras sanctus qui hoc iudicasti:
 quia sanguinē sanctorū et prophetarū
 effuderūt: et sanguinē eis dedisti bibere.
 Dignū enim sunt. Et audiui alterū di-
 centem. Etiam dñe deus omnipotens:
 vera et iusta iudicia tua. Et quartus
 āgelus effudit fialam suā in solem: et
 datum est illi estu affligere homines et
 igni. Et estuauerunt homines estu ma-
 gno: et blasphemauerunt nomē dei ha-
 bentis potestatem super has plagas:
 neq̃ egerūt penitentiā ut darent illi glo-
 riam. Et quintus angelus effudit fia-
 lam suā sup sedem bestie et factum est
 regnū ei⁹ tenebrosū. Et cōmāducaue-
 rūt linguas suas p̃ dolore: et blasphe-
 mauerunt deū celi p̃ doloribz et vulne-
 ribus suis: et non egerūt penitentiā
 re operibz suis. Et sextus angelus effu-
 dit fialam suā i flumen illud magnū
 eufraten: et siccauit aquam ei⁹ ut p̃pa-
 raretur via regibus ab ortu solis. Et
 vidi de ore draconis et de ore bestie et
 de ore pseudo p̃phete egredī spirit⁹ res
 immundos i modum ranarū. Sunt
 enī spiritus demoniorū faciētes signa:
 et procedūt ad reges totius terre agre-
 gare illos in prelium ad diē magnū.
 omnipotentis dei. Ecce venio sicut fur.
 Beat⁹ q̃ vigilat et custodit vestimenta
 sua ne nudus ambulet: et videāt turpi-
 tudinem ei⁹. Et cōgregabit illos in lo-
 cum q̃ vocatur hebraice armageddon.
 Et septimus angel⁹ effudit fialā suā
 in aerem: et eguit vox magna de tem-
 plo a throno dicens. Factū est. Et fa-
 cta sunt fulgura et voces et tonitrua:
 et terre motus fact⁹ est magn⁹ qualis
 nunq̃ fuit ex quo homines fuerūt sup

terrā: talis terre mor⁹ sic magnus. Et facta est ciuitas magna in tres partes: et ciuitates gentium ceciderunt. Et babilon magna uenit in memoriam ante deū: dare illi calicem vini indignationis ire eius. Et omnis insula fugit: et montes non sunt inuenti. Et grādo magna sicut talentū descendit de celo in homines: et blasphemauerunt homines deum propter plagam grandinis: quoniam magna facta est uehementer. **C. xviii**

Et uenit unus de septē angelis qui habebant septem fialas: et locutus est mecum dicens. Veni et ostendā tibi damnationē meretricis magne qui sedet super aquas multas: cum qua fornicati sunt reges terre: et inebriati sunt qui inhabitant terram de uino prostitutionis eius. Et abstulit in spiritu in desertum. Et uidi mulierē sedentem super bestiam corvineā: plenā nominibus blasphemie: habentem capita septem et cornua decem. Et mulier erat circumdata purpura et cocino et inaurata auro et lapide precioso et margaritis: habēs poculum aureum in manu sua plenū abominatione et immundicia fornicationis eius. Et in fronte eius nomen scriptum babilon magna: mater fornicationum et abominationū terre. Et uidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum: et de sanguine martirum ihesu. Et miratus sum cum uiderem illā ammiratione magna. Et dixit michi angelus. Quare miraris: ego dicā tibi sacramentū mulieris et bestie que portat eam: qui habet capita septē et cornua decē. Bestia quam uidisti fuit et non est: et ascensura est de abyssu et in interitū ibit: et mirabuntur inhabitantes terrā quorum non sunt scripta nomina in libro uite a constitutione mundi uidentes bestiam que erat et non

est. Et hic est sensus: qui habet sapientiam. Septem capita septem montes sunt supra quos mulier sedet: et septē reges. Quinque ceciderunt: unus ē: et alius nondum uenit. Et cum uenerit: oportet illum breue tempus manere. Et bestia que erat et non est ipsa octaua est: et de septem est. Et in interitū uadit. Et decem cornua que uidisti decem reges sunt qui regnū nondū acceperunt: sed potestatem tanquam reges una hora accipient post bestiam. Qui unū consilium habet: et uirtutem et potestatem suā bestie tradunt. Qui cum agno pugnabunt: et agnus uincet illos: quoniam dominus dominorum est: et rex regum: et qui cum illo sunt uocati et electi et fideles. Et dixit michi. Aque quas uidisti ubi meretrix sedet populi sunt et gentes et lingue: et decem cornua que uidisti in bestia hi odient fornicariā et desolatā facient illā et nudam: et carnes eius manducabunt et ipsam igni cremabunt. Deus enim dedit in corda eorum ut faciāt quod placitum ē illi: ut dent regnū suū bestie donec consummetur uerba dei. Et mulier quam uidisti est ciuitas magna: que habet regnum super reges terre. **C. xviii**

Et post hec uidi aliū angelum descendentem de celo habentem potestatem magnā: et terra illuminata est a gloria eius. Et clamauit in fortitudine dicens. Cecidit cecidit babilon magna: et facta ē habitatio demoniorum: et custodia omnis spiritus immundi et custodia omnis uolucris immunde et odibilis: quia de uino ire fornicationis eius biberunt omnes gentes. Et reges terre cum illa fornicati sunt: et mercatores terre de uirtute deliciarum eius diuites facti sunt. Et audiui aliā uocem de celo dicentem. Exite de illa populus meus:

et ne participes sitis delictorū eius: et de plagis eius non accipians. Quoniam puerunt peccata eius usq; ad celum: et recordatus est dñs iniquitatū eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis: et duplicate duplicia scdm opera eius. In poculo quo miscuit vobis miscere illi duplū. Quantū glorificauit se et in delicijs suis: tantum date illi tormentū et luctum: quia ī corde suo dicit. Sedeo regina: et vidua nō sum: et luctum nō videbo. Ideo in una die venient plage eius mors et luctus et fames: et igni cōburetur: quia fortis ē deus qui iudicabit illā. Et flebunt et plangent se sup illam reges terre q̄ cū illa fornicati sunt et ī delicijs vixerunt cum viderint fumū incendiū eius: longe stantes ppter timorem tormentorū eius dicentes. Ve ve ciuitas illa magna babilon: et ciuitas illa fortis: qm̄ una hora venit iudiciū tuum. Et negotiatores terre flebunt super illam et lugebūt: qm̄ merces eorū nemo emet amplius: merces auri et argenti et lapidis p̄ciosi et margarite et bissi et purpure et serici et corcini: et om̄e lignum thynum et om̄ia vasa eboris et oīa vasa de lapide p̄cioso et cramento et ferro et marmore: et cynamomū et amomū et odoramentorū et unguenti et thuris et vini et olei et simile et tritici et iumentorum et ouium et equorū et redarum et mancipiorū et animarū hominū. Et poma tua desiderij anime tue discesserunt a te: et om̄ia pingua et preclara petierunt a te: et amplius illa iam nō inuenient mercatores hominū. Qui diuites facti sunt ab ea longe stabūt propter timorē tormentorū eius: fletus ac lugentes et dicentes. Ve ve ciuitas illa magna: que amicta erat bisso et

purpura et corco et deaurata ē auro et lapide p̄cioso et margaritis: quoniam una hora destituta sūt tante diuitie. Et om̄is gubernator et om̄es qui in lacum nauigāt et naute et qui in mari operantur: longe steterūt: et clamauerunt vidētes locum incendiū eius dicētes. Que similis ciuitati huic magne? Et miserunt puluerē sup capita sua: et clamauerūt fletus et lugentes dicentes. Ve ve ciuitas illa magna: ī qua diuites facti sūt om̄es q̄ habebāt naues in mari de p̄cijs eius: quoniam una hora desolata est. Exulta sup eā celum et sancti apli et prophete: qm̄ iudicauit deus iudiciū v̄m de illa. Et sustulit unus angelus fortis lapidē q̄si molarem magnū: et misit ī mare dicētes. Hoc impetu mittetur babilon ciuitas illa magna: et ultra iā nō inuenietur. Et vox cytharedorū et musicorū et cybia canentiū et tuba nō audiet in te āplius: et om̄is artifex om̄isq; ars nō inueniet in te āplius: et vox mole nō audiet in te āplius. Et lux lucerne nō lucebit ī te āplius: et vox spōsi et sponse nō audiet adhuc in te: quia mercatores tui erāt p̄cipēs t̄e: q̄a ī rebus tuis errauerūt om̄es gētes. Et ī ea sāguis p̄phetarū et sāctorū inuentus ē: et om̄iū q̄ interfecit sūt ī terra. **CXIX.**

Post hec audiui q̄si vocē tubarū miscrarū in celo dicentū alleluia. Laus et gloria et virtus deo nostro est: q̄a vera et iusta iudicia sunt ei⁹: q̄ iudicauit de meretrice magna. q̄ corripit terrā in prostitutione sua: et vindi-
cauit sanguinē suorū suorū de manibz ei⁹. Et iterū dixerunt alleluia. Et sum⁹ eius ascendit in sedē sedorū. Et ceciderūt seniores viginti quatuor et quatuor animalia et adorauerūt deū sedentem sup

thronū: dicētes amen alla. Et vox de throno rēiuit dicens. Laudē dicite deo nro omēs sancti ei⁹: et q̄ timentis deū pusilli et magni. Et audiui q̄si vocē tube magne et sicut vocē aquarū multarū et sicut vocē conitruorū magnorū dicētiū alla: qm̄ regnauit dñs deus noster omnipotēs. Gaudeam⁹ et exultem⁹ et demus glām ei: quia uenerūt nuptie agnī: et uxor ei⁹ parauit se. Et datum ē illi ut coopriat se bislinū splendēs candidū. Bislinū enī iustificatōnes sunt sanctorū. Et dixit michi. Scribe. Beati q̄ ad cenā nuptiarū agnī uocati sunt. Et dixit michi. Hec ūba dei uerba sūt. Et recidi ad pedes ei⁹: ut adorare eū. Et dixit michi. Vide ne feceris. Conseruus tu⁹ sū: et feni tuorū habentiū testimoniū ihesu. Deū adora. Testimoniū enī ihesu ē spirit⁹ pphetie. Et uidi celū apertū: et ecce equus albus: et q̄ sedebat sup eū uocabat⁹ fidelis et uerax: et cū iusticia iudicat et pugnat. Oculi aut ei⁹ sicut flāma ignis: et i capite ei⁹ dyademata multa: habēs nomē scriptum qd̄ nemo nouit nisi ipse. Et uestit⁹ erat ueste aspersa sanguine: et uocabat⁹ nomē ei⁹ uerbum dei. Et exercit⁹ q̄ sunt i celo sequebant⁹ eū i equis albis: uestiti bislino albo et mūdo. Et de ore ei⁹ pcedebat gladius ex utraq; parte acut⁹: ut i ipso percuciat gētes. Et ipse reget eas in uirga ferrea et calcāt torcular uini furoris ire dei omnipotētis. Et habet i uestimēto et in femore suo scriptū: rex regū et dñs dñantiū. Et uidi unū āgelū stātem i sole: et clamauit uoce magna dicens omnibz aurbz q̄ uolāt p mediū celi. Venite et congregamini ad cenā magnā: ut manducetis carnes regū et carnes tribunorū et carnes fortū et carnes equorū et sedetiū i ipsis. Et carnes omniū

liberorū et suorū et pusillorū et magnorum. Et uidi bestia et reges tre et exercitus eorū congregatos ad faciendū preliū cū illo q̄ sedebat i equo: et cū exercitu ei⁹. Et apphēsa ē bestia et cū ea pseudo prophete: et q̄ fecit signa corā ipso q̄bus seduxit eos q̄ acceperūt caracterē bestie: et q̄ adorauerūt ymaginē ei⁹. Vini missi sunt hīs duo i stagnū ignis ardentis et sulphuris: et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum: qui procedit de ore ipsius: et omnes aues saturate sunt carnibus eorum. **C. xx.**

Et uidi āgelū descendētem de celo habētē clauē abissi: et cathenā magnā in manu sua. Et apphendit draconē serpētē antiquū q̄ ē dyabol⁹ et sathanas: et ligauit eū p annos mille. Et misit eū in abissum: et clausit et signauit sup illū ut nō seducat āplius gentes: donec consummentur mille āni. Et post hoc oportet illū solui modico tpe. Et uidi sedes: et sederūt sup eas: et iudiciū datū ē illis. Et animas decollatorū propter testimoniū ihu et ppter uerbū dei: et q̄ non adorauerunt bestia neq; ymaginē ei⁹ nec acceperūt caracterem ei⁹ in frōtibz aut in manibz suis: et uixerūt et regnauerūt cū cristo mille ānīs. Ceteri mortuorū nō uixerūt donec consummentur mille āni. Hec ē resurrectio pma. Beat⁹ et sanct⁹: qui habet partem in resurrectione pma. In hīs scda mors nō habet potestatem: sed erūt sacerdotes dei et cristi: et regnabūt cū illo mille ānīs. Et cū consummati fuerit mille āni soluet sathanas de carcere suo: et exibit et seducet gentes que sunt super quatuor angulos terre gog et magog: et congregabit eos in preliū: quorū numer⁹ est sicut arena maris. Et ascenderunt sup latitudinē terre: et circūierūt castra

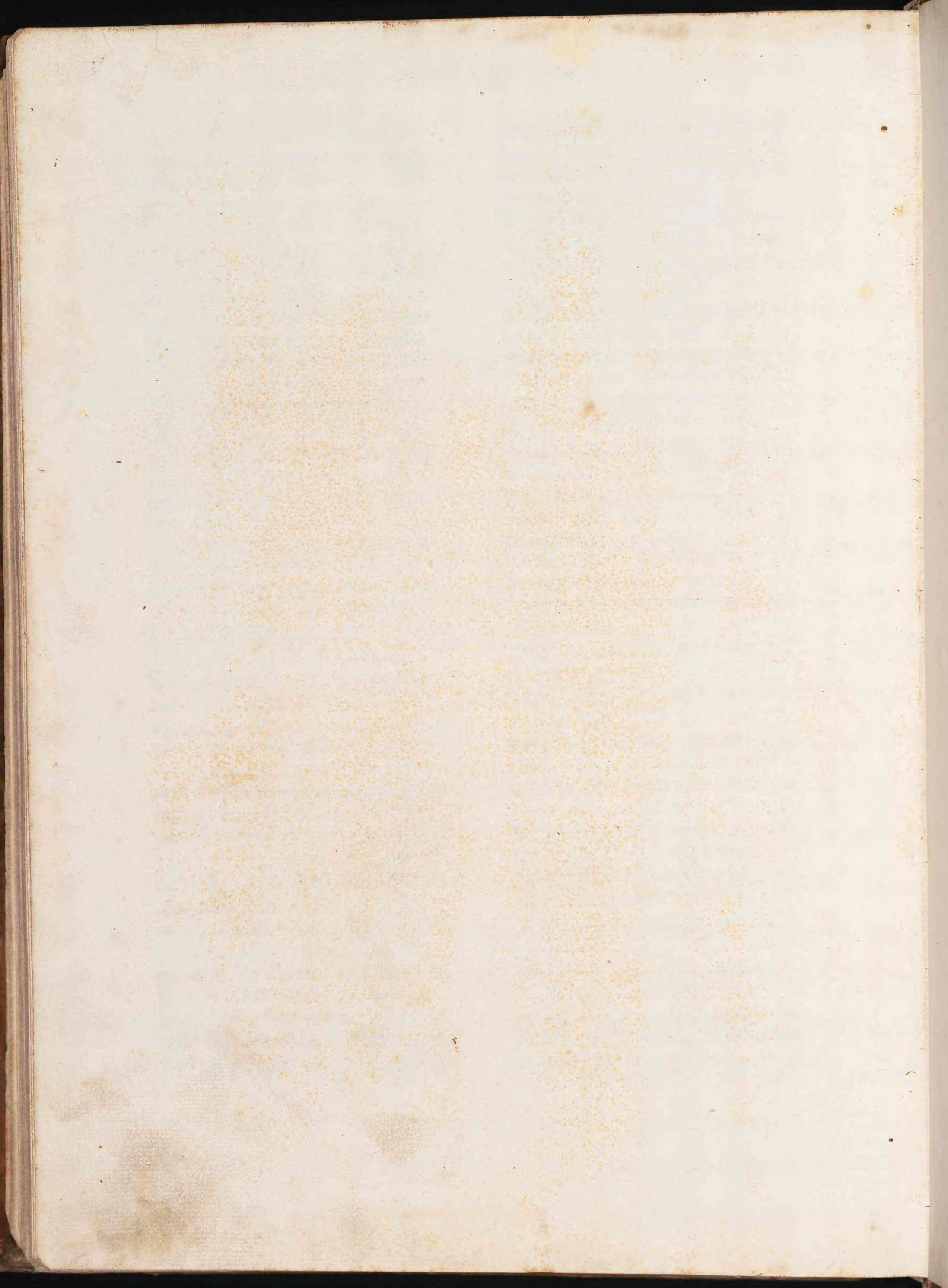
sanctorum et civitatem dilectam. Et descendit ignis a deo de celo et devorabit eos: et dyabolus qui seducebat eos missus est in stagnum ignis et sulphuris: ubi et bestia et pseudo prophete cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et vidi thronum magnum candidum et sedentem super eum: cuius aspectu fugit terra et celum: et locus non est inventus ab eis. Et vidi mortuos magnos et pusillos stantes in conspectu throni: et libri aperti sunt: et alius liber apertus est qui est vite. Et iudicati sunt mortui ex hijs qui scripta erant in libris: secundum opera ipsorum. Et dedit mare mortuos suos qui in eo erant: et mors et infernus dederunt mortuos suos qui in ipsis erant: et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum. Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis. Hec est mors secula. Et qui non est inuentus in libro vite scriptus: missus est in stagnum ignis. **C. XXI**

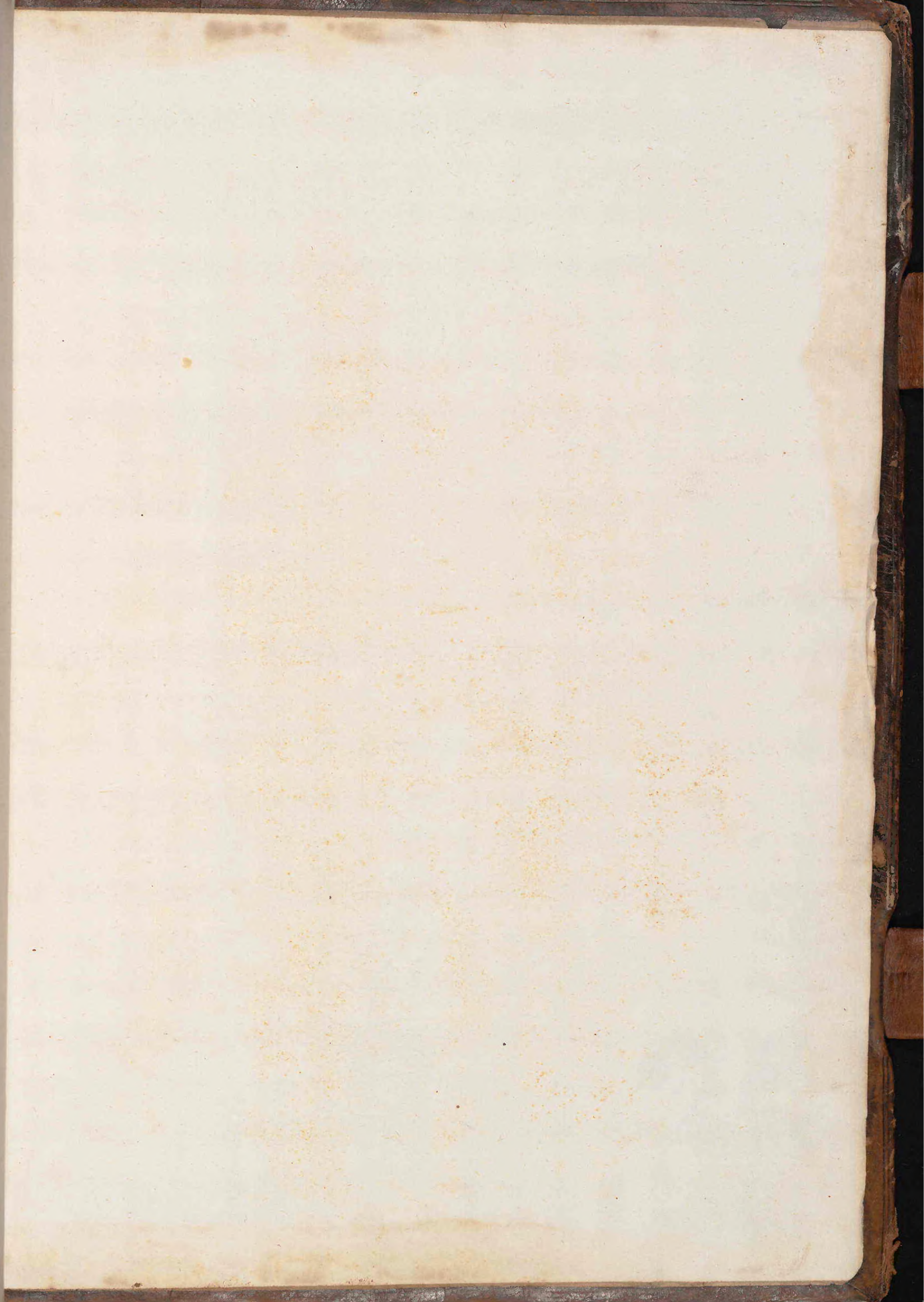
Et vidi celum novum: et terram novam. Primum enim celum et prima terra abiit: et mare iam non est. Et ego iohannes vidi sanctam civitatem iherusalem novam descendentem de celo: a deo paratam: sicut sponsam ornata viro suo. Et audiui vocem magnam de throno dicentem. Ecce tabernaculum dei cum hominibus: et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt: et ipse deus cum eis: erit eorum deus. Et absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum: et mors ultra non erit neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra: que prima abierunt. Et dixit qui sedebat in throno. Ecce nova facio omnia. Et dixit michi. Scribe: quia hec verba fidelissima sunt et vera. Et dixit michi. Factum est. Ego sum alpha et omega: initium et finis. Ego sitiienti dabo de fonte aque vive gratis. Qui vicerit possidebit hec. Et ero illi deus: et ille erit michi

217
filius. Timidis autem et incredulis et re-
cretis et homicidis et fornicatoribus
et veneficis et ydolatriis et omnibus men-
dacibus: pars illorum erit in stagno
ardenti igne et sulphure: quod est mors
secula. Et venit unus de septem angelis
habentibus fialas plenas septem plagis
novissimis: et locutus est mecum dicens.
Venire et ostendam tibi sponsam uxorem
agnum. Et sustulit me in spiritu in mon-
tem magnum et altum: et ostendit michi
civitatem sanctam iherusalem descendentem
de celo: habentem claritatem dei. Et lu-
men eius simile lapidi precioso tamquam
lapidi iaspide: sicut cristallum. Et habe-
bat murum magnum et altum habentem
portas duodecim: et in portis an-
gelos duodecim: et nomina inscripta
que sunt nomina duodecim tribuum fili-
orum israel. Ab oriente porte tres:
et ab aquilone porte tres: et ab austro
porte tres: et ab occasu porte tres. Et
murus civitatis habens fundamenta
duodecim: et in ipsis duodecim nomina
duodecim apostolorum et agni. Et
qui loquebatur mecum habebat mensu-
ram arundineam auream: ut metiretur
civitatem et portas eius et murum. Et
civitas in quadra posita est: et longi-
tudo eius tanta est quanta et latitudo.
Et mensus est civitatem de arundine
aurea per stadia duodecim milia: et
longitudo et altitudo et latitudo eius
equalia sunt. Et mensus est murus
eius centum quadraginta quatuor cu-
bitorum: mensura hominis que est an-
geli. Et erat structura muri eius ex la-
pide iaspide: ipsa vero civitas aurum
mundum: simile vitro mundo. Et
fundamenta muri civitatis omni la-
pide precioso ornata. Et fundamentum
primum iaspis: secundus saphirus.

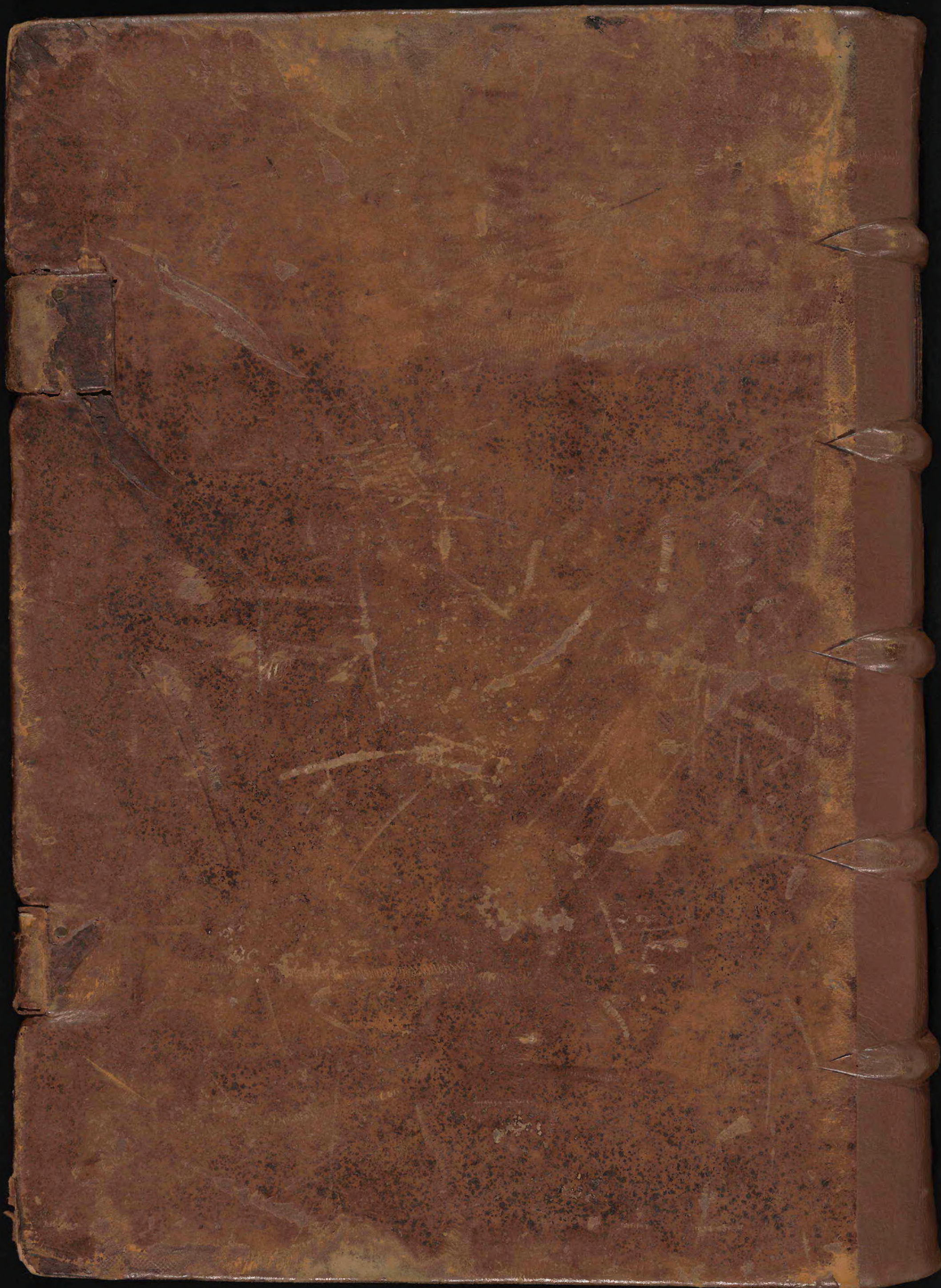
terci⁹ calcedonius: quare⁹ smaragd⁹.
quintus sardonix: sextus sardius: se-
ptimus crisolitus: octauus berillus.
nonus thopazius: decim⁹ crisopras-
sus: undecimus iacintus: duodeci-
mus ametistus. Et duodecim porte:
duodecim margarite sūt p singulas.
Et singule porte erāt ex singulis mar-
garitis: et platea ciuitatis aurū mun-
dum: tanq; vitrū plucidum. Et replū
non vidi in ea. Dominus enī deus o-
mnipotens templū illius ē: et agnus.
Et ciuitas nō eget sole neq; luna: ut
luceant in ea. Nam claritas dei illu-
minabit eam: et lucerna ei⁹ est agnus.
Et ambulabūt gentes i lumine ei⁹: et
reges terre afferent glām suā et hono-
rem i illam. Et porte ei⁹ nō claudētur
per noctem. Nox enī nō erit illic et af-
ferent gloriā et honorem gentiū i illā:
nec intrabit i ea aliqd coinquatū aut
abominationē facies ⁊ mēdaciū: nisi
q scripti sūt i libro vite agni. **Cxxii.**
Et ostendit michi flumiū aque vi-
ue splēdidum tanq; cristallū:
procedētem de sede dei ⁊ agni. In me-
dio platee ei⁹ et ex utraq; parte flumi-
nis lignū vite afferēs fruct⁹ duodeci:
per mēses singulos reddēs fructū suū:
et folia ligni ad sanitatē gentiū. Et o-
mne maledictū nō erit ampli⁹: sed se-
des dei et agni i illa erūt: ⁊ hui ei⁹ hui-
ent illi. Et videbūt faciē ei⁹: ⁊ nomē ei⁹
in frōtibz eorū. Et vox ultra nō erit: et
nō regēbunt lumine lucerne neq; lumi-
ne solis qm̄ dñs deus illuminabit il-
los: ⁊ regnabūt in seclā seclorū. Et di-
xit michi. Hec vba fidelissima sūt ⁊ ve-
ra. Et dñs de⁹ spiritūū pphetarū misit
angelū suū: ostendere huius suis que o-
porter fieri cito. Et ecce venio velociter.
Beati q custodit verba prophetie libri

huius. Et ego iohannes q audiui et
vidi hec. Et postq; audissem ⁊ vidissem
recidi ut adorare ante pedes angeli
qui michi hec ostendebat. Et dixit mi-
chi. Vide ne feceris. Conuersus enim
tuus sum ⁊ fratru tuorū prophetarū:
et corū qui seruant verba prophetie li-
bri huius. Deum adora. Et dixit mi-
chi. Ne signaueris verba prophetie li-
bri hui⁹. Temp⁹ enim ppe est. Qui no-
ret noceat adhuc: ⁊ qui in sordibus ē
sordescat adhuc. Et q iustus ē iustifi-
cetur adhuc: ⁊ sand⁹ sādificet adhuc.
Ecce venio cito: ⁊ merces mea mēcū ē:
reddere unicuiq; scdm opera sua. Ego
sum alpha et ω: prim⁹ et nouissimus:
principium et finis. Beati q lauant
stolas suas in sanguine agni: ut sit
potestas eorū in ligno vite: ⁊ p portas
intrent ciuitatem. Foris autem canes
et venefici ⁊ impudici ⁊ homicide ⁊ y-
dolis seruientes: et omnis qui amat
et facit mendacium. Ego ihesus misi
angelum meum testificari vobis hec
in ecclēsijs. Ego sum radix et genus
dauid: stella splendida et matutina.
Et spiritus et sponsa dicunt veni. Et
qui audit: dicat veni. Et qui sitit ve-
niat: et qui vult accipiat aquam vi-
te gratis. Testor enim omni au-
dienti verba prophetie libri huius.
Si quis apposuerit ad hec: apponet
deus super illum plagas scriptas in
libro isto: et si quis diminuerit de
verbis libri prophetie huius: auferet
deus partem eius de libro vite et
de ciuitate sanda: et de hīs que scri-
pta sunt in libro isto. Dicit qui te-
stimonium perhibet istorum. Etiam.
Venio cito amen. Veni domine ihe-
su. Gratia dñi nr̄i ihesu cristi cū omni-
bz vobis amē. **Explicit lib' apocal'.**

317 fol

Incipit epistola sancti ieronimi ad
paulinum presbiterum de omnibus
diuine historie libris. capitulum primum.
Incipit prologus in pentateuchum moysi.
Incipit liber bresich que nos genesim
dicimus.

Incipit liber hel-
lesmoth: quem nos egodi dicimus.
Explicit hellesmoth id est egodus.
Incipit uagecca id est leuiticus.

Explicit
liber leuiticus. Incipit liber numeri.
Explicit liber numeri. Incipit hellead-
dabecim qui deuteronomium prenotatur.
Explicit deuteronomium.
Incipit prologus beati ieronimi pre-
sbiteri in librum iosue.
Explicit prologus. Incipit liber iosue.
Explicit iosue. Incipit liber sophim
quem nos iudicum appellamus.

Ex-
plicit liber iudicum. Incipit liber ruth.
Explicit liber ruth.

Incipit prologus in libros regum.
Explicit
prologus. Incipit liber regum primum.

Explicit liber re-
gum primum. Incipit liber regum secundus.
Explicit liber regum secundus. Incipit tertius.
Explicit regum tertius.
Incipit regum quartus.

Explicit liber regum quartus.
Incipit prologus in librum paralipomenon primum.

Expli-
cit prologus. Incipit liber paralipomenon.

Explicit liber
primum paralipomenon. Incipit secundus.

Explicit liber paralipome-
non secundus. Oratio manasse regis iu-
da cum captus teneretur in babilone.

Explicit oratio
manasse regis iuda. Incipit prefatio
beati ieronimi presbiteri in librum esdre.

Explicit
prologus. Incipit liber esdre primus.
Explicit liber
primus esdre. Incipit liber neemie qui est
esdre secundus.

Explicit liber neemie
qui est esdre secundus.

Incipit liber esdre
tercius.

Explicit tercius liber esdre.
Incipit liber esdre quartus.

Explicit liber esdre quintus.
Incipit prologus in librum tobie.
Explicit prologus. Incipit liber tobie.

Explicit liber tobie
Incipit prologus in librum iudith.

Explicit liber iudith secundum ieroni-
mum. Incipit prologus in librum hester.
Explicit prefatio. Incipit liber hester.

Explicit liber hester. In-
cipit prologus primus in librum iob.

Prologus secundus.
Explicitiunt prologi. Incipit liber iob.
Explicit liber iob. Incipit prologus
beati ieronimi presbiteri in psalterium.

Explicit prologus.
Incipit liber ymnorum uel soliloquorum.
Psalmus dauid.

Psalmus dauid
cum fugeret a facie absoloni filii sui.
In finem in carminibus. psalmus dauid.

In finem pro ea que here-
ditatem consequitur psalmus dauid.

In finem in car-
minibus pro octaua psalmus dauid.

In finem psalmus dauid que cata-
uit domino per uerba ihus filii gemini.

In finem psalmus dauid per torcularibus.
In finem pro oculis filii psalmus dauid.

In finem psalmus dauid.
 In finem psalmus dauid pro octaua.
 In finem psalmus dauid.
 In finem psalmus dauid.
 In finem psalmus dauid.
 Tituli inscriptio ipsi dauid.
 Oratio dauid.
 In finem puero dñi dauid q̄
 locutus est dño verba cārici hui⁹ in die
 qua eripuit eū dñs de manu om̃ium
 inimicorū eius et de manu saul et dixit.
 In finem psalmus dauid.
 In finem psalmus dauid.
 In finem psalmus dauid.
 In finem
 psalmus dauid p̄ susceptione matutina.
 Psalmus dauid.
 Psalmus dauid in prima sabbati.
 In finem psalmus dauid.
 Psalmus dauid.
 In finem
 psalmus dauid priusquam finiretur.
 Psalmus ipsi dauid.
 Psalmus
 mus dauid i cōsumatione tabernaculi.
 Psalmus
 mus cārici in dedicatione dom⁹ dauid.
 In finem psalmus dauid pro regali.
 Intellect⁹ dauid.
 In finem psalmus dauid.
 Psalm⁹ dauid cū mutauit vultū suū
 corā abimelech ⁊ dimisit eum ⁊ abiit.
 In finem psalm⁹ ipsi dauid.
 In finem seruo domini dauid.
 Psalm⁹ ipsi dauid.
 Psalmus
 mus dauid in rememoratione sabbati.
 In finem p̄ ydithun cāricū dauid.
 In finem psalm⁹ dauid.
 In finem psalmus
 mus dauid. Intellectus filiis chore.

In fi-
 ne intellect⁹ filiis chore psalm⁹ dauid.
 In finem psalmus dauid.
 In finem
 pro filiis chore intellect⁹ psalm⁹ dauid.
 In finem p̄ hīs q̄ amutabūt
 filiis chore ad intellectū cāricū p̄ dilecto.
 In finem filiis chore pro archanis
 psalmus dauid.
 In-
 finem p̄ filiis chore psalmus dauid.
 Psalm⁹ cārici filiis chore scd a sabbati.
 In finem filiis chore psalm⁹ dauid.
 Psalm⁹ asaph.
 Psalm⁹
 m⁹ dauid cū venit ad eū nathan pro-
 pheta quando intrauit ad bethsabee.
 In finem intellectus dauid cum venit
 ad eū doech ydumeus et nūciasset sau-
 li venit dauid in domum abimelech.
 In finem intellectus dauid p̄ amalech.
 In finem i carminib⁹ intel-
 lect⁹ dauid cū venisset cyphel et nūciat-
 set sauli nōne dauid abscondit⁹ ē apud
 nos.
 In finem i carminib⁹ intellect⁹ dauid.
 In finem
 pro p̄so q̄ a sādīs lōge fact⁹ ē i tituli
 inscriptōne ipsi dauid cū teneret eū allo-
 phili in geth.
 In finem ne
 disperdas dauid i tituli inscriptōne cū
 fugeret a facie saul regis isrl i spelunca.
 In finem ne
 disperdas dauid in tituli inscriptōne.
 In finem ne disperdas dauid
 in tituli inscriptōne quādo misit saul
 et custodiuit domū ei⁹ ut interficeret eū.

In finē pro
hīs qui commutabunt i tituli inscri-
ptione ipi dauid in doctrinam. cum
succendit mesopotamiam syrie et so-
bal. et conuertit ioab et percussit edom
in ualle saluuarum duodecim milia.
In finem in ymnis psalmus dauid.
In finē p ydithun. psalm⁹ dauid.
Psalmus dauid cum esset in deserto
ydumee.

In finem psalmus dauid.

In finē psal-
mus dauid canticū aggei ieremie et eze-
chiel de uo peregrinationis ⁊ de ppo-
trāsmigrationis cū inciperet proficisci.

In finē canticū psal-
mi resurrectionis.

In finē i ymnis psalmus cāntici dauid.

In finē psalm⁹ cāntici dauid.

In finem pro hīs qui
commutabuntur psalmus ipi dauid.

In finē psalm⁹ dauid
i rememoratione q saluū fecit eū dñs.

Psalmus dauid
filiorum ionadab ⁊ pōrū captiuorū.

In salomonē.

Defecerūt yni dauid filij iesse. Psal-
mus asaph.

In finē intel-
lect⁹ asaph.

In finē ne corrūpas psal-
mus cāntici asaph.

In finem in carminibus canti-
cum afflictorum. psalmus asaph.

In finē pro ydithun.

Intellect⁹ asaph.

Psalmus asaph.

In fi-

nem pro hīs qui commutabuntur
psalmus afflictorum testimonium
asaph.

In finem pro torcularibus
psalmus ipi asaph quinta sabbati.

Psalmus asaph.

Canticum psalmi asaph.

In finem
pro torcularibus filiis chore psalmus.

In finē filiis chore.

Oratio dauid.

Psalmus cāntici filiis chore.

Cāticū

psalmi filiis chore i finē p melech ad
respōdendū intellect⁹ herman ezraite.

Intellectus et hī ezraite.

Oratio moysi hominis dei.

Laus

cāntici ipi dauid.

Psalm⁹ cāntici in die
sabbati.

Laus cāntici dauid in die ante
sabbatum quando fundata est terra.

Psalm⁹ dauid q̄rta sabbati.

Laus cāntici ipi dauid.

Psalmus dauid quan-
do domus edificabat post captiuitatē.

Psal-

mus dauid quādo tra ei⁹ restituta ē ei.

Psalmus dauid.

Psalmus dauid.

Psalmus i confessione.

Psalmus ipi dauid.

Oratio pauperis cū anxietur.
et coram domino effundit p̄cem suā.

Psalmus ipi dauid.

Psalm⁹ ipi dauid.

Alleluia.

Alleluia.

Alleluia.

Cāticū psalmi ipi dauid.

In finē psalmus

dauid.

Psalmus dauid.

Alleluia.

Alfa. In reſuſione aggei et
zacharie.

Alfa.

Alleluia.

Alleluia.

Alfa.

Alleluia.

Alfa.

Alfa. Aleph.

Beth.

Gymel.

Delech.

Dhe.

Vau.

Zai.

Dyeth.

Dyeth.

Qoth.

Laph.

Lamech.

Mem.

Mun.

Samech.

Ayn.

Dhe.

Bade.

Loph.

Res.

Sin.

Thau.

Canticū graduū.

Canticū graduū.

Canticū graduū.

Canticū gra-

dum.

Canticū graduū dauid.

Canticū graduum.

Canticū graduū.

Canticū graduū salomonis.

Canticū graduū.

Canticū graduū.

Canticū graduum.

Canticū graduū ipſius dauid.

Canticū gra-

duū.

Canticū

graduum.

Canticū graduū.

Alleluia.

Alleluia.

Psalmus dauid ppter ieremiam.

Psalm⁹ dauid.

In finē psalm⁹ dauid.

In finem psalmus dauid.

Psalmus dauid.

Intellectus

dauid cum eſſet in ſpelunca oratio.

Psalmus dauid quando per-

ſequabatur eum filius ſuis abſolon.

Psalmus dauid aduerſus goſiam.

Laudatio ipſi dauid.

Alleluia.

Alfa.

Alleluia aggei et zacharia.

Alfa.

Alleluia.

Alfa.

Explicit pſalteriū.

Incipit prologus ſandi ieronimi

preſbiteri in parabolas ſalomonis.

Incipiūt parabole ſalomonis.

Hec quoq;

parabole ſalomonis: quas tranſtu-

lerūt viri ezechie regis iuda.

Incipit prologus in eccleſiaſten.

Explicit plog⁹. Incipit liber eccleſiaſtes.

Explicit liber eccleſiaſtes

Incipiunt cantica canticorum.

Explicit cātica canticorū.

Incipit liber ſapientie.

Incipit plogus iheſu

filij ſyrach in librum eccleſiaſticum.

Explicit plog⁹. Incipit lib eccleſiaſtic⁹.

Oratio iheſu filij ſyrach.

Explicat lib⁹ pape

Incip Explicit li-
ber ecclesiasticus. Oratio salomonis.
Explicit oratio salomonis. Incipit
prologus in ysaiam prophetam.
Explicit prologus. Incipit ysaias ppheta.

Explicit ysai-
as. Incipit prologus iheremiae ppheta.

Explicit pro-
logus. Incipit iheremias propheta.

Explicit
iheremias ppheta. Incipiunt lamentatio-
nes eius q̄ cyroth hebraice inscribunt.

Aleph. Quomodo

Beth. Ploras

Gymel. Migravit

Delech. Vie syon

Ihe. Facti

Vau. Et egressus

Zay. Recordata ē

Ieth. Peccatū

Itheth. Sordes

Ioth. Manū

Laph. Omnis

Lamech. O vos

Mem. De recelso

Mun. Vigilavit

Samech. Absulit

Ayn. Idcirco

Phe. Expandit

Sade. Iustus

Loph. Vocavi

Res. Vide

Sim. Audierūt

Thau. Ingrediat̃

Secundū alphabetū.

Aleph. Quomodo obtegit

Beth. Precipitavit

Gymel. Consecgit

Delech. Tectendit

Ihe. factus est

Vau. Et dissipavit

Zay. Repulit

Ieth. Cogitavit

Itheth. Defixe sūt

Ioth. Sederūt

Laph. Defecerunt

Lamech. Matribus

Mem. Cui

Mun. Prophete

Samech. Plauscerunt

Phe. Aperuerūt

En. Ita

Ayn. fecit

Sade. Clamavit

Loph. Consurge

Res. Vidue

Sim. Iacuerunt

Thau. Vocasti

Terciū alphabetū

Aleph. Ego

Aleph. Me

Aleph. Tantū

Beth. Vetustā

Beth. Edificavit

Beth. In tenebrosis

Gymel. Circūedificavit

Gymel. Sed et cū

Gymel. Concluserit

Delech. Ursus

Delech. Semitas

Delech. Tectendit

Ihe. Misit

Ihe. factus

Ihe. Replevit

Vau. Et fecit

Vau. Et repulsa

Vau. Et dixi

Zay. Recordare

Zay. Memoria

Zay. Hoc

Ieth. Misericordie

Ieth. Nomini

Ieth. Pars

Itheth. Bonus

Thech . Bonū
 Thech . Bonū
 Ioth . Sedebit
 Ioth . Ponet
 Ioth . Dabit
 Laph . Quia
 Laph . Quia
 Laph . Nō enī
 Lameth . Ut crederet
 Lameth . Ut declinaret
 Lameth . Ut peruerteret
 Mem . Quis est
 Mem . Ex ore
 Mem . Quid miris *miratur*
 Nun . Scrutemur
 Nun . Leuemus
 Nun . Nos
 Samech . Operuisti
 Samech . Opposuisti
 Samech . Eradicatio
 Phe . Aperuerūt
 Phe . Formido
 Phe . Diuisiones
 Ayn . Oculi mei
 Ayn . Donec
 Ayn . Oculi mei
 Sade . Generatione
 Sade . lapsa
 Sade . Inundauerūt
 Loph . Inuocaui
 Loph . Vocem
 Loph . Appropinquasti
 Res . Iudicasti
 Res . Vidisti
 Res . Vidisti
 Sin . Audisti
 Sin . Labia
 Sin . Sessionē
 Thau . Reddes
 Thau . Dabis
 Thau . Persequeris
 Quartū alphabetū

Aleph . Quomodo obscur
 Beth . filij
 Gimmel . Sed
 Delech . Adhesit
 Dhe . Qui
 Vau . Et maior
 Zay . Candidiores
 Thech . Denigrata
 Thech . Melius
 Ioth . Manus
 Laph . Compleuit
 Lameth . Non
 Mem . Propter
 Nun . Errauerūt
 Samech . Recedite
 Phe . facies
 Ayn . Cū adhuc
 Sade . Lubricauerūt
 Loph . Velociores
 Res . Spiritus
 Sin . Gaude
 Thau . Completa

Explicit lamen-
 tationes iheremie. Incipit oratio eiusdē.

Explicit oratio iheremie.

Incipit p̄fatio in librum baruch.

Incipit liber baruch.

Explicit liber baruch.

Incipit prologus in ezechiele p̄phetam.

Explicit pro-

logus. Incipit ezechiel propheta.

Explicit ezechiel propheta.

Incipit prologus in danielem p̄phetā.

Explicit prolog⁹. Incipit daniel p̄pheta.

Explicit

daniel propheta. Incipit prologus
 in librum duodecim prophetarū.

Ex-

plicit prolog⁹. Incipit osee propheta.

Explicit osee. Incipit iothel propheta.

Explicit

iothel p̄pheta. Incipit amos propheta.

Explicit amos
propheta . Incipit abdias propheta .

Explicit abdi-
as propheta. Incipit ionas propheta.

Explicit ionas propheta. Incipit micheas propheta.

Explicit micheas
propheta. Incipit naum propheta.

Explicit
naum ppheta. Incipit abbaac ppheta.

Oratio abbatur prophetarum pignorationibus.

Explicit abba-
tuc ppheta. Incipit Iohannis ppheta.

Explicit sophoni-
as propheta. Incipit aggeus propheta.

Explicit agge-
us propheta. Incipit zacharias propheta.

Explicit zacharias
propheta. Incipit malachias propheta.

Explicit malachias propheta.
Incipit prologus beati ieronimi

presbiteri : in libros machabeorum .
Explicit prologus

Incipit liber primus machabeorum.
Explicit liber primus machabeorum.

Incipit secundus liber machabeorū.
Explicit scđus liber machabeorū.

Incipit epistola beati ieronimi p̄sbyteri
ad damasū papā ī quorū euāgelistas.

Explicit epistola. Incipit argumētū ī euāgelīū scđm marthē.

Explicit argumentum. Incipit euangelium secundum mattheum.

Sepli-
rit euangelium scdm mattheum. Inci-

Explicit euangeli-
um secundum marcum. Incipit pre-
fatio beati ieronimi presbiteri in euan-
gelium secundum lucam.

Explicit pfatio. Incipit euangelium
secundum lucam. Prohemium ipsi-
us beati luce in euangelium suum.

Explicit euangeliū scđm lucā. Incipit
prologus ī euangeliū scđm iohannē.

Explicit prolog⁹.
Incipit euangeliū secundū iohannē.

Explicit euāgeliū.
scdm iohānem. Incipit p̄fatio ī omēs

ep[isto]las sancti pauli ap[osto]li ad romanos.
Explicit p[ro]logus

generalis i omnes eplas. Incipit pro-
logus specialis in eplam ad romanos.

Explicit prologus
specialis. Incipit prologus tertius.

Explicit plog. In-
cipit epla bñ pauli apli ad romanos.

Explicit ep̃la ad romanos. Incipit
prologus in ep̃istolā ad corinthios.

Explicit plogus. Incipit
epistola ad corinthios prima.

Explicit epistola p̄ma ad corinthios.
Incipit prologus in sc̄dam epistolam

ad corinthios.
Explicit prologus.

Incipit epistola scda ad corinthios.

plūcit epistola ſcda ad corinthios. In-
cipit plog⁹ in epistolā ad galathas

Explicit p-
logus. Incipit epistola ad galathas.

Explicit epistola ad galathas.
Incipit argumētū ī eplam ad ephesios

Expli-
rit argumētū. Augmētū enī ad entēsionē

Explicit epistola ad ephesios. Incipit
argumentū in colam ad philinēses.

Appoint a

Quinto Incipit epistola ad philippum

Explicit ep̃la ad philip̃eñes. Incipit
argumentū in ep̃istolā ad colosenses.

Explicit argumē-
tum. Incipit ep̃istola ad colosenses.

Explicit ep̃la ad colosenses.
Incipit argumentū in ep̃istolam ad
thessalonicensēs primam.

Explicit argumētū. Inci-
pit ep̃istola p̃ma ad thessalonicensēs.

Explicit ep̃la p̃ma ad thessalonicensēs.
Incipit argumentum in ep̃lam sc̃dam.

Explicit argumen-
tū. Incipit ep̃la sc̃da ad thessaloicenses.

Explicit ep̃la sc̃da ad thessa-
lonicensēs. Incipit argumentum in
ep̃istolam primam ad thimothēum.

Explicit argumentum. Incipit ep̃isto-
la ad thimothēum prima. capitulū
primum.

Explicit ep̃la p̃ima ad thimothēum.
Incipit argumētū in ep̃lam secundā.

Explicit argu-
mētū. Incipit ep̃la sc̃da ad thimothēū.

Explicit
ep̃la ad thimothēum sc̃da. Incipit
argumentum in ep̃istolā ad thitū.

Explicit argumen-
tum. Incipit ep̃istola ad thitū.

Explicit ep̃istola ad thitū. Incipit ar-
gumētū in ep̃istolā ad philemonem.

Explicit ar-
gumētū. Incipit ep̃la ad philemonē.

Explicit
ep̃istola ad philemonem. Incipit ar-
gumentum in ep̃istolam ad hebreos.

Explicit argu-
mētū. Incipit ep̃istola ad hebreos.

Explicit ep̃la ad hebreos.
Incipit prefatio beati ieronimi presbi-
teri in librum aduum apostolorum.

Explicit pre-
fatio. Incipit liber aduū apostolorū.

Explicit li-
ber aduum apostolorum. Incipit
prologus in ep̃istolas canonicas.

Explicit plog⁹. Incipit argumen-
tū in ep̃lam canonicā beati iacobi apli.
Explicit argumentum. Incipit ep̃la
canonica beati iacobi apostoli.

Explicit ep̃istola canonica
beati iacobi apli. Incipit argumentū
in ep̃lam canonicā beati petri apli p̃mā.
Explicit argumentum. Incipit ep̃isto-
la canonica beati petri apli prima.

Explicit ep̃istola p̃ma beati petri apli.
Incipit argumētū in ep̃lam secundam.

Ex-
plicit argumētum. Incipit ep̃istola
secunda beati petri apostoli.

Explicit ep̃istola beati petri apostoli
secunda. Incipit argumentum in epi-
istolā beati iohānis apostoli p̃mam.

Explicit argumētū. Incipit
ep̃la beati iohānis apostoli p̃ma.

Explicit ep̃la p̃ma beati ioh̃is apli. In-
cipit argumētū in ep̃lam eiusdē sc̃dam.

Explicit argumentum. Inci-
pit ep̃la beati iohānis apli sc̃da.

Explicit
ep̃istola sc̃da beati iohānis apli. Inci-
pit argumētū in ep̃lam eiusdē terciam.

Explicit argumentum. Incipit
ep̃istola beati iohannis tertia.

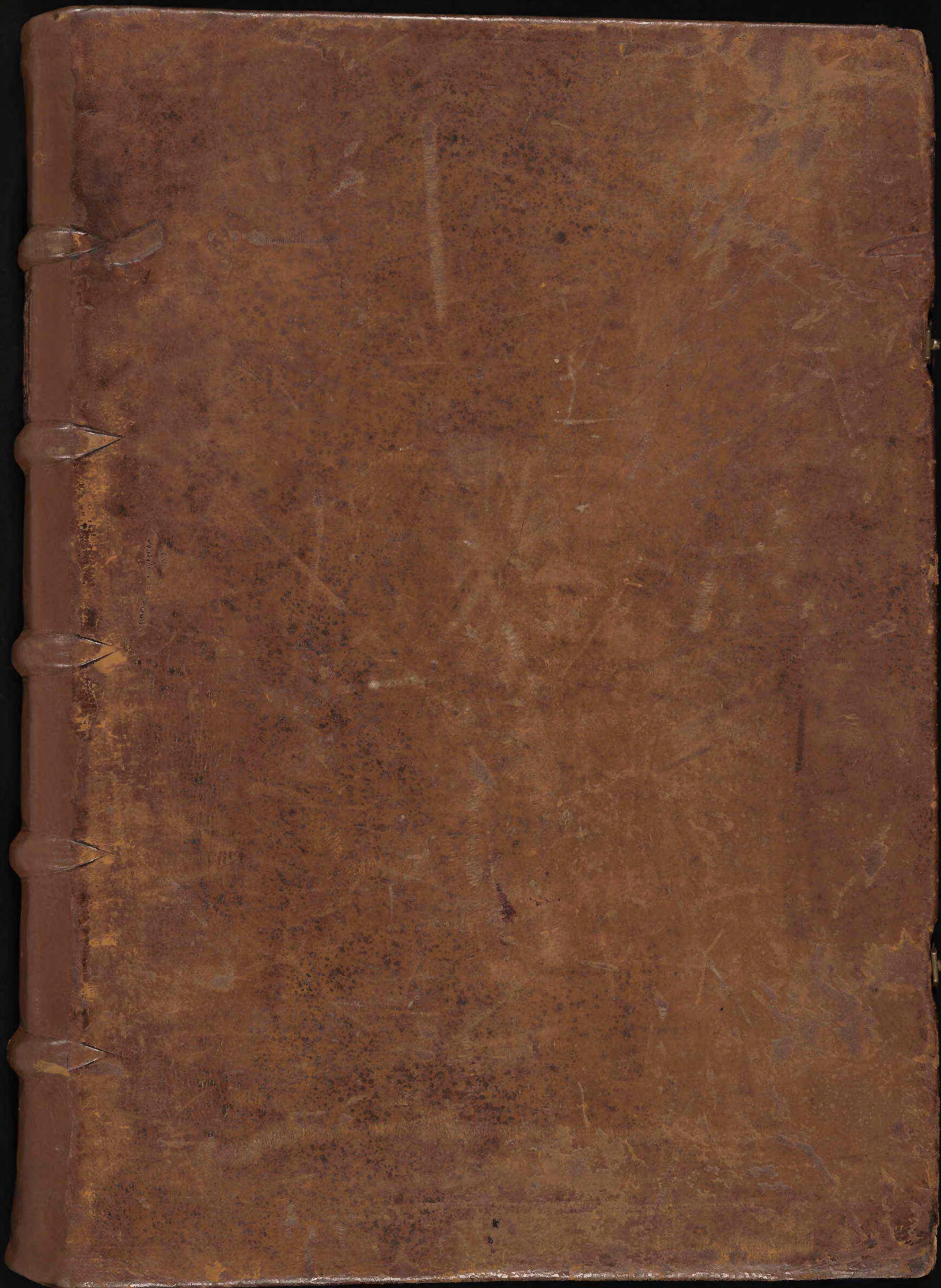
Ex-
plicit ep̃la tertia beati ioh̃is apli. Inci-
pit argumētū in ep̃lam beati iude apli.

Explicit argumen-
tum. Incipit ep̃la beati iude apli.

Explicit ep̃istola beati iude apostoli.
Incipit prologus in apocalipsin.

Explicit prologus. Incipit li-
ber apocalipsis beati iohānis apli.

Explicit apocalipsis.

2° Cirm. 63^a (2)

(Biblia)

Die 42zeilige Bibel Gutenberg. Pars II.

Alain * 3031 = GW 4201
II + [pp. 325 ff.]

Inc. S. a. 197.

~~Inc. S. a.~~

(vol II)

